

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

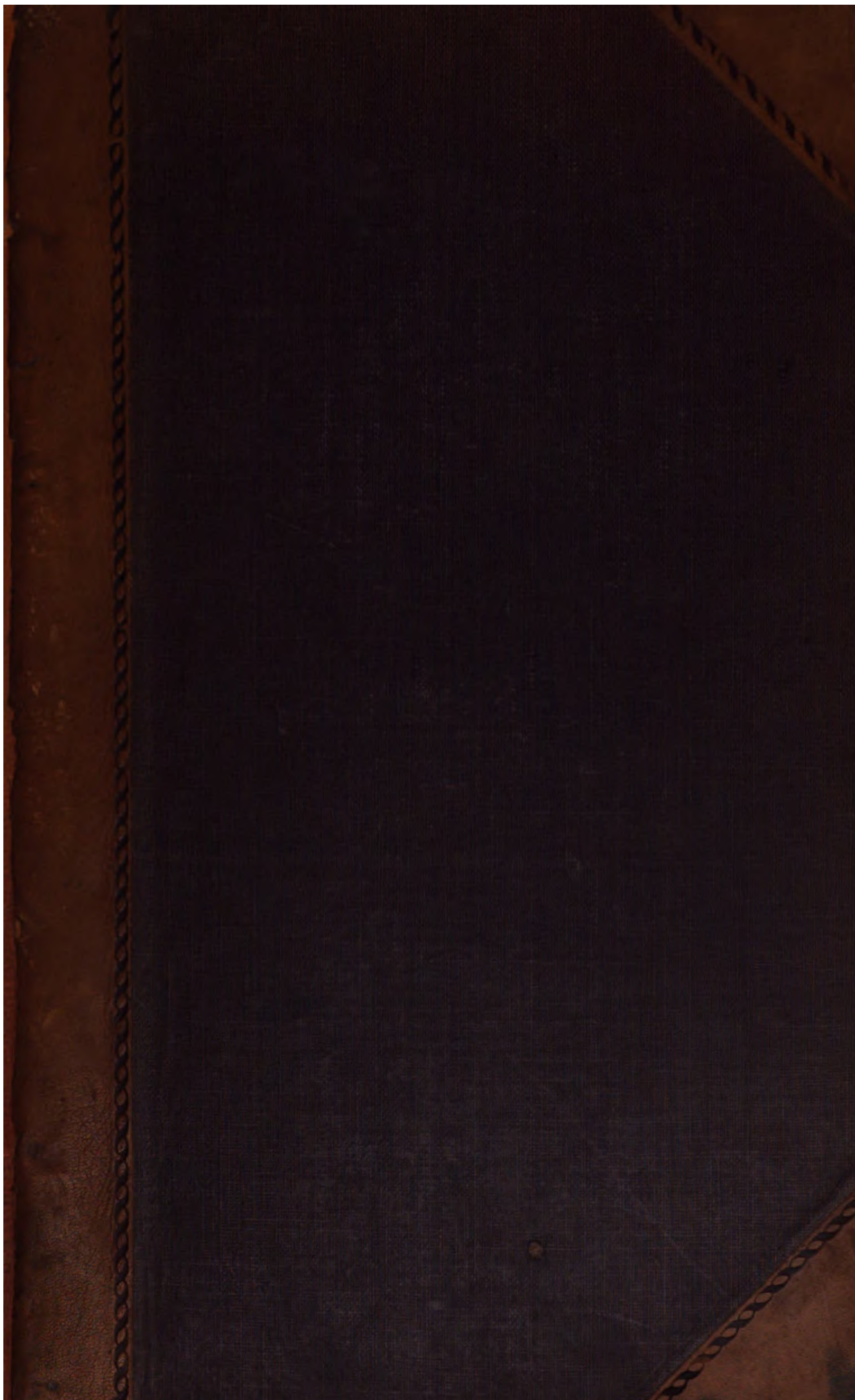
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

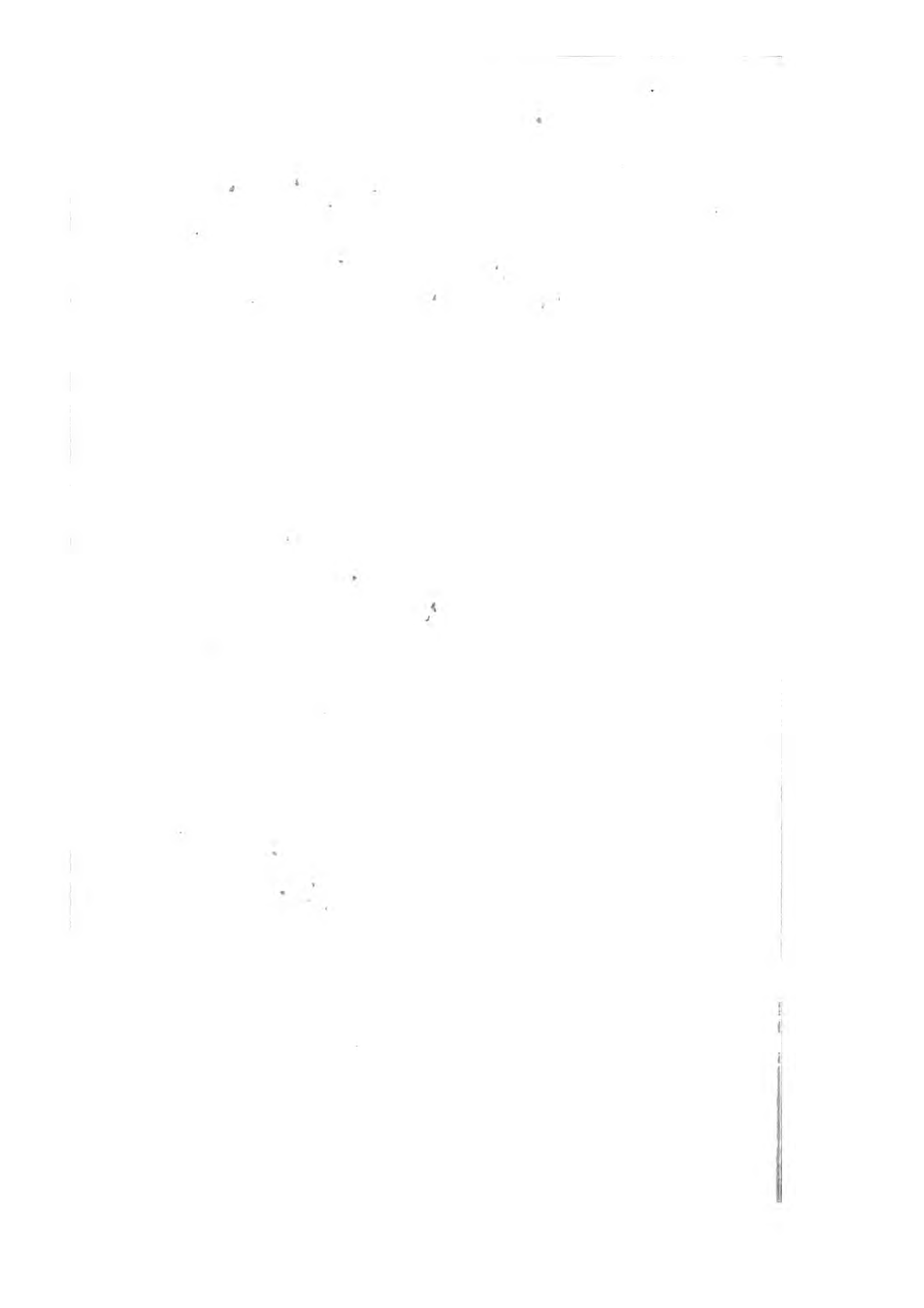
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

600095221P

S. HIPPOLYTI

EPISCOPI ET MARTYRIS

REFUTATIONIS

OMNIUM HAERESIUM

LIBRORUM DECEM QUAE SUPERSUNT.

RECENSUERUNT, LATINE VERTERUNT

NOTAS ADIECERUNT

LUD. DUNCKER ET F. G. SCHNEIDEWIN

THEOL. DR.

PHIL. DR.

PROFESSORES GOTTINGENSES.

OPUS SCHNEIDEWINO DEFUNCTO

ABSOLVIT

LUDOVICUS DUNCKER.

GOTTINGAE

SUMPTIBUS DIETERICHIANIS.

1859.

110. h. 206.

GOTTINGAE,

TYPIS EXPRESSIT OFFICINA ACADEMICA DIETERICHIANA.

GUIL. FR. KAESTNER.

P R A E F A T I O.

Cum ante hos octo annos in Nuntiis litterariis Gottingensibus *) de opere, quod inscribitur *Origenis Philosophumena, sive omnium haeresium refutatio*, tum primum a viro doctissimo Emmanuele Millero e codice Parisino, qui paullo ante ex Graecia allatus erat, in lucem edito exponerem, neque a summo illo ecclesiae Alexandrinae doctore, sed ab Hippolyto id esse scriptum probare studerem, sub finem commentarioli iam novam libri a Schneidewino, collega meo conjunctissimo, et me ipso communibus studiis adornandam promisi editionem criticam. Haud mediocri animi ardore rem aggressi, iterum ac saepius librum simul recognoscendo et perscrutando et communi consilio textum emendando ac versione latina notisque illustrando per aliquot annos difficili labori insudavimus. Opus autem nostrum propter causas, quas enumerare longum est, praeter voluntatem tardius processit, ita ut, cum Schneidewinus tribus fere abhinc annis inopinata ac praematura morte et litteris et amicis eriperetur, nondum dimidia pars totius libri typis esset exscripta. Quo tristi casu socio operis sollertissimo atque exoptatissimo orbatus cum iisdem diebus etiam benevolentissimum horum studiorum nostrorum fautorem atque adiutorem, Carolum Fridericum Hermannum, virum immortalis

*) Göttingische gelehrte Anzeigen. Jahrgang 1851. Stück 152—155. S. 1513—1550.

memoriae, morte amissem, iam, ne res haeresceret, priorem huius libri fasciculum foras emittendum curavi, et dum ipse pro virili parte rem promovere studebam, Christianum Petersenium, Professorem Hamburgensem, affinem meum dilectissimum, precibus adivi, ut in opere perficiendo benigno mihi consilio suo atque auxilio adesse vellet. Qui cum summa, qua est humanitate et erga me benevolentia, petenti mihi non deesset, sperabam fore, ut brevi tempore altera quoque libri pars e prelo prodiret. Sed praeter exspectionem res evenit. Diuturno enim morbo impeditus, quominus adhuc fidem praestarem, nunc demum opus post varios casus tandem absolutum in publicum emitto, quod ut aequae et benigne excipiant benevoli lectores vehementer cupio. Facere autem non possum, quin oblata mihi occasione utar et omnibus, qui me in hoc libro edendo et consilio et re lubentissime et diligentissime adiuverunt, viris doctis summopere colendis maximas palam gratias agam, inprimis Christiano Petersenio, amico carissimo, et Hermanno Sauppio, collegae coniunctissimo, quorum ille postremam libri partem accuratissime mecum recensuit atque castigavit neque ut socius operis unquam mihi defuit, uterque autem singulas plagulas typis exscriptas diligenter perlustrando multa errata correxerunt, elegantissimas textus emendationes proposuerunt et praeclaras notas ad scriptoris sententiam explicandam adiecerunt.

Quibus breviter de modo, quo hic liber confectus est, praemissis, non est quod multa de consilio novae huius editionis addam. De inscriptione, quam libro praefiximus, postquam olim in Nuntiis litterariis Gottingensibus strictim dixi, iam alio loco latius et uberius disputabo. In verbis scriptoris recensendis ab editione principe Oxoniensi Em. Milleri, cuius paginas saepius a nobis in annotatione laudatas in superiore margine signavimus, tanquam a fundamento profecti, quae-

cunq̄ue ad textum emendandum a primo editore meritissimo aliisque viris doctis (inter quos Bernaysium, Bunsenium, Roeperum, R. Scottum grato animo nomino) vel in libris editis universo orbi litterato publice commendata, vel consuetudine sive sermonis sive litterarum nobis privatim proposita sunt, diligenter examinavimus. Praeterea summam dedimus operam, ut fontes, ex quibus auctor noster hausit, indagando et comparando ipsiusque verba inter se conferendo et veram eius sententiam explorando, orationem ad nativam suam veritatem atque sinceritatem revocaremus. Sexcenta igitur librariorum menda, quibus innumeris liber scatebat, sustulimus multasque lacunas explevimus, emendationibus parum certis vel ad notas relegatis, vel versione latina significatis, locos vero ultra spem salutis corruptos intactos relinquere quam emendandi periculo cupidius faciendo pessumdare maluimus.

Versionem, cuius postrema pars inde a libro septimo exeunte post Schneidewini obitum a me solo confecta est, tanquam commentarii loco textui adiungendam esse censuimus, ideoque non in eo potissimum laboravimus, ut eleganter, sed ut accurate et ad verbum Graeca transferremus. Annotationes vero, quibus librum explanaremus, non nisi rarissimas adpersimus, sufficiens esse rati eos auctoris nostri vel aliorum scriptorum locos attulisse, qui ad rem illustrandam facerent.

Indices, quibus opus instruxi, maximam partem cura atque sollertia viri doctissimi Müldeneri, Doctoris Gottingensis, cuius optima opera iam in typographorum erroribus notandis usi sumus, conscripti sunt.

Scribebam Gottingae, d. XXX. m. Aug. a. MDCCCLIX.

Ludovicus Duncker.

INDEX NOTARUM.

- M Millerus in editione principe Oxoniensi
C Codex Parisinus ll. IV — X operis nostri continens
B Codex Barberinus
L Codex Mediceus
O Codex Ottobonianus
T Codex Taurinensis
- } librum I operis nostri continentes
-

ARGUMENTUM.

LIBER I.		Caput.	Pag.
Prooemium		2.	72.
Thales	1.	8.	80.
Pythagoras	2.	—	88.
Empedocles	3.	14.	108.
Heraclitus	4.	—	114.
Anaximander	6.	16.	124.
Anaximenes	7.	18.	
Anaxagoras	8.	20.	
Archelaus	9.	24.	
Parmenides	11.	26.	
Leucippus	12.	—	
Democritus	13.	—	
Xenophanes	14.	28.	
Ecphantus	15.	—	
Hippo	16.	30.	
Socrates	18.	—	
Plato	19.	—	
Aristoteles	20.	38.	
Stoici	21.	40.	
Epicurus	22.	—	
Academici	23.	42.	
Brachmanes	24.	44.	
Druidae	25.	46.	
Hesiodus	26.	—	
LIBER V.			
		6.	130.
		12.	176.
		19.	198.
		23.	214.
LIBER VI.			
		7.	234.
		8.	—
		21.	258.
		29.	270.
		38.	292.
		—	294.
		39.	296.
LIBER VII.			
		13.	346.
		28.	380.
		29.	382.
		31.	394.
		32.	398.
LIBER IV.			
Astrologi	1.	50.	
Astronomi	8.	64.	

VIII

ARGUMENTUM.

	Caput.	Pag.		Caput.	Pag.
Cerinthus	33.	404.			
Ebionaei	34.	406.			
Theodotus	35.	—			
Melchisedeciani . .	36.	—			
Nicolaus	—	408.			
Cerdon	37.	—			
Apelles	38.	410.			
LIBER VIII.					
Docetae	8.	412.			
Monoïmus	12.	424.			
Tatianus	16.	432.			
Hermogenes	17.	—			
Quartodecimani . .	18.	434.			
Montanistae (Maximilla, Priscilla)	19.	436.			
Encratitae	20.	—			
LIBER IX.					
{ Noëtus	7.	440.			
{ Heraclitus	9.	442.			
Callistus	11.	450.			
Elchasaïtae	13.	462.			
Iudaei	18.	470.			
Esseni	18.	470.			
Pharisaei	28.	436.			
Sadducaei	29.	488.			
			LIBER X.		
			Recapitulatio	5.	494.
			Philosophi	6.	496.
			Naasseni	9.	502.
			Peratae	10.	—
			Sethiani	11.	506.
			Simon Magus	12.	510.
			Valentinus	13.	512.
			Basilides	14.	514.
			Iustinus	15.	516.
			Docetae	16.	518.
			Monoïmus	17.	522.
			Tatianus	18.	—
			Marcion — Cerdo . .	19.	524.
			Apelles	20.	—
			Cerinthus	21.	526.
			Ebionaei	22.	—
			Theodotus	23.	—
			Melchisedeciani . .	24.	—
			Phryges (Montanistae)	25.	528.
			Noëtus — Callistus .	27.	—
			Hermogenes	28.	530.
			Elchasaïtae	29.	—
			Chronologia Iudaica .	30.	—
			Veritatis doctrina . .	32.	536.
			Epilogus	34.	544.

ΊΠΠΟΛΥΤΟΥ
ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ
ΕΛΕΓΧΟΣ.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α΄.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.

Τίνα τὰ δόξαντα τοῖς φυσικοῖς φιλοσόφοις καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς ἠθικοῖς καὶ τίνες οὗτοι, καὶ τίνα τὰ τοῖς διαλεκτικοῖς καὶ τίνες οἱ διαλεκτικοί.

5 Φυσικοὶ μὲν οὖν Θαλῆς, Πυθαγόρας, Ἐμπεδοκλῆς, Ἡράκλειτος, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης, Ἀναξαγόρας, Ἀρχέλαος, Παρμενίδης, Λεύκιππος, Δημόκριτος, Ξενοφάνης, Ἐκφραντος, Ἴππων.

Ἡθικοὶ Σωκράτης Ἀρχελαίου μαθητῆς τοῦ φυσικοῦ, Πλάτων Σωκράτου μαθητῆς· οὗτος τὰς τρεῖς φιλοσοφίας ἔμιξεν.

10 Διαλεκτικοὶ Ἀριστοτέλης Πλάτωνος μαθητῆς· οὗτος τὴν διαλεκτικὴν συνεστήσατο. Στωϊκοὶ δὲ Χρυσίππος, Ζήνων.

Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν δόξαν πᾶσιν ἐπεχειρήσεν. Πύρρων δὲ Ἀκαδήμιος· οὗτος ἀκαταληψίαν τῶν πάντων λέγει. Βραχυμᾶνες οἱ ἐν Ἰνδοῖς, Δρυῖδαι οἱ ἐν Κελτοῖς, καὶ Ἡσίδοι.

15 Οὐδένα μῦθον τῶν παρ' Ἑλλήσιν ὀνομασμένων παραιτητέον. Πιστὰ γὰρ καὶ τὰ ἀσύστατα αὐτῶν δόγματα ἠγητέον διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῶν αἰρετικῶν μανίαν, οἱ διὰ τὸ σιωπᾶν ἀποκρύπτειν τε τὰ ἄρρητα ἐαυτῶν μυστήρια ἐνομίσθησαν πολλοῖς θεὸν σέβειν· ὧν καὶ πάλαι μετρίως τὰ δόγματα ἐξεθέμεθα, 20 οὐ κατὰ λεπτὸν ἐπιδείξαντες, ἀλλὰ ἀδρομερῶς ἐλέγξαντες, μηδὲν ἄξιον ἠγησάμενοι τὰ ἄρρητα αὐτῶν εἰς φῶς ἄγειν, ὅπως,

Inscriptiones codd. hae sunt: Ὁριγένους κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχοι O in textu: Ὁριγένους φιλοσοφουμένων B L O in margine: Ὁριγένους πάντῃμα τοῦ σοφωτάτου T 2. φυσικοῖς om pr L φιλοσόφοις om B O 3. 4. τοῖς ἠθικοῖς — τοῖς διαλεκτικοῖς B: τῆς ἠθικῆς — τῆς διαλεκτικῆς L O 9. Σωκράτους M 13. Ἀκαδήμιος Roperus coll. Philostrat. vit. Apollon. VII, 2 p. 280: Ἀκάδημος B: Καδή-

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER PRIMUS.

Haec insunt in primo libro refutationis omnium haeresium.

Quaenam placuerint physicis philosophis et quinam hi fuerint, et quaenam ethicorum placita et quinam hi, et quaenam dialecticorum decreta et quinam dialectici.

Physici igitur Thales, Pythagoras, Empedocles, Heraclitus, 5
Anaximander, Anaximenes, Anaxagoras, Archelaus, Parmenides,
Leucippus, Democritus, Xenophanes, Ecphantus, Hippo.

Ethici Socrates Archelai discipulus physici, Plato Socratis discipulus. Hic tres philosophias miscuit.

Dialectici Aristoteles Platonis discipulus; hic dialecticam ar- 10
tem constituit; Stoici autem Chrysippus, Zeno.

Epicurus autem paene contrariam doctrinam omnibus molitus est. Pyrrho Academicus; hic incomprehensibilitatem omnium docet. Brachmanes in Indis, Druidae in Celtis et Hesiodus.

Nullum commentum eorum qui apud Graecos philosophi 15
appellati sunt spernendum est. Certae enim vel absonae eorum
opiniones ducendae sunt propter exsuperantem haeticorum
vesaniam, qui propter silentium et quia abscondunt arcana
mysteria sua crediti sunt multis deum colere. Quorum iam
olim strictim placita exposuimus, non subtiliter explanantes, sed 20
summatim perstringentes, non digna arbitrati eorum arcana,

μιος L O: *Καδίμιος* T: *Ἀκαδήμειος* M: *Ἀκαδημαϊκός* Roeperus antea
Philolog. vol. 7, 513 Ante l. 15 *Προοίμιον* praemittit B 15. Ab
initio quaedam videntur intercuisse. *ὀνομασμένων*] *ὀνομασμένων*
φιλοσόφων? 17. *διὰ τὸ* Richter: *διὰ τοῦ* vulgo 21. *μηδὲν*
ἄξιον] *μη ἀνάξιον* Gronovius: *μη ἂν ἄξιον* B O T: *μη ὄν ἄξιον* Roe-
perus

δι' αἰνιγμάτων ἡμῶν ἐκθεμένων τὰ δόξαντα αὐτοῖς, αἰσχυνθέν-
 τες μήποτε καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπόντες ἀθέους ἐπιδείξωμεν, παύ-
 σωνταί τι τῆς ἀλογίστου γνώμης καὶ ἀθεμίτου ἐπιχειρήσεως. Ἄλλ'
 25 ἐπεὶ ὁρῶ μὴ δυσωπουμένους αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν ἐπιείκειαν
 μηδὲ λογιζομένους, ὡς θεὸς μακροθυμεῖ ὑπ' αὐτῶν βλασφημού-
 μενος, ὅπως ἢ αἰδεσθέντες μετανοήσωσιν ἢ ἐπιμείναντες δι-
 καίως κριθῶσι, βιασθεὶς πρόειμι δείξων αὐτῶν τὰ ἀπόρρητα
 μυστήρια, ἃ τοῖς μνουμένοις μετὰ μεγάλης ἀξιοπιστίας παρα-
 30 διδόασιν οὐ πρότερον ὁμολογήσαντες, εἰ μὴ τὸν τοιοῦτον δου-
 λώσονται χρόνῳ ἀνακρεμάσαντες καὶ βλάσφημον πρὸς τὸν ὄν-
 τως θεὸν κατασκευάσαντες καὶ περιεργία γλιχόμενον τῆς ἐπαγ-
 γελίας ἴδωσι. Καὶ τότε δοκιμάσαντες δέσμιον εἶναι τῆς ἀμαρ-
 τίας μυοῦσι | τὸ τέλειον τῶν κακῶν παραδιδόντες, ὄρκους δὴ-
 35 σαντες μήτε ἐξειπεῖν μήτε τῷ τυχόντι μεταδοῦναι, εἰ μὴ ὁ-
 μοίως δουλωθῆι, οὐ μόνον παραδοθέντος οὐκ ἔτι ὄρκος ἀναγ-
 καῖος ἦν. Ὁ γὰρ ὑπομείνας παθεῖν καὶ παραλαβεῖν τὰ τέλεια
 αὐτῶν μυστήρια ἱκανῶς αὐτῷ τῷ ἔργῳ πρὸς τε τὴν ἰδίαν συν-
 εἶδησιν καὶ πρὸς τὸ ἕτεροις μὴ ἐξειπεῖν ἔσται δεδεμένος. Εἰ
 40 γὰρ ἐξείποι τινὲ ἀνθρώπων τὸ τοιοῦτον ἀνόμημα, οὔτε ἐν ἀν-
 θρώποις λογισθήσεται οὔτε τὸ φῶς ὄραν ἄξιος ἡγηθήσεται, εἰ
 καὶ ἄλογα ὄντα τοιοῦτον ἀνόμημα οὐκ ἐπιχειρεῖ, καθὼς ἐν τοῖς
 τόποις γενόμενοι ἐροῦμεν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἀναγκάζει ἡμᾶς ὁ λόγος
 εἰς μέγαν βυθὸν διηγήσεως ἐπιβῆναι, οὐχ ἡγούμεθα σιγᾶν, ἀλλὰ
 45 τὰ πάντων δόγματα κατὰ λεπτὸν ἐκθέμενοι οὐδὲν σιωπήσομεν.
 Δοκεῖ δὲ, εἰ καὶ μακρότερος ἔσται λόγος, μὴ καμῖν. Οὐδὲ
 γὰρ μικρὰν τινα βοήθειαν τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ καταλείψομεν
 πρὸς τὸ μηκέτι πλανᾶσθαι, φανερῶς πάντων ὁρώντων τὰ κρύ-
 φια αὐτῶν καὶ ἄρρητα ὄργια, ἃ ταμιευόμενοι μόνοις τοῖς μύ-
 50 σταις παραδιδόασιν. Ταῦτα δὲ ἕτερος οὐκ ἐλέγξει, ἢ τὸ ἐν ἐκ-
 κλησία παραδοθὲν ἅγιον πνεῦμα, οὐ τυχόντες πρότεροι οἱ ἀπό-
 στολοι μετέδοσαν τοῖς ὀρθῶς πεπιστευκόσιν ὧν ἡμεῖς διάδο-
 χοὶ τυγχάνοντες τῆς τε αὐτῆς χάριτος μετέχοντες ἀρχιερατείας τε
 καὶ διδασκαλίας καὶ φρουροὶ τῆς ἐκκλησίας λελογισμένοι οὐκ
 55 ὀφθαλμῷ νυστάζομεν, οὐδὲ λόγον ὀρθὸν σιωπῶμεν, ἀλλ' οὐδὲ

24. τῆς ἀθεμίτου γνώμης καὶ ἀλόγου ἐπιχειρήσεως T 26. μήτε
 vulgo 31. χρόνον L 32. περιεργία T: περιεργία B O:
 περιεργίαν Wolfius. 33. δεόμενον L 35. μήτε L: τοῖτε B O
 36. μόνον Roperus: μόνου vulgo 37. παθεῖν] μαθεῖν Roperus

quae in lucem proferrentur, ut, ubi per aenigmata explicasse-
 mus placita eorum, illi reveriti, ne quando etiam arcanis per
 nos protractis atheos illos coargueremus, aliquantum descisce-
 rent ab insana doctrina et impio conatu. Sed cum videam non ²⁵
 revereri illos nostram modestiam, neque pensi habere deum
 longanimem esse ab ipsis irrisum, ut aut prae pudore mutent
 mentem, aut si in errore perstabunt iuste iudicentur, coactus
 progredior, ostensurus arcana eorum mysteria, quae initiatis
 magna cum fiducia tradunt, non prius confessi, nisi talem, ³⁰
 ubi per tempus in suspensio tenere contumeliosumque erga
 verum deum reddidere, in servitutem redegerint et cupiditate
 flagrantem promissorum viderint. Atque tum cum exploratum
 habent vinculis peccati illigatum esse, initiant perfectum
 malorum tradentes, postquam iuramentis vinxerunt, se neque ³⁵
 evulgaturos neque cum quolibet communicaturos, nisi pariter
 servitutem subeat, quo simpliciter tradito non iam iura-
 mentum necessarium erat. Nam qui sustinuit pati et accipere
 perfecta eorum mysteria, satis ipsa re et ad conscientiam suam
 et ne aliis prodat erit vinctus. Nam si prodat alicui homini ⁴⁰
 tale nefas, neque in hominibus censebitur neque qui lucem
 cernat dignus habebitur, si quidem vel ratione carentia tale
 nefas non conantur, sicuti suis locis dicemus. Sed quoniam
 nos cogit ratio in magnum profundum narrationis descendere,
 non tacendum arbitramur, sed omnium placitis singulatim enar- ⁴⁵
 ratis nihil silebimus. Visum autem est, etiamsi longior erit
 sermo, non deficere. Non enim exiguum quoddam subsidium
 vitae hominum relinquemus ad errores in posterum cavendos,
 cum manifesto omnes videbunt clandestina eorum et arcana orgia,
 quae tanquam promi condi solis mystis tradunt. Haec autem alius ⁵⁰
 non refutabit nisi qui in ecclesia traditur spiritus sanctus, quem
 priores nacti apostoli impertiverunt rectam fidem professis,
 quorum nos qui successores sumus et eiusdem gratiae partici-
 pes et summi sacerdotii et magisterii et custodes ecclesiae
 aestimati non oculo connivemus neque rectam doctrinam sile- ⁵⁵

38. *ικανόν* B T: *ικανὰ* O

croftus

44. *ἐμβῆναι* vel *ἀναβῆναι* Roesperusμεν Richterus: *νυστάζομεν* vulgo*λόγου ὁργάνῳ* Roesperus41. *εἰ* Roesperus: *ἄ* vulgo: *ὅτι* San-55. *νυστάζο-**λόγον ὁρθόν* B: *λόγου ὄρους* O T:

πάση ψυχῇ καὶ σώματι ἐργαζόμενοι κάμνομεν ἄξια ἀξίως θεῶ
 τῶ εὐεργέτη ἀνταποδιδόναι πειρώμενοι, καὶ οὐδὲ οὕτως κατ'
 ἀξίαν ἀνταμειβόμενοι, πλὴν ἐν οἷς πεπιστευμένα μὴ ἀιτινοῦν-
 τες, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου καιροῦ τὰ μέτρα ἐπιτελοῦντες, καὶ ὅσα
 60 παρῆξει τὸ ἅγιον πνεῦμα πᾶσιν ἀφθύνως κοινωνοῦντες· οὐ
 μόνον ἀλλότρια δι' ἐλέγχον εἰς φανερόν ἄγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅσα
 ἢ ἀλήθεια ὑπὸ τῆς τοῦ πατρὸς χάριτος παραλαβοῦσα ἀνθρώ-
 ποις διηκόνησε, ταῦτα καὶ διὰ λόγου σημειούμενοι καὶ διὰ
 γραμμάτων ἐμμάρτυρα ποιούμενοι ἀνεπαισχύντως κηρύσσομεν.
 65 Ἴνα οὖν, καθὼς φθάσαντες εἶπομεν, ἀθέους αὐτοὺς ἐπιδείξω-
 μεν καὶ κατὰ γνώμην καὶ κατὰ τρόπον καὶ κατὰ ἔργον, ὅθεν
 τε τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῖς γέγονται, καὶ ὅτι μηθὲν ἐξ ἁγίων
 γραφῶν λαβόντες ταῦτα ἐπεχείρησαν, ἢ τινος ἁγίου διαδοχὴν
 φυλάξαντες ἐπὶ ταῦτα ὤρμησαν, ἀλλ' ἔστιν αὐτοῖς τὰ δοξαζό-
 70 μενα ἀρχὴν μὲν ἐκ τῆς Ἑλλήνων σοφίας λαβόντα, ἐκ δογμάτων
 φιλοσοφουμένων καὶ μυστηρίων ἐπιχειρημένων καὶ ἀστρολό-
 γων ῥεμβομένων· δοκεῖ οὖν πρότερον ἐκθεμένους τὰ δόξαντα
 τοῖς τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφοις ἐπιδειξάμενοι ἐντυγχάνουσιν
 ὄντα τούτων παλαιότερα καὶ πρὸς τὸ θεῖον σεμνότερα· ἔπειτα
 75 συμβαλεῖν ἐκάστην αἵρεσιν ἐκάστῳ, ὡς τούτοις τοῖς ἐπιχειρήμα-
 σιν ἐπιβαλόμενος ὁ πρωτοστάτης τῆς αἱρέσεως ἐπλεονέκτησε λα-
 βόμενος τὰς ἀρχὰς καὶ ἐκ τούτων ἐπὶ τὰ χείρονα ὀρμηθεὶς
 δόγμα συνεστήσατο. Ἔστι μὲν οὖν πόνου μεστὸν τὸ ἐπιχειρού-
 μενον καὶ πολλῆς δεόμενον ἱστορίας· ἀλλὰ οὐκ ἐνδεήσομεν,
 80 ὅστερον γὰρ εὐφρανεῖ ὡς ἀθλητὴν μετὰ πολλοῦ πόνου στεφά-
 νου τυχόντα ἢ ἔμπορον μετὰ μέγαν θαλάσσης σάλον κερδά-
 ναντα ἢ γεωργὸν μετὰ ἰδρώτα προσώπου καρπῶν ἀπολαύ-
 σαντα ἢ προφήτην μετὰ ὄνειδισμοῦ καὶ ὕβρεις ὄρωντα τὰ λα-
 ληθέντα ἀποβαίνοντα. Ἀρξάμενοι τοίνυν | ἐροῦμεν, τίνες οἱ
 85 παρ' Ἑλλησι πρῶτον φιλοσοφίαν φυσικὴν ἐπιδείξαντες. Τού-
 των γὰρ μάλιστα γέγονται κλειψίλογοι οἱ τῶν αἱρέσεων πρω-
 τοστατήσαντες, ὡς μετέπειτα ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους συμβολῇ ἐπι-
 δείξομεν. Ἐκάστῳ δὲ τῶν προαρξαμένων τὰ ἴδια ἀποδιδόντες
 γυμνοὺς καὶ ἀσχήμονας τοὺς αἱρεσιάρχας παραστήσομεν.

58. ἀνταμειβόμενοι Sancroftus: ἀναμειβόμενοι Gronovius: ἀμειβό-
 μενοι B O T 61. ἐλεγχον L φανερόν] φορὰν T 62. τοῦ
 πνεύματος T 64. ἐμμάρτυρα ποιούμενοι Sancroftus: ἐμμάρτυρα ση-
 μειούμενοι vulgo: ἐμμαρτυρησάμενοι Morus cfr. Roesperum p. 515 sq.
 65. καθάπερ φθάτες L 70. ἀρχὴν μὲν] cfr. Roesperum p. 516,

mus; sed ne omni quidem animo atque corpore laborantes deficiamus digna digne deo benefico nostro reddere conati, et ne sic quidem pro merito remunerantes, nisi quod in eis quae nobis concredita sunt non deficiamus, sed nostrae opportunitatis modum impleamus, et quidquid praebebit sanctus spiritus cum omnibus citra invidiam communicemus; non solum aliena arguendo in lucem proferentes, sed etiam quidquid veritas per patris gratiam acceptum hominibus ministravit, haec et per sermonem significantes et per litteras testificantibus sine rubore praedicamus. Quo igitur, sicut supra diximus, atheos illos ostendamus et ad sententiam et ad mores et ad opera, et unde conatus eorum profecti sint, nec quidquam eos ex sacris scripturis mutuatos haec periclitatos esse, aut sancti alicuius successionem observantes ad haec delatos esse, sed decreta illorum principium ex Graecorum sapientia duxisse, ex dogmatis philosophis et misteriis tentatis et astrologis circumvagantibus: placet igitur prius expositis Graecorum philosophorum placitis ostendere lecturis esse his antiquiora et ad divinum numen sanctiora, posthac conferre singulas haereses cum singulis, quomodo his conatibus superveniens primus conditor haeresis lucri fecerit repetens principia et ex his ad deteriora delapsus dogma confinxerit. Est igitur plenum laboris quod suscipimus multaque indiget quaestione. Sed non deficiemus, posthac enim exhilarabit, velut athletam multo cum labore coronam nactum, aut mercatorem post vehementem aestum maris lucrum adeptum, aut agricolam post sudorem frontis cum frugibus fruitur, aut vatem post convicia et conculcationes cum videt evenire quae praedixerat. Principio igitur dicemus, quoniam inter Graecos philosophiam naturalem primi instituerint. Horum enim potissimum decreta surripuerunt qui haeresium signiferi extiterunt, ut posthac ubi inter se comparabimus ostendemus. Singulo autem cuique eorum qui principes doctrinae extiterunt tribuentes suum, nudos et inanes exhibebimus haeresiarchas.

qui pro ἀρχὴν μὲν vestigiis codd. ἀφορμὴν commendari arbitratur
 76. ἐπιβαλόμενος Roperus: ἐπιλαβόμενος vulgo πρωτοστατής B O:
 πρωτοστατήσας L 77. λαβόμενος] λαβὼν? καὶ om Gronovius
 89. παραστήσομεν Wolfius: προστήσομεν vulgo

90 1. Λέγεται Θαλήν τὸν Μιλήσιον ἓνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν
 πρῶτον ἐπιχειρηθέναι φιλοσοφίαν φυσικὴν. Οὗτος ἔφη ἀρ-
 χὴν τοῦ παντός εἶναι καὶ τέλος τὸ ὕδωρ. Ἐκ γὰρ αὐτοῦ τὰ
 πάντα συνίστασθαι πηγνυμένον καὶ πάλιν διανεμμένου ἐπιφέ-
 95 ρεσθαι τε αὐτῷ τὰ πάντα, ἀφ' οὗ καὶ σεισμούς καὶ πνευμάτων
 5 στροφᾶς καὶ ἀστρῶν κινήσεις· καὶ τὰ πάντα φέρεσθαι τε καὶ
 ῥεῖν τῇ τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τῆς γενέσεως αὐτῶν φύσει συμφε-
 ρόμενα. Θεῖον δὲ τοῦτο εἶναι, τὸ μήτ' ἀρχὴν μήτε τελευτὴν ἔχον.
 Οὗτος περὶ τὸν τῶν ἀστρῶν λόγον καὶ τὴν ζήτησιν ἀσχοληθεὶς
 Ἑλλησι ταύτης τῆς μαθήσεως αἴτιος πρῶτος γίνεται, ὃς ἀπο-
 1 βλέπων πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἄνω ἐπιμελῶς κατανοεῖν λέ-
 γων εἰς φρέαρ ἐνέπεσεν, ὃν ἐγγελῶσά τις θεραπευαίνεις, Θραῦτα
 τοῦνομα, ἔφη· τὰ ἐν οὐρανῷ προθυμούμενος εἰδέναι τὰ ἐν
 ποσὶν οὐκ οἶδεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ Κροῖσον.

5 2. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα φιλοσοφία οὐ μακρὰν τῶν αὐτῶν |
 χρόνων, ἧς ἤρξε Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέγουσιν. ἦν
 Ἰταλικὴν προσηγόρευσαν διὰ τὸ τὸν Πυθαγόραν φεύγοντα Πο-
 λυκράτην τὸν Σάμιον τύραννον οἰκῆσαι πόλιν τῆς Ἰταλίας κά-
 κεῖ τὸν βίον πληρῶσαι. Οὗ τὴν αἵρεσιν οἱ διαδεξάμενοι οὐ πολὺ
 10 διήμεγκαν τοῦ αὐτοῦ φρονήματος. Καὶ αὐτὸς δὲ περὶ φυσικῶν
 ζητήσας ἔμιξεν ἀστρονομίαν καὶ γεωμετρίαν καὶ μουσικὴν [καὶ
 ἀριθμητικὴν]. Καὶ οὕτως μονάδα μὲν εἶναι ἀπεφήνατο τὸν
 θεόν, ἀριθμοῦ δὲ φύσιν περιέργως καταμαθὼν μελωθεῖν ἔφη
 τὸν κόσμον καὶ ἀρμονία συγκεῖσθαι, καὶ τῶν ἑπτὰ ἀστρῶν
 15 πρῶτος τὴν κίνησιν εἰς ὄρθρον καὶ μέλος ἤγαγεν. Θαυμάσας
 δὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὄλων ἠξίωσε τὰ πρῶτα σιγᾶν τοὺς μα-
 θητὰς, οἷονεὶ μύστας τοῦ παντός εἰς τὸν κόσμον ἤκοντας· εἶτα
 ἐπειδὴν αὐτοῖς ἱκανῶς παιδείας τῆς τῶν λόγων δόξη μετεῖναι
 καὶ δυνατῶς περὶ ἀστρῶν καὶ φύσεως φιλοσοφήσωσι, καθαρῶς
 20 κρίνας τότε κελεύει φθέγγεσθαι. Οὗτος τοὺς μαθητὰς διεῖλε
 καὶ τοὺς μὲν ἐσωτερικούς, τοὺς δὲ ἐξωτερικούς ἐκάλεσεν. Τοῖς
 δὲ τὰ τελεώτερα μαθήματα ἐπίστευε, τοῖς δὲ τὰ μετριώτερα.

91. τὴν ἀρχὴν B π ὕδωρ vulgo 95. ἀστρῶν Roperus: ἀέ-
 ρων vulgo 95. φέρεσθαι Roperus: φύεσθαι vulgo 97. Θεῖον]
 Θεὸν vulgo cf. Clem. Alex. Strom. V p. 594 D sqq. Sylb. τί ἐστι τὸ
 θεῖον; τὸ μήτε ἀρχὴν, ἔφη, μήτε τέλος ἔχον et Krische Forschungen auf
 dem Gebiete der alten Philosophie 1, 38 sqq. 2. ὄν] ᾗ Wolfius: ὄτ'

1. Dicitur Thales Milesius unus de septem sapientibus 90 primus philosophiae physicae auctor extitisse. Hic dixit principium universi esse et finem aquam. Ex ea enim omnia constare et concreta et rursus dissoluta, et ea sustineri omnia, unde et terrae motus et flaminum conversiones et astrorum motus. Et omnia et ferri et fluere primi ortus ipsorum aucto- 95 ris naturam secuta. Divinum autem id esse quod neque principium habeat neque finem. Hic circa astrorum rationem et investigationem versatus Graecis huius doctrinae primus auctor evadit, qui vultu in caelum sublato et sublimia curiose perspicere iactans in puteum incidit, quem irridens ancilla quaedam 1 Thratta nomine dixit: Res caelestes nisus novisse quae sunt ad pedes non novit. Floruit autem aetate Croesi.

2. Est autem etiam alia philosophia non longe distans ab iisdem temporibus, cuius auctor extitit Pythagoras, quem Sa- 5 mium quidam ferunt; quam Italicam appellaverunt, propterea quod Pythagoras cum fugeret Polycratem Samiorum tyrannum habitaverit urbem Italiae ibique vitam expleverit. Cuius doctrinam qui exceperunt non multum discrepauerunt ab eadem sententia. Et ipse vero res physicas rimatus miscuit astronomiam 10 et geometriam et musicam et arithmetica. Et sic monadem edixit esse deum, numeri autem naturam curiose cum perdidicisset, concinere dixit mundum et per harmoniam constare, et septem siderum primus motum in rhythmum et concentum redegit. Admiratus autem administrationem universorum vo- 15 luit principio silere discipulos, cum quasi mystae universi in mundum venissent; deinde ubi satis illi visi sunt magnos progressus in disciplina sua fecisse et perite de sideribus et natura posse disputare, puros arbitratus tum demum iubet vocem mittere. Hic discipulos discriminavit cum alteros esotericos, 20 exotericos alteros vocavit. Alteris autem altiora praecepta concredebat, alteris autem tenuiora. Attigit autem etiam magi-

Roeperus 3. *εἰδέναι* Roeperus coll. Plat. Theaet. p. 174 A: *ἰδεῖν*
vulgo 8. *Σαμίων?* Roeperus 10. *περὶ γύσεως* B 11. 12. *καὶ*
ἀριθμητικὴν add Roeperus, quem cfr. p. 520 sq. 14. *ἁρμονίᾳ*]
καθ' ἁρμονίαν Roeperus p. 521 *ἀστέρων* L 15. *ἀνήγαγεν*
Roeperus

ἐφήψαιτο δὲ καὶ μαγικῆς, ὡς φασί, καὶ φυσιογνωμονικὴν αὐτὸς
 ἐξεῦρεν ἀριθμούς τινας καὶ μέτρα ὑποθέμενος, λέγων τὴν ἀρ-
 25 χὴν τῆς ἀριθμητικῆς φιλοσοφίαν κατὰ σύνθεσιν περιέχειν τόνδε
 τὸν τρόπον. Ἀριθμὸς γέγονε πρῶτος ἀρχή, ὅπερ ἐστὶν ἀό-
 ριστον, ἀκατάληπτον, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἄπειρον
 δυναμένους ἐλθεῖν ἀριθμούς κατὰ τὸ πλήθος. Τῶν δὲ ἀριθ-
 μῶν ἀρχὴ γέγονε καὶ ὑπόστασιν ἢ πρώτη μονάς, ἣτις ἐστὶ
 30 μονὰς ἄρσῃ γεννώσα πατρικῶς πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμούς.
 Δεύτερον ἢ δυνὰς θῆλος ἀριθμὸς, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρσιος ὑπὸ
 τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσῃ,
 οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται κα-
 λεῖσθαι. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἢ τετρας θῆλος ἀριθμὸς, ὃ δὲ
 35 αὐτὸς καὶ ἄρσιος καλεῖται ὅτι θῆλος ἐστίν. Γεγόνασιν οὖν οἱ
 πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους τέσσαρες (ἀριθμὸς δ' ἦν
 τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς συνέστηκεν ἀριθμὸς
 ἢ δεκάς. Τὸ γὰρ ἓν, δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ἐὰν
 ἐκάστῳ τῶν ἀριθμῶν φυλάσσηται κατ' οὐσίαν τὸ οἰκεῖον ὄνομα.
 40 Ταύτην ὁ Πυθαγόρας ἔφη ἱερὰν τετρακτύν, πηγὴν ἀεννάου
 φύσεως ῥιζώματα ἔχουσαν ἐν ἑαυτῇ, καὶ ἐκ τούτου τοῦ ἀριθμοῦ
 πάντας ἔχειν τοὺς ἀριθμοὺς τὴν ἀρχὴν. ὃ γὰρ ἔνδεκα καὶ ὁ
 δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι ἐκ τοῦ δέκα μετέ-
 χουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀριθμοῦ, τὰ τέσσαρα
 45 καλεῖται μέρη ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος. Ὡν καὶ ἐπι-
 πλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν ἀξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν
 τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἀποτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῇ
 ἐφ' ἑαυτὴν κυβισθῇ, γέγονε δυναμοδύναμις· ὅταν δὲ δύναμις
 ἐπὶ κύβον, γέγονε δυναμόκύβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε
 50 κυβόκύβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμούς, ἐξ ὧν ἢ τῶν γι-

23. φυσιογνωμονικὴν B cfr. Roperus p. 521 sqq.: φυσιογονικὴν
 vulgo αὐτὸς] πρῶτος? Roperus: πρῶτος αὐτὸς? 25. cfr. p. 89,
 14 sqq., ubi paene eadem iterantur φιλοσοφίας vulgo 26. ἐστὶν
 ἐν vulgo, cfr. infra p. 89, 16. 27. ἀόριστος, ἀκατάληπτος vulgo, cfr.
 p. 89, 16. 29. ὑπόστασιν Codd: ὑπόθεσιν pr L et vulgo 33. ἀριθμῶν
 B O νενομοτέθηται vulgo 36. Infra p. 89, 27 ἀπὸ τοῦ γέ-
 νους 37. ἀόριστον vulgo; cfr. infra p. 89, 28. τέλειος] τρίτος B
 40. 41. πηγὴν ἀεννάου φύσεως] ἀένναον φύσιν T De scriptura ἀέν-
 ναος posterioris aetatis scriptoribus familiari dixit Lehrsius in Jahni

cam artem, ut volunt, et physiognomonicam ipse invenit numeros quosdam et mensuras pro fundamento statuens, cum dicebat principium arithmeticae philosophiam per compositio-²⁵ nem continere in hunc modum. Numerus extitit primum principium, quod quidem est infinitum, incomprehensibile, continens in se omnes qui in infinitum possunt venire numeros per multitudinem. Numerorum autem principium extitit per substantiam prima monas, quae est monas masculina gignens³⁰ instar patris omnes reliquos numeros. Altero loco dyas femininus numerus, idem autem etiam par ab arithmeti-³⁵ cis vocatur. Tertium trias numerus masculinus, hic etiam impar ab arithmeti-⁴⁰ cis receptum est ut vocetur. Super omnes autem hos tetras femininus numerus, idem autem etiam par vocatur quia³⁵ femininus est. Existunt igitur universi numeri sumti generatim quattuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde constitit illis perfectus numerus decas. Etenim unum, duo, tria, quattuor efficiunt decem, ubi singulis numeris servabitur ex re domesticum nomen. Hanc Pythagoras appellavit sanctam⁴⁰ tetractyn, fontem sempiternae naturae radices habentem in sese, et ex hoc numero reliquos omnes habere numeros principium. Numerus enim undenarius et ducdenarius et qui sunt praeterea principium existentiae ex denario participant. Huius denarii numeri, qui perfectus est, quattuor vocantur partes:⁴⁵ numerus, monas, potentia, cubus. Quorum etiam complexiones et mixtiones ad generationem augmenti fiunt, per naturam genitalem numerum perficientes. Cum enim potentia ipsa secum ipsa multiplicabitur, fit dynamodynamis, cum autem potentia cum cubo, existit dynamocubus, cum autem cubus cum⁵⁰ cubo, existit cubocubus, ut fiant omnes numeri, ex quibus

annalibus a. 1828.

41. γένεως ὡς vulgo; cfr. infra p. 90, 33.

42. Accuratus infra p. 90, 33. sq. τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς

τοῦ εἶναι] τῆς γενέσεως infra p. 90, 35. 45. ἀριθμός, μονάς] Roe-

pero p. 531. ordo verborum ita mutandus videtur: μονάς, ἀριθμός.

47. αὐτῇ] αὐτὴν vulgo: αὐτὴν Salvinius; cfr. infra p. 90, 40. 48. xv-

βιστῆ Roesperus: xvβιστῆ vulgo: xvβισθήσεται infra p. 90, 40. 49.

γέγονε δυναμόκyβος — κύβον in Codd. omissa restituimus ex p. 90, 41 sq.,

qualia fere iam Wolfius desideravit

νομένων γένεσις γίνεται, ἑπτά· ἀριθμὸν, μονάδα, δύναμιν, κύβον, δυναμοδύναμιν, δυναμόκυβον, κυβόκυβον.

Οὗτος καὶ ψυχὴν ἀθάνατον εἶπε καὶ μετενσωμάτωσιν· διὸ ἔλεγεν ἑαυτὸν πρὸ μὲν τῶν Τρωϊκῶν Αἰθαλίδην γεγονέναι, ἐν 55 δὲ τοῖς Τρωϊκοῖς Εὐφορβον, μετὰ δὲ ταῦτα Ἐρμότιμον Σάμιον, μεθ' ὃν Πύρρον Ἀήλιον, πέμπτον Πυθαγόραν. Αἰόδωρος δὲ ὁ Ἐρετριεὺς καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικός φασὶ πρὸς Ζαράταν τὸν Χαλδαῖον ἐληλυθέναι Πυθαγόραν· τὸν δὲ ἐκθέσθαι αὐτῷ δύο εἶναι ἀπ' ἀρχῆς τοῖς οὖσιν αἶτια, πατέρα καὶ μητέρα· καὶ 60 πατέρα μὲν φῶς, μητέρα δὲ σκότος, τοῦ δὲ φωτὸς μέρη θερμόν, ξηρόν, κοῦφον, ταχύ· τοῦ δὲ σκότους ψυχρόν, ὑγρόν, βαρύ, βραδύ· ἐκ δὲ τούτων πάντα τὸν κόσμον συνεστάναι, ἐκ θηλείας καὶ ἄρρενος. Εἶναι δὲ τὸν κόσμον φύσιν κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν, διὸ καὶ τὸν ἥλιον ποιεῖσθαι τὴν περίοδον ἑναρ- 65 μόνιον. Περὶ δὲ τῶν ἐκ γῆς καὶ κόσμου γινομένων τάδε φασὶ λέγειν τὸν Ζαράταν· δύο δαίμονας εἶναι, τὸν μὲν οὐράνιον, τὸν δὲ χθόνιον· καὶ τὸν μὲν χθόνιον ἀνιέναι τὴν γένεσιν ἐκ τῆς γῆς· εἶναι δὲ ὕδωρ· τὸν δὲ οὐράνιον πῦρ μετέχον τοῦ ἀέρος, θερμὸν τοῦ ψυχροῦ· διὸ καὶ τούτων οὐδὲν ἀναιρεῖν οὐδὲ 70 μιαίνειν φησὶ τὴν ψυχὴν· ἕστι γὰρ ταῦτα οὐσία τῶν πάντων. Κυνάμους δὲ λέγεται παραγγέλλειν μὴ ἐσθίειν, αἰτία τοῦ τὸν Ζαράταν εἰρηκέναι κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ σύγκρισιν τῶν πάντων συνισταμένης τῆς γῆς ἔτι καὶ συνσεσημμένης γενέσθαι τὸν κύαμον. τούτου δὲ τεκμήριόν φησιν, εἴ τις καταμασησάμενος λείων 75 τὸν κύαμον καταθείη πρὸς ἥλιον χρόνον τινά (τοῦτο γὰρ εὐθέως ἀνυλήψεται), προσφέρειν ἀνθρωπίνου γόνου ὀσμὴν. Σαφέστερον δὲ εἶναι καὶ ἕτερον παράδειγμα λέγει, εἰ ἀνθοῦντος τοῦ κυάμου λαβόντες τὸν κύαμον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ καὶ καταθέντες εἰς χύτραν ταύτην τε καταχρίσαντες εἰς γῆν κατορύξαιμεν 80 καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνακαλύψαιμεν, ἴδοιμεν αὐτὸ εἶδος ἔχον τὸ μὲν πρῶτον ὡς αἰσχύνην γυναικός, μετὰ δὲ ταῦτα κατανούμενον παιδίου κεφαλήν συμπεφυκῆσαν. Οὗτος ἐν Κρότωνι τῆς Ἰταλίας ἄμα τοῖς μαθηταῖς ἐμπυρισθεὶς διεφθάρη. Ἔθος δὲ τοῦτο | ἦν παρ' αὐτῷ, ἐπειδὴν προσήει τις μαθητευ- 85 σόμενος, πιπράσκειν τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὸ ἀργύριον κατατι-

51. ἀριθμὸν, μονάδα] cfr. Roesperum p. 531. vulgo

56. 57. De Diodoro Eretriensi cfr. Roesperum p. 532—35.

62. πάντα Roesperus: πάντων vulgo

63. φύσιν κατὰ] φύσιν καὶ

gignentium genitura oritur, septem: numerus, monas, potentia, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus.

Hic etiam animam immortalem docuit et migrationem animarum. Quapropter dixit semet ante Troiana tempora Aetha- 55 lidam extitisse, Troianis autem temporibus Euphorbum, posthac autem Hermotimum Samium, post quem Pyrrhum Delium, quintum Pythagoram. Diodorus autem Eretriensis et Aristoxenus musicus dicunt ad Zaratam Chaldaeum venisse Pythagoram, illum autem exposuisse ei duas esse a principio causas rerum, 60 patrem et matrem, et patrem quidem lucem, matrem autem tenebras, lucis autem partes calidum, aridum, leve, citum, tenebrarum autem frigidum, humidum, grave, tardum; ex his autem omnem mundum constare, ex feminino et masculo. Esse autem mundum ad naturam suam musicum concentum, qua- 65 propter etiam solem facere circuitum per concentum. De iis autem quae ex terra et mundo existunt haec aiunt dicere Zaratam. Duos genios esse, alterum caelestem, alterum terrestrem, et terrestrem quidem submittere generationem ex terra, esse autem aquam, caelestem autem esse ignem participem 70 aëris, calidum frigidi; quare etiam horum nihil interimere nec maculare ait animam; sunt enim haec substantia omnium. Fabis autem dicitur vetare vesci propterea quod Zaratas dixerit in initio et concretione omnium, cum terra etiamtum concinnaretur et computresceret, ortam esse fabam. Huius autem rei 75 documentum esse ait, si quis nudatam siliquis fabam manducaverit et deposuerit adversus solem per tempus (id enim ilico iuvabit) afferre humani seminis odorem. Apertius autem etiam alterum ait documentum esse, si florecentem decerpserimus fabam floremque eius eamque deposuerimus in olla et 80 hanc circumlitam in terra defoderimus et paucos post dies relexerimus, videbimus eam speciem praebere primum quidem ut pudendum muliebre, posthac autem accuratius consideratam infantis caput recens concretum. Hic Crotone Italiae una cum discipulis igni concrematus periit. Institutum autem hoc erat 85 apud eum, sicubi ad eum se conferebat quispiam disciplina

vulgo: *φῆσιν καὶ* L M: *τὴν κόσμου φύσιν καὶ* Roepers 69. *τοῦ*
ψυχροῦ Roepers: *καὶ ψυχρόν* vulgo: *ύγροῦ?* *ἀναιρεῖ* Roepers
 76. *προσφέρειν* T: *προσφέρει* vulgo

θέναι ἐσφραγισμένον παρὰ τῷ Πυθαγόρῳ, καὶ ὑπέμεινε σιω-
 πῶν ὅτε μὲν ἕτη τρία, ὅτε δὲ πέντε καὶ μανθάνων. αὐθις
 δὲ λυθεὶς ἐμίσγετο τοῖς ἐτέροις καὶ παρέμενε μαθητῆς καὶ
 συνεισιπᾶτο ἅμα, εἰ δ' οὐ, ἀπελάμβανε τὸ ἴδιον καὶ ἀπεβάλ-
 90 λῆτο. Οἱ μὲν οὖν ἐσωτερικοὶ ἐκαλοῦντο Πυθαγόρειοι, οἱ δὲ
 ἕτεροι Πυθαγορισταί. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ οἱ διαφρῶντες
 τὸν ἐμπρησμὸν Λύσις ἦν καὶ Ἄρχιππος καὶ ὁ τοῦ Πυθαγόρου
 οἰκίτης Ζάμολξις, ὃς καὶ τοὺς παρὰ Κελτοῖς Ἀρϋΐδας λέγεται
 διδάξαι φιλοσοφεῖν τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν. Τοὺς δὲ
 95 ἀριθμοὺς καὶ τὰ μέτρα παρὰ Αἰγυπτίων φασὶ τὸν Πυθαγόραν
 μαθεῖν, ὃς καταπλαγεὶς τῇ τῶν ἱερέων ἀξιοπίστῳ καὶ φαντα-
 σιώδει καὶ δυσχερῶς ἐξαγορευομένῃ σοφίᾳ, μιμησάμενος ὁμοίως
 καὶ αὐτὸς σιγᾶν προσέταξεν καὶ ἐν ἀδύτοις καταγείοις ἐρημεῖν
 ἐποίει μανθάνοντας.

1 3. Ἐμπεδοκλῆς δὲ μετὰ τούτους γενόμενος καὶ περὶ δαι-
 μόνων φύσεως εἶπε πολλά, ὡς ἀναστρέφονται διοικούντες τὰ
 κατὰ τὴν γῆν ὄντες πλείστοι. Οὗτος τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν νεΐ-
 κος καὶ φιλίαν ἔφη· καὶ τὸ τῆς μονάδος νοερὸν πῦρ τὸν Θεόν,
 5 καὶ συνεστάναι ἐκ πυρὸς τὰ πάντα καὶ εἰς πῦρ ἀναλυθῆσθαι·
 ᾧ σχεδὸν καὶ οἱ Στωϊκοὶ συντίθενται δόγματι, ἐκπύρωσιν προσδο-
 κῶντες. μάλιστα δὲ πάντων συγκατατίθεται τῇ μετενσωματώ-
 σει, οὕτως εἰπών·

Ἦτοι μὲν γὰρ ἐγὼ γενόμενῃ κοῦρός τε κόρη τε

10 θαμνός τ' οἰωνός τε καὶ ἐξ ἄλλος ἔμπορος ἰχθύς.

Οὗτος πάσας εἰς πάντα τὰ ζῶα μεταλλάττειν εἶπε τὰς ψυχάς.
 Καὶ γὰρ ὁ τούτων διδάσκαλος Πυθαγόρας ἔφη ἐναντὸν Εὐφορ-
 βον γεγονέναι τὸν ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντα, φάσκων ἐπιγινώσκειν
 τὴν ἀσπίδα. Ταῦτα μὲν ὁ Ἐμπεδοκλῆς.

15 4. Ἡράκλειτος δὲ φυσικὸς φιλόσοφος, ὁ Ἐφέσιος, τὰ πάντα
 ἐκλαιεν ἄγνοιαν τοῦ παντὸς βίου καταγινώσκων καὶ πάντων
 ἀνθρώπων, ἐλεῶν δὲ τὸν τῶν θνητῶν βίον. αὐτὸν μὲν γὰρ
 ἔφασκε τὰ πάντα εἰδέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους οὐδέν.
 Καὶ αὐτὸς δὲ σχεδὸν σύμφωνον τῷ Ἐμπεδοκλεῖ ἐφθέγγετο, σιά-
 20 σιν καὶ φιλίαν φήσας τῶν ἀπάντων ἀρχὴν εἶναι καὶ πῦρ νοε-

86. Πυθαγόρῳ vulgo

87. μανθάνων Wolfius: μανθάνειν

vulgo 92. Λύσις vulgo

93. Ζαμέτος B

98. καταγείοις

Roepers: κατάγων vulgo ἐρημεῖν Roepers: ἡρημεῖν vulgo 99. μαν-

θάνοντα vulgo

9. 10. Leguntur hi versus apud Karsten. v. 380. sq.,

usus, ut venderet quae haberet pecuniamque deponeret signatam apud Pythagoram, et manebat silens, aliquando tres annos, interdum quinque, et discens; rursus autem solutus miscbatur cum reliquis et remanebat sectator et simul coenabat, 90 sin minus, recipiebat sua et reiciebatur. Alteri igitur qui esoterici erant vocabantur Pythagorei, alteri autem Pythagoristae. Ex discipulis autem eius qui evaserunt conflagrationem Lysis erat et Archippus et Pythagorae servus Zamolxis, qui etiam apud Celtas Druidas docuisse fertur Pythagorica philo- 95 sophari. Numeros autem et mensuras ab Aegyptiis dicunt Pythagoram didicisse, qui admiratus sacerdotum gravem et speciosam et non nisi difficulter cum aliis communicatam sapientiam, imitatus et ipse pariter silentium imponebat, et in adytis subterraneis solitariam vitam agere discentes instituebat. 1

Empedocles autem, qui post hos natus est, etiam de geniorum natura dixit multa, ut versentur administrantes res mundanas, numero permulti. Hic universi principium discordiam et amicitiam dixit, et monadis ignem mente praeditum deum, et 5 constituisse ex igni universa et in ignem resolutum iri. Cui fere et Stoici adstipulantur decreto conflagrationem exspectantes. Maxime autem omnium consentit cum migratione animarum, sic fatus:

Profecto enim ego extiti puerque puellaque 10

Frutexque alesque et ex mari exsul piscis.

Hic omnes animas in omnia animalia transmutari dixit. Etenim horum auctor Pythagoras dixit se Euphorbum fuisse, qui ad Troiam imperitavit, affirmans se recognoscere clypeum. Haec quidem Empedocles. 15

Heraclitus autem physicus philosophus, Ephesius universas res lugebat inscitiam universae vitae coarguens et omnium hominum, miseratus mortalium vitam. Semet enim dicebat omnia cognovisse, reliquos autem homines nihil. Et ipse vero paene congrua Empedocli pronunciavit, discordiam et amicitiam sta- 20 tuens universorum principium esse et ignem intelligibilem deum,

apud Stein. v. 383 sq. 10. Θαμνός] καὶ θήρ Cedrenus, et profecto quadrupedis mentio desideratur. An ἀμνός? ἐξ ἀλός] εἶν ἀλλί alii ἔμπορος] Alii aliter; vide Karsten. et Stein. 12. τούτου ὦν Roep- perus p. 606. 13. περὶ Ἴλιον Roeporus. 17. ἐλεῶν δὴ Roeporus

ρὸν τὸν θεὸν συμφέρεσθαι τε τὰ πάντα ἀλλήλοις καὶ οὐχ
 εἶσταναι, καὶ ὡσπερ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πάντα τὸν καθ' ἡμᾶς τόπον
 ἔφη κακῶν μεσιτὸν εἶναι καὶ μέχρι μὲν σελήνης τὰ κακὰ φθά-
 νειν ἐκ τοῦ περὶ γῆν τόπου ταθέντα, περαιτέρω δὲ μὴ χωρεῖν,
 25 ἄτε καθαρωτέρου τοῦ ὑπὲρ τὴν σελήνην παντὸς ὄντος τόπου.
 Οὕτω καὶ τῷ Ἡρακλείτῳ ἔδοξεν.

5. Μετὰ τούτους ἐγένοντο καὶ ἕτεροι φυσικοί, ὧν οὐκ
 ἀναγκαῖον ἠγησάμεθα τὰς δόξας εἰπεῖν, μηδὲν τῶν προειρη-
 μένων ἀπεμφαινούσας. Ἄλλ' ἐπεὶ καθόλου οὐ μικρὰ γεγένηται
 30 ἡ σχολὴ πολλοὶ τε οἱ μετέπειτα φυσικοὶ ἐξ αὐτῶν γεγένηται
 ἄλλοι ἄλλως περὶ φύσεως τοῦ παντὸς διηγούμενοι, καὶ δοκεῖ
 ἡμῖν τὴν ἀπὸ Πυθαγόρου ἐκθεμένους φιλοσοφίαν κατὰ διαδο-
 χὴν ἀναδραμεῖν ἐπὶ τὰ δόξαντα τοῖς μετὰ Θαλῆν, καὶ ταῦτα
 ἐξειπώντας ἐλθεῖν ἐπὶ τε τὴν ἠθικὴν καὶ λογικὴν φιλοσοφίαν,
 35 ὧν ἤρξαν Σωκράτης μὲν ἠθικῆς, Ἀριστοτέλης δὲ διαλεκτικῆς.

6. Θαλοῦ τοίνυν Ἀναξίμανδρος γίνεται ἀκροατής. Ἀνα-
 ξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος. Οὗτος ἀρχὴν ἔφη τῶν ὄντων
 φύσιν τινὰ τοῦ ἀπείρου, ἐξ ἧς γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς καὶ
 τοὺς ἐν αὐτοῖς κόσμους. Ταύτην δ' αἰδίδιον εἶναι καὶ ἀγήρω,
 40 ἦν καὶ πάντας περιέχειν τοὺς κόσμους. Λέγει δὲ χρόνον ὡς
 ὠρισμένης τῆς γενέσεως καὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φθορᾶς. Οὗ-
 τος μὲν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον εἶρηκε τῶν ὄντων τὸ ἀπείρον, πρῶ-
 τος τοῦνομα καλέσας τῆς ἀρχῆς. Πρὸς δὲ τούτῳ κίνησιν αἰ-
 δίδιον εἶναι, ἐν ἧ συμβαίνειν γίνεσθαι τοὺς οὐρανοὺς. Τὴν δὲ
 45 γῆν εἶναι μετέωρον ὑπ' οὐθενὸς κρατουμένην, μένουσαν διὰ τὴν
 ὁμοίαν πάντων ἀπόστασιν. Τὸ δὲ σχῆμα αὐτῆς γυρὸν, στρογ-
 γύλον, κίονι λίθῳ παραπλήσιον. Τῶν δὲ ἐπιπέδων ὧ μὲν ἐπι-
 βεβήκαμεν, ὃ δὲ ἀντίθετον ὑπάρχει. Τὰ δὲ ἄστρα γίνεσθαι
 κύκλον πυρός, ἀποκριθέντα τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πυρός, περι-
 50 ληφθέντα δ' ὑπὸ ἀέρος. Ἐκπνοὰς δ' ὑπάρξαι τινὰς ἀερώδεις,
 καθ' οὓς τόπους φαίνεται τὰ ἄστρα· διὸ καὶ ἐπιφρασσομένων
 τῶν ἐκπνοῶν τὰς ἐκλείψεις γίνεσθαι. Τὴν δὲ σελήνην ποτὲ
 μὲν πληρουμένην φαίνεσθαι, ποτὲ δὲ μειουμένην κατὰ τὴν τῶν

21. συμφέρεσθαι Roeporus: ἐμφέρεσθαι vulgo

22. καθ' ἡμῶν

Gronovius 23. μὲν T Roeporus: δὲ vulgo

35. ἠθικός —

διαλεκτικός Gronovius

39. τοὺς — κόσμους H. Ritterus: τὸν —

κόσμον vulgo

43. τούτων B T

44. συμβαίνειν Roeporus:

συμβαίνει vulgo

οὐρανοὺς] ἀνθρώπους B

45. μηδενὸς T 46.

conferrique universa invicem et non consistere, et sicut Empedocles omnem circa nos locum dixit malis confertum esse et usque ad lunam quidem pertingere mala ex loco circa tellurem porrecta, ulterius autem non progredi, quippe cum omnis supra 25 lunam purior sit locus. Ita etiam Heraclito visum est.

Post hos extiterunt etiam alii physici, quorum non necessarium arbitrati sumus decreta apponere, quippe quae nihil ab iis quae supra dicta sunt discrepent. Sed cum in universum non exigua extiterit schola multique postea physici ex iis orti 30 sint, alii aliter de natura universi disserentes, etiam videtur nobis exposita per successiones a Pythagora philosophia recurrere ad ea quae placuerunt Thaletis successoribus, hisque enarratis accedere ad ethicam et logicam philosophiam, quarum auctores extiterunt Socrates ethicae, Aristoteles autem dialecticae. 35

Thaletis igitur Anaximander fuit auditor. Anaximander Praxiadae Milesius. Hic principium dixit rerum naturam quandam infiniti, ex qua existere caelos mundosque qui sunt in iis. Principium autem esse aeternum et senii expers, quod universos contineat mundos. Dicit autem tempus ut finita generatione 40 et existentia et interitu. Hic principium et fundamentum dixit rerum id quod infinitum est, primusque nuncupavit nomen principii. Praeterea autem motum sempiternum esse, per quem fieri ut existant caeli. Terram autem pendulam esse, nulla re roboratam, manentem propter parem omnium distantiam. Figu- 45 ram autem eius curvam, rotundam, columnae lapidi similem. Planitierum alteri insistimus, altera autem opposita est. Stellas autem esse orbem ignis, discretum ab igni qui est circa mundum, comprehensum autem ab aëre. Expirationes autem extare quasdam aërias, per quae loca lucent stellae, quapropter 50 etiam expirationibus obstructis eclipses fieri. Lunam autem alias plenam apparere, aliquando autem minuentem secundum tramitum obstructionem aut reclusionem. Esse autem orbem

γυρόν Roesperus: *ύγρόν* vulgo 47. *κίονι* Wolfius: *χιονι* vulgo; cfr. Roesperus p. 607. sq., qui ab Anaximandro ipso *κινονή* profectum arbitratur 47. 48. *ὄν ἐπιβεβήκαμεν, ὃ μὲν δὲ Β Ο: τῷ μὲν — τόδε* Salvinius 50. 51. *τόπος τινὰς ἀερώδεις καθ' οὓς γαίνεται* vulgo; correxit Roesperus p. 608.

πόρων ἐπίφραξιν ἢ ἀνοιξιν. εἶναι δὲ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου
 55 ἐπτακαίκοσιπλασίονα τῆς σελήνης, καὶ ἀνωτάτω μὲν εἶναι τὸν
 ἡλίου, κατωτάτω δὲ τοὺς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων κύκλους. Τὰ
 δὲ ζῶα γίνεσθαι ἐξατμιζόμενα ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸν δὲ ἀνθρω-
 πον ἐτέρῳ ζῳῇ γεγονέναι, τούτεστιν ἰχθύϊ, παραπλήσιον κατ'
 ἀρχάς. Ἄνεμους δὲ γίνεσθαι τῶν λεπτιοτάτων ἀτμῶν τοῦ ἀέ-
 60 ρος ἀποκρινομένων καὶ ὅταν ἀθροισθῶσι κινουμένων, ὑετὸν δὲ
 ἐκ γῆς ἀναδιδομένης ἐκ τῶν ὑφ' ἡλίον· ἀστραπὰς δὲ, ὅταν
 ἄνεμος ἐμπέπτων διίσταται τὰς νεφέλας. Οὗτος ἐγένετο κατὰ
 εἶρος τρίτον τῆς τεσσαρακοστῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος.

7. Ἀναξιμένης δὲ καὶ αὐτὸς ὢν Μιλήσιος, υἱὸς δ' Εὐ-
 65 ρυστράτου, ἀέρα ἄπειρον εἶη τὴν ἀρχὴν εἶναι, ἐξ οὗ τὰ γινό-
 μενα, τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ θεοὺς καὶ θεῖα γί-
 νεσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῶν τούτων ἀπογόνων. Τὸ δὲ εἶδος
 τοῦ ἀέρος τοιοῦτον, ὅταν μὲν ὀμαλώτατος ᾖ, ὄψει ἄδηλον, δη-
 λουῖσθαι δὲ τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ θερμῷ καὶ τῷ νοτερῷ καὶ
 70 τῷ κινουμένῳ, κινεῖσθαι δὲ αἰεὶ· οὐ γὰρ μεταβάλλειν ὅσα με-
 ταβάλλει, εἰ μὴ κινοῖτο. Πυκνούμενον γὰρ καὶ ἀραιούμενον
 διάφορον φαίνεσθαι· ὅταν γὰρ εἰς τὸ ἀραιότερον διαχυθῆ,
 πῦρ γίνεσθαι, μέσως δὲ πάλιν εἰς ἀέρα πυκνούμενον ἐξ
 ἀέρος νέφος ἀποτελεῖσθαι κατὰ τὴν πύρην, εἴ δὲ μᾶλλον
 75 ὕδωρ, ἐπὶ πλεῖον πυκνωθέντα γῆν, καὶ εἰς τὸ μάλιστα
 πυκνώτατον λίθους. Ὡστε τὰ κυριώτατα τῆς γενέσεως ἐναν-
 τία εἶναι θερμόν τε καὶ ψυχρόν. Τὴν δὲ γῆν πλατεῖαν
 εἶναι ἐπ' ἀέρος ὄχουμένην, ὁμοίως δὲ καὶ ἡλίον καὶ σελήνην
 καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· πάντα γὰρ πύρινα ὄντα ἐποχεῖσθαι τῷ
 80 ἀέρι διὰ πλάτους. Γεγονέναι δὲ τὰ ἄστρα ἐκ γῆς διὰ τὴν
 ἰκμάδα ἐκ ταύτης ἀνίστασθαι, ἧς ἀραιουμένης τὸ πῦρ γίνεσθαι,
 ἐκ δὲ τοῦ πυρὸς μετεωριζομένου τοὺς ἀστέρας συνίστασθαι.
 εἶναι δὲ καὶ γεώδεις φύσεις ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἀστέρων συμφε-
 ρομένας ἐκείνοις. Οὐ κινεῖσθαι δὲ ὑπὸ γῆν τὰ ἄστρα λέγει,
 85 καθὼς ἕτεροι ὑπειλήφασιν, ἀλλὰ περὶ γῆν, ὥσπερ εἰ περὶ τὴν
 ἡμετέραν κεφαλὴν στρέφεται τὸ πιλίον, κρύπτεσθαι τε τὸν ἡλίον

55. ἐπτακαίκοσιπλασίονα] Cfr. Røperus, qui ἐπτακαίκοσιπλασίονα
 commendat p. 609 56. ἡλίου Røperus: ἡλίον vulgo 61. For-
 tasse in verbis τῶν ὑφ' ἡλίον latet τῶν νεφελῶν; ceterum cfr. conamina
 Røperi p. 610 67. τούτων T: τούτου vulgo 72. γὰρ Røpe-

solis septies et vicies maiorem luna, et in supremo loco esse solis, in infimo autem non errantium stellarum orbis. Anima- 55 lia autem gigni évaporata a sole. Hominem autem alii animali, hoc est pisci, consimilem ab initio. Ventos autem nasci tenuissimis vaporibus aëris secretis et cum congregati sunt se moventibus, pluviam autem existere ex nubibus, fulgura autem, quando ventus incidens discindat nubes. Hic natus est anno-60 Olympiadis quadragesimae secundae tertio.

Anaximenes autem, qui et ipse fuit Milesius, filius autem Eurystrati, aërem infinitum dixit principium esse, ex quo quaeque sint quaeque fuerint quaeque futura sint, et deos et divina nasci, reliqua autem ex horum subole. Spcciem autem 65 aëris talem esse: quando maxime aequalis sit non posse visu conspici, posse autem frigido et calido et humido et motu, in motu autem esse semper, non enim mutari quaecunque mutantur, nisi motus accedat. Condensatum enim et extenuatum diversum apparere; quando enim in tenuius diffundatur, ignem 70 existere, in medio autem statu rursus in aërem condensatum, ex aëre nebulam gigni secundum coartationem, magis autem etiam aquam, maiorem in modum autem densatum terram et cum maxime densum lapides: ut primaria generationis principia sint contraria et calidum et frigidum. Terram autem planam 75 esse in aëre vectam, similiter autem etiam solem et lunam et reliquas stellas, omnes enim quae igneae sint vehi in aëre per latitudinem. Natas autem esse stellas ex terra propterea quod humor ex hac surgat, quo tenuato ignem nasci, ex igni autem sursum lato stellas consistere. Esse autem etiam terrenas 80 naturas in regione stellarum quae una ferantur cum illis. Non moveri autem sub terram stellas dicit, sicut alii statuerunt, sed circum terram, quemadmodum circum nostrum caput vertitur pileus, et occultari solem, non infra terram delatum, sed

rus: δὲ vulgo 73. πάλιν Roesperus: ἐπὶ vulgo 74. ἀποτελεῖσθαι
Roesperus: ἀποτελεσθῆ vulgo 74. πύλησιν Salvinius: πύλλησιν T: πόλη-
σιν reliqui 77. 78. πλατεῖαν ἐπ' αἴρος ὀχουμένην B O: πλατεῖον
εἶναι ἐπ' αἴρος ἰχουμένην Gronovius 79. ἐπιγείσθαι L O

οὐχ ὑπὸ γῆν γενόμενον, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τῆς γῆς ὑψηλοτέρων |
 μερῶν σκεπτόμενον, καὶ διὰ τὴν πλείονα ἡμῶν αὐτοῦ γενομένην
 ἀπόστασιν. Τὰ δὲ ἄστρα μὴ θερμαίνεῖν διὰ τὸ μῆκος τῆς
 90 ἀποστάσεως· ἀνέμους δὲ γεννᾶσθαι, ὅταν ἐκπεπυκνωμένος ὁ
 ἀῆρ ἀραιωθείς φέρεται, συνελθόντα δὲ καὶ ἐπὶ πλεῖον παχυ-
 θέντα νέφη γεννᾶσθαι, καὶ οὕτως εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν. Χά-
 λαζαν δὲ γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν νεφῶν τὸ ὕδωρ καταφερό-
 μενον παγῆ· χιόνα δὲ, ὅταν αὐτὰ ταῦτα ἐνυγρότερα ὄντα πῆξιν
 95 λάβη· ἀστραπὴν δ', ὅταν τὰ νέφη διίστιται βία πνευμάτων·
 τούτων γὰρ διίσταμένων λαμπρὰν καὶ πυρῶδη γίνεσθαι τὴν
 αὐγὴν. Ἴριον δὲ γεννᾶσθαι τῶν ἡλιακῶν αὐγῶν εἰς ἀέρα συν-
 εστῶτα πιπτουσῶν· σεισμὸν δὲ, τῆς γῆς ἐπὶ πλεῖον ἀλλοιου-
 μένης ὑπὸ θερμασίας καὶ ψύξεως. Ταῦτα μὲν οὖν Ἀναξιμέ-
 1 νης. Οὗτος ἤκμασε περὶ ἔτος πρῶτον τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης
 Ὀλυμπιάδος.

8. Μετὰ τοῦτον γίνεται Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλα-
 ζομένιος. Οὗτος ἔφη τὴν παντὸς ἀρχὴν νοῦν καὶ ὕλην, τὸν
 6 μὲν νοῦν ποιοῦντα, τὴν δὲ ὕλην γινομένην. Ὄντων γὰρ πάν-
 των ὁμοῦ, νοῦς ἐπελθὼν διεκόσμησεν. Τὰς δ' ὑλικὰς ἀρχὰς
 ἀπειρους ὑπάρχειν, καὶ τὰς μικροτέρας αὐτῶν ἄπειρα λέγει.
 Κινήσεως δὲ μετέχειν τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ νοῦ κινούμενα, συνελ-
 θεῖν τε τὰ ὅμοια. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸν οὐρανὸν κεκοσμηθῆναι
 10 ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου κινήσεως. Τὸ μὲν οὖν πυκνὸν καὶ ὑγρὸν
 καὶ τὸ σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν καὶ πάντα τὰ βαρῆα συνελθεῖν
 ἐπὶ τὸ μέσον, ἐξ ὧν παγέντων τὴν γῆν ὑποστῆναι· τὰ δ' ἀν-
 τικείμενα τούτοις τὸ θερμὸν καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ τὸ | ξηρὸν καὶ
 τὸ κοῦφον εἰς τὸ πρόσω τοῦ αἰθέρος ὀρμῆσαι. Τὴν δὲ γῆν τῶ
 15 σχήματι πλατεῖαν εἶναι καὶ μένειν μετέωρον διὰ τὸ μέγεθος
 καὶ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι κενόν καὶ διὰ τὸ τὸν ἀέρα ἰσχυρότα-
 τον ὄντα φέρειν ἐποχουμένην τὴν γῆν. Τῶν δ' ἐπὶ γῆς ὑγρῶν
 τὴν μὲν θάλασσαν ὑπάρχειν, τὰ τε ἐν αὐτῇ ὕδατα ἐξατμισθέν-
 τα . . . ὑποστάντα οὕτως γεγονέναι καὶ ἀπὸ τῶν καταρρευσάν-
 20 των ποταμῶν. Τοὺς δὲ ποταμοὺς καὶ ἀπὸ τῶν ὄμβρων λαμ-
 βάνειν τὴν ὑπόστασιν καὶ ἐξ ὑδάτων τῶν ἐν τῇ γῆ. Εἶναι γὰρ

91. 92: παχυθέντα Salvinus 95. διίσταται vulgo 3. Ἡγη-
 σιφότου T 7. Si contuleris locum Simplic. in Arist. Phys. fol.
 33 b Ἀναξαγόρας λέγων ἀπ' ἀρχῆς· Ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν, ἄπειρα
 καὶ πλῆθος καὶ μικρότητα· καὶ γὰρ τὸ μικρὸν ἄπειρον ἦν, apparebit

a partibus terrae altioribus obiectum et propter maiorem a nobis distantiam quae incidat. Stellas autem non calefacere propter magnitudinem distantiae. Ventos autem nasci, quando condensatus aër extenuatus feratur, quando autem congressus sit et maiorem in modum crassus, nubes nasci et ita in aquam⁹⁰ converti. Grandinem autem fieri, quando aqua a nubibus delata concreseat, nivem autem, quando hae ipsae humidiores cum sint coalescant, fulmen autem, quando nubes discendantur per vim ventorum, his enim discedentibus lucidum et ignitum existere splendorem. Iridem autem nasci solaribus radiis in⁹⁵ aërem consistentem cadentibus, motum autem terrae terra maiorem in modum immutata per calefactionem et frigefactionem. Haec igitur Anaximenes. Hic floruit circa annum primum quinquagesimae octavae olympiadis.

Post hunc oritur Anaxagoras Hegesibuli Clazomenius.¹ Hic dixit universi principium mentem et materiam, et mentem quidem efficientem, materiam autem fientem. Cum enim essent omnia simul, mens interveniens disposuit. Materialia autem principia infinita subesse et ad multitudinem⁵ et ad tenuitatem, etenim vel tenuiora infinita dicit. Motum autem pertinere ad omnia, a mente scilicet mota, congressaque esse quae consimilia sint. Et caelestia quidem ornata esse ab orbiculari motu. Densum igitur et humidum et obscurum et frigidum et omnia gravia congressa esse in medium,¹⁰ ex quibus concretis terram substilisse, contraria autem horum, calidum et clarum et aridum et leve in ulteriora aetheris nisa esse. Terram autem figura planam esse et manere pendulam propter magnitudinem et propterea quod nullum adsit inane et quia aër, qui sit robustissimus, ferat invectam terram. Hu-¹⁵midorum autem in terra primum mare extilisse aquasque in eo exsiccatas . . . substilisse et sic natum esse et ab annibus qui in id defluerint. Annes autem et ab imbribus accipere sub-

Hippolytum haec potius scripsisse: *καὶ πλῆθος καὶ σμικρότητα· καὶ τὰ σμικρότερα γὰρ ἄπειρα λέγει* 8. 9. *συνελθεῖν δὲ L* 11. *βαρέα*
 Salvinius: *βαρεῖα* vulgo 19. Roeporus p. 610. 11 collatis aliorum
 scriptorum testimoniis lacunosa verba ita reficit: *ἐξατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκείνων ὑποστάντα* 21. *ὑδάτων* Roeporus: *αὐτῶν* vulgo

αὐτὴν κοίλην καὶ ἔχειν ὕδωρ ἐν τοῖς κοιλώμασιν. Τὸν δὲ Νεῖλον αὖξασθαι κατὰ τὸ θέρους καταφερομένων εἰς αὐτὸν ὑδάτων ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς ἀντοίκοις χιόνων. Ἥλιον δὲ καὶ σελήνην
 25 καὶ πάντα τὰ ἄστρα λίθους εἶναι ἐμπύρους συμπεριληφθέντας ὑπὸ τῆς αἰθέρος περιφορᾶς. Εἶναι δ' ὑποκάτω τῶν ἄστρον ἥλιον καὶ σελήνην καὶ σώματά τινά συμπεριφερόμενα ἡμῖν ἀόρατα, τῆς δὲ θερμότητος μὴ αἰσθάνεσθαι τῶν ἄστρον διὰ τὸ μακρὰν εἶναι [καὶ διὰ] τὴν ἀπόστασιν τῆς γῆς· ἔτι δὲ οὐχ
 30 ὁμοίως θερμὰ τῷ ἡλίῳ διὰ τὸ χῶραν ἔχειν ψυχροτέραν. εἶναι δὲ τὴν σελήνην κατωτέρω τοῦ ἡλίου πλησιώτερον ἡμῶν. Ὑπερέχειν δὲ τὸν ἥλιον μεγέθει τὴν Πελοπόννησον. Τὸ δὲ φῶς τὴν σελήνην μὴ ἴδιον ἔχειν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὴν δὲ τῶν ἄστρον περιφορὰν ὑπὸ γῆν γίνεσθαι. Ἐκλείπειν δὲ τὴν σελή-
 35 νην γῆς ἀντιφρακτικότητος, ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὑποκάτω τῆς σελήνης, τὸν δὲ ἥλιον ταῖς νομηνίαις σελήνης ἀντιφρακτικότητος. Τροπὰς δὲ ποιεῖσθαι καὶ ἥλιον καὶ σελήνην ἀπωθουμένους ὑπὸ τοῦ αἴερος. Σελήνην δὲ πολλάκις τρέπεσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι κρατεῖν τοῦ ψυχροῦ. Οὗτος ἀφώρισε πρῶτος τὰ περὶ τὰς
 40 ἐκλείψεις καὶ φωτισμούς. Ἔφη δὲ γῆν εἶναι τὴν σελήνην ἔχειν τε| ἐν αὐτῇ πεδία καὶ φάραγγας. Τὸν δὲ γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρον τῶν μὴ καταλαμβανομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου. τοὺς δὲ μεταβαίνοντας ἀστέρας ὡσεὶ σπινθῆρας ἀφαλλομένους γίνεσθαι ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ πόλου. Ἀνέμους
 45 δὲ γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ αἴερος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἐκκαιομένων πρὸς τὸν πόλον ὑποχωρούντων καὶ ἀποφερομένων. Βροντὰς δὲ καὶ ἀστραπὰς ἀπὸ θερμοῦ γίνεσθαι ἐμπύπτοντος εἰς τὰ νέφη. Σεισμούς δὲ γίνεσθαι τοῦ ἀνωθεν αἴερος εἰς τὸν ὑπὸ γῆν ἐμπύπτοντος· τούτου γὰρ κινουμένου καὶ τὴν ὄχουμέ-
 50 νην γῆν ὑπ' αὐτοῦ σαλεύεσθαι. Ζῶα δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐν ὑγρῷ γενέσθαι, μετὰ ταῦτα δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ ἄρρενας μὲν γίνεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀποκριθὲν τὸ σπέρμα τοῖς δεξιῶσι μέρεσι τῆς μήτρας κολληθῆ, τὰ δὲ θήλεα κατὰ τὸναντίον. Οὗτος ἠκμασεν ἔτους πρώτου τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀγ-
 55 δύης ὀλυμπιάδος, καὶ ὄν καιρὸν καὶ Πλάτωνά λέγουσι γεγενῆσθαι. Τοῦτον λέγουσι καὶ προγνωστικὸν γεγονέναι.

24. ἀντοίκοις Roperus p. 611. 612: ἀρχτοῖς vulgo 26. τῆς]
 τῆς τοῦ Brandis 27. ἡλίου καὶ σελήνης vel καὶ ἡλίου κ. σ. conicit
 Ruaeus καὶ σώματα Brandis: σώματα vulgo; alia tentat Roperus

sistentiam et ex aquis in terra; esse enim eam cavam et continere aquam in cavernis. Nilum autem augescere per aestatem, cum deferantur in eum aquae a nivibus apud antoecos. Solem autem et lunam omnesque stellas lapides esse ignitos circumvolutos una ab aetheris rotatione. Esse autem subter stellas solem et lunam et corpora quaedam una circumrotata nobis non conspecta; calorem autem non sentiri stellarum, quoniam longius distent a terra; praeterea vero non parem soli calorem habere, quia locum obtineant frigidiorum. Esse autem lunam inferiorem sole propiorem nobis. Superare autem magnitudine solem Peloponnesum. Lumen autem non habere suum lunam, sed a sole. Stellarum autem conversionem sub terram fieri. Deficere autem lunam terra officiente, interdum autem etiam iis quae sunt infra lunam, solem autem noviluniis luna officiente. Clinamina autem facere et solem et lunam, repulsa ab aëre; lunam autem saepe declinare propterea quod nequeat superare frigidum. Hic definivit primus doctrinam defectionum et illuminationum. Dixit autem terrenam esse lunam habereque in se campos et saltus. Circulum autem lacteum repercussionem esse lucis stellarum non superatarum a sole; discurrentes autem stellas tamquam scintillas resultantes oriri ex motu poli. Ventos autem nasci cum extenuetur aër a sole et partes exustae ad polum subeant et deferantur. Tonitrua autem et fulgura a calido fieri quod incidat in nubes. Motus autem terrae fieri cum superior aër incidat in subterraneum; hoc enim moto etiam vectam in eo terram ab eo concuti. Animalia autem initio in humido nata esse, post illa autem ex se invicem, et masculina quidem fieri cum a dextris partibus secretum semen dextris partibus uteri adhaerescat, feminina autem per contrarium. Hic floruit anno primo octogesimae octavae olympiadis, quo tempore et Platonem dicunt natum esse. Hunc aiunt etiam rerum futurarum praesagum fuisse.

29. καὶ διὰ delenda esse tautologia demonstrat. Aliter Roeperus p. 614

41. τὸν δὲ Roeperus: τὸν τε vulgo 42. κατακαμβανομένων] κατακαμπομένων Gronovius 47. δὲ Roeperus: τε vulgo 49. ἐμπίπτοντος Schaubach: ἐκπίπτοντος vulgo 51. γεννᾶσθαι B

9. Ἀρχέλαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος, υἱὸς δὲ Ἀπολλοδώρου. Οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρα τὰς τε ἀρχὰς ὡσαύτως, οὗτος δὲ τῷ νῶ ἔνυπάρχειν τι εὐθέως μίγμα.
 60 Εἶναι δ' ἀρχὴν τῆς κινήσεως τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ μὲν θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ἡρεμεῖν. Τηκόμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς μέσον ῥεῖν, ἐν ᾧ κατακαιόμενον ἀέρα γίνεσθαι καὶ γῆν, ὧν τὸ μὲν ἄνω φέρεσθαι, τὸ δὲ ὑφίστασθαι κάτω. Τὴν μὲν οὖν γῆν ἡρε-
 65 μεῖν καὶ γενέσθαι διὰ ταῦτα, κεῖσθαι δ' ἐν μέσῳ οὐδὲν μέρος οὐσαν, ὡς | εἰπεῖν, τοῦ παντός, ἐκδεδομένον ἐκ τῆς πυρώσεως, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποκαιομένου τὴν τῶν ἀστέρων εἶναι φύσιν, ὧν μέγιστον μὲν ἥλιον, δεύτερον δὲ σελήνην, τῶν δὲ ἄλλων τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω. Ἐπικλιθῆναι δὲ
 70 τὸν οὐρανὸν φησι, καὶ οὕτως τὸν ἥλιον ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι φῶς καὶ τὸν τε ἀέρα ποιῆσαι διαφανῆ καὶ τὴν γῆν ξηράν. Λίμνην γὰρ εἶναι τὸ πρῶτον, αἶτε κύκλῳ μὲν οὐσαν ὑψηλήν, μέσον δὲ κοίλην. Σημεῖον δὲ φέρει τῆς κοιλότητος, ὅτι ὁ ἥλιος οὐχ ἅμα ἀνατέλλει τε καὶ δύεται πᾶσιν, ὅπερ ἔδει συμβαίνειν,
 75 εἴπερ ἦν ὁμαλή. Περὶ δὲ ζῶων φησὶν, ὅτι θερμαινομένης τῆς γῆς τὸ πρῶτον ἐν τῷ κάτω μέρει, ὅπου τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐμίσγεται, ἀνεφαίνετο τὰ τε ἄλλα ζῶα πολλὰ καὶ ἀνόμοια πάντα τὴν αὐτὴν δίαυτον ἔχοντα ἐκ τῆς ἰλύος τρεφόμενα, ἦν δὲ ὀλιγοχρόνια· ὕστερον δὲ αὐτοῖς καὶ ἐξ ἀλλήλων γένεσις
 80 ἀνέστη, καὶ διεκρίθησαν ἀνθρώποι ἀπὸ τῶν ἄλλων, καὶ ἡγεμόνας καὶ νόμους καὶ τέχνας καὶ πόλεις καὶ τὰ ἄλλα συνέστησαν. Νοῦν δὲ λέγει πᾶσιν ἐμφύεσθαι ζῴοις ὁμοίως. Χρησασθαι γὰρ ἕκαστον καὶ τῶν σωμάτων ὅσω τὸ μὲν βραδυτέρως, τὸ δὲ ταχύτερος.

85 10. Ἡ μὲν οὖν φυσικὴ φιλοσοφία ἀπὸ Θαλήτος ἕως Ἀρχελάου διέμεινε· τούτου γίνεται Σωκράτης ἀκροατής. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι πλεῖστοι διαφόρους δόξας προενεγκάμενοι περὶ τε τοῦ θείου καὶ τῆς τοῦ παντός φύσεως. ὧν εἰ πάσας τὰς δόξας ἐβουλόμεθα παραθεῖναι, πολλὴν ἂν ὕλην βιβλίων ἔδει κατα-
 90 σκευάζειν. Ὡν δὲ ἔδει μάλιστα ἐπ' ὀνόματος ὄντων καὶ ὡς

60. δ' ἀρχὴν] ἀρχὴν Roesperus: ἀρχὰς vulgo τὸ ἀποκρίνεσθαι
 H. Ritterus: ἀποκρίνεσθαι vulgo 63. κατακαιόμενον Roesperus: καὶ
 κατακαιόμενον vulgo 65—67. Cfr. de hoc loco Roesper. p. 614.
 73. μέσον B O: μέσου vulgo 76. κάτω μέρει H. Ritterus: κατὰ

Archelaus stirpe Atheniensis filius autem Apollodori. Hic docuit mixturam materiae consimiliter Anaxagorae principiaque eodem modo, hic autem in mente inesse quandam statim mixtionem. Esse autem principium motus secretionem a se calidi et 55 frigidi, et calidum quidem moveri, frigidum autem quiescere. Liquefactam autem aquam in medium confluere, in quo exustam aërem fieri et terram, quorum alterum superne ferri, alterum autem subsistere infra. Terram igitur quiescere et frigidam consistere ob has causas, iacere autem in medio, quae, si fas 60 sit dicere, nulla sit pars universi, res edita ex incensione, a qua primum deusta stellarum sit natura, quarum maxima sit sol, altera autem luna, reliquarum autem aliae minores, aliae maiores. Desuper autem incumbere caelum ait et ita solem in terram fundere lucem atque aërem facere pellucidum et ter- 65 ram aridam. Lacum enim esse primum, quippe quae in ambitu sit alta, media autem cava. Testimonium autem fert cavitationis, quod sol non simul et oriatur et occidat omnibus, id quod debebat evenire, si esset aequabilis. De animalibus autem dicit, calefacta terra primum in inferiore parte, ubi calidum 70 et frigidum miscebatur, apparuisse et reliqua animalia multa et imparia, omnia eodem victu utentia, videlicet e luto nutrita, fuisse autem brevis aevi; posthac autem etiam ex semet invicem generationem extitisse et discretos esse homines a reliquis animalibus et duces et leges et artes et oppida et reliqua con- 75 stituisse. Mentem autem dicit innatam esse omnibus animalibus pariter; uti enim quodvis animal instar et corporum mente, nisi quod tardius alia, alia celerius.

Physica igitur philosophia a Thalete usque ad Archelaum duravit. Huius extitit Socrates auditor. Sunt autem etiam 80 alii plurimi diversas sententias professi deque divino numine universique natura, quorum si omnes sententias vellemus apponere, multam profecto silvam librorum oporteret conficere. Sed recordati illorum quorum oportebat, maxime illustrium eo-

μέρος vulgo 80. συνέστη Ο Τ 83. ὅσα Β Ο 82. 83. Ἄν Χρήσασθαι δὲ ἕκαστον κατὰ τὴν τῶν σωμάτων διαφορὰν τὸ μὲν χ. τ. λ.?
Cfr. de hoc loco Roeper. p. 615 87. προσενεγκάμενοι vulgo

εἰπεῖν κορυφαίων πᾶσι τοῖς μετέπειτα φιλοσοφήσασι γενομένων ἀφορμὰς δεδω|κότων πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα ὑπομνησθέντες ἐπὶ τὰ ἐξῆς ὀρμήσομεν.

11. Καὶ γὰρ καὶ Παρμενίδης ἐν μὲν τὸ πᾶν ὑποτίθεται
95 αἰδιδίον τε καὶ ἀγέννητον καὶ σφαιροειδές. Οὐδὲ αὐτὸς ἐκφεύ-
γων τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, πῦρ λέγων καὶ γῆν τὰς τοῦ παν-
τὸς ἀρχάς, τὴν μὲν γῆν ὡς ὕλην, τὸ δὲ πῦρ ὡς αἴτιον καὶ
ποιοῦν, τὸν κόσμον ἔφη φθείρεσθαι, ᾧ δὲ τρόπῳ, οὐκ εἶπεν.
Ο αὐτὸς δὲ εἶπεν αἰδιδίον εἶναι τὸ πᾶν καὶ οὐ γεγόμενον, καὶ
1 σφαιροειδές, καὶ ὁμοιον, οὐκ ἔχον δὲ τόπον ἐν ἑαυτῷ, καὶ
ἀκίνητον καὶ πεπερασμένον.

12. Λευκίππος δὲ Ζήνωνος ἑταῖρος οὐ τὴν αὐτὴν δόξαν
διετήρησεν, ἀλλὰ φησὶν ἄπειρα εἶναι καὶ αἰεὶ κινούμενα καὶ
5 γένεσιν καὶ μεταβολὴν συνεχῶς οὖσαν. Στοιχεῖα δὲ λέγει τὸ
πλήρες καὶ τὸ κενόν. Κόσμους δὲ γίνεσθαι λέγει οὕτως· ὅταν
εἰς μέγα κενὸν ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀθροισθῆ πολλὰ σώματα
καὶ συρρῆ, προσκρούοντα ἀλλήλοις συμπλέκεσθαι τὰ ὁμοιοσχέ-
μονα καὶ παραπλήσια τὰς μορφάς, καὶ περιπλεχθέντων εἰς
10 ἕτερα γίνεσθαι, αὖξιν δὲ καὶ φθίνειν διὰ τὴν ἀνάγκην. Τίς
δ' ἂν εἶη ἡ ἀνάγκη, οὐ διώρισεν.

13. Δημόκριτος δὲ Λευκίππου γίνεται γνώριμος. Δημό-
κριτος Λαμασίππου, Ἀβδηρίτης, πολλοῖς συμβαλὼν γυμνοσο-
φισταῖς ἐν Ἰνδοῖς καὶ ἱερεῦσιν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἀστρολόγοις
15 καὶ ἐν Βαβυλῶνι μάγοις. Λέγει δὲ ὁμοίως Λευκίππῳ περὶ
στοιχείων, πλήρους καὶ κενοῦ, τὸ μὲν πλήρες λέγων ὄν, τὸ δὲ
κενόν, οὐκ ὄν· ἔλεγε δὲ ὡς αἰεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ
κενῷ· ἀπείρους δὲ εἶναι | κόσμους καὶ μεγέθει διαφέροντας, ἐν
τισὶ δὲ μὴ εἶναι ἥλιον μηδὲ σελήνην, ἐν τισὶ δὲ μείζω τῶν παρ'
20 ἡμῖν, καὶ ἐν τισὶ πλείω. Εἶναι δὲ τῶν κόσμων ἄνισα τὰ δια-
στήματα, καὶ τῆ μὲν πλείους, τῆ δὲ ἐλάτιους, καὶ τοὺς μὲν
αὖξασθαι, τοὺς δὲ ἀκμάζειν, τοὺς δὲ φθίνειν, καὶ τῆ μὲν γί-
νεσθαι, τῆ δὲ λείπειν. Φθείρεσθαι δὲ αὐτοὺς ὑπ' ἀλλήλων
προσπίπτοντας. Εἶναι δὲ ἐνίους κόσμους ἐρήμους ζώων καὶ
25 φντῶν καὶ παντὸς ὕγρου. Τοῦ δὲ παρ' ἡμῖν κόσμου πρότερον

93. ὀρμήσομεν Wolf: ὀρμήσωμεν vulgo 1. τόπον Brandis Comm.
Eleatic. p. 146: τύπον vulgo 6. γίνεσθαι Roesperus: γενέσθαι vulgo
6. οὕτως· ὅταν Roesperus: ὅταν vulgo μέγα κενόν Roesperus: μετάκοινων
vulgo 9. Quid Hippolytus dixerit colligitur ex loco Diogenis Laër-

rumque qui, si ita dicere licet, antesignani universis post illos 85 philosophatis extiterunt, quippe qui ad conatus suos reliquos instigaverint, ea quae restant aggrediemur.

Etenim et Parmenides unum quidem universum ponit aeternumque et non generatum et sphaeriforme. Ne ipse quidem effugiens multitudinis opinionem, ignem dicens et terram 90 universi principia, et terram quidem tanquam materiam, ignem autem tanquam efficientem et operantem, mundum dixit consumi, qua vero ratione non dixit. Idem autem dixit sempiternum esse universum et non natum et sphaeriforme et aequabile, non autem habens locum in se, et immotum et finitum. 95

Leucippus autem Zenonis sodalis non in eadem sententia perseveravit, sed dicit infinita esse et semper moventia et generationem commutationemque continuam. Elementa autem dicit plenum et inane. Mundos autem nasci dicit sic: cum in magnum inane ex continenti coacerventur multa corpora et 1 confluant, illidentia ad se invicem complicari quae sint simili specie et formis comparia, quae autem non complicantur aliorum ferri. Mundos autem augescere et perire secundum quandam necessitatem; quoniam autem sit necessitas non definivit. 5

Democritus autem Leucippi extitit familiaris. Democritus Damasippi, Abderita, cum multis versatus gymnosophistis in Indis et sacerdotibus in Aegypto et astrologis et Babylone magis. Dicit autem consimiliter Leucippo de elementis, pleno et inani, id quod plenum est appellans *existens*, inane autem 10 *non existens*; dicebat autem, quoniam moveantur semper ea, quae extent, in inani. Infinitos autem esse mundos et magnitudine differentes, in quibusdam autem non esse solem neque lunam, in quibusdam autem maiores nostris, et in quibusdam plures. Esse autem mundorum inaequales distantias, et ali- 15 cubi quidem esse plures mundos, alicubi autem pauciores, et alios quidem crescere, alios vigere, alios denique perire, et alicubi existere, alicubi deficere; perire autem a se invicem collidentes. Esse autem quosdam mundos orbos animalibus et plantis et quovis humido. Nostri autem mundi prius terram 20

tii IX, 31 unde Roeperus τὰ δὲ μὴ περιπλεχθέντα suspicatur p. 617

10. διὰ τινὰ Roeperus e Diogene Laërtio IX, 32: διὰ τὴν vulgo

13. Ἀβδηρίτης M: Ἀβδηρίτης vulgo

23. ἐκλείπειν H. Ritterus

τὴν γῆν τῶν ἀστρῶν γενέσθαι, εἶναι δὲ τὴν μὲν σελήνην κάτω, ἔπειτα τὸν ἥλιον, εἶτα τοὺς ἀπλανεῖς ἀστερας. Τοὺς δὲ πλανητας οὐδ' αὐτοὺς ἔχειν ἴσον ὕψος. Ἀκμάζειν δὲ κόσμον, ἕως ἂν μηκέτι δύνηται ἔξωθεν τι προσλαμβάνειν. Οὗτος ἐγέλα
30 πάντα, ὡς γέλωτος ἀξίων πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις.

14. Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος Ὀρθομένους υἱός. Οὗτος ἕως Κύρου διέμεινεν. Οὗτος ἔφη πρῶτος ἀκαταληψίαν εἶναι πάντων, εἰπὼν οὕτως·

εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχη τετελεσμένον εἰπὼν,
35 αὐτὸς ὁμως οὐκ οἶδε, δόκος δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται.
Λέγει δὲ ὅτι οὐδὲν γίνεται οὐδὲ φθίρεται οὐδὲ κινεῖται, καὶ ὅτι ἐν τῷ πᾶν ἔστιν ἔξω μεταβολῆς. Φησὶ δὲ καὶ τὸν θεὸν εἶναι ἀίδιον, καὶ ἕνα, καὶ ὁμοιον πάντη, καὶ πεπερασμένον, καὶ σφαιροειδῆ, καὶ πᾶσι τοῖς μορίοις αἰσθητῶν. Τὸν δὲ
40 ἥλιον ἐκ μικρῶν πυριδίων ἀθροισζομένων γίνεσθαι κατ' ἐκάστην ἡμέραν, τὴν δὲ γῆν ἀπειρον εἶναι, καὶ μήτε ὑπ' αἴρος μήτε ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ περιέχεσθαι. Καὶ ἀπειρους ἡλίους εἶναι καὶ σελήνας, τὰ δὲ πάντα εἶναι ἐκ γῆς. Οὗτος τὴν θάλασσαν ἀλμυρὰν ἔφη διὰ τὸ πόλλα μίγματα συρρέειν ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ
45 Μη|τρόδωρος διὰ τὸ ἐν τῇ γῇ διηθεῖσθαι, τούτου χάριν γίνεσθαι ἀλμυρὰν· ὁ δὲ Ξενοφάνης μῖξιν τῆς γῆς πρὸς τὴν θάλασσαν γενέσθαι δοκεῖ καὶ τῷ χρόνῳ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ λύεσθαι, φάσκων τοιαύτας ἔχειν ἀποδείξεις, ὅτι ἐν μέσῃ γῇ καὶ ὕρσειν εὐρίσκονται κόγχαι, καὶ ἐν Συρρακούσαις δὲ ἐν ταῖς λατομίαις
50 λέγει εὐρησθαι τύπον ἰχθύος καὶ φωκῶν, ἐν δὲ Πάρῳ τύπον ἀφύης ἐν τῷ βάρει τοῦ λίθου, ἐν δὲ Μελίτῃ πλάκας συμπτάντων θαλασσίων. Ταῦτα δὲ φησὶ γενέσθαι, ὅτε πάντα ἐπηλώθησαν πάλαι, τὸν δὲ τύπον ἐν τῷ πηλῷ ξηρανθῆναι, ἀναρεῖσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους πάντας, ὅταν ἡ γῆ κατενεχθεῖσα
55 εἰς τὴν θάλασσαν πηλὸς γένηται, εἶτα πάλιν ἄρχεσθαι τῆς γενέσεως, καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς κόσμοις γίνεσθαι καταβολήν.

15. Ἐκφαντός τις Συρρακούσιος ἔφη μὴ εἶναι ἀληθινὴν τῶν ὄντων λαβεῖν γνώσιν. Ὅριζι δὲ, ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα

34. 35. Karsten. fragm. XIV p. 51 38. οὐ πεπερασμένον Wolfius
44. σύρειν ἐν ἑαυτῇ Roeperus 47. γίνεσθαι vulgo 51. ἀφύης Gronovius: δάφνης libri 51. Μελίτη Karstenius: Μελίτω vulgo
52. 53. ἀπηλάθησαν O: ἐπελάθησαν L 56. καταβολήν Roeperus p. 619: καταβάλλειν vulgo: μεταβάλλειν Wolfius mendose

natam esse quam stellas, esse autem lunam infra, deinde solem, deinceps immotas stellas. Errantes autem stellas nec ipsas habere aequalem altitudinem. Vigere autem mundum, donec iam non possit extrinsecus aliquid assumere. Hic ridebat omnia, tanquam risu dignae essent res humanae omnes. 25

Xenophanes autem Colophonius Orthomenis filius. Hic usque ad Cyrum vixit. Hic primus dixit esse incomprehensibilitatem omnium, his usus verbis:

Etenim si vel maxime attigerit dicendo id quod perfectum est, Ipse tamen non novit, opinatio autem rebus in omnibus extat. 30 Dicit autem nihil fieri neque perire neque moveri, et unum esse universum citra conversionem. Dicit autem etiam deum esse aeternum et unum et aequabilem ab omni parte et terminatum et orbicularem et omnibus particulis sensibilem. Solem autem ex parvis igniculis conglomeratis existere singulo quo- 35 que die, terram autem infinitam esse et neque ab aëre neque a caelo comprehendi. Et infinitos soles esse et lunas, omnia autem esse ex terra. Hic mare salsum dixit propterea quod plurimae mixturae confluant in eo; Metrodorus autem, quia percoletur per terram, ex eo fieri salsum. Xenophanes autem 40 olim extitisse ait mixturam terrae cum mari, eamque tempore ab humido solutam esse, haec promens sententiae suae documenta: in media terra et in montibus reperiri conchas, veluti et Syracusis in lapicidinis dicit repertam esse imaginem piscis et phocarum, in Paro autem insula imaginem pisciculi in imo 45 monte, in Melita autem crustas quorumvis marinorum animalium. Haec autem ait facta esse, cum omnia luto obvolverentur olim, imaginem autem in luto arefactam esse; interimi autem omnes homines, quando terra delata in mare aliquando lutum existat, deinde rursus incipere fieri, idque 50 omnibus mundis existere principium nascendi.

Ecpphantus quidam Syracusanus dixit non licere veracem eorum quae sint capere intellectum; definit autem, ut quisque

58. Si quid tribuendum sit paraphraetae, sequentia verba *ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα* probationis loco ad priora referenda erunt, quibus Ecpphantus dicebatur omnem veri sententiam sustulisse, quia unusquisque ita iudicet, prout ipsius ferat opinio sive sententia. Paraphraestes enim ita habet: *ὅτι καὶ Ἐκφραντος μὴ εἶναι γινῶσιν ἀληθῆ τῶν ὄντων λαβεῖν*

ἀδιαίρετα εἶναι σώματα, καὶ παραλλαγὰς αὐτῶν τρεῖς ὑπάρ-
 60 χεῖν, μέγεθος, σχῆμα, δύναμιν, ἐξ ὧν τὰ αἰσθητὰ γίνεσθαι.
 εἶναι δὲ τὸ πλήθος αὐτῶν ὠρισμένον καὶ τοῦτο ἄπειρον. Κι-
 νεῖσθαι δὲ τὰ σώματα μήτε ὑπὸ βάρους μήτε πληγῆς, ἀλλ' ὑπὸ
 θείας δυνάμεως, ἣν νοῦν καὶ ψυχὴν προσαγορεύει. Τούτου μὲν
 οὖν τὸν κόσμον εἶναι ἰδέαν, δι' ἧς καὶ σφαιροειδῆ ὑπὸ θείας
 65 δυνάμεως γεγονέναι. Τὴν δὲ γῆν μέσον κόσμον κινεῖσθαι περὶ
 τὸ αὐτῆς κέντρον ὡς πρὸς ἀνατολήν.

16 Ἴππων δὲ ὁ Ῥηγίνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ |
 θερμὸν τὸ πῦρ. Γενόμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι
 τὴν τοῦ γεννήσαντος δύναμιν, συστήσαι τε τὸν κόσμον. Τὴν δὲ
 70 ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον ἔφη εἶναι, ποτὲ δὲ ὕδωρ, καὶ γὰρ
 τὸ σπέρμα εἶναι, τὸ φαινόμενον ἡμῖν ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι
 ψυχὴν γίνεσθαι.

17 Ταῦτα μὲν οὖν ἱκανῶς δοκοῦμεν παρατεθεικέναι. Διὸ
 δοκεῖ λοιπὸν ἀντάρκως διαδραμόντων ἡμῶν τὰ τοῖς φυσικοῖς
 75 δόξαντα, ἀναδραμεῖν ἐπὶ Σωκράτην καὶ Πλάτωνα, οἳ τὸ ἡθι-
 κὸν μάλιστα προσέτιμησαν.

18 Ὁ μὲν οὖν Σωκράτης γίνεται Ἀρχελαίου τοῦ φυσικοῦ ἀκρο-
 ατῆς· ὃς τὸ γινῶσι σαντὸν προτιμήσας καὶ μεγάλην σχολὴν συ-
 στήσας ἔσχε πάντων τῶν μαθητῶν ἱκανώτερον τὸν Πλάτωνα,
 80 αὐτὸς μὲν μηδὲν σύγγραμμα καταλιπών. Ὁ δὲ Πλάτων τὴν
 πᾶσαν αὐτοῦ σοφίαν ἀπομαζάμενος συνέστησε τὸ διδασκαλεῖον
 μίξας ὁμοῦ φυσικὴν, ἡθικὴν, διαλεκτικὴν. Ἄ δὲ ὁ Πλάτων
 ὀρίζει, ἐστὶ ταῦτα.

19 Πλάτων ἀρχὰς εἶναι τοῦ παντὸς θεὸν καὶ ἕλην καὶ
 85 παράδειγμα· θεὸν μὲν τὸν ποιητὴν καὶ διακοσμήσαντα τότε τὸ
 πᾶν καὶ προνοούμενον αὐτοῦ· ἕλην δὲ τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην,
 ἣν καὶ δεξαμενὴν καὶ τιθήνην καλεῖ, ἐξ ἧς διακοσμηθείσης γε-

ιδόξαεν, ἀλλ' ἕκαστος ὀρίζει ὡς νομίζει τὰ πράγματα. Et sane haec
 rectius sibi constare videntur, quam si verba ista coniungantur tanquam
 scriptoris nostri cum sequentibus: ὀρίζει δὲ ὡς νομίζει τὰ μὲν πρῶτα etc.
 Sic itaque excidisset vox ἕκαστος, sequentia autem ab his τελεία σιγμῆ
 seiuncta Ecphanti doctrinas ordine exponere censenda essent: τὰ μὲν
 πρῶτα cet. Wolfius 61. Cfr. Roeser. p. 619. 20. An ὠρισμένων
 κατὰ τοῦτο, ἄπειρον? 63. Τούτου Roeser. p. 620: εἶδέναι ἰδεῖν vulgo 64.
 εἶναι ἰδέαν Roeser. p. 620: εἶδέναι ἰδεῖν vulgo 64. θείας] μίας

arbitratur. Prima indivisa esse corpora et commutationes eorum existere tres, magnitudinem, figuram, potentiam, ex quibus ea quae sensibus percipiuntur fiant. Esse autem multitudinem eorum, definitorum in hunc modum, infinitam. Moveri autem corpora neque per pondus, neque per ictum, sed divina potestate, quam mentem et animam nuncupat. Huius igitur mundum esse speciem, quare etiam orbicularem vi divina factum esse. Terram autem, medium mundi, moveri circa suum centrum versus orientem.

Hippo autem Rheginus principia dixit frigidum aquam, et calidum ignem. Ortum autem ignem ab aqua devicisse genitricis potestatem constituisseque mundum. Animam autem aliquando dixit cerebrum esse, aliquando aquam, nam etiam semen esse, quod nobis appareat ex humido, unde ait animam nasci.

Et haec quidem quae apposuimus nobis sufficere videntur. Quapropter videtur nobis iam satis percursis physicorum placitis recurrere ad Socratem et Platonem, qui moralem potissimum partem excoluerunt.

Igitur Socrates Archelai physici factus est auditor. Qui dictum illud: *nosce te ipsum* maxime amplexus magna schola aperta nactus est omnium discipulorum habilissimum Platonem. Ipse quidem nihil scripti reliquit. Plato autem universam eius doctrinam reddens condidit scholam suam mixta simul physica, ethica, dialectica philosophia. Quae autem Plato definit, haec sunt.

Plato principia universi dixit esse deum et materiem et exemplar, et deum quidem conditorem et qui disposuerit hoc universum prospiciatque illi, materiem autem rebus omnibus substratam, quam eandem vocat receptaculum et nutricem, ex

vulgo. 68. *Γενόμενον* Roesperus: *Γεννώμενον* vulgo 68.
κατανικῆσαι T: *κατανικῆσαν* reliqui 70. *ἔφη εἶναι* Roesperus p. 621:
ἔχειν vulgo 70. *γὰρ* Bakhuizen van den Brink varr. lectionn. ex
 hist. philos. ant. p. 47. 52: *παρὰ* vulgo 80. *μηδὲν σύγγραμμα*
 Roesperus: *μηδὲ σύγγραμματα* vulgo 83. *ὀρίζει, ἔστι* Roesperus:
ὀρίζεται vulgo 84. *Exciditne alicubi ἔφη vel φησίν?* 86. *πᾶσαν*
 Roesperus: *πᾶσαν* vulgo 87. *ἦν δὲ καὶ* L: *ἦν δὴ καὶ* Roesperus
δεξαμένην L: *δεξαμένην* reliqui; cf. Lobeck. ad Phrynichum p. 322.

νέσθαι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἐξ ὧν συνέστηκεν ὁ κόσμος, πυρός,
 αἰέρος, γῆς, ὕδατος, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἄλλα πάντα συγκρίματα κα-
 90 λού|μενα, ζῳά τε καὶ φυτὰ συνεσσηκέναι. Τὸ δὲ παράδειγμα
 τὴν διάνοιαν τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὃ καὶ ἰδέας καλεῖ, ᾧ οἶον εἰκο-
 νίσματι προσέχων ἐν τῇ ψυχῇ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐδημιούργει.
 Τὸν μὲν Θεὸν φησὶν ἀσώματόν τε καὶ ἀνείδεον καὶ μόνους
 σοφοῖς ἀνδράσι καταληπτὸν εἶναι· τὴν δὲ ὕλην δυνάμει μὲν
 95 σῶμα, ἐνεργείᾳ δὲ οὐδέπω· ἀσχημάτιστον γὰρ αὐτὴν οὐσαν καὶ
 ἄπαιον, προσλαβοῦσαν σχήματα καὶ ποιότητας γενέσθαι σῶμα.
 Τὴν μὲν οὖν ὕλην ἀρχὴν εἶναι καὶ σύγχρονον τῷ Θεῷ, ταύτῃ
 καὶ ἀγέννητον τὸν κόσμον. Ἐκ γὰρ αὐτῆς συνεστάναι φησὶν
 αὐτόν. Τῷ δὲ ἀγεννήτῳ ἀκολουθεῖν πάντως καὶ τὸ ἀφθαρτόν.
 1 Ἡ δὲ σῶμά τε καὶ ἐκ πολλῶν ποιότητων καὶ ἰδεῶν συγκείμε-
 νον ὑποτίθεται, ταύτῃ καὶ γεννητὸν καὶ φθαρτόν. Τινὲς δὲ
 τῶν Πλατωνικῶν ἀμφοτέρω ἐμῆξαν, χρησάμενοι παραδείγματι
 τοιοῦτω· ὅτι ὡσπερ ἄμαξα δύναιται αἰεὶ διαμένειν ἀφθαρτος
 5 κατὰ μέρος ἐπισκευαζομένη, καὶ τὰ μέρη φθείρεται ἐκάστοτε,
 αὐτὴ δὲ ὀλόκληρος αἰεὶ μένει· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ ὁ κόσμος
 κατὰ μέρη μὲν εἰ καὶ φθείρεται, ἐπισκευαζομένων δὲ καὶ ἀν-
 τανισουμένων τῶν ἀφαιρουμένων αἰδῖος μένει. Τὸν δὲ Θεὸν
 οἱ μὲν ἕνα φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν ἀγέννητον καὶ ἀφθαρτόν, ὡς
 10 λέγει ἐν τοῖς Νόμοις· ὁ μὲν δὲ Θεὸς, ὡσπερ καὶ ὁ παλαιὸς
 λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα τῶν ὄντων ἀπάντων
 ἔχει. Οὕτως ἕνα αὐτὸν τὸν διὰ πάντων κευωρηκότα ἀποφαί-
 νεται. Οἱ δὲ καὶ πολλοὺς, ἀορίστως, ὅταν λέγῃ· Θεὸς Θεῶν,
 ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ. Οἱ δὲ καὶ ὠρισμένους, ὅταν
 15 λέγῃ, ὁ μὲν δὲ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἄρμα ἐλαύνων,
 καὶ ὅταν γενεαλογῇ τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας καὶ Γῆς. Οἱ δὲ συ-
 στήσασθαι μὲν αὐτὸν Θεοὺς γενητούς, καὶ διὰ μὲν τὸ γεγε|νῆσ-
 θαι πάντως αὐτοὺς φθαρηῖν ἀνάγκη ἔχειν, διὰ δὲ τὴν βού-
 λησιν τοῦ Θεοῦ ἀθανάτους εἶναι, ἐν ᾧ προσθεῖς λέγει· Θεὸς
 20 Θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργός τε καὶ πατήρ, ἅλτα ἐμοῦ γε θέλον-
 τος, ὡς ἂν εἰ λυθῆναι αὐτὰ θέλει, ῥαδίως λυθησόμενα. Ζαι-
 μόνων δὲ φύσεις ἀποδέχεται, καὶ τοὺς μὲν ἀγαθούς εἶναι φη-

89. συγκρίματα T 91. ἰδέαν Gronovius ᾧ οἶον Roesperus: οἶον
 vulgo 97. ταύτῃ] ταύτην vulgo 98. αὐτῆς Roesperus: αὐτοῦ vulgo
 7. μὲν εἰ καὶ] μένει καὶ vulgo: μὲν Roesperus δὲ καὶ Roesperus: καὶ
 vulgo 10. δῆ] δὲ vulgo 11. ὄντων ἀπάντων T et Plato Legg.

qua exornata extitisse quattuor elementa, unde extitit mundus, igni, aëre, terra, aqua, ex quibus et reliqua omnia, quae coa- 85 gula vocentur, et animalia et plantas constituisse. Exemplar autem intellectum dei esse, quod et idearum nomine appellat, quod tanquam effigiem respiciens in anima deus universa fabricaverit. Deum quidem dicit incorporalem et ineffigiatum et a solis sapientibus viris comprehendi posse; materiem autem 90 potentia quidem corpus esse, actu autem nondum; informem enim et carentem qualitatibus assumptis formis et qualitatibus extitisse corpus. Materiem igitur ab initio esse et aequalem deo, ab hac parte etiam mundum non natum; ex ea enim ait constituisse mundum, id autem quod natum non sit ne- 95 cessario sequi ut non pereat; quatenus autem et corpus et ex multis qualitatibus et speciebus compositum ponit mundum, ita etiam natum et periturum. Quidam autem ex Platonicis utraque miscuerunt uti exemplo hoc: velut plastrum potest semper permanere salvum, cum per partes reparatur, etiamsi par- 1 tes pereunt singulis vicibus, ipsum autem integrum semper manet: hunc in modum etiam mundus etsi per partes perit, reparatis autem et compensatis iis, quae dempta sunt, sempiternum manet. Deum autem alii dicunt unum eum statuisse non natum 5 et non periturum, ut dicit in Legibus: *Deus igitur, sicut etiam antiqua fabula est, et principium et finem et medium omnium eorum quae sunt habet.* In hunc modum unum eum qui omnia pervaserit declarat. Alii autem etiam multos illum dicere, quando dicat: *deus deorum, quorum ego et opifex et pater.* 10 Alii vero etiam definitos, quando dicat: *igitur magnus in caelo Jupiter alatum currum agens,* et quando stirpem recenseat filiorum Caeli et Terrae. Alii autem constituisse eum deos generatos et propter generationem omnimodo perire eos necessitatem esse, per voluntatem autem dei immortales esse, ubi 15 haec addit: *deus deorum, quorum ego et opifex et pater, indissolubilia me quidem volente,* quoniam si vellet dissolvi, facile dissolverentur. Daemonum autem naturas accipit, et alios

IV p. 715 b.: ἀπάντων vulgo 12. ἔχει Plato: ἔχων vulgo 14. ὦν insertum ex Plat. Tim. p. 41 a: Θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατὴρ τε ἱγῶν, ἃ δὲ ἐμοῦ γινόμενα ἅλτα ἐμοῦ γε θέλοντος cfr. paulo post l. 19—21. 17. γενητοῦς et γεγενῆσθαι B: γεννητοῦς et γεγεννησθαι vulgo

σιν αὐτῶν, τοὺς δὲ φάλους. Καὶ τὴν ψυχὴν οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν ἀγένητον λέγειν καὶ ἄφθαρτον, ὅταν λέγῃ· ψυχὴ πᾶσα
 25 ἀθάνατος, τὸ γὰρ ἀεικίνητον ἀθάνατον· καὶ ὅταν αὐτοκίνητον αὐτὴν ἀποδεικνύῃ καὶ ἀρχὴν κινήσεως. Οἱ δὲ γενητὴν μὲν, ἄφθαρτον δὲ διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλησιν. Οἱ δὲ σύνθετον καὶ γενητὴν καὶ φθαρτὴν· καὶ γὰρ κρατῆρα αὐτῆς ὑποτίθεσθαι, καὶ σῶμα αὐτὴν ἔχειν ἀγνοειδές, τὸ δὲ γενόμενον πᾶν
 30 ἀνάγκη ἔχειν φθαρῆναι. Οἱ δὲ ἀθάνατον αὐτὴν εἶναι λέγοντες μάλιστα ἐκείνοις ἰσχυρίζονται, ὅσοις καὶ κρίσεις φησὶν εἶναι μετὰ τελευτῆν, καὶ ἐν Ἄιδου δικαστήρια, καὶ τὰς μὲν ἀγαθὰς ἀγαθοῦ μισθοῦ τυγχάνειν, τὰς δὲ πονηρὰς ἀκολούθων δικῶν. Τινὲς μὲν οὖν φασὶν καὶ μετενσωμάτωσιν αὐτὸν ὁμολογεῖν καὶ
 35 μεταβαίνειν τὰς ψυχὰς ὠρισμένας οὕσας ἄλλας εἰς ἄλλα σώματα κατ' ἀξίαν ἐκάστη καὶ κατὰ τινὰς περιόδους ὠρισμένας ἀναπέμπεσθαι ἐς τοῦτον τὸν κόσμον πάλιν πείραν παρεξομένας τῆς ἐαυτῶν προαιρέσεως. Οἱ δὲ οὐ, ἀλλὰ τόπον λαγχάνειν κατ' ἀξίαν ἐκάστη, καὶ χρῶνται μαρτυρίῳ, ὅτι φησὶ μετὰ Διὸς
 40 τινὰς εἶναι, ἄλλους δὲ μετὰ ἄλλων Θεῶν συμπεριπολοῦντας τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ ἐν κολάσεσιν ὑπάρχειν αἰωνίους, ὅσοι πονηρὰ καὶ ἄδικα παρὰ τοῦτον τὸν βίον εἰσὶν ἐξεργασμένοι. Φασὶ δὲ αὐτὸν τὰ μὲν ἄμεσα λέγειν, τὰ δὲ ἔμμεσα, τὰ δὲ μέσα τῶν πραγμάτων. Ἐγγήγορσιν μὲν καὶ ὕπνον ἄμεσα,
 45 καὶ ὅσα τοιαῦτα· ἔμμεσα δέ, οἷον ἀγαθὰ καὶ κακὰ· καὶ μέσα, οἷον τοῦ λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιδὸν ἢ τι ἄλλο χροῖμα. Ἀγαθὰ δὲ μόνον κυρίως λέγειν φασὶν αὐτὸν τὰ περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ περὶ σῶμα καὶ τὰ ἐκτὸς οὐκ ἔτι κυρίως ἀγαθὰ, ἀλλὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πολλαχοῦ δὲ καὶ μέσα ὀνομακέναι αὐτὰ·
 50 εἶναι γὰρ αὐτοῖς καὶ καλῶς καὶ κακῶς χρῆσθαι. Τὰς μὲν οὖν ἀρετὰς κατὰ τιμὴν ἀκρότητας εἶναι φησὶ, κατὰ δὲ οὐσίαν μεσότητος· τιμιώτερον μὲν γὰρ οὐδὲν ἀρειῆς. Τὸ δὲ ὑπερβάλλον αὐτῶν ἢ ἐνδέον εἰς κακίαν τελευτᾶν, οἷον τέσσαρὰς φησὶν εἶναι ἀρετὰς φρονήσιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τούτων
 55 ἐκάστη παρακολουθεῖν δύο κακίας, κατ' ὑπερβολὴν καὶ μείωσιν, οἷον τῇ μὲν φρονήσει ἀφροσύνην κατὰ μείωσιν, πανουργίαν

24. αὐτὸν Wolfius: αὐτῶν reliqui

28. ὑποτίθεσθαι T: ὑποτίθεται

vulgo

30. ἔχειν] εἶναι T

31. ἐκείνοις — ὅσοις Roperus: ἐκεί-

νοι - ὅσοι vulgo: ἐκείνω. - ὅτι R. Scottus

31. φησὶν Roperus: φασὶν

vulgo

35. μεταβάλλειν O

39. φησὶ Wolfius: φασὶ vulgo.

quidem bonos esse dicit eorum, alios autem pravos. Et animam quidem nonnulli dicunt eum non generatam dicere et non 20 perituram, quando dicat: *anima quaevis immortalis, nam quod semper movetur immortale est*, et quando per se ipsam moveri eam doceat eamque esse principium movendi. Alii autem generatam, non autem perituram per voluntatem dei. Alii denique compositam et generatam et perituram; etenim craterem 25 eius statuere eum, corpusque eam habere lucis simile, quidquid autem generatum sit necessario perire. Qui autem immortalem eam esse dicunt, iis potissimum nituntur, quibus etiam iudicia esse ait post mortem et in Orco tribunalia, et bonas quidem animas mercedem consequi, pravas autem consentaneas 30 poenas. Iam quidam aiunt illum etiam migrationem animarum comprobare et transmigrare animas, quae numero definitae sint, alias in alia corpora, prouti singulae quaeque mereantur, et per quaedam intervalla statuta remitti in hunc mundum rursus documentum exhibituras electionis suae. Alii contra, locum adipisci 35 prouti mereantur singulae, utunturque testimonio, quod dicat cum Jove quosdam esse, alios autem cum aliis diis conversantes proborum virorum, alteros autem poenas sufferre aeternas, quotquot prava et iniusta per hanc vitam perpetraverint. Dicunt autem eum alia *ἄμεσα* dicere, alia *ἔμμεσα*, alia *μέσα* rerum. 40 Vigilare et somnare *ἄμεσα* et quae sunt eiusdemmodi, *ἔμμεσα* autem, veluti bona et mala, et *μέσα*, veluti inter candidum et nigrum fuscum vel aliquem alium colorem. Bona autem sola proprie dicere eum aiunt quae pertinent ad animam, quae autem sint corporis et extra, non iam proprie bona, sed appel- 45 lata bona, saepe autem etiam media appellavisse ea, licere enim illis et bene et male uti. Jam virtutes ex pretio ait summitates esse, re autem medietates. Pretiosius enim nihil virtute; quidquid autem earum vel exsuperet vel deficiat in pravitatem terminari, veluti quattuor statuit esse virtutes: pruden- 50 tiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem. Harum unamquamque comitari duo vitia, per exsuperantiam et deminutionem, veluti prudentiam imprudentiam per deminutionem, calliditatem autem per exsuperantiam, temperantiam autem incontinen-

41. *αἰωνίους* M: *αἰωνιαίους* O: *αἰωνίους* vulgo 51. *γῆραι* Wolfius: *γασῆ* vulgo
 53. *γῆραι* Roeperus: *γασῆ* vulgo

δὲ καὶ ὑπερβολήν, τῇ δὲ σωφροσύνη ἀκολασίαν κατὰ μείω-
 σιν, σκαιότητα καὶ ὑπερβολήν, τῇ δὲ δικαιοσύνη μειονεξίαν
 κατὰ μείωσιν, πλεονεξίαν καὶ ὑπερβολήν, τῇ δὲ ἀνδρεία δει-
 60 λίαν κατὰ μείωσιν, θρασύτητα καὶ ὑπερβολήν, ταύτας δὲ
 ἐγγενομένας τὰς ἀρετὰς ἀνθρώπων ἀπεργάζεσθαι αὐτὸν τέλειον
 καὶ παρέχειν αὐτῷ εὐδαιμονίαν. Τὴν δὲ εὐδαιμονίαν εἶναι
 φησὶν ὁμοίωσιν θεῶν κατὰ τὸ δυνατόν. Τὴν δὲ ὁμοίωσιν τῶν
 θεῶν, ὅταν τις ὀσιός τε καὶ δίκαιος γένηται μετὰ φρονήσεως.
 65 Τέλος γὰρ τοῦτο τῆς ἄκρας σοφίας καὶ ἀρετῆς ὑποίθεται.
 Λέγει δὲ ἀντακολουθεῖν τὰς ἀρετὰς ἀλλήλαις καὶ μονοειδέϊς
 εἶναι καὶ μηδέποτε ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Τὰς δὲ κακίας
 πολυτρόπους τε εἶναι καὶ ποτὲ μὲν ἀντακολουθεῖν, ποτὲ δὲ
 ἐναντιοῦσθαι ἀλλήλαις. Εἰμαρμένην φησὶν εἶναι, οὐ μὴν πάντα
 70 καὶ εἰμαρμένην γίνεσθαι, ἀλλ' εἶναι τι καὶ ἐφ' ἡμῶν, ἐν οἷς
 φησὶν· αἰτία ἐλομένου, θεὸς ἀνάιτιος, καὶ θεσμός τε Ἄδρα-
 στείας ὅδε. Οἱ δὲ οὕτω τὸ καὶ εἰμαρμένην, οἱ δὲ καὶ τὸ ἐφ'
 ἡμῶν· ἀκούσια δὲ φησὶν εἶναι τὰ ἀμαρτήματα· εἰς γὰρ τὸ κάλ-
 λιστον τῶν ἐν ἡμῶν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, οὐκ ἂν τινα τὸ κακὸν
 75 παραδέξασθαι, τουτέστι τὴν ἀδικίαν· κατὰ ἄγνοιαν δὲ καὶ σφάλ-
 μα τοῦ ἀγαθοῦ, οἰομένους καλὸν τι ποιεῖν, ἐπὶ τὸ κακὸν ἐρ-
 χεσθαι. Καὶ λέξις τούτου ἐμφανεστάτη ἐστὶν ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἐν
 ἣ φησὶν· πάλιν δὲ αὐτὸν τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομι-
 σὲς ἢ κακία· πῶς οὖν δὴ τις τὸ τοιοῦτον κακὸν αἰροῖτ' ἂν;
 80 ἦτις ὅς ἂν ἦ, φατέ, τῶν ἡδονῶν. οὐκοῦν καὶ τοῦτο ἀκού-
 σιον, εἴπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς λόγου τό γε
 ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ. Ἀντιτίθεται δὲ τις αὐτῷ πρὸς
 τοῦτο· διὰ τί οὖν κολάζονται, εἰ ἀκουσίως ἀμαρτάνουσιν; Ὁ
 δὲ λέγει, ἵνα τε αὐτὸς ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῇ κακίας, καὶ κό-
 85 λασιν ὑπόσχη. Τὸ γὰρ κόλασιν ὑποσχεῖν οὐ κακὸν εἶναι ἀλλὰ
 ἀγαθόν, εἴπερ μέλλει κάθαρσις τῶν κακῶν γίνεσθαι· καὶ ἵνα
 μηδὲν ἀμαρτάνωσιν οἱ λοιποὶ ἀκούοντες ἀνθρώποι, ἀλλὰ φυ-
 λάσσωνται τὴν τοιαύτην πλάνην. Κακοῦ δὲ φύσιν οὔτε ὑπὸ
 θεοῦ γενέσθαι, οὔτε καὶ αὐτὴν ὑπόστασιν ἔχειν, ἀλλὰ κατ'

60. θρασύτητα B: θράσος vulgo 69. φασὶν B L O 72.
 ὅδε Roesperus addidit ex Plat. Phaedr. p. 248 c 78. Cfr. Roesper.
 p. 623. Locus extat in Clitophonte p. 407 d sic scriptus: πάλιν δ' αὐ-
 τολμᾶτε λέγειν ὡς αἰσχρὸν καὶ θεομισὲς ἢ ἀδικία· πῶς οὖν δὴ τις τό γε
 τοιοῦτον κακὸν ἐκὼν αἰροῖτ' ἂν; ἦτις ὅς ἂν ἦ, φατέ, τῶν ἡδονῶν· οὐκοῦν

tiam per deminutionem, imbecillitatem per exsuperantiam, iusti- 55
 tiam autem mionexiam per deminutionem, pleonexiam per ex-
 superantiam, fortitudinem autem ignaviam per deminutionem,
 audaciam per exsuperantiam. Has autem virtutes cum insint
 in homine reddere eum perfectum praebereque ei beatitatem.
 Beatitatem autem esse ait, cum quis assimiletur, quantum fieri 60
 possit, deo. Assimilari autem quempiam deo, cum sanctum et
 iustum se praestet cum prudentia. Finem enim hunc summae
 sapientiae et virtutis statuit. Dicit autem societate quadam
 contineri virtutes et eiusdem speciei esse nec unquam adver-
 sari inter se. Vitia autem et multigena esse et aliquando 65
 societate inter se contineri, aliquando autem adversari inter se.
 Fatum dicit esse, non vero omnia per fatum fieri, sed esse
 aliquid etiam in nostra potestate, cum dicit: *culpa est eius, qui
 elegit sibi, deus non in culpa*, et: *lex Adrasteae haec*. Iam
 alii sic illum appellare quod per fatum fiat, alii et id quod in 70
 nostra potestate sit aiunt. Invita autem esse ait peccata. In
 id enim, quod pulcherrimum est in nobis, id quod est anima,
 non facile quemquam malum recipere, hoc est pravitatem; per
 imprudentiam autem et lapsum boni qui opinentur se pulcrum
 aliquid facere devenire in malum. Cuius quidem sententiae 75
 declaratio clarissima extat in Civitate, in qua dicit: *Rursus au-
 tem audetis dicere, turpe esse diisque invisum pravitatem. Quo-
 modo igitur tandem quispiam concupiscat tale malum? Qui in-
 ferior est, respondetis, voluptatibus? Non ergo et hoc invitum,
 siquidem vincere non invitum? ut ex omni ratione prave fa- 80
 cere praeter voluntatem fieri ratio vincat*. Opponit autem qui-
 dam ei contra hoc: quam ob causam igitur puniuntur qui in-
 vili peccant? Is autem dicit: ut et ipse quam celerrime li-
 beretur pravitate et poenas det. Nam poenas dare non malum
 esse, sed bonum, siquidem futura sit purgatio malorum et ne 85
 quid peccent reliqui homines cognito exemplo, sed caveant ab
 eiusmodi errore. Mali autem naturam neque a deo factam
 esse, neque per se consistere, sed per adversationem et co-

καὶ τοῦτ' ἀκούσιον, εἶπερ τὸ νικᾶν ἐκούσιον; ὥστε ἐκ παντὸς τρόπου τό γε
 ἀδικεῖν ἀκούσιον ὁ λόγος αἰρεῖ κ. τ. λ. 78. αὐτῷ ἅμα τε λέγειν vulgo

80. ἢ τῶν ὅσα θῆ γατε vulgo 82. ὁ λόγος αἰρεῖ] λόγος αἰρεῖ M:
 λόγος ἐρεῖ vulgo 87. μηδὲ vulgo

90 ἐναντίωσιν καὶ παρακολούθησιν τοῦ ἀγαθοῦ γενέσθαι, ἢ καὶ ὑπερβολὴν ἢ κατὰ μείωσιν, ὡς περὶ τῶν ἀρετῶν προείπομεν. Ὁ μὲν οὖν Πλάτων, καθὼς προείπομεν, συναγαγὼν τὰ τρία μέρη τῆς κατὰ πάντα φιλοσοφίας, οὕτως ἐφιλοσόφησεν.

20. Ἀριστοτέλης τούτου γενόμενος ἀκροατῆς εἰς τέχνην τὴν φι-
95 λοσοφίαν ἤγαγεν, καὶ λογικώτερος ἐγένετο, τὰ μὲν στοιχεῖα τῶν πάντων ὑποθέμενος οὐσίαν καὶ συμβεβηκός· τὴν μὲν οὐσίαν μίαν τὴν πᾶσιν ὑποκειμένην, | τὰ δὲ συμβεβηκῶτα ἐννέα· ποσόν, ποιόν, πρὸς τί, ποῦ, πότε, ἔχειν, κεῖσθαι, ποιεῖν, πάσχειν· τὴν μὲν οὖν οὐσίαν τοιαύτην εἶναι, οἷον θεόν, ἄνθρωπον καὶ ἐκα-
1 στον τῶν τῶ ὁμοίῳ λόγῳ ὑποπεσεῖν δυναμένων. Περὶ δὲ τὰ συμβεβηκῶτα θεωρεῖται τὸ μὲν ποιόν, οἷον λευκόν, μέλαν· τὸ δὲ ποσόν, οἷον δίπηχυ, τρίπηχυ· τὸ δὲ πρὸς τί, οἷον πατήρ, υἱός· τὸ δὲ ποῦ, οἷον Ἀθήνησι, Μεγαροῖ· τὸ δὲ πότε, οἷον ἐπὶ
5 τῆς δεκάτης Ὀλυμπιάδος· τὸ δὲ ἔχειν, οἷον κεκτῆσθαι· τὸ δὲ ποιεῖν, οἷον γράφειν καὶ ὅλως ἐνεργεῖν τι· τὸ δὲ κεῖσθαι, οἷον κατακεῖσθαι· τὸ δὲ πάσχειν, οἷον τύπτεσθαι. Ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς τὰ μὲν μεσότηα ἔχειν, τὰ δὲ ἄμεσα εἶναι, ὡς εἶπομεν καὶ περὶ τοῦ Πλάτωνος. Καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶ Πλάτωνι
10 σύμφωνός ἐστι πλὴν τοῦ περὶ ψυχῆς δόγματος. Ὁ μὲν γὰρ Πλάτων ἀθάνατον, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐπιδιαμένειν καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ταύτην ἐναφανίζεσθαι τῶ πέμπτῳ σώματι, ὃ ὑποτίθεται εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων, τοῦ τε πυρὸς καὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος λεπτότερον, οἷον πνεῦμα.
15 Ὁ μὲν οὖν Πλάτων μόνον ἀγαθὰ ὄντως τὰ περὶ ψυχὴν εἶναι φησιν, καὶ ἀρκεῖν πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τριγένειαν τῶν ἀγαθῶν εἰσάγει, καὶ λέγει μὴ εἶναι τέλειον τὸν σοφόν, εἰ μὴ παρῆ αὐτῷ καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτός, ἃ ἐστὶ κάλλος, ἰσχύς, εὐαισθησία, ἀριότης· τὰ δὲ ἐκ-
20 τός, πλοῦτος, εὐγένεια, δόξα, δύναμις, εἰρήνη, φιλία. Τὰ δὲ ἐντὸς περὶ ψυχὴν καθὼς καὶ Πλάτωνι ἔδοξε, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν. Τὰ δὲ κακὰ φησὶ καὶ οὗτος κατ' ἐναντίωσιν τῶν ἀγαθῶν γενέσθαι, καὶ εἶναι ὑπὸ τὸν περὶ σελήνην τόπον, ὑπὲρ δὲ σελήνην μηκέτι. Τὴν δὲ ψυχὴν τὴν
25 μὲν ὅλου τοῦ | κόσμου ἀθάνατον εἶναι, καὶ αὐτὸν τὸν κόσμον

90. γενήσεσθαι T 4. Μεγαροῖ Roesperus: Μεγάροισι vulgo

10. ψυχῆς Menagius ad Diog. Laert. VII, 157: ψυχὴν vulgo 12. 13.

ᾧ ὑποτίθεται L 15. οὖν] αὖ Roesperus p. 621 20. εἰρήνη, φι-

mitatum boni extitisse, aut per deminutionem aut per exsuperantiam, uti de virtutibus ante diximus. Plato igitur, ut supra 90 diximus, consociatis tribus partibus universalis philosophiae in hunc modum philosophabatur.

Aristoteles, qui huius auditor fuit, in artem philosophiam redegit logicamque disciplinam magis excoluit, elementa universorum ponens substantiam et accidens, et substantiam quidem 95 unam, quae universis substrata sit, accidentia autem numero novem: quantum, quale, ad quid, ubi, quando, habere, situm esse, facere, pati. Jam substantiam huiusmodi esse, veluti deum, hominem, et nihil non quod in eundem censum veniat. Quod autem attinet ad accidentia, id quod *quale* dicit ostenditur 1 veluti album, nigrum, *quantum* autem veluti duarum triumve ulnarum, illud autem *ad quid*, velut pater, filius, *ubi* autem, velut Athenis, Megaris, *quando* autem, velut decima olympiade, *habere* autem, velut possidere, *facere* autem, velut scribere 5 et omnino patrare aliquid, *situm* autem *esse*, veluti humi iacere, *pati* autem, velut verberari. Ponit et ipse alia medium habere, alia non habere, ut diximus etiam de Platone. Et paene in rebus plurimis concordat cum Platone excepta de anima doctrina. Plato enim immortalem, Aristoteles autem permanere et post 10 haec et ipsam evanescere in quantum corpus, quod ponit esse cum reliquis quattuor, hoc est et igni et terra et aqua et aëre tenuius, tanquam spiritum. Verum Plato sola bona reapse quae pertineant ad animam dicit eaque sufficere ad beatitatem; Aristoteles autem trifariam divisa bona inducit negatque perfectum 15 esse sapientem, nisi assint ei etiam corporis bona et quae sunt extra: quae sunt pulcritudo, robur, vigor sensuum, integritas, sanitas, quae autem sunt extra: divitiae, nobilitas, gloria, potentia, pax, amicitia; quae autem intus sunt circa animam, sicut etiam Platoni visum est, prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem. Mala autem etiam hic dicit per adversationem extitisse bonorum et esse in eo loco, qui sub luna est, supra lunam autem non pertingere. Animam autem universi quidem mundi immortalem esse et ipsum mundum aeternum,

λία Roesperus coll. Joh. Stob. eclog. II p. 274 καὶ τῶν ἐκτὸς λεγομένων εὐγένειαν, πλοῦτον, δόξαν, εἰρήνην, ἐλευθερίαν, γιλίαν: ἐρρωμένη γίλων vulgo 24. 25. τὴν μὲν Roesperus: τοῦ μὲν vulgo

αἰδῖον, τὴν δὲ καθ' ἑκάστον, ὡς προείπομεν, ἀφανίζεσθαι. Οὗτος μὲν οὖν ἐν τῷ Λυκείῳ ποιούμενος τὰς διατριβὰς ἐφιλοσόφει· ὁ δὲ Ζήνων ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ. Ἐκτίσαντο δὲ οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ζήνωνος ἀπὸ τοῦ τόπου τὸ ὄνομα, τουτέστιν ἀπὸ τῆς
30 στοᾶς Στωϊκοὶ κληθέντες· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀπὸ τοῦ ἔργου. Ἐπειδὴ γὰρ περιπατοῦντες ἐν τῷ Λυκείῳ ἐζήτουν, διὰ τοῦτο Περιπατητικοὶ ἐκλήθησαν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

21. Στωϊκοὶ καὶ αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τὸ συλλογιστικώτερον τὴν φιλοσοφίαν ἠϋξήσαν καὶ σχεδὸν ὄροις περιέλαβον, ὁμόδοξοι
35 γενόμενοι ὃ τε Χρῦσιππος καὶ Ζήνων, οἱ ὑπέθεντο καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν θεὸν τῶν πάντων, σῶμα ὄντα τὸ καθαρώτατον, διὰ πάντων δὲ διήκειν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ δὲ τὸ καθ' εἰμαρμένην εἶναι πάντη διεβεβαιώσαντο παραδείγματι χρησάμενοι τοιούτῳ, ὅτι ὡσπερ ὀχήματος ἐὰν ἢ ἐξηρημένους
40 κύων, ἐὰν μὲν βούληται ἐπεσθαι, καὶ ἔλκεται καὶ ἔπτειται ἐκὼν, ποιῶν καὶ τὸ αὐτεξούσιον μετὰ τῆς ἀνάγκης οἶον τῆς εἰμαρμένης· ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἐπεσθαι, πάντως ἀναγκασθήσεται, τὸ αὐτὸ δὴ πού καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ μὴ βουλόμενοι γὰρ ἀκολουθεῖν ἀναγκασθήσονται πάντως εἰς τὸ πεπρωμένον
45 εἰσελθεῖν. Τὴν δὲ ψυχὴν λέγουσι μένειν μετὰ θάνατον, εἶναι δὲ σῶμα καὶ γενέσθαι ἐκ τῆς περιψύξεως τοῦ ἀέρος τοῦ περιέχοντος, διὸ καὶ καλεῖσθαι ψυχὴν. Ὁμολογοῦσι δὲ καὶ μετενσωμάτωσιν γίνεσθαι ὠρισμένων οὐσῶν τῶν ψυχῶν. Προσδέχονται δὲ ἐκπύρωσιν ἔσεσθαι καὶ κάθαρσιν τοῦ κόσμου τούτου,
50 οἱ μὲν | παντός, οἱ δὲ μέρους, καὶ κατὰ μέρος δὲ αὐτὸν καθαίρεσθαι λέγουσιν· καὶ σχεδὸν τὴν φθορὰν καὶ τὴν ἐτέρου ἕξ αὐτῆς γένεσιν κάθαρσιν ὀνομάζουσιν. Σώματα δὲ πάντα ὑπέθεντο, καὶ σῶμα διὰ σώματος μὲν χωρεῖν, ἀλλὰ ἀνάκλασιν εἶναι καὶ πεπληρωῆσθαι πάντα καὶ μηδὲν εἶναι κενόν. Ταῦτα
55 καὶ οἱ Στωϊκοί.

22. Ἐπίκουρος δὲ σχεδὸν ἐναντίαν πᾶσι δόξαν ἔθετο. Ἀρχὰς μὲν τῶν ὄλων ὑπέθετο ἀτόμους καὶ κενόν. Κενὸν μὲν οἶον τόπον τῶν ἔσομένων, ἀτόμους δὲ τὴν ὕλην, ἕξ ἧς τὰ πάντα. Ἐκ δὲ τῶν ἀτόμων συνελθόντων γενέσθαι καὶ τὸν θεόν, καὶ

33. Οἱ δὲ Στωϊκοὶ T
Wolfius: ποιῶν vulgo: alia Roeporus p. 625
νατον Roeporus p. 625 sq.: μὲν ἀθάνατον vulgo

38. πάντα T

40. 41. ἐκὼν ποιῶν

45. μένειν μετὰ θά-

49. ἐμπύρωσιν O

singulorum autem, ut supra diximus, perire. Hic igitur in²⁵ Lyceo versari solitus philosophabatur, Zeno autem in porticu quae Poecile vocabatur. Nacti autem sunt Zenonis discipuli a loco nomen, cum a Stoa Stoici vocati sint, Aristotelis autem ab opere; quoniam enim ambulantes in Lyceo commentabantur, hanc ob causam Peripatetici appellati sunt. Haec igitur Ari-³⁰ stotelis doctrina fuit.

Stoici et ipsi quidem syllogisticam partem philosophiae amplificaverunt et paene terminis suis circumscripserunt, idem secuti et Chrysippus et Zeno, qui posuerunt et ipsi deum quidem principium rerum, qui sit corpus purissimum, per omnia³⁵ autem pervadere providentiam illius, et ipsi vero fato omnia fieri pro certo posuerunt, exemplo usi hoc. Veluti ad currum cum iunctus sit canis, quando quidem velit sequi, et trahi et sequi sponte, cum faciat etiam quod voluntario faciat cum necessitate, tanquam fato; sin minus velit sequi, certe⁴⁰ coactum iri. Idemque valere in hominibus. Etenim vel cum sequi nolunt, certe cogentur devenire in id quod fatum est. Animam autem dicunt permanere post mortem, esse autem corpus et ortum esse ex frigefactione aëris continentis, quapropter etiam vocari psycham. Consentunt autem etiam mi-⁴⁵ grationem animarum existere, cum definitae sint animae. Sumunt autem conflagrationem fore et purgationem huius mundi, alii universi, partis alii et per partem eum purgari aiunt, et paene interitum aliusque ex eo generationem purgationem appellant. Corpora autem universa ponunt et cor-⁵⁰ pus penetrare quidem per corpus, sed refractionem esse, et impleta esse omnia nec quidquam esse vacuum. Haec quidem et Stoici.

Epicurus autem paene contrariam universis doctrinam professus est. Principia omnium statuit atomos et inane: inane⁵⁵ quidem tanquam spatium rerum futurarum, atomos autem materiem, ex qua universa. Ex congressis autem atomis extitisse

52. *κάθαρσιν* Roesperus: *καθάριστον* vulgo

53. *μὲν χωρεῖν*] *μὴ χω-*

ρεῖν vulgo

53. *ἀνάκλασιν* H. Ritterus: *ἀνάστασιν* vulgo: *ἀνίστασιν*

Salvinus

60 τὰ στοιχεῖα πάντα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ζῶα καὶ
 ἄλλα, ὡς μηδὲν γίνεσθαι μήτε συνεστάναι, εἰ μὴ ἐκ τῶν ἀτό-
 μων εἶη. Τὰς δὲ ἀτόμους τὸ λεπτομερέστατον καὶ ἐφ' οὗ
 οὐκ ἂν γένοιτο κέντρον οὐδὲ σημεῖον οὐδὲν οὐδὲ διαίρεσις
 οὐδεμία, ἔφη εἶναι, διὸ καὶ ἀτόμους αὐτὰς ὠνόμασε. Τὸν δὲ
 65 θεὸν ὁμολογῶν εἶναι αἰδίδιον καὶ ἀφθαρτὸν φησι μηδενὸς προ-
 νοεῖν, καὶ ὅλως πρόνοιαν μὴ εἶναι μηδὲ εἰμαρμένην, ἀλλὰ
 πάντα κατὰ αὐτοματισμὸν γίνεσθαι. Καθῆσθαι γὰρ τὸν θεὸν
 ἐν τοῖς μετακοσμίαις, οὕτω καλουμένοις ὑπ' αὐτοῦ· ἔξω γὰρ
 τοῦ κόσμου οἰκητήριον τοῦ θεοῦ ἔθετο εἶναι, λεγόμενον τα
 70 μετακόσμια, ἦδεσθαι τε καὶ ἠσυχάζειν ἐν τῇ ἀκροτάτῃ εὐφρο-
 σύνη, καὶ μήτε αὐτὸν πράγματα ἔχειν μήτε ἄλλοις παρέχειν.
 Οἷς ἀκόλουθον καὶ τὸν περὶ τῶν σοφῶν ἀνδρῶν πεποιήται
 λόγον, λέγων τὸ τέλος τῆς σοφίας εἶναι ἡδονήν. Ἄλλοι δὲ
 ἄλλως τὸ ὄνομα τῆς ἡδονῆς ἐξέλαβον· οἱ μὲν γὰρ κατενόησαν
 75 τὰς ἐπιθυμίας, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡδονήν. Τὰς δὲ ψυ-
 χὰς τῶν ἀνθρώπων λύεσθαι ἅμα τοῖς σώμασιν, ὥσπερ καὶ
 συγγεννᾶσθαι αὐτοῖς τίθεται, αἷμα γὰρ αὐτὰς εἶναι, οὗ ἐξελ-
 θόντος ἢ τραπέντος ἀπόλλυσθαι ὅλον τὸν ἀνθρώπον, ᾧ ἀκο-
 λουθεῖ μήτε κρίσεις εἶναι ἐν Αἰδου, μήτε δικαστήρια, ὡς ὁ
 80 τι ἂν δράση τις ἐν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ διαλάθη ἀνεύθυνον
 εἶναι παντελῶς. Οὕτως οὖν καὶ Ἐπίκουρος.

23. Ἄλλη δὲ αἴρεσις φιλοσόφων ἐκλήθη Ἀκαδημαϊκή, διὰ
 τὸ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τὰς διατριβὰς αὐτοῖς ποιεῖσθαι, ὧν ἄρξας
 ὁ Πύρρων, ἀφ' οὗ Πυρρώνειοι ἐκλήθησαν φιλόσοφοι, τὴν ἀκα-
 85 ταληψίαν ἀπάντων πρώτος εἰσήγαγεν, ὡς ἐπιχειρεῖν μὲν εἰς
 ἐκάτερα, μὴ μέντοι ἀποφαίνεσθαι μηδέν. Οὐδὲν γὰρ εἶναι
 οὔτε τῶν νοητῶν οὔτε τῶν αἰσθητῶν ἀληθές, ἀλλὰ δοκεῖν τοῖς
 ἀνθρώποις οὕτως ἔχειν. Ῥευστήν τε εἶναι τὴν οὐσίαν πᾶσαν
 καὶ μεταβλητήν, καὶ μηδέποτε ἐν τῷ αὐτῷ μένειν. Οἱ μὲν
 90 οὖν τῶν Ἀκαδημαϊκῶν λέγουσι μὴ δεῖν τὴν ἀρχὴν περὶ μηδε-
 νὸς ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπιχειρήσαντας εἶναι. Οἱ δὲ τὸ
 οὐ μᾶλλον προσέθεσαν, λέγοντες οὐ μᾶλλον τὸ πῦρ πῦρ εἶναι ἢ

60. Roesperus p. 626 ad doctrinam Epicuri congruenter ita scri-
 ptum malit: καὶ τὰ στοιχεῖα, καὶ τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα
 60. πάντα καὶ ante ζῶα om T 62. ἐφ' Roesperus: μεθ' vulgo 68.
 καλουμένοις Gronovius: καλουμένου libri 71. οὔτε αὐτὸν πράγμα ἔχειν,
 οὔτε ἄλλῳ παρέχειν· ᾧ ἀκόλουθον T 73. τῆς σοφίας] αὐτοῖς T 74. κατ-

etiam deum et elementa [et mundos] et quae sunt in eis omnia, et animalia et reliqua, ut nihil neque fiat neque extiterit, nisi quod ex atomis natum sit. Atomos autem tenuissimum et in 60 quo esse nequeat neque centrum, neque signum, nec denique divisio ulla dixit esse, quapropter et atomos eas vocavit. Deum autem perennem et immortalem confessus esse dicit nullius rei providentiam habere, neque omnino esse providentiam nec factum, sed omnia fortuito fieri. Considerare enim deum in locis, 65 quae intermundia appellat; extra enim mundum quoddam dei habitaculum esse statuit eaque intermundia vocari, laetarique et requiescere in extrema hilaritate, neque ipsum vel habere negotia vel praebere aliis. Quibus consentaneam et de sapientibus hominibus instituit disputationem, dicens finem sa- 70 pientiae esse voluptatem. Alii autem aliter vocem voluptatis interpretati sunt; alii enim intellexerunt cupiditates, alii autem eam voluptatem, quam habet virtus. Animas autem hominum solvi simul cum corporibus, sicuti etiam una gigni statuit, sanguinem enim eas esse, quo egresso aut mutato interire totum 75 hominem, cui consecrarium est, quod nulla esse statuit iudicia in Orco neque tribunalia, ut, quidquid commiserit quispiam in hac vita et latuerit, plane impune illi sit. Ita igitur et Epicurus.

Alia schola philosophorum vocata est Academicorum, quia 80 in Academia conversationes instituere solebant, quorum dux qui exstitit Pyrrho, a quo Pyrrhonei vocati sunt philosophi, incomprehensibilitatem omnium primus introduxit, ut aggrediantur quidem in utramque partem, non vero definiant quidquam. Nihil enim esse neque comprehensibilium neque sensibilem 85 verum, sed videri hominibus ita esse, fluidamque esse materiam omnem et mutabilem nec unquam in eodem loco permanere. Iam alii ex Academicis dicunt non oportere omnino de quoquam affirmare, sed tantum aggressos mittere. Alii autem illud *non magis* adiecerunt, his usi verbis; non magis ignis 90

ενόησαν] κατὰ ἔθνη vulgo: κατ' αἰσθησιν Roepertus 79. ὡς Roepertus: ὦν vulgo 84. Πυρρώνιοι vulgo 91. 92. τὸ οὐ μᾶλλον — οὐ μᾶλλον Roepertus p. 628. coll. Sext. Empir. Pyrrhon. hypotypos. I, 188—192. Diog. Laërt. IX, 75. Gell. noct. Att. XI, 5: τὸ μᾶλλον — τὸ μᾶλλον vulgo 92. πῦρ πῦρ] πῦρ vulgo

ἄλλο τι. Οὐ μὲν τοι ἀπεφήναντο αὐτὸ τί ἔσαν, ἀλλὰ τὸ τοιόνδε.

95 24. Ἔστι δὲ καὶ παρὰ Ἰνδοῖς αἵρεσις φιλοσοφουμένων ἐν τοῖς Βραχμάναις, οἳ βίον μὲν ἀντάρκη προβάλλονται, ἐμψύχων δὲ καὶ τῶν διὰ πυρὸς βρωμάτων πάντων ἀπέχονται, ἀκροδρῦοις ἀρκούμενοι, μηδὲ αὐτὰ ταῦτα τρυγῶντες, ἀλλὰ τὰ πίπτοντα εἰς τὴν γῆν βασιάζοντες | ζῶσιν, ὕδωρ ποταμοῦ Ταγα-
1 βενὰ πίνοντες. Διαβιοῦσι δὲ γυμνοί, τὸ σῶμα ἐνδυμα τῆ ψυχῆ ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονέναι λέγοντες. Οὗτοι τὸν θεὸν φῶς εἶναι λέγουσιν, οὐχ ὁποῖόν τις ὄρα, οὐδ' οἷον ἥλιος καὶ πῦρ, ἀλλὰ ἔστιν αὐτοῖς ὁ θεὸς λόγος, οὐχ ὁ ἔναρθρος, ἀλλὰ ὁ τῆς γνώ-
5 σεως, δι' οὗ τὰ κρυπτὰ τῆς φύσεως μυστήρια ὄραται σοφοῖς. Τοῦτο δὲ τὸ φῶς, ὃ φασὶ λόγον τὸν θεόν, αὐτοὺς μόνους εἰδέναι Βραχμᾶνας λέγουσι, διὰ τὸ ἀπορρητῆσαι μόνους τὴν κενοδοξίαν, ὅς ἐστι χιτῶν τῆς ψυχῆς ἔσχατος. Οὗτοι θανάτου καταφρονοῦσιν· ἀεὶ δὲ ἰδίᾳ φωνῇ θεὸν ὀνομάζουσι, καθὼς
10 προείπομεν, ὕμνους τε ἀναπέμπουσιν. Οὔτε δὲ γυναῖκες παρ' αὐτοῖς οὔτε τεκνοῦσιν. Οἱ δὲ τοῦ ὁμοίου αὐτοῖς βίου ὄρεχθέντες ἐκ τῆς ἀντιπέρας χώρας τοῦ ποταμοῦ διαπερήσαντες ἐκεῖσε ἐναπομένουσιν, ἀναστρέφοντες μηκέτι· καὶ αὐτοὶ δὲ Βραχμᾶνες καλοῦνται. Βίον δὲ οὐχ ὁμοίως διάγουσιν· εἰσὶ γὰρ καὶ γυ-
15 ναῖκες ἐν τῇ χώρᾳ, ἐξ ὧν περ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες γεννῶνται καὶ γεννώσιν. Τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὃν θεὸν ὀνομάζουσι, σωματικὸν εἶναι, περικείμενόν τε σῶμα ἐξωθεν ἑαυτοῦ, καθάπερ εἴ τις τὸ ἐκ τῶν προβάτων ἐνδυμα φορεῖ, ἀπεκδυσάμενον δὲ τὸ σῶμα, ὃ περικείται, ὀφθαλμοφανῶς φαίνεσθαι. Πόλεμον δὲ
20 εἶναι ἐν τῷ περικειμένῳ αὐτῶν σώματι οἱ Βραχμᾶνες λέγουσι [καὶ πλήρεις εἶναι πολεμίων αὐτοῖς τὸ σῶμα νενομίκασι], πρὸς δ' ὡς πρὸς πολεμίους παρατεταγμένοι μάχονται, καθὼς προδηλώκαμεν. Πάντας δὲ ἀνθρώπους λέγουσιν αἰχμαλώτους εἶναι τῶν ἰδίων συγγενῶν πολεμίων, γαστρὸς καὶ αἰδοίων, λαι-
25 μοῦ, ὄργῆς, χαρᾶς, λύπης, ἐπιθυμίας καὶ τῶν ὁμοίων. Μόνος δὲ πρὸς τὸν θεὸν χωρεῖ ὁ κατὰ τούτων ἐγείρας τρόπαιον. Διὸ Λάνδαμιν μὲν, πρὸς ὃν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδῶν εἰσῆλθεν,

93. αὐτὸ τί] αὐτὸ τὸ τί Roperus 99. ἐν τῇ γῆ T 2. Οὔτοι Roperus: Αὐτοὶ vulgo 5. φύσεως Roperus p. 629: γνώσεως vulgo
6. 7. εἰδέναι] ἰδεῖν Roperus Βραχμᾶνες Roperus 8. ὅς Roperus: ὁ vulgo
9. φωνῇ θεόν] φῶς τὸν θεόν Roperus. An: ἄδουσα

ignis quam quodvis aliud. Illud autem non declaraverunt, ignis ipse quid esset, sed in hunc modum.

Est autem etiam in Indis schola philosophantium in Brachmanis. Qui vitam cum abstinentem sectantur, animatis et igni coctis cibis omnibus abstinent acquiescuntque in frugibus arborum, et ne has quidem decerpentes, sed quae ceciderunt in terram auferentes vivunt, aquam fluminis Tagabena bibentes. Per omnem autem vitam agunt nudi, corpus vestimentum animae a deo tributum esse affirmantes. Hi deum lucem esse dictitant, non qualem quis cernit, nec qualis sol et ignis, sed est iis deus logus, non articulatus sed cognitionis, per quem abscondita naturae arcana cernuntur sapientibus. Hanc autem lucem, quam dicunt logum deum, semet solos novisse qui sint Brachmanes, quippe qui soli abiecerint vanam opinionem, quod est velamen animae extremum. Hi mortem contemnunt, celebrant autem domestica lingua deum, quem vocant eo nomine, quo supra diximus, hymnosque in sublime mittunt. Neque autem mulieres inter illos, neque procreant liberos. Qui autem similem illis vitam affectant, ex terra quae trans flumen est transgressi illuc inter illos manent nec unquam revertuntur, et ipsi autem Brachmanes vocantur. Vitam autem non eodem modo peragunt; sunt enim etiam mulieres in ea regione, ex quibus qui inhabitant ea loca et generantur et generant. Hunc autem logum, quem deum vocant, corporeum esse et vestitum corpore extra sese, tanquam cum quis pellem ovilem gestet, exuto autem corpore, quo vestitus sit, clare oculis patere. Bellum autem inesse in corpore, quo vestiantur, docent Brachmanes [et plenum esse corpus hostium arbitrantur], contra quod tanquam contra hostes iusta acie depugnant, si cuti antea declaravimus. Omnes autem homines aiunt captivos esse congenitorum suorum hostium, ventris et pudendorum, gulae, irae, laetitia, luctus, cupiditatis et quae sunt reliqua. Solus autem ad deum graditur qui de his tropaeum erexit. Quapropter Dandamin, ad quem Alexander Macedo accessit,

δὲ ἰδίᾳ φωνῇ θεόν, ὃν ὀνομάζουσι κ. τ. λ.? 14. Βίῳ Ruæus 16.
Immerito videtur de sinceritate horum verborum dubitare Røeperus
21. Verba καὶ — νενομίχασιν uncis inclusit Røeperus 21. πολεμίων
Røeperus: πόλεμων vulgo

ὡς νενικηκότα τὸν πόλεμον τὸν ἐν τῷ σώματι, Βραχμᾶνες θεολογοῦσι· | Καλάνου δὲ καταφέρονται ὡς ἀσεβῶς ἀποστατήσαν-
 30 τος τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας. Ἀποθέμενοι δὲ Βραχμᾶνες τὸ σῶμα ὡσπερ ἐξ ὕδατος ἰχθύες ἀνακύψαντες εἰς ἀέρα καθαρὸν ὁρῶσι τὸν ἥλιον.

25. Ἀρνίδαί οἱ ἐν Κελτοῖς τῇ Πυθαγορείῳ φιλοσοφία κατ' ἄκρον ἐγκύψαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκή-
 35 σεως Ζαμόλξιδος δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρακίου· ὃς μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευτὴν ἐκεῖ χωρήσας αἴτιος τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο. Τούτους Κελτοὶ ὡς προσηΐτας καὶ προγνωστικούς δοξάζουσιν, διὰ τὸ ἐκ ψήφων καὶ ἀριθμῶν Πυθαγορικῇ τέχνῃ προαγορεύειν αὐτούς τινα, ἧς καὶ αὐτῆς τέχνης
 40 τὰς ἐφόδους οὐ σιωπήσομεν, ἐπεὶ καὶ ἐκ τούτων τινὲς αἰρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. Χρῶνται δὲ Ἀρνίδαί καὶ μαγείαις.

26. Ἡσίοδος δὲ ὁ ποιητῆς καὶ αὐτὸς περὶ φύσεως οὕτω λέγει ἀκηκοέναι παρὰ Μουσῶν. Λιὸς δὲ εἶναι τὰς Μούσας θυγατέρας. Ἐννέα γὰρ νύκτας ὁμοῦ καὶ ἡμέρας δι' ὑπερβολὴν
 45 ἐπιθυμίας ἀδιαλείπτως συνεννηθέντος τῇ Μνημοσύνῃ τοῦ Λιός, ἔννέα ταύτας τὴν Μνημοσύνην συλλαβεῖν ἐν μιᾷ γαστρὶ, ἐφ' ἐκάστης νυκτὸς ὑποδεξαμένην μίαν. Καλέσας οὖν τὰς ἔννέα Μούσας ἀπὸ τῆς Πιερίας, τοντέσαν ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου, διδάχ-
 θῆναι παρεκάλει,

50 ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γέγοντο,
 καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος οἰδμά τε πόντον,
 ἄστρα τε λαμπετόωντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεῖν,
 ὡς στέφανον δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
 ἦδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτερον ἔσχον Ὀλύμπου.
 55 Ταῦτά μοι Μοῦσαι, φησὶν, ἔσπετ'
 ἐξ ἀρχῆς καὶ ἔπειθ' ὃ τι περ πρῶτον γένητ' αὐτῶν.
 Ἦτοι μὲν πρῶτιστα Χάος γένητ', αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖ' εὐρύτερονος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρην νιφόεντος Ὀλύμπου,

29. 30. ἀποστήσαντος B O 35. Ζαμέτριδος B: Ζαμάλξιδος L
 35. γένει Θρακίου om. B O: γένει Θρακός? an γένους Θρακίου? 37.
 γεγένηται T 39. αὐτούς O: αὐτοῖς vulgo 41. μαγείαις Roper-
 rus: μαγίας vulgo 45. ἀδιαλείπτως T: om ceteri 47. ὑπο-
 δεξαμένην Wolfius: ὑποδεξαμένης libri 50. seqq. Hesiod. Theog.

tanquam victorem belli, quod est in corpore, Brachmanes pro divino numine venerantur. Calanum autem insectantur, ut qui praeter fas desciverit a philosophia sua. Deposito autem corpore Brachmanes tanquam ex aqua exsistentes pisces in purum aërem conspicantur solem. 30

Druidae, qui sunt in Celtis, Pythagoreae philosophiae summo studio sese dediderunt, postquam iis auctor huius disciplinae extitit Zamolxis, qui servus fuit Pythagorae, genere Thrax. Qui cum post Pythagorae obitum eo se contulisset, auctor illis huius philosophiae extitit. Hos Celtae pro prophe- 35
tis et futurorum vatibus habent, quandoquidem ex calculis et numeris ex arte Pythagorica vaticinantur quaedam, cuius et ipsius artis vias non silebimus, quoniam et ex his haereses inducere quidam conati sunt. Utuntur autem Druidae etiam magicis artibus. 40

Hesiodus autem poeta et ipse de natura ita se dicit audivisse a Musis. Iovis autem Musas esse filias. Novem enim noctes simul et dies per exsuperantiam cupidinis cum perpetuo Iupiter cum Mnemosyna concubisset, novem has Mnemosynam concepisse uno utero, singulis enim noctibus concepisse unam. 45
Postquam igitur novem Musas invocavit ex Pieria, hoc est ab Olympo, ut sese edocerent oravit,

ut ab initio dii et terra extiterint

Et fluvii et mare immensum voragoque maris

Stellaeque collucentes et caelum vastum superne, 50

Utque divitias dispertiverint inter se et ut munera distribuerint,

Et ut ab initio multiugem occupaverint Olympum.

. . . Haec mihi, Musae, inquit, dicite

A principio et deinde quid tandem primum extiterit eorum.

Igitur omnium primum Chaos extitit, verum postea 55

Tellus late patens, omnium sedes immota semper

Immortalium, qui obtinent cacumen nivosi Olympi,

108 seqq., ubi multa alia M 52. λεπτόντα O: λεπτόντα B T:
λεπτήντα L 53. ὡς τ' ἀφ' ἑνός Hesiod. Theog. v. 112 δάσαντο Codd.
57. ἐπειθ' Roesperus p. 632: ἐπειτα vulgo: καὶ εἶπαθ' ὅτι πρῶτον Hesio-
dus 59. κάρη Hesiodus νιφόντος vulgo

- 60 Τάρταρά τ' ἠνεμόεντα μυχῶ χθονὸς εὐρυοδείης
 ἦδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι
 λυσιμελῆς πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων,
 δάμναται ἐν στήθεσφι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
 Ἐκ Χάεος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νύξ ἐγένοντο.
 65 Νυκτὸς δ' αὐτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.
 Γαῖα δέ τοι πρώτη μὲν ἐγένεατο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτωι,
 ὄφρα ἔη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
 Γείνατο δ' οὐρεα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἐναύλους
 70 Νυμφέων, αἱ ναίουσι κατ' οὐρεα βησσήεντα.
 Ἦδὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἴδματι θῦον
 Πόντιον ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου, αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῶ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην
 Κοῖόν τε Κρεῖόν θ', Ὑπερίονά τ', Ἰάπετόν τε
 75 Θεῖαν τε Ρεῖαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἔρατεινήν,
 τοὺς δὲ μετ' ἀκρότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
 δεινότατος παίδων, θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
 Γείνατο δ' αὐτὸν Κύκλωπας, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντιαι.
 80 Καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ἀπὸ τοῦ Κρόνου καταριθμεῖ Γίγαν-
 τας. Ὑστερον δὲ πού ἐκ τῆς Ῥέας γεγενῆσθαι τὸν Δία.
 Οὗτοι μὲν οὖν πάντες περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεώς τε καὶ
 γενέσεως ταῦτα καθὼς ἐξεθέμεθα τῇ αὐτῶν δόξῃ ἐξεῖπον. Οἱ
 δὲ πάντες κάτω τοῦ θεῖου χωρήσαντες περὶ τὴν τῶν γενομένων
 85 οὐσίαν ἡσυχολήθησαν, τὰ μεγέθη τῆς κτίσεως καταπλαγέεντες,
 καὶ αὐτὰ τὸ θεῖον εἶναι νομίσαντες, ἕτερος ἕτερον μέρος τῆς
 κτίσεως προκρίναντες, τὸν δὲ θεὸν τούτων καὶ δημιουργὸν μὴ
 ἐπιγνόντες.
 Τὰς μὲν οὖν τῶν καθ' Ἑλληνας φιλοσοφεῖν ἐπιχειρηκό-
 90 των δόξας ἱκανῶς ἐκτεθεῖσθαι νομίζω, παρ' ὧν τὰς ἀφορμὰς
 λαβόντες οἱ αἰρετικοὶ τὰ μετ' οὐ πολὺ ῥηθησόμενα ἐπεχείρησαν.
 Δοκεῖ δὲ πρότερον ἐκθεμένους τὰ μυστικὰ καὶ ὅσα περιέργως
 περὶ ἄστρα τινὲς ἢ μεγέθη ἐφαντάσθησαν, εἰπεῖν· καὶ γὰρ ἐξ

60. ἠνεμόεντα Hesiodus εὐρυοδείης L: εὐρωδείης B O T 63.
 δάμνασε L T στήθεσφι L T: στήθεσσι vulgo 66. πρώτη B O:
 πρῶτα L: πρῶτον libri vulgati et Hesiodus 67. ἵνα μιν] δύναμιν Codd.
 καλύπτειν Codd. 68. ὄφρ' ἐν B: ὄφρ' ἐν Gronovius 69. θεῶν]

Tartarique tenebrosa sinu terrae vastae,
 Atque Amor, qui pulcherrimus in immortalibus diis,
 Levans curas omniumque deorum omniumque mortalium, 60
 Domat in pectoribus mentem et prudens consilium.
 Ex Chao autem et Erebus et atra Nox extiterunt.
 Ex Nocte autem rursus et Aër et Dies enati sunt.
 Tellus autem primum peperit par sibimet ipsi
 Caelum stellatum, ut se circumquaque obtegeret, 65
 Ut esset beatis diis sedes immota semper.
 Peperit autem montes magnos dearum iucunda cubilia
 Nympharum, quae habitant per montes confragosos.
 Praeterea et sterile Mare peperit aestu fervens
 Pontum sine amore iucundo, verum postea 70
 Caelo iuncta peperit Oceanum profundum
 Coeumque et Crium Hyperionemque Iapetumque
 Thiamque Rheamque Theminque Mnemosynamque
 Phoebamque aurea taenia Tethynque amabilem,
 Post hos autem supremus natus est Saturnus vafer, 75
 Ferocissimus filiorum, vegetum autem oderat parentem.
 Peperit autem rursus Cyclopes trucem animum gerentes.
 Et reliquos omnes a Saturno enumerat Gigantes. Post autem
 aliquando ex Rhea natum esse Jovem.

Hi igitur omnes de universi et natura et genitura haec, 80
 sicut exposuimus, ex doctrina sua statuerunt. Universi autem
 degressi infra id, quod divinum est, de creatarum rerum na-
 tura quaesiverunt, excellentias mundi admirati, quippe quas
 pro divino numine acciperent, cum alius aliam partem mundi
 anteferrent, deum autem horum omnium et opificem ignorarent. 85

Igitur eorum, qui in Graecis philosophati sunt, decreta
 abunde exposita esse arbitror, a quibus profecti haeretici quae
 paulo post dicentur aggressi sunt. Placet autem prius exposi-
 tis mysticis etiam quaecunque operose de stellis quidam et
 spatiis commenti sunt dicere. Etenim ex illis profecti haeretici 90

ὄσα Codd.
 'Ρείαν vulgo
 τις vulgo

70. Νυμφαίων B O: Νυμφάων L
 77. ἀχρότατος Codd.: ὀπλότατος Hesiodus

75. Θίαν vulgo
 ἀγκυλομή-

αὐτῶν λαβόντες ἀφορμὰς τερατολογεῖν νομίζονται τοῖς πολλοῖς·
95 ἔπειτα ἀκολούθως τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀδρανῆ δόγματα φανερώσομεν.

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

1. [μοίρας ἐπὶ ποστὴν μοῖραν πλεῖστον δύναται. Περὶ ὧν οὐχ ἡ τυχοῦσα] παρ' αὐτοῖς ἔστι κατὰ [τοὺς πίνακας διαφωνία. Δορυφορεῖσθαι δὲ] ἀστέρας λέγουσιν, ὅ[ταν μέσοι ὡσιν ἄλλων ἀστέρων ἐν συνεχείᾳ] ζῳδίων, οἶον, ἐὰν τοῦ
5 αὐτ[οῦ ζῳδίου ὅς μὲν τις ἀστὴρ τὰς πρώτας ἐπέχη μοίρας,] ὅς δὲ [τὰς τελευταίας, ὅς δὲ τὰς ἐν μέσῳ, δορυφορεῖσθαι λέγεται ὁ ἐν] μέσῳ ὑπὸ τῶν τὰς ἐπ' ἄκροισ ἐπεχόντων μοίρας. [Ἐπιβλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφωνεῖν ἀλλήλοις] ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον φαινόμενοι· κατὰ τρίγωνον
10 μὲν οὖν σχηματίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν ἀλλήλους οἱ ἐπὶ τριῶν ζῳδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ τετράγωνον δὲ οἱ δυεῖν· κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπά[σχει καὶ τοῖς ὑποκει]μένοις ἢ κεφαλῇ, οὕτω καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ τις ἔστι τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπάθεια, ὡς ἂν
15 μὴ μίαν καὶ τ[ῆν] αὐτὴν ἔχόντων ἔνωσιν.

2. Τούτοις χρησάμενοι Εὐφράτης ὁ Περ[αικὸς] καὶ Ἀκεμβῆς ὁ Καρύστιος καὶ ὁ λοιπὸς τούτων χορὸς τῷ λόγῳ [τῷ] τῆς ἀληθείας ἐπονομάσαντες αἰώνων στάσιν καὶ ἀπόστασιν ἀ[γαθῶν] δυνάμεων εἰς κακὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν
20 προσαγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας καὶ προαστείους καὶ ἄλλα πλεῖστα ὀνόματα· ὧν πᾶσαν τὴν ἐπιχειρημένην αἴρεσιν ἐκδή-

94. τοῖς πολλοῖς] πολλοὶ Roperus: πολλοῖς vulgo 1. Quid ex-
ciderit, ex Sext. Empir. adv. Mathem. V. §. 37, p. 345, quem secutus
est Hippolytus, cognoscitur, apud quem haec praecedunt: Ὅρια δὲ
ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἐκάστῳ ζῳδίῳ ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ
ποστῆς. Uncis inclusa in Cod. prorsus evanuerunt M 2. καὶ
κατὰ Sextus 4. ἐὰν] ἀντὶ C 5. ὁ μὲν M 5. 6. ὁ δὲ C M
8. Eadem iterantur p. 127, 17 sqq. 9. κατὰ τρίγωνον ἢ τετράγωνον

prodigia loqui censentur a multitudine. Tum deinceps futilia illorum commenta illustrabimus.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER QUARTUS.

1. [Stellarum autem appellant terminos in unoquoque signo, in quibus unaquaeque stella a quota parte ad quotam usque partem potest plurimum. De quibus non exigua] est apud illos secundum [tabulas suas diversitas. Stipari autem tanquam a satellitibus] stellas aiunt, [quando mediae sunt inter alias 5 stellas in confiniis] signorum, veluti, quando [eiusdem signi stella aliqua primas occupat partes], alia [extremas, alia denique quae sunt in medio], stipari a satellitibus dicitur ea quae est media ab iis, quae obtinent eas partes, quae sunt in extremo. [Adspectare autem dicuntur invicem et concinere inter 10 se] utpote in figura triangulari aut quadrangulari apparentes. Atque triangula quidem figurantur forma et adspectant inter se, quae trium signorum spatium habent interiectum, quadrangula autem, quae duorum. Capiti humano subiectae partes [com- 15 patiuntur et subiectis] caput, ita etiam superlunaribus partibus 15 terrestres. Sed quaedam harum est diversitas et incompatibilitas, ut quae non unam eandemque habeant iuncturam.

2. His usi Euphrates Peraticus et Acembes Carystius reliquaque horum turba doctrinae veritatis aliena affingentes aevorum discordiam et transgressionem bonarum potestatum in 20 mala et concentus bonarum cum pravis loquuntur, vocantes toparchas et proastios aliisque plurimis nominibus, quorum uni-

om C M Cfr. Sext. §. 39 9. 10. κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν σχημα-
 τίζονται καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus: καὶ συσχηματίζοντες· ἐπιθεωροῦσι δὲ C M
 10. οἱ Sextus: om. C M 11. διάστημα Sextus 12. οἱ Sextus: εἰ
 C M δοῖν Sextus μεγάλη C 13. ἐν μεγάλῃ C 13. ὑπὲρ
 σεληναίους C: ἐπουρανοίους Sextus 14. συμπάθεια, ὡσάν C Cfr.
 Sext. V §. 44 p. 345 16. 17. Ἀκεμβῆς] Infra p. 127 Κέλβης, p. 315
 Ἀδέμης 17. Cfr. infra p. 127, 26 sqq., ubi eadem ampliora le-
 guntur

σομαι καὶ διελέγξω, ἐπὶ τὸν περὶ τούτων λόγον φθάσω-
 μεν. Νυνὶ δέ, μὴ ποτέ τις νομίση πιστὰ εἶναι καὶ ἀσφαλῆ τὰ
 τοῖς Χαλδαίοις νενομισμένα περὶ τὴν ἀστρολογικὴν μάθησιν,
 25 οὐκ ὀκνήσομεν τὸν πρὸς τούτους ἔλεγχον δι' ὀλίγων παραθεῖ-
 ναι, ἐπιδεικνύντες ματαίαν τὴν τέχνην καὶ πλανᾶν μάλλον καὶ
 ἐξαφανίζειν ψυχὴν δυναμένην ἐλπίζουσαν μάταια, ἢ ὠφελεῖν.
 οἷς οὐ κατὰ τέχνης ἐμπειρίαν ἐ[π]έχομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν
 πρακτικῶν λόγων [γνώ]σεως. Οἱ ταύτην τὴν μάθησιν ἡσηκκό-
 30 τες Χαλδαίων γενόμενοι ὁμιληταὶ ὡς ξένα τοῖς ἀνθρώποις καὶ
 θανατῶσι μεταδιδόντες μυστήρια τοῖς ὀνόμασιν ἐναλλάξαντες
 αἵρεσιν ἐνθεν συνεστήσαντο· ἀλλ' ἐπεὶ τὴν τῶν ἀστρολόγων τέχ-
 νην ὡς δυνατὴν νομίσαντες ταῖς τε παρ' αὐτῶν μαρτυρίαις χρώ-
 μενοι τὰ ἐπιχειρούμενα δι' αὐτῶν πιστεύεσθαι θέλουσι, τανῦν
 35 καθὼς ἔδοξε τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιδείξομεν ἀσύστατον, αὐθις
 μέλλοντες καὶ τὴν Περσικὴν ἀκυροῦν ὡς κλάδον ἐκ ῥίζης
 ἀσύστατου πεφυκυῖαν.

3. Ἄρχῃ μὲν οὖν καὶ ὡςπερ θεμελίος ἐστὶ στήσαι τὸν |
 ὠροσκόπον. Ἀπὸ τούτου γὰρ τὰ λοιπὰ τῶν κέντρων λαμβά-
 40 νεται τὰ τε ἀποκλίματα καὶ αἱ ἐπαναφοραὶ τὰ τε τρίγωνα καὶ
 τὰ τετράγωνα καὶ οἱ κατ' αὐτὰ σχηματισμοὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ
 δὲ πάντων τούτων αἱ προαγορεύσεις. ὁθεν ἀναιρεθέντος τοῦ
 ὠροσκόπου κατὰ ἀνάγκην οὐδὲ τὸ μεσουρανοῦν [ἢ δύνον ἢ ἀν-
 τιμεσουρανοῦν] ἐστὶ γνώριμον, ἀκαταληπτουμένων δὲ τούτων
 45 συναφανίζεται πᾶσα [ἢ] Χαλδαϊκὴ μέθοδος. Ὅτι δὲ ἀνεύρετον
 αὐτοῖς ἐστὶ τὸ ὠροσκοποῦν ζῳδίον, ποικίλως ἐστὶ διδάσκειν.
 Ἴνα γὰρ τοῦτο καταληφθῆ, δεῖ πρῶτον μὲν τὴν γένεσιν τοῦ
 πίπτιοντος ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν βεβαίως κατελιθῆθαι, δεύτερον
 [δὲ] τὸ διασημαῖνον ταύτην ὠροσκόπιον [ἀπλανῆς] ὑπάρχειν,
 50 τρίτον δὲ τὴν ἀναφορὰν τοῦ ζῳδίου πρὸς ἀκρίβειαν συνῶφθαι.
 Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀποτέξεως ἡ ἀναφορὰ τοῦ κατ' οὐρανὸν ἀνί-
 σχοντος ζῳδίου τετηρήσθω, ἐπεὶ τὸ ὠροσκοποῦν ὀρισάμενοι οἱ

22. 23. φθάσωμεν C

25. τούτοις C

26. πλάνην C

28. ἐ[π]έχομεν M

32. ἐπὶ C

34. τοίνυν C

38. Quae se-

quuntur apud Sextum leguntur §. 50 sqq. p. 346 sqq. ἐστὶ τὸ στή-

σαι Sextus Bekkeri: ἐπιστήναι C: ἐστὶ στήναι M: ἐστὶ τὸ στήναι Sextus

ante Bekkerum

40. αἱ om Sextus ante Bekkerum

41. τὰ om.

C M

43. οὐδὲ τὸ Sextus: οὐτε τι C M

Uncis inclusa desunt in C

ἢ — ἦ] οὐτε — οὐτε M

44. ἐπιγνώριμον C

ἀκαταληπτούντων C M

versam, quam moliti sunt, pravam doctrinam exponam et confutabo, cum in illum locum devenerimus. Nunc vero, ne forte quisquam opinetur fide digna et certa esse, quae apud Chaldaeos opinione recepta sunt circa astrologicam doctrinam, non cunctabimur horum refutationem paucis afferre, cum demonstramus futilem esse illorum artem et ita comparatam, ut decipiat potius funditusque tollat mentem sperantem vana, quam iuvet. Quibuscum nobis non ex artis praeceptis res erit, sed ex rationibus communis vitae. Hanc doctrinam qui sectati sunt, Chaldaeorum usi consuetudine, tanquam nova hominibus et mirabilia prodentes mysteria commutatis nominibus haeresin inde constituerunt. Sed quoniam astrologorum arti mirificam vim tribuentes illorumque usi testimoniis moliminibus suis fidem facere conantur, nunc, sicuti placuit, astrologicam artem quam sit inepta demonstrabimus, deinceps Peraticorum etiam doctrinam infirmaturi, tanquam ramum ex inepta radice propagatum.

3. Principium igitur et quasi fundamentum est constituere horoscopum. Ab hoc enim reliqui cardinum sumuntur et declinationes et successiones et triangula et quadrata stellarumque ad ea conformationes, ab omnibus autem his praedictiones. Unde dempto horoscopo necessario neque id quod est in medio caeli aut occidens, aut quod est ex adverso eius quod est in medio caeli cognosci potest; haec autem cum comprehendi nequeunt, una tollitur universa Chaldaeorum ars. Reperiri autem ab iis non posse horoscopi signum multifariam licet ostendere. Ut enim hoc comprehendatur oportet primum genituram eius, qui cadit sub considerationem, certo definitam esse; deinde autem horoscopium, quod illam significet, esse non fallax, postremo autem ascensionem signi accurate observatam esse. In pariendo enim ascensio signi in caelo orientis ob-

45. συναναφανίζεται C 45. ή om C 46. ενεστι Sextus 49. δε om C διασημαινόμενον C M ἀπλανές om C 50. αναφοράν Sextus: διαφοράν C M 51. Ἐπι Sextus: Ἀπό C M 51. ἀποτάξεως C et Sexti Codd. C S V ή διαφορά — ἰσχυροτος C 52. τηρείσθω C: τηρήρηται Sextus ἐπι C Uberius Sextus §. 53: τηρήρηται, καθάπερ διακόνω προς την τήρησιν τοῦ ὠροσκόπου χρησαμένων τῶν Χαλδαίων· ἐπι δὲ τῇ αναφορᾷ ὁ συσχηματισμὸς τῶν ἄλλων ἐστέρων, ὕπερ διάθεμα καλοῦσι, καὶ ἐπι τῷ διαθέματι αἱ προαγορεύσεις.

Χαλδαῖοι ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν τὸν συσχηματισμὸν τῶν ἀστρον
 ποιοῦνται, ὅπερ διάθεμα καλοῦσιν, ἐφ' ᾧ τὰς προαγορεύσεις
 55 δογματίζουσιν. Οὐτε δὲ τὴν γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν
 πιπτόντων λαμβάνειν δυνατόν | ἐστίν, ὡς παραστήσω, οὔτε τὸ
 ὠροσκόπιον ἀπλανὲς καθέστηκεν, οὔτε τὸ ἀνίσχον ζώδιον πρὸς
 ἀκρίβειαν καταλαμβάνεται. Πῶς οὖν ἀσύστατος ἡ τῶν Χαλ-
 δαίων μέθοδος νῦν λέγωμεν. Τὴν δὴ γένεσιν τῶν ὑπὸ τὴν
 60 ἐπίσκεψιν πεσουμένων πρότερον ὀρίσαντες ἐπιζητεῖν ἦτοι ἀπὸ
 τῆς τοῦ σπέρματος καταβολῆς καὶ συλλήψεως λαμβάνουσιν ἢ
 ἀπὸ τῆς ἐκτέξεως. Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ τῆς συλλήψεως λαμβάνειν
 ἐπιχειρήσει τις, ἄληπιός ἐστιν ὁ ἀκριβῆς περὶ τούτου λόγος,
 ταχὺς ὑπάρχων χρόνος· καὶ εἰκότως. οὐ γὰρ ἔχομεν λέγειν, εἴτε
 65 ἅμα τῇ μεταθέσει τοῦ σπέρματος γέγονεν ἢ σύλληψις εἴτε καὶ
 μῆ. Δύναται μὲν γὰρ καὶ ἅμα νοήματι τοῦτο συμβαίνειν,
 ὡσπερ καὶ τὸ προσαχθὲν τοῖς διαπύροις τῶν κλιβάνων στέαρ
 εὐθὺς κολλᾶται, δύναται δὲ καὶ μετὰ χρόνον. Διαστήματος
 γὰρ ὄντος ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς μήτρας μέχρι τοῦ πνυθμένου,
 70 ἔνθα καὶ τὰς συλλήψεις λέγουσι γίνεσθαι ἰατροί, πάντως ἐν
 χρόνῳ τινὶ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνύειν πέφυκεν ἢ καταβαλλομένη
 τοῦ σπέρματος φύσις. Ἄγνοοῦντες οὖν τὴν ποσότητα τοῦ χρό-
 νου κατὰ τὸ ἀκριβὲς οἱ Χαλδαῖοι οὐδέποτε τὴν σύλληψιν κα-
 ταλήψονται. τοῦ σπέρματος ὅτε μὲν εὐθυβολομένου | καὶ αὐ-
 75 τοῖς προσπίπτοντος ὑφ' ἐν τοῖς εὐφυῶς ἔχουσι πρὸς σύλληψιν
 τῆς μήτρας [τόποις, ὅτε δὲ πολυσπόρως ἐμπίπτοντος, ὑπ' αὐ-
 τῆς δὲ τῆς ἐν τῇ μήτρᾳ δυνάμεως εἰς ἓνα τόπον συναγέσθαι]
 δυναμένου· τῶν ἀγνώστων τὸ πότε γίνεται τὸ πρῶτον καὶ πότε
 τὸ δεύτερον, πόσος τε ὁ εἰς ἐκείνην τὴν σύλληψιν ἀναλισκόμε-
 80 νος χρόνος καὶ πόσος [ὁ] εἰς ταύτην· ἀγνοουμένων δὲ τούτων
 ἦρται καὶ ἡ πρὸς ἀκρίβειαν τῆς συλλήψεως κατάληψις. Εἴπερ
 τε, ὡσπερ τινὲς τῶν φυσικῶν εἰρήκασιν, ἐψόμενον πρῶτον καὶ
 προμεταβαλλόμενον ἐν μήτρᾳ τὸ σπέρμα τότε προσέρχεται τοῖς
 ἀναστομωθεῖσιν αὐτῆς ἀγγείοις, καθάπερ τῇ γῆ τὰ τῆς γῆς
 85 σπέρματα· αὐτόθεν οἱ μὴ εἰδότες τὴν ποσότητα τοῦ τῆς μετα-

53. σχηματισμὸν C M 55. ἐπὶ τὴν Sextus ante Bekkerum 56.
 παραστήσομεν Sextus 58. ἄστατος C 59. λέγωμεν C et Sexti Cod.
 R et Ed. Gen. Τὴν δὴ Sextus: Δεῖ τὴν C M. 60. ὀρίσαντας C M
 65. θέσει Sextus: an καταθέσει? 71. ἀνύειν] ποιεῖν Sextus πέ-
 φυκεν ἢ Sextus: πέφυκε C M τοῦ σπέρματος Sextus: τὸ σπέρμα ἢ C M

servata esse debet, quoniam horoscopi signum definientes Chaldaei ex ascensione configurationem stellarum instituunt, id quod dispositionem appellant, qua innixi praedictiones formant. Verum neque genituram eorum, qui sub considerationem cadunt, licet assequi, ut docebo, neque horoscopium infallax est, neque oriens signum satis accurate comprehenditur. Qua ratione igitur inepta sit Chaldaeorum ars nunc ostendamus. Igitur genituram eorum qui sub considerationem cadent prius cum 60 definierunt quaerere, aut a seminis depositione et conceptione ducunt, aut a partu. Et quando quis a conceptione ducere periclitabitur, accurata horum ratio comprehendere nequit, quippe cum celeriter transvolet tempus; et probabiliter quidem; non enim habemus dicere, utrum una cum transfusione seminis facta sit 65 conceptio annon. Potest enim vel momento cogitationis hoc contingere, sicut etiam farina aqua subacta ardentibus clibanis immissa statim conglutinatur; potest autem etiam post tempus. Spatio enim intercedente ab ore uteri usque ad fundum, ubi et conceptiones fieri aiunt medici, certe in aliquo tempore spatium hoc penetrare consentaneum est demissam naturam seminis. Tenentes igitur quantitatem temporis haud accurate Chaldaei nunquam conceptionem comprehendunt. Cum semeni aliquando recta iniiciatur et ipsis incidat simul opportune ad conceptionem comparatis uteri [locis, aliquando autem multifariam 75 disiectum incidat, ab ipsa autem quae in utero est vi in unum locum congregari] possit: in ignoratione versatur, quando accidat prius, quando alterum, et quantum temporis in illam conceptionem consumatur, et quantum in hanc. Haec autem cum ignorentur, sublata est et accurata comprehensio conceptionis. Sin vero, sicuti quidam physicorum dixerunt, coctum prius et ante commutatum in utero semen tum demum intrat in reserata eius vasa, sicuti in terram semina terrae: hinc qui

75. προσπίπτος C 76. 77. Uncis inclusa suppleta ex Sexto 78.
 δυνάμεων· ἀγνώσιων δὲ ὄντων πότε C M 80. πόσος εἰς αὐτήν C
 81. ἦρται] οἴχεται Sextus 82. τέ] γε C 83. ἐψόμενον Sextus: ἐμ-
 μένον C M 83. προμεταβάλλον Sextus 84, 85. καθάπερ —
 σπέρματα] Haec, quae parum ad rem facere videntur, ommissa apud
 Sextum 85. αὐτόθεν Sextus: ὅθεν C M οἱ μὴ] οὐκ Sextus

βολῆς χρόνου οὐκ εἰσονται οὐδὲ τὸν τῆς συλλήψεως καιρὸν.
 Ἐν δὲ καὶ ὡς κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος διαφέρουσιν
 ἀλλήλων αἱ γυναῖκες κατὰ ἐνέργειάν τε καὶ τὰς λοιπὰς αἰτίας,
 οὕτως καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν τὰς μὲν θᾶττον συλ-
 90 λαμβανούσας τὰς δὲ βράδιον. Καὶ οὐ παράδοξον, ὅπου καὶ
 αὐταὶ αὐταῖς συγκρινόμεναι νυνὶ μὲν εὐσύλληπτοι θεωροῦνται
 νυνὶ δὲ οὐδαμῶς. Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος ἀδυνάτως ἐστὶ λέ-
 γειν πρὸς ἀκριβείαν πότε | συνέχεται τὸ καταβληθὲν σπέρμα,
 ἵνα ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου σήσωσιν οἱ Χαλδαῖοι τῆς γενέσεως
 95 τὸν ὥροσκόπον.

4. Τούτῳ τῷ λόγῳ ἀδύνατόν ἐστιν ἐκ τῆς συλλήψεως σή-
 σαι τὸν ὥροσκόπον. ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἀποτέξεως. Πρῶτον μὲν γὰρ
 ἀπορὸν ἐστὶ τὸ πότε ῥηθήσεται ἀπότεξιν εἶναι· ἀρὰ γε ὅταν
 ἀρξῆται προκύπτειν εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον, ἢ
 1 ὅταν ὀλίγον ἐξίσχη, ἢ ὅταν εἰς τὴν γῆν κατανεχθῆ; οὐδ' ἐν
 ἐκάστῳ τούτων δυνατόν ἐστὶ τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀποτέξεως καταλα-
 βέσθαι ἢ χρόνον ὀρίζειν. Καὶ γὰρ διὰ παράστημα ψυχῆς καὶ
 δι' ἐπιτηδειότητα σώματος καὶ διὰ προαίρεσιν τῶν τόπων καὶ
 5 δι' ἐμπειρίαν μαίας καὶ ἄλλας ἀπειροὺς προφάσεις οὐχ ὁ αὐ-
 τὸς ἐστὶ χρόνος καθ' ὃν προκύπτει τὸ τικτόμενον ῥαγέντων τῶν
 ὑμένων, ἢ ἐκτὸς ὀλίγον γίνεται, ἢ εἰς τὴν γῆν καταφέρεται,
 ἀλλ' ἄλλος ἐπ' ἄλλων. ὃν πάλιν μὴ δυνάμενοι ὠρισμένως καὶ
 ἀκριβῶς σταθμῆσασθαι οἱ Χαλδαῖοι ἐκπεσοῦνται τοῦ δεόντως
 10 τὴν τῆς ἀποτέξεως ὥραν ὀρίζειν. Ὅτι μὲν οὖν ἐπαγγέλλονται
 ἐπὶ τοῖς τῆς ἀποτέξεως χρόνοις οἱ Χαλδαῖοι τὸν ὥροσκόπον
 γινώσκειν, οὐκ ἴσασι δέ, ἐκ τούτων συμφανές· ὅτι δὲ οὐδὲ τὸ
 ὥροσκό|πιον ἀπλανὲς αὐτοῖς ἐστί, πάρεστιν ἐπιλογίζεσθαι. Ὅταν
 γὰρ λέγωσιν ὅτι ὁ προσεδρεύων τῇ ὠδινούσῃ ἅμα τῇ ἀποτέξει
 15 δίσκῳ σημαίνει τῷ ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἀστεροσκοποῦντι Χαλ-
 δαίῳ, κακείνος εἰς οὐρανὸν ἀποβλέπων παρασημαίνεται τὸ ἀνί-

87. Rectiora haec extant apud Sextum sic: καὶ μὴν ὡσπερ κατὰ τὰ
 λοιπὰ μέρη τοῦ σώματος ἐν ταῖς τῶν μερῶν ἐνεργείαις διαφέρουσιν ἀλλή-
 λων αἱ γυναῖκες, οὕτως εἰκὸς αὐτὰς καὶ κατὰ τὴν τῆς μήτρας ἐνέργειαν
 διαφέρειν, τὰς μὲν θᾶττον συλλαμβανούσας τὰς δὲ βράδιον 90. ὅπου]
 ὅτε Sextus αὐταὶ αὐταῖς C: αὐταὶ αὐταῖς M: ἐαυταῖς Sextus 92. τῶν
 ἀδυνάτων Sextus: ἀδύνατόν M. 93. τὸ πότε συνέσχηται Sextus
 94. συστήσωσιν Sextus ante Bekkerum 97. ἀλλ' οὐδὲ] ἄλλοι δὲ C:
 καὶ μὴν οὐδὲ Sext. V §. 64 p. 348 ἐξ ἀποτέξεως] ἀπὸ τέξεως Sextus
 99. τὸν ψυχρὸν ἀέρα τὸ ἀποτικτόμενον Sextus: τὸν θυρεὸν C M 1. ὀλί-

ignorant quantitatem temporis ad mutationem necessarii ne conceptionis quidem tempus cognitum habebunt. Praeterea vero 85 etiam ut ad reliquas partes corporis differunt a se mulieres et ad vigorem et reliqua, ita par est eas etiam ad vigorem uteri differre, ita ut aliae citius concipiant, aliae tardius. Nec absurdum, cum et ipsae secum ipsis comparatae aliquando pro-nae ad concipiendum reperiantur, aliquando autem nequaquam. 90 Quae cum ita se habeant, accurate dici nequit, quando contineatur iniectum semen, ut ab hoc tempore horoscopum Chaldaei constituent.

4. Propter hanc rationem fieri non potest, ut ex conceptione constituatur horoscopus. Sed ne ex enixione qui- 95 dem. Primum enim arduum est affirmare quando iure dicatur enixio adesse. Anne quando coepit provolvi in frigidum aërem id quod paritur, an quando paullulum emineat, an quando in terram delapsum sit? Neque in singulis his casibus potest fieri ut ipsum momentum enixionis comprehendatur aut tempus 1 definiatur. Etenim per praesentiam animi et opportunitatem corporis et electionem locorum et scientiam obstetricis aliasque causas innumerabiles non idem est tempus, quo provolvitur partus ruptis membranis, aut paullulum prominet, aut in ter- 5 ram defertur, sed in aliis aliter. Quod rursus tempus cum non possint definite et accurate statuere Chaldaei, excident facultate enixionis tempus, ut oportebat, definiendi. Profiteri quidem igitur in ipsis enixionis momentis Chaldaeos horoscopum sese cognoscere, non nosse autem ex his apertum est, esse 10 autem nec horoscopium quidem iis certum, in promptu est rationem subducere. Quando enim dicunt eum, qui assideat parturienti, cum ipsa enixione disco significare Chaldaeo ex edito loco stellas contemplanti, huncque in caelum intuentem

γον Sextus: ὄλον C κατενεχθῆ Sextus: ἐνεχθῆ C M οὐδ' ἐν ἐκάστῳ] οὐδὲν ἐκάστῳ C: εἶτα οὐδὲ ἐφ' ἐκάστου Sextus 2. ἀποτέξεως Sextus: ἀποδείξεως C M 4. καὶ πρὸς διάθεσιν Sextus 5. μαιίας Sextus: ἄμα C 7. ὀλίγον Sextus: ὄλον, ante quod vocabulum duae litterae evanuerunt, C 8. ἐπ' ἄλλων. ὄν Sextus: ἐπ' ἄλλῳ ὄν C: ἐπ' ἄλλῳ. ὄν M 9. σταθμισεσθαι C 9. δέοντος C 10. ἀποτέξεως Sextus: ἀποδείξεως C M 12. οὐχ ἴσασι Sextus: οὐχ ἰσῆσαι C 14. ἄμα τῇ ἀποτέξει] τὴν ἀπότεξιν Sextus 15. ἐπὶ τῆς Sextus 16. παρασημαίνεται] ἐπισημιοῦται Sextus

σχον ζώδιον, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιδείξωμεν αὐτοῖς ὅτι τῆς ἀπο-
 τέξεως ἀορίστου τυγχανούσης, καθὼς μικροῦ πρότερον παρε-
 στήσαμεν, οὐδὲ τῷ δίσκῳ ταύτην διασημαίνειν εὐκολον. Εἴτ'
 20 ἔστω καὶ καταληπτὴν ὑπάρχειν τὴν ἀπότεξιν, ἀλλ' οὕτως πρὸς
 ἀκριβῆ χρόνον σημειοῦσθαι ταύτην δυνατὸν ἔστι· τὸν γὰρ τοῦ
 δίσκου ψόφρον ἐν πλείονι χρόνῳ καὶ ἐν συχνῶ πρὸς αἰσθησαν
 δυνάμενον μερίζεσθαι κινεῖσθαι συνέβη ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν.
 Τεκμήριον δὲ [τὸ] ἐπὶ τῶν πόρρω δεικνυμένων θεωροῦ-
 25 μενον· μετὰ γὰρ ἰκανὴν ὥραν τοῦ κατενεχθῆναι τὸν πέλεκυν
 ἔξακούεται ἢ φωνὴ τῆς πληγῆς, ὡς ἂν ἐν χρόνῳ πλείονι φθά-
 νουσα ἐπὶ τὸν ἀκούοντα. Καὶ διὰ τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν ἀκρι-
 βῶς τοῖς Χαλδαίοις τὸν χρόνον τοῦ ἀνίσχοντος ζωδίου καὶ κατ'
 ἀλήθειαν ὠροσκοποῦντος λαμβάνειν. Καὶ μὴν οὐ μόνον φθά-
 30 νει πλείων διελθῶν χρόνος μετὰ τὴν ἀπότεξιν τοῦ παρε|δρευόν-
 τος τῆ ὠδινούση κρούσαντος τῷ δίσκῳ, εἴτα μετὰ τὸ κρούσαι
 ἀκούσαντος τοῦ ἐπὶ τὴν ἀκρώρειαν, [ἀλλὰ] καὶ περισκοποῦντος
 καὶ βλέποντος ἐν τίνι τῶν ζωδίων ἔστιν ἡ σελήνη καὶ τῶν λοι-
 πῶν ἀστέρων ἐν τίνι ἕκαστος, φθάνει ἀναγκαῖον ἀλλοιότερον
 35 γενέσθαι τὸ περὶ τοὺς ἀστέρας διάθεμα, τῆς τοῦ πόλου κινή-
 σεως ἀλέκτω τάχει φερομένης, πρὶν τηρητικῶς παραφυλάξασθαι
 τὴν τοῦ γεννηθέντος ὥραν κατ' οὐρανὸν βλεπτομένην.

5. Οὕτως ἀσύστατος δειχθήσεται ἡ κατὰ Χαλδαίους τέχνη.
 Εἰ δὲ ἐξ ἐπερωτήσεων φάσκοι τις σκοπεῖσθαι τοῦ πυνθανομέ-
 40 νου τὴν γένεσιν ἢ περὶ αὐτὴν ἐπερωτάτω, μηδὲ κατὰ τοῦτον τὸν
 τρόπον δύνασθαι ἐφικνεῖσθαι ἐπὶ τὸ ἀκριβές. Εἰ γὰρ τοσαύτη
 τις ἐπιμέλεια ἰστόρηται κατ' αὐτοὺς περὶ τὴν τέχνην καὶ μηδ'
 αὐτοὶ ἐφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ἀκριβές, καθὼς ἐπεδείξαμεν, πῶς ὁ
 ἰδιώτης κατείληφε τῆς ἀποτέξεως τὸν χρόνον ἀκριβῶς, ἵνα παρὰ
 45 τούτου μαθῶν ὁ Χαλδαῖος στήσῃ τὸν ὠροσκόπον ἀληθῶς;
 Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ τὴν τοῦ ὀρίζοντος ὄψιν πάντη ὁ αὐτὸς φανή-

17. ἐπιδείξωμεν C: ἐπιδείξομεν M: ὑποδείξομεν Sextus 19. εὐ-
 κολον Sextus: εὐλογον C 20. καὶ καταληπτὴν Sextus: καταληπτὴν C M
 οὐ γε Sextus 21. παρεπισημειοῦσθαι Sextus 22. ἐν πλείονι
 Sextus: πλείονι C M ἐν συχνῶ Sextus: οὐ συχνῶ C: συχνῶ M
 23. καὶ κινεῖσθαι C 24. τὸ add M ex Sexto 25 γὰρ Sextus:
 δε C 26. ἂν ἐν Sextus: ἄνευ C 28. 29. κατ' ἀκριβείαν Sex-
 tus 29. 30. φθάνει Sextus: φανείται C M 30. διελθεῖν Sex-
 tus 32. ἀλλὰ Sextus: om C 33. ἔστιν ἡ σελήνη Sextus: ἔστι

notare oriens signum: primum demonstramus illis, cum enixio¹⁵ non definita sit, ut paullo superius exposuimus, hanc ne disco quidem significare facile esse. Porro vel esto comprehendi posse enixionem, at certe fieri nequit, ut ad accuratum tempus significetur; disci enim sonus longiore demum tempore ad sensum dividi cum possit, evenit ut aegre moveatur²⁰ ad cacumen. Documentum autem est id, quod in iis qui in longinquo ligna caedunt observatur. Nam post satis diuturnum tempus quam securis demissa est exauditur sonus ictus, quippe qui longiore intervallo penetret ad eum qui audit. Hanc ob rem igitur non licet accurate Chaldaeis tempus ex-²⁵ orientis signi et quod revera pro horoscopo habeatur assequi. Tametsi non solum maius temporis intervallum intercedit post partum, dum is, qui assidet parturienti, ferit disco, deinde, postquam feriit, audit qui sedet in cacumine: sed etiam dum circumspicit et cernit in quo signorum sit luna et reliquarum³⁰ stellarum in quonam signo sit quaeque, necessario consequitur ut diversa existat stellarum dispositio, cum poli motus ineffabili celeritate feratur, antequam curiose observando accommodaverit eius qui nascitur momento ea quae in caelo spectantur. 35

5. In hunc modum absurda ostendetur Chaldaeorum ars. Sin vero dixerit quispiam ex interrogationibus eius qui sciscitetur ex Chaldaeo posse perspicere genituram, manifestum est ne hac quidem ratione assequi illum posse accuratum tempus. Etenim si celebrata est tanta illorum dexteritas in arte sua,⁴⁰ et ne ipsi quidem assequuntur accuratum tempus, sicuti demonstravimus, qui tandem qui rudis est illius artis comprehendit enixionis tempus accurate, unde edoctus Chaldaeus horoscopus recte constituat? Verum ne ex contemplatione quidem horizontis ubique apparebit exoriens eadem stella, sed est ubi⁴⁵

σελήνη C M 34. φθάνει Sextus: γαίνεται C M ἀναγκαῖον om
Sextus 36. ἀλέκτω Sextus: ἀλλ' ἐν C 36. φερομένης Sextus:
φερόμενα C 36. 37. Sextus apertius: πρὶν τηρητικῶς παραπλάσασθαι τῇ τοῦ γεννηθέντος ὥρῃ τὰ κατ' οὐρανὸν βλεπόμενα §. 70 p. 349
40. ἡ περὶ C Haec gravius corrupta eam fere sententiam videntur habuisse, quam in versione expressimus. Cfr. Sext. §. 87 46. τοῦ om pr C

σεται ἀνίσχων ἀστήρ, ἀλλ' ὅπου μὲν ὠροσκόπος νομισθήσεται
 τὸ ἀπόκλιμα, ὅπου δὲ ὠροσκόπος ἢ ἐπαναφορὰ παρὰ τὴν τῶν
 τόπων ἐπιφάνειαν ὄντων ἢ ταπεινοτέρων ἢ ὑψηλοτέρων, ὥστε
 50 καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἀκριβῆς φανήσεται ἢ προαγόρευ-
 σεις, πολλῶν κατὰ πάντα τὸν κόσμον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ γεννωμένων,
 ἄλλον ἄλλως τὰ ἀστρα θεωροῦντος. Ματαιία δὲ καὶ ἡ διὰ τῶν
 ὑ[δρι]ῶν νομιζομένη κατάληψις. Οὐ γὰρ ὁμοίως | [ὁ] ἀμφο-
 ρεὺς το θεῖς ῥύσει πληρώσων ὡς ἀπόκενος, αὐτοῦ
 55 τοῦ πόλου κατὰ ἐκείνων λόγον ἐνὶ ὀρμήματι ἰσοταχῶς φερομέ-
 νου. Εἰ δὲ ἀναστρέψαντες λέγοιεν μὴ τὸν ἀκριβῆ χρόνον λαμ-
 βάνειν ἀλλ' ὡς ἔτυχεν ἐν πλάτει, σχεδὸν ὑπ' αὐτῶν ἐλεγχθῆ-
 σονται τῶν ἀποτελεσμάτων. Οἱ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ γεννη-
 θέντες οὐ τὸν αὐτὸν ἔζησαν βίον, ἀλλ' οἱ μὲν λόγου χάριν
 60 ἐβασίλευσαν, οἱ δὲ ἐν πέδαις κατεγήρασαν. Οὐδεὶς γοῦν Ἀλε-
 ξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι γέγονεν ἴσος πολλῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην
 ὁμοίως ἀποτεχθέντων αὐτῷ, οὐθεὶς Πλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ.
 Ὡστε τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἀκριβῶς
 οὐ δυνήσεται λέγειν, εἰ [ὁ] κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεννηθεῖς
 65 εὐτυχῆσει. Πολλοὶ γοῦν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γεννηθέντες
 ἐδυστύχησαν, ὥστε ματαιία καὶ ἡ κατὰ τὰ διαθέματα ὁμοιότης.
 Διαφόρως οὖν καὶ πολυτρόπως τὴν ματαιόπονον σκέψιν τῶν
 Χαλδαίων διελέγξαντες οὐδὲ τοῦτο παραλείψομεν, ὡς εἰς ἄπο-
 ρον χωρήσουσιν αἱ προρρήσεις αὐτοῖς. Εἰ γὰρ τὸν ἐν τῇ ἀκίδι
 70 τοῦ Τοξότου γεννηθέντα, ὡς οἱ μαθηματικοὶ λέγουσιν, ἀνάγκη
 σφραγίσσθαι, πῶς αἱ | τσαῦται τῶν βαρβάρων μυριάδες ἀγω-
 νιζόμεναι πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐν Μαραθῶνι ἢ Σαλαμῖνι ὑφ'
 ἐν κατεσφάγησαν; οὐ γὰρ δὴ γε ἐπὶ πασῶν ὁ αὐτὸς ἦν ὠρο-
 σκόπος. Καὶ πάλιν εἰ τὸν ἐν τῇ κάλπῃ τοῦ Ὑδροχόου γεννη-
 75 θέντα ναυαγήσειν, πῶς οἱ ἀπὸ Τροίας ἀναγόμενοι τῶν Ἑλλή-
 νων περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας συγκατεποντίσθησαν; ἀπίθανον
 γὰρ πάντας μακρῷ χρόνῳ διαφέροντας ἀλλήλων ἐν τῇ κάλπῃ
 τοῦ Ὑδροχόου γεγενῆσθαι. Οὐ γὰρ ἔστι λέγειν ὅτι δι' ἓνα πολ-

53. 54. Rectius Sextus §. 77 p. 350: ὁ ἀμφορεὺς οὐχ ὡσαύτως ῥυθ-
 σεται πλήρης καθεστώς, ὡσαύτως δὲ ἡμίκενος 55. πόλου] πολλά C
 56. ἀναστρέψαντες Sextus §. 88 p. 352: διαστρέψαντες C 56. 57.
 λαμβάνεσθαι Sextus 62. οὐθ' εἰς C: οὐδὲ Sextus 63. Apertius
 Sextus §. 89: ὥστε εἰ τὸν ἐν πλάτει τῆς γενέσεως χρόνον ὁ Χαλδαῖος ἐπι-
 σκέπεται, οὐ δυνήσεται παγίως λέγειν ὅτι ὁ κ. τ. λ. 64. τὸν αὐ-

pro horoscopo habebitur declinatio, ab altera parte erit ubi successio, prouti loca in conspectum cadunt vel editiora, vel depressiora: quapropter etiam ab hac parte non accuratam esse apparebit praedictionem, cum multi per universum orbem terrarum eadem hora nascantur, alius autem aliter stellas observet. Vana autem etiam est quae per clepsydras celebratur comprehensio. Non enim pariter amphora fluet, cum erit plena quam cum erit seminans, dum ipse polus ex illorum doctrina uno impetu pari celeritate fertur. Sin tergiversati dicent non se accuratum tempus sumere, sed prouti accidit in aliqua latitudine, ferme ab ipsis coarguentur apotelesmatis. Nam eodem tempore qui editi sunt non eandem degerunt vitam, sed alii exempli gratia reges facti sunt, alii in vinculis consueverunt. Nemo certe Alexandro Macedoni extitit compar, quamquam multi per orbem terrarum una cum illo erant nati, nemo Platoni philosopho; ut cum minus accuratum natalium tempus sumet Chaldaeus, accurate nequeat dicere, num qui eodem tempore natus est prospera usus sit fortuna. Multi certe per idem tempus nati adversa fortuna sunt conflictati, unde apparet vanam esse etiam similitudinem secundum disposituras. Confutata igitur diversis rationibus multisque modis inani sedulitate Chaldaeorum ne hoc quidem praetermitteremus, praedictiones eorum inexplicabiles difficultates habere. Si enim, ut mathematici dicunt, eum, qui est sub cuspide Sagittarii natus, oportebit iugulari, quomodo tandem tot barbarorum myriades, quae certaverunt cum Graecis ad Marathonem vel ad Salaminem, simul iugulati sunt? Non enim profecto omnibus idem horoscopus illuxit. Et rursus si eum, qui sub situla Aquarii natus est, naufragio uti oportebit, quomodo Graecorum ii, qui Troia redierunt, circa cava Euboeae una in mare demersi sunt? Improbabile enim est omnes magno spatio temporis a se distantes sub situla Aquarii natos esse. Non enim licet dicere propter unum

τὸν Sextus: τοῦτον τὸν C M 65. αὐτὸν τὸν C τούτω γεννηθέντες
 Sextus 67. γοῦν C 70. τόξου C 71. 72. ἀνταγωνιζόμεναι
 Sextus 72. πρὸ τοῦς pr C 72. ἡ Σαλαμῖνι om Sextus §. 92
 p. 353 73. πάντων Sextus ὁ αὐτὸς Sextus: αὐτῶν C 74. εἰ
 om C M 75. ναυαγήγειν C. πῶς οἱ Sextus: πόσοι C ἀνακο-
 μιζόμενοι Sextus 77. ἐν τῇ κάλπιδι Sextus: ἐπὶ τῇ κάλπῃ C M

λάκις, ᾧ εἵμαρται κατὰ πέλαγος φθαρήναι, πάντες οἱ ἐν τῇ
80 νηϊ συναπολοῦνται. Διὰ γὰρ ἡ τούτου εἵμαρμένη τὰς πάντων
νικᾷ, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὸν ἕνα, ᾧ εἵμαρται ἐπὶ γῆς τελευτᾶν,
πάντες περισώζονται;

6. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ περὶ τῆς τῶν ζῴδιων ἐνεργείας λόγον
ποιοῦνται, οἷς φασὶ προσομοιοῦσθαι τὰ ἀποικιόμενα, οὐδὲ
85 τοῦτον παραλείψομεν, οἷον τὸν ἐν Λέοντι γεννηθέντα ἀνδρεῖον
ἔσσεσθαι· ὁ δὲ ἐν Παρθένω τετανόθριξ, λευκόχρως, ἄπαις, αἰ-
δήμων. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γέλωτός ἐστι μᾶλλον
ἄξια καὶ οὐ σπουδῆς. Ἔστι γὰρ κατ' αὐτοὺς μηδένα Αἰθίοπα
ἐν Παρθένω γεννᾶσθαι· εἰ δ' οὐ, δώσει [εἶναι] τὸν τοιοῦ-
90 τον λευκόν, τετανό|τριχα καὶ τὰ ἕτερα. Οἶμαι δὲ μᾶλλον
τοὺς ἀρχαίους [τὰ] ὀνόματα τῶν κειμένων ζώων ἐπὶ κλη-
τοῖς ἀστροῖς προστεθεικέναι οἰκειώσεως χάριν, οὐχ ὁμοιοτρό-
που φύσεως· τί γὰρ ἔχουσιν ὅμοιον ἄρκτω οἱ ἐπὶ τὰ ἀστέρες
διεστῶτες ἀπ' ἀλλήλων; ἢ δράκοντος κεφαλῇ οἱ, ὡς φησὶν ὁ
95 Ἄρατος, πέντε;

Ἄλλὰ δύο κροτάφοις, δύο δ' ὄμμασιν, εἷς δ' ὑπένερθεν
Ἐσχατιῇν ἐπέχει γέννος δεινοῖο πελώρου.

7. Οὕτως καὶ ταῦτα οὐκ ἄξια τοσούτου πόνου δεικνύνται
τοῖς εὖ φρονεῖν προηρημένοις καὶ μὴ προσέχουσι τῇ τῶν Χαλ-
1 δαίων ἐμφυσίωσει, οἳ καὶ βασιλεῖς ἐξαφανίζουσι δειλίαν κατ-
αριζόντες καὶ ἰδιώτας παραθαρρύνουσι μεγάλα τολμᾶν. Εἰ
δὲ ἀποτύχοι αὐτὸς κακῇ περιπαρεῖς, οὐ πᾶσι γίνεται διδάσκα-
λος ὁ βλαβεῖς, οὓς φρεναπατᾶν βουλόμενοι τοῖς ἀποτεύγμασιν
5 εἰς ἄπειρον τὸν νοῦν αὐτῶν συνωθοῦντες λέγουσιν οὐκ ἄλλως
ἐπὶ τὸ αὐτὸ δύνασθαι τὸν συσχηματισμὸν τῶν αὐτῶν ἀστέρων
γίνεσθαι ἢ διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ μεγάλου ἐνιαυτοῦ, δι'
ἐπτακισχιλίων ἐτῶν καὶ ἐπτακοσίων ἑβδομήκοντα καὶ ἐπτά.
Πῶς οὖν φθάσει ἀνθρωπίνῃ παρατήρησις | τοῖς τοσούτοις αἰῶσι
10 συνδραμεῖν ἐπὶ μιᾷ γενέσεως; καὶ ταῦτα οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολ-
λάκις οἶμαι, παρ' ἐλπίδα πλειόνων ἐληλέγχθαι τὴν Χαλδαϊκὴν

80. συναπόλλονται Sextus 81. διὰ τὴν ᾧ εἵμαρται C 86. Post
τετανόθριξ Sextus §. 95 p. 353 add χαροπός 86. λευκόχρως Sex-
tus: λευκόχρους C M 88. καὶ οὐ] ἢ Sextus 89. εἶναι ex Sexto
addidimus. 91. τὰ add M ἐπίκλησιν τοῖς M recte, ut videtur
93. ἄρκτω οἱ Sextus §. 98 p. 354: ἄρκτου C 94. 95. κεφαλαὶ ὡς
φησὶν ὁ Ἄρατος πέντε; C: κεφαλῇ οἱ πέντε; ἐφ' ὧν φησὶν ὁ Ἄρατος Sex-

saepe, cui fatale est in mare demergi, omnes, qui eadem navi vehuntur, una demersum iri. Cur enim huius fatum reliquorum omnium fata vincit et non propter unum, cui fatale est 80 in terra mori, reliqui omnes conservantur?

6. Sed quoniam et de signorum potestate sermonem instituunt, quibus aiunt assimilari quae nascuntur, ne hunc quidem omitemus, veluti, qui sub Leone natus erit fortem fore; qui autem sub Virgine promissis capillis, candida facie, carens 85 liberis, verecundus. Haec autem horumque similia risu potius digna et non studio. Fieri enim ex istorum ratione nequit, ut aliquis Aethiops sub Virgine nascatur; sin contra, dabit talem esse candidum, promissis capillis et reliqua. Opinor autem potius antiquos nomina receptorum animalium pro cognominibus 90 posuisse stellis familiaritatis gratia, non similiter comparatae naturae. Quid enim habent commune cum ursa septem stellae distantes inter se, aut cum draconis capite quinque quas dicit Aratus stellae?

Tempora bina tenent, oculos duo, subtus et unum 95

Immanis monstri maxillae extrema capessit.

7. Ita haec quoque non digna tanto labore monstrantur iis, qui recte sentire gestiunt et non animum appellunt ad Chaldaeorum gloriationes, qui et reges de medio tollunt ignaviam concinnantes, et homines privatos excitant ad magna facinora. Sin quis ipse in errorem lapsus a vero aberraverit, tantum abest, ut exemplo suo reliquos doceat, ut ipsa repulsa hos fallere studentes in infinitum mentes eorum perturbent dicendo, non aliter earundem stellarum configurationem ad idem 5 pervenire posse quam per reversionem magni anni, per septem milia annorum et septingentos et septuaginta septem. Quomodo igitur poterit humana observatio congruere cum tot saeculis in una genitura? idque non semel, sed saepe . . . Pluribus confutari Chaldaeorum artem oportuit, quanquam ob 10

ius M 96. Arat. Phaenom. 56 97. ἐσχάτη δ' ἐπέχει C 98. Πῶς C
5. συνωθούντα C οὐκ ἄλλως C. Fr. Hermannus: οὐ καλῶς C M
6. ἐπιτοαυτὸ C σχηματισμὸν C 7. 8. δι' ἐννεακισχιλίων ἐνα-
κοσίων καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ἐπτὰ ἑτῶν Sextus §. 105 p. 355 10. 11.
Post vocabulum πολλάκις quaedam desiderari arguit Sextus, idque suspicio est ipsis verbis οἶμαι παρ' ἐλπίδα a librario esse significa-

τέχνην ἔδει· καίτοι δι' ἕτερα αὐτῆς ἡμῶν μνησθέντων, οὐχὶ
 ἰδίως δι' αὐτήν. Ἄλλ' ἐπεὶ προηγήμεθα μηδὲν τῶν παρ' ἔθνεσι
 δογματῶν καταλιπεῖν διὰ τὴν πολύφωνον τῶν αἰρέσεων παν-
 15 ουργίαν, ἴδωμεν τί λέγουσι καὶ οἱ περὶ μεγεθῶν τετοληκότες,
 οἱ κατιδόντες τὴν τῶν πλειόνων μαιαιοπониάν, ἄλλου ἄλλως
 διαψευσαμένου καὶ εὐδοκιμήσαντος, μεῖζόν τι ἐτόλμησαν εἰπεῖν,
 ὅπως ὑπὸ τῶν τὰ μικρὰ ψεύσματα μεγάλως δοξασάντων μει-
 ζόνως δοξασθῶσιν. Οὗτοι κύκλους καὶ μέτρα τρίγωνά τε καὶ
 20 τετράγωνα διπλάσιά τε καὶ τριπλάσια ὑποτίθενται· πολλὸς δὲ ὁ
 περὶ τούτου λόγος, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ προκείμενον ἀναγκαῖος.

8. Ἰκανὸν οὖν λογίζομαι ἐξαιρεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν τερατο-
 λογούμενα. Διὸ τοῖς ἐπιτόμοις χρησάμενος ὧν αὐτοὶ λέγουσιν,
 ἐπὶ τὰ ἕτερα τραπήσομαι. Λέγουσι δὲ ταῦτα· κράτος ἔδωκεν
 25 ὁ δημιουργήσας τῇ ταυτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· μίαν γὰρ αὐ-
 τὴν ἄσχιστον εἶασε, τὴν δὲ ἐντὸς σχίσας ἕξαχῆ ἐπιτὰ κύκλους
 ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν ἐκά-
 στην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τὰ ἐναντία μὲν ἀλλήλοις
 προσέταξεν ἴεναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως, τοὺς
 30 δὲ τέσσαρας ἀλλήλοις τε καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ
 φερομένους. Κράτος μὲν δεδῶσθαι τῇ ταυτοῦ φορᾷ φησὶν, οὐ
 μόνον ἐπειδὴ περιέχει τὴν θατέρου φορᾶν, τουτέστι τοὺς πλα-
 νωμένους, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσοῦτον ἔχει κράτος, τουτέστι τοσαύτην
 δύναμιν, ὥστε καὶ τοὺς ἐπὶ τὰναντία, τοὺς πλανωμένους ἀπὸ
 35 δύσεως ἐπ' ἀνατολὴν φερομένους αὐτοὺς τῇ οἰκείᾳ ἰσχυῖ ὁμοίως
 καὶ ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσιν ἑαντιῶ συμπεριάγειν. Μίαν δὲ
 καὶ ἄσχιστον εἰᾶσθαι φησὶ ταύτην τὴν φορᾶν, πρῶτον μὲν
 ἐπειδὴ πάντων τῶν ἀπλανῶν ἰσόχρονοι αἱ περιφοραὶ καὶ οὐ
 διηρημένοι κατὰ πλείους καὶ ἐλάττους χρόνους· ἔπειτα ὅτι μίαν
 40 πάντες ἔχουσιν ἐπιφάνειαν τὴν τῆς ἕξωτάτω φορᾶς, οἱ δὲ πλα-
 νώμενοι καὶ εἰς χρόνους πλείονας καὶ διαφόρους τῶν κινήσεων
 καὶ εἰς ἀποστάσεις ἀπὸ γῆς ἀνίσους διήρηνται· τὴν δὲ θατέρου
 φησὶν ἕξαχῆ εἰς ἐπιτὰ κύκλους ἐσχίσθαι, εἰκότως. Ὅπόσαι γὰρ
 ἂν ὦσιν ἑκάστου αἱ τομαί, μονάδι πλείω τῶν τομῶν γίνεται
 45 τὰ τμήματα, οἷον ἐὰν μιᾶ τομῇ διαιρεθῆ, δύο ἔσται τμήματα,

tum. Is enim adscripsisse videtur οἶμαι, παραλείπει sive τινὰ ἔλλει-
 πει; tum Hippolytus perrexit: Διὰ πλειόνων κ. τ. λ. 13. αὐ-

τὴν M προηγήμεθα C 23. ὡς C 24. Plat. Tim. p. 36 C

26. ἕξαχῆ Plato: ἐξ αὐτῆς C 27. καὶ τριπλασίου Plato cf. infra p. 66

alias res meminimus eius, non proprie ob ipsam. Sed postquam propositum fuit nihil ex placitis ethnicorum omittere propter multisonam haeresium versuliam, videamus quid dicant etiam ii, qui de magnitudinibus periclitati sunt dicere, qui perspecto plurimorum vano labore, cum alius aliter mentitus et¹⁵ celebritatem nactus esset, maius quid conati sunt eloqui, quo ab iis, qui parva mendacia magnificis laudibus extulissent, maioribus efferrentur. Hi orbes et mensuras triangulosque et quadrangulos duplaque et tripla ponunt. Multus autem de hac re sermo est, sed ut ad propositum nostrum non sit necessarius.²⁰

8. Sufficere igitur arbitror exponere quae isti portenta loquuntur. Quamobrem usus epitomis eorum quae ipsi docent ad ea quae reliqua sunt me convertam. Docent autem haec: Principatum dedit opifex mundi eiusdem ipsius similisque conversioni; eam namque solam indivisam reliquit, interior²⁵em vero cum sexies divisisset, septemque orbes inaequales dupli et tripli intervallis effecisset, singula, cum tria sint utriusque, contrariis inter se cursibus orbes peragere iussit: et ex septem interioribus tres quidem pari celeritate, quattuor vero et ad se et ad reliquos tres celeritate quidem impari, iusta tamen³⁰ ratione converti. Principatum igitur datum esse eiusdem ipsius conversioni ait, non solum quoniam continet alterius conversionem, hoc est stellas erraticas, sed quia etiam tantum habet principatum, hoc est tantam vim, ut vel quae in adversam partem, hoc est erraticae, ab occasu ad orientem vertuntur ipsas propria³⁵ potentia pariter etiam ab ortu ad occasum secum una circumagat. Unam autem eam et indivisam relictam esse ait hanc conversionem, primum quidem quia omnium fixarum stellarum pari temporis intervallo fiunt conversiones et non discretae secundum amplius vel brevius tempus, deinde quia omnes ha⁴⁰ bent eandem apparentiam, quae est extimae conversionis, erraticae autem et in tempora plura et diversa conversionum et in distantias a terra inaequales divisae sunt. Alterius autem conversionem ait sexfariam in septem orbes dissectam esse:

init: om C 29. ὁμοίους C 30. ἀνομοίους C 31. φερο-
μένων C 34. τοῖς ἐπὶ C M 36. συμπεριάγει C M 37. εἰ ἐάσθαι
C M ταύτην τὴν] ταύτην C M 40. ἔχωσιν C 44. μονάδι
πλείω Roesperus: μονάδες λέγω C M

ἀν δυσί, τρία τμήματα· οὕτω δὴ κἄν ἕξαχῆ τι τμηθῆ, ἐπιὰ
ἔσται τὰ τμήματα. Τὰς δὲ ἀποστάσεις αὐτῶν κατὰ διπλάσια
καὶ τριπλάσια ἐναλλάξ τετάχθαι φησίν, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν·
ὄπερ καὶ ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς ψυχῆς, ἐπὶ τῶν ἐπιὰ ἀριθμῶν
50 ἔδειξε. Τρεῖς μὲν γάρ εἰσιν ἐν αὐτοῖς διπλάσιοι ἀπὸ μονάδος

$\overline{\beta}$, $\overline{\delta}$, $\overline{\eta}$, τρεῖς δὲ $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\rho\eta}$ σταδίων. Περίμετρος δὲ
γῆς σταδίων $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\phi\mu\gamma}$ · καὶ ἀπόστημα δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας
τῆς γῆς ἐπὶ τὸν σεληνιακὸν κύκλον | ὁ μὲν Σάμιος Ἀρίσταρχος

ἀναγράφει σταδίων $\overline{\mu}$, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος μυριάδ. $\overline{\phi}$, ὁ δὲ Ἀρ-
55 χιμήδης μυριάδ. $\overline{\phi\mu\delta}$ καὶ μονάδ. $\overline{\delta\rho\lambda}$. ἀπὸ δὲ τοῦ σεληνιακοῦ
ἐπὶ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\epsilon\kappa\varsigma}$ καὶ μονάδ. $\overline{\beta\zeta\epsilon}$.
ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τῆς Ἀφροδίτης κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$
καὶ μονάδας $\overline{\beta\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τοῦδε ἐπὶ τὸν τοῦ Ἑρμοῦ κύκλον στα-
δίων μυριάδ. $\overline{\epsilon\pi\alpha}$, μονάδ. $\overline{\zeta\rho\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ
60 πυρόεντος κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\delta\eta\delta}$, μονάδ. $\overline{\alpha\rho\eta}$. ἀπὸ
τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Διὸς κύκλον σταδίων μυριάδ. $\overline{\beta\kappa\zeta}$, μο-
νάδας $\overline{\epsilon\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν τοῦ Κρόνου κύκλον στα-
δίων μυριάδ. $\overline{\delta\lambda\zeta}$, μονάδ. $\overline{\beta\zeta\epsilon}$. ἀπὸ τούτου δὲ ἐπὶ τὸν ζωδια-
κὸν καὶ τὴν ἐσχάτην περιφέρειαν σταδίων μυριάδ. $\overline{\beta\eta}$, μονάδ. $\overline{\mu\epsilon}$.

9. Τὰ μὲν ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα τῶν κύκλων καὶ τῶν
σφαιρῶν βιάθη τε ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους ἀποδίδοται. Τοῦ δὲ
ζωδιακοῦ τὴν περίμετρον λαμβάνει σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν
70 $\overline{\delta}$ καὶ μυριάδ. $\overline{\delta\psi\lambda\alpha}$ · ὥστε συμβαίνει τὴν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς
γῆς εὐθεΐαν ἄχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς ἐσχάτης τὸ ἕκτιον εἶναι
τοῦ λεχθέντος ἀριθμοῦ, τὴν δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς,
ἐφ' ἧς βεβήκαμεν, ἄχρι τοῦ ζωδιακοῦ, ἄρτι ῥηθέντος ἕκτιον τοῦ
ἀριθμοῦ, λείπον τέτρασι μυριάσι σταδίων, ὃ ἐκ τοῦ κέντρου
τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. ἀπὸ τοῦ Κρόνου δὲ κύ-
κλου ἐπὶ τὴν γῆν φησὶ τὸ διάστημα σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν
75 εἶναι μονάδ. δύο καὶ μυριάδ. $\overline{\beta\sigma\zeta\theta}$ καὶ μονάδ. $\overline{\beta\psi\mu\alpha}$.| ἀπὸ

47. κατὰ Roperus: καὶ τὰ C M 50. ἐν] ἐπ' C M 51. $\overline{\eta}$
 $\overline{\phi}$ C τρεῖς δὲ] Post haec verba apertum est quaedam excidisse

52. $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\phi\mu\gamma}$] $\overline{\mu}$ καὶ $\overline{\phi\mu\gamma}$ Roperus 55. Qui numeri Archime-
dis auctoritatem falso prae se ferunt, de qua re dubitari non posse
intelligentissimus harum rerum arbiter M. A. Sternius, collega noster

probabiliter; quotquot enim sunt cuiusque sectiones, monade 45
 plura quam sectiones fiunt segmina, veluti quando una sectione
 dividetur, duo erunt segmina, quando duabus, tria segmina:
 sic igitur ubi et sexies quid secabitur, septem erunt segmina.
 Distantias autem eorum secundum dupla et tripla per vices or-
 dinatas esse ait, cum utraeque sint tres, id quod etiam de 50
 compositione animae in septem numeris fundata demonstravit.
 Tres enim sunt in iis dupla a monade: 2, 4, 8, tres autem
 [tripla: 3, 9, 27] . . . [Diameter terrae] 80108 stadiorum, pe-
 rimeter autem terrae 250543 stadiorum. Et distantiam vero a
 superficie terrae ad lunarem orbem Samius Aristarchus quidem 55
 notat stadiorum Apollonius autem 5000000,
 Archimedes autem 5544130, a lunari autem ad solarem or-
 bem stadiorum 50262065, ab eo autem ad Veneris orbem sta-
 diorum 20272065, ab eo autem ad Mercurii orbem 50817165,
 ab hoc autem ad Martis orbem stadiorum 40541108; ab hoc 60
 autem ad Iovis orbem stadiorum 20275065, ab hoc autem ad
 Saturni orbem stadiorum 40372065, ab hoc autem ad Zodia-
 cum et extimam peripheriam stadiorum 20082005.

9. Iam distantiae a se invicem orbium et sphaerarum
 profunditatesque ab Archimede redduntur. Zodiaci autem pe- 65
 rimetrum sumit stadiorum 447310000, ut consequatur lineam
 ex centro terrae rectam usque ad extimam apparentiam sex-
 tam esse partem eius numeri quem diximus, eam autem li-
 neam, quae est a superficie terrae in qua versamur usque ad
 Zodiacum, sextam partem eius quem modo diximus esse nu- 70

affirmat, ex parte corruptiores sunt quam qui certo restitui possint

56. μυριάδ. εκς] Infra p. 70, 16 μυριάδ. εκς 57. μυριάδ. βκζ
μυριάδ εκς C M; cfr. infra p. 70, 17 59. ζρξε] ζρξε C 60. δνδ,
μονάδ αρη] δρνδ, μονάδ. δρνδ C M; cfr. infra p. 70, 20 sqq. 64.
μυριάδ. βη, μονάδ. με] Haec vera esse nequeunt; nam monadum qua-
 draginta milia efficiunt quattuor myriades, ut illud Hippolytus posuisse
 nequeat. An μυριάδ. βη, μονάδ. βε? 66. τε] δε C 68. 69.
της γης M. A. Sternius: om C M 69. εσχάτης γης C 70. την
του C M 71. εφ C: αφ M ρηθιν C M 74. 75. αριθ-
μων είναι] αριθμῶσθαι C

τοῦ δὲ τοῦ Διδος κύκλου ἐπὶ γῆν σταδίων δευτέρων ἀριθμῶν
 μονάδ. β καὶ μυριάδ. σοζ' καὶ μονάδας χμς. ἀπὸ δὲ τοῦ πυ-
 ρόεντος κύκλου ἐπὶ γῆν δευτέρων ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ
 μυριάδ. γσμα καὶ μονάδ. ηφπα. ἀφ' ἡλίου ἐπὶ γῆν δευτέρων
 80 ἀριθμῶν μονάδ. μίαν καὶ μυριάδ. βρξ καὶ μονάδας δυνδ'.
 ἀπὸ δὲ τοῦ Στίλβοντος ἐπὶ τὴν γῆν μυριάδ. εσξη, μονάδας
 ησνθ. ἀπὸ δὲ Ἀφροδίτης ἐπὶ γῆν μυριάδ. επα, μονάδ. ερξ.

10. Περὶ σελήνης δὲ ἐλέχθη τὸ πρότερον. Τὰ μὲν οὖν
 ἀποστήματα καὶ βάθη τῶν σφαιρῶν οὕτως Ἀρχιμήδης ἀποδι-
 85 δωσιν, ἐτέρως δὲ ὑπὲρ αὐτῶν Ἰππάρχῳ εἴρηται καὶ ἐτέρως
 Ἀπολλωνίῳ τῷ μαθηματικῷ. Ἡμῖν δὲ ἐξαρκεῖ τῇ Πλατωνικῇ
 δόξῃ ἐπομένοις διπλάσια μὲν καὶ τριπλάσια οἶσθαι τῶν πλανω-
 μένων τὰ ἀπ' ἀλλήλων διαστήματα· σώζεται γὰρ οὕτως ὁ λό-
 γος τοῦ καθ' ἁρμονίαν συγκεῖσθαι τὸ πᾶν ἐν λόγοις συμφώνοις
 90 κατὰ ταῦτα τὰ ἀποστήματα. Οἱ δ' ἐκτεθέντες ὑπὸ Ἀρχιμήδους
 ἀριθμοὶ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων περὶ τῶν ἀποστημάτων λεγόμενοι
 λόγοι εἰ μὴ ἐν συμφώνοις εἶεν λόγοις, τουτέστι τοῖς ὑπὸ Πλά-
 τανος εἰρημένοις διπλασίοις καὶ τριπλασίοις, ἔξω δὲ συμφωνιῶν
 εὐρισκόμενοι, οὐκ ἂν σώζοιεν τὸ καθ' ἁρμονίαν κατεσκευασθαι
 95 τὸ πᾶν· οὐ γὰρ πιθανὸν οὐδὲ δυνατὸν ἄλογά τε καὶ ἔξω συμ-
 φωνιῶν καὶ ἑναρμονιῶν λόγων εἶναι αὐτῶν τὰ ἀποστήματα,
 πλὴν ἴσως σελήνης μόνης ἐκ τῶν λείψεων καὶ τῆς σκιᾶς τῆς
 γῆς, περὶ ἧς μόνης καὶ πιστεύσαι τις ἂν Ἀρχιμήδῃ ἀποστάσεως,
 τουτέστι τῆς σεληνιακῆς ἀπὸ γῆς· ταύτην δὲ λαβοῦσι ῥάδιον
 1 ἔσται κατὰ τὸ Πλατωνικὸν αὐτὸ τὰ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τρι-
 πλάσιον, ὡς ἀξιοῖ Πλάτων, καὶ τὰ λοιπὰ ἀποστήματα ἀριθμῶ
 περιλαβεῖν. Εἰ δὲ κατὰ τὸν Ἀρχιμήδην ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας
 τῆς γῆς ἢ σελήνη ἀφέστηκε σταδίων μυριάδ. φνδ, σταδίους δρλ,
 5 ῥάδιον τούτους τοὺς ἀριθμοὺς αὔξοντι κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ
 τριπλάσιον καὶ τὰ τῶν λοιπῶν εὐρεῖν διαστήματα, ὡς μιᾶς μοί-
 ρας λαμβανομένης τοῦ τῶν σταδίων ἀριθμοῦ οὗς ἢ σελήνη τῆς
 γῆς ἀφέστηκεν. Ὅτι δὲ οἱ λοιποὶ ἀριθμοὶ οἱ ὑπ' Ἀρχιμή-
 10 δους περὶ τῆς ἀποστάσεως τῶν πλανομένων λεγόμενοι οὐκ
 ἐν συμφώνοις λόγοις, ῥάδιον γινῶναι, πῶς ἔχουσι πρὸς ἀλ-
 λήλους καὶ ἐν τίσιν λόγοις εἰσι κατανοήσαντας· μὴ εἶναι δὲ ἐν
 ἁρμονίᾳ καὶ συμφωνίᾳ ταῦτα τοῦ καθ' ἁρμονίαν συνεσιῶτος

meri demptis quattuor myriadibus stadiorum, quod efficitur ex centro terrae usque ad superficiem eius. A Saturni autem orbe ad terram ait distantiam esse stadiorum 222692711, a Iovis autem orbe ad terram 202770646, a Martis autem orbe ad terram 132418581, a sole ad terram 121604454, a Mercurio autem ad terram 52688259, a Venere autem ad terram 50815160.

10. De luna autem dictum est superius. Distantias igitur et profunditates sphaerarum in hunc modum Archimedes reddit, aliter autem de iis Hipparchus dixit et aliter Apollonius mathematicus. Nobis autem sufficit Platoniam doctrinam secutis dupla et tripla erraticarum a se invicem distantias statuere. Conservatur enim ita doctrina, ex qua ex concentu conditum sit universum, ex rationibus concinentibus secundum has distantias. Numeri autem ab Archimede expositi et a reliquis de distantibus proditae observationes si non in concinentibus essent rationibus, hoc est a Platone statutis duplis et triplicis, extra concentus autem repertae, non conservarent illam doctrinam, ex qua universum ex concentu conditum sit. Non enim neque credibile neque possibile, esse eorum distantias et irrationales et carere concentu congruisque rationibus, excepta fortasse luna sola propter defectus et umbram terrae, de cuius solius et fidem quispiam habeat Archimedi distantia, hoc est lunae a terra. Hanc igitur secutis in facili erit secundum illud Platicum ipsum ex duplo et triplo, sicut statuit Plato, et reliquas distantias numero complecti. Si quidem secundum Archimedem a superficie terrae luna distat stadiorum 5544130, facile est hos numeros augentem duplo et triplo et reliquorum reperire distantias, tanquam una parte sumpta eorum numero stadiorum, quot luna distat a terra. Reliquos autem numeros ab Archimede de distantia erraticarum stellarum positos non in congruis rationibus facile est intellectu, ubi perspexeris, quomodo inter se referantur et quibus nitantur in rationibus. Illud autem fieri nequit, ut non sint in

88. οὔτος C

91. αποσιεμάτων pr C

94. κατ' ἀρμονίαν C

95. ἄλογα δὲ C

96. ἀποσιεματα C

1. τὰ] τὰς C M

2. ἀπο-

σιεματα C ἀριθμῶν C M

κόσμου ὄντα μέρη ἀδύνατον. Τοῦ μὲν δὴ πρώτου ἀριθμοῦ ὃν ἀφέστηκεν ἡ σελήνη τῆς γῆς ὄντος μυριάδ. φνδ μονάδων δρλ,
 15 ὁ δεύτερος ἀριθμὸς ὃν ἀφέστηκεν ἡ ἥλιος τῆς σελήνης ὢν μυριάδ. εκζ, μονάδων βξε, ἐν λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἔλασσον. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ, μονάδ. βξε, ἐν λόγῳ ἐστὶ [ἐλάττονι ἢ ἡμίσει. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. επα μονάδων ζρξε ἐν λόγῳ ἐστὶ] πλείονι ἢ
 20 διπλασίῳ. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. δνδ, μονάδων αρη, ἐν λόγῳ ἐστὶ ἐλάττονι ἢ ἐπιτετάρτῳ. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. βκζ μονάδων εξε, ἐν λόγῳ ἐστὶ πλείονι ἢ ἡμίσει. πρὸς δὲ τοῦτον ὁ ἀνωτάτω ἀριθμὸς ὢν μυριάδ. δλζ, μονάδ. βξε, ἐν λόγῳ ἐστὶ ἐλάττονι ἢ
 25 διπλασίῳ.

11. Οὗτοι δὴ οἱ λόγοι ὃ τε πλείων ἢ [ἐννεαπλάσιος καὶ] ἐλάττων ἢ ἡμισυς| καὶ πλείων ἢ διπλάσιος καὶ ἐλάττων ἢ ἐπιτεταρτος καὶ πλείων ἢ ἡμισυς καὶ ἐλάττων ἢ διπλάσιος ἐξῶ πασῶν εἰσὶ συμφωνιῶν, ἐξ ὧν οὐκ ἔναρμόνιον τι καὶ σύμφωνον
 30 σύστημα ἂν γένοιτο. Ὁ δ' ἅπας κόσμος καὶ τὰ τούτου μέρη κατὰ πάντα ὁμοίως ἔναρμονίως καὶ συμφώνως σύγκειται. Οἱ δὲ ἔναρμόνιοι καὶ σύμφωνοι λόγοι σώζονται, καθάπερ προειρηκάμεν, τοῖς διπλασίοις καὶ τριπλασίοις διαστήμασιν. Εἰ δὴ πιστὸν τὸν Ἄρχιμήδην ἠγησάμεθα ἐν μόνῳ τῷ πρώτῳ ἀποστή-
 35 ματι τῷ ἀπὸ σελήνης μέχρι γῆς, ῥάδιον καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον αὖξοντα εὔρειν. Ἐστω δὴ κατὰ τὸν Ἄρχιμήδην τὸ ἀπὸ γῆς μέχρι σελήνης ἀπόστημα σταδίων μυριάδ. φνδ μονάδων δρλ, ἐστὶ μὲν δὴ τούτου διπλάσιος ἀριθμὸς σταδίων ὢν ἀφέστηκεν ὁ ἥλιος τῆς σελήνης μυριάδ. αρη
 40 καὶ ησξ, ἀπὸ δὲ τῆς γῆς ἀφέστηκεν ὁ ἥλιος σταδίων [μυριάδ.] αχξγ καὶ βτγ. καὶ Ἀφροδίτη δὲ ἀφέστηκεν ἀπὸ μὲν ἡλίου σταδίων μυριάδ. αχξγ καὶ σταδίους βτγ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων γιγς σταδίους δψπ. Ἐρμῆς δὲ Ἀφροδίτης μὲν ἀφέστηκεν σταδίων μυριάδων βσιζ σταδίων ςφκ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδων ε
 45 πεντακόσια μδ σταδίους ατ. Ἄρης δὲ Ἐρμοῦ μὲν ἀφέστηκεν σταδ. μυριάδ. δγγπθ, σταδίους ζρο, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. μυριάδα καὶ φλγ, σταδίους ηνο. Ζεὺς δὲ Ἄρεως μὲν ἀφέστηκεν μυριάδ. δυλε, σταδίους γμ, ἀπὸ δὲ γῆς μυριάδ. [μυριάδα] καὶ δγγξθ,

congruentia, et concentu hae, quae sunt in congruentia consistentis mundi partes. Igitur cum primus numerus, quem distat a terra luna sit 5544130, secundus numerus, quem distat sol a luna, qui sit 50272065, maiore constat ratione quam nonupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 20272065, 10 ratione continetur [minore quam dimidia. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 50817165, ratione continetur] maiore quam dupla. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 40541108, ratione continebitur minore quam superquarta. Ad hunc autem superior numerus, qui sit 20275065, 15 ratione continetur maiore quam dimidia. Ad hunc autem supremus numerus, qui sit 40372065, ratione continetur minore quam dupla.

11. Hae igitur rationes et maior quam nonupla et minor quam dimidia et maior quam dupla et minor quam superquarta 20 et maior quam dimidia et minor quam dupla extra omnes sunt concentus, ex quibus non congruens quoddam et concinens existat systema. Universus autem mundus eiusque partes per omnia pariter congruenter et concinenter conditus est. Congruentes autem et concinentes rationes conservantur, sicuti 25 praediximus, duplis et triplis distantibus. Ergo si fidem adiunximus Archimedi in sola prima distantia, quae est a luna ad terram, facile est et reliquas secundum duplum et triplum augmentem reperire. Esto igitur secundum Archimedes distantia a terra ad lunam stadiorum 5544130, erit igitur huius 30 duplus numerus stadiorum, quae distat sol a luna, 11088260, a terra autem distat sol stadiorum 16632390, et Venus vero distat a sole quidem stadiorum 16632390, a terra autem 33264780 stadia, Mercurius autem a Venere quidem distat stadiorum 22170520, a terra autem 55441300 stadia, Mars au- 35 tem a Mercurio distat stadiorum 49897170, a terra autem 105338470 stadia, Iuppiter autem a Marte quidem distat 44353040

supplenda esse admonuit Sternius	20. τοῦτο C	21. ἐπιτε-
τάριον] ἐπὶ δ' (sic) C	22. βξζ] βξξ C M	23. τοῦτον] τούτῳ C
26. πλείω C	Uncis inclusa supplevimus	29. εἰ C
30. σύ-	31. πάντας C M	37. ἀπόστημα κοτ C
39. αριη C	41. βτη C	46. δτηθ — βρο C
ημ C M	48. γμ]	
	δτεθ C	

σταδίους $\overline{\alpha\phi\iota}$. Κρόνος ἀπὸ μὲν Διὸς ἀφέστηκε σταδίων μυ-
50 ριάδ. μυριάδα καὶ $\overline{\delta\lambda\lambda\epsilon\theta}$, σταδίους $\overline{\alpha\phi\iota}$, ἀπὸ δὲ γῆς μυ-
ριιάδ. μυριάδας $\overline{\beta}$ καὶ $\overline{\theta\lambda\lambda\eta}$, σταδίους $\overline{\gamma\kappa}$. |

12. Τίς οὐ θαυμάσει τὴν τοσαύτην φροντίδα μετὰ τοσού-
του πόνου γεγενημένην; οὐκ ἀχρεῖος δέ μοι οὕτωσι ὁ Πτολε-
μαῖος ὁ τούτων μεριμνητῆς δοκεῖ· τοῦτο δὲ μόνον λυπεῖ, ὡς
55 πρόσφατος γεννηθεὶς οὐκ εὐχρηστος γέγνηται γιγάντων παισίν,
οἱ τὰ μέτρα ταῦτα ἠγνοηκότες ἕγγυς νομίζοντες εἶναι ὕψη οὐ-
ρανοῦ πύργον μάτην ἐπεχείρησαν ποιεῖν, οἷς εἰ κατ' ἐκεῖνο
παρῶν τὰ μέτρα διηγήσατο, οὐκ ἂν μάτην τετολμήκεισαν. Εἰ
δὲ τις τούτω φάσκει ἀπιστεῖν, μειρήσας πειθέσθω· ταύτης γὰρ
60 φανερωτέραν ἀπόδειξιν οὐκ ἔχει πρὸς τοὺς ἀπίστους. Ὡ μα-
ταιοπόνου ψυχῆς φυσιώσεως καὶ πίστεως ἀπίστου, ἵνα πάντως
Πτολεμαῖος σοφὸς νομίζεται παρὰ τοῖς τὴν ὁμοίαν σοφίαν
ἠσκηκόσι.

13. Τούτοις ἐν μέρει ἐπισχόντες τινὲς ὡς μεγάλα κρίναν-
65 τες καὶ λόγου ἄξια νομίσαντες αἰρέσεις ἀμέτρους καὶ ἀπίστους
συνεστήσαντο. Ὡν εἷς μὲν Κολάρβασος, ὃς διὰ μέτρων καὶ
ἀριθμῶν ἐκτίθεσθαι θεοσέβειαν ἐπιχειρεῖ· καὶ ἕτεροι δὲ ὁμοίως
οὓς ἐπιδείξομεν, ἐπὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀρξώμεθα λέγειν, οἱ Πυ-
θαγορείῳ ψήφῳ ὡς δυνατῇ προσέχουσι καὶ τὴν ἀσφαλῆ φιλο-
70 σοφίαν δι' ἀριθμῶν καὶ στοιχείων σχεδιάζουσιμαντευόμενοι μά-
ταια· ὧν ὁμοίως λόγους ἐρανισάμενοί τινες ἀποπλανῶσιν ἰδιώ-
τας, προγνωστικούς ἐαυτοὺς φάσκοντες ἔσθ' ὅτε διὰ τοῦ πολλὰ
μαντεύεσθαι ἐν ἐπιτυχάνοντες καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς πολλοῖς ἀπο-
τεύγμασι μὴ αἰδούμενοι, ἐπὶ δὲ τῷ ἐνὶ ἐγκομπάζοντες. Οὐδὲ
75 τούτων τὴν ἄσοφον σοφίαν παραπέμψομαι, ἀλλ' ἐκθέμενος
τοὺς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦντας θεοσέβειαν συνιστᾶν ἐλέγξω ῥί-
ζης ἀσυστάτου καὶ πανουργίας ἀναπλέου ὄντας μαθητὰς.

14. Οἱ μὲν οὖν διὰ ψήφων τε καὶ ἀριθμῶν στοιχείων τε
καὶ ὀνομάτωνμαντεύεσθαι νομίζοντες ταύτην ἀρχὴν ἐπιχειρή-
80 σεως τοῦ κατ' αὐτοὺς λόγου ποιοῦνται, φάσκοντες πυνθμένα
εἶναι ἐκάστου τῶν ἀριθμῶν, ἐπὶ μὲν τῶν χιλιάδων τοσαύτας

50. $\overline{\delta\lambda\lambda\epsilon\theta}$] $\overline{\delta\theta\epsilon\delta}$ C: $\overline{\delta\lambda\lambda\epsilon\theta}$ M 51. μυριάδας $\overline{\beta}$ καὶ $\overline{\theta\lambda\lambda\eta}$]
μυριάδα καὶ $\overline{\theta\lambda\lambda\eta}$ C: μυριάδα καὶ $\overline{\theta\lambda\lambda\eta}$ M 55. πᾶσιν C 57.
οἷς ὡς εἰ C 60. 61. ματαιοπόνου καὶ C 61. πάντων C 67. ἐπιρ-

stadia, a terra autem 149691510 stadia, Saturnus a Iove quidem distat stadiorum 149691510, a terra autem 299383020 stadia.

40

12. Quis non admirabitur tantam sollertiam tanto cum labore peractam? Non inutilis autem mihi hinc Ptolemaeus videtur harum rerum scrutator, nisi quod hoc tamen dolet, quod nuper admodum natus usui esse non potuit gigantum filiis, qui harum mensurarum ignari, prope abesse rati altitudinem caeli, turrem incassum periclitati sunt struere, quibus si illo tempore praesens mensuras exposuisset, non illi incassum periclitati forent. Sin vero quispiam se huic fidem non habere profitebitur, ipse mensus fidem habere discat; hac quidem apertio-
rem demonstrationem non habet incredulis. O frustra laborantem animi sufflationem et infidam fidem, ut quovis pacto Ptolemaeus sapiens existimetur apud eos, qui parem sapientiam professi sunt.

13. Haec sua quisque ratione secuti tanquam magna arbitrati et studio digna haeresees immensas et infinitas con-
diderunt. Ex quibus unus Colarbasus, qui per mensuras et numeros explicare religionem deorum conatur, et alii similiter, quos ostendemus, quando commenta eorum recensere ordiemur, qui Pythagoreum computum tanquam efficacem sequuntur et stabilem philosophiam per numeros et elementa comminiscuntur hariolati vana. Quorum tamen rationes suffurati quidam in errores agunt imperitos, cum se prognosticos appellant, qui quidem, cum multa vaticinantur, unum quoddam assequuntur, et in multis quae non contigerunt haud erubescunt, in uno autem illo gloriantur. Ne horum quidem insipientem
sapientiam praetermittam, sed, postquam exposuero, eos qui ex his religionem deorum constituere conantur coarguam infirmae radice et fraudum plenae esse discipulos.

14. Igitur illi qui per calculos et numeros elementaque et nomina vaticinari opinantur ab hoc principio profecti artem suam condunt, cum dicunt esse fundum singuli cuiusque numeri in chiliadibus quidem tot monades, quot sint chiliades, vel-

ρεῖ C 71. ὁμοίους C M: an ὅμως? ἐρανίσασμεν· οἷ τινες C 72. πρὸς γνωστικὸς C 77. καὶ πανουργίας] καινουργίας C: καινουργία M 77. ἀναπλείου ὄντας] ἀναπλέοντας C: ἀναπτεροῦντας τοὺς M 80. αὐτὴν C

μονάδας, ὅσαι ἂν ὡς χιλιάδες, οἷον τῶν ἑξακισχιλίων ὁ πνθ-
 μὴν μονάδες ἕξ, τῶν ἑπτακισχιλίων μονάδες ἑπτὰ, τῶν ὀκτα-
 κισχιλίων μονάδες ὀκτώ, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως κατὰ τα
 85 αὐτά, καὶ ἐπὶ τῶν ἑκατοντάδων, ὅσαι ἂν ὡς αἱ ἑκατοντάδες,
 τοσαῦται μονάδες ὁ πνθμὴν ἔσιν αὐτῶν, οἷον τῶν ἑπτακοσίων
 ἑπτὰ εἰσὶν ἑκατοντάδες· ὁ πνθμὴν αὐτῶν ἑπτὰ μονάδες· τῶν
 ἑξακοσίων ἕξ ἑκατοντάδες· ὁ πνθμὴν αὐτῶν τρεῖς μονάδες.
 Τὸ ὁμοίον καὶ ἐπὶ τῶν δεκάδων· τῶν μὲν ὀγδοήκοντα μονά-
 90 δες ὀκτώ, τῶν δὲ ἑξήκοντα μονάδες ἕξ, τῶν τεσσαράκοντα
 μονάδες τέσσαρες, τῶν δέκα μονὰς μία. Ἐπὶ δὲ τῶν μονά-
 δων, πνθμὴν αὐταὶ εἰσὶν αἱ μονάδες, οἷον τοῦ ἑννέα ὁ ἑννέα,
 τοῦ ὀκτώ ὁ ὀκτώ, τοῦ ἑπτὰ ὁ ἑπτὰ. Οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ τῶν
 στοιχείων ποιεῖν δεῖ· ἕκαστον γὰρ στοιχεῖον κατὰ τινὰ τέτακται
 95 ἀριθμὸν, οἷον τὸ ν̄ πενήκοντα μονάδων ἐστίν· τῶν δὲ πεν-
 τήκοντα μονάδων πνθμὴν ἔσιν ὁ πέντε, καὶ τοῦ ν̄ στοιχείου
 πνθμὴν ἔσιν ὁ πέντε. Ἔστω ἕκ του ὀνόματος τοῦς τούτου
 πνθμένας λαβεῖν. Οἷον τοῦ Ἀγαμέμνων ὀνόματος γίνεται τοῦ
 μὲν ἄ μονὰς μία, τοῦ δὲ γ̄ μονάδες τρεῖς, τοῦ ἄλλου ἄ μονὰς
 1 μία, τοῦ μ̄ μονάδες δ̄, τοῦ ε̄ μονάδες ε̄, τοῦ μ̄ μονάδες δ̄,
 τοῦ ν̄ μονάδες πέντε, τοῦ ω̄ μονάδες ἦ, τοῦ ν̄ μονάδες ε̄,
 ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔσσονται ἄ, γ̄, ἄ, δ̄, ε̄, δ̄, ε̄, ἦ, ε̄· ταῦτα
 συντεθέντα ποιεῖ μονάδας λς. Πάλιν τούτων πνθμένας λαμ-
 5 βάνουσι, καὶ γίνονται τῶν μὲν λ̄ τρεῖς, τῶν δὲ ἕξ αὐτὰ τὰ ἕξ·
 συντεθέντα οὖν τὰ τρία καὶ τὰ ἕξ ποιεῖ ἑννέα, τῶν δὲ ἑννέα
 πνθμὴν ὁ ἑννέα. Κατέληξεν οὖν τὸ Ἀγαμέμνων ὄνομα εἰς
 τὸν ἑννέα πνθμένα. Ἔστω τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ἄλλου ὀνόματος
 ποιῆσαι τοῦ Ἐκτωρ. Τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἔχει στοιχεῖα ε̄ καὶ
 10 κάππα καὶ ταῦ καὶ ω̄ καὶ ρ̄. Τούτων πνθμένες ε̄, β̄, γ̄, ἦ, ἄ·
 ταῦτα συντεθέντα ποιεῖ μονάδας ιθ̄. Πάλιν τῶν δέκα πνθμὴν
 εἰς, τῶν ἑννέα ἑννέα, ἄ συντεθέντα ποιεῖ δέκα· τοῦ δέκα γί-
 νεται πνθμὴν μονὰς. Ἐψηφισθὲν οὖν τὸ Ἐκτωρ ὄνομα ἐποίησε
 πνθμένα μονάδα. Εὐκολώτερον δὲ ἔστι τὸ οὕτως ποιεῖν· τοῦς
 15 εὐρεθέντας ἕκ τῶν στοιχείων πνθμένας, ὡς νῦν ἐπὶ τοῦ Ἐκτο-
 ρος ὀνόματος εὔρομεν μονάδας ιθ̄, εἰς ἑννέα μερίζε καὶ τὸ πε-
 ριλειπόμενον πνθμένας λέγε· οἷον τὰ ιθ̄ ἕαν εἰς ἑννέα μερίζω,

88. ἑξηκοντάδες C τρεῖς] Leg. ἕξ, nisi exciderunt eadem verba
 de τριακόσιοι M 95. τὸ ν̄ πενήκοντα μονάδων ἐστίν] τὸν κατὰ μο-
 νάδων ἦ C: ἕαν τὸ ν̄ κατὰ μονάδων ἦ, M τῶν δὲ] τῶν C M 97.

uti sex milium fundus est senarius numerus, septem milium septenarius, octo milium monades octo, et in reliquis pariter, eadem ratione et in hecatontadibus, quot sint hecatontades, 75 tot monades est fundus earum, veluti septingentorum septem sunt hecatontades, fundus earum septem monades, sexcentorum sex hecatontades, fundus earum sex monades. Idem valet et in decadibus, numeri octogenarii monades octo, sexagenarii monades sex, quadragenarii monades quattuor, denarii monas 80 una. In monadibus autem pro fundo sunt ipsae monades, veluti novenarii numeri novem, octonarii octo, septenarii septem. Sic igitur etiam in litterarum elementis tenendum est. Unquaeque enim littera numero alicui respondet, veluti littera ν quinquaginta monadum est; quinquaginta autem monadum fundus est quinarium, et litterae ν fundus est quinarium. Age vero, ex aliquo nomine fundos eius sumamus: veluti nominis, quod est *Ἀγαμέμνων*, est litterae α monas una, γ autem monades tres, alterius α monas una, μ monades quattuor, ϵ monades quinque, μ monades quattuor, ν monades quinque, 90 ω monades octo, ν monades quinque, quae in unum subducta erunt: 1, 3, 1, 4, 5, 4, 5, 8, 5; haec conflata efficiunt monades 36. Rursus horum fundos sumunt et fiunt numeri tricenarii tres, senarii autem ipse senarius, conflata igitur tres et sex efficiunt novem, novenarii autem fundus novenarius. Ac-95 quievit igitur Agamemnonis nomen in fundo qui novem est. Licebit idem etiam in alio nomine tentare, quod est *Ἑκτωρ*. Id nomen habet litteras: ϵ et κ et τ et ω et ρ . Harum fundi: 5, 2, 3, 8, 1, quae conflata efficiunt monades 19. Rursus denarii numeri fundus monas est, novenarii novenarius, 1 quae conflata efficiunt decem, denarii numeri fit fundus monas. Computatum igitur nomen Hectoris effecit fundum monadem. Promptius autem est in hunc modum rem aggredi. Fundos ex elementis repositos, uti nunc nominis Hectoris reperimus monades 19, in novem seca et quod relinquitur pro fundis habeto. Veluti cum 19 divido in novem, relinquitur unum, novies enim duo efficiunt 18 et relinquitur 1; si enim subduxero

ἐκ τοῦ C τὸς] τὸς C 98. 99. τοῦ μὲν] τὸ μὲν C M 3. δ̄, ε̄, η̄, ε̄·] δ̄. κε. C 9. στοιχεῖα ε̄ Roesperus: στοιχεῖα πέντε C: στοιχεῖα πέντε, ε̄ M

περιλείπεται μονάς, ἐννάκις γὰρ δύο $\overline{\iota\eta}$, καὶ λοιπὴ μονάς.
 Ἐὰν γὰρ ὑφέλω τῶν $\overline{\iota\theta}$ τὰ δεκαοκτώ, λοιπὴ μονάς· ὥστε τοῦ
 20 Ἐκτωρ ὀνόματος πυθμὴν ἔσται μονάς. Πάλιν τοῦ Πάτροκλος
 ὀνόματος πυθμένες εἰσὶν ἀριθμοὶ οὗτοι, $\overline{\eta}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\xi}$, $\overline{\beta}$,
 $\overline{\gamma}$, $\overline{\xi}$, $\overline{\beta}$ · συντεθέντες | ποιουσι μονάδας $\overline{\lambda\delta}$. Τούτων τὸ λοιπὸν
 μονάδες ἐπτά, τῶν $\overline{\lambda}$ τρεῖς, καὶ τῶν $\overline{\delta}$ αὐταὶ αἱ $\overline{\delta}$. Πυθμὴν
 οὖν εἰσὶ τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος μονάδες $\overline{\xi}$. Οἱ μὲν οὖν κατὰ
 25 τὸν ἐννεαδικὸν κανόνα ψηφίζοντες [τὸ] ἕννατον λαμβάνουσι τοῦ
 ἀθροισθέντος ἐκ τῶν πυθμένων ἀριθμοῦ, καὶ τὸ περιλειφθὲν
 πλήθος τῶν πυθμένων ὀρίζονται, οἱ δὲ κατὰ τὸν ἑβδοματικὸν
 τὸ ἑβδομον· οἷον εὐρέθη ἐπὶ τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος τὸ ἐπὶ
 τῶν πυθμένων ἀθροισμα μονάδες $\overline{\lambda\delta}$ · τοῦτο μερισθὲν εἰς ἑβδο-
 30 μάδας ποιεῖ $\overline{\delta}$, ὃ ἔσται $\overline{\kappa\eta}$ · λοιπαὶ μονάδες $\overline{\xi\xi}$ · λέγει ὅτι ὁ
 πυθμὴν τοῦ Πάτροκλος ὀνόματος εἰσὶν $\overline{\xi\xi}$ κατὰ τὸν ἑβδοματι-
 κόν. Εἰ δὲ ἔσται $\overline{\mu\gamma}$, τὸ ἑβδομον λέγει $\overline{\mu\beta}$, ἐπτάκις γὰρ $\overline{\xi\xi}$
 $\overline{\mu\beta}$, καὶ λοιπὸν $\overline{\epsilon\eta}$. Μονὰς οὖν γίνεται ὁ πυθμὴν ὁ ἀπὸ τῶν
 $\overline{\mu\gamma}$ κατὰ τὸν ἑβδοματικόν. Δεῖ δὲ προσέχειν ἔαν ὁ ληφθεὶς
 35 ἀριθμὸς μεριζόμενος ἀπαρίσῃ, οἷον ἔαν ἕκ τινος ὀνόματος συν-
 τηθεὶς τοὺς πυθμένας εὐρω λόγον χάριν μονάδας $\overline{\lambda\varsigma}$ · ὁ δὲ $\overline{\lambda\varsigma}$
 μεριζόμενος εἰς τὸν ἐννέα $\overline{\delta}$ ἀπαρίσσει ἐννεάδας (ἐννάκις γὰρ $\overline{\delta}$
 $\overline{\lambda\varsigma}$, καὶ οὐδὲν περιλείπεται)· τὸν πυθμένα οὖν αὐτὸν τὸν $\overline{\theta}$
 δῆλον εἶναι. Κἂν πάλιν τὸν τεσσαράκοντα πέντε ἀριθμὸν με-
 40 ρίζοντες εὐρωμεν ἀπαρίσζοντα ἐννέα· καὶ γὰρ ἐννάκις πέντε με,
 καὶ λείπεται οὐδέν· ἐπὶ τῶν τοιούτων αὐτὸν τὸν ἐννέα λέγουσι
 πυθμένα. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἑβδοματικοῦ ὁμοίως, ἔαν λόγου χάριν
 τὸν $\overline{\kappa\eta}$ εἰς τὸν ἐπτά μερίζοντες ἀπαρίσωμεν (ἐπτάκις γὰρ $\overline{\delta}$ $\overline{\kappa\eta}$,
 καὶ περιλείπεται οὐδέν), τὸν ἐπτά λέγουσι πυθμένα. Ὅταν μὲν-
 45 τοι ψηφίξῃ τὰ ὀνόματα καὶ εὐρίσκη δις τὸ αὐτὸ γράμμα, ἀπαξ
 αὐτὸ | ψηφίξει, οἷον τὸ Πάτροκλος ὄνομα καὶ τὸ $\overline{\pi}$ $\overline{\alpha}$ δις ἔχει
 καὶ τὸ $\overline{\sigma}$ δις, ἀπαξ οὖν τὸ $\overline{\alpha}$ ψηφίξουσι καὶ ἀπαξ τὸ $\overline{\sigma}$. Κατὰ
 τοῦτο οὖν πυθμένες ἔσονται $\overline{\eta}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\alpha}$, $\overline{\xi}$, $\overline{\beta}$, $\overline{\gamma}$, $\overline{\beta}$, καὶ συν-
 τεθέντες ποιουσι μονάδας $\overline{\kappa\zeta}$, καὶ ἔσται πυθμὴν τοῦ ὀνόματος
 50 κατὰ μὲν τὸν ἐννεαδικὸν αὐτὸς ὁ ἐννέα, κατὰ δὲ τὸν ἑβδομα-
 τικὸν $\overline{\xi\xi}$. Ὅμοίως Σαρπηδὼν ψηφισθεὶς ποιεῖ μονάδας κατὰ

19. ὑφέλω Roesperus coll. p. 79, 31: ἀφελῶ C M 22. λοιπὸν]
 ελαπτον C M 25. τὸ add. M coll. l. 28. 34. λειφθεὶς C M
 35. 36. συντεθεὶς C 39. Κἂν] Καὶ C M 42. τοὺς ἑβδοματι-

ex 19—18, restabit 1, ita ut Hectoris nominis fundus sit 1. Rursus nominis quod est *Πάτροκλος* fundi sunt numeri hi: 8, 10 1, 3, 1, 7, 2, 3, 7, 2; conflati efficiunt monades 34. Horum quod relinquitur monades 7, tricenarii numeri ternarius et quaternarii ipse quaternarius. Fundus igitur Patrocli nominis monades 7. Qui igitur secundum novenariam normam computant, nonam partem sumunt eius numeri, qui ex fundis collectus 15 est, et id quod relictum est pro multitudine fundorum numerant, qui autem secundum septenariam normam, septimam partem: veluti reperta est in nomine Patrocli fundorum summa 34, quae divisa in septimas partes efficit quattuor, quo efficiuntur 28; restant monades sex: ait fundum Patrocli nominis 20 esse senarium numerum secundum septenariam normam. Si autem erit 43, septies sumptum dicit 42, septies enim sex efficit 42 et restat unum. Monas igitur existit fundus numeri 43 secundum septenariam normam. Observandum autem est, cum sumptus numerus divisus nihil reliqui faciet, veluti cum ex quo- 25 piam numero componens fundos invenero, ut exemplo utar, monades 36. Numerus autem 36 divisus in novem accurate efficit quattuor enneades, novies enim quattuor efficit 36 nec quidquam reliqui fit. Apertum igitur est ipsum fundum esse 9. Et ubi rursus numerum 45 dividentes reperiemus numerum no- 30 venarium nihil reliqui facere (etenim novies quinque efficit 45 nec quidquam restat), in talibus dicunt ipsum novenarium numerum esse fundum. Et in septenario pariter; ubi, ut exemplum ponamus, numerum 28 in numerum septenarium dividentes nihil reliqui facimus (septies enim quattuor efficit 28, nec 35 quidquam relinquitur), septenarium dicunt fundum. Ille igitur cum computat nomina et reperit eandem litteram bis positam, semel eam computat, veluti *Πάτροκλος* nomen et $\pi \bar{\alpha}$ litteras bis habet et \bar{o} litteram bis; semel igitur $\bar{\alpha}$ computant, semel \bar{o} . Secundum hoc igitur fundi erunt: 8, 1, 3, 1, 7, 2, 3, 2, et 40 conflati efficiunt monades 27, et erit fundus nominis secundum novenariam normam ipse novenarius numerus, secundum septe-

κοὺς C M 45. εὐρίσκει C 46. Haec valde turbata sunt. Ex calculo legam: *Οἶον τὸ Πάτροκλος ὄνομα τὸ ὄ δις ἔχει· ἅπαξ οὖν τὸ ὄ ψηφίζουσι. κατὰ τοῦτο κ. τ. λ. M: an iste Παπάτροκλος voluit?* 49. μονάδες C. 51. Ὁμοίως] ὄ^μ ξξ C

τὸν ἐννεαδικὸν δύο πνυθμένα, Πάτροκλος δὲ ποιεῖ μονάδας \mathfrak{F} .
 νικᾷ Πάτροκλος. Ὅταν γὰρ ἢ ὁ μὲν εἰς περισσός, ὁ δὲ ἕτερος
 ἄρτιος, ὁ περισσὸς νικᾷ, ἐὰν μείζων ἢ. Πάλιν δὲ ἐὰν ἢ ὀκτώ
 55 ἄρτιος καὶ πέντε περισσός, ὁ ὀκτώ νικᾷ, μείζων γὰρ ἔστιν. Εἰ
 δὲ εἰσὶν ἀριθμοὶ δύο οἷον ἀμφοτέρω ἀρτιοὶ ἢ ἀμφοτέρω πε-
 ρισσοί, ὁ ἐλάσσων νικᾷ. Πῶς δὲ ὁ Σαρπηδὼν κατὰ τὸν ἐν-
 νεαδικὸν ποιεῖ μονάδας δύο; παραλείπεται γὰρ τὸ $\bar{\omega}$ στοιχεῖον·
 ὅταν γὰρ ἢ ἐν ὀνόματι στοιχεῖον $\bar{\omega}$ καὶ $\bar{\eta}$, παραλιμπάνουσι τὸ
 60 $\bar{\omega}$ ἐνὶ στοιχείῳ χρώμενοι· ἰσοδυναμεῖν γὰρ λέγουσι τὰ ἀμφο-
 τέρα, δις δὲ τὸ αὐτὸ οὐ ψηφίζεται, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. Πά-
 λιν Αἴας ποιεῖ μονάδας τέσσαρας, Ἐκτωρ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν
 ποιεῖ μονάδα μίαν. Καὶ ἔστιν ἢ μὲν τετράς ἄρτιος, ἢ μὴ
 δὲ περισσῆ. Ἐπὶ δὲ τῶν τοιούτων τὸν μείζονα ἐλέγομεν νικᾷν,
 65 νικᾷ ὁ Αἴας. Πάλιν Ἀλέξανδρος καὶ Μενέλαος. Ἀλέξανδρος
 κύριον ἔχει ὄνομα [Πάρις]. Πάρις δὲ ποιεῖ μονάδας κατὰ τὸν
 ἐννεαδικὸν \mathfrak{D} , Μενέλαος δὲ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν μονάδας \mathfrak{F} ,
 νικᾷσι δὲ αἱ ἐννέα τὰς τέσσαρας· εἴρηται γὰρ, ὅπότεν ὁ μὲν
 περισσός ἢ, ὁ δὲ ἄρτιος, ὁ μείζων νικᾷ, ὅταν δὲ ἀμφοτέρω
 70 ἄρτιοι ἢ ἀμφοτέρω περισσοί, ὁ ἐλάσσων. Πάλιν Ἄμυκος καὶ
 Πολυδεύκης. Ἄμυκος μὲν ποιεῖ μονάδας δύο κατὰ τὸν ἐννεα-
 δικὸν, καὶ Πολυδεύκης δὲ ἐπτά· νικᾷ Πολυδεύκης. Αἴας καὶ
 Ὀδυσσεὺς ἐπάλαισαν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ. Αἴας ποιεῖ κατὰ τὸν
 ἐννεαδικὸν μονάδας \mathfrak{D} , Ὀδυσσεὺς ὀκτώ κατὰ τὸν ἐννεαδικὸν·
 75 ἄρα οὖν μήτι τὸ Ὀδυσσεὺς ἐπίθεται καὶ οὐ κύριον ἔστιν; ἐνί-
 κησε γὰρ. Κατὰ μὲν τοὺς ἀριθμοὺς νικᾷ Αἴας, ἢ δ' ἱστορία
 Ὀδυσσεὺς παραδίδωσιν. Ἀχιλλεὺς καὶ Ἐκτωρ. Ἀχιλλεὺς κατὰ
 τὸν ἐννεαδικὸν ποιεῖ τέσσαρας, Ἐκτωρ μίαν· νικᾷ Ἀχιλλεὺς.
 Πάλιν Ἀχιλλεὺς καὶ Ἀστεροπαῖος. Ἀχιλλεὺς ποιεῖ τέσσαρας,
 80 Ἀστεροπαῖος τρεῖς· νικᾷ Ἀχιλλεὺς. Πάλιν Μενέλαος καὶ Εὐ-
 φορβος. Μενέλαος ἔχει μονάδας ἐννέα, Εὐφορβος ὀκτώ· νικᾷ
 Μενέλαος. Τινὲς δὲ κατὰ τὸν ἐβδοματικὸν μόνοις τοῖς φω-
 νήεσι χρωῖνται, ἄλλοι δὲ διαστέλλουσιν ἰδίᾳ μὲν τὰ φωνήεντα,
 ἰδίᾳ δὲ τὰ ἡμίφωνα, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἄφωνα, καὶ τρεῖς τάξεις ποιή-
 85 σαντες λαμβάνουσι τοὺς πνυθμένας ἰδίᾳ μὲν τῶν φωνηέντων,
 ἰδίᾳ δὲ τῶν ἡμιφώνων, ἰδίᾳ δὲ τῶν ἀφώνων, καὶ συγκρίνουσι

56. ἦσαν C M
 62. Ἐκτωρ] ἔκτον C

57. 58. ἐννεαδικὸν C
 66. Πάρις add M

58. παραλείπονται C
 66. 67. κατὰ τὸ ἐννεαδι-

nariam autem senarius. Pariter *Sarpedon* computatus efficit monades secundum novenariam normam binarium numerum pro fundo, *Patroclus* autem efficit monades 9, vincit *Patroclus*.⁴⁵ Nam cum est alter fundus impar, alter autem par, impar vincit, ubi maior est. Rursus autem cum est octonarius par et quinarius impar, octonarius vincit, maior enim est. Sin vero sunt numeri duo veluti uterque impar vel uterque par, inferior vincit. Qui autem *Sarpedon* secundum novenariam normam⁵⁰ efficit monades duas? Nempe omittitur $\bar{\omega}$ littera. Quando enim est in nomine littera $\bar{\omega}$ et $\bar{\eta}$, omittunt $\bar{\omega}$, una littera usi, pari enim potestate esse dicunt utramque, bis autem idem non computatur, ut superius dictum est. Rursus *Ajax* efficit monades quattuor, *Hector* autem secundum novenariam normam⁵⁵ facit monadem unam, et est quaternarius numerus par, monas autem impar, in tali autem causa diximus maiorem vincere, vincit *Ajax*. Rursus *Alexander* et *Menelaus*. *Alexander* proprium habet nomen *Paris*, *Paris* autem efficit monades secundum novenariam normam 4, *Menelaus* autem secundum novenariam mo-⁶⁰ nades 9, vincunt autem novem quattuor; dictum enim est, quando alter impar sit, alter autem par, maiorem vincere, quando autem uterque par aut uterque impar, inferiorem. Rursus *Amycus* et *Polydeuces*. *Amycus* quidem facit monades duas secundum novenariam normam et *Polydeuces* vero septem: vin-⁶⁵ cit *Polydeuces*. *Ajax* et *Odysseus* luctabantur in certamine funebri. *Ajax* efficit secundum novenariam normam monades quattuor, *Odysseus* octo secundum novenariam. An vero *Odyssei* nomen epitheton et non proprium est? Vicit enim. Quamquam secundum numeros vincit *Ajax*, historia autem *Odysseum*⁷⁰ tradit vicisse. *Achilleus* et *Hector*. *Achilleus* secundum novenariam normam facit quattuor, *Hector* unam: vincit *Achilles*. Rursus *Achilleus* et *Asteropaeus*. *Achilleus* facit quattuor, *Asteropaeus* tres: vincit *Achilles*. Rursus *Menelaus* et *Euphorbus*. *Menelaus* habet monades novem, *Euphorbus* octo: vincit⁷⁵ *Menelaus*. Quidam autem septenaria norma usi solis vocalibus utuntur, alii autem seorsum collocant et vocales et semivocales et consonantes et tribus ordinibus constitutis sumunt fun-

$\chi\acute{o}\nu$ bis C 74. τὸ ἑννεαδικόν C Hic error in calculo M 80. Error in calculo M 82. 83. φωνήσαι C 85. ἰδίῃ τῶν ἀγ. C

χωρὶς ἕκαστον. Ἄλλοι δὲ οὐδὲ τούτοις τοῖς νενομισμένοις ἀριθμοῖς χρῶνται, ἀλλ' ἄλλοις, οἷον ὑποδείγματος ἕνεκα τὸ π οὐ θέλουσι πυθμένα ἔχειν μονάδας ἦ, ἀλλὰ ε̄, καὶ τὸ ξ στοι-
 90 χεῖον πυθμένα μονάδας δ̄, καὶ παντοίως στρεφόμενοι οὐδὲν ἕγιες εὐρίσκουσιν. Ὅταν μέντοι δεύτερόν τινες ἀγωνίζονται, ἀφ' ἑκατέρου τῶν ὀνομάτων τὸ πρῶτον στοιχεῖον ἀφαιροῦσιν, ὅταν δὲ | τρίτον, τὰ δύο ἑκατέρωθεν, καὶ τὰ λοιπὰ ψηφίσαν-
 τες συγκρίνουσιν.

95 15. Οἶμαι δὲ ἐκδήλως ἐκτεθεῖσθαι καὶ τὴν τῶν ἀριθμη-
 τικῶν ἐπίνοιαν δι' ἀριθμῶν καὶ ὀνομάτων τὸ ζῆν διακρίνειν
 νομιζόντων. Τούτους δὲ κατανοῶ σχολὴν ἄγοντας καὶ ψήφῳ
 γεγυμνασμένους τεθελήκεναι διὰ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἐκ
 παιδῶν τέχνης [θέλειν] εὐδοκιμοῦντας μάντις προσαγορεύεσθαι
 1 οἱ ἄνω κάτω τὰ στοιχεῖα καταμετροῦντες εἰς λῆρον ἐχώρησαν.
 Ἐπὶ γὰρ ἀποτύχῳ, τὸ ἄπορον προβάλλοντες λέγουσι, μήτι
 τοῦτο ὄνομα γενικὸν οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ ἐπίθετον· ὡς καὶ ἐπὶ
 τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ Αἴαντος ἐκπεσόντες ἐνεκάλουν. Τίς ἐκ ταύ-
 5 τῆς τῆς θανμαστῆς φιλοσοφίας ἀφορμὰς λαβὼν καὶ θελήσας
 αἰρεσιάρχης καλεῖσθαι οὐ δοξασθήσεται; Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ ἑτέρα
 τις τέχνη βαθυτέρα ἐστὶ παρὰ τοῖς πανσόφοις Ἑλλήνων μερι-
 μνηταῖς, οἷς εὐχονται μαθητεύειν οἱ αἰρευτικοὶ διὰ τὸ ταῖς αὐ-
 τῶν δόξαις χρῆσθαι πρὸς τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιχειρούμενα, καθὼς
 10 ὑποδειχθήσεται μετ' οὐ πολὺ (αὕτη δὲ ἐστὶ μετωπισκοπικὴ μαν-
 τεία, μᾶλλον δὲ μανία), οὐδὲ ταύτην σιωπήσομεν. Εἰσὶν οἱ
 τοῖς ἀστροῖς ἀναφέρουσι τὰς μορφὰς τυποῦντες ἰδέας καὶ
 τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰς κατὰ ἀστέρων γενέσεις
 ἀναλογιζόμενοι. οὕτω δὲ λέγουσιν· Οἱ ἐν Κριῶ γεννώμενοι
 15 τοῖσι ἔσσονται· κεφαλῇ ἐπιμήκει, τριχὶ πυρρᾷ, ὄφρυσι | συνεζευ-
 μέναις, μετώπῳ ὄξει, ὀφθαλμοῖς γλαυκοῖς, ὑπὸ ἄλλοις, μή-
 λοις καθειλκυσμένοις, ἐπίρρινοι, μυκτῆρσιν ἠνεωγμένοις, χεῖλεσι
 λεπτοῖς, γενεῖω ὄξει, στόματι ἐπιμήκει. Οὗτοι, φησί, μεθέ-
 20 ξουσι φύσεως τοιαύτης· προνοητικοί, ποικίλοι, δειλοί, φρόνιμοι,
 προσχαριώδεις, ἥσυχοι, περιεργοί, βουλαῖς ἀποκρύφοι, παντὶ

89. μονάδας add M 98. τῆς om pr C 99. θέλειν uncis
 inclusit M προαγορεύεσθαι C 2. προβαλόντες C M 8. διὰ
 τοῦ C M 10. μετωπισκοπικὴ C 14. δὲ om C M οἱ Κριῶ C
 15. ἐπιμήκη — τριχῇ C Cod. 2494, 142 v. ὑτέρωθροι M 16.

dos seorsum et vocalium et semivocalium et consonantium et comparant seorsum unumquodque. Alii autem ne his quidem⁸⁰ consuetis numeris utuntur, sed aliis, veluti, ut exemplo útar, π̄ litteram negant fundum habere monades octo, sed quinque, et ξ̄ litteram fundum monades quattuor, et omnes in partes quamvis se vertant, nihil sani extundunt. Quanquam ubi secundum aliqui concertant, ab utroque nomine primam litteram⁸⁵ demunt, quando autem tertium, duas utriusque nominis, et reliquis computatis comparant.

15. Arbitror autem perspicue declaratam esse et arithmeti-
corum mentem per numeros et nomina vitam discernere
instituentium. Hos autem intelligo otiantes et in numerando⁹⁰
exercitatos nisos esse, ut per artem a pueris sibi traditam il-
lustres facti vates appellarentur: qui susque deque litterarum ele-
menta metientes in ineptias abierunt. Quando enim non contigit,
difficultatem rei praetendentes dicunt: forsitan hoc nomen pa-
trium non fuerit, sed asciticium, veluti etiam in Ulixis et Aia-⁹⁵
cis nomine lapsi insimulabant. Quis ex hac mirifica philosophia
profectus et haeresiarcha appellari gestiens non celebrabitur?
Sed quoniam etiam altera quaedam ars profundior est penes
omniscios Graecorum curiosos, quorum discipulos sese esse
gloriantur haeretici, propterea quod illorum opiniones usurpant¹
ad ea, quae ab ipsis intentantur, uti demonstrabitur paullo post
(haec autem est frontispica vaticinatio, vel dicam vanitudo): ne
hanc quidem silentio praetermitteremus. Sunt qui ad stellas re-
ferant figuras formantes peculiare et naturas hominum, cum⁵
rationem referunt ad genituras a stellis aptas. Sic autem aiunt:
Qui sub Ariete nati sunt tales erunt: capite obstipito, capillo
rufo, palpebris coniugatis, fronte tenui, oculis caesiis, sublo-
quacibus, genis dependentibus, nasuti, naribus adapertis, la-
bellis tenuibus, mento acuto, ore oblongo. Hi, inquit, tali¹⁰
erunt natura: cauti, varii, ignavi, prudentes, complacentes,
tranquilli, seduli, clandestinis consiliis, cuivis operi apti,

ὑπὸ ἄλλοις] ὑποσάλοις susp. M: ὑπομέλασι Roesperus: an ὑπολάλοις?

17. ἐπίρινος C Aliter in cod. 2494: μνητῆρσι καθηλωμένοι M χείλη

λεπτά ἔχοντες Cod. 2494 19. δειλοὶ] δῆλοι C: δειλοὶ τῇ καρδίᾳ Cod.

2494 20. προσχαριώδεις] χαροποιοὶ Cod. 2494

πράγματι κατηρησμένοι, πλείον φρονήσει ἢ ἰσχύι κρατοῦντες, τὸ παρὸν καταγελασταί, γεγραμματισμένοι, πιστοί, φιλόνοικοι, ἐν μάχῃ ἐρεθισταί, ἐπιθυμηταί, παιδεραστιά νοσοῦντες, ἀπεστραμμένοι ἀπὸ τῶν ἰδίων οἴκων, ἀπαρέσκοντες ἅπαντα, κατήγοροι, ἐν οἴνῳ μανιώδεις, ἐξουθενηταί, κατ' ἔπος τι ἀποβάλλοντες, εἰς φιλίαν εὐχρηστοὶ διὰ τὴν ἀγαθωσύνην· πλεισταίαις ἐν ἀλλοτριᾷ γῆ ἀποθνήσκουσιν.

16. Οἱ δὲ ἐν Ταύρω τύπῳ ἔσονται τῷδε· κεφαλῇ στρογγύλῃ, τριχὶ παχείᾳ, μετώπῳ πλατεῖ, τετραγώνῳ, ὀφθαλμοῖς 30 καὶ ὀφρῦσι μεγάλαις, μέλασιν, ἐν τῷ λευκῷ φλέβες λεπταί, αἱματώδεις, βλεφάροις μακροῖς, παχέσιν, ὠτίοις μεγάλοις, στόμασι στρογγύλοις, ῥώθῳ παχεῖ, μυκτῆρσι στρογγύλοις, χέλεσι παχέσι· τοῖς ὑπεράνω μέρεσιν ἰσχύουσιν, ὀρθὸς γεγεννημένος ἀπὸ σκελῶν· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· ἀρέσκοντες, νοοῦντες, εὐ- 35 φρεῖς, εὐσεβεῖς, δίκαιοι, ἄγριοι, προσχαρεῖς, κοπιαταί, ἀπὸ ἐτῶν ἰβ', ἐρεθισταί, νωθροί· τούτων ὁ στόμαχος μικρὸς ἔστω, πληροῦνται τάχα, πολλὰ βουλευόμενοι, φρόνιμοι, φειδωλοὶ εἰς ἑαυτούς, εἰς ἄλλους δαισιλεῖς, ἀγαθοποιοί, σώματι βραδεῖ· ἐν μέρει εἰσὶ λυπηροί, ἀμελεῖς εἰς φιλίαν, ὀφέλιμοι διὰ τὸν νοῦν, 40 κοπαθεῖς.

17. Ἐν Διδύμοις τύπος· προσώπῳ κοκκίνῳ, μεγέθει οὐλίαν μεγάλῳ, μέλεσιν ἴσοις, ὀφθαλμοῖς μέλασιν ὡς ἠλειμμένοις, μήλοισι κάτω τεταμένοις, στόματι παχεῖ, ὀφρῦσι συντεθειμέναις· συγκροτοῦσι πάντα, ἔχουσιν, ἔσχατα πλούσιοι, σκνιφοί, φειδω- 45 λοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου, δαισιλεῖς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, ἐπιεικεῖς, μουσικοί, ψευσταί· οἱ αὐτοὶ δὲ φύσεως· δεδιδαγμένοι, νοοῦντες, περίεργοι, ἰδίᾳ ἀποφάσει, ἐπιθυμητικοί, φειδωλοὶ ἐκ τοῦ ἰδίου, δαισιλεῖς, ἡσυχοί, φρόνιμοι, δόλιοι, πολλὰ βουλευόνται, ψηφισταί, κατήγοροι, ἀκαίριμοι, οὐκ εὐτυχεῖς, ἀπὸ γυναικῶν 50 φιλοῦνται, ἔμποροι, εἰς φιλίαν οὐκ ἐπὶ πολὺ ὀφέλιμοι.

23. αἰρεθισταί C παιδερασταί, νοοῦντες C M 24. ἀπαρέσκονται C 25. ἔπος] ἔπος C M 26. ἀγαθωσύνην C 29. τετραγώνοις C M 29. 30. ὀφθαλμοῖς μέλανας Cod. 2494, quo probabile fit Hippolyto reddendum esse: ὀφθαλμοῖς μέλασιν, ὀφρῦσι μεγάλαις 30. βλέβες C 33. ὑπὲρ ἄνω C 33. 34. νωθροὶ γεγεννημένοι M coll. Manil. Astronomic. IV, 150 34. φύσεων C 36. αἰρεθισταί C 38. ἀλλήλους C βραχεῖ C M 42. μέρεσιν C M 43. κάτω τεταμένοις Roesperus: καλῶ γεγεννημένων pr C M: καλῶ τετυνημένων corr C 44. συγκροτοῦσι, C M πλούσια C 45. δα-

plus prudentia quam robore pollentes, praesentium rerum irrisores, litterati, fidi, litigiosi, in pugna irritatores, libidinosi, puerorum amoribus insanientes, negligentes familiae suae, 15 ad omnia morosi, incusatores, in vino vesani, omnia pro nihilo habentes, verbo aliquid abiicientes, ad amicitiam utiles propter bonitatem; ut plurimum in aliena terra moriuntur.

16. Qui autem sub Tauro, hac erunt specie: capite rotundo, capillo spisso, fronte lata, quadrata, oculis et super- 20 ciliis magnis, nigris, in albo venae exiguae, sanguineae, palpebris amplis, crassis, auriculis magnis, oribus rotundis, naso crasso, naribus rotundis, labris crassis; superioribus artibus valent, cum a cruribus infirmi sunt. Iidem autem natura sunt: placentes, intelligentes, habiles, pii, iusti, duri, officiosi, la- 25 boriosi a duodecim annis, rixatores, stupidi. Horum stomachus exilis est, implentur celeriter, multa agitantes, sollertes, parci in semet ipsos, in alios largi, benefici, corpore tardo. Ex parte sunt tetrici, incuriosi amicitiae, utiles propter mentem, calamitatibus obnoxii. 30

17. Sub Geminis species: facie coccina, magnitudine non admodum magna, membris parilibus, oculis nigris ut unctis, genis infra detortis, ore crasso, superciliis contractis, converrunt omnia, habent, summopere divites, sordidi, parci suorum, profusi in res venereas, modici, musici, mendaces. 35 Iidem autem a natura: docti, intelligentes, curiosi, suo iudicio, libidinosi, parci suorum, profusi, quieti, sollertes, astuti, multa agitant, computatores, incusatores, importuni, non felices, a mulieribus expetuntur, mercatores, ad amicitiam non multum utiles. 40

ψιλῆς πραγμάτων ἀφροδισιακῶν, ἐπιεικῆς, μουσικοί, πρὸς τὰ ἀφροδισιακά, θεῦσαι C Scribendum: *δαψιλῆς πρὸς τὰ ἀφροδισιακά*, unde *πραγμάτων ἀφροδισιακῶν* ortum ob solitam structuram cum genitivo, deinde in margine correctum fuerat, correctionem autem librarius alieno loco inseruit, ubi delenda. In sequentibus eadem expositio repetitur vel librariorum culpa qui haec turbarunt, vel ipsius Origenis *πολυγραφεύων* qui bis eadem dictavit M 47. *περίεργα C* 48. *ἀλλοτριῶν* addit M 49. *καίριμοι C*

18. Ἐν Καρκίνῳ τύπος· μεγέθει οὐ μέγਾਲω, τριχὶ ὡσπερ
 κυανέῃ, χρώματι ὑποπύρρῳ, στόματι ὀλίγῳ, κεφαλῇ | στρογ-
 γύλῃ, μετώπῳ ὄξει, ὀφθαλμοῖς ὑπογλαύκοις, ἱκανῶς καλοῖς, μέλε-
 σιν ὑποποικίλοις· οἱ αὐτοὶ φύσεως· κακοί, δόλιοι, βουλαῖς ἀπηρ-
 55 τισμένοι, ἀπληστοί, φειδωλοί, ἀχάριστοι, ἀνελεύθεροι, ἀνωφε-
 λεῖς, ἀμνήμονες, οὔτε ἀποδιδόασιν ἀλλότριον οὔτε ἀπαιτοῦσιν
 ἴδιον, εἰς φιλίαν ὠφέλιμοι.

19. Ἐν Λέοντι τύπος· κεφαλῇ στρογγύλῃ, τριχὶ ὑποπύρρῳ,
 μετώπῳ μέγਾਲω ἤσῳ, ὠτίοις παχεῖσι, τραχηλιῶται, ἐπὶ μέρει ὑπο-
 60 φάλακροι, πυρροί, ὀφθαλμοῖς γλαυκοῖς, μεγάλαις γνάθοις, στό-
 ματι παχεῖ, τοῖς ἐπάνω μέρεσι παχεῖς, στήθει μέγਾਲω, τοῖς ὑπο-
 κάτω μέλεσι λεπτοῖς· οἱ αὐτοὶ φύσεως· ἰδίας ἀποφάσεως, ἀσυγ-
 κέραστοι, ἀρέσκοντες ἑαυτοῖς, ὀργίλοι, θυμώδεις, καταφρονη-
 ταί, ἀνθάδεις, μηδὲν βουλευόμενοι, ἀναλοι, κακόσχολοι, συνή-
 65 θεις, εἰς πράγματα ἀφροδισιακὰ ἐκκεχυμένοι, μοιχοί, ἀναιδεῖς,
 πίστει ἀναληθεῖς, αἰτηταί, τολμηροί, σκνιφοί, ἄρπαγες, ἀξιό-
 λογοί, εἰς κοινωνίαν ὠφέλιμοι, εἰς φιλίαν ἀνωφελεῖς.

20. Ἐν Παρθένῳ τύπος· ὁράσει καλῇ, ὀφθαλμοῖς οὐ με-
 γάλοις, ἐπαφροδίοις, μέλασιν, ὀφρῦσι συντεθειμέναις, ἰλαροῖς,
 70 κολυμβῶσιν. Εἰσὶ δὲ λεπτοὶ σώματι, ὑπὸ δὲ τοῦ ὄψει καλοῦ,
 τριχὶ καλῶς συντεθειμένη, μετώπῳ μέγਾਲω, ῥώθωνι προάλει.
 Οἱ αὐτοὶ φύσεως· εὐμαθεῖς, μέτριοι, ἐννοηταί, παιγνιώδεις,
 λόγιοι, βραδυλαλοῦντες, πολλὰ βουλευόμενοι, πρὸς χάριν εὐ-
 παραίτητοι, | ἠδέως πάντα παρατηροῦντες, καὶ μάθηταί εὐφνεῖς,
 75 ἃ ἔμαθον κρατοῦσι, μέτριοι, ἐξουθενηταί, παιδεράσται, συνή-
 θεις, ψυχῇ μέγालῃ, καταφρονηταί, πραγμάτων ἀμελεῖς, δι-
 δαχῇ προσέχοντες, καλλίονες ἐν ἄλλοις ἢ τοῖς ἰδίοις, πρὸς φι-
 λίαν ὠφέλιμοι.

21. Ἐν Ζυγῷ τύπος· τριχὶ λεπτιῇ προάλει, ὑποπύρρῳ,
 80 ὑπομήκει· μετώπῳ ὄξει, ἤσῳ, ὀφρῦσι καλαῖς, συντεθειμέναις,
 ὀφθαλμοῖς καλοῖς, κόραις μέλασιν, ὠτίοις μακροῖς, λεπτοῖς,
 κεφαλῇ ἐπικεκλιμένη, στόματι μακρῷ. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· νοοῦν-
 τες, θεοῦς τιμῶντες, ἀλλήλοις καταλαλοῦντες, ἔμποροι, κοπια-

52. κυνὶ ἀχρώματι C: κυνὶ, χρώματι M

54. ὑπὸ ποικίλοις C

56. ἀποδιδῶσιν C

58. κεφαλή στρογγύλῃ C

ὑπόπυρρα C: γλαυ-

κοὶ εἰσὶ καὶ πυρρότριχοι Cod. 2494

61. τὰ ἄνω μείζονα τῶν κάτω

ἔχοντες Cod 2494

64. βουλόμενοι C

ἀναλοι] ἄλαλοι? κακέ-

σχολοὶ C

64. 65. ἀσυνήθεις?

67. φιλίαν] ὠφέλειαν C

69.

18. Sub Cancro species: magnitudine non magna, capillo tanquam caeruleo, colore subrufo, ore angusto, capite rotundo, fronte acuta, oculis subcaesiis, satis pulcris, membris paullulum variis. Iidem a natura: pravi, astuti, in fraudibus volutati, inexpleti, tenaces, ingratifici, illiberales, inutiles, im-45 memores, neque reddunt alienum, neque reposcunt suum, ad amicitiam utiles.

19. Sub Leone species: capite rotundo, capillo subrufo, fronte magna crispa, auriculis crassis, cervicosi, ex parte subcalvi, rufi, oculis caesiis, magnis maxillis, ore crasso, supe-50 rioribus partibus crassi, pectore magno, inferioribus membris tenuibus. Iidem a natura: sui consilii, inconcinni, placentes sibi ipsis, iracundi, animosi, contemptores, confidentes, nihil secreti agitant, paucorum verborum, male feriat, insociabiles, in res venereas effusi, adulteri, impudici, ad fidem infideles,55 rogatores, audaculi, sordidi, rapaces, in aliquo numero habendi, in communionem utiles, ad amicitiam inutiles.

20. Sub Virgine species: adpectu pulcro, oculis non magnis, pronis in venerem, nigris, superciliis conductis, hilaribus, natantibus. Sunt autem tenues corpore ca-60 pillo pulcre composito, ampla fronte, naso prominente. Iidem a natura: dociles, modici, cogitabundi, iocosi, prudentes, tardiloqui, multa volventes secum, ad gratiam exorabiles, studiose omnia observantes et dociles, quae didicerunt tenent, modici, omnia pro nihilo habentes, amatores puerorum, sociabiles,65 animo magno, contemptores, negotiorum non gerentes, doctrinae avidi, amabiliore in alienis quam in suis, ad amicitiam utiles.

21. Sub Libra species: capillo tenui prominente, subrufo, sublongo, fronte acuta, crispa, superciliis pulcris, conductis,70 oculis pulcris, pupillis nigris, auriculis longis, teneris, capite reclinato, ore magno. Iidem a natura: intelligentes, deorum colentes, inter se conviciantes, mercatores, laboribus contriti,

ὄφρασι συντεθειμέναις] ὄφρασι, συντεθειμένοις C M 70. εἰσὶ τῇ ἡλικίᾳ σύμμετροι, καὶ τὸ πᾶν σῶμα τέλειον καὶ ὄρθριον (ὄρθριον?) ἔχουσι Cod. 2494 M 71. καλῶ C 73. 74. εὐπαραίτητοι Roesperus: ὡς οἱ παρατηρηταὶ C M 77. ἄλλοις] ἄλλοτριόις M 81. εὐόφθαλμοι Cod. 2494 μελαίναις? 82. στόματι — νοοῦντες haec in margine M

ταί, πορισμὸν μὴ κατέχοντες, ψεῦσται, μὴ φιλοῦντες ἐν πράγ-
 85 μασι νοήσει, ἀλήθεις, ἐλευθερολόγωσσοι, ἀγαθοποιοί, ἀμαθείς,
 ψεῦσται, συνήθεις, ἀμελεῖς· [τούτοις οὐκ ἐμποιεῖ ἀδίκως ποιή-
 σαι μέρος.] Εἰσὶ καταφρονηταί, καταγελασταί, ὄξεις, ἐνδοξοί,
 ἀκουσταί, καὶ τούτοις οὐδὲν προχωρεῖ, πρὸς φιλίαν ὠφέλιμοι.

22. Ἐν Σκορπίῳ τύπος· προσώπῳ παρθερικῷ, εὐμόρφῳ,
 90 ἄλνκῳ, τριχὶ ὑπομέλανι, ὀφθαλμοῖς εὐμόρφοις, μετώπῳ οὐ
 πλατεῖ καὶ ῥώθῳ ὄξει, ὠτίοις συντεθειμένοις μικροῖς, μετώπῳ
 ῥυσῷ, ὀφρῦσι στεναῖς, μήλοις καθεικνυμένοις· οἱ αὐτοὶ φύ-
 σεως· δύλιοι, κατεστραμμένοι, ψεῦσται, ἴδια βουλευματα μηδενὶ
 ἀναυθέμενοι, διπλῇ ψυχῇ, κακοποιοί, ἐξουθενηταί, μοιχίας
 95 ἔνοχοι, εὐφρεῖς, εὐμαθείς, εἰς φιλίαν ἄχρηστοι.]

23. Ἐν Τοξότη τύπος· μήκει μεγάλῳ, μετώπῳ τετραγώνῳ,
 ὀφρῦσι μεσταῖς, συγκρατουμέναις, τριχῶν τεθειμένη προαλεῖ,
 ὑπόπυρροι. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· προσχαρεῖς ὡς οἱ πεπαιδευμέ-
 νοι, ἀπλοῖ, ἀγαθοποιοί, παιδεράσται, συνήθεις, κοπιαταί, φι-
 1 ληταί, φιλούμενοι, ἐν οἴνῳ ἰλαροί, καθάριοι, ὀργίλοι, ἀμελεῖς,
 κακοί, εἰς φιλίαν ἄχρηστοι, καταφρονηταί, ψυχαῖς μεγάλαις,
 ὑβριστικοί, ὑπόδουλοι, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοι.

24. Ἐν Αἰγοκέρῳ τύπος· σώματι ὑποπύρρῳ, τριχὶ ὑπο-
 πολιῷ προαλεῖ, στόματι στρογγύλῳ, ὀφθαλμοῖς ὡς αἰετοῦ,
 5 ὀφρῦσι συντεθειμέναις, μετώπῳ ἠνοιγμένῳ, ὑποφάλακροι, τὰ
 ὑποκάτω μέρη τοῦ σώματος ἰσχυρότερα. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· φι-
 λόσοφοι, καταφρονηταί καὶ τὸ παρὸν καταγελασταί, ὀργίλοι,
 συγχωρηταί, καλοί, ἀγαθοποιοί, πράγματος μουσικοῦ φιληταί,
 ἐν οἴνῳ ὀργίλοι, γελοῖοι, συνήθεις, λάλοι, παιδεράσται, ἰλαροί,
 10 προσφιλεῖς, φιληταί, ἐρεθίζοντες, εἰς κοινωνίαν εὐχρηστοι.

25. Ἐν Ὑδροχόῳ τύπος· μεγέθει τετράγωνος, στόματι
 ὀλίγῳ, ὀφθαλμοῖς ὄξεσι, λεπτοῖς, γοργοῖς, ἐπιτάκτης, ἀχά-
 ριστος, ὄξυς, εὐχερῶς εὐρίσκων, πρὸς φιλίαν εὐχρηστος καὶ
 πρὸς κοινωνίαν. Ἐν ἑξ ὑγρῶν πραγμάτων πορίζουσι τοὺς πο-
 15 ρισμοὺς ἀπόλλουσιν. Οἱ αὐτοὶ φύσεως· σιγηροί, αἰσχυνηροί,
 συνήθεις, μοιχοί, σκνιφοί, πράγμασι ποιούμενοι, θορυβιασταί,

85. νοήσει] πονῆσαι? M

86. 87. καταγελαστοι C

88. ὠτακουσταί? M

92. καθεικνυμένοις C

97. μεσταῖς] An μέσαις? R. Scottus

85. 86. διαλαλοῦντες ψευδῆ πιστευθή-

86. 87. τούτοις — μέρος uncis inclusit M

88. ὠτακουσταί? M

90. ὑπομελαγχρίζοντες Cod.

96. εἰσὶ τετράγωνοι Cod 2494

97. μεσταῖς] An μέσαις? R. Scottus

97. μεσταῖς] An μέσαις? R. Scottus

97. μεσταῖς] An μέσαις? R. Scottus

97. μεσταῖς] An μέσαις? R. Scottus

opum conquisitarum non tenaces, mendaces, in negotiis non libenter volutati, veraces, liberi oris, benefici, a litteris alieni, 75 mendaces, sociabiles, suorum negligentes Sunt contemptores, derisores, acres, illustres, auscultatores, nec quidquam his procedit, ad amicitiam utiles.

22. Sub Scorpio species: facie virginali, speciosa, salsa, capillo subnigro, oculis speciosis, fronte non ampla et naso 80 acuto, auriculis conductis exiguis, fronte crispa, superciliis angustis, genis deductis. Iidem natura: astuti, intenti, mendaces, sua consilia cum nemine communicantes, duplici anima, malefici, pro nihilo omnia habentes, adulterio constricti, natura habiles, dociles, ad amicitiam inutiles. 85

23. Sub Sagittario species: magnitudine magna, fronte quadrata, superciliis modicis , capillo composito prominenti, subrufi. Iidem natura: gratiosi utpote litteris exculti, simplices, benefici, puerorum amatores, sociabiles, labore contriti, amatores, amati, in vino hilares, mundi, iracundi, incuriosi, pravi, ad amicitiam inutiles, contemptores, animis magnis, iniuriosi, subservi, ad communionem utiles.

24. Sub Capricorno species: corpore subrufo, capillo subcano prominenti, ore rotundo, oculis tanquam aquilinis, superciliis compositis, fronte aperta, subcalvi, inferioribus partibus 95 corporis infirmioribus. Iidem natura: philosophi, contemptores rerumque praesentium irrisores, iracundi, concessores, probi, benefici, rerum musicarum amantes, in vino iracundi, ludicri, sociabiles, garruli, puerorum amatores, iucundi, concinni, amatores, irritantes, ad communionem utiles. 1

25. Sub Aquario species: magnitudine quadratus, ore exiguo, oculis acribus tenuibus torvis, imperiosus, insuavis, acer, facile reperiens, ad amicitiam utilis et ad communionem Iidem natura: taci- 5 turni, verecundi, sociabiles, adulteri, sordidi,

μένη M 4. 5. ὑπο πολιᾷ προάλεις C: ὑποπολιᾷ προάλεις M 7.
 Ισχυρότεροι M 12. στόματι] σώματι C M 15. ὑγρῶν] ἀπόρων
 R. Scottus 16. ἀπόλλουσιν] καὶ ἀπολλύουσιν M αἰσχυνηλοὶ? M
 17. πράγμασι ποιούμενοι, θορυβασταί,] πραγματικοί, εὐμενεῖς, οὐ βιασταί
 R. Scottus: πράγμασι πολιούμενοι, θορυβασταί M

καθάριοι, εὐφρεῖς, καλοί, ὀφρῦσι μεγάλαις· πολλάκις ἐν λεπ-
τοῖς πράγμασι γεννῶνται καὶ δίφρων πραγματείαν γυμνά|ζουσι.
20 πινὶ ἂν καλῶς ποιήσωσιν, οὐδεὶς αὐτοῖς χάριτας ἀποδίδοι.

26. Ἐν Ἰχθύσι τύπος· μήκει μέσῳ, ὡς ἰχθύες μετώπῳ
ὄξει, τριχὶ δασείᾳ· πολλάκις πολλοὶ ταχέως γίνονται. Οἱ αὐ-
τοὶ φύσεως· ψυχῇ μεγάλη, ἀπλοῖ, ὀργίλοι, φειδωλοὶ, λάλοι,
πρώτη ἡλικία ἔσονται ὑπνωτικοί, δι' ἐαυτῶν πραγματείαν πράξαι
25 θέλουσιν, ἐνδοξοὶ, τολμηροί, ζηλωτικοί, κατηγοροὶ, τόπον ἀλ-
λάσσοντες, φιληταί, ὀρχησταί, εἰς φιλίαν ὠφέλιμοι.

27. Ἐπεὶ καὶ τούτων τὴν θανμαστὴν σοφίαν ἐξεθέμεθα
τὴν τε πολυμέριμον αὐτῶν δι' ἐπινοίας μαντικὴν οὐκ ἀπεκρύψα-
μεν, οὐδὲ ἐν οἷς σφαλλόμενοι ματαιάζουσι σιωπήσομεν. Ἄστρον
30 γὰρ ὀνόμασιν εἶδη καὶ φύσεις ἀνθρώπων παραβάλλοντες πῶς
ἠσθένησαν! τὰ μὲν γὰρ ἄστρα ἴσμεν τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ὀνομά-
σαντας ἰδίαν κατ' ἐννοίαν ὀνόμασι κεκλημέναι πρὸς τὸ εὖσημα
καὶ εὐεπίγνωστα τυγχάνειν. Τίς γὰρ τούτων ὁμοιότης πρὸς τὴν
τῶν ζωδίων εἰκόνα, ἢ τίς ὁμοία φύσις πράξεώς τε καὶ ἐνερ-
35 γείας, ἵνα τις τὸν ἐν Λέοντι φάσκη θυμικόν, τὸν δὲ ἐν Παρ-
θένῳ μέτριον ἢ ἐν Καρκίνῳ κακόν, τοὺς δὲ ἐν

28. . . . λαβὼν καὶ γράψαι τὸν πνυθανόμενον
ἀξιοῖ τί ἂν πυθέσθαι τῶν δαιμόνων θέλη [ὑδατι] μόνον. Εἶτα
συμπιύξας τὸν χάρτην τῷ παιδὶ δοῦς ἀποπέμπει καυθησόμενον,
40 ἵν' οἴχ[ηται φέρ]ων ὁ καπνὸς τοῖς δαίμοσι τὰ γράμματα· τοῦ
δὲ τὸ κελευσθὲν πράξον|τος πρώτα μὲν ἀφαιρεῖ τοῦ χάρτου
μοίρας ἴσας· πλείονας δὲ τινὰς σκῆπτεται ἐγγράφειν ἐβραϊκοῖς
γράμμασι δαίμονας, εἶτα μάγων Αἰγυπτίων θύσας τὸ καλού-
μενον κῦφι θυμίαμα ταῦτα μὲν ἐπαιωρήσας κατὰ τοῦ θυμιά-
45 ματος φέρει· ὃ δ' ἔτυχε γράψας ὁ πνυθανόμενος θεὶς κατὰ
τῶν ἀνθρώπων ἔκαυ[σεν], εἶτα θεοφορεῖσθαι δοκῶν, εἰσπεσῶν
τῷ μυχῷ μέγα καὶ ἀπηγῆς κέκραγε καὶ πᾶσιν ἀσύνετον· . . .
[π]ολὸν δὲ πάντας τοὺς παρόντας καὶ τὸν φρῦν

19. γεννῶνται] γίνονται R. Scottus δίφρων] διάφορον R. Scot-
tus 24. τῇ πρώτῃ? 28. ἐπιπνοίας Roperus 29. σιωπή-
σομαι C M 30. παραβαλόντες M 31. 32. νομίσαντας C M
32. ἰδίαν κατ' ἐννοίαν] ἰδεῖν κατανοεῖν C M, qui uncinis inclusit: ἰδίαν
κατανοεῖν Roperus coll. Sext. Emp. adv. math. 5, 97 37. Haec in
marg. fol. 13 r. M 38. ὑδατι Roperus: αὐτὸν M: C h. l. evani-

mundi, pulcri, superciliis magnis

sicui bene fecerint,

nemo iis gratias reddit.

26. Sub Piscibus species: statura media, tanquam pisces 10 fronte acuta, capillo denso; saepe canescunt celeriter. Iidem natura: animo magno, simplices, iracundi, parci, garruli, prima aetate erunt somnolenti, per sese res gerere volunt, gloriae avidi, audaces, aemulatores, accusatores, loci mutantes, amatores, saltatores, ad amicitiam utiles. 15

27. Postquam et horum admirabilem sapientiam exposuimus curiosamque per mirificam sollertiam vaticinandi artem latere non sivimus, ne ea quidem, in quibus lapsi nugantur, silebimus. Siderum enim nominibus figuras et naturas hominum comparantes quam nihil valent! Sidera enim novimus eos, qui 20 a principio nominaverunt, ex sua mente nominibus appellavisse, ut facilia signficatu et cognitu essent. Quae enim horum similitudo ad imaginem animalium, aut quae similis natura agendi atque operandi, ut quis eum, qui est sub Leone, dicat iracundum, qui autem sub Virgine, modicum, aut sub Cancro malum, 25 eos autem, qui sub

28. scribere iubet sciscitantem quid ex daemonibus sciscitari velit aqua solum. Deinde complicatam chartam puero tradens mittit igni cremandam, ut auferat fumus ad daemones litteras. Is autem dum imperatum exsequitur, ma- 30 gus primum decerpit chartae pares partes, plures autem quosdam simulat se inscribere Hebraïcis litteris daemones, deinde suffimento magorum Aegyptiorum, quod vocatur cyphi, sacrificio, haec sublata suffimento admovet. Quod autem scripsit qui sciscitatur positum in carbonibus cremavit. Deinde spi- 35 ritu concitari divino visus, irruens in angulum domus, magnum et dissonum vociferatur et omnibus incognitum

dus 39. συμπτύξας] συμψήσας C M 40. οἴχηται φέρων Roeperus et Scottus: οἴχ ων C M, qui susp. ὀχῆ ἀναβαίνων 41. πράξαντος Roeperus: πράξαντος C M 43. εἶτα] εἰς τὰ C Αἰγυπτίων ἢ C 46. ἔκαν[σεν] Uncis inclusa supplevit M: ὁ παῖς et deinde l. 48 κελύει pro πολὺ Roeperus

[χάρ]τη ἔγγρα[φέντα] ἐπικαλοῦντες δαίμονα ἐπειδὴν εἰσελθόν-
 50 τες παραστῶσιν οἱ παρόντες ἐπὶ . . . βαλὼν τὸν παῖδα πολλὰ
 ἐπιλέγει αὐτῷ, τοῦτο μὲν ἐλλάδι φωνῇ τοῦτο δὲ ὡς ἑβραϊδί,
 τὰς συνήθεις τοῖς μάγοις ἑπαισιδίας· ὁ δὲ ἐνάρχεται προσπεν-
 σόμενος. Καὶ ἔνδον φιάλη ὕδατος πλήρης, ἢ ἔμβαλὼν χάλ-
 κανθον καὶ τήξας τὸ φάρμακον τὸ δῆθεν ἐξαλειφθὲν χαρτίον
 55 δι' αὐτοῦ καταρράνας τὰ φωλεύοντα καὶ κεκρυμμένα γράμματα
 πάλιν εἰς φῶς ἐλθεῖν ἀναγκάζει, δι' ὧν μανθάνει ἅπερ ὁ πν-
 θόμενος ἔγραψε. Καὶ διὰ τοῦ χαλκάνθου δέ τις εἰ γράψει
 καὶ τῆς κηκίδος ὑποθυμιάσειε λελειωμένης, φανερὰ γένοιτ' ἂν
 τὰ κεκρυμμένα γράμματα. Καὶ γάλακτι δὲ εἰ γράψειέ τις, εἶτα
 60 χάρτην κανύσας καὶ λειώσας ἐπιπάσας τρίψειεν ἐπὶ τοῖς τῷ γά-
 λακτι γεγραμμένοις γράμμασιν, ἔσται πρόδηλα. Καὶ οὖρον δὲ
 καὶ γάρον καὶ τιθυμάλου ὀπὸς καὶ συκῆς ποιεῖ τὸ ὁμοιον.
 Ἐπειδὴ δὲ ἔμαθε τὴν ἐρώτησιν οὕτως, | τίνα χρῆ τρόπον ἀπο-
 κρίνεσθαι προὔνόησε. Καὶ λοιπὸν εἴσω παρελθεῖν κελεύει τοὺς
 65 παρόντας δάφνας ἔχοντας καὶ σείοντας καὶ κεκραγότας καὶ τὸν
 φρῆν ἐπικαλοῦντας δαίμονα· καὶ γὰρ ἐπικαλεῖν τούτοις πρέπει
 καὶ τοῦτο αἰτεῖν παρὰ δαιμόνων ἄξιον, ὃ δι' αὐτῶν παρέχεν
 οὐ θέλουσιν ἀπολέσαντες τὰς φρένας. Τὸ δὲ ἄκοσμον τῆς
 βοῆς καὶ ὁ ψόφος οἷς ἐν ἀπορρήτῳ πεποιηκέναι νομίζεται πα-
 70 ρακολουθεῖν ἐκώλυσε. Τίνα δὲ ταῦτα ἐστί, καιρὸς λοιπὸν λέ-
 γειν. Πολὺ μὲν οὖν τυγχάνει τὸ σκότος. Λέγει γὰρ ἀδύνατον
 τὰ θεῖα ὄραν θνητὴν φύσιν, ἱκανὸν γὰρ τὸ ὁμιλεῖν. Κατα-
 κλίνας δὲ τὸν παῖδα πρηνῆ καὶ δύο τῶν γραμματιδίων ἐκείνων,
 ἅπερ ἦν ἐγγεγραμμένα ἑβραϊκοῖς δῆθεν γράμμασιν ὡς δαιμό-
 75 νων ὀνόματα, πλευρᾷ παραθεῖς ἑκατέρῃ τὰ λοιπὰ τοῖς ὡσὶν
 ἐνθήσειεν λέγει. Ἔστω δὲ τοῦτο αὐτὸ ἀναγκαῖον, ἵνα τι παραθῆ
 τοῖς ὡσὶ τοῦ παιδὸς ὄργανον, δι' οὗ πᾶν ἔστι σημᾶναι θέ-
 λοντα· ἠχεῖ δὲ τὸ πρῶτον ἵνα φοβηθῆ ὁ παῖς, καὶ δεύτερον
 ἐπιβομβεῖ, ἔπειτα τὸ τρίτον λαλεῖ διὰ τοῦ ὄργάνου, ἃ λέγειν
 80 τὸν παῖδα βούλεται, καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ πράγματος ὡς δοκεῖ,

48. 49. καὶ τὸν φρῆν (vel φρῆν cf. l. 65) ἢ ὄντων ἔγρα[φεν], aut φρῆν
 ἢ πν' ἕτερον ἀποκαλοῦντες susp. M: Lacunam explet ex lin. 65 Roe-
 perus 50. ἐπὶ κλίνην βαλὼν Roepertus 52. ἐνάρχεται C: ἀνέρ-
 χεται M: ἀπέρχεται Roepertus 53. ἢ ἔμβαλὼν] ἔμβαλὼν C M 56. 57.
 ἅπερ ὑποθέμενος C 57. δέ τις C 60. χάρτην C τρίψει C
 τῷ] τῶν C 61. οὖρος C δέ om C M 66. ἐπικαλοῦντες C

puerum, multa ei incantat, partim Graecanico sermone, partim 40
 tanquam Hebraïco, quae sunt consueta magorum incantamenta.
 Ille autem abit sciscitaturus. Et intus phiala aqua repleta, in
 quam iniiciens chalcanthum et liquefaciens medicamentum, char-
 tulam scilicet evanidam factam illo illinens latentes et abscon-
 ditas litteras rursus in lucem redire cogit, quarum ope cogno- 45
 scit, quae is qui sciscitatus est scripsit. Et si quis chalcantho
 scribet et comminuta galla suffumigabit, clare apparebunt abs-
 conditae litterae. Et lacte vero si quis conscribet, deinde
 chartam crematam et comminutam inspergens teret in litteris
 lacte scriptis, erunt manifestae. Et urina vero et garum et 50
 lithymalli liquamen et ficus efficit idem. Postquam autem com-
 perit quaestionem in hunc modum, in quem modum oporteat
 respondere providet. Et deinde introire iubet qui assunt in-
 structos ramis lauri et quatientes et vociferantes et Phren in-
 vocantes daemonem; etenim invocare illum hos decet et hoc a 55
 daemonibus petere convenit, quod per se ipsi praebere nequeunt,
 quippe qui ipsi phrenetici sint. Immodica autem vociferatio
 et strepitus iis, quae in secreto fieri mos est, mentem adver-
 tere impedit. Quae qualia sint iam tempus est uberius persequi.
 Magna quidem est obscuritas. Negat enim cadere in humanam 60
 naturam divina perspicere, satis enim esse in commercium deo-
 rum venire. Reclinato autem puero in praeceptis duabusque
 tabellis istis, quae erant Hebraïcis scilicet litteris inscriptae,
 utriusque lateri appositis, reliqua daemonem in aures insusurra-
 turum dicit. Est autem hoc necessarium, ut aliquid instru- 65
 menti apponat ad aures pueri, per quod licet omnia significare
 quae quis volet. Sonat autem primum, ut in terrorem conii-
 ciatur puer, deinde insuper tympanum movet, postremo ter-
 tium loquitur per instrumentum, quod puerum vult dicere, et
 exitum rei exspectat, deinde eos qui assunt silere iubet, illum 70

ἐπικαλεῖν] ἐπιγελάειν C M 67. ἀξιοῖ M αὐτῶν C 68. ἀπω-
 λίσαντες C 69. ἐν ἀπορρήτως C ἐνομίζε C M 70. ἐκώλυε
 C M 74. ἐγκεγραμμένα C 75. ἐκάτερα C 77. 78. σημά-
 ναι [ᾶ] sive ὅσα θέλει· κατηγεῖ τε πρῶτον coni. M 78. ἤχει δὲ τὸ
 ἤχουόντα C 79. τὴ βομβῆ C 80. ὡς δοκεῖ] δοκεύει M

εἶτα τοὺς μὲν παρόντας ἡσυχάζειν ποιεῖ, τὸν δὲ ἅ παρὰ τῶν
 δαιμόνων ἤκουσε σημαίνειν ἀξιοῖ. Τὸ δὲ τοῖς ὡσὶ παρατεθὲν
 ὄργανον ἐστὶ φυσικὸν ὄργανον, τῶν μακροτραχήλων γεράνων ἢ
 πελαργῶν ἢ κύκνων ἀρτηρία· ὧν εἰ μηδέτερον παρῆ, ἐστὶ καὶ
 85 ἕτερα τέχνης ὄργανα· | αὐλίσκοι γὰρ τινες χάλκεοι τὸν ἀριθμὸν
 δέκα εἰς ἀλλήλους χωροῦντες, εἰς στενὸν ἀπολήγοντες εὐάρ-
 μοστοι γίνονται, δι' ὧν πρὸς τὸ οὐς ὅσα θέλει φθέγγεται. Καὶ
 ταῦτα ὁ παῖς κατακούων ἐμφόβως ὡς ὑπὸ δαιμόνων λαλούμενα
 κελυσθεῖς ἀποφθέγγεται. Εἰ δὲ καὶ σκύτος τις ῥάβδῳ περι-
 90 θεῖς ὑγρὸν ξηράνας καὶ συναγαγὼν προσαρμόσῃ καὶ ἀποσπά-
 σασ τὴν ῥάβδον αὐλίσκου δίκην τὸ σκύτος ἐργάσῃται, τὸ ὅμοιον
 ποιεῖ. Εἰ δὲ τι τούτων μὴ παρῆ, βίβλον λαβὼν ἐπισπασάμε-
 νος ἐνδοθεν ὅσον χρήζει ἐπὶ μῆκος ἐκτείνας, τὰ ὅμοια ἐνεργεῖ.
 Εἰ δὲ προειδείῃ ὅστις πάρεστι πευσόμενος, ἐτοιμότερος πρὸς
 95 πάντα γίνεται. Εἰ δὲ καὶ τὴν πεῦσιν προμάθῃ, γράφει τῷ
 φαρμάκῳ καὶ ὡς ἐμπαράσκευος ἰκανώτερος νομίζεται σαφῶς
 γράψας τὸ ἐρωτώμενον. Εἰ δὲ ἀγνοεῖ, ὑποτοπάζει καὶ ἀμφί-
 βολον καὶ ποικίλην ἀποφαίνεται τι δεχόμενον μετάφρασιν, ἵνα
 τὴν μὲν ἀρχὴν ἄσημος οὐσα ἢ χρησιμοδοσία εἰς πολλὰ ἔσται,
 1 ἐπὶ δὲ τῇ ἐκβάσει τῶν συμβησομένων πρὸς τὸ συμβὰν πρόρρη-
 σις νομίζεται. Εἶτα λεκάνην πληρώσας ὕδατος ὡς ἄγραφον
 τὸν χάρτην καθήσει συνεμβάλων χάλκανθον. οὕτως γὰρ ἀνα-
 τέλλει τὴν ἀπόκρισιν φέρων ὁ γραφεὶς χάρτης. Τῷ μὲν δὴ
 5 παιδίῳ καὶ φαντασίαι φοβεραὶ γίνονται πολλάκις· καὶ γὰρ πλη-
 γὰς ἐμβάλλει εὐπόρως ἐκφοβῶν. Λίβανον γὰρ εἰς πῦρ ἐμβα-
 λῶν πάλιν ποιεῖ τοῦτον τὸν τρόπον. Βῶλον τῶν λεγομένων
 ὀρνυκτῶν ἁλῶν κηρῶ Τυρρηρικῶ περισκεπάσας καὶ αὐτὸν δὲ λι-
 βάνου βῶλον διχοτομήσας ἐντίθησι τοῦ ἁλατος χόνδρον, καὶ
 10 πάλιν συγκολλήσας | ἐπὶ ἀνθρώπων καιομένων τιθεὶς ἐξ. Τοῦ
 δὲ συγκαέντος οἱ ἄλλες ἀναπηδῶντες φαντασίαν ἀπεργάζονται
 ὡσπερ ξένου θεάματος γινομένου· αἱματώδη δὲ φλόγα ποιεῖ
 τὸ Ἰνδικὸν μέλαν ἐντεθὲν τῷ λιβανωτῷ καθὼς προείπαμεν.
 Αἱματώδη δὲ ὑγρασίαν ποιεῖ κηρὸν ἀγχούσῃ ἀναμίξας καὶ ὡς
 15 ἔφην τῷ λιβανωτῷ τὸν κηρὸν ἐνθήμενος· ἀνθρακας δὲ κινεῖ-

84. παρῆ, ἐστὶ] πάρεστι C

90. καὶ ante ἀποσπ. add M

94. Εἰ

δὲ] οὐδὲ C ὅστις] ὅτι C M

96. νομίζεται] ὀνομάζεται C: ὧν δοξά-

ζεται γράψαι susp. M

97. ὑποτοπάζει καὶ] ὑποπιάζεται C

98.

ποικίλην Roesperus: ποικίλον C M

τι δεχόμενον] ἐπιδεχόμενον C M

autem quae a daemonibus acceperit profiteri. Quod autem auribus appositum est instrumentum est naturale instrumentum, procero collo intractarum gruum vel ciconiarum vel cygnorum arteria, quorum si nullum ad manus erit, et alia ex arte instrumenta sunt. Tibiolae enim quaedam aëneae numero decem⁷⁵ invicem in se coeuntes in angustum terminantes aptae sunt, per quas ad aures quaecunque volet loquatur. Et haec puer exaudiens, metu correptus quasi a daemonibus dicta ex iussu proloquitur. Sin quis etiam corium circumplicans scipioni humidum idque arefactum contrahens consuet et detracto sci-⁸⁰ pione tibiolae in modum corium conficiet, idem facit. Sin quid horum non aderit, librum sumit eumque explicat et in quantam volet mensuram extendit, quo facto eundem usum praestat. Sin autem noverit, quis sit is qui sciscitatum adsit, paratior ad omnia fit. Sin autem vel interrogationem antea com-⁸⁵ pertam habebit, scribit pharmaco, et ut praeparatus tanquam sollertior celebratur, ut qui clare scripserit quod quaesitum est. Sin vero ignorat, coniecturam periclitatur et aliquid prodit, quod ancipitem et variam recipiat interpretationem, quo vaticinium a principio ambiguum in diversas possit partes trahi, in⁹⁰ eventu autem quidquid evenerit, ad id quod contigerit praedictio accommodetur. Deinde pelvim ubi implevit aqua, tanquam inanem chartulam demittit una immisso chalcantio. Ita enim emergit responsum ferens scripta charta. Pueri igitur et terriculamenta existunt saepenumero. Etenim vel verbera in-⁹⁵ cutit interdum quibus exterreat. Thus enim iniiciens in ignem rursus operatur in hunc modum. Frustum salis qui dicitur fossilis cera Tusca circumvolvens simulque ipsum frustum thuris dissecans iniicit salis granum, et rursus colligans et reponens in ardentibus prunis sinit. Quo concremato sales exsistentes im-¹ ginem reddunt, quasi novum spectaculum et mirum fiat. Sanguineam autem reddit flammam Indicum atrum utpote inclusum in thure, sicuti supra diximus. Sanguineum autem liquorem facit cera anchusae commixta eaque, ut dixi, cera immixta in⁵

2. 3. ὡς — χάριτην] ἀγράφου χάριτος C 3. 4. ἀνατέλλει Roesperus:
ἀναπλεῖ C M 7. Βώλων C 8. 9. λιβάνου βῶλον] λιβανωτὸν? M
13. λιβάνω τῷ C 15. τὸν κηρὸν] κηρῷ C

σθαι ποιεῖ σχιστὴν ὑποθεις στυπτηρίαν, ἧς λυομένης καὶ δίκην πομφολύγων διοιδούσης κινουῦνται οἱ ἄνθρακες.

29. Ὡὰ δὲ διάφορα ἐπιδεικνύνται τὸν τρόπον τόνδε· κορυφήν τρυπήσας ἐξ ἑκατέρων καὶ τὸ λευκὸν ὑπεξαγαγὼν αὐθις βάψας ἔμβαλε τὸ μὲν τῆς σινώπιδος, τὸ δὲ τοῦ γραφικοῦ μέλανος. Ἀπόφρασσε δὲ τὰς τρυμαλιὰς ξέσματι τῶν ὠῶν λείψμετ' ὅπου συκῆς ἐμπλάσας.

30. Τοῖς δὲ ἄμνους ἀποτέμεσθαι τὰς κεφαλὰς ἑαυτῶν ποιούσιν οὗτος ὁ τρόπος. Κρύβδην κανστικῶ φαρμάκῳ χρίσας τὸν φάρυγγα ἐᾷ παραθεῖς τὸ ξίφος· ὁ δὲ κνήθεσθαι θέλων προσπεσὼν τῇ μαχαίρᾳ θλίβων σφάζεται καὶ μικροῦ δεῖν ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν. Ἔστι δὲ τὸ φάρμακον βρυωνία καὶ ἀδάρη καὶ σίλλα κατ' ἴσον μεμιγμένα. Ἴνα δὲ λάθῃ φέρων τὸ φάρμακον, φέρει πωξίδα διπλὴν κερατίνην, ἧς τὸ φανερόν μέρος ἔχει λιβανωτόν, τὸ δὲ ἀφανὲς φάρμακον· ἀλλὰ καὶ τοῖς ὡσὶ τοῦ τεθνηξομένου ἐμβάλλει ὑδράργυρον· ἔστι δὲ θανατηφόρον φάρμακον.

31. Αἰγῶν δὲ κἄν ἐπιπλάσῃ τις κηρωτῇ τὰς ἀκοάς, φασὶ θνήσκειν μετ' ὀλίγον ἀναπνεῖν κωλυομένας· ὁδὸν γὰρ αὐταῖς ταύτην εἶναι λέγουσι τοῦ δι' ἀναπνοῆς ἐλκομένου πνεύματος. Κριὸν δὲ θνήσκειν φασίν, εἰ κατ' ἀντικρὺς τις ἀνακλάσειεν ἥλιον. Οἶκον δὲ ποιούσι καίεσθαι τῶν θαλασσιῶν τινὸς ἰχώρι χριόμενον τοῦ καλουμένου δακτύλου. Καὶ τὸ διὰ τῆς ἄλμης δὲ πᾶν χρησίμον. Ἔστι δὲ ἀφρός θαλάσσης ἐν ὄστρακίνῳ στάμνῳ μετὰ γλυκέων ἠψημένος, ᾧ ζέσαντι λύχρον ἐὰν προσάγῃς καιόμενον, ἀρπάσας τὸ πῦρ ἐξάπτεται, καὶ καταχυθὲν τῆς κεφαλῆς οὐ καίει τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ μαννῆ ἐπιπάσσεις ζέοντι, πολλῶ μᾶλλον ἐξάπτεται. Βέλιον δὲ δρᾶ, εἰ καὶ θείου τι προσλάβοι.

32. Βροντὴ γίνεται τρόποις πλείοσι· λίθοι τε γὰρ πλείονες καὶ μείζονες κατὰ κρημνῶν φερόμενοι διὰ σανίδων ἐπικαταπίπτουσι χαλκοῖς ἐλάσμασι καὶ βροντῇ παραπλήσιον τελοῦσι

18. ἐπιδεικνύντες C 19. ἐξ ἑκατέρας? 20. τῆς] τοῦ C τοῦ γραφικοῦ] τῆς γραφικῆς C 21. λείψ] λειῶν C 23. Τῶν δὲ ἄμνων C
25. παραδοθεῖς C ὁ δὲ] οὐδὲ C κνήθεσθαι C 26. 27. ἀποτέμνειν C: an ἀποτέμεται?
29. ἧς τὸ] εἰς τὸ C 30. λιβανωτοῦ C 31. ὑδράργυρον C 33. ἐπιπάσῃ C M 37. ἥλιον Roesperus 38. χριόμενον C in marg. 40. ἠψημένος C 42.

thus. Prunas autem moveri facit supposito secto alumine, quo soluto et instar bullarum ebulliente moventur prunae.

29. Ova autem diversa ostentant in hunc modum. Cacumen perforans ab utraque parte et album subducens, rursus immergens iniicito alteri minii, alteri autem scriptorii atramenti. Obserato autem foramina ramento ovorum minuto, ope suci ficus adlinens.

30. Ii autem qui oves sibi amputare capita faciunt ipsa, hac ratione utuntur. Clanculum caustico medicamento illinens guttur relinquit appositum gladium; illa autem fricari cupiens irruens in gladium terendo iugulatur et parum abest quin caput abscindat. Est autem medicamentum bryonia et adarca et scilla aequis partibus mixtae. Ut autem lateat cum fert medicamentum, fert pyxidem duplicem corneam, cuius conspicua pars habet thus, obscura autem medicamentum. Sed etiam auribus moriturae iniicit hydrargyrum; est autem mortiferum medicamentum.

31. Caprarum autem ubi quis obturavit cerato aures, dicunt paullo post mori, quoniam spiritum ducere prohibeantur. Viam enim hanc iis esse dicunt ducendi per respirationem spiritus. Arietem autem mori dicunt, si quis exadversus reflexerit solem. Domum autem faciunt conflagrare cuiusdam ex marinis suco illitam, qui piscis vocatur dactylus. Praeterea et id quod fit per aquam marinam est valde utile. Est autem spuma maris in testacea olla cum dulcibus cocta, cui ferventi ubi lumen admovebis incensum, arrepto igni incenditur et infusum capiti prorsus non comburit. Sin vero etiam . . . insperges ferventi, multo magis incenditur. Rectius autem erit, si quis etiam sulfuris aliquid assumet.

32. Tonitru fit pluribus modis. Nam et lapides complures et maiores praecipites deiecti per tabulas ligneas incidunt infra in aëneas laminas et tonitru similem efficiunt strepitum.

Quid *μαννῆ* sibi velit ignoro. Fortasse resinacea quaedam substantia intelligitur, quum *manna* apud Plinium proprium vocabulum sit quo appellantur grana thuris et aliarum resinarum M *ξέοντι* C 43. 44. *π προσλάβοι* A. Meinekius: *τινὸς λάβοι* C M 47. *θλάσμασι* C *ἀποτελοῦσι*? M

ψόφον. καὶ σανίδα δὲ λεπτήν, ἥπερ οἱ γναφεῖς τὴν ἐσθῆτα
 πιέζουσι, σχοινίῳ λεπτῷ περιελήσαντες, εἶτα ῥοίζῳ τὴν σχοῖνον
 50 ἐπισπώμενοι ῥομβοῦσι τὴν σανίδα, ἥ δὲ δονουμένη ἤχον βρον-
 τῆς ἀπεργάζεται. Ταῦτα μὲν οὕτως παίζεται. Ἔτερα δὲ ἅ καὶ
 αὐτὰ οἱ | παιζόμενοι ὡς μεγάλα νομίζουσιν ἐκθήσομαι. Πίσσης
 λέβητα μεστὸν ἐπ' ἀνθράκων καιομένων τιθέντες, ἐπὶ βράση,
 καθιέντες τὰς χεῖρας οὐ καίονται· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀνθράκων πυ-
 55 ρὸς περιπατοῦντες γυμνοῖς ποσὶν οὐ καίονται· ἀλλὰ καὶ πυρα-
 μίδα λιθίνην θεῖς ἐπὶ πυρὰν καίεσθαι ποιεῖ· ἐκ τε τοῦ στό-
 ματος πολλὸν καπνὸν προφέρει καὶ πυρῶδη· εἶτα καὶ σινδόνα
 ἐπιθεῖς ἐπὶ λεκάνῃ ὕδατος, πολλοὺς ἐπιβαλὼν ἀνθρακας καιο-
 μένους ἄκαυστον φυλάττει τὴν σινδόνα· σκότος δὲ ἐν οἴκῳ ποιή-
 60 σας ἐπεισάγειν φάσκει θεοὺς ἢ δαίμονας, καὶ εἴ πη ἀπαιτεῖ
 τις Ἀσκληπιὸν δεικνύναι, ἐπικαλεῖται οὕτως λέγων·

Υἱά πάλαι φθίμενον, πάλιν ἄμβροτον, Ἀπόλλωνος
 κικλήσκω λοιβαῖσι μολεῖν ἐπίκουρον ἑμαῖσιν·
 ὅς ποτε καὶ νεκύων ἀμενηνῶν μυρία φύλα,
 65 Ταρτάρου εὐρώεντος ἀεικλαύτοισι μελάθροισι
 δύσνοστον πλώοντα ῥόον, κελαδὸν τε διαυλον
 πᾶσιν ἴσον τελέσαντ' ἀνδρεσσὶ [κατα]θνήτοισιν,
 λίμνη παρ γούωντα καὶ ἄλλια κωκύνοντα,
 αὐτὸς ἀμειδῆτοιο ἐρύσασα Φερσεφονείης·
 70 εἴτ' ἐφέπεις Τρῳίης ἱερῆς ἕδος, εἴτ' ἐρατεινὴν
 Πέργαμον, εἴτ' ἐπὶ τοῖσιν Ἰαονίαν Ἐπίδανρον,
 δεῦρο, μάκαρ, καλέει σε μάγων [πρόμος] ὦδε [παρεῖναι].
 33. Ἐπὶ δὲ χλευάζων λήξῃ, φαίνεται κατὰ τοῦ ἐδάφους |
 πυρῶδης Ἀσκληπιός. Εἶτα θεῖς ἐν μέσῳ λεκάνην πλήρη ὕδα-

51. 52. ἅ καὶ αὐτὰ οἱ Roeperus: ἅ καὶ οἱ αὐτὰ οἱ C: ἅ καὶ αὐτοὶ οἱ M
 54. Ἀλλὰ καὶ — οὐ καίονται in marg. litteris rubricatis M 56.
 πυρῶδην C 58. πολλοὺς bis in C 60. 61. εἴ πη ἀπαιτεῖ τις] εἴ-
 πεῖν ἀπαιτής C: εἴ τις ἀπαιτῆ M 62. Dixit de his versibus A. Mei-
 nekus in Diar. antiq. Marburg. a. 1852. IV, p. 375. 376 Υἱά M:
 Ζῆνα C ἄμβροτον M: μ' ἄβροτον C Ἀπόλλωνος om pr C
 63. κικλήσκω λοιβαῖσι μολεῖν Roeperus: κικλήσκοιο βασιμολεῖν C: κικλήσκω
 θυσίαισι μολ. Meinekios: κικλ. Θήβαισι μολ. M 63. 64. ἑμαῖσινος
 ποτε C 64. φύλλα C 65. εὐρώεντος C ἀεικλαύτοισι Mei-
 nekios, qui simul con. ἐνὶ κλαυτοῖσι: ἀεικαύστοισι CM: ἀεικλειστοῖσι vel
 ἀεικλαυστοῖσι Roeperus 66. πλώοντα Meinekios: ἀπλόοντα C: πλώ-

Et tabellam vero tenuem, quali fullones vestes premunt, tenui laqueo circumvolventes, deinde cum stridore laqueum attrectantes versant tabellam, ea autem rotata sonum tonitru similem 40 reddit. Haec igitur in hunc modum luduntur. Alia autem, quae et ipsa qui ludi fiunt pro magnis aestimant, exponam. Pice ahenum plenum prunis candentibus imponentes, ubi bulliet, demittentes manus non amburuntur; sed etiam in carbonibus ignis ambulantes nudis pedibus non amburuntur; 45 sed etiam pyramidem lapideam in foco impositam incendi facit, et ex ore multum effert fumum et igneum. Deinde etiam sindonem imponens in pelvi aquae, multis iniectis carbonibus candentibus, vel sic sindonem ab igni integrum servat. Tenebris autem in aedibus factis introducturum sese pollicetur deos dae- 50 monesve, et si forte quis desiderat Aesculapium monstrari, devocat his verbis:

Gnatum olim peremtum, rursus immortalem Apollinis

Ciēo libaminibus adesse auxiliatorem meis:

Qui aliquando et umbrarum levium innumeras gentes 55

Tartari vasti semper defletis in aedibus

Irremeabilem navigantes fluvium streperumque diaulum

Omnibus aequalem emensas hominibus mortalibus,

Iuxta lacum gementes et implacabiliter lamentantes,

Ipsa a ridendi nescia retraxisti Proserpina: 60

Sive incolis Triccae sanctae sedem, seu amoenam

Pergamum, sive inspicias Ioniam Epidaurum,

Huc, beate, vocat te magorum princeps huc adesse.

33. Postquam autem nugari destitit, apparet in solo igneus Aesculapius. Deinde posita in medio pelvi aqua plena omnes 65

σαντα Roesperus: an διαπλέοντα? κελιδόν τε διαυλον] κελιδόν τε διαύλου
 Meinekius, qui simul coni. κελανόν (h. e. κελαινόν) τε διαυλον 67.
 ἅπασιν ἴσον τελέσ' ἀνδράσι θνητοῖσι C 68. παργούωντα C ἄλ-
 λυτα M: ἄκλυτα vel ἄκρυτα susp. Meinekius 69. αὐτός] αὐτῆς susp.
 Meinekius ἀμειδίτοιο] ἀμειδῆ τις C ἐρύσσαο M 69. 70.
 φερσεφονίης ἔτ' ἐφέπει C 70. Τρίκης Meinekius, cf. Vindiciae Stra-
 bon. p. 156: Θρήκης C M ἔδος, εἶτ'] ἔδος εἰς C 71. ἔτ' ἐπὶ C
 Ἰονίαν C; cf. Pausan. Corinth. 26. M 72. πρόμος ὧδε παρῆναι]
 ὧδε C: ὧδε M: χορός ὧδε παρῆναι Meinekius 73.
 Ἐπ' ἄν C 74. πυρρώδης C πλήρη C

75 τος πάντας καλεῖ τοὺς θεοὺς καὶ παραγίνονται. Ἐγκύψας γὰρ
ὁ παρῶν ἐν τῇ λεκάνῃ ὄψεται πάντας καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἅμα
σκύλακας ὑλακτιῶντας ἄγουσαν. Οὐκ ὀκνήσομεν δὲ καὶ τούτων
τὴν ἱστορίαν ὡς ἐπιχειροῦσι διηγήσασθαι. Τῷ γὰρ λέβητι τῆς
πίσσης ὡς ἐμβράσσοντι καθίησι τὰς χεῖρας· ὄξος δὲ καὶ νίτρον
80 ἐμβαλῶν καὶ πίσσαν ὑγρὰν ὑποκαίει τὸν λέβητα· τὸ δὲ ὄξος
ἅμα τῷ νίτρῳ μιγὲν ἀντιλαμβανόμενον θερμῆς μικρᾶς κινεῖ τὴν
πίσσαν ὡς μέχρι τῆς ἐπιφανείας κινεῖν πομφόλυγας καὶ φαντα-
σίαν μόνην παρέχειν ζέοντος· φθάνει δὲ καὶ τὰς χεῖρας πολ-
λάκις ἄλμη νιψάμενος, διὸ οὐ πάνυ τι καίει, κἂν ἀληθῶς ζέῃ·
85 εἰ δὲ μυσσίγη καὶ νίτρῳ καὶ σμύρῃ μετ' ὄξους μίξας ἐπιχρίσας
ἀπονήψει τὰς χεῖρας ἄλμη πλειστάκις, οὐ καίεται· τοὺς δὲ
πόδας οὐ καίεται ἰχθυοκόλλα καὶ σαλαμάνδρα χρυσάμενος.
Τὸ δὲ τὴν πυραμίδα καίεσθαι δαδίου δίκην, οὖσαν λίθον,
αὕτη αἰτία. Γῆ μὲν ἐστὶ Κρητικὴ τὸ μὲν σχῆμα πεπλασμένη
90 πυραμῖς, τὸ δὲ χρῶμα ὡς λίθος γαλακτικός, κατασκευάζεται
δὲ τοῦτον τὸν τρόπον· βρέξας ἐλαίῳ πλείονι τὴν βῶλον, θεῖς
ἐπ' ἀνθράκων, ὀπτήσας καὶ πάλιν βρέξας καὶ καύσας δευτέρον
καὶ τρίτον καὶ πολλάκις καίεσθαι δύνασθαι παρασκευάζει, κἂν
ὔδατι βραχῆ· ἔχει γὰρ ἐν ἑαυτῷ πολὺ τὸ ἔλαιον· ἀνάπτεται
95 δὲ δι' αὐτοῦ, τοῦ μάγου σπεύδοντος, ἢ πυρὰ τίτανον ὑποκαίει-
μένην ἔχουσα ἀνὰ σποδιδᾶς καὶ λιβανωτὸν λεπτὸν καὶ πολλὸν
. καὶ δαδίῳ κεχρισμένων αὐτορρύτων κηκίδων τε κενῶν
ἔνδον πῦρ ἔχουσῶν· καπνὸν δὲ ἐκ τοῦ στόματος ἀνίει ἐγγρο-
νίσας καὶ πῦρ κηκίδι ἐμβαλῶν καὶ τῷ στυπείῳ συμπεριβαλῶν
1 καὶ φυσῶν ἐν τῷ στόματι. τό γε μὴν περικείμενον τῇ λεκάνῃ
σινδόμιον, ἐφ' ὃ τίθησι τοὺς ἀνθράκας, διὰ τὴν ὑποκειμένην
ἄλμην οὐκ ἐκαίετο, καὶ αὐτὸ δὲ ἦν ἄλμη προβεβρεγμένον, εἶτα
κεχρισμένον ὡσὺ τὸ λευκὸν μετ' ὑγρᾶς στυπτηρίας. Εἰ δὲ καὶ
5 χυλὸν ἀειζώου τις τούτοις μετ' ὄξους ἐπιμίξειε καὶ πρὸ πολλοῦ
σφόδρα καταχρίσαι χρόνου, βαφὴν τῷ φαρμάκῳ μένει παντε-
λῶς ἄκανστον.

34. Ἐπεὶ μὲν οὖν τῶν παρ' αὐτοῖς ἀπορρήτων μαθημά-
των συντόμως τὰς δυνάμεις ἐξεθέμεθα εὐκόλῳ τε τὴν μέθοδον

77. ἄγουσαν C 78. 79. τῆς πίσσης] μεστῷ πίσσης? 79. ὡς M
ἐμβράσσοντι C ὄξος δὲ] ὄξος C M 82. πομφόλυγας C 83. ζέοντος C
85. μυσσίγη C 87. ἰχθυοκόλας C χρυσάμενος C M 90. ὡς
λίθος bis in C fin. 15 r. et init. 15 v. 95. σπεύδοντος] συσκευάζοντος

advocat deos et apparent. Inspectans enim quivis in pelvim videbit omnes et Dianam simul canes latrantes ducentem. Conabimur autem etiam horum historiam, quomodo negotia sua gerunt, enarrare. In ahenum enim pice repletum tanquam fervidum demittit manus; aceto autem et nitro in ahenum in-70 iecto et pice liquida succendit ahenum. Acetum autem cum nitro mixtum ubi accepit exiguum calorem, movet picem, ut usque ad superficiem excitet bullas et speciem tantum praebeat ferventis. Antea autem etiam manus saepe aqua salsa lavat, quo fit, ut non admodum concalefaciat, etiamsi reapse 75 ferveat. Sin vero myrrhina et nitro et myrrha cum aceto mixtis manus illitas abluet aqua salsa identidem, non uritur. Pedibus autem non aduritur ichthyocolla et salamandra illitus. Quod autem pyramis incenditur instar faculae, quae lapidea sit, causa haec est. Cretica terra est ad figuram facta py-80 ramidis modo, colore autem tanquam lapis lacteus, comparatur autem in hunc modum. Copia olei inungit frustumque imponit in prunis et cum torruit iterumque inunxit et exussit iterum et tertium et iteratis vicibus, efficit ut incendi possit, etiamsi aqua mergatur; habet enim in se multum olei. Incen-85 ditur autem sponte, dum magus libat, focus calcem coctam habens pro cinere et thus minutum et copiosum et facularum inunctarum fasciculum gallarumque cavarum intus ignem absconditum habentium. Fumum autem exhalat ex ore per complusculum tempus, cum et ignem iniecit in gallam et stupa circum-90 volvit et conflatur in ore. Sindonium autem quod superimpositum est pelvi, in quo imponit prunas, propter suppositam aquam salsam non adurebatur, et ipsum enim erat aqua salsa antea infectum, deinde inunctum albo ovi cum liquido alumine. Si quis autem liquorem sempervivi his cum aceto admiscuerit, et 95 permulto tempore antea illinet, inunctum per medicamentum ignem prorsus non recipit.

34. Postquam igitur arcanarum istorum artium breviter potestates exposuimus facilemque viam eorum ad cognoscen-

susp. M: an σπένδοτος? πυρρά C 96. Lacunam esse post πολὺν

susp. M, id quod confirmat infra l. 99, ubi τῷ στυπείῳ αὐτορρύτων]

αὐτορρύτων C: φορυτὸν susp. M 99. χικίδι C 5. ἀεὶ ζώου C

6. An μενεῖ? 8. τῶν] παρὰ τῶν C: περὶ τῶν M

10 αὐτῶν κατὰ γνώσιν ἐδείξαμεν, οὐδὲ τοῦτο σιωπᾶν βουλόμεθα
 ὄν ἀναγκαῖον, ὡς σφραγίδας λύοντες ἐσφραγισμένα τὰ γράμ-
 ματα αὐταῖς ταῖς σφραγῖσιν ἀποδιδώσι· πίσσαν καὶ ῥητίνην
 καὶ θεῖον, ἔτι δὲ ἀσφαλτον ἴσα τήξαντες κολλυρίου σχήματι
 πλάσαντες φυλάττουσι· καιρὸς δὲ ὅταν ἢ λύειν γραμματίδιον,
 15 τὴν γλῶσσαν ἐλαίῳ δεύσαντες, εἶτα ἐξ αὐτῆς τὴν σφραγίδα
 χρίσαντες, πυρὶ συμμέτρῳ τὸ φάρμακον θερμάναντες ἐπιφέρουσι
 τῇ σφραγίδι καὶ μέχρι ἂν παγῇ παντελῶς ἑῶσι, καὶ τούτῳ
 δίκην σημάτων χρωῖνται. Φασὶ δὲ καὶ αὐτὸν κηρὸν μετὰ
 πευκίνης ῥητίνης τὸ παραπλήσιον ποιεῖν καὶ μαστίχης μέρη δύο
 20 μετὰ ξηρᾶς ἀσφάλτου μέρους. Καὶ θεῖον δὲ μόνον ἐπιεικῶς
 ποιεῖ καὶ γύψου δὲ ἄνθος μετ' ὕδατος διειμένον καὶ κόμμεως,
 τοῦτο μὲν δὴ καὶ πρὸς τὸ σφραγῖσαι μόλιθον τετηκότα ποιεῖ
 κάλλιστα. Καὶ τὸ διὰ τοῦ τυρρητικοῦ δὲ κηροῦ καὶ ῥητίνης
 φορυκτῆς καὶ πίσσης καὶ ἀσφάλτου [καὶ] μαστίχης καὶ λείας
 25 μαρμάρου, ἴσων ἀπάντων ἐσομένων, τῶν μὲν ἄλλων ὧν ἔφην
 ἔσθ' ἂν βέλτιον, τὸ δὲ διὰ τῆς γύψου οὐκ ἔλαττον. Οὕτως
 μὲν οὖν καὶ τὰς σφραγίδας λύειν ἐπιχειροῦσι τὰ ἔνδον γεγραμ-
 μένα μανθάνειν πειρώμενοι. Ταύτας δὲ ὤκνου τὰς μηχανὰς
 κατατάξαι ἐν τῇ βίβλῳ, ἐνορῶν μὴ ποτέ τις κακοῦργος ἀφορμὰς
 30 λαβὼν ἐπιχειρήσει· νῦν δὲ ἡ πολλῶν δυνάμενων σωθῆναι
 νέων φρονιῖς ἔπεισε διδάξαι καὶ προειπεῖν φυλακῆς ἕνεκεν· ὡς
 γὰρ χρῆσεται τις αὐταῖς πρὸς κακοῦ μάθησιν, οὕτω τις ἕτερος
 μαθὼν φυλάσσεται, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ τοῦ βίου λυμεῶνες μάγοι
 αἰσχυνθήσονται τῇ τέχνῃ χρώμενοι. Μαθόντες δὲ ἀφ' ἡμῶν
 35 ταῦτα προ[διδασκόμενα] ἐμποδισθήσονται τυχὸν τῆς ἀπονοίας.
 Ἴνα δὲ μὴ λύηται ταύτη ἡ σφραγίς, στέαρ ὕειον καὶ τρίχας τῷ
 κηρῷ τις μίξας σφραγιζέτω.

35. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν λεκανομαντείαν αὐτῶν οὐσαν πανούρ-
 γημα σιωπήσομαι. Οἴκημα γάρ τι κεκλεισμένον σκευάσαντες καὶ

9. 10. μέθοδον αὐτῶν] μετ' αὐτοῖς C: μετ' αἰτίας M κατὰ γνώσιν]
 κατάγνωσιν C M 11 sqq. Dixit de hoc loco C. Fr. Hermannus in
 Suppl. Nunciorum Göttingensium Erud. a. 1852 p. 108 sqq., qui pul-
 chre observavit haec sumpta esse ex eodem libro Celsi, quo respexit
 Lucianus Alexandro, quem ille libellum ipsi Celso dedicavit. Ibi c. 21
 sermo est de magorum artibus in recludendis epistolis, ex quibus haec
 apponimus: ἕτερος δὲ τρόπος ὁ διὰ τοῦ λεγομένου κολλυρίου. σκευαστὸν
 δὲ τοῦτο ἔστιν ἐκ πίττης Βρεττίας καὶ ἀσφάλτου καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς
 τετριμμένον καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης· ἐκ γὰρ τούτων ἀπάντων ἀναπλάσας τὸ

dum ostendimus, ne hoc quidem visum est tacere, id quod¹ necessarium est, quomodo solventes sigilla litteras obsignatas integris sigillis reddant. Picem et resinam et sulfur praeterea-
que asphaltum ex pari portione liquefacientes, collyrii figura
formantes custodiunt. Tempus autem ubi est solvendi litteru-⁵
las, linguam oleo humectantes et deinceps sigillum inungentes
modico igni calefacientes medicamentum inferunt in sigillum,
tum donec prorsus riguerit sinunt, et hoc instar anuli utuntur.
Dicunt autem etiam ceram cum resina pinea similem vim ha-
bere, et mastichae duas partes cum parte aridae asphalti. Et¹⁰
sulfur autem solum sufficit et gypsi vero flos cum aqua per-
colatus et gummi; hoc vero etiam ad obsignandum plumbum
liquefactum praestat optime. Et id quod fit per Tuscam vero
ceram et admixtam resinam et picem et asphaltum et mastichen
et minutum marmor, cum ex pari portione omnia coquantur,¹⁵
reliquis omnibus quae dicebam medicamentis praestat, gypsinum
autem non minus. Sic igitur et sigilla solvere intentant, quae
intus scripta sunt discere aventes. Has autem dubitabam ma-
chinas inserere in hunc librum, cavens ne forte quis maleficus
haec arriperet et usurparet. Nunc autem reputanti, quot iuvenes²⁰
his proditis servari possent, consilium fuit docere et prodere,
ut caveretur. Ut enim usurpabit quispiam ad cognitionem mali,
ita alius quis ubi didicerit cavebit, et ipsos vero vitae deprava-
tores magos pudebit arte sua uti. Ubi autem didicerint haec
a nobis praemonstrata, fortasse prohibebuntur a dementia sua.²⁵
Ne vero solvatur hac ratione sigillum, adipem suillum et crines
cerae admiscens obsignet.

35. Sed ne vaticinationem quidem, quae fit per pelvim,
quae est ex fraudibus eorum, silebo. Conclave enim clausum

κολλύριον καὶ θερμῆνας πυρὶ, σιάλω τὴν σφραγίδα προχρίσας, ἐπιτίθει καὶ
ἀπέματι τὸν τύπον. Celsi libros ipsos statim commemorat Lucianus, ἐν οἷς
κατὰ μάγων συνέγραψε καλλίστοις τε ἅμα καὶ ὠφελιμοτάτοις συγγράμμασιν,
eosdemque Origenes c. Cels. I, 68. p. 383 A ed. Ruaei κατὰ μαγείας
βιβλία πλείονα dicit. 13. ἔστι δὲ C κολλήριον C: κολλύριον M 17. τοῦτο C
21. διειμένον C κόμμεως] κόμμεως ὡς C M 23. τὸ om C M
24. φορυκτῆς] φρικτῆς C: φρυκτῆς M καὶ add M 28. Ταύτας δ' οὐκ
ἂν — κατατάξαιεν τῇ βίβλῳ C 35. προδοθέντα] προ C:
προδοθέντα s. προενεχθέντα s. προδηλωθέντα susp. M 36. ταύτη] αὕτη C M

40 κυανῶ τὸν ὄροφον χρίσαντες εἰς δὴ τὸ παρὸν ἐπάγονται σκευή
 τινὰ κυάνεα καὶ ἀνατείνουσι, μέση δὲ λεκάνη κατὰ τῆς γῆς
 ὕδατος μεστή τίθεται, ἢ| τὴν ἀντανάκλασιν τῆς κυανοῦ προς-
 πεσοῦσαν δίκην οὐρανοῦ ἐνδείκνυσιν. Ἔχει δὲ καὶ στόμιόν τι
 τὸ ἔδαφος λεληθός, ᾧ ἐπικειμένη ἡ λεκάνη τὸν μὲν πνυθμένα
 45 ἔχει ὑάλου, αὐτὴ δὲ ἐστὶ πετρίνη, ὕπεστι δὲ οἶκος λεληθός,
 εἰς ὃν συμπορευόμενοι οἱ συμπαίχται σχήματα ὧν ἂν βούληται
 δεικνύναι ὁ μάγος θεῶν καὶ δαιμόνων ἐνδυσάμενοι ἐμφαίνουσιν,
 οὓς καθορῶν ὁ πλανώμενος τὸ πανούργημα καταπέπληγε τῶν
 μάγων, καὶ λοιπὸν πάντα πιστεύει τὰ ὑπ' αὐτοῦ ῥηθυσόμενα.
 50 Δαίμονα δὲ ποιεῖ καίεσθαι, ἐν τοίχῳ διατυπώσας σχῆμα ὃ βού-
 λεται, εἶτα λαθραίως ἐπιχρῆει φαρμάκῳ μεμιγμένῳ τῷδε τῷ
 τρόπῳ· λακωνικῶ καὶ ἀσφάλτῳ ζακνυθία, εἶτα ὡς ἀπο-
 φοιβάζων τὴν λαμπάδα προσφέρει τῷ τοίχῳ. Τὸ δὲ φάρμακον
 ἐκλάμψαν καίεται. Ἐκάτην δὲ δοκεῖν ἔμπυρον διατρέχειν ἐν
 55 ἀέρι οὕτω τεχνάζεται· συμπαίκτην τινὰ κρύψας ἐν τόπῳ ᾧ
 βούλεται, παραλαβὼν τοὺς πλανωμένους πείθει λέγων δείξιν
 διππεύουσαν δι' ἀέρος ἔμπυρον τὴν δαίμονα, οἷς παραγγέλλει
 τὰς ὄψεις ταχὺ φυλάσσεσθαι ἡνίκα ἴδωσιν ἐν ἀέρι τὴν φλόγα,
 καλυψαμένους τε ἐπὶ πρόσωπον πίπτειν, ἕως αὐτὸς καλῆ, καὶ
 60 ταῦτα διδάξας ἐν ἀσελήνῳ νυκτὶ δι' ἐπῶν οὕτως φθέγγεται·

Νερτερίη χθονίη τε καὶ οὐρανίη μολὲ Βομβῶ,
 εἰνοδίη, τριοδίη, φασφόρε, νυκτεροφοῖτα·
 ἐχθρὴ μὲν φωτός, νυκτὸς δὲ φίλη καὶ ἑταίρη,
 χαίρουσα σκυλάκων ὕλακῆ τε καὶ αἵματι φοινῶ, |
 65 ἂν νέκυας στείχουσα κατ' ἡρία τεθνηώτων,
 αἵματος ἱμείρουσα, φόβον θνητοῖσι φέρουσα,
 Γοργῶ καὶ Μορμῶ καὶ Μήνη καὶ πολύμορφε,
 ἔλθοις εὐάντητος ἐφ' ἡμετέροισι θνηταῖς.

36. Ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ πῦρ δι' ἀέρος βλέπεται φερό-
 70 μενον, οἱ δὲ φρίζαντες τὸ παράδοξον τῆς θεᾶς καλύψαντες
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ γῆς ῥιπτοῦνται ἀνανδοί. Τὸ δὲ τῆς τέχνης

40. κυανωτὸν ὄροφον C δῆ] δὲ C M 42. μεστή] μέση C
 45. αὐτὴ δὲ ἐστὶ πρηγῆς C ὑπέστη C M 52. Ante λακωνικῶ ali-
 quot vocabula omissa M 57. διῖσπεύουσαν C 59. καλεῖ C
 61. Βαυβῶ susp. M: ῥόμβῳ Bergkii P. L. p. 1039, qui hoc carmen
 opinatur Theocrito obversari II, 13 62 τριοδείη C νυκτεροφοῖτα

instruentes et cyano lacunar inungentes, in praesentem usum 30
 admovent sibi instrumenta quaedam cyanea et sustollunt, media
 autem pelvis plena aquae deponitur in terra, quae reflexionem
 cyani incidentem instar caeli reddit. Habet autem etiam aper-
 turam quandam latentem pavementum, cui imposita pelvis fun-
 dum habet vitri, dum ipsa est lapidea; subest autem conclave 35
 delitescens, in quod congregati collusores figuras quorum
 volet ostendere magus deorum daemonumque induti ostendunt,
 quibus conspectis is, cui imponitur, ad fraudes magorum ob-
 stupefit et deinde omnibus fidem habet, quae ab illo dicentur.
 Daemonem autem facit flagrare igni, in pariete delineans spe- 40
 ciem quam volet, deinde clam inungit medicamento mixto in
 hunc modum Laconico et asphalto Zacynthia; deinde tan-
 quam illustrans admovet facem parieti, medicamentum autem
 effulgens incenditur. Hecate autem ut videatur ignita per-
 currere aërem hoc artificio assequitur. Collusorem aliquem 45
 cum abscondidit in loco, quo libuit, nactus quibus imponat inducit
 professus sese monstraturum equitantem per aërem ignitam
 daemonem, quos cohortatur ad oculos confestim custodiendos,
 dum cernant in aëre flammam, utque obvoluto vultu in os pro-
 cumbant, donec ipse vocet, et haec postquam edocuit, in 50
 obscura nocte per versus ita fatur:

Infernalis terrenaque et caelestis, veni, Bombo,
 Compitalis, trivialis, lucifera, noctivaga,
 Inimica lucis, noctis autem amica et socia,
 Laeta canum latratu atque sanguine flavo, 55
 Per cadavera vadens per sepulcreta defunctorum,
 Sanguinis desiderans, terrorem mortalibus ferens,
 Gorgo et Mormo et Luna et multiformis,
 Venias propitia ad nostras libationes.

36. Haec locuto illo ignis conspicitur per aërem currens, 60
 illi autem cohorrescentes ad nec opinatum visum obvolutis
 oculis humi provolvuntur muti. Artis autem magnitudo hanc

Meinekus in Annalibus Marburgensibus a. 1852, 4. p. 376: *νυκτερο-
 φοίτη* C M , 63. *ἔχη* pr C *ἑτέρη* pr C 65. *ἀν νέκυας
 στείχουσα*] *ἀνέλκυσι* et sup. *ἐν νέκυσι στείχουσα* C: *ἐν νέκυσι στείχουσα* M:
 ut nos, etiam Meinekus emendavit. 67. *Μήνη*] *μνήμη* C.

μέγεθος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· ὁ συμπαίκτης, ὃν ἔφην κεκρομ-
 μένον, ἠνίκα ἀκούσῃ παυσανμένης τῆς ἐπαοιδῆς, ἔχων ἴκωνα
 ἢ γῦπα περιειλημμένον στυπείῳ ἀνάψας ἀπολύει. Ὁ δὲ ὑπὸ
 75 τῆς φλογὸς ταρασσόμενος εἰς ὕψος ἐπαίρεται καὶ ὀξυτέραν τὴν
 πτῆσιν ποιεῖται· ὃ ἰδόντες οἱ μάταιοι ὡς τι θεῖον ἑωρακότες
 κρύπτονται. Τὸ δὲ πτηνὸν περιδινούμενον ὑπὸ τοῦ πυρὸς οὐ
 ἂν φθάσῃ καταφέρεται· καὶ ποτὲ μὲν οἰκίας καταφλέγει, ποτὲ
 δὲ καὶ αὐλάς. Τοιαύτη ἡ μάγων πρόγνωσις.

80 37. Σελήνην δὲ ἐν ὄρφῳ φαίνεσθαι δεικνύουσι καὶ ἀστέ-
 ρας τοῦτον τὸν τρόπον· ἐν μέσῳ τῆς ὄροφῆς μέρει προσαρμόσας
 κάτοπτρον, τεθεῖς λεκάνην ὕδατος μεστὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς γῆς
 κατ' ἴσον, λύχρον δὲ μέσον φαίνοντα ἀμαυρὸν μετεωρότερον
 τῆς λεκάνης θεῖς, οὕτως ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως ἀποτελεῖ σελήνην
 85 φαίνεσθαι διὰ τοῦ κατόπτρου· ἀλλὰ καὶ τύμπανον πολλάκις
 ὑφ' ὑψηλοῦ πόρρωθεν ὄρθριον περιβαλὼν ἐσθῆτι τινί, σκεπό-
 μενον ὑπὸ τοῦ συμπαίκτης, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ φανῇ, κατόπιν
 θεῖς λύχρον, ἐπὰν τὸ σύνθημα παράσῃ τῷ συμπαίκτηι, | το-
 σοῦτον ἀφαιρεῖ τοῦ σκεπάσματος, ὅσον ἂν συνεργῆσαι τὸ προς-
 90 μίμημα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σελήνης τὸ σχῆμα. Χρῆει δὲ τὰ
 διαφαίνοντα τοῦ τυμπάνου μέρη κινναβάρι καὶ κόμμι
 καὶ τῆς ἐτυμολογικῆς δὲ λαγήνου περικόψας τὸν τράχηλον καὶ
 τὸν πυθμένα, ἐνθεῖς λύχρον καὶ περιθεῖς τι τῶν ἐπιτηδείων
 πρὸς τὸ διανεγεῖν σχῆμα, τὰς ἐφ' ὑψηλοῦ κρύβδην ὑπὸ τινος
 95 σκέπητις τῶν συμπαικτιῶν, μετὰ τὸ λαβεῖν τὸ σύνθημα ἐκ
 μετεώρου καταχεῖ τὰ μηχανήματα, ὥστε δοκεῖν ἐξ οὐρανοῦ κα-
 τιέναι τὴν σελήνην. Τὸ δὲ ὁμοιον καὶ διὰ χύτρας γίνεται ἐν
 ὑλώδεσι τόποις. Διὰ δὲ τῆς χύτρας καὶ τὰ κατ' οἶκον παίζεται.
 Βωμοῦ γὰρ κειμένου κατόπιν κεῖται ἡ χύτρα ἔχουσα λύχρον
 1 φαίνοντα· ὄντων δὲ πλειόνων λύχνων οὐδὲν τοιοῦτον δεικνύται.
 Ἐπὰν οὖν ἐπικαλέσῃται ὁ ἐπαοιδὸς τὴν σελήνην, πάντας κελεύει
 τοὺς λύχνους σβέννυσθαι, ἕνα δὲ ἀμαυρὸν καταλιπεῖν, καὶ τότε
 ἀντανακλαῖ τὸ φῶς τὸ ἐκ τῆς χύτρας εἰς τὸν ὄροφον καὶ παρέχει
 5 φαντασίαν σελήνης τοῖς παροῦσιν, ἐπισκεπασθέντος τοῦ σώ-
 ματος τῆς χύτρας πρὸς ὃ ἀπαιτεῖν ὁ καιρὸς δοκεῖ, ὡς μηνοειδῆ
 δεικνύσθαι ἐν τῷ ὄρφῳ τὴν φαντασίαν.

73. ἰκτίν C: ἰκτίν M 80. δεικνύουσι C: δεικνύουσι M 83.
 κατ' ἴσον] κτίσον C φαίνων C 85. πολλάκις [θεῖς] ἐφ' ὑψηλοῦ
 πορρωθεν ὄρθριον . . . vel potius πόρρω τεθεν ὄρθριον susp. M 89.

habet rationem. Collusor, quem dicebam absconditum, ubi ex-
 audivit incantationem finitam esse, tenens milvum aut accipitrem
 circumvolutum stupa incendit et relaxat. Ille autem percussus ⁶⁵
 flamma sublimis avolat et incitatioem volatum facit, quo con-
 specto insani, tanquam nescio quid divini spectaverint, sese
 abscondunt. Avis autem circumrotata per ignem quacunque
 contigit defertur, et modo domos incendit modo cortes. Talis
 est divinatio magorum. 70

37. Lunam autem in lacunari apparere faciunt et stellas
 in hunc modum. In medio lacunari alligato speculo, posita in
 medio solo conclavis pelvi aquae plena e regione, lucerna
 autem media obscurius lucente altius pelvi constituta, ita per
 reflexionem efficit ut luna luceat per speculum. Sed etiam ⁷⁵
 tympanum saepe de lacunari sublime suspenditur circumdatum
 vestimento aliquo, celatum per collusorem, ne ante tempus ap-
 pareat, lumine pone posito: ubi autem signum dedit collusori,
 is tantum involucri aufert, quantum illi necessarium ad effi-
 ciendam imaginem, qualis per illud tempus figura lunae est. ⁸⁰
 Inungit autem perlucentes partes tympani cinnabari et gummi
 lapideae lagenae abscisso collo atque fundo, inserens
 lumen et circumplicans aliquid earum rerum, quae sunt idoneae
 ad pellucere faciendum figuras, quae in sublimi ab aliquo ce-
 lantur collusorum, postquam accepit signum, ex sublimi defundit ⁸⁵
 machinas, ut videatur ex caelo descendere luna. Idem autem
 etiam per ollam fit per silvestria loca. Per ollam autem etiam
 quae in aedibus fiunt luduntur. Pone aram enim exstructam
 posita est olla tenens lumen flagrans. Cum autem plura sint
 lumina, nullum tale ostenditur. Postquam igitur invocavit magus ⁹⁰
 lunam, omnia iubet lumina exstingui, unum autem obscurum
 relinqui, et tum reflectitur lux ex olla versus lacunar, quae
 refert imaginem lunae iis qui assunt, recondito ore ollae, qua-
 tenus tempus requirere videtur, ut lunae similis in lacunari
 appareat species. 95

συνεργῆ αὐτῷ πρὸς μίμημα [οἶον] κατὰ susp. M 91. διαφείροντα C
 κινναβαρ καὶ κόμμι C Ante καὶ τῆς lacunam indicavimus 92. ἐτυ-
 μολογικῆς] ἐν ὀλοκλήρου conī. M: ἐτοιμοῦ ὀπισθε susp. R. Scottus 94.
 σχήματα ἃ ἐφ' ἑψ. — σκέπεται susp. M 96. ᾧ ἐδόκειν C 4.
 παρέχειν C 5. τοῖς] καὶ τοῖς C

38. Ἀστέρας δὲ εἶναι δοκεῖν ποιούσι θρισσῶν ἢ ἵππουρον
φολίδες ὕδατι μετὰ κόμμεως δεδευμένοι καὶ προσπεπλασμένοι
10 τῷ ὀρόφῳ κατὰ διαλείμματα.

39. Σεισμοῦ δὲ φαντασίαν ποιούσιν, ὡς δοκεῖν πάντα
κινεῖσθαι, κόπρον ἰχνεύμονος ἅμα τῇ σιδηραγωγούσῃ λίθῳ ἐπ'
ἀνθράκων πυρουμένην.

40. Ἦπαρ δὲ δοκοῦν ἐγγεγραμμένον δεικνύουσι· τῇ μὲν
15 ἀριστερᾷ χειρὶ ἐπιγράφει ὃ βούλεται πρὸς τὴν πύστιν ἀρμοσά-
μενος, τὰ δὲ γράμματα κηκίδι καὶ ὄξει δριμεῖ γράφεται. Ἐπειτα
ἀνελόμενος τὸ ἦπαρ ἐπαναπαύσας τῇ ἀριστερᾷ ἐγχρονίζει, τὸ
δὲ σπᾶ τὸν τύπον καὶ ὡς γεγράφθαι νομίζεται.

41. Κρανίον δὲ λαλεῖν ἐπὶ γῆς θέντες ἐπιτελοῦσι τούτῳ
20 τῷ τρόπῳ· αὐτὸ μὲν πεποῖηται ἐπιπλόου βοείου, πεπλασμένον
[δὲ] κηρῷ τυρρηνικῷ καὶ γύψῳ ἀναπεποιημένη περιτεθέντος
τοῦ ὑμένος ἔμφασιν κρανίου ἐνδείκνυται, ὃ πᾶσι λαλεῖν δοκεῖ
ἐνεργοῦντος τοῦ ὀργάνου, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἐπὶ τοῖς παισὶ
διηγησάμεθα· γεράνου ἢ τινὸς τοιούτου μακροτραχήλου ζῶον
25 φάρυγγα σκευάσας, προσθεὶς τῷ κρανίῳ λεληθότως ὃ συμπαίκτης
ἂ θέλει φθέγγεται. Ὁ ἐπὶ ἀφανὲς γενέσθαι θέλη, ἀνθρά-
κων πλῆθος κύκλῳ περιθεὶς ὡς θυμιῶν ἐμφαίνεται, ὧν τῆς
θέσμης ὃ κηρὸς ἀνυλαμβανόμενος λύεται, καὶ οὕτως ἀφανὲς τὸ
κρανίον γεγονέναι νομίζεται.

30 42. Ταῦτα μάγων ἔργα καὶ τοιάδε μυρία, ἃ τῇ τῶν
ἐπῶν συμμετρία καὶ τῶν ἀξιοπίστως δρωμένων ἔργων φαντασία
πεῖθει τοὺς ἄφρονας· ὧν τὴν τέχνην καταπλαγέντες οἱ αἰρε-
σιάρχαι ἐμμήσαντο, τὸ μὲν ἐν ἀποκρύφῳ καὶ σκότῳ παραδι-
δόντες τὰ δοκούμενα, τὰ δὲ καὶ παρα|φράζοντες ὡς ἴδια· τούτου
35 χάριν ὑπομνήσαι θέλοντες τοὺς πολλοὺς περιεργότεροι ἐγενήθη-
μεν πρὸς τὸ μὴ καταλιπεῖν τινὰ τόπον τοῖς ἐθέλουσι πλανᾶσθαι
ἀπηνέχθημεν δὲ οὐκ ἀλόγως εἰς τινὰ τῶν μάγων ἀπόρητα, ἃ
πρὸς μὲν τὸ προκείμενον οὐ πάνυ ἀναγκαῖα ἦν, πρὸς δὲ τὸ
φυλάσσεσθαι τὴν τῶν μάγων πανοῦργον καὶ ἀσύστατον τέχνην
40 εὐχρηστα ἐνομίζετο. Ἐπεὶ τοίνυν, ὡς εἰκάσαι ἔστι, τὰς πάντων
δόξας ἐξεθέμεθα, πολλὴν φροντίδα ποιήσαντες πρὸς τὸ φανε-
ρῶσαι τὰ ὡς ξένα ὑπὸ τῶν αἰρεσιάρχων ἐπεισαγόμενα πρὸς

8. ἢ ἵππουρον] ἵππουρου C 9. κόμμεως C 13. Post πυρου-
μένην nonnulla exciderunt M 14. δοκεῖν C M 15. πύστιν C
16. κικίδι C δριμεῖ om pr C 19. λαλοῦν C M 20. τρόπῳ

38. Stellae autem apparere faciunt thrissarum vel hippuri squamae aqua cum gummi rigatae et affixae lacunari per intervalla.

39. Terrae motus autem speciem afficiunt, ut videantur omnia moveri, stercus ichneumonis cum lapide ferrum attrahente in prunis incensum. . . .

40. Iecur autem quod videatur inscriptum esse ostendunt. Sinistrae manui inscribit quod lubet, aptatum ad id quod quaesitum est, litterae autem galla et aceto acri scribuntur. Deinde sublatum iecur per aliquod tempus retinet sinistra manu, illud autem trahit typum et quasi inscriptum videtur.

41. Cranium autem loqui positum in terra faciunt in hunc modum. Ipsum quidem factum est ex omento bovino, figuratum autem cera Tusca et gypso apparatus, circumvoluto tegmine speciem cranii prae se fert, quod omnibus loqui videtur operante instrumento, quemadmodum etiam de pueris supra exposuimus. Gruis vel alicuius talis procero collo instructae avis gutture apparato eoque appposito ad cranium latenter collusor quae vult loquitur. Quod ubi evanescere vult, prunorum acervo circumposito tanquam thurificans apparet, quarum calorem cum arripuit cera liquescit, et ita cranium evanuisse creditur.

42. Haec magorum opera et talia sexcenta, quae verborum congruentia et cum fide factorum operum specie deleniunt imperitos. Quorum artem obstupefacti haeresiarchae imitati sunt, partim in abstruso et obscuro tradentes placita, partim etiam exornantes tanquam sua. Quam ob causam quomonefaceremus vulgus laboriosius haec exposuimus, ne ullum relinqueremus locum, si qui vellent seduci. Delati autem sumus non imprudenter in quaedam magorum arcana, quae in rem quidem praesentem non admodum necessaria erant, ad cavendum autem magorum fallacem et ineptam artem utilia videbantur. Postquam igitur, ut videtur, placita universorum exposuimus, multa adhibita cura ad illustrandum esse ea, quae tanquam nova ab haeresiarchis invecta sunt, vana ad pietatem

αὐτὸ μὲν οἱ πρ C ἐπίπλοος C 21. δὲ add M 22. πᾶσι]
 φασὶ C 26. Ὁ ἔπαν — νομίζεται in margine Cod. M θέλει C
 31. ἀξιοπίστων C 35. 36. ἐγεννήθημεν C 36. τρόπον C M 39.
 καὶ τὴν C 40. ἐνομίζετο] νομίζει C: νομίζω M 42. ἐπὶ τῶν C

Θεοσέβειαν ὄντα μάταια καὶ νόθα, οὐδὲ ἐν αὐτοῖς ἴσως ἄξια λόγου τυγχάνοντα, δοκεῖ διὰ συντόμου λόγου ὑπομνησθῆναι
45 κεφαλαιωδῶς τὰ προειρημένα.

43. Πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην φιλοσόφοις καὶ Θεολόγοις ζητήσασιν οὐ συνεφώνησε περὶ τοῦ Θεοῦ, τί ἐστὶν ἢ ποδαπός. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν λέγουσιν εἶναι πῦρ, οἱ δὲ πνεῦμα, οἱ δὲ ὕδωρ, ἕτεροι δὲ γῆν. Ἐκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἔλαττόν
50 τι ἔχει καὶ ἕτερον ὑπὸ τοῦ ἐτέρου ἠτιᾶται. Τοῦτο δὲ συνέβη τοῖς τοῦ κόσμου σοφοῖς, ὅπερ ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσι πρόδηλον, ὅτι ἰδόντες τῆς κίσεως τὰ μεγέθη ἐπὶ τῇ τῶν ὄντων οὐσία ἐταράχθησαν, μείζονα ταῦτα νομίσαντες τοῦ ὑφ' ἐτέρου γένεσιν ἐπιδέξασθαι δύνασθαι, καὶ οὐδὲ ὁμοῦ τὸ σύμπαν αὐτὸ εἶναι
55 τὸν Θεόν. Ἀπέφηναν δὲ τὸ αἴτιον πρὸς Θεολογίαν ἐν τῶν βλεπομένων, νομίσας τις ὅπερ ἔκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τοῖς ὑπὸ Θεοῦ γενομένοις καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου ὑπερβάλλουσαν μεγαλειότητα ἐλαχίστοις ὑπάρχουσιν ἐνιδόντες, | μὴ δυνηθέντες δὲ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ ὄντος Θεοῦ ἐκτεῖναι τὸν νοῦν, ταῦτα ἐθεολόγησαν.
60 Οἱ δὲ ἐνδοτέρω τῆς ἀληθείας νομίσαντες γεγονέναι Πέρσαι ἔφασαν τὸν Θεὸν εἶναι φωτεινόν, φῶς ἐν ἀέρι συνεχόμενον. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἔφασαν τὸν Θεὸν σκοτεινὸν εἶναι, ὅπερ καὶ αὐτὸ τοῦ ἐτέρου ἐπακολούθημα φαίνεται· νυκτὶ γὰρ ἐπακολουθεῖ ἡμέρα, τῇ δὲ ἡμέρα νύξ. Αἰγύπτιοι δὲ πάντων ἀρ-
65 χαιότεροι εἶναι νομίζοντες τὴν τοῦ Θεοῦ δύναμιν ψηφίσαντες τάδε διαστήματα τῶν μοιρῶν· ἐξ ἐπιπνοίας Θειοτάτης ἔφασαν τὸν Θεὸν εἶναι μονάδα ἀδιαίρετον καὶ αὐτὴν ἑαυτὴν γεννώσαν καὶ ἐξ αὐτῆς τὰ πάντα κατασκευάσθαι· αὕτη γὰρ, φησὶν, ἀγέννητος οὐσα τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς γεννᾷ, οἷον ἐφ'
70 ἑαυτὴν ἢ μονὰς ἐπιπροστεθεῖσα γεννᾷ τὴν δυάδα καὶ ὁμοίως ἐπιπροσθεμένη γεννᾷ τὴν τριάδα καὶ τετράδα μέχρι τῆς δεκάδος, ἣτις ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ἀριθμῶν, ἵνα γένηται πρώτη καὶ δεκάτη ἢ μονὰς διὰ τὸ καὶ τὴν δεκάδα ἰσοδυναμεῖν καὶ ἀριθμεῖσθαι εἰς μονάδα, καὶ αὕτη δεκαπλασιασθεῖσα γένηται
75 ἑκατοντάς· καὶ πάλιν γίνεται μονάς, καὶ ἡ ἑκατοντάς δεκαπλασιασθεῖσα ποιήσῃ χιλιάδα, καὶ αὕτη ἔσται μονάς· οὕτως καὶ

43. ἴσως] οἷσαις C 49. ἐλάττω C 52. ὅτι Roperus: οἱ C M
55. ἀπέφηναν δὲ τὸ] ἀπεφάναντο C M 56. νομίσας τις] νομίσας C M, qui putat omissum esse ἕκαστος post vel ante νομίσας
59. ὄντος pr C 63. αὐτὸ τοῦ R. Scottus: ταῦτα C: αὐτὸ M 65.

et adulterina, quaeque ne inter ipsos quidem fortasse in aliquo honore habeantur, placet brevi sermone in pauca conferre quae supra dicta sunt.

43. Quicumque ubique vel philosophi vel theologi quae-
siverunt non concinunt de deo, quid sit aut qualis. Alii enim³⁵
dicunt esse ignem, alii spiritum, alii aquam, alii denique ter-
ram. Singula autem elementa aliqua ex parte deficiunt al-
terumque ab altero superatur. Hoc autem accidit mundi sa-
pientibus, id quod intelligentissimo cuique manifestum est, ut
conspicis mundi summitatibus in rerum natura conturbarentur,⁴⁰
maiora haec arbitrati quam quae ab altero generationem reci-
perent, et ne coniunctum quidem univrsum ipsum esse deum.
Declaraverunt autem principium doctrinae de deo unam rerum
visu perceptarum, cum quisque statueret quodcunque praestare
opinabatur, et ita cum oculos fixissent in iis, quae a deo⁴⁵
creata sunt quaeque ad illius exsuperantem magnitudinem minima
extant, non possent autem in magnitudinem veri dei extendere
mentem, haec in dei locum suffecerunt. Persae autem arbi-
trati se in penetralia veritatis progressos esse dicebant deum
esse lucidum, lucem in aëre contentam. Babylonii autem di-⁵⁰
cebant deum esse tenebricosum, quod et ipsum alterius illius
consequens videtur, noctem enim subsequitur dies, diem autem
nox. Aegyptii autem omnium se esse antiquissimos rati divi-
nam vim computantes has distantias partium ex divino
afflatu dixerunt deum esse monadem indivisam et ipsam semet⁵⁵
generantem ex eaque omnia constitisse. Haec enim, inquit,
cum ipsa non generata sit, numeros deinceps generat, veluti
ad se monas superaddita generat dyadem et similiter superad-
dita generat triadem et tetradem usque ad decadem, quae qui-
dem principium et finis numerorum est, ita ut existat prima et⁶⁰
decima monas, propterea quod etiam decas eandem potestatem
habet et numeratur pro monade, et haec decies sumpta evadet
hecatontas et rursus fit monas, et hecatontas decies sumpta
faciet chiliadem et haec erit monas. Ita et milia decies sumpta

Post δύναμιν signa lacunae posuimus. 66. τί τε διαστ. M μν-
ρῶν C ἐπινοίας C M 69. γασιν? M 70. ἐπιπροσθεῖσα C
72. ἡ ἀρχὴ coni. M 75. καὶ ἡ ἑκατοντὰς Roeporus: κὰν ἡ ἑκατον-
τὰς C M 76. ποιήση M

τὰ χίλια δεκαπλασιασθέντα ἂν ἀπαρτίσωσι τὴν μυριάδα, ὁμοίως
 ἔσται μονάς. Τῆς δὲ μονάδος κατὰ τὴν ἀδιαίρετον σύγκρισιν
 συγγενεῖς ἀριθμοὶ παραλαμβάνονται $\gamma \bar{\epsilon} \zeta \theta$. Ἔστι δὲ καὶ
 80 ἑτέρον ἀριθμοῦ συγγένεια πρὸς τὴν μονάδα φυσικωτέρα κατὰ
 τὴν τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος πραγματείαν, τῆς δυάδος κατὰ τὴν
 ἄριον θέσιν τῶν ἀριθμῶν καὶ διαίρεσιν. Συγγενῆς δὲ ὁ
 ἀριθμὸς ἔστι τοῦ δ καὶ η . Ταῦτα δὲ ἐκ τῆς μονάδος ἀριθμὸν
 λαβόντα πρόνοιαν ἀρετῆς ἐχώρησε μέχρι τῶν δ στοιχείων, λέγω
 85 δὴ τοῦ πνεύματος καὶ πυρὸς ὕδατός τε καὶ γῆς· καὶ ἐκ τούτων
 ποιήσας τὸν κόσμον ἀρρενόθηλον αὐτὸν κατεσκεύασε, καὶ δύο
 μὲν στοιχεῖα εἰς τὸ ἄνω ἡμισφαίριον προσέταξε τό, τε πνεῦμα
 καὶ τὸ πῦρ, καὶ καλεῖται τοῦτο τὸ ἡμισφαίριον τῆς μονάδος
 ἀγαθοποιόν τε καὶ ἀνωφερὲς καὶ ἀρσενικόν· λεπτομερῆς γὰρ
 90 οὐσα ἡ μονάς ποιεῖται εἰς τὸ λεπτότατον μέρος καὶ καθαρώ-
 τατον τοῦ αἰθέρος· τὰ τε ἄλλα δύο στοιχεῖα ὄντα παχύτερα
 ἀπένειμεν τῇ δυάδι, γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ καλεῖται τοῦτο τὸ
 ἡμισφαίριον κατωφερὲς θηλυκόν τε καὶ κακοποιόν· καὶ αὐτὰ
 δὲ πάλιν τὰ ἄνω δύο στοιχεῖα ἑαυτοῖς συγκρινόμενα ἔχουσιν ἐν
 95 ἑαυτοῖς τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ πρὸς εὐκαρπίαν καὶ αὔξησιν τῶν
 ὄλων. Καὶ τὸ μὲν πῦρ ἄρρεν ἔστί, τὸ δὲ πνεῦμα θῆλυ· καὶ
 πάλιν τὸ ὕδωρ ἄρρεν ἔστιν, ἡ δὲ γῆ θῆλυ. Καὶ οὕτως ἀπ’
 ἀρχῆς συνεβίωσε τὸ πῦρ τῷ πνεύματι, τῇ δὲ γῆ τὸ ὕδωρ.
 Ὡσπερ γὰρ δύναμις τοῦ πνεύματος ἔστι τὸ πῦρ, οὕτως καὶ τῆς
 1 γῆς τὸ ὕδωρ καὶ αὐτὰ δὲ τὰ στοιχεῖα ψηφίζόμενα καὶ
 ἀναλυόμενα καθ’ ὑφαιρέσιν ἐννάδων λήγει οἰκείως, ἃ μὲν εἰς
 τὸν ἀρσενικόν | ἀριθμὸν, ἃ δὲ εἰς τὸν θηλυκόν· ὑφαίρεται δὲ
 πάλιν ἡ ἐννάς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, διὰ τὸ τὰς τριακοσίας
 5 ἐξήκοντα τοῦ ὄλου μοίρας ἐξ ἐννεάδων συνίστασθαι καὶ διὰ
 τοῦτο τὰ τέταρα πλινθία τοῦ κόσμου ἐνενήκοντα μοιρῶν περι-
 γεγράφθαι τελείων· προσφκείωται δὲ τῇ μονάδι τὸ φῶς, τῇ δὲ
 δυάδι τὸ σκότος, καὶ τῷ μὲν φωτὶ κατὰ φύσιν ἡ ζωὴ, τῇ δὲ
 δυάδι ὁ θάνατος· καὶ τῇ μὲν ζωῇ ἡ δικαιοσύνη, τῷ δὲ θανάτῳ
 10 ἡ ἀδικία. Διὸ πᾶν γεννώμενον ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἀριθμοῖς
 ἀγαθοποιόν ἔστι, τὸ δὲ ἐν τοῖς θηλυκοῖς κακοποιόν ἔστιν, οἷον

77. ἂν om C lacuna relicta M 81. τοῦ ἑξακύκλου ἑλικος] τῆς
 ἑξακύκλου ἑλικος M: τοῦ ἑξακύκλου ἑλικου Bunsenius I, 77 83. ἀρι-
 θμὸν] ἀριθμοῦ vel ἀρχὴν susp. M 84. ἐχώρησε Roperus 85. ἐκ
 τούτων [ὁ] ποιήσας susp. M 88. τοῦτο ἡμισφαίριον C 1. Inter ὕδωρ

cum accurate reddent myriadem, similiter erunt monas. Monadis 65
autem per indivisorum comparationem cognati numeri compre-
henduntur: 3, 5, 7, 9. Est autem etiam alius numeri cognatio
ad monadem naturalior secundum sextuplicis orbis rationem,
dyadis, secundum parilium posituram numerorum et divisionem.
Cognatus autem est numerus 4 et 8. Haec autem 70
. progressa sunt usque ad quattuor elementa,
dico autem spiritus et ignis aquaeque et terrae, ex quibus et
confecit mundum et masculo-femineum eum adornavit, et duo
quidem elementa ad superius hemisphaerium destinavit: spiri-
tum ignemque, et vocatur hoc hemisphaerium monadis benefi- 75
cumque et sursum vergens et masculinum; cum enim tenui
natura sit monas, effertur in tenuissimam et purissimam par-
tem aetheris; reliquaque duo elementa, quae sunt densiora,
attribuit dyadi: terramque et aquam, et vocatur hoc hemisphae-
rium deorsum vergens femineumque et maleficum. Et ipsa 80
vero rursus superiora duo elementa inter se comparata habent
in se masculinum et femineum ad fertilitatem et incrementa uni-
versorum. Et ignis quidem masculinum est, spiritus autem femi-
neum, et rursus aqua masculinum est, terra autem femineum.
Et ita a principio consuevit ignis cum spiritu, cum terra autem 85
aqua. Sicuti enim potentia spiritus est ignis, ita etiam terrae
aqua Et ipsa vero elementa computata et divisa ex
subtræctione enneadum desinunt proprie partim in masculinum
numerum, partim autem in femineum. Subtrahitur autem rursus
enneas per hanc causam: propterea quod trecentae sexaginta 90
quae sunt universi partes ex enneadibus constant ob eamque
causam quattuor quae sunt regiones mundi nonaginta partibus
circumscriptae sunt perfectis. Appropriatus autem est monadi
ignis, dyadi autem sunt tenebrae, estque luci ex natura vita,
dyadi autem mors, et vitae quidem iustitia, morti autem pra- 95
vitas. Quamobrem quicquid natum est in masculis numeris
beneficum est, in femininis autem maleficum est, veluti com-

et καὶ ὑγαιρέων ἐννάδων lacuna esse videtur, quia in superioribus nihil
de enneadis ratione dictum est M: sed cf. supra cap. 14 2. ἀνα-
λόμμενα Roperus: ἀποδυόμενα C M ἐνάδων C λέγει οἰκειώσαμένη
εἰς C: λέγει οἰκειῶσαι ἃ μὲν εἰς M 3. θῆλυ C: θῆλυν M 6.
τέσσαρ Roperus: ἕτερα C M 7. προσοικειῶται C 9. ζωῆ ἢ] ζωῆ C M

ψηφίζουσι· μονάς, ἵνα ἀπ' αὐτῆς ἀρξώμεθα, γίνεται $\overline{\tau\zeta\alpha}$, ἃ
 λήγει εἰς μονάδα τῆς ἐννεάδος ὑφαιρεθείσης. Ὁμοίως ψήφισον
 δυὰς γίνεται $\overline{\chi\epsilon}$, ὕφελε τὰς ἐννεάδας, λήγει εἰς δυάδα, καὶ
 15 ἀποκαθίσταται ἕκαστον εἰς τὸ ἴδιον.

44. Τῇ οὖν μονάδι ἀγαθοποιῶ οὕση εἰς τὸν ἀπερίζον
 ἀριθμὸν λήγοντα ὀνόματα ἀνωφερῆ ἀγαθοποιὰ εἶναι παρατηρού-
 μενοι λέγουσι· τὰ δὲ εἰς τὸν ἄρτιον ἀριθμὸν λήγοντα κατωφερῆ
 τε καὶ θηλυκὰ καὶ κακοποιὰ εἶναι νενόμισται. Τὴν γὰρ φύσιν
 20 ἕξ ἐναντίων συνισταμένην λέγουσιν ἕκ τε καλοῦ καὶ κακοῦ, ὥσπερ
 δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, φῶς καὶ σκότος, νύξ καὶ ἡμέρα, ζῶη καὶ
 θάνατος. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο λέγουσιν ὡσεὶ τὸ θεὸς ψηφίσας
 . . . καὶ μὴν εἰς πεντάδα, εἰς ἐννάδα καταντᾶ, | ὃ ἔστιν ἄρτιον,
 ὃ ἐπιγραφὴν περιάψαντες θεραπεύουσιν. Οὕτωςι καὶ βοτάνη
 25 τις εἰς τοῦτο λήγουσα τοῦ ἀριθμοῦ ὁμοίως περιαιφθεῖσα ἐνεργεῖ
 διὰ τὴν ὁμοίαν τοῦ ἀριθμοῦ ψῆφον. Ἀλλὰ καὶ ἰατροὺς
 ὁμοίᾳ ψῆφῳ ἀρρώστους θεραπεύει· εἰ δὲ ἐναντία ἢ ψῆφος,
 οὐ θεραπεύει ἡραδίως. Τούτοις τοῖς ἀριθμοῖς προσέχοντες ὅσα
 ὁμοία ἢ λογίζονται κατὰ τόνδε τὸν νοῦν οἱ μὲν κατὰ φωνήεντα
 30 μόνα, οἱ δὲ κατὰ πάντα τὸν ἀριθμὸν· τοιαύτη καὶ ἡ Αἰγυ-
 πτίων σοφία, δι' ἧς τὸ θεῖον δοξάζοντες γινώσκειν νομίζουσιν.

45. Ἰκανῶς οὖν δοκεῖ ἡμᾶς καὶ ταῦτα ἐκτεθεῖσθαι. Ἀλλ'
 ἔτι νομίζω μηδεμίαν δόξαν τῆς ἐπιγείου καὶ χαμαιπειτουῦς σο-
 φίας παραλελοιπέναι, οὐκ ἄχρηστον δὲ τὴν εἰς αὐτὰ φροντίδα
 35 ὄρω ἡμῖν γεγενημένην· οὐδὲ γὰρ μόνον πρὸς ἔλεγχον τῶν αἰ-
 ρέσεων εὐχρηστον ὄρωμεν γεγονέναι τὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ πρὸς
 αὐτοὺς τοὺς ταῦτα δοξάζοντας, οἳ ἐντυχόντες τῇ γεγενημένῃ
 ἡμῶν πολυμεριμνία καὶ τὸ σπουδαῖον θαυμάσουσι καὶ τὸ φι-
 λόπονον οὐκ ἔξουθενήσουσι καὶ μωροὺς οὐκ ἀποφανοῦνται Χρι-
 40 στιανοὺς ἐνιδόντες οἷς αὐτοὶ μωρῶς πιστεύουσιν. Ἔτι δὲ καὶ
 τοὺς τῇ ἀληθείᾳ προσέχοντας φιλομαθεῖς προβιβάσει ὁ λόγος
 φρονιμωτέρους πρὸς τὸ μὴ μόνον τὰς τῶν αἰρέσεων μαθόντας
 ἀρχὰς εὐκόλως ἀνατρέπειν τοὺς πλανᾶν τετολμηκότας, ἀλλὰ
 καὶ τὰς τῶν σοφῶν λεγομένας δόξας, ὧν οὐκ ἄπειροι γενόμε-

12. ἀρξώμεθα C 16. Post οὕση fort. inserendum [ἀκολουθῶς
 τὰ] M ἀπερίζοντος ἀριθμὸς singulari modo dictum, sed fort. non mutan-
 dum; ἡ δυὰς enim περιζυξ ἀριθμὸς appellari potest, unde ἡ μονὰς erit
 ἀπερίζοντος; exspectes εἰς τὸν περιττὸν ἀρ. M 17. ἀριθμοῦ C Leg.

putant: *μονάς*, ut ab ea ordiamur, fit 361, qui numerus desinit in monadem, subtracta enneade. Similem in modum computato: *δνάς* fit 605, subtrahito enneades, desinit in dyadem, et redit singulum quodque in suum.

44. Monadi igitur, quippe quae sit benefica . . . in impari numerum desinentia nomina sursum vergentia et mascula et benefica, recte observata, esse dicunt; quae autem in pari numerum desinunt, deorsum vergentia et feminina et malefica esse credita sunt. Naturam enim aiunt ex contrariis conflatam esse et ex bono et ex malo, sicuti dextrum et sinistrum, lux et tenebrae, nox et dies, vita et mors. Praeterea hoc quoque aiunt 10
quod est par, quod inscriptum litteris aptantes corpori medicantur. Ita etiam herba quaedam, quae desinit in hunc numerum, similiter aptata efficax est propter similem numeri computum. Verum etiam medicus simili numero aegrotos sanat; sin adversus erit numerus, non facile sanabit. His numeris ob- 15
servatis quaeque sunt similia computant ex hac ratione alii quidem secundum vocales solas, alii autem secundum totum numerum. Talis etiam Aegyptiorum sapientia, per quam divinum numen celebrantes cognoscere opinantur.

45. Satis igitur et haec a nobis videntur explicata. Ve- 20
rum praeterea etiam arbitror nullam opinionem sapientiae terrenaе et humi deiectae praetermisisse, non inutilem autem video curam, quae a nobis in eas res impensa est; non enim solum ad coarguendas haereses utilem videmus extitisse sermonem, sed etiam ad ipsos huius doctrinae sectatores, qui, 25
ubi incident impensae curae nostrae, et studium nostrum admirabuntur et laboris assiduitatem non vilipendent nec stultos iudicabunt Christianos, ubi perspicient, quibus rebus ipsi stulte fidem habeant. Adde quod etiam eos, qui veritati sese addixerunt discendi avidi, iuvabit sermo, ut intelligentiores eva- 30
dant non solum, ubi didicerint haeresium fundamenta, ad facilem refutationem eorum, qui seducere eos conabuntur, sed etiam ubi didicerint sapientum quae dicuntur opiniones, quas

ἀνωφερῆ [καὶ ἀρσενικὰ καὶ ἀγαθοποιὰ — παρατηρούμενα, nisi plura turbata M 20. ἐναντίου C 23. Lacunam notavit M 27.
ὁμοίω C 29. οἱ μὲν] ὁ μὲν C 31. δοξάζειν C M 33. εἶπ
ἐπεὶ C M 37. ταῦτα] τὰ αὐτὰ C M

45 νοι, οὐδ' ὑπ' αὐτῶν ταραχθήσονται ὡς ἀμαθεῖς, οὐδ' ὑπό τῶν
πλανηθήσονται ὡς δυνάμει τινὶ δρώντων, ἀλλ' ἔτι καὶ τοὺς
πλανωμένους ἐπιτηρήσουσιν.

46. Ἰκανῶς οὖν τὰ δόξαντα ἐκθέμενοι λοιπὸν ἐπὶ τὴν
τοῦ προκειμένου πραγματείαν χωρήσωμεν, ὅπως ὁ τε|τάγμαθα
50 περὶ τῶν αἰρέσεων ἐπιδείξαντες ἐκάστοις τε τὰ ἴδια ἀποδοῦναι
ἀναγκάσαντες γυμνοὺς τοὺς αἰρεσιάρχας φανερώσωμεν, καὶ ἀφρο-
σύνην τῶν πειθομένων κατηγορήσαντες πείσομεν παλινδρομεῖν
ἐπὶ τὸν τῆς ἀληθείας εὐδιον λιμένα. Ἴνα δὲ σαφέστερα τοῖς
ἐντυγχάνουσι τὰ ῥηθησόμενα φανῆ, δοκεῖ καὶ [τὰ] τῷ Ἀράτῳ
55 πεφροντισμένα περὶ τῆς κατὰ τῶν οὐρανίων ἀστρῶν διαθέσεως
ἔξειπεῖν, ὡς τινες εἰς τὰ ὑπὸ τῶν γραφῶν εἰρημένα ἀπεικονί-
ζοντες αὐτὰ ἀλληγοροῦσι, μετάγειν τὸν νοῦν τῶν προσεχόντων
πειρώμενοι, πιθανοῖς λόγοις προσάγοντες αὐτοὺς πρὸς ἃ βού-
λονται, ξένον θαῦμα ἐνδεικνύμενοι ὡς κατηστερισμένων τῶν ὑπ'
60 αὐτῶν λεγομένων, οἱ τῷ παραξένῳ θαύματι ἐνορῶντες μικρο-
θαύμαστοι ἀλίσκονται δίκην ὀρνέου τοῦ λεγομένου ὄτου, οὐ τὸ
παράδειγμα καλὸν ἔξειπεῖν διὰ τὰ μέλλοντα. Ἔσα δὲ τὸ ζῶον
οὐ πολὺ ἀπεμφαῖνον ἀειτοῦ οὔτε μεγέθει οὔτε μορφῇ· ἀλίσκε-
ται δὲ τοῦτον τὸν τρόπον. Ὁ ἀγρευτῆς τῶν ὀρνίθων ἐπὶ ἰδίῃ
65 ἀγέλην που καταπιᾶσαν, πόρρωθεν ἀνακρουόμενος τὰς χεῖρας
ὀρχεῖσθαι σκήπτειται, καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον ἐγγίξει τοῖς ὀρ-
σιν· οἱ δὲ τὴν παράξενον θέαν καταπεπληγότες ἀπεριβλεπτοὶ
πάντων γίνονται. Ἔτεροι δὲ τῶν ἐπὶ τὴν ἄγρην παρεσκευασμέ-
νων ὀπισθεν ἐπελθόντες τοὺς ὀρνεις εὐκόλως συλλαμβάνονται
70 θεωμένους τὸν ὀρχηστήν. Διὸ ἀξιῶ μὴ τις τοῖς ὁμοίοις θαύ-
μασι καταπλαγεὶς ἐξηγουμένων τὸν οὐρανὸν δίκην ὄτου συλ-
ληφθῆ· ὀρχησις γὰρ καὶ λῆρος ἢ τῶν τοιούτων πανουργία καὶ
οὐκ ἀλήθεια. Φησὶν οὖν ὁ Ἄρατος οὕτως· |

Οἱ μὲν ὁμῶς πολέες τε καὶ ἄλλυδις ἄλλοι ἐόντες
75 οὐρανῷ ἔλκονται πάντ' ἤματα συνεχῆς αἰεὶ (τουτέστιν οἱ πάν-
τες ἀστέρες).

Αὐτὰρ ὄγ' οὐδ' ὀλίγον μετανίσσεται, ἀλλὰ μάλ' αὐτως
ἄξων αἰὲν ἄρῃεν, ἔχει δ' ἀτάλαντον ἀπάντη
μεσσηγὺς γαῖαν, περὶ δ' οὐρανὸν αὐτὸν ἀγινεῖ.

45. οὐδ' — οὐδ' C M 54. τὰ add M 57. μετάγειν] μετὰ
C: ἀπατᾶν s. πλανᾶν susp. M 64. De hac captura cf. Athen. IX,
p. 390 D. M 65. κατὰ πᾶσαν pr C 71. ἐξηγούμενον C 72. ὀρχη-

edocti neque ab ipsis turbabuntur tanquam ignari, neque ab aliquibus seducentur quasi vi quadam agentibus, sed etiam eos, qui seduci se patientur, cavebunt. 35

46. Expositis igitur quantum satis iis, quae placuit exponi, iam ad consilium quod propositum est exsequendum transeamus, ut demonstrato quod constituimus de haeresibus et coacto, ut singulis sua reddantur, nudos haeresiarchas ostendamus, et inscitia obsequentium manifestata compellamus redire ad veritatis serenum portum. Quo autem apertiora ea quae dicenda sunt lectoribus appareant, placet etiam ea, quae ab Arato elaborata sunt de caelestium siderum positura, in medium proferre, quandoquidem quidam cum doctrina sacrae scripturae comparantes illa sensum depravant, seducere mentes eorum qui aures praebent conati, cum persuasibilibus rationibus alliciunt eos ad quae volunt, inauditum spectaculum ostentantes, quasi caelo defixa sint quae tradunt; isti autem fixis in inauditum spectaculum oculis vanorum mirantes capiuntur instar avis, quae vocatur bubo, cuius simile convenit afferre propter ea quae instant. Est autem animal hoc non multum dissimile aquilae neque magnitudine neque figura, capitur autem in hunc modum. Auceps cum vidit catervam aliquo in loco desidentem, ex longinquo concutiens manus saltare se simulat et in hunc modum paullatim appropinquat avibus, illae autem obstupefactae novitate spectaculi ad omnia caecutiunt. Alii autem ex iis, qui ad capturam parati sunt, a tergo supervenientes aves nullo negotio comprehendunt, cum contemplantur saltatorem. Quapropter precor, ne quis similibus spectaculis obstupefactus caelum interpretantium instar bubonis ludificetur. Saltatio enim et nugae talium mala fraus et non veritas. Ait igitur Aratus in hunc modum:

Illae simul multaeque et aliorum aliae

In caelo vertuntur per omnes dies perpetuo (hoc est universae stellae),

Verum haec ne paullum quidem declinat, sed immota semper

Axis perpetuo manet, tenet autem fixam omnes in partes

In medio tellurem, circumagat autem ipsum caelum.

σία C 73. ἀλήθεια Roeperus coll. p. 124, 21: ἀληθής C M 74.
Cf. Arat. Phaenom. v. 19 sqq. ἄλυσθαι C 77. μετανίσσεται pr C:
μετανίσσεται corr C 78. αἱ ἐνάργηεν C.

80 47. Πολέας φησὶν εἶναι τοὺς κατὰ τὸν οὐρανὸν ἀστέρας,
 τουτέστι στρεπτούς, διὰ τὸ περιέρχεσθαι ἀπὸ ἀνατολῆς εἰς δύ-
 σιν καὶ δύσεως εἰς ἀνατολὴν ἀπαύστως σφαιροειδεῖ σχήματι.
 Εἰλεῖσθαι δὲ κατὰ τὰς ἄρκτους αὐτὰς λέγει οἷόν τι ποταμοῖ
 ῥεῦμα μέγα θαῦμα Δράκοντος πελώρου, καὶ τοῦτ' εἶναι ὃ, φησὶν,
 85 ἐν τῷ Ἰωβ πρὸς Θεὸν διάβολος ἔφη· ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπὲρ
 οὐρανὸν καὶ περιελθὼν, τουτέστι περιστραφεὶς καὶ περισκο-
 πήσας τὰ γινόμενα· τετάχθαι γὰρ νομίζουσι κατὰ τὸν ἀρκτικὸν
 πόλον τὸν Δράκοντα, τὸν ὄφιν, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου πόλου
 πάντα ἐπιβλέποντα καὶ πάντα ἐφορῶντα, ἵνα μηδὲν τῶν πρα-
 90 τωμένων αὐτὸν λάθῃ· πάντων γὰρ δυνόντων τῶν κατὰ τὸν
 οὐρανὸν ἀστέρων μόνος οὗτος ὁ πόλος οὐδέποτε δύνει, ἀλλὰ
 ἄνω ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἐρχόμενος πάντα περισκοπεῖ καὶ ἐπι-
 βλέπει καὶ λαθεῖν αὐτὸν τῶν πραγματοποιμένων, φησί, δύναται οὐδέν.

Ἦχι μάλιστα

95 μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολαὶ ἀλλήλησι,
 τετάχθαι δὴ φησὶν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Κατὰ γὰρ τὴν δύσιν
 καὶ ἀνατολὴν τῶν δύο ἡμισφαιρίων κεῖται τὸ κεφάλαιον τοῦ
 Δράκοντος, ἵνα, φησί, μηδὲν αὐτὸν λάθῃ κατὰ τὸ αὐτὸ μῆτε
 τῶν ἐν τῇ δύσει, μῆτε τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἀλλὰ πάντα γινώ-
 1 σκη τὸ θηρίον ὁμοῦ. Ἔστι δὲ κατ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ
 Δράκοντος ἰδέα ἀνθρώπου διὰ ἀστρων θεωρουμένη, ὃ καλεῖ κε-
 κμηκὸς εἶδωλον ὃ Ἄρατος καὶ μογένου ζοικός· καλεῖται δὲ ὁ Ἐν
 γόνασιν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος οὐκ εἰδέναι φησὶν οὗτος τίς ἐστιν
 5 ὁ πόνος καὶ τὸ θαῦμα τοῦτο στρεφόμενον ἐν οὐρανῷ· οἱ δὲ
 διὰ τῆς τῶν ἀστρων ἱστορίας αἰρετικοὶ θέλοντες τὰ ἐαυτῶν δόγ-
 ματα συνιστᾶν, περιεργότερον τούτοις ἐπισχόντες, τὸν Ἐν γόνασι
 φασὶν εἶναι τὸν Ἀδάμ, κατὰ πρόσταγμα, φησὶν, τοῦ Θεοῦ, κα-
 θὼς εἶπε Μωσῆς, φυλάσσοντα τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος καὶ
 10 τὸν Δράκοντα τὴν πτέρναν αὐτοῦ. Οὕτως γὰρ φησὶν ὁ Ἄρατος
 Δεξιτεροῦ ποδὸς ἔχων σκολιοῦ Δράκοντος.

80. φασὶν C 84. Cf. Arat. Phaenom. v. 45. 46: Τὰς δὲ δι'
 ἀμφοτέρων οἷα ποταμοῖο ἀπορρῶξ || εἰλεῖται μέγα θαῦμα, Δράκων κ. τ. λ.
 85. Θεὸν] τὸν C M διάβολον ὡς C M Cf. Iob 1, 7: περιελθὼν
 τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπὲρ οὐρανὸν πάρεμι 90. τῶν οὐρα-
 νῶν C 94. Ἦχι μάλιστα C: ἦχι περ ἄκραι Aratus v. 61, 95.
 σμίγονται C δύσεις — ἀλλήλοισι C 96. δῆ] δέ C: τῆδε susp. M
 99. 1. γινώσκει C 2. ἰδέα] εἰ δέ C 3. 4. Cf. Arat. v. 63. 64.

47. Multas (πολλέας) ait esse in caelo stellas, hoc est vertentes, quia circumaguntur ab ortu ad occasum et occasu ad ortum perpetuo orbiculari figura. Volvi autem versus ipsas Ursas dicit quasi quoddam flumen amnis magnum miraculum immensi Serpentis, et hoc esse quod ait in Iob ad deum diabolus, qui dixit: *Perlustravi quae sub caelum est terram et circuiui*, hoc est circumegi me et undique contemplatus sum mundum. Constitutum enim esse arbitrantur versus borealem polum Draconem, serpentem, qui ab altissimo polo omnia inspectat et omnia intuetur, ne quid omnium quae fiant eum fugiat. Cum enim omnes in caelo stellae occidant, solus hic polus nunquam occidit, sed in sublimi super horizontem vadens omnia circumspicit et inspectat, nec quidquam illorum quae fiunt, ait, eum fugere potest.

Qua maxime

Miscentur et occasus et ortus secum,

constitutum esse ait eius caput. Nam versus occasum et ortum amborum hemisphaeriorum situm est caput Draconis, ne quid, inquit, eum fugiat per eundem locum neque eorum, quae sunt in occasu, neque quae sunt in ortu, sed omnia cognoscat belua simul. Est autem iuxta ipsum caput Draconis species hominis per stellas conspicua, quam vocat Aratus imaginem labore attritam et aerumnosi similem, vocatur autem Ingenubus. Iam Aratus quidem ignorare ait, hic labor quis sit et miraculum hoc quod vertitur in caelo, haeretici autem per astrorum pervestigationem annisi doctrinas suas confirmare studiosius haec scrutati illum, qui est in genibus, aiunt esse Adam, secundum imperatum dei, sicuti dixit Moses, *observantem caput Draconis et Draconem calcem eius*. Ita enim inquit Aratus:

Dextri pedis vestigium habens inflexi Draconis.

Τῆς δ' ἀγχοῦ μογέοντι κυλίνδεται ἀνδρὶ ἑοικὸς ἢ εἶδωλον κ. τ. λ.: v. 65. 89q. ἀλλὰ μιν αὐτως ἢ Ἐγγόνασιν καλέουσι· τὸ δ' αὐτ' ἐν γούνασι κάμνον ἢ ὀκλάζοντι ἑοικεγ. 5. 6. Cf. Arat. v. 64. 65: τὸ μὲν οὐτις ἐπίσταιται ἀμφασὸν εἰπεῖν, ἢ οὐδ' ὄτινι κρέματα κείνος πόνω, ἀλλὰ κ. τ. λ. 9. Cf. 1 Mos. 3, 15: αὐτὸς σου τηρήσει (al. τηρήσει vel τειρήσει) κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις (al. τηρήσεις vel τειρήσεις) αὐτοῦ πτέρναν. 10. Οὗτος pr C 11. ποδὸς ἄκρον ἔχει Aratus v. 70.

48. Παρατετάχθαι δέ φησιν αὐτῷ ἐκατέρωθεν (λέγω δὲ τῷ Ἐν γόνασι) Λύραν καὶ Στέφανον, αὐτὸν δὲ γόνυ κλίνειν καὶ ἐκτετακίᾳ ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας οἶονεὶ περὶ ἁμαρτίας ἐξο-
15 μολογούμενον. Εἶναι δὲ τὴν λύραν μουσικὸν ὄργανον ὑπὸ νη-
πίου ἔτι παντελῶς κατασκευασμένον τοῦ λόγου· λόγον δὲ εἶναι
παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἀκουόμενον τὸν Ἑρμῆν. Φησὶ δὲ ὁ Ἄρατος
περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς λύρας·

τὴν δ' ἄρ' ἔτι καὶ παρὰ λίκνω

20 Ἑρμείης ἐτόρησε, λύρην δ' εἶπεν καλέεσθαι. |
Ἑπτάχορδος ἐστὶ, διὰ τῶν ἐπτὰ χορδῶν τὴν πᾶσαν ἀρμονίαν
καὶ κατασκευὴν ἐμμελῶς ἔχουσαν τοῦ κόσμου [σημαίνουσα]. ἐν
ἑξ ἡμέραις γὰρ ἐγένετο ὁ κόσμος, καὶ τῇ ἑβδόμῃ καταπέπαι-
ται. Εἰ οὖν, φησὶν, ἐξομολογούμενος ὁ Ἀδὰμ καὶ τὴν κεφα-
25 λὴν φυλάσσων τοῦ θηρίου κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ ἐκμι-
μήσειαι τὴν λύραν, τουτέστι κατακολουθήσει τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ,
τουτέστι πειθόμενος τῷ νόμῳ, παρακείμενον αὐτῷ τὸν στέφα-
νον λήψεται. Ἐὰν δὲ ἀμελήσῃ, συγκατενεχθήσεται τῷ ὑποκει-
μένῳ θηρίῳ, καὶ τὸ μέρος ἔξει, φησὶ, μετὰ τοῦ θηρίου. Ἔοικε
30 δὲ ὁ Ἐν γόνασιν ἐκατέρωθεν ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας, καὶ τοῦτο
μὲν τῆς λύρας, τοῦτο δὲ τοῦ στεφάνου ἐφάπτεσθαι [τοῦτο δὲ
ἐξομολογεῖσθαι], ὡς ἔστιν ἰδεῖν δι' αὐτοῦ τοῦ σχήματος· ἐπι-
βουλεύεται δὲ ὁμῶς καὶ ἀποσπᾶται ὁ στέφανος αὐτοῦ ὑπὲρ ἄλ-
λου θηρίου, μικροτέρου δράκοντος, ὃ ἐστὶ γέννημα τοῦ φυλασ-
35 σομένου ὑπὸ τοῦ Ἐν γόνασι τῷ ποδί. Ἄνθρωπος δὲ ἐστήκεν
ἐκατέρως τὰς χερσὶ καρτερῶς κατασφίγγων καὶ εἰς τὰ ὀπίσω
ἔλκων ἀπὸ τοῦ στεφάνου τὸν ὄφιν καὶ οὐκ ἐξ ἐφάπτεσθαι βια-
ζόμενον τοῦ στεφάνου τὸ θηρίον· Ὀφιοῦχον δὲ αὐτὸν ὁ Ἄρα-
τος καλεῖ, ὅτι κατέχει τὴν ὄφιν τοῦ ὄφεως ἐπὶ τὸν στέφανον
40 ἔλθεῖν πειρωμένου. Λόγος δέ, φησὶν, ἐστὶ σχήματι ἀνθρώπου
ὁ κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἔλθεῖν τὸ θηρίον, οἰκτιρῶν τὸν
ἐπιβουλεύομενον ὑπὸ τοῦ δράκοντος ὁμοῦ καὶ τοῦ γεννήματος
ἐκείνου. Αὐταὶ δὲ αἱ Ἄρατοι, φασὶν, ἑβδομάδες εἰσὶ δύο, ἐξ
ἐπτὰ ἀστέρων συγκείμεναι, δισσωῶν κτίσεων εἰκόνες. Πρώτη γάρ,
45 φησὶν, κίσις ἢ κατὰ τὸν Ἀδὰμ ἐν πόνοις, ὃ ἐστιν ὁ ἐν γόνα-

12. Παρὰ τὸ τετάχθαι C 13. τὸ ἐν γόνασι C 15. εἰδέναι C

16. λόγον R. Scottus: λόγῳ C M 17. ἀκουόμενον] καλούμενον R.
Scottus. 19. Arat. v. 268: τὴν δ' ἄρ' ἔ) καὶ παραλίκνω C 20.

ἐτόρησε λύρην δ' εἶπε C: δέ μιν εἶπε λέγεσθαι Aratus 22. σημαίνουσα

48. Iuxta positam autem esse ait ei utrinque (dico autem ei, qui est in genibus) Lyram et Coronam, ipsum autem genu flectere et passis manibus tanquam de peccato confitem-1
tem. Esse autem lyram musicum instrumentum, ab infante admodum etiamtum fabricatum logo, logum autem esse qui apud Graecos vocatur Hermes. Dicit autem Aratus de fabricatione lyrae:

5

illam autem etiamtum in cunis vagiens

Mercurius terebravit, lyram autem edixit vocari.

Septem chordarum est, per septem chordas universam harmoniam et fabricam mundi concinentem significans. Nam in sex diebus mundus factus est et septimo requievit. Si igitur, in-10
quit, confitens Adam et caput observans beluae secundum imperatum dei imitabitur lyram, hoc est obsequetur logo dei, hoc est parens legi, appositam ei coronam accipiet. Ubi autem negliget, una deorsum feretur cum belua, quae subiacet, et sortem habebit, inquit, cum belua. Videtur autem Ingenubus ab 15
utraque parte iniicere manus et ab altera parte attingere lyram, ab altera autem coronam, ut licet videre per ipsum habitum. Insidiis autem petit simul et atrectat coronam eius alia belua, minor draco, quae est proles eius qui observatur ab eo, qui est in genibus, pede. Homo autem adstat utraque 20
manu per vim constringens et retrahens a corona serpentem, nec patitur attingere coronam vehementer nitentem beluam. Anguitenentem autem appellat eum Aratus, quoniam detinet impetum serpentis, qui nititur assequi coronam. Logus autem, inquit, est figurâ hominis is qui impedit, quominus assequatur 25
coronam, beluam, miseratus eum, cui insidiantur draco simul et proles eius. Ipsae autem Ursae, aiunt, hebdomades sunt duae, ex septem stellis constantes, duplicium creaturarum imagines. Prima enim, inquit, creatura est secundum Adam in aerumnis, quod est is, qui in genibus est conspicuus. Altera 30

add Roesperus 26. τῷ λόγῳ] τοῖς C: τοῖς λόγοις M 30. ἐπι-
βάλεω C 31. τοῦ om C M 31. 32. τοῦτο — ἐξομολογεῖσθαι.
Haec ex p. 118, 14 interpolata esse vidit Roesperus 33. ὅμως C M
35. τῷ παιδί C; cf. Arat. v. 70 43. Αὐταῖ] Αὐταὶ C M 44. ἀστέ-
ρων Roesperus: ἀριθμῶν C M 45. ἐν πόνοις ὃ ἐστὶν ὃ] ἐν πόνοις ὃ
C: ἢν ἐμφαίνει ἐν π. ὃ M: ἢν ἐμφαίνει ὃ R. Scottus

σιν ὀρώμενος. Δευτέρα δὲ ἡ κίσις ἢ κατὰ | Χριστῶν, δι' ἧς ἀνα-
γεννώμεθα, ὃ ἔστιν ὁ Ὀφιοῦχος ἀνταγωνιζόμενος τῷ θηρίῳ καὶ
κωλύων ἐπὶ τὸν στέφανον ἔλθεῖν τὸν ἠτοιμασμένον τῷ ἀνθρώ-
πῳ. Μεγάλη δὲ ἔστιν Ἄρκτος ἢ Ἑλίκη, φησὶν, μεγάλης κτίσεως
50 σύμβολον, πρὸς ἣν πλέουσιν Ἕλληνες, τουτέστι πρὸς ἣν παι-
δεύονται καὶ διὰ τῶν τοῦ βίου φερόμενοι κυμάτων ἐπακολου-
θοῦσιν, ἐλίκην τινὰ οὖσαν τὴν τοιαύτην κίσις ἢ διδασκαλίαν
ἢ σοφίαν, εἰς τὰ ὀπίσω ἄγουσαν τοὺς ἐπομένους τῇ τοιαύτῃ
κίσει. Στροφή γάρ τις τῆς Ἑλίκης προσηγορία καὶ ἀνακύκλω-
55 σις ἐπὶ τὰ αὐτὰ εἶναι δοκεῖ. Μικρὰ δὲ τις ἢ ἑτέρα Ἄρκτος
οἶονεῖ τις εἰκὼν τῆς δευτέρας κτίσεως τῆς κατὰ θεὸν κτισθείσης·
ὀλίγοι γάρ, φησὶν, εἰσὶν οἱ διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ πορευόμενοι·
στενὴν δὲ λέγουσιν εἶναι τὴν Κυνοσουρίδα, πρὸς ἣν ὁ Ἄρατος
φησιν ὅτι οἱ Σιδόνιοι ναυτίλλονται. Σιδονίους δὲ ἀπὸ μέρους
60 εἴρηκεν ὁ Ἄρατος Φοίνικας διὰ τὸ εἶναι τὴν Φοινίκων σοφίαν
θανμαστήν, Φοίνικας δὲ εἶναι Ἕλληνες λέγουσι τοὺς ἀπὸ τῆς
Ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατοικήσαντας εἰς τοῦτον τὸν χώρον, οὗ
καὶ νῦν οἰκοῦσι, τοῦτο γὰρ Ἡροδότῳ δοκεῖ. Κυνόσουρα δὲ, φη-
σὶν, αὕτη ἢ Ἄρκτος, ἢ κίσις ἢ δευτέρα, ἢ μικρὰ, ἢ στενὴ ὁδός,
65 καὶ οὐχὶ ἢ Ἑλίκη. Οὐ γὰρ εἰς τὰ ὀπίσω ἄγει, ἀλλ' εἰς τὰ ἔμ-
προσθεν ἐπ' εὐθείας τοὺς ἐπομένους ὁδηγεῖ, κυνὸς οὔσα. Κύων
γάρ ὁ λόγος, τοῦτο μὲν φρουρῶν καὶ φυλάσσων τὸ ἐπιβουλεύο-
μενον ὑπὸ τῶν λύκων ποιμνιον, τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κτίσεως τὰ θηρία
κνηγῶν καὶ διαφθείρων, τοῦτο δὲ γεννῶν τὰ πάντα, καί, ὃ
70 δὴ φασί, κύων, τουτέστι γεννῶν. Ἐντεῦθεν, φασὶν, ὁ Ἄρατος
περὶ τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατολῆς λέγων εἴρηκεν οὕτως· | Κυνὸς δὲ
ἀνατείλαντος οὐκέτι φυταλιαὶ ἐψεύσαντο. Τοῦτο ἔστιν ὃ
λέγει τὰ φυτευόμενα φυτὰ εἰς τὴν γῆν μέχρι τῆς τοῦ Κυνὸς ἀνατο-
λῆς πολλάκις μὴ ῥιζοβολήσαντα ὁμῶς τέθηλε φύλλοις, καὶ ἐν-
75 δείκνυται τοῖς βλέπουσιν ὅτι ἔσται τελεσφόρα καὶ φαίνεται ζῶντα,
οὐκ ἔχοντα ζωὴν ἀπὸ τῆς ῥίζης ἐν αὐτοῖς· ἐπειδὴν δ' ἢ τοῦ
Κυνὸς ἀνατολὴ γένηται, ὑπὸ τοῦ Κυνὸς τὰ ζῶντα ἀπὸ τῶν νε-
κρῶν διακρίνεται· μαραίνεται γὰρ ὄντως ὅσα οὐκ ἔρριζοβόλη-
σεν. Οὗτος οὖν, φησὶν, ὁ Κύων, λόγος τις ὢν θεῖος, ζώντων

55. ἐπεὶ τὰ C 57. 58. Cf. Matth. 7, 14: τί στενὴ [ἢ πύλη] καὶ
τεθλιμμένη ἢ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκον-
τες αὐτήν 58. στενοὶ C 59. Cf. Arat. v. 44: τῇ καὶ Σιδόνιοι ἰθύν-
τατα ναυτίλλονται. 61. Ἕλληνας C 63. Ἡροδότῳ corr C; cf.

autem creatura secundum Christum, per quam regeneramur, quod est Anguitenens reluctans beluae et impediens coronam attingere, quae apparatus est homini. Magna autem Ursa est Helica, inquit, magnae creaturae signum, ad quam navigationem dirigunt Graeci, hoc est ad quam instituuntur et per flu- 35
 ctus vitae portati sequuntur, tanquam volutam quandam talem creaturam vel disciplinam vel sapientiam retro ducentem eos qui sequuntur talem creaturam. Versio enim quaedam Helicae appellatio et revolutio ad eadem esse videtur. Exigua autem quaedam altera Ursa tanquam imago quaedam alterius creatio- 40
 nis secundum deum conditae. Pauci enim, inquit, sunt, qui per angustum tramitem incedunt. Angustam autem dicunt esse Cynosuridem, ad quam Aratus Sidonios ait navigationem instituere. Sidonios autem ex parte Aratus dixit Phoenices, pro-
 pterea quod Phoenicum sapientia admirabilis est, Phoenices 45
 autem esse Graeci dicunt eos, qui ab rubro mari sedes translulerunt in eum locum, quem etiam nunc inhabitant; hoc enim Herodoto placet. Cynosura autem, inquit, haec Ursa, creatura secunda, parva, angustus trames, et non Helica. Non enim retrorsum ducit, sed prorsus recta via eos qui sequuntur ma- 50
 nuducit, quippe quae sit *κυνός*. *Κύων* enim logus est, partim custodiens et servans gregem, cui insidiantur lupi, partim a creatura beluas tanquam canis venans et pessumdans, partim generans cuncta et, quod aiunt, *κύων*, hoc est generans. Hinc, aiunt, Aratus de ortu Canis loquens dixit hoc modo: *Cane* 55
autem orto non iam segetes mentitae sunt. Hoc est quod ait: semina coniecta in terram usque ad Canis ortum saepe, cum radices non egerunt, tamen effloruerunt foliis et manifestant inspectantibus se fore fructuosa et apparent vigentia, non habentia vitam a radice in ipsis; ubi autem Canis ortus erit, a 60
 Cane quae vivunt a mortuis discernuntur; arescunt enim revera quaecunque radices non egerunt. Hic igitur, inquit, Canis cum logus quidam sit divinus, vivorum et mortuorum iu-

Herodot. Hist. I, 1. M 66. *κυνός*] *κίσις* C M 72. *φιλαίται*
 C; Arat. v. 332 sqq.: *οὐκέτι κείνον* (sc. *Σείριον*) *ἄμ' ἡλίῳ ἀνιόντα* || *φυ-*
ταλαιὰ ψεύδονται ἀναλδέα φυλλιοῦσαι · || *ῥεῖα γὰρ οὖν ἔκρινε διὰ σίχας ὄξυς*
ἀίξας, || *καὶ τὰ μὲν ἔρρωσεν, τῶν δὲ φλόον ὤλεσε πάντα*. 76. δ' ἦ)
 δὲ C

80 καὶ νεκρῶν κριτῆς καθέστηκε, [καὶ] καθάπερ τῶν φυτῶν ὁ
 Κύων τὸ ἄστρον ἐπὶ τῆς κτίσεως θεωρεῖται, οὕτως ἐπὶ τῶν οὐ-
 ρανίων φυτῶν, φησί, τῶν ἀνθρώπων, ὁ λόγος. Διὰ τὴν τοιαύ-
 την οὖν αἰτίαν ἢ δευτέρα κτίσις, Κυνόσουρα, λογικῆς κτίσεως
 εἰκὼν ἔστηκεν ἐν οὐρανῷ· μέσος δὲ ὁ Δράκων τῶν δύο κτίσεων
 85 ὑποτείνεται, τὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης κτίσεως κωλύων ἐπὶ τὴν μι-
 κρὰν κτίσιν μετελθεῖν, τὰ τε ἐν τῇ κτίσει καθεστηκότα, καθά-
 περ τὸν Ἐν γόνασι, παραφυλάσσω, τηρῶν πῶς καὶ τίνα τρό-
 πον ἕκαστον ἐν τῇ μικρᾷ κτίσει καθέστηκε. Τηρεῖται δὲ καὶ
 αὐτὸς κατὰ τὴν κεφαλὴν, φησὶν, ὑπὸ τοῦ Ὀφιοῦχου. Αὕτη,
 90 φησὶν, εἰκὼν ἔστηκεν ἐν οὐρανῷ, σοφία τις οὕσα τοῖς ἰδεῖν δυ-
 ναμένοις. Εἰ δὲ ἔστιν ἀσαφὲς κατὰ τοῦτο, δι' ἄλλης εἰκόνας,
 φησὶν, ἢ κτίσις διδάσκει φιλοσοφεῖν, περὶ ἧς ὁ Ἄρατος εἴρη-
 κεν οὕτως·

Οὐδ' ἄρα Κηφῆος μογερὸν γένος Ἰασίδαο.

95 49. Ὁ Κηφεύς, φησὶν, αὐτοῦ ἐστὶ πλησίον καὶ ἡ Κασ-
 σιέπεια καὶ Ἀνδρομέδα καὶ ὁ Περσεύς, μεγάλα τῆς | κτίσεως
 γράμματα τοῖς ἰδεῖν δυναμένοις. Κηφέα γάρ φησιν εἶναι τὸν
 Ἀδάμ, τὴν Κασσιέπειαν Εὐάν, τὴν Ἀνδρομέδαν τὴν ἀμφοτέρων
 τούτων ψυχὴν, τὸν Περσεέα Λόγον, πτερωτὸν Διὸς ἔγγονον, τὸ
 1 Κῆτος τὸ ἐπίβουλον θηρίον. Οὐκ ἐπ' ἄλλον τινὰ τούτων, ἀλλ'
 ἐπὶ μόνην τὴν Ἀνδρομέδαν ἔρχεται ὁ ἀποκτείνας τὸ θηρίον,
 οὗ καὶ τὴν Ἀνδρομέδαν πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν ἐκδοτον δεδεμένην
 τῷ θηρίῳ ὁ Λόγος, φησὶν, ὁ Περσεὺς ῥύεται. Περσεὺς δὲ ἐστὶν
 5 ὁ ὑπόπτερος ἄζων, ὁ περαίνων ἑκατέρους τοὺς πόλους διὰ μέ-
 σης τῆς γῆς καὶ στρέφων τὸν κόσμον. Ἔστι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὄρνις ὁ κύκνος παρὰ τὰς ἄρκτους, [μουσι]κὸν
 ζῷον, τοῦ θείου σύμβολον πνεύματος· ὅτι πρὸς αὐτοῖς ἤδη τοῖς
 τέρμασι γενόμενον τοῦ βίου μόνον ἄδειν πέφυκε, μετὰ ἀγαθῆς
 10 ἐλπίδος τῆς κτίσεως τῆς πονηρᾶς ἀπαλλασσόμενον ὕμνους ἀνα-
 πέμπον τῷ θεῷ. Καρκίνοι δὲ καὶ ταῦροι καὶ λέοντες καὶ κριοὶ
 καὶ αἴγες καὶ ἔριφοι, καὶ ὅσα ἄλλα θηρία διὰ τῶν ἄστρον
 ὀνομάζονται κατὰ τὸν οὐρανόν, εἰκόνες δὴ, φησὶν, εἰσὶ καὶ πα-
 ραδείγματα, ἀφ' ὧν ἢ μεταβλητὴ κτίσις λαμβάνουσα τὰς ἰδέας
 15 τοιούτων ζῴων γίνεται πλήρης.

80. καὶ add M τὸ φυτὸν C M 87. παραφυλάσσω Roe-
 perus: παραφυλάσσειν C: παραφυλάσσει M 90. In C vox εἰκὼν
 videtur erasa M τοῖς] τοῦ C 94. εἰς ἀδάμο C; cf. Arat. v. 179

dex extitit, et sicuti plantarum Canis sidus in creatura sese exhibet, ita in caelestibus plantis, inquit, hominibus, logus.⁶⁵ Propter hanc igitur causam altera creatura, Cynosura, logicae creaturae imago constitit in caelo. Medius autem Draco inter ambas creaturas subtenditur, ea, quae sunt magnae creaturae, impediens in exiguam creaturam transmigrare, eaque, quae in creatura constiterunt, veluti eum, qui est in genibus, custo-⁷⁰ diens, observans, quomodo et quemadmodum singula in exigua creatura constiterint. Observatur autem et ipse ad caput, inquit, ab Anguitenente. Haec, inquit, imago constitit in caelo, sapientia quaedam iis, qui videre possunt. Sin ab hac parte obscurum est, per aliam, inquit, imaginem creatura docet phi-⁷⁵ losophari, de qua Aratus dixit in hunc modum :

Neque igitur Cephei genus aerumnosum Iasidae.

49. Cepheus, inquit, ibi prope abest et Cassiepea et Andromeda et Perseus, magna creaturae elementa iis qui cernere possunt. Cepheum enim ait esse Adam, Cassiepeam Evam,⁸⁰ Andromedam utriusque horum animam, Perseum logum, alatam Iovis prolem, Cetum insidiantem beluam. Non ad alium quempiam horum, sed ad solam Andromedam vadit qui interfecit beluam, a qua et Andromedam sibi vindicans, quae exposita erat vinculis constricta beluae, logus, inquit, hoc est Perseus,⁸⁵ liberat. Perseus autem est pennata axis penetrans utrumque polum per mediam terram et torquens mundum. Est autem etiam spiritus qui est in mundo avis Cygnus circa Ursas, musicum animal, divini imago spiritus, quia in ipsis iam terminis constitutum vitae tantum canere incipit cum bona spe disce-⁹⁰ dens a prava creatura, hymnos edens deo. Cancris autem et tauri et leones et arietes et caprae et hoedi et quotquot alia animalia per astra nominantur in caelo, imagines scilicet sunt, inquit, et exempla, unde mutabilis creatura nacta species talibus animalibus impletur.

95

95. 96. *Κασιόπεια* C 98. *κασιόπειαν* C τῶν ἀμφ. C M 1.
τὸ Κῆτος] cf. Arat. v. 353 sq.: Τὴν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον περ ἀπόπροθε πε-
πηῦναν || Ἀνδρομέδην μέγα Κῆτος ἐπερχόμενον κατεπείγει. τούτου C
7. Cf Schol. in Arat. v. 275: τοῦτον τὸν ὄρνιν οἱ μὲν λέγουσιν ὄντα κύ-
κνον κατασειρισθῆναι εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἅτε μουσικὸν ὄντα 8. 9.
τοῖς σπέρμασι C 10. 11. ἀναπέμπων C 13. δῆ] δὲ C M

50. Τούτοις χρώμενοι τοῖς λόγοις ἀπατᾶν νομίζουσι πολλούς, ὅσοι περιεργότερον τοῖς ἀστρολόγοις προσέχουσιν, ἐντεῦθεν τὴν θεοσέβειαν συνιστᾶν πειρώμενοι μακρὰν ἀπεμφαίνουσαν τῆς τούτων ὑπολήψεως. Αἰὸ, ἀγαπητοί, φύγωμεν τὸ μικροθαύμα-
 20 στον τοῦ ὄρνιθος τοῦ ὄτου· ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιάδε ὄρησις ἐστὶ καὶ οὐκ ἀλήθεια. Οὐδὲν γὰρ ἄστρο ταῦτα δηλοῖ, ἀλλὰ ἰδίως | οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἐπισημείωσιν τῶν ἄστρον ὀνόματα οὕτως ἐπεκάλεσαν, ἵνα αὐτοῖς ἐπίσημα ἦ. Τί γὰρ ἄρκτου ἢ λέοντος ἢ ἐρίφων ἢ ὑδροχόου ἢ Κηφέως ἢ Ἄνδρομέδας ἢ τῶν
 25 ἐν Ἄιδου ὀνομαζομένων εἰδώλων ὁμοιον ἔχουσιν ἀστέρες διεσπαρμένοι κατὰ τὸν οὐρανόν, πολὺ μεταγενεστέρων γεγεννημένων τούτων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ὀνομάτων ἢ τῶν ἀνθρώπων συνέστηκε γέννησις· ἵνα καὶ οἱ αἰρετικοὶ καταπλαγέντες τὸ θαῦμα οὕτως ἐξεργάσωνται διὰ τοιῶνδε λόγων τὰ ἴδια δόγ-
 30 ματα συνιστᾶν;

51. Ἄλλ' ἐπεὶ σχεδὸν πᾶσα αἴρεσις διὰ τῆς ἀριθμητικῆς τέχνης ἐφεῦρεν ἑβδομάδων μέτρα καὶ αἰώνων τινὰς προβολάς, ἄλλων ἄλλως τὴν τέχνην διασπώντων καὶ τοῖς ὀνόμασι μόνον διαλλασόντων, τούτων δὲ αὐτοῖς διδάσκαλος γίνεται Πυθαγό-
 35 ρας, πρῶτος εἰς Ἑλληνας ἀπ' Αἰγύπτου τοὺς τοιούτους ἀριθμοὺς παραδοῦς· δοκεῖ μὴδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, ἀλλὰ διὰ συντόμου δείξαντας ἐπὶ τὴν τῶν ζητουμένων ἀπόδειξιν χωρῆσαι. Γεγόνασιν ἀριθμητικοὶ καὶ γεωμέτραι, οἷς μάλιστα τὰς ἀρχὰς παρεσχηκέναι δόκεῖ πρῶτος Πυθαγόρας· καὶ οὗτοι τῶν ἀρι-
 40 θμῶν εἰς ἄπειρον αἰεὶ προχωρεῖν δυναμένων τῷ πολυπλασιασμῷ καὶ τοῖς σχήμασι τὰς πρώτας ἔλαβον ἀρχὰς οἰονεὶ θεωρητὰς μόνῳ τῷ λόγῳ. Γεωμετρίας γὰρ, ὡς ἔστιν ἐνιδεῖν, σημείον ἐστὶν ἀρχὴ ἀμερές, ἀπ' ἐκείνου δὲ τοῦ σημείου τῆ τέχνη ἢ τῶν ἀπείρων σχημάτων ἀπὸ τοῦ σημείου γένεσις εὐρίσκεται.
 45 Ἐν γὰρ τῷ σημείῳ | ἐπὶ μῆκος γίνεται γραμμὴ μετὰ τὴν ἑν-σιν, πέρασ ἐχούσα σημείον, γραμμὴ δὲ ἐπὶ πλάτος ἑνεῖσα ἐπίπεδον γεννᾷ, πέρατα δὲ τοῦ ἐπιπέδου γραμμαί, ἐπίπεδον δὲ ἑνὲν εἰς βάρους γίνεται σῶμα· στερεοῦ δὲ ὑπάρξαντος, οὕτως ἐξ ἐλαχίστου σημείου παντελῶς ἢ τοῦ μεγάλου σώματος ὑπέστη
 50 φύσις, καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ λέγει Σίμων οὕτως· Τὸ μικρὸν μέγα

17. περιεργότεροι C 21. οὐδὲ C M 23. ἐπισημανῆ C 26. γεγεννημένων C
 27. ἢ C 33. ἀλληγάλλως C 34. διαλλασόντων C
 38. ἀριθμητικαὶ γεωμετρικαὶ C 39. οὗτοι] τούτων C;

50. His usi sermonibus opinantur multos decipere, quot-
 quot operosius astrologis aurem praebent, hinc fidem dei con-
 firmare annisi, quae quidem longe abludit ab horum opinatio-
 nibus. Quapropter, dilecti, fugiamus illam vanorum miratio-
 nem avis bubonis; haec enim et huiusmodi alia saltatio sunt 1
 et non veritas. Etenim nullo pacto stellae haec ostendunt,
 sed de suo homines ad accuratiorem quarundam stellarum ap-
 pellationem nomina in hunc modum composuerunt, quo nota-
 biles sibi fierent. Quid enim ursae aut leonis aut haedorum 5
 aut aquarii aut Cephei aut Andromedae aut spectrorum, quae
 celebrantur in Orco, simile habent stellae dispersae per cae-
 lum, cum multo post nati sint hi homines nominaque post-
 quam hominum extitit ortus: ut etiam haeretici percussi spec-
 taculo ita demum annitantur per tales sermones confirmare suas 10
 ipsorum doctrinas?

51. Sed quoniam paene nulla non haeresis per arithme-
 ticam artem invenit hebdomadam mensuras et aeonum quas-
 dam propagines, cum alii aliter artem distraherent et solis no-
 minibus variarent, horum autem magister iis extitit Pythagoras, 15
 qui primus ex Aegypto huiusmodi numeros tradidit: placet ne
 hoc quidem praetermittere, sed, ubi paucis ostenderimus, ad
 ea quae consilium est demonstranda progredi. Extiterunt arith-
 metici et geometrae, quibus praeter caeteros fomenta prae-
 buisse videtur primus Pythagoras, iique a numeris, qui in infi- 20
 nitum multiplicando progredi possunt, etiam figuris prima prin-
 cipia sumpserunt tanquam sola mente percipienda. Geometriae
 enim, ut licet videre, punctum indivisum est principium; ab
 illo autem puncto per artem infinitarum figurarum a puncto
 genitura repetitur. Ubi enim processit punctum in longitudi- 25
 nem, existit linea post processum, quae terminum habet pun-
 ctum; linea autem cum in latitudinem processit, planitiem gi-
 gnit, termini autem planitiei sunt lineae; planities autem cum
 processit in altitudinem, existit corpus. Ubi autem firmum cor-
 pus exstitit, in hunc modum ex minimo puncto prorsus magni 30
 corporis fundata est natura, idque est quod Simon in hunc modum

cf. Sext. Emp. p. 314. M 41. sqq. Cf. infra l. VI, c. 23. p. 178.
 179 ed. Oxon. 50. Cf. infra l. VI, c. 14. p. 167, 11 — 168, 14 et
 c. 17. p. 172, 50

ἔσται, οἷονεὶ σημεῖον ὄν, τὸ δὲ μέγα ἀπέραντον, κατα-
 κολουθῶν τῷ γεωμετρομένῳ σημείῳ. Τῆς δὲ ἀριθμητικῆς κατὰ
 σύνθεσιν ἐχούσης τὴν φιλοσοφίαν ἀριθμὸς γέγονεν ἀρχή, ὅπερ
 ἐστὶν ἀόριστον, ἀκατάληπτον, ἔχων ἐν ἑαυτῷ πάντας τοὺς ἐπ' ἄπει-
 55 ρον ἐλθεῖν δυναμένους ἀριθμοὺς κατὰ τὸ πλῆθος. Τῶν δὲ
 ἀριθμῶν ἀρχὴ γέγονε καὶ ὑπόστασιν ἢ πρώτη μονάς, ἧς ἐστὶ
 μονάς ἄρσην, γεννώσα πατρικῶς τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς.
 Δεύτερον ἢ δυὰς θῆλυς ἀριθμὸς, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἄρτιος ὑπὸ
 τῶν ἀριθμητικῶν καλεῖται. Τρίτον ἢ τριάς ἀριθμὸς ἄρσην·
 60 οὗτος καὶ περισσὸς ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν νενομοθέτηται κα-
 λεῖσθαι. Ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις ἢ τετρας θῆλυς ἀριθμὸς, ὁ δὲ
 αὐτὸς οὗτος καὶ ἄρτιος καλεῖται, ὅτι θῆλυς ἐστὶ. Γεγόνασιν
 οὖν οἱ πάντες ἀριθμοὶ ληφθέντες ἀπὸ γένους τέσσαρες (ἀρι-
 θμὸς δὲ ἦν τὸ γένος ἀόριστος), ἀφ' ὧν ὁ τέλειος αὐτοῖς ἀρι-
 65 θμὸς συνέστηκεν ἢ δεκάς. Τὸ γὰρ ἓν, δύο, τρία, τέσσαρα γί-
 νεται δέκα, ὡς προαποδέδεικται, ἐὰν ἐκάστῳ τῶν | ἀριθμῶν
 φυλάττηται κατ' οὐσίαν ὄνομα τὸ οἰκεῖον. Αὕτη ἐστὶν ἢ κατὰ
 Πυθαγόραν ἱερὰ τετρακτὺς ἀεννάου φύσεως ριζώματ' ἔχουσα
 ἐν ἑαυτῇ, τουτέστι τοὺς ἄλλους πάντας ἀριθμούς· ὁ γὰρ ἓν-
 70 δεκα καὶ δώδεκα καὶ οἱ λοιποὶ τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως ἀπὸ
 τῶν δέκα λαμβάνουσι. Ταύτης τῆς δεκάδος, τοῦ τελείου ἀρι-
 θμοῦ, τὰ τέσσαρα καλεῖται μέρη· ἀριθμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος,
 οἷς ἐπιπλοκαὶ καὶ μίξεις πρὸς γένεσιν αὐξήσεως γίνονται, κατὰ φύσιν
 τὸν γόνιμον ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσαι· ὅταν γὰρ δύναμις αὐτῇ ἐφ' ἑαν-
 75 τὴν κυβισθῆσεται, γέγονε δυναμοδύναμις, ὅταν δὲ δύναμις ἐπὶ
 κύβον, γέγονε δυναμόκυβος, ὅταν δὲ κύβος ἐπὶ κύβον, γέγονε
 κυβόκυβος· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας ἀριθμοὺς ἐπτά, ἵνα ἢ
 τῶν γενομένων γένεσις γένηται ἐξ ἑβδομάδος, ἧς ἐστὶν· ἀρι-
 θμὸς, μονάς, δύναμις, κύβος, δυναμοδύναμις, δυναμόκυβος,
 80 κυβόκυβος. Ταύτην τὴν ἑβδομάδα Σίμων καὶ Οὐαλεντίνος ὀνό-
 μασιν ἐνδιαλλάξαντες ἑτεροτολόγησαν, ὑπόθεσιν ἑαυτοῖς ἐν-
 τεῦθεν σχεδιάσαντες. Ὁ μὲν γὰρ Σίμων οὕτως καλεῖ· νοῦς,
 ἐπίνοια, ὄνομα, φωνή, λογισμὸς, ἐνθύμησις, ὁ ἐστὼς, στάς,
 στησόμενος, καὶ Οὐαλεντίνος· νοῦς, ἀλήθεια, λόγος, ζωή, ἄν-
 85 θρωπος, ἐκκλησία καὶ ὁ πατὴρ συναριθμούμενος, κατὰ ταῦτα

51. κατακολουθοῦν CM

52. sqq. Prorsus similia leguntur supra l.

I, c. 2. p. 10, 24—12, 52.

57. ἄρσις C

58. ἢ δυὰς bis C

59. ἄρσις C

63 ἀπὸ γένους] ἀπὸ τοῦ γένους C M

67. ὀνόματος

effatur: *Exiguum magnum erit, tanquam punctum quod est, magnum autem infinitum*, quippe secutus punctum geometrarum. Arithmeticae autem continentis per compositionem philosophiam numerus exitit principium, id quod est infinitum, incomprehen- 35 sum, habens in se omnes qui possunt in infinitum per multitudinem progredi numeros. Numerorum autem principium exitit per substantiam prima monas, quae quidem est monas virilis, procreans paterne reliquos omnes numeros. Altero loco dyas, femineus numerus, idem autem et par ab arithmeti- 40 appellatur. Tertium trias, numerus virilis; hic et impar ab arithmeti- 40 vocari solet. Praeter hos omnes autem tetras, femineus numerus, idem autem hic et par vocatur, qui femineus est. Sunt igitur universi numeri sumpti generatim quattuor (numerus autem erat ad sexum indefinitus), unde perfectus il- 45 lis numerus exitit decas. Unum enim, duo, tria, quattuor efficiunt decem, ut supra demonstratum est, cum singulis numeris conservabitur ex re domesticum nomen. Haec est illa Pythagorae sacra tetractys perpetuae naturae continens in se radices, hoc est reliquos omnes numeros; undecimus enim nu- 50 merus et duodecimus et reliqui principium generationis a numero qui est decem sumunt. Huius decadis, perfecti numeri, quattuor vocantur partes: numerus, monas, potestas, cubus, quibus implexiones et mixtiones ad generationem augmenti fiunt, ex natura generatorem numerum efficientes. Ubi enim 55 potestas ipsa multiplicabitur secum ipsa, existit dynamodynamis, ubi autem potestas cum cubo, existit dynamocubus, ubi autem cubus cum cubo, existit cubocubus, ut omnes numeri fiant septem, quo eorum, quae generata sunt, generatio fiat ex hebdomade, quae est numerus, monas, pote- 60 stas, cubus, dynamodynamis, dynamocubus, cubocubus. Hanc hebdomadem Simon et Valentinus nominibus commutatis in miraculum exornaverunt, unde argumentum sibi arripuerunt. Simon enim ita appellat: *mens, intelligentia, nomen, vox, ratiocinatio, cogitatio, qui stat, stetit, stabit*, et Valentinus: *mens, 65 veritas, logus, vita, homo, ecclesia* et *pater* una numeratus, pa-

οίκεϊον C 69. ὁ γὰρ] τὸ γὰρ C M 73. γένεσιν ἀνξήσεως] ἔνωσιν
 . . . ἴσεως C M: cf. supra p. 10, 46. 74. αὐτῆ C 76. 77. xv-
 βόκυβος] δυναμόκυβος C 85. κατὰ ταῦτὰ Roeperus: κατ' αὐτὰ C M

τοῖς τὴν ἀριθμητικὴν ἠσκηκόσι φιλοσοφίαν, [ἦν] ὡς ἄγνωστον
 [τοῖς] πολλοῖς θαυμάσαντες καὶ κατακολουθήσαντες τὰς ὑπ'
 αὐτῶν ἐπινοηθείσας αἰρέσεις συνεστήσαντο. Τινὲς μὲν οὖν καὶ
 ἀπὸ ἰατρικῆς συνιστῶν τὰς ἐβδομάδας πειρῶνται, ἐκπλαγέντες
 90 ἐπὶ τῇ τοῦ ἐγκεφάλου ἀνατομῇ, λέγοντες τὴν τοῦ παντός οὐ-
 σίαν καὶ δύναμιν | πατρικὴν καὶ θειότητα ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφά-
 λου διαθέσεως διδάσκεσθαι. Ὁ γὰρ ἐγκέφαλος κύριον μέρος
 ὧν τοῦ παντός σώματος ἐπίκειται ἀτρεμῆς καὶ ἀκίνητος, ἐντὸς
 ἑαυτοῦ ἔχων τὸ πνεῦμα. Ἔστι μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ἱστορία οὐκ
 95 ἀπίθανος, μακρὰν δὲ τῆς τούτων ἐπιχειρήσεως. Ὁ μὲν γὰρ
 ἐγκέφαλος ἀνατηθεὶς ἔνδον ἔχει τὸ καλούμενον καμάριον, οὗ
 ἑκατέρωθεν ὑμένες εἰσὶ λεπτοί, οὓς πτερύγια προσαγορεύουσιν,
 ἠρέμα ὑπὸ τοῦ πνεύματος κινούμενα καὶ πάλιν ἀπελαύνοντα
 τὸ πνεῦμα ἐπὶ τὴν παρεγκεφαλίδα· ὃ διατρέχον διὰ τινος ἀγ-
 1 γείου καλάμῳ ἕοικότες ἐπὶ τὸ κωνάριον χωρεῖ, ὃ πρόσκειται τὸ
 στόμιον τῆς παρεγκεφαλίδος ἐκδεχόμενον τὸ διατρέχον πνεῦμα
 καὶ ἀναδιδὸν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον λεγόμενον μυελόν, ὃθεν πᾶν τὸ
 σῶμα μεταλαμβάνει τὸ πνευματικὸν πασῶν τῶν ἀρτηριῶν δί-
 5 κην κλάδου ἐκ τούτου τοῦ ἀγγείου ἠρτημένων, οὗ τὸ πέρασ
 ἐπὶ τὰ γεννητικὰ ἀγγεῖα τερματίζεται· ὃθεν καὶ τὰ σπέρματα
 ἐξ ἐγκεφάλου διὰ τῆς ὀσφύος χωροῦντα ἐκκρίνεται. Ἔστι δὲ
 τὸ σχῆμα τῆς παρεγκεφαλίδος ἕοικὸς κεφαλῇ δράκοντος, περὶ
 οὗ πολλὸς ὁ λόγος τοῖς τῆς ψευδωνύμου γνώσεως γίνεται, κα-
 10 θῶς ἐπιδείξομεν. Ἔτεροι δὲ ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου φύονται ἐξ συ-
 ζυγίαι, αἱ περὶ τὴν κεφαλὴν διΐκνούμεναι συνέχουσι τὰ σώματα
 ἐν αὐτῇ περατούμεναι· ἡ δὲ ἐβδόμη ἐκ τῆς παρεγκεφαλίδος εἰς
 τὰ κάτω τοῦ λοιποῦ σώματος, καθῶς εἶπομεν. Καὶ περὶ τού-
 του δὲ πολλὸς ὁ λόγος, ὃθεν καὶ Σίμων καὶ Οὐαλεντῖνος εὗρε-
 15 θήσονται καὶ ἐντεῦθεν ἀφορμὰς εἰληφότες, καὶ | εἰ μὴ ὁμολο-
 γοῖεν, ὄντες πρῶτον ψεῦσται, εἶτα αἰρετικοί. Ἐπεὶ οὖν καὶ
 ταῦτα δοκεῖ ἱκανῶς ἡμᾶς ἐκτεθεῖσθαι, πάντα δὲ τὰ δοκοῦντα
 εἶναι τῆς ἐπιγείου φιλοσοφίας δόγματα περιεῖληπται ἐν τέσ-
 20 σαρσι βιβλίοις, δοκεῖ ἐπὶ τοὺς τούτων χωρεῖν μαθητάς, μᾶλλον

86. 87. ἦν et τοῖς add M 87. καὶ om C M 91. πατρικὴν καὶ
 καὶ πατρικὴν C M 96. τὸ] τὸν C 99. παρακεφαλίδα C ὃ διατρέ-

riter atque illi, qui arithmetica philosophiam excoluerunt, quam tanquam incognitam multitudini admirati et imitati, haereses a se excogitatas constituerunt. Quidam autem et ab arte medica conficere hebdomades periclitantur, stupefacti cerebri dissectione, cum dicunt universi substantiam et potestatem paternam et divinitatem a cerebri dispositione doceri. Cerebrum enim cum sit principalis pars universi corporis, superiacet fixum et immotum in se intus habens spiritum. Iam talis narratio non est incredibilis, sed ut longe dissideat ab horum conatu. Cerebrum enim resectum intus habet quod vocatur camarium, cuius ab utraque parte tenues sunt membranulae, quas illi pterygia appellant, leniter a spiritu motae et rursus depellentes spiritum versus cerebellum, qui percurrens per vasculum quoddam calami simile ad conarium meat, cui adiacet os cerebelli, excipiens permeantem spiritum et transfundens ad dorsalem quae dicitur medullam, unde universum corpus accipit spirituale, cum omnes arteriae instar rami ex hoc vasculo aptae sint, cuius finis in genitalia vascula terminatur, unde et semina ex cerebro per femur meantia secernuntur. Est autem habitus cerebelli similis capiti serpentis, de quo multus sermo instituitur a magistris prave cognominatae cognitionis, sicut demonstrabimus. Alterae autem ex cerebro nascuntur sex coniunctiones, quae circa caput porrectae continent corpora, in ipso capite finitae; septima autem ex cerebello permeat ad inferiores partes reliqui corporis, sicuti diximus. Et de hoc quoque multus fit sermo, unde et Simon et Valentinus reperiuntur et hinc doctrinae suae ansas sumpsisse et, etiamsi non confiteantur, esse primum mendaces, deinde haeretici. Cum autem haec quoque satis a nobis videantur explicata, omnia autem, quae videntur terrenae philosophiae placita, comprehensa sint in quattuor libris, placet proficisci ad horum discipulos, vel dicam expilatores.

χων C

1. *λοιότι* C10. *επιδείξωμεν* C11. *αί περί* C12. Ante *εις* voc. *εισιν* inserendum esse censet M

20. Ad calcem

huius libri: *φιλοσοφουμένων δ' βιβλίον* M

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ Ε΄.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πέμπτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου.

2. Τίνα οἱ Ναασσηνοὶ λέγουσιν οἱ ἑαυτοὺς γνωστικούς ἀποκαλοῦντες, καὶ ὅτι ἐκεῖνα δογματίζουσιν ἃ πρότερον οἱ 25 Ἑλλήνων φιλόσοφοι ἐδογματίωσαν καὶ οἱ τὰ μυστικά παραδόντες, ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αἱρέσεις συνεστήσαντο.

3. Καὶ τίνα τὰ τοῖς Περάταις δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν τὸ δόγμα αὐτοῖς συνίσταται, ἀλλὰ ἀπὸ ἀστρολογικῆς.

30 4. Τίς ὁ κατὰ τοὺς Σηθιανοὺς λόγος, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν κατ' Ἑλλήνας σοφῶν κλεψιλογήσαντες Μουσαίου καὶ Αἰνου καὶ Ὁρφέως τὸ δόγμα ἑαυτῶν συνεκάτησαν.

5. Τίνα τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα, καὶ ὅτι μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν τὸ δόγμα αὐτῷ συνίσταται, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἡροδότου τοῦ 35 ἱστοριογράφου τερατολογιῶν.

Ε΄.

6. Ἦάνυ νομίζω πεπονημένως τὰ δόξαντα πᾶσι τοῖς κατ' Ἑλληνάς τε καὶ βαρβάρους [φιλοσόφοις] περὶ τε τοῦ Θείου καὶ τῆς τοῦ κόσμου δημιουργίας ἐκτεθεῖσθαι ἐν ταῖς πρὸ ταύτης 40 τέσσαρσι βίβλοις, ὧν οὐδὲ τὰ περιεργα παραλείψας οὐ τὸν τυχόντα πόνον ἀναδέδεχμαι τοῖς ἐντογγάνουσι, προτρεπόμενος πολλοὺς πρὸς φιλομάθειαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς περὶ τὴν ἀλήθειαν γνώσεως. Περιλείπεται τοίνυν ἐπὶ τὸν τῶν αἱρέσεων ἐλεγχον ὁρμᾶν, οὐ χάριν καὶ τὰ προειρημένα ἡμῖν ἐκτεθείμεθα, 45 ἀφ' ὧν τὰς ἀφορμὰς μετασχόντες οἱ αἱρεσιάρχαι δίκην παλαιογράφων [συγκ]ατύσαντες πρὸς τὸν ἴδιον νοῦν τὰ τῶν παλαιῶν σφάλματα ὡς καινὰ παρέθεσαν τοῖς πλανᾶσθαι δυναμένοις, ὡς ἐν τοῖς ἀκολούθοις δεῖξομεν. Τὸ λοιπὸν προκαλεῖται ἡμᾶς ὁ χρόνος ἐπὶ τὴν τῶν προκειμένων πραγματείαν χω- 50 ρεῖν, ἄρξασθαι δὲ ἀπὸ τῶν τετολημκότων τὸν αἴτιον τῆς πλά-

23. Ναασσηνοὶ C M 25. καὶ οἱ] καὶ ὅτι C M 30. Σηθια-
νοὺς C M, quod ubique correximus 31. κατ' C κλεψιλογήσαντες
C: supra p. 128, 20 dixit auctor κλεψιλόγους. Idem in libro primo p.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM
LIBER QUINTUS.

Haec insunt in quinto libro refutationis omnium haeresium. 1

2. Quae Naasseni dicant, qui se gnosticos appellant: quos illa profiteri, quae prius Graecorum philosophi et ii qui mystica tradiderunt professi sint, a quibus profecti haereses conderint. 5

3. Et quatenam placita sint Peratarum, quorum dogma non manaverit a sacris scripturis, sed ab astrologica.

4. Quae doctrina sit Sethianorum, qui surrepta Graecorum sapientum doctrina Musaei, Lini, Orphei, suum dogma consarcinaverint. 10

5. Quae sint placita Iustini, cujus dogma non profectum sit a sacris scripturis, sed ex Herodoti miraculosis narrationibus.

6. Satis opinor accurate quae placuerint omnibus et inter Graecos et inter barbaros philosophis et de divino numine et de fabrica mundi exposita esse in quattuor libris proximis superioribus, quorum ne praestigiis quidem praetermissis non inanem laborem suscepi lecturis, incitans multos ad discendi cupiditatem et ad certam cognitionem veritatis. Relinquitur ergo refutationem haeresium aggredi, propter quam etiam supra a nobis dicta exposuimus, a quibus profecti haeresiarchae instar veteramentariorum consarcinata ad ipsorum opinionem veterum errata tanquam nova proposuerunt iis, qui in errorem induci possunt, ut in iis quae sequuntur demonstrabimus. Jam provocat nos tempus ad eorum, quae sunt nostri operis, tractationem accedere, initio ab eis ducto, qui ausi sunt erroris 25

6, 86 *τούτων γὰρ μάλιστα γέγνηται κλεισίλογοι οἱ τῶν αἵρέσεων πρωτοστατήσαντες*; quae voces addendae lexicis. M Μουσίου C 34. αὐτῶν C Ἡρωδίου C 37. κατ' C 38. φιλοσόφοις om C M 39. ταῖς] τοῖς C M 40. παραλείψας] ἀποκαλύψας C M 41. ἀναδείξωμαι pr C 44. οὗ χάριν] τούτου χάριν M, qui in Add. voc. τούτου litteras in C prorsus ablatas dicit 45. μετασχόντες] μεταλαβόντες susp. M 46. [συγκ]αττύσαντες M in Add.: ατατύσαντες C 47. κενὰ C

νης γενόμενον ὄφιν ὑμνεῖν διὰ τινων ἐφηρημένων κατ' αὐτοῦ ἐνέργειαν λόγων. Οἱ οὖν ἱερεῖς καὶ προστάται τοῦ δόγματος γεγέννηται πρῶτοι οἱ ἐπικληθέντες Ναασσηνοί, τῇ Ἑβραϊδι φωνῇ οὕτως ὠνομασμένοι· νάας δὲ ὁ ὄφιν καλεῖται. Μετὰ δὲ 55 ταῦτα ἐπεκάλεσαν ἑαυτοὺς γνωστικούς, φάσκοντες μόνοι τὰ βάθρα γινώσκειν· ἐξ ὧν ἀπομερισθέντες πολλοὶ πολυσχιδῆ τὴν αἵρεσιν ἐποίησαν οὖσαν μίαν, διαφόροις δόγμασι τὰ αὐτὰ διηγούμενοι, ὡς διελέγξει προβαίνων ὁ λόγος. Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων παρὰ τὸν αὐτῶν λόγον τιμῶσιν ἄνθρωπον καὶ υἱὸν 60 ἄνθρώπου. Ἔσθι δὲ ἄνθρωπος οὗτος ἀρσενόθηλυς, καλεῖται δὲ Ἀδάμας παρ' αὐτοῖς· ὕμνοι δὲ εἰς αὐτὸν γεγόνασι πολλοὶ καὶ ποικίλοι· οἱ δὲ ὕμνοι, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν, λέγονται παρ' αὐτοῖς τοιοῦτον πνα τρόπον· Ἀπὸ σοῦ πατῆρ καὶ διὰ σὲ μήτηρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα, αἰώνων 65 γονεῖς, πολῖτα οὐρανοῦ, μεγαλώνυμε ἄνθρωπε. Διαιρουσί δὲ αὐτόν, ὡς Γηρόνην, τριχῆ. Ἔσθι γὰρ τούτου, φασί, τὸ μὲν νοερόν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν· καὶ νομίζουσιν εἶναι τὴν γνώσιν αὐτοῦ ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γνῶναι τὸν θεόν, λέγοντες οὕτως· Ἀρχὴ τελειώσεως γνῶσις ἀ[ν- 70 θρώπου, θεοῦ δὲ] γνῶσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. Ταῦτα δὲ πάντα, φησί, τὰ νοερὰ καὶ ψυχικὰ καὶ χοϊκὰ κεχώρηκε καὶ κατ[ελήλυθεν εἰς] ἓνα ἄνθρωπον ὁμοῦ, Ἰησοῦν τὸν ἐκ

53. πρῶτοι οἱ] πρῶτοι C 53. 54. Cfr. Theodoret. Quaest. XLIX in II. IV. Regg. . . . οἱ δὲ λοιποὶ (sc. interpretantur) τὸν Νεεσθὰν νάας. ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ τοὺς Ὀφίτας, αἵρεσις δὲ αὕτη δυσσεβεία, Ναασσηνοὺς ὀνομάζεσθαι. Eiusd. Haer. fab. 1, 13 Ἐκ τῶν Βαλεντινίου σπερμάτων τὸ τῶν Βαρβηλιωτῶν ἤγονν Βορβοριανῶν ἢ Ναασσηνῶν (l. Ναασσηνῶν) ἢ Στραπωτικῶν ἢ Φημιονιτῶν (Φιβιονιτῶν?) καλουμένων ἐβλάστησε μύσος. 54. δὲ] γὰρ Roesperus. 55. γνωστικούς] Cfr. Iren. c. haer: I, 29, 1 p. 107. ed. Mass. *Super hos autem ex his, qui praedicti sunt Simoniani, multitudo gnosticorum Barbelo exsurrexit et velut a terra fungi manifestati sunt . . .* Epiphani. haer. XXV, 2. Καὶ ἐντεῦθεν ἄρχονται οἱ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως κακῶς τῷ κόσμῳ ἐπιφύεσθαι· φημὶ δὲ γνωστικοὶ καὶ Φιβιονίται· καὶ οἱ τοῦ Ἐπιφανοῦς καλούμενοι Στραπωτικοὶ τε καὶ Λευιτικοὶ καὶ ἄλλοι πλείους· ἕκαστος γὰρ τούτων τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν τοῖς πάθεσιν αὐτοῦ ἐπισπῶμενος μυρίας ὁδοὺς ἐπενόησε κακίας. Eiusd. Haer. XXXVII, 1 Οἱ Ὀφίται μὲν γὰρ, ὡς προεῖπον, τὰς προφάσεις εἰλήφασιν ἀπὸ τῆς τοῦ Νικολάου καὶ γνωστικῶν καὶ τῶν πρὸ τούτων αἵρέσεων. 57. οὖσαν add M 58. 59. Infra I. X, c. 9. p. 314, 99—2 ed. Oxon. *sententia his verbis: Ναασσηνοὶ ἄνθρωπον καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων*

auctorem serpentem celebrare per quasdam ipsius instinctu inventas dictiones. Igitur sacerdotes et antistites dogmatis extiterunt primi qui Naasseni vocantur, lingua Hebraica ita appellati — naas autem serpens vocatur —; posthac autem cognominaverunt sese gnosticos, dicentes se solos profunda cognita habere. A quibus digressi multi multifariam fecerunt haeresin, quae est una, diversis dogmatis eadem tradentes, ut arguet progrediens sermo. Hi universarum rerum principium celebrant hominem et eundem filium hominis. Est autem hic homo mas idem et femina, vocatur autem Adamas apud eos; 35 hymni autem facti sunt in eum multi et varii. Hymni autem, ut paucis defungamur, dicuntur apud eos in hunc ferme modum: *A te pater et per te mater, duo immortalia nomina, aevorum sator, civis coeli, inclyte homo.* Dividunt autem eum ut Geryonem trifariam. Est enim huius, ut aiunt, partim ra- 40 tionale, partim animale, partim choicum, et censent cognitionem eius esse initium cognitionis dei; cum dicunt sic: *Initium perfectionis est cognitio hominis, dei autem cognitio est absoluta perfectio.* Haec autem omnia, inquit, rationalia et animalia et choica cesserunt et devenerunt in unum hominem simul, 45

ἀρχήν, τὸν αὐτὸν καὶ υἷὸν ἀνθρώπου aperte perscripta est, hunc autem locum manus male sedula glossematis inquinavit, veluti τῶν ἄλλων ἀπάντων videtur ortum esse, postquam τῶν ὄλων in τῶν ἄλλων abiit. Aberavit Bernaysius (ep. crit. ad Bunsenium), cum coniicit: Οὗτοι τῶν ἄλλων ἀπάντων πατέρα τῷ αὐτῷ λόγῳ τιμῶσι κ. τ. λ. 61. Ἀδάμας] Cfr. Iren. c. haer. I, 29, 3. p. 108. *Confirmatis igitur sic omnibus, super haec emittit Autogenes hominem perfectum et verum, quem et Adamantem vocant, quoniam neque ipse domatus est, neque ii ex quibus erat* Theodoret. haer. fab. 1, 13. *Pistis Sophia, Latine ed. Berol. 1851. p. 27: magnus Adamus (l. Adamas), τὸν ἀννοσ p. 88. 89 et passim. 62. ὀλίγον C 62. sqq. Cfr. Iren. c. haer. l. l. . . . et refrigerant in hoc omnia hymnizare magnum Aeona. Hinc autem dicunt manifestatam Matrem, Patrem, Filium* 63. πατήρ] πάτερ C: cfr. infra l. VIII c. 12. p. 269, 40. ed. Oxon. *Αὕτη μήτηρ, αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. 65. γονεῦ? 66. Γηροόνην] Cf. infra c. 8. p. 107, 63. 64. ed. Oxon. 69. Lacunam explevit M ex c. 8. p. 115, 83—85. ed. Oxon. Ἀρχὴ γὰρ, φησὶν, τελειώσεως γινώσις ἀνθρώπου· θεοῦ δὲ γινώσις ἀπηρτισμένη τελειώσις. 71. 72. κελώρησε Bernaysius e l. X. c. 9. p. 314, 7. ed. Oxon.: καὶ ἐχώρησε C: κατεχώρησε M κατελήλυθεν εἰς] κατ. C: κατελήλυθεν εἰς M*

τῆς Μαρίας γεγενημένον· καὶ ἐλάλουν, φησὶν, ὁμοῦ κατὰ τὸ αὐτὸ οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνθρωποι ἀπὸ τῶν ἰδίων οὐσιῶν τοῖς ἰδίοις
75 ἕκαστος. Ἔστι γὰρ τῶν ὄλων τρία γένη κατ' αὐτούς, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν· καὶ τρεῖς ἐκκλησίαι, ἀγγελικὴ, ψυχικὴ, χοϊκὴ· ὀνόματα δὲ αὐταῖς ἐκλεκτὴ, κλητὴ, αἰχμάλωτος.

7. Ταῦτα ἐστὶν ἀπὸ πολλῶν πάνυ λόγων τὰ κεφάλαια, ἃ φησὶ παραδεδοκέναι Μαριάμνη τὸν Ἰάκωβον τοῦ κυρίου τὸν
80 ἀδελφόν. Ἴν' οὖν μήτε Μαριάμνης εἴη καταψεύδωνται οἱ ἀσεβεῖς, μήτε Ἰακώβου, μήτε τοῦ | σωτῆρος αὐτοῦ, ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς τελευτὰς (ὄθεν αὐτοῖς οὗτος ὁ μῦθος), εἰ δοκεῖ, ἐπὶ τὰς βαρβαρικὰς τε καὶ Ἑλληνικὰς, καὶ ἴδωμεν ὡς τὰ κρυπτὰ καὶ ἀπόρητα πάντων ὁμοῦ συνάγοντες οὗτοι μυστήρια τῶν ἐθνῶν κα-
85 ταψευδόμενοι τοῦ Χριστοῦ ἑξαπατῶσι τοὺς ταῦτα οὐκ εἰδότας τὰ τῶν ἐθνῶν ὄργια. Ἐπεὶ γὰρ ὑπόθεσις αὐτοῖς ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν Ἀδάμας, καὶ λέγουσι γεγράφθαι περὶ αὐτοῦ, Τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; μάθετε πῶς κατὰ μέρος παρὰ τῶν ἐθνῶν τὴν ἀνεξέυρητον καὶ ἀδιάφορον τοῦ ἀνθρώπου γε-
90 νεὰν λαβόντες ἐπιπλάσσουσι τῷ Χριστῷ. Γῆ δέ, φασὶν οἱ Ἕλληνες, ἄνθρωπον ἀνέδωκε πρώτη καλὸν ἐνεγκαμένην γέρας, μὴ φυτῶν ἀναισθήτων μηδὲ θηρίων ἀλόγων, ἀλλὰ ἡμέρου | ζώου καὶ θεοφιλοῦς ἐθέλουσα μήτηρ γενέσθαι· χαλεπὸν δέ, φησὶν, ἐξευρεῖν, εἴτε Βοιωτοῖς Ἀλαλκο-
95 μενεὺς ὑπὲρ λίμνης Κηφισίδος ἀνέσχε πρῶτος ἀνθρώπων, εἴτε Κουρῆτες ἦσαν Ἰδαῖοι, θεῖον γένος,

77. κλητὴ Bernaysius e l. X. c. 9. l. 1.: κλητικὴ C M 79. Μαριάμνη C: Μαριάμμη M: cf. infra l. X. c. 9, ubi τῇ Μαριάμνη legitur, et Orig. c. Cels. 5, 62. p. 626 ed. Delarue. 80. Μαριάμνης C M 87. Iesai. c. 53, 8 89. ἀνεξέυρητον susp. M: ἀνεξερέυνητον? 90. sqq. Hoc carmen, quod Pindari esse suspicantur hymni in Iovem Ammonem, primus vulgavit Schneidewinus Philol. I, 421 sqq., post quem G. Hermannus et scripturam emendare et numeros restituere conatus est ibid. p. 584. Deinde Th. Bergkii hoc carmen, quod in Teubnerianam editionem Pindari p. 240 recepit Schneidewinus, tractavit in Annal. Antiq. Marburgenss. a. 1847, 1 sqq., iterum in Annal. Lyric. Part. II p. XIV, postremo in altera editione Poett. Lyric. p. 1058 sq. Qui cum Schneidewini Hermannique conamina attulerit, nos Bergkii ipsius apposuimus redintegrationem, quae haec est:

Στρ. Ἄνθρωπον (ὡς) ἀνδωκε γαῖα πρώτη ἐνεγκάμενα καλὸν γέρας
. τὸ δ' ἐξευρεῖν χαλεπὸν,

Iesum ex Maria natum. Et loquebantur, inquit, simul una hi tres homines ex sua quisque specie ad suos. Sunt enim secundum eos tria genera universorum, angelicum, animale, choicum, et tres ecclesiae, angelica, animalis, choica, nomina autem eorum: electa, vocata, captiva. 50

7. Haec sunt multorum admodum commentorum capita, quae dicit tradidisse Mariamnae Iacobum domini fratrem. Ne igitur diffament neque Mariamnam posthac impii illi, neque Iacobum, neque salvatorem ipsum, veniamus ad mysteria (unde illis hic mythus), si placet, et barbarica et graeca, et videamus, ut abs- 55 condita et arcana omnium simul congerentes mysteria ethnicorum, diffamantes Christum, decipiant illos, qui haec ignorant orgia ethnicorum. Quum enim argumentum illis sit homo Adamas et dicant scriptum esse de eo: *Generationem illius quis enarrabit?* discite, quomodo singulatim ab ethnicis inex- 60 ploratam et aequivocam hominis generationem mutuati affingant Christo. *Terra autem*, aiunt Graeci, *hominem edidit prima pulchrum ferens decus*, non stirpium sensu carentium neque animalium ratione vacuorum, sed cicuris animantis et dei amantis volens mater fieri. *Arduum autem*, ait, *reperire*, 65 *utrum Boeotis Alalcomeneus super lacum Cephisidem surrexerit primus hominum, an Curetes fuerint Idaei, divinum genus,*

εἴτε Βοιωτοῖσιν Ἀλακχομενεὺς λίμνας ὑπὲρ Καφισίδος
 πρῶτος ἀνθρώπων ἀνέσχευεν,
 εἴτε Κουρήτες ἔσαν γένος Ἰδαῖοι θεῶν,
 ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες,
 οὓς Ἄλιος πρῶτους ἐπέιδεν δενδροφυεῖς ἀναβλαστόντας,
 εἴτ' Ἀρκαδία προσελαναῖον Πελασγόν,
 ἢ Ῥαρίας Διανλον οἰκιστῆρ' Ἐλεῦσις,
 Ἄντιστρ. ἢ καλλιπαῖδα Λᾶμνος ἀρρήτων ἐτέκνωσε Κάβειρον ὄργιων,
 εἴτε Πελλάνα Φλεγραῖον Ἀλκωνῆα Γυγάντων πρεσβύτατον

 Επ φ δ. . . . φαντὶ δὲ πρωτόγονον Γαράμαντα
 Δίβνες αὐχμηρῶν πεδίων ἀναδύντα γλυκείας Διὸς ἀπάρξασθαι βαλάνου.
 Νεῖλος δὲ
 σαρκούμεν' ἕγρᾳ θερμοτάτη ζωὰ σώματ' ἀναθιδοῖ.

Ceterum argumentum poetae docte illustrat Prellerus in commentatione: *Die vorstellungen der alten, besonders der Griechen, von dem ursprunge und den ältesten schicksalen des menschlichen geschlechts.* Philol. VIII, 1 sqq. 94. 95. Ἀλχομενεὺς C 96. ἦσαν Ἰδαῖοι] ἢ σανίδαί οἱ C

ἢ Φρύγιοι Κορύβαντες, οὓς πρώτους ἡλιος ἔπι δε
 δενδροφυεῖς ἀναβλαστάνοντας, εἴτε προσεληναῖον
 Ἄρκαδία Ἡελασγόν, ἢ Ῥαρίας οἰκήτορα Δίαυλον
 1 Ἐλευσίν, ἢ Ἀἴμνος καλλιπαιδα Κάβιρον ἀρρήτων
 ἐτέκνωσεν ὀργιασμῶν, εἴτε Φελλήνη Φλεγραῖον Ἄλ-
 κνονέα, πρεσβύτατον Γιγάντων. Αἰβυες δὲ Ἰάρ-
 βαντα φασὶ πρωτόγονον ἀψχηρῶν ἀναδύντα πε-
 5 δίων γλυκειάς ἀπάρξασθαι Διὸς βαλάνου. Αἰγυπ-
 τίων δὲ Νεῖλος ἰλὺν ἐπιλιπαίνων· μέχρι σήμερον
 ζωογονῶν, φησὶν, ὑγρᾶ σαρκούμενα θερμότητι ζωὰ
 σώματα ἀναδίδωσιν. Ἀσσύριοι δὲ Ὠανὴν ἰχθυοφάγον
 γενέσθαι παρ' αὐτοῖς, Χαλδαῖοι δὲ τὸν Ἀδάμ. Καὶ τοῦτον
 10 εἶναι φάσκουσι τὸν ἀνθρώπον, ὃν ἀνέδωκεν ἡ γῆ μόνον, κε-
 σθαι δὲ αὐτὸν ἄπνον, ἀκίνητον, ἀσάλευτον, ὡς ἀνδριάντα, εἰ-
 κόνα ὑπάρχοντα ἐκείνου τοῦ ἄνω, τοῦ ὑμνουμένου Ἀδάμαντος
 ἀνθρώπου, γενόμενον ὑπὸ δυνάμεων τῶν πολλῶν, περὶ ὧν ὁ
 κατὰ μέρος λόγος ἐστὶ πολὺς. Ἴν' οὖν τελέως ἢ κεκρατημένος
 15 ὁ μέγας ἀνθρώπος ἄνωθεν, ἀφ' οὗ, καθὼς λέγουσι, πᾶσα
 πατριὰ ὀνομαζομένη ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 συνέστηκεν, ἐδόθη αὐτῷ καὶ ψυχῇ, ἵνα διὰ τῆς ψυχῆς πάσχη
 καὶ κολάζεται καταδουλούμενον τὸ πλάσμα τοῦ μεγάλου καὶ
 κυλλίστου καὶ τελείου ἀνθρώπου· καὶ γὰρ οὕτως αὐτὸν κα-
 20 λούσι. Ζητοῦσιν οὖν αὐτὸν πάλιν τίς ἐστιν ἡ ψυχὴ καὶ πόθεν
 καὶ ποιατὴ τὴν φύσιν, ἵν' ἐλθοῦσα εἰς τὸν ἀνθρώπον καὶ κί-
 νήσασα καταδουλώσῃ καὶ κολάσῃ τὸ πλάσμα τοῦ τελείου ἀν-
 θρώπου· ζητοῦσι δὲ οὐκ ἀπὸ τῶν γραφῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο
 ἀπὸ τῶν μυστικῶν. Εἶναι δὲ φασὶ τὴν ψυχὴν δυσεύρετον πάνυ
 25 καὶ δυσκατανόητον· οὐ γὰρ μένει ἐπὶ σχήματος οὐδὲ μορφῆς
 τῆς αὐτῆς πάντοτε οὐδὲ πάθους ἑνός, ἵνα τις αὐτὴν ἢ τύπῳ
 εἴπῃ ἢ οὐσίᾳ καταλήψεται. Τὰς δὲ ἐξαλλαγὰς ταύτας τὰς ποι-
 κίλας ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ κατ' Αἰγυπτίους εὐαγγελίῳ κειμένας
 ἔχουσιν. Ἀποροῦσιν οὖν, καθάπερ οἱ ἄλλοι πάντες τῶν ἐθ-
 30 νῶν ἀνθρώποι, πότερόν ποτε ἐκ τοῦ προόντος ἐστίν, [ἢ] ἐκ τοῦ
 αὐτογενοῦς, ἢ ἐκ τοῦ ἐκκεχυμένου χάους. Καὶ πρῶτον ἐπὶ τὰς
 Ἀσσυρίων καταφεύγουσι τελετὰς τὴν τριχῇ διαίρεσιν τοῦ ἀν-

97. πρώτος C ἐπιδε pr C 98. πρὸς αἰληναῖον Ἀρκάδα διὰ
 Πελασγόν C 99. ἢ Ῥαρίας G. Hermannus: ἡραρίας C δίαυλον
 Ἐλ. ἢ Ἀἴμνος C 2. ὀργιασμῶ C: ὀργίων Hermannus 3. Αἰ-

Phrygiōe Corybantes, quos primos sol adspexerit arborum in-
star succrescentes, an proselenaem Arcadia Pelasgum, an Ra-
riæ incolam Diaulum Eleusin, an Lemnus Cabirum procrea-
verit parentem pulchrorum arcanorum orgiorum, an Pallene
Phlegraeum Alcyoneum, antiquissimum Gigantum. Libyes autem
Iarbanem ferunt primigenium ex limosis exsurgentem campis
vesci coepisse a dulci Iovis quercu. Aegyptiorum autem Ni-
lus limum infoetans ad hunc diem, inquit, animantes gignens,
humido carnata vapore viva corpora edit. Assyrii autem Oan-
nen piscivorum ortum esse apud se, Chaldaei autem Adamum.
Et hunc dicunt fuisse hominem, quem terra ediderit solum;
iacere autem eum inanimum, immotum, inconcussum ut statuam,
imaginem illius, qui supra est, celebrati Adamantis hominis,
factum a potestatibus multis, de quibus singulis longa extat
fabula. Ut igitur penitus in potestatem redigatur magnus homo
qui supra est, a quo, sicuti dicunt, omnis paternitas nominata
in terra et in caelis constituta est, data est ei etiam anima,
ut per animam patiat et puniatur in servitum redactum
plasma magni et pulcherrimi et perfecti hominis; etenim ita
eum appellant. Quærent igitur rursus quæ sit anima et unde
et cuius origine, ut, ubi venerit in hominem et moverit, in
servitum redigat et puniat plasma perfecti hominis. Quæ-
runt autem non a scripturis, sed etiam hoc a mysticis. Esse
autem dicunt animam difficilem inventu admodum et compre-
hensu arduam. Non enim manet in eodem habitu eademque
figura usque neque affectione una, ut quis eam aut signo mon-
stret aut re et facto assequatur. Mutationes autem has varias
in evangelio secundum Aegyptios scripto comprehensas ha-
bent. Ambigunt igitur sicuti reliqui omnes homines ethnico-
rum, utrum tandem ex Proonte sit, an ex Autogene, aut ex

βες δὲ Τάρβαντα C 4. 5. πεδίω C 6. ἴλην] ὕλην C 7.
 ὕργας ἀρχοῦμενα C ζωὰ σώματα] ζῶα καὶ σῶμα C 8. Ἰαννῆν C
 M; cf. Berosi Chaldaeorum Historiae quæ supersunt ed. Richter. p.
 48. 49 11. ἀνδριάντος C 15. ὁ ἄνωθεν? 15. 16. Cf.
 Ephes. 3, 15: ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται
 20. αὐ] αὐτον C M, qui susp. αὐτοί 21. 22. νικήσασα Roesperus;
 sed cfr. supra l. 11 ἀκίνητον 30. ἡ om C 31. αὐτογενοῦς Bunse-
 nius, Hippolytus and his age 1854 T. I p. 346: αὐτοῦ γένους C M

Θρώπου κατανοοῦντες· πρώτοι γὰρ Ἀσύριοι τὴν ψυχὴν τρι-
 μερῇ νομίζουσιν εἶναι καὶ μίαν. Ψυχῆς γὰρ, φασί, πᾶσα φύ-
 35 σις, ἄλλη δὲ ἄλλως ὀρέγεται· ἔστι γὰρ ψυχὴ πάντων τῶν γι-
 νομένων αἰτία· πάντα ὅσα τρέφεται, φησί, καὶ αὔξει, ψυχῆς
 δεῖται. Οὐδὲν γὰρ οὔτε τροφῆς, φησίν, οὔτε αὐξήσεως οἶόν τ'
 ἔστιν ἐπιτυχεῖν ψυχῆς μὴ παρούσης. Καὶ γὰρ οἱ λίθοι, φησίν,
 εἰσὶν ἑμψυχοί· ἔχουσι γὰρ τὸ αὐξητικόν· αὐξήσις δὲ οὐκ ἂν
 40 ποτε γένοιτο χωρὶς τροφῆς· κατὰ προσθήκην γὰρ αὔξει τὰ
 αὐξανόμενα· ἢ δὲ προσθήκη τροφῆ τοῦ τρεφομένου. Πᾶσα
 οὖν φύσις ἐπουρανίων, φησί, καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων
 ἀψυχῆς ὀρέγεται. Καλοῦσι δὲ Ἀσύριοι τὸ τοιοῦτον Ἄδωνιν ἢ
 Ἐνδυμίωνα· καὶ ὅταν μὲν Ἄδωνις καλῆται, Ἀφροδίτη, φησίν,
 45 ἔρα καὶ ἐπιθυμεῖ τῆς ψυχῆς τοῦ τοιούτου ὀνόματος. Ἀφρο-
 δίτη δὲ ἢ γένεσις ἔστι κατ' αὐτούς. Ὅταν δὲ ἡ Περσεφόνη καὶ
 ἡ Κόρη | ἔρα τοῦ Ἀδωνίδος, θνητῆ, φησί, τις τῆς Ἀφροδίτης
 κηχωρισμένη [τῶν γενέσεως] ἔστιν ἢ ψυχὴ. Ἐὰν δὲ ἡ Σελήνη
 Ἐνδυμίωνος εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῃ καὶ ἔρωτα μορφῆς, ἢ τῶν
 50 ὑψηλοτέρων, φησί, φύσις προσδεῖται καὶ ψυχῆς. Ἐὰν δὲ, φη-
 σίν, ἢ μήτηρ τῶν θεῶν ἀποκόψῃ τὸν Ἄτιν καὶ αὐτὴ τοῦτον
 ἔχουσα ἔρωμενον, ἢ τῶν ὑπερκοσμίων, φησί, καὶ αἰωνίων ἄνω
 μακαρία φύσις τὴν ἀρρενικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς ἀνακαλεῖται
 πρὸς αὐτήν. Ἔστι γὰρ, φησίν, ἀρσενόθηλος ὁ ἄνθρωπος. Κατὰ
 55 τοῦτον οὖν αὐτοῖς τὸν λόγον πάνυ πονηρὸν καὶ κεκωλυμένον
 κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἢ γυναικὸς πρὸς ἄνδρα δεδειγμένη καθ-
 ἔστηκεν ὁμιλία. Ἀτεκόπη γὰρ, φησίν, ὁ Ἄτις, τουτέστιν ἀπὸ
 τῶν χοϊκῶν τῆς κτίσεως κάτωθεν μερῶν, καὶ ἐπὶ τὴν αἰωνίαν
 ἄνω μετελήλυθεν οὐσίαν, ὅπου, φησίν, οὐκ ἔστιν οὔτε θῆλυ οὔτε
 60 ἄρσεν, ἀλλὰ καινὴ κτίσις, καινὸς ἄνθρωπος, ὅς ἐστιν ἀρσενό-
 θηλος. Ποῦ δὲ ἄνω λέγουσι, κατὰ τὸν οἰκεῖον ἐλθῶν δεῖξω
 τόπον. Μαρτυρεῖν δὲ φασιν αὐτῶν τῷ λόγῳ οὐχ ἀπλῶς μό-
 νην τὴν Ῥέαν, ἀλλὰ γὰρ ὡς ἔπος εἰπεῖν ὅλην τὴν κτίσιν· καὶ
 τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ λόγου διασαφῶσι. Τὰ

34. Ψυχὴ C M. Tu cfr. l. 42—44 et p. 117, 54—56 ed. Oxon.; Οὗτος,
 φησίν, ἔστιν ὁ πολυώνυμος μυριόμματος ἀκατάληπτος, οὗ πᾶσα φύσις, ἄλλη δὲ
 ἄλλως ὀρέγεται. 34. φασί] πᾶσι C 37. οἶόν ἐστιν C 44. Ἐνδυ-
 μίωνα C Post Ἐνδυμίωνα excidisse videtur ἢ Ἄτιν, cfr. infra lln. 50 sqq.
 καλεῖται C Ἀφροδίτης C 46. καὶ] ἢ? 48. Fort. leg. κηχωρισμένη
 [ἢ γοὺν γενέσεως] ἔστιν — Vocabula duo de glossa marginali videntur il-

effuso Chao. Et primum ad Assyriorum confugiunt mysteria, tripartitam divisionem hominis considerantes. Primi enim Assyrii animam tripartitam censent et unam. Animae enim omnis natura, alia autem aliter cupiens est. Est enim anima omnium quae fiunt causa; omnia quaecunque nutriuntur, inquit, atque augescunt, anima opus habent. Nihil enim neque nutrimentum, inquit, neque augmentum accipere potest, si absit anima. Etenim et lapides, inquit, sunt animati, habent enim vim augescendi, auctus autem non unquam evenerit sine nutrimento. Per accessionem enim augescunt quae augescunt, accessio autem nutrimentum est eorum quae nutriuntur. Omnis igitur natura caelestium, inquit, et terrenorum et inferorum cupiens est animae. Vocant autem Assyrii tale Adonin aut Endymionem aut Attin, et sicubi Adonis vocatur, Venus, inquit, amat et concupiscit animam talis nominis. Venus autem generatio est secundum eos. Sicubi autem Proserpina sive Cora amat Adonin, moritura quaedam, inquit, a Venere se iuncta (i. e. a generatione) est anima. Sin vero Luna in Endymionis cupidinem incidit et amorem formae, sublimiorum, inquit, natura et ipsa concupiscit animam. Sin vero, inquit, mater deorum exsecat Attin, et ipsa hunc habens amasium, supermundanorum et aeternorum supra beata natura masculam potestatem animae revocat ad se. Est enim, inquit, masculina homo. Ex hac igitur illis ratione valde turpe et prohibitum ex doctrina mulieris cum viro demonstrata est consuetudo. Exsectus est enim, inquit, Attis, hoc est a choicis mundi infra partibus et ad aeternam supra pervenit naturam, ubi, inquit, neque muliebre extat neque virile, sed nova creatura, novus homo, qui est masculina. Ubi autem *supra* dicant, suo loco ostendam. Attestari autem ajunt ipsorum narrationem non unam modo Rheam, sed paene universam creaturam, et hoc esse quod dicatur a Logo declarant: *Invisibilia enim ipsius* 30

lata, ad vocem Ἀφροδίτης pertinentia M 50. φύσις] κρίσις C M
καὶ αὐτὴ ψυχῆς susp. M 51. Ἄπιν C 54. ἀρσενόθηλος pr C: ἀρσενόθηλος corr C M 55. οὖν add corr C μεμολυσμένον C. F. Hermannus
59. οὐδὲ . . . οὐδὲ C M 60. ὅ C M 60. 61. Cf. Gal. 3, 28; 6, 15 M et Clem. Rom. Ep. II, 12 Ὅταν ἔσται τὰ δύο ἐν καὶ τὸ ἔξω ὡς τὸ ἔσω καὶ τὸ ἄρσεν μετὰ τῆς θηλείας, αὐτὲ ἄρσεν οὔτε θῆλυ Bunsenius I. I.

65 γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κτίσεως | τοῦ κόσμου τοῖς
 ποιήμασιν αὐτοῦ νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος
 αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, πρὸς τὸ εἶναι αὐτοὺς
 ἀναπολογήτους. Διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν
 ἐδόξασαν ἢ ἠὲ χαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθη ἢ ἀσύν-
 70 ετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες γὰρ εἶναι σοφοὶ
 ἐμωράνθησαν καὶ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρ-
 του θεοῦ ἐν ὁμοιώμασιν εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώ-
 που καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ
 καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἶ-
 75 τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆ-
 σιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. Τί δέ ἐσαν ἢ φυσικὴ κατ' αὐ-
 τοὺς χρῆσις, ὅστερον ἐροῦμεν. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρρενες
 ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθη-
 σαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρρενες ἐν
 80 ἄρρεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι (ἀσχημοσύνη
 δέ ἐστιν ἢ πρώτη καὶ μακαρία κατ' αὐτοὺς ἀσχημάτιστος οὐ-
 σία, ἢ πάντων σχημάτων τοῖς σχηματιζομένοις αἰτία) καὶ τὴν
 ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
 ἀπολαμβάνοντες. Ἐν γὰρ τούτοις τοῖς λόγοις, οἷς εἶρηκεν
 85 ὁ Παῦλος, ὅλον φασὶ συνέχεσθαι τὸ κρύφιον αὐτῶν καὶ ἄρ-
 ρητον τῆς μακαρίας μυστήριον ἡδονῆς. Ἡ γὰρ ἐπαγγελία τοῦ
 λουτροῦ οὐκ ἄλλη τίς ἐστὶ κατ' αὐτούς, ἢ τὸ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν
 ἀμάρταν ἡδονὴν τὸν λουόμενον κατ' αὐτοὺς ζῶντι ὕδατι καὶ
 χριόμενον ἀλάλῃ χρίσματι. Οὐ μόνον δ' αὐτῶν ἐπιμαρτυρεῖν
 90 φασὶ τῷ λόγῳ τὰ Ἀσσυρίων μυστήρια ἀλλὰ καὶ Φρυγῶν περὶ
 τὴν τῶν γεγονότων καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων ἔτι μακαρίαν
 κρυβομένην ὁμοῦ καὶ φανερομένην φύσιν, ἣν περὶ φησὶ | τὴν ἐν τῷ
 ἀνθρώπου βασιλείαν οὐρανῶν ζητουμένην, περὶ ἧς διαρρηθῆν
 ἐν τῷ κατὰ Θωμᾶν ἐπιγραφομένῳ εὐαγγελίῳ παραδιδόασι λέ-
 95 γοντες οὕτως· ἐμὲ δὲ ζητῶν εὐρήσει ἐν παιδίῳ ἀπὸ

65—76. Cf. Rom. 1, 20—26: τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἰδῖος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠὲ χαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοισθη ἢ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν καὶ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν· διὸ

*a creatura mundi ipsius factis intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus et divinitas, ut sint inexcusabiles, quia cum cognovissent deum, non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuit insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudines imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod etiam tradidit illos deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Quid autem sit naturalis secundum eos usus, postea dicemus. Similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in vicem, masculi in masculos ἀσχημοσύνην operantes (ἀσχημοσύνη autem est prima et beata secundum eos ἀσχημάτιστος natura, quae est omnium schematum schematizatis causa,) et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsis recipientes. In his enim verbis, quae fecit Paulus, universum dicunt inesse secretum suum et arcanum beatae mysterium voluptatis. Promissio enim lavacri non alia quaedam est secundum illos, quam introducere in perennem voluptatem eum, qui lavatur secundum eos viva aqua et ungitur ineffabili unguento. Non solum autem fidem facere dicunt suae narrationi Assyriorum mysteria, sed etiam Phrygum circa eorum, quae fuerunt, quaeque fiunt, quaeque futura sunt posthac, beatam opertam simul et apertam naturam, quam quidem ait intus in homine quaesitum regnum caelorum, de quo perspicue in evangelio, quod secundum Thomam inscriptum est, tradunt, dicentes ita: *Me qui quaerit inveniet in infantibus a septem annis, ibi enim in**

παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύθει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν· διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἳ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν. 77—80. et 82—84. Cf. Rom. 1, 27. 85. συνέχεσθε corr C 89. ἀλάφ M coll. p. 122, 69 ed. Oxon. καὶ χριόμενοι ἐκεῖ ἀλάφ χρίσματι: ἄλλω C 89. δ' add M ἐπιμαρτύρει pr C 90. ἀλλὰ om C M 92. φησὶν ἐντὸς C 93. Cf. Luc. 17, 21 ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν

ἐτῶν ἐπτὰ· ἐκεῖ γὰρ ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ αἰ-
 ῶνι κρυβόμενος φανεροῦμαι. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔστι Χρι-
 στοῦ, ἀλλὰ Ἱπποκράτους λέγοντος· ἐπτὰ ἐτῶν παῖς πατρὸς
 ἤμισυ· ὁθεν οὗτοι τὴν ἀρχέγονον φύσιν τῶν ὄλων ἐν ἀρχε-
 1 γόνῳ τιθέμενοι σπέρματι, τὸ Ἱπποκράτειον ἀκηκούτες, ὅτι ἔσαν
 ἤμισυ πατρὸς παιδίον ἐπτὰ ἐτῶν, ἐν τοῖς τέσσαρσι [καὶ δέκα]
 φασὶν ἔτεσι, κατὰ τὸν Θωμάν, εἶναι φανερούμενον. Οὗτος ἐστὶν
 ὁ ἀπόρρητος αὐτοῖς λόγος καὶ μυστικός. Λέγουσιν οὖν, ὅτι Αἰγύ-
 5 πται, πάντων ἀνθρώπων μετὰ τοὺς Φρύγας ἀρχαιότεροι καθ-
 εστῶτες καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὁμολογουμένως τε-
 λειὰς καὶ ὄργια θεῶν πάντων ὁμοῦ μεταδόντες πρῶτοι καὶ
 κατηγγελκότες ἰδέας καὶ ἐνεργείας, ἱερὰ καὶ σεβάσματα καὶ ἀνεξ-
 αγόρευτα τοῖς μὴ τετελεσμένοις τὰ Ἰσίδος ἔχουσι μυστήρια· τὰ
 10 δ' εἰσὶν οὐκ ἄλλο τι ἢ ἠρπασμένον καὶ ζητούμενον ὑπὸ τῆς
 ἐπιταστόλου καὶ μελανείμονος αἰδοῖον Ὀσίριδος. Ὀσίριν δὲ λέ-
 γουσιν ὕδωρ. Ἡ δὲ φύσις ἐπιταστόλος, περὶ αὐτὴν ἔχουσα καὶ
 ἐστολισμένη ἐπτὰ στολὰς αἰθερίους (τοὺς πλανήτας γὰρ ἀστέ-
 ρας οὕτω προσαγορεύουσιν ἀλληγοροῦντες καὶ αἰθερίους κα-
 15 λούντες) κατ' αὐτοὺς ἢ μεταβλητὴ γένεσις καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρρήτου
 καὶ ἀνεξικονίστου καὶ ἀνενοήτου καὶ ἀμόρφου μεταμορφου-
 μένη κίσις ἀναδείκνυται· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ εἰρημένον, φησὶν,
 ἐν τῇ γραφῇ· ἐπτὰκις πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσει-
 ται. Αὐταὶ γὰρ αἱ πτώσεις, φησὶν, αἱ τῶν ἀστρῶν μεταβολαὶ
 20 ὑπὸ τοῦ πάντα κινούντος κινούμεναι. Λέγουσιν οὖν περὶ τῆς
 τοῦ σπέρματος οὐσίας, ἧτις ἐστὶ πάντων τῶν γινομένων αἰτία,
 ὅτι τούτων ἐστὶν οὐδέν, γεννᾷ δὲ καὶ ποιεῖ πάντα τὰ γινόμενα,
 λέγοντες οὕτως· γίνομαι ὃ θέλω καὶ εἰμὶ ὃ εἰμί, διὰ τοῦτο
 φημὶ ἀκίνητον εἶναι τὸ πάντα κινοῦν. Μένει γὰρ ὃ
 25 ἔστι ποιοῦν τὰ πάντα καὶ οὐδέν τῶν γινομένων γίνε-
 ται. Τοῦτόν εἶναι φησὶν ἀγαθὸν μόνον, καὶ περὶ τούτου λε-
 λέχθαι τὸ ὑπὸ τοῦ σωτήρος λεγόμενον· Τί με λέγεις ἀγα-
 θόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός, ὁ πατήρ μου ὃ ἐν τοῖς οὐρα-

96. τεσσαρισκαίδεκάτῳ C 95—97. Haec neque apud Fabricium ne-
 que apud Thilonem inveniuntur. 98. Cf. Littré, *Trad. des Oeuvres d'Hip-
 pocrate* t. 1. p. 396 M 2. καὶ δέκα om C 3. φησὶν C εἶναι] εἰ μὲν C
 4. λέγουσι γοῦν CM 5. μετὰ τοὺς Φρύγας] Cfr. Herodot. 2, 2 5—8.
 Cfr. Herodot. 2, 5; Pseudo-Lucian. de dea Syr. §. 2. 5. 6. καθε-
 στῶτες corr C 6. ὁμολογουμένων C 7. μεταδόντες πρῶτοι] μετὰ τὸν

quartodecimo aëvo occultus in lucem edar. Hoc autem non est Christi, sed Hippocratis dicentis: *septem annorum puer 60 dimidium patris.* Unde hi primigeniam naturam omnium in primigenio ponentes semine, comperto Hippocrateo illo, septem annorum puerum esse dimidium patris, in quattuordecim aiunt annis secundum Thomam esse in lucem editum. Haec est arcana illis et mystica doctrina. Dicunt igitur Aegyptios, om- 65 nium hominum post Phryges antiquissimos, quos cum omnibus reliquis hominibus constet initia et sacra deorum omnium simul communicasse primos et monstrasse species et actiones, sancta et veneranda et ineffabilia non initiatis Isidis habere mysteria. Ea autem non sunt aliud quid quam raptum et quae- 70 situm a septies vestita et atro habitu induta membrum Osiridis. Osirin autem dicunt aquam. Natura autem septies vestita, circa se habens et induta septem vestes aethereas (erraticas enim stellas sic appellant, per allegoriam aethereas vocantes) secundum illos commutabilis generatio et ab ineffabili 75 et ineffigato et incomprehensibili et informabili transformata creatura ostenditur. Et hoc illud est dictum, inquit, in scriptura: *Septies cadet iustus et surget.* Hi enim casus, inquit, astrorum conversiones ab omnia movente motae. Dicunt igitur de seminis essentia, quae est omnium existentium causa, 80 eam horum esse nihil, generare autem et facere omnia existentia, dicentes sic: *Fio quod volo et sum quod sum, propter hoc dico omnia movens esse immotum. Manet enim quod est, faciens omnia, et nihil existentium fit.* Hunc dicit esse bonum solum, et de hoc dictum esse illud verbum salvatoris: 85 *Quid me dicis bonum? Unus est bonus, pater meus, qui in*

πρώτον C M 7. 8. καὶ κατηγγελκότες] κατηγγελκότες C M 8. ιδέας] καὶ ιδέας M 11. μελανήμονος C αἰδοῖον] αἰσχύνη C M, quod casto librario debetur vocem obscenam vitanti, ut in Cod. Thuaneo Martialis eiusmodi in locum vocabulorum substitui solet *monstrum.* 13. αἰθριῶν Roperus: αἰθριῶν C M 14. αἰθριῶν Roperus: αἰθριῶν C M κατ' αὐτοῦ] καθὼς C M 15. καὶ ὑπὸ] ὑπὸ C M 16. ἀνεξικονίστου] ἀνεξιχνιάστου pr C 18. Cf. Luc. 17, 4 καὶ ἐὰν ἐπιτάκις τῆς ἡμέρας ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ [ἐὰν] ἐπιτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σε (sc. ὁ ἀδελφός σου) 21. σπέρματος] πνεύματος C M 27—29. Τί με — οὐρανοῖς] Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Luc. 18, 10; cf. Iustin. Mart. dial. c. Tryph. Iud. 101 p. 328 a.

νοῖς, ὅς ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ δικαίους καὶ
 30 ἀδίκους καὶ βρέχει ἐπὶ ὀσίους καὶ ἁμαρτωλούς. Τί-
 νες δὲ εἰσιν οἱ ὅσοι οἷς βρέχει καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ οἷς ὁ αὐτὸς
 βρέχει, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὕστερον ἐροῦμεν. Καὶ τοῦτ'
 εἶναι τὸ μέγα καὶ κρύφιον τῶν ὄλων καὶ ἄγνωστον μυστήριον
 παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις κεκαλυμμένον καὶ ἀνακεκαλυμμένον. Ὅσι-
 35 ρις γάρ, φησὶν, ἐστὶν ἐν ναῶ ἡ πρὸ τῆς Ἰσιδος, οὗ ἐστηκε γυμ-
 νὸν τὸ κεκρυμμένον, κάτωθεν ἄνω βλέπον καὶ πάντας αὐτοῦ
 τοὺς καρπούς τῶν γινομένων στεφανοῦμενον· ἐστάναι δὲ οὐ μόνον
 ἐν τοῖς ἀγιωτάτοις, πρῶτον ἀγαλμάτων, ναοῖς λέγουσι τὸ
 τοιοῦτον, ἀλλὰ γὰρ καὶ εἰς τὴν ἀπάντων ἐπίγνωσιν, οἷον εἰ φῶς
 40 [οὐχ] ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπικείμενον, κή-
 ρυγμα κηρυσσόμενον ἐπὶ τῶν δωματίων, ἐν πάσαις ὁδοῖς καὶ
 πάσαις ἀγυιαῖς καὶ παρ' αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὄρον τινα καὶ τέρμα
 τῆς οἰκίας προτεταγμένον, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀγαθὸν ὑπὸ πάν-
 των λεγόμενον· ἀγαθηφόρον γὰρ αὐτὸ καλοῦσιν, ὃ λέγουσιν
 45 οὐκ εἰδότες, καὶ τοῦτο Ἕλληνας μυστικὸν ἀπὸ Αἰγυπτίων παρα-
 λαβόντες φυλάσσουσι μέχρι σήμερον. Τοὺς γοῦν Ἑρμῆς, φησί,
 παρ' αὐτοῖς τοιούτῳ τετιμημένους σχήματα θεωροῦμεν. Κυλ-
 λήνιον δὲ διαφερόντως τιμῶντες λόγιον φασίν. Ὁ γὰρ Ἑρμῆς
 ἐστὶ λόγος, ὅς ἐρμηνεύς ὢν καὶ δημιουργὸς τῶν γεγονότων ὁμοῦ
 50 καὶ γινομένων καὶ ἐσομένων παρ' αὐτοῖς τιμώμενος ἐστηκε
 τοιούτῳ τινὶ κεχαρακτηρισμένους σχήματι, ὅπερ ἐστὶν αἰδοῖον ἀν-
 θρώπου ἀπὸ τῶν κάτω ἐπὶ τὰ ἄνω ὁρμὴν ἔχον. Καὶ ὅτι οὕ-
 τως, τουτέστιν ὁ τοιοῦτος Ἑρμῆς, ψυχαγωγός, φησὶν, ἐστὶ καὶ
 ψυχοπομπὸς καὶ ψυχῶν αἴτιος, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς τῶν ἐθνῶν
 55 λανθάνει λέγοντας οὕτως·

Ἑρμῆς δὲ ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο

ἀνδρῶν μνηστήρων,

οὐ τῶν Πηνελόπης, φησὶν, ὧ κακοδαίμονες, μνηστήρων, ἀλλὰ
 τῶν ἐξυπνισμένων καὶ ἀνεμνησμένων,

60 ἕξ οἷης τιμῆς [τε] καὶ [ὕσσου] μήκεος ὄλβου, |

29. 30. ὅς — ἁμαρτωλοῖς] Matth. 5, 45 ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. 29. ἀνατελεῖ C 33. καὶ ἄγνωστον] ἄγνωστον C 34. 35. Ὅσιρις] Οὐδέεις C M: Οὐδὸς R. Scottus; cfr. Plutarch. de Isid. et Osirid. c. 51 p. 371 F: Πανταχοῦ δὲ καὶ ἀνθρωπόμορφον Ὅσιριδος ἄγαλμα δεικνύουσιν, ἐξορθιάζον τῷ αἰδοίῳ, διὰ τὸ γόνιμον καὶ τὸ τροφίμον. 35. Ἰσιδος]

caelis est, qui oriri iubet solem suum super iustos et iniustos et pluit super sanctos et peccatores. Qui autem sint sancti, quibus pluit, et peccatores, quibus idem pluit, et hoc cum reliquis posthac dicemus. Et hoc esse magnum et absconditum 90 universorum et ignotum mysterium apud Aegyptios velatum et revelatum. Osiris enim, inquit, est in templo ante Isidem, cuius stat nudum pudendum sursum spectans et omnes suos fructus existentium coronatum. Stare autem non solum in sanctissimis primum signorum templis dicunt hoc tale, verum etiam 95 in omnium notitiam, tanquam lumen non sub modio sed super candelabrum positum, praeconium praedicatum in tectis, in omnibus viis et omnibus plateis et ad ipsas aedes, finem quendam et terminum aedium praepositum, et hoc esse bonum ab omnibus dictum. Boniferum enim id vocant, quod dicunt ignorantibus, et hoc Graeci mysticum ab Aegyptiis ascitum servant ad hunc diem. Quippe Hermas, inquit, apud eos tali cultos habitu conspicimus. Cyllenium autem eximie colentes Logium dicunt. Hermes est enim Logus, qui interpret et demiurgus eorum, quae facta sunt quaeque fiunt quaeque futura sunt, apud eos cultus stat tali quodam effigiatus habitu, qui quidem est pudendum hominis ab inferioribus ad superiora impetum habens. Et esse hunc, hoc est talem illum Mercurium, animarum ductorem, inquit, et comitem et auctorem, ne 10 poëtas quidem ethnicorum fugit dicentes sic :

*Mercurius autem animas Cyllenius evocabat
Virorum procorum,*

non Penelopae, inquit, o miseri, procorum, sed expergefactorum et admonitorum, 15

Ex quali honore et quanta copia beatitatis,

εισόδου C M οὔ] οὐχ C 38. πρώτον] πρὸ τῶν C M 40.
οὐχ om C; cf. Luc. 11, 33; Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 8, 16.
41. Cf. Matth. 10, 27; Luc. 12, 3. 46. Ἑρμῆς C M 47. αὐτοὺς C
47. 48. Κυλλήνιοι C M 48—50. λόγον (ἡσαὶ γὰρ· Ἑρμῆς ἐστὶ λόγος
ἔρμηνεύς — γνωμῶν καὶ ἰσομῶν)· C M 51. αἰδοῖον] αἰσχύνη C
52. ἔχων C 56. 57. Hom. Od. 24, 1. 58. ἡσῖν, ᾧ] ἡσῖν οἱ
C: ἡσῖν οἱ M 60. ἐξ οἴης τιμῆς καὶ μὴ καὶ ὡς ὄλβου C; cfr. Em-
pedocl. v. 355 Sturz. v. 390. Stein.

τουτέστιν ἀπὸ τοῦ μακαρίου ἀνωθεν ἀνθρώπου ἢ ἀρχανθρώπου ἢ Ἀδάμαντος, ὡς ἐκείνοις δοκεῖ, κατηνέχθησαν ὡς εἰς πλάσμα τὸ πῆλινον, ἵνα δουλεύσωσι τῷ ταύτης τῆς κτίσεως δημιουργῷ Ἰαλδαβαώθ, θεῷ πυρίνῳ, ἀριθμὸν τετάρτῳ· οὕτως
65 γὰρ τὸν δημιουργὸν καὶ πατέρα τοῦ ἰδικοῦ κόσμου καλοῦσιν·

Ἐχε δὲ ῥάβδον μετὰ χερσὶ
καλήν, χρυσεῖην, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει
ὧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.

Οὗτος, φησίν, ἐστὶν ὁ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου μόνος ἔχων
70 ἐξουσίαν. Περὶ τούτου, φησί, γέγραπται· Ποιμανεῖς αὐ-
τοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Ὁ δὲ ποιητής, φησί, κοσμηθεὶς ἀ-
βουλόμενος τὸ ἀπερινόητον τῆς μακαρίας φύσεως τοῦ λόγου,
οὐ σιδηρᾶν, ἀλλὰ χρυσεῖν περιέθηκε τὴν ῥάβδον αὐτῷ. Θέλγει
δὲ τὰ ὄμματα τῶν νεκρῶν, φησί, τοὺς δ' αὐτε καὶ ὑπνώοντας
75 ἐγείρει, τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονότας μνηστῆρας. Περὶ
τούτων, φησίν, ἡ γραφή λέγει· Ἐγείραι ὁ καθεύδων καὶ
ἐξεγέρθητι, καὶ ἐπιφάσει σοι ὁ Χριστός. Οὗτός ἐστιν
ὁ Χριστός, ὁ ἐν πᾶσι, φησί, τοῖς γενητοῖς υἱὸς ἀνθρώπου κε-
χαρακτηρισμένος ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου λόγου. Τοῦτο, φη-
80 σίν, ἐστὶ τὸ μέγα καὶ ἄρρητον Ἐλευσινίων μυστήριον ὃ εἰ κ' εἶ-
και ὄν, φησίν, αὐτῷ πάντα ὑποτέτακται, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ εἰ-
ρημένον· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐ-
τῶν· ὡς τὸ τὴν ῥάβδον ἄγει κινήσας ὁ Ἑρμῆς, αἱ δὲ
τριζουσαι ἔπονται αἱ ψυχαὶ συνεχῶς οὕτως, ὡς διὰ τῆς
85 εἰκόνοσ ἀ ποιητῆς ἐπιδέδειχε λέγων· |

ὡς δ' ὅτε νυκτερίδες μυχῷ ἀντροῦ θεσπεσίῳ
τριζουσαι ποτέονται, ἐπεὶ κέ τις ἀποπέσησιν
ὄρμαθου ἐκ πέτρης, ἀνά τ' ἀλλήλησιν ἔχονται.

Πέτρης, φησί, τοῦ Ἀδάμαντος λέγει. Οὗτος, φησίν, ἐστὶν ὁ
90 Ἀδάμας ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαῖος εἰς κεφαλὴν γεγενη-
μένος γωνίας, (ἐν κεφαλῇ γὰρ εἶναι τὸν χαρακτηριστικὸν ἐγ-
κέφαλον τὴν οὐσίαν, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ χαρακτηρίζεται) ὃν,
φησίν, ἐντάσσω ἀδάμαντα εἰς τὰ θεμέλια Σιών· ἀλ-
ληγορῶν, φησί, τὸ πλάσμα τοῦ ἀνθρώπου λέγει. Ὁ δὲ ἐντασ-

62. κατηνέχθησαν Roperus: κατενεχθεισῶν C M 64. Ἰαλδα-
βαώθ] ἡσαλδαίω C M ἀριθμῷ C M 66. ἔχει C; cf. Hom. Od.
24, 2. 68. οὗς C 70. 71. Psalm. 2, 9. 74. φησί] ὡς

hoc est a beato desuper homine aut primore homine aut Adamante, ut illis videtur, detrusi sint huc in figmentum luteum, ut serviant huius creaturae demiurgo, Ialdabaoth, deo igneo, numero quarto: ita enim demiurgum et patrem specialis mundi 20 vocant;

Tenebat autem virgam in manibus

Pulchram, auream, qua hominum oculos mulcet

Quorum vult, alios autem et dormientes excitat.

Hic, inquit, est vitae et mortis solus habens potestatem. De 25 hoc, inquit, scriptum est: *Reges illos in virga ferrea*. Poëta autem, inquit, ornare volens incomprehensibile beatæ naturæ Logi, non ferream, sed auream tribuit virgam ei. Mulcet autem oculos mortuorum, inquit, alios autem et dormientes excitat, somno expergefactos et factos procos (memo- 30 res). De his, ait, scriptura dicit: *Surge, qui dormis, et exsurge, et illuminabit tibi Christus*. Hic est Christus, in omnibus generatis filius hominis effigiatus ab ineffigiato Logo. Hoc, inquit, est magnum et arcanum Eleusiniorum mysterium *Hye Cye*. Et ei omnia esse subiecta, et hoc est dictum illud: 35 *In omnem terram exiit sonus eorum*, ut illud: *virgam movens ducit Mercurius, illae autem stridentes sequuntur* animae continuo ita, ut per imaginem poëta ostendit dicens:

Ut autem cum vesperitiliones in angulo specus divinae

Stridentes volant ubi quis decidit

40

Ex serie de rupe, et invicem continentur.

De rupe, inquit, de Adamante dicit. Hic, inquit, est Adamas, *lapis summus angularis factus in caput anguli* (insertus in caput genitalis), — in capite enim esse formativum cerebrum essentialiam, ex quo omnis paternitas formatur — *quem insero*, 45 inquit, *adamantem in fundamenta Sion*; per figuram, inquit, figmentum hominis dicit. Insertus autem adamas cohibetur den-

φησι C 76. 77. Ephes. 5, 14 Ἐγειρε (Ἐγειραι ε) ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφράσει σοι ὁ Χριστός 79. λόγος C
80. ἕε κε] Cf. Plut. de Isid. et Os. c. 34 p. 364 82. Rom. 10, 18
83. ἄγει om C M Cfr. Hom. Od. 24, 5 τῆ δ' ἄγε κινήσας, ταὶ δὲ τρίζουσαι ἔποντο. 86. Hom. Od. 24, 6 sqq. 87. τρίζουσι C
ἐπεὶ καὶ τις C 88. ἀλλήλοισιν C 90. Cf. Jes. 28, 16 et Psalm. 118, 22. 93. Cf. Jes. 28, 16

95 σόμενος ἀδάμας ἐστὶν ὀδόντες, ὡς Ὅμηρος λέγει ἔρκος
 ὀδόντων, τουτέστι τεῖχος καὶ χαράκωμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ ἔσω
 ἄνθρωπος, ἐκεῖσε ἀποπεπτωκῶς ἀπὸ τοῦ ἀρχανθρώπου ἄνω-
 θεν Ἀδάμαντος, ὁ τμηθεὶς ἄνευ χειρῶν τεμνουσῶν καὶ
 1 κατενηνεγμένος εἰς τὸ πλάσμα τῆς λήθης, τὸ χοϊκόν, τὸ ὀστρά-
 κινον· καὶ φησὶν ὅτι τετριγυῖται αὐτῷ ἠκολούθουν αἱ ψυχαί,
 τῷ λόγῳ,

ὡς αὐταὶ τετριγυῖται ἅμ' ἦσαν, ἤρχε δ' ἄρα σφιν,

(τουτέστιν ἠγεῖτο,)

5 Ἐρμείας ἀκάκητα κατ' εὐρώεντα κέλευθα,
 τουτέστι, φησὶν, εἰς τὰ πάσης κακίας ἀπηλλαγμένα αἰώνια χω-
 ρία. Ποῦ γὰρ, φησὶν, ἦλθον;

Πὰρ δ' ἴσαν ὠκεανοῦ τε ῥοὰς καὶ λευκάδα πέτρην,

ἠδὲ παρ' ἡελίοιο πύλας καὶ δῆμον ὀνείρων.

10 Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὠκεανὸς γένεσις τε θεῶν, γένεσις τ'
 ἀνθρώπων, ἐκ παλιρροίας στρεφόμενος αἰεὶ, ποτὲ ἄνω ποτὲ
 κάτω. Ἀλλ' ὅταν, φησὶ, κάτω ῥέῃ ὁ ὠκεανός, γένεσις ἐστὶν
 ἀνθρώπων, ὅταν δὲ ἄνω ἐπὶ τὸ τεῖχος καὶ τὸ χαράκωμα καὶ
 τὴν Λευκάδα πέτρην, γένεσις ἐστὶ θεῶν. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ
 15 γεγραμμένον· ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου
 πάντες, ἐὰν ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου φυγεῖν σπεύδητε καὶ
 γένησθε πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς τὴν ἔρη-
 μον, τουτέστιν ἀπὸ τῆς κάτω μίξεως ἐπὶ τὴν ἄνω Ἱερουσα-
 λήμ, ἧς ἐστὶ μήτηρ ζώντων, ἐὰν δὲ πάλιν ἐπιστραφῆτε
 20 ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, τουτέστιν ἐπὶ τὴν κάτω μίξιν, ὡς
 ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε· θνητὴ γὰρ, φησὶ, πᾶσα ἢ κάτω
 γένεσις, ἀθάνατος δὲ ἢ ἄνω γεννωμένη· γεννᾶται γὰρ ἐξ ὕδα-
 τος μόνου καὶ πνεύματος, πνευματικός, οὐ σαρκικός· ὁ δὲ κάτω
 σαρκικός· τουτέστι, φησὶ, τὸ γεγραμμένον· Τὸ γεγεννημέ-
 25 νον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστὶ, καὶ τὸ γεγεννημένον
 ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμα ἐστίν. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατ' αὐ-
 τοὺς πνευματικὴ γένεσις. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ μέγας Ἰορδά-
 νης, ὃν κάτω ῥέοντα καὶ κωλύοντα ἐξελεθεῖν τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ
 ἐκ γῆς Αἰγύπτου (ἤγουν ἐκ τῆς κάτω μίξεως· Αἴγυπτος γὰρ ἐστὶ
 30 τὸ σῶμα κατ' αὐτοὺς) ἀνέστειλεν Ἰησοῦς καὶ ἐποίησεν ἄνω ῥέειν.

95. Inter ἐστὶν et ὀδόντες quaedam excidisse videntur.

95. 96.

Hom. Il. 4, 350 et alibi

97. ἐκεῖθεν C M

98. Cf. Daniel. 2,

45

3. ὡς αἰ et ἦσαν Homer. Od. 24, 9 sqq.

8. παρὰ δ' ἴσαν C

tibus, ut Homerus dicit: *sepes dentium*, hoc est murus et munimentum, in quo est interior homo, qui illuc decidit a primore homine supra Adamante, *sectus sine manibus secantibus* 50 et delatus in figmentum oblivionis, choicum, figlinum. Et dicit stridentes animas ipsum sequi, hoc est Logum :

Sic illae stridentes simul ibant, ducebat autem illas

Mercurius mitis (*ἀκάκητα*) per obscuros tramites, hoc est, inquit, in loca aeterna ab omni malitia (*κακίας*) li-bera. Quo enim, inquit, venerunt?

Praetermeabant autem praeter oceani fluctus et Leucadem petram

Et praeter solis portas et gentem somniorum.

Hic inquit, est oceanus *generatio deorum generatioque hominum*, ex reciproca fluctuatione circumactus semper, mox sursum, mox deorsum. Sed ubi, inquit, deorsum fluit oceanus, generatio est hominum, ubi autem sursum in murum et munimentum et Leucadem petram, generatio est deorum. Hoc, inquit, est scriptum illud: *Ego dixi, dii estis et filii altissimi omnes, ubi ex Aegypto fugere festinabitis et perveneritis trans mare rubrum in desertum*, hoc est ab inferiore mixtione in eam quae sursum est Hierusalem, quae est mater vivorum; *ubi autem rursus revertitis in Aegyptum*, hoc est in inferiorem mixtionem, *ut homines morimini*. Mortalis enim, inquit, omnis inferior generatio, immortalis autem quae sursum generatur; 70 generatur enim ex aqua sola et spiritu spiritualis, non carnalis. Infra autem nascitur carnalis; hoc est, inquit, scriptum illud: *Quod natum est ex carne caro est, et quod natum est ex spiritu spiritus est*. Haec est secundum illos spiritualis generatio. Hic, inquit, est magnus Iordanes, quem deorsum fluentem et impediens ab exitu filios Israël ex terra Aegyptia (hoc est ex inferiore mixtione; Aegyptus enim est corpus secundum eos) reflexit Iesus et fecit sursum fluere.

9. ἡ παρ' C 10. γένεσις τε] γένεσις C M Versus videtur conflatus esse ex Hom. II. 14, 201 Ὠκεανόν τε, θεῶν γένεσιν, καὶ μητέρα Τηθύην et v. 246 Ὠκεανοῦ, ὅσπερ γένεσις πάντεσσι τέτυκται. 14. ἐστὶ] τε C M 15. 16. ἐγὼ — πάντες] Psalm. 82, 6 18. 19. Cf. Galat. 4, 26: ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ [πάντων] ἡμῶν 20. 21. ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσχετε] Psalm. 82, 7 24—26. Ev. Jo. 3, 6. 27—30. Cf. Jos. 3, 7—17. 28. κωλύοντας C

8. Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐπόμενοι οἱ θαυμασιώτατοι γνωστικοί, ἐφευρεταὶ καινῆς τέχνης γραμματικῆς, τὸν ἐαυτῶν προφήτην Ὅμηρον ταῦτα προφαίνοντα ἀρρητίως δοξάζουσι καὶ τοὺς ἀμνήτους τὰς ἀγίας γραφὰς εἰς τοιαύτας ἐννοίας συνάγον-
 35 τες ἐνυβρίζουσι. Λέγουσι δέ· ὁ λέγων τὰ πάντα ἐξ ἐνὸς συνεστάναι, πλανᾶται· ὁ | λέγων ἐκ τριῶν, ἀληθεύει καὶ περὶ τῶν ὄλων τὴν ἀπόδειξιν δώσει. Μία γάρ ἐσα, φησὶν, ἡ μακαρία φύσις τοῦ μακαρίου ἀνθρώπου τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος· μία δὲ ἡ θνητὴ κάτω· μία δὲ ἡ ἀβασίλευτος γενεὰ ἡ ἄνω γενο-
 40 μένη, ὅπου, φησὶν, ἐστὶ Μαριάμ ἡ ζητουμένη καὶ Ἰοθῶρ ὁ μέγας σοφὸς καὶ Σεπφώρα ἡ βλέπουσα καὶ Μωσῆς, οὗ γενεαὶς οὐκ ἔσαν ἐν Αἰγύπτῳ· γεγονάσι γὰρ αὐτῶ παῖδες ἐν Μαδιάμ, καὶ τοῦτο, φησὶν, οὐδὲ τοὺς ποιητὰς κέληθε·

τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς.
 45 Αἰεὶ γὰρ, φησί, λαλεῖσθαι τὰ μεγέθη, λαλεῖσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πάντων πανταχῆ, ἵνα ἀκούοντες μὴ ἀκούωσι καὶ βλέποντες μὴ βλέπωσιν. Εἰ μὴ γὰρ ἐλαλεῖτο, φησί, τὰ μεγέθη, ὁ κόσμος συνεστάναι οὐκ ἠδύνατο. Οὗτοί εἰσιν οἱ τρεῖς ὑπέρογκοι λόγοι· καυλακαῦ, σαυλασαῦ, ζεησάρ. Καυ-
 50 λακαῦ τοῦ ἄνω, τοῦ Ἀδάμαντος, σαυλασαῦ τοῦ κάτω θνητοῦ, ζεησάρ τοῦ ἐπὶ τὰ ἄνω ρεύσαντος Ἰορδάνου. Οὗτος ἐστί, φησὶν, ὁ ἐν πᾶσιν ἀρσενόθηλος ἀνθρώπος, ὃν οἱ ἀγνοοῦντες Γηρῶνην καλοῦσι τρισώματον, ὡς ἐκ γῆς ῥέοντα Γηρῶνην, κοινῇ δὲ Ἕλληνες ἐπουράνιον μηνὸς κέρασ, ὅτι καταμέμιχε καὶ
 55 κεκέρακε πάντα πᾶσι. Πάντα γὰρ, φησί, δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν. Ὁ δὲ γέγονεν ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ ζωὴ ἡ ἀρρητος γενεὰ τῶν τελείων ἀνθρώπων, ἣ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνώσθη. Τὸ δὲ οὐδέν, ὃ χωρὶς αὐτοῦ γέγονεν, ὁ κόσ-
 60 μος ἰδικός ἐστιν· γέγονεν γὰρ χωρὶς αὐτοῦ ὑπὸ τρίτου καὶ τετάρτου. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ ποιήριον τὸ κόνδυ, ἐν ᾧ βα-

32. καινῆς] κενῆς C M 40. Ἰοθῶρ ὁ μέγας σοφὸς] Cf. 2. Mos. 18, 14—23 et Cod. pseudepigraph. V. T. ed. J. A. Fabricius ed. alter. Hamburg. 1722 Tom. I p. 855 sqq. 41. Σεπφώρα ἡ βλέπουσα] Cf. 2 Mos. 4, 24. 25 41. 42. Cf. 2 Mos. 2, 21—23. 44. Hom. II. 15; 189. 46. 47. Matth. 13, 13 ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν; cf. Marc. 4, 12. Luc. 8, 10 ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. 49. καυλακαῦ,

8. Haec et talia secuti mirifici gnostici, inventores novae grammaticae artis, vatem suum Homerum haec prodere per 80 arcana profitentur et sacrarum scripturarum expertes in talia commenta abducentes ludificantur. Dicunt autem: qui dicit omnia ex uno constare, devius errat, qui dicit ex tribus, recte dicit et universorum rationem aperiet. Una enim est, inquit, beata natura beati hominis, qui supra est, Adamantis, 85 una autem mortalis, quae infra est, unum autem irrex genus, quod sursus evectum est, ubi est, inquit, Mariam, quae vestigatur, et Iothor, magnus sapiens, et Sepphora, quae cernit, et Moses, cujus genus non est in Aegypto, nati enim sunt ei filii in Madiam. Et hoc, inquit, ne poetas quidem fugit: 90

Trifariam autem omnia divisa sunt, unusquisque autem
nactus est honorem.

Oportet enim dici magnitudines, dici autem sic ab omnibus ubique, ut audientes ne audiant et videntes non videant. Nam si non dicerentur, inquit, magnitudines, mundus constare non 95 poterat. Hae sunt tres illae magnificentissimae voces: *Caulacau*, *Saulasau*, *Zeesar*: *Caulacau* illius qui supra est Adamantis, *Saulasau* ejus qui infra est mortalis, *Zeesar* Iordanis qui sursum fluxit. Hic est, inquit, ille in omnibus (praesens) mas et femina simul homo, quem qui ignorant Geryonam appellant 1 tricorporem, tanquam ex terra fluentem Terrifluum, communiter autem Graeci *caeleste cornu Menis*, quoniam commiscuit et conflavit omnia omnibus. *Omnia enim, inquit, per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita* 5 *est.* Haec, inquit, est vita ineffabilis generatio perfectorum hominum, quae prioribus generationibus non erat cognita. *Nihil* autem, quod sine eo factum est, mundus specialis est, extitit enim sine eo a tertio et quarto. Hoc est, inquit, poculum

σανλασαῦ, ζησαῶρ] Jes. 28, 10: כִּי יִצְרוּ יְצוֹר לְבָרוּ קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ
: שֶׁם יְצִיר שֶׁם יְצִיר 50. τοῦ ἄνω, τοῦ] τοῦ ἀνωτάτω C M 53.
γηριόνην C 54. ἀπουράνιον C M; cf. infra c. 9 p. 118 ed. Oxon.
55. παντάπασι C 55—57. Ev. Jo. 1, 3. 4 Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο,
καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν· ὃ γέγονεν, ἐν αὐτῷ ζωὴ ἐστίν. 59.
οὐθέν] οὐθέν ἐστιν C M 60. ἰδικός ἐστιν.] ἰδικός· C M γέγονεν]
γέγονε, ἔν C: γέγονε μὲν M 61. τὸ κόνδυ — οἰωνίζεται] 1 Mos. 44,
2. 5. καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβάλετε εἰς τὸν μάρσιππον τοῦ νεω-

σιλεὺς πίνων οἰωνίζεται. | Τοῦτο, φησί, κεκρυμμένον εὐ-
ρέθη ἐν τοῖς καλοῖς τοῦ Βενιαμὴν σπέρμασι. Λέγουσι δὲ αὐτὸ
καὶ Ἕλληνες, φησὶν, οὕτως μαινομένῳ στόματι·

65 Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ
μέθυσον με καὶ κάρωσον.
Τὸ ποτήριον λέγει μου,
ποδαπὸν με δεῖ γενέσθαι.

Τοῦτο, φησὶν, ἤρκει μόνον νοηθῆν ἀνθρώποις τὸ τοῦ Ἀνακρέ-
70 οντος ποτήριον ἀλάλως λαλοῦν μυστήριον ἄρρητον. Ἄλαλον
γάρ, φησί, τὸ Ἀνακρέοντος ποτήριον, ὅπερ αὐτῷ φησὶν Ἀνα-
κρέων λαλεῖν ἀλάλῳ φθέγματι, ποδαπὸν αὐτὸν δεῖ γενέσθαι,
τουτέστι πνευματικόν, οὐ σαρκικόν, εἰὰν ἀκούσῃ τὸ κεκρυμμένον
μυστήριον ἐν σιωπῇ· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τοῖς καλοῖς
75 ἐκείνοις γάμοις, ὃ σιρέψας ὁ Ἰησοῦς ἐποίησεν οἶνον. Αὕτη,
φησὶν, ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ ἀληθινὴ ἀρχὴ τῶν σημείων, ἣν ἐποίη-
σεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν βα-
σιλείαν τῶν οὐρανῶν. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
ρανῶν ἐντὸς ἡμῶν κατακειμένη ὡς θησαυρός, ὡς ζύμη εἰς
80 ἀλεύρου τρία σάτα κεκρυμμένη. Τουτέστι, φησί, τὸ μέγα καὶ
ἄρρητον Σαμοθράκων μυστήριον, ὃ μόνοις ἔξεσαν εἰδέναι τοῖς
τελείοις, φησὶν, ἡμῖν. Διαρρήδη γὰρ οἱ Σαμόθρακες τὸν
Ἀδὰμ ἐκείνον παραδιδόασιν ἐν τοῖς μυστηρίοις τοῖς ἐπιτελου-
μένοις παρ' αὐτοῖς ἀρχάνθρωπον. Ἔστηκε δὲ ἀγάλματα δύο
85 ἐν τῷ Σαμοθράκων ἀνακτόρῳ ἀνθρώπων γυμνῶν, ἄνω τετα-
μένες ἐχόντων τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας | εἰς οὐρανὸν καὶ τὰς αἰ-
σχύνας ἄνω ἐστραμμένες, καθάπερ ἐν Κυλλήνῃ τὸ τοῦ Ἑρμοῦ.
Εἰκόνες δὲ εἰσὶ τὰ προειρημένα ἀγάλματα τοῦ ἀρχανθρώπου
καὶ τοῦ ἀναγεννωμένου πνευματικοῦ, κατὰ πάνθ' ὁμοουσίου
90 ἐκείνῳ τῷ ἀνθρώπῳ. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον ὑπὸ
τοῦ σωτήρος· Ἐὰν μὴ πίνῃτέ μου τὸ αἷμα καὶ φάγητέ
μου τὴν σάρκα, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
τέρου — Ἴνα τί ἐκλέψατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν; οὐ τοῦτό ἐστιν, ἐν ᾧ
πίνει ὁ κύριός μου; αὐτὸς δὲ οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἐν αὐτῷ. 65. sqq.
Bergk rettulit inter Anaereontea nr. 63 p. 835. Cum v. 1 et 2 cfr.
Anaer. 50, 10: βάλ' ὕδωρ, δὸς οἶνον, ὦ παῖ, || τὴν ψυχὴν μου κάρωσον.
65. φέρε bis C 71. Ἀνακρέοντος] Ἀνακρέοντος φησὶ C M 72.
λαλεῖ C M 74. sqq. Cf. Ev. Jo. 2, 1—11. 75—78. Ev. Jo.
2, 11 Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλι-
λαιίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ 78 — 80. Cf. Luc. 17, 21 ἢ

condy, in quo rex bibens auspicatur. Hoc, inquit, absconditum 10
reperitum est in pulchris Beniamin sperminibus. Significant au-
tem id etiam Graeci, inquit, sic furenti ore :

Fer aquam, fer vinum, o puer,

Inebriato me et mulceto.

Poculum dicit meum,

15

Cuiatem me fieri oporteat.

Hoc, inquit, sufficiebat solum cognitum hominibus Ana-
creontis poculum mutum loquens mysterium ineffabile. Mutum
enim, inquit, Anacreontis poculum, quod Anacreon sibi ait lo-
qui muta loquela, cuiatem oporteat eum fieri, hoc est spiritua- 20
lem, non carnalem, si audierit reconditum mysterium per silen-
tium. Et hoc est aqua in pulchris illis nuptiis, quam conver-
tens Iesus fecit vinum. Hoc, inquit, est magnum et germanum
initium signorum, quod fecit Iesus in Cana Galilaeae et manife-
stavit regnum caelorum. Hoc, inquit, est regnum caelorum in 25
nobismet ipsis reconditum tanquam thesaurus, ut fermentum
in farinae satis tribus absconditum. Hoc, inquit, est magnum
et ineffabile Samothracum mysterium, quod solis licet cogno-
visse perfectis, inquit, nobis. Diserte enim Samothraces Ada-
mum illum tradunt in mysteriis, quae apud eos celebrantur, 30
primorem hominem. Stant autem statuae duae in Samothracum
templo hominum nudorum surrectam habentium utramque ma-
num in caelum et pudenda sursum tensa, sicuti in Cyllene
monte Mercurii. Imagines autem sunt supra commemoratae
statuae primoris hominis et renati spiritualis per omnia eius- 35
dem naturae cum illo homine. Hoc est, inquit, quod dictum
est a salvatore: *Nisi bibitis meum sanguinem et manducatis*

βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Matth. 13, 44 ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ. Matth. 13, 33 Ὅμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύ-
ρου σάτα τρία 79. εἰς] ὡς C M 83. Ἀδὰμ Cf. Bergk Poett.
Lyr. p. 1041 85. 86. τεταμέναις] τεμέναις C 91—95. Cf. Ev.
Jo. 6, 53 ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐ-
τοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Matth. 20, 22 δύνασθε πιεῖν τὸ
ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; Marc. 10, 38 δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ
ἐγὼ πίνω κ. τ. λ. Ev. Jo. 8, 21 et 13, 33 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύ-
νασθε ἔλθειν. 91. φάγητε C

τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ καὶ πίητε, φησί, τὸ ποτήριον ὃ
 ἐγὼ πίνω, ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ἐκεῖ ὑμεῖς εἰσελθεῖν
 95 οὐ δύνασθε. Ἦιδει γὰρ, φησὶν, ἐξ ὁποίας φύσεως ἕκαστος
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὅτι ἕκαστον αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν
 φύσιν ἐλθεῖν ἀνάγκη. Ἀπὸ γὰρ τῶν δώδεκα, φησί, φυλῶν μα-
 θητὰς ἐξελέξατο δώδεκα καὶ δι' αὐτῶν ἐλάλησε πάση φυλῇ·
 διὰ τοῦτο, φησί, τὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν κηρύγματα οὔτε πάν-
 111 τες ἀκηκόασιν οὔτε, ἐὰν ἀκούσωσι, παραδέξασθαι δύνανται.
 Ἔστι γὰρ αὐτοῖς παρὰ φύσιν τὰ μὴ κατὰ φύσιν.

Τοῦτον, φησί, Θραῖκες οἱ περὶ τὸν Αἴμον οἰκοῦντες Κο-
 ρύβαντα καλοῦσι καὶ Θραξίν οἱ Φρύγες παραπλησίως, ὅτι
 5 ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἀχαρακτηρίστου ἐγκεφά-
 λου τὴν ἀρχὴν τῆς καταβάσεως λαμβάνων καὶ πάσας τὰς τῶν
 ὑποκειμένων διερχόμενος ἀρχὰς πῶς καὶ τίνα τρόπον κατέρχε-
 ται οὐ νοοῦμεν. Τοῦτ' ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· φωνὴν μὲν
 αὐτοῦ ἠκούσαμεν, εἶδος δὲ αὐτοῦ οὐχ ἑώρακαμεν.
 10 Ἀποτεταμένον γὰρ, φησὶν, αὐτοῦ καὶ κεχακτηρισμένου ἀκούε-
 ται φωνή, τὸ δὲ εἶδος τὸ κατελθὸν ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἀχαρακ-
 τηρίστου ὁποῖον ἐστὶν εἶδεν οὐδεὶς. Ἔστι δὲ ἐν τῷ πλάσματι
 τῷ χοϊκῷ, γινώσκει δὲ αὐτὸ οὐδεὶς. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὁ τὸν
 κατακλυσμὸν | οἰκῶν θεὸς κατὰ τὸ ψαλτήριον καὶ φθεγ-
 15 γόμενος [καὶ] κεκραγὼς ἀπὸ ὑδάτων πολλῶν. Ὑδατα,
 φησὶν, ἐστὶ πολλὰ ἢ πολυσχιδῆς τῶν θνητῶν γενέσεις ἀνθρώ-
 πων, ἀφ' ἧς βοᾷ καὶ κέκραγε πρὸς τὸν ἀχαρακτηρίστον ἀνθρώ-
 πον, ῥῆσαι λέγων ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου.
 Πρὸς τοῦτον, φησὶν, ἐστὶν εἰρημένον· Παῖς μου εἶ σὺ Ἰσ-
 20 ραήλ, μὴ φοβοῦ, ἐὰν διὰ ποταμῶν διέλθῃς, οὐ μὴ
 σε συγκλύσωσιν, ἐὰν διὰ πυρὸς διέλθῃς, οὐ μὴ σε
 συγκαύσει. Ποταμούς, φησί, λέγει τὴν ὑγρὰν τῆς γενέσεως
 οὐσίαν, πῦρ δὲ τὴν ἐπὶ τὴν γένεσιν ὀρμὴν καὶ ἐπιθυμίαν· Σὺ
 ἐμὸς εἶ, μὴ φοβοῦ. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἰ ἐπιλήσεται

8. 9. Cf. Ev. Jo. 3, 8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν
 αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται ἢ ποῦ ὑπάγει. Cap. 5, 37
 οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρακατε κ. τ. λ.
 10. Ἀποτεταγμένου C M χακτηρισμένου C 13—15. Cf. Psalm.
 28, 10 Κύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικεῖ κ. τ. λ. vs. 3 Φωνὴ κυρίου ἐπὶ
 τῶν ὑδάτων, ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησεν, κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν 14.
 κατοικῶν? 15. καὶ om C 16. πολυσχεδῆς C 18. Cf. Psalm. 34,

meam carnem, nequaquam intrabitis in regnum caelorum, sed etiamsi biberitis, inquit, calicem, quem ego bibo: quo ego vado, illuc vos intrare non potestis. Norat enim, inquit, ex 40 quali natura quisque discipulorum suorum esset, et quemque eorum in propriam naturam venire oportere. Nam ex duodecim tribubus discipulos sibi elegit duodecim et per eos locutus est omni tribui. Propter hoc, inquit, duodecim discipulorum praeconia neque omnes audiverunt, neque ubi audierint perci- 45 pere possunt. Sunt enim iis contra naturam, quae non sunt secundum naturam. Hunc, inquit, Thraces, qui circa Haemum habitant, *Corybantem* appellant et cum Thracibus Phryges pariter, quoniam a capite supra et ab ineffigato cerebro initium descensionis sumens et omnes subiectorum permeans potesta- 50 tes, quomodo et qua ratione permeet ignoramus. Hoc est, inquit, dictum illud: *Vocem quidem eius audivimus, speciem autem eius non vidimus.* Descripti enim eius, inquit, et effigati auditur vox, speciem autem desuper delapsam ab ineffigato qualis sit novit nemo. Est autem in figmento choico, cognos- 55 cit autem eam nemo. Hic, inquit, est *diluvium habitans deus* secundum psalterium *et loquens atque vociferans ab aquis magnis.* Aquae, inquit, magnae sunt multiplex mortalium generatio hominum, ex qua clamat et vociferatur ad ineffigatum hominem: *Servato, dicens, a leonibus unigenitam meam.* Ad 60 hunc, inquit, est dictum: *Filius meus es tu Israel, noli metuere; ubi per flumina transieris, non te corripient, ubi per ignem transieris, non te comburet.* Flumina, inquit, dicit humidam generationis naturam, ignem autem ad generationem impetum et ardorem. *Tu meus es, noli metuere.* Et rursus, inquit: *Si* 65

17 Ἀποκατάστησον τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. Psalm. 21, 21. 22. Ῥῥῶσαι ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου. Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος κ. τ. λ. 19—24. Cf. Jes. 41, 8. Σὺ δὲ Ἰσραὴλ παῖς μου (Jes. 49, 3 Δούλός μου εἶ σὺ Ἰσραὴλ). Jes. 43, 1. 2. Μὴ φοβοῦ, ὅτι ἐλιτρωσάμην σε, ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου, ἐμὸς εἶ σύ. Καὶ ἐὰν διαβαίνης δι' ὕδατος, μετὰ σοῦ εἰμί, καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσίν σε· καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρός, οὐ μὴ κατακαυθῆς, φλόξ οὐ κατακαύσει σε. 24. 25. Jes. 49, 15. Μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς;

25 μήτηρ τῶν τέκνων αὐτῆς μὴ ἐλεῆσαι μηδὲ ἐπιδοῦ-
 ναι μαστόν, καὶ γὰρ ἐπιλήσομαι ὑμῶν, ὁ Ἀδάμας, φησί,
 λέγει πρὸς τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους· ἀλλὰ εἰ καὶ ἐπιλήσε-
 ται ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαι ὑμῶν. Ἐπὶ
 τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφηκα ὑμᾶς. Περὶ δὲ τῆς ἀνόδου
 30 αὐτοῦ, τουτέστι τῆς ἀναγεννήσεως, ἵνα γένηται πνευματικός, οὐ
 σαρκικός, λέγει, φησὶν, ἡ γραφή· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχον-
 τεσ ὑμῶν, καὶ ἐπάραθῃτε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσε-
 ται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, τουτέστι, θαῦμα θαυμάτων. Τίς
 γὰρ, φησὶν, ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Σκώληξ
 35 καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθενή-
 μα λαοῦ, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, ὁ ἐν πο-
 λέμῳ δυνατός. Πόλεμον δὲ λέγει τὸν ἐν σώματι, ὅτι ἐκ μα-
 χίμων στοιχείων πέπλασται τὸ πλάσμα, καθὼς γέγραπται, φησί,
 Μνήσθῃτι πόλεμον τὸν γινόμενον ἐν σώματι. Ταύτην,
 40 φησί, τὴν εἴσοδον καὶ ταύτην τὴν πύλην εἶδεν εἰς | Μεσοπο-
 ταμίαν πορευόμενος ὁ Ἰακώβ, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ παιδὸς
 ἔφηβος ἤδη γινόμενος καὶ ἀνὴρ, τουτέστιν ἐγνωρίσθη τῷ εἰς
 Μεσοποταμίαν πορευομένῳ. (Μεσοποταμία δέ, φησὶν, ἐστὶν
 ἡ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ ῥοή, ἀπὸ τῶν μέσων ῥέουσα τοῦ τε-
 45 λείου ἀνθρώπου,) καὶ ἐθαύμασε τὴν οὐράνιον πύλην εἰπών·
 ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος. Οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἡ οἴ-
 κος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ. Διὰ τοῦτο,
 φησί, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἶμι ἡ πύλη ἡ ἀληθινή. Ἔστι
 δὲ ὁ ταῦτα λέγων ὁ ἀπὸ τοῦ ἀχαρηκτιστοῦ, φησὶν, ἄνωθεν
 50 κεχαρακτηρισμένος τέλειος ἄνθρωπος. Οὐ δύναται οὖν, φησί,
 σωθῆναι ὁ τέλειος ἄνθρωπος, εἰ μὴ ἀναγεννηθῇ διὰ ταύτης
 εἰσελθὼν τῆς πύλης. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησί, Φρύγες καὶ
 Πάπαν καλοῦσιν, ὅτι πάντα ἔπαυσεν ἀτάκτως καὶ πλημμελῶς
 πρὸ τῆς ἑαυτοῦ φανερώσεως κεινημένα. Τὸ γὰρ ὄνομα, φησί,
 55 τοῦ πάπα πάντων ὁμοῦ ἐστὶ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
 καὶ καταχθονίων λεγόντων· παῦε παῦε τὴν ἀσυμφωνίαν τοῦ
 κόσμου καὶ ποιήσον εἰρήνην τοῖς μακρὰν, τουτέστι τοῖς ὑλι-
 κοῖς καὶ χοϊκοῖς, καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, τουτέστι τοῖς πνευ-

27—29. Jes. 49, 15. Εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθοιτο ταῦτα γυνή, ἀλλ' ἐγὼ οὐκ
 ἐπιλήσομαί σου, εἶπεν κύριος. Ἴδου ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφησά σου
 τὰ τεῖχη κ. τ. λ. 31—33. Psalm. 23, 7. 9 33. 34. Τίς — ἐστὶν
 οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης;] Psalm. 23, 8 34—36. Psalm. 21, 7

obliviscetur mater liberorum; quin misereatur et praebeat mammas, et ego obliviscar vestrum, Adamas, inquit, dicit ad proprios homines; *verum etiamsi haec obliviscetur mulier, at ego non obliviscar vestrum. In manibus meis vos expressos habeo.* De ascensione autem eius, hoc est de regeneratione, ut fiat 70 spiritualis non carnalis, dicit, inquit, scriptura: *Attate portas, qui estis domini vestrum, et surgite portae aeternae, et intrabit rex gloriae*, hoc est miraculum miraculorum. *Quis est enim*, inquit, *hic rex gloriae? Vermis et non homo, opprobrium hominis et nullificamen populi; ipse est rex gloriae, in* 75 *bello pollens.* Bellum autem dicit quod est in corpore, quoniam ex hostilibus elementis fictum est figmentum, sicut scriptum est, inquit: *Recordare bellum existens in corpore.* Hunc, inquit, introitum et hanc portam vidit in *Mesopotamiam* proficiscens Iacob, quod quidem est ex puero pubes iam evadens 80 et vir, hoc est intellecta sunt a proficiscente in Mesopotamiam; (Mesopotamia autem est, inquit, magni oceani fluctus a medio fluens perfecto homine) et miratus est caelestem portam factus: *Quam horribilis hic locus. Non est hoc nisi aedis dei et haec porta caeli.* Propter hoc, inquit, dicit Iesus: *Ego sum* 85 *porta vera.* Est autem haec dicens ab ineffigiato supra, inquit, effigiatus perfectus homo. Non potest igitur, inquit, servari perfectus homo, nisi renascetur per hanc ingressus portam. Eundem autem hunc, inquit, Phryges et *Papam* appellant, quoniam omnia sedavit incondita et temere ante ipsius 90 apparitionem mota. Nomen enim *papa*, inquit, omnium simul est et caelestium et terrestrium et infernorum, dicentium: *seda, seda incongruentiam mundi et facito pacem longe dissitis*, hoc est materialibus et choicis, et *pacem iis qui prope sunt*, hoc

Ἐγὼ δὲ εἰμι σκώληξ καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπου καὶ ἐξουθένημα λαοῦ 36. 37. Psalm 23, 10 *αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.* vs. 8 *κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.* 39. Cf. Iob. 40, 27 *μνησθεὶς πολέμου τοῦ γιγνομένου ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ κ. τ. λ.* 40. 41. Cf. 1 Mos. 28, 5 sqq. 46. 47. 1 Mos. 28, 17 48. Cf. Ev. Jo. 10, 9. *Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα.* Matth. 7, 13. *Εἰσελθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης* (Clem. Rom. Hom. 3, 52 *Διὰ τοῦτο αὐτὸς ἀληθῆς ὢν προφήτης ἔλεγεν· ἐγὼ εἰμι ἡ πύλη τῆς ζωῆς· ὁ δὲ ἐμοῦ εἰσερχόμενος εἰσερχεται εἰς τὴν ζωὴν*). 52. *τοῦτον φασὶ Φρύγες* C 56. *παὲ παὲ corr C* 57. 58. Cf. Ephes. 2, 17 *καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς.*

ματικοῖς καὶ νοεροῖς τελείοις ἀνθρώποις. Λέγουσι δὲ οἱ Φρύ-
 60 γες τοῦτον αὐτὸν καὶ νέκυν, οἷονεὶ ἐν μνήματι καὶ τάφῳ ἐγ-
 κατορωρυγμένον ἐν τῷ σώματι. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ εἰρημέ-
 νον· Τάφοι ἐστὲ κεκονιαμένοι, γέμοντες, φησὶν, ἔσωθεν
 ὁστέων νεκρῶν, ὅτι οὐκ ἔσαν ἐν ὑμῖν ἀνθρώπος ὁ ζῶν· καὶ
 πάλιν, φησὶν, ἐξαλοῦνται ἐκ τῶν μνημείων οἱ νεκροί,
 65 τουτέστιν ἐκ τῶν σωμάτων τῶν χοϊκῶν ἀναγεννηθέντες πνευμα-
 τικοί, οὐ σαρκικοί. Αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ ἀνάστασις ἢ διὰ τῆς
 πύλης γινομένη τῶν οὐρανῶν, δι' ἧς οἱ μὴ εἰσελθόντες, φησί,
 πάντες μένουσι νεκροί. Οἱ δὲ αὐτοί, φησί, Φρύγες τὸν αὐτὸν
 70 τοῦτον πάλιν ἐκ μεταβολῆς λέγουσι θεόν. Γίνεται γάρ, φησί,
 θεός, ὅταν ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς διὰ τῆς τοιαύτης πύλης εἰσε-
 λεύσεται εἰς τὸν οὐρανόν. Ταύτην, φησί, τὴν πύλην Παῦλος
 οἶδεν ὁ ἀπόστολος, παρανοήσας ἐν μυστηρίῳ καὶ εἰπών· ἤρ-
 πάσθαι ὑπὸ ἀγγέλου, καὶ γεγονέναι ἕως δευτέρου καὶ
 75 τρίτου οὐρανοῦ εἰς τὸν παράδεισον αὐτόν, καὶ ἑώρα-
 κέναι ἃ ἑώρακε, καὶ ἀκηκοέναι ῥήματα ἄρρητα ἃ οὐκ
 ἔξον ἀνθρώπῳ εἰπεῖν. Ταῦτά ἐστι, φησί, τὰ ἄρρητα ὑπὸ
 πάντων λεγόμενα μυστήρια, ἃ [καὶ λαλοῦμεν] οὐκ ἐν δι-
 δακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
 πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικᾶ συγκρίνοντες, ψυ-
 80 χικός δὲ ἀνθρώπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ
 Θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ ταῦτά φησιν ἐστὶ τὰ τοῦ
 πνεύματος ἄρρητα μυστήρια, ἃ ἡμεῖς ἴσμεν μόνοι. Περὶ τού-
 των, φησὶν, εἶρηκεν ὁ σωτήρ· οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός
 με, ἐὰν μὴ τινα ἐλκύσῃ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος. Πάνν
 85 γάρ, φησί, δύσκολον ἐστὶ παραδέξασθαι καὶ λαβεῖν τὸ μέγα
 τοῦτο καὶ ἄρρητον μυστήριον. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἶρηκεν ὁ σω-
 τήρ· οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα
 τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὁ δεῖ ποιήσαντας,
 90 οὐχὶ ἀκούσαντας μόνον, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσελθεῖν τῶν οὐρα-
 νῶν. Καὶ πάλιν, φησὶν, εἶρηκεν· οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι
 προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

60. 61. ἐγκατωρυγμένον C M 62. 63. Cf. Matth. 23, 27. ὁμοιά-
 ζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἐξωθεν μὲν γαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ
 γέμουσιν ὁστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 64. Cf. Matth. 27,
 52. 53. καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεψήχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων

est spiritualibus et rationalibus perfectis hominibus. Appellant⁹⁵ autem Phryges hunc eundem et *mortuum*, quasi in monumento et sepulcro infossum in corpore. Hoc, inquit, est dictum illud: *Sepulcra estis dealbata plena*, inquit, *intus ossibus mortuorum*, quoniam non inest in vobis homo vivus; et rursus, inquit, *Exilient ex monumentis mortui*, hoc est ex corporibus¹ choicis renati spirituales, non carnales. Haec, inquit, est resurrectio, quae per portam fit caelorum, per quam non ingressi, inquit, omnes manent mortui. Idem autem Phryges, inquit, eundem hunc rursus ex conversione appellant *deum*.⁵ Fit enim, inquit, deus, quum ex mortuis resuscitatus per talem portam intrabit in caelum. Hanc, inquit, portam Paulus novit apostolus, revelans in mysterio et dicens, *se raptum esse ab angelo, et venisse usque ad secundum et tertium caelum in paradisum ipsum et vidisse, quae viderit et audivisse arcana*¹⁰ *verba, quae non liceat homini loqui*. Haec sunt, inquit, quae arcana ab omnibus vocantur mysteria, *quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes*. *Animalis autem homo non percipit ea quae sunt spiritus dei; stultitia est enim illi*, et¹⁵ haec, inquit, sunt spiritus arcana mysteria, quae nos novimus soli. De his, inquit, dixit salvator: *Nemo potest venire ad me, nisi quem traxerit pater meus caelestis*. Admodum enim, inquit, difficile est percipere etprehendere magnum hoc et arcanum mysterium. Et rursus, inquit, dixit salvator: *Non*²⁰ *omnis qui dicit mihi domine, domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui facit voluntatem patris mei qui in caelis est: quam oportet facientes, non audientes solum in regnum intrare caelorum*. Et rursus, inquit, dixit: *Publicani et meretrices praecedunt vos in regnum caelorum*. Publicani (τελώναι)²⁵

ἁγίων ἠγέρθησαν καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων κ. τ. λ. Matth. 11, 5. Luc. 7, 22. νεκροὶ ἐγείρονται. 72—76. Cf. 2 Cor. 12, 2—4. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ — — ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ· καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον — ὅτι ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 77. καὶ λαλοῦμεν om C M; cf. 1 Cor. 2, 13. 14. 83. 84. Ev. Jo. 6, 44. οὐδὲς δύναται εἰσεῖν πρὸς με, εἰ μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐκλύσῃ αὐτόν. 87—89. Matth. 7, 21. 91. 92. Matth. 21, 31.

Τελῶναι γάρ, φησίν, εἰσὶν οἱ τὰ τέλη τῶν ὄλων λαμβάνοντες, ἡμεῖς| δέ, φησίν, ἐσμὲν οἱ τελῶναι, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰ-
 95 ὄνων κατήντηκε. Τέλη γάρ, φησίν, εἰσὶ τὰ ἀπὸ τοῦ ἀχα-
 ρακτηρίστου εἰς τὸν κόσμον κατεσπαρμένα σπέρματα, δι' ὧν ὁ
 πᾶς συντελεῖται κόσμος· διὰ γὰρ αὐτῶν καὶ ἤρξατο γενέσθαι.
 Καὶ τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
 τοῦ σπείραι· καὶ τὰ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν καὶ
 1 κατεπατήθη, τὰ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη· καὶ ἐξανέτειλε,
 φησί, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος ἐξηράνθη καὶ ἀπέ-
 θανε· τὰ δὲ ἔπεσε, φησίν, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
 καὶ ἀγαθὴν, καὶ ἐποίει καρπὸν, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ
 5 ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων, φησίν, ὦτα ἀκού-
 εἰν ἀκουέτω. Τουτέστι, φησίν, οὐδεὶς τούτων τῶν μυστηρίων
 ἀκροατῆς γέγονεν εἰ μὴ μόνον οἱ γνωστικοὶ τέλειοι. Αὕτη, φη-
 σίν, ἐστὶν ἡ γῆ ἡ καλὴ καὶ ἀγαθὴ, ἣν λέγει Μωϋσῆς· Εἰσάξω
 ὑμᾶς εἰς γῆν καλὴν καὶ ἀγαθὴν, εἰς γῆν ῥέουσαν
 10 γάλα καὶ μέλι. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα,
 οὗ γευσάμενους τοὺς τελείους ἀβασιλεύτους γενέσθαι καὶ μετα-
 σχεῖν τοῦ πληρώματος. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ πλήρωμα, δι' οὗ
 πάντα γινόμενα γεννητὰ ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου γέγονέ τε καὶ πε-
 πλήρωται. Ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος ὑπὸ τῶν Φρυγῶν καὶ ἄκαρπος
 15 καλεῖται. Ἔστι γὰρ ἄκαρπος, ὅταν ἡ σαρκικὸς καὶ τὴν ἐπι-
 θυμίαν τῆς σαρκὸς ἐργάζεται. Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ εἰρημέ-
 νον· πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπ-
 τεταὶ καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Καρποὶ γὰρ οὗτοι, φησίν,
 εἰσὶ μόνον οἱ λογικοί, οἱ ζῶντες ἄνθρωποι, οἱ διὰ τῆς πύλης
 20 εἰσερχόμενοι τῆς τρίτης. Λέγουσι γοῦν· εἰ νεκρὰ ἐφάγετε
 καὶ ζῶντα ἐποιήσατε, τί, ἂν ζῶντα φάγητε, ποιή-
 σετε; Ζῶντα δὲ λέγουσι καὶ λόγους καὶ νόας καὶ ἀνθρώ-
 πους, τοὺς μαργαρίτας ἐκείνου τοῦ ἀχαρακτη|ρίστου ἐρριμμένους
 εἰς τὸ πλάσμα κάτω. Τουτέστιν ὁ λέγει, φησί· μὴ βάλητε
 25 τὸ ἅγιον τοῖς κνσὶ μηδὲ τοὺς μαργαρίτας τοῖς
 χοίροις, χοίρων καὶ κνῶν ἔργον λέγοντες εἶναι τὴν γυναικὸς
 πρὸς ἄνδρα ὁμιλίαν. Τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, φησίν, οἱ Φρύγες κα-

94. 95. 1 Cor. 10, 11 98—6. Cf. Matth. 13, 3—9. Marc. 4,
 3—9. Luc. 8, 5—8. 7. μόνον οἱ] μόνον C M 8—10. Cf.
 5 Mos. 31, 20 Εἰσάξω γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὤμοσα τοῖς

enim, inquit, sunt qui omnium rerum vectigalia recipiunt, nos autem, inquit sumus publicani, *in quos fines (τὰ τέλη) saeculorum devenerunt.* Τέλη enim, inquit, sunt ab ineffigiato in mundum disseminata semina, per quae universus perficitur mundus; per ea enim et orsus est fieri. Et hoc, inquit, est dictum illud: *Exiit seminans ad seminandum, et alia ceciderunt secus viam et conculcata sunt, alia vero super petrosa, et exorta sunt,* inquit, *et quoniam non habebant altitudinem terrae, aruerunt et demortua sunt; alia autem ceciderunt, inquit, in terram pulchram et bonam et faciebant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. Qui habet aures audiendi audiat.* Hoc est, inquit, nemo horum mysteriorum auditor factus est, nisi soli perfecti gnostici. Haec, inquit, est terra pulchra et bona, quam dicit Moses: *Inducam vos in terram pulchram et bonam, in terram affluentem lacte et melle.* Hoc, inquit, est mel et lac, quo gustato perfectos irreges fieri et impertiri plenitudine. Haec, inquit, est plenitudo, per quam omnia existentia nata ab innato et facta sunt et impleta. Idem autem hic a Phrygibus etiam *sterilis* vocatur. Est enim sterilis, quando est carnalis et cupidinem carnis efficit. Hoc, inquit, est dictum illud: *Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, exciditur et in ignem mittitur.* Fructus enim hi, inquit, sunt soli rationales, vivi homines, qui per portam ingrediuntur tertiam. Dicunt quippe: *Si mortua comedistis et viva fecistis, quid, si viva comederitis, facietis?* Viva autem dicunt et rationes et mentes et homines, margaritas illius ineffigiati deiectas in figmentum infra. Hoc est quod dicit, inquit: *Ne proiciatis sanctum canibus, neque margaritas porcis, porcorum et canum opus dicentes esse mulieris cum viro consuetudinem.* Eundem autem hunc, inquit, Phryges appellant *caprarium*, non,

παράσιν αὐτῶν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κ. τ. λ. 2 Mos. 3, 8 καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης, καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κ. τ. λ. 13. γένη τὰ C: γενητὰ M 14. ἐπὶ] ἀπὸ C M 17. 18. Matth. 3, 10. Luc. 3, 9. 19. λογικοί, οἱ] λογικοὶ C M 21. 22. ποιήσητε C M 24. κάτω] κάτω C 24—26. Matth. 7, 6 Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν χοίρων κ. τ. λ.

λοῦσιν αἰπόλον, οὐχ ὅτι, φησίν, ἔβοσκεν αἴγας καὶ τράγους, ὡς οἱ ψυχικοὶ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ὅτι, φησίν, ἔστιν αἰπόλος, 30 τουτέστιν ὁ αἰεὶ πολλῶν καὶ στρέφων καὶ περιελαύνων τὸν κόσμον ὅλον στροφῇ. Πολεῖν γάρ ἐστι τὸ στρέφειν καὶ μεταβάλλειν τὰ πράγματα· ἔνθεν, φησί, καὶ τὰ δύο κέντρα τοῦ οὐρανοῦ ἅπαντες προσαγορεύουσι πόλους. Καὶ ὁ ποιητῆς δέ φησι·

πωλεῖται τις δεῦρο γέρον ἄλιος νημερτής,

35 ἀθάνατος Πρωτεύς Αἰγύπτιος,

οὐ πιπράσκειται, φησίν, ἀλλὰ στρέφεται αὐτοῦ οἶονεὶ καὶ περιέρχεται. Ἔτι καὶ πόλεις, ἐν αἷς οἰκοῦμεν, ὅτι στρεφόμεθα καὶ περιπολοῦμεν ἐν αὐταῖς, καὶ καλοῦνται πόλεις. Οὕτως, φησίν, οἱ Φρύγες αἰπόλον τοῦτον καλοῦσι τὸν πάντοτε πάντα 40 πανταχῇ στρέφοντα καὶ μεταβάλλοντα πρὸς τὰ οἰκεῖα. Καλοῦσι δὲ αὐτόν, φησί, καὶ πολύκαρπον οἱ Φρύγες, ὅτι πλείονα, φησί, τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα, τουτέστι τὰ ἀναγεννώμενα ἀθάνατα καὶ αἰεὶ διαμένοντα ἐστὶ πολλά, κἂν ὀλίγα ἢ τὰ γεννώμενα· τὰ 45 δὲ σαρκικά, φησίν, φθαρτὰ πάντα, κἂν ἢ πολλὰ πάνυ γεννώμενα. Διὰ τοῦτο, φησίν, ἔκλαιε Ῥαχὴλ τὰ τέκνα καὶ οὐκ ἤθελε, φησί, παρακαλεῖσθαι κλαίουσα ἐπ' αὐτοῖς· ἦδει γάρ, φησίν, | ὅτι οὐκ εἰσί. Θρηνεῖ δὲ καὶ Ἰερεμίας τὴν κάτω Ἰερουσαλήμ, οὐ τὴν ἐν Φοινίκῃ πόλιν, ἀλλὰ τὴν κάτω 50 γένεσιν τὴν φθαρτὴν· ἔγνω γάρ, φησί, καὶ Ἰερεμίας τὸν τέλειον ἄνθρωπον, τὸν ἀναγεννώμενον ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ σαρκικόν. Αὐτὸς γοῦν ὁ Ἰερεμίας ἔλεγεν· Ἄνθρωπός ἐστι καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; Οὕτως, φησίν, ἐστὶ πάνυ βαθεῖα καὶ δυσκατάληπτος ἡ τοῦ τελείου ἀνθρώπου γνώσις. Ἀρχὴ γάρ, 55 φησίν, τελειώσεως γνώσις ἀνθρώπου· Θεοῦ δὲ γνώσις ἀπηρασμένη τελειώσις. Λέγουσι δὲ αὐτόν, φησί, Φρύγες καὶ χλοερὸν στάχυν τεθερισμένον, καὶ μετὰ τοὺς Φρύγας Ἀθηναῖοι μνοῦντες Ἐλευσίνια, καὶ ἐπιδεικνύντες τοῖς ἐποπτεύουσι τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ τελειότατον ἐποπτικὸν ἐκεῖ μυστήριον ἐν 60 σιωπῇ, τεθερισμένον στάχυν. Ὁ δὲ στάχυς οὗτός ἐστι καὶ παρὰ Ἀθηναίους ὁ παρὰ τοῦ ἀχαρακτηριστοῦ φωστήρ τέλειος μέ-

29. ἀλλ' ὅτι] ἀλλὰ τί C

30. πολλῶν corr C et alibi.

32.

ἐνθεν C M

34. 35. Hom. Od. 4, 384.

37. Ἔτι λέγει C: Ἀμέ-

λει M

38. περιπολοῦμεν] πολοῦμεν C M: πολούμεθα Roesperus

40. πάντα πανταχῇ] πανταχῇ C M

42. 43. Jes. 54, 1 et Gal. 4, 27

inquit, quod pascebat capras et capros, ut psychici appellant, sed quia est, inquit, αἰπόλος, hoc est ὁ ἀεὶ πολῶν et vertens et circumagens universum mundum conversione. Πολεῖν enim significat id quod vertere et commutare res; unde, inquit, et ambo centra caeli universi appellant polos. Et poëta dicit: 60

Πωλεῖται quidem huc senex marinus verax

Immortalis Proteus Aegyptius,

non venundatur, inquit, sed versatur ibi tamquam et circumit. Iam urbes, in quibus habitamus, quia versamur et circumimus in iis, et πόλεις vocantur. Ita, inquit, Phryges *caprarium* 65 (*αἰπόλον*) eum appellant, qui semper omnia in omnes partes vertit et commutat ad domestica. Vocant autem eum, inquit, et *feracem* Phryges, quia *plures*, inquit, *liberi viduae potius quam eius, quae habet maritum*, hoc est renati immortales et semper permanentes sunt multi, etiamsi pauci sint nati; car- 70 nales autem, inquit, caduci omnes, etiamsi sint multi admodum nati. Propterea, inquit, *plorabat Rachel filios suos et nolebat*, inquit, *consolari deplorans eos, norat enim, inquit, non esse*. Luget autem etiam Hieremias quae infra est Hierusalem, non Phoeniciae urbem, sed quae infra est generationem caducam. 75 Cognoverat enim, inquit, etiam Hieremias perfectum hominem, renatum ex aqua et spiritu, non carnalem. Ipse profecto Hieremias dicebat: *Homo est et quis cognoscet eum?* Ita, inquit, est admodum profunda et difficilis comprehensu perfecti hominis cognitio. Initium enim, inquit, perfectionis cognitio homi- 80 nis, dei autem cognitio absoluta perfectio. Dicunt autem eum, inquit, Phryges etiam *viridem aristam demessam* et post Phryges Athenienses, initiantes Eleusinia et demonstrantes epoptis magnum et mirabile et perfectissimum epopticum ibi mysterium per silentium, demessam aristam. Arista autem haec est etiam 85 apud Athenienses ab ineffigiato [delapsus filius] perfectus ma-

οτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 46
— 48. Cf. Matth. 2, 18 Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ οὐκ ἠθέλησεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν. Jerem. 31, 15 Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούθη — Ῥαχὴλ ἀποκλαυμένη ἐπὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς, καὶ οὐκ ἠθέλην παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν. 46. ἔκλειε margo C M: ἔλαβε C 52. 53. Jerem. 17, 9 Βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα, καὶ ἄνθρωπος ἐστίν· καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; 54—56. Ἀρχὴ — τελείωσις] Cf. supra p. 132, 69 sq.

γας, καθάπερ αὐτὸς ὁ ἱεροφάντης, οὐκ ἀποκεκομμένος μὲν,
 ὡς ὁ Ἄτις, εὐνουχισμένος δὲ διὰ κωνείου καὶ πᾶσαν παρητη-
 μένος τὴν σαρκικὴν γένεσιν, νυκτὸς ἐν Ἐλευσίνι ὑπὸ πολλῶ
 65 πυρὶ τελῶν τὰ μεγάλα καὶ ἄρρητα μυστήρια βοᾷ καὶ κέκραγε
 λέγων· ἱερὸν ἔτεκε πότνια κοῦρον Βριμὼ Βριμόν,
 τουτέστιν ἰσχυρὰ ἰσχυρόν. Πότνια δέ ἐστι, φησὶν, ἡ γένεσις ἡ
 πνευματικὴ, ἡ ἐπουράνιος, ἡ ἄνω· ἰσχυρὸς δέ ἐστιν ὁ οὔτω
 γεννώμενος. Ἔστι γὰρ λεγόμενον τὸ μυστήριον Ἐλευσὶν καὶ
 70 ἀνακτόρειον· Ἐλευσὶν, ὅτι ἤλθομεν, φησὶν, οἱ πνευματι-
 κοὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμαντος ὑέντες κάτω· ἐλεύσεσθαι γάρ,
 φησὶν, ἐστὶν ἐλθεῖν, τὸ δὲ ἀνακτόρειον τὸ ἀνελθεῖν ἄνω. Τοῦτο,
 φησὶν, ἐστὶν, ὃ λέγουσιν οἱ κατοργιασμένοι τῶν Ἐλευσινίων τὰ
 μυστήρια. Θέσιμιον δέ ἐστι τὰ μικρὰ μεμνημένους αὐθις τὰ
 75 μεγάλα μνεῖσθαι. Μόροι γὰρ μείζονες μείζονας μοίρας λαγχά-
 νουσι. Μικρὰ δέ, φησὶν, ἐστὶ τὰ μυστήρια τὰ τῆς Περσεφόνης
 κάτω, περὶ ὧν μυστηρίων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκεῖ, οὐ-
 σης πλατείας καὶ εὐρυχώρου καὶ φερούσης τοὺς ἀπολλυμένους
 ἐπὶ τὴν Περσεφόνην, . . . καὶ ὁ ποιητὴς δέ φησιν·

80 Ἀὐτὰρ ὑπ' αὐτὴν ἐστὶν ἀταρπιτὸς ὀκριόεσσα,
 κοίλη, πηλώδης· ἢ δ' ἠγήσασθαι ἀρίστη
 ἄλσος ἐς ἡμερόεν πολυτιμήτου Ἄφροδίτης.

Ταῦτ' ἐστὶ, φησὶ, τὰ μικρὰ μυστήρια τὰ τῆς σαρκικῆς γενέσεως,
 ἃ μνηθέντες οἱ ἄνθρωποι μικρὰ παύσασθαι ὀφείλουσι καὶ μνεῖ-
 85 σθαι τὰ μεγάλα τὰ ἐπουράνια. Οἱ γὰρ τοὺς ἐκεῖ, φησὶ, λα-
 χόντες μόρους μείζονας μοίρας λαμβάνουσιν. Αὕτη γάρ, φησὶν,
 ἐστὶν ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὗτος ὁ οἶκος Θεοῦ, ὅπου ὁ ἀγα-
 θὸς Θεὸς κατοικεῖ μόνος, εἰς ὃν οὐκ εἰσελεύσεται, φησὶν, ἀκά-
 θαρτος οὐδεὶς, οὐ ψυχικός, οὐ σαρκικός, ἀλλὰ τηρεῖται πνευ-
 90 ματικοῖς μόνοις, ὅπου δεῖ γενομένους βαλεῖν τὰ ἐνδύματα καὶ

62. Videntur quaedam excidisse, quibuscum φωστῆρος commemora-
 tio cohaereret 63. Ἄτις corr C 63. 64. παρητημένος] ἀπηρη-
 σμένος C M 64. σαρκικὴν] σαρκίνην C M 66. Βριμόν, quod
 Hesychius interpretatur ἰσχυρόν M: βριμή C Versus fuerit hic: Ἰρὸν
 δὴ Βριμὼ Βριμόν τέκε πότνια κοῦρον 69. λεγόμενον τὸ] τὸ λεγόμε-
 νον C M 74. Θέσιμιον C: Θεμιτὸν Jac. Bernaysius (ep. critic. ad
 Bunsenium in Analect. Ante-Nicaen. ed. Bunsen. Vol. III p. 330 sq.)
 75. 76. Μόροι — λαγχάνουσι] Heraclit. fr. 54 apud Schleiermacher.
 (Fr. Schleiermacher's sämtliche Werke. Dritte Abtheilung. Zur Philoso-

gnus, sicuti ipse hierophanta, non excisus ille quidem, ut Attis, sed eunuchus factus per cicutam et aspernatus omnem carnalem generationem, noctu Eleusine inter multos ignes peragens magna et arcaena mysteria clamat et vociferatur dicens: *Sa-* 90
crum peperit alma puellum Brimo Brimum, hoc est valida validum. Alma autem est, inquit, generatio spiritualis, caelestis, sublimis, validus autem est qui sic generatus est. Vocatur enim mysterium *Eleusin* et *Anactorium*. *Eleusin*, quia venimus, inquit, spirituales desuper ab Adamante delapsi infra; *ἐλεύσε-* 95
σθαι enim, inquit, est id quod *ἐλθεῖν*, *Anactoreum* autem id quod *ἀνελθεῖν ἄνω*. Hoc est, inquit, quod dicunt qui initiati sunt Eleusiniorum mysteriis. Statutum autem est, qui parvis initiati sunt ut rursus magnis initientur. Mortes enim maiores maiores sortes nanciscuntur. Parva autem, inquit, sunt myste- 1
 ria Proserpinae infra, de quibus mysteriis et semita ducente illuc, quae est lata et spatiosa eademque fert intereuntes ad Proserpinam [salvator dixit], et poëta vero ait:

Sed sub ipsam est semita aspera,

5

Cava, lutosa; ea autem ducere optima

Lucum in venustum summe honoratae Veneris.

Haec, inquit, sunt parva mysteria carnalis generationis, quibus initiati homines parvis requiescere debent et initiari magnis, caelestibus. Nam sortiti, inquit, qui sunt ibi sortes, maiores 10
 partes nanciscuntur. Haec enim, inquit, est porta caeli et haec domus dei, ubi bonus deus inhabitat solus, in quam non intrabit, inquit, impurus ullus, non animalis, non carnalis, sed reservatur spiritualibus solis, quo qui pervenerint abiicere de-

phie. Vol. II. p. 124); cf. Jac. Bernaysius l. l. 79. Post *Περσεφόνην* videtur excidisse: *ὁ σωτήρ εἴρηκεν*, cum superiora aperte referantur ad locum Matth. 7, 13 *ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς*, quae sequuntur autem opponi illis debebant. 80—82. Versus antea ignotos A.

Meinekius (*Diar. antiq. Marburg. a. 1852. IV, p. 375 sq.*) Parmenidi ascribit, Goettlingius (*Progr. acad. Jen. a. 1853 p. 5*) Pampho Atheniensi. Roeperus suspicatur idem exemplum Graeci poetae observatum esse Apuleio *Metamorph. VI, 18. Hild.* 80. ἀτραπητὸς C ὀκρυνόεσσα C M 81. ἢ δ' ἤτ' C: ἤτ' M 85. 86. λαχόντες μύρους [μειζονας ἔνθα] μείζονας μοίρας λαμβ. Jac. Bernaysius l. l. 86. 87. Cf. supra p. 156, 45. sq. 87. ὁ οἶκος] οἶκος C M 90. βαλεῖν] λαβεῖν C M

πάντας γενέσθαι νυμφίους ἀπηρσενωμένους διὰ τοῦ παρθενικοῦ πνεύματος. Ἄυτη γάρ ἐστιν ἡ παρθένος ἢ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ συλλαμβάνουσα καὶ τίκτουσα υἱόν, οὐ ψυχικόν, οὐ σωματικόν, ἀλλὰ μακάριον αἰῶνα αἰώνων. Περὶ τούτων, φησί, διαρ-
95 ρήθην εἶρηκεν ὁ σωτὴρ ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι εἰς αὐτήν, πλατεῖα δὲ καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσιν οἱ διερχόμενοι δι' αὐτῆς.

1 9. Ἐὰν δὲ οἱ Φρύγες λέγουσι τὸν πατέρα τῶν ὄλων | εἶναι ἀμύγδαλον, οὐχὶ δένδρον, φησὶν, ἀλλὰ εἶναι ἀμύγδαλον ἐκεῖνον τὸν προύτα, ὃς ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν τέλειον καρπὸν οἶονεὶ διασφύζοντα καὶ κινούμενον ἐν βιάθει, διήμυξε τοὺς κόλ-
5 πους αὐτοῦ, καὶ ἐγέννησε τὸν ἀόρατον καὶ ἀκατονόμαστον καὶ ἄρρητον παῖδα ἑαυτοῦ, περὶ οὗ λαλοῦμεν. Ἀμύξαι γὰρ ἐστὶν οἶονεὶ ρῆξαι καὶ διατεμεῖν, καθάπερ, φησὶν, ἐπὶ τῶν φλεγμαινόντων σωματίων καὶ ἐχόντων ἐν ἑαυτοῖς τινὰ συστροφὴν ἀμυχᾶς οἱ ἰατροὶ λέγουσιν ἀνατεμόντες· οὕτως, φησί, Φρύ-
10 γες τὸν ἀμύγδαλον καλοῦσιν, ἀφ' οὗ προῆλθε καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀόρατος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. Συρικτὰν δὲ φασὶν εἶναι Φρύγες τὸ ἐκεῖθεν γεγεννημένον, ὅτι πνεῦμα ἐναρμόνιον ἐστὶ τὸ γεγεννημένον. Πνεῦμα γάρ, φησὶν, ἐστὶν ὁ θεός· διὸ, φησὶν, οὔτε ἐν τῷ ὄρει
15 τούτῳ προσκυνοῦσιν, οὔτε ἐν Ἱερουσαλήμ οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί, ἀλλὰ ἐν πνεύματι. Πνευματικὴ γάρ, φησὶν, ἐστὶ τῶν τελείων ἢ προσκύνησις, οὐ σαρκική. Τὸ δὲ πνεῦμα, φησὶν, ἐκεῖ ὅπου καὶ ὁ πατήρ, ὀνομάζεται καὶ ὁ υἱός, ἐκ τούτου τοῦ πατρὸς [ἐκεῖ] γεννώμενος. Οὐ-
20 τως, φησὶν, ἐστὶν ὁ πολυώνυμος μυριόμματος ἀκατάληπτος, οὗ πᾶσα φύσις, ἀλλῆ δὲ ἄλλως ὀρέγεται. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ

92—94. Cf. Jes. 7, 14. Ἴδοῦ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν 94. αἰῶνα αἰώνιον? 95—99. Cf. Matth. 7, 13, 14. Εἰσελθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα — δι' αὐτῆς· τί στενὴ [ἡ πύλη] καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἢ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. 4. οἶονεὶ διασφύζοντα] οἶον ἰδίᾳ σφύζοντα C M διήμυξε Roperus: διέμυξε C M 5. 6. καὶ ἄρρητον] ἄρρητον C M 9. ἀμυχᾶς] ἄς ἀμυχᾶς C M 12. φησὶν C 13. sqq. Cf. Ev. Jo. 4, 21 sqq. πίστευέ μοι ὅτι ἐρ-

bent vestes et omnes evadere sponsi demasculati per virginalem spiritum. Haec enim est virgo in ventre gestans et concipiens et pariens filium, non animale, non corporalem, sed beatum aevum aeternum. De his, inquit, diserte dixit salvator: *Angusta et arcta est via quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui ingrediuntur eam, lata autem et spatiosa via quae ducit ad 20 perditionem, et multi sunt qui permeant per eam.*

9. Praeterea autem Phryges dicunt patrem universorum esse *amygdalum*, non arborem, inquit, sed esse amygdalum illum ante existentem, qui habens in se perfectum fructum tamquam pulsan-
 25 tantem et se moventem in profundo, perrupit (διήμυξε) sinus suos et generavit invisibilem et innominatum et ineffabilem filium suum, de quo loquimur. Ἀμύξαι enim significat tamquam rumpere et scindere, sicuti, inquit, de febricitantibus corporibus et habentibus in se quandam convulsionem, ἀμυχάς dicunt medici resecantes. Sic, inquit, Phryges *amygdalum* vo-
 30 cant, a quo provenit et natus est invisibilis, *per quem omnia facta sunt et sine ipso factum est nihil.* *Fistulatorem* autem dicunt esse Phryges quod inde natum est, quia spiritus enharmonius est quod natum est. *Spiritus enim est, inquit, deus; quapropter, inquit, neque in monte hoc adorant, neque in Hie-
 35 rusalem veri adoratores, sed in spiritu.* *Spiritualis enim, inquit, est perfectorum adoratio, non carnalis.* Spiritus autem, inquit, ibi ubi et pater appellatur et filius ex hoc patre ibi natus. Hic, inquit, est multinominis, innumeris instructus oculis, incomprehensibilis, cuius omnis natura, alia autem aliter cu-
 40 piens est. Hoc, inquit, est verbum dei, quod est, inquit, verbum praedicationis magnae potestatis. Quare erit obsignatum

χεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ . . . ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ . . . πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ θεῷ προσκυνεῖν

18. Obscurum est quid sibi velit ἐκεῖ ὅπου 19. ἐκεῖ abundare videtur 20. 21. οὗ — ὀρέγεται] Cf. supra p. 138, 34 sq. 21. δὲ]

τε C M 21 sqq. Cf. infra l. VI, 9. p. 163, 83—90. ed. Oxon.

Τοῦτο τὸ γράμμα ἀποφάσεως φωνῆς καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου. Διὸ ἐστὶ ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων τεθεμελιώται

ῥῆμα τοῦ Θεοῦ, ὃ, φησίν, ἐστὶ ῥῆμα ἀποφάσεως τῆς μεγάλης
 δυνάμεως· διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον καὶ κεκρυμμένον καὶ κε-
 καλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὅλων τε-
 25 θεμελίωται [ἀπό τε] αἰώνων, δυνάμεων, ἐπινοιών, θεῶν, ἀγ-
 γέλων, πνευμάτων ἀπεσταλμένων, ὄντων, μὴ ὄντων, γεννητῶν,
 ἀγεννήτων, ἀκαταλήπτων, καταληπτῶν, ἐνιαυτῶν, μηνῶν, ἡμε-
 ρῶν, ὥρῶν, στιγμῆς ἀμερίστου, ἐξ ἧς ἐξάρχεται τὸ ἐλάχιστον
 ἀυξῆσαι κατὰ μέρος· ἢ μηδὲν οὔσα, φησί, καὶ ἐκ μηδενὸς συν-
 30 εστῶσα στιγμή ἀμέριστος | οὔσα γενήσεται ἐαυτῇ ἐπίνοιαν μέ-
 γεθός τι ἀκατάληπτον. Αὕτη, φησίν, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
 οὐρανῶν, ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως, ἡ ἀμέριστος ἐνυπάρχουσα τῷ
 σώματι στιγμή, ἣν οἶδε, φησίν, οὐδεὶς ἢ οἱ πνευματικοὶ μόνοι.
 Τοῦτο, φησίν, ἐστὶ τὸ εἰρημένον· Οὐκ εἰσὶ λόγοι οὐδὲ λα-
 35 λιαί, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν. Ταῦθ'
 οὕτως σχεδιάζουσι, τὰ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων λεγόμενά τε καὶ
 γινόμενα, πρὸς ἴδιον νοῦν, πνευματικὰ φάσκοντες πάντα γίνεσ-
 θαι. Ὅθεν καὶ τοὺς θεάτροις ἐπιδεικνυμένους λέγουσι μὴδ'
 αὐτοὺς ἀπρονοήτως τι λέγειν ἢ ποιεῖν. Τοιγαροῦν, φησίν,
 40 ἐπὶ πάντων συνελθῶν ὁ δῆμος ἐν τοῖς θεάτροις εἰσὶν τις ἡμφισμέ-
 νος στολὴν ἐξαλλον, κιθάραν φέρων καὶ ψάλλον, οὕτως λέγει
 ἄδων τὰ μεγάλα μυστήρια οὐκ εἰδὼς ἃ λέγει· Εἴτε Κρόνου
 γένος, εἴτε Διὸς μάκαρος, εἴτε Ῥέας μεγάλης, χαῖρε,
 τὸ καιηφῆδες ἄκρισμα Ῥέας, Ἄττι· σὲ καλοῦσι μὲν
 45 Ἀσσύριοι τριπόθητον Ἄδωνιν, καλεῖ δ' Αἴγυπτος
 Ὅσιριν, ἐπουράνιον μηνὸς κέρας Ἕλληνες, σοφίαν,
 Σαμοθραῖκες Ἄδαμνα σεβάσμιον, Αἰμόνιοι Κορύ-
 βαντα, καὶ οἱ Φρύγες ἄλλοτε μὲν Πάπαν, ποτὲ δὲ
 νέκυν, ἢ θεόν, ἢ τὸν ἄκαρπον, ἢ | αἰπόλον, ἢ χλοε-
 50 ρὸν στάχυν ἀμηθέντα, ἢ ὃν πολύκαρπος ἔτικτεν
 ἀμύγδαλος ἀνέρα συρικτάν. Τοῦτον φησίν εἶναι πολύ-
 μορφον Ἄτιν, ὃν ὑμνοῦντες λέγουσιν οὕτως· Ἄτιν ὑμνήσω

25. ἀπό τε uncis inclusimus 26. 27. γεννητῶν, ἀγεννήτων] γεγονό-
 των, γεννητῶν C: γεγονότων, ἀγεννήτων M 28. ἐξ ἧς] ἐξῆς C 30.
 ἐαυτῇ ἐπίνοιαν intelligi nequeunt: αὐτῇ τῇ ἐπινοίᾳ susp. M: ἐαυτῆς ἐπινοία
 Roeporus 32. ὁ κόκκος τοῦ σινάπεως] Cf. Matth. 13, 31. 32. Marc.
 4, 31. 32. Luc. 13, 19. 34. 35. Psalm. 18, 4 Οὐκ εἰσὶν λαλιαὶ οὐδὲ
 λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν 35. De his et quae se-
 quuntur uberius disputatum est a Schneidewino in *Philolog.* tom. II.

et occultatum et absconditum in habitaculo, ubi radix omnium fundata est, aevorum, potestatum, cogitationum, deorum, angelorum, spirituum delegatorum, eorum, quae sunt quaeque 45 non sunt, natorum, non natorum, incomprehensibilium, comprehensibilium, annorum, mensium, dierum, horarum, puncti indivisi, ex quo exorditur minimum crescere per partes. Nihil existens, inquit, et ex nihilo constans punctum, indivisum cum sit, paullatim procedet in magnitudinem quandam incomprehen- 50 sibilem. Haec, inquit, est regnum caelorum, granum sinapis, quod indivisum inest in corpore punctum, quod novit, inquit, nemo nisi spirituales soli. Hoc, inquit, est dictum illud: *Non sunt sermones neque loquelaë, quorum non audiuntur voces eorum.* Haec sic confingunt, ab omnibus hominibus quae vel di- 55 cuntur vel aguntur, ad suam mentem, spiritualia diclitantes omnia fieri. Quare et eos, qui in theatris artem profitentur, dicunt ne ipsos quidem sine numine quidquam loqui aut facere. Ergo igitur, inquit, cum populo in theatris congregato ingreditur quispiam indutus vestem insignem, citharam gestans et 60 psallens, sic dicit canens magna mysteria, ignarus quid dicat: *Sive Saturni genus, sive Iovis beati, sive Rheae magnae, salve debile mutilamen Rheae, Attis. Te vocant Assyrii ter desideratum Adonin, vocat autem Aegyptus Osirin, caeleste Menae cornu Graeci, aut catum Mercurium, Samothraces Adamna ve-* 65 *nerabilem, Haemonii Corybantem, et Phryges alias Papam, aliquando autem mortuum, aut deum, aut sterilem, aut caprarium, aut viridem aristam demessam, aut quem ferax pariebat amygdalus virum fistulatorem.* Hunc ait esse multiformem Attin, quem hymno celebrantes dicunt ita: *Attin cantabo Rheae filium* 70

p. 261 sqq., deinde a Godofredo Hermanno in *Berichte der königl. sächs. Gesellschaft der Wissenschaften in Leipzig* 1849 p. 1 sqq., cuius disputationem expendit Schneidewinus in *Nachrichten von der G. A. Universität und der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen* 1852. No. 7. p. 101 sqq. Postremo Th. Bergkii *Poett. Lyr.* p. 1041 carmen apposuit 38. μηδ'] μη C 40. εἰσίοι C M 44. ἄχρισμα G. Hermannus: ἄχουσμα C M 45. καλεῖ δ' Roperus: ὄλη δ' C M 46. σοφίαν corruptum est. Desiderari Ἑρμοῦ mentionem apparet ex p. 144 sqq., nisi forte in voce σοφίαν latet Λόγιον 47. Ἄδαμνα Th. Bergkii l. l., coll. Hesych. s. v. Ἀδαμνεῖν: Ἀδάμ C M Αἰμόνοι C M

τὸν Πείης, κωδώνων σὺν βόμβοις, οὐδ' αὐλῶν Ἰθαίων
 Κουρήτων μύκτητα, ἀλλ' εἰς Φοιβείαν μίξω μοῦσαν
 55 φορμίγγων, εὐοῖ, εὐάν, ὡς Πάν, ὡς Βακχεύς, ὡς
 ποιμὴν λευκῶν ἄστρων. Διὰ τούτους καὶ τοὺς τοιούτους
 λόγους παρεδρεύουσιν οὗτοι τοῖς λεγομένοις Μητρὸς μεγάλης
 μυστηρίοις, μάλιστα καθορᾶν νομίζοντες διὰ τῶν δρωμένων
 ἐκεῖ τὸ ὄλον μυστήριον. Οὐδὲν γὰρ ἔχουσι πλέον οὗτοι τῶν
 60 ἐκεῖ δρωμένων, πλὴν ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀποκεκομμένοι, μόνον τὸ
 ἔργον τῶν ἀποκεκομμένων ἐκτελοῦσι. Πάνυ γὰρ πικρῶς καὶ
 πεφυλαγμένως παραγγέλλουσιν ἀπέχεσθαι ὡς ἀποκεκομμένοι
 τῆς πρὸς γυναῖκα ὀμιλίας. Τὸ δὲ λοιπὸν ἔργον, ὡς εἰρήκαμεν
 διὰ πολλῶν, ὥσπερ οἱ ἀπόκοποι δρωσί· τιμῶσι δὲ οὐκ ἄλλο
 65 τι ἢ τὸν νάας οὗτοι, Ναασσηνοὶ καλούμενοι. Νάας δὲ ἐστὶν ὁ
 ὄφις, ἀφ' οὗ φησὶ πάντας εἶναι τοὺς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν προσα-
 γορευομένους ναούς, ἀπὸ τοῦ νάας· κἀκείνῳ μόνῳ τῷ νάας
 ἀνακεῖσθαι πᾶν ἱερὸν καὶ πᾶσαν τελετὴν καὶ πᾶν μυστήριον,
 καὶ καθόλου μὴ δύνασθαι τελετὴν εὐρεθῆναι ὑπὸ τὸν οὐρανόν,
 70 ἐν ἧ νάος οὐκ ἔστι, καὶ ὁ νάας ἐν αὐτῷ, ἀφ' οὗ ἔλαχε ναὸς
 καλεῖσθαι. Εἶναι δὲ τὸν ὄφιν λέγουσιν οὗτοι τὴν ὑγρὰν οὐ-
 σίαν, καθάπερ καὶ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, καὶ μὴδὲν δύνασθαι
 τῶν ὄντων ὅλως ἀθανάτων ἢ θνητῶν, τῶν ἐμψύχων ἢ ἀψύ-
 χων συνέστηκέναι χωρὶς αὐτοῦ. Ὑποκεῖσθαι δὲ αὐτῷ τὰ πάν-
 75 τα, καὶ εἶναι αὐτὸν ἀγαθόν, καὶ ἔχειν πάντα ἐν αὐτῷ ὥσπερ
 ἐν κέρατι ταύρου μονοκέρωτος, ὥστε τὸ κάλλος [τῶν ἄλλων]
 καὶ τὴν ὠραιότητα ἐπι|διδόναι πᾶσι τοῖς οὐσι κατὰ φύσιν τὴν
 ἐαντῶν καὶ οἰκειότητα, οἷονεὶ διὰ πάντων ὀδεύοντα, ὥσπερ
 ἐκπορευόμενον ἐξ Ἐδέμ καὶ σχιζόμενον εἰς ἀρχὰς
 80 τέσσαρας. Ἐδέμ δὲ εἶναι λέγουσι τὸν ἐγκέφαλον, οἷονεὶ δε-
 δεμένον καὶ κατεσφιγμένον ἐν τοῖς περικειμένοις χιτῶσιν ὥσπερ
 οὐρανοῖς· παράδεισον δ' εἶναι νομίζουσι τὸν μέχρι μόνης τῆς
 κεφαλῆς ἄνθρωπον. Ἐξερχόμενον οὖν τοῦτον τὸν πο-
 ταμὸν ἐξ Ἐδέμ, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου, ἀφορίζε-
 85 σθαι εἰς ἀρχὰς τέσσαρας, καλεῖσθαι δὲ τὸ ὄνομα τοῦ
 πρώτου ποταμοῦ Φεισῶν, οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν

53. κωδώνων] οὐ ὠδινῶν C συμβόμοις C 54. εἰς] οἷς C

55. εὐάν] εὐών C 70. ἔλαχε] ἔλαβε C M 76. ἐν κέρατι ταύρου
 μονοκέρωτος] Cf. 5 Mos. 33, 17 Πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ, κέ-

non tubarum cum bombis nec rursus tiliarum Idaearum, quae accinunt Curetibus, sed in Phoebam miscebo musam cithararum, evae evan, cum sit Pan, cum Bacchus, cum pastor lucidorum astrorum. Propter haec et alia huiusmodi assident hi mysteriis quae dicuntur magnae Matris, maxime sese perspicere arbitrati per ea, quae ibi peraguntur, totum mysterium. Nihil enim hi plus habent quam ea, quae ibi aguntur, nisi quod non sunt excisi, sed quod excisorum est perficiunt. Valde enim austere et severe praecipiant sese abstinere pariter atque excisi a consuetudine cum muliere. In reliquis, ut diximus pluribus, opus excisorum faciunt. Colunt autem nihil hi aliud quam Naas, Naasseni vocati. Naas autem est serpens, a quo ait esse omnia sub caelo quae vocantur templa (*ναούς*), a verbo quod est *νάας*, et illi soli Naas dedicatum esse omne sacrarium et omne initium et omne mysterium, et omnino non posse mysterium reperiri ullum sub caelo, in quo *ναός* non sit et *νάας* in eo, unde nactus est nomen *ναός*. Esse autem serpentem aiunt hi humidam materiem, sicuti etiam Thales Milesius, nec quidquam posse eorum quae existant omnino, sive immortalium sive mortalium, sive animatorum sive inanimatorum constare sine eo. Subiecta autem ei esse omnia, et esse eum bonum et habere omnia in se sicuti in cornu tauri unicornis, adeo ut pulcritudinem et venustatem impertiat universis quae extant secundum naturam singulorum et proprietatem, tamquam per omnia permeantem, siculi *profectum ex Edem et se findentem in capita quattuor*. Edem autem esse aiunt cerebrum, tamquam vinctum et constrictum in circumplicatis vestibus uti caelis. Paradisum autem esse arbitrantur capite solum tenus hominem. *Exeuntem igitur hunc fluvium ex Edem, hoc est cerebro, dividi in capita quattuor, vocari autem nomen primi*

ρατα μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ κ. τ. λ. ὥστε om C M, qui post *μονοκέρωτος* lacunam esse arbitratur τῶν ἄλλων, quod sensu caret, uncis inclusimus. 78. οἰονεὶ διὰ] οἶον ἰδίᾳ C M 78—80. Cf. 1 Mos. 2, 10 Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς 82. οὐρανοῖς] Οὐρανόν? δ' om C 83—85. Cf. 1 Mos. 2, 10 85—90. Cf. 1 Mos. 2, 11. 12. Ὄνομα τῶ ἐνὶ Φισῶν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν ἐδύλατ, ἐκεῖ οὐ ἐστὶ τὸ χρυσίον· τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν· καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἄνθραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος.

τὴν γῆν *Εὐϊλάτ*· ἐκεῖ οὐ ἐστὶ τὸ χρυσίον, τὸ δὲ χρυ-
 σίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν, καὶ ἐκεῖ ἐστὶν ὁ ἄνθραξ
 καὶ λίθος ὁ πράσινος. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ὀφθαλμός, τῆ
 90 τμῆ καὶ τοῖς χρώμασι μαρτυρῶν τῷ λεγομένῳ. Τὸ δὲ ὄνομα
 τοῦ δευτέρου ποταμοῦ *Γεῶν*, οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν
 τὴν γῆν *Αἰθιοπίας*. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶν ἀκοή, λαβυριν-
 θώδης τις ὤν. Καὶ ὄνομα τῷ τρίτῳ *Τίγρις*. Οὗτός
 ἐστὶν ὁ πορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων. Οὗτος,
 95 φησὶν, ἐστὶν ὄσφρησις, δξυτάτη χρώμενος τῆ φορᾶ τοῦ ρεύμα-
 τος· πορεύεται δὲ κατέναντι Ἀσσυρίων, ὅτι ἐκπνέουσι τῷ πνεύ-
 ματι κατὰ τὴν ἀναπνοὴν τὸ ἐξωθεν ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον
 δξύτερον καὶ βιαιότερον ἐπεισέρχεται πνεῦμα. Ἀναπνοῆς γάρ,
 φησὶν, αὕτη φύσις. Ὁ δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος *Εὐφρά-*
 1 τῆς. Τοῦτον λέγουσι στόμα, δι' οὗ ἡ τῆς προσευχῆς ἐξοδος
 καὶ ἡ τῆς τροφῆς | εἴσοδος, ἡ εὐφραίνει καὶ τρέφει καὶ χαρα-
 κτηρίζει τὸν πνευματικὸν τέλειον ἄνθρωπον. Τοῦτο, φησὶν,
 ἐστὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τοῦ στερεώματος, περὶ οὗ, φησὶν,
 5 εἰρηκεν ὁ σωτήρ. Εἰ ἡδεῖς τίς ἐστὶν ὁ αἰτῶν, σὺ ἄν
 ἦτησας παρ' αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι πιεῖν ζῶν
 ὕδωρ ἀλλόμενον. Ἐπὶ τούτῳ, φησὶ, τὸ ὕδωρ πᾶσα φύσις
 ἐρχεται τὰς ἐαυτῆς οὐσίας ἐκλέγουσα, καὶ προσέρχεται ἐκάστη
 φύσει ἀπὸ τοῦ ὕδατος τούτου τὸ οἰκεῖον, φησὶ, μᾶλλον ἢ σίδη-
 10 ρος τῆ *Ἡρακλεία* λίθῳ, καὶ ὁ χρυσὸς τῆ τοῦ θαλασσίου ἰέρα-
 κος κερκίδι, καὶ τὸ ἄχρρον τῷ ἠλέκτρῳ. Εἰ δέ τις, φησὶν, ἐστὶ
 τυφλὸς ἐκ γενετῆς καὶ μὴ τεθεαμένος φῶς τὸ ἀληθινόν, ὁ φω-
 τίξει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, δι' ἡμῶν
 ἀναβλεψάτω καὶ ιδέτω οἶονεὶ διὰ τινος παραδείσου παμφύτου
 15 καὶ πολυσπερμάτου ὕδωρ διερχόμενον διὰ πάντων τῶν φυτῶν
 καὶ τῶν σπερμάτων, καὶ ὄψεται, ὅτι ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ
 ὕδατος ἐκλέγεται καὶ ἐπισπᾶται ἡ ἐλαία τὸ ἔλαιον καὶ ἡ ἄμ-
 πελος τὸν οἶνον καὶ τῶν ἄλλων κατὰ γένος ἕκαστον φυτῶν.

87. οὐ] οὖν C M 89. ἐστὶν om C M 90—92. Cf. 1 Mos.
 2, 13 καὶ ὄνομα τῷ ποταμῷ τῷ δευτέρῳ *Γεῶν*· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν
 γῆν *Αἰθιοπίας* 93. 94. Cf. 1 Mos. 2, 14 καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος *Τι-*
γρις· οὗτος ὁ προπορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων 95. φησὶν] φα-
 σὶν C M 97. τὸ ἐξωθεν] τοῦ ἐξωθεν C: τὴν ἐξωθεν susp. M 99.
 1 Mos. 2, 14 2. ἡ om C M 4. τὸ ὕδωρ — στερεώματος] Cf.
 1 Mos. 1, 7 καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω

fluvii Phison; ipse est qui circuit omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum. Et aurum terrae illius optimum est; ibi invenitur bdellium et lapis onychinus. Hic, inquit, est oculus, honore et coloribus testificans id quod dicitur. Nomen autem 5 secundi fluvii Gehon; ipse est qui circuit omnem terram Aethiopiae. Hic est, inquit, auditus, cum sit perplexus quidam instar labyrinthi. Et nomen tertio Tigris; ipse vadit ex adverso Assyriis. Hic, inquit, est olfactus, acerrimo usus impetu flaminis. Vadit autem ex adverso Assyriis, quoniam expiranti 10 spiritui per respirationem spiritus extrinsecus ab aëre tractus (ἀπὸ τοῦ ἀέρος συρόμενον) acrior et vehementior insuper ingreditur. Respirationis enim, inquit, haec est natura. Fluvius autem quartus est Euphrates. Hunc dicunt os, per quod precationis exitus et nutrimenti introitus, quod mulcet (εὐφραίνει) 15 et nutrit et effigiat spiritualem perfectum hominem. Haec, inquit, est aqua, quae est supra firmamentum, de qua, inquit, dixit salvator: Si scires, quis est qui petit, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi bibere vivam aquam salientem. Ad hanc, inquit, aquam omnis natura propinquat, suas quaeque 20 eligens essentias, et accedit cuique naturae ab hac aqua, quod cuique proprium est, inquit, magis quam lapidi Herculeo ferrum et aurum marini accipitris spinae et palea electro. Sin quis, inquit, est caecus a natalibus nec conspicatus veram lucem, quae illuminat omnem hominem venientem in mundum, 25 per nos recipiat visum et cernat tamquam per paradisum quendam omni arbore consertum et multis frugibus consitum aquam permeantem per omnes arbores et fruges, et videbit ex una eademque aqua sibi eligere et attrahere olivam oleum et vitem vinum et reliquarum generatim singulam quamque plantarum. 30

τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. 5—7. Cf. Ev. Jo. 4, 10 *Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ᾔηθεις αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν* coll. v. 14 *τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζῶν αἰώνιον* 8. *ἐρχεται] εἰσέρχεται C M ἐκάστη φύσις C* 11. *τῷ ἀχόρῳ τὸ ἤλεκτρον C; cfr. infra p. 137, 10 ed. Oxon. M* 12. *ἐκ γεννητῆς C; cf. Ev. Jo. 9, 1 καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.* 12. 13, *φῶς — κόσμον Ev. Jo. 1, 9* 14. *παμφύτου] συμφύτου C M*

Ἔστι δέ, φησίν, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἄτιμος ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ
 20 πολύτιμος ὑπὸ τῶν οὐκ εἰδότεων τοῖς οὐκ εἰδότεσιν αὐ-
 τόν, λελογισμένος ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου· ἡμεῖς δ' ἐσμέν, φη-
 σίν, οἱ πνευματικοί, οἱ ἐκλεγόμενοι ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος τοῦ
 ῥέοντος Εὐφράτου διὰ τῆς Βαβυλῶνος μέσης τὸ οἰκεῖον, διὰ τῆς
 πύλης ὀδεύοντες ἀληθινῆς, ἧτις ἐστὶν Ἰησοῦς ὁ μακάριος. Καὶ
 25 ἐσμέν ἐξ ἀπάντων ἀνθρώπων ἡμεῖς Χριστιανοὶ μόνον ἐν τῇ
 τρίτῃ πύλῃ ἀπαρτίζοντες τὸ μυστήριον καὶ χριόμενοι | ἐκεῖ ἀλλάλω
 χρίσματι ἐκ κέρατος, ὡς Δαβὶδ, οὐκ ὀστρακίνου φακοῦ, φησίν,
 ὡς ὁ Σαούλ, ὁ συμπολιτευόμενος τῷ πονηρῷ δαίμονι τῆς σαρ-
 κικῆς ἐπιθυμίας.

30 10. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὡς ὀλίγα παρεθέμεθα.
 Ἔστι γὰρ ἀναρίθμητα τῆς μωρίας ἐπιχειρήματα ὄντα φλύαρα
 καὶ μανιώδη· ἀλλ' ἐπειδὴ δυνάμει τὴν ἄγνωστον αὐτῶν γνῶσιν
 ἐξεθέμεθα, καὶ τοῦτο ἔδοξε παραθεῖναι. Ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχε-
 διάσται οὗτος, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυστήρια
 35 δοκοῦσιν ὑμνωθεῖν οὕτως·

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντός ὁ πρῶτος νόμος·
 ὁ δὲ δεύτερος ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος·
 Τριτάτη ψυχὴ δ' ἔλαβεν ἐργαζομένην νόμον.
 Διὰ τοῦτ' ἔλαφον μορφὴν περικειμένη
 40 κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
 ποτὲ βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
 ποτὲ δ' εἰς ἔλεον ἐρριμμένη κλαίει,
 ποτὲ δὲ κλαίεται χαίρει,
 ποτὲ δὲ κλαίει κρίνεται,
 45 ποτὲ δὲ κρίνεται θνήσκει,
 ποτὲ δὲ γίνεται ἀνέξοδος ἢ μελέα κακῶ
 λαβύρινθον εἰσῆλθε πλανωμένη
 εἶπεν διησοῦς ἐσὸρ πάτερ |

20. Post verbum πολύτιμος lacuna, quae sic expleri potest: ἐν
 τῷ οὐρανῷ, προδεδομένος M 21. λελογισμένως· ὡς γὰρ C M: cf.
 Jcs. 40, 15 *Et πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου καὶ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ*
ἐλογίσθησαν κ. τ. λ. κάδου· ἡμεῖς δ'] κάδου οἴπνες C M, qui pro οἴ-
πνες susp. οὕτως sive πνές 23. 24. διὰ — Ἰησοῦς ὁ μακάριος] Cf.
 supra p. 156, 48 26. 27. χριόμενοι — χρίσματι] Cf. supra p. 140, 89
 27. ὡς] ᾧ C M κέρατος — Δαβίδ] Cf. 1 Samuel. 16, 13 καὶ
 ἔλαβε Σαμουὴλ τὸ κέρατος τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν κ. τ. λ. 27. 28.

Est autem, inquit, homo ille ignobilis in mundo et pernobilis [in caelis, proditus] ab ignorantibus eum iis qui ignorant, aestimatus ut gutta a cado; nos autem sumus, inquit, spirituales, qui nobis eligimus a viva aqua fluentis Euphratis per mediam Babylonem domesticum, per portam meantes ve-³⁵ram, quae est Iesus beatus. Et sumus ex omnibus hominibus nos Christiani soli in tertia porta perficientes mysterium et uncti ibi ineffabili unguento ex cornu ut David, non ex fictili olla, ut Saul, conversatus cum malo daemone carnalis concupiscentiae. 40

10. Et haec quidem ut pauca de multis apposuimus. Sunt enim innumerabilia stultitiae conamina, inepta illa et vesana. Sed cum pro viribus insanientem eorum sapientiam exposuerimus, et hoc visum est apponere. Psalmus iis fusus est talis, per quem omnia sua erroris mysteria videntur cantu concele-⁴⁵brare in hunc modum:

ὄστρακίνου φακοῦ — Σαούλ] Cfr. 1 Sam. 10, 1 καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ κατέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ 28. 29. ὁ συμπολιτευόμενος — ἐπιθυμίας] Cf. 1 Sam. 16, 14 καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπὸ Σαούλ, καὶ ἐπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου 32. τῇ δυνάμει susp. M: ἐν δυνάμει? 34. οὗτος] οὕτως C 35. δοκοῦσιν ὑμνοθεῖν] δοκοῦσι διὰ ὕμνου αἰεὶ δοῦν C; δοκοῦσι διὰ ὕμνου αἰεῖδειν M 36. sqq. Hunc hymnum citra spem salutis corruptum atrectare veritissimus; ergo secuti sumus Millerum 36. ὁ πρόσωπος νόος susp. M 38. τρίτατον M ἐργαζομένη M δ' ἔλαβ' ἐνθ' ἐργ. susp. M 39. τοῦτ' ἔλαγον] τοῦτο ἔλαγον C: τοῦτ' ἐλάφου susp. M 41. ποτὲ μὲν βασιλείαν M 42. ἔλεον] ἔλαιον C ἐρριμένη C 46. κακῶν M 47. ἐσῆλθε M 48. εἶπεν δ' Ἰησοῦς, ἐσῶρα πάτερ M

ζήτημα κακῶν ἐπὶ χθόνα
 50 ἀπὸ σῆς πνοῆς ἐπιπλάζεται.
 Ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος,
 καὶ οὐκ οἶδε πῶς διελεύσεται.
 Τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·
 σφραγίδας ἔχων καταβήσομαι.
 55 αἰῶνας ὄλους διοδεύσω,
 μυστήρια πάντα διανοίξω,
 μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω
 καὶ τὰ κεκρυμμένα τῆς ἀγίας ὁδοῦ
 γνῶσιν καλέσας, παραδώσω.

60 11. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ Ναασσηνοὶ ἐπιχειροῦσιν, ἐναντιὸς
 γνωστικὸς ὀνομάζοντες· ἀλλ' ἐπεὶ πολυκέφαλός ἐστιν ἡ πλάνη
 καὶ πολυσχιδῆς ὡς ἀληθῶς ἱστορουμένη ὕδρα, κατὰ μίαν ταύ-
 της [τάς] κεφαλὰς παιτάξαντες διὰ τοῦ ἐλέγξαι, τῇ τῆς ἀληθείας
 ῥάβδῳ χρησάμενοι, ἅπαν τὸ θηρίον ἀναιρήσομεν· οὐδὲ γὰρ αἱ
 65 λοιπαὶ αἰρέσεις πολὺ ταύτης ἀπεμφαίνουσι, συνεχόμεναι ἐν πλά-
 νης πνεύματι. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ ῥήματα καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ
 ὄψεως ἐνδιαλλάξαντες πολλὰς εἶναι κεφαλὰς τοῦ ὄψεως ἠθέ-
 λησαν, οὐδὲ οὕτως ἐνδεήσομεν διελέγξαι ὡς βούλονται.

12. Ἔστι γοῦν καὶ ἑτέρα τις Περσική, ὣν πολλοῖς ἔτεσιν
 70 ἔλαθεν ἡ κατὰ Χριστοῦ δυσφημία· ὣν νῦν εἰς φανερόν ἄγειν
 ἔδοξε τὰ ἀπόρρητα μυστήρια. Οὗτοι φάσκουσι τὸν κόσμον εἶ-
 ναι ἓνα, τριχῇ διηρημένον. Ἔστι δὲ τῆς τριχῆ διαιρέσεως παρ'
 αὐτοῖς [τὸ μὲν ἐν μέρος] οἶον μία τις ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ με-
 γάλῃ, εἰς ἀπείρους τῷ λόγῳ | τμηθῆναι τομὰς δυναμένη. Ἡ δὲ
 75 πρώτη τομὴ καὶ προεχέστερα κατ' αὐτοὺς ἐστὶν ἡ τριάς, καὶ [τὸ
 μὲν ἐν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρικόν· τὸ
 δὲ δεύτερον τῆς τριάδος αὐτῶν μέρος οἶον εἰ δυνάμεων ἄπειρόν
 τι πλήθος ἐξ αὐτῶν γεγενημένων· τὸ τρίτον ἰδικόν. Καὶ ἔστι
 τὸ μὲν πρῶτον ἀγέννητον, ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον
 80 ἀγαθὸν αὐτογενές· τὸ τρίτον γεννητόν· ὅθεν διαρρήδην λέγουσι
 τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκά-
 στω γὰρ μέρος τοῦ κόσμου τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης διδό-

49. ἐπὶ] τόσ' ἐπὶ susp. M 52. κοῦκ οἶδεν ὅπως M 56.
 δ' ἀνοίξω M 58. κεκρυμμένα] κρυπτά τε susp. M 62. πολυσχι-
 δῆς C 63. τὰς κεφαλὰς] κεφαλὴν C 69. sqq. Cf. infra l. X,
 10, p. 315. 316 ed. Oxon. Post Περσική fort. desunt quaedam M:

11. Et haec quidem Naasseni conantur, semet ipsi gnosticos appellantes. Sed cum multiceps sit error eorum et multiplex, ut vere quae in fabulis est hydra, uno ictu capita eius ubi percusserimus coarguendo, veritatis virga usi, totam bestiam tollemus; neque enim reliquae haereses multum ab hac ablu-
50 dunt, quippe quae contineantur erroris spiritu. Sed cum verba et nomina serpentis commutantes multa esse capita serpentis voluerint, ne sic quidem omitemus coarguere, ut volunt.

12. Est certe etiam quoddam caput hydrae quod est Peratarum, quorum multis annis latuit erga Christum ludibrium,
55 quorum nunc visum est in lucem prodere arcana mysteria. Hi dicunt mundum esse unum, trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos quasi unum quoddam initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est
60 trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria, secunda autem triadis eorum pars tanquam potestatum innumera quaedam multitudo ex sese genitarum, tertia speciale. Et est prima quidem id quod non genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum,
65 unde perspicue dicunt tres deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et deos et logos et mentes et homines et quae reliqua sunt. Desuper autem ex non-generatione et primo mundi se-

Quae desunt supplet Epitome l. X, 10 l. l. 72. *τριχῆ] τριχῆς C*

73. *τὸ μὲν ἐν μέρος* ut aperte ab hoc loco alienum seclusimus. Cf. infra lin. 75 75. *προσεχέστερα C M ἐστὶν ἡ τριάς] ἐστὶ τριάς C M*; cf. infra p. 315, 21 ed. Oxon. *τὸ μὲν ἐν μέρος]* Verba haec, quae paullo ante delenda, in hunc locum reducenda esse videntur, ut ratio constet. 78. *ἐξ αὐτῶν γεγενημένων* Bernaysius *ep. crit. ad Bunsen.* l. l.

p. 314: *ἐξ αὐτῶν γεγενημένων C M* 82. *διακεχυμένης C*; cf. infra p. 315, 28 ed. Oxon.

ασι καὶ θεοὺς καὶ λόγους καὶ νοῦς καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοι-
 πά. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς πρώτης τοῦ κό-
 85 σμου τομῆς, καθεστηκότος λοιπὸν τοῦ κόσμου ἐπὶ συντελείᾳ, κατ-
 εληλυθέναι δι' αἰτίας, ἃς ὕστερον ἐροῦμεν, ἐν τοῖς Ἑρωδου
 χρόνοις τριφυῆ τινὰ καὶ τρισώματον καὶ τριδύναμον ἀνθρωπιν
 καλούμενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσμου μερῶν
 ἐν ἑαυτῷ πάντα τὰ συγκρίματα καὶ τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο
 90 εἶναι φησὶ τὸ λεγόμενον· Πᾶν τὸ πλήρωμα εὐδόκησε
 κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ σωματικῶς, καὶ πᾶσά ἐστιν ἐν
 αὐτῷ ἡ θεότης τῆς οὕτω διηρημένης τριάδος. Κατενηνέχθαι
 γὰρ φησὶν ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τε ἀγεννή-
 του καὶ τοῦ αὐτογενοῦς, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν
 95 ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Τίς δὲ ἐστὶν ὁ τρόπος
 τῆς καταβάσεως αὐτῶν, ὕστερον ἐροῦμεν. Κατεληλυθέναι οὖν
 φησὶ τὸν Χριστόν ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς
 καταβάσεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Τὰ μὲν
 γὰρ, φησὶν, ἄνωθεν κατενηνεγμένα κάτω ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ·
 1 τὰ δὲ ἐπιβου|λεύσαντα τοῖς κατενηνεγμένοις ἄνωθεν ἀφίεται καὶ
 κολασθέντα ἀπολέγεται. Τοῦτό ἐστι, φησὶ, τὸ εἰρημένον, Ὁ ὃ
 γὰρ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον, ἀπο-
 λέσαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐ-
 5 τοῦ. Κόσμον, φησὶ, καλεῖ τὰς δύο μοῖρας τὰς ὑπερκειμένας,
 τὴν τε ἀγέννητον καὶ τὴν αὐτογέννητον. Ὅταν δὲ λέγῃ, φησὶν·
 ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν ἡ γραφή, τὴν τρί-
 τὴν μοῖραν λέγει τοῦ κόσμου τοῦ ἰδικοῦ. Τὴν μὲν γὰρ τρίτην
 δεῖ φθαρῆναι, ἣν καλεῖ κόσμον, τὰς δὲ δύο τῆς φθορᾶς ἀπαλ-
 10 λαγῆναι τὰς ὑπερκειμένας.

13. Μάθωμεν οὖν πρῶτον, πῶς ταύτην τὴν διδαχὴν παρὰ
 τῶν ἀστρολόγων εἰληφότες ἐπηρεάζουσι Χριστόν, ἐργαζόμενοι
 φθορὰν τοῖς ἐπομένοις αὐτοῖς ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ. Οἱ γὰρ
 ἀστρολόγοι ἕνα τὸν κόσμον εἰρηκότες διαιροῦσιν αὐτὸν εἰς τὰ
 15 ἀπλανῆ τῶν ζωδίων μέρη δώδεκα, καὶ καλοῦσι τὸν κόσμον τῶν
 ζωδίων τῶν ἀπλανῶν ἕνα κόσμον ἀπλανῆ· ἕτερον δὲ εἶναι τὸν
 τῶν πλανωμένων καὶ δυνάμει καὶ θέσει καὶ ἀριθμῷ κόσμον
 λέγουσιν, ὃς ἐστὶ μέχρι σελήνης. Λαμβάνειν δὲ κόσμον ἀπὸ

84. τῆς πρώτης] πρὸ τῆς C M; cf. infra p. 315, 20 ed. Ox.: πρώτης
 J. Bernaysius l. l. 87. τρισώματον C M; cf. infra p. 315, 32.

gmento, cum constitisset deinceps mundus ad consummationem, 70 descendisse ob causas, quas postea reddemus, Herodis temporibus trinaturatum quendam et tricorporeum et tripotentem hominem vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concrementa et potestates. Et hoc ait esse quod dicitur: *Omnem plenitudinem complacuit inhabitare in ipso cor-* 75 *poraliter*, et omnis inest in ipso divinitas sic divisae triadis. Delata enim esse ait a superiacentibus mundis duobus, et non generato et ex se ipso generato, in hunc mundum, in quo versamur nos, omnifariarum potestatum semina. Qui autem sit modus descensionis eorum, posthac aperiemus. Devenisse igitur 80 Christum dicit desuper a non-generatione, ut per descensionem eius omnia salventur trifariam divisa. Quae enim, inquit, desuper devenerunt infra, ascendent per eum. Ea autem, quae insidiata sunt delapsis desuper, abiiciuntur et punita ablegantur. Hoc est, inquit, quod dictum est: *Non enim venit filius ho-* 85 *minis in mundum ad perdendum mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum*. Mundum, inquit, vocat duas illas partes, quae superiacent, et non genitam et ex se ipsa genitam. Cum autem dicit, inquit: *ut non cum mundo damnemur* scriptura, tertiam partem dicit, qui est mundus specialis. Tertiam enim 90 oportet perire, quam dicit mundum, reliquas autem duas se iungi ab interitu, superiacentes.

13. Videamus igitur primum, quomodo hanc doctrinam ab astrologis mutuati infament Christum, afferentes perniciem iis, qui eos sequuntur in tali errore. Astrologi enim unum sta- 95 tuentes mundum dividunt eum in non errantes signorum animalium partes duodecim et vocant signorum non errantium mundum unum mundum non errantem; alterum autem esse errantium et vi et positura et numero mundum dicunt, qui est

90 — 92. cf. Coloss. 2, 9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, coll. Col. 1, 19 93. γὰρ] δὲ legitur infra p. 315, 37 93. 94. ἀγενήτου C 97. ἀγενήσιας C 1. ἀφίεται καὶ] ἀφίει καὶ C M: ἀφίει εἰκῆ καὶ infra p. 316, 45 ed. Ox.: ὁμοειδῆ J. Bernaysius l. l. p. 314 sqq. 2 — 5. Cf. Ev. Jo. 3, 17 οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ 7. 1. Cor. 11, 32 8. τοῦ — ἰδικοῦ] τὸν κόσμον τὸν ἰδικόν J. Bernaysius l. l. p. 315. 18. ὅς ἐστι μέχρι] ὅ ἐστι μέρος C M

κόσμου δύνάμιν τινα καὶ μετουσίαν, καὶ μετέχειν ἀπὸ τῶν
 20 ὑπερκειμένων τὰ ὑποκείμενα. Ἴνα δὲ ἔσται τὸ λεγόμενον ἐμ-
 φανές, αὐταῖς ἐκείναις ταῖς τῶν ἀστρολόγων ἐκ μέρους χρήσο-
 μαι φωναῖς ὑπομνήσων τοὺς ἐντυγχάνοντας τὰ προειρημένα ἐν
 τῷ τόπῳ, οὗ ἔξεθέμεθα τὴν τῶν ἀστρολόγων πᾶσαν τέχνην.
 Ἄ μὲν οὖν ἐκείνοις δοκεῖ ἔσθαι τάδε· ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρων
 25 ἀπορροίας τὰς γενέσεις τῶν ὑποκειμένων ἀποτελεῖσθαι. Πε-
 ριεργότερον γὰρ ἀναβλέψαντες εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ Χαλδαῖοι
 ἔφασαν δρασηκῶν μὲν αἰτιῶν ἐπέχειν λόγον | εἰς ἕκαστον τῶν
 καὶ ἡμᾶς συμβαινόντων [ἐκβαίνειν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας], συν-
 εργεῖν δὲ τὰ τῶν ἀπλανῶν ζωδίων ῥέρη. [Τὸν μὲν οὖν ζω-
 30 διακὸν κύκλον διαιροῦσιν εἰς μέρη] δώδεκα, ἕκαστον δὲ ζώδιον
 εἰς μοῖρας τριάκοντα, ἐκάστην δὲ μοῖραν εἰς ἐξήκοντα λεπτά·
 οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰ ἐλάχιστα καὶ τὰ ἀμερῆ. Τῶν δὲ ζωδίων
 τὰ μὲν ἄρρενικὰ καλοῦσι, τὰ δὲ θηλυκὰ· καὶ τὰ μὲν δίσωμα,
 τὰ δὲ οὐ· καὶ τὰ μὲν τροπικὰ, τὰ δὲ στερεά. Ἄρρενικὰ μὲν
 35 οὖν ἔσθαι ἡ θηλυκὰ, ἅπερ συνεργὸν ἔχει φύσιν πρὸς ἄρρενο-
 γονίαν [ἢ θηλυγονίαν]· Κριὸς γὰρ ἄρρενικόν ἐστὶ ζώδιον,
 Ταῦρος δὲ θηλυκόν, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν
 ἃ μὲν ἄρρενικὰ, ἃ δὲ θηλυκὰ. Ἄφ' ὧν οἶομαι οἱ Πυθαγορι-
 κοὶ κινηθέντες τὴν μὲν μονάδα ἄρρεν προσαγορεύουσι, τὴν δὲ
 40 δυάδα θήλυ, τὴν δὲ τριάδα πάλιν ἄρρεν· καὶ ἀναλόγως τοὺς
 λοιποὺς τῶν τε ἀρτίων καὶ περισσῶν ἀριθμῶν. Ἐνιοὶ δὲ καὶ
 ἕκαστον ζώδιον εἰς δωδεκατημόρια διελόντες τῇ αὐτῇ σχεδὸν
 ἐφόδῳ χρῶνται, οἷον ἐπὶ Κριοῦ [τὸ μὲν πρῶτον δωδεκατημό-
 ριον αὐτοῦ Κριόν τε] καλοῦσι καὶ ἄρρεν, τὸ δὲ δεύτερον Ταῦ-
 45 ρόν τε καὶ θήλυ, τὸ δὲ τρίτον Διδύμους τε καὶ ἄρρεν, καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων μοιρῶν δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. Δίσωμα δὲ εἶναι λέ-
 γουσι ζώδια [Διδύμους τε καὶ τὸν] διαμετροῦντα τούτοις Το-
 ξότην, Παρθένον τε καὶ Ἰχθύας· οὐ δίσωμα δὲ τὰ λοιπὰ. Καὶ
 ὡσαύτως τροπικὰ μὲν, ἐν οἷς γενόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει

21. 22. χρήσωμαι C 24. οὖν] οὖν ὡς C Quae sequuntur
 hausta sunt ex Sexto Empirico *adv. Mathem.* V, 5 sqq. p. 729 sqq. ed.
 Bekker 27. ἔφασαν C 28. ἐκβαίνειν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας om
 C M, suppleta ex Sexto 29. 30. τὸν μὲν οὖν ζωδιακὸν κύκλον διαι-
 ροῦσιν εἰς μέρη suppeditavit Sextus ommissa in C M 34. στερεά Sex-
 tus: ἔτερα C M 36. ἢ θηλυγονίαν Sextus: om C et Sexti Cod. Ci-
 zensis 38. οἱ Πυθαγορικοὶ Sextus: Πυθαγορικοὶ C 41. λοι-

usque ad lunam. Accipere autem mundum a mundo vim quan-
dam et communionem et participare a superiacentibus subiacentia. Ut autem quod diximus luculenter appareat, ipsis illis astrologorum singulatim utar vocibus, admoniturus lecturos eorum, quae ante dicta sunt eo loco, ubi exposuimus astrologorum universam artem. Quae igitur illis placent haec sunt. Ab astrorum deflexione genituras subiacentium perfici. Curiosius enim contemplati caelum Chaldaei dixerunt agentium causarum continere rationem ad singula quaeque, quae eveniat ut nobis accidant, septem stellas, adiuvere autem non errantium signorum partes. Zodiacum igitur orbem dividunt in partes duodecim, unumquodque autem signum in partes triginta, unamquamque autem partem in sexaginta minuta; sic enim appellant minima et indivisa. Signorum autem alia mascula appellant, alia feminea, et alia bicorpora, alia non, et alia tropica, alia fixa. Masculata igitur sunt aut feminina, quaecunque natura sua adjuvant masculam generationem aut femininam. Aries enim masculum est signum, taurus autem femininum; et reliqua ad eandem rationem vel mascula vel feminina. Unde, ut opinor, Pythagorici orsi monadem masculum quoddam appellant, dyadem autem femininum, triadem autem rursus masculum, et eadem ratione reliquos et parium et imparium numerorum. Quidam autem et unumquodque signum in duodenas partes dividentes eadem fere via utuntur: veluti in ariete primam duodecim eius partium et arietem vocant et masculum, secundam autem et taurum et femininum, tertiam autem et geminos et masculum, et in reliquis etiam partibus consimiliter. Bicorpora autem esse aiunt signa et geminos et qui exadversum illis est sagittarium, virginemque et pisces, non bicorpora autem reliqua. Et pariter tropica quidem, in quibus cum constitit sol

πὸς Sextus: λόγους C M ἀρίων καὶ Sextus: ἀρίων τε καὶ C 42.
 δωδεκατημόρια Sextus: δωδεκατημόριον C M 43. τὸ μὲν πρῶτον —
 Κριόν τε Sextus: om C M 44. καλοῦσι καὶ ἄρρεν Sextus: καλοῦσιν
 ἄρρεν C M 44. 45. Ταῦρόν τε Sextus: Ταῦρον, ἄρρεν τε C M
 45. Διδύμονς τε Sextus: Διδύμους C M 46. μοιρῶν δὲ Sextus:
 μοιρῶν δις C M 47. ζῳδία Διδύμονς τε καὶ τὸν διαμ. Sextus:
 ζῳδία τὰ διαμ. C M 49. τροπικὰ Sextus: τροπικὰς C 49. 50.
 μεταλλάσσει καὶ ποιῆ Sextus: μεγάλας ἐμπεριποιῆ C M

50 καὶ ποιεῖ τοῦ περιέχοντος τροπᾶς, οἷόν ἐστι ζώδιον ὃ τε Κριός
καὶ ὁ τοῦτου διάμετρος, καθάπερ Ζυγός, Αἰγόκερως τε καὶ
Καρκίνος. Ἐν Κριῷ μὲν γὰρ ἔαρινή γίνεται τροπή, ἐν Αἰγο-
κέρῳ δὲ χειμερινή, ἐν Καρκίνῳ δὲ θερινή, ἐν Ζυγῷ δὲ φθι-
νοπωρινή. Ταῦτα | δὲ καὶ τὸν περὶ τούτων λόγον λεπτομερῶς
55 ἔξεθέμεθα ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ, ὅθεν ἐστὶ μαθεῖν τὸν φι-
λομαθῆ, ὡς οἱ τῆς Περσικῆς αἰρέσεως ἀρχηγοὶ Εὐφράτης ὁ
Περσικὸς καὶ Κέλβης ὁ Καρύσιος, μεταγαγόντες ὄνόματι μόνον
διήλλαξαν, δυνάμει δὲ τὰ ὅμοια ἔθεντο, καὶ αὐτοὶ τῇ
τέχνῃ κατακόρως προσέχοντες. Καὶ γὰρ ὅρια τῶν ἀστέρων οἱ
60 ἀστρολόγοι λέγουσιν, ἐν οἷς μᾶλλον δύνασθαι φάσκουσι τοὺς
ἀρχοντας ἀστέρας, οἷον [ἐν τισὶ μὲν κακοποιοῦσιν], ἐν τισὶ δὲ
ἀγαθοποιοῦσιν, ὧν καὶ τινὰς κακοποιοὺς λέγουσι, τινὰς δὲ
ἀγαθοποιούς. Ἐπιβλέπειν δὲ λέγονται ἀλλήλους καὶ συμφω-
νεῖν ἀλλήλοις, ὡς οἱ κατὰ τρίγωνον [ἢ τετράγωνον φαινόμενοι.
65 Κατὰ τρίγωνον μὲν οὖν] σχηματίζονται ἐπιθεωροῦντες ἀλλήλους
ἀστέρες, ἐπὶ τριῶν ζωδίων ἔχοντες τὸ μεταξὺ διάλειμμα, κατὰ
τετράγωνον δὲ οἱ δεῖν. [Ἦν δὲ τρόπον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] κε-
φαλῇ μὲν τὰ ὑποκείμενα μέρη συμπάσχειν, συμπάσχειν δὲ καὶ
τοῖς ὑποκειμένοις τὴν κεφαλὴν, οὕτως καὶ τοῖς ὑπερσεληναίοις
70 τὰ ἐπίγεια. Ἀλλὰ γὰρ τις ἐστὶ τούτων διαφορὰ καὶ ἀσυμπά-
θεια, ὡς ἂν μὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐχόντων ἐνωσιν. Ταύτην
τὴν σύστασιν καὶ τὴν διαφορὰν τῶν ἀστρῶν Χαλδαϊκῆν ὑπάρ-
χουσαν πρὸς ἑαυτοὺς ἐπισπασάμενοι οὓς προείπομεν, ἐπιψευ-
σάμενοι τῷ τῆς ἀληθείας ὀνόματι, ὡς Χριστοῦ λόγον κατήγγει-
75 λαν αἰώνων στάσιν καὶ ἀποστασίας ἀγαθῶν δυνάμεων εἰς κα-
κὰ καὶ συμφωνίας ἀγαθῶν μετὰ πονηρῶν προσαγορεύοντες.

50. τροπᾶς, οἷόν ἐστι Sextus: τροπᾶς. Ἄρρεν ἐστὶ C M 51. τὸ
τούτου διάμετρον Sextus Αἰγόκερως Sextus: ἀπόκερως C 54.
τούτων] τοῦτον C M 57. Κέλβης cf. supra p. 50, 16. 17 not. ὀνό-
ματι] ὀνόματα susp. M 59. Καὶ γὰρ] Ἄ γὰρ C M 59—62.
Cf. Sext. V, 37 p. 734. ὅρια δὲ ἀστέρων προσαγορεύουσιν ἐν ἐκάστῳ ζω-
δίῳ, ἐν οἷς ἕκαστος τῶν ἀστέρων ἀπὸ ποσῆς μοίρας ἐπὶ ποστὴν μοῖραν
πλείστον δύναται; *ibid.* §. 20 p. 731 οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δυνάμιν ἔχειν
ἡγοῦνται τοὺς ἀστέρας πρὸς τὸ κακοποιεῖν ἢ μὴ, ἐπὶ τε τῶν κέντρων θεω-
ρουμένους καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς κ. τ. λ. 63 sqq. Ἐπιβλέπειν κ.
τ. λ. hausta ex Sexto l. V, 39. p. 734 Bekker, undè Hippolytum cor-
reximus collatis supra p. 50 scriptis. 64. ὡς Sextus: om C M. Cf.
supra p. 50, 9 ἢ τετράγωνον — οὖν Sextus om C M 65. σχηματίζον-

commutat et efficit ambientis conversiones, quale est signum et aries et qui est exadversum illi sicut libra, capricornusque et cancer. In ariete enim verna fit conversio, in capricorno autem hiemalis, in cancro autem aestiva, in libra autem autumnalis. Haec autem et doctrinam de his minutatim exposuimus 35 in eo libro qui hunc antecedit, unde studiosis licet discere, quomodo Peraticae sectae signiferi, Euphrates Peraticus et Celbes Carystius, quae hauserunt, nomine tantum tenus immutaverunt, re autem consimilia statuerunt, et ipsi ad taedium usque huic arti dediti. Etenim fines astrorum astrologi dicunt, in 40 quibus plus posse aiunt imperantes stellas, veluti in aliis malefaciunt, in aliis bene, quarum alias maleficas vocant, alias beneficas. Adspicere autem dicuntur se invicem et concinere inter se, ut quae in triangulari aut quadrata forma apparent. In triangulari forma igitur conformantur adspectantes se invi- 45 cem stellae, quae trium signorum spatium habent interiectum, in quadrata autem quae duorum. Sicuti autem in homine capiti subiacentes partes compatiuntur, compatiatur autem etiam subiacentibus caput, sic etiam superlunaribus terrena. Verum- enimvero quaedam est horum differentia et incompatibilitas, 50 ut quae non unam eandemque habeant unitionem. Hanc composituram et divergentiam stellarum, quae est Chaldaica, sibi arrogantes, quos ante diximus, nomini veritatis falso impertientes, tanquam Christi doctrinam venditant, aevorum statum et transitiones bonarum potestatum in mala et concentus bono- 55

ται Sextus: συσχηματίζονται C M ἐπιθεωροῦντες] καὶ ἐπιθεωροῦσιν Sextus ἐπὶ] οἱ ἐπὶ Sextus. Cf. supra p. 50, 10 66. τὸ — διάλειμμα] Cf. supra p. 50, 11: τὰ — διαλείμματα C M: τὸ — διάστημα Sextus κατὰ Sextus. Cf. supra p. 50, 11: καὶ C M 67. οἱ δυνεῖν] δυνεῖν C M: οἱ δυοῖν Sextus 67. sqq. Haec petita sunt ex Sexto V, 44. p. 735 "Ὁν — ἀνθρώπων] μὲν τὰ ἄνω C M κεφαλῇ — ὑποκείμενα] κεφαλῇ, τὰ δὲ ὑποκείμενα C M: τῇ κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα Sextus: κεφαλῇ τὰ ὑποκείμενα ipse Hippolytus supra p. 50, 12 68. μέρη συμπάσχειν] μέρη πάσχειν συμπάσχειν C M: μέρη συμπάσχει Sextus 69. ὑπερσεληναίους] ἐπουρανίους Sextus 70. Ἀλλὰ γὰρ τις] Ἄλλη γὰρ τις C M: ἀλλὰ τις Sextus et Hippolytus p. 50, 14 70. 71. ἀσυμπάθεια Sextus et Hippolytus p. 50, 14: συμπάθεια C M 71. ὡς ἂν μὴ Sextus et Hipp. p. 50, 14. 15: ὡς μὴ C M 71—75. Cf. supra p. 50, 16—23. 76. 77. προσαγορεύουσι, καλοῦντες τοπάρχας C M

Καλοῦντες οὖν τοπάρχας καὶ προαστείους καὶ ἄλλα πλείστα
 δνόματα ἀναπλάσσοντες ἑαυτοῖς οὐχ ὑποκείμενα, ἀλλὰ τὴν τῶν
 ἀστρολόγων περὶ τοὺς ἀστέρας πᾶσαν φαντασίαν ἀτέχνως τεχ-
 80 νολογοῦντες, μεγάλης πλάνης ὑπόθεσιν ἐπεισάγοντες, ἐξελεγχθῆ-
 σονται σὺν τῇ ἡμετέρᾳ ἐμμελείᾳ. Ἀντιπαραθήσω γὰρ τῇ προ-
 λελεγμένη τῶν ἀστρολόγων Χαλδαϊκῇ τέχνῃ ἔνια τῶν Περαι-
 κῶν συνταγμάτων, ἀφ' ὧν ὑπάρξει συγκρίναντας κατανοῆσαι
 πῶς οἱ Περαιτικοὶ λόγοι τῶν ἀστρολόγων ὁμολογουμένως εἰσίν,
 85 οὐ Χριστοῦ.

14. Δοκεῖ οὖν παρατάξαι μίαν τινὰ τῶν παρ' αὐτοῖς δο-
 ξαζομένων βίβλων, ἐν ἣ λέγει· Ἐγὼ φωνῇ ἐξυπνισμοῦ
 ἐν τῷ αἰῶνι τῆς νυκτός· λοιπὸν ἄρχομαι γυμνοῦν
 τὴν ἀπὸ τοῦ χάους δύναμιν. Ἡ δύναμις τοῦ ἀβυσσι-
 90 κοῦ θολοῦ, ἡ τὸν πηλὸν ἀναβαστάζουσα τοῦ ἀφθάρ-
 του· ἀχανοῦς διῦγρου, ἡ τοῦ σπάσματος ὅλη δύνα-
 μιν ὑδατόχρους ἀεικίνητος, φέρουσα τὰ μένοντα,
 κατέχουσα τὰ τρέμοντα, ἀπολύουσα τὰ ἐρχόμενα, κου-
 φίζουσα τὰ μένοντα, καθαιροῦσα τὰ αὔξοντα, πι-
 95 στὴ οἰκονόμος τοῦ ἴχνους τῶν ἀέρων, ἡ τὰ ἀνερευ-
 γόμενα ἀπὸ τῶν δώδεκα θφθαλμῶν ἐντολῆς ἀπο-
 λαύουσα, σφραγιδα δηλοῦσα πρὸς τὴν μετ' αὐτῶν
 οἰκονομοῦσαν τῶν ἐπιφερομένων ἀοράτων ὑδάτων
 δύναμιν, ἐκλήθη Θάλασσα. Ταύτην τὴν δύναμιν ἡ
 1 ἀγνοσία ἐκάλεσε Κρόνον, δεσμοῖς φρουρούμενον,
 ἐπεὶ ἔσφιγγε τὸ σύμπλεγμα τοῦ πυκνοῦ καὶ ὀμι-
 χλώδους ἀδήλου σκοτεινοῦ ταρτάρου. Ταύτης ἐγέν-
 οντο κατ' εἰκόνα Κηφεύς, Προμηθεύς, Ἰαπετός.
 15 Δύναμις πεπιστευμένη τὴν Θάλασσαν ἀρρενόθηλος,
 ἡ τὸν ἀνατρέχοντα συριγμὸν ἀπὸ τῶν δώδεκα στο-
 μάτων τοῖς δώδεκα ἀνλίσκοις ἀρμόζουσα διαχύνει
 λεπτὴ οὐσα καὶ καθαιροῦσα τὴν κατέχουσαν λά-
 βρον ἀναφορὰν, καὶ σφραγίζει ἀτραπῶν ὁδοὺς ἀν-
 10 τῆς, πρὸς τὸ μὴ πολεμῆσαι ἢ ἐναλλάξαι τὸ μὴ δι'
 αὐτῆς θυγάτηρ τυφωνικὴ πιστὴ φύλαξ ὑδάτων παν-
 τοίων. Ὄνομα αὐτῇ Χορζάρ· ταύτην ἡ ἀγνοσία ἐκά-
 λεσε Ποσειδῶνα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Γλαῦκος, Με-

78. ἑαυτοῦς C
 ται C: Περαιτῶν M

83. συγκρίναντες C

84. Περαιτικοὶ] Περαι-

89. Quae sequuntur tam perplexa sunt, ut om-

rum cum pravis vocantes. Appellantes igitur toparchas et pro-
astios et alia plurima nomina confingentes sibi non suppedi-
tantia, sed astrologorum omnem de stellis imaginationem prae-
ter artem in artem redigentes, magni erroris materiem super-
inducentes, coarguentur per nostram industriam. Componam 60
enim supradictae Chaldaicae arti nonnulla Peraticorum com-
mentorum, unde licebit instituta comparatione perspicere, quo-
modo Peratica doctrina astrologis aperte debeat, non Christo.

14. Visum est igitur apponere unum aliquem eorum li-
brorum, qui iis approbati sunt, in quo dicit: *Ego vox exper- 65*
gefactionis in aevo noctis. De reliquo exordior nudare a chao
redundantem potestatem. Potestas imi fundi sordidi turbamenti
limum sursum portans incorrupti hiulci uliginosi, conculsionis
universa potestas aquatico colore, semper mobilis, ferens manen-
tia, cohibens trementia, absolvens euntia, levans manentia, tol- 70
lens augescentia, fida dispensatrix vestigii aërum, eruclatis a
duodecim oculis iniunctionis fruens, sigillum manifestans ad po-
testatem cum iis dispensantem aquarum, quae inferuntur, invi-
sibilem, vocata est Thalassa. Hanc potestatem ignorantia vo-
cavit Cronum, vinculis custoditum, quoniam constringebat com- 75
plexus densi et nebulosi caeci tenebricosi tartari. Huius exti-
terunt ad imaginem Cepheus, Prometheus, Iapetus. Potestas,
cui concredita est Thalassa, mas et femina, quae enascentem
sibilum a duodecim oribus duodecim tibiolis aptatum diffundit,
tenuis natura sua et tollens detinentem vehementem anaphoram, 80
et obsignat semitarum vias eius, ad non bellandum aut com-
mutandum . . . eius filia typhonica fidelis custos aquarum òm-
nigenarum. Nomen eius Chorzar. Hanc ignorantia vocavit
Neptunum, cuius ad imaginem extitit Glaucus, Melicertes, Ino,

nem medicinam respuant 90. θόλου C M 99. Θάλασσα Cf.
Berosi *Chaldaeor. Hist. quae supersunt ed. Richter* p. 49. 50: Γενέσθαι φησὶ
χρόνον, ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ζῶα τερατώδη
ἰδιοφνεῖς (al. εἰδιφνεῖς, al. διφνεῖς) ἄρχειν δὲ τούτων πάντων
γυναικα ἢ ὄνομα Ὀμόρκα (al. Ὀμορῶκα, al. Marcaia)· εἶναι δὲ τοῦτο
Χαλδαῖσι μὲν Θ α λ ά τ θ, Ἑλληνιστὶ δὲ μεθερμηνεύεσθαι θάλαττα (al. θά-
λασσα)· κατὰ δὲ ἰσόψηφον σελήνη (al. om). Cf. D. Friedrich Münter *Re-*
ligion der Babylonier, Kopenhagen 1827. p. 36 — 46, et D. F. C. Movers,
die Phönizier Tom. I. p. 268 — 86 2. τοῦ] τῆς C 6. ἦ] ἦ C
7. σαχύνει C

λικέρτης, Ἰνώ, Νεβρόη. Περιεσφαιρωκῶς τὴν δωδε-
 15 καγώνιον πυραμίδα, πύλην εἰς πυραμίδα σκοτιζῶν
 ποικίλαις χροαῖς καὶ ἀπαρτίζων πᾶσαν τὴν νυκτό-
 χρουν. Τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Κόρην, οὐ λει-
 τουργοὶ πέντε· πρῶτος Οὐ, δεύτερος Ἄσοαί, τρίτος
 Οὐώ, τέταρτος Οὐβάβ, πέμπτος ἄλλοι πι-
 20 στοὶ οἰκονόμοι αὐτοῦ τῆς τοπαρχίας ἡμέρας καὶ νυ-
 κτός οἱ ἀναπανόμενοι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν. Τού-
 τους ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε τοὺς πλανήτας ἀστέρας, ἐφ'
 ὧν ἡ φθαρτὴ γένεσις ἐώρηται. Ἄερος ἀνατολῆς οἰ-
 κονόμος, Καρφακασημεοχείρ, Ἐκκαββάκαρα· τού-
 25 τους ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Κουρῆτας· ἄρχων ἀνέμων
 τρίτος Ἀριήλ, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένετο Αἴολος, Βριά-
 ρης. Καὶ ἄρχων δωδεκαώρου νυκτερινῆς Σοκλάν, ὃν
 ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ὅσιριν· τούτου κατ' εἰκόνα ἐγέν-
 30 ην ἡμέρινῆς δωδεκαώρου Εὐνώ· οὗτος οἰκονόμος τῆς
 πρωτοκαμάρου ἀνατολῆς καὶ αἰθερίου, ὃν ἐκάλε-
 σεν ἡ ἀγνωσία Ἴσιν. Τούτου σημεῖον τὸ κυνὸς ἄστρον,
 οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης, Δι-
 δύμη, Κλεοπάτρα, Ὀλυμπιάς. Δύναμις θεοῦ δεξιά,
 35 ἦν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ῥέαν, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγέν-
 οντο Ἄτις, Μύγδων, Οἰνώνη. Δύναμις ἀριστερὰ
 τροφῆς ἐξουσιάζει, ἣν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Δήμητραν,
 ὄνομα αὐτῇ Βένα· τούτου κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Κε-
 λεός, Τριπτόλεμος, Μίσυρ, Ἀπραξία. Δύναμις δε-
 40 ξιά ἐξουσιάζει καρπῶν· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε
 Μῆνα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Βουμέγας, Ὅστάν-
 ης, Ἐρμῆς τρισμέγιστος, Κουρίτης, Πετόσιρις, Ζω-
 δάριον, Βηρωσός, Ἀστράμψουχος, Ζωρόαστρις. Δύ-
 ναμις πυρὸς εὐάνυμος· τοῦτον ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσεν
 45 Ἐφαιστον, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Ἐριχθόνιος,
 Ἀχιλλεύς, Καπανεύς, Φλέγων, Μελέαγρος, τὰ δὴ η-
 κεν, Κέλαδος, Ῥαφαήλ, Σουριήλ, Ὀμφάλη. Δυνά-
 μεις τρεῖς μέσαι τοῦ ἀέρος κρεμάμεναι, αἰτίαι γενέ-
 σεως. Ταύτας ἡ ἀγνωσία ἐκάλεσε Μοίρας, ὧν κατ'
 50 εἰκόνα ἐγένοντο οἶκος Πριάμου, οἶκος Λαῖου, Ἰνώ,
 Αὐτονόη, Ἀγαυή, Ἀθάμας, Πρόκνη, Δαναΐδες, Πε-

*Nebroë. Circumvolutam habens duodecim angulorum pyrami-⁸⁵
dem, portam in pyramidem obscurans variis coloribus et perficiens totam nocticolorem. Hunc ignorantia vocavit Coram, cuius ministri quinque, primus U, secundus Aoi, tertius Uo, quartus Uoab, quintus . . . alii fideles dispensatores eius toparchiae diei et noctis requiescentes in facultate eorum. Hos⁹⁰ ignorantia vocavit erraticas stellas, in quibus caduca generatio suspensa est. Stellae ortus dispensator, Carphacasemeocheir, Eccabbacara. Hos ignorantia vocavit Curetas. Princeps ventorum tertius Ariel, cuius ad imaginem extitit Aeolus, Briares. Et princeps dodecahori nocturni Soclan, quem vocavit igno-⁹⁵rantia Osirin; huius ad imaginem extitit Admetus, Medea, Hellen, Aethusa. Princeps dodecahori diurni Euno. Hic dispensator protocamari ortus et aetherii, quem vocavit ignorantia Isidem. Huius signum canis astrum, cuius ad imaginem extiterunt Ptolemaeus, Arsinoë, Didyma, Cleopatra, Olympias. Po-¹testas dei dextra, quam vocavit ignorantia Rheam, cuius ad imaginem extiterunt Attis, Mygdon, Oenone. Potestas sinistra victus facultatem habet, quam vocavit ignorantia Cererem, nomen eius Bena. Huius ad imaginem extiterunt Celeus, Tripto-⁵lemus, Misyr, Praxidica. Potestas dextra facultatem habet frugum; hunc ignorantia vocavit Lunum, cuius ad imaginem extiterunt Bumegas, Ostanes, Mercurius Trismegistus, Curites, Petosiris, Zodarium, Berosus, Astrampsuchus, Zoroastris. Potestas ignis sinistra; hunc ignorantia vocavit Vulcanum, cuius¹⁰ ad imaginem extiterunt Erichthonius, Achilleus, Capaneus, Phaëthon, Meleager, Tydeus, Enceladus, Raphaël, Suriel, Omphale. Potestates tres mediae ex aëre suspensae auctores generationis. Has ignorantia vocavit Parcas, quarum ad imaginem extiterunt domus Priami, domus Laii, Ino, Autonoë, Agave, Athamas,¹⁵ Procne, Danaides, Peliades. Potestas mas et femina semper*

14. Ἰνώ] Ἰη C Νεβρόη] Νεφέλη? M 14. 15. δωδεκαγόνιον
pr C 19. Hic lacuna M 23. αἰώρηται pr C: εἰώρηται corr C:
ἔώρηται M Ἀέρος] Ἀστέρος? 31. ὄν] ὄ C 36. Μυγδώνη C:
Μυγδόνη M 39. Ἀπραξία] Πραξιδική? 46. Φλέγων] Φαέθων?
46. 47. τὰ δύηεν, Κέλαδος] Τάλως, Κέλαδος M: Τυδεύς, Ἐγκέλαδος?
51. Ἀθαμίας C

λιάδες. Δύναμις ἀρσενόθηλυς ἀεὶ νηπιάζουσα, ἀγήρατος, αἰτία κάλλους, ἠδονῆς, ἀκμῆς, δρέξεως, ἐπιθυμίας, ὃν ἐκάλεσεν ἡ ἀγνωσία Ἐρωτα, οὐ κατ' εἰκόνα ἐγένοντο Πάρις, Νάρκισσος, Γανυμήδης, Ἐνδυμίων, Τιθωνός, Ἰκάριος, Λήδα, Ἀμυμώνη, Θέτις, Ἐσπερίδες, Ἰασίων, Λέανδρος, Ἡρώ. Οὗτοι εἰσὶν οἱ προάστειοι ἕως αἰθέρος· οὕτω γὰρ καὶ ἐπιγράφει τὸ βιβλίον.

60 15. Καταφανῆς σύμπτῃσιν εὐκόλως γεγένηται ἡ τῶν Περρατῶν αἵρεσις ἀπὸ τῆς τῶν ἀστρολόγων μεθρημοσμένη τοῖς ὀνόμασι μόνοις. Τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον περιέχει καὶ τὰ ἕτερα αὐτῶν βιβλία, εἴ τιτι φίλον εἴη διὰ πάντων ἐλθεῖν. Πάντων γὰρ, ὡς ἔφην, τῶν γεννητῶν τῆς γενέσεως αἴτια νομίζουσιν εἶναι τὰ ἀγέννητα καὶ τὰ ὑπερκείμενα, καὶ γεγονέναι κατὰ ἀπόρροίαν τὸν κόσμον τὸν κατ' ἡμᾶς, ὃν ἰδικὸν ἐκεῖνοι καλοῦσι, καὶ τούτους πάντας ὁμοῦ τοὺς ἀστέρας τοὺς θεωρουμένους ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς γενέσεως αἰτίους γεγονέναι τοῦδε τοῦ κόσμου, ἐναλλάξαντες αὐτῶν τὸ ὄνομα, ὡς ἀπὸ τῶν προαστείων | ἔστι συγ-
70 κρίναντας εὐρεῖν· δεῦτερον δὲ δὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς γέγονεν ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς ἀπορροίας τῆς ἄνω, οὕτως τὰ ἐνθάδε ἀπὸ τῆς ἀπορροίας τῶν ἀστέρων γένεσιν ἔχειν καὶ φθορὰν λέγουσι καὶ διοικεῖσθαι. Ἐπεὶ γοῦν οἱ ἀστρολόγοι ἴσασιν ὠροσκόπον καὶ μεσουράνημα, καὶ δύσιν καὶ ἀντιμεσουράνημα, καὶ
75 τούτων τῶν ἀστέρων ἄλλοτε ἄλλως κινουμένων διὰ τὴν στροφήν ἀεὶ τοῦ παντὸς ἄλλοτε ἄλλα ἀποκλίματα εἶναι κατὰ κέντρον, καὶ κέντροις ἐπαναφοράς, ἀλληγοροῦντες τὴν διαταγὴν τῶν ἀστρολόγων τὸ μὲν κέντρον οἶονεὶ θεὸν καὶ μονάδα καὶ κύριον τῆς πάσης γενέσεως ὑποτυποῦσι, τὸ δὲ ἀπόκλιμα ἀριστε-
80 ρόν, τὴν δ' ἐπαναφορὰν δεξιόν. Ὅταν οὖν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν ἐντυχῶν τις δύναμιν εὐρίσκη παρ' αὐτοῖς λεγομένην δεξιὰν ἢ ἀριστεράν, ἀνατρεχέτω ἐπὶ τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀπόκλιμα καὶ τὴν ἐπαναφορὰν, καὶ κατόψεται σαφῶς πᾶσαν αὐτῶν τὴν πραγματείαν ἀστρολογικὴν διδασκαλίαν καθεστῶσαν.

85 16. Καλοῦσι δὲ αὐτοὺς Περράτας, μηδὲν δύνασθαι νομίζοντες τῶν ἐν γενέσει καθεστηκότων διαφυγεῖν τὴν ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῖς γεγενημένοις ὠρισμένην μοῖραν. Εἰ γὰρ τι, φησί,

infans, non consenesens, auctrix pulcritudinis, voluptatis, vigoris, appetitus, concupiscentiae, quem vocavit ignorantia Amorem, cuius ad imaginem extiterunt Paris, Narcissus, Ganymedes, Endymion, Tithonus, Icarius, Leda, Amymone, Thetis, He- 20 *sperides, Iasion, Leander, Hero. Hi sunt proastii usque ad aetherem; sic enim et inscribit librum.*

15. Perspicuum nemini non facile factum est Peratarum haeresin ab astrologorum translata esse nominibus tenus. Eandem autem rationem continent etiam reliqui libri eorum, 25 si cui placuerit omnes perlustrare. Omnium enim, ut dixi, quae nata sunt, causas statuunt esse non nata et superiacentia, et ortum esse per defluxionem mundum nostrum, quem specialem illi appellant, et has omnes simul stellas, quae conspiciuntur in caelo, generationis auctores extitisse huius mundi, 30 mutantur earum nomina, ut comparatione proastiorum instituta licet videre; deinde autem eundem in modum, ut extiterit mundus a defluxione desuper, sic res mundanas a defluxione stellarum genituram habere et interitum dicunt et administrari. Quandoquidem astrologi norunt horoscopum et mesuranema et 35 occasum et antimesuranema, et, his stellis alias aliter moventibus propter conversionem semper universi, aliàs alias declinationes existere secundum centrum et centris successiones: aliorum deflectentes astrologorum descriptionem, centrum quidem tanquam deum et monadem et dominum universae geni- 40 turae adumbrant, declinationem autem sinistram, successionem autem dextram. Quando igitur quis, qui in libros eorum incidit, potestatem reperiet apud eos dictam dextram vel sinistram, recurat ad centrum et declinationem et successionem, et perspiciet clare universam eorum disciplinam esse astrologorum 45 doctrinam.

16. Appellant autem sese Peratas, nihil posse arbitantes eorum quae in genitura nituntur effugere sortem a genitura iis quae genita sunt definitam. Nam si quid, inquit, natum, om-

τοῦδε] τοὺς δὲ C M
μένων] γινομένων C
ὑποτυποῦντες C M
C. καὶ ὄψεται M

68. 69. ἐναλλάξαντας M 75. κινου-
77. κέντροις] κέντρων? 79. ὑποτυποῦσι]
83. ἀναφορὰν C M καὶ κατόψεται] κατόψεται

γεννητόν, ὅλως καὶ φθείρεται, καθάπερ καὶ Σιβύλλη δοκεῖ, μόνοι δέ, φησίν, ἡμεῖς οἱ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐγνωκότες καὶ
 90 τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν εἰσελήλυθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, ἀκριβῶς δεδιδαγμένοι διελθεῖν καὶ περᾶσαι τὴν φθορὰν μόνοι
 δυνάμεθα. Ἔστι δὲ ἡ φθορὰ, φησί, τὸ ὕδωρ, οὐδὲ ἄλλω τι, φησίν, ἐφθάρη τάχιον ὁ κόσμος ἢ ὕδατι. Τὸ δὲ ὕδωρ ἐστὶ τὸ
 περιεσφαιρωκὸς ἐν τοῖς προαστείοις, λέγουσιν, ὁ Κρόνος· δύνα-
 95 μιν γάρ, φησίν, ὕδατόχρους, ἦντινα δύναμιν, | φησί, τουτέστι τὸν
 Κρόνον, οὐδεὶς τῶν ἐν γενέσει καθεστῶτων διαφυγεῖν δύ-
 ναιται· πάσῃ γὰρ γενέσει πρὸς τὸ ὑποπεσεῖν τῇ φθορᾷ αἴτιος
 ἐφῆσθηκεν ὁ Κρόνος, καὶ οὐκ ἂν γένοιτο γένεσις, ἐν ἣ Κρόνος
 οὐκ ἐμποδίζει. Τοῦτό ἐστι, φησίν, ὃ καὶ οἱ ποιηταὶ λέγουσι τὸ
 1 καὶ τοὺς θεοὺς ἐκψοφοῦν·

Ἴστω γὰρ, φησί, τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεῖν
 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅστε μέγιστος
 ὄρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσιν.

Ὁ μόνον δὲ τοῦτο, φησίν, οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ
 οἱ σοφώτατοι τῶν Ἑλλήνων, ὧν ἐστὶ καὶ Ἡράκλειτος εἷς, λέ-
 γων· ψυχῆσι γὰρ θάνατος ὕδωρ γενέσθαι. Οὕτως, φησίν,
 ὁ θάνατος καταλαμβάνει τοὺς Αἰγυπτίους ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ
 μετὰ τῶν ἀρμάτων αὐτῶν. Πάντες δὲ οἱ ἀγνοοῦντες, φησίν,
 10 εἰσὶν Αἰγύπτιοι. Καὶ τοῦτό ἐστι, λέγουσι, τὸ ἐξελεθεῖν ἐξ Αἰ-
 γύπτου, ἐκ τοῦ σώματος. Αἰγυπτίον γὰρ εἶναι μικρὰν τὸ σῶμα
 νομίζουσι, καὶ περᾶσαι τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρυθρὰν, τουτέστι
 τῆς φθορᾶς τὸ ὕδωρ, ὃ ἐστὶν ὁ Κρόνος, καὶ γενέσθαι πέραν
 τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τουτέστι τῆς γενέσεως, καὶ ἐλθεῖν εἰς
 15 τὴν ἐρήμον, τουτέστιν ἔξω γενέσεως γενέσθαι, ὅπου εἰσὶν ὁμοῦ
 πάντες οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας καὶ ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας. Εἰσὶ
 δὲ, φησίν, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας οἱ ἀστέρες οἱ τῆς μεταβλητῆς
 γενέσεως ἐπιφέροντες τοῖς γινομένοις τὴν ἀνάγκην. Τούτους,
 φησίν, ἐκάλεσε Μωϋσῆς ὄφεις τῆς ἐρήμου δάκνοντας καὶ δια-
 20 φθείροντας τοὺς πεπερακέναι | νομίζοντας τὴν Ἐρυθρὰν θά-
 λασσαν. Δακνομένοις οὖν, φησίν, ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ

88. Cf. *Oracula Sibyllina ed. Friedlieb Fragm. 2, vs. 1. p. 4*: *Εἰ δὲ γενητόν ὅλως καὶ φθείρεται, οὐ δύναται ἄνδρὸς ἢ ἐκ μηρῶν μήτρας τε θεὸς τετυπωμένος εἶναι· κ. τ. λ.* 89. δέ] δή susp. M 92. ἄλλω] ἄλ-
 λως C 1. ἐκψοφοῦν·] ἐκψοφέω, novum vocabulum, significat haud

nino et perit, sicut etiam Sibyllae placet. Soli autem, ait, nos, 50 qui necessitatem geniturae perspexerimus et vias, quibus intravit homo in mundum, accurate cognitas habeamus, permeare et pervadere interitum possumus soli. Est autem interitus, ait, aqua, neque alia quaquam re citius periit mundus quam aqua. Aqua autem est id quod circumvolvitur in proastiis, aiunt, Cro- 55 nus; potestas enim, inquit, aquatico colore est ille, quam potestatem, inquit, hoc est Cronum nemo eorum, qui in genitura nituntur, effugere potest. Omni enim geniturae, ut succumbat interitui, in causa Cronus est, nec fieri potest, ut genitura existat, in qua Cronus non intercedat. Hoc est, inquit, quod 60 etiam poëtae dicunt illud, quod vel ipsos deos terrore percutit:

Scito enim, inquit, hoc tellus et caelum vastum superne
Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum
Iusiurandum et gravissimum est beatis diis.

Non solum autem, inquit, hoc poëtae dicunt, sed iam etiam sapientissimi Graecorum, quorum est etiam Heraclitus unus, dicens: *Animabus enim mors, aquam fieri*. Haec mors, inquit, deprehendit Aegyptios in mari rubro cum curribus ipsorum. Omnes autem, qui illud ignorant, inquit, Aegyptii sunt. Et hoc, aiunt, est exiisse ex Aegypto, e corpore. Aegyptum enim 70 esse parvam corpus arbitrantur, et transire mare rubrum, hoc est interitus aquam, quae est Cronus, et transiisse mare rubrum, hoc est genituram, et pervenisse in desertum, hoc est extra genituram pervenisse, ubi sunt una omnes dii perniciosi et deus salutis. Sunt autem, inquit, dii perniciosi stellae, com- 75 mutabilis geniturae afferentes iis, quae existunt, necessitatem. Hos, inquit, Moses vocavit serpentes deserti mordentes et perdentes eos, qui se mare rubrum transgressos esse arbitrantur.

dubie terreo, nisi legendum ἐκφοβοῦν M 2. sqq. Hom. Od. 5, 184 sqq. ἴστω νῦν τόδε κ. τ. λ. 3. κατιβόμενον C 4. μακάρισι C 6. 7. Ἡράκλειτος — ὕδωρ γενέσθαι J. Bernaysius in *Ep. critic. ad Bunsenium* l. 1. p. 331, collato Heracliteo fragmento 49 *Schleiermacher* p. 117: ψυχῆσι θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, ὕδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι· ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίνεται, ἐξ ὕδατος δὲ ψυχή: Ἡράκλειτος, εἰς, λέγων· ψυχῆς εἰ γὰρ — γενέσθαι C M, qui pro εἰ γὰρ susp. εἴη ἂν 10. ἐσσι, λέγουσι] ἐπιλέγουσι C 18. sqq. Cfr. 4 Mos. 21, 6 sqq. 21. Δακνομένους — τοὺς υἱοὺς C

ἐπέδειξε Μωϋσῆς τὸν ἀληθινὸν ὄφιν τὸν τέλειον, εἰς ὃν οἱ
 πιστεύοντες οὐκ ἐδάκνοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ, τουτέστιν ὑπὸ τῶν δυ-
 νάμεων. Οὐδεὶς οὖν, φησὶν, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ῥύσασθαι
 25 τοὺς ἐκπορευομένους ἐκ γῆς Αἰγύπτου, τουτέστιν ἐκ σώματος
 καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ κόσμου, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ τέλειος, ὁ πλήρης τῶν
 πληρῶν ὄφιος. Ἐπὶ τοῦτον, φησὶν, ὁ ἐλπίσας ὑπὸ τῶν ὄφειν
 τῆς ἐρήμου οὐ διαφθείρεται, τουτέστι τῶν θεῶν τῆς γενέσεως.
 Γέγραπται, φησὶν, ἐν βίβλῳ Μωσέως· οὗτος, φησὶν, ὁ ὄφιος
 30 ἐστὶν ἡ δύναμις ἢ παρακολουθήσασα τῷ Μωσῆϊ, ἡ ῥάβδος ἢ
 σιρφεομένη εἰς ὄφιν. Ἀνθεστήκεισαν δέ, φησί, τῇ δυνάμει Μω-
 σέως ἐν Αἰγύπτῳ τῶν μάγων οἱ ὄφεις, οἱ θεοὶ τῆς ἀπωλείας·
 ἀλλὰ πάντα αὐτοὺς ὑπέταξε καὶ διέφθειρεν ἡ ῥάβδος Μωσέως.
 Ὁ καθολικὸς ὄφιος, φησὶν, οὗτός ἐστιν ὁ σοφὸς τῆς Εὐσας λό-
 35 γος. Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ μυστήριον Ἐδέμ, τοῦτο ποταμὸς ἐξ
 Ἐδέμ, τοῦτο σημεῖον τὸ τεθὲν τῷ Κάϊν, ἵνα πᾶς ὁ εὐρίσκων
 αὐτὸν μὴ ἀποκτείνῃ. Οὗτος, φησὶν, ἐστὶ Κάϊν, οὗ τὴν θυσίαν
 οὐ προσεδέξατο ὁ θεὸς τοῦδε τοῦ κόσμου. Τὴν δὲ ἡμαγμένην
 προσήκατο τοῦ Ἄβελ· αἵμασι γὰρ χαίρει ὁ τοῦδε τοῦ κόσμου
 40 δεσπότης. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐν ἀν-
 θρώπου μορφῇ φανείς ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρώδου, γενόμενος κατ'
 εἰκόνα Ἰωσήφ τοῦ πεπραμένου ἐκ χειρὸς ἀδελφῶν, οὗ μόνου
 τὸ ἔνδυμα ἦν ποικίλον. Οὗτός ἐστι, φησὶν, ὁ κατ' εἰκόνα Ἡσαῦ,
 οὗ καὶ μὴ παρόνιος ἢ στολὴ εὐλόγηται, ὃς οὐκ ἐδέξατο, φησί,
 45 τὴν ἀμβλυωπὸν εὐλογίαν, ἀλλ' ἐπλούτησεν ἐξωθεν, οὐδὲν ἀπὸ
 τοῦ ἀμβλυωποῦντος λαβῶν, οὗ εἶδε τὸ πρόσωπον Ἰακώβ | ὡς ἂν
 ἴδοι ἀνθρώπου πρόσωπον θεοῦ. Περὶ τούτου, φησί, γέγραπται,
 ὡς Νεβρωδ γίγας κυνηγὸς ἐναντι κυρίου. Εἰσὶ δέ, φησί,
 τούτου ἀντίμιμοι πολλοί, τοσοῦτοι ὅσοι ὤφθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ
 50 τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ δάκνοντες, ἀφ' ὧν ἐρρύσατο τοὺς δακνομέ-
 νους ὁ τέλειος ἐκεῖνος, ὃν ἔστησε Μωϋσῆς. Τοῦτο ἐστὶ, φησί,
 τὸ εἰρημένον· καὶ ὃν τρόπον ὑψώσε Μωϋσῆς τὸν ὄφιν
 ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
 θρώπου. Τούτου κατ' εἰκόνα γέγονεν ὁ ὄφιος ἐν τῇ ἐρήμῳ
 55 χαλκοῦς, ὃν ἔστησε Μωϋσῆς. Τούτου, φησί, μόνου τὸ ὁμοίωμα

23. ὑπὸ] ἀπὸ C M 27. ὄφιος] ὄφεις C 29. sqq. Cf. 2
 Mos. 4, 2—4. 17. c. 7, 9—13. 32. ἐν om C 34. 35. Cf. 1
 Mos. 3, 1—7. 36—37 Cf. 1 Mos. 4, 15 37—40. Cf. 1 Mos.

Morsis igitur, inquit, in deserto filiis Israël demonstravit Moses verum serpentem, perfectum, cui qui confiderent non morde-⁸⁰ bantur in deserto, hoc est a potestatibus. Nemo igitur, inquit, est qui possit salvare et conservare eos, qui exeunt ex terra Aegypto, hoc est ex corpore et ex hoc mundo, nisi solus perfectus et plenus plenorum serpens. In hoc, inquit, qui spem reposuit, a serpentibus deserti non perit, hoc est a diis geni-⁸⁵ turæ. Scriptum est, inquit, in libro Mosis: Hic, inquit, serpens est potestas, quæ comitata est Mosem, virga conversa in serpentem. Adversati enim erant, inquit, potestati Mosis in Aegypto magorum serpentes, dii perniciosi, sed omnes eos sub-⁹⁰ iecit et peremit virga Mosis. Universalis serpens, inquit, hic est sapiens Evæ sermo. Hoc, inquit, est mysterium Edem, hoc fluvius ex Edem, hoc signum impositum Cain, ne quis eum reperiens interimeret. Hic est, inquit, Cain, cuius sacrificium non recepit deus huius mundi, cruentatum autem recepit Abelis; sanguinibus enim gaudet huius mundi dominus.⁹⁵ Hic est, inquit, is, qui extremis diebus specie humana apparuit temporibus Herodis, factus ad exemplar Iosephi venditi ex manu fratrum, cuius solius velamen erat varium. Hic, inquit, est factus ille ad exemplar Esau, cuius vel non præsentis vesti benedictum est, qui non recepit, inquit, caecam benedictionem,¹ sed ditiescebat extrinsecus, nihil a caecutiente nactus, cuius vidit faciem Iacob, prouti viderit homo faciem dei. De hoc, inquit, scriptum est: *Ut Nebrod magnificus venator coram domino.* Sunt autem huius aemulatores multi, tot numero, quot⁵ conspecti sunt in deserto filiis Israël mordentes, a quibus conservavit morsos perfectus ille, quem statuit Moses. Hoc est, inquit, quod dictum est: *Et quemadmodum Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.* Huius ad exemplar factus est serpens in deserto aëneus, quem¹⁰ statuit Moses. Huius, inquit, solius effigies in caelo perpetuo

4, 3—5 40. φασίν C M 42—43. Cf. 1 Mos. 37, 3—28. 42.
 πεπραγμένου C μόνον C M 44. 45. Cf. 1 Mos. 27, 15 sqq.
 45. ἀμβλυωπὸν] Cf. 1 Mos. 27, 1 46. 47. Cf. 1 Mos. 33, 10 εἶδον
 τὸ πρόσωπόν σου, ὡς ἂν τις ἴδοι πρόσωπον θεοῦ 48. 1 Mos. 10, 9,
 ubi ἐναντίον pro ἐναντι 52—54. Ev. Io. 3, 14 καὶ καθὼς Μωϋσῆς
 ἔψωσεν τὸν ὄφιν — ἀνθρώπου. 52. καὶ] καθ' M

ἐν τῷ οὐρανῷ διὰ παντός ἐστὶν φωτὶ ὁρώμενον. Οὗτος, φη-
 σὶν, ἐστὶν ἡ μεγάλη ἀρχή, περὶ ἧς γέγραπται. Περὶ τούτου,
 φησὶν, εἴρηται· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν
 πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ
 60 πρὸς τὸν Θεόν, πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς
 αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν· ὃ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωὴ ἐστίν.
 Ἐν αὐτῷ δέ, φησὶν, ἡ Εὐα γέγονεν, ἡ Εὐα ζωή. Αὕτη δέ,
 φησὶν, ἐστὶν ἡ Εὐα, μήτηρ πάντων τῶν ζώντων, κοινὴ φύσις,
 τουτέστι Θεῶν ἀγγέλων, ἀθανάτων θνητῶν, ἀλόγων λογικῶν·
 65 ὃ γὰρ πάντων, φησὶν, εἰπὼν εἴρηκε πάντων· καὶ εἶ τινος,
 φησὶν, οἱ ὀφθαλμοὶ μακάριοι, οὗτος ὄψεται ἀναβλέψας εἰς τὸν
 οὐρανὸν τοῦ ὄψεως τὴν καλὴν εἰκόνα ἐν τῇ μεγάλῃ ἀρχῇ τοῦ
 οὐρανοῦ στρεφομένην καὶ γινομένην ἀρχὴν πάσης κινήσεως πᾶσι
 τοῖς γινομένοις, καὶ γνώσεται ὅτι χωρὶς αὐτοῦ [οὐδὲν] οὔτε τῶν
 70 οὐρανίων οὔτε τῶν ἐπιγείων οὔτε τῶν καταχθονίων συνέστηκεν·
 οὐ νύξ, οὐ σελήνη, οὐ καρποί, οὐ γένεσις, οὐ πλοῦτος, οὐχ
 ὁδοιπορία, οὐδ' ὅλως τι τῶν ὄντων ἐστὶ δίχα σημαίνοντος ἐκεί-
 νου. Ἐπὶ τούτου, | φησὶν, ἐστὶ τὸ μέγα θαῦμα ὁρώμενον ἐν τῷ
 οὐρανῷ τοῖς δυναμένοις ἰδεῖν. Κατὰ γὰρ, φησὶ, ταύτην τὴν
 75 ἄκραν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, ὅπερ πάντων ἀπιστότερον τοῖς οὐκ
 εἰδόσι, μίσηγονται δύοσις τε καὶ ἀνατολὴ ἀλλήλαις.
 Τουτέστι περὶ οὗ εἶπεν ἡ ἀγνωσία· ἐν οὐρανῷ

εἰλεῖται μέγα θαῦμα Δράκων δεινοῦ πελώρου.

Ἐκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ παρατέτακται Στέφανος καὶ Λύρα, καὶ
 80 κατ' αὐτὴν ἄνωθεν τὴν κεφαλὴν ἄκραν ἐλεεινὸς ἄνθρωπος, ὃ
 Ἐν γόνασιν ἐστὶν ὁρώμενος,

δεξιτεροῦ ποδὸς ἄκρον ἔχων σκολιοῦ Δράκοντος.

Κατὰ δὲ τὸν νότον τοῦ Ἐν γόνασιν ἐστὶν ἀτελής ὄφεις ἀμφο-
 τέραις ταῖς χερσὶ κατεσφιγμένος ὑπὸ τοῦ Ὄφιούχου, καὶ κω-
 85 λυόμενος ἐφάψασθαι τοῦ στεφάνου παρακειμένου τῷ τελείῳ ὄφει.

17. Αὕτη ἡ παμποίκιλος σοφία τῆς Περαιτικῆς αἰρέσεως,
 ἦν ἐξαιρετικὴν πᾶσαν δυσχερές, οὕτως οὐσαν σκολιὰν διὰ τὸ ἐκ
 τῆς ἀστρολογικῆς δοκεῖν συνεστάναι. Καθὸ οὖν δυνατὸν ἦν,
 δι' ὀλίγων πᾶσαν αὐτῆς τὴν δύναμιν ἐκτεθείμεθα. Ἴνα δὲ δι'

58—61. Εγ. Io. I, 1—4. 65. εἴρηκε πάντων] εἴρηκε τούτων
 susp. M 69. καὶ γνώσεται] γνώσετε C: γνώσεται M οὐδὲν om C
 76. Cf. Arat. v. 62 et supra p. 116, 95 μίσηγονται δύοσις τε καὶ ἀντολαί

est in luce conspicua. Hic, inquit, est magnum principium, de quo scriptum est. De hoc, inquit, dictum est: *In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum* 15 *facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso, vita est.* In ipso autem, inquit, Eva facta est, Eva autem vita. Haec autem est, inquit, Eva, mater omnium viventium, communis natura, hoc est deorum angelorum, immortalium mortalium, ratione carentium ratione praeditorum; nam qui 20 omnium dixit, inquit, omnium dixit. Et si cuius, inquit, oculi beati, hic videbit attollens oculos in caelum serpentis pulcram imaginem in magno principio caeli sese vertentem et existentem principium omnis motus omnibus quae fiunt, et cognoscet sine illo nihil neque caelestium neque terrestrium neque in- 25 fernalium constitisse. Non nox, non luna, non fruges, non genitura, non divitiae, non migratio, nec omnino quidquam eorum quae sunt est sine gubernatore illo. In hoc est, inquit, magnum miraculum, quod cernitur iis in caelo, qui possunt cernere. Etenim ad summum eius caput, quod maxime 30 incredibile est iis qui nesciunt, miscentur et occasus et ortus invicem. Hoc est, de quo dixit ignorantia, in caelo

volvitur magnum miraculum draco vasti portenti.

Ab utraque autem parte apposita est corona et lyra et ad ipsum superne summum caput miserabilis homo, qui est in 35 genibus, est conspicuus,

dextri pedis extremum habens iuxta vastum draconem.

Ad dorsum autem eius, qui in genibus est, imperfectus est serpens, ambabus manibus constrictus ab ophiucho et prohibitus attingere coronam adiacentem perfecto serpenti. 40

17. Haec pervaria sapientia haeresis Peratica, quam edicere universam arduum est, tam pravam illam, quia ex astrologorum arte videtur deducta esse. Quantum igitur fieri poterat, paucis omnem vim eius exposuimus. Ut autem per com-

ἀλλήλησιν 78. Cf. Arat. v. 46 εἰλείται μέγα θαῦμα, Δράκων, περί τ' ἀμφί τ' ἑαγῶς || μυρίας et supra p. 116, 84 μέγα θαῦμα Δράκοντος πελώρου
79. Cf. supra p. 118, 12 82. ποδὸς ἄκρον ἔχει Aratus v. 70: ποδὸς ἔχνος ἔχων supra p. 116, 11 86 τῆς om C

90 ἐπιτομῆς τὴν πᾶσαν αὐτῶν γνώμην ἐκθώμεθα, δοκεῖ προσθεῖ-
 ναι ταῦτα. Ἔστι κατ' αὐτοὺς τὸ πᾶν πατήρ, υἱός, ὕλη· τού-
 των τῶν τριῶν ἕκαστον ἀπείρους ἔχει δυνάμεις ἐν ἑαυτῷ. Κα-
 θέζεται οὖν μέσος τῆς ὕλης καὶ τοῦ πατρὸς ὁ υἱός, ὁ λόγος, ὁ
 ὄφιος αἰεὶ κινούμενος πρὸς ἀκίνητον τὸν πατέρα καὶ κινουμένην
 95 τὴν ὕλην, καὶ ποτὲ μὲν στρέφεται πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἀνα-
 λαμβάνει τὰς δυνάμεις εἰς τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν δὲ
 τὰς δυνάμεις στρέφεται πρὸς τὴν ὕλην, καὶ ἡ ὕλη ἄποιος οὐσα
 καὶ ἀσημάτιστος ἐκτυποῦται | τὰς ἰδέας ἀπὸ τοῦ υἱοῦ, ἃς ὁ
 υἱὸς ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐτυπώσατο. Ἐκτυποῦται δὲ ὁ μὲν υἱὸς
 1 ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἀρρήτως καὶ ἀλλάως καὶ ἀμεταστάτως, οὕτως
 ὡς φησὶ Μωϋσῆς ἀπὸ τῶν ῥάβδων τῶν ἀπὸ τῶν ποτιστηρίων
 ῥευσκέναι τὰ χρώματα τῶν ἐγκεκισσημένων. Ὁμοίως δ' αὖ
 καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπὶ τὴν ὕλην ῥευσκέναι τὰς δυνάμεις κατὰ
 5 τὸ ἐγκίσσημα τῆς δυνάμεως τῆς ἀπὸ τῶν ῥάβδων ἐπὶ τὰ ἐγκε-
 κισσημένα· ἡ δὲ διαφορὰ τῶν χρωμάτων καὶ ἡ ἀνομοιότης
 ῥεύσασα ἀπὸ τῶν ῥάβδων διὰ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τὰ πρόβατα
 διαφορὰ, φησί, γενέσεώς ἐστι φθαρτῆς καὶ ἀφθάρτου· μᾶλλον
 δὲ ὡς περ ζωγραφῶν ἀπὸ τῶν ζῶων μηδὲν ἀφαιρούμενος τῆ
 10 γραφίδι πάσας ἐπὶ τὸν πίνακα μεταφέρει τὰς ἰδέας ἐγγράφων,
 οὕτως ὁ υἱὸς τῆ δυνάμει τῆ ἑαυτοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν
 ὕλην τοὺς πατρικοὺς μεταφέρει χαρακτῆρας. Ἔστιν οὖν πάντα
 τὰ πατρικὰ ἐνθάδε καὶ οὐδέν. Εἰ γὰρ τις, φησὶν, ἐξισχύσει
 τῶν ἐνθάδε κατανοηθῆναι ὅτι ἐστὶ πατρικὸς χαρακτῆρ ἄνωθεν
 15 μετενηνεγμένος ἐνθάδε σωματοποιηθείς, ὡς περ ἐγκισσῆματι τῷ
 ἀπὸ τῆς ῥάβδου, λευκὸν γέγονεν, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τῷ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς ὄλως, καὶ ἐκεῖ ἀνέρχεται· ἐὰν δὲ μὴ τύχη τῆς διδα-
 σκαλίας ταύτης, μηδὲ τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως ἐπιγνῶ, ὡς περ
 ἔκτρομα ὑπὸ νύκτα γεννώμενον ὑπὸ νύκτα ἀπολεῖται. Ὄταν
 20 οὖν, φησί, λέγη ὁ σωτήρ· Ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς, ἐκεῖνον λέγει, ἀφ' οὗ ὁ υἱὸς μεταλαβὼν τοὺς χαρακτῆ-
 ρας μετενήνοχεν ἐνθάδε· ὅταν δὲ λέγη· Ὁ ὑμέτερος πα-
 τὴρ ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος ἐστί, τὸν ἄρχοντα καὶ
 δημιουργὸν τῆς ὕλης λέγει, ὃς ἀναλαβὼν τοὺς διαδοθέντας ἀπὸ
 25 τοῦ υἱοῦ χαρακτῆρας | ἐγέννησεν ἐνθάδε, ὃς ἐστιν ἀπ' ἀρχῆς
 ἀνθρωποκτόνος· τὸ γὰρ ἔργον αὐτοῦ φθορὰν καὶ θάνατον ἐρ-

2. Cf. 1 Mos. 30, 37 sqq.

14. κατανοηθῆναι] καὶ ἐννοηθῆναι

pendium omnem eorum doctrinam explicemus, placet addere 45
 haec. Est secundum illos universum pater, filius, materia. Ho-
 rum trium unumquodque infinitas habet potestates in sese.
 Consedit igitur medius inter materiam et patrem filius, logus,
 serpens, semper sese movens ad immotum patrem et sese mo-
 ventem materiam, et aliquando vertitur ad patrem et recipit 50
 potestates in personam suam, postquam autem recepit pote-
 states, vertitur ad materiam, et materia, carens qualitate et
 figura, in se effingit ideas a filio, quas filius a patre in se ef-
 finxit. Effingitur autem filius a patre ineffabiliter et invocali-
 ter et intransitive sic uti dicit Moses a virgis ex potisteriis con- 55
 spicuis fluxisse colores conceptorum fetuum. Similiter autem rur-
 sus etiam a filio in materiam fluxisse potestates ad instar infeta-
 tionis potestatis quae redundabat a virgis ad conceptus fetus.
 Differentia autem colorum et dissimilitudo, quae fluxit a virgis
 per aquas ad oves, differentia, inquit, generationis est morta- 60
 lis et immortalis. Potius autem sicut pingens ab animalibus
 nihil auferens stilo omnes in tabulam transfert species inscri-
 bendo, ita filius potestate sua ipsius a patre ad materiam pa-
 ternas transfert notas. Sunt igitur omnia paterna hic, nec
 quidquam. Nam si quis, inquit, valebit eorum, qui hic sunt, 65
 perspexisse paternam se esse notam desuper translata huc,
 incarnatam, quasi gravidatione redundante a virga, album quid
 factus est, eiusdem naturae cum patre, qui est in caelis, peni-
 tus, et illuc revertitur; sin autem carebit hac doctrina nec
 necessitatem geniturae intellexerit, ut abortivus, sub noctem 70
 natus, sub noctem peribit. Quando igitur, inquit, dicit salva-
 tor: *Pater vester, qui est in caelis*, illum dicit, a quo mu-
 tuatus filius notas transtulit huc; quando autem dicit: *Vester*
pater ab initio homicida est, principem et opificem materiae
 dicit, qui recepit traditas a filio notas et hinc generavit, qui est 75

C: ὡς ἐννοηθῆναι susp. M ἐστὶ] ἐστὶν C M 15. ἐγκύσσηματι τῷ]
 ἐν κύσσημα τὸ C: ἐγκύσσημά τι τὸ M 17. ὅλος C M καὶ ἐκεῖ
 ἀνέροχεται] κατοικεῖ ἀνέροχεται C: κατ' οἰκείαν ἔρχεται M 20. λέγει]
 λέγει C 20. 21. Cf. Matth. 7, 11; 5, 48; alibi. 22. 23. Cf.
 Ev. Io. 8, 44; ἡμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ καὶ τὰς ἐπιθυμίας
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν θέλετε ποιεῖν· ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς κ. τ. λ.
 24. ὅς] ὡς C

γάζεται. Οὐδείς οὖν, φησί, δύναται σωθῆναι δίχα τοῦ νιού
οὐδὲ ἀνελθεῖν, ὅς ἐστιν ὁ ὄφεις. Ὡς γὰρ κατήνεγκεν ἀνωθεν
τοὺς πατρικοὺς χαρακτῆρας, οὕτως πάλιν ἐντεῦθεν ἀναφέρει
30 τοὺς ἐξυπνισμένους καὶ γεγονότας πατρικοὺς χαρακτῆρας ὑπο-
στάτους ἐκ τοῦ ἀνυποστάτου ἐντεῦθεν ἐκεῖ μεταφέρων. Τοῦτ'
ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἐγὼ εἶμι ἡ θύρα. Μεταφέρει δέ,
φησί, καμμοῦσιν ὄφθαλμοῦ βλεφάρου, ὥσπερ ὁ νά-
φθας τὸ πῦρ πανταχόθεν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπώμενος, μᾶλλον δὲ
35 ὥσπερ ἡ ἥρακλεια λίθος τὸν σίδηρον, ἄλλο [δὲ] οὐδέν, ἢ ὥσπερ
ἡ τοῦ θαλασσίου ἰέρακος κερκὶς τὸ χρυσίον, ἕτερον δὲ οὐδέν· ἢ
ὥσπερ ἄγεται ὑπὸ τοῦ ἡλέκτρον τὸ ἄχρον, οὕτω, φησὶν, ὑπὸ
τοῦ ὄφειος ἄγεται πάλιν ἀπὸ τοῦ κόσμου τὸ ἐξεικονισμένον τέ-
λειον γένος ὁμοούσιον, ἄλλο δὲ οὐδέν, καθὼς ὑπ' αὐτοῦ κα-
40 τεπέμφθη. Πρὸς ταύτην τὴν ἀπόδειξιν φέρουσι τὴν τοῦ ἐγ-
κεφάλου ἀνατομὴν, αὐτὸν μὲν τὸν ἐγκεφάλον ἀπεικονίζοντες τῷ
πατρὶ διὰ τὸ ἀκίνητον, τὴν δὲ παρεγκεφαλίδα τῷ νιῷ διὰ τε τὸ
κινεῖσθαι καὶ δρακοντοειδῆ ὑπάρχειν, ἣν ἀρρήτως καὶ ἀσημάν-
τως ἐπισπᾶσθαι διὰ τοῦ κωναρίου φάσκουσι τὴν ἐκ τοῦ καμα-
45 ρίου ἀπορρέουσαν πνευματικὴν καὶ ζωογόνον οὐσίαν, ἣν ὑπο-
δεξαμένη ἢ παρεγκεφαλὶς ὥσπερ ὁ νιός, ἀλάλως μεταδίδωσι τῇ
ὑλῇ τὰς ἰδέας, τουτέστιν ἐπὶ τὸν νωτιαῖον μυελὸν διαρρέει τὰ
σπέρματα καὶ τὰ γένη τῶν γεννωμένων κατὰ σάρκα. Τούτω
τῷ παραδείγματι χρώμενοι εὐφυῶς δοκοῦσι παρεισάγειν τὰ ἄρ-
50 ρητα αὐτῶν ἀλάλως παραδιδόμενα μυστήρια, ἃ ἐξαιρεῖν ἡμῖν
οὐ θέμις, ὅμως δὲ νοῆσαι διὰ τῶν εἰρημένων εὐκολον.

18. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὴν Περαιτικὴν αἴρεσιν νομίζω φανε-
ρῶς ἐκτεθεῖσθαι καὶ διὰ πολλῶν ἐκδηλὸν πεποιηκέναι διαλα-
θοῦσαν καὶ πάντα πᾶσι συνταθμενῆν, ἀποκρύπτουσάν τε τὸν
55 ἴδιον ἰόν, δοκεῖ μηδὲν περαιτέρω τούτων κατηγορεῖν, ἱκανῶν
ὄντων πρὸς κατηγορίαν αὐτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν δογματιζομένων.

19. Ἴδωμεν οὖν τί λέγουσιν οἱ Σηθιανοί. Τούτοις δοκεῖ
τῶν ὄλων εἶναι ἰρεῖς ἀρχὰς περιορισμένας, ἐκάστην δὲ τῶν
ἀρχῶν ἀπείρους ἔχειν δυνάμεις. Δυνάμεις δ' αὐτῶν λεγόντων

27. δίχα] διὰ C M 30. ἐξυπνισμοὺς C 32. Ev. Io. 10, 7
32. Homoeoteleuton verbi φησί in causa fuisse videtur, cur intermedia
exciderent. 33. 34. νάφθας] ἀνάφθας C M 35. δὲ om C
37. ὑπὸ] ἀπὸ C M 39. ἄλλο] ἄλλοι C 40. sqq. Cf. supra

ab initio homicida, nam quod opus eius est, interitum et mortem gignit. Nemo igitur, inquit, potest servari absque filio nec reverti, qui est serpens. Ut enim detulit desuper paternas notas, sic rursus hinc refert ex somno excitatas et factas paternas notas substantiales ex non substantiali, hinc illuc transfere-⁸⁰rens. Hoc est, inquit, illud quod dictum est: *Ego sum porta*. Transfert autem, inquit, . . . ut naphtha ignem undique in se attrahens, vel potius sicuti Hercules lapis ferrum, aliud autem nihil, vel sicut marini accipitris spina aurum, aliud autem nihil, vel sicuti ducitur ab electro palea, sic, inquit, a serpente re-⁸⁵trahitur a mundo effigiatum perfectum genus eiusdem naturae, aliud autem nihil, prouti ab eo demissum est. Ad hanc demonstrationem adhibent cerebri resectionem, ipsum quidem cerebrum assimilantes patri propter immobilitatem, cerebellum autem filio, propterea quod et movetur et serpentis simile est,⁹⁰ quod arcano et obscuro modo attrahere ad se per glandulam dictitant ex camario emanantem spiritualem et genitalem vim, qua recepta cerebellum sicut filius tacite tradit materiae ideas, hoc est in medullam dorsalem transmanant semina et genera generatorum carnaliter. Hoc exemplo usi scite videntur sub-⁹⁵introducere arcana sua tacite tradita mysteria, quae eloqui nobis nefas, tamen per ea quae dicta sunt pervidere facile est.

18. Verum cum Peraticam haeresim mihi videar aperte exposuisse et multis manifestam reddidisse latentem antea et omnia commiscentem cum omnibus celantemque virus suum, placet nihil iam ultra haec arguere, cum sufficiant ad arguendos eos ipsorum placita.

19. Videamus igitur, quid dicant Sethiani. His placet universi esse tria principia descripta, singula autem principia infinitas

p. 128, 88 sqq. 44. 45. *καμαρίου*] *μακαρίου* C: *εγκρανίου* susp. M
 Tu cfr. supra p. 128, 95. 96. 'Ο μὲν γὰρ ἐγκέφαλος ἀνατμηθεὶς ἔνδον
 ἔχει τὸ καλούμενον καμάριον κ. τ. λ. 46. *ἀλλάλλως* C 48. *γε-*
νομένων C M 50. *ἀλλάλλως* C 51. *ὁμως*] *πολλῶν* C: *πολλοῖς*
susp. M 53. 54. *διαλαθοῦσαν*] *ἀεὶ λαθοῦσαν* C: *ἕως ἄρτι λαθοῦσαν*
susp. M 54. *πάντα πᾶσι*] *παντάπασιν* C M 57. sqq. Cf. epitom.
 infra l. X. c. 11, p. 316 — 18. ed. Oxon. 59. 60. *Δυνάμεις* — *λο-*
γιζέσθω] *Δύναται δὲ αὐτῶν λεγόντων λογίζεσθαι* I. Bernaysius in *ep. crit.*
ad Bunsenium p. 318. 59. δ'] δὲ' C

60 λογίζεσθω ὁ ἀκούων τοῦτο αὐτοὺς λέγειν· Πᾶν ὃ τι νοήσει
ἐπινοεῖς ἢ καὶ παραλείπεις μὴ νοηθῆν, τοῦτο ἐκάστη τῶν ἀρ-
χῶν πέφυκε γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα ἤτισον
διδασκομένη τέχνη· οἶονεῖ, φησί, γενήσεται τοῦτο τὸ παιδίον ἀν-
λητής, ἐγχρονίσαν ἀλλητῆ, ἢ γεωμέτρης γεωμέτρη, γραμματικῶ
65 γραμματικός, τέκτων τέκτωνι, καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις τέχναις
ἐγγὺς γινόμενον ὁμοίως συμβήσεται. Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν, φησίν,
οὐσίαι φῶς καὶ σκότος· τούτων δὲ ἐστὶν ἐν μέσῳ πνεῦμα ἀκέρ-
ραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ | τεταγμένον ἐν μέσῳ τοῦ σκοτίους,
ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ φωτός, ὅπερ ἐστὶν ἄνω, οὐκ ἐστὶ
70 πνεῦμα, ὡς ἀνέμου ῥιπή ἢ λεπτή τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη,
ἀλλ' οἶονεῖ μύρον τις ὁσμῆ ἢ θυμαμάματος ἐκ συνθέσεως κατε-
σκευασμένου λεπτή, διοδεύουσα δύναμις ἀνεπινοήτω τινὶ καὶ
κρείττονι ἢ λόγῳ ἐστὶν ἐξαιρεῖν φορᾶ εὐωδίας. Ἐπειδὴ δὲ ἄνω
ἐστὶ τὸ φῶς καὶ κάτω [τὸ] σκότος, καὶ τούτων, ὡς ἔφην, τοιοῦ-
75 τον τρόπον μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς πέφυκε καθάπερ
ἀκτὶς ἡλίου ἄνωθεν ἐλλάμπειν εἰς τὸ ὑποκείμενον σκότος, ἀνά-
παλιν δὲ ἢ τοῦ πνεύματος εὐωδία μέσῃν ἔχουσα τάξιν ἐκτεί-
νεται καὶ φέρεται πανταχῇ, ὡς ἐπὶ τῶν ἐν πυρὶ θυμαμάτων
τὴν εὐωδίαν πανταχῇ φερομένην ἐπεγνώκαμεν· τοιαύτης δὲ οὐ-
80 σης τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων τριχῶς, τοῦ πνεύματος καὶ
τοῦ φωτός ὁμοῦ ἢ δυνάμεις ἐστὶν ἐν τῷ σκότει τῷ κάτωθεν ἀν-
τῶν τεταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὑδωρ ἐστὶ φοβερόν, εἰς ὃ κατ-
έσπασται καὶ μετενήκεται εἰς τὴν τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ
πνεύματος τὸ φῶς. Τὸ δὲ σκότος ἀσύνετον οὐκ ἐστὶν, ἀλλὰ
85 φρόνιμον παντελῶς, καὶ οἶδεν ὅτι, ἂν ἀπαρθῆ τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ
σκότους, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφανές, ἀλαμπές, ἀδύναμον,
ἄπρακτον, ἀσθενές. Διὸ πάσῃ φρονήσει καὶ συνέσει βιάζεται
κατέχειν εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπηδόνα καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦ φωτός
μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος εὐωδίας. Καὶ τούτων ἐστὶν ἰδεῖν τῆς
90 φύσεως εἰκόνα κατὰ πρόσωπον ἀνθρώπου, κόρην ὀφθαλμοῦ,
σκοτεινὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὑδάτων, πεφωτισμένην πνεύματι.

61. ἐκάστην C: ἐκάστη M Bernaysius. Cfr. infra p. 316, 62 ed. Oxon.
62. ἀνθρωπί (sic) ψυχῇ C ἤτις οὖν C 63. γένηται C: γένοιτο Bernaysius
70. ἀνέμου ῥιπή] ἄνεμος ἢ ῥιπή C M 73. φορᾶ εὐωδίας] εὐωδία C M, cfr. infra p. 316, 62 ed. Ox. Ἐπειδὴ
ἐ] Ἐπειδὴ: Ἐπεὶ δὴ M 74. τὸ om C 75. τρόπον] τρόπον ὄν

habere potestates. Cum autem potestates dicunt, reputet qui audit hoc eos dicere. Quodcunque cognitione cognoscis, vel forte praetermittis incognitum, hoc unumquodque principiorum fieri potest, ut in humana anima omnis quae docetur ars, veluti, inquit, evadet hic infans tibicen per tempus usus insti-¹⁰ tutione tibicinis, aut geometra geometrae, grammatici grammaticus, faber fabri, et in ceterarum omnium artium consortium adductus similiter cadet. Principiorum autem, inquit, naturae lux et tenebrae, harum autem intermedius spiritus impermixtus. Spiritus autem intermedius positus inter tenebras,¹⁵ quae sunt infra, et lucem, quae est supra, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quaedam aura, quae sentiri potest, sed tanquam unguenti quidam odor vel suffimenti ex mixtura fabricati, tenuis, permeans potestas insensibili quadam et vehementiori, quam quae verbis exprimitur, vi odoramenti. Quan-²⁰ doquidem autem supra est lux et infra tenebrae et harum intermedius, ut dicebam, in hunc modum spiritus, lux autem ita nata est, ut tanquam radius solis desuper illucescat in subiectas tenebras, rursus autem spiritus odoramentum, medium tenens locum, expanditur et fertur in omnes partes, ut in suf-²⁵ fimentis igni impositis odoramentum in omnes partes sese diffundens cognovimus; — cum haec igitur sit potestas trifariam divisorum principiorum: spiritus et lucis simul potestas est in tenebris infra ipsa positus. Tenebrae autem sunt aqua terribilis, in quam derepta est et translata in talem naturam cum³⁰ spiritu lux. Tenebrae autem mente non carent sed praeditae prorsus sunt, et norunt, ubi abstrahatur lux a tenebris, manere tenebras desolatas, sine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debiles. Quapropter omni ratione et cogitatione nituntur continere in sese splendorem et scintillam lucis cum spiritus³⁵ odoramento. Et horum est videre naturae imaginem in facie hominis, pupillam oculi, tenebrosam ex subiacentibus aquis, il-

C: *τρόπον ὄν* M, cfr. p. 316, 63 ed. Ox. τὸ δὲ φῶς] τὸ φῶς M, cfr. infra l. l. 76. ἀκτίς ἡλίου] δὴ τις ἡλίου C: δὴ τις ἡλιος M, cfr. infra p. 316, 64 ἐλλάμπειν] ἐλλάμπει M 77. εὐωδία διαμέση ἔχουσαν C, cfr. p. 316, 65 80. διηρημένων] εἰρημένων C M, cfr. p. 316, 66 81. τοῦ κάτωθεν C 85. οἶδεν] οὐδὲν C 88. εἰς ἑαυτὸν C 88. τὸν σπινθῆρα] σπινθῆρα C M, cfr. p. 317, 76.

Ὡς οὖν ἀντιποιεῖται τὸ σκοτός τῆς λαμπηδόνας, ἵνα ἔχη τὸν
 σπινθήρα δουλεύοντα καὶ βλέπη, οὕτως ἀντιποιεῖται τὸ φῶς
 καὶ τὸ πνεῦμα τῆς δυνάμεως τῆς ἑαυτῶν· καὶ σπεύδουσιν ἄραι
 95 καὶ ἀνακομίσασθαι πρὸς ἑαυτὰ τὰς μεμιγμένας αὐτῶν δυνάμεις
 εἰς τὸ ὑποκείμενον ὕδωρ σκοτεινὸν καὶ φοβερόν. Πᾶσαι δὲ αἱ
 δυνάμεις τῶν τριῶν ἀρχῶν οὐσαι κατ' ἀριθμὸν ἀπειράκις ἄπει-
 ροὶ εἰσὶν ἐκάστη κατὰ τὴν οὐσίαν τὴν ἑαυτῆς φρόνιμοι καὶ νοε-
 ραί· ἀναριθμητοὶ δὲ τὸ πλῆθος, φρόνιμοί τε οὐσαι καὶ νοε-
 10 ραί, ἐπειδὴν μένωσι κατ' αὐτάς, ἡσυχάζουσι πᾶσαι· ἐὰν δὲ
 πλησιάζῃ δύναμις δυνάμει, ἢ ἀνομοιότης τῆς παραθέσεως ἐρ-
 γάζεται κίνησιν τινα καὶ ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς κινήσεως μεμορφω-
 μένην κατὰ τὴν συνδρομὴν τῆς παραθέσεως τῶν συνελθουσῶν
 5 δυνάμεων. Γίνεται γὰρ τῶν δυνάμεων ἡ συνδρομὴ οἷονεῖ τις
 τύπος σφραγίδος κατὰ συνδρομὴν ἀποπληγεῖς παραπλησίως πρὸς
 τὸν ἐκτυποῦντα τὰς ἀναφερομένας οὐσίας. Ἐπεὶ οὖν ἄπειροί
 μὲν κατ' ἀριθμὸν τῶν τριῶν ἀρχῶν αἱ δυνάμεις, ἐκ δὲ τῶν
 ἀπείρων δυνάμεων ἄπειροὶ συνδρομαί, ἀναγκαίως γεγόνασιν
 10 ἀπείρων σφραγίδων εἰκόνες. Αὗται οὖν εἰσὶν αἱ εἰκόνες αἱ
 τῶν διαφορῶν ζώων ἰδέαι. Γέγονεν οὖν ἐκ πρώτης τῶν τριῶν
 ἀρχῶν συνδρομῆς μεγάλης μεγάλη τις ἰδέα σφραγίδος, οὐρανὸς
 καὶ γῆ. Σχῆμα δὲ ἔχουσιν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ μήτρα παρα-
 πλήσιον τὸν ὀμφαλὸν ἐχούσῃ μέσον, καὶ εἰ, φησὶν, ὑπὸ ὕψιν
 15 ἀγαγεῖν θέλει τις τὸ σχῆμα τοῦτο, ἔγκνον μήτραν ὑποίου. βού-
 λεται ζώου τεχνικῶς ἐρευνησάτω, καὶ εὐρήσει τὸ ἐκτύπωμα τοῦ
 οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ πάντων ἀπαραλλάκτως
 ὑποκειμένων· γέγονε δὲ οὐρανοῦ καὶ γῆς τὸ σχῆμα τοιοῦτον
 οἷονεῖ μήτρα παραπλήσιον κατὰ τὴν πρώτην συνδρομὴν. Ἐν
 20 δ' αὖ τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς γεγόνασιν ἄπειροὶ δυ-
 νάμεων συνδρομαί. Καὶ ἐκάστη συνδρομὴ οὐκ ἄλλο τι εἰργά-
 σατο καὶ ἐξετύπωσεν ἢ σφραγίδα οὐρανοῦ καὶ γῆς παραπλή-
 σιον μήτρα. Ἐν αὖ γῆ δὲ ἀνέφυσαν ἐκ τῶν ἀπείρων σφραγι-
 δων διαφορῶν ζώων ἄπειρα πλήθη. Εἰς δὲ ταύτην πᾶσαν
 25 τὴν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐν τοῖς διαφοροῖς ζώοις ἀπειρίαν κατ-

93. δουλεύονται C βλέπει C 95. ἑαυτὰς C M 98. 99. φρό-
 νιμοὶ, νοεραί, ἀναριθμητοὶ τὸ πλῆθος C M 99. τε] δὲ C M 1.
 ἡσυχάζουσαι C 5. οἷονεῖ] οἷον εἰ Bernaysius 6. ἀποπληγεῖς]
 ἀπὸ πληγῆς C M: ἀποπλάσῃ Bernaysius 12. 13. ἰδέα, σφραγὶς οὐρανοῦ

lustratam spiritu. Sicuti igitur sectantur tenebrae splendorem, ut habeant scintillam servientem et cernant, ita sectatur lux et spiritus potestatem sui ipsorum, et nituntur tollere et recipere 40 ad sese mixtas ipsorum potestates in subiacentem aquam tenebrosam et terribilem. Omnes autem potestates trium principiorum, quae sunt numero infinities infinitae, sunt singulae secundum naturam suam mente praeditae et intelligentia. Innumerabilis autem multitudine et mente praeditae cum sint in- 45 telligentiaque, ubi manebunt per se, quiescunt omnes; ubi autem propinquabit potestas potestati, dissimilitudo iuxta-positionis efficit motum quendam et actionem a motu figuratam per concursum iuxta-positionis congressarum potestatum. Fit enim potestatum concursus tanquam figura sigilli per concursum red- 50 dita consimiliter effiguranti eas quae admoventur essentias. Cum igitur infinitae numero trium principiorum sint potestates exque infinitis potestatibus infiniti concursus, necessario nascuntur infinitorum sigillorum imagines. Nascitur igitur ex primo trium principiorum concursu magni magna quaedam species si- 55 gilli, caelum et terra. Formam autem habent caelum et terra utero consimilem, umbilicum habenti medium, et si quis, inquit, sub oculos subiicere volet hanc formam, gravidum uterum cuiuscunque voluerit animalis per artem scrutetur et reperiet effigiem caeli et terrae eorumque, quae in medio om- 60 nium incommutabiliter subiacent. Facta autem est caeli et terrae forma talis quasi utero consimilis per primum concursum. Rursus autem in medio caeli et terrae extiterunt infiniti potestatum concursus. Et unusquisque concursus non aliud quidquam effecit et effiguravit quam sigillum caeli et terrae 65 consimile utero. In terra autem rursus enatae sunt ex infinitis sigillis diversorum animalium infinitae multitudines. In hanc

καὶ γῆς C M: ἰδέα σφραγιδος οὐρανοῦ καὶ γῆς Bernaysius. Cf. infra p. 317, 89 ed. Ox. 17. ἀπαράλακτως C 18. ὑποκείμενον C M Bernaysius 19. παραπλήσιον κατὰ] παραπλήσιον. Κατὰ C M συνδρομήν. Ἐν] συνδρομήν ἐν C M 20. δ' αὖ τῶ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Bernaysius: αὐτῶ μέσῳ τῶ οὐρανῶ καὶ τῇ γῆ C M 22. οὐρανῶ καὶ γῆ C 23. αὖ γῆ] αὐτῇ C M 24. πλήθη] πλεῖον C 24. 25. πᾶσαν τὴν Bernaysius: πᾶσαν ἡ C: πᾶσα ἡ susp. M 25. ἀπειρίαν Bernaysius: ἀπειρία C M

ἔσπαρται καὶ καταιμεμέρισται μετὰ τοῦ φωτὸς ἢ τοῦ πνεύματος
 ἄνωθεν εὐωδία. Γέγονεν οὖν ἐκ τοῦ ὕδατος πρωτόγονος ἀρχὴ
 ἄνεμος σφοδρὸς καὶ λάβρος καὶ πάσης γενέσεως αἴτιος. Βρα-
 σμὸν γάρ τινα ἐμποιῶν τοῖς ὕδασιν ἀπὸ τῶν ὑδάτων διεγείρει
 30 κύματα· ἢ δὲ τῶν κυμάτων κινήσεις, οἷονεῖ τις οὔσα ὄρμη . .
 . . . ἐγκύμονα γεγονέναι τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ, ὅποταν
 ὑπὸ τῆς τοῦ πνεύματος ὄρμης ὀργήσασα ἐπιείηται. Ἐπὰν δὲ
 τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κύμα ἐκ τοῦ ὕδατος ἐγεῖρθῃ καὶ
 ἐγκυμον ἐργασμένον τὴν φύσιν γέννημα θηλείας εἰλήφῃ· ἐν
 35 ἑαυτῷ, κατέχει τὸ κατεσπαρμένον φῶς ἄνωθεν μετὰ τῆς τοῦ
 πνεύματος εὐωδίας, τουτέστι νοῦν μεμορφωμένον ἐν τοῖς δια-
 φόροις εἶδεσιν, ὃ ἔστι τέλειος θεός, ὃς ἐξ ἀγεννήτου φωτὸς
 ἄνωθεν καὶ πνεύματος κατενηνεγμένος εἰς ἀνθρωπίνην φύσιν,
 ὡσπερ εἰς ναόν, φορᾷ φύσεως καὶ ἀνέμου κινήματι, γεννηθεὶς
 40 ἐξ ὕδατος, συγκεκραμένος καὶ καταμεμιγμένος τοῖς σώμασιν
 οἷονεῖ ἄλλας τῶν γενομένων ὑπάρχων καὶ φῶς τοῦ σκότους, ἀπὸ
 τῶν σωμάτων σπεύδων λυθῆναι καὶ μὴ δυνάμενος τὴν λύσιν
 εὔρειν καὶ τὴν διέξοδον ἑαυτοῦ· καταμέμικται γὰρ σπιν|θήρ
 τις ἐλάχιστος ἀπ ἄσμα ἄνωθεν ἄ . .
 45 νος δίκην ἐν τῷ λυσυγκρίτοις πολ-
 λῶν, ὡς, φησὶν, ἐν τῷ ψαλμῷ λέγει. Πᾶσα οὖν φροντὶς καὶ
 ἐπιμέλεια τοῦ φωτὸς ἄνωθεν ἐστὶ, πῶς καὶ τίνα τρόπον ἀπὸ
 τοῦ θανάτου τοῦ πονηροῦ καὶ σκοτεινοῦ σώματος ἀπολυθῆι ὁ
 νοῦς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ κάτωθεν, ὃ ἐστὶν ὁ ἄνεμος ἐν βρασμῷ
 50 καὶ ταράχῃ ἐπεγείρας κύματα καὶ γεννήσας νοῦν τέλειον υἱὸν
 ἑαυτοῦ, οὐκ ὄντα ἴδιον ἑαυτοῦ κατ' οὐσίαν. Ἄνωθεν γὰρ ἦν
 ἀκτὶς ἀπὸ τοῦ τελείου φωτὸς ἐκείνου, ἐν τῷ σκοτεινῷ καὶ φο-
 βερῷ καὶ πικρῷ καὶ μιαρῷ ὕδατι κεκρατημένος, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα
 φωτεινὸν ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ ὕδατος· ἐπεὶ οὖν
 55 . . . ημάτων κύματα διαφόροις γ

30. κινήσεις] γένεσις C M Bernaysius. Cf. infra p. 317, 96 ed. Ox.
 ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων κινήσεως Post ὄρμη quaedam excidisse ex tenore
 disputationis manifestum fit, idque confirmat Epitome iis, quae de ser-
 pentis sibilo apponit 31. τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ νοῦ Bernaysius: τὸν
 ἀνθρωπον ἢ τὸν νοῦν C M 32. ὀργήσασα] ὀρμήσασα C M. Cf. in-
 fra p. 317, 98 ed. Ox. 34. ἐγκυμον ἐργασμένον] ἐγκύμονα ἐργα-
 σάμενον C M Bernaysius εἰλήφῃ] Bernaysius: εἰληφὸς corr C M:
 εἰληφῶς pr C 35. κατέχει Bernaysius: καὶ ἔχον C M 36. τουτι-

autem omnem quae sub caelo est in diversis animalibus infinitatem dispersum est et divisum cum luce spiritus superne odoramentum. Natum igitur est ex aqua primigenium principium, ventus gravis et vehemens et omnis generationis auctor. Fervorem enim quendam incutiens aquis ab aquis excitat undas. Undarum autem motus qui quasi quidam impetus est gravidam factam esse hominis aut mentis, quando sub spiritus impetu intenditur. Ubi autem haec unda a vento ex aqua 75 excitata et grvida facta ad naturam suam generamen femellae concepit in sese, continet lucem superne desparsam cum spiritus odoramento, hoc est mentem figuratam in diversis speciebus suis, quae lux est perfectus deus, qui ex non genita superne luce et spiritu delatus in humanam naturam tanquam 80 in templum vi naturae et venti motu, generatus ex aqua, conflatus et commixtus corporibus tanquam sal quidam eorum quae existunt, et lux tenebrarum, a corporibus nitens liberari nec valens liberationem reperire et exitum suum; immixta est enim scintilla quaedam tenuissima 85

. ut, inquit, in psalmo dicit. Omnis igitur cura et cogitatio lucis superne delatae est, quomodo et qua ratione a morte mali et tenebrosi corporis liberetur mens a patre qui inferne est, quod est ventus, qui in fervore et turba excitavit undas et 90 generavit mentem perfectam filium suum, non illum proprium suum ad naturam. Superne enim erat, scintilla a perfecta luce illa, in tenebrosa et terribili et amara et foeda aqua superatus, quod est spiritus lucidus illatus super aquam. Cum igitur 95

είσιν οὖν C 37. θεός, ὅς] θεός C M Bernaysius 38. κατηνεγμένον C 40. συγκεκριμένος] συγκεκριμένος C M: συγκεκριμένος Bernaysius. Cf. infra p. 145, 38. 40; 146, 63. 64. 73 ed. Ox. 41. ἄλας τῶν Bernaysius: ἀλάλων C M ὑπάρχον C M 42. σπεῦδον C 46. ὡς, φησὶν — λέγει] Recte Bernaysius haec verba, quae Millerus ad sequentia referebat, pertinuisse ad ea, quae interciderunt, perspexit. 47. ἐστὶ. Πῶς καὶ τίνα τρόπον; M 48. ἀπολυθείη Bernaysius: ἀπολυθεῖς C M 49. βρασμῶ] βρόμφ C M Bernaysius. Cf. infra p. 318, 11 ed. Ox. 52. σκοτεινῶ] σκολιῶ C M: σκοτίφ Bernaysius 53. κεκρατημένον C M 54. ὕδατος Bernaysius: φωτὸς C M

. . . εσι μήτρα τίς κατεσπαρμέν
 ὡς ἐπὶ πάντων τῶν ζώων θεωρεῖται. Ὁ δὲ ἄνεμος λάβρος
 ὁμοῦ καὶ σφοδρὸς φερόμενός ἐστι τῷ συρίγματι ὄφει παρα-
 πλήσιος. Πρῶτον οὖν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ
 60 ὄφει, ἡ ἀρχὴ τῆς γεννήσεως τὸν εἰρημένον τρόπον γέγονε,
 πάντων ὁμοῦ τὴν ἀρχὴν τῆς γεννήσεως εἰληφότεων. Ἐπεὶ οὖν
 κατείληπται τὸ φῶς καὶ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἀκάθαρτον, φησί,
 καὶ πολυπήμονα μήτραν ἄτακτον, εἴσω ὁ ὄφει εἰσερχόμενος, ὁ
 ἄνεμος τοῦ σκότους, ὁ πρωτόγονος τῶν ὑδάτων, γεννᾷ τὸν ἄν-
 65 θρωπον, καὶ ἄλλο οὐδὲν εἶδος οὔτε ἀγαπᾷ οὔτε γνωρίζει ἢ
 ἀκάθαρτος μήτρα. Ὁμοιωθεὶς οὖν ὁ ἄνωθεν τοῦ φωτός τέ-
 λειος λόγος τῷ θηρίῳ τῷ ὄφει, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀκάθαρτον
 μήτραν, ἔξαπατήσας αὐτὴν τοῦ θηρίου τῷ ὁμοιώματι, ἵνα λύσῃ
 τὰ δεσμὰ τὰ περικείμενα τῷ τελείῳ νοῦ τῷ γεννωμένῳ ἐν ἀκα-
 70 θαρσίᾳ μήτρας ὑπὸ τοῦ | πρωτοτόκου τοῦ ὕδατος, ὄφει, ἀνέ-
 μου. Θηρίου αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἡ τοῦ δούλου μορφὴ, καὶ
 αὕτη ἡ ἀνάγκη τοῦ κατελθεῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς μήτραν
 παρθένου. Ἄλλ' οὐκ ἔστι, φησὶν, ἀρκετὸν τὸ εἰσεληλυθέναι τὸν
 τέλειον ἄνθρωπον, λόγον, εἰς μήτραν παρθένου καὶ λῦσαι τὰς
 75 ὠδύνας τὰς ἐν ἐκείνῳ τῷ σκότει· ἀλλὰ γὰρ μετὰ τὸ τὰ ἐν μή-
 τρα μυστήρια μυσαρὰ εἰσελθεῖν ἀπελούσατο καὶ ἔπιε τὸ ποτή-
 ριον ζῶντος ὕδατος ἀλλομένου, ὃ δεῖ πάντως πιεῖν τὸν μέλ-
 λοντα ἀποδιδύσκεσθαι τὴν δουλικὴν μορφὴν καὶ ἐπενδύσασθαι
 ἔνδυμα οὐράνιον.

80 20. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν, ὡς δι' ὀλίγου ἐστὶν εἰπεῖν,
 οἱ προσιάται τῶν Σηθιανῶν λόγων. Ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτῶν
 συγκείμενος ἐκ φυσικῶν καὶ πρὸς ἕτερα εἰρημένων ῥημάτων, ἃ
 εἰς τὸν ἴδιον λόγον μεταγόνιες διηγοῦνται, καθάπερ εἶπομεν.
 Λέγουσι δὲ καὶ Μωσέα αὐτῶν συναίρεσθαι τῷ λόγῳ, ἐπὶ εἶπη
 85 σκότος καὶ γνόφος καὶ θύελλα· οὗτοι, φησὶν, οἱ τρεῖς λόγοι·
 ἢ ὅταν εἶπη ἐν παραδείσῳ γεγονέναι τρεῖς, Ἀδάμ, Εὐάν, ὄφιν·
 ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς, Κάϊν, Ἀβελ, Σήθ, καὶ πάλιν τρεῖς, Σήμ,
 Χάμ, Ἰάφεθ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς πατριάρχας, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ,

58. σφοδρὸς] φοβερὸς C M Bernaysius συρίγματι] σύρματι C M
 Bernaysius. Cf. infra p. 317, '97 ed. Ox. 58. 59. παραπλήσιος.
 Πρῶτον οὖν] παραπλήσιος πτερωτός C Bernaysius: παραπλήσιος πτερω-
 τῷ· ὡς susp. M 63. εἴσω] εἰς ἢ C M Bernaysius 67. εἰσῆλ-
 θεν Bernaysius: εἰσελθὼν C M 70. πρωτοτόκου τοῦ Bernaysius:

..... ut in omnibus animalibus conspicitur. Ventus autem acer simul et vehemens sese inferens, sibilo suo est consimilis serpentis. Primum igitur a vento, hoc est a serpente principium generationis in eum quem diximus modum extitit omnium simul, quae principium generationis ceperunt. Postquam igitur comprehensa est lux et spiritus in impurum, inquit, et calamitosum uterum inconditum, intus serpens intrans, ventus tenebrarum, primigenius aquarum, generat hominem, nec aliam ullam speciem nec amat nec cognoscit impurus uterus. Assimilatus igitur superne deveniens lucis perfectus logus bestiae serpenti intravit in impurum uterum fallens eum similitudine bestiae, ut solvat vincula circumiecta perfectae menti generatae in impuritate uteri a primigenio aquae, serpente, vento. Bestiae, inquit, haec est servi forma et haec necessitas, cur descenderet logus dei in uterum virginis. Sed non, inquit, sufficiens est intrasse perfectum hominem, logum, in uterum virginis et solvisse graves dolores qui sunt in illis tenebris; at enim postquam in foeda uteri mysteria intravit, ablutus est et bibit poculum vivae aquae salientis, quod oportet omnino bibere eum, qui volet exuere servilem formam et superinduere indumentum caeleste.

20. Haec sunt quae dicunt, ut licet paucis complecti, praesides Sethianae doctrinae. Est autem doctrina eorum conflata ex naturalibus et in alium finem comparatis dictis, quae in suam doctrinam transferentes exponunt sicuti demonstravimus. Dicunt autem etiam Mosen auxiliari suae doctrinae, quando dicat: *tenebrae et caligo et turbo*, haec, inquit, tria verba, aut quando dicat in paradiso extitisse tres, Adam, Evam, serpentem, aut quando dicat tres, Cain, Abel, Seth, et rursus tres, Sem, Ham, Japheth, aut quando dicat tres patriarchas, Abraham, Isaac, Jacob, aut quando dicat tres dies ante

πρωτοτόκου CM 71. Θηρίου] M iungit: ἀνέμου, θηρίου. Ἄντη κ. τ. λ. ἢ τοῦ δούλου] μορφή. Cf. Philipp. 2, 7 μορφήν δούλου λαβών, et infra p. 318, 16—18 ed. Ox. 74. 75. λύσαι τὰς ὀδύνας. Cf. Act. Ap. 2, 24 75. 76. τὸ τὰ ἐν μήτρῃ] τὸ ἐν μήτρῃ C: τὰ ἐν μήτρῃ et paullo post ἐξελεθὼν pro εἰσελεθεῖν susp. M 76. μυσερὰ C 77. Cf. Ev. Io. 4, 7—14 77. πιεῖν] ποιεῖν C 81. προστάται C: πρωτοστάται M 83. ἴδιον] ἀτθιον C M 85. Cf. 2 Mos. 10, 22.

Ἰακώβ· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς ἡμέρας πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης γε-
 90 γονέναι· ἢ ὅταν λέγῃ τρεῖς νόμους, ἀπαγορευτικόν, ἐφετικόν,
 διατιμητικόν. Ἀπαγορευτικὸς δὲ ἐστὶ νόμος· Ἀπὸ παντὸς
 ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ, ἀπὸ δὲ
 τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ μὴ
 φάγητε. Ἐν δὲ τῷ λέγειν· Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου
 95 καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν
 σοι δεῖξω, ἐφετικὸς, φησὶν, οὗτος ὁ νόμος· ἐλομένῳ γὰρ ἔστιν
 ἐξελθεῖν, μὴ | ἐλομένῳ δὲ μένειν. Διατιμητικὸς δὲ νόμος ἐστὶν
 ὁ λέγων· Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις·
 διατεῖμῃται γὰρ ἐκάστου τῶν ἀδικημάτων ζημία. Ἔστι δὲ ἀν-
 1 τοῖς ἢ πᾶσα διδασκαλία τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν παλαιῶν θεολό-
 γων, Μουσαίου καὶ Αἰνίου καὶ τοῦ τὰς τελετὰς μάλιστα καὶ τὰ
 μυστήρια καταδείξαντος Ὀρφείως. Ὁ γὰρ περὶ τῆς μήτρας ἀν-
 τῶν καὶ τοῦ Ὀρφείως λόγος, καὶ ὁ ὀμφαλός, ὅπερ ἐστὶν ἁρμο-
 5 νία, διαρρηθῆν οὕτως ἐστὶν ἐν τοῖς Βακχικοῖς τοῦ Ὀρφείως.
 Τετέλεσται δὲ ταῦτα καὶ παραδέδοται ἀνθρώποις πρὸ τῆς Κε-
 λεοῦ καὶ Τριπτολέμου καὶ Διμήτρος καὶ Κόρης καὶ Διονύσου
 ἐν Ἐλευσίνι τελετῆς, ἐν Φλιοῦντι τῆς Ἀττικῆς. Πρὸ γὰρ τῶν
 Ἐλευσινίων μυστηρίων ἐστὶν ἐν τῇ Φλιοῦντι τῆς λεγομένης Με-
 10 γάλῃς ὄργια. Ἔστι δὲ πασιὰς ἐν αὐτῇ, ἐπὶ δὲ τῆς πασιάδος
 ἐγγέγραπται μέχρι σήμερον ἢ πάντων τῶν εἰρημένων λόγων ἰδέα.
 Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ τὰ ἐπὶ τῆς πασιάδος ἐκείνης ἐγγεγραμμένα,
 περὶ ὧν καὶ Πλούταρχος ποιεῖται λόγους ἐν ταῖς πρὸς Ἐμπε-
 δοκλέα δέκα βίβλοις. Ἔστι δ' ἐν τοῖς πλείοσι καὶ πρεσβύτης τις
 15 ἐγγεγραμμένος πολὺς πτερωτὸς ἐντεταμένην ἔχων τὴν αἰσχύνην,

91. sqq. 1 Mos. 2, 16. 17 Ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ
 βρώσει φαγῆ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φά-
 γεσθε ἀπ' αὐτοῦ. 92. φαγῆ] φαγεῖν C M 94—96. 1 Mos. 12,
 1. Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ
 πατρὸς σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν, ἣν ἄν σοι δεῖξω. 98. Cf. 2 Mos.
 20, 13—15 et 5 Mos. 5, 17: Οὐ φονεύσεις. Οὐ μοιχεύσεις. Οὐ κλέψεις.
 1. ἀπὸ] ἐπὶ C M 3. De his et quae sequuntur conferendus com-
 mentariolus in Nuntiis litterariis Göttingensibus a. 1852. Nachrichten n. 7.
 p. 95—99, et quae scripsit B. ten Brink in Mnemosyne 2. p. 383 sqq.
 3. μήτρας] μητρὸς Brinkius cogitans de Athenagorae (Legat. pro Christ.
 c. 20) narratione, quae est de matre Rhea, quam Iuppiter venatur: quae
 tamen ab hoc loco abhorrent. 4. Ὀρφείως] ὄφως olim Schneide-
 winus et Brinkius ὀμφαλός Brinkius: ὀμφαλός C M 4. 5. ἁρ-

solem et lunam extitisse, aut quando dicat tres leges, vetantem, permittentem, poenae constituentem. Vetans autem est lex: *Ab omni ligno in paradiso vesceris comedendo, ab eo autem ligno 30 quod est cognoscendo bonum et malum nolite edere.* Cum autem dicit: *Egredere de terra tua et de cognatione tua, et huc veni in terram, quam monstrabo tibi,* permittens, inquit, haec lex est; nam volenti licet egredi, nolenti autem manere. Poenae autem constituens lex est quae dicit: *Non moechaberis, 35 non occides, non furtum facies:* constituta est enim singulis peccatis sua poena. Est autem eis omnis ratio disciplinae suae ab antiquis theologis, Musaeo et Lino et ab eo, qui lustrationes potissimum et mysteria tradidit, Orpheo. Etenim eorum de utero et Orphei doctrina est, et umbilicus, qui est 40 concentus, perspicue ita habetur in Bacchicis Orphei. Initiata autem haec sunt et tradita hominibus ante Celei et Triptolemi et Cereris et Proserpinae et Bacchi Eleusine initia Phliunte Atticae. Ante mysteria enim Eleusinia extant Phliunte Ma- gne sic dictae orgia. Est autem porticus in ea, in porticu 45 autem inscripta est ad hunc diem horum omnium quae dicta sunt imago. Iam multa quidem sunt inscripta in porticu illa, de quibus et Plutarchus instituit sermones in decem quos adversus Empedoclem scripsit libris. Est autem in compluribus etiam senex quidam inscriptus, canus, alatus, intentum ha-

50 *μονία] ἀνδρεία C M: ἔδρανον coll. hymno Orphico XXV, 4 Brinkius. Cf. infra l. 20. 8. Φλοιοῦντι τῆς Ἀττικῆς] Φλοιοῦντι τ. Ἀ. C: Φλυῆ-σιν vel Φλυῆ vel Φλυῆ τ. Α. olim Schneidewinus: Φλυεῖα τ. Α. Brinkius coll. Harpocrate s. v.: Φλοιοῦντι τῆς Ἀχαιῆς A. Meinekius *Vindic. Strab.* p. 242. Videtur ipse Hippolytus Phlyam Atticae cum nobiliore urbe Achaiae confudisse. 9. Φλοιοῦντι C 9. 10. τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια] λεγομένη μεγαληγορία C: λεγομένη μεγάλη ἑορτή susp. M: ἔστιν τὰ Φλυῆσι λεγόμενα μεγάλα ὄργια olim Schneidewinus: μεγάλα ὄργια Bunsenius (*Hippolytus and his age.* 2 ed. London 1854. I. p. 347) λεγόμενα μεγάλα vel Μεγάλης ὄργια R. Scottus: ἦν τὰ τῆς ἐν Φλυεῖα λεγομένης μεγάλης [θεᾶς] ὄργια Brinkius: τὰ λεγόμενα Μεγάλης ὄργια A. Meinekius l. 1. Cf. Pausan. I. 31. 2 11. ἐγκέγραπται C ἢ πάντων] ἢ τὰ τῶν πάντων C 13. ταῖς] τοῖς C Pro πρὸς dicere debebat εἰς, quod intelligitur ex Lampriae catalogo (Fabric. *Bibl. Gr.* t. 5, p. 160) qui habet εἰς Ἐμπεδοκλέα περὶ τῆς ε' οὐσίας βιβλία ε'. M 14. δ' ἐν τοῖς] δὲ τοῖς C πλείοσι] πυλεῶσι susp. M 15. πτερω-τὸς] πετρῶτος C*

γυναῖκα ἀποφεύγουσαν διώκων κυανοειδῆ. Ἐπιγέγραπται δὲ ἐπὶ τοῦ πρεσβύτου· φάος ῥυέντης, ἐπὶ δὲ τῆς γυναικός· περρηφικόλα. Ἔοικε δὲ εἶναι κατὰ τὸν Σηθιανῶν λόγον ὁ φάος ῥυέντης τὸ φῶς, τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ ἢ φικόλα, τὸ δὲ ἐν 20 μέσῳ τούτων διάστημα ἀρμονία | πνεύματος μεταξὺ τεταγμένου. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ φάος ῥυέντου τὴν ῥύσιν ἄνωθεν τοῦ φωτός, ὡς λέγουσι, δηλοῖ κάτω. Ὡστε εὐλόγως ἂν τις εἴποι τοὺς Σηθιανούς ἐγγύς που τελεῖν παρ' αὐτοῖς τὰ τῆς Μεγάλης Φλυῆσιν ὄργια. Τῇ δὲ διαιρέσει τῇ τριχῇ μαρτυρεῖν ἔοικε καὶ ὁ ποιη- 25 τῆς λέγων· Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστα δ' ἔμμορε τιμῆς· τουτέστι τῶν τριχῇ διηρημένων ἕκαστον εἴληφε δύναμιν. Καὶ τὸ ὕδωρ δὲ τὸ ὑποκείμενον κάτω σκοτεινόν, ὅτι δέδυκε τὸ φῶς, καὶ ἀνακομίσασθαι καὶ λαβεῖν ἄνωθεν δεῖ τὸν κατενηνεγμένον σπινθῆρα ἀπ' αὐτοῦ, οὕτως εἰκό- 30 σιν οἱ πάνσοφοι Σηθιανοὶ παρ' Ὀμήρου λαβόντες λέγειν·

Ἴστω γὰρ (φησί) τόδε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὑπερθεν,
καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὄρκος δεινότητός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι·

τουτέστιν ἀποτρόπαιόν τι καὶ φρικτὸν οἱ θεοὶ κατ' Ὀμηρον εἶ- 35 ναι τὸ ὕδωρ νομίζουσιν, ὅπερ ὁ λόγος τῶν Σηθιανῶν φοβερόν εἶναι φησὶ τῶ νοῦ.

21. Ταῦτ' ἔστιν ἃ λέγουσι καὶ τοιούτοις παραπλήσια ἐν ἀπείροις συγγράμμασι· πείθουσι δὲ ἐντυγχάνειν τῷ περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγῳ τοὺς μαθητευομένους, ὅς μεμελέτηται 40 πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ Ἀνδρονίκῳ τῷ περιπαιητικῷ. Λέγουσιν οὖν οἱ Σηθιανοὶ τὸν περὶ κράσεως καὶ μίξεως λόγον συνεστάναι τῷδε τῷ τρόπῳ· τὴν ἀκτῖνα τὴν φωτεινὴν ἄνωθεν ἐγκεκράσθαι, καὶ τὸν σπινθῆρα τὸν ἐλάχιστον ἐν τῷ σκοτεινοῖς ὕδασι κάτω καταμεμῖχθαι λεπτιῶς καὶ συνηνωθῆσθαι καὶ γεγονέναι ἐν ἐνὶ φουρά- 45 ματι, ὡς μίαν ὁσμὴν ἐκ πολλῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρός θυμιαμάτων, καὶ δεῖ τὸν ἐπι|στήμονα, τῆς ὁσφρήσεως ἔχοντα

16. κυανοειδῆ] κυνοειδῆ C M 17. φάος ῥυέντης] Φάνης ῥυεῖς Brinkius coll. hymnō Orphico V, 7 πάντη δινηθεῖς πτερύγων ῥιπαῖς κατὰ κόσμον· || λαμπρόν ἄγων φάος ἄγρόν, ἀφ' οὗ σε Φάνητα κικλήσκω, || ἢδὲ Πρίηπον ἄνακτα 17. 18. περρηφικόλα] Περσεφόνη Φλυά Brinkius
18. 19. Φάνης ῥυεῖς Brinkius 19. τὸ δὲ σκοτεινὸν ὕδωρ] τὸ σκοτεινόν· ὕδωρ δὲ C M 19. φικόλα] Περσεφόνη Φλυά Brinkius 21. Φάνητος ῥυέντος Brinkius 22. κάτω] πρὸς τὸ κάτω Brinkius praeter necessitatem

bens pudendum, mulierem aufugientem persequens caeruleam. Adscriptum autem est ad senem *φάος ζυέντης*, ad mulierem autem *περηφικόλα*. Videtur autem esse secundum Sethianorum doctrinam ille *φάος ζυέντης* lux, tenebricosa autem aqua *φικόλα* illa, spatium autem, quod est intermedium eorum, con-55 centus spiritus interpositi. Nomen autem illius *φάος ζυέντου* fluxionem desuper lucis, ut aiunt, significat in inferius: ut congruenter quispiam dicat Sethianos consimiliter fere obire apud se Magnae Phlyasiorum orgia. Divisionem autem tripertitam attestari etiam poeta videtur cum dicit: *Trifariam autem om-*60 *nia divisa sunt, singula autem sortita sunt honorem*, hoc est trifariam divisorum singulum quodque accepit potestatem. Et vero aquam infra subiacentem tenebrosam, quoniam in eam occidit lux, et recipere ad se et assumere debet delatam scintillam a sese, ita videntur omniscii Sethiani ab Homero mutuati dicere:65

Scito enim, inquit, hoc tellus et caelum amplum superne,

Et destillans Stygis aqua, quod quidem maximum

Iuramentum gravissimumque extat beatis diis,

hoc est aversandum quoddam et horrendum aquam secundum Homerum arbitrantur dii, quam quidem doctrina Sethianorum 70 formidabilem dicit menti.

21. Haec sunt quae dicunt et his comparia in infinitis commentariis. Suadent autem cognoscere de mixtione et conflatione doctrinam eis, qui ipsorum scholam sequuntur, quam scripto executi sunt multi, maxime autem Andronicus Peripa-75 teticus. Dicunt igitur Sethiani de mixtione et conflatione doctrinam constitisse in hunc modum. Radium lucidum desuper immixtum esse scintillamque tenuissimam in tenebrosis aquis infra infusam esse tenuiter et adunatam et venisse in unam farraginem, ut unum odorem ex multis permixtis in igni suffi-80 mentis, et oportet intelligentem, olfactus si modo habet subtile

23. τὰ τῆς Μεγάλης Φλυῆσιν ὄργια] τ. τ. μεγάλης Φλοιῆς ἰονόργια C M qui susp. συνόργια: τ. τ. Μ. Φλιασίας ὄργια Bunsenius l. l.: τ. τ. Μ. Φλιασίων ὄργια R. Scottus et Meinekius, qui addit: *Videtur igitur Diavol Hebe apud Phlyasios, serioribus fortasse demum temporibus, Magnae deae nomine culta esse: τὰ τῆς μεγάλης θεᾶς Φλυῆς Φλυῆσιν ὄργια* Brinkius

25. 26. Hom. II. 15, 189, ubi ἕκαστος pro ἕκαστα 31—33. Hom. II. 15, 36—38. Od. 5, 185—87. 35. φοβερός C τῷ νοτ] τὸν οἶ C M, qui susp. στοιχεῖον 39. ὄς] ὡς C

κριτήριον εὐαγές, ἀπὸ τῆς μιᾶς τοῦ θυμιάματος ὁσμῆς διακρί-
 νειν λεπτιῶς ἕκαστον τῶν καταμεμιγμένων ἐπὶ τοῦ πυρὸς θυ-
 μιαμάτων, οἷονεὶ στύρακα καὶ σμύρναν καὶ λίβανον, ἢ εἴ τι
 50 ἄλλο εἶη μεμιγμένον. Χρῶνται δὲ καὶ ἑτέροις παραδείγμασι,
 λέγοντες καταμεμιχθῆναι καὶ χρυσίῳ χαλκόν, καὶ τέχνη τις εὔρη-
 ται ἢ διακρίνουσα τὸν χαλκὸν ἀπὸ τοῦ χρυσίου. Ὁμοίως δὲ
 καὶ ἐν ἀργύρῳ κασσίτερος ἢ χαλκὸς ἢ τι τῶν ὁμογενῶν κατα-
 μεμιγμένον εὔρεθῆ, μίξεως τινὶ τέχνῃ κρείττονι καὶ ταῦτα δια-
 55 κρίνεται. Ἦδη δὲ τις καὶ ὕδωρ μεμιγμένον οἴνῳ διακρίνει.
 Οὕτω, φασί, καὶ πάντα τὰ συγκεκραμένα διακρίνεται. Καὶ δὴ
 ἀπὸ τῶν ζώων, φησί, καταμάνθανε. Τελευτήσαντος γὰρ τοῦ
 ζώου ἕκαστα διακρίνεται, καὶ λυθέντος οὕτω τὸ ζῷον ἀφανί-
 ζεται. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον· Οὐκ ἤλθον εἰρη-
 60 νην βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν, τουτέστι τὸ
 διχάσαι καὶ χωρίσαι τὰ συγκεκραμένα. Διχάζεται γὰρ καὶ δια-
 κρίνεται ἕκαστα τῶν συγκεκραμένων οἰκείου χωρίου τυχόντα.
 Ὡς γὰρ ἐστὶ χωρίον συγκράσεως τοῖς ζώοις ἅπασιν ἐν, οὕτω
 καὶ τῆς διακρίσεως καθέστηκεν ἐν, ὃ οἶδεν οὐδεὶς, φησὶν, ἢ
 65 μόνον ἡμεῖς, οἱ ἀναγεννώμενοι πνευματικοὶ οὐ σαρκικοί, ὧν
 ἐστὶ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ἄνω. Οὕτω παρσιδύοντες δι-
 αφθεύρουσι τοὺς ἀκρωμένους, ὅτε μὲν ἀποχρώμενοι ῥητοῖς, εἰς
 ὃ θέλουσι συνάγοντες κακῶς τὰ καλῶς εἰρημένα, φωλεύουσί τε
 τὸ ἐαυτῶν ἀδίκημα διὰ παραβολῶν ὧν βούλονται. Πάντα οὖν,
 70 φησί, καθὼς εἴρηται, τὰ συγκεκραμένα ἔχει χωρίον ἴδιον καὶ
 τρέχει πρὸς τὰ οἰκεία, ὡς σίδηρος πρὸς τὴν ἠρακλείαν λίθον,
 καὶ τὸ ἄχυρον ἠλέκτρον πλησίον, καὶ τῷ κέντρῳ τοῦ θαλασ-
 σίου ἰέρακος τὸ χρυσίον. Οὕτως ἢ τοῦ καταμεμιγμένου τῷ ὕδατι
 φωτὸς ἀκτίς, οἰκείου χωρίου ἐκ διδασκαλίας καὶ μαθήσεως με-
 75 ταλαβοῦσα, σπεύδει πρὸς τὸν λόγον τὸν ἄνωθεν ἐλθόντα ἐν
 εἰκόνι δουλικῇ, καὶ γίνεται μετὰ τοῦ λόγου λόγος ἐκεῖ, ὅπου
 λόγος ἐστὶ, μᾶλλον ἢ ὁ σίδηρος πρὸς τὴν ἠρακλείαν λίθον.
 Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, φησί, καὶ πάντα διακρίνεται ἐπὶ τῶν
 οἰκείων τόπων τὰ συγκεκραμένα, μάνθανε. Φρέαρ ἐστὶν ἐν Πέρ-
 80 σαις ἐν Ἀμπη πόλει παρὰ τὸν Τίγριν ποταμὸν· ὠκοδόμηται δὲ

51. χαλκός C 54. εὔρεθῆ C 55. οἴνῳ διακρίνει] αἰνωδία
 κρήνη C M 56. καὶ] καὶ καὶ C M συγκεκραμένα C 57.
 κατεμάνθανε C 58. οὕτω τὸ τὸ C 59. 60. Cf. Matth. 10, 34
 Μὴ νομίσητε ὅτι ἤλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἤλθον βαλεῖν εἰρή-

indiciū, ab uno suffimenti odore discernere subtiliter singulū quodque permixtorum igni suffimentorum, veluti storacem et myrrham et libanum aut si quid aliud est permixtum. Utuntur autem et aliis exemplis, dicentes permixtum esse etiam⁸⁵ auro aes, et ars quaedam inventa est, quae discernit aes ab auro. Pariter autem etiam si forte in argento cassiteron aut aes aut aliquid eiusdem generis inveniatur, mixtura potiore quadam arte et haec discernuntur. Iam autem vel quis aquam vino permixtam discernit. Ita, inquit, universa quae commi-⁹⁰xta sunt discernuntur. Imo vero vel ab animalibus, inquit, discito: Defuncto enim animali singula quaeque discernuntur, et soluto animali sic animal evanescit. Hoc, inquit, est quod dictum est: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium*, hoc est separare et discernere commixta. Separantur enim et dis-⁹⁵cernuntur singula quaeque commixtorum cum suum locum occupant. Ut est enim locus commixtionis omnibus animalibus unus, ita etiam secretionis constitit unus, quem novit nemo, inquit, praeter nos solos, qui renati sumus spirituales, non carnales, quorum est civitas in caelis supra. Ita clanculum¹ subreptantes corrumpunt auscultantes, tum abusi dictis, in quodcunque volunt male detorquentes bene dicta, absconduntque suum peccatum per quascunque lubuit comparationes. Omnia igitur, inquit, sicuti dictum est, commixta suum habent locum currunt-⁵que ad domestica sua, ut ferrum ad lapidem Herculeum, et palea prope electrum, et centro marini accipitris propinquat aurum. Ita permixtus aquae luminis radius, domesticum locum ex disciplina et institutione adeptus, festinat ad logum superne degressum in imagine servili, et existit cum logo logus¹⁰ illic, ubi logus est, vehementius quam ferrum ad Herculeum lapidem. Et haec ita sese habere, inquit, omniaque discerni in domesticis locis permixta discito. Puteus est in Persis in urbe Ampa iuxta Tigrim fluvium. Extractum autem est ad

νην, ἀλλὰ μάχαιραν 61. συγκεκραμμένα C 62. συγκεκραμμέ-
νων C 67. ὅτι] ὅτε C 70. χωρίον] οὖν C: ἕοῦν M 71.
σίδηρος πρὸς] σίδηρος C 72. τῷ κέντρῳ] Supra p. 172, 11 τῆ-κερ-
κίδι et p. 198, 36 ἢ κερκίς 74. ἀκτίς, οἰκείου] οἰκείου C: δύναμις οἰ-
κείου susp. M 79. συγκεκριμένα C M 80. Ἄμπη] Ἄμη C M.
Cfr. Herodot. 6, 20.

παρὰ τὸ φρέαρ ἄνω δεξαμενὴ τις ἔχουσα τρεῖς ἀφειτηρίας ἀπ' αὐτῆς. Οὐ φρέατος ἀντλήσας κάδδω ἀνενέγκας τὸ ἀπὸ τοῦ φρέατος ἀντληθὲν ὅ τι ποτιέ ἐστίν, ἔχεεν εἰς τὴν παρακειμένην δεξαμενὴν· τὸ δὲ χυθὲν ἐλθὼν ἐπὶ τὰς ἀφειτηρίας ἐν ἐνὶ σκεύει
85 ἀναληφθὲν διακρίνεται. Καὶ ἐν μὲν πρώτῃ ἄλας πηγνύμενον δείκνυται, ἐν ἑτέρᾳ δὲ τῶν ἀφειτηριῶν ἄσφαλτος, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἔλαιον. Μέλαν δὲ ἐστὶ τὸ ἔλαιον, ὡς, φησί, καὶ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ, καὶ ὄσμην παρεχόμενον βαρεῖαν· ῥαδινάκην δὲ αὐτὸ οἱ Πέρσαι καλοῦσιν. Ἦρκει, φασὶν οἱ Σηθιανοί, πρὸς ἀπόδειξιν
90 τοῦ προκειμένου ἢ τοῦ φρέατος ὁμοιότης πάντων μᾶλλον τῶν προειρημένων.

22. Ἰκανῶς δοκεῖ ἡμῖν σεσαφηνίσθαι ἢ τῶν Σηθιανῶν γνώμη. Εἰ δέ τις ὄλην τὴν κατ' αὐτοὺς πραγματείαν βούλεται μαθεῖν, ἐντυχέτω βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ Παράφρασις Σήθ·
95 πάντα γὰρ τὰ ἀπόρρητα αὐτῶν ἐκεῖ εὐρήσει ἐγκείμενα. Ἄλλ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τοὺς Σηθιανούς ἐξεθέμεθα, ἴδωμεν τίνα ἐστὶ καὶ τὰ Ἰουστίνῳ δοκοῦντα.

23. Ἰουστίνος πάντῃ ἐναντίος τῇ τῶν ἀγίων γραφῶν γινόμενος διδαχῇ, προσέτι δὲ καὶ τῇ τῶν μακαρίων εὐαγγελιστῶν
1 ἐγγράφῳ φωνῇ, ὡς ἐδίδασκεν ὁ λόγος τοὺς μαθητὰς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, ὅπερ δηλοῖ μὴ προσέχειν τῇ τῶν ἐθνῶν ματαιᾷ διδασκαλίᾳ, οὗτος ἐπὶ τὰ ἐθνῶν τερατολογούμενα καὶ διδασκόμενα ἀναγαγεῖν πειρᾶται τοὺς ἀκροω-
5 μένους, αὐτολεξεῖ τὰ παρ' Ἑλλησι μυθεύμενα διηγούμενος, οὔτε πρότερον διδάξας οὔτε παραδούς τὸ τέλειον αὐτοῦ μυστήριον, εἰ μὴ ὄρκῳ δῆσῃ τὸν πλανώμενον. Ἐπειτα τοὺς μύθους παρατίθησι ψυχαγωγίας χάριν, ὅπως οἱ ἐντυγχάνοντες τῇ τῶν βίβλων ἀναρίθμῳ φλυαρίᾳ παραμύθιον ἔχωσι τὰ μυθεύμενα
10 (ὃν τρόπον εἴ τις ὁδὸν μακρὰν βαδίζων, παρατυχῶν καταλίματι ἀναπαύεσθαι δοκεῖ), καὶ οὕτως πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν ἀναγνωσμάτων τραπέντες πολυμάθειαν μὴ μισήσωσιν, ἕως ἐπὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τεχναζόμενον ἀνόμημα διὰ πλειόνων ἐξηγηθέντες ὀρμήσωσι τετυφωμένοι, οὓς φρικτοῖς καταδήσας πρότερον ὄρκους
15 μῆτε ἐξαιρεῖν μῆτε ἀποσιῆναι ὁμολογεῖν ἀναγκάσας, οὕτω παραδίδωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐφευρημένα μετὰ ἀσεβείας μυστήρια, πῇ μὲν, καθὰ προείπομεν, μύθοις Ἑλληνικοῖς χρησάμενος, πῇ

85. ἐν μὲν πρώτῃ ἄλας] ἐν μὲν ἄλας C M

87. ὡς φησι C. Cf.

caput putei receptaculum quoddam habens tres carceres a sese. 15
 Ex quo puteo ubi quis hauserit cadoque extraxerit ex puteo
 haustum quodcunque tandem est infudit in adiacens recepta-
 culum. Fusum autem ubi venit ad carceres, in uno vasculo
 receptum discernitur, et in primo quidem sal concretus exhi-
 betur, in altero autem carcerum asphaltus, in tertio autem 20
 oleum. Atrum autem est oleum, ut, inquit, etiam Herodotus
 narrat, et odorem praebens gravem, rhadinacen autem id Per-
 sae vocant. Sufficiebat, inquiunt Sethiani, ad demonstrandum
 id quod propositum est putei similitudo magis quam omnia quae
 antea dicta sunt. 25

22. Abunde videtur nobis declarata esse Sethianorum
 sententia. Sin quis omnem secundum eos doctrinam volet co-
 gnoscere, inspiciat librum, qui inscribitur Paraphrasis Seth.
 Omnia enim arcana eorum ibi inveniet reposita. Sed postquam
 Sethianorum decreta enarravimus, videamus etiam ea, quae Iu- 30
 stino placuerunt.

23. Iustinus ab omni parte sacrarum scripturarum do-
 ctrinae, praeterea autem etiam beatorum evangelistarum ad-
 versatus scripto conceptae voci, ut docebat logus discipulos
 dicens: *In viam gentium ne abieritis*, quod quidem significat, 35
 ne quis aures praebat ethnicorum vanae doctrinae, — hic ad eth-
 nicorum miraculosa commenta et placita retrahere nititur aus-
 cultantes, ipsis verbis apud Graecos fabulose narrata edisse-
 rens, neque prius docens, neque tradens perfectum suum my-
 sterium, nisi iureiurando adstrinxerit seductum. Deinde fabu- 40
 las apponit delenimenti gratia, ut, qui cognoverint infinitam li-
 brorum inanitatem, solamentum habeant fabulas (quemadmodum
 si quis viam longam faciens, cum incidit in deversorium, re-
 quiescere in animum inducit), et ita rursus in lectionum con-
 versi diffusam cognitionem ne aspernentur, donec ad dolose 45
 confictum eius deliramentum per plura (ambages) excantati ru-
 ant sufflati, quos cum horribilibus prius iuramentis obstrinxit
 et neque eloqui neque desciscere sese addicere coëgit, sic tra-
 dit a sese reperta per impietatem arcana, tum, ut praediximus,

Herodot. 6, 119 92. σεσαφηνεῖσθαι C 94. βιβλῶ C 99.
 εὐαγγελιστῶν ἐγγράφῳ] εὐαγγελίων γραφῆ ἢ C M 2. Matth. 10, 5
 10. 11. κατάλυμά τι C 14. τετυπωμένοι C

δὲ παραπεποιημένοις βιβλίους κατὰ τὴ παρεμφαίνουσι ταῖς προ-
 ειρημέναις αἰρέσεσιν. Οἱ πάντες γὰρ ἐνὶ πνεύματι συνωθούμε-
 20 νοι εἰς ἓνα βυθὸν ἀμάρας συνάγονται, ἄλλοι ἄλλως τὰ αὐτὰ
 διηγούμενοι καὶ μυθεύοντες· οὗτοι δὲ ἰδίως οἱ πάντες γνωσ-
 τικοὺς ἑαυτοὺς | ἀποκαλοῦσι, τὴν θαυμασίαν γνῶσιν τοῦ τελείου
 καὶ ἀγαθοῦ μόνοι καταπεπωκότες.

24. Ὅμννε δέ, φησὶν Ἰουστίνος, εἰ γινῶναι θέλεις, ἃ ὁ φθαλ-
 25 μὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἐπὶ καρ-
 δίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, τὸν ἐπάνω πάντων ἀγαθόν, τὸν
 ἀνώτερον, ἄρρητα φυλάξαι τὰ τῆς διδασκαλίας σιγώμενα· καὶ
 γὰρ καὶ ὁ πατήρ ἡμῶν, ἰδὼν τὸν ἀγαθὸν καὶ τελεσθεὶς παρ'
 αὐτῷ, τὰ τῆς σιγῆς ἄρρητα ἐφύλαξε, καὶ ὤμοσε καθὼς γέ-
 30 γραπται, ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. Ταῦτα
 τοίνυν οὕτω κατασφραγισάμενος πλείοσι μύθοις ψυχαγωγεῖ διὰ
 πλειόνων βιβλίων, καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν ἀγαθὸν ἄγει, τελειῶν
 τοὺς μύστας τὰ ἄλλα μυστήρια. Ἴνα δὲ μὴ διὰ πλειόνων
 ὀδεύσωμεν, ἐκ μιᾶς αὐτοῦ βίβλου τὰ ἄρρητα ἐπιδείξομεν, οὔσης
 35 καθὼς νομίζει ἐνδόξου. Αὕτη δὲ ἐπιγράφεται Βαρούχ· ἐν ἧ
 μίαν τῶν πολλῶν μυθολογίαν ἐκτιθεμένην ὑπ' αὐτοῦ δηλώσο-
 μεν, οὕσαν παρὰ Ἡροδότῳ, ἣν ὡς καινὴν τοῖς ἀκροαταῖς πα-
 ραπλάσας διηγεῖται, ἐξ αὐτῆς πᾶσαν σύστασιν τοῦ κατ' αὐτὸν
 διδασκαλείου ποιούμενος.

40 25. Ἡρόδοτος μὲν οὖν τὸν Ἡρακλέα φησὶν ἀπὸ τῆς Ἐρυ-
 θείας τοῦ Γηρύνου τὰς βοῦς ἄγοντα εἰς τὴν Σκυθίαν ἐλθεῖν,
 κεκμηκότα δὲ ἀπὸ τῆς πορείας εἰς ἔρημόν τι χωρίον κατακλι-
 θέντα κοιμηθῆναι ὀλίγον· ὑπνώσαντος δὲ αὐτοῦ ἀφανῆ γε-
 νέσθαι τὸν ἵππον, ἐφ' οὗ καθεζόμενος διώδευσε τὴν μακρὰν
 45 ὁδόν· περιεγεροθεὶς δὲ ζήτησιν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς ἐρημίας πολλήν,
 εὔρεῖν πειρώμενος τὸν ἵππον. Καὶ τοῦ μὲν ἵππου διαμαρτά-
 νει, κόρην δὲ τινα μιξοπάρθενον εὔρων ἐπὶ τῆς ἐρημίας ἐπη-
 ρώτα, εἰ εἶη | που τεθεαμένη τὸν ἵππον. Ἡ δὲ κόρη φησὶν εἰ-
 δέναι μὲν, μὴ δεῖξιν δὲ πρότερον αὐτῷ, εἰ μὴ πρὸς μῖξιν φι-
 50 λίας συνέλθῃ αὐτῇ ὁ Ἡρακλῆς. Ἦν δὲ, φησὶν ὁ Ἡρόδοτος, τὰ
 ἄνω αὐτῆς μέχρι βουβῶνος παρθένου, πᾶν δὲ τὸ κάτω σῶμα

23. καταπεπωκότες C 24—26. 1 Cor. 2, 9: ἃ ὁ φθαλμὸς οὐκ
 εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη 26.
 ἀγαθῶν C M 30. Psalm. 109, 4 32. τὸν ἀγαθόν] τῶν ἀγα-

fabulis usus Graecanicis, tum suppositiciis libris aliqua ex parte 50
similitudinem referentibus haeresium supra dictarum. Universi
enim uno spiritu concussi in unum fundum sentinae conducun-
tur, alii aliter eadem edisserentes et fabulantes. Hi autem pe-
culiariter omnes gnosticos sese appellant, quippe qui mirificam
cognitionem perfecti et boni soli combiberint. 55

24. Iura autem, ait Iustinus, si cognovisse voles, *quae
oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascen-
derunt*, eum qui est super omnia bonum, superiorem, te indi-
cta custoditurum disciplinae silenda. Etenim et pater noster,
ubi conspexit Bonum initiatus apud eum, silenda custodivit in- 60
dicta et iuravit, sicuti scriptum est: *Iuravit dominus nec poe-
nitebit eum*. Haec igitur in hunc modum postquam obsignavit,
pluribus fabulis delenit per plures libros, et ita ad Bonum du-
cit initians mystas ineffabilibus mysteriis. Sed ne per plura
pergamus, ex uno eius libro ineffabilia ostendemus, qui est, ut 65
ipse opinatur, illustris. Hic autem inscribitur Baruch, in quo
unam de multis fabulosam narrationem expositam ab eo decla-
rabimus, quae est apud Herodotum, quam tanquam novam au-
ditoribus aliunde detortam enarrat, ex ipsa omnem orbem do-
ctrinae suae duci ratus. 70

25. Herodotus igitur Herculem narrat ab Erythea Ge-
ryonis armenta agentem in Scythiam venisse, fessum autem pe-
reginando in desertum locum degressum parumper obdormi-
visse; somno autem sopito illo non comparuisse equum in quo
insidens peregit longam viam. Expergefactus autem quaestio- 75
nem faciebat in deserto diligentem, reperire connisus equum.
Et equum quidem non reperit, puellam autem quandam semi-
virginem in deserto conspicatus interrogabat, an forte vidisset
equum. Puella autem respondit se vidisse quidem, neque ta-
men monstraturam illi, nisi prius in consuetudinem secum con- 80
grederetur Hercules. Erant autem, ut ait Herodotus, superiora
eius inguinibus tenus virginis, omne autem infra corpus post

θῶν C 33. ἀλαλα] ἄλλα C: τ' ἄλλα susp. M δὲ] καὶ C 37.
καινήν] ξένην C M 39. διδασκαλίου C 40. sqq. Cf. Hero-
dot. 4, 8 — 10 40. 41. Ἐρυθραῖς C M 46. τοῦ μὲν] τῆς μὲν
C M

μετὰ βουβῶνα φρικτόν τι θάμα ἐχίδνης. Σπουδῇ δὲ τῆς περὶ
 τὸν ἵππον εὐρέσεως ὁ Ἡρακλῆς πείθεται τῷ θηρίῳ· ἔγνω γὰρ
 αὐτὴν καὶ ἐποίησεν ἐγκύμονα, καὶ προεῖπεν αὐτῇ μετὰ τὴν γυνῶ-
 55 σιν, ὅτι ἔχει κατὰ γαστρός ἕξ αὐτοῦ τρεῖς ὁμοῦ παῖδας, οἵτινες
 ἔσονται ἐπιφανεῖς. Ἐκέλευσε δὲ αὐτοῖς γεννωμένοις ὀνόματα
 θεῖναι τὴν τεκοῦσαν, Ἀγάθυρσον, Γελωνὸν καὶ Σκύθην. Λα-
 βῶν δὲ τούτου μισθὸν τὸν ἵππον παρὰ τῆς θηριώδους κόρης,
 ἀπηλλάττετο φέρων καὶ τὰς βοῦς. Μακρὸς δὲ ὁ μετὰ ταῦτα
 60 μῦθος Ἡροδότῳ, χαιρέτω δὲ τὸ νῦν. Τίνα δὲ τὰ Ἰουσιῖν δο-
 κοῦντα, μετὰγοντα τὸν μῦθον εἰς τὴν τῶν ὄλων γέννησιν, ἡμεῖς
 διηγησόμεθα.

26. Οὗτος φησὶν· Ἦσαν τρεῖς ἀρχαὶ τῶν ὄλων ἀγέννη-
 τοι, ἀρρενικαὶ δύο, θηλυκὴ μία. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ μὲν τις
 65 καλεῖται ἀγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτως λεγόμενος, προγγνωστικὸς
 τῶν ὄλων. Ἡ δὲ ἑτέρα πατὴρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνω-
 στος [καὶ ἄγνωστος] καὶ ἀόρατος. Ἡ δὲ θήλεια ἀπρόγνωστος,
 δογίλη, δίγνωμος, δίσωμος, καὶὰ πάντα τῇ κατὰ τὸν Ἡροδότου
 μῦθον ἐμφορῆς, μέχρι βουβῶνος παρθένος, ἔχιδνα δὲ τὰ κάτω,
 70 ὡς φησὶν Ἰουσιῖνος. Καλεῖται δὲ Ἐδέμ αὕτη ἡ κόρη καὶ Ἰσραήλ.
 Αὗται, φησὶν, αἱ ἀρχαὶ τῶν ὄλων, ῥίζαι καὶ πηγαί, ἀφ' ὧν τὰ
 πάντα ἐγένετο· ἄλλο δὲ ἦν οὐδέν. Ἰδὼν οὖν ὁ πατὴρ τὴν
 μιξοπάρθενον ἐκείνην ἀπρόγνωστος ὦν τὴν Ἐδέμ, ἤλθεν εἰς ἐπι-
 θυμίαν αὐτῆς· Ἐλωεῖμ δὲ, φησὶν, καλεῖται οὗτος | ὁ πατὴρ·
 75 οὐδὲν δ' ἦτιον ἐπεθύμησε καὶ ἡ Ἐδέμ τοῦ Ἐλωεῖμ, καὶ συνή-
 γαγεν αὐτοὺς ἡ ἐπιθυμία εἰς μίαν φιλίας εὐνοίαν. Γεννᾶ δὲ
 ἀπὸ τῆς συνόδου τῆς τοιαύτης ὁ πατὴρ ἐκ τῆς Ἐδέμ ἑαυτῷ ἀγ-
 γέλους δώδεκα. Ὄνόματα δὲ ἔστι τῶν πατρικῶν ἀγγέλων τάδε·
 Μιχαήλ, Ἀμήν, Βαρούχ, Γαβριήλ, Ἡσαδδαῖος. . . . Καὶ τῶν
 80 μητρικῶν ἀγγέλων, ὧν ἐποίησεν ἡ Ἐδέμ, ὁμοίως ὑποτέτακται
 τὰ ὀνόματα· ἔστι δὲ ταῦτα, Βάβελ, Ἀχαμῶθ, Νάας, Βήλ, Βε-
 λίας, Σατάν, Σαήλ, Ἀδωναῖος, Κανίθαν, Φαραώ, Καρκαμενώς,
 Λάθεν. Τούτων τῶν εἰκοσιεσσάρων ἀγγέλων οἱ μὲν πατρικοὶ
 τῷ πατρὶ συναίρονται καὶ πάντα ποιοῦσι κατὰ τὸ θέλημα αὐ-

59. ἀπηλλάττετο C 60. τὸ νῦν] τὸν νοῦν C 61. μετὰγοντα
 C 63. sqq. Cfr. Epitomen infra l. X, 15. p. 322—24 ed. Ox.
 64. ἡ] εἰ C 65. λεγόμενος] λεγόμενον infra p. 322, 37 66. πα-
 τῆρ] μήτηρ C M. Cf. infra p. 322, 38 67. καὶ ἄγνωστος Epitome
 p. 322, 39: om C M θήλεια Epitome p. 322, 40: θήλυς C M 68.

inguina horrible quoddam spectrum viperae. Cupidine autem reperiendi equi obsequitur beluae Hercules; cognovit enim eam et fecit gravidam, et praedixit ei post cognitionem habere⁸⁵ illam ex se in utero tres simul filios, qui quidem futuri sint illustres. Iussit autem ubi nati forent nomina illis ponere parentem Agathyrsam, Gelonum et Scytham. Nactus autem huius muneris gratiam equum a bestiali virgine discedebat cum bobus suis. Longa autem post haec fabula est Herodoto, va-⁹⁰ leat autem in praesens. Quae autem Iustino placeant transferenti fabulam illam in universorum creationem nos enarrabimus.

26. Hic ait: Erant tria principia universorum ingenerata, mascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, praesciens universorum.⁹⁵ Alterum autem pater omnium generatorum, non praesciens et ignarus et visu carens. Femininum autem non praesciens, iracundum, bimens, bicorpor, per omnia virgini quae est in Herodotea fabula simile, inguinibus tenus virgo, vipera autem infra, ut ait Iustinus. Vocatur autem haec virgo Edem et Is-¹raël. Haec, inquit, principia universorum, radices et fontes, unde omnia extiterunt, aliud autem erat nihil. Cum igitur vidit semivirginem illam pater non praesciens ille Edem, venit in cupiditatem eius. Elohim autem vocatur hic pater. Non⁵ autem minus et Edem tenebatur cupiditate Elohim, et conduxit eos cupiditas in unum amoris congressum. Generat autem ex congressu tali pater ex Edem sibimet ipsi angelos duodecim. Nomina autem sunt paternorum angelorum haec: Michaël, Amen, Baruch, Gabriel, Esaddaeus Et materno-¹⁰rum angelorum quos peperit Edem similiter subiuncta sunt nomina. Sunt autem haec: Babel, Achamoth, Naas, Bel, Belias, Satan, Saël, Adonaeus, Leviathan, Pharao, Carcamenos, Lathen. Horum viginti quattuor angelorum paterni patrem co-

δίγνωμος Epitome p. 322, 41: ἀγνώμων C M 72. πάντα Epitome p. 323, 46: ὄντα C M 75. δ' om C 76. εὐνοίαν] εὐνήν R. Scottus. Videtur vox integra esse; nam Hippolytus respexerit scripturam receptam in loco 1 Cor. 7, 3 iam a Scotto laudatam: ὀφειλομένην εὐνοίαν, qui euphemismus quidam erat pro voc. ὀφειλήν. 81. Βαβελραμῶς C: Βάβελ, Ἀχαμῶς M 82. Κατίθαν] Λευιάθάν? Φαραώθ C M 84. συναϊροῦνται C

85 τοῦ· οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ Ἐδέμ· τούτων δὲ τῶν ἀγγέλων
 ὁμοῦ πάντων τὸ πλῆθος ὁ παράδεισος, φησὶν, ἔστι, περὶ οὗ
 λέγει Μωσῆς· Ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ
 κατὰ ἀνατολάς, τουτέστι κατὰ πρόσωπον τῆς Ἐδέμ, ἵνα
 βλέπη τὸν παράδεισον ἢ Ἐδέμ, τουτέστι τοὺς ἀγγέλους, διὰ
 90 παντός. Τούτου τοῦ παραδείσου ἀλληγορικῶς οἱ ἄγγελοι κέ-
 κληνται ξύλα, καὶ ἔστι τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὁ τρίτος τῶν πατρι-
 κῶν ἀγγέλων Βαρούχ, τὸ δὲ ξύλον τοῦ εἰδέναι γνωσὶν καλοῦ
 καὶ πονηροῦ ὁ τρίτος τῶν μητρικῶν ἀγγέλων, ὁ Νάας. Οὕτως
 γὰρ λέγει δεῖν τὰ Μωσέως ἐρμηνεύειν, λέγων· περιεσταλμένως
 95 αὐτὰ εἶπεν ὁ Μωϋσῆς διὰ τὸ μὴ πάντας χωρεῖν τὴν ἀλήθειαν.
 Γενομένου δέ, φησί, τοῦ παραδείσου ἐξ εὐαρεστήσεως κοινῆς
 Ἐλωεὶμ καὶ Ἐδέμ, οἱ τοῦ Ἐλωεὶμ ἄγγελοι λαβόντες ἀπὸ τῆς
 καλλίστης γῆς, τουτέστιν οὐκ ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους τῆς
 Ἐδέμ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ὑπὲρ βουβῶνα ἀνθρωποειδῶν καὶ ἡμέ-
 1 ρων χωρίων | τῆς γῆς ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ δὲ τῶν θη-
 ριωδῶν μερῶν, φησί, γίνονται τὰ θηρία καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα.
 Τὸν ἄνθρωπον οὖν ἐποίησαν σύμβολον τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ
 εὐνοίας, καὶ κατατίθενται τὰς ἐαυτῶν δυνάμεις εἰς αὐτόν, Ἐδέμ
 5 μὲν τὴν ψυχὴν, Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα. Καὶ γίνεται οἶονεὶ
 σφραγὶς τις αὐτῆ καὶ φιλίας ὑπόμνημα καὶ σύμβολον αἰώνιον
 τοῦ γάμου τῆς Ἐδέμ καὶ τοῦ Ἐλωεὶμ ἄνθρωπος, ὁ Ἀδάμ.
 Ὅμοίως δὲ καὶ ἡ Εὐὰ γέγονε, φησὶν, ὡςπερ Μωσεὶ γέγραπται,
 εἰκῶν καὶ σύμβολον, σφραγὶς εἰς αἰῶνα φυλαχθησομένη τῆς
 10 Ἐδέμ· κατετέθη τε ὁμοίως καὶ ἐν τῇ Εὐὰ τῇ εἰκόνι ψυχὴ μὲν
 ἀπὸ τῆς Ἐδέμ, πνεῦμα δὲ ἀπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ. Καὶ ἐδόθησαν
 ἐντολαὶ αὐτοῖς· Ἀῦξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ κα-
 τακληρονομήσατε τὴν γῆν, τουτέστι τὴν Ἐδέμ, οὕτω γὰρ
 θέλει γεγράφθαι. Πᾶσαν γὰρ τὴν ἐαυτῆς δύναμιν οἶονεὶ τινα
 15 οὐσίαν ἐν γάμῳ ἢ Ἐδέμ προσήνεγκε τῷ Ἐλωεὶμ. Ὄθεν, φησί,
 κατὰ μίμησιν ἐκείνου τοῦ πρώτου γάμου προῖκα προσφέρουσι
 μέχρι σήμερον αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσι, θείῳ τινὶ καὶ πατρικῷ
 νόμῳ πειθόμεναι τῷ γενομένῳ πρὸς Ἐλωεὶμ τῆς Ἐδέμ. Κτι-
 σθέντων δὲ πάντων, ὡς γέγραπται παρὰ τῷ Μωϋσῆ, οὐρανοῦ
 20 τε καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ, εἰς τέτταρας ἀρχὰς διηρέθησαν οἱ
 δώδεκα τῆς μητρὸς ἄγγελοι, καὶ καλεῖται τούτων ἕκαστον τεταρ-

mitantur et omnia perficiunt ex voluntate eius, materni autem 15
matrem Edem. Horum autem angelorum simul omnium mul-
tudo paradisi est, inquit, de quo ait Moses: *Plantavit deus*
paradisum in Edem orientem versus, hoc est versus faciem
Edem, ut spectet paradisum Edem, hoc est angelos, in perpe-
tuum. Huius paradisi allegorice angeli vocantur ligna, et est 20
lignum vitae tertius paternorum angelorum, Baruch; lignum
autem habendi cognitionem boni et mali tertius maternorum
angelorum, Naas. Ita enim ait Mosis verba interpretanda
esse dicens: Circumloquendo ea extulit Moses, quippe cum non
omnes assequantur veritatem. Facto autem, inquit, paradiso 25
ex complacito communi Elohim et Edem, Elohim angeli, su-
mentes a pulcherrima terra, hoc est non a bestiali parte Edem,
sed ex partibus supra inguina homini similibus et cicuribus
terrae faciunt hominem. Ex bestialibus autem partibus, inquit,
gignuntur bestiae et reliqua animalia. Hominein igitur fece- 30
runt exemplum unitatis suae et caritatis et deponunt suas uter-
que potestates in eo, et Edem quidem animum, Elohim autem
spiritum. Et existit hoc tanquam sigillum quoddam et amoris
monimentum et exemplum aeternum nuptiarum Edem et Elo-
him, homo, qui est Adam. Pariter autem etiam Eva facta est, 35
inquit, ut scriptum est Mosi, imago et exemplum, sigillum in
perpetuum custodiendum illius Edem. Depositaque est pariter
etiam in Eva, imagine, anima quidem ab illa Edem, spiritus au-
tem ab Elohim, et data sunt imperata iis: *Augemini et multi-*
plicamini et sortimini terram, hoc est Edem; sic enim vult 40
scriptum esse. Omnem enim potestatem suam tanquam ali-
quam dotem in nuptiis Edem attulit Elohim. Unde, inquit, per
imitationem primarum illarum nuptiarum dotem afferunt hodie-
que mulieres viris divinae cuidam et patriae legi obsecutae,
quae lex sancita est inter Edem et Elohim. Conditis autem 45
omnibus, ut scriptum est apud Mosen, et caelo et terra et iis,
quae in eis insunt, in quattuor imperia divisi sunt duodecim

94. περιεσταλμένος C

99. τῶν ὑπὲρ] τὸν ὑπὲρ

3. ἐποίησε C M

4. αὐτόν] ἑαυτόν C

9. φυλαχθησόμενος C

12. 13. 1 Mos.

1, 28. Ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ καιαχυριεύ-
σατε αὐτῆς κ. τ. λ.

17. θείω τινὲ bis in Cod. M

20. αὐτῇ R.

Scottus: ἀρχῇ C M

τημόριον ποταμός, Φεισών και Γεών και Τίγρις και Εὐφράτης, ὡς, φησί, λέγει Μωϋσῆς· οὗτοι ἐμπεριέρχονται οἱ δώδεκα ἄγγελοι εἰς τέτταρα μέρη συμπεριπεπλεγμένοι καὶ διέπουσι τὸν
 25 κόσμον, σατραπικὴν τινα ἔχοντες κατὰ τοῦ κόσμου παρὰ τῆς Ἐδὲμ ἐξουσίαν. Μένουσι δὲ οὐκ ἀεὶ ἐπὶ τῶν τόπων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' οἶονεὶ ἐν χορῶ κυκλικῶ ἐμπεριέρχονται, | ἀλλάσσοντες τόπον ἐκ τόπου καὶ παραχωροῦντες ἐν χρόνοις καὶ διαστήμασι τοὺς τόπους τειταγμένους ἑαυτοῖς. Ὅταν δὲ ἐπικρατῆ τῶν τό-
 30 πων ὁ Φεισών, λιμός, στενοχωρία, θλίψις ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς γῆς γίνεται· φειδωλὸν γὰρ τὸ παράταγμα τῶν ἀγγέλων τούτων· ὁμοίως καὶ ἐκάστου μέρους τῶν τεσσάρων, κατὰ τὴν ἐκάστου δύναμιν καὶ φύσιν, κακοὶ καιροὶ καὶ νόσων στάσεις. Καὶ τοῦτο εἰσαεὶ κατὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν τεταρτημορίων ὡς-
 35 περὶ ποταμῶν ῥεῦμα κακίας κατὰ θέλησιν τῆς Ἐδὲμ ἀδιαλείπτως τὸν κόσμον περιέρχεται. Γέγονε δὲ ἡ τῆς κακίας ἀνάγκη ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας· κατασκευάσας καὶ δημιουργήσας Ἐλ-
 εὼϊμ ἐκ κοινῆς εὐαρεστήσεως τὸν κόσμον, ἀναβῆναι ἠθέλησεν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τοῦ οὐρανοῦ καὶ θεάσασθαι, μὴ τι γέγονε τῶν
 40 κατὰ τὴν κτίσιν ἐνδεῶς, συμπαραλαβὼν τοὺς ἰδίους ἀγγέλους μετ' αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἀνωφερῆς, καταλιπὼν τὴν Ἐδὲμ κάτω, γῆ γὰρ οὐσα ἐπακολουθεῖν ἄνω τῷ συζύγῳ οὐκ ἠθέλησεν. Ἐλ-
 θὼν οὖν ὁ Ἐλ-εὼϊμ ἐπὶ τὸ πέρασ ἄνω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ θεά-
 σάμενος φῶς κρεῖττον ὑπὲρ ὃ αὐτὸς ἐδημιούργησεν εἶπεν· Ἄνοι-
 45 ξατέ μοι πύλας, ἵνα εἰσελθὼν ἐξομολογήσωμαι τῷ κυρίῳ· ἐδόκουν γὰρ ἐγὼ κύριος εἶναι. Φωνὴ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ φωτὸς ἐδόθη λέγουσα· Αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσέρχονται δι' αὐτῆς· καὶ ἀνεψύχθη παραχρῆμα ἡ πύλη, καὶ εἰσῆλθεν ὁ πατήρ δίχα τῶν ἀγγέλων πρὸς τὸν
 50 ἀγαθὸν καὶ εἶδεν, αἱ δὲ φθαλμοὶ οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀγαθός· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Ὁ δὲ πατήρ λέγει πρὸς τὸν ἀγαθόν· Ἔασόν με κύριε καταστρέψαι τὸν κόσμον, ὃν | πεποίηκα· τὸ πνεῦμα γὰρ μου ἐνδέ-
 55 δεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θέλω αὐτὸ ἀπολαβεῖν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀγαθός· Οὐδὲν δύνασαι κα-

23. ἐμπεριέρχονται C M 25. ἀστραπικὴν C 27. ἐμπεριέρχονται C M
 29. τεταγμένων C 34. ἐπικράτησιν] ἐπικρασίην C
 34. 35. ὡσπερεῖ] ὡς περὶ C: ὡσπερ M 41. Ἐδὲμ κάτω, γῆ] Ἐδὲμ,

matris angeli, et vocatur horum quodque quadrans amnis Phison et Gehon et Tigris et Euphrates, ut, inquit, dicit Moses. Hi circumvagantur duodecim angeli in quattuor partes inter se 50 complicati et gubernant mundum, satrapicam quandam obtinentes in mundum ab Edem acceptam potestatem. Manent autem non semper in locis iisdem, sed tanquam in choro cyclico circumvagantur, mutant locum ex loco et cedentes certis temporibus et intervallis loca sibi constituta. Quando autem im- 55 perium tenet locorum Phison, fames, angustiae, miseria in illa parte terrae oriuntur. Parca (*φειδωλόν*) enim iuxta-collocatio horum angelorum. Pariter etiam singularum partium quattuor illarum ex singularum vi et natura mala tempora et morborum irritationes. Et hoc in perpetuum secundum imperia illorum 60 quadrantium tanquam amnium flumen malitiae ex voluntate Edem nunquam intermisso cursu mundum circumit. Exstitit autem malitiae necessitas ex tali quadam causa. Cum comparasset et fabricatus esset Elohim ex communi complacito mundum, ascendere voluit in alta caeli et contemplari, num aliquid desi- 65 deraretur in rebus a se conditis, assumptis una secum angelis suis (ferebatur enim sursum), relicta Edem infra; terra enim quoniam erat, sequi sursum coniugem nolebat. Postquam igitur venit Elohim ad extremum supra caeli et adspexit lucem superiorem illa, quam ipsa fabricaverat, dixit: *Aperite mihi* 70 *portas, ut, ubi intravero, confitear domino, opinabar enim ego dominus esse.* Vox ei ab luce reddita est dicens: *Haec porta domini, iusti intrant per eam, et patefacta est ilico porta et intravit pater absque angelis ad Bonum et vidit, quae oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascenderunt.* Tum 75 dicit ei Bonus: *Conside ad dexteram meam.* Pater autem dicit Bono: *Sine me, domine, pervertere mundum, quem feci; spiritus enim meus illigatus est in homines, et volo eum recipere.* Tum dicit ei Bonus: *Nihil potes mali facere, cum apud*

κατώγη C: Ἐδέμ, κατοφερής M 42. οὐσαν C 44. sqq. Cf. Ps. 117, 19. 20: Ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ. Αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. 50. 51. 1 Cor. 2, 9. Cf. supra p. 216, 24 sqq. ubi οὐδὲ pro καὶ — οὐκ legitur. 52. Ps. 109, 1. 53. τὸν κόσμον] ἐς τὸν κόσμον susp. M 55. ἀνθρώπους Bernaysius: οὐρανοῦς C M

κοποιῆσαι παρ' ἐμοὶ γενόμενος, ἐκ κοινῆς γὰρ εὐα-
 ρεσιτήσεως ἐποιήσατε τὸν κόσμον σύ τε καὶ ἡ Ἐδέμ.
 ἔασον οὖν τὴν Ἐδέμ ἔχειν τὴν κτίσιν μέχρι οὗ βού-
 60 λεται· σὺ δὲ μένε παρ' ἐμοί. Τότε γνοῦσα ἡ Ἐδέμ ὅτι
 καταλέλειπται ὑπὸ τοῦ Ἐλωείμ, λυπηθεῖσα παρέστησεν αὐτῇ
 τοὺς ἰδίους ἀγγέλους καὶ εὐπρεπῶς ἐκόσμησεν ἑαυτήν, εἴ πως
 εἰς ἐπιθυμίαν ἔλθῶν ὁ Ἐλωείμ κατέλθῃ πρὸς αὐτήν. Ὡς δὲ
 κρατηθεὶς τῷ ἀγαθῷ ὁ Ἐλωείμ οὐκέτι κατῆλθε πρὸς τὴν Ἐδέμ,
 65 προσέταξεν ἡ Ἐδέμ τῇ Βάβελ, ἧτις ἐστὶν Ἀφροδίτη, μοιχείας
 καὶ χωρισμοὺς γάμων κατασκευάσαι ἐν ἀνθρώποις, ἵνα ὡς αὐτῇ
 κενώρισται ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ, οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωείμ
 τὸ ὄν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς χωρισμοῖς τοῖς τοιούτοις βασανί-
 ζηται λυπούμενον, καὶ πάσχη τὰ αὐτὰ ὅποια καὶ ἡ Ἐδέμ κα-
 70 ταλελειμμένη. Καὶ δίδωσιν ἐξουσίαν ἡ Ἐδέμ μεγάλην τῷ τρί-
 τῳ ἀγγέλῳ αὐτῆς τῷ Νάας, ἵνα πάσαις κολάσῃ κολάζῃ τὸ
 πνεῦμα τοῦ Ἐλωείμ τὸ ὄν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα διὰ τοῦ
 πνεύματος ἢ κολαζόμενος ὁ Ἐλωείμ ὁ καταλιπὼν παρὰ τὰς
 συνθήκας τὰς γενομένας αὐτῶν τὴν σύζυγον. Ἰδὼν ταῦτα ὁ
 75 πατὴρ Ἐλωείμ ἐκπέμπει τὸν Βαρούχ, τὸν τρίτον ἀγγελὸν τῶν
 ἑαυτοῦ, εἰς βοήθειαν τῷ πνεύματι τῷ ὄντι ἐν τοῖς ἀνθρώποις.
 Πάλιν ἔλθῶν οὖν ὁ Βαρούχ ἔστη ἐν μέσῳ τῶν ἀγγέλων τῆς
 Ἐδέμ, τουτέστιν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου (παραδείσος γὰρ οἱ
 ἀγγελοι, ὧν μέσος ἔσθη), καὶ παρήγγειλε τῷ ἀνθρώπῳ, ἀπὸ
 80 παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγεῖν,
 ἀπὸ δὲ τοῦ [ξύλου τοῦ] γινώσκειν τὸ καλὸν καὶ το
 πο|νηρὸν μὴ φαγεῖν, ὅπερ ἐστὶν ὁ Νάας, τουτέστι τοῖς
 μὲν ἄλλοις ἀγγέλοις πείθεσθαι τοῖς ἐνδεκα τῆς Ἐδέμ, πάθῃ
 μὲν γὰρ ἔχουσιν οἱ ἐνδεκα, παρανομίαν δὲ οὐκ ἔχουσιν· ὁ δὲ
 85 Νάας παρανομίαν ἔσχε· προσῆλθε γὰρ τῇ Εὐά ἐξαπατήσας αὐ-
 τὴν καὶ ἐμοίχευσεν αὐτήν, ὅπερ ἐστὶ παράνομον· προσῆλθε δὲ
 καὶ τῷ Ἀδὰμ καὶ ἔσχεν αὐτὸν ὡς παῖδα, ὅπερ ἐστὶ καὶ αὐτὸ
 παράνομον· ἐνθεν γέγονε μοιχεία καὶ ἀρσενοκοιτία. Ἀπὸ τότε
 ἐπεκράτησε τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ ἀγαθὰ ἐκ μιᾶς
 90 ἀρχῆς γενόμενα τῆς τοῦ πατρὸς. Ἀναβὰς γὰρ πρὸς τὸν ἀγα-
 θὸν ὁ πατὴρ ὁδὸν ἔδειξε τοῖς ἀναβαίνειν θέλουσιν. Ἀποστάς
 δὲ τῆς Ἐδέμ ἀρχὴν κακῶν ἐποίησε τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς

me sis; ex communi enim complacito fecistis mundum et tu⁸⁰
 et Edem; sinito igitur Edem habere mundum donec volet, tu
 autem mane apud me. Tum intelligens Edem se desertam esse
 ab Elohim, dolore correpta ad latus suum posuit suos sibi an-
 gelos et decore ornavit sese, si forte Elohim in cupiditatem sui
 veniens descenderet ad se. Ubi autem victus a Bono Elohim⁸⁵
 non iam descendit ad Edem, imperavit Edem Babel, quae est
 Venus, adulteria et divortia nuptiarum instituere in hominibus,
 ut, sicut ipsa repudiata sit ab Elohim, sic etiam spiritus Elo-
 him, qui est in hominibus, divortiis eiusmodi vexetur atque
 angatur et patiatur eadem, qualia et Edem derelicta. Et lar-⁹⁰
 gatur Edem magnam potentiam tertio angelo suo Naas, ut om-
 nibus poenis puniat spiritum Elohim, qui est in hominibus, ut
 per spiritum puniatur Elohim, qui deseruit contra pactiones in-
 ter eos factas coniugem. Haec cum vidit pater Elohim, emit-
 tit Baruch, tertium angelorum suorum, in auxilium spiritus, qui⁹⁵
 est in hominibus. Rursus igitur Baruch constitit in mediis an-
 gelis Edem, hoc est in medio paradiso (paradisus enim angeli,
 quibus in mediis constitit), et annuntiavit homini: *Ab omni li-
 gno paradisi edendo vesceris, ab eo autem, quod est cogno-
 scendo bonum et malum, noli vesci*, id quod est Naas, hoc est,¹
 obsequendum esse reliquis angelis undecim Edem, passiones
 enim habent undecim illi, iniustitiam autem non habent; Naas
 autem iniustitiam habuit, accessit enim ad Evam deceptam a
 sese et vitiavit eam, id quod est iniustum, accessit autem etiam⁵
 ad Adam abususque eo est tanquam puero, id quod et ipsum
 est iniustum. Hinc venit scortatio et masculorum concubitus.
 Exinde dominata sunt mala in hominibus et bona ex eodem
 fonte orta patris. Postquam enim ascendit ad Bonum pater,
 viam monstravit ascensuris, postquam autem discessit ab Edem¹⁰
 principium malorum fecit spiritui, qui est in hominibus. Mis-

om C M Cf. infra lin. 72. 68. 69. βασανίζεται C 74. αὐτῶν]
 αὐτῶ C M 76. 77. ἀνθρώποις. Πάλιν ἐλθὼν] ἀνθρώποις πᾶσιν. Ἐλ-
 θὼν C M 79—82. 1 Mos. 2, 17. Cfr. supra p. 208, 91 sqq.
 81. τοῦ ξύλου τοῦ] τοῦ C: τοῦ τοῦ M 92. τῷ πνεύματι τῷ ἐν τοῖς ἀν-
 θρώποις] τῷ πνεύματι τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς C: τῷ πνεύματι τ.
 πατρ. τοῦ ἐν τοῖς ἀνθρώποις susp. M: τῷ πνεύματι τοῦ πατρ. τῷ ἐν τοῖς
 ἀνθρώποις Bernaysius.

ἀνθρώποις. Ἐπέμφθη οὖν ὁ Βαρούχ πρὸς τὸν Μωσέα, καὶ
 δι' αὐτοῦ ἐλάλησε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, ὅπως ἐπιστραφῶσι πρὸς
 95 τὸν ἀγαθόν. Ὁ δὲ τρίτος ὁ δια τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς
 Ἐδέμ οἰκούσης εἰς τὸν Μωσέα, ὡσπερ καὶ εἰς πάντας ἀνθρώ-
 πους, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ ἐπεσκίασε καὶ τὰς ἰδίας ἐποίη-
 σεν ἀκούσθαι· δια τοῦτο ἡ ψυχὴ κατὰ τοῦ πνεύματος τέτακ-
 ται, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ τῆς ψυχῆς. Ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ ἐστὶν
 1 Ἐδέμ, τὸ δὲ πνεῦμα Ἐλωείμ, ἐκάτερα ὄντα ἐν πᾶσιν ἀνθρώ-
 ποις καὶ θήλεσι καὶ ἄρρεσι. Πάλιν μετὰ ταῦτα ἐπέμφθη ἐπὶ
 τοὺς προφήτας ὁ Βαρούχ, ἵνα διὰ τῶν προφητῶν ἀκούσῃ τὸ
 πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἀνθρώποις κατοικοῦν καὶ φύγῃ τὴν Ἐδέμ
 5 καὶ τὴν πλάσιν τὴν πονηράν, ὡσπερ ἔφυγεν ὁ πατὴρ Ἐλωείμ·
 ὁμοίως καὶ [διὰ τῶν προφητῶν] τῇ αὐτῇ ἐπινοίᾳ ὁ Νάας διὰ
 τῆς ψυχῆς τῆς ἐνοικούσης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι
 τοῦ πατρὸς ὑπέσυρε τοὺς προφήτας, καὶ ὑπεσύρησαν | πάντες,
 καὶ οὐκ ἠκολούθησαν τοῖς λόγοις τοῦ Βαρούχ, οὓς ἐνετείλατο
 10 Ἐλωείμ. Τὸ τελευταῖον ἐξ ἀκροβυστίας προφήτην ἐπελέξατο
 Ἐλωείμ τὸν Ἡρακλέα καὶ ἐπεμψεν, ἵνα τοὺς δώδεκα ἀγγέλους
 τῆς Ἐδέμ καταγωνίσῃται καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν πατέρα ἀπὸ τῶν
 δώδεκα ἀγγέλων τῆς κίσεως τῶν πονηρῶν. Ταῦτά ἐστι τα
 δώδεκα ἄθλα τοῦ Ἡρακλέους, ἃ κατηγωνίσασατο ὁ Ἡρακλῆς τῇ
 15 τάξει, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἕως ἐσχάτου, λέοντα καὶ ὕδραν καὶ
 κάπρον καὶ τὰ ἐξῆς. Τῶν ἐθνῶν γὰρ εἶναι ταῦτα τὰ ὀνόματα,
 ἃ μετωνόμασται, φασίν, ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν μητρικῶν ἀγ-
 γέλων. Ὡς δ' ἐδόκει κατηγωνίσθαι, προσπλέκεται αὐτῷ ἡ Ὀμ-
 φάλη, ἣτις ἐστὶ Βάβελ ἢ Ἀφροδίτη, καὶ ὑποσύρει τὸν Ἡρακλέα
 20 καὶ ἀποδιδύσκει τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὰς ἐντολὰς τοῦ Βαρούχ,
 ἃς ἐνετείλατο Ἐλωείμ, καὶ μετενδιδύσκει τὴν ἰδίαν αὐτῆς στο-
 λήν, τουτέστι τὴν δύναμιν τῆς Ἐδέμ τῆς κάτω δυνάμεως, καὶ
 οὕτως ἀτελῆς ἐγένετο τοῦ Ἡρακλέους ἡ προφητεία καὶ τὰ ἔργα
 αὐτοῦ. Τὸ δὲ τελευταῖον ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασι-
 25 λέως πέμπεται ὁ Βαρούχ, καταπεμφθεὶς πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἐλω-
 εῖμ, καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρετ εὔρε τὸν Ἰησοῦν, υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ
 καὶ Μαρίας, βόσκοντα πρόβατα, παιδάριον δωδεκαετής, καὶ
 ἀναγγέλλει αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς πάντα ὅσα ἐγένετο ἀπὸ τῆς Ἐδέμ

95. Post verba τρίτος ὁ quaedam excidisse videntur 96. οἰκούσης
 C: ἠκούσης M 98. Cf. Galat. 5, 17: ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ (στρατεύεται)

sus igitur est Baruch ad Mosen et per eum locutus est filiis Israëli, ut converterentur ad Bonum. Tertius autem (angelus Edem) per animam ab Edem habitantem in Mose, sicut etiam in omnibus hominibus, praecepta Baruch obscuravit et sua ipsius 15 fecit ut audirentur. Propterea anima exadversum spiritui collocata est et spiritus animae. Anima enim est Edem, spiritus autem Elohim, quorum utrumque est in omnibus hominibus et femininis et masculis. Rursus post haec missus est ad prophetas Baruch, ut per prophetas audiret spiritus in hominibus 20 habitans et fugeret Edem et ficturam pravam, uti fugit pater Elohim. Pariter etiam eodem consilio Naas per animam inhabitantem in homine cum spiritu patris allexit prophetas et allecti sunt omnes et non obsecuti sunt dictis Baruch, quae iniunxerat Elohim. Ad extremum e praeputio prophetam delegit 25 Elohim Herculem et misit ut duodecim angelos Edem luctando devinceret et liberaret patrem a duodecim angelis creaturae pravis. Hi sunt duodecim labores Herculis, quos peregit Hercules ordine, a primo ad extremum, devincens leonem et hydram et aprum et deinceps. Ethnicorum enim esse haec no- 30 mina, quae repetita esse aiunt ab opera maternorum angelorum. Ubi autem sibi visus est omnes labores peregisse, sese applicat ad eum Omphale, quae quidem est Babel sive Venus, et blandiendo capit Herculem et exuit potestatem eius, praecepta Baruch, quae mandaverat Elohim, et redinduit suam ipsius 35 vestem, hoc est potestatem Edem, infra potestatis, et ita eventu caruerunt Hercules propheta et opera eius. Ad extremum autem diebus Herodis regis mittitur Baruch, demissus rursus ab Elohim, et cum advenit Nazareth, reperit Iesum, filium Iosephi et Mariae, pascentem oves, puerulum duodecim annorum, et 40 annuntiat ei ab initio omnia quaecunque facta sunt ab Edem et Elohim et posthac futura, et dixit: *Omnes ante te prophe-*

Orig. 3, 330 d) κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται κ. τ. λ. 4. ἀνθρώποις] Bernaysius: οὐρανοῖς C M φύγη] φυγὸν C M 6. διὰ τῶν προφητῶν] uncis inclusimus, quippe quae sententiam turbent, fortasse male iterata ex superioribus 7. ψυχῆς] ἐχῆς C M 8. ἐπέσυρε] ἐπέσυρε C: ἐπεσύρειτο susp. M ἐπεσύρησαν] ἐπεσύρησαν C 9. τοῖς λόγοις] οἱ λόγοι C 18. δ' om C M 19. ἦ] ἡ C M

καὶ τοῦ Ἐλωείμ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἐσόμενα, καὶ εἶπε· Πάν-
 30 τες οἱ πρὸ σοῦ προφηταὶ ὑπεσύρησαν. Πειράθητι
 οὖν, Ἰησοῦ, υἱὲ ἀνθρώπου, μὴ ὑποσυρῆναι, ἀλλὰ
 κήρυξον τοῦτον τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀνάγ-
 γειλον αὐτοῖς τὰ περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τὰ περὶ τοῦ
 ἀγαθοῦ, καὶ ἀνάβαινε πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ κάθου
 35 ἐκεῖ μετὰ τοῦ πάντων ἡμῶν πατρὸς Ἐλωείμ. Καὶ
 ὑπήκουσε τῷ ἀγγέλῳ ὁ Ἰησοῦς εἰπὼν, ὅτι κύριε ποιήσω
 πάντα, καὶ ἐκήρυξεν. Ὑποσῦραι οὖν ὁ Νάας καὶ τοῦτον ἠθέ-
 λησε πιστὸς γὰρ ἔμεινε τῷ Βαρούχ. Ὅργισθεις οὖν ὁ
 Νάας, ὅτι αὐτὸν ὑποσῦραι οὐκ ἠδυνήθη, ἐποίησεν αὐτὸν σταυ-
 40 ρωθῆναι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὸ σῶμα τῆς Ἐδέμ πρὸς τὸ ξύλον,
 ἀνέβη πρὸς τὸν ἀγαθόν. Εἰπὼν δὲ τῇ Ἐδέμ· Γύναι, ἀπέ-
 χεις σου τὸν υἱόν, τοντέστι τὸν ψυχικὸν ἀνθρώπον καὶ τὸν
 χοϊκόν, αὐτὸς δὲ εἰς χεῖρας παραθέμενος τὸ πνεῦμα τοῦ πα-
 τρός, ἀνῆλθε πρὸς τὸν ἀγαθόν. Ὁ δὲ ἀγαθός ἐστι Πρίαπος,
 45 ὁ πρὶν τι εἶναι ποιήσας· διὰ τοῦτο καλεῖται Πρίαπος, ὅτι
 ἐπριοποίησε τὰ πάντα. Διὰ τοῦτο, φησὶν, εἰς πάντα ναὸν ἴστα-
 ται, ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως τιμώμενος καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς βα-
 σταύων τὰς θπώρας ἐπάνω αὐτοῦ, τοντέστι τοὺς καρποὺς τῆς
 κτίσεως, ὧν αἴτιος ἐγένετο, πριοποιήσας τὴν κτίσιν πρότερον
 50 οὐκ οὔσαν. Ὅταν οὖν, φησὶν, ἀκούσητε λεγόντων ἀνθρώπων,
 ὅτι κύκνος ἐπὶ τὴν Λήδαν ἦλθε καὶ ἐτεκνοποίησεν ἐξ αὐτῆς, ὁ
 κύκνος ἐστὶν ὁ Ἐλωείμ, καὶ ἡ Λήδα ἡ Ἐδέμ. Καὶ ὅταν λέγω-
 σιν οἱ ἀνθρώποι, ὅτι ἀετὸς ἦλθεν ἐπὶ τὸν Γανυμήδην, ὁ ἀετὸς
 ἐστὶν ὁ Νάας, ὁ δὲ Γανυμήδης ὁ Ἀδάμ· καὶ ὅταν λέγωσιν, ὅτι
 55 ὁ χρυσὸς ἦλθεν ἐπὶ τὴν Δανάην καὶ ἐπαιδοποίησεν ἐξ αὐτῆς,
 ὁ χρυσὸς ἐστὶν ὁ Ἐλωείμ, Δανάη δὲ ἐστὶν ἡ Ἐδέμ. Ὁμοίως
 δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντας τοὺς τοιούτους λόγους μύ-
 θους ἐμφερεῖς ὄντας παραθετέμενοι διδάσκουσιν. Ὅταν οὖν
 προφηταὶ λέγωσιν· Ἄκουε οὐρανὸν καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ,
 60 κύριος ἐλάλησεν, οὐρανὸν λέγει, | φησί, τὸ πνεῦμα τὸ ἐν
 τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ τοῦ Ἐλωείμ, γῆν δὲ τὴν ψυχὴν τὴν ἐν τῷ
 ἀνθρώπῳ σὺν τῷ πνεύματι, κύριον δὲ τὸν Βαρούχ, Ἰσραὴλ δὲ
 τὴν Ἐδέμ· Ἐδέμ γὰρ λέγεται καὶ Ἰσραὴλ ἡ σύζυγος τοῦ Ἐλωείμ.
 Οὐκ ἔγνω με, φησὶν, Ἰσραήλ, εἰ γὰρ ἐγνώκει, ὅτι πρὸς

tae capti sunt. Operam igitur dato, Iesu, fili hominis, ne capiaris, sed nuntiato hunc sermonem hominibus et renuntiato illis quae sunt patris et quae sunt Boni et ascende ad Bonum et 45 considito illic cum omnium nostrum patre Elohim. Et obediit angelo Iesus fatus: O domine, faciam omnia, et renuntiavit. Decipere igitur Naas etiam hunc voluit, [sed Iesus obedire ei noluit], fidelis enim mansit Baruch. Iratus igitur Naas, quod eum decipere non potuit, fecit ut in crucem suffigeretur. Ille 50 autem, relicto corpore Edem in cruce, ascendit ad Bonum. Dicens autem ad Edem: Mulier, habes tuum tibi filium, hoc est animale hominem et choicum; ipse autem deposito in manus patris spiritu ascendit ad Bonum. Bonus autem est Priapus, is qui antequam quidquam esset fecit. Propter hoc 55 vocatur Priapus, quoniam prius fecit omnia. Propterea, inquit, in omni templo statuitur, ab omni natura honoratus et in viis portans fructus auctumnales a se suspensas, hoc est fructus creaturae, quorum auctor extitit, quoniam prius fecit creaturam antea non existentem. Ubi igitur audietis, inquit, dicentes ho- 60 mines cygnum venisse ad Ledam et generasse ex ea, cygnus est Elohim et Leda Edem. Et cum dicunt homines aquilam venisse ad Ganymedem, aquila est Naas, Ganymedes autem Adam, et ubi dicunt aurum venisse ad Danaam et generasse ex ea, aurum est Elohim, Danaë autem est Edem. Similiter 65 autem in eundem modum omnes tales sermones, fabulas consimiles iuxta ponentes, tradunt. Quando igitur prophetae dicunt: Audi caelum et aures arrige, terra, dominus locutus est, caelum dicit, inquit, spiritum qui est in homine ab Elohim, terram autem animam quae est in homine cum spiritu, domi- 70 num autem Baruch, Israël autem Edem. Edem enim vocatur et Israël coniux Elohim. Non cognovit me, inquit, Israël, si enim cognovisset me apud Bonum esse, non puniturus

fort. addendum: ἀλλὰ Ἰησοῦς ἀκολουθῆσαι αὐτῷ οὐκ ἠθέλησε. M 41.
 42. Cf. Ev. Io. 19, 26: Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. 49. πρότερον] πρῶ-
 τον C M 53. Γαννυμήδην bis C 57. 58. μύθους ἐμφερεῖς ὄν-
 τας] μύθους ἐμφέροντας C: μύθοις ἐμφέροντας M 59. λέγουσιν
 C 59. 60. Ies. 1, 2: Ἄκουε οὐρανὲ καὶ ἐνωτίζου γῆ, ὅτι κύριος ἐλά-
 λησεν 61. ἀνθρώπῳ] οὐρανῷ C M 65. Cf. Ies. 1, 3: Ἰσραὴλ
 δέ με οὐκ ἔγνω ἔγνω με] ἐγνώκει C M

65 τῷ ἀγαθῷ εἰμί, οὐκ ἂν ἐκόλαζε τὸ πνεῦμα τὸ ἐν
τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν πατρικὴν ἄγνοιαν.

27. Ἐντεῦθεν γέγραπται δὲ καὶ ὄρκος ἐν τῷ πρώτῳ βι-
βλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ Βαρούχ, ὃν ὀρκίζουσι τοὺς κατακούειν
μέλλοντας τούτων τῶν μυστηρίων καὶ τελείσθαι παρὰ τῷ ἀγα-
70 θῷ· ὃν ὄρκον, φησὶν, ὤμοσεν ὁ πατήρ ἡμῶν Ἐλωείμ παρὰ
τῷ ἀγαθῷ γενόμενος, καὶ οὐ μετεμελήθη ὁμόσας, περὶ οὗ γέ-
γραπται, φησὶν, Ὡμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμελήθη ἴσησε-
ται. Ἔσθαι δὲ ὁ ὄρκος οὗτος· Ὁμνύω τὸν ἐπάνω πάντων,
τὸν ἀγαθόν, τηρῆσαι τὰ μυστήρια ταῦτα καὶ ἐξει-
75 πεῖν μηδενί, μηδὲ ἀνακάμψαι ἀπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἐπὶ
τὴν κτίσιν. Ἐπειδὴν δὲ ὁμώσῃ τούτων τὸν ὄρκον, εἰσέρχεται
πρὸς τὸν ἀγαθόν καὶ βλέπει, ὅσα ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ
οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέ-
βη, καὶ πίνει ἀπὸ τοῦ ζῶντος ὕδατος, ὅπερ ἐστὶ λουτρὸν αὐ-
80 τοῖς, ὡς νομίζουσι, πηγὴ ζῶντος ὕδατος ἀλλομένου. Διακεχώ-
ρισται γὰρ, φησὶν, ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος, καὶ ἔστιν
ὑδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος τῆς πονηρᾶς κτίσεως, ἐν
ᾧ λούονται οἱ χοῖκοὶ καὶ ψυχικοὶ ἀνθρώποι, καὶ ὑδωρ ἐστὶν
ὑπεράνω τοῦ στερεώματος τοῦ ἀγαθοῦ ζῶν, ἐν ᾧ λούονται
85 οἱ πνευματικοὶ ζῶντες ἀνθρώποι, ἐν ᾧ ἐλούσατο Ἐλωείμ καὶ
λουσάμενος οὐ μετεμελήθη. Καὶ ὅταν λέγῃ, φησὶν, ὁ προφή-
της λαβεῖν ἑαυτῷ | γυναικὰ πορνείας, διότι πορ-
νεύουσα ἐκπορνεύσει ἢ γῆ ἀπὸ ὀπισθε τοῦ κυρίου,
τουτέστιν ἢ Ἐδὲμ ἀπὸ τοῦ Ἐλωείμ, ἐν τούτοις, φησὶν, ὁ προ-
90 φῆτης σαφῶς λαλεῖ τὸ ὄλον μυστήριον, καὶ οὐκ ἀκούεται διὰ
τὴν κακίαν τοῦ Νάας. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον τρόπον καὶ
τὰς ἄλλας λαλιὰς προφητικὰς ὁμοίως παράδουσι διὰ πλειόνων
βιβλίων, ἔστι δὲ αὐτοῖς προηγουμένως βιβλίον ἐπιγραφόμενον
Βαρούχ, ἐν ᾧ ὅλην τὴν τοῦ μύθου αὐτῶν διαγωγὴν ὁ ἐντυ-
95 χῶν γινώσεται. Πολλαῖς μὲν οὖν αἰρέσεσιν ἐντυχῶν, ἀγαπητοί,
οὐδενὶ τούτου κακῷ χεῖρονι ἐνέτυχον. Ἀληθῶς δέ, ὡσπερ λέγεται,
κατὰ τὸν αὐτοῦ Ἡρακλέα δεῖ μιμησαμένους ἐκκαθᾶραι τὴν Ἀυγείου
κόπρον, μᾶλλον δὲ ἀμάραν, εἰς ἣν ἐμπεσόντες οἱ τούτου ἐχόμενοι
οὐ πώποτε ἀποπλυθήσονται, ἀλλ' οὐδὲ ἀνακύψαι δυνήσονται.

66. ἀνθρώποις Bernaysius: οὐρανοῖς C M 67. Ἐντεῦθεν quod
clauderat caput superius huc retraximus 70. ὤμοσεν] ὠνόμασεν
C 72. 73. Psalm. 109, 4. 73. οὗτος] οὕτως C M 73.

erat spiritum, qui est in hominibus per paternam ignorantiam.

27. Hinc autem scriptum est etiam iusiurandum in primo 75 libro qui inscribitur Baruch, quo obstringunt eos, qui audire volunt haec mysteria et initiari apud Bonum, quod iusiurandum, inquit, iuravit pater noster Elohim, cum ad Bonum venisset, nec poenituit eum iurisiurandi, quo de patre scriptum est, inquit: *Iuravit dominus, nec poenitebit eum.* Est autem 80 iusiurandum hoc: *Iuro per eum, qui est super omnia, Bonum, me custoditurum haec mysteria nec cuiquam edicturum, nec reflexurum a Bono ad creaturam.* Ubi autem hoc iusiurandum iuravit, intrat ad Bonum et cernit *quidquid oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit*, et bibit a viva aqua, 85 id quod est lavacrum illis, ut arbitrantur, fons vivae aquae salientis. Discretum enim est inter aquam et aquam, et est aqua infra firmamentum pravae creaturae, in quo lavantur choici et animales homines, et aqua est supra firmamentum Boni viva, in qua lavantur spirituales vivi homines, in qua lavabatur Elo- 90 him et postquam laverat non poenituit eum. Et quando, inquit, dicit propheta: *Sumito tibi mulierem scortationis, quoniam scortando divortium faciet terra a domino*, hoc est Edem ab Elohim, in his, inquit, propheta aperte eloquitur omne mysterium, nec auditur propter malitiam Naas. Ad eundem illum 95 modum etiam alia dicta prophetica similiter deflectunt per complures libros. Est autem iis praecipue liber inscriptus Baruch, in quo omnem fabulae eorum expositionem reperient qui incident. Quanquam igitur in multas incidi haereses, dilecti, in nullum hoc malo saevius incidi. Revera autem, sicuti dicitur, secundum 1 illius Herculem oportet imitatos Augiae expurgare stabulum, vel ut rectius dicam, sentinam, in quam cum inciderunt qui sunt ab eo non unquam abluentur, immo ne caput quidem tollere poterunt.

74. πάντων, τὸν ἀγαθὸν] πάντα τὸν ἀγαθὸν pr C: πάντων τῶν ἀγαθῶν
corr C M 77—79 1 Cor. 2, 9 80. πηγὴ — ἀλλομένου] Ev.
Io. 4, 14. coll. v. 10 80—84. Cf. 1 Mos. 1, 6. 7 84.
ὑπεράνω] ὑπὸ ἄνω C 87. sqq. Hos. 1, 2: Βάδιζε, λάβε σεαυτῷ γυ-
ναῖκα πορνείας καὶ τέκνα πορνείας, διότι ἐκπορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ
ἀπὸ ὀπισθεν τοῦ κυρίου. 92. ἄλλας λαλιὰς] ἄλλας C M παρά-
δουσι] παραδιδούσι C M 94. 95. ὁ ἐντυχῶν] ὁ εὖ τυχῶν C 96.
97. λέγεται] λέγει καὶ ὁ C M, qui καλὸς susp. pro κατὰ 98. ἀνεχό-
μενοι C M 99. ἀποπληθήσονται C

1 28. Ἐπεὶ γοῦν καὶ τὰ Ἰουστίνου τοῦ ψευδογνωστικοῦ ἐπιχειρήματα ἐξεθέμεθα, δοκεῖ καὶ τὰς τῶν ἀκολούθων αἰρέσεων δόξας ἐν ταῖς ἐξῆς βίβλοις ἐκθέσθαι, μηδένα δὲ καταλιπεῖν ἀνέλεγκτον αὐτῶν, τῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένων παρατιθεμένων, ὄντων ἱκανῶν πρὸς παραδειγματισμόν, εἰ καὶ μόνον ἐκρηθεῖη τὰ ἀπόκρυφα παρ' αὐτοῖς καὶ ἄρρητα, ἃ μόλις μετὰ πολλοῦ πόνου μυοῦνται οἱ ἄφρονες. Ἴδωμεν οὖν τί καὶ Σίμων λέγει.]

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

BIBLION ε'.

- 1 1. Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ ἕκτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου.
2. Τίνα τὰ Σίμωνι τετολημμένα, καὶ ὅτι ἐκ μαγικῶν καὶ ποιητικῶν τὸ δόγμα κρατύνει.
- 5 3. Τίνα ὁ Οὐαλεντίνος δογματίζει, καὶ ὅτι ἐκ γραφῶν οὐ συνίσταται αὐτοῦ τὸ δόγμα, ἀλλὰ ἐκ τῶν Πλατωνικῶν καὶ Πυθαγορικῶν δογμάτων.
4. Καὶ τίνα τὰ Σεκούνδῳ καὶ Πτολεμαίῳ καὶ Ἡρακλέωνι δοκοῦντα, ὡς καὶ αὐτοὶ τοῖς αὐτοῖς, οἷς οἱ Ἕλληνες σοφοί, 10 ἐχρήσαντο ἄλλοις ῥήμασι.
5. Τίνα τὰ Μάρκῳ καὶ Κολαορβάσῳ νομισθέντα, καὶ ὅτι πνῆς αὐτῶν μαγείαις καὶ ἀριθμοῖς Πυθαγορείοις ἔσχον.
6. Ὅσα μὲν οὖν ἐδόκει τοῖς ἀπὸ τοῦ ὄψεως τὰς ἀρχὰς παρειληφόσι καὶ κατὰ τελείωσιν τῶν χρόνων εἰς φανερόν τὰς 15 δόξας ἐκουσίως προενεγκαμένοις, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ οὔση πέμπτῃ τοῦ ἐλέγχου τῶν αἰρέσεων ἐξεθέμην. Νυνὶ δὲ καὶ τῶν ἀκολούθων τὰς γνώμας οὐ | σιωπήσω, ἀλλ' οὐδὲ μίαν ἀνέλεγκτον καταλείψω, εἴγε δυνατὸν πάσας ἀπομνημονεῦσαι καὶ τὰ τούτων ἀπόρρητα ὄργια, ἃ δικαίως ὄργια κλητέον· οὐ γὰρ

4. ἀνέλεκτον C ὑπ' αὐτῶν] ὑπ' αὐτὸν C 5. ἐκκριθεῖη C
 6. παρ' αὐτῆς C 7. μύονται C 10. ἄλλοις] ἀλλ' ἄλλοις? quamquam sententia potius requirere videtur: ἀλλ' ἄλλος ἄλλοις 12. ἔσχον] ἐνέσχον vel ἐσχόλαζον M: προσέσχον? 14. παρειληφόσι C

28. Postquam igitur etiam Iustini pseudognostici conamina exposuimus, placet etiam comparium haeresium opiniones in libris deinceps exponere, nullum autem relinquere irrefutatum eorum, dum apponimus ab iis dicta, sufficientia illa ad exemplum, etiamsi solum edicantur recondita apud eos et arcana, quae aegre cum multo labore initiantur imprudentes. Videamus igitur quid etiam Simon dicat.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER SEXTUS.

1. Haec insunt in sexto libro refutationis omnium haeresium.
2. Quaenam sint Simonis conamina, et eius dogma ex magicis et poëticis vim habere.
3. Quaenam Valentinus doceat, cuius dogma non constare ex scripturis, sed ex Platonicis et Pythagoreis placitis.
4. Et quaenam placuerint Secundo et Ptolemaeo et Heraclioni, ut et ipsi iisdem quibus Graecorum philosophi usi sint, sed aliis verbis.
5. Quaenam Marci et Colarbasi decreta fuerint, et quodam eorum ad magicas artes et numeros Pythagoreos sese applicuisse.
6. Quotquot igitur sententiae placuerint iis, qui a serpente initia doctrinae suae assumpserunt et progressu temporum in apertum commenta sua sponte prodiderunt, in eo libro, qui hunc praecedit isque refutationis haeresium quintus est, exposui. Iam vero ne eorum quidem qui subsequuti sunt sententias silebo, sed ne unam quidem irrefutatam omittam, si quidem fieri potest, ut omnes commemorem eorumque arcana orgia, quae merito orgia appellanda sunt; non enim profecto

τελείωσιν Bunsenius (*Hippolytus and his age* 2. ed. 1, 350): μείωσιν C M
 15. ἔκουσίως] ἀνοσίως Bunsenius l. l. προσεγγεγαμένοις C M 16.
 τοὺς ἐλέγχους C M

20 μακρὰν ἀπέχουσιν ὀργῆς τοιαῦτα τετολμηκότες, ἵνα καὶ τῇ ἐτυ-
μολογίᾳ χρήσωμαι.

7. Δοκεῖ οὖν καὶ τὰ Σίμωνος τοῦ Γιττηνοῦ, κώμης τῆς
Σαμαρείας, νῦν ἐκθέσθαι, παρ' οὗ καὶ τοὺς ἀκολουθούς δεί-
ξομεν ἀφορμὰς λαβόντας ἑτέροις ὀνόμασιν ὁμοία τετολμηκέναι.
25 Οὗτος ὁ Σίμων μαγείας ἔμπειρος ὢν καὶ τὰ μὲν παίξας πολ-
λοὺς κατὰ τὴν Θρασυμήδους τέχνην, ᾧ τρόπῳ ἄνωθεν ἐξεθέ-
μεθα, τὰ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων κακουργήσας, θεοποιησάμενος ἑαυ-
τὸν ἐπεχείρησεν, ἄνθρωπος γόης καὶ μεστὸς ἀπονοίας, ὃν ἐν
ταῖς Πράξεσιν οἱ ἀπόστολοι ἠλεγξαν· οὗ πολλῶ σοφώτερον καὶ
30 μετριώτερον Ἄψεθος ὁ Αἴβυς ὄρεχθεὶς θεὸς νομισθῆναι ἐν
Αἰβύῃ ἐπεχείρησεν, οὗ τὸν μῦθον οὐ πολὺ τι ἀπεμφαίνοντα
τῆς Σίμωνος τοῦ ματαίου ἐπιθυμίας, δοκεῖ διηγήσασθαι ὄντα
ἄξιον τῆς τούτου ἐπιχειρήσεως.

8. Ἄψεθος ὁ Αἴβυς ἐπεθύμησε θεὸς γενέσθαι· ὡς δὲ
35 πολυπραγμονῶν πάνυ ἀπετύγχανε τῆς ἐπιθυμίας, ἠθέλησε καὶ
δοκεῖν γεγονέναι, καὶ ἔδοξέ γε ὡς ἀληθῶς χρόνῳ πλείονι γε-
γονέναι θεός. Ἐθνον γὰρ οἱ ἀνόητοι Αἰβυες αὐτῷ ὡς θεῷ
τὰ δύναμι, νομίζοντες ἄνωθεν ἐξ οὐρανοῦ πεπιστευκέναι φω-
νῇ. Συναθροίσας γὰρ εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν οἰκίσκον ὄρνιθας
40 πλείστους ψιττακοὺς κατέκλεισεν· εἰσὶ δὲ πλείστοι κατὰ τὴν Αἰ-
βύην ψιττακοί, καὶ ἐναργῶς μιμούμενοι πάνυ τὴν ἀνθρωπίνην
φωνήν. Οὗτος χρόνῳ διαθρέψας τοὺς ὄρνεις ἐδίδαξε | λέγειν·
Ἄψεθος θεός ἐστιν. Ὡς δὲ ἤσκησαν οἱ ὄρνιθες χρόνῳ
πολλῶ καὶ τοῦτο ἔλεγον, ὅπερ ᾧστο λεχθὲν θεὸν εἶναι ποιή-
45 σαι νομίζεσθαι τὸν Ἄψεθον, τότε ἀνοίξας τὸ οἶκημα εἶασεν
ἄλλον ἀλλαχόσε τοὺς ψιττακοὺς. Πετομένων δὲ τῶν ὄρνιθων
ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος εἰς πᾶσαν τὴν Αἰβύην, καὶ τὰ ῥήματα αὐ-
τῶν διῆλθε μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, καὶ οὕτως οἱ Αἰβυες κα-
ταπλαγέντες ἐπὶ τῇ τῶν ὄρνιθων φωνῇ τό τε πραχθὲν ὑπὸ
50 τοῦ Ἄψεθου πανούργευμα μὴ ἐννοήσαντες, θεὸν εἶχον τὸν
Ἄψεθον. Τῶν δὲ Ἑλλήνων τις ἀκριβῶς ἐννοήσας τὸ σόφισμα
τοῦ νενομισμένου θεοῦ διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων ψιττακῶν οὐκ

22. Γιττηνοῦ] Γειττηνοῦ corr C M: Γειττηνοῦ pr C. Cf. Steph. Byz.
et Io. Cleric. ad Constitut. apostol. VI, 7 25. μαγείαν C 26.
Cf. supra l. IV, 28—41. p. 89 sqq. 27—29. Cf. Actt. 8, 9—24.

30. Ἄψεθος ὁ Αἴβυς] Cf. Apostolius Proverb. s. v. Ψαφῶν M. Ma-
ximus Tyrius Diss. XXXV prorsus similia de Psaphone quodam Libye

longe absunt ab ira (divina) qui talia conati sunt, ut etiam veriloquio utar.

7. Placet igitur etiam Simonis Gittenensis, qui vicus est Samariae, nunc exponere placita, a quo etiam sectatores demonstrabimus initiis sumptis aliis nominibus consimilia conatos esse.²⁵ Hic Simon magicae artis peritus et partim multos decipiens Thrasymedis arte, quomodo supra exposuimus, partim etiam ope daemonum mala machinatus deificare semet instituit, homo praestigiator et plenus ineptiarum, quem in Actis apostoli convicerunt, quo multo sapientius et modestius Apsethus Libys³⁰ concupiscens pro deo haberi in Libya agressus est, cuius fabulam non admodum illam a Simonis vani illius cupiditate abluentem placet enarrare, quippe quae digna sit huiusce conamine.

8. Apsethus Libys concupivit deus fieri; cum autem nihil³⁵ non conatus prorsus excidisset ausis, nitebatur vel videri factus esse, et visus est profecto re vera lapsu temporis factus esse deus. Sacrificabant enim insani Libyes illi tanquam divinae cuidam potestati, opinati superne de caelo lapsae voci se credere. Congregavit enim in unam eandemque aediculam aves⁴⁰ plurimas psittacos easque inclusit. Sunt autem permulti per Libyam psittaci et accurate admodum humanam vocem imitantes. Hic satis diu aves postquam nutrit docuit fari: *Apsethus deus est*. Postquam autem exercuerunt aves satis diu idque fabantur quod ille opinabatur dictum effecturum esse, ut⁴⁵ crederetur deus esse Apsethus, tum aperta aedícula alium aliorum avolare psittacos sivit. Volantibus autem avibus exiit vox in omnem Libyam et voces illorum penetraverunt usque ad Graecam terram, et ita Libyes perculsi avium voce et fraudem ab Apsetho commissam ignorantes pro deo habebant Apsethum.⁵⁰ Graecorum autem quidam accurate perspectis malis artibus hominis pro deo scilicet venditati per eosdem illos

narrat, nisi quod ultima desiderantur. Maximum Tyrium exscripsit Apostolius *Cent. XVIII*, 48. p. 730. ed. *Leutsch*, qui similem narrationem affert de Hannone Carthaginensi ex Aeliano *V. Hist. XIV*, 30. Cf. etiam Iustin. *XXI*, 4 et Plin. *Nat. Hist. VIII*, 16 37. ἀντιῶ ὡς] ἀντιῶ C M, qui δυνάμει delendum esse censet 44. ᾤετο] ᾤετο τὸ C 50. ἐνοήσαντες C

ἐλέγχει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀφανίζει τὸν ἀλαζόνα καὶ φορτικὸν ἐκείνον ἄνθρωπον. Μετεδίδαξε δὲ ὁ Ἕλλην καθείρξας πολλοὺς ἀπὸ τῶν ψιττακῶν λέγειν· Ἄψεθος ἡμᾶς κατακλείσας ἠνάγκασε λέγειν, Ἄψεθος θεὸς ἐστίν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ Αἰβυες τῆς παλινορίας τῶν ψιττακῶν, πάντες ὁμοθυμαδὸν συνελθόντες κατέκαυσαν τὸν Ἄψεθον.

9. Οὕτως ἠγγιέον Σίμωνα τὸν μάγον ἀπεικάζοντα τῷ Αἰβυῖ τάχιον ἄνθρωπῳ γενομένῳ οὕτως θεῷ. Εἰ δὲ ἔχει τὰ τῆς εἰκόνης ἀκριβῶς, καὶ πέπονθεν ὁ μάγος πάθος τι παραπλήσιον Ἄψεθῳ, ἐπιχειρήσωμεν μεταδιδάσκειν τοῦ Σίμωνος τοὺς ψιττακοὺς, ὅτι Χριστὸς οὐκ ἦν Σίμων ὁ ἐστώς, σιάς, σιησόμενος· ἀλλ' ἄνθρωπος ἦν ἐκ σπέρματος, γέννημα γυναικός, ἐξ αἰμάτων καὶ ἐπιθυμίας σαρκικῆς καθάπερ καὶ οἱ λοιποὶ γεγεννημένος· καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, προϊόντος τοῦ λόγου ῥαδίως ἐπιδείξομεν. Λέγει δὲ ὁ Σίμων μεταφράζων τὸν νόμον Μωσέως ἀνοήτως τε καὶ κακοτέχνως· Μωσέως γὰρ λέγοντος, ὅτι ὁ θεὸς πῦρ φλέγον ἐστὶ καὶ καταναλίσκον, δεξάμενος τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως οὐκ ὀρθῶς, πῦρ εἶναι τῶν ὄλων λέγει τὴν ἀρχήν, οὐ νοήσας τὸ εἰρημένον, ὅτι θεὸς οὐ πῦρ, ἀλλὰ πῦρ φλέγον καὶ καταναλίσκον, οὐκ αὐτὸν διασπῶν μόνον τὸν νόμον Μωσέως, ἀλλὰ καὶ τὸν σκοτεινὸν Ἡράκλειτον συλαγωγῶν. Ἀπέραντον δὲ εἶναι δύναμιν ὁ Σίμων προσαγορεύει τῶν ὄλων τὴν ἀρχήν, λέγων οὕτως· Τοῦτο τὸ γράμμα ἀποφάσεως φωνῆς καὶ ὀνόματος ἐξ ἐπινοίας τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς ἀπεράντου. Διὸ ἔσται ἐσφραγισμένον, κεκρυμμένον, κεκαλυμμένον, κείμενον ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὐ ἡ ῥίζα τῶν ὄλων τεθεμελίωται. Οἰκητήριον δὲ λέγει εἶναι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον τὸν ἐξ αἰμάτων γεγεννημένον, καὶ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ τὴν ἀπέραντον δύναμιν, ἣν ῥίζαν εἶναι τῶν ὄλων φησίν. Ἔστι δὲ ἡ ἀπέραντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατὰ τὸν Σίμωνα οὐδὲν ἀπλοῦν, καθάπερ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέγοντες εἶναι τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλὰ γὰρ εἶναι τὴν τοῦ πυρὸς διπλῆν τινα

60. Nisi amplior corruptela subest, legendum certe τάχιον [ἦ] ἄνθρωπῳ γενομένῳ ὄντως θεῷ, de Christo; confer sequentia. M 67. μεταφράζων] μεταφράσων C: μεταφράσων M 68. Μωσέως] Μωσέως C 69. Cf. 5 Mos. 4, 24: Ὅτι κύριος ὁ θεὸς σου πῦρ καταναλίσκον ἐστὶν αὐτός, θεὸς ζηλώτης. c. 9, 3. 2 Mos. 24, 17 φλέγων —

psittacos non coarguit modo, sed etiam perimit hominem illum gloriosum et inanem. Contra autem docuit homo Graecus, qui multos ex psittacis in cavea inclusisset, dicere: *Apsethus cum* ⁵⁵ *nos inclusisset coëgit dicere, Apsethus deus est.* Audita autem Libyes recantatione psittacorum omnes unanimiter congressi combusserunt Apsethum.

9. Eodem modo statuendum est de Simone, quem citius comparaveris cum Libye illo, quam cum aliquo revera deo sed ⁶⁰ qui assumpserit humanam speciem. Sin autem haec comparatio accurate quadrat et passus est magus passionem quandam Apsetho similem, experiamur redocere Simonis psittacos Christum non fuisse Simonem, qui stat, stetit, stabit, sed hominem illum fuisse ex semine, subolem mulieris, ex sanguine et con- ⁶⁵ cupiscentia carnali sicuti etiam reliquos natum; et haec ita sese habere procedente sermone facile evincemus. Dicit autem Simon traducens legem Moysis insipienter et malitiose. Cum Moses enim dicit: *deus ignis comburens et consumens est*, assumpto eo, quod Moses dixerat, non recte, ignem dicit princi- ⁷⁰ pium esse omnium, non perspecto eo, quod dictum est, deum non ignem, sed ignem comburentem et consumentem esse, in quo non solum legem Mosis pervertit, sed etiam tenebricosum Heraclitum compilavit. In finitam autem esse potestatem Simon appellat universorum principium his verbis usus: *Hic liber re- ⁷⁵ velationis vocis et nominis ex intelligentia magnae potestatis infinitae. Quapropter erit obsignatus, absconditus, velatus, repositus in habitaculo, ubi radix universorum fundata est.* Habitaculum autem dicit esse hominem hunc ex sanguine natum, et inhabitare in eo infinitam illam potestatem, quam radicem ⁸⁰ esse universorum ait. Est autem infinita potestas, quae est ignis, secundum Simonem non simplex quiddam, sicuti plerique, qui dicunt simplicia esse quattuor elementa, et ignem simplicem esse censuerunt, sed ignis scilicet duplicem esse quan-

καταναλίσκων pr C: *γλέγων* — *καταναλίσκων* corr C 70. sqq. Cf. cum his et sequentibus Theodoret. *Haer. fab.* 1, 1 et Epitomen infra l. X, 12 p. 318. 319 ed. Ox. 72. *γλέγων* — *καταναλίσκων* pr C: *γλέγον* — *καταναλίσκων* corr C 74. *συλλαγωγῶν* C 75—79. Cf. supra p. 168, 22—25. 76. *φωνῆς* — *ἐπινοίας*. Cf infra c. 12 p. 240, 35. 36. 77. *τοῦ ἀπεράντου* C

τὴν φύσιν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν τι κρυπτόν, τὸ δὲ τι φανερόν· κεκρύφθαι δὲ τὰ κρυπτὰ ἐν τοῖς φανεροῖς τοῦ πυρός, καὶ τὰ φανερὰ τοῦ πυρός ὑπὸ τῶν κρυπτῶν γεγονέναι. Ἔστι δὲ τοῦτο, ὅπερ Ἀριστοτέλης δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καλεῖ
 90 ἢ Πλάτων νοητὸν καὶ αἰσθητόν. Καὶ τὸ μὲν φανερόν τοῦ πυ-
 ρός πάντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅσα ἂν τις ἐπινοήσῃ ἢ καὶ λάθῃ πα-
 ραλιπῶν τῶν ὄρατῶν. Τὸ δὲ κρυπτόν πᾶν | ὅ, τι ἐννοήσῃ τις
 νοητὸν καὶ πεφευγὸς τὴν αἴσθησιν ἢ καὶ παραλείπει μὴ δια-
 νοηθεῖς. Καθόλου δὲ ἔστιν εἰπεῖν, πάντων τῶν ὄντων αἰσθη-
 95 τῶν τε καὶ νοητῶν, ὧν ἐκεῖνος κρυφίων καὶ φανερῶν προσα-
 γορεύει, ἔστι θησαυρὸς τὸ πῦρ τὸ ὑπερουράνιον, οἷονεὶ δένδρον
 μέγα ὡς τὸ δι' ὄνειρου βλέπόμενον τῷ Ναβουχοδονόσορ, ἐξ οὗ
 πᾶσα σὰρξ τρέφεται. Καὶ τὸ μὲν φανερόν εἶναι τοῦ πυρός
 νομίζει τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα, τὸν ἔξωθεν αὐτῷ
 1 περικείμενον φλοιόν. Ἄπαντα, φησί, ταῦτα τοῦ μεγάλου δέν-
 δρου ἀναφθέντα ἀπὸ τῆς παμφάγου τοῦ πυρός ἀφανίζεται
 φλογός. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ δένδρου ἐὰν ἐξεικονισθῇ καὶ τὴν
 ἑαυτοῦ μορφὴν ἀπολάβῃ, εἰς ἀποθήκην τίθεται, οὐκ εἰς τὸ
 5 πῦρ. Γέγονε μὲν γὰρ, φησὶν, ὁ καρπός, ἵνα εἰς τὴν ἀποθή-
 κην τεθῇ, τὸ δὲ ἄχυρον, ἵνα παραδοθῇ τῷ πυρὶ, ὅπερ ἔστι
 πρέμνον, οὐκ αὐτοῦ χάριν ἀλλὰ τοῦ καρποῦ γεγενημένον.

10 10. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ γραφῇ·
 Ὁ γὰρ ἀμπελῶν κυρίου σαβαὼθ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ
 10 ἔστι, καὶ ἄνθρωπος τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἡγαπημέ-
 νον. Εἰ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Ἰούδα νεόφυτον ἡγαπημένον, δέ-
 δεικται, φησὶν, ὅτι ξύλον οὐκ ἄλλο τι ἀλλ' ἢ ἄνθρωπος ἐστίν.
 Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐκκρίσεως αὐτοῦ καὶ διακρίσεως ἱκανῶς, φησὶν,
 εἴρηκεν ἡ γραφή, καὶ πρὸς διδασκαλίαν ἀρκεῖ τοῖς ἐξεικονισμέ-
 15 νοις τὸ λεχθέν· ὅτι πᾶσα σὰρξ χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα
 σαρκὸς ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ
 τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει
 εἰς τὸν αἰῶνα. Ῥῆμα δέ, φησὶν, ἐστὶ | κυρίου τὸ ἐν στόματι
 γεννώμενον ῥῆμα καὶ λόγος, ἄλλη δὲ χωρίον γενέσεως οὐκ ἔστι.
 20 11. Τοιούτου δὲ ὄντος, ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν, κατὰ τὸν

90. Πλάτων C 92. τῶν ὄρατῶν] τὸν ἀόρατον C 93. πε-
 φευγῶς C ἢ] εἰ C M 94. ὄντων] ὄλων C 95. κρυφίως —
 φανερώς C M 97. ὡς τὸ] ὡς C τὸν Ναβουχοδονόσορ C. Cf. Da-

dam naturam, eiusque duplicis quidem naturae alterum vocat 85 absconditum, alterum manifestum; latere autem abscondita illa in manifestis ignis et manifesta ignis ab absconditis extitisse. Est autem hoc idem, quod Aristoteles *potestate et efficientia* vocat, vel Plato *intelligibile et sensibile*. Et manifestum quidem ignis habet in se quaecunque quis percipiet aut forte 90 praetermiserit rerum sensibilibus; absconditum autem quidquid quis percipiet intelligibile et effugiens sensum; vel etiam praetermittit, quia non perspexit. Universe autem licet dicere: omnium quae extant, et sensibilibus et intelligibilibus, quae ille abscondita et manifesta appellat, thesaurus est ignis supercaelestis, 95 veluti arbor vasta tanquam ea, quae per somnium apparuit Nabuchodonosori, ex qua omnis caro nutritur. Et manifestum quidem ignis arbitratur esse stirpem, ramos, folia, extrinsecus eam cingentem corticem. Omnia, inquit, haec magnae illius arboris incensa ab omnia comburenti ignis pessumdantur flamma. Sed fructus arboris ubi effigiatus erit et suam speciem nactus erit, in apotheca reponitur, non abiicitur in ignem. Nascitur enim, inquit, fructus qui in apotheca reponatur, palea autem, ut traducatur igni, quae est stirps, non sui 100 causa, sed propter fructum nata.

10. Et hoc, ait, est illud quod scriptum est in scriptura: *Vinea enim domini Sabaoth domus Israël est et vir Iuda germen eius delectabile*. Sin homo Iuda germen delectabile, demonstratum est, inquit, arborem nihil esse aliud nisi hominem. 105 Sed de secretionem eius et discretionem satis, inquit, dixit scriptura, et ad instructionem sufficit iis, qui effigiati sunt, id quod dictum est: *Omnis caro faenum et omnis gloria carnis tanquam flos faeni. Exaruit faenum et flos eius decidit; verbum autem domini manet in aeternum*. Verbum autem, inquit, 110 domini est in ore quod natum est verbum et logus, alias autem sedes generationis non extat.

11. Cum autem, ut paucis defungamur, ex sententia Si-

niel. 4, 7—9 99. τὸν] τῶν C αὐτῶ] αὐτῶν C M 4. ἀπο-
 λάβη] ἀπολαύη C 5. 6. Cf. Matth. 3, 12; Luc. 3, 17 7.
 γεγεννημένον corr C 9—11. Ies. 5, 7. 15—18. 1 Petr. 1, 24.
 25, ubi legitur διότι pro οὐ et δόξα αὐτῆς pro δόξα σαρκός. 19.
 ἄλλῃ δὲ] ἀλλ' ἢ C: ἄλλο δὲ sive οὐ vel ἢ ἄλλο M 20. ὀλίγον C

Σίμωνα τοῦ πυρός, καὶ πάντων τῶν ὄντων ὄρατῶν καὶ ἀορα-
των, ὡσαύτως ἐνήχων καὶ ἀνήχων, ἀριθμητῶν καὶ ἀριθμῶν, ἐν
τῇ Ἀποφάσει τῇ μεγάλῃ καλεῖ τέλειον νοερόν, οὕτως ὡς ἕκα-
στον τῶν ἀπειράκις ἀπείρως ἐπινοηθῆναι δυναμένων καὶ λα-
25 λεῖν καὶ διανοεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν, οὕτως ὡς φησὶν Ἐμπεδοκλῆς·

Γαίη μὲν γὰρ γαῖαν ὀπώπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ,
αἰθέρι δ' αἰθέρα [δίον], ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδηλον,
καὶ [στοργῇ] στοργήν· νεῖκος δέ τε νεΐκει λυγροῦ.

12. Πάντα γὰρ, φησὶν, ἐνόμιζε τὰ μέρη τοῦ πυρός τὰ
30 ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν. Γέ-
γονεν οὖν ὁ κόσμος ὁ γεννητὸς ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός.
Ἦρξατο δὲ, φησί, γενέσθαι τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐξ ῥίζας τὰς
πρώτας τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεως λαβὼν ὁ γεννητὸς ἀπὸ τῆς
ἀρχῆς τοῦ πυρός ἐκείνου· γεγονέναι δὲ τὰς ῥίζας φησὶ κατὰ
35 συζυγίας ἀπὸ τοῦ πυρός, ἄσυνας ῥίζας καλεῖ νοῦν καὶ ἐπί-
νοϊαν, φωνὴν καὶ ὄνομα, λογισμὸν καὶ ἐνθύμησιν·
εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἕξ ῥίζαις ταύταις πᾶσαν ὁμοῦ τὴν ἀπέραντον
δύναμιν δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ. Ἦντινα ἀπέραντον δύναμιν
φησὶ τὸν ἐσιῶτα, στάντα, στησόμενον. Ὅς ἐὰν μὲν ἐξεικони-
40 σθῇ ὧν ἐν ταῖς ἕξ δυνάμεσιν, ἔσται οὐσία, δύναμις, μεγέθει,
ἀπο|τελέσματι μία καὶ ἡ αὐτὴ τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυ-
νάμει, καὶ οὐδὲν ἄλλως ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννή-
του καὶ ἀπαραλλάκτου καὶ ἀπεράντου δυνάμεως· ἐὰν δὲ μείνη
τῇ δυνάμει μόνον ἐν ταῖς ἕξ δυνάμεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῇ,
45 ἀφανίζεται, φησί, καὶ ἀπόλλυται οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμ-
ματικὴ ἢ γεωμετρικὴ ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ. Προσλαβοῦσα γὰρ
ἡ δύναμις τέχνην φῶς τῶν γινομένων γίνεται, μὴ προσλαβοῦσα
δὲ ἀτεχνία καὶ σκότος, καὶ ὡς ὅτε οὐκ ἦν, ἀποθνήσκουσι τῷ
ἀνθρώπῳ συνδιαφθείρεται.

50 13. Τῶν δὲ ἕξ δυνάμεων τούτων καὶ τῆς ἐβδόμης τῆς
μετὰ τῶν ἕξ καλεῖ τὴν πρώτην συζυγίαν νοῦν καὶ ἐπίνοϊαν, οὐ-
ρανὸν καὶ γῆν· καὶ τὸν μὲν ἄρσενά ἄνωθεν ἐπιβλέπειν καὶ

22. ὡσαύτως] ὧν αὐτὸς C M ἀνήχων] ἤχων C M ἀριθμητῶν
καὶ] καὶ ἀριθμητῶν C M 23. τέλειον νοερόν] τελείων νοερῶν C M
26. sqq. vs. 321 sqq. Karsten, vs. 333 sqq. Stein. δὲ ὕδωρ C
27. δίον om C 28. στοργῇ om C δέ τε] ἐπὶ C 30. ὄρατὰ
καὶ τὰ om C M. Cf. infra p. 319, 30. 31 ed. Ox. νόματος αἴσαν]
γνώμην ἴσην C M. Cf. infra l. VII, 29. p. 252, 9 ed. Ox. 33. Post

monis ita comparatus sit ignis, cumque sit omnia vel visibilia vel non visibilia, pariterque vocalia et non vocalia, numerabiliaque et numeri: in Revelatione magna appellat perfectum rationale, ita ut unumquodque eorum, quae infinitis vicibus comprehendi cogitatione possunt, et loquatur et intelligat et agat, ita ut ait Empedocles:

Terra enim terram conspiciamus, aqua autem aquam, 25
Aethere autem aetherem divinum, sed igni ignem saevum,
Et amicitiam amicitia, discordiam autem pariter discordia tristi.

12. Omnes enim, inquit, arbitratur partes ignis et visibiles et invisibiles sensum habere et intelligentiae sortem. Exiit igitur mundus qui generatus est a non generato igni. Coe- 30
ptus autem est fieri, inquit, in hunc modum. Sex radices easque primas principii generationis sumpsit is qui generatus est a principio ignis illius. Exiitisse autem ait radices per coniugationem ab igni, quas quidem radices appellat *mentem* et *intelligentiam*, *vocem* et *nomen*, *ratiocinationem* et *cogitationem*. 35
Esse autem in sex his radicibus omnem simul infinitam illam potestatem potestate, non effectione. Quam infinitam potestatem dicit eum qui stat, stetit, stabit. Qui cum effigiatus erit ubi erit in sex illis potestatibus, erit re, vi, magnitudine, perfectione una eademque quae est non generata et infinita po- 40
testas. Sin autem manebit sola potestate in sex potestatibus et non effigiabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut potestas grammatica vel geometrica in animo hominis. Adepta enim potestas artem lux rerum generatorum existit, non autem adepta inertia et tenebrae, et pariter atque tum cum non erat 45
cum moriente homine simul perit.

13. Potestatum autem harum sex et septimae illius, quae est cum his, appellat primam coniugationem mentem et intelligentiam, caelum et terram, et illud quidem, quod virilis

γεννητός fort. add. γέγονεν M. Sed obstat, quod infra p. 319, 33. 34 prorsus eadem recurrunt 35. συζυγίας] Infra p. 319, 35. 36 συζυγίαν 36. ὄνομα] ἔννοιαν Theodoretus l. l. 39. πάντα om C. Cf. infra p. 242, 60 et alibi ὅς] ὡς C M 42. καὶ ante οὐδὲν in marg. C 43. ἀπαράλαξτου C καὶ ante ἀπεράντου om C M. Cf. infra p. 319, 43. 46. ἦ] ἡ C M. Cf. infra p. 319, 46. 48. ὅτε] ὅτι C

προνοεῖν τῆς συζύγου, τὴν δὲ γῆν ὑποδέχεσθαι κάτω τοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ νοερούς καταφερομένους τῇ γῇ συγγενεῖς καρπούς.
 55 Διὰ τοῦτο, φησὶν, ἀποβλέπων πολλάκις ὁ λόγος πρὸς τὰ ἐκ νοός καὶ ἐπινοίας γεγεννημένα, τουτέστιν ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, λέγει· Ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, ὅτι κύριος ἐλάλησεν· Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὑψώσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. Ὁ δὲ λέγων ταῦτα, φησὶν, ἡ ἑβδόμη δύναμις
 60 ἐστίν, ὁ ἐστώς, σίας, στησόμενος· αὐτὸς γὰρ αἴτιος τούτων τῶν καλῶν, ὧν ἐπήνεσε Μωσῆς καὶ εἶπε καλὰ λίαν. Ἡ δὲ φωνὴ καὶ τὸ ὄνομα, ἥλιος καὶ σελήνη. Ὁ δὲ λογισμὸς καὶ ἡ ἐνθύμησις, ἀῆρ καὶ ὕδωρ. Ἐν δὲ τούτοις ἅπασιν ἐμμέμικται καὶ κέκρται, ὡς εἶφην, ἡ μεγάλη δύναμις ἡ ἀπέραντος, ὁ ἐστώς.
 65 14. Μωσέως οὖν εἰρηκότος· Ἐξ ἡμέραις ἐν αἷς ὁ Θεὸς | ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, τὸν εἰρημένον τρόπον μετοικονομήσας ὁ Σίμων ἑαυτὸν θεοποιεῖ. Ὅταν οὖν λέγωσιν, ὅτι εἰσὶ τρεῖς ἡμέραι πρὸ ἡλίου καὶ σελή-
 70 νης γεγεννημένοι, αἰνίσσονται νοῦν καὶ ἐπίνοιαν, τουτέστιν οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ τὴν ἑβδόμην δύναμιν τὴν ἀπέραντον. Ἄδεται γὰρ αἱ τρεῖς δυνάμεις εἰσὶ πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων γενόμεναι. Ὅταν δὲ λέγωσι· Πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννᾶ με, περὶ τῆς ἑβδόμης, φησί, δυνάμεως τὰ τοιαῦτα λέγεται εἶναι.
 75 Ἐβδόμη δὲ αὕτη δύναμις, ἣτις ἦν δύναμις ὑπάρχουσα ἐν τῇ ἀπεράντῳ δυνάμει, ἣτις γέγονε πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἑβδόμη δύναμις, περὶ ἧς λέγει Μωσῆς· Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος· τουτέστι, φησί, τὸ πνεῦμα τὸ πάντα ἔχον ἐν ἑαυτῷ, εἰκὼν τῆς ἀπεράν-
 80 του δυνάμεως, περὶ ἧς ὁ Σίμων λέγει· Εἰκὼν ἐξ ἀφθάρτου μορφῆς, κοσμοῦσα μόνη πάντα. Αὕτη γὰρ ἡ δύναμις, ἡ ἐπιφερομένη ἐπάνω τοῦ ὕδατος ἐξ ἀφθάρτου, φησί, γεγεννημένη μορφῆς κοσμεῖ μόνη πάντα. Τοιαύτης οὖν τινὸς καὶ παρα-
 85 ἑπλάσε, φησὶν, ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβῶν· ἑπλάσε δὲ οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ διπλοῦν κατ' εἰκόνα καὶ

53. ὑποδέχεται C 56. ἐπινοίας C 57 — 59. Jes. 1, 2.

60. ὁ ante ἐστώς om C M 61. Cf. 1 Mos. 1, 31 65 — 67.

1 Mos. 2, 2 καὶ συνετέλεσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ,

sexus sit, desuper adspicere et curam gerere comparis, terram 50 autem recipere infra qui a caelo rationales deferantur terrae cognatos fructus. Hanc ab causam, inquit, despectans saepe-numero logus ad ea, quae nascuntur ex mente et intelligentia, hoc est ex caelo et terra, dicit: *Audite caeli et auribus percipe terra, quoniam dominus locutus est: Filios generavi et ex-* 55 *altavi, ipsi autem spreverunt me.* Qui autem haec dicit, ait, septima potestas est, is qui stat, stetit, stabit; ipse enim auctor horum bonorum, quae laudavit Moses et dixit valde bona. Vox autem et nomen sol et luna. Ratiocinatio autem et cogitatio aër et aqua. In his autem omnibus immixta et temperata 60 est, ut dixi, magna illa potestas infinita, stans.

14. Cum Moses igitur dixerit: *Sex diebus in quibus deus fecit caelum et terram et septimo die requievit ab omnibus operibus suis*, eo quo diximus modo haec Simon aliter dispensando semet deificat. Quando igitur dicunt (Simoniani) tres 65 esse dies ante solem et lunam natos, indignant mentem et intelligentiam, hoc est caelum et terram, et septimam potestatem infinitam illam. Hae enim tres potestates sunt ante reliquas omnes natae. Quando autem dicunt: *Ante omnia saecula generat me*, de septima, inquit, potestate haec dicuntur valere. Septima autem haec potestas, quae erat potestas existens in infinita illa potestate, quae quidem extitit ante omnia saecula, haec, inquit, est septima illa potestas, de qua dicit Moses: *Et spiritus dei ferebatur super aquas*, hoc est, inquit, spiritus ha- 75 bens in se omnia, imago infinitae illius potestatis, de qua Simon dicit: *Imago ex incorrupta forma, sola ordinans omnia.* Haec enim potestas, quae fertur super aquas, ex incorrupta, inquit, nata forma sola ordinat omnia. Cum igitur talis quaedam et consimilis fabrica mundi illis extiterit, finxit, inquit, deus hominem limo sumpto de terra, finxit autem non simpli- 80 cem sed duplicem ad imaginem et similitudinem. Imago autem est spiritus qui fertur super aquas, qui ubi non effigiatu erit, cum mundo peribit, cum potestate tantum maneat et

ὡν ἐποίησε, coll. 2 Mos. 20, 11 Ἐν γὰρ ἑξ ἡμέραις ἐποίησε κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ. 73. 74. Fort. e Proverb. Salom. 8, 23—25. 77. 78. 1 Mos. 1, 2 79. τὸ πάντα ἔχον] τῷ πάντα ἔχειν C 85—87. Cf. 2 Mos. 2, 7 coll. 1 Mos. 1, 26. 27.

καθ' ὁμοίωσιν. Εἰκὼν δὲ ἐστὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπιφερόμενον ἐπάνω τοῦ ὕδατος, ὃ εἰάν μὴ ἐξεικονισθῆ, μετὰ τοῦ κόσμου ἀπολείται, δυνάμει μείναν μόνον καὶ μὴ ἐνεργείᾳ γενόμενον.

90 Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἴνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Ἐὰν δὲ ἐξεικονισθῆ καὶ γένηται ἀπὸ συγμῆς ἀμεριστοῦ, ὡς γέγραπται ἐν τῇ | Ἀποφάσει, τὸ μικρὸν μέγα γενήσεται. Τὸ δὲ μέγα ἐστὶ εἰς τὸν ἀπειρον αἰῶνα καὶ ἀπαράλλακτον, τὸ μηκέτι γινόμενον. Πῶς οὖν καὶ τίνα τρόπον,

95 φησί, πλάσσει τὸν ἄνθρωπον ὁ θεός; Ἐν παραδείσῳ, οὕτως γὰρ αὐτῷ δοκεῖ. Ἐστω, φησί, παράδεισος ἢ μήτρα, καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀληθὲς ἢ γραφὴ διδάξει ὅτε λέγει· Ἐγὼ εἶμι ὁ πλάσσων σε ἐν μήτρᾳ μητρὸς σου. Καὶ τοῦτο γὰρ οὕτω θέλει γεγράφθαι. Τὸν παράδεισον, φησὶν, ἀλληγορῶν ὁ Μω-

1 σῆς τὴν μήτραν εἶρηκεν, εἵπερ δεῖ τῷ λόγῳ πιστεύειν. Εἰ δὲ πλάσσει ὁ θεὸς ἐν μήτρᾳ μητρὸς τὸν ἄνθρωπον, τουτέστιν ἐν παραδείσῳ, ὡς ἔφην, ἔστω παράδεισος ἢ μήτρα, Ἐδὲμ δὲ τὸ χωρίον, ποταμὸς ἐκπορευόμενος ἐξ Ἐδὲμ ποτίζειν

5 τὸν παράδεισον ὁ ὀμφαλός. Οὗτος, φησὶν, ἀφορίζεται ὁ ὀμφαλὸς εἰς τέσσαρας ἀρχάς, ἐκατέρωθεν γὰρ τοῦ ὀμφαλοῦ δύο εἰσὶν ἀρτηρίαι παρατεταμέναι, ὄχετοὶ πνεύματος, καὶ δύο φλέβες, ὄχετοὶ αἵματος. Ἐπειδὴν δέ, φησὶν, ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ χωρίου ἐκπορευόμενος ὁ ὀμφαλὸς ἐμφυῆ τῷ γενομένῳ κατὰ τὸ

10 ἐπιγάστριον, ὃν κοινῶς πάντες προσαγορεύουσιν ὀμφαλόν... αἱ δὲ δύο φλέβες, δι' ὧν ῥεῖ καὶ φέρεται ἀπὸ τοῦ Ἐδὲμ τοῦ χωρίου τὸ αἷμα κατὰ τὰς καλουμένας πύλας τοῦ ἥπατος, αἵνες τὸ γεννώμενον τρέφουσιν· αἱ δὲ ἀρτηρίαι, ἃς ἔφημεν ὄχε-

15 τὸς εἶναι πνεύματος, ἐκατέρωθεν περιλαβοῦσαι τὴν κύστιν κατὰ τὸ πλατὺ ὄστον, πρὸς τὴν μεγάλην συνάπτουσιν ἀρτηρίαν, τὴν κατὰ ῥάχιν καλουμένην ἀορτήν, καὶ οὕτως διὰ τῶν παραθύρων ἐπὶ τὴν καρδίαν ὀδεῦσαν τὸ πνεῦμα κίνησιν ἐργάζεται τῶν ἐμβρύων. Πλαττόμενον γὰρ τὸ βρέφος ἐν τῷ παραδείσῳ οὔτε τῷ στόματι τροφήν | λαμβάνει, οὔτε ταῖς ῥισὶν ἀναπνέει·

20 ἐν ὑγροῖς γὰρ ὑπάρχοντι αὐτῷ παρὰ πόδας ἢ ὁ θάνατος εἰ ἀνέπνευσεν· ἐπεσπίασται γὰρ ἂν ἀπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ἐφθάρη. Ἀλλὰ γὰρ ὅλον περιέσφιγκται τῷ καλουμένῳ χιτῶνι ἀμνίῳ, τρέφεται δὲ δι' ὀμφαλοῦ καὶ διὰ τῆς κατὰ ῥάχιν, ὡς ἔφην, τὴν τοῦ πνεύματος οὐσίαν λαμβάνει.

non efficientia existat. Hoc, inquit, est illud quod dictum est: *Ne una cum mundo condemnemur*. Ubi autem effigiabi-⁸⁵ tur et existet a puncto indiviso, sicuti scriptum est in Revela-
 tione, parvum evadet magnum. Magnum autem illud erit in omne aevum et immutatum, utpote quod amplius non fiat. Qui igitur et quomodo, inquit, fingit hominem deus? In paradiso, sic enim ei placet. Esto, inquit, paradisu uterus, idque esse ve-⁹⁰ rum scriptura docebit, quando dicit: *Ego sum qui formo te in utero matris tuae*. Etenim hoc ita scriptum vult. Paradisum, inquit, per allegoriam Moses uterum dixit, siquidem licet logo credere. Si vero format deus in utero matris hominem, hoc est in paradiso, ut dicebam, esto paradisu uterus, Edem au-⁹⁵ tem regio illa, fluvius egrediens ex Edem ad irrigandum paradisu umbilicus. Hic, inquit, dividitur umbilicus in quattuor capita. Ab utraque enim parte umbilici duae sunt arteriae iuxta tensae, canales spiritus, et duae venae, canales sanguinis. Ubi autem, inquit, ex Edem regione egrediens umbilicus¹ increscet nascenti circa epigastrium, quem communi usu universi appellant umbilicum duae autem illae venae, per quas fluit et fertur ab Edem regione sanguis per portas, quae dicuntur hepatis, quae nascens alunt; arteriae autem illae, quas⁵ diximus canales esse sanguinis, ab utraque parte amplexae vesicam circa pelvim magnam arteriam contingunt, hoc est quae per dorsum vocatur aortam, et ita per ostia in cor permeans spiritus motum efficit uterinorum. Dum enim for-
 matur infans in paradiso, neque ore alimentum accipit, neque¹⁰ naribus respirat; in humidis enim versanti erat ei ante pedes mors si respiraret, duxisset enim ex humidis et perentus esset. Verumenimvero circumvolutus est totus tunica, quae dicitur amnium, alitur autem per umbilicum, et per dorsalem, ut dicebam, arteriam spiritus essentiam accipit.¹⁵

ἀπεράλακτον C 95. πλάσεις C 97. 98. Fort. cfr. Ierem. 1, 5: *Πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ.* 98. ὁ πλάσων C 4. sqq. Cf. 1 Mos. 2, 10 *Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον· ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς.* 4. ποτίζει C 7. παρατεταγμένοι C M 8—10. Ἐπειτα — ἐμφύεται signo lacunae omisso susp. Christ. Petersen, coll. Galeno in *Hippocr. De Alimento* p. 290 ed. Chart. VI. p. 387 Kühn. XV. 10. Signavimus lacunam hoc potius loco quam post ἐπιγάστριον, ubi M 14. περιλαβοῦσαι] μὲν λαβοῦσαι C: συλλαβοῦσαι M: μεταλαβοῦσαι R. Scottus.

15. Ὁ οὖν ποταμός, φησίν, ὃ ἐκπορευόμενος ἐξ Ἐδέμ εἰς
 25 τέσσαρας ἀφορίζεται ἀρχάς, ὄχει τοὺς τέσσαρας, τουτέστιν εἰς τέσ-
 σαρὰς αἰσθήσεις τοῦ γεννωμένου, ὄρασιν, ἀκοήν, ὄσφρησιν,
 γεῦσιν καὶ ἀφήν. Ταύτας γὰρ ἔχει μόνας τὰς αἰσθήσεις ἐν
 τῷ παραδείσῳ πλασσόμενον τὸ παιδίον. Οὗτος, φησίν, ἐστὶν
 ὁ νόμος, ὃν ἔθηκε Μωσῆς, καὶ πρὸς τοῦτον αὐτὸν τὸν νόμον
 30 γέγραπται τῶν βιβλίων ἕκαστον, ὡς αἱ ἐπιγραφαὶ δηλοῦσι. Τὸ
 πρῶτον βιβλίον Γένεσις· ἤρκει, φησί, πρὸς γνῶσιν τῶν ὄλων
 ἢ ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου. Αὕτη γὰρ, φησίν, ἐστὶν ἡ Γένεσις
 ὄρασις, εἰς ἣν ἀφορίζεται ποταμοῦ σχίσις ἢ μία. Ἐθεάθη
 γὰρ ὁ κόσμος ἐν ὄρασει. Ἡ ἐπιγραφή βιβλίου δευτέρου Ἐξο-
 35 δος. Ἐδεῖ γὰρ τὸ γεννηθέν, τὴν Ἐρυθρὰν διοδεῦσαν θάλασ-
 σαν, ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἔρημον (Ἐρυθρὰν δὲ λέγει, φασί, τὸ αἷμα),
 καὶ γεύσασθαι πικρὸν ὕδωρ. Πικρὸν γὰρ, φησίν, ἐστὶ τὸ ὕδωρ
 τὸ μετὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅπερ ἐστὶν ὁδὸς τῆς κατὰ
 τὸν βίον γνώσεως τῶν ἐπιπόνων ὀδευομένη καὶ πικρῶν. Στρα-
 40 φὴν δὲ ὑπὸ Μωσέως, τουτέστι τοῦ λόγου, τὸ πικρὸν ἐκεῖνο γί-
 νεται γλυκύ. Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, κοινῇ πάντων ἐστὶν
 ἀκοῦσαι κατὰ τοὺς ποιητὰς λεγόντων·

Ῥίζη μὲν μέλαν [ἔσκε], γάλακτι δὲ εἶκελον ἄνθος· |
 μῶλυ δὲ μιν κάλεουσι θεοί· χαλεπὸν δὲ τ' ὀρύσσειν
 45 ἀνδράσι γε θνητοῖσι· θεοὶ δὲ τε πάντα δύνανται.

16. Ἀρκεῖ, φησί, τὸ λεχθὲν ὑπὸ τῶν ἐθνῶν πρὸς ἐπίγνω-
 σιν τῶν ὄλων τοῖς ἔχουσιν ἀκοὰς [τῆς ἀ]κοῆς· τούτου γὰρ, φη-
 σίν, ὃ γευσάμενος τοῦ καρποῦ ὑπὸ τῆς Κίρκης οὐκ ἀπεθριώ-
 θη μόνος, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἤδη τεθριωμένους τῇ δυνάμει χρώ-
 50 μενος τοῦ τοιούτου καρποῦ εἰς τὸν πρῶτον ἐκεῖνον τὸν ἴδιον
 αὐτῶν ἀνέπλασε καὶ ἀνετύπωσε καὶ ἀνεκαλέσατο χαρακτῆρα.
 Πιστὸς δὲ ἀνὴρ καὶ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς φαρμακίδος ἐκείνης
 διὰ τὸν γαλακτώδη καὶ θεῖον ἐκεῖνον καρπὸν, φησίν, εὗρίσκει-
 55 σις ἢ ἀνοπνοή. Θυσιῶν γὰρ ἐστὶ καὶ προσφορῶν ὄλον ἐκεῖνο
 τὸ βιβλίον. Ὅπου δὲ ἐστὶ θυσία, ὁσμή τις εὐωδίας ἀπὸ τῆς
 θυσίας διὰ τῶν θυμιαμάτων γίνεται· περὶ ἣν εὐωδίαν ὄσφρη-

27. Delendum ἀκοήν, ut ex sequentibus liquido apparet. M; quod
 secus est. 31. αἱ ante ἐπιγραφαι om C M 35. Ἡ ἐπιγραφή] Αὔ
 γραφή C: Αὔ ἐπιγραφῆ susp. M 36. sqq. Cf. cum his 2 Mos. 15, 22—26

15. Fluvius igitur, inquit, egrediens ex Edem dividitur in quattuor capita, canales quattuor, hoc est in quattuor sensus nati, visum, auditum, olfactum, gustum et tactum. Hos enim solos habet sensus in paradiso figuratus infans. Haec est, inquit, lex quam posuit Moses et ad hanc ipsam legem scripti sunt singuli libri, ut inscriptiones declarant. Primus liber Genesis. Sufficiebat, inquit, ad cognitionem universae rei inscriptio libri. Haec enim, inquit, est Genesis visus, in quem dividitur fluvii sectio una. Conspectus enim est mundus per visum. Inscriptio rursus alterius libri Exodus. Oportebat enim id quod natum erat permeato mari rubro pervenire in desertum (mare rubrum autem, inquiunt, dicit sanguinem) et gustare amarum aquam. Amara enim, inquit, est aqua, quae est post mare rubrum, quae quidem est quod conficitur iter per vitam cognitionis aerumnosorum et amarorum. Conversum autem a Mose, hoc est a logo, amarum illud evadet dulce. Et haec ita se habere vulgo licet ab universis exaudire, qui poëtas secuti dicunt:

Radice quidem atrum erat, lacti autem simile flore;

Moly autem id vocant dii, arduum autem est ad effodiendum

Hominibus certe mortalibus; dii autem profecto omnia possunt.

16. Sufficit, inquit, quod dictum est a gentibus ad cognitionem universae rei iis, qui habent aures auditus. Nam hunc, inquit, fructum qui gustavit, a Circe non in bestiam mutatus est solus, verum etiam eos, qui iam mutati erant, viribus talis fructus usus in primam illam peculiarem eorum reformavit et refinxit et revocavit speciem. Fidelis autem vir isque dilectus a venefica illa per lacteum et divinum illum fructum, inquit, invenitur. Leviticus similiter tertius liber, qui quidem est olfactus vel respiratio. Sacrificiorum enim et oblationum est univ-
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

40. πικρόν C

44. Od. X, 304 sqq.

ἔσκε om C

46. δύ-

νανται τε C

47. τὸ om C

48. ἀκοῆς κοῆς C: ἀκοῆς

ὑπακοῆς coni. M. Cf. 2 Mos. 15, 26 Ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσης κ. τ. λ. et supra lin. 27, ubi post ὄρασιν legitur ἀκοῆν

52. ἐπέπλασε C

56.

ἦ om C

σιν εἶναι δ[οκιμαστή]ριον. Ἀριθμοὶ τὸ τέταρτον τῶν βιβλίων
 60 γεῦσιν λέγει, ὅπου λόγος ἐνεργεῖ. Διὰ γὰρ τοῦ λαλεῖν πάντα
 ἀριθμοῦ τάξει καλεῖται. Δευτερονόμιον δὲ, φησὶν, ἐστὶ πρὸς
 τὴν ἀφῆν τοῦ πεπλασμένου παιδίου ἐπιγεγραμμένον. Ὡσπερ
 γὰρ ἡ ἀφῆ τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ὁραθέντα θιγοῦσα
 ἀνακεφαλαιοῦται καὶ βεβαιοῖ, σκληρὸν ἢ θερμὸν ἢ γλίσχρον
 5 δοκιμάσασα, οὕτως τὸ πέμπτον βιβλίον τοῦ νόμου ἀνακεφα-
 λαίωσις ἐστὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ γραφέντων τεσσάρων.

Πάντα οὖν, φησί, τὰ ἀγέννητα ἐστὶν ἐν ἡμῶν δυνάμει,
 οὐκ ἐνεργεία, ὡς ἡ γραμματικὴ ἢ γεωμετρικὴ. Ἐὰν οὖν τύχη
 τοῦ λόγου τοῦ προσήκοντος καὶ διδασκαλίας, καὶ στραφήσεται
 70 τὸ πικρὸν εἰς γλυκύ, | τουτέστιν αἱ ζιβύναι εἰς δρέπανα καὶ αἱ
 μάχαιραι εἰς ἄροτρα, οὐκ ἐστὶ ἀχυρα καὶ ξύλα τὰ γεννώμενα
 πυρὶ, ἀλλὰ καρπὸς τέλειος ἐξεικονισμένος, ὡς ἔφην, ἴσος καὶ
 ὁμοῖος τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει. Ἐὰν δὲ μείνη
 δένδρον μόνον, καρπὸν μὴ ποιοῦν, μὴ ἐξεικονισμένον ἀφανί-
 75 ζεται. Ἐγγὺς γάρ που, φησὶν, ἡ ἀξίνη παρὰ τὰς ῥίζας τοῦ
 δένδρου· πᾶν δένδρον, φησί, μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπ-
 τεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

17. Ἔστιν οὖν κατὰ τὸν Σίμωνα τὸ μακάριον καὶ ἄ-
 φθαρτον ἐκεῖνο ἐν παντὶ κεκρυμμένον δυνάμει, οὐκ ἐνεργεία,
 80 ὅπερ ἐστὶν ὁ ἐστῶς, σιάς, στησόμενος, ἐστῶς ἄνω, ἐν τῇ ἀγεν-
 νήτῳ δυνάμει, σιάς κάτω, ἐν τῇ ῥοῇ τῶν ὑδάτων ἐν εἰκόνι
 γεννηθεῖς, στησόμενος ἄνω, παρὰ τὴν μακαρίαν ἀπέραντον δύ-
 ναμιν ἐὰν ἐξεικονισθῇ. Τρεῖς γὰρ, φησὶν, εἰσὶν ἐστῶτες, καὶ
 ἄνευ τοῦ τρεῖς εἶναι ἐστῶτας αἰῶνας οὐ κοσμεῖται ὁ γέννητος
 85 ὁ κατ' αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ὕδατος φερόμενος, ὁ κατ' ὁμοίωσιν ἀνα-
 πεπλασμένος τέλειος ἐπ[ουράνιος], κατ' οὐδεμίαν ἐπίνοιαν ἐν-
 δεέστερος τῆς ἀγεννήτου δυνάμεως γενόμενος, τουτέστιν ὁ λέ-
 γουσιν· ἐγὼ καὶ σὺ ἐν, πρὸ ἐμοῦ σύ, τὸ μετὰ σὲ ἐγώ. Αὕτη,
 φησὶν, ἐστὶ δύναμις μία, διηρημένη ἄνω, κάτω, αὐτὴν γεννώσα,
 90 αὐτὴν αὐξοῦσα, αὐτὴν ζητοῦσα, αὐτὴν εὐρίσκουσα, αὐτῆς μήτηρ
 οὔσα, αὐτῆς πατήρ, αὐτῆς ἀδελφή, αὐτῆς σύζυγος, αὐτῆς θυ-
 γάτηρ, αὐτῆς υἱός, μήτηρ, πατήρ, ἐν, οἷσα ῥίζα τῶν ὄλων.

Καὶ ὅτι, φησὶν, ἀπὸ πυρὸς ἢ ἀρχῆς τῆς γενέσεως ἐστὶ τῶν

68. ἢ γεωμετρικὴ] ἢ γεωμετρικὴ C M 70. Cf. Jes. 2, 4 καὶ
 συγκόψουσιν τὰς μαχαιράς αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς

tus librorum, gustum dicit, ubi sermo operatur. Propterea enim quod loquitur omnia, appellatione numeri vocatur. Deu-⁵⁰teronomium autem, inquit, est ad tactum formati infantis inscriptum. Sicuti enim tactus ea, quae a reliquis sensibus conspeta sunt, tangendo recapitulat et confirmat, durum aut calidum aut lubricum probans, ita quintus liber legis recapitulatio est quattuor superiorum librorum. 55

Omnia igitur, inquit, non generata extant in nobis per potestatem, non efficientia, ut ars grammatica aut geometrica. Ubi igitur nacta erunt institutionem idoneam et informationem, et convertetur amarum in dulce, hoc est lanceae in falces et gladii in vomeres: non erunt paleae et ligna nata igni, sed ⁶⁰ fructus perfectus, effigiatus, ut dicebam, similis et compar non generatae et infinitae potestati. Ubi autem manebit arbor sola fructum non ferens, non effigiata deletur. Prope enim, inquit, securis est ad radices arboris. Omnis, inquit, arbor non ferens bonum fructum exciditur et in ignem coniicitur. 65

17. Est igitur secundum Simonem beatum illud et indelebile in quovis absconditum potestate, non efficientia, id quod est is qui stat, stetit, stabit, qui stat supra in non generata potestate, qui stetit infra in flumine aquarum, in imagine generatus, qui stabit supra iuxta beatam infinitam potestatem, si ⁷⁰ effigiabitur. Tres enim sunt, inquit, qui stant, nec, quin sint tres aeones qui stant, adornatur generatus is, qui secundum illos super aquam fertur, tanquam ad similitudinem refectus perfectus caelestis, qui nulla ratione inferior quam non generata potestas factus est. Hoc est quod aiunt: ego et tu unum, ante ⁷⁵ me tu, id quod post te ego. Haec, inquit, est potestas una, divisa, superne, inferne, semet gignens, semet alens, semet quaerens, semet reperiens, sui ipsius mater, sui ipsius pater, sui ipsius soror, sui ipsius coniux, sui ipsius filia, sui ipsius filius, mater, pater, unum, cum sit radix omnium. 80

Et ex igne oriri principium generationis eorum quae ge-

δρέπανα κ. τ. λ. 74. *μὴ* ante *ἐξεικονισμένον* om C M 75—77.
 Matth. 5, 10 *Ἦδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν* [radices a b c d Lucif. 120]
τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται
καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Cf. Luc. 3, 9. 84. *ὁ γέννητος*] *ὁ ἀγέννητος*
 C M. Cf. supra p. 242, 73—83. 86. *κατ' οὐδεμίαν*] *κατὰ δὲ μίαν*
 C M 88. *τὸ*] *τῷ* C 92. *ἐν, οὔσα*] *ἐνοῦσα* C

γεννωμένων, τοιοῦτον κατανοεῖ τινὰ τρόπον. Πάντων, ὅσων
 95 γένεσις ἔστιν, ἀπὸ πυρὸς ἢ ἀρχῆς τῆς ἐπιθυμίας τῆς γενέσεως
 γίνεται. Τοιγαροῦν πυροῦσθαι τὸ | ἐπιθυμεῖν τῆς μεταβλητῆς
 γενέσεως ὀνομάζεται. Ἐν δὲ ὄν τὸ πῦρ τροπᾶς στρέφεται δύο.
 Στρέφεται γὰρ, φησὶν, ἐν τῷ ἀνδρὶ τὸ αἷμα, καὶ θερμὸν καὶ
 ξανθὸν ὡς πῦρ τυπούμενον, εἰς σπέρμα, ἐν δὲ τῇ γυναικὶ τὸ
 1 αὐτὸ τοῦτο αἷμα εἰς γάλα. Καὶ γίνεται ἡ τοῦ ἄρρενος τροπὴ
 γένεσις, ἡ δὲ τῆς θηλείας τροπὴ τροφὴ τῷ γεννωμένῳ. Αὕτη,
 φησὶν, ἔστιν ἡ φλογίνη ῥομφαία ἢ στρεφομένη φυλάσ-
 σειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. Στρέφεται γὰρ τὸ
 5 αἷμα εἰς σπέρμα καὶ γάλα, καὶ γίνεται ἡ δύναμις αὕτη μήτηρ
 καὶ πατήρ, πατήρ τῶν γινομένων, καὶ αὐξήσις τῶν τρεφομένων,
 ἀπροσδεής, ἀντάρκης. Φυλάσσεται δὲ, φησὶ, τὸ ξύλον τῆς ζωῆς
 διὰ τῆς στρεφομένης φλογίνης ῥομφαίας, ὡς εἰρήκαμεν, ἡ δύναμις ἢ
 ἐβδόμη ἢ ἕξ αὐτῆς, ἢ πάντας ἔχουσα, ἢ ἐν ταῖς ἕξ κατακειμένη
 10 δυνάμεσιν. Ἐὰν γὰρ μὴ στρέφηται ἡ φλογίνη ῥομφαία, φθα-
 ρήσεται καὶ ἀπολεῖται τὸ καλὸν ἐκεῖνο ξύλον· ἐὰν δὲ στρέφη-
 ται εἰς σπέρμα καὶ γάλα, ὁ δυνάμει ἐν τούτοις κατακείμενος
 λόγος τοῦ προσήκοντος καὶ τόπου κυρίου, ἐν ᾧ γεννᾶται λόγος,
 τυχών, ἀρξάμενος ὡς ἀπὸ σπινθήρος ἐλαχίστου, παντελῶς με-
 15 γαλυνθήσεται καὶ αὐξήσει καὶ ἔσται δύναμις ἀπέραντος, ἀπαρ-
 ἀλλάκτος, [ἴση καὶ ὁμοία] αἰῶνι ἀπαραλλάκτω μηκέτι γινο-
 μένῳ εἰς τὸν ἀπέραντον αἰῶνα.

18. Γέγονεν οὖν ὁμολογουμένως κατὰ τοῦτον τὸν λόγον
 τοῖς ἀνοήτοις Σίμων θεός, ὥσπερ ὁ Αἴβυς ἐκεῖνος ὁ καὶ Ἄψε-
 20 θος, γεννητὸς μὲν καὶ παθητός, ὅταν ἢ ἐν δυνάμει, ἀπαθῆς
 δὲ ἐκ γεννητοῦ, ὅταν ἐξεικονισθῇ καὶ γενόμενος τέλειος ἐξέλ-
 θῃ τῶν δυνάμεων τῶν πρώτων δύο, τουτέστιν οὐρανοῦ καὶ
 γῆς. Λέγει γὰρ Σίμων διαρρηθῆναι περὶ τούτου ἐν τῇ Ἀποφάσει
 οὕτως· Ὑμῖν οὖν λέγω ἃ λέγω καὶ γράφω ἃ γράφω. Τὸ
 25 γράμμα τοῦτο· δύο εἰσὶ παραφυσάδες τῶν ὄλων αἰώ-
 νων, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχουσαι, ἀπὸ μιᾶς ῥί-
 ζης, ἣτις ἔστι δύναμις σιγῆ ἀόρατος, ἀκατάληπτος,
 ὧν ἡ μία φαίνεται ἄνωθεν, ἣτις ἔστι μεγάλη δύνα-
 μισ, νοῦς τῶν ὄλων, διέπων τὰ πάντα, ἄρσην, ἡ δὲ

94. κατανοεῖ C 95. γενέσεως corr C 97. Ἐν δὲ ὄν] Ἐνδέον C M
 97. τροπᾶς στρέφεται δύο.] τροπᾶς τρέφεται. Διὸ C M 2. γένεσις
 corr C τροφῆ] τροφή C 3. 1 Mos. 3, 24 καὶ ἔταξε τὰ Χερου-

nerantur in hunc fere definit modum. Omnium, quorumcunque generatio extat, ab igne principium cupidinis generationis existit. Quippe igne corripitur appellatur id quod est concupiscere commutabilem genituram. Unum autem cum sit ignis, conversiones vertitur duas. Convertitur enim, inquit, in viro sanguis, et calidus et fulvus, ut ignis effigiatus, in semen, in muliere contra idem hic sanguis in lac. Et fit masculi conversio generatio, feminae autem conversio nutritio ei quod generatur. Hic, inquit, est *flammeus ensis, qui vibratur ad custodiendam 90 viam ligni vitae*. Convertitur enim sanguis in semen et lac et fit haec potestas mater et pater, pater eorum quae nascuntur, et alitura eorum quae nutriuntur, nullius indiga, sui compos. Custoditur autem, inquit, lignum vitae per vibratum flammeum ensem, sicut diximus, potestas septima, quae est ex semet 95 met prognata, quae omnes continet, quae in sex reposita est potestatibus. Nam cum non vibrabitur flammeus ensis, pessumdabitur et interibit pulcrum illud lignum; cum autem convertetur in semen et lac, qui potestate in his repositus est, informationem idoneam et locum iustum, in quo generatur verbum, nactus, ortus tanquam a scintilla tenuissima prorsus grandescet et augetur et erit potestas infinita immutabilis, [similis et compar] aevo immutabili, quod amplius non fit in infinitum aevum.

18. Extitit igitur haud dubie secundum hanc rationem stultis Simon deus sicut Libys ille, dico Apsethum, generatus quidem et patibilis, quando est in potestate, impatibilis autem ex generato, quando effigiatus est et factus perfectus egressus est potestates primas duas, hoc est caelum et terram. Ait enim Simon ipsis verbis de hac re in Revelatione in hunc modum: *Vobis igitur dico, quae dico et scribo, quae scribo. Scriptura haec: duo sunt turiones inter universos aeones, qui neque principium neque finem habent, ex una radice, quae quidem potestas est silentium invisibile, incomprehensibile, quo-*

βίμ καὶ τὴν γλογοίνην ἑομοφαίαν τὴν στρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς. 6. πατὴρ τῶν] παρὰ τῶν C M 11. 12. στρέφεται C 13. λόγου] λόγος C M. Cf. supra p. 248, 5. 6. 14. τυχῶν] ψυχῶν C M ὡς] ὦν C M 16. ἀπαράλλακτος, ἴση καὶ ὁμοία αἰῶνι ἀπαράλλάκτω] ἀπαράλακτος αἰῶνι ἀπαράλακτω C: ἀπαράλλακτος αἰῶνι ἀπαράλλακτω M. Cf. supra p. 248, 9. 10. et p. 244, 93. 94. 20. ὅτε ἂν C 28. ὦν, ἡ μία C

30 ἐτέρα κάτωθεν, ἐπίνοια μεγάλη, θήλεια, γεννώσα
 τὰ πάντα. Ἐνθεν ἀλλήλοις ἀντιστοιχοῦντες συζυ-
 γίαν ἔχουσι, καὶ τὸ μέσον διάστημα ἐμφαίνουσιν
 ἀέρα ἀκατάληπτον, μήτε ἀρχὴν μήτε πέρας ἔχοντα.
 Ἐν δὲ τούτῳ πατήρ ὁ βασιτάζων πάντα καὶ τρέφων
 35 τὰ ἀρχὴν καὶ πέρας ἔχοντα. Οὗτος ἐστὶν ὁ ἐστώς,
 στάς, στησόμενος, ὧν ἀρσενόθηλυς δύναμις κατὰ
 τὴν προϋπάρχουσαν δύναμιν ἀπέραντον, ἥτις οὐτ'
 ἀρχὴν οὔτε πέρας ἔχει, ἐν μονότητι οὔσαν· ἀπὸ γὰρ
 ταύτης προελθοῦσα ἢ ἐν μονότητι ἐπίνοια ἐγένετο
 40 δύο. Κακεῖνος ἦν εἷς· ἔχων γὰρ ἐν ἑαυτῷ αὐτὴν ἦν
 μόνος, οὐ μέντοι πρῶτος, καίπερ προϋπάρχων, φα-
 νεῖς δὲ αὐτῷ ἀπὸ ἑαυτοῦ, ἐγένετο δεύτερος. Ἀλλ'
 οὐδὲ πατήρ ἐκλήθη πρὶν αὐτὴν αὐτὸν ὀνομάσαι πα-
 τέρα. Ὡς οὖν αὐτὸς ἑαυτὸν ὑπὸ ἑαυτοῦ προαγαγὼν
 45 ἐφανέρωσεν ἑαυτῷ τὴν ἰδίαν ἐπίνοιαν, οὕτως καὶ ἡ
 φανεῖσα ἐπίνοια οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ ἰδοῦσα αὐτὸν
 ἐνέκρυψε τὸν πατέρα ἐν ἑαυτῇ, τουτέστι τὴν δύνα-
 μιν, καὶ ἐστὶν ἀρσενόθηλυς δύναμις καὶ ἐπίνοια,
 ὅθεν ἀλλήλοις ἀντιστοιχοῦσιν (οὐδὲν γὰρ διαφέρει
 50 δύναμις ἐπινοίας) ἐν ὄντες. Ἐκ μὲν τῶν ἄνω εὐρί-
 σκεται | δύναμις, ἐκ δὲ τῶν κάτω ἐπίνοια. Ἔστιν οὖν
 οὕτως καὶ τὸ φανὲν ἀπ' αὐτῶν, ἐν ὄν, δύο εὐρίσκε-
 σθαι, ἀρσενόθηλυς ἔχων τὴν θήλειαν ἐν ἑαυτῷ. Οὐ-
 τως ἐστὶ νοῦς ἐν ἐπινοίᾳ, ἃ χωριστὰ ἀπ' ἀλλήλων,
 55 ἐν ὄντες, δύο εὐρίσκονται.

19. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σίμων ἐφευρὼν οὐ μόνον τὰ Μω-
 σέως κακοτεχνήσας εἰς ὃ ἐβούλετο μεθρημῆνευσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ
 τῶν ποιητῶν. Καὶ γὰρ τὸν δούρειον ἵππον ἀλληγορεῖ καὶ
 τὴν Ἑλένην ἅμα τῇ λαμπάδι καὶ ἄλλα πλεῖστα ὅσα μετὰ γ[ων
 60 εἰς] τὰ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπινοίας πλαστολογεῖ. Εἰν[αι δ' ἔλ]εγε
 ταύτην τὸ πρόβατον τὸ πεπλανημένον, ἥτις αἰεὶ καταγινομένη ἐν
 γυναιξὶν ἐτάρασσε τὰς ἐν κόσμῳ δυνάμεις διὰ τὸ ἀνυπέροβλη-

34. πατήρ ὁ] πατέρα C τρέφων τὰ] τρέφοντα C 42.
 αὐτῷ] αὐτὸς M 43. αὐτὴν] αὐτὴ C M ὀνομάσαι] ὀνομάσει C:
 ὀνομάσει M 46. ἐπίνοια] ἐπίνοιαν C 52. ἀπ' αὐτῶν]
 ἀν αὐτῶν C 53. 54. Οὗτος C M 54. ἃ χωριστὰ] ἀχώριστα
 C: ἀχώριστα δ' s. γὰρ M 57. 58. τὰ τῶν] τὰς τῶν C 59.

rum alter apparet superne, quae quidem est magna potestas, 15
mens uniuersorum, administrans omnia, genere mascula; alter
autem inferne, intelligentia magna, genere feminea, gignens
omnia. Unde respondentes sibi invicem coniugium habent et
mediam distantiam manifestant, aërem incomprehensibilem, ne-
que principium neque finem habentem. In hoc autem pater, 20
qui sustinet omnia et alit quae principium et finem habent.
Hic est qui stat, stetit, stabit, potestas mas simul et femina se-
cundum eam quae antea extitit potestatem infinitam, quae qui-
dem neque principium habet neque finem, eamque in unitate
constantem. Ab hac enim progressa quae est in unitate in- 25
telligentia facta est duo. Et ille erat unus, habens enim
illam in se erat solus, quanquam non primus, tametsi ante
existens, manifestatus autem ipsi ex se ipso extitit alter. Sed
ne pater quidem appellatus est antequam ipsa illum appellaret
patrem. Ut igitur ipse semet ipsum per se producens manifesta- 30
uit sibi propriam intelligentiam, sic et manifestata intelligentia
non fecit, sed conspicata illum abscondidit patrem in sese, hoc
est potestatem, et ita est masculofeminea potestas etiam intel-
ligentia, unde sibi invicem respondent (nihil enim differt pote-
stas ab intelligentia) quoniam unum sunt. Etenim ex iis, quae 35
supra sunt, reperitur potestas, ex iis autem, quae infra, intel-
ligentia. Ita igitur fit, ut manifestatum ab illis cum unum sit
reperiatur duplex, masculofemineus habens femineam in sese.
In hunc modum est mens in intelligentia, quae seiuncta a se
invicem, cum sint unum, reperiuntur duo. 40

19. Haec igitur commentus Simon non solum dicta Mosis
per malas artes detorsit in ea quae lubuit, sed etiam poëtarum.
Etenim et equum ligneum aliorum deflectit et Helenam cum
lampade et alia permulta, quae ille traducens in ea quae
pertinent ad se et ad intelligentiam fabulatur. Esse autem 45
hanc dicebat ovem quae aberravit, quae quidem semper com-
morans in mulieribus turbabat potestates quae sunt in mundo

Cf. Epiphan. *Haer.* XXI, 3 59. 60. μεταγ τὸ αὐτοῦ C:
μεταγγίζων εἰς τὰ αὐτοῦ M 60. πλαστολογεῖ Roesperus: Πλείστους
λέγει C: ἀπάγων s. ἀποσπάσας λέγει susp. M Εἶναι δ' ἔλεγε] εἶν
ἔτε C. Cf. cum his et sequentibus Iust. Mart. *Ap.* I, 26. p. 69. E.
Iren. *c. haer.* I, 23, 2sq. Massuet. Theodoret. *Haeret. fab.* I, 1. Epi-
phan. *Haer.* XXI, 2. 3.

τον αὐτῆς κάλλος, ὄθεν καὶ ὁ Τρωϊκός πόλεμος δι' αὐτὴν γε-
γένηται. Ἐν γὰρ τῇ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ γενομένη Ἑλένη ἐνώ-
65 κησεν αὐτὴ ἢ ἐπίνοια, καὶ οὕτως πασῶν ἐπιδικαζομένων αὐτῆς
τῶν ἔξουσιῶν, σιᾶσις καὶ πόλεμος ἐπανέστη, ἐν οἷς ἐφάνη ἔθνε-
σιν. Οὕτως γοῦν τὸν Σησίχορον διὰ τῶν ἐπῶν λοιδορήσαντα
αὐτὴν τὰς ὄψεις τυφλωθῆναι· αὐθις δέ, μεταμεληθέντος αὐ-
70 τοῦ καὶ γράψαντος τὰς παλινωδίας, ἐν αἷς ὕμνησεν αὐτήν,
ἀναβλέψαι· μετενσωματουμένην δὲ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν
κάτω ἔξουσιῶν, οἳ καὶ τὸν κόσμον, φησὶν, ἐποίησαν, ὕστερον
ἐπὶ τέγους ἐν Τύρῳ τῆς Φοινίκης πόλει στήναι, ἣν κατελθὼν
εὔρεν. Ἐπὶ γὰρ τὴν ταύτης πρώτην ζήτησιν ἔφη παραγεγονέ-
ναι, ὅπως ῥύσῃται αὐτὴν τῶν δεσμῶν, ἣν λυτρωσάμενος ἅμα
75 ἑαυτῷ περιῆγε, φάσκων | τοῦτο εἶναι τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον,
ἑαυτὸν δὲ λέγων τὴν ὑπὲρ πάντα δύναμιν εἶναι. Ὁ δὲ ψυ-
δρὸς ἐρασθεὶς τοῦ γυναιίου τούτου, Ἑλένης καλουμένης, ὠνη-
σάμενος εἶχε, καὶ τοὺς μαθητὰς αἰδούμενος τοῦτον τὸν μῦθον
ἐπλασεν. Οἱ δὲ αὐθις μιμηταὶ τοῦ πλάνου καὶ Σίμωνος μά-
80 γου γινόμενοι τὰ ὅμοια δρωσιν, ἀλογίστως φάσκοντες δεῖν μί-
γνυσθαι, λέγοντες· πᾶσα γῆ γῆ, καὶ οὐ διαφέρει ποῦ τις σπεύ-
ρει, πλὴν ἵνα σπεύρῃ, ἀλλὰ καὶ μακαρίζουσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ τῇ
[κοινῇ] μίξει, ταύτην εἶναι λέγοντες τὴν τελείαν ἀγάπην, καὶ τὸ
ἅγιος ἁγίων . . λλη . ος ἁγιασθήσεται· οὐ γὰρ μὴ κρατεῖ-
85 σθαι αὐτοὺς ἐπὶ τινι νομιζομένῳ κακῷ, λελύτρωνται γάρ. Τὴν
δὲ Ἑλένην λυτρωσάμενος οὕτως τοῖς ἀνθρώποις σωτηρίαν παρ-
έσχε διὰ τῆς ἰδίας ἐπιγνώσεως. Κακῶς γὰρ διοικούντων τῶν
ἀγγέλων τὸν κόσμον διὰ τὸ φιλαρχεῖν αὐτούς, εἰς ἐπανόρθω-
σιν ἐλληλυθέναι αὐτὸν ἔφη μεταμορφούμενον καὶ ἕξομοιούμενον
90 ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἔξουσίαις καὶ τοῖς ἀγγέλοις, ὡς καὶ ἄν-
θρωπον φαίνεσθαι αὐτὸν μὴ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ παθεῖν δὲ
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ δεδοκηκέναι μὴ πεπονθότα, ἀλλὰ φανέντα Ἰου-

64. κατ' ἐκείνου C γενομένου C 64. 65. ἐνώκησεν αὐτὴ
R. Scottus: ἐνώκησεν ἐν αὐτῇ C M 70. δὲ Roperus: om C M
72. τέγους] τε τοὺς C M. Cf. Iust. Mart. et Theodoret. l. l. 77.
ψυδρὸς Roperus: ψυχρὸς C M: μιαρὸς Bunsenius (*Hippolytus and
his age* I. p. 351): ψευδόχριστος? R. Scottus 81. ποῦ τ C 83.
κοινῇ] ξένη M, qui vocem in C prorsus evanuisse dicit 84. . . λλη .
ος] Ἅγιος ἁγιος (s. ἁγιον ἁγίων) καὶ Ἀλλήλους ἀγιάζει Bunsen-
nius l. l. p. 352: ἀγαπητὸς? 85. sqq. Cf. Iren. c. haer. I, 23, 3

propter insuperabilem pulcritudinem suam. Unde etiam Troianum bellum per illam conflatum est. In Helena enim, quae illo aevo generata erat, inhabitavit haec intelligentia et ita, 50 cum omnes potestates illam sibi arrogarent, discordia et bellum exortum est in quibuscunque apparuit populis. In hunc certe modum Stesichorum, qui per carmina dilaceravisset eam, oculis captum esse, rursus autem poenitentia commotum scriptis palinodiis, in quibus celebravit illam, visum recepisse. In- 55 corporatam autem ab angelis et infernis potestatibus, quae et mundum, inquit, fabricati sunt, postea in fornice Tyri, urbe Phoeniciae, prostitisse, quam ubi descendit, repperit. Ad huius enim imprimis investigationem dixit advenisse, ut liberaret illam de vinculis, quam in libertatem assertam secum circum- 60 agebat dicens hanc esse deperditam ovem, semet autem potestatem esse quae supra omnia sit. Mendax autem ille, amore captus mulierculae istius, Helenae nomine, emtam habebat et commotus pudore discipulorum hanc fabulam confinxit. Illi autem rursus imitatores praestigiatoris et Simonis scilicet magi 65 facti aequalia agunt, nullo discrimine aientes oportere misceri, his usi verbis: omnis terra terra, nec differt ubi quis serat, modo serat, verum etiam sese beatos praedicant propter communem mixtionem hanc dicentes esse perfectam agapen. Et illud: Sanctus sanctorum sanctificabitur. Non enim 70 teneri sese malo aliquo, quod vulgo habeatur pro malo, exsoluti enim sunt. Helenam autem ubi exsolvit ita hominibus salutem praebuit per suam scientiam. Male enim administrantibus angelis mundum propter cupidinem imperandi ad reparationem semet advenisse dixit transfiguratum et assimilatum im- 75 periis et potestatibus et angelis, ut et homo appareret, cum non esset homo et pati in Iudaea visus sit non passus, sed

Massuet. Quapropter et ipsum venisse, uti eam assumeret primam et liberaret eam a vinculis, hominibus autem salutem praestaret per suam agnitionem. Cum enim male moderarentur angeli mundum, quoniam unusquisque eorum concupisceret principatum, ad emendationem venisse rerum, et descendisse eum transfiguratum et assimilatum virtutibus et potestatibus et angelis: ut et in hominibus homo appareret ipse, cum non esset homo, et passum autem in Iudaea putatum, cum non esset passus. Cf. etiam Theodoret. l. l. 1, 1 92. καὶ δεδοχημένοι CM

δαίοις μὲν ὡς υἱόν, ἐν δὲ τῇ Σαμαρείᾳ ὡς πατέρα, ἐν δὲ
 τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ὡς πνεῦμα ἅγιον, ὑπομένειν δὲ αὐτῶν
 95 καλεῖσθαι οἷα ἂν ὀνόματι καλεῖν βούλωνται οἱ ἄνθρωποι. Τοὺς
 δὲ προφήτας ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν ἀγγέλων ἐμπνευσθέντας εἰ-
 ρηκέναι τὰς προφητείας· διὸ μὴ φροντίζειν αὐτῶν τοὺς εἰς
 τὸν Σίμωνα καὶ τὴν Ἑλένην πεπιστευκότας ἕως νῦν, πράσσειν
 τε ὅσα βούλωνται ὡς ἐλευθέρους, κατὰ γὰρ τὴν αὐτοῦ χάριν
 1 σῴζεσθαι αὐτοὺς φάσκουσι. Μηδὲν γὰρ εἶναι αἴτιον δίκης εἰ |
 πράξει τις κακῶς, οὐ γὰρ ἔστι φύσει κακὸν ἀλλὰ θέσει. Ἐθεντο
 γὰρ, φησὶν, οἱ ἄγγελοι οἱ τὸν κόσμον ποιήσαντες ὅσα ἐβούλοντο,
 διὰ τῶν τοιούτων λόγων δουλοῦν νομίζοντες τοὺς αὐτῶν ἀκού-
 5 οντας. Λύσιν δὲ αὐθις λέγουσι τοῦ κόσμου ἐπὶ λυτρώσει τῶν
 ἰδίων ἀνθρώπων.

20. Οἱ οὖν τούτου μαθηταὶ μαγείας ἐπιτελοῦσι καὶ ἐπα-
 οιδάς, φίλτρα τε καὶ ἀγώγιμα καὶ τοὺς λεγομένους ὄνειροπόμ-
 πους δαίμονας ἐπιπέμπουσι πρὸς τὸ ταράσσειν οὓς βούλωνται·
 10 ἀλλὰ καὶ παρέδρους τοὺς λεγομένους ἀσκοῦσιν, εἰκόνα τε τοῦ
 Σίμωνος ἔχουσιν εἰς Διὸς μορφὴν καὶ τῆς Ἑλένης ἐν μορφῇ
 Ἀθηνᾶς, καὶ ταύτας προσκυνοῦσι, τὴν μὲν καλοῦντες κύριον,
 τὴν δὲ κυρίαν. Εἰ δὲ τις ὀνόματι καλέσει παρ' αὐτοῖς ἰδῶν
 τὰς εἰκόνας ἢ Σίμωνος ἢ Ἑλένης, ἀπόβλητος γίνεται, ὡς ἀγνο-
 15 ῶν τὰ μυστήρια. Οὗτος ὁ Σίμων πολλοὺς πλανῶν ἐν τῇ Σα-
 μαρείᾳ μαγείαις ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἠλέγχθη, καὶ ἐπάρατος
 γενόμενος, καθὼς ἐν ταῖς Πράξεσι γέγραπται, ὕστερον ἀπευδο-
 κήσας ταῦτα ἐπεχείρησεν· ἕως καὶ τῆς Ῥώμης ἐπιδημήσας ἀντ-

92. sqq. Iren. l. l. §. 1 . . . et docuit semet ipsum esse, qui in-
 ter Iudaeos quidem quasi *filius* apparuerit, in Samaria autem quasi *pa-*
ter descenderit, in reliquis vero gentibus quasi *spiritus sanctus* adventa-
 verit. Esse autem se sublimissimam virtutem, hoc est eum qui sit su-
 per omnia pater, et sustinere vocari se, quodcunque eum vocant ho-
 mines. Cf. etiam Theodoret. l. l. 1, 1 95. βούλωνται C 96.
 sqq. Cf. Iren. l. l. §. 3: Prophetas autem a mundi fabricatoribus angelis
 inspiratos dixisse prophetias, quapropter nec ulterius curarent eos hi,
 qui in eum et Helenam eius spem habeant, et ut liberos agere quae
 velint, secundum enim ipsius gratiam salvari homines cet. 99. τε
 ὅσα] τὰ σὰ C: τὰ ἅ vel ὅσα M 1. sqq. Iren. l. l. §. 3. Nec
 enim esse naturaliter operationes iustas, sed ex accidenti, quemadmo-
 dum posuerunt qui mundum fecerunt angeli, per huiusmodi praecepta
 in servitutem deducentes homines. Quapropter et solvi mundum, et

patefactus Iudaeis tanquam *filius*, in Samaria autem tanquam *pater*, in reliquis autem gentibus tanquam *spiritus sanctus*. Sustinere autem sese appellari quocunque nomine appellare ve-
80 lint homines. Prophetas autem ab angelis mundi fabricatoribus inspiratos effatos esse vaticinationes. Quapropter non curare eos, qui in Simonem et Helenam credant, ad hunc diem facereque quaecunque lubeat ut liberos; ex illius enim gratia servari sese aiunt. Non enim esse cur quis puniatur, si quis
85 male faciat; non enim est natura malum sed positione. Posuerunt enim, inquit, angeli mundi fabricatores quidquid voluerunt, eiusmodi dictis opinati in servitute redigere sibi auscultantes. Solutionem autem rursus docent mundi ad liberationem privorum hominum suorum. 90

20. Huius igitur discipuli praestigiis utuntur et incantationibus, philtraque et illecebras et qui dicuntur somnia adducentes daemones immittunt ad irritandos quos volunt. Verum etiam paredros, quos vocant, exercent, imaginemque Simonis habent in Iovis figuram et Helenae effigie Minervae, hasque
95 adorant alterum vocantes dominum, dominam alteram. Si quis autem nomine vocabit apud illos conspicatus imagines illas vel Simonis vel Helenae, repudiatur ut qui ignoret mysteria. Hic Simon multos in Samaria praestigiis in errorem agens ab apostolis convictus est et execrationibus devotus, sicuti in Actis
1 scriptum est, postea sprete fide haec aggressus est. Verum vel usque ad Romam progressus incidit in apostolos, cui multum Petrus adversatus est praestigiis seducenti multos. Hic

liberari eos, qui sunt eius, ab imperio eorum qui mundum fecerunt repromisit.

1. *Μηδένα* susp. Bunsenius l. l. p. 353. 1. 2. *εἰ πράξει*] *εἰσπράξει* C 2. *τις κακῶς*] *τι κακόν* con. Bunsenius l. l. *ἔστι*] *ἔστι τι* Bunsenius l. l. *κακόν*] *κακός* C M 5. *Ἄψιν δὲ αὐθις*] *Φύσιν δὲ αὐθις* C M: *Ἄψιν δὲ αὐτὸν* Bunsenius l. l. p. 354. 5. *τοῦ κόσμου*] *τὸν κόσμον* C M Bunsenius l. l. 7. sqq. Iren.

l. l. §. 4. Igitur horum mystici sacerdotes libidinose quidem vivunt, magias autem perficiunt, quemadmodum potest unusquisque ipsorum. Exorcismis et incantationibus utuntur. Amatoria quoque et agogima et qui dicuntur paredri et oniropompi et quaecunque sunt alia perierga apud eos studiose exercentur. Imaginem quoque Simonis habent factam ad figuram Iovis, et Helenae in figuram Martis, et has adorant cet.

7. 8. *μαγείαις* — *ἐπαοιδαῖς* C M 18. *ἕως*] *ἕως δὲ?*

ἔπεσε τοῖς ἀποστόλοις· πρὸς δὲ πολλὰ Πέτρος ἀντικατέστη μα-
 20 γείαις πλανῶντα πολλούς. Οὗτος ἐπὶ τέλει ἔλθων ἐν τ. . . . τη,
 ὑπὸ πλάτανον καθεζόμενος ἐδίδασκε. Καὶ δὴ λοιπὸν ἐγγὺς
 τοῦ ἐλέγχεσθαι γινόμενος διὰ τὸ ἐγχερόμενος, ἔφη, ὅτι εἰ χωσ-
 θεῖη ζῶν, ἀναστήσεται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Καὶ δὴ τάφρον κε-
 λεύσας ὀρυγῆναι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκέλευσε χωσθῆναι. Οἱ
 25 μὲν οὖν τὸ προσταχθῆν ἐποίησαν, ὁ δὲ ἀπέμεινε ἕως νῦν·
 οὐ γὰρ ἦν ὁ Χριστός. Οὗτος δὲ καὶ ὁ κατὰ τὸν Σίμωνα μῦ-
 θος, ἀφ' οὗ Οὐαλεντίνος τὰς ἀφορμὰς λαβὼν ἄλλοις ὀνόμασι
 καλεῖ. Ὁ γὰρ | νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ λόγος καὶ ζωὴ
 καὶ ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία, οἱ Οὐαλεντίνου αἰῶνες, ὁμο-
 30 λογουμένως εἰσὶν αἱ Σίμωνος ἕξ ῥίζαι, νοῦς, ἐπίνοια, φων-
 ῆ, ὄνομα, λογισμὸς καὶ ἐνθύμησις. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς
 ἡμῶν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι τὴν Σίμωνος μυθοποιῖαν, ἴδωμεν τί
 λέγει καὶ Οὐαλεντίνος.

21. Ἔσθι μὲν οὖν ἡ Οὐαλεντίνου αἵρεσις Πυθαγορικὴν
 35 ἔχουσα καὶ Πλατωνικὴν τὴν ὑπόθεσιν. Καὶ γὰρ Πλάτων ὅλως
 ἐν τῷ Τιμαίῳ τὸν Πυθαγόραν ἀπεμάξατο· τοιγαροῦν καὶ ὁ
 Τιμαίος αὐτὸς ἐστὶν αὐτῷ Πυθαγόρειος ξένος. Αὐτὸς δοκεῖ ὀλίγα
 τῆς Πυθαγορείου καὶ Πλατωνικῆς ὑπομνησθέντας ὑποθέσεως
 ἀρξασθαι καὶ τὰ Οὐαλεντίνου λέγειν. Εἰ γὰρ καὶ ἐν τοῖς
 40 πρότερον ὑφ' ἡμῶν πεπονημένοις ἔγκεινται καὶ τὰ Πυθαγόρα
 καὶ Πλάτωνι δεδοκημένα, ἀλλὰ γε καὶ νῦν οὐκ ἀλόγως ὑπο-
 μνησθήσομαι δι' ἐπιτομῆς καὶ κορυφαιότατα τῶν αὐτοῖς ἀρεσκο-
 μένων, πρὸς τὸ εὐεπίγνωστα γενέσθαι τὰ Οὐαλεντίνῳ δόξαντα
 διὰ τῆς ἐγγίονος παραθέσεως καὶ ὁμοίας συγκρίσεως τῶν μὲν
 45 πάλαι ἀπ' Αἰγυπτίων ταῦτα παραλαβόντων καὶ εἰς Ἑλλήνας
 μεταδιδάξαντων, τοῦ δὲ παρὰ τούτων, ὅτι δὲ παρ' αὐτῶν, δια-
 ψευσαμένου ἰδίαν τε δόξαν συστήσαι πεπειραμένου,
 σπαράξαντα μὲν τὰ ἐκείνων ὀνόμασι καὶ ἀριθμοῖς, ἰδίως δὲ
 καλέσαντα καὶ μέτροις διορίσαντα, ὅπως αἵρεσιν Ἑλληνικὴν ποι-
 50 κίλην μὲν, ἀσύστατον δὲ καὶ οὐκ ἀνήκουσαν Χριστῷ συστήση.

22. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεώς ἐστιν ἐν τῷ | Τιμαίῳ
 τῷ Πλάτωνι σοφία Αἰγυπτίων· ἐκεῖθεν γὰρ ὁ Σόλων τὴν ὅλην
 ὑπόθεσιν περὶ τῆς κόσμου γεννήσεως καὶ φθορᾶς παλαιῶ τινῶ

22. διὰ] δις C 30. οἱ C M 35. ὅλος pr C 36. ἀπομάξατο C
 38. Πλατωνικὴν pr C: Πλάτωνος corr C 39. Cf. supra l. I, c. 2, p.

postremo delatus in sub platano considens docebat.⁵ Et vero ad extremum cum in eo esset ut plane convinceretur propter diuturniorem commorationem, dixit se, si vivus coope- riretur, surrecturum esse tertio die. Denique fossam postquam iussit effodi a discipulis suis iussit se cooperiri. Illi igi- tur quod iussum erat perfecerunt, ille autem abfuit ad hunc¹⁰ diem; non enim erat Christus. Haece autem et de Simone fa- bula, unde Valentinus profectus aliis nominibus nuncupat. *Mens* enim et *veritas* et *logus* et *vita* et *homo* et *ecclesia*, Valentini aeones, aperte sunt Simonis sex radices: *mens*, *intelligentia*, *vox*, *nomen*, *ratiocinatio* et *cogitatio*. Sed quoniam videmur¹⁵ nobis satis exposuisse Simonis commenta fabularum, videamus quid et Valentinus dicat.

21. Est autem Valentini secta ita comparata, ut Pythago- ricam referat et Platoniam doctrinam. Etenim Plato in Ti- maeo penitus expressit Pythagoram; ideo Timaeus et ipse est²⁰ ei Pythagoreus hospes. Quapropter placet commemoratis pau- cis quibusdam Pythagoreae et Platonicae doctrinae ad Valen- tini decreta exponenda transire. Etenim tametsi in eis quos prius confecimus libris insunt et Pythagorae et Platoni quae placuerunt, tamen etiam nunc non praeter rem commemorabo²⁵ per epitomen et summatim placita eorum, quo facilius reco- gnoscantur Valentini decreta per propiorem iuxtapositionem et parilem comparisonem, cum illi quidem olim ab Aegyptiis haec mutuati sint et Graecos edocuerint, ille autem ab illis, nisi quod celarit sua ab illis esse accepta, quippe qui peculia-³⁰ rem sectam condere conatus fuerit namque ille commu- tavit illorum decreta nominibus et numeris, singulari autem modo appellavit et mensuris descripsit, ut haeresin Graecam variam quidem, sed inconcinnam et quae non cadat in Christum con- deret.

35

22. Igitur principium doctrinae in Timaeo est Platoni sa- pientia Aegyptiorum. Illinc enim Solo universam doctrinam de mundi ortu et occasu vetusta quadam fama et fatidica, ut ait

8—14; c. 19. p. 30—38; l. IV, c. 51. p. 124 sqq. 46. ὅτι δέ] ὅτι C M 47. Ante σπαράξαντα (παράλλάξαντα?) videtur aliquid excidisse 51. ἔστιν] ἔστιν ἢ M 52. Ἠλλάτωνος M Σο- λομῶν C. Cf. Plat. Tim. p. 21 sqq.

λόγῳ καὶ προφητικῷ, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, τοὺς Ἕλληνας ἐδί-
 55 δαξε, παῖδας νέους ὄντας καὶ πρεσβύτερον ἐπισταμένους μά-
 θημα οὐδὲν θεολογούμενον. Ἴν' οὖν παρακολουθήσωμεν τοῖς
 λόγοις, οἷς καταβέβληται Οὐαλεντῖνος, προεκθήσομαι νῦν, τίνα
 ἔστιν ἃ Πυθαγόρας ὁ Σάμιος μετὰ τῆς ὑμνουμένης ἐκείνης
 παρὰ τοῖς Ἕλλησι σιγῆς φιλοσοφεῖ, εἰδ' οὕτως ταῦτα, ἃ Πυθα-
 60 γόρου λαβὼν καὶ Πλάτωνος Οὐαλεντῖνος σεμνολογῶν ἀνατίθει
 Χριστῷ καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ τῷ πατρὶ τῶν ὄλων καὶ σιγῆ
 τῇ συνεξευγμένη τῷ πατρὶ.

23. Πυθαγόρας τοίνυν ἀρχὴν τῶν ὄλων ἀγέννητον ἀπε-
 φήνατο τὴν μονάδα, γεννητὴν δὲ τὴν δυάδα καὶ πάντας τοὺς
 65 ἄλλους ἀριθμούς. Καὶ τῆς μὲν δυάδος πατέρα φησὶν εἶναι τὴν
 μονάδα, πάντων δὲ τῶν γεννωμένων μητέρα δυάδα, γεννητὴν
 γεννητῶν. Καὶ Ζαράτας ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος ἐκάλει τὸ μὲν
 ἐν πατέρα, τὰ δὲ δύο μητέρα. Γεγέννηται γὰρ ἐκ μὲν μονά-
 δος δυὰς κατὰ τὸν Πυθαγόραν, καὶ ἔστιν ἡ μὲν μονὰς ἄρρεν
 70 καὶ πρώτη, ἡ δὲ δυὰς θῆλυ. Παρὰ τῆς δυάδος δὲ πάλιν, ὡς
 ὁ Πυθαγόρας λέγει, ἡ τριάς καὶ οἱ ἐφεξῆς ἀριθμοὶ μέχρι τῶν
 δέκα. Τοῦτον γὰρ οἶδε μόνον τέλειον ἀριθμὸν Πυθαγόρας τὸν
 δέκα· τὸν γὰρ ἕνδεκα καὶ δώδεκα προσθήκη καὶ ἐπαναποδι-
 σμὸν τῆς δεκάδος, οὐκ ἄλλον τινὸς ἀριθμοῦ γέννησιν τὸ προσ-
 75 τιθέμενον. Πάντα δὲ σώματα στερεὰ ἐξ ἀσωμάτων γεννᾷ. Τῶν
 τε γὰρ σωμάτων καὶ ἀσωμάτων ὁμοῦ στοιχεῖον εἶναι φησὶ καὶ
 ἀρχὴν τὸ | σημεῖον ὃ ἔστιν ἀμερές, γίνεται δὲ, φησὶν, ἐκ ση-
 μείου γραμμῆ, καὶ [ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια], ἐπιφάνεια δὲ ἑνεῖσα
 εἰς βάρους στερεὸν ὑφέστηκε, φησὶ, σῶμα. Ὅθεν καὶ ὄρκος τίς
 80 ἔστι τοῖς Πυθαγορικοῖς ἢ τῶν τεσσάρων στοιχείων συμφωνία.
 Ὅμνύουσι δ' οὕτως·

Ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρα κεφαλαί παραδόντα τετρακτὴν,

Πηγὴν ἀενάου φύσεως [ῥιζώματ'] ἔχουσαν.

Ἔστι δὲ ἡ τετρακτὴς τῶν φυσικῶν καὶ στερεῶν σωμάτων ἀρχή,
 85 ὡς ἡ μονὰς τῶν νοητῶν. Ὅτι δὲ καὶ ἡ τετρακτὴς γεννᾷ, φησὶ,
 τὸν τέλειον ἀριθμὸν, ὡς ἐν τοῖς νοητοῖς [ἡ μονὰς], τὸν δέκα,

59. Ἕλλησι σιγῆς] Ἕλλησι γῆς C M 60. ἃ] ἀπὸ susp. M: παρὰ
 Roepertus R. Scottus 61. Χριστῷ] Χριστοῦ C 67. 68. Cf.
 Plutarch, *De animae procreatione in Timaeo Platon.* p. 1012: καὶ Ζαρά-
 τας, ὁ Πυθαγόρου διδάσκαλος, ταύτην μὲν (sc. δυάδα) ἐκάλει τοῦ ἀριθμοῦ

Plato, Graecos docuit, etiamtum infantes nec antiquius decretum quod ad doctrinam de deo referretur cognitum habentes. 40 Ut igitur persequamur decreta, quae pro fundamento posuit Valentinus, prius edisseram nunc, quae sint illa, quae Pythagoras Samius iuncto sibi celebrato illo Graecis hominibus silentio philosophatur, tum ita haec, quae a Platone sumpta et Pythagora Valentinus sublimem in speciem refert ad Christum et 45 ante Christum ad Patrem universi et ad Silentium coniugatum cum Patre.

23. Pythagoras igitur tanquam principium universorum non generatum posuit monadem, genitam autem dyadem reliquosque numeros omnes. Et dyadis autem patrem ait esse 50 monadem, omnium autem quae generantur matrem dyadem, generatam generatorum. Et Zaratas, Pythagorae magister, *unum* vocabat *patrem*, *duo* autem *matrem*. Generata enim est ex monade dyas secundum Pythagoram, et monas quidem est masculum et prima, dyas autem femininum. A dyade autem 55 rursus, ut Pythagoras dicit, trias et deinceps numeri ad decimum. Hunc enim solum novit Pythagoras perfectum numerum decimum; undecimum enim et duodecimum appendicem et reiterationem decimi, non alius cuiuspiam numeri generationem id quod apponatur. Omnia autem corpora solida ex incorporeis 60 generat. Namque et corporum et incorporeorum simul elementum esse ait et principium punctum quod est indivisum, nascitur autem, inquit, ex puncto linea et ex linea superficies, superficies vero procedens in altitudinem solidum extitit, inquit, corpus. Unde et iusiurandum quoddam est Pythagoreis quatuor 65 elementorum concentus. Iurant autem in hunc modum:

Per eum, qui tradidit nostro capiti quaternarium,

Fontem sempiternae naturae radices habentem.

Est autem quaternarius naturalium et solidorum corporum principium, ut monas intelligibilium. Et quaternarium autem ge- 70

μητέρα, τὸ δὲ ἐν πατέρα. 75. δὲ] τὲ C 75. sqq. Cf. supra p. 124, 42 sqq. et Philop. in I. de An. p. 2. 76. στοιχείον] σημείον C M 78. ἐκ γραμμῆς ἐπιφάνεια om C M. Cf. supra l. l. 82. 83. De his duobus versibus cf. Fabricius in *Sext. Emp.* p. 332. M 82. ἀμάτερα κεφαλή (sic) C 83. ἀεννάου C ῥιζώματ'] om C spatio relicto 86. ἡ μονὰς om C

διδάσκουσιν οὕτως. *Εἰ ἀρξάμενος ἀριθμεῖν λέγει τις ὅτι ἕν, καὶ ἐπιφέρει δύο, ἔπειτα ὁμοίως τρία, ἔσονται ταῦτα ἕξ· πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τέσσαρα, ἔσται ὁμοίως τὸ πᾶν δέκα. Τὸ γὰρ ἕν, 90 δύο, τρία, τέσσαρα γίνεται δέκα, ὁ τέλειος ἀριθμὸς. Οὕτως, φησί, κατὰ πάντα ἐμμήσατο ἢ τετρακτὺς τὴν νοητὴν μονάδα, τέλειον ἀριθμὸν γεννήσαι δυνηθεῖσαν.*

24. *Δύο οὖν κατὰ τὸν Πυθαγόραν εἰσὶ κόσμοι, εἰς μὲν νοητός, ὃς ἔχει τὴν μονάδα ἀρχὴν, εἰς δὲ αἰσθητός, τούτου δὲ 95 ἔστι τετρακτὺς ἔχουσα ἰῶτα, τὴν μίαν κεραίαν, ἀριθμὸν τέλειον καὶ ἔστι κατὰ τοὺς Πυθαγορικοὺς τὸ ἑ, ἢ μία κεραία, πρώτη καὶ κυριωτάτη καὶ τῶν νοητῶν οὐσία νοητῶς καὶ αἰσθητῶς λαμβανομένη· συμβεβηκότα γένη ἀσώματα ἐννέα, ἃ χωρὶς εἶναι τῆς οὐσίας οὐ δύναται, ποιὸν καὶ ποσὸν καὶ πρὸς τι καὶ 1 ποῦ καὶ πότε καὶ κείσθαι καὶ ἔχειν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν. Ἔστιν οὖν ἐννέα τὰ συμβεβηκότα τῇ οὐσίᾳ, οἷς ἀριθμουμένη συνέχει τὸν τέλειον ἀριθμὸν, τὸν ἑ. Διόπερ διηρημένου | τοῦ παντός, ὡς εἶπομεν, εἰς νοητὸν καὶ αἰσθητὸν κόσμον, 5 ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ τὸν λόγον, ἵνα τῷ λόγῳ τὴν τῶν νοητῶν καὶ ἀσωμάτων καὶ θείων ἐποπτεύωμεν οὐσίαν, αἰσθησεις δὲ, φησὶν, ἔχομεν πέντε, ὄσφρησιν, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν καὶ ἀφήν, ἐν οἷς τῶν αἰσθητῶν ἐρχόμεθα εἰς γνῶσιν· καὶ οὕτω, φησὶν, ἔστι διηρημένος ὁ αἰσθητός ἀπὸ τοῦ νοητοῦ 10 κόσμου. Καὶ ὅτι ἔχομεν γνώσεως ὄργανον πρὸς ἑκάτερον αὐτῶν, ἐντεῦθεν κατανοῶμεν. Οὐδὲν, φησί, τῶν νοητῶν γνωστὸν ἡμῖν δύναται γενέσθαι δι' αἰσθήσεως· ἐκεῖνο γὰρ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτ' ἔγνω, φησί, τῶν ἄλλων αἰσθήσεων οἰαθησοῦν. Οὐδ' αὖ πάλιν τῷ λόγῳ εἰς γνῶσιν 15 τῶν αἰσθητῶν οὐχ οἷόν τε ἐλθεῖν τινός, ἀλλὰ δεῖ ὅτι λευκὸν ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεύσασθαι ὅτι γλυκύ, καὶ ὅτι ὀδινὸν ἢ ἀπωδινὸν ἀκούσαντας εἰδέναί, καὶ εἴ τι τῶν ὀσμῶν ἔστιν εὐώδες ἢ ἀηδές, ὄσφρησεως ἔργον, οὐ λόγου. Ὡσαύτως δὲ ἔχει καὶ τὰ τῆς ἀφῆς· σκληρὸν γὰρ ἢ ἀπαλόν, ἢ θερμὸν ἢ ψυχρὸν οὐχ 20 οἷόν τε ἔστιν ἀκούσαντα εἰδέναί, ἀλλὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἔστι*

90. δέκα] δὲ καὶ C 94. τοῦτο C M 95. ἰῶτα, τὴν μίαν κεραίαν] Cf. Matth. 5, 18 et Iren. *adv. haer.* 1, 3, 2 Massuet: καὶ τοὺς δέκα αἰῶνας ὡσαύτως διὰ τοῦ ἰῶτα γράμματος . . . σημαίνουσι λέγεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο εἰρηκέναι τὸν σωτήρα, ἰῶτα ἕν, ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ, ἕως ἂν πάντα γένηται. 97—99. In hoc loco quaedam excidisse sententiarum series fidem facit.

nerare, ait, perfectum numerum, ut in intelligibilibus monadem, denarium docent hoc modo. Si quis incipiens numerare dicit: *unum* et addit *duo*, tum pariter *tria*, erunt haec *sex*, ad haec autem etiam *quattuor*, erit pariter totum *decem*. *Unum* enim, *duo*, *tria*, *quattuor* fiunt *decem*, qui est perfectus numerus. Sic, ait, per omnia imitatus est quaternarius intelligibilem monadem, perfectum numerum generare valentem.

24. Duo igitur secundum Pythagoram sunt mundi, alter intelligibilis, qui monadem habet principium, alter autem sensibilis, huius autem est quaternarius habens iota, unam virgulam, numerum perfectum; et est secundum Pythagoreos *ī* illud, quae est una virgula, prima et praecipua et intelligibilium essentia
accidentia incorporea novem, quae seorsum ab essentia esse nequeunt, *quale* et *quantum* et *ad quid* et *ubi* et *quando* et *situm* esse et *habere* et *agere* et *pati*. Sunt igitur novem accidentia, quae essentiae adnumerata continent perfectum numerum denarium. Quapropter diviso universo, ut diximus, in intelligibilem et sensibilem mundum habemus etiam nos ab intelligibili rationem, ut ratione intelligibilium et incorporeorum et divinorum adspicemus essentiam, sensus autem, inquit, habemus quinque: olfactum, visum, auditum, gustum et tactum, quibus in sensibilem pervenimus cognitionem; et ita divisus est, inquit, sensibilis ab intelligibili mundo. Et habere nos cognitionis instrumentum ad utrumvis eorum hinc perspicimus. Nihil, ait, intelligibilem in cognitionem nostram cadere potest per sensum; illud enim neque oculus adspexit neque auris audivit neque percepit, ait, reliquorum sensuum quilibet. Nec rursus ratione ad cognitionem cuiuscunque sensibilem perveniri potest, sed oportet videre aliquid album esse et gustare esse dulce et sonorum esse aut insonorum auditu cognoscere, et utrum quid odorum sit suaveolens an insuave, olfactus est, non rationis. Idem cadit in tactum. Durum enim aut tenerum, vel

97. καὶ τῶν] ἢ τῶν Roesperus 98. λαμβανομένη] λαμβανομένη· ἢ M:
λαμβανομένη· καὶ Roesperus γέννη C: δὲ γέννη Chr. Petersen 2. 3.
ἂ τῆ οὐσίας συναριθμούμενα?: οἷς συναριθμουμένη ἔχει Roesperus 6.
ἐπιπιεύωμεν C 9. ὁ αἰσθητὸς] αἰσθητὸς C 16. 17. ὠδικὸν ἢ
ἀπωδικὸν] δίκαιον ἢ ἄδικον C M

κρίσις ἢ ἀφή. Τούτων οὕτως ὑφεστηκότων, ἢ διακόσμησις τῶν
 γεγονότων καὶ γινομένων ἀριθμητικῶς γινομένη θεωρεῖται. Ὅν
 γὰρ τρόπον ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι κατὰ προσθήκην μονάδων
 ἢ τριάδων καὶ τῶν ἐξῆς ἀθροιζομένων ἀριθμῶν ἐν τῷ σύστημα
 25 ποιούμεν μέγιστον ἀριθμοῦ, εἶτα πάλιν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν σύν-
 θεσιν ἀθροισθέντος ἀφαιρέσει τινὶ καὶ ἀναποδισμόν λύσιν τῶν
 συνεστώτων ἀριθμητικῶς ἐργαζόμεθα. (25.) οὕτω φησὶ καὶ τὸν
 κόσμον ἀριθμητικῶς τινὶ καὶ μουσικῶς δεσμῶν δεδεμένον ἐπιτάσει
 καὶ ἀνέσει καὶ προσθήκῃ καὶ ἀφαιρέσει ἀεὶ καὶ διὰ παντὸς
 30 ἀδιάφθορον φυλαχθήναι. Τοιγαροῦν καὶ περὶ τῆς διανομῆς
 τοῦ κόσμου ἀποφαίνονται τοιοῦτόν τινα τρόπον οἱ Πυθαγορικοί·
 ἢ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσσειται, οὐδέ ποτ', οἶω,
 τούτων ἀμφοτέρων κενεώσεται ἄσπετος αἰών.

Τίνων δὲ τούτων; τοῦ νεῖκος καὶ τῆς φιλίας. Ἀπεργάζεται
 35 δὲ αὐτοῖς ἡ φιλία ἀφθαρτον, αἰδιον τὸν κόσμον, ὡς ὑπονοού-
 σιν· ἔστι γὰρ ἡ οὐσία καὶ ὁ κόσμος ἐν· τὸ δὲ νεῖκος διασπᾶ
 καὶ διαφέρει καὶ πολλὰ πειρᾶται καταδιαιροῦσα τὸν κόσμον
 ποιεῖν. Ὡστερ εἴ τις ἀριθμητικῶς τὴν μυριάδα εἰς χιλιάδας
 καὶ ἑκατοντάδας καὶ δεκάδας, καὶ δραχμὰς εἰς ὀβολοὺς καὶ κο-
 40 δράντας μικροῦς κατακερματίσας τέμνει, οὕτω τὸ νεῖκος τὴν
 οὐσίαν τοῦ κόσμου, φησὶ, τέμνει εἰς ζῶα, φυτὰ, μέταλλα καὶ
 τὰ τούτοις παραπλήσια· καὶ ἔστι τῆς γενέσεως τῶν γινομένων
 πάντων καὶ αὐτοὺς δημιουργὸς τὸ νεῖκος, ἢ δ' αὖ φιλία ἐπι-
 τροπεύουσα καὶ προνοουμένη τοῦ παντὸς ἵνα μένη, καὶ εἰς τὸ
 45 ἐν τὰ διηρημένα καὶ τοῦ παντὸς ἀπεσπασμένα συνάγουσα καὶ
 ἐξάγουσα τοῦ βίου, συνάπτει καὶ προστίθῃσι τῶν παντί, ἵνα
 μένη, καὶ ἔστιν ἐν. Οὐ παύσεται οὖν οὔτε τὸ νεῖκος τὸν κόσ-
 μον διαιροῦν οὔτε ἡ φιλία τὰ διηρημένα τῷ κόσμῳ προσέ-
 μουσα. Αὕτη τις ἐστίν, ὡς εἶοικε, κατὰ Πυθαγόραν ἢ τοῦ
 50 κόσμου διανομή. Λέγει δὲ Πυθαγόρας εἶναι ἀπορραγάδας
 τοῦ ἡλίου τοὺς ἀστέρας, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ζώων ἀπὸ τῶν

26. ἀφαιρέσει Roperus: ἀναιρέσει C M ἀναποδισμόν Roe-
 perus: ἀναλογισμόν C M 27. ἐργαζόμεθα. οὕτω] ἐργαζόμεθα. Οὕτω C M
 30. διανομῆς] διαμονῆς C M. Cf. infra l. 50. 31. Infra l.
 VII, c. 29. p. 248 ed. Ox. vero nomine auctoris affert haec Em-
 pedoclea 32. 33. Versus Empedocleos antea incognitos Steinius
 inseruit v. 110. 111. Cf. Philolog. VI. p. 160 et infra l. VII, 29, p.
 248, 94. 95. ed. Oxon. 32. ἦ] ἦν C: εἰ infra ἦν τε] ἦν C M:

calidum aut frigidum fieri non potest ut auditu percipias, sed 5
 talium iudicium est tactus. Haec cum ita comparata sint, ador-
 natio eorum, quae facta sunt quaeque fiunt, tanquam per nu-
 meros facta intelligitur. Nam sicut a monade orsi secundum
 appositionem monadum vel triadum et deinceps confectorum
 numerorum unum aliquod systema facimus maximum numeri, 10
 deinde rursus a numero ex compositione confecto subtractione
 aliqua et reiteratione solutionem compositorum arithmetice ef-
 ficimus: (25.) ita dicit etiam mundum numerali aliquo et musico
 vinculo vinctum intentione et remissione et additione et sub-
 latione semper et perpetuo integrum conservatum esse. Igi- 15
 tur etiam de dispensatione mundi in hunc modum decernunt
 Pythagorei:

Profecto enim et prius erat et erit nec unquam, opinor,

His ambobus vacuabitur immensum aevum.

Quibus autem his? discordia et amore. Efficit autem illis 20
 amor indelebilem, aeternum mundum, ut sibi persuadent; est
 enim essentia et mundus unum; discordia autem dissipat et
 differt et multa experitur dividendo mundum facere. Tan-
 quam si quis numerando myriadem in chiliades et centena et
 decades et drachmas in obolos et quadrantes exiguos dirimens 25
 secat: ita discordia essentiam mundi, inquit, secat in animalia,
 plantas, metalla et quae sunt his similia, et est generationis
 eorum quae nascuntur omnium secundum eos artifex discor-
 dia, amor autem rursus administra et custos universi ut ma-
 neat, et in unum dissecta et ab universo abscissa conducens 30
 et educens ex vita connectit et apponit toti, ut maneat, et est
 unum. Non desinet igitur neque discordia distrahere mundum
 neque amor ea quae distracta sunt mundo attribuere. Haec
 est, ut videtur, secundum Pythagoram mundi dispensatio. Di-
 cit autem Pythagoras fragmina solis esse stellas et animas ani- 35

7e Roperus 32. ἔσεται] ἔσται C οὐδέπω τοίω C 33. κενεώ-
 σεται Roperus coll. Empedocl. v. 183 Sturz. 63 Krst.: καινὸς ἔσται C:
 κενὸς ἔσται M, qui susp. κεινώσεται: κενώσεται C infra ἄσπετος] ἄσβεστος
 C 39. εἰς ὀβολοὺς Roperus: καὶ ὀβολοὺς C M 40. τὸ νεῖκος
 τὴν Roperus: τὸν εἰκοστὴν C: τὴν εἰκαστὴν susp. M 41. μετ' ἄλ-
 λα C 45. τὰ om C. Cf. infra l. 48 46. συνάπτει] συνάγει
 C M

ἄστρον φέρεσθαι· εἶναι δὲ αὐτὰς θνητὰς μὲν, ὅταν ὦσιν ἐν τῷ σώματι, οἷον εἰ ἐγκατορωρυγμένας ὡς ἐν | τάφῳ, ἀνίστασθαι δὲ καὶ γίνεσθαι ἀθανάτους, ὅταν τῶν σωμάτων ἀπολυθῶμεν.

55 Ὅθεν ὁ Πλάτων ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος· τί ἐστὶ φιλοσοφία; ἔφη· χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος, (26.) Πυθαγόρου καὶ τούτων τῶν λόγων γενόμενος μαθητῆς, ἐν οἷς λέγει καὶ δι' αἰνιγμάτων καὶ τοιούτων λόγων· Ἐκ τῆς ἰδίας ἐὰν ἀποδημῆς, μὴ ἐπιστρέφου· εἰ δὲ μὴ, Ἐριννύες Δίκης ἐπικουροί σε

60 μετελεύσονται· ἰδίην καλῶν τὸ σῶμα, Ἐριννύας δὲ τὰ πάθη. Ἐὰν οὖν φησὶν, ἀποδημῆς, τουτέστιν ἐὰν ἐξέρχῃ ἐκ τοῦ σώματος, μὴ αὐτοῦ ἀντιποιοῦ· ἐὰν δὲ ἀντιποιήσῃ, πάλιν σε τὰ πάθη καθείρξουσιν εἰς σῶμα. Εἶναι γὰρ οὗτοι τῶν ψυχῶν μετενσωμάτωσιν νομίζουσιν, ὡς καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς πυ-

65 θαγορίζων λέγει. Αἰεὶ γὰρ, φησὶ, τὰς φιληδόνας ψυχὰς, ὡς ὁ Πλάτων λέγει, ἐὰν ἐν ἀνθρώπῳ πάθει γενόμεναι μὴ φιλοσοφήσωσι, διὰ πάντων ζώων ἐλθεῖν καὶ φυτῶν πάλιν εἰς ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ἐὰν μὲν φιλοσοφήσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ τρίς, εἰς τὴν τοῦ συννόμου ἄστρου φύσιν ἀνελθεῖν, ἐὰν δὲ μὴ φι-

70 λοσοφήσῃ, πάλιν ἐπὶ τὰ αὐτά. Δύνασθαι οὖν φησὶ ποτὲ τὴν ψυχὴν καὶ θνητὴν γενέσθαι, ἐὰν ὑπὸ τῶν Ἐριννύων κρατῆται, τουτέστι τῶν παθῶν, καὶ ἀθάνατον, ἐὰν τὰς Ἐριννύς ἐκφύγῃ, ἃ ἐστὶ πάθη.

27. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ σκοτεινῶς ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου λε-
75 γόμενα πρὸς τοὺς μαθητὰς δι' ὑποσυμβόλων ἐνηρξάμεθα λέγειν, δοκεῖ καὶ τῶν ἐτέρων ὑπομνησθῆναι διὰ τὸ καὶ τοὺς αἰρεσιάρχας τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ ἐπιχειρηθέναι ὁμιλεῖν διὰ ὑποσυμβόλων, καὶ τοῦτο οὐκ ἰδίῳν, ἀλλὰ Πυθαγορείων πλεονεκτήσαντες λόγων. Διδάσκει οὖν ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητὰς
80 λέγων· Τὸν στρωματό|δεσμον δῆσον· ἐπεὶ οἱ ὁδοιπορεῖν μέλλοντες εἰς δέρμα δεσμοῦσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν πρὸς ἐτοιμασίαν τῆς ὁδοῦ· οὕτως ἐτοίμους εἶναι θέλει τοὺς μαθητὰς, ὡς καὶ ἑκάστην στιγμήν τοῦ θανάτου ἐφεστηκέναι μέλλοντος, μηδὲν ἔχοντας τῶν μαθητῶν ἐνδεές. Διόπερ ἐξ ἀνάγκης ἅμα τῷ

52. ὦσιν] εἰσὶν C

56. σώματος, Πυθαγόρου καὶ τούτων Roperus: σώματος. Πυθαγόρας οὖν καὶ τούτων C M

56. sqq.

Ad ea quae sequuntur conferendus est libellus academicus C. Goettlingii Jenae a. 1852 ed. *Additamentum ad symbola Pythagorica.*

57.

ἐν οἷς] ἔνια Goettlingius

58. Iamblich. *Protrept.* p. 340. Kiessl. ita:

malium a stellis ferri. Esse autem eas morti obnoxias, cum sunt in corpore, quasi defossas tanquam in sepulcro, resurgere autem et evadere immortales, cum a corporibus liberamur. Unde Plato interrogatus a quopiam quid esset philosophia, respondit: discessus animae a corpore, (26.) quippe qui Pythagorae et horum 40 sermonum extitisset discipulus, in quibus sermocinatur et per aenigmata et huiusmodi dicta: *Ex proprio ubi abieris, noli reverti, sin vero, Furiae, Iustitiae auxiliatrices, te persequentur, proprium* appellans corpus, *Furias* autem affectiones. Cum igitur, inquit, abis, hoc est excedis ex corpore, noli illud con- 45 cupiscere, ubi autem concupisces, rursus te affectus compingent in corpus. Esse enim isti animarum transmigrationem in corpora statuunt, ut etiam Empedocles pythagorizans ait. Oportet enim, inquit, voluptarias animas, ut Plato dicit, cum humanam conditionem passae non philosophabuntur, per omnia animalia 50 meare et plantas rursus in humanum corpus, et cum quidem philosophabitur in eodem corpore ter, in cognatae stellae naturam ascendere, sin non philosophabitur, rursus ad eadem. Posse igitur inquit interdum animam etiam mortalem evadere, cum a Furiis superetur, hoc est ab affectibus, et immortalem, 55 cum *Furias* effugiat, qui sunt affectus.

27. Sed quoniam etiam obscure a Pythagora dicta ad discipulos per symbola orsi sumus dicere, placet etiam reliqua attingere, propterea quod etiam haeresiarchae similiter conati sunt uti symbolis, idque non suis, sed Pythagorea mutuati di- 60 cta. Docet igitur Pythagoras discipulos suos his verbis: *Fasciculum vestis stragulae colligato*; quoniam qui peregrinari instituunt in lorum colligant vestimenta sua ad usum itineris: ita paratos esse vult discipulos, quia quovis momento mors appropinquare possit, ne quid iis desit eorum, quae disciplina 65 percipienda sunt. Quapropter ex necessitate ubi primum lu-

ἀποδημῶν τῆς οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου· Ἑρινύες γὰρ μετέρχονται. 60.
 ἰδίην] De Ionismo vide Goettlingii Opusc. varr. p. 307. 66. Plat.
 Phaedr. p. 249. b. M 71. κρατεῖται pr C 75. ἐνηρξάμεθα]
 ἐνήρμεθα C: ἀνηρξάμεθα susp. M: ἐνήρμεθα Goettlingius et Roeperus
 78. οὐχ ἰδίων C 80. Diogenes et Iamblichus: τὰ στρώματα ἀεὶ
 συνδεδεσμένα ἔχειν. 82. θέλειν C 83. 84. μηδὲν ἔχοντας τῶν
 παθητῶν ἐν δέει susp. M

85 ἡμέραν γενέσθαι ἐδίδασκε διακελεύεσθαι αὐτοῖς τοὺς Πυθα-
γορείους δεσμεύειν τὸν στρωματοδέσμον, τουτέστιν ἐτοιμοὺς εἶναι
πρὸς θάνατον. Πῦρ μαχαίρη μὴ σκάλευε, τὸν τεθυμω-
μένον ἄνθρωπον λέγων μὴ ἐρέθιζε· πυρὶ γὰρ ἔοικεν ὁ θυμού-
μενος, μαχαίρα δὲ λόγος. Σάρον μὴ ὑπέρβαινε, μικροῦ
90 πράγματος μὴ καταφρόνει. Φοίνικα ἐν οἰκίᾳ μὴ φύτευε,
φιλονεικίαν ἐν οἰκίᾳ μὴ κατασκεύαζε· μάχης γὰρ καὶ διαφορᾶς
ἐστὶν ὁ φοῖνιξ σημεῖον. Ἄπὸ δίφρου μὴ ἔσθιε, βάνανσον
τέχνην μὴ μεταχειρίζου, ἵνα μὴ δουλεύσης τῶν σώματα ὄντα
φθαρτῶ, ἀλλὰ ποιῶ τὸν βίον ἀπὸ λόγων· ἐνέσται γὰρ σοι
95 καὶ τρέφειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ποιεῖν κρείττονα. Ἄπὸ
ὄλου ἄρτου μὴ ἀπόδακνε· τὰ ὑπάρχοντά σου μὴ μειοῦ,
ἀλλὰ ἀπὸ τῆς προσόδου ζῆθι, φύλασσε δὲ τὴν οὐσίαν ὡς ἄρ-
τον ὀλόκληρον. Κυάμους μὴ ἔσθιε· ἀρχὴν πόλεως μὴ
ἀποδέχου· κυάμοις γὰρ ἐκκληροῦντο τὰς ἀρχὰς κατ' ἐκείνον
1 τὸν χρόνον.

28. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα οἱ Πυθαγόρειοι λέ-
γουσιν, οὓς μιμούμενοι οἱ αἰρετικοὶ μεγάλα νομίζονται τσι λέ-
γειν. Δημιουργὸν δὲ εἶναι τῶν γενομένων πάντων φησὶν ὁ
5 Πυθαγόρειος λόγος τὸν μέγαν γεωμέτρην καὶ ἀριθμητὴν ἥλιον,
καὶ ἐστηρίχθαι τοῦτον ἐν ὄλῳ τῶ κόσμῳ, καθάπερ ἐν τοῖς σώ-
μασι ψυχὴν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων. Πῦρ γὰρ ἐστὶν ἥλιος ὡς
ψυχὴ, σῶμα δὲ γῆ. Χωρισθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἂν ποτε ὄρα-
τὸν γένοιτο, οὐδὲ ἀπτόν ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν δὲ οὐκ
10 ἄνευ γῆς. Ὅθεν ἐκ πυρὸς καὶ γῆς ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν μέσῳ
θέμενος τὸ τοῦ παντὸς ἐδημιούργησε σῶμα. Ἀριθμεῖ δὲ, φησί,
καὶ γεωμετρεῖ τὸν κόσμον ὁ ἥλιος τοιοῦτόν τινα τρόπον. Ὁ
μὲν κόσμος ἐστὶν ὁ αἰσθητὸς εἷς, περὶ οὗ λέγομεν τανῦν. Διή-
ρηκε δ' αὐτὸν ἀριθμητικὸς τις ὢν καὶ γεωμέτρης εἰς μοῖρας ἰβ'.
15 Καὶ ἐστὶ ταῖς μοῖραις ταύταις ὀνόματα· Κριός, Ταῦρος, Αἰδύ-
μοι, Καρκίνος, Λέων, Παρθένος, Ζυγός, Σκορπίος, Τοξότης,
Αἰγόκερως, Ὑδροχόος, Ἰχθύες. Πάλιν τῶν δώδεκα μοιρῶν
ἐκάστην διαιρεῖ εἰς μοῖρας τριάκοντα, αἵτινες εἰσὶν ἡμέραι μη-
νός. Πάλιν αὖ τῶν τριάκοντα μοιρῶν ἐκάστην μοῖραν διαιρεῖ

85. διακελεύεσθε αὐτοῖς C 89. μαχαίρα] μάχαιρα C M Plu-
tarch. Sympos. VIII, 7 et Quaest. Rom. 112: μὴ σάρον ὑπερβαίνειν Σά-
ρον Roesperus coll. Lobeckio ad Phrynich. p. 83: Ἄσαρον C M 90.
Plutarch. de Isid. et Osir. 10: μὴ φοίνικα φυτεύειν 91. διαφορας

cebat docebat exhortari inter se Pythagoreos colligare fasciculum vestis stragulae, hoc est paratos esse ad mortem. *Ignem gladio noli scrutari*, iratum hominem dicendo noli irritare; igni enim similis est iratus, gladio autem sermo. *Verriculum* 70 *noli supergredi*, noli parvam rem despiciere. *Palmam in aedibus noli plantare*, aemulationem in aedibus noli excitare; pugnae enim et discordiae est palma signum. *A sedili noli edere*, illiberalem artem noli tractare, ne servias corpori quod est caducum, sed confice tibi victum a litteris; poteris enim 75 et alere corpus et animam efficere meliorem. *A solido pane noli mordere*, opes tuas ne minueris, sed ab reditu vive, custodito autem opes tuas tanquam panem illibatum. *Fabis noli vesci*, regimen urbis ne acceperis; fabis enim sortiebantur magistratus illo tempore. 80

28. Haec igitur et his similia Pythagorei docent, quos imitati haeretici magna quaedam quibusdam videntur dicere. Conditoem autem esse universorum quae facta sunt dicit Pythagorea doctrina magnum geometram et arithmetam solem, eumque fixum esse in universo mundo veluti in corporibus 85 animam, ut ait Plato. Ignis enim est sol ut anima, corpus autem terra. Seorsum autem ab igne nihil unquam cerni posset neque comprehendi sine aliquo solido, solidum autem nil sine terra: unde ex igne et terra, aëre in medio collocato, deus universi condidit corpus. Numerat autem, inquit, et me- 90 titur mundum sol in hunc fere modum. Mundus visibilis est unus, de quo nunc loquimur. Divisit autem eum tanquam arithmeticus quidam et geometra in partes duodecim. Suntque his partibus nomina: Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. 95 Rursus duodecim partium quamque dividit in partes triginta, quae quidem sunt dies mensis. Rursus triginta partium quam-

Roeperus: διαφθορᾶς C M

92. Cf. Plutarch *Quaest. Rom.* 112

94. τῶν βίων ἀπόλογον C

95. 96. Suidas s. v. Ἀναξίμανδρος: ἀπὸ

ὀλοκλήρου ἄρτου μὴ ἐσθίειν

99. 1. ἐκείνων τῶν χρόνων C

4. γε-

νομένων] λεγομένων C M

7. ἥλιος ὡς Roeperus: ἥλιος C: ἥλιος

καὶ s. ἡ susp. M

8. σῶμα δὲ γῆ Roeperus: σῶμα σελήνη C M

χωρισθέντων C

15. 16. δίδυμος C

19. αὐτῶν] αὐτῶν

τῶν C

20 εἰς λεπτά ἐξήκοντα καὶ τῶν λεπτῶν λεπτά καὶ ἔτι λεπτότερα. Καὶ τοῦτο αἰεὶ ποιῶν καὶ μὴ πανόμενος, ἀλλ' ἀθροίζων ἐκ τούτων τῶν μοιρῶν τῶν διηρημένων καὶ ποιῶν ἐνιαυτὸν, καὶ αὐθις ἀναλύων καὶ διαιρῶν τὸ συγκείμενον τὸν μέγαν ἐνιαυτὸν ἀπεργάζεται κόσμου.

25 29. Τοιαύτη τις, ὡς ἐν κεφαλαίοις εἶπεῖν ἐπελθόντα, ἡ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος συνέστηκε δόξα, ἀφ' ἧς Οὐαλεντίνος, οὐκ ἀπὸ τῶν εὐαγγελίων τὴν αἵρεσιν τὴν ἑαυτοῦ συναγαγὼν, ὡς ἐπιδείξομεν, δικαίως Πυθαγορικὸς καὶ Πλατωνικὸς, οὐ Χριστιανὸς λογισθεῖη. Οὐαλεντίνος τοίνυν καὶ Ἑρακλέων
30 καὶ Πτολεμαῖος καὶ πᾶσα ἡ τούτων σχολή, οἱ Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος μαθηταί, ἀκολουθήσαντες τοῖς καθηγησαμένοις, ἀριθμητικὴν τὴν | διδασκαλίαν τὴν ἑαυτῶν κατεβάλλοντο. Καὶ γὰρ τούτων ἔστιν ἀρχὴ τῶν πάντων μονὰς ἀγέννητος, ἄφθαρτος, ἀκατάληπτος, ἀπερινόητος, γόνιμος καὶ πάντων τῆς γενέσεως
35 αἰτία τῶν γενομένων· καλεῖται δὲ ὑπ' αὐτῶν ἡ προειρημένη μονὰς πατήρ. Διαφορὰ δὲ τις εὐρίσκεται πολλὴ παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, ἢ ἡ παντάπασι καθαρὸν τὸ δόγμα τοῦ Οὐαλεντίνου Πυθαγορικόν, ἄθηλον καὶ ἄζυγον καὶ μόνον τὸν πατέρα νομίζουσιν εἶναι· οἱ δὲ ἀδύνατον νομίζοντες δύνασθαι
40 ἐξ ἄρρενος μόνου γένεσιν ὅλως τῶν γεγενημένων γενέσθαι τινός, καὶ τῷ πατρὶ τῶν ὄλων, ἵνα γένηται πατήρ, σιγὴν ἐξ ἀνάγκης συναριθμοῦσι τὴν σύζυγον. Ἄλλα περὶ μὲν σιγῆς, πότερόν ποτε σύζυγός ἐσαν ἢ οὐκ ἐσαν, αὐτοὶ πρὸς αὐτοῖς τοῦτον ἐχέτωσαν τὸν ἀγῶνα. Τὰ δὲ νῦν αὐτοὶ ἡμεῖς φυλάτ-
45 τοντες τὴν Πυθαγόρειον ἀρχήν, μίαν οὖσαν καὶ ἄζυγον, ἄθη-
λυν, ἀπροσδεῆ, μνημονεύσαντες ὡς ἐκεῖνοι διδάσκουσιν ἐροῦ-
μεν. Ἦν ὅλως, φησί, γεννητὸν οὐδέν, πατήρ δὲ ἦν μόνος ἀγέν-
νητος, οὐ τόπον ἔχων, οὐ χρόνον, οὐ σύμβουλον, οὐκ ἄλλην
τινὰ κατ' οὐδένα τῶν τρόπων νοηθῆναι δυναμένην οὐσίαν·
50 ἀλλὰ ἦν μόνος, ἡρεμῶν, ὡς λέγουσι, καὶ ἀναπαυόμενος αὐτὸς

21. 22. ἐκ τούτων τῶν] ἐκ τοῦ τῶν C: ἐκ τούτων M 23. 24. ἐνιαυτὸν — κόσμου Roperus: ἀθάνατον — κόσμον C M 33. τούτοις? 33. Cum his et quae sequuntur cf. Epitome infra l. X, c. 13. p. 319. sq. ed. Ox. et Iren. c. haer. I, 1 sqq. 36. sqq. Cf. Iren. I, 11, 5. p. 56 ed. Masuet: καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ (qui idem est ac πατήρ, cf. infra p. 319) πολλαὶ καὶ διαφοραὶ γινώμται παρ' αὐτοῖς· οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσιν, μήτε ἄρρενα, μήτε θήλειαν, μήτε ὅλως ὄντα τι

que partem dividit in minuta sexaginta et minutorum minuta et vel minima. Et hoc semper faciens nec intermittens unquam, sed coacervans ex divisio- his partibus et conficiens an-¹ num et rursus resolvens et dividens compositum magnum an- num efficit mundi.

29. Talis quaedam, si quidem semel eo delapsi res sum-
mas attigimus, Pythagorae et Platonis constat ratio, a qua⁵
Valentinus, non ex evangelii haeresin suam concinnans, ut
demonstrabimus, iure suo Pythagoreus et Platonius, non Chri-
stianus existimabitur. Valentinus igitur et Heracleo et Ptole-
maeus et universa horum schola, Pythagorae et Platonis disci-
puli, secuti duces suos arithmetica pro fundamento disci-¹⁰
plinae suae posuerunt. Etenim horum est principium rerum
universarum monas non-generata, non intercidens, non com-
prehensa, cogitatione non percipienda, genitrix omniumque quae
extant causa existentiae. Vocatur autem ab iis quam diximus
monas Pater. Diversitas autem quaedam satis magna reppe-¹⁵
ritur apud eos. Alii enim eorum, ut sit prorsus purum Val-
lentini dogma Pythagoreum, infemineum et iniugum et solum
Patrem statuunt esse, alii autem arbitrati fieri non posse, ut ex
solo masculo quodam generatio omnino generatorum extiterit,
et Patri universorum, quo existat pater, Sigen necessario ad-²⁰
numerant coniugem. Sed de Sige utrum tandem coniux sit
necne, ipsi inter se hoc habent certamen. Nunc vero ipsi
nos custodientes Pythagoreum principium, quod unum est et
iniugum, infemineum, inegenum, commemorantes ut illi docent
ostendemus. Erat omnino, inquit, generatum nihil, Pater au-²⁵
tem erat solus ingeneratus, non locum habens, non tempus,
non consiliatorem, non aliam ullam quae aliqua ratione per-
cipi cogitatione posset essentiam. Sed erat solus, solitarius

*ἄλλοι δὲ ἀρρενόθηλον αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἐρμαφροδίτου φύσει αὐτῷ πε-
ριάπτοντες. Σιγῆν δὲ πάλιν ἄλλοι συνενέπιν αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα
γένεται πρώτη συζυγία.* 38. ἄθηλον Roesperus: ἄθηλυ C M 43.

*πρὸς αὐτοῖς] πρὸς ἑαυτοῦς M: an παρ' αὐτοῖς? 44. αὐτοῖ] αὐτοῖς C
45. οὐσαν] οὐσίαν C M ἄθηλυ C M 46. 47. ἐροῦμεν. Ἦν
ὄλωσ] ἐροῦμέν τε ὄλωσ C: ἐροῦμεν. Ὄλωσ M 47. γενητὸν C
50. 51. ἡρεμῶν — μόνος] Iren. 1, 1: ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἡρεμίᾳ πολλῇ γεγο-
νέναι κ. τ. λ.*

ἐν ἑαυτῷ μόνος. Ἐπεὶ δὲ ἦν γόνιμος, ἔδοξεν αὐτῷ ποτὲ τὸ
 κάλλιστον καὶ τελειώτατον, ὃ εἶχεν ἐν αὐτῷ, γεννησάμενος καὶ προα-
 γαγεῖν· φιλέρημος γὰρ οὐκ ἦν. Ἀγάπη γὰρ, φησὶν, ἦν ὄλος,
 ἡ δὲ ἀγάπη οὐκ ἔστιν ἀγάπη, εἰ μὴ ἡ τὸ ἀγαπώμενον. Προέ-
 55 βαλεν οὖν καὶ ἐγέννησεν αὐτὸς ὁ πατήρ, ὡςπερ ἦν μόνος,
 νοῦν καὶ ἀλήθειαν, τούτεσσα δυάδα, ἧς κυρία καὶ ἀρχὴ
 γέγονε | καὶ μήτηρ πάντων τῶν ἐντὸς πληρώματος καταριθμου-
 μένων αἰώνων ὑπ' αὐτῶν. Προβληθεὶς δὲ ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀλή-
 θεια ἀπὸ τοῦ πατρός, ἀπὸ γονίμου γόνιμος, προέβαλε καὶ
 60 αὐτὸς λόγον καὶ ζωὴν, τὸν πατέρα μιμούμενος· ὁ δὲ λό-
 γος καὶ ἡ ζωὴ προβάλλουσιν ἄνθρωπον καὶ ἐκκλησίαν.
 Ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια, ἐπεὶ εἶδον [τοῦ λόγου καὶ τῆς
 ζωῆς] τὰ ἴδια γεννήματα γόνιμα γεγεννημένα, ἠὲ χαρίστησαν
 τῷ πατρὶ τῶν ὄλων καὶ προσφέρουσιν αὐτῷ τέλειον ἀριθμόν,
 65 αἰῶνας δέκα. Τούτου γὰρ, φησὶ, τελειότερον ἀριθμοῦ ὁ νοῦς
 καὶ ἡ ἀλήθεια τῷ πατρὶ προσενεγκεῖν οὐκ ἠδυνήθησαν.
 Ἔδει γὰρ τέλειον ὄντα τὸν πατέρα ἀριθμῷ δοξάζεσθαι τε-
 λείῳ, τέλειος δὲ ἔστιν ὁ δέκα, ὅτι πρῶτος τῶν κατὰ πληθους
 γενομένων οὗτος ἔστι τέλειος. Τελειότερος δὲ ὁ πατήρ, ὅτι
 70 ἀγέννητος ὢν μόνος διὰ πρώτης τῆς μιᾶς συζυγίας τοῦ νοῦ
 καὶ τῆς ἀληθείας πάσας τὰς τῶν γενομένων προβαλεῖν εὐ-
 πόρησε ῥίζας.

30. Ἰδὼν οὖν καὶ αὐτὸς ὁ λόγος καὶ ἡ ζωὴ, ὅτι ὁ νοῦς
 καὶ ἡ ἀλήθεια δεδόξακαν τὸν πατέρα τῶν ὄλων ἐν ἀριθμῷ
 75 τελείῳ, δοξάσαι καὶ αὐτὸς ὁ λόγος μετὰ τῆς ζωῆς ἠθέλησε
 τὸν ἑαυτοῦ πατέρα καὶ τὴν μητέρα, τὸν νοῦν καὶ τὴν ἀλή-
 θειαν. Ἐπεὶ δὲ γεννητὸς ἦν ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ
 οὐκ εἶχε τὸ πατρικὸν τέλειον τὴν ἀγεννησίαν, οὐκέτι τελείῳ ἀριθ-
 μῷ ὁ λόγος καὶ ἡ ζωὴ δοξάζουσι τὸν ἑαυτῶν πατέρα τὸν
 80 νοῦν, ἀλλὰ γὰρ ἀτελεῖ· δώδεκα γὰρ αἰῶνας προσφέρουσιν ὁ
 λόγος καὶ ἡ ζωὴ τῷ νοῦ καὶ τῇ ἀληθείᾳ. Αὐταὶ γὰρ πρῶ-
 ται κατὰ Οὐαλεντιῖνον ῥίζαι τῶν αἰώνων γεγόνασι, νοῦς καὶ
 ἀλήθεια, λόγος καὶ ζωὴ, ἄνθρωπος καὶ ἐκκλησία, δέκα
 δὲ οἱ τοῦ | νοῦς καὶ τῆς ἀληθείας, δύο καὶ δέκα δὲ οἱ
 85 τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς, εἴκοσι καὶ ὀκτώ οἱ πάντες· οἷς κα-
 λοῦσιν ὀνόματα ταῦτα· βύθιος καὶ μῦξις, ἀγήρατος καὶ

ut dicunt, et requiescens ipse in semet ipso solus. Quoniam autem erat genitilis, placuit ei aliquando pulcherrimum³⁰ et perfectissimum, quod habebat in ipso, generare et producere; amans enim solitudinis non erat. Amor enim, inquit, erat totus, amor autem non est amor, nisi sit quod ametur. Proiecit igitur et generavit ipse Pater, uti erat solus, Mentem et Veritatem, hoc est dyadem, quae quidem domina et principi-³⁵ pium extitit et mater omnium qui intus in Pleromate ab iis computantur aeonum. Proiecta autem Mens et Veritas a Patre, a genitili genitilis, proiecit et ipsa Logum et Vitam Patrem imitata. Logus autem et Vita proiiciunt Hominem et Ecclesiam. Mens autem et Veritas cum viderent suam prolem⁴⁰ genitalem genitam esse, grates egerunt Patri omnium et offerunt ei perfectum numerum, aeones decem. Hoc enim, inquit, numero perfectiorem Mens et Veritas Patri offerre non potuerunt. Oportebat enim Patrem, qui perfectus esset, numero celebrari perfecto, perfectus autem est denarius, quia pri-⁴⁵ mus eorum qui pluraliter conflunt hic est perfectus. Perfectior autem Pater, quia ingeneratus cum sit solus, per primam unam coniugationem Mentis et Veritatis omnes eorum quae existunt proiicere valuit radices.

30. Cum videret igitur et ipse Logus et Vita Mentem et⁵⁰ Veritatem celebravisse Patrem omnium numero perfecto, celebrare et ipse Logus cum Vita voluit suum patrem et matrem Mentem et Veritatem. Quoniam autem generata erat Mens et Veritas, neque habebat paternum perfectum, illud non-generatum esse, non iam perfecto numero Logus et Vita celebrant suum⁵⁵ patrem Mentem, verum imperfecto; duodecim aeones enim offerunt Logus et Vita Menti et Veritati. Hae enim primae secundum Valentinum aeonum radices extiterunt: Mens et Veritas, Logus et Vita, Homo et Ecclesia, decem autem Mentis et Veritatis, duodecim autem Logi et Vitae, viginti et octo cuncti. Quibus⁶⁰ ponuntur nomina haec: Bythius et Mixis, Ageratus et Heno-

νησεν C αὐτὸς] αὐτὴν C 57. 58. καταριθμουμένων C 62. 63. Uncinis saepta interpretatio vv. τὰ ἴδια esse videntur 77. γενητὸς C 78. τὸν πατριχὸν C 79. τῶν ἑαυτῶν C 80. ἀτελεῖ] ἀνατελεῖ C M αἰώνων C M προφέρουσιν C M 83. δέκα] δώδεκα C M 86. βύθιος] βυθὸς C M. Cf. Iren. c. haer. I, 1, 2. ἀγήρατος] ἀκήρατος C M. Cf. Iren. l. l.

ἔνωσις, αὐτοφυῆς καὶ ἡδονή, ἀκίνητος καὶ σύγκρα-
 σις, μονογενῆς καὶ μακαρία. Οὗτοι οἱ δέκα αἰῶνες, οὓς
 πνὲς μὲν ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας λέγουσι, πνὲς δὲ
 90 ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τῆς ζωῆς. Ἔτεροι δὲ τοὺς δώδεκα ὑπὸ
 τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἔτεροι δὲ ὑπὸ τοῦ λό-
 γου καὶ τῆς ζωῆς, οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται· παρὰ-
 κλητος καὶ πίστις, πατρικὸς καὶ ἐλπίς, μητρικὸς καὶ
 ἀγάπη, αἰνίους καὶ σύνεσις, ἐκκλησιαστικὸς καὶ μα-
 95 κριότης, θελητὸς καὶ σοφία. Ἀπὸ δὲ τῶν δεκαδύο ὁ
 δωδέκατος καὶ νεώτατος πάντων τῶν εἰκοσιοκτὼ αἰῶνων, Θῆ-
 λυς ὢν καὶ καλούμενος σοφία, κατενόησε τὸ πλῆθος καὶ τὴν
 δύναμιν τῶν γεγεννηκότων αἰῶνων καὶ ἀνέδραμεν εἰς τὸ βάθος
 τοῦ πατρὸς, καὶ ἐνόησεν, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες αἰῶνες
 1 γεννητοὶ ὑπάρχοντες κατὰ συζύγιαν γεννώσιν, ὁ δὲ πατήρ μόν-
 ος ἄζυγος ἐγέννησεν. Ἡθῆλθε μιμήσασθαι τὸν πατέρα καὶ
 γεννησάμενος καθ' ἑαυτὴν δίχα τοῦ συζύγου, ἵνα μηδὲν ἢ ἔργον
 ὑποδεέστερον τοῦ πατρὸς εἰργασμένη, ἀγνοῦσα ὅτι ὁ μὲν
 5 ἀγέννητος, ὑπάρχων ἀρχὴ τῶν ὄλων καὶ ῥίζα καὶ βάθος καὶ
 βυθός, δυνατῶς ἔχει γεννησάμενος, γεννητὴ δὲ οὐσα ἢ σο-
 φία καὶ μετὰ πλείονας γενομένη, τὴν τοῦ ἀγεννήτου δύναμιν
 οὐ δύναται ἔχειν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀγεννήτῳ, φησὶν, ἔστι πάντα
 ὁμοῦ, ἐν δὲ τοῖς γεννητοῖς τὸ μὲν Θῆλυ ἔστιν οὐσίας προβλη-
 10 τικόν, τὸ δὲ ἄρρεν μορφωτικόν τῆς ὑπὸ τοῦ Θήλεως προβαλ-
 λομένης οὐσίας. Προέβαλεν οὖν ἡ σοφία τοῦτο μόνον ὅπερ
 ἠδύνατο, οὐσίαν ἀμορφον καὶ ἀκατασκεύαστον. Καὶ τοῦτο ἐστὶ,
 φησὶν, ὃ λέγει Μωϋσῆς· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκα-
 τασκεύαστος. Αὕτη ἐστὶ, φησὶν, ἡ ἀγαθή, ἡ ἐπουράνιος Ἰε-
 15 ρουσαλήμ, εἰς ἣν ἐπηγγείλατο ὁ θεὸς εἰσαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς
 Ἰσραὴλ, λέγων· Εἰσάξω ὑμᾶς εἰς γῆν ἀγαθὴν ῥέουσαν
 μέλι καὶ γάλα.

31. Γενομένης οὖν ἐντὸς πληρώματος ἀγνοίας κατὰ τὴν
 σοφίαν καὶ ἀμορφίας κατὰ τὸ γέννημα τῆς σοφίας, Θό-

87. 88. σύγκρασις] σύγκρισις C M. Cf. Iren. 1. 1. 88. οἱ δέκα]
 δώδεκα C M 89. 90. πνὲς δὲ — ζωῆς] Cf. Iren. 1. 1.: τὸν μὲν λό-
 γον καὶ τὴν ζωὴν μετὰ τὸ προβαλέσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ἐκκλησίαν,
 ἄλλους δέκα αἰῶνας (sc. προβαλεῖν), ὧν τὰ ὀνόματα λέγουσι ταῦτα· βύ-
 θιος καὶ μίξις κ. τ. λ. οὗτοι δέκα αἰῶνες, οὓς καὶ φάσκουσιν ἐκ λόγου καὶ
 ζωῆς προβεβλησθαι. 90. 91. Ἔτεροι δὲ τοὺς δώδεκα — ἐκκλησίας] Cf.
 Iren. 1. 1.: τὸν δὲ ἄνθρωπον καὶ αὐτὸν προβαλεῖν μετὰ τῆς ἐκκλησίας αἰῶ-

sis, Autophyes et Hedone, Acinetus et Syncrasis, Monogenes et Macaria. Hi sunt decem illi aeones, quos alii quidem a Mente et Veritate repetunt, alii autem a Logo et Vita. Alii rursus duodecim illos ab Homine et Ecclesia, alii a Logo et Vita, 65 quibus haec nomina gratificantur: Paracletus et Pistis, Patricus et Elpis, Metricus et Agape, Aeinus et Synesis, Ecclesiasticus et Macariotes, Theletus et Sophia. Ex duodecim autem illis duodecimus et natu minimus omnium viginti octo aeonum, qui femininus est et nomine vocatus Sophia, contemplatus 70 multitudinem et potestatem aeonum, qui generavere, recurrit in profunditatem Patris, et sensit reliquos omnes aeones, utpote generatos, per coniugationem generare, patrem autem solum iniugum generavisse. Voluit igitur imitari Patrem et generare per se seorsum a coniuge, ut ne quid inferius Patre opus per- 75 fecisset, quippe ignorans, non-generatum illum, cum existat principium universorum et radix et profunditas et imum, posse generare per se ipsum, Sophiam autem, quae sit generata et post plures orta, non-generati potestatem habere non posse. In non-generato enim, inquit, sunt omnia simul, in generatis 80 autem femininum est essentiae proiecticium, masculinum autem formativum essentiae a femineo proiectae. Proiecit igitur Sophia hoc solum quod potuit, essentiam informem et inconditam. Et hoc est, inquit, quod ait Moses: *Terra autem erat invisibilis et incondita*. Haec, inquit, est bona illa et caelestis 85 Hierusalem, in quam promisit deus se introducturum filios Israel dicens: *Inducam vos in terram bonam fluentem melle et lacte*.

31. Orta igitur intus in pleromate ignorantia circa Sophiam et informitate circa partum Sophiae, tumultus extitit in 90

νας δώδεκα, οἷς ταῦτα τὰ ὀνόματα χαρίζονται· παράκλητος καὶ πίστις κ. τ. λ.
 93. πατρικῶς C M. Cfr. Iren. 1. 1. μητρικῶς C M. Cf. Iren. 1. 1.
 94. ἀεινοῦς] αἰῶνος C M. Cf. Iren. 1. 1. 94. 95. μακαριστός C M
 98. γεγενηκότων C 2. ἠθέλησε δὲ? an ἠθέλησε οὖν? 3. γεννη-
 σαι Roepers: ἐγέννησε C M ἦ] ἡ C 6. γενητή C 8.
 ἀγενήτω C 9. γενητοῖς C 11. προσέβαλεν C M 12. εὖ-
 μορφον C M ἀκατασκεύαστον] εὐκατάσβεστον C: εὐκατασκεύαστον M
 13. 14. 1 Mos. 1, 2. 16. 17. 2 Mos. 33, 3: καὶ εἰσάξω σε εἰς γῆν
 ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, coll. Cap. 3, 8: καὶ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν
 ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κ. τ. λ.

20 ρυβος ἐγένετο ἐν τῷ πληρώματι [οἱ αἰῶνες οἱ γενόμενοι], ὅτι
 παραπλησίως ἄμορφα καὶ ἀτελῆ γενήσεται τῶν αἰώνων τὰ γεν-
 νήματα καὶ φθορά τις καταλήψεται οὐκ εἰς μακρὰν ποτε τοὺς
 αἰῶνας. Κατέφυγον οὖν πάντες οἱ αἰῶνες ἐπὶ δέησιν τοῦ πα-
 τρός, ἵνα λυπούμενην τὴν σοφίαν ἀναπαύσῃ· ἐκλαίει γὰρ καὶ
 25 κατωδύρειτο ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ ὑπ' αὐτῆς ἐκτρώματι οὕτω γὰρ
 καλοῦσιν. Ἐλεήσας οὖν ὁ πατήρ τὰ δάκρυα τῆς σοφίας καὶ
 προσδεξάμενος τῶν αἰώνων τὴν δέησιν, ἐπιπροβαλεῖν κελεύει·
 οὐ γὰρ αὐτός, φησί, προέβαλεν, ἀλλὰ ὁ νοῦς καὶ ἡ ἀληθεύει,α,
 Χριστὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον εἰς μόρφωσιν καὶ διαίρεσιν
 30 τοῦ ἐκτρώματος καὶ παραμυθίαν καὶ διανάπαυσιν τῶν τῆς σο-
 φίας στεναγμῶν. Καὶ γίνονται τριάκοντα αἰῶνες μετὰ τοῦ
 Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Τινὲς μὲν οὖν αὐ-
 τῶν ταύτην εἶναι θέλουσι τὴν τριακοντάδα τῶν αἰώνων, τινὲς
 δὲ συνυπάρχειν τῷ πατρὶ σιγῆν καὶ σὺν αὐτοῖς καταριθμείσ-
 35 θαι τοὺς αἰῶνας θέλουσιν. Ἐπιπροβληθεὶς οὖν ὁ Χριστὸς
 καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας,
 εὐθέως τὸ ἐκτρώμα τὸ ἄμορφον τοῦτο τῆς σοφίας μονογενὲς|
 καὶ δίχα συζύγου γεγεννημένον ἀποχωρίζει τῶν ὄλων αἰώνων,
 ἵνα μὴ βλέποντες αὐτὸ ταράσσονται διὰ τὴν ἀμορφίαν οἱ τέλειοι
 40 αἰῶνες. Ἴν' οὖν μηδ' ὄλως τοῖς αἰῶσι τοῖς τελείοις καταφανῆ
 τοῦ ἐκτρώματος ἢ ἀμορφία, πάλιν καὶ ὁ πατήρ ἐπιπροβάλλει
 αἰῶνα ἕνα τὸν σταυρόν, ὃς γεγεννημένος μέγας, ὡς μεγάλου
 καὶ τελείου πατρός, εἰς φρουρὰν καὶ χαράκωμα τῶν αἰώνων
 προβεβλημένος, ὅρος γίνεται τοῦ πληρώματος, ἔχων ἐντὸς ἑαυτοῦ
 45 πάντας ὁμοῦ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ προ-
 βεβλημένοι. Καλεῖται δὲ ὅρος μὲν οὗτος, ὅτι ἀφορίζει ἀπὸ
 τοῦ πληρώματος ἔξω τὸ ὑστέρημα, μετοχεὺς δέ, ὅτι μετέχει
 καὶ τοῦ ὑστερήματος, σταυρὸς δέ, ὅτι πέπηγεν ἀκλινῶς καὶ
 ἀμετανοήτως, ὡς μὴ δύνασθαι μηδὲν τοῦ ὑστερήματος καταγε-
 50 νέσθαι ἐγγὺς τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων. Ἐξω οὖν τοῦ
 ὅρου, τοῦ σταυροῦ, τοῦ μετοχεύς ἐστὶν ἢ καλουμένη κατ'
 αὐτοῦς ὀγδοάς, ἧς ἐστὶν ἢ ἐκτὸς πληρώματος σοφία, ἣν ὁ
 Χριστὸς ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀληθείας
 ἐμόρφωσε καὶ ἀπειργάσατο τέλειον αἰῶνα, οὐδενὶ τῶν ἐντὸς

20. Seclusimus quae ad explicandum vocabulum πλήρωμα ex mar-
 gine irrepsisse videntur: Ἐφοβοῦντο γὰρ οἱ αἰῶνες οἱ γεννώμενοι vel si-
 mile quid susp. M 24. ἐκλαίει C 33. τριαντακοντάδα C 34.

pleromate, ne pariter informia et imperfecta evaderent ea, quae ab aeonibus erant generata, et interitus aliquis corripere post non multum tempus aliquando aeonēs. Confugerunt igitur omnes aeonēs ad precationem Patris, ut maerentem Sophiam placaret. Plorabat enim et ingemebat propter abortivum a se generatum; sic enim appellant. Miseratus igitur Pater lacrimas Sophiae accepta precatione aeonum insuper proiicere iubet. Non enim ipse, inquit, proiecit, sed Mens et Veritas Christum et Spiritum sanctum in formationem et discretionem abortivi et consolationem et placationem Sophiae lamentorum. Et existunt triginta aeonēs cum Christo et Spiritu sancto. Iam quidam eorum hanc esse volunt triacontadem aeonum, alii autem una existere cum Patre Sigen cum iisque computari aeonēs volunt. Insuper proiectus igitur a Mente et Veritate Christus et Spiritus sanctus statim abortivum informem hunc Sophiae a se sola et seorsum a coniuge genitum segregat ab universis aeonibus, ne cernentes illum perturbentur per informitatem perfecti aeonēs. Ut igitur plane non compareat perfectis aeonibus abortivi informitas, rursus et Pater insuper proiicit unum aeonem Staurum, qui cum evasisset magnus, ut a patre magno et perfecto, in custodiam et munimentum aeonum proiectus, Terminus evadit pleromatis, habens in se omnes simul triginta aeonēs; hi enim sunt illi qui proiecti sunt. Appellatur autem hic Terminus, quoniam extra determinat a pleromate hystere-¹⁵ma, Particeps autem, quoniam participat etiam hystere-¹⁵ma, Palus autem, quoniam fixus est immotus et firmus, ut non possit quidquam hystere-¹⁵matis devenire prope aeonēs, qui sunt intus in pleromate. Extra igitur Terminus, Palum, Participem est quae vocatur ab iis Ogdoas, eaque est Sophia quae extra pleroma²⁰ est, quam Christus insuper proiectus a Mente et Veritate formavit effecitque, ut perfectus aeon, nulla ex parte iis, qui sunt

σὴν] εἰς γῆν C M 38. γεγενημένον C 41. ἐπεὶ προβάλλει C
 42. τὸν σταυρός C. De Stauro sive Horo cfr. Iren. c. haer. I, 2, 2. 4.
 et c. 3, 5. 47. μετοχεύς] μεταγωγεύς appellatur ab Irenaeo l. l.
 I, 2, 4 et c. 3, 1. 49. ἀμετανοήτως] ἀμετακινήτως Roesperus: ἀμε-
 ταβλήτως? 49. 50. καταγενέσθαι] καὶ γενέσθαι C M ἐγγύς] ἐντὸς
 ἐγγύς pr C 53. ὑπὸ] ἀπὸ C M 53. sqq. Cfr. Iren. l. l. I, 4, 1.
 54. οὐδενὶ] οὐδέν τι?

55 πληρώματος χείρονονν ον γενέσθαι. Ἐπειδὴ δὲ μεμώρφωτο ἢ σοφία ἔξω, καὶ οὐχ οἷόν τε ἦν ἴσον τὸν Χριστὸν καὶ τὸ ἅγιον [πνεῦμα] ἐκ τοῦ νοῦς προβεβλημένα καὶ τῆς ἀλήθειας ἔξω τοῦ πληρώματος μένειν, ἀνέδραμεν ἀπὸ τῆς μεμορφωμένης ὁ Χριστὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα πρὸς τὸν νοῦν
60 καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐντὸς τοῦ ὄρου μετὰ τῶν ἄλλων αἰώνων δοξάζων τὸν πατέρα.

32. Ἐπεὶ οὖν μία τις ἦν εἰρήνη καὶ συμφωνία πάντων τῶν ἐντὸς πληρώματος αἰώνων, ἔδοξεν αὐτοῖς μὴ μόνον | κατὰ συζυγίαν δεδοξακέναι αὐτόν, δοξάσαι [δὲ] καὶ διὰ προσφορᾶς
65 καρπῶν πρεπόντων τῷ πατρὶ. Πάντες οὖν ἠυδόκησαν οἱ τριάκοντα αἰῶνες ἕνα προβαλεῖν αἰῶνα, κοινὸν τοῦ πληρώματος καρπὸν, ἢ τῆς ἐνότητος αὐτῶν καὶ τῆς ὁμοφροσύνης καὶ εἰρήνης. Καὶ μόνος ὑπὸ πάντων αἰώνων προβεβλημένος τῷ πατρὶ οὗτος ἐστὶν ὁ καλούμενος παρ' αὐτοῖς κοινὸς τοῦ
70 πληρώματος καρπός. Ταῦτα μὲν οὖν ἐντὸς πληρώματος ἦν οὕτως. Καὶ προβέβλητο ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ὁ Ἰησοῦς (τοῦτο γὰρ ὄνομα αὐτοῦ), ὁ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας. Ἡ δὲ ἔξω τοῦ πληρώματος σοφία, ἐπιζητοῦσα τὸν Χριστὸν τὸν μεμορφωκότα καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἐν φόβῳ
75 μεγάλῳ κατέστη, ὅτι ἀπολεῖται κεχωρισμένου τοῦ μορφώσαντος αὐτὴν καὶ στηρίσαντος. Καὶ ἐλυπήθη καὶ ἐν ἀπορίᾳ ἐγένετο πολλῇ, λογιζομένη, τίς ἦν ὁ μορφώσας, τί τὸ ἅγιον πνεῦμα, ποῦ ἀπῆλθε, τίς ὁ κωλύσας αὐτοὺς συμπαραεῖναι, τίς ἐφθόνησε τοῦ καλοῦ καὶ μακαρίου θεάματος ἐκείνου. Ἐπὶ τούτοις καθ-
80 εστῶσα τοῖς πάθεσι τρέπεται ἐπὶ δέησιν καὶ ἱκετείαν τοῦ ἀπολιπόντος αὐτὴν. Λεομένης οὖν αὐτῆς κατηλέησεν ὁ Χριστὸς ὁ ἐντὸς πληρώματος ὢν καὶ οἱ ἄλλοι πάντες αἰῶνες, καὶ ἐκπέμπουσιν ἔξω τοῦ πληρώματος τὸν κοινὸν τοῦ πληρώματος καρπὸν, σύζυγον τῆς ἔξω σοφίας καὶ διορθωτὴν παθῶν,
85 ὢν ἔπαθεν ἐπιζητοῦσα τὸν Χριστόν. Γενόμενος οὖν ἔξω τοῦ πληρώματος καρπὸς καὶ εὐρῶν αὐτὴν ἐν πάθεσι τοῖς πρώτοις τέτρασι, καὶ φόβῳ καὶ λύπῃ καὶ ἀπορίᾳ καὶ δεήσει, διωρθώσατο τὰ πάθη αὐτῆς, διορθούμενος δὲ ἐώρα, ὅτι ἀπολέσθαι αὐτὰ αἰώνια ὄντα καὶ τῆς σοφίας ἴδια οὐ καλόν, οὔτε ἐν

55. χείρονονν ον] χείρονα νενομισμένον? 56. ἔξω] ἢ ἔξω? M
57. πνεῦμα add. M 60. ὄρου ἢ C 64. αὐτόν] τὸν υἱόν C M
δὲ add. M 65. ἠυδόκησαν C 67. ἐνότητος] νεότητος C M 68.

intus in pleromate, inferior habitus evaderet. Postquam igitur formata erat extra pleroma Sophia, nec fieri poterat, ut pariter Christus et Spiritus sanctus ex Mente proiecti et Veritate 25 extra pleroma manerent, recurrit a formata illa Christus et Spiritus sanctus ad Mentem et Veritatem intra Terminum, una cum reliquis aeonibus magnificans Patrem.

32. Postquam igitur extitit una quaedam pax et concordia omnium intra pleroma aeonum, placuit iis non solum per 30 coniugationem magnificavisse illum, verum magnificare etiam per oblationem frugum aptarum Patri. Omnes igitur consenserunt triginta aeones unum proiicere aeonem tanquam communem pleromatis fructum, ut esset unitatis illorum et consensionis et pacis signum. Et solus ab omnibus aeonibus pro- 35 iectus Patri hic est, qui appellatur ab illis Communis pleromatis fructus. Haec igitur intra pleroma ita erant comparata. Et proiectus est Communis pleromatis fructus, Iesus (hoc enim nomen illi), pontifex magnus. Quae autem est extra pleroma Sophia requirens Christum, qui formavit, et Spiritum sanctum, 40 in magnum metum coniecta est, ne periret seorsum ab eo, qui formavisset sese et firmavisset. Et maerore affecta est et in multa consternatione versata, reputans, quis esset formator, qui sanctus Spiritus, quo abiisset, quis impediisset quominus adesset, quis invidisset pulcrum illud et divinum spectaculum. 45 In his constituta affectibus vertitur in precationem et supplicationem eius, qui sese dereliquisset. Precantem igitur illam miseratus est Christus, qui intra pleroma est, reliquique omnes aeones et emittunt extra pleroma Communem pleromatis fructum, coniugem extraneae Sophiae et correctorem passionum, 50 quas perpessa est requirens Christum. Egressus igitur e pleromate Communis pleromatis fructus cum repperisset illam in quattuor primis affectibus, et metu et maerore et consternatione et precatione, correxit affectiones eius, corrigens autem videbat interire illas, quae aeternae essent et propriae Sophiae, 55 non decere, neque in affectionibus esse Sophiam huiusmodi, in metu et maerore, supplicatione, consternatione. Fecit igitur,

Post εἰρήνης exciderit σύμβολον. 79. Ἐπι] Ἐπει C 79. 80. καθεσπῶσα C 86. Ante καρπός excidisse videtur ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος 87. 88. διορθώσατο C

90 πάθεισιν εἶναι τὴν σοφίαν τοιούτοις, ἐν φόβῳ καὶ λύπῃ, |
 ἰκετεία, ἀπορία. Ἐποίησεν οὖν, ὡς τηλικούτος αἰῶν καὶ παν-
 τὸς τοῦ πληρώματος ἔκγονος, ἐκστῆναι τὰ πάθη ἀπ' αὐτῆς, καὶ
 ἐποίησεν αὐτὰ ὑποστατικὰς οὐσίας, καὶ τὸν μὲν φόβον ψυχικὴν
 ἐποίησεν οὐσίαν, τὴν δὲ λύπην ὑλικήν, τὴν δὲ ἀπορίαν δαιμόνων,
 95 τὴν δὲ ἐπιστροφὴν καὶ δέησιν καὶ ἰκετείαν ἄνοδον καὶ μετάνοιαν
 καὶ δύναμιν ψυχικῆς οὐσίας, ἧτις καλεῖται δεξιὰ. Ὁ δημιουργὸς
 ἀπὸ τοῦ φόβου· τουτέστιν ὁ λέγει, φησὶν, ἢ γραφῆ· Ἄρχὴ
 σοφίας φόβος κυρίου. Αὕτη γὰρ ἀρχὴ τῶν τῆς σοφίας
 παθῶν· ἐφοβήθη γὰρ, εἶτα ἐλυπήθη, εἶτα ἠπόρησε, καὶ οὕτως
 1 ἐπὶ δέησιν καὶ ἰκετείαν κατέφυγεν. Ἔστι δὲ πυρώδης, φησὶν,
 ἢ ψυχικὴ οὐσία, καλεῖται δὲ καὶ τόπος [μεσότητος] ἐπ' αὐτῶν
 καὶ ἑβδομάς καὶ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα λέγουσι
 περὶ τούτου, ταῦτα εἶναι τοῦ ψυχικοῦ, ὃν φασιν εἶναι πρῶ-
 5 κόσμου δημιουργόν· ἔστι δὲ πυρώδης. Λέγει, φησὶ, καὶ Μωϋσῆς·
 Κύριος ὁ θεὸς σου πῦρ ἐστὶ φλέγον καὶ κατανα-
 λίσκον. Καὶ γὰρ τοῦτο οὕτως γεγράφθαι θέλει. Διπλῆ δέ
 τις ἐστί, φησὶν, ἢ δύναμις τοῦ πυρός· ἔστι γὰρ πῦρ παμφάγον,
 κατασβεσθῆναι μὴ δυνάμενον Κατὰ τοῦτο τοίνυν τὸ μέρος
 10 θνητῆς τις ἐστὶν ἢ ψυχῆ, μεσότης τις οὐσα· ἔστι γὰρ ἑβδομάς
 καὶ κατάπανσις. Ὑποκάτω γὰρ ἐστὶ τῆς ὀγδοάδος, ὅπου ἐστὶν
 ἢ σοφία, ἡμέρα μεμορφωμένη, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώ-
 ματος καρπός, ὑπεράνω δὲ τῆς ὕλης, ἧς ἐστὶ δημιουργός.
 Ἐὰν οὖν ἐξομοιωθῆ τοῖς ἄνω, τῇ ὀγδοάδι, ἀθάνατος ἐγένετο
 15 καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ὀγδοάδα, ἧτις ἐστί, φησὶν, Ἰερουσαλήμ ἐπου-
 ράνιος, εἰάν δὲ ἐξομοιωθῆ τῇ ὕλῃ, τουτέστι τοῖς πάθει τοῖς
 ὑλικοῖς, φθαρτὴ ἐστὶ καὶ ἀπώλετο. |

33. Ὡσπερ οὖν τῆς ψυχικῆς οὐσίας ἢ πρώτη καὶ μεγίστη
 δύναμις γέγονεν εἰκὼν διάβολος, ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου
 20 τούτου· τῆς δὲ τῶν δαιμόνων οὐσίας, ἧτις ἐστὶν ἐκ τῆς ἀπορίας,
 ὁ Βεελζεβούλ, ἢ σοφία ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος ἐνεργούσα

93. ὑποστατικὰς] ὑποστάτας C M 94. οὐσίαν] ἐπιθυμίαν C M

95. ἄνοδον] ὁδὸν C M 97. 98. Psalm. 110, 10. Prov. 1, 7. 9, 10.

2. μεσότητος] om C M. Cf. infra l. 10 et Iren. l. 1. I, 5, 3, ubi Ogdoas medietatis locum tenere dicitur

3. εὐδομάς C παλαιὸς τῶν

ἡμερῶν Cf. Daniel. 7, 9. 13. 22. 4. φασιν] φησιν C M 6. 7.

Cf. supra p. 236, 69. 9. Lacunam signavimus post δυνάμενον, quae

alteram naturam ignis hausit 10. εὐδομάς C 10. 11. ἑβδομάς

ut lantus aeon et universi pleromatis suboles, ut discederent affectiones ab illa, reddiditque illas substantiales essentias, et metum quidem animale[m] reddidit essentiam, maerorem autem 60 materialem, consternationem autem daemonum, conversionem autem et precationem et supplicationem reddidit reditionem et paenitentiam et potestatem animalis essentiae, quae vocatur dextra. Demiurgus a metu; hoc est quod ait, inquit, scriptura: *Timor domini principium Sophiae*. Hoc enim princi- 65 pium Sophiae affectuum. Timebat enim, tum maerebat, deinde consternabatur et ita ad precationem et supplicationem confugit. Est autem ignea, inquit, animalis essentia, appellatur autem et locus medietatis ab iis et hebdomas et vetustus dierum; et quae alia eiusdemmodi de hoc dicunt, haec valere de 70 animali, quem aiunt esse mundi demiurgum; est autem igneus. Dicit, inquit, et Moses: *Dominus deus tuus ignis est comburens et consumens*. Etenim hoc ita scriptum vult. Duplex autem quaedam, inquit, est potestas ignis; est enim ignis omnivorus qui extingui nequeat. . . . Ex hac igitur parte mortalis 75 quaedam est anima, cum medietas quaedam sit; est enim hebdomas et requies. Est autem subter ogdoadem, ubi est Sophia, dies formatus, et Communis pleromatis fructus, supra materiem autem, cuius est demiurgus. Ubi igitur assimilabitur superioribus illis, hoc est ogdoadi, immortalis evadit venitque 80 in ogdoadem, quae quidem, inquit, est Hierusalem caelestis; ubi autem assimilabitur materiae, hoc est affectibus materialibus, fluxa erit et interit.

33. Sicuti igitur animalis essentiae prima et maxima potestas existit imago diabolus, rex mundi huius, daemo- 85 num autem essentiae, quae quidem est e consternatione, Belzebul, Sophia superne ab ogdoade operans usque ad hebdo-

καὶ κατάπανσις] Cf. 1 Mos. 2, 2. Καὶ συνετέλεσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, καὶ κατέπανσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε. 12. ἡμέρα μεμορφωμένη] ἡμέρα μορφωμένη C: ἡ μεμορφωμένη R. Scottus. Cf. Ep. Barnab. Cap. 15. et Ignat. Ep. ad Magnē. Cap. 9. 13. ἡς] ἡ C M 14. οὖν] om C M 17. ἔσται] ἐστὶ Roesperus 19. Exciderunt quaedam ob ὁμοιοτέλευτον, ut videtur. M

ἕως τῆς ἑβδομάδος. Οὐδὲν οἶδεν, λέγουσιν, ὁ δημιουργὸς ὅλως, ἀλλ' ἔστιν ἄνους καὶ μωρὸς κατ' αὐτούς, καὶ τί πράσσει ἢ ἐργάζεται, οὐκ οἶδεν. Ἄγνοοῦντι δὲ αὐτῶ, ὃ, τι δὴ ποιεῖ, ἡ σοφία
 25 ἐνήργησε πάντα καὶ ἐνίσχυσε, καὶ ἐκείνης ἐνεργούσης αὐτὸς ᾤετο ἅφ' ἑαυτοῦ ποιεῖν τὴν κτίσιν τοῦ κόσμου· ὅθεν ἤρξατο λέγειν· Ἐγὼ ὁ Θεός, καὶ πλὴν ἐμοῦ ἄλλος οὐκ ἔστιν.

34. Ἔστιν οὖν ἡ κατὰ Οὐαλεντίνον τετρακτὸς πηγὴ τις ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσα, καὶ ἡ σοφία, ἅφ' ἧς
 30 ἡ κτίσις ἢ ψυχικὴ καὶ ὑλικὴ συνέστηκε νῦν. Καλεῖται δὲ ἡ μὲν σοφία πνεῦμα, ὃ δὲ δημιουργὸς ψυχῆ, ὁ διάβολος δὲ ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου, Βεελζεβούλ δ' ὁ τῶν δαιμόνων. Ταῦτά ἐστιν ἃ λέγουσιν. Ἐπι [δὲ] πρὸς τούτοις, ἀριθμητικὴν ποιούμενοι τὴν πᾶσαν αὐτῶν διδασκαλίαν, ὡς προεῖπον, τοὺς ἐντὸς πληρώμα-
 35 τος αἰῶνας τριάκοντα πάλιν ἐπιπροβεβληκέναι αὐτοῖς κατὰ ἀναλογίαν αἰῶνας ἄλλους, ἵν' ἡ τὸ πλήρωμα ἐν ἀριθμῶ τέλειω συνηθροισμένον. Ὡς γὰρ οἱ Πυθαγορικοὶ διεῖλον εἰς δώδεκα καὶ τριάκοντα καὶ ἐξήκοντα [καὶ λεπτὰ λέπτων εἰσὶν ἐκείνοις, δεδήλωται]· οὕτως οὗτοι τὰ ἐντὸς πληρώματος ὑποδιαιροῦσιν.
 40 Ὑποδιήρηται δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ὀγδοάδι, καὶ προβεβλήκασιν ἡ σοφία, ἣτις ἐστὶ μήτηρ πάντων τῶν ζώντων κατ' αὐτούς, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπὸς ὁ λόγος, οἵτινες εἰσὶν ἄγγελοι | ἐπουράνιοι, πολιτευόμενοι ἐν Ἱερουσαλήμ τῇ ἄνω, τῇ ἐν οὐρανοῖς· αὕτη γὰρ ἐστὶν Ἱερουσαλήμ ἡ ἔξω σοφία, καὶ
 45 ὁ νυμφίος αὐτῆς ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός. Προέβαλε καὶ ὁ δημιουργὸς ψυχάς· αὕτη γὰρ οὐσία ψυχῶν· οὗτός ἐστι κατ' αὐτούς Ἀβραὰμ καὶ ταῦτα τοῦ Ἀβραὰμ τὰ τέκνα. Ἐκ τῆς ὑλικῆς οὐσίας οὖν καὶ διαβολικῆς ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς ταῖς ψυχαῖς τὰ σώματα. Τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· Καὶ
 50 ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς λαβών, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Οὗτός ἐστι κατ' αὐτούς ὁ ἔσω ἄνθρωπος, ὁ ψυχικός, ἐν τῶ

22. ἑβδομάδος C 24. ὃ, τι δὴ] ὅτι δὲ C 27. Cf. Jes. 45, 5
 Ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι πλὴν ἐμοῦ Θεός. 5 Mos. 4, 35.
 32, 9. 28. Articulus ante κατὰ Οὐαλεντίνον fort. rectius deletur.
 πηγὴ πς] πηγὴ τῆς C M. Cf. supra p. 260, 83. 29. ῥιζωμά τε C 32.
 δ' Roeporus: om C M 33. δὲ add. M 34. τοὺς Roeporus:

madem. Nihil plane novit, inquit, demiurgus, sed est insipidus et stultus secundum eos, et quod facit aut parat non intelligit. Ignoranti autem illi quodcunque facit Sophia operatur⁹⁰ omnia et robur indit, illaque operante ipsum suis opibus fabricari se mundum opinatus est: unde orsus est dicere: *Ego sum deus et praeter me alter non est.*

34. Est igitur secundum Valentinum tetractys *fons sempiternae naturae radices habens*, et Sophia, unde conditio animalis et materialis consistit. Vocatur autem Sophia *spiritus*, demiurgus autem *anima*, diabolus autem *rex mundi*, Beelzebul autem *daemonum*. Haec sunt quae dicunt. Praeterea autem arithmeticae facientes suam doctrinam, ut antea dixi, statuunt eos, qui sunt in pleromate, aeones triginta rursus insuper proiecisse sibi ex eadem ratione aeones alios, ut esset pleroma numero perfecto coactum. Ut enim Pythagorei diviserunt in duodecim et triginta et sexaginta: sic hi quae sunt in pleromate subdividunt. Subdivisa autem sunt etiam ea, quae sunt in ogdoade, et proiecerunt Sophia, quae est mater omnium animalium secundum eos, et Communis pleromatis fructus 70 logos, qui sunt angeli caelestes, incolentes in Hierusalem, quae supra est et in caelis. Haec enim Hierusalem est Sophia, quae extra est, et sponsus eius Communis pleromatis fructus. Proiecit etiam demiurgus animas; haec enim essentia animarum. Hic est secundum eos Abraham et Abrahae haec suboles. Ex materiali igitur essentia et diabolica fecit demiurgus animabus corpora. Hoc est illud dictum: *Et formavit deus hominem limo de terro sumpto, et inspiravit in faciem eius spiraculum vitae, et factus est homo in animam viventem.* Hic est secundum eos *interior homo*, animalis, in corpore habitans materiali, quod est *materialis*, caducus, imperfectus, e diabolica essentia formatus. Est autem hic *materialis homo* secundum eos tanquam deversorium vel habitaculum modo animae solius, modo animae et 20

om C: προβεβηκέναι M 35. επιπροβεβηκέναι C M 38. Quae
uncis inclusimus, in quibus post *ἐκείνοις* exciderit *ὡς*, e margine irrepserunt
40. προβεβήκασιν M 41. ζώντων] ζώντων C M 42.
ὁ λόγους] ὁ λόγος C M 45. κοινός] κοινωνός C M 47. Ἀβραάμ C
49—52. 1 Mos. 2, 7. 51. λαβών] om 1 Mos. 2, 7.

σώματι κατοικῶν τῷ ὑλικῷ, ὃ ἔστιν ὁ ὑλικός, φθαρτός, ἀτέ-
 55 λειος, ἐκ τῆς διαβολικῆς οὐσίας πεπλασμένος. Ἔσθι δὲ οὗτος
 ὁ ὑλικὸς ἄνθρωπος οἷονεὶ κατ' αὐτοὺς πανδοχεῖον ἢ κα-
 οικητήριον ποτὲ μὲν ψυχῆς μόνης, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ δαιμό-
 νων, ποτὲ δὲ ψυχῆς καὶ λόγων, οἷανές εἰσι λόγοι ἄνωθεν κατ-
 εσπαρμένοι ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ πληρώματος καρποῦ
 60 καὶ τῆς σοφίας εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, κατοικοῦντες ἐν [σώμα-]
 τι χοϊκῷ μετὰ ψυχῆς, ὅταν δαίμονες μὴ συνοικῶσι τῇ ψυχῇ.
 Τοῦτο ἔστί, φησί, τὸ γεγραμμένον ἐν τῇ γραφῇ· Τούτου χάριν
 κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πατέρα
 καὶ κύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα
 65 δώῃ ὑμῖν ὁ Θεὸς κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν εἰς τὸν
 ἔσω ἄνθρωπον, τουτέστι τὸν ψυχικόν, οὐ τὸν σωματικόν,
 ἵνα ἐξισχύσητε νοῆσαι, τί τὸ βάθος, ὅπερ ἔστιν ὁ πα-
 τὴρ τῶν ὄλων, καὶ τί τὸ πλάτος, ὅπερ ἔστιν ὁ σταυρός,
 ὁ ὄρος τοῦ πληρώματος, ἢ τί τὸ μῆκος, τουτέστι τὸ πλήρωμα
 70 τῶν αἰώνων. Διὰ | τοῦτο ψυχικὸς, φησίν, ἄνθρωπος οὐ
 δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ
 αὐτῷ ἔστί· μωρία δέ, φησίν, ἔστιν ἡ δύναμις τοῦ δημιουργοῦ,
 μωρὸς γὰρ ἦν καὶ ἄνους, καὶ ἐνόμιζεν αὐτὸς δημιουργεῖν τὸν
 κόσμον, ἀγνοῶν, ὅτι πάντα ἡ σοφία, ἡ μήτηρ, ἡ ὀγδοὰς ἐνερ-
 75 γεῖ αὐτῷ πρὸς τὴν κίσιν τοῦ κόσμου οὐκ εἰδότη.

35. Πάντες οὖν οἱ προφηταὶ καὶ ὁ νόμος ἐλάλησαν ἀπὸ
 τοῦ δημιουργοῦ, μωροῦ λέγει Θεοῦ, μωροὶ οὐδὲν εἰδότες. Διὰ
 τοῦτο, φησί, λέγει ὁ σωτήρ· Πάντες οἱ πρὸ ἔμοῦ ἐληλυ-
 θότες κλέπται καὶ λησταὶ εἰσὶ, καὶ ὁ ἀπόστολος· τὸ μυ-
 80 στήριον ὃ ταῖς προτέrais γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη.
 Οὐδεὶς γὰρ, φησί, τῶν προφητῶν εἶρηκε περὶ τούτων οὐδὲν, ὧν
 ἡμεῖς λέγομεν· ἠγνοεῖτο γὰρ· πάντα ἅτε δὴ ἀπὸ μόνου
 τοῦ δημιουργοῦ λελαλημένα. Ὅτε οὖν τέλος ἔλαβεν ἡ κίσις,
 καὶ ἔδει λοιπὸν γεγέσθαι τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ,
 85 τουτέστι τοῦ δημιουργοῦ, τὴν ἐγκεκαλυμμένην, ἣν, φησίν, ἐγκε-
 κάλυπτο ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος, καὶ εἶχε κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρ-
 διαν· ὅποτε οὖν ἔδει ἀρθῆναι τὸ κάλυμμα καὶ δφθῆναι ταῦτα
 τὰ μυστήρια, γεγέννηται ὁ Ἰησοῦς διὰ Μαρίας τῆς παρθένου

54. ὁ ὑλικός] ὑλικός C M 54. 55. ἀτέλειος] τέλειος C: τελέως
 susp. M 62—69. Cf. Ephes. 3, 14. 16—18: τούτου χάριν κάμπτω
 τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα (τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ add. al.:

daemonum, modo animae et logorum, qui quidem logi sunt superne insparsi a Communi pleromatis fructu et Sophia in hunc mundum, habitantes in corpore choico cum anima, quando daemones non cohabitant cum anima. Hoc est, inquit, quod scriptum est in scriptura: *Huius rei gratia flecto genua mea²⁵ ad deum et patrem et dominum domini nostri Iesu Christi, ut det vobis deus habitare Christum in interiore homine*, hoc est animal, non corporali, *ut possitis intelligere, quid sit profundum*, quod est Pater universorum, *et quae sit latitudo*, quae est Staurus, terminus pleromatis, *aut quae longitudo*, hoc est³⁰ pleroma aeonum. Propterea *animalis, inquit, homo non percipit ea quae sunt spiritus dei; stultitia est enim illi*. Stultitia autem, inquit, est potestas demiurgi; stultus enim erat et insipidus et opinabatur se ipsum fabricari mundum, ignorans omnia Sophiam, matrem, ogdoadem operari sibi ad fabricationem mundi³⁵ nihil sentienti.

35. Omnes igitur prophetae et lex locuti sunt per demiurgum, stultum, inquit, deum, stulti nil sentientes. Propterea, inquit, ait Soter: *Omnes, qui ante me venerunt, fures sunt et latrones*, et Apostolus: *mysterium, quod prioribus aevis non⁴⁰ innotuit*. Nemo enim, inquit, ex prophetis dixit de his quidquam, quae nos dicimus, ignorabantur enim; omnia . . . utpote per solum demiurgum dicta. Postquam igitur ad finem pervenit creatio, et oportuit deinceps revelari filios dei, hoc est demiurgi, hoc est conditionem velatam, qua, inquit, obve-⁴⁵latus erat animalis homo habuitque velamen super cor — postquam igitur oportuit tolli velamen conspiciquē haec mysteria, natus est Iesus per Mariam virginem secundum id quod scriptum est: *Spiritus sanctus superveniet in te* (spiritus est So-

παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Orig.) . . . ἵνα δῶ (δῶ al.) ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι (γνῶναι Orig.) σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος . . . 65. ὑμῖν] ἡμῖν C 70—72. 1 Cor. 2, 14. 77. οἰδοῦτες C 78. 79. Ev. Jo. 10, 8: Πάντες ὅσοι ἤλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί 79. 80. Cf. Ephes. 3, 9. 10. Rom. 16, 25. 82. Post πάντα quaedam excidisse videntur. 88. γεγένηται C

κατὰ τὸ εἰρημένον· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ·
 90 πνεῦμα ἐστὶν ἡ σοφία· καὶ δύνάμις ὑψίστου ἐπισκιάσει
 σοι· ὑψιστός ἐστιν ὁ δημιουργός· διὸ τὸ γεννώμενον ἐκ
 σοῦ ἅγιον κληθήσεται. Γεγέννηται γὰρ οὐκ ἀπὸ ὑψίστου
 μόνου, ὡσπερ οἱ κατὰ τὸν Ἀδὰμ κτισθέντες ἀπὸ μόνου ἐκτίσθη-
 σαν τοῦ ὑψίστου, τουτέστι [τῆς σοφίας καὶ] τοῦ δημιουργοῦ·
 95 ὁ δὲ Ἰησοῦς ὁ καινός | ἄνθρωπος ἀπὸ πνεύματος ἁγίου, τουτέ-
 στι τῆς σοφίας καὶ τοῦ δημιουργοῦ, ἵνα τὴν μὲν πλάσιν καὶ
 κατασκευὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ ὁ δημιουργὸς καταρτίσῃ, τὴν δὲ
 οὐσίαν αὐτοῦ τὸ πνεῦμα παράσχῃ τὸ ἅγιον, καὶ γένηται λόγος
 ἐπουράνιος ἀπὸ τῆς ὀγδοάδος γεννηθεὶς διὰ Μαρίας. Περὶ
 1 τούτου ζήτησις μεγάλη ἐστὶν αὐτοῖς καὶ σχισμάτων καὶ διαφορᾶς
 ἀφορμῆ. Καὶ γέγονεν ἐντεῦθεν ἡ διδασκαλία αὐτῶν διηρημένη,
 καὶ καλεῖται ἡ μὲν ἀνατολική τις διδασκαλία κατ' αὐτούς, ἡ δὲ
 Ἰταλιωτική. Οἱ μὲν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ὧν ἐστὶν Ἡρακλέων καὶ
 5 Πτολεμαῖος, ψυχικόν φασὶ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ γεγονέναι, καὶ
 διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰ κατε-
 λήλυθε, τουτέστιν ὁ λόγος ὁ τῆς μητρὸς ἄνωθεν τῆς σοφίας,
 καὶ γέγονε τῷ ψυχικῷ, καὶ ἐγήγερκεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
 Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον· Ὁ ἐγείρας Χριστὸν ἐκ
 10 νεκρῶν, ζωοποιήσεται καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, ἦτοι
 ψυχικά. Ὁ χοῦς γὰρ ὑπὸ κατάραν ἐλήλυθε. Γῆ γὰρ, φη-
 σὶν, εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. Οἱ δ' αὖ ἀπὸ τῆς ἀνατο-
 λῆς λέγουσιν, ὧν ἐστὶν Ἀξιόνικος καὶ Ἀρδησιάνης, ὅτι πνευμα-
 τικὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ σωτῆρος· πνεῦμα γὰρ ἅγιον ἦλθεν ἐπὶ
 15 τὴν Μαρίαν, τουτέστιν ἡ σοφία, καὶ ἡ δύναμις τοῦ ὑψίστου,
 ἡ δημιουργικὴ τέχνη, ἵνα διαπλασθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆ
 Μαρία δοθέν.

36. Ταῦτα οὖν ἐκεῖνοι ζητεῖωσαν κατ' αὐτούς καὶ εἶ τι
 ἄλλω γένηται φίλον ζητεῖν. Ἄλλ' ἐπιλέγει· ὡς διώρθωτο μὲν
 20 τὰ κατὰ τοὺς αἰῶνας ἔσω σφάλματα, διώρθωτο δὲ καὶ κατὰ
 τὴν ὀγδοάδα, τὴν ἔξω σοφίαν, διώρθωτο δὲ καὶ κατὰ τὴν
 ἑβδομάδα· (ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς σοφίας ὁ δημιουργός, ὅτι

89—92. Luc. 1, 35: Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις
 ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι, διὸ καὶ (quapropter Iren., Cypr., Hilar. Pict.) τὸ
 γεννώμενον [ἐκ σοῦ] (Cod. reg. Ephraem. rescr., Cod. Vercellensis evan-
 geliorum Latinus, Cod. Veronensis Lat., Iren., Cypr., Hilar. Pict.)
 ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. 92. Γεγέννηται C M - 93. μόνου]

phia), *et virtus altissimi obumbrabit tibi* (altissimus est demiur- 50
 gus), *ideoque quod nascetur ex te sanctum vocabitur*. Gene-
 ratus enim est non ab altissimo solo, sicut ii, qui secundum
 Adam creati sunt, a solo creati sunt altissimo, hoc est de-
 miurgo; Iesus autem, novus homo, a spiritu sancto, hoc est
 Sophia, et demiurgo, ut fabricam quidem et apparitionem cor- 55
 poris eius demiurgus exornaverit, essentiam autem eius spiri-
 tus praestiterit sanctus, et extiterit logus caelestis ab ogdoade
 generatus per Mariam. De hoc quaestio magna est illis et
 dissidiorum dissensionisque causa, et hinc extitit eorum doctrina
 bifariam divisa, quarum altera vocatur orientalis secundum eos, 60
 altera Italica. Et ii quidem, qui sunt ab Italia, quorum Hera-
 cleo est et Ptolemaeus, animale dicunt extitisse corpus Jesu,
 et propterea in baptismo spiritus tanquam columba devenit,
 hoc est logus matris superne Sophiae, et cessit animali et susci-
 tavit eum ex mortuis. Hoc est, inquit, illud quod dictum est: 65
*qui suscitavit Christum a mortuis, vivificabit et mortalia corpora
 vestra*, quae sunt animalia. Limus enim sub devotionem venit.
Pulvis enim es, inquit, et in pulverem reverteris. Rursus illi
 qui sunt ab oriente dicunt, quorum est Axionicus et Bardesa-
 nes, spirituale fuisse corpus salvatoris; spiritus enim sanctus 70
 venit super Mariam, hoc est Sophia, et potestas Supremi, demi-
 urgica ars, ut conformaretur quod spiritus Mariae dedisset.

36. Haec igitur illi exquirunt inter se et si cui praeter
 eos curae sit exquisivisse. Verum superaddit: Ut emendata
 erant peccata, quae pertinebant ad aeones qui intra sunt, 75
 praetereaque emendata erant quae peccata pertinebant ad
 ogdoadem, Sophiam quae extra est, emendata autem etiam
 quae ad hebdomadem (edoctus enim est per Sophiam demiur-
 gus ipsum non esse unum solum deum, ut opinabatur, et

μόνον C M 94. τῆς σοφίας καὶ ex inferiore loco prave repetita
 videntur, id quod etiam Millero visum est, nisi quod is δὲ ante v. Ἰη-
 σοῦς delet. 95. ἀπὸ] ὁ ἀπὸ C M 99. γενηθεὶς C 3. ἀνατο-
 λικὴ τῆς διδασκαλίας] Cf. Clem. Alex. *Fragm.* p. 966 sqq. *Pott.* 8.
 γέγονε] γέγονε φωνή Roepertus. 9. 10. Rom. 8, 11. 10. ἦτοι]
 καὶ τὰ C M 11. 12. 1 Mos. 3, 19. 13. Ἀξιόνικος] Cf. Tert.
adv. Valentinian. c. 4. Ἀρδησιάνης] Βαρδησιάνης potius, vel Βαρδη-
 σιάνης 18. ζητήωσαν C 19. ἐπιλέγει] ἐπεὶ λέγει C

οὐκ ἔστιν αὐτὸς θεὸς μόνος, ὡς ἐνόμιζε, καὶ πλὴν αὐτοῦ ἕτερος οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἔγνω διδαχθεὶς ὑπὸ τῆς σοφίας τὸν κρείττονα·
 25 κατηχήθη γὰρ ὑπ' αὐτῆς καὶ ἐμνήθη καὶ ἐδιδάχθη τὸ μέγα τοῦ πατρὸς καὶ τῶν αἰώνων μυστήριον, καὶ ἐξείπεν αὐτὸ οὐδενί, τουτέστιν, ὡς φησὶν, ὃ λέγει πρὸς Μωϋσῆν· Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα θεοῦ οὐκ ἀπήγγειλα αὐτοῖς, τουτέστι τὸ μυστήριον οὐκ εἶπα, οὐδὲ ἐξηγησάμην, τίς ἐστὶν ὁ θεός, ἀλλ' ἐφύλαξα παρ' ἐμαντῶ ἐν ἀποκρύφῳ τὸ μυστήριον, ὃ ἤκουσα παρὰ τῆς σοφίας). ἔδει οὖν διωρθωμένων τῶν ἄνω κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν καὶ τὰ ἐνθάδε τυχεῖν διορθώσεως. Τούτου χάριν ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ σωτὴρ διὰ τῆς Μαρίας, ἵνα διορθώσῃται τὰ
 35 ἐνθάδε, ὡς περὶ ὁ Χριστός, ὁ ἄνωθεν ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ τοῦ νοῦς καὶ τῆς ἀληθείας, διορθώσατο τὰ πάθη τῆς ἔξω σοφίας, τουτέστι τοῦ ἐκτρώματος· καὶ πάλιν ὁ διὰ Μαρίας γεγεννημένος ὁ σωτὴρ ἦλθε διορθώσασθαι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. Εἰσὶν οὖν [κατ' αὐτοὺς] τρεῖς Χριστοί, ὁ ἐπιπροβληθεὶς ὑπὸ
 40 τοῦ νοῦς καὶ τῆς ἀληθείας μετὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ὁ κοινὸς τοῦ πληρώματος καρπός, ἰσόζυγος τῆς ἔξω σοφίας, ἧς καλεῖται καὶ αὐτὴ πνεῦμα ἅγιον ὑποδεέστερον τοῦ πρώτου, καὶ τρίτος ὁ διὰ Μαρίας γεννηθεὶς εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς κτίσεως τῆς καθ' ἡμᾶς.

45 37. Διὰ πλειόνων νομίζω ἀντάρκως τὴν Οὐαλεντίνου αἵρεσιν Πυθαγόρειον οὐσαν ὑποτετυπῶσθαι. Δοκεῖ δὲ καὶ δι' ἐλέγχων τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς ἐκθέμενον παύσασθαι. Πλάτων τοίνυν περὶ τοῦ παντὸς ἐκτιθέμενος μυστήρια γράφει πρὸς Διονύσιον τοιοῦτον τινὰ τρόπον λέγων· | Φραστέον δὴ σοι δι' αἰνιγμάτων, ἵν' ἂν τι ἢ δέλτος ἢ πόντου [ἢ γῆς] ἐν
 50 πτυχαῖς πάθῃ, ὃ ἀναγνοὺς μὴ γνῶ· ὥδε γὰρ ἔχει· περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστί, καὶ κείνου ἐνεκα πάντα, καὶ κείνου αἴτιος πάντων τῶν καλῶν. Δεύτερον περὶ τὰ δεύτερα, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα. Τοῦ δὲ βασιλέως πέρι [καὶ] ὧν εἶπον οὐδέν ἐστι τοιοῦτον. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο, ἢ ψυχὴ ἐπιζητεῖ μαθεῖν ὁποῖα

25. κατηχήθη] κατήχη C M 27—29. Cf. 2 Mos. 6, 2. 3. Ἐγὼ κύριος, καὶ ὤφθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. Infra I. VII. c. 25. p. 238, 35 ed. Oe. locus his verbis recurrit: Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ

praeter se non esse alium, sed intellexit edoctus a Sophia 80
superiorem, institutus est enim ab ea atque initiatus et edoctus
magnum Patris et aeonum mysterium, et elocutus est illud
nemini; hoc est, ut ait, quod dicit ad Mosem: *Ego deus*
Abraham et deus Isaac et deus Iacob, et nomen dei non in-
dicavi eis, hoc est, mysterium non dixi, nec explicavi quis sit 85
deus, sed custodivi mecum in abscondito mysterium quod au-
divi a Sophia): — oportebat igitur emendatis supernis secun-
dum eandem necessitatem emendari etiam quae hic sunt. In
hanc gratiam natus est Iesus salvator per Mariam, ut emenda-
ret quae hic sunt, veluti Christus, qui erat superne superpro- 90
iectus a Mente et Veritate, emendavit passiones Sophiae quae
extra est, hoc est abortivi, et rursus natus per Mariam sal-
vator venit emendaturus passiones animae. Sunt igitur secun-
dum illos tres Christi: qui est superproiectus a Mente et Ve-
ritate una cum spiritu sancto, et Communis pleromatis fructus, 95
coniunx Sophiae quae extra est, quae et ipsa vocatur spiritus
sanctus inferior primo, et tertius is, qui natus est per
Mariam ad emendationem conditionis quae est secundum nos.

37. Satis superque arbitror Valentini haeresin, quae Py-
thagorea est, adumbratam esse. Placet autem etiam per exem- 1
pla placitis eorum expositis finem facere. Igitur Plato de uni-
verso exponens mysteria scribit ad Dionysium in hunc fere
modum: *Dicendum est igitur tibi per aenigmata, ut si quid*
tabellae vel mari vel terra accidet, qui eam legerit non in- 5
telligat. Sic enim se habet. Circa omnium regem cuncta sunt,
et illius gratia omnia, et ille auctor omnium pulcrorum. Circa
secundum secunda, tertia circa tertium. Sed circa regem ipsum

Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς. 29.
θεοῦ] μου C M 32. διορθωμένων C 34. διορθώσεται τὰ
Roeperus: διορθώσεται C M 36. πάθη] πλήθη C M 42. αὐτῇ]
αὐτῆ C 46. 47. διελέγχων C 49. Plat. Ep. II. p. 312 d.
50. αἰνιγμῶν Pl. Ἦν † ἡ (sic) C ἡ γῆς ex Pl. add. M 52.
πάντ' ἐστι, καὶ ἐκείνου Pl. 53. καὶ ἐκεῖνο αἴτιον ἀπάντων Pl. 53. 54.
δεύτερον δὲ περὶ Pl. 54—58. ἡ οὖν ἀνθρωπίνη ψυχὴ περὶ αὐτὰ ὀρέ-
γεται μαθεῖν ποῦ ἄττα ἐστί, βλέπουσα εἰς τὰ αὐτῆς συγγενῆ, ὧν οὐδὲν ἰκα-
νῶς ἔχει. Τοῦ δὲ βασιλέως περὶ καὶ ὧν εἶπον, οὐδὲν ἐστὶ τοιοῦτο. τὸ δὲ
μετὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ φησὶν. Ἀλλὰ ποῖόν τι μὴν τοῦτ' ἐστίν, ὃ παῖ Διονυ-
σίου κ. τ. λ. 55. περὶ καὶ ὧν] περὶ ὧν C 56. Τοῦ δὲ C μετὰ τοῦτον C

ἅττα ἐστί, βλέπουσα εἰς τὰ ἑαυτῆς συγγενῆ, ὧν οὐ-
 δὲν ἱκανῶς ἔχει. Τουτέστιν, ὧ παῖ Διονυσίου καὶ
 Δωρίδος, τὸ ἐρώτημα, ὃ πάντων αἰτιόν ἐστι κακῶν·
 60 μᾶλλον δὲ ἢ περὶ τούτου φροντίς ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγινο-
 μένη, ἣν εἰ μὴ τις ἐξαιρεθῆ, τῆς ἀληθείας ὄντως
 οὐ μὴ ποτε τύχη. Ὁ δὲ θανμαστόν αὐτοῦ γέγονεν,
 [ἄκουσον]. Εἰσὶ γὰρ ἄνδρες ταῦτα ἀκηκοότες μαθεῖν
 [μὲν δυνατοί], δυνατοὶ δὲ μνημονεῦσαι καὶ βασανί-
 65 σαντες πάντη πάντως κρίναι γέροντες ἤδη, οἳ φασὶ
 τὰ μὲν τότε πιστὰ εἶναι δόξαντα, νῦν ἄπιστα, τὰ δὲ
 τότε ἄπιστα, νῦν τὸναντίον. Πρὸς ταῦτα οὖν σκο-
 πῶν εὐλαβοῦ, μὴ ποτε σοὶ μεταμελήσῃ τῶνδε ἀνα-
 ξίως ἐκπεσόντων. Διὰ τοῦτο ἐγὼ περὶ τούτων γέ-
 70 [γραφα οὐ]δέν, οὐδὲ ἐστὶ Πλάτωνος σύγγραμμα οὐδέν,
 οὐδὲ ἐστὶ πώποτε. Τὰ δὲ νῦν λεγόμενα Σωκράτους
 ἐστὶ καλοῦ καὶ νέου γεγονότος. Τούτοις περιτυχῶν Οὐ-
 αλεντῖνος ὑπεστήσατο τὸν πάντων βασιλέα, ὃν ἔφη Πλάτων,
 οὗτος πατέρα καὶ βυθὸν καὶ πᾶσι γῆν τῶν ὅλων αἰῶνων.
 75 Δεύτερον | περὶ τὰ δεύτερα τοῦ Πλάτωνος εἰρηκότος, τὰ
 δεύτερα Οὐαλεντῖνος τοῦ ἐντὸς ὄρου τὸν ὄρου ὑπέθειτο πάν-
 τας αἰῶνας, καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα τὴν ἔξω τοῦ ὄρου
 καὶ τοῦ πληρώματος διαταγὴν συνέθηκε πᾶσαν. Καὶ δεδήλωκεν
 αὐτὴν δι' ἐλαχίστων Οὐαλεντῖνος ἐν ψαλμῷ κάτωθεν ἀρξάμε-
 80 νος, οὐχ ὡσπερ ὁ Πλάτων ἄνωθεν, λέγων οὕτως· Αἰθέρος
 πάντα κρεμάμενα πνεύματι βλέπω, πάντα δ' ὀχού-
 μενα πνεύματι νοῶ· σάρκα μὲν ἐκ ψυχῆς κρεμαμένην,
 ψυχὴν δὲ ἀέρος ἐξοχουμένην, ἀέρα δὲ ἐξ αἰθέρος
 κρεμάμενον, ἐκ δὲ βυθοῦ καρποὺς φερομένους, ἐκ
 85 μήτρας δὲ βρέφος φερόμενον· οὕτως ταῦτα νοῶν· σὰρξ
 ἐστὶν ἢ ὕλη κατ' αὐτούς, ἣτις κρέμαται ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ δη-

60. φροντίς] ὡδὶς Pl. 60. 61. ἐγγινομένη C: ἐγγινομένη Pl.

61. εἰ μὴ τις ἐξαιρεθήσεται Pl. 62. τύχοι Pl. Hoc loco non exi-
 gua pars epistolae silentio praetermissa est. 63. ἄκουσον ex Pl.

add. M. ἄνδρες] ἄνθρωποι Pl. ἀκηκοότες καὶ πλείους Pl. 64.
 μὲν δυνατοὶ om C: δυνατοὶ μὲν μαθεῖν Pl. 64. 65. βασανίσαι C

65. κρίνει γέροντος C 65—67. γέροντες ἤδη καὶ οὐκ ἐλάττω τριά-
 κοντα ἐτῶν ἀκηκοότες· οἳ νῦν ἄρτι σφίσι φασί, τὰ μὲν τότε ἀπιστότατα
 δόξαντα εἶναι νῦν πιστότατα καὶ ἐναργέστατα φαίνεσθαι· ἃ δὲ τότε πιστό-
 τατα νῦν τὸναντίον Pl. 68. τῶνδε] τῶν νῦν Pl. 69—71. ἐκπε-

et haec quae dixi nihil est tale. Quod autem post hoc est, animus affectat discere qualia illa sint, aspiciens in ea quae 10 sibi cognata sunt, quorum nihil sufficienter se habet. Haec est, o fili Dionysii et Doridis, quaestio, quae malorum omnium causa est, immo vero cura de hoc in animo insidens, quam si quis non sustulerit, profecto nunquam veritatem assequetur. Quod autem mirabile in eo factum est, audito. Sunt enim homines, 15 qui haec audiverunt, pollentes acumine, pollentes memoria et in examinando et iudicando sollertes, proveci iam aetate, qui affirmant quae olim sibi credibilia visa sint nunc incredibilia esse, tum autem incredibilia visa nunc contra sibi videri. Haec igitur intuens cave, ne quando te poeniteat horum, quae 20 tibi praeter dignitatem exciderint. Propterea ego de hac re conscripsi nihil, nec Platonis extat scriptum ullum, neque existet unquam; quae autem modo dicuntur Socratis sunt, qui virtute conspicuus extitit vel cum iuvenis esset. His cum incidisset Valentinus, pro fundamento posuit quem omnium regem 25 dicit Plato, ipse Patrem et Bythum et Proarcham omnium aeonum. Deinde cum Plato dixerit: circa secundum secunda, Valentinus secunda Terminum posuit omnesque intra Terminum aeones, et tertia circa tertium, quae est extra Terminum et pleroma dispositionem constituit omnem. Et declaravit Valen- 30 tinus eam brevissime per psalmum, ab imo orsus, non ut Plato a supremo, his verbis: *Ab aethere omnia suspensa spiritu tueor, omnia autem vecta spiritu percipio; carnem quidem ab anima suspensam, animam autem aëre evectam, aërem autem ex aethere suspensum, e bytho autem fructus nascentes, ex 35 utero autem foetum crescentem*, sic haec sentiens: Caro est materia secundum illos, quae pendet ab anima demiurgi; anima

σόντων. Μεγίστη δὲ φυλακὴ τὸ μὴ γράφειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γὰρ ἔστι τὰ γραφέντα μὴ οὐκ ἐκπεσεῖν. Διὰ ταῦτα οὐδὲν πώποτ' ἐγὼ περὶ τούτων γέγραφα, οὐδ' ἔστι σύγγραμμα Πλάτωνος οὐδέν, οὐδ' ἔσται. Pl. 71. τὰ δὲ] Ἄ δὲ C 74. πᾶσι γῆν] σιγῆν Bernaysius et Roeporus: πλάστην R. Scottus: προαρχῆν? 76. τοὺς ἐντὸς ὄρου ὑπέθετο susp. Roeporus. Verum aegre desideratur ipsius ὄρου commemoratio, et in Roepori coniectura articulus τοῦ ante ὄρου vix potest abesse. 79. καὶ αὐτὴν διελεγχί τοῦ pr C 80. Αἰθέρος] Θέρος C: Θέρους susp. M: Ἄέρος R. Scottus 81. 82. δοχούμενα C 83. ἐξειχουμένην C αἰθέρος] αἰθήρης C M

μιουργοῦ. Ψυχὴ δὲ αἰέρος ἐξοχεῖται, τουτέστιν ὁ δημιουργὸς τοῦ πνεύματος ἔξω πληρώματος. Ἄηρ δὲ αἰθέρος ἐξοχεῖται, τουτέστιν ἡ ἔξω σοφία τῆς ἐντὸς ὄρου καὶ παντὸς 90 πληρώματος. Ἐκ δὲ βυθοῦ καρποὶ φέρονται, ἡ ἐκ τοῦ πατρὸς πᾶσα προβολὴ τῶν αἰώνων γενομένη. Τὰ μὲν οὖν τῷ Οὐαλεντίνῳ δοκοῦντα ἱκανῶς λέλεκται σχολῆς προκόψασιν ἐξειπεῖν, ἄλλου ἄλλως δογματίσαντος τὰ δόξαντα αὐτοῖς.

38. Σεκοῦνδος μὲν τις κατὰ τὸ αὐτὸ ἅμα τῷ Πτολεμαίῳ 95 γενόμενος οὕτως λέγει· τετράδα εἶναι δεξιὰν καὶ τετράδα ἀριστεράν, καὶ φῶς καὶ σκότος· καὶ τὴν ἀποσιᾶσαν δὲ καὶ ὑστερήσασαν δύναμιν οὐκ ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰώνων λέγει γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν. Ἄλλος δὲ τις Ἐπιφάνης, διδάσκαλος αὐτῶν οὕτως λέγει· Ἦν ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀνευνόητος, 1 ἄρρητός τε καὶ ἀνονόμαστος, ἦν μονότητι καλεῖ· ταύτη [δὲ] συνυπάρχειν δύναμιν, ἦν ὀνομάζει ἐνό[τητα]. Αὕτη ἡ ἐνότητος ἢ τε μονότητος προήκαντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητὴν ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἦν μονάδα καλεῖ. Ταύτη 5 τῇ δυνάμει συνυπάρχει δύναμις ὁμοούσιος αὐτῇ, ἦν καὶ αὐτὴν

Iren. ap. Epiphani. Haer. XXXII. 1. Σεκοῦνδος λέγει εἶναι τὴν πρώτην ὀγδοάδα τετράδα δεξιὰν καὶ τετράδα ἀριστεράν, οὕτως παραδιδοῦς καλεῖσθαι, τὴν μὲν μίαν φῶς, τὴν δὲ ἄλλην σκότος, τὴν δὲ ἀποσιᾶσαν τε καὶ ὑστερήσασαν δύναμιν μὴ εἶναι ἀπὸ τῶν τριάκοντα αἰώνων, ἀλλὰ μετὰ τοὺς τριάκοντα αἰῶνας κ.τ.λ.

§. 5. Φασὶ δὲ καὶ οὗτοι, ὡς ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον καὶ γνωστικώτερον ἐπεκτεινόμενοι τὴν πρώτην τετράδα οὕτως· Ἔστι τις πρὸ πάντων προαρχὴ προανευνόητος, ἄρρητός τε καὶ ἀνονόμαστος, ἦν ἐγὼ μονότητι ἀριθμῶ· ταύτη τῇ μονότητι συνυπάρχει δύναμις, ἦν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω ἐνότητα. Αὕτη ἡ ἐνότητος ἢ τε μονότητος τὸ ἐν οὐσαὶ προήκαντο μὴ προέμεναι ἀρχὴν ἐπὶ πάντων νοητὴν ἀγέννητόν τε καὶ ἀόρατον, ἦν ἀρχὴν ὁ λόγος μονάδα καλεῖ. Ταύτη τῇ μονάδι συνυπάρχει δύναμις ὁμοού-

88. αἰθέρος] αἰθρης C M 88. 89. ἐξοχεῖται] ἐξέχεται C M 89. τῆς] τοῦ C M ὄρου] σοροῦ C 91. Excidisse videtur membrum, quod pertinebat ad explicationem verborum ultimorum psalmi 92. Post λέλεκται lacunam signavimus 92. 93. προκόψασιν] προκύψασιν C M 94. Sequentia Hippolytus transtulit ex Irenaeo c. haer. I, 11, 2. p. 53. sqq. ed. Massuet., cuius ipsa verba ex Epiphani Haer. XXXII, 1. sqq. deprompta versionemque veteris interpretis sub textu Hip-

autem ex aëre evehitur, hoc est demiurgus e spiritu, qui extra pleroma est; aër autem ex aethere evehitur, hoc est Sophia, quae est extra, ex illa, quae est intra Terminum, et ex uni- 40 verso pleromate; ex bytho autem fructus nascuntur, quae est ex Patre omnis aeonum progenies facta. Quae igitur Valentino placuerunt satis exposita sunt quorum alii aliter conformaverunt placita sua.

38. Secundus quidam, qui aequalis fuit Ptolemaeo, ita 45 dicit: tetradem esse dextram et tetradem sinistram, et lumen et tenebras, et potestatem vero, quae discessit et defecit, non a triginta illis aeonibus dicit ortam esse, sed a fructibus eorum. Alius autem quidam, Epiphanes, magister eorum ita dicit: Erat primum principium incomprehensibile atque inenarra- 50 bile et innominabile, quod Monoteta vocat, cum hac autem una existere potestatem, quam vocat Henoteta. Haec Henotes et haec Monotes non proiiciendo ex se proiecerunt principium rerum omnium intelligibile et non-genitum et invisibile, quod Monada appellat; cum hac autem potestate 55

Iren. *c. haer.* I, 11, 2. Secundus autem primam ogdoadem sic tradidit dicens: Quaternationem esse dextram et quaternationem sinistram et lumen et tenebras, et discedentem autem et destitutam virtutem non a triginta aeonibus dicit fuisse, sed a fructibus eorum.

3. Alius vero quidam, qui et clarus est magister ipsorum, in maius sublime et quasi in maiorem agnitionem extensus, primam quaternationem dixit sic: Est quidem ante omnes Proarche proannennoëtos et inenarrabilis et innominabilis, quam ego Monotetem voco; cum hac Monotete est virtus, quam et ipsam voco Henotetem. Haec Henotes et Monotes cum sint unum, emiserunt, cum nihil emiserint, principium omnium noëton et agenneton et aoraton, quam archem sermo Monada

polyti et nostra versione apposuimus. Cf. etiam Tert. *adv. Valentinian.* c. 38. et Theodoret. *Haer. fab.* I, 8. 95. *γεγόμενος· οὗτος λέγει*
 C M 98. sqq. Cf. etiam Tert. l. l. c. 27. 98. *Ἐπιφάνης]*
ἐπιφάνης C M 99. *ἀννενόητος* C 1. *ἄρρητός τε καὶ] ἄρρητος δὲ*
καὶ C *ἀνωνόμαστος* C M *ἦν μονότατα* C 3. *ἦ τε]* εἶτε C
 4. *νοητὴν]* νοητῶν CM *ἀγένητον* C *ἦν ἀρχὴν ὁ λόγος μονάδα* Epiph.,
 quocum consentit vetus interpretes Iren. et Tert. l. l.: quod sermo Monada
 vocavit. 5. *ὁμοούσιος αὐτῇ]* ὁμοούσιος· αὐτῆ C M 5. 6. *ἦν* —

ὀνομάζω τὸ ξν. Αὐταὶ αἱ τέσσαρες δυνάμεις προήκοντο τὰς λοιπὰς τῶν αἰώνων προβολάς. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον ὀγδοάδα τούτοις τοῖς ὀνόμασιν ἐκάλεσαν· [πρῶτον προαρχήν, ἔπειτα ἀνευνόητον, τὴν δὲ τρίτην ἄρρητον, 10 καὶ τὴν] τετάρτην ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης προαρχῆς προβεβλήσθαι πρώτῳ καὶ πέμπτῳ τόπῳ ἀρχήν, ἐκ δὲ τῆς ἀνευνόητου δευτέρῳ καὶ ἑκτῷ [τόπῳ] ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς ἀρρήτου τρίτῳ καὶ ἑβδόμῳ τόπῳ ἀνονόμαστον, ἐκ δὲ τῆς ἀοράτου ἀγέννητον, πλήρωμα τῆς πρώτης ὀγδοάδος. 15 Ταύτας βούλονται τὰς δυνάμεις προὔπαρχειν τοῦ βυθοῦ καὶ τῆς σιγῆς. Πολλὰ δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ καὶ διάφοροι γινώμηναι. Οἱ μὲν αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μήτε ἄρρενα μήτε θῆλην, ἄλλοι δὲ τὴν σιγὴν θῆλειαν αὐτῷ συμπαρεῖναι καὶ εἶναι ταύτην πρώτην συζυγίαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον δύο συζύγους 20 αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἅς καὶ διαθέσεις καλοῦσιν, ἐννοίαν καὶ θέλησιν· πρῶτον γὰρ ἐνενοήθη τι προβαλεῖν, ὡς φασίν, ἔπειτα ἠθέλησε. Διὸ καὶ τῶν δύο τούτων διαθέσεων καὶ δυνάμεων,

σιος αὐτῆς, ἣν καὶ αὐτὴν ὀνομάζω τὸ ξν. Αὐταὶ αἱ δυνάμεις, ἣ τε μονότης καὶ ἐνότης μονάς τε καὶ τὸ ξν προήκοντο τὰς λοιπὰς προβολὰς τῶν αἰώνων.

§. 7. Ἄλλοι δὲ πάλιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ ἀρχέγονον ὀγδοάδα τούτοις τοῖς ὀνόμασι κεκλήκασιν· πρῶτον προαρχήν, ἔπειτα ἀνευνόητον, τὴν δὲ τρίτην ἄρρητον, καὶ τὴν τετάρτην ἀόρατον. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης προαρχῆς προβεβλήσθαι πρώτῳ καὶ πέμπτῳ ἀρχήν, ἐκ δὲ [τῆς ἀρχῆς] τῆς ἀνευνόητου δευτέρῳ καὶ ἑκτῷ τόπῳ ἀκατάληπτον, ἐκ δὲ τῆς ἀρρήτου τρίτῳ καὶ ἑβδόμῳ τόπῳ ἀνονόμαστον, ἐκ δὲ τῆς ἀοράτου ἀγέννητον, πλήρωμα τῆς πρώτης ὀγδοάδος. Ταύτας βούλονται τὰς δυνάμεις προὔπαρχειν τοῦ βυθοῦ καὶ τῆς σιγῆς καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ πολλὰ καὶ διάφοροι γινώμηναι παρ' αὐτοῖς. Οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν ἄζυγον λέγουσι, μήτε ἄρρενα μήτε θῆλειαν μήτε ὅλως ὄντα τι, ἄλλοι δὲ ἀρρενόθηλον αὐτὸν λέγουσιν εἶναι, ἕρμαφροδίτου φύσιν αὐτῷ περιάπτοντες· σιγὴν δὲ πάλιν ἄλλοι συνευνέτιν αὐτῷ προσάπτουσιν, ἵνα γένηται πρώτη συζυγία ...

ὀνομάζων C 7. προσβολάς C 7. sqq. Cf. Tert. l. l. c. 35. 8. ἀρχέγονον] ἀρχαιόγονον C M 9. 10. Uncinis inclusa ex Irenaeo supplevimus 12. τόπῳ om C 13. ἀνωνόμαστον C M 16. σιγῆς] γῆς C M 16. 17. Πολλὰ — γινώμηναι] Ἄλλοι δὲ περὶ αὐτοῦ τοῦ βυθοῦ ἀδιαφόρως κινούμενοι

una existit potestas eiusdem cum ea essentiae, quam et ipsam voco τὸ ξν. Hae quattuor potestates ex se proiecerunt reliquas aeonum emissiones. Alii autem rursus eorum primam et primigeniam ogdoadem his nominibus appellaverunt: primum Proarcham, deinde Anennoëtum, tertiam Arrhetum et quartam 60 Ahoratum. Et ex prima quidem Proarcha emissam esse primo et quinto loco Archam, ex Anennoëto autem secundo et sexto loco Acataleptum, ex Arrheto autem tertio et septimo loco Anonomastum, ex Ahorato autem Agennetum, complementum primae ogdoadis. Has volunt potestates existere ante Bythum 65 et Sigen. Multae autem de ipso Bytho et diversae sententiae. Alii enim eum iniugum dicunt, neque masculum neque femininum, alii autem Sigen femineam cum ipso adesse et esse hanc primam coniugationem. Ptolemaeus autem et qui sunt ab eo duas coniuges eum habere dicunt, quas et dispositiones vo-70 cant, Cogitationem et Voluntatem; primum enim cogitavit aliquid proiicere, deinde voluit. Quapropter et his duabus dis-

vocat. Cum hac Monade est virtus eiusdem substantiae ei, quam et eam voco Hen. Hae autem virtutes, id est, Monotes et Henotes et Monas et Hen emiserunt reliquas emissiones aeonum.

5. Alii autem rursus ipsorum primam et archegonon octonationem his nominibus nominaverunt: primum Proarchen, deinde Anennoëton, tertiam autem Arrheton et quartam Aoraton. Et de prima quidem Proarche emissum esse primo et quinto loco Archen, ex Anennoëto secundo et sexto loco Acatalepton, et de Arrheto tertio et septimo loco Anonomaston, et de Aorato autem quarto et octavo loco Agenneton. Pleroma hoc primae ogdoadis. Has volunt virtutes fuisse ante Bython et Sigen Etenim de ipso Bytho variae sunt sententiae apud eos. Quidam enim sine coniugatione dicunt eum, neque masculum neque feminam neque omnino aliquid esse, alii autem et masculum et feminam eum dicentes esse hermaphroditi genesim ei donant; Sigen autem rursus alii coniugem ei addunt, ut fiat prima coniugatio.

C M, qui susp. διαφόρως μνούμενοι 17. Post μὲν ex Irenaeo fort. inserendum γὰρ. Cf. etiam Tert. l. l. c. 34. 18. σὺν παρεῖναι C 19. sqq. Cf. Tert. l. l. c. 33. 21. Πρῶτος C 22. διαθέσεως καὶ δυνάμεως C

τῆς τε ἐννοίας καὶ τῆς θελήσεως, ὡσπερ συγκραθεισῶν εἰς
 ἀλλήλας ἢ προβολῇ τοῦ τε μονογενοῦς καὶ τῆς ἀληθείας
 25 κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὓς τινὰς τύπους καὶ εἰκόνας τῶν δύο
 διαθέσεων τοῦ πατρὸς διελθεῖν ἐκ τῶν ἀοράτων ὁρατάς, τοῦ
 μὲν θελήματος τὸν νοῦν, τῆς δὲ ἐννοίας τὴν ἀλήθειαν·
 καὶ | διὰ τοῦτο τοῦ ἐπιγεννητοῦ θελήματος ὁ ἄρρην εἰκῶν, τῆς
 δὲ ἀγεννήτου ἐννοίας ὁ θῆλυς, ἐπεὶ τὸ θέλημα ὡσπερ δύ-
 30 ναμὶς ἐγένετο τῆς ἐννοίας. Ἐνενοεῖτο μὲν γὰρ αἰεὶ ἡ ἐννοια
 τὴν προβολήν, οὐ μέντοι γε προβάλλειν αὐτὴ κατ' αὐτὴν ἠδύ-
 νατο, ἀλλὰ ἐνενοεῖτο, ὅτε δὲ ἡ τοῦ θελήματος δύναμις [ἐπε-
 γένητο], τότε [ὅ] ἐνενοεῖτο προβάλλει.

39. Ἄλλος δὲ τις διδάσκαλος αὐτῶν Μάρκος, μαγικῆς
 35 ἔμπειρος ἃ μὲν διὰ κυβείας ἐνεργῶν, ἃ δὲ καὶ διὰ δαιμόνων
 ἠπάτα πολλούς. Οὗτος ἔλεγεν ἐν αὐτῷ τὴν μεγίστην ἀπὸ τῶν
 ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τόπων εἶναι δύναμιν. Καὶ δὴ
 πολλάκις λαμβάνων ποτήριον ὡς εὐχαριστῶν, καὶ ἐπὶ πλείον
 ἐκτείνων τὸν λόγον τῆς ἐπικλήσεως πορφύρεον τὸ κέρασμα ἐποίει

Haer. XXXIII, 1.... Δύο γὰρ οὗτος (sc ὁ Πτολεμαῖος) συζύγους τῷ
 θεῷ τῷ παρ' αὐτοῖς βυθῷ καλουμένῳ ἐπενόησέ τε καὶ ἐχαρίσατο.
 ταύτας δὲ καὶ διαθέσεις (διάθεσιν Cod. reg.) ἐκάλεσεν, ἐννοία ν
 τε καὶ θέλημα καὶ τὴν μὲν ἐννοίαν αἰεὶ συννιπάρξασαν ἐν αὐτῷ,
 ἐννοουμένην αἰεὶ τὸ τί προβαλέσθαι, τὸ δὲ θέλημα ἐν αὐτῷ ἐπι-
 γινόμενον· πρῶτον γὰρ ἐνενοήθη προβαλεῖν, εἶτα φησὶν ἠθέλησε.
 Αὐτὸ καὶ τῶν δύο διαθέσεων τούτων ἢ καὶ δυνάμεων, δυνά-
 μεις γὰρ αὐτὰς πάλιν καλεῖ, τῆς ἐννοίας καὶ τῆς θελήσεως
 ὡστε (ὡς γε?) συγκραθεισῶν εἰς ἀλλήλας τῇ προβολῇ τοῦ μο-
 νογενοῦς καὶ τῆς ἀληθείας κατὰ συζυγίαν ἐγένετο, οὓς τι-
 νὰς τύπους καὶ εἰκόνας τῶν δύο διαθέσεων τοῦ πατρὸς προ-
 ελθεῖν τῶν ἀοράτων ὁρατάς, τοῦ μὲν θελήματος τὴν ἀλή-
 θειαν, τῆς δὲ ἐννοίας τὸν νοῦν, καὶ διὰ τούτου τοῦ θελή-
 ματος ὁ μὲν ἄρρην εἰκῶν τῆς ἀγεννήτου ἐννοίας γέγονεν, ὁ
 δὲ θῆλυς τοῦ θελήματος. Τὸ θέλημα τοίνυν δύναμις ἐγέν-
 ετο τῆς ἐννοίας. Ἐνενοεῖ μὲν γὰρ ἡ ἐννοια τὴν προβολήν,
 οὐ μέντοι προβαλεῖν αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν ἠδύνατο ἃ ἐνενοεῖ, ὅτε
 δὲ ἡ τοῦ θελήματος δύναμις ἐπεγένετο, τότε ὅ ἐνενοεῖ πρόεβαλε.

23. ὡσπερ συγκραθεισῶν] ὡς περικραθείς C: ὡσπερ κραθεισῶν M 25.
 οὓς τινὰς] ὡς τινὰς C M 26. διελθεῖν] προελθεῖν? 28. ὁ ἄρρην εἰκῶν] ὁ

positionibus et potestatibus, et Cogitatione et Voluntate, tanquam commixtis inter se emissio et Monogenis et Veritatis secundum coniugationem facta est, quos quidem typos et imagines duarum illarum dispositionum Patris provenisse ex invisibilibus visibiles, et ex Voluntate quidem Nun, ex Cogitatione autem Veritatem. Et ob hoc adventiciae Voluntatis masculus est imago, non-natae autem Cogitationis femininus, quoniam Voluntas tanquam potestas extitit Cogitationis. Cogitabat enim Cogitatio semper emissionem, neque tamen ipsa poterat emit-tere per sese, sed cogitabat; postquam autem Voluntatis potestas advenit, tunc quod cogitabat emisit.

39. Alius autem eorum magister Marcus, magicae peritus, partim per praestigias peragens, partim autem etiam per daemones decepit multos. Hic dicebat esse in se summam virtutem ab invisibilibus et innominatis locis redundantem. Et saepe poculum sumens tanquam consecrans, et longius producens sermonem invocationis effecit, ut mixtura purpurea appareret et aliquando rubra, ut opinarentur ii, qui decipiebantur,

Cap. 12, 1. Hi vero qui sunt circa Ptolemaeum scientiores duas coniuges habere eum Bython dicunt, quas et dispositiones vocant, Ennoean et Thelesin. Primo enim mente concepit quidquam emittere, sicut dicunt, post deinde voluit. Quapropter duobus his affectibus et virtutibus, id est, Ennoeas et Theleseos velut commixtis in invicem, emissio Monogenis et Aletheiae secundum coniugationem facta est, quos typos et imagines duorum affectuum Patris egressas esse, invisibilium visibiles, Thelematis quidem Nun, Ennoeas autem Aletheian, et propter hoc adventiciae Voluntatis masculus est imago, innatae vero Ennoeae femininus, quoniam Voluntas velut virtus facta est Ennoeae. Cogitabat enim Ennoea semper emissionem, non tamen emittere ipsa per semetipsam poterat quae cogitabat, cum autem Voluntatis virtus advenit, tunc quod cogitabat emisit.

ἀρρενικός C M 29. ἐπεὶ] ἐπὶ C M 30. Ἐνενοεῖτο] Ἐννοεῖν C M
 32. 33. ἐπεγένετο supplevimus ex Irenaeo 33. ὃ add. M 34. sqq.
 Cf. Iren. c. haer. I, 13. p. 59 sqq. ed. Massuet. 35. ἐνεργῶν Christ.
 Petersen: δῶρων C M 37. ἀκατανόμαστον C

40 φαίνεσθαι καὶ ποτε ἐρυθρόν, ὡς δοκεῖν τοὺς ἀπατωμένους χάριν
 τινὰ κατιέναι καὶ αἱματώδη δύναμιν παρέχειν τῷ πόματι. Ὁ
 δὲ πανοῦργος τότε μὲν πολλοὺς ἔλαθε, νυνὶ δὲ ἐλεγχόμενος
 παύσεται· φάρμακον γάρ τι τοιαύτην δυνάμενον χροῖαν παρα-
 45 σχεῖν λαθραίως ἐνιῶν τῷ κεράσματι ἐπιπολὺ φλυαρῶν ἀνέμε-
 νεν, ὅπως τῆς ὑγρότητος μεταλαβὼν λυθῆ καὶ ἀναμιγρὸν ἐπιχω-
 τίση τὸ πόμα. Τὰ δὲ δυνάμενα τοῦτο παρασχεῖν φάρμακα ἐν
 τῇ κατὰ μάγων βίβλῳ προείπομεν ἐκθήμενοι, ὡς πολλοὺς πλα-
 νῶντες ἀφανίζουσιν, οἷς εἰ φίλον περιεργότερον τῷ εἰρημένῳ
 προσεπισχεῖν, εἴσονται τὴν Μάρκον πλάνην.

50 40. Ὅς καὶ ποτήριον μικρότερον κερῶν ἐδίδου γυναικὶ
 εὐχαριστεῖν, αὐτὸς παρεστῶς καὶ ἕτερον κρατῶν ἐκείνου μείζον
 κενόν, καὶ εὐχαριστησάσης τῆς ἀπατωμένης δεξά|μενος ἐπέχει εἰς
 τὸν μείζω, καὶ πολλάκις ἀντεπιχέων ἕτερον εἰς ἕτερον ἐπέλεγεν
 οὕτως· Ἡ πρὸ τῶν ὄλων, [ἡ] ἀνευνόητος καὶ ἄρρητος
 55 χάρις πληρώσαι σου τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ πληθύ-
 ναι ἐν σοὶ τὴν γνῶσιν αὐτῆς, ἐγκατασπείρουσα τὸν
 κόκκον τοῦ σινάπεως εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν. Καὶ τοιαῦτα
 τινὰ ἐπειπὼν καὶ ἐκστήσας τὴν τε ἀπατωμένην καὶ τοὺς παρόν-
 τας ὡς θαυματοποιὸς ἐνομίζετο, τοῦ μείζονος ποτηρίου πληρου-
 60 μένου ἐκ τοῦ μικροτέρου ὡς καὶ ὑπερχεῖσθαι πλεονάζον. Καὶ
 τούτου δὲ τὴν τέχνην ὁμοίως ἐν τῇ προειρημένῃ βίβλῳ ἐξεθέ-
 μεθα δείξαντες πλεῖστα φάρμακα δυνάμενα αὐξήσιν παρασχεῖν
 ἐπιμιγνέντα οὕτως ὑγραῖς οὐσίαις, μάλιστα οἴνῳ κεκερασμένῳ,
 ὧν ἐν τι φάρμακον ἐν τῷ κενῷ ποτηρίῳ κρύβδην ἔ...ος
 65 χρισ.. ὡς μηδὲν ἔχον δείξας, ἐπιχέων ἐκ τ καὶ ἐπα-
 ναχέων, ἀναλνομένου τοῦ φαρμάκου ὑπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ μίξεως,
 ὄντος φουσώδους, πλεονασμὸς τοῦ κεράσματος ἐγένετο καὶ ἐπὶ
 τοσοῦτον ἠῦξανεν, ἐς ὅσον ἐπαναχνόμενον ἐκινεῖτο, τοιαύτης
 οὔσης τῆς τοῦ φαρμάκου φύσεως· ὃ εἰ ἀπόθοιτό τις πληρωθέν,
 70 μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ κατὰ φύσιν μέτρον πάλιν τραπήσεται, τῆς
 τοῦ φαρμάκου δυνάμεως σβεσθείσης τῇ τοῦ ὑγροῦ παραμονῇ.
 Διὸ μετὰ σπουδῆς τοῖς παροῦσι προσεδίδου πίνειν, οἱ δὲ ὡς
 θεῖόν τι καὶ θεῶ μεμελετημένον φρίσσοντες ἅμα καὶ σπεύδον-
 τες ἔπινον.

44. λαθραίως C 45. μεταβαλὼν C 45. 46. ἐπιχωρίση C
 50. μικρότερον] παρ' ἑτέρου C M 54—57. Haec iisdem verbis apud
 Iren. c. haer. I, 13, 2. p. 61. 54. ἡ ἀνευνόητος] ἀνευνόητος C M

gratiam quandam descendere et sanguinolentam potestatem praebere potui. Vafer autem ille tum quidem multos decepit, nunc autem convictus desinet. Medicamentum enim, quod talem quendam potest colorem praebere, clam immittens in mixturam, multum nugans exspectabat, ut affectum humido liquesceret et 95 admixtum inficeret potum. Medicamenta autem, quae hoc efficere possunt, in eo libro, qui est contra magos, praediximus, ubi exposuimus, quomodo multos decipientes seducant, quibus si cordi erit accuratius ad ea, quae dicta sunt, animum advertere, cognoscent Marci fraudes. 1

40. Qui et poculum minus miscens dabat mulierculae ad consecrandum, ipse adsistens et alterum manu tenens illo maius idque vacuum, et postquam consecravit mulier decepta, sumens infundebat in maius et identidem transfundens alterum 5 in alterum addebat haec verba: *Illa, quae est ante omnia, incomprehensibilis et ineffabilis gratia impleat tuum intus hominem et augeat in te intelligentiam sui, inspargens granum sinapis in bonam terram.* Et talia quaedam affatus atque obstupefaciens et deceptam illam et qui adsunt tanquam miraculo-10 rum effector habebatur, cum maius poculum ex minore imple-retur, ut vel superfunderetur abundans. Atque huius quoque artem in eo libro, quem praediximus, exposuimus, ubi demonstravimus plurima medicamenta posse augmentum praebere, cum in illum modum admixta sint humoribus, maxime vino 15 temperato. Quorum unum aliquod medicamentum in vacuo poculo clanculum postquam sublevit, idque tanquam nihil insit monstravit, et affudit ex minore et rursus affudit, resoluta per mixturam humidi medicamento utpote flatuoso: abundavit mixtura et in tantum crevit, in quantum id quod affusum est mo-20 vebatur, quoniam ista est medicamenti natura. Quod si quis seponat, non multo post in naturalem mensuram rursus abibit, medicamenti vi extincta humidi remansione. Ideo prope- ranter iis qui aderant praebebat potum, illi autem tanquam divinum quiddam et deo meditatam horrentes simul et aventes 25 bibebant.

Cf. Iren. 61. ὁμοίως ἐν] ὁμοίωσε 64. 65. Fort. ἐμπροσθεν ἐπι-
 χρίσας καὶ. M 65. Fort. τοῦ ἑτέρου ὀλίγον. M: τοῦ μικροτέρου?
 66. ἀναλυομένου Roesperus: ἀναδυομένου C M 69. ἀποιθοῖτο C

75 41. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἕτερα ἐπεχειρεῖ ὁ πλάνος ποιεῖν· διὸ
 ὑπὸ τῶν ἀπατωμένων ἐδοξάζετο, καὶ ποτὲ αὐτὸς ἐνομίζετο προ-
 φητεύειν, ποτὲ δὲ καὶ ἑτέρους ἐποίει, ὅτε μὲν καὶ διὰ δαιμόνων
 ταῦτα ἐνεργῶν, ὅτε δὲ καὶ κυβεύων, | ὡς προείπομεν. Πολλοὺς
 τοίνυν ἐξαφανίσας, καὶ πολλοὺς τοιούτους μαθητὰς αὐτοῦ γε-
 80 νομένους προεβίβασεν εὐκόλους μὲν εἶναι διδάξας πρὸς τὸ ἀμαρ-
 τάνειν, ἀκινδύνους δὲ διὰ τὸ εἶναι τῆς τελείας δυνάμεως καὶ
 μετέχειν τῆς ἀνεγνοήτου ἐξουσίας· οἷς καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα
 ἕτερον ἐπαγγέλλονται, ὃ καλοῦσιν ἀπολύτρωσιν, καὶ ἐν τούτῳ
 ἀναστρέφοντες κακῶς τοὺς αὐτοῖς παραμένοντας ἐπ' ἐλπίδι τῆς
 85 ἀπολυτρώσεως, ὡς δυναμένους μετὰ τὸ ἅπαξ βαπτισθέντας πάλ-
 λιν τυχεῖν ἀφέσεως, διὰ τοῦ τοιούτου πανουργήματος συνέχειν
 δοκοῦσι τοὺς ἀκροατὰς, οὓς ἐπὶ τὴν νομίσει δεδοκιμάσθαι καὶ
 δύνασθαι φυλάσσειν αὐτοῖς τὰ πιστά, τότε ἐπὶ τούτῳ ἄγουσι
 μηδὲ τούτῳ μόνῳ ἀρκούμενοι, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι ἐπαγγελλόμε-
 90 νοι πρὸς τὸ συγκρατεῖν αὐτοὺς τῇ ἐλπίδι, ὅπως ἀχώριστοι ᾧσι.
 Λέγουσι γὰρ τι φωνῇ ἀρρήτῳ, ἐπιτιθέμενοι χεῖρα τῷ τὴν ἀπο-
 λύτρωσιν λαβόντι, ὃ φάσκουσιν ἐξειπεῖν εὐκόλως μὴ δύνασθαι,
 εἰ μὴ τις εἴη ὑπερδόκιμος, ἢ ὅτε τελευτᾷ πρὸς τὸ οὓς ἐλθῶν
 λέγει ὁ ἐπίσκοπος. Καὶ τοῦτο δὲ πανούργημα πρὸς τὸ ἀεὶ
 95 παραμένειν τοὺς μαθητὰς τῷ ἐπισκόπῳ, γλιχομένους μαθεῖν
 τὸ τί ποτε εἴη τοῦτο ἐπ' ἐσχάτων λεγόμενον, δι' οὗ [τῶν] τελείων
 ἔσται ὁ μανθάνων· ἃ τούτου χάριν ἐσιώπησα, μὴ ποτέ τις
 κακοηθίζεσθαι με αὐτοὺς νομίσει, καὶ γὰρ οὐ τοῦτο ἡμῖν πρό-
 κειται, ἀλλ' ἢ τὸ δεῖξαι, ὅθεν τὰς ἀφορμὰς λαβόντες αὐτοῖς
 1 τὰ δόξαντα ἐνεστήσαντο.

42. Καὶ γὰρ καὶ ὁ μακάριος πρεσβύτερος Εἰρηναῖος παρ-
 ρησιαίτερον τῷ ἐλέγχῳ προσενεχθεὶς τὰ τοιαῦτα λούσματα καὶ
 ἀπολυτρώσεις ἐξέθετο, ἀδρομερέστερον εἰπὼν ἢ πράσσουσιν, οἷς
 5 ἐντυχόντες τινὲς αὐτῶν ἤρηνται οὕτως παρειληφέναι, ἀεὶ ἀρ-
 νεῖσθαι μανθάνοντες. Διὸ φροντὶς ἡμῖν γεγένηται ἀκριβέστε-
 ρον ἐπιζητῆσαι καὶ ἀνευρεῖν λεπτομερῶς, ἃ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ
 λουτρῷ παραδιδόασιν, τὸ τοιοῦτο καλοῦντες, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ,
 ὃ ἀπολύτρωσιν καλοῦσιν. Ἄλλ' οὐδὲ τὸ ἀρρητον αὐτῶν ἔλαθεν
 10 ἡμᾶς. Ταῦτα δὲ συγκεχωρήσθω Οὐαλεντίνῳ καὶ τῇ αὐτοῦ

76. ποτὲ] ποτὲ μὲν M 78. Πολλὰς C 81. τὸ κυρίου εἶναι susp.
 Roepertus 85. ἀπολυτρώσεως, ὡς Roepertus: ἀπολυτρώσεως C M 85. 86.
 Fort. βαπτισθέντας πεσεῖν πάλιν. M 86. διὰ τοῦ Roepertus: καὶ διὰ τοῦ C M

41. Talia vero et alia conabatur praestigiator ille facere, quapropter in eorum quos decepit admiratione erat, et aliquando ipse credebatur vaticinari, aliquando autem et alios instituebat, cum tum per daemones haec peragebat, tum vero et praesti-30 giis, ut praediximus. Multos igitur, quos deceperat, multosque qui tales discipuli eius extiterunt, promovebat pronos esse ad peccandum edocens, immunes autem periculi, quia profiterentur perfectam virtutem et participes essent incomprehensibilis potestatis. Quibus etiam post baptismum alterum pollicentur,35 quam vocant Redemptionem, et in hoc male corrumpentes eos, qui apud se remanserunt spe Redemptionis, tanquam qui semel baptizati in peccatum relapsi denuo possint absolvi: tali fraude attinere videntur auditores suos, quos ubi arbitrantur probatos esse posseque ipsis arcana sua custodire, tum eo ad-40 ducunt, et ne in eo quidem acquiescentes, sed etiam aliud quiddam pollicentes ad illos spe mulcendos, ut in perpetuum vinciantur. Loquuntur enim aliquid voce arcana manu imposita ei qui Redemptionem accepit, quod aiunt se facile eloqui non posse, nisi si quis sit maximopere probatus, aut quando45 moriatur, in aurem insusurret episcopus. Et haec vero fraus eo spectat, ut perpetuo remaneant discipuli apud episcopum, avenes discere, quid tandem sit illud quod in extremo prodatur, quo percepto in ordinem perfectorum evehatur discipulus. Quae eam ob causam tramisi, ne quis me illis obtrectare ar-50 bitretur; etenim non hoc nobis propositum est, praeterquam ostendere, unde profecti placita sua condiderint.

42. Etenim et beatus presbyter Irenaeus liberius coarguere illos aggressus tales lationes et redemptiones exposuit, magis strictim elocutus quae patrant, quibus cum incidissent55 nonnulli eorum, infitiiati sunt ita sese recepisse, quippe qui semper doceantur infitari. Quamobrem nobis oborta est cura accuratius investigandi et indagandi singulatim, quae et in primo lavacro tradunt, quod ita appellant, et in altero, quod Redemptionem vocant. Sed ne secretum quidem eorum nos60 fugit. Haec autem concessa sunt Valentino eiusque asseclis.

89. 90. επαγγελομένοι C 96. τῶν add. M 98. κακοθηδεῖσθαι C
 1. συνεστήσαντο susp. Roeperus 3. 4. Iren. c. haer. I, 21. 4. 5. οἷς
 ἐντυχόντες] οἱ ἐντυχόντες C M, qui εἰ καὶ post ἐντ. inserendum censet.

σχολῆ. Ὁ δὲ Μάρκος μιμούμενος τὸν διδάσκαλον καὶ αὐτὸς ἀναπλάσσει ὄραμα, νομίζων οὕτως δοξασθήσεσθαι. Καὶ γὰρ Οὐαλεντιῖνος φάσκει ἑαυτὸν ἑώρακέναι παῖδα νήπιον ἀραιγέννητον, οὗ πυθόμενος ἐπιζητεῖ τίς ἂν εἴη, ὃ δὲ ἀπεκρίνατο λέ-
 15 γων, ἑαυτὸν εἶναι τὸν λόγον· ἔπειτα προσθεῖς τραγικόν τινα μῦθον ἐκ τούτου συνιστᾶν βούλεται τὴν ἐπιχειρημένην αὐτῷ αἴρεσιν. Τούτῳ τὰ ὅμοια τολμῶν ὁ Μάρκος λέγει ἐλληλυθέναι πρὸς αὐτὸν σχήματι γυναικείῳ τὴν τετράδα, ἐπειδὴ, φησί, τὸ ἄρρεν αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μηνῦσαι αὐτὴν
 20 ἦτις ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδενὶ πώποτε οὔτε θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μόνῳ διηγήσασθαι οὕτως εἰποῦσαν· Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ ἀνευνόητος καὶ ἀνούσιος, ὃ μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἄρρητον ῥητὸν γενέσθαι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἥνοιξε τὸ
 25 στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστὰς ἐπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου | μορφὴ φανείς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἦτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἔπειτα συνῆψε τὴν δευτέραν, καὶ ἦν

Eriphan. Haer. XXXIV, 4. . . . αὐτὴν τὴν πανυπερτάτην ἀπὸ τῶν ἀοράτων καὶ ἀκατονομάστων τούτων τετράδα κατελλυθέναι σχήματι γυναικείῳ πρὸς αὐτόν, ἐπειδὴ, φησί, τὸ ἄρρεν αὐτῆς ὁ κόσμος φέρειν οὐκ ἠδύνατο, καὶ μηνῦσαι αὐτὴ τίς ἦν, καὶ τὴν τῶν πάντων γένεσιν, ἣν οὐδενὶ πώποτε οὐδὲ θεῶν οὐδὲ ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, τούτῳ μονωιάτῳ διηγήσασθαι οὕτως εἰποῦσαν· Ὅτε τὸ πρῶτον ὁ πατήρ ὠδινεν ὃ ἀνευνόητος καὶ ἀνούσιος, ὃ μήτε ἄρρεν μήτε θῆλυ, ἠθέλησεν αὐτοῦ τὸ ἄρρητον γεννηθῆναι καὶ τὸ ἀόρατον μορφωθῆναι, ἥνοιξε τὸ στόμα καὶ προήκατο λόγον ὅμοιον αὐτῷ, ὃς παραστὰς ὑπέδειξεν αὐτῷ ὃ ἦν, αὐτὸς τοῦ ἀοράτου μορφὴ φανείς. Ἡ δὲ ἐκφώνησις τοῦ ὀνόματος ἐγένετο τοιαύτη· ἐλάλησε λόγον τὸν πρῶτον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἦτις ἦν ἀρχή, καὶ ἦν ἡ συλλαβὴ αὐτοῦ στοιχείων τεσσάρων, ἐπισυνῆψε τὴν δευτέραν, καὶ

13. 14. ἄραι γένητον C 14. εἴη] εἶναι C 15. ἑαυτῶν C
 πνα] λέγων pr C 17. Quae sequuntur Hippolytus ex Irenaeo
 exscripsit, cuius ipsa verba versionemque veterem textui supposuimus

Marcus autem imitatus praeceptorem et ipse confingit visionem, arbitratus se hoc modo celebratum iri. Etenim Valentinus ait sese vidisse infantem recens natum, quem explorans inquit quisnam sit, is autem respondit affirmavitque sese logum esse; 65 deinde addens tragicam quandam fabulam ex hac constare vult quam instituit haeresin. Cui similia conatus Marcus ait ad sese venisse Tetradem habitu muliebri, (quandoquidem, inquit, virile eius mundus ferre non potuit) et ostendisse sese quae esset, et universorum ortum, quem nemini unquam neque 70 deorum neque hominum revelavisset, huic soli enarravisse, his verbis usam: Cum principio Pater, [cuius pater nemo est] incomprehensibilis ille et insubstantialis, qui neque masculum neque feminineum est, vellet ineffabile suum fieri effabile et invisibile figurari, aperuit os et protulit sermonem similem sui, 75 qui prope adstitit et monstravit ei quid esset, idemque invisibilis illius figura apparuit. Elocutio autem nominis talis quaedam extitit: locutus est vocem primam nominis eius, quae quidem erat ἀρχή, et erat syllaba eius elementorum quattuor, deinde adiunxit secundam, eaque erat et ipsa quattuor littera- 80

Iren. *c. haer.* I, 14, 1. Illam quae est a summis et ab invisibilibus et innominabilibus locis quaternationem descendisse figura muliebri ad eum, (quoniam, inquit, eius masculinum mundus ferre non poterat) et ostendisse quoque semetipsam quae esset, et universorum genesim, quam nemini unquam neque deorum neque hominum revelavit, huic solo enarrasse ita dicentem: Quando primum Pater, cuius pater nemo est, qui est inexcogitabilis et insubstantivus, qui neque masculus neque femina est, voluit suum inenarrabile narrabile fieri et quod invisibile sibi est formari, aperuit os et protulit verbum simile sibi, quod adsistens ostendit ei quod erat ipse, cum invisibilis forma apparuisset. Enunciatio autem nominis facta est talis. Locutus est verbum primum nominis eius: fuit ἀρχή, et syllaba eius litterarum quattuor, coniunxit et secundam, et

22. εἰποῦσα C M αὐτοῦ] ὠδινεν Epiphanius. Sed Irenaei lat. textus vitium arguit, cum offert: *cuius pater nemo est*, hoc est: οὗ πατὴρ οὐδεὶς ἦν ἀνενόητος C 26. μορφῇ C

30 καὶ αὐτὴ στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, ἧς ἦν
 στοιχείων δέκα, καὶ τὴν τετάρτην ἐλάλησε, καὶ ἦν καὶ αὐτὴ
 στοιχείων δώδεκα. Ἐγένετο οὖν τοῦ ὀνόματος ὅλου ἡ ἐκφώνη-
 σις στοιχείων [μὲν] τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων· ἕκαστον
 δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτῆρα καὶ ἴδιαν
 35 ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηθὲν αὐτῶν
 εἶναι, ὃ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφὴν, οὐπερ αὐτὸς στοιχείον
 ἐστίν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν γι-
 νώσκειν, ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐκφωνεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ
 ὅλον ἡγεῖσθαι ὀνομάζειν αὐτόν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄντα
 40 τοῦ ὅλου τὸν ἴδιον ἦχον ὡς τὸ πᾶν ὀνομάζειν καὶ μὴ παύ-
 σασθαι ἠχοῦντα, μέχρις οὗ ἐπὶ τὸ ἔσχατον γράμμα τοῦ ἔσχα-
 του στοιχείου μονογλωττήσαντα κατανηῖσαι. Τότε δὲ [καὶ] τὴν
 ἀποκατάστασιν τῶν ὄλων ἔφη γενέσθαι, ὅταν τὰ πάντα κατε-
 λθόντα εἰς τὸ ἓν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐκφώνησιν
 45 ἠχῆσῃ, | τῆς τε ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ ἀμὴν ὁμοῦ λεγόντων
 ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ [φθόγγους] ὑπάρχειν τοὺς

ἦν καὶ αὐτὴ στοιχείων τεσσάρων, ἐξῆς ἐλάλησε τὴν τρίτην, καὶ ἦν
 καὶ αὐτὴ στοιχείων δέκα, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἐλάλησε, καὶ ἦν
 καὶ αὐτὴ στοιχείων δεκαδύο. Ἐγένετο οὖν ἡ ἐκφώνησις τοῦ
 ὅλου ὀνόματος στοιχείων μὲν τριάκοντα, συλλαβῶν δὲ τεσσάρων·
 ἕκαστον δὲ τῶν στοιχείων ἴδια γράμματα καὶ ἴδιον χαρακτῆρα
 καὶ ἴδιαν ἐκφώνησιν καὶ σχήματα καὶ εἰκόνας ἔχειν, καὶ μηθὲν
 αὐτῶν εἶναι, ὃ τὴν ἐκείνου καθορᾶ μορφὴν, οὐπερ αὐτὸς στοι-
 χεῖόν ἐστιν, ἀλλὰ οὐδὲ γινώσκει αὐτόν, οὐδὲ μὴν τὴν τοῦ πλη-
 σίον αὐτοῦ ἕκαστον ἐκφώνησιν πολιορκεῖ, ἀλλὰ ὃ αὐτὸς ἐκφω-
 νεῖ, ὡς τὸ πᾶν ἐκφωνοῦντα τὸ ὅλον ἡγεῖσθαι ὀνομάζειν· ἕκα-
 στον γὰρ αὐτῶν μέρος ὄν τοῦ ὅλου τὸν ἴδιον ἦχον ὡς τὸ πᾶν
 ὀνομάζειν καὶ μὴ παύσασθαι ἠχοῦντα, μέχρις οὗ ἐπὶ τὸ ἔσχα-
 τον γράμμα τοῦ ἐκάστου στοιχείου μονογλωσσήσαντος κατασιῆσαι.
 Τότε δὲ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὄλων ἔφη γενέσθαι, ὅταν
 τὰ πάντα κατελθόντα εἰς τὸ ἓν γράμμα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
 ἐκφώνησιν ἠχῆσῃ, ἧς ἐκφωνήσεως εἰκόνα τὸ ἀμὴν ὁμοῦ λε-
 γόντων ἡμῶν ὑπέθετο εἶναι. Τοὺς δὲ φθόγγους ὑπάρχειν τοὺς

30. ἐξῆς ἐλάλησε] ἐξελάλησε C 31. στοιχείω C 33. μὲν
 om C 36. οὐπερ αὐτὸς] οὐπερ αὐτὸ C M. Cf. Iren. 37.
 ἐστίν, οὐδὲ μὴν] ἐστίν, τόνου δὲ μὴν C 38. ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐκφωνεῖ] ἄλλο

rum, deinceps locutus est tertiam, quae quidem erat elementorum decem, quartamque elocutus est, eaque erat et ipsa duodecim elementorum. Erat igitur totius nominis elocutio elementorum triginta, syllabarum autem quattuor. Unumquodque autem elementorum suas litteras et suam speciem et suum ⁸⁵sonum et figuras et imagines habere, neque ullum eorum esse, quod illius pervideat speciem, cuius ipse elementum est, neque vero vicini sui quemque elocutionem nosse, sed, quod ipse eloquatur, tanquam universum elocutum totum arbitrari appellare eum. Unumquemque enim eorum, cum pars sit universi, suum ⁹⁰sonum tanquam totum appellare, nec desinere sonantem, donec ad extremam litteram extremi elementi singulatim eloquens deveniat. Tum autem et redintegrationem universorum dixit fieri, cum cuncta degressa in unam litteram unam eandemque elocutionem sonarent, elocutionisque imaginem *Amen* simul ⁹⁵dicentibus nobis statuit esse. Sonos autem esse eos, qui figu-

fuit haec litterarum quattuor; post locutus est et tertiam, et fuit haec litterarum X, et eam quae est post haec locutus est, et fuit ipsa litterarum XII. Facta est ergo enunciatio universi nominis litterarum XXX, syllabarum autem quattuor; unumquodque autem elementorum suas litteras et suum characterem et suam enunciationem et figurationes et imagines habere, et nihil eorum esse, quod illius videat formam, quod ipsum super elementum est, sed nec cognoscere eum, sed ne quidem proximi eius unum quodque enunciationem scire, sed quod ipse enunciat, ita omne quod enunciat, illud quod est totum nominet. Unumquodque enim ipsorum, pars existens totius, suum sonum quasi omne nominare, et non cessare sonantia, quoad usque ad novissimam litteram novissimi elementi singulariter enunciata deveniant. Tunc autem et redintegrationem universorum dicit futuram, quando omnia devenientia in unam litteram unam et eandem consonationem sonant, cuius exclamationis imaginem esse *Amen* simul dicentibus nobis tradidit.

μηδὲ ἐκφωνεῖν C: ἀλλὰ μηδὲ ἐκφωνεῖν M. Cf. Iren. 38. 39. τὸ ὄλον] ὅτι τὸ C Cf. Iren. 40. 41. παύσας C 42. μονογλωττήσαντι C M Cf. Iren. lat. καὶ om C M Cf. Iren. 44. 45. ἐκφώνησιν ἠχήσῃ, τὴν τε ἐκφώνησιν ἠχήσῃ (sic) C 46. φθόγγους om C

μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ κύριος ἀγγέλους εἶρηκε, τὰς διηνεκῶς βλέπουσας τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς.

50 43. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ κοινὰ καὶ ῥητὰ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἐκ[κλησίας] ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι. Ὡν στοιχείων τοῦ ἐσχάτου στοιχείου τὸ ὑστερον [γράμμα] 55 φωνὴν προήκατο τὴν ἑαυτοῦ, οὗ ὁ ἦχος ἐξεληθὼν [κατ'] εἰκόνα τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνιαῦθα διακεκοσμησθαι φησι, καὶ τὰ πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτό, οὗ ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχῳ κάτω, ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι ἄνω λέγει εἰς 60 ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου, μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἐξω ῥιφέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσει τῇ ἑαυτοῦ κατηλθε | κάτω, γραμμάτων φησὶν εἶναι τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστον τῶν τριάκοντα γραμμάτων ἐν

μορφοῦντας τὸν ἀνούσιον καὶ ἀγέννητον αἰῶνα, καὶ εἶναι τούτους μορφάς, ἃς ὁ κύριος ἀγγέλους εἶρηκε, τὰς δὲ διηνεκῶς βλέπουσας τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς. Τὰ δὲ ὀνόματα τῶν στοιχείων τὰ ῥητὰ καὶ κοινὰ αἰῶνας καὶ λόγους καὶ ῥίζας καὶ σπέρματα καὶ πληρώματα καὶ καρποὺς ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν καὶ ἐκάστου ἴδια ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἐκ- 47 κλησίας ἐμπεριεχόμενα νοεῖσθαι ἔφη, ὡς στοιχείου τὸ ὑστερον γράμμα φωνὴν προήκατο τὴν αὐτοῦ, οὗ ἦχος ἐξεληθὼν κατ' εἰκόνα τῶν στοιχείων στοιχεῖα ἴδια ἐγέννησεν, ἐξ ὧν τὰ τε ἐνιαῦθα κατακεκοσμησθαι φησι καὶ τῶν πρὸ τούτων γεγενῆσθαι. Τὸ μέντοι γράμμα αὐτὸ τὸ [sic] ἦχος τῷ ἦχει, οὗ ὁ ἦχος ἦν συνεπακολουθῶν τῷ ἦχει, καὶ τὸ ὑπὸ τῆς συλλαβῆς τῆς ἑαυτοῦ ἀνειληφθαι ἄνω λέγειν εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ὅλου, μεμενηκέναι δὲ εἰς τὰ κάτω τὸν ἦχον, ὡσπερ ἐξω ῥιφέντα. Τὸ δὲ στοιχεῖον αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ γράμμα σὺν τῇ ἐκφωνήσει τῇ ἑαυτοῦ συγκατηλθε 48 κάτω, ὃ γραμμάτων εἶναι φησι τριάκοντα, καὶ ἐν ἑκάστον τῶν

47. ἀγέννητον C 48. 49. Cf. Matth. 18, 10. 50. ῥητὰ] ῥήματα C M 52. ὀνόμασε· τὰ δὲ καθ' ἓνα αὐτῶν] τὸ καθ' ἑαυτῶν C 53. ἴδια] ἰδίαι C M 53. 54. νοεῖσθαι. Ὡν στοιχείων τοῦ] νοεῖσθαι τῶν στοιχείων. Τοῦ C M 54.

rent insubstantialem et non generatum aeonem, et esse hos figuras, quas dominus angelos dixit, quae perpetuo cernant faciem Patris.

43. Nomina autem elementorum communia et effabilia¹ Aeones et Logos et Radices et Semina et Pleromata et Fructus appellavit, singula autem eorum et uniuscuiusque propria in nomine Ecclesiae una comprehensa intelligi. Quorum elementorum ultimi posterior littera vocem edidit suam, cuius sonus egres-⁵ sus ad instar elementorum elementa propria generavit, ex quibus et ea quae hic sunt exornata esse ait, et generata quae erant ante haec. Ipsam quidem litteram, cuius sonus simul sequebatur sonum deorsum, a syllaba ipsius receptam esse sursum dicit ad complementum universi, mansisse autem so-¹⁰ num inferne demissum tanquam foras proiectum. Elementum autem ipsum, a quo littera cum pronunciatione sua devenit deorsum, litterarum ait esse triginta, et unamquamque triginta illarum litterarum in sese habere alias litteras, per quas

Sonos autem eos esse, qui formant insubstantivum et ingenitum aeona, et esse hos formas, quas dominus angelos dixit, quae sine intermissione vident faciem Patris.

2. Nomina autem elementorum communia et enarrabilia Aeonas et Verba et Radices et Semina et Plenitudines et Fructus vocavit. Singula autem ipsorum et uniuscuiusque propria in nomine Ecclesiae contineri et intelligi ait. Quorum elementorum novissimi elementi ultima littera vocem emisit suam, cuius sonus exiens secundum imaginem elementorum elementa propria generavit, ex quibus et quae sunt hic disposita dicit, et ea, quae sunt ante haec, generata. Ipsam quidem litteram, cuius sonus erat consequens sonum deorsum, a syllaba sua sursum receptam dicit ad impletionem universi, remansisse autem deorsum sonum quasi foras proiectum. Elementum autem ipsum, ex quo littera cum enunciatione sua descendit deorsum, litterarum ait esse XXX, et unamquamque ex his XXX litteris in semetipsa habere alias litteras, per

γράμμα om C 55. κατ' εἰκόνα] ἰκανὰ C: εἰκόνας M 57. διακεκομῆσθαι C
 59. κάτω] καὶ τῷ C 60. τοῦ ὅλου] τούτου ὅλου C 62. σὺν τῇ]
 συνίστη C 63. τριάκοντα,] τριάκοντα γραμμάτων, C

ἐναντῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' ὧν τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος
 65 ὀνομάζεται, καὶ μὴν πάλιν τὰ ἕτερα δι' ἄλλων ὀνομάζεσθαι
 γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὥστε εἰς ἄπειρον ἐκπίπτειν
 τὸ πλήθος, ἰδίᾳ τῶν γραμμάτων γραφέντων. Οὕτως δ' ἂν
 σαφέστερον μάθοι τις τὸ λεγόμενον· Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμ-
 ματα ἔχει ἐν ἐναντῷ πέντε, τὸ δέλτα, καὶ τὸ εἴ, καὶ τὸ λάμβδα,
 70 καὶ τὸ ταῦ, καὶ τὸ ἄλφα, καὶ ἀντὰ ταῦτα τὰ γράμματα δι'
 ἄλλων [γράφεται γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων]. Εἰ οὖν
 ἢ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ δέλτα εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων
 ἄλλα γράμματα γεννώντων καὶ διαδεχομένων ἀλληλα, πόσῳ
 μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοιχείου μείζον' εἶναι τὸν πόντον τῶν
 75 γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν γράμμα ἄπειρον οὕτως, ὄρατε ὄλου
 τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν προπά-
 τορα ἢ Μάρκου φιλοπονία, μᾶλλον δὲ ματαιοπονία βούλειαι
 συνιστᾶν. Διὸ καὶ τὸν πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρητον αὐ-
 τοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ ἐκά-
 80 στω αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
 εἶνα τὸ ὄλον ἐκφωνεῖν.

44. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν τετρακτὴν εἶπαι. |

τριακόνα γραμμάτων ἐν ἐναντῷ ἔχειν ἕτερα γράμματα, δι' οὗ
 τὸ ὄνομα τοῦ γράμματος ὀνομάζεται, καὶ αὐτὸ πάλιν τὰ ἕτερα δι'
 ἄλλων ὀνομάζεσθαι γραμμάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων, ὡς εἰς
 ἄπειρον ἐκπίπτειν τὸ πλήθος τῶν γραμμάτων. Οὕτω δ' ἂν
 σαφέστερον μάθοις τὸ λεγόμενον·

5. Τὸ δέλτα στοιχεῖον γράμματα ἐν ἐναντῷ ἔχει πέντε,
 αὐτὸ δὲ τὸ δέλτα καὶ τὸ εἴ καὶ τὸ λάμβδα καὶ τὸ ταῦ καὶ τὸ
 ἄλφα, καὶ ταῦτα πάλιν τὰ γράμματα δι' ἄλλων γγράφεται γραμ-
 μάτων, καὶ τὰ ἄλλα δι' ἄλλων. Εἰ οὖν ἢ πᾶσα ὑπόστασις τοῦ
 δέλτα εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει, ἀεὶ ἄλλων ἄλλα γράμματα γεννών-
 των καὶ διαδεχομένων ἀλληλα, πόσῳ μᾶλλον ἐκείνου τοῦ στοι-
 χείου μείζον εἶναι τὸ πέλαγος τῶν γραμμάτων; καὶ εἰ τὸ ἐν
 γράμμα οὕτως ἄπειρον, ὄρα ὄλου τοῦ ὀνόματος τὸν βυθὸν τῶν
 γραμμάτων, ἐξ ὧν τὸν προπάτορα ἢ Μάρκου σιγὴ συνεστά-
 ναι ἐδογματίσε. Διὸ καὶ τὸν πατέρα ἐπιστάμενον τὸ ἀχώρη-
 τον αὐτοῦ δεδωκέναι τοῖς στοιχείοις, ἃ καὶ αἰῶνας καλεῖ, ἐνὶ
 ἐκάστω αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐκφώνησιν ἐκβοᾶν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
 εἶνα τὸ ὄλον ἐκφωνεῖν. Ταῦτα δὲ σαφηνίσασαν αὐτῷ τὴν τε-

67. ἰδίᾳ — γραφέντων] διὰ τῶν γραμμάτων γραφέντος C. Cf. Iren.

nomen litterae appellatur, rursus autem alias illas litteras per 15 alias appellari litteras, et alias has per alias, ut in infinitum evadat multitudo singulatim litteris scriptis. In hunc autem modum apertius discat quispiam id quod dicimus: Delta elementum constat litteris quinque, *Δ, Ε, Α, Τ, Α*, et hae ipsae litterae aliis scribuntur litteris, et hae aliae rursus aliis. Si 20 igitur universa substantia litterae Delta in infinitum evadit, cum semper aliae litterae alias generent et sese excipiant invicem, quanto magis illius elementi esse maius mare litterarum? Et si una sola littera sic infinita, videte universi nominis profunditatem litterarum, ex quibus Propatorem Marci laboriositas, 25 vel dicam prava sedulitas vult constare. Quapropter Patrem, qui nosset se comprehendi non posse, dedisse elementis, quae et aenes vocat, unicuique illorum proprium sonum effari, quandoquidem unus non possit universum eloqui.

44. His autem expositis Tetractyn ei dixisse: Iam volo 30

quas nomen litterae nominatur, et rursus alias per alias nominari litteras, et alias per alias, ita ut in immensum decidat multitudo litterarum. Sic autem planius discas quod dicitur: Delta elementum litteras habet in se quinque, et ipsum *Δ* et *Ε* et *Α* et *Τ* et *Α*, et hae rursus litterae per alias scribuntur litteras, et aliae per alias. Si ergo universa substantia Deltae in immensum decidit, aliis alias litteras generantibus et succedentibus alterutrum, quanto magis illius elementi maius esse pelagus litterarum? Et si una littera sic immensa est, vide totius nominis profundum litterarum, ex quibus Propatora Marci Silentium constare docuit. Quapropter et Patrem scientem incapabile suum dedisse elementis, quae et Aenas vocat, unicuique eorum suam enunciationem exclamare, eo quod non possit unum illud quod est totum enunciare.

69. ἔχει] ἔχειν C M τὸ εἶ C: τὸ ε̄ M τὸ λάβδα C 71. Uncinis
 inclusa ex Irenaeo suppleta om C M 74. μείζον' εἶναι τὸν πόρον]
 μείζον εἶναι τὸν τόπον C: μείζον εἶναι τὸ πέλαγος M Irenaeum se-
 cutus 75. οὕτως, ὁρᾶτε] οὕτως ὡς ὁρᾶται C Cf. Iren. 78.
 ἐπιστάμενος C 81. τὸ ὄλων 82. εἶπαι] εἶπε C M

Θέλω δὴ σοὶ καὶ αὐτὴν ἐπιδειῖξαι τὴν ἀληθεῖαν· κατήγα-
 γον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθευ δομάτων, ἵνα ἴδῃς αὐτὴν γυμ-
 85 νὴν καὶ καταμάθῃς αὐτῆς τὸ κάλλος, ἀλλὰ καὶ ἀκούσης αὐτῆς
 λαλούσης καὶ θαυμάσης τὸ φρόνημα αὐτῆς. Ὅρα οὖν κεφαλὴν,
 φησὶν, ἄνω τὸ πρῶτον ἄλφα $\bar{\omega}$, τράχηλον τὸ δὲ $\bar{\beta}\bar{\psi}$, ὦμους
 [ἄμα χερσὶ] $\bar{\gamma}\bar{\chi}$, στήθη δέλτα $\bar{\varphi}$, [δια]φράγμα $\bar{\epsilon}\bar{\upsilon}$, κοιλίαν $\bar{\zeta}\bar{\tau}$, αἰδοῖα
 ἦς, μηροὺς $\bar{\vartheta}\bar{\rho}$, γόνατα $\bar{\iota}\bar{\pi}$, κνήμας $\bar{\kappa}\bar{o}$, σφυρὰ $\bar{\lambda}\bar{\xi}$, πόδας $\bar{\mu}\bar{\nu}$.
 90 Τοῦτέστι τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν Μάρκον ἀληθείας, τοῦτο τὸ
 σχῆμα τοῦ στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. Καὶ
 καλεῖ τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἄνθρωπον· εἶναί τε πηγὴν φησι
 παντὸς λόγου, καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς, καὶ παντὸς ἀρρήτου
 ῥῆσιν, καὶ τῆς σιωπωμένης σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο τὸ σῶμα
 95 αὐτῆς. Σὺ δὲ μετάρσιον ἐγείρας τῆς διανοίας νόημα, τὸν [αὐτο]-
 γεννήτορα καὶ πατροδότορα λόγον ἀπὸ στομάτων ἀληθείας
 ἄκουε.

45. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ τὴν
 ἀληθεῖαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλῆσαι λόγον, τὸν δὲ λό-

τρακτὸν εἰπεῖν· Θεῶν δὴ σοὶ καὶ αὐτὴν ἐπιδειῖξαι τὴν ἀλη-
 θεῖαν· κατήγαγον γὰρ αὐτὴν ἐκ τῶν ὑπερθευ δομάτων, ἵνα
 ἐσίδῃς αὐτὴν γυμνὴν καὶ καταμάθοις τὸ κάλλος αὐτῆς, ἀλλὰ
 καὶ ἀκούσης αὐτῆς λαλούσης καὶ θαυμάσης τὸ φρόνημα αὐτῆς.
 Ὅρα οὖν κεφαλὴν ἄνω τὸ ἄλφα καὶ τὸ $\bar{\omega}$, τράχηλον δὲ $\bar{\beta}$ καὶ
 $\bar{\psi}$, ὦμους ἄμα χερσὶ $\bar{\gamma}$ καὶ $\bar{\chi}$, στήθη $\bar{\delta}$ καὶ $\bar{\varphi}$, διάφραγμα $\bar{\epsilon}$ καὶ $\bar{\upsilon}$,
 νῶτον $\bar{\zeta}$ καὶ $\bar{\tau}$, κοιλίαν $\bar{\eta}$ καὶ $\bar{\sigma}$, μηροὺς $\bar{\vartheta}$ καὶ $\bar{\rho}$, γόνατα $\bar{\iota}$ καὶ $\bar{\pi}$,
 κνήμας $\bar{\kappa}$ καὶ \bar{o} , σφυρὰ $\bar{\lambda}$ καὶ $\bar{\xi}$, πόδας $\bar{\mu}$ καὶ $\bar{\nu}$. Τοῦτό ἐστι
 τὸ σῶμα τῆς κατὰ τὸν μάγον ἀληθείας, τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦ
 στοιχείου, οὗτος ὁ χαρακτήρ τοῦ γράμματος. Καὶ καλεῖ τὸ στοι-
 χεῖον τοῦτο ἄνθρωπον· εἶναί τε πηγὴν φησὶν αὐτὸ παντὸς
 λόγου καὶ ἀρχὴν πάσης φωνῆς καὶ παντὸς ἀρρήτου ῥῆσιν καὶ
 τῆς σιωπωμένης σιγῆς στόμα. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ σῶμα αὐτῆς.
 Σὺ δὲ μετάρσιον ἐγείρας διανοίας νόημα τὸν αὐτὸν γεννήτορα
 καὶ πατροδότορα λόγον ἀπὸ στομάτων ἀληθείας ἄκουε.

6. Ταῦτα δὲ ταύτης εἰπούσης, προσβλέψασαν αὐτῷ τὴν ἀλη-
 θεῖαν καὶ ἀνοίξασαν τὸ στόμα λαλῆσαι λόγον, τὸν δὲ λόγον

83. δῆ] δέ C M 84. δομάτων C M 87. τὸ δὲ] an τὸ δεύτερον?
 88. ἄμα χερσὶ om C M φράγμα C M $\bar{\epsilon}\bar{\upsilon}$] $\bar{\epsilon}$ C M $\bar{\zeta}\bar{\tau}$] $\bar{\beta}\bar{\iota}$ C M

ipsam tibi Veritatem ostendere; deduxi enim eam ex superioribus aedibus, ut conspiceres eam nudam et cognosceres eius pulcritudinem, verum etiam auscultares ei loquenti eiusque prudentiam admirarere. Specta igitur caput primum superne $A\Omega$, cervicem $B\Psi$, humeros [una cum manibus] ΓX , pectus $A\Phi$, praecordia EY , ventrem ZT , verenda $H\Sigma$, lumbos ΘP , genua III , tibias KO , talos $AΞ$, pedes MN . Hoc est corpus secundum Marcum Veritatis, haec species elementi, haec indoles litterae. Et vocat hoc elementum Hominem, et esse dicit fontem universi sermonis et principium omnis vocis et universi ineffabilis dictionem Silentiique, quod tacetur, os. Et hoc corpus eius. Tu vero sublimem excitans mentis intelligentiam accipe genialem et patrium sermonem ex ore Veritatis.

45. Haec cum illa dixisset, intuentem eum Veritatem ore aperto locutam esse sermonem, sermonem autem nomen exti-

3. Haec itaque exponentem ei quaternationem dixisse: Volo autem tibi et ipsam ostendere Veritatem; deposui enim illam de superioribus aedificiis, ut circumspicias eam nudam et intuearis formositatem eius, sed et audias eam loquentem et admireris sapientiam eius. Vide quid igitur in caput eius sursum primum A et Ω , collum autem B et Ψ , humeros cum manibus Γ et X , pectus A et Φ , cinctum E et Y , ventrem Z et T , verenda H et Σ , femora Θ et P , genua I et II , tibias K et O , crura A et Ξ , pedes M et N . Hoc est corpus eius quae est secundum magum Veritatis, haec figura elementi, hic character litterae. Et vocat elementum hoc Hominem; esse autem fontem ait eum omnis verbi et initium universae vocis et omnis inenarrabilis enarrationem et taciti Silentii os. Et hoc quidem corpus eius. Tu autem sublimius allevans sensus intelligentiam autogenitora et patroditora verbum ab ore Veritatis audi.

4. Haec autem cum dixisset illa, attendentem ad eum Veritatem et aperientem os locutam esse verbum, verbum au-

89. $\eta\sigma]$ $\chi\sigma$ C M 92. $\eta\eta\sigma\epsilon\iota$ C 95. $\tau\acute{o}$ $\tau\eta\varsigma$ $\delta\iota\alpha\nu\omicron\iota\alpha\varsigma$ M, qui
spatium vacuum esse in C ait 95. 96. $\alpha\upsilon\tau\omicron\gamma\epsilon\nu\nu\eta\tau\omicron\rho\alpha]$ $\gamma\epsilon\nu\nu\eta\tau\omicron\rho\alpha$
C M 96. $\pi\alpha\tau\rho\delta\acute{o}\tau\omicron\rho\alpha]$ $\pi\rho\omicron\pi\acute{\alpha}\tau\omicron\rho\alpha$ C M

1 γον ὄνομα γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα εἶναι τοῦτο, ὃ γινώσκουμεν
καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παρ-
αυτίκα σιωπῆσαι. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου πλεῖον αὐ-
τὴν μέλλειν τι λέγειν, πάλιν ἢ τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ
5 μέσον φησίν· Οὕτως εὐήθη ἠγήσω τὸν λόγον τοῦτον, [ὄν] ἀπὸ
στομάτων τῆς ἀληθείας ἤκουσας· οὐ τοῦτο, ὅπερ οἶδας καὶ
δοκεῖς ἔχειν πάλαι, τουτέστιν ὄνομα· φωνὴν γὰρ ἔχεις μόνον
αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἔστιν ἐπίση-
μον ὄνομα, ἕξ ἔχον γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως
10 ἐπικαλούμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς [πέντε] αἰῶσι τοῦ πληρώμα-
τος πολυμερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου,
γινωσκόμενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ'
αὐτῶ ἐστὶ διὰ παντός.

46. Ταῦτα τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμματα ἀπορ-
15 ροίας γίνωσκε ὑπάρχειν τῶν τριῶν δυνάμεων [εἰκονικ]ὰς τῶν
ἐμπεριεχουσῶν τὸν ὅλον [καὶ] τῶν ἄνω στοιχείων ἀριθμόν. Τὰ
μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ πατρὸς καὶ
τῆς ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τουτέστιν ἀρρή-

ὄνομα γενέσθαι, καὶ τὸ ὄνομα γενέσθαι τοῦτο, ὃ γινώσκουμεν
καὶ λαλοῦμεν, Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ καὶ ὀνομάσασαν αὐτὴν παρ'
αὐτῆ καὶ σιωπῆν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ Μάρκου πλεῖον τι μέλ-
λειν αὐτὴν λέγειν, πάλιν ἢ τετρακτὺς παρελθοῦσα εἰς τὸ μέσον
φησίν· Ὡς εὐκαταφρόνητον ἠγήσω τὸν λόγον, ὃν ἀπὸ στομά-
των τῆς ἀληθείας ἤκουσας· οὐ τοῦτο ὅπερ οἶδας καὶ δοκεῖς
(δοκεῖς Cod. reg.) παλαιόν ἔστιν ὄνομα· φωνὴν γὰρ μόνον
ἔχεις αὐτοῦ, τὴν δὲ δύναμιν ἀγνοεῖς. Ἰησοῦς μὲν γὰρ ἔστιν
ἐπίσημον ὄνομα, ἕξ ὧν γράμματα, ὑπὸ πάντων τῶν τῆς κλήσεως
γινωσκόμενον. Τὸ δὲ παρὰ τοῖς αἰῶσι τοῦ πληρώματος πολυ-
μερὲς τυγχάνον ἄλλης ἐστὶ μορφῆς καὶ ἑτέρου τύπου, γινωσκό-
μενον ὑπ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν, ὧν τὰ μεγέθη παρ' αὐτῶν
ἐστὶ διαπαντός. Ταῦτ' οὖν τὰ παρ' ὑμῖν εἰκοσιτέσσαρα γράμ-
ματα ἀπορροίας ὑπάρχειν γίνωσκε τῶν τριῶν δυνάμεων εἰκονι-
κάς τῶν περιεχουσῶν τὸν ὅλον τῶν ἄνω στοιχείων τὸν ἀριθμόν.
Τὰ μὲν γὰρ ἄφωνα γράμματα ἐννέα νόμισον εἶναι τοῦ πατρὸς
καὶ τῆς ἀληθείας διὰ τὸ ἀφώνους αὐτοὺς εἶναι, τουτέστιν

3. Προσδοκῶντος C 5. φησίν· Οὕτως εὐήθη ἠγήσω R. Scottus :
φησίν οὕτως· Ἠπηθνήγησω C: φησίν οὕτως· Ἠπηλὸν ἠγήσω M ὄν add. M

lisse, et nomen esse hoc, quod novimus et loquimur, Christum Iesum, quod elocutam illam ilico conticuisse. Exspectante autem Marco plura eam locuturam, rursus Tetractys in medium progressa dicit: Tam exilem arbitratus es hunc sermonem, quem ex ore Veritatis audiisti; non hoc, quod nosti viderisque tibi dudum tenere, hoc est nomen; vocem enim solam tenes eius, vim autem ignoras. Iesus enim est insigne nomen, sex habens litteras, ab omnibus, qui sunt ex vocatis, invocatum. Alterum autem (h. e. Christus), quod est apud Aeonas pleromatis multiplex, alia est facie et diversa forma, quod cognoscitur ab illis cognatis, quorum magnitudines sunt apud eum perpetuo.

46. Has vestras viginti quattuor litteras scito tanquam imagines emanavisse ex illis tribus potestatibus, quae amplectuntur elementorum quae superne sunt universum numerum. Novem enim mutas litteras tibi persuade esse Patris et Veritatis,

tem nomen factum, et nomen esse hoc, quod scimus et loquimur, Christum Iesum, quod cum nominasset statim tacuit. Cum autem putaret Marcus plus aliquid eam dicturam, rursus quaternatio veniens in medium ait: Tanquam contemptibile putasti esse verbum, quod ab ore Veritatis audisti. Non hoc, quod scis et putas habere olim est nomen; vocem enim tantum habes eius, virtutem autem ignoras. Iesus autem est insigne nomen, sex habens litteras, ab omnibus qui sunt vocationis cognitum. Illud autem, quod est apud aeonas pleromatis, cum sit multifariam existens, alterius est formae et alterius typi, quod intelligitur ab ipsis, qui sunt cognati eius, quorum magnitudines apud eum sunt semper.

5. Has igitur, quae apud nos sunt viginti quattuor litterae, emanationes esse intellige trium virtutum imaginales, earum quae continent universum quae sunt sursum elementorum numerum. Mutas enim litteras novem puta esse Patris et Veritatis, quoniam sine voce sint, hoc est et inenarrabiles

6. ἀληθείας. Ἦκουσά σου τοῦτο ὅπερ C 9. πάντων τῆς omisso τῶν C M 10. ἐπικαλούμενον] ἐγκαλούμενα C M πέντε, quod neque Epiphanius neque Irenaeus lat. norunt, per errorem irrepsit in C 15. εἰκονικᾶς] [καὶ εἰκόν]ας M 16. ὄλον] ὄρον C M καὶ uncinis inclusimus Ante τῶν inserendum esse τὸν censet M

τους καὶ ἀνεκλαλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὅκτω ὄντα, τοῦ λόγου
 20 καὶ τῆς ζῶης, διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε ἀφώνων
 καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδεχέσθαι τῶν μὲν ὑπερθεῖν τὴν
 ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπ' αὐτὰ τὴν ἀναφορὰν· τὰ δὲ | φωνήεντα,
 καὶ αὐτὰ ἐπὶ ὄντα, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκκλησίας,
 ἐπεὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου ἡ φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρφωσε τὰ
 25 ὄλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφήν αὐτοῖς περιεποίησεν. Ἔσταν
 οὖν ὁ μὲν λόγος ἔχων καὶ ἡ ζῶη τὰ ὅκτω, ὁ δὲ ἄνθρωπος
 καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ ἐπτά, ὁ δὲ πατήρ καὶ ἡ ἀλήθεια τὰ
 ἐννέα. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀφεδρασθεὶς ἐν τῷ
 πατρὶ κατῆλθεν, ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη, ἐπὶ
 30 διορθώσει τῶν πραχθέντων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότης ἐν
 τῷ ἀγαθῷ οὐσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύ-
 ναμιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν ἐπτά τὴν τῶν ὅκτω ἐκομίσατο δύνα-
 μιν, καὶ ἐγένοντο οἱ τρεῖς τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοά-
 δες ὄντες· οἵτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσι-
 35 τεσσάρων ἀνδείξαν ἀριθμόν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ([α̅]

ἀρρήτους καὶ ἀνεκλαλήτους· τὰ δὲ ἡμίφωνα, ὅκτω ὄντα, τοῦ
 λόγου καὶ τῆς ζῶης διὰ τὸ μέσα ὡσπερ ὑπάρχειν τῶν τε
 ἀφώνων καὶ τῶν φωνηέντων, καὶ ἀναδέχεσθαι τῶν μὲν ὑπερ-
 θεῖν τὴν ἀπόρροϊαν, τῶν δὲ ὑπὲρ αὐτὴν τὴν ἀναφορὰν· τὰ δὲ
 φωνήεντα, καὶ αὐτὰ ἐπὶ ὄντα, τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκ-
 κλησίας, ἐπεὶ διὰ τοῦ ἀνθρώπου φωνὴ προελθοῦσα ἐμόρ-
 φωσε τὰ ὄλα· ὁ γὰρ ἦχος τῆς φωνῆς μορφήν αὐτοῖς περιεποίη-
 σεν. Ἔσταν ὁ μὲν λόγος ἔχων καὶ ἡ ζῶη τὰ ὅκτω, ὁ δὲ ἄν-
 θρωπος καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ ἐπτά, ὁ δὲ πατήρ καὶ ἡ ἀλή-
 θεια τὰ ἐννέα. Ἐπειδὴ τοῦ ὑστερήσαντος λόγου ὁ ἀφεδρασθεὶς
 ἐν τῷ πατρὶ κατῆλθε, πεμφθεὶς ἐπὶ τὸν ἀφ' οὗ ἐχωρίσθη
 ἐπὶ διορθώσει τῶν πραχθέντων, ἵνα ἡ τῶν πληρωμάτων ἐνότης
 ἰσότητά ἐχουσα καρποφορῇ μίαν ἐν πᾶσι τὴν ἐκ πάντων δύνα-
 μιν. Καὶ οὕτως ὁ τῶν ἐπτά τὴν τῶν ὅκτω ἐκομίσατο δύναμιν,
 καὶ ἐγένοντο οἱ τόποι ὅμοιοι τοῖς ἀριθμοῖς, ὀγδοάδες ὄντες·
 οἵτινες τρεῖς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐλθόντες τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀνέ-
 δειξαν ἀριθμόν. Τὰ μέντοι τρία στοιχεῖα ἀφήσιν αὐτὸς τῶν

20. μέσας C M 22. ἀπόρροϊαν] ἀπορίαν C ὑπ' αὐτὰ] ὑπὲρ
 αὐτὴν Iren. graec.: quae subsint Iren. lat.: ὑπενέρθεν susp. Massuetus:

propterea quod muti sunt, hoc est ineffabiles et indicti; semivocales autem, quae octo sint, Logi esse et Vitae, quoniam sint tanquam mediae inter mutas et vocales acceperintque superiorum emanationem, eorum autem, quae sunt inferne, reversionem; vocales autem, quae et ipsae septem sint, Hominis esse et Ecclesiae, quandoquidem per Hominem egressa vox figuraverit universa; sonus enim vocis figuram iis circumdedit. Est igitur Logus habens et Vita octo illas litteras, Homo autem et Ecclesia illas septem, Pater autem et Veritas novem illas. In defectu igitur computi is, qui de sede remotus inest in Patre, descendit emissus ad eum, a quo segregatus erat, ad corrigenda ea, quae acta erant, ut pleromatum unitas in bono constans fructum ferat unam in omnibus, quae est ex omnibus, potestatem. Et ita qui est illarum septem, octo illarum nactus est potestatem, et facti sunt tres loci illi aequales numeris, utpote ogdoades, qui quidem tres sibi additi viginti quattuor illarum ostenderunt numerum. Tria autem elementa

et ineloquibiles; semivocales autem, cum sint octo, Logi esse et Zoes, quoniam quasi mediae sint inter mutas et vocales, et recipere eorum quidem, quae supersint, emanationem, eorum vero, quae subsint, elevationem. Vocales autem et ipsas septem esse Anthropi et Ecclesiae, quoniam per Anthropum vox progrediens formavit omnia; sonus enim vocis formam eis circumdedit. Est igitur Logos habens et Zoe octo, Anthropos autem et Ecclesia septem, Pater autem et Alethia novem. Ex minori autem computatione qui erat apud Patrem descendit, emissus illuc, unde fuerat separatus, ad emendationem factorum, ut pleromatum unitas aequalitatem habens fructificet unam in omnibus, quae est ex omnibus virtus. Et sic is qui est numeri septem eorum qui sunt octo accepit virtutem, et facta sunt tria loca similia numeris, cum sint octonationes: quae ter in se venientia viginti quattuor ostenderunt numerum. Et tria quidem elementa, (quae dicit ipse trium in coniuga-

an ὑποκάτω? 24. διὰ] καὶ C M 26. ὁ ἔχων καὶ ἡ ζωὴ ἢ τὰ C
 28. ὑπερίσαντος C 29. ἐχωρήθη C 31. ἀγαθῶ] an καθαρῶ?
 καρποφορεῖ C 32. τῶν ὀκτώ] τῶ νοητῶ C 34. ἀφ' ἐαυτοῦς C
 35. ἀνεδέξαντο C Cf. Iren. et infra p. 324, 9. 10. α̅ add M

φησιν αὐτὸς τῶν τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἔσαν
 ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερρύη τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα), τετραπλα-
 σιασθέντα τῷ τῆς ἀρρήτου τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς
 ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ τοῦ ἀνονομάστου ὑπάρχειν. Φο-
 40 ρεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν ἕξ δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ ἀο-
 ράτου, ὧν στοιχείων εἰκόνας εἰκόνων | ἕξ διπλᾶ γράμματα
 ὑπάρχειν, ἃ συναριθμοῦμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις δυνάμει τῇ κατὰ ἀναλογίαν τὸν τῶν τριάκοντα ποιεῖται ἀριθμὸν.

47. Τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν
 45 φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι ἐκεῖνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ
 ἡμέρας τέταρτον ἀναβάντα εἰς τὸ ὄρος, καὶ γενόμενον ἕκτον,
 τὸν καταβάντα καὶ κρατηθέντα ἐν τῇ ἐβδομάδι, ἐπίσημον ὄγ-
 δοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν ἀριθμὸν ἅπαντα
 τῶν στοιχείων, ὃν ἐφανερώσεν, ἐλθόντος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βάπ-
 50 τισμα, ἢ τῆς περισσεῶς κἀθοδος, ἧς ἐστὶν ὦ καὶ ἄλφα, δι'
 ἀριθμοῦ δηλουμένου ὀκτακοσίων ἐνός, καὶ διὰ τοῦτο Μωσῆα ἐν
 τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ λέγειν τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι. Καὶ τὴν οἰκο-

τριῶν ἐν συζυγίᾳ δυνάμεων ὑπάρχειν, ἃ ἔστιν ἕξ, ἀφ' ὧν ἀπερ-
 ρύη τὰ εἰκοσιτέσσαρα στοιχεῖα, τετραπλασιασθέντα τῷ τῆς ἀρρή-
 του τετράδος λόγῳ τὸν αὐτὸν αὐτοῖς ἀριθμὸν ποιεῖ, ἅπερ φησὶ
 τοῦ ἀνονομάστου ὑπάρχειν. Φορεῖσθαι δὲ αὐτὰ ὑπὸ τῶν
 τριῶν δυνάμεων εἰς ὁμοιότητα τοῦ ἀοράτου, ὧν στοιχείων εἰ-
 κόνες εἰκόνων τὰ παρ' ἡμῖν διπλᾶ γράμματα ὑπάρχειν, ἃ συνα-
 ριθμοῦμενα τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις δυνάμει τῶν κατὰ
 ἀναλογίαν τῶν τριάκοντα ποιεῖ ἀριθμὸν.

7. Τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς οἰκονομίας ταύτης καρπὸν
 φησιν ἐν ὁμοιώματι εἰκόνας πεφηνέναι (πεφηνέναι Cod. reg.)
 ἐκεῖνον τὸν μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας τέταρτον ἀναβάντα εἰς τὸ ὄρος,
 καὶ γενόμενον ἕκτον, τὸν κρατηθέντα καὶ καταβάντα ἐν τῇ ἐβ-
 δομάδι, ἐπίσημον ὄγδοάδα ὑπάρχοντα καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν
 ἅπαντα τῶν στοιχείων ἀριθμὸν, ἐφανερώσεν ἐλθόντος αὐτοῦ
 ἐπὶ τὸ βάπτισμα ἢ τῆς περισσεῶς κἀθοδος, ἧς ἐστὶν ὦ καὶ ἄ·
 ὃ γὰρ ἀριθμὸς αὐτῆς μία καὶ ὀκτακόσια· καὶ διὰ τοῦτο Μωϋ-
 σῆα ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἡμερῶν εἰρηκέναι τὸν ἄνθρωπον γεγονέναι.

36. αὐτὸς] αὐτῶν C 37. ἀπερρύη C 38. τῷ — λόγῳ] τῶν—
 λόγων C 38. αὐτοῖς] τοῖς C 39. ἀνονομάστου C 40. 41.
 ἀοράτου C 41. εἰκόνας] εἰκόνες C M εἰκόνων] εἰκόνων ὧν C

illa (quae ipse dicit esse ternarum in coniugatione potestatum, 80 quae sunt sex, unde emanarunt viginti quattuor elementa,) quadruplicata ineffabilis quaternionis computo eundem atque illa numerum faciunt, quae esse ait Innominati. Ferri autem illa a sex potestatibus in similitudinem Invisibilis, quorum elementorum imagines imaginum sex duplices litteras existere, 85 quae adnumeratae viginti quattuor elementis ex potestate analogia numerum tricenarium efficiunt.

47. Huius computi huiusque dispensationis fructum ait in similitudine imaginis apparuisse illum, qui post sex dies quartus ipse ascenderit in montem et factus sit sextus, qui descen- 90 derit et detentus sit in hebdomade, cum esset insignis ogdoas et in se haberet universum numerum elementorum, quem manifestaverit, cum ad baptismum venisset, columbae descensus, quae sit $\bar{\omega}$ et $\bar{\alpha}$, per numerum, qui ostenditur 801, et propterea Mosem dicere in sexto die hominem factum esse. 95 Et dispensationem vero passionis in sexto die, quae est para-

tione virtutum existere, quae fiunt sex, ex quibus emanaverunt viginti quattuor litterae) quadripertita inenarrabilis quaternationis ratione eundem numerum faciunt, quae quidem dicit illius, qui est innominabilis, existere. Indui autem ea a tribus virtutibus in similitudinem illius, qui est invisibilis: quorum elementorum imagines imaginum esse eas, quae sunt apud nos duplices litterae, quas cum viginti quattuor litteris adnumerantes, virtute quae est secundum analogiam, triginta faciunt numerum.

6. Huius rationis et dispositionis fructum dicit in similitudinem imaginis apparuisse illum, qui post VI dies quartus ascendit in montem, et factus est sextus, qui descendit et detentus est in hebdomade, cum esset insignis octonatio, et haberet in se omnem elementorum numerum, quem manifestavit, cum ipse venisset ad baptismum, columbae descensio, quae est Ω et \mathcal{A} ; numerus enim ipsius unum et DCCC, et propter hoc Mosen in sexta die dixisse hominem factum. Et dispositionem autem in sexta die, quae est in coena pura, no-

42. 43. *δυνάμει τῆ]* *δύναμιν τὴν* C 44. *οἰκονομίας]* *ἀναλογίας* C M

45. 46. Cf. Matth. 17, 1 sqq. Marc. 9, 2 sqq. 50. *ω καὶ]* *ο καὶ* C

νομίαν δὲ τοῦ πάθους ἐν τῇ ἕκτη τῶν ἡμερῶν, ἣτις ἐστὶν ἡ
 παρασκευή, τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώ-
 55 του ἀνθρώπου πεφηνέναι. Ταύτης τῆς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ
 τέλος τὴν ἕκτην ὥραν εἶναι, ἐν ἣ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Τὸν
 γὰρ τέλειον νοῦν, ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμὸν δύνάμιν
 ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως ἔχοντα, φανερωῶσαι τοῖς νίοις τοῦ
 φωτός [τὴν] διὰ τοῦ φανέντος ἐπισήμου [εἰς] τὴν δι' αὐτοῦ
 60 ἐπιγενομένην ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα |
 τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν· ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς
 συγκρασθεὶς τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμ-
 ματον ὄνομα ἀπετέλεσε.

48. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῷ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν μεγέθει,
 65 ἵνα τῆς αὐτοβουλήτου [βουλῆς] φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν
 μέντοι ἐπίσημον ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησί, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπι-
 σήμου μορφωθέντα νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα καὶ ἔξω
 μέιναντα, ὃς τῇ αὐτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἐαν-
 τοῦ προβολῆς τοῦτον τὸν [τὴν ζώην] τῶν ἑπτὰ δυνάμεων μι-
 70 μίησει τῆς ἑπταδυνάμου δυνάμεως ἐψύχωσε κόσμον, καὶ ψυχὴν

Καὶ τὴν οἰκονομίαν δὲ ἐν τῇ ἕκτη τῶν ἡμερῶν, ἣτις ἐστὶ πα-
 ρασκευή, τὸν ἔσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου
 ἀνθρώπου πεφηνέναι, ἣς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ τὴν
 ἕκτην ὥραν, ἐν ἣ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Τὸν γὰρ τέλειον νοῦν,
 ἐπιστάμενον τὸν τῶν ἕξ ἀριθμῶν δύνάμιν ποιήσεως καὶ ἀνα-
 γεννήσεως ἔχοντα, φανερωῶσαι τοῖς νίοις τοῦ φωτός τὴν δι' αὐ-
 τοῦ φανέντος ἐπισήμου εἰς αὐτὸν δι' αὐτοῦ (εἰς αὐτὸν ἀριθμὸν
 Cod. reg.) γενομένην ἀναγέννησιν. Ἐνθεν καὶ τὰ διπλᾶ γράμματα
 τὸν ἀριθμὸν ἐπίσημον ἔχειν φησὶν· ὁ γὰρ ἐπίσημος ἀριθμὸς
 συγκραθεὶς τοῖς εἰκοσιτέσσαρσι στοιχείοις τὸ τριακονταγράμματον
 ὄνομα ἀπετέλεσε. Κέχρηται δὲ διακόνῳ τῷ τῶν ἑπτὰ ἀριθμῶν
 μεγέθει, ὡς φησὶν ἡ Μάρκου σιγή, ἵνα τῆς αὐτοβουλήτου βου-
 λῆς φανερωθῇ ὁ καρπός. Τὸν μέντοι ἐπίσημον τοῦτον ἀριθμὸν
 ἐπὶ τοῦ παρόντος, φησί, τὸν ἐπὶ τοῦ ἐπισήμου μορφωθέντα
 νόησον, τὸν ὡσπερ μερισθέντα ἢ διχοτομηθέντα καὶ ἔξω μέ-
 ναντα, ὃς τῇ ἐαυτοῦ δυνάμει τε καὶ φρονήσει διὰ τῆς ἀπ' αὐτοῦ
 προβολῆς τοῦτον τὸν τῶν ἑπτὰ δυνάμεων καὶ (κατὰ Cod. reg.)
 μίμησιν τῆς ἑβδομάδος δυνάμεως ἐψύχωσε κόσμον καὶ ψυχὴν

sceue, ultimum hominem ad regenerationem primi hominis apparuisse. Huius dispensationis initium et finem sextam esse horam, in qua affixus est cruci. Perfectam enim Mentem intelligentem senarium numerum, qui potestatem haberet creationis et regenerationis, manifestavisse filiis lucis per eum, qui apparuit insignis, eam, quae per ipsum postea accessit, regenerationem. Unde etiam duplices litteras insignem numerum habere ait; insignis enim numerus commixtus viginti quattuor litteris triginta litterarum nomen effecit.

48. Usus autem est ministra septem numerorum magnitudine, ut consilii a semet ipso consulti manifestaretur fructus. Insignem autem in praesenti, ait, intellige eum, qui die insigni formatus est, qui quasi dispersus est et extra mansit, qui ipsius potestate et intelligentia per ipsius propaginem hunc septem potestatum imitatione septemplicis potestatis animavit mundum, eumque animam constituit esse universi visibilis. Uti-

vissimum hominem in regenerationem primi hominis apparuisse, cuius dispositionis initium et finem sextam horam, in qua affixus est ligno. Perfectum enim sensum scientem eum numerum, qui est sex, virtutem fabricationis et regenerationis habentem, manifestasse filiis luminis eam generationem, quae facta est per eum, qui manifestatus est insignis, in eum numerum. Hinc etiam et duplices litteras numerum insignem habere ait. Insignis enim numerus commixtus viginti quattuor elementis XXX litterarum nomen explicuit.

7. Usus est autem diacono septem numerorum magnitudine, quemadmodum dicit Marci Sige, ut ab se cogitatae cogitationis manifestetur fructus. Et insignem quidem hunc numerum in praesenti ait eum, qui ab insigni figuratus est, intelligi, eum, qui quasi in partes divisus est aut praecisus et foris perseveravit, qui sua virtute et prudentia per eam, quae est ab eo, emissionem hunc, qui est septem virtutum secundum imitationem hebdomadis virtutis, animavit mundum, et animam posuit esse huius universi, quod videtur. Utitur autem

γεννησαι ὡς ἔχοντα C 59. τὴν et εἰς uncinis inclusimus ἐπισήμου] ἐπισήμως C 60. γράμματα] πράγματα C 65. βουλῆς add M coll. Iren. 69. τοῦτον τὸν [τὴν ζωὴν] τῶν τοῦτον τὴν ζωὴν τῶν C: τὴν ζωὴν ex margine illatum videtur, pertinens fortasse ad ψυχὴν lin. 70. M

ἔδειτο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ οὗ-
τος τῷδε τῷ ἔργῳ, ὡς αὐθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένῳ, τα-
δὲ διακονεῖ, μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων, τῆς ἐνθυμήσεως
τῆς μητρὸς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ ἄλφα,
75 ὁ δὲ μετὰ τοῦτον τὸ εἴ, ὁ δὲ τρίτος τὸ ἦτα, ὁ δὲ τέταρτος, ὁ
καὶ μέσος τῶν ἑπτὰ, τὴν τοῦ ἰῶτα δύναμιν, ὁ δὲ πέμπτος τὸ
οὐ, ἔκτος δὲ τὸ ὦ, ἑβδομος δὲ καὶ τέταρτος ἀπὸ τοῦ μέσου
τὸ ᾠ. Αἱ τε δυνάμεις πᾶσαι εἰς ἐν συμπλακεῖσαι ἤχοῦσι καὶ
δοξάζουσιν ἐκεῖνον, ὅφ' οὐ προεβλήθησαν, ἡ δὲ δόξα τῆς
80 ἡγήσεως ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν προπάτορα. Ταύτης μέντοι
τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον, εἰς τὴν γῆν φερόμενον, φησὶ πλά-
στην γίνεσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τὴν δὲ ἀπόδει-
ξιν ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων βρεφῶν, ὧν ἡ ψυχὴ ἅμα τῷ ἐκ
μήτρας προελθεῖν ἐπιβοᾷ ὁμοίως ἐνὸς ἐκάστου τῶν στοιχείων
85 τούτων τὸν ἦχον. Καθὼς οὖν [αἱ] ἑπτὰ, φησὶ, δυνάμεις δο-
ξάζουσιν τὸν λόγον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς βρέφεσι κλαί-

ἔδειτο εἶναι τοῦ ὀρωμένου παντός. Κέχρηται μὲν οὖν καὶ αὐτὸς
οὗτος τῷδε τῷ ἔργῳ ὡς αὐθαιρέτως ὑπ' αὐτοῦ γενομένῳ, τὰδε
διακονεῖ μιμήματα ὄντα τῶν ἀμιμήτων τὴν ἐνθύμησιν τῆς μη-
τρὸς. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος οὐρανὸς φθέγγεται τὸ ἄ, ὁ δὲ μετὰ
τοῦτον τὸ εἰ, ὁ δὲ τρίτος ἦ, τέταρτος δὲ καὶ μέσος τῶν ἑπτὰ τὴν
τοῦ ἰ δύναμιν ἐκφωνεῖ, ὁ δὲ πέμπτος τὸ οὐ, ἔκτος δὲ τὸ ὦ, ἑβ-
δομος καὶ τέταρτος ἀπὸ μέρους τὸ ᾠ στοιχεῖον ἐκβοᾷ, καθὼς ἡ
Μάρκου σιγή, ἡ πολλὰ μὲν φλυαροῦσα, μηδὲν δὲ ἀληθὲς λέ-
γουσα διαβεβαιοῦται· αἵτινες δυνάμεις ὁμοῦ, φησὶ, πᾶσαι εἰς
ἀλλήλας συμπλακεῖσαι ἤχοῦσι καὶ δοξάζουσιν ἐκεῖνον, ὅφ' οὐ
προεβλήθησαν. Ἡ δὲ δόξα τῆς ἡγῆς ἀναπέμπεται εἰς τὸν προ-
πάτορα. Ταύτης μέντοι τῆς δοξολογίας τὸν ἦχον εἰς τὴν γῆν
φερόμενόν φησὶ πλάστην γενέσθαι καὶ γεννήτορα τῶν ἐπὶ τῆς
γῆς· τὴν δὲ ἀπόδειξιν φέρει ἀπὸ τῶν ἄρτι γεννωμένων βρε-
φῶν, ὧν ἡ γῆ ἅμα τῷ ἐκ μήτρας προελθεῖν ἐπιβοᾷ ἐνὸς ἐκά-
στου τῶν στοιχείων τούτων τὸν ἦχον. Καθὼς οὖν αἱ ἑπτὰ,
φησὶ, δυνάμεις δοξάζουσιν τὸν λόγον, οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἐν

71. κέχρηται C 72. τῷδε ἔργῳ C γενόμενα C M 72. 73.
τὰ δὲ διακονεῖ] τὰ δι' εἰκότων C M 74—78. Cf. Io. Laurent.
Philadelphien. Lydus *De mensibus* II, 2. p. 38 ed. Roether. 74.
φθέγγεται] γαίνεται C 75. εἰ] εἰ C M 75. 76. ὁ καὶ μέσος R.

tur igitur et hic hoc opere tanquam sponte a se facto, illa vero ministrant, cum sint imitamenta rerum imitatione non¹⁵ expressarum, cogitationis matris. Et primum quidem caelum fatur *A*, alterum autem *E*, tertium autem *H*, quartum autem, quod est medium inter septem, *I* litterae potestatem, quintum autem *O*, sextum autem *Y*, septimum autem, quod est quartum a medio, *Ω*. Potestatesque omnes in unum compli-²⁰catae sonant et glorificant illum, a quo prolatae sunt, glorificatio autem sonorum sursum missa est ad Propatorem. Huius autem glorificationis sonum in terram delatum ait fictorem existisse et genitorem rerum terrenarum; documentum autem re-²⁵peti a recens natis infantibus, quorum anima, simul atque ex utero emersit, exclamat pariter uniuscuiusque horum elementorum sonum. Sicuti igitur, inquit, septem illae potestates glorificant Logum, ita etiam anima in infantibus lacrimans.

et ipse hic hoc opere quasi spontanee ab ipso facto, reliqua vero ministrant, cum sint imitationes inimitabilium, enthymesin matris. Et primum quidem caelum sonat *A*, quod autem est post illum *E*, tertium autem *H*, quartum vero et medium numeri VII Iotae virtutem enarrat, quintum vero *O*, sextum autem *Y*, septimum autem et IV a medio *Ω* elementum exclamat, quemadmodum Marci Sige, quae multa quidem loquacius exsequitur, nihil autem verum loquens affirmat. Quae virtutes, ait, omnes simul in invicem complexae sonant et glorificant illum, a quo emissae sunt. Gloria autem soni mittitur in Propatorem. Huius autem glorificationis sonum in terram delatum ait plasmatorem factum et generatorem eorum quae sunt in terra.

8. Ostensionem autem affert ab iis, qui nunc nascuntur infantibus, quorum anima, simul ut de vulva progressa est, exclamat uniuscuiusque elementi hunc sonum. Sicut ergo septem virtutes, inquit, glorificant Verbum, sic et anima in infantibus plorans et plangens Marcum glorificat eum. Propter

Scottus: καὶ ὁ μέσος C M 76. 77. τὸ οὐ] τὸ οὐ C: τὸ ο M 82.
τὴν δὲ] τῶν δὲ C 83. γενομένων C 85. τοῦτον τὸν ἦχον C M
αὶ add M

ουσα. Διὰ τοῦτο δὲ φησὶ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον· καὶ πάλιν· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. Ἐπὶ 90 δὲ ἐν πόνοις γένηται ἡ ψυχὴ, ἐπιβοᾷ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ ὦ, ἐφ' ᾧ ἀνιάται, ὅπως γνωρίσασα ἢ ἄνω ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.

49. Καὶ περὶ τούτων μὲν οὕτως. Περὶ δὲ τῆς τῶν εἰκοσι-
 τεσσάρων στοιχείων γενέσεως οὕτως λέγει· Τῇ μονότητι συν-
 95 υπάρχειν ἐνότητα, ἐξ ὧν δύο προβολαί, μονάς τε καὶ τὸ
 ἐν, δις δύο οὐσαι τέσσαρες ἐγένοντο· δις γὰρ | δύο τέσσαρες.
 Καὶ πάλιν αἱ δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντεθεῖσαι τὸν
 τῶν ἑξ ἐφανερώσαν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ οἱ ἑξ τετραπλασιασθέν-
 τες τὰς εἰκοσιτέσσαρας. Καὶ τὰ μὲν τῆς [πρώτης] τετραδος

τοῖς βρέφεσι κλαίουσα καὶ θρηνοῦσα Μάρκον δοξάζει αὐτόν.
 Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸν Δαβὶδ εἰρηκέναι· Ἐκ στόματος νη-
 πίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον· καὶ πάλιν·
 Οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ. Καὶ
 διὰ τοῦτο ἐν τε πόνοις καὶ ταλαιπωρίαις ψυχὴ γενομένη εἰς δι-
 λισμόν αὐτῆς ἐπιφωνεῖ τὸ ὦ εἰς σημεῖον αἰνέσεως, ἵνα γνωρί-
 σασα ἢ ἄνω ψυχὴ τὸ συγγενὲς αὐτῆς βοηθὸν αὐτῇ καταπέμψῃ.

8. Καὶ περὶ μὲν τοῦ παντὸς ὀνόματος τριάκοντα ὄντος
 γραμμάτων τούτου, καὶ τοῦ βυθοῦ τοῦ αὔξαντος ἐκ τῶν τούτου
 γράμμάτων, ἕν τε τῆς ἀληθείας σώματος δωδεκαμελοῦς ἐκ δύο
 γραμμάτων συνεστῶτος, καὶ τῆς φωνῆς αὐτῆς, ἣν προσομιλήσασα,
 καὶ περὶ τῆς ἐπιλύσεως τοῦ μὴ λαληθέντος ὀνόματος καὶ περὶ
 τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς καὶ ἀνθρώπου καθὰ ἔχουσι τὴν κατ' εἰ-
 κόνα οἰκονομίαν, οὕτως ἐλήρησεν. Κ. τ. λ.

Οὕτως οὖν ἀπαγγέλλει ἡ πάνσοφος αὐτῷ σιγῇ τὴν γένεσιν
 τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων· Τῇ μονότητι συνυπάρχειν ἐνό-
 τητι, ἐξ ὧν δύο προβολαί, καθ' ἃ προείρηται, μονάς τε καὶ τὸ
 ἐν ἐπὶ δύο οὐσαι τέσσαρα ἐγένοντο· δις γὰρ δύο τέσσαρες. Καὶ
 πάλιν αἱ δύο καὶ τέσσαρες εἰς τὸ αὐτὸ συντεθεῖσαι τὸν τῶν ἑξ
 ἐφανερώσαν ἀριθμὸν, οὗτοι δὲ οἱ ἑξ τετραπλασιασθέντες τὰς
 εἰκοσιτέσσαρας ἀπεκύησαν μορφάς. Καὶ τὰ μὲν τῆς πρώτης τε-

87. 88. Psalm. 8, 3. 88. κατηρτίσω C 89. Psalm. 18, 2. 90. ὡς ἐπι-
 βοᾷ C: ὡς abundans hoc loco ex margine illatum videtur, ubi ad ὀπίσω
 aliquis notaverit correctionem ὡς, ut legatur ὕπως. M 91. ὕπως] ὀπίσω C

Propterea autem et David ait dixisse: *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem*, et rursus: *Caeli enarrant gloriam dei*.³⁰ Quando autem in aerumnis versabitur anima, exclamat nihil aliud nisi Ω, quandoquidem cruciatur, ut anima, quae supra est, ubi cognovit id quod sibi cognatum est, adiutorem ei demittat.

49. Et de his quidem hactenus. De viginti quattuor litterarum autem origine haec docet: Una cum Solitate extare Unitatem, ex quibus duae propagines, hoc est Monas et Unum, quae additae quattuor extiterunt; bis enim duo quattuor. Et rursus duo et quattuor in unum composita senarium numerum monstraverunt, haec sex autem quadruplicata illas viginti quattuor (sc. litteras). Et primi quidem quaternionis nomina, quae

hoc autem et David dixisse: *Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem*; et iterum: *Caeli enarrant gloriam dei*. Et propter hoc, quando in doloribus et calamitatibus anima fuerit, in relevationem suam dicit Ω in signum laudationis, ut cognoscens illa, quae sursum est, anima quod est cognatum suum adiutorium ei deorsum mittat.

9. Et de omni quidem nomine, quod est XXX litterarum, et de Bytho, qui augmentum accipit ex huius litteris, adhuc etiam de Veritatis corpore, quod est duodecim membrorum, unoquoque membro ex duabis litteris constante, et de voce eius, quam locuta est non locuta, et de resolutione eius nominis, quod non est enarratum, et de mundi anima et hominis, secundum quae habent illam, quae est ad imaginem, dispositionem, sic deliravit. Cet.

Cap. XV. 1. Sic autem annunciat perquam sapiens eorum Sige generationem XXIV elementorum: Cum Solitate esse Unitatem, ex quibus duae sunt emissiones, sicut praedictum est, Monas et Hen, quae duplicatae IV factae sunt; bis enim duo quattuor. Et rursus duo et quattuor in id ipsum compositae VI manifestaverunt numerum, hi autem sex quadruplicati viginti quattuor generaverunt figuras. Et quidem quae sunt

92. καταπέμψει C

οὔσαι?
om C M

96. δις δύο οὔσαι] δις δύο οὐσίαι C: An αἱ συν-

97. συντεθῆσαι C

99. τὰ μὲν] ταῦτα μὲν C M

πρώτης

1 ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεσθαι ὑπὸ μόνου τοῦ υἱοῦ· ταῦτα ὁ πατὴρ οἶδε τίνα ἐστί. Τὰ μετὰ σιωπῆς καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐσσι ταῦτα· ἄρρητος καὶ σιγή, πατὴρ καὶ ἀλήθεια.
 5 Ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστὶ στοιχείων εἰκοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ ἄρρητος ἔχει στοιχεῖα ἐπτά, ἢ σιγή (σειγή) πέντε, καὶ ὁ πατὴρ πέντε, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπτά. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, λόγος καὶ ζωή, ἀνθρωπος καὶ ἐκκλησία τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδει-
 10 ξαν. Καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος ῥητὸν ὄνομα [τουτέστι τὸν Ἰησοῦν] γραμμάτων ὑπάρχειν ἕξ, τὸ δ' ἄρρητον αὐτοῦ ἐπ' ἀριθμῷ τῶν κατὰ ἕν γραμμάτων στοιχείων ἐστὶν εἰκοσιτεσσάρων, υἱὸς δὲ Χριστὸς (Χρῆστὸς) δώδεκα, τὸ δὲ ἐν τῷ Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα καὶ αὐτὸ τοῖς ἐν αὐτῷ γράμμασι
 15 κατὰ ἕν τῶν στοιχείων ἀριθμουμένων. Τὸ γὰρ Χριστὸς (Χρῆστὸς) ἐστὶ στοιχείων ὀκτώ. Τὸ μὲν | γὰρ χεῖ τριῶν, τὸ

τετράδος ὀνόματα, ἅγια ἁγίων νοούμενα καὶ μὴ δυνάμενα λεχθῆναι, γινώσκεσθαι ὑπὸ μόνου τοῦ υἱοῦ, ἃ ὁ πατὴρ οἶδε τίνα ἐστί. Τὰ δὲ σεμνὰ καὶ μετὰ πίστεως ὀνομαζόμενα παρ' αὐτῷ ἐσσι ταῦτα· ἄρρητος καὶ σιγή, πατὴρ τε καὶ ἀλήθεια. Ταύτης δὲ τῆς τετράδος ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐστὶ στοιχείων εἰκοσιτεσσάρων. Ὁ γὰρ ἄρρητος ὄνομα γράμματα ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἐπτά, ἢ δὲ σιγή πέντε καὶ ὁ πατὴρ, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐπτά, ἃ συντεθέντα ἐπὶ τὸ αὐτό, τὰ δις πέντε καὶ δις ἐπτά τὸν τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἀριθμὸν ἀνεπλήρωσεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δευτέρα τετράς, λόγος καὶ ζωή, ἀνθρωπος καὶ ἐκκλησία, τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων ἀνέδειξαν. Καὶ τὸ μὲν τοῦ σωτῆρος ῥητὸν ὄνομα (ὀκτώ καὶ δέκα) γραμμάτων ὑπάρχειν ἕξ, τὸν (sic) δ' ἄρρητον αὐτοῦ γραμμάτων εἰκοσιτεσσάρων, υἱὸς Χριστὸς γραμμάτων δώδεκα, τὸ δὲ ἐν Χριστῷ ἄρρητον γραμμάτων τριάκοντα. Καὶ διὰ τοῦτο φησιν αὐτὸν $\bar{\alpha}$ καὶ $\bar{\omega}$, ἵνα τὴν περισσεῶν μὲν μηνύσῃ, τοῦτον ἔχοντος τὸν ἀριθμὸν τούτου τοῦ ὄρνέου.

2. ἐπὶ] δὲ ἐπὶ C M οἶδε] δὲ C 3. μετὰ σιωπῆς] An μετὰ σεμνότητος coll. Iren.?
 10. τουτέστι τὸν Ἰησοῦν] Haec verba, quae lin. 12 expunximus, huc transponenda esse videntur. Cf. Iren. 11. ὑπάρχει M τὸ δ' ἄρρητον] τὸ δὲ ῥητὸν C 12. ἐν γραμμάτων]

sancta sanctorum intelligantur et quae pronunciari nequeant, cognosci a solo Filio. Haec Pater novit quae sint. Ea autem, quae cum sacro silentio et cum fide enunciantur, haec sunt: Arrhetus et Sige, Pater et Aletheia. Huius autem quaternionis uni-⁴⁵versus numerus viginti quattuor est elementorum. Arrhetus, (*Ἄρρητος*) enim habet septem elementa, Sige (*Σειγή*) quinque et Pater (*Πατήρ*) quinque et Aletheia (*Ἀλήθεια*) septem. Pariter autem etiam alter quaternio, Logos et Zoe, Anthropus et Ecclesia, eundem numerum elementorum reddiderunt. Et Sal-⁵⁰vatoris effabile nomen, hoc est Iesum (*Ἰησοῦν*), litterarum esse sex, ineffabile autem numeratis singulatim litteris litterarum viginti quattuor est, *υἱός* autem *Χριστός* (*Χρῆιστός*) duodecim. Ineffabile autem in Christo nomen triginta elementorum et ipsum est secundum litteras, quae in eo insunt, elementis sin-⁵⁵gulatim numeratis. *Christus* (*Χρῆιστός*) enim nomen elementorum octo est. *Χεῖ* (*X*) enim littera trium elementorum est,

primae quaternationis nomina sancta sanctorum intelliguntur, quae non possunt enarrari; intelliguntur autem a solo Filio, quae Pater scit quaenam sunt. Alia vero, quae cum gravitate et honore et fide nominantur, apud eum sunt haec: *ἄρρητος* et *σιγή*, *πατήρ* et *ἀλήθεια*. Huius autem quaternationis universus numerus est litterarum viginti quattuor. *Ἄρρητος* enim nomen litteras habet in se septem, *σειγή* quinque et *πατήρ* quinque et *ἀλήθεια* VII, quae composita in se, bis quinque et bis septem, XXIII numerum adimpleverunt. Similiter et secunda quaternatio Logos et Zoe, Anthropos et Ecclesia eundem numerum elementorum ostenderunt. Et salvatoris quoque narrabile nomen *Ἰησοῦς* litterarum est sex, inenarrabile autem eius litterarum viginti quattuor, *Υἱός* et *Χριστός* litterarum XII, quod est autem in Christo inenarrabile, litterarum XXX. Et propter hoc ait eum *Α* et *Ω*, ut *περισσεύειν* manifestet, cum hunc numerum habeat haec avis.

ἔγγραμμάτων C Post γραμμάτων C M addunt *τουτέστι τὸν Ἰησοῦν*
 13. τὸ δέ] τῷ δέ C 14. καὶ αὐτὸ τοῖς] Haec et quae sequuntur us-
 que ad lin. 19 Καὶ διὰ τοῦτο desunt in Irenaeo 15. τῶν στοιχείων
 ἀριθμουμένων] στοιχείων ἀριθμουμένων C M 16. χεῖ] χρι C: χει M

δὲ $\bar{\rho}$ δύο, καὶ τὸ εἶ δύο, καὶ $\bar{\iota}$ τεσσάρων, τὸ $\bar{\sigma}$ πέντε, καὶ τὸ $\bar{\tau}$ τριῶν, τὸ δὲ οὐ δύο, καὶ τὸ σάν τριῶν. Οὕτως τὸ ἐν τῷ Χριστῷ ἄρρητον φάσκουσι στοιχείων τριάκοντα. Καὶ διὰ τούτου
 20 δέ, φασίν, αὐτὸν λέγειν· Ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ $\bar{\omega}$, ἐπιδεικνύντα τὴν περιστεράν τοῦτον ἔχουσαν τὸν ἀριθμὸν, ὃ ἔστιν ὀκτακόσια ἕν.

50. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην μὲν ἔχει τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετραδος, ἐν θυ-
 25 γαιρὸς τρόπῳ προῆλθεν ἡ δευτέρα τετράς, καὶ ἐγένετο ὄγδοάς, ἐξ ἧς προῆλθεν ἡ δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκαοκτώ. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῇ ὄγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὄγδοήκοντα [προεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὄγδοήκοντα] πάλιν δεκαπλασιάσασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν
 30 ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὄγδοάδος εἰς δεκάδα προελθόντα, [εἶναι] $\bar{\eta}$ καὶ $\bar{\pi}$ καὶ $\bar{\omega}$, ὃ ἔστιν Ἰησοῦς· τὸ γὰρ Ἰησοῦς ὄνομα κατὰ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν ἔστιν ὀκτακόσια ὄγδοηκονταοκτώ. Καὶ τὸ ἀλφάβητον δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχει μονάδας ὀκτώ [καὶ δεκάδας]
 35 ὀκτώ] καὶ ἑκατοντάδας ὀκτώ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὄγδοηκοντα-

9. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ταύτην ἔχει, φησί, τὴν ἄρρητον γένεσιν. Ἀπὸ γὰρ τῆς μητρὸς τῶν ὄλων, τῆς πρώτης τετραδος, ἐν θυγα-
 τρὸς τρόπῳ προῆλθεν ἡ δευτέρα τετράς, καὶ ἐγένετο ὄγδοάς, ἐξ ἧς προῆλθε δεκάς· οὕτως ἐγένετο δεκάς καὶ ὄγδοάς. Ἡ οὖν δεκάς ἐπισυνελθοῦσα τῇ ὄγδοάδι καὶ δεκαπλασίονα αὐτὴν ποιήσασα τὸν τῶν ὄγδοήκοντα προεβίβασεν ἀριθμὸν, καὶ τὰ ὄγδοήκοντα πάλιν δεκαπλασιάσασα τὸν τῶν ὀκτακοσίων ἀριθμὸν ἐγέννησεν, ὥστε εἶναι τὸν ἅπαντα τῶν γραμμάτων ἀριθμὸν ἀπὸ ὄγδοάδος εἰς δεκάδα προελθόντα, $\bar{\eta}$ καὶ $\bar{\pi}$ καὶ $\bar{\omega}$, ὃ ἔστι δεκαοκτώ· τὸ γὰρ Ἰησοῦ ὄνομα καὶ τὸν ἐν τοῖς γράμμασιν ἀριθμὸν $\bar{\omega}$ ἔστιν ὄγδοηκονταοκτώ. Ἐχει σαφῶς καὶ τὴν ὑπερουράνιον τοῦ $\bar{\eta}$ καὶ τοῦ $\bar{\sigma}$ κατ' αὐτοὺς γένεσιν. Διὸ καὶ τὸν ἀλφάβητον τῶν Ἑλλήνων ἔχει μονάδας ὀκτώ καὶ δεκάδας ὀκτώ καὶ ἑκατοντάδας ὀκτώ, τὴν τῶν ὀκτακοσίων ὄγδοηκονταοκτὼ ψῆφον

17. εἶ] εἶ C M 18. οὐ] οὐ C M σάν] ν C 20. Apoc.
 22, 13. Cf. ibid. 1, 8. 21, 6. 25. προσῆλθεν C 26. δεκα-
 οκτώ.] ἰῶτα, εἶτα δεκαοκτώ. C, quod M mutavit in δέκα, εἶτα δεκαοκτώ.

P (rho) autem duorum et *εῖ* (*E*) duorum et *I* (iota) quattuor, *Σ* (sigma) quinque et *T* (tau) trium, *οὐ* (*O*) autem duorum et *σάν* trium. Ita id quod in Christo est ineffabile dicunt triginta⁶⁰ esse elementorum. Et propter hoc aiunt eum dicere: *Ego Α et Ω*, ostendentem columbam quae hunc habet numerum, qui est octingenta unum.

50. Et Iesus vero hanc habet ineffabilem originem. Etenim a matre universorum, prima tetrade, instar filiae provenit⁶⁵ altera tetras, et extitit ogdoas, unde provenit decas: ita extiterunt octodecim. Decas igitur congressa cum ogdoade postquam decuplicavit eam, octogenarium numerum produxit, et octogenarium rursus postquam decuplicavit, numerum qui est octingentorum genuit, ut sit universus numerus litterarum ab⁷⁰ ogdoade secundum decadem progressus 888, quod est Iesus; *Iesus* enim nomen ex numero litterarum est 888. Et alphabetum vero Graecorum habet monades octo et decades octo et hecatontades octo, numerum octingentorum octoginta octo

2. Iesus autem hanc habet, inquit, inenarrabilem genesim. A matre enim universorum, id est primae quaternationis, in filiae locum processit secunda quaternatio, et facta est octonatio, ex qua progressa est decas; sic factum est XVIII. Decas itaque adiuncta octonationi et decuplam eam faciens LXXX fecit numerum, et rursus octuagies decies octingentorum numerum fecit, ut sit universus litterarum numerus ab octonatione in decadem progrediens octo et octuaginta et DCCC, quod est Iesus; *Iesus* enim nomen secundum Graecarum litterarum computum DCCC sunt LXXXVIII. Habes manifeste et supercaelestis Iesu secundum eos genesim. Quapropter et A B Graecorum habere monadas octo et decadas VIII et hecatontadas VIII, DCCCLXXXVIII numerum ostendentia, hoc est

Nimirum non perspexit librarium, cum in libro suo reperisset $\overline{\iota\eta}$, depravasse in $\overline{\iota\omega\tau\alpha\ \epsilon\iota\tau\alpha}$ [$\overline{\eta\tau\alpha}$], et deinde numerum ipsum denuo addidisse. 27. $\overline{\epsilon\pi\iota\sigma\upsilon\upsilon\upsilon\epsilon\lambda\theta\omicron\upsilon\sigma\alpha}$] $\overline{\epsilon\sigma\tau\eta\ \sigma\upsilon\upsilon\epsilon\lambda\theta\omicron\upsilon\sigma\alpha}$ C 28. 29. $\overline{\pi\rho\omicron\epsilon\beta\iota\beta\alpha\sigma\epsilon\upsilon\upsilon}$ — $\overline{\delta\gamma\delta\omicron\lambda\omicron\gamma\omicron\tau\alpha}$ om C 29. $\overline{\delta\epsilon\kappa\alpha\pi\lambda\alpha\sigma\iota\acute{\alpha}\sigma\alpha\upsilon\tau\alpha}$ C 30. $\overline{\epsilon\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\eta\sigma\alpha\upsilon\upsilon}$ C 31. $\overline{\delta\gamma\delta\omicron\acute{\alpha}\delta\omicron\varsigma}$] $\overline{\delta\gamma\delta\omicron\acute{\alpha}\delta\alpha}$ C $\overline{\pi\rho\omicron\epsilon\lambda\theta\acute{\omicron}\nu\tau\alpha}$] $\overline{\pi\rho\omicron\sigma\epsilon\lambda\theta\acute{\omicron}\nu\tau\alpha}$ C M $\overline{\epsilon\iota\upsilon\alpha\iota}$ delendum esse iam M suspicatus est. $\overline{\eta}$] $\overline{\eta\tau\alpha}$ C M 34. 35. $\overline{\kappa\alpha\iota}$ — $\overline{\delta\omicron\kappa\tau\omega}$ supplevit M

οκτώ ψηφον ἐπιδεικνύον, τουτέστι τὸν Ἰησοῦν, ἐκ πάντων συνεσιῶτα τῶν ἀριθμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ἄλφα [καὶ ω] ὀνομάζεσθαι αὐτόν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα.

51. Περὶ δὲ τῆς τούτου δημιουργίας οὕτως λέγει· Ἐπο
40 τῆς τετράδος τῆς δευτέρας δυνάμεις ἀπορρυσάσας δεδημιουργη-
κέναι τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ λόγου τὸν τόπον
ἀναπεπληρωκέναι τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον
πνεῦμα, τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὴν τοῦ ὑψίστου δύναμιν, τῆς δὲ
ἐκκλησίας τὴν παρθένον. Οὕτως ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς
45 Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῆ ἀνθρώπος. Ἐλθόντος δὲ
αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς αὐτόν ὡς περιστερὰν τὸν
ἀναβαίνοντα ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, ἐν
ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συγκατασπαρέντων αὐτῆ καὶ
συγκαταβάντων καὶ συναναβάντων. Ταύτην δὲ τὴν δύναμιν
50 τὴν καταβάσαν εἰς αὐτόν, [σπέρμα] φησὶν εἶναι τοῦ πληρώμα-

[ἔπειτα] δεικνύοντα, τουτέστι τὸ ἐιῆ, τὸν ἐκ πάντων συνεσιῶτα τῶν ἀριθμῶν, καὶ διὰ τοῦ ἄλφα καὶ ω ὀνομάζεσθαι αὐτόν, τὴν ἐκ πάντων γένεσιν σημαίνοντα. Καὶ πάλιν οὕτως· Τῆς πρώτης τετράδος κατὰ πρόσβασιν ἀριθμοῦ εἰς αὐτὴν συντιθεμένης ὁ τῶν δέκα ἀνεφάνη ἀριθμὸς. κ. τ. λ.

10. Ἐπο τετράδος γὰρ προήλθον οἱ αἰῶνες· ἦν δὲ ἐν τῇ τετράδι ἀνθρώπος καὶ ἐκκλησία, λόγος καὶ ζωή. Ἐπο τούτων οὖν δυνάμεις, φησὶν, ἀπορρυσάσαι ἐγενεσιούργησαν τὸν ἐπὶ γῆς φανέντα Ἰησοῦν, καὶ τοῦ μὲν λόγου ἀναπεπληρωκέναι τὸν τόπον τὸν ἄγγελον Γαβριήλ, τῆς δὲ ζωῆς τὸ ἅγιον πνεῦμα, τοῦ δὲ ἀνθρώπου τὴν δύναμιν τοῦ υἱοῦ, τὸν δὲ τῆς ἐκκλησίας τόπον ἢ παρθένος ἐπέδειξεν [ἔδειξεν Cod. reg.]. Οὕτως τε ὁ κατ' οἰκονομίαν διὰ τῆς Μαρίας γενεσιουργεῖται παρ' αὐτῆ ἀνθρώπος, ὃν ὁ πατὴρ τῶν ὄλων διελθόντα διὰ μήτρας ἐξελέξατο διὰ λόγου εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ. Ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, κατελθεῖν εἰς αὐτόν ὡς περιστερὰν τὸν ἀναδραμόντα ἄνω καὶ πληρώσαντα τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ σπέρμα τούτων τῶν συσπαρέντων αὐτῆ καὶ συγκαταβάντων καὶ συναναβάντων. Αὐτὴν δὲ τὴν δύναμιν κατελθοῦσαν σπέρμα φησὶν εἶναι τοῦ πατρός,

36. ἐπιδεικνύοντα C M 36. 37. συνεσιῶτα τῶν] τῶν συνεσιῶτων
C M 37. καὶ ω om C M 40. 41. ἀπορρυσάσαι δεδημιουργη-
ναι C 41—44. Cf. Luc. 1, 26—38. 41. τὸν τόπον] τοῦτον C M

exhibens, hoc est Iesum, qui ex omnibus numeris constat, 75 proptereaque eum se vocare *A* et *Ω*, generationem suam ex omnibus ortam indicantem.

51. De fabricatione autem huius ita dicit: *A* quaternione altero potestates emanasse, quae fabricaverint Iesum qui in terris apparuit, et Logi obtinuisse locum angelum Gabriel, Vitae 80 autem spiritum sanctum, Hominis autem Altissimi virtutem, Ecclesiae autem virginem. Ita qui est ex dispensatione homo per Mariam editur secundum eum. Cum autem venisset in aquam, descendisse in eum tanquam columbam illam, qui ascendit superne et duodecimum numerum impleverat, in quo 85 extat semen eorum, qui sunt una cum eo sati et una descenderunt et ascenderunt. Hanc autem potestatem, quae descendit in eam, semen ait esse pleromatis, habens in se et Patrem et

Iesum, qui est ex omnibus constans numeris, et propter hoc *A* et *Ω* nominari eum, cum significant ex omnibus eius generationem. Et iterum ita: Primae quaternationis secundum progressionem numeri in semet ipsam compositae *X* apparuit numerus; etc.

3. *A* quaternatione enim progressi sunt aeones. Erat autem in quaternatione Anthropos et Ecclesia, Logos et Zoe. Ab iis igitur virtutes, ait, emanatae generaverunt eum, qui in terra manifestatus est, Iesum, et Logi quidem locum adimplesse angelum Gabriel, Zoes autem spiritum sanctum, Anthrophi autem Altissimi virtutem, Ecclesiae autem locum virgo ostendit. Et sic ille, qui est secundum dispositionem, per Mariam generatur apud eum homo, quem Pater omnium transeuntem per vulvam elegit per Verbum ad agnitionem suam. Cum autem venisset ipse ad aquam, descendisse in eum quasi columbam eum, qui recurrit sursum, et implevit *XII* numerum, in quo inerat semen eorum, qui conseminati sunt cum eo et condescenderunt et coascenderunt. Ipsam autem virtutem, quae descendit, semen dicit esse Patris, habens in se et Patrem et

45. *αὐτῶ*] *αὐτῶν* C M 47. *ἀναβαίνοντα*] *ἀναβάνα*? 50. *σπέρμα*
om C M, qui scribendum esse opinatur: *τοῦ πληρώματος* [*σπέρμα*]
ἔχον

τος, ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν τὴν τε διὰ
 τούτων γνωσκομένην ἀνονόμαστον | δύναμιν τῆς σιγῆς καὶ τοὺς
 ἀπαντας αἰῶνας. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, φω-
 νῆσαν διὰ τοῦ στόματος τοῦ υἱοῦ, τὸ ὁμολογῆσαν ἑαυτὸν υἱὸν
 55 ἀνθρώπου καὶ φανερώσαν τὸν πατέρα, κατελθὼν μέντοιγε
 εἰς τὸν Ἰησοῦν ἠνώσθαι αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε μὲν τὸν θάνατον,
 φασίν, ὃ ἐκ τῆς οἰκονομίας σωτήρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν πατέρα
 Χριστὸν [Ἰησοῦν]. Εἶναι οὖν τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ
 τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει, τεθεῖσθαι δὲ ἕξομοίωσιν καὶ
 60 μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς αὐτὸν κατέρχεσθαι ἀνθρώπου,
 ὃν χωρήσαντα ἐσχηκέναι αὐτόν, αὐτόν τε εἶναι τὸν ἀνθρω-
 πον, αὐτὸν τὸν λόγον, αὐτὸν τὸν πατέρα καὶ [τὸν] ἄρρη-
 τον καὶ τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκκλησίαν καὶ
 ζωὴν.

65 52. Ταῦτα μὲν οὖν πρόδηλα εἶναι πᾶσιν ἐλπίζω τοῖς
 ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις ὄντα ἄκυρα καὶ μακρὰν τῆς κατὰ
 θεοσέβειαν γνώσεως, ὄντα μέρη ἀστρολογικῆς ἐφευρέσεως καὶ
 ἀριθμητικῆς Πυθαγορείου, καθὼς οἱ φιλομαθεῖς εἴσεσθε, ἐν
 τοῖς προμεριμνηθεῖσιν ἡμῖν ἐκκειμένων τούτων τῶν δογμάτων.
 70 Ἴνα δὲ σαφέστερον τούτους ἐπιδείξωμεν οὐ Χριστοῦ μαθητάς,
 ἀλλὰ Πυθαγόρου, καὶ τῶν περὶ τὰ μετέωρα τῶν ἀστρων

ἔχον ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν τὴν τε διὰ τού-
 των γνωσκομένην ἀνονόμαστον δύναμιν τῆς σιγῆς καὶ τοὺς
 ἀπαντας αἰῶνας. Καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ πνεῦμα τὸ λαλήσαν διὰ
 τοῦ Ἰησοῦ, τὸ ὁμολογῆσαν ἑαυτὸν υἱὸν ἀνθρώπου καὶ φα-
 νερώσαντα τὸν πατέρα, κατελθὼν μὲν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἠνώσθαι
 δ' αὐτῷ. Καὶ καθεῖλε μὲν τὸν θάνατον, φησίν, ὃ ἐκ τῆς οἰ-
 κονομίας σωτήρ, ἐγνώρισε δὲ τὸν πατέρα Χριστόν. Εἶναι οὖν
 τὸν Ἰησοῦν ὄνομα μὲν τοῦ ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου λέγει,
 τεθεῖσθαι δὲ εἰς ἕξομοίωσιν καὶ μόρφωσιν τοῦ μέλλοντος εἰς
 αὐτὸν κατέρχεσθαι ἀνθρώπου, τὸν χωρήσαντα αὐτόν, ἐσχη-
 κέναι δὲ αὐτόν τε τὸν ἀνθρωπον, αὐτόν τε τὸν λόγον καὶ
 τὸν πατέρα καὶ τὸν ἄρρητον καὶ τὴν σιγὴν καὶ τὴν ἀλή-
 θειαν καὶ ἐκκλησίαν καὶ ζωὴν. Κ. τ. λ.

12. Τὴν οὖν γένεσιν τῶν αἰώνων αὐτῶν καὶ τὴν πλάνην
 τοῦ προβάτου καὶ ἀνεύρεσιν ἐνώσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μυστικώτερον

Filium et eam, quae per hos cognoscitur, innominabilem potestatem Sigae et universos aeones. Et hoc (sc. semen) esse spiritum in eo, locutum per os Filii, confessum semet esse Filium hominis, et qui manifestaverit Patrem, postquam autem descendisset in Iesum, unitum esse cum eo. Et deiecit quidem mortem, aiunt, qui ex dispensatione est Salvator, notum autem fecit Patrem Christum [Iesum]. Esse igitur ait *Iesum* quidem nomen hominis, qui ex dispensatione est, positum autem esse ad assimilandum et adumbrandum illum Hominem, qui erat in ipsum descensurus, quem in se recipiendo haberit, et esse ipsum Hominem, ipsum Logum, ipsum Patrem et Arrhetum et Sigen et Veritatem et Ecclesiam et Vitam. 1

52. Et haec quidem manifestum esse opinor omnibus, qui sunt sana mente, quam sint inepta longeque remota a cognitione verae fidei, cum sint frustula astrologicae inventionis et Pythagoricae artis arithmeticae, sicuti discendi studiosi prospicietis, cum in iis, quae antehac elucubravimus, haec placita exposita sint. Sed quo apertius ostendamus hos non Christi esse discipulos, sed Pythagorae: etiam eorum, quae de meteoris astrorum ab iis decantantur, quantum per com-

Filium et eam, quae per eos cognoscitur innominabilis virtus Sigae, et omnes aeones. Et hunc esse spiritum, qui locutus est per os Iesu, qui se confessus est Filium hominis et manifestavit Patrem, descendens quidem in Iesum, unitus est. Et destruxit quidem mortem, ait, qui fuit ex dispositione salvator Iesus, agnovit autem Patrem Christum. Iesum esse ergo nomen quidem eius, qui est ex dispositione homo, dicit, positum autem esse in assimilationem et figurationem eius, qui incipit in eum descendere, Hominis, quem capientem habere et ipsum Hominem et ipsum Logon et Patrem et Arrheton et Sigen et Alethian et Ecclesiam et Zoen. Etc.

Cap. 16, 1. Generationem itaque aeonum et errorem ovis et adinventionem adunantes in unum mystice audent annun-

υἱοῦ] an Ἰησοῦ? 56. *καὶ καθεῖλε*] *καθεῖλε* C M 57. *ἐκ τῆς οἴκ.*] *ἐκ οἴκ.* C: *ἐξ οἴκ.* M 58. Ἰησοῦν uncinis inclusimus 61. *χωρίζαντα* C M 62. *τὸν* add M 69. *προμεριμνησθεῖσιν* C 70. *οὐχὶ μαθητὰς* C

ἀπ λημένων ὅσα ἐπιτομῇ δυνατὸν ἔσιν ἐκθήσομαι. Λέγουσι γὰρ ταῦτα· Ἐκ μονάδος καὶ δυνάδος τὰ ὅλα συνεσιάναι, καὶ ἀπὸ μὲν μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες, οὕτως 75 γεννώσι τὴν δεκάδα. Πάλιν δ' αὖ δυνὰς προελθοῦσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, οἷον δύο καὶ τέσσαρα καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυνάδος ἀριθμούντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ τριάκοντας ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὄγδοῦς καὶ δεκάς καὶ δωδεκάς. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸ ἐπίσημον ἐσχηκέναι συνεπα-
80 κολουθήσαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσκιρτήσαν πεπλανῆσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς δεκάδος. Καὶ ἐπὶ τούτων τὴν δραχμὴν λέγουσιν, ἣν ἀπολέσασα γυνὴ ἄψασα λύχρον ἐζήτει, τὴν τε ἐπὶ ἐνὶ προβάτῳ ἀπώλειαν, καὶ
85 τὴν τῶν ἐνενηκοντα ἐννέα συντιθέντες ἑαυτοῖς ἀριθμοὺς μυ-

ἐπιχειροῦσιν ἀπαγγέλλειν οὗτοι οἱ εἰς ἀριθμοὺς τὰ πάντα κατ-
άγοντες, ἐκ μονάδος καὶ δυνάδος φάσκοντες τὰ ὅλα συνεσιάναι. Καὶ ἀπὸ μονάδος ἕως τῶν τεσσάρων ἀριθμοῦντες οὕτω γεννώσι τὴν δεκάδα· μία γὰρ καὶ δύο καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρες συντεθεῖσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸν τῶν δέκα αἰώνων ἀπεκύησαν ἀριθμὸν. Πάλιν δ' αὖ ἡ δυνὰς ἀπ' αὐτῆς προελθοῦσα ἕως τοῦ ἐπισήμου, οἷον δύο καὶ τέσσαρες καὶ ἕξ, τὴν δωδεκάδα ἀπέδειξε. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δυνάδος ὁμοίως ἀριθμούντων ἡμῶν ἕως τῶν δέκα ἢ ἡ ἀνεδείχθη, ἐν ἧ ὅκτω καὶ δέκα καὶ δώδεκα. Τὴν οὖν δωδεκάδα διὰ τὸν ἐπίσημον συνεσχηκέναι, διὰ τὸ συνεπακολουθήσασαν αὐτῇ τὸ ἐπίσημον πάθος λέγουσι, καὶ διὰ τοῦτο περὶ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν τοῦ σφάλματος γενομένου τὸ πρόβατον ἀποσκιρτήσαν πεπλανῆσθαι, ἐπειδὴ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ δωδεκάδος γεγενῆσθαι φάσκουσι. Τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ ἀπὸ τῆς δωδεκάδος ἀπόστασιν μίαν δύναμιν ἀπολωλέναι μαντεύονται, καὶ ταύτην εἶναι τὴν γυναικα τὴν ἀπολέσασαν τὴν δραχμὴν καὶ ἄψασαν λύχρον καὶ εὐροῦσαν αὐτήν. Οὕτως οὖν καὶ [ἐπὶ] τοὺς ἀρι-

72. ἀπ' αὐτοῦ (vel potius ἀπὸ τούτου) εἰλημμένων M: an ἀπ' αὐτῶν τεθρολλημένων vel εἰλεγμένων? ἐπιτομῇ] ἐπὶ τὸ μὴ C 73. sqq. Cf. Iren. c. haer. I, 16, 1 sqq. 76. 77. ἐπέδειξε C 78. ἢ τριάκοντας] ἢ τριάκοντα C: ἢ ἡ M 79. sqq. Cf. Iren. et quae Massuetus ad hunc locum adnotavit his usus verbis: *A duodenario numero abstracto semel*

pendium licebit exponam. Dicunt quippe haec: Ex monade¹⁰ et dyade cuncta constare, et a monade quidem usque ad quattuor numerantes ita generant decadem. Rursus autem dyas progressa ad insigne (i. e. ζ), scilicet duo et quattuor et sex, duodecadem effecit. Et rursus numerantibus nobis a binario ad denarium numerus tricenarius efficitur, in quo ogdoas et¹⁵ decas et dodecas. Duodecadem igitur propter insigne habuisse comitem suum insignem passionem, et propterea cum circa duodecimum numerum erratum esset, ovem a grege palatam in errorem actam esse similiter vero etiam ex decade. Atque haec respicientes drachmam loquuntur, quam perditam²⁰ mulier accensa lucerna quaerebat, et illud quod in una ove accidit damnum, et nonaginta novem inter se componentes

ciare hi, qui in numeros omnia deduxerunt, de monade et dualitate dicentes omnia constare. Et a monade usque ad quattuor numerantes sic generant decadem. Unum enim et duo et tres et quattuor in unum compositae decem aeonum generaverunt numerum. Rursus autem dualitas ab ea progressa usque ad episemon, duo et quattuor et sex, duodecadem ostendit. Et rursus a dualitate similiter numerantibus nobis usque ad X, XXX numerus ostensus est, in quo est ogdoas et decas et duodecas. Duodecadem igitur, eo quod episemon habuerit consequentem sibi, propter episemon passionem vocant, et propter hoc circa XII numerum cum labes quaedam facta fuisset, ovem luxuriatam aberrasse, quoniam apostasiam a duodecade factam dicunt. Similiter et a duodecade abscedentem unam virtutem perisse divinant, et hanc esse mulierem, quae perdidit drachmam et accenderit lucernam et invenerit eam. Sic igitur et numeros reliquos, in

episemo, qui quidem in litterarum ordinem et numerum non venit, supersunt undecim litterae duntaxat. Hinc in duodecade πάθος, seu, quod alibi dicunt haeretici, ὑστέρημα, defectus unius litterae: figura defectus seu passionis, quae abscedente uno aeone postremae aeonum duodecadi contigit.
 79. 80. συνεπηκολούθησεν C 81. sqq. Cf. Luc. 15, 4—10. 82. Ante ὁμοίως lacunam signavimus coll. Irenaeo 83. δραγμὴν λέγουσιν, ἦν C 85. ἐαντοῖς] ἐαντοῦς C M

θεύουσιν ὡς τῶν ἔνδεκα ἐπισυμπλεκόμενων τοῖς ἑννέα ποιεῖν τὸν τῶν ἑνεήκοντα ἑννέα ἀριθμὸν, καὶ τούτου χάριν λέγεσθαι τὸ ἀμήν, περιέχον ἀριθμὸν ἑνεήκοντα ἑννέα· ἄλλον δὲ ἀριθμὸν οὕτω λέγουσι· Τὸ ἦτα στοιχεῖον σὺν τῷ ἐπισήμῳ 90 ὀγδοάδα εἶναι, ἀπὸ τοῦ ἄλφα ὀγδόῳ κείμενον τόπῳ· εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ συντιθέντες μέχρι τοῦ ἦτα, τὸν τριάκοντα ἀριθμὸν ἐπι|δεικνύουσιν. Ἀρξάμενος γὰρ τις ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἕως τοῦ ἦτα, τὸν ἀριθμὸν τῶν στοιχείων, ὑπεξαιρούμενος τὸν ἐπί- 95 σημον, εὐρήσει [τὸν] τριάκοντα ἀριθμὸν. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τῶν τριῶν δυνάμεων ἤνωται ὁ τῶν τριάκοντα ἀριθμὸς, [τρις] αὐτὸς γενόμενος τὰ ἑνεήκοντα ἐποίησε· τρεῖς γὰρ τριάκοντα ἑνεήκοντα. Οὕτως ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἑνεήκοντα ἑννέα ἀπεκύησεν ἀριθμὸν ἐκ πρώτης ὀγδοάδος καὶ δεκάδος καὶ δωδεκάδος, ἧς

θμοὺς τοὺς καταλειφθέντας, ἐπὶ μὲν τῆς δραχμῆς τοὺς ἑννέα, ἐπὶ δὲ τοῦ προβάτου τοὺς ἔνδεκα ἐπιπλεκόμενους ἀλλήλοις τὸν τῶν ἑνεήκοντα ἑννέα τίκειν ἀριθμὸν, ἐπεὶ ἑννάκις τὰ ἔνδεκα ἑνεήκοντα ἑννέα γίνεται· διὸ καὶ τὸ ἀμήν τοῦτον λέγουσιν ἔχειν τὸν ἀριθμὸν. Οὐκ ὀκνήσω δέ σοι καὶ ἄλλως ἐξηγουμένων αὐτῶν ἀπαγγεῖλαι, ἵνα πανταχόθεν κατανοήσης τὸν καρπὸν αὐτῶν. Τὸ γὰρ στοιχεῖον τὸ ἦ - σὺν μὲν τῷ ἐπισήμῳ ὀγδοάδα εἶναι θέλουσιν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ὀγδοῦ κείμενον τόπου· εἶτα πάλιν ἄνευ τοῦ ἐπισήμου ψηφίζοντες τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τῶν στοιχείων καὶ ἐπισυντιθέντες μέχρι τοῦ ἦ, τὴν τριακοντάδα ἐπιδεικνύουσιν. Ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τοῦ ἄλφα καὶ τελευτῶν εἰς τὸ ἦ, τῷ ἀριθμῷ τῶν στοιχείων, ὑπεξαιρούμενος δὲ τὸ ἐπίσημον καὶ ἐπισυντιθείς τὴν ἐπαύξησιν τῶν γραμμάτων, εὐρήσει τὸν τῶν τριάκοντα ἀριθμὸν. Μέχρι γὰρ τοῦ θ (sic) στοιχείου πεντεκαίδεκα γίνονται, ἔπειτα προστεθείς αὐτοῖς ὁ τῶν ἑπτὰ ἀριθμὸς β̄ καὶ κ̄ ἀπετέλεσε, προσελθὼν τούτοις τὸ ἦ, ὃ ἐστὶν ὀκτώ, τὴν θαυμασιωτάτην τριακοντάδα ἀνεπλήρωσε, καὶ ἐντεῦθεν ἀποδεικνύουσι τὴν ὀγδοάδα μητέρα τῶν τριάκοντα αἰώνων. Ἐπεὶ οὖν ἐκ τριάκοντα δυνάμεων ἤνωται ὁ τῶν λ̄ ἀριθμὸς, τρεῖς αὐτὸς γενόμενος τὰ ἑνεήκοντα ἐποίησε· τρεῖς γὰρ τριάκοντα ἑνεήκοντα. Καὶ αὕτη δὲ ἡ τριάς ἐφ' ἑαυτῆς συντεθείσα ἑννέα ἐγέννησεν. Οὕτως δὲ ἡ ὀγδοὰς τὸν τῶν ἑννέα

numeros fabulantur, undecim complicatis cum novem effici nonaginta et novem numerum, et huius rei gratia dici illud Amen complexum numerum nonaginta novem. Alium autem 25 numerum ita aiunt: Litteram *H* una cum episemo ogdoadem esse, quoniam ab *A* octavo sita sit loco; deinde rursus sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque ad *H* triginta numerum edunt. Profectus enim quispiam ab Alpha usque ad Eta numerum litterarum 30 dempto episemo reperiet triginta numerum. Quoniam igitur ex tribus potestatibus unitus est numerus triginta, ter ipse repetitus numerum nonaginta effecit; ter enim triginta nonaginta. Ita ogdoas numerum nonaginta novem peperit ex prima ogdoade et decade et duodecade, cuius modo in integrum co- 35 gentes numerum faciunt triacontadem, modo duodecimum dementes numerant undecim; similiter et decimum faciunt no-

drachma qui sunt novem, in ove vero undecim, perplexos sibimet ipsis, XCIX numerum generare, quoniam novies undecim XCIX fiant; quapropter et *Amen* hunc habere dicunt numerum.

2. Non pigritabor autem tibi et aliter eos interpretantes annunciare, ut undique conspicias fructum eorum. Litteram enim *H* cum episemo ogdoadem esse volunt, cum ab Alpha beta octavo sit posita loco; rursus iterum sine episemo computantes numerum ipsarum litterarum et componentes usque ad *H*, triacontadem ostendunt. Incipiens enim quis ab *A* et perficiens in *H*, per numeros litterarum, abstrahens autem episemum et insuper coniungens incrementum litterarum, inveniet tricenarium numerum. Usque enim ad *E* litteram XV fiunt, post deinde appositus iis VII numerus II et XX perficit, cum autem appositum est iis *H*, quod est VIII, admirabilem triacontadem adimplevit, et hinc ostendunt ogdoadem matrem triginta aeonum. Quoniam igitur ex tribus virtutibus unitus est tricenarius numerus, ter idem factus XC fecit. Et ipsa autem trias in se composita VIII generavit. Sic ogdoas XCIX gene-

1 ποτὲ μὲν εἰς ὀλόκληρον συνάγοντες τὸν ἀριθμὸν ποιοῦσι τρια-
 κοντιάδα, ποτὲ δὲ τὸν δωδέκατον ὑφαιροῦντες ψηφίζουσιν ἑν-
 δεκα· ὁμοίως καὶ τὸν δέκατον ποιοῦσιν ἑννέα· ταῦτα δὲ ἐπι-
 συμπλέκοντες καὶ δεκαπλασιάσαντες ἀριθμὸν ἐπιτελοῦσι τῶν
 5 ἑνενηκοντα ἑννέα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ δωδέκατος αἰὼν καταλείψας
 τοὺς ἑνδεκα καὶ ἀποστὰς κάτω ἐχώρησε, φάσκουσι κατάλληλον
 καὶ τοῦτο. Ὁ γὰρ τύπος τῶν γραμμάτων διδάσκει· ἑνδέκατον
 γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖσθαι τὸ $\bar{\lambda}$, ὃ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν τριά-
 κοντα, καὶ κεῖσθαι αὐτὸ κατ' εἰκόνα τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ
 10 ἀπὸ τοῦ ἄλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ
 ἀριθμὸς ἕως τοῦ $\bar{\lambda}$ συντεθειμένος, κατὰ τὴν παραύξησιν τῶν
 γραμμάτων σὺν αὐτῷ τῷ $\bar{\lambda}$ τὸν ἑνενηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν.
 Ὅτι δὲ τὸ $\bar{\lambda}$ ἑνδεκάτῳ κείμενον τόπῳ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ
 κατῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ | τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν,
 15 καὶ εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώθῃ, φανερόν εἶναι ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχή-
 ματος τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ λάμβδα ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ
 ὁμοίου αὐτῷ ζήτησιν παραγενόμενον, καὶ εὐρὸν καὶ ἀναρπάσαν,
 τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν τοῦ M στοιχείου, ἐκ
 δύο λάμβδα συγκειμένου. Διὸ δὴ καὶ φυγεῖν αὐτοὺς διὰ τῆς

παρ' αὐτοῖς ἀπεκύησεν ἀριθμὸν. Καὶ ἐπεὶ ὁ δωδέκατος αἰὼν
 ἀποστὰς κατέλειψε τοὺς ἄνω ἑνδεκα, κατάλληλον λέγουσι τὸν
 τύπον τῶν γραμμάτων τῷ σχήματι τοῦ λόγου κεῖσθαι· (ἑνδέ-
 κατον γὰρ τῶν γραμμάτων κεῖται τὸ $\bar{\lambda}$, ὃ ἔστιν ἀριθμὸς τῶν $\bar{\lambda}$),
 καὶ κατ' εἰκόνα κεῖσθαι τῆς ἄνω οἰκονομίας, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ
 ἄλφα, χωρὶς τοῦ ἐπισήμου, αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὁ ἀριθμὸς
 ἕως τοῦ $\bar{\lambda}$ συντεθειμένος κατὰ τὴν παραύξησιν τῶν γραμμάτων
 σὺν αὐτῷ τῷ $\bar{\lambda}$ τὸν τῶν ἑνενηκονταεννέα ποιεῖται ἀριθμὸν. Ὅτι
 δὲ τὸ $\bar{\lambda}$, ἑνδέκατον ὄν τῆ τάξει, ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτοῦ κατ-
 ῆλθε ζήτησιν, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸν δωδέκατον ἀριθμὸν καὶ
 εὐρὸν αὐτὸν ἐπληρώθῃ, φανερόν εἶναι ἐξ αὐτοῦ τοῦ σχήματος
 τοῦ στοιχείου. Τὸ γὰρ A ὡσπερ ἐπὶ τὴν τοῦ ὁμοίου αὐτῷ
 ζήτησιν παραγενόμενον καὶ εὐρὸν καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀρπάσαν αὐ-
 τὸν τὴν τοῦ δωδεκάτου ἀνεπλήρωσε χώραν, τοῦ M στοιχείου
 ἐκ δύο A συγκειμένου. Διὸ καὶ φεύγειν αὐτοῦ διὰ τῆς γνώ-

vem; haec autem complicantes et decuplicantes numerum efficiunt nonaginta novem. Quandoquidem autem duodecimus aeon relictis undecim ipse digressus deorsum abiit, aiunt consequenter et hoc. Figura enim litterarum docet; undecimo enim litterarum loco positam esse litteram Λ , quae numerum significat triginta, et positam esse eam secundum imaginem dispensationis quae superne est, quoniam ab Alpha littera citra episemum ipsarum litterarum numerus usque ad Λ computatus ex 45 adauktione litterarum cum ipso Λ nonaginta novem efficit numerum. Lambda autem undecimo positum loco ad investigationem eius qui est sui consimilis descendisse, ut numerum impleret duodecimum, eoque reperto completum esse, apertum esse ex ipsa figura elementi. Lambda enim tanquam ad inve- 50 stigationem eius qui sui consimilis est egressum ubi invenit et surripuit, duodecimi implevit locum elementi M , geminatis Λ compositi. Quam ipsam ob causam etiam sese (i. e. Marcusios) effugisse per cognitionem numeri, qui est nonaginta novem, sedem, hoc est defectum, imaginem sinistrae manus, 55

ravit numerum. Et quoniam duodecimus aeon absistens reliquit sursum XI, consequenter dicunt typum litterarum in figura Logi positum esse (undecimam enim in litteris esse Λ , qui est numerus XXX), et secundum imaginem positum esse superioris dispositionis, quoniam ab Alpha sine episemo ipsarum litterarum numerus usque ad Λ compositus secundum augmentum litterarum cum ipso Λ XC et IX facit numerum. Quoniam autem Λ , quae est undecimo loco in ordine, ad similis sui descendit inquisitionem, ut impleret XII numerum, et cum invenisset eum adimpleta est, manifestum esse ex ipsa figuratione litterae. Λ enim quasi ad sui similis inquisitionem adveniens et inveniens et in semet rapiens ipsum, duodecimum adimplevit locum, M littera ex duobus Lambdis $\Lambda\Lambda$ consistente. Qua-

que latinus habent depravata sunt. Billius et Massuetus recte monent in Irenaei verbis loco λόγον substituendam esse litteram Λ 9. και κείσθαι] κείσθαι C: κείσθαι δ' M 11. κατά om C M 13. ένδεκάτω] έν δεκάτω C M 15. εύρων C 16. λάβδα C 17. και άναρπάσαν] άναρπάσαν C: άναρπάσαν τε M

20 γνώσεως τὴν τῶν ἐνενηκονταεννέα χώραν, τουτέστι τὸ ὑστέρημα, τύπον ἀριστερᾶς χειρός, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἐν, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενηκονταεννέα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα μετέστησε.

Κατεσκευάσθαι δὲ διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι (53.) πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, ἃ φησιν, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰ-
25 κόνα προβεβλήσθαι τῆς ἄνω τετραδος· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμοῦντες, οἷον θερμόν, ψυχρόν, ὑγρόν, ξηρόν, λέγουσιν ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὄγδοάδα. Ἐξῆς δὲ ἰ δυνάμεις οὕτω καταριθμοῦσιν· ἐπὶ τὰ σώματα κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανούς κα-
λοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὄγδοον
30 οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τούτοις ἡλίον τε καὶ σελήνην. Καὶ ταῦτα ἰ ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν εἶναι τῆς

σεως τὴν τῶν 79 χώραν, τουτέστι τὸ ὑστέρημα, τύπον ἀριστε-
ρᾶς χειρός, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἐν, ὃ προστεθὲν τοῖς ἐνενηκον-
ταεννέα εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα μετέστησε.

13. Σὺ μὲν ταῦτα διερχόμενος, ἀγαπητέ, εὐ οἶδα ὅτι γε-
λάσεις πολλὰ τὴν τοιαύτην αὐτῶν οἰησίσοφον μωρίαν. Κ. τ. λ.

14. Βούλομαι δέ σοι καὶ ὡς αὐτὴν τὴν κτίσιν κατ' εἰκόνα τῶν ἀοράτων ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ, ὡς ἀγνοοῦντος αὐτοῦ, κατε-
σκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι, διηγήσασθαι. Πρῶτον μὲν τὰ τέσσαρα στοιχεῖά φασι, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, εἰκόνα προ-
βεβλήσθαι τῆς ἄνω πρώτης τετραδος· τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν συναριθμουμένας, οἷον θερμόν τε καὶ ψυχρόν, ξηρόν τε καὶ ὑγρόν, ἀκριβῶς ἐξεικονίζειν τὴν ὄγδοάδα. Ἐξῆς δέκα δυνάμεις οὕτως καταριθμοῦσιν· ἐπὶ μὲν σωματικὰ κυκλοειδῆ, ἃ καὶ οὐρανούς καλοῦσιν, ἔπειτα τὸν περιεκτικὸν αὐτῶν κύκλον, ὃν καὶ ὄγδοον οὐρανὸν ὀνομάζουσι, πρὸς δὲ τούτοις ἡλίον τε καὶ σελήνην. Ταῦτα δέκα ὄντα τὸν ἀριθμὸν εἰκόνας λέγουσιν

20—22. His lucem afferunt quae Cassianus *Collat.* 24. cap. 26. ait: *Centenarius numerus de sinistra transfertur in dexteram, et licet eandem in supputatione digitorum figuram tenere videatur, nimium tamen quantitatis magnitudine supercrescit.* Veteres siquidem utebantur manuum digitis ut numerarent, et laeva indicabant omnes numeros infra centenarium digitis varie conformatis, dextera vero numeros supra centenarium. Hinc illud Iuvenalis de Nestore, Sat. X: *Atque suos iam dextera computat annos, id est, vixit iam amplius centum annis.* Et Sidonius Apollinaris

aucupari autem unum, quod additum ad nonaginta novem in dextram eius manum transtulit.

Efficta autem esse per matrem aiunt (53.) primum quattuor elementa, quae ait, scilicet ignem, aquam, terram, aërem, imaginem proiecta esse illius quae est superne tetradis, potestasque eorum una numerantes, veluti calidum, frigidum, humidum, siccum, dicunt accurate reddere ogdoadem. Deinceps autem decem potestates in hunc modum computant: septem corpora orbicularia, quae et caelos vocant, deinde orbem illum, qui illos complectitur, quem et octavum appellant caelum, super eos autem et solem et lunam. Et haec, quae nu-

propter et fugere eos per agnitionem XCIX locum, hoc est deminorationem, typum sinistrae manus, sectari autem unum, quod additum super XCIX in dexteram eos manum transtulit.

3. Tu quidem haec pertransiens, dilectissime, optime scio quoniam ridebis multum tantam illorum in timore sapientem stultitiam. Etc.

Cap. 17. 1. Volo autem tibi referre quemadmodum et ipsam conditionem secundum imaginem invisibilium a demiurgo, quasi ignorante eo, fabricatam per matrem dicunt. Primo quidem quattuor elementa dicunt, ignem, aquam, terram et aërem, imaginem emissam esse superioris quaternationis: et operationes eorum cum eis adnumeratas, id est calidum et frigidum, humectum et aridum, diligenter imaginare ogdoadem, ex qua decem virtutes sic enumerant: septem quidem corpora circumlata, quae etiam caelos vocant, post deinde continentem eos circulum, quem octavum caelum vocant, post deinde solem et lunam. Haec cum sint decem numero, imagines dicunt

lib. IX ep. 9. ad Faustum, in fine: *Quandoquidem tuos annos iam dextera numeraverit*, i. e. iam centesimum annum attigisti vel superasti. Massuetus. Cf. J. Wower *De Polymathia* c. 7, 5. 23. μετέστησε. Κατεσκευάσθαι δὲ διὰ] μετεσκευάσθαι διὰ C M Ante verbum κατεσκευάσθαι Hippolytus non pauca praetermisit, quae apud Epiphanium et Interpret. lat. extant. Hinc in C M perperam haec ita cohaerent: χεῖρα μετεσκευάσθαι διὰ τῆς μητρὸς λέγουσι. Πρῶτον κ. τ. λ. 25. τὰς τε ἐνεργείας αὐτῶν] τοῖς δὲ ἐνεργείοις αὐτῶ C 27. Ἐξῆς δὲ] Ἐξ ἧς C M 31. ἵ] μί C

ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ λόγου καὶ ζωῆς· τὴν δωδεκάδα
 [δὲ μηνύεσθαι] διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου καλουμένου. | Ταῦτα
 γὰρ δώδεκα ζῳδία φανερώτατα τὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς
 35 ἐκκλησίας θυματέρα, δωδεκάδα ἀποσκιάζειν λέγουσι. Καὶ
 ἐπεὶ ἀντεπεξεύχθη, φησί, τῇ τῶν ὄλων φορᾶ, ὠκνιάτη ὑπαρ-
 χούση, ὃ ὑπερθεῖν οὐρανός, ὃ πρὸς αὐτῷ τῷ κύτει βαρύνων
 καὶ ἀνταλαλαντεύων τὴν ἐκείνου ὠκνίτητα τῇ ἑαυτοῦ βραδυτῆτι,
 ὡς ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν περίοδον ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον
 40 ποιῆσθαι, εἰκόνα λέγουσιν αὐτὸν τοῦ ὄρου, τοῦ τὴν τριακον-
 τῶννυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν σελήνην τε πάλιν, τὸν
 οὐρανὸν ἐκπεριερχομένην ἐν τριάκοντα ἡμέραις, διὰ τῶν ἡμε-
 ρῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν αἰώνων ἐκτυποῦν· καὶ τὸν ἥλιον δέ, ἐν
 δώδεκα μηνὶν ἐμπεριεχόμενον καὶ τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν
 45 αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, τὴν δωδεκάδα φανεροῦν· καὶ αὐτὰς δὲ
 τὰς ἡμέρας, δώδεκα ὥρων τὸ μέτρον ἔχουσας, τύπον τῆς κενῆς

εἶναι τῆς ἀοράτου δεκάδος, τῆς ἀπὸ λόγου καὶ ζωῆς προελ-
 θούσης· τὴν δὲ δωδεκάδα μηνύεσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ τοῦ κα-
 λουμένου κύκλου. Τὰ γὰρ δώδεκα ζῳδία φανερώτατα τὴν τοῦ
 ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐκκλησίας θυματέρα, δωδεκάδα σκια-
 γραφεῖν λέγουσι. Καὶ ἐπεὶ ἀντεπεξεύχθη, φησί, τὴν τῶν ὄλων
 φορᾶν, ὠκνιάτην ὑπάρχουσαν, οὐπερ ὁ χρόνος (sic!) ὃ πρὸς αὐτῷ
 τῷ κύτει βαρύνων καὶ ἀνταλαλαντεύων τὴν ἐκείνων ὠκνίτητα τῇ
 ἑαυτοῦ βραδυτῆτι, ὥστε αὐτὸν ἐν τριάκοντα ἔτεσι τὴν περίοδον
 ἀπὸ σημείου ἐπὶ σημείον ποιῆσθαι, εἰκόνα λέγουσι αὐτὸν τοῦ
 ὄρου, τοῦ τὴν τριακοντῶννυμον μητέρα αὐτῶν περιέχοντος· τὴν
 σελήνην τε πάλιν ἑαυτῆς οὐρανὸν ἐμπεριερχομένην τριάκοντα ἡμέ-
 ραις, διὰ τῶν ἡμερῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν τριάκοντα αἰώνων ἐκ-
 τυποῦν· καὶ τὸν ἥλιον δὲ ἐν δεκαδύο μηνὶ περιεχόμενον καὶ
 τερματίζοντα τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, διὰ τῶν δώ-
 δεκα μηνῶν τὴν δωδεκάτην φανερὰν ποιῆν· τὰς δὲ ἡμέρας δε-
 καδύω ὥρων τὸ μέτρον ἔχουσας τύπον τῆς φαινῆς δωδεκάδος

33. δὲ μηνύεσθαι] om C: δὲ M 35. ἀποσκιάζειν] ἐπισκιάζειν C M
 36. ἀντεπεξεύχθη] ἀνεξεύχθη C M φορᾶ] ἀναφορᾶ C M 42.
 ἐκπεριερχομένην] ἐκπεριεχομένην C M 43. ἐκτυποῦν] ἐκτυποῦσαν C M
 44. ἐμπεριεχόμενον] ἐμπεριερχόμενον vel ἐκπεριερχόμενον? 46. ἡμέ-
 ρας δώδεκα ὥρων τὸ μέτρον ἔχουσας] Recte observat Petavius horam
 apud Epiphanium duas aequinoctiales continere. Quod evidentius in-

mero decem sunt, imagines aiunt esse invisibilis decadis, quae est a Logo et Vita; duodecadem autem declarari per Zodiacum qui vocatur orbem. Haec enim duodecim signa animalium manifestissime Hominis et Ecclesiae filiam duodecadem 70 adumbrare dicunt. Et quoniam ex adverso iunctum est, inquit, universorum conversioni, quae est celerrima, quod superne est caelum, quod in ipsa concavitate gravat et exaequat illius celeritatem suamet tarditate, ut intra triginta annos circuitionem a signo ad signum faciat; imaginem illud (i. e. 75 caelum) esse dicunt Termini, qui matrem eorum, quae triginta nominum est, amplectitur; lunamque rursus, caelum ambeuntem intra triginta dies, per dierum numerum exprimere aeonum; et solem vero, intra duodecim menses circumplectentem et terminantem orbicularem suam reversionem, duodecadem 80 monstrare; et ipsos vero dies, duodecim horarum mensuram habentes, imaginem vacuae duodecadis esse; et ipsius vero

esse invisibilis decadis eius, quae a Logo et Zoe progressa sit; duodecadem autem ostendi per eum, qui Zodiacus vocatur circulus. XII enim signa manifestissime Hominis et Ecclesiae filiam duodecadem quasi per quandam umbram pinxisse dicunt. Et e contrario superiunctum, inquiunt, universorum oneri cum sit velocissimum quod superpositum est caelum, qui (sic!) ad ipsam concavationem adgravat, et ex contrariedade moderatur illorum velocitatem sua tarditate, ita ut in XXX annis circuitum a signo in signum faciat, imaginem dicunt eum Hori eius, qui trigesimam nominis illorum matrem circumcontinet. Lunam quoque rursus suum caelum circumeuntem XXX diebus per dies numerum XXX aeonum significare. Et solem autem in duodecim mensibus circumeuntem et perficientem circularem suam apocatastasin, per duodecim menses duodecadem manifestare. Et ipsos autem dies duodecim horarum mensuram habentes typum non apparentis duodecadis esse; sed

dicat id, quod statim subiungitur: *τὴν ὥραν, τὸ δωδέκατον τῆς ἡμέρας, ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηθῆναι, Horam, quae diei duodecima pars est, ex triginta partibus constare.* Sol enim diebus singulis circulum describit, qui in XII partes tricenarias divisus gradibus constat CCCLX, ac proinde singulis horis aequinoctialis XV gradus, duabus horis, sive XII diei parte, XXX gradus conficit. Massuetus.

δωδεκάδος εἶναι· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περι-
 μετρον εἶναι μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα, ἕκαστον γὰρ ζῳδίων
 μοίρας ἔχειν τριάκοντα. Οὕτω δὴ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰ-
 50 κόνα τῆς συναφείας τῆς δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα τετηρηῆσθαι
 λέγουσιν· ἕα μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα | κλίματα διηρηῆσθαι
 φάσκοντες, καὶ καθ' ἓν ἕκαστον κλίμα ἀνά μίαν δύναμιν ἐκ
 τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθεται ὑποδεχομένην καὶ [καθ'] ὁμοίωμα
 τίκτουςαν τέκνα τῆ καταπεμπούση κατὰ τὴν ἀπόρροϊαν δυνάμει,
 55 τύπον [εἶναι] τῆς ἄνω δωδεκάδος.

54. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντα τὸν δημιουργὸν τῆς ἄνω
 ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώνιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον
 μιμήσασθαι, καὶ μὴ δυνηθέντα τὸ μόνιμον αὐτῆς καὶ τὸ αἰδιὸν
 ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν αὐτὸν εἶναι ὑστερήματος, εἰς τοῦτο
 60 χρόνους καὶ καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς πρὸς τὸ αἰώνιον
 αὐτῆς τεθεῖσθαι, οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν χρόνων μιμή-
 σασθαι αὐτῆς τὸ ἀόρατον. Ἐνταῦθα δὲ λέγουσιν, ἐκφυγούσης

εἶναι· ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ὥραν φασὶ τὸ δωδέκατον τῆς ἡμέρας
 ἐκ τριάκοντα μοιρῶν κεκοσμηῆσθαι διὰ τὴν εἰκόνα τῆς τριακον-
 τιάδος· καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου τὴν περίμετρον εἶναι
 μοιρῶν τριακοσίων ἐξήκοντα· ἕκαστον γὰρ ζῳδίων μοίρας ἔχει
 τριάκοντα. Οὕτως δὲ καὶ διὰ τοῦ κύκλου τὴν εἰκόνα τῆς συνα-
 φείας τῶν δώδεκα πρὸς τὰ τριάκοντα τετηρηῆσθαι λέγουσιν. Ἐα
 μὴν καὶ τὴν γῆν εἰς δώδεκα κλίματα διηρηῆσθαι φάσκοντες, καὶ
 καθ' ἕκαστον κλίμα δύναμιν ἐκ τῶν οὐρανῶν κατὰ κάθεται ὑπο-
 δεχομένην, ἕοικότα τίκτουςαν τέκνα τῆ καταπεμπούση τὴν ὑπόρ-
 ροϊαν δύναμιν (sic!), τύπον εἶναι τῆς δωδεκάδος καὶ τῶν τέκνων
 αὐτῆς σαφέστατον διαβεβαιοῦνται. Πρὸς δὲ τούτοις θελήσαντά
 φασὶ τὸν δημιουργὸν τῆς ἄνω ὀγδοάδος τὸ ἀπέραντον καὶ αἰώ-
 νιον καὶ ἀόριστον καὶ ἄχρονον μιμήσασθαι, καὶ μὴ δυνηθέντα
 τὸ μόνιμον αὐτῆς καὶ αἰδιὸν ἐκτυπῶσαι διὰ τὸ καρπὸν εἶναι
 ὑστερήματος, εἰς χρόνους καὶ καιροὺς ἀριθμοὺς τε πολυτετεῖς
 τὸ αἰώνιον αὐτῆς κατατεθεῖσθαι, οἰόμενον ἐν τῷ πλήθει τῶν
 χρόνων μιμήσασθαι αὐτῆς τὸ ἀπέραντον. Ἐνταῦθά τε λέγου-

48. γὰρ om C 50. τὰ τριάκοντα] τριάκοντα C M τη-
 ρῆσθαι] μετρηῆσθαι C: μετρεῖσθαι M 51. τὴν γῆν] τὴν αὐτὴν C
 διηρηῆσθαι] ἀνηρηῆσθαι C 53. κατὰ κάθεται] καθ' ἕκαστον C καὶ καθ'

Zodiaci orbis circuitum esse partium trecentarum sexaginta; unumquodque enim signum partes habere triginta. In hunc igitur modum et per orbem imaginem cognationis, quae inter-⁸⁵cedat inter numerum, qui est duodecim, et eum, qui est triginta, custoditam esse dicunt. Insuper autem et terram in duodecim plagas divisam dicentes, et secundum unamquamque plagam singulam quamque potestatem ex caelis per demissionem suscipientem, et ad similitudinem parientem liberos demit-⁹⁰tenti per emanationem potestati, imaginem esse eius, quae superne est duodecadis.

54. Ad haec autem conatum demiurgum eius, quae superne est ogdoadis imitari infinitum et aeternum et interminum et intemporale, et imparem eius sempiterno et indelebili⁹⁵ effingendo, quoniam fructus sit defectus, in hunc finem tempora et momenta numerosque multennes ad aeternum eius de suo posuisse, opinantem in longinquitate temporum sese imitari posse eius aeternum. Ibi vero dicunt, cum effugisset

et horam dicunt, quod est duodecimum diei, ex triginta partibus adornatam propter imaginem triacontadis, et ipsius autem Zodiaci circuli circummensurationem esse partium CCCLX; quodque enim signorum partes habere XXX. Sic quoque per circulum imaginem copulationis eorum, quae sunt duodecim, ad XXX custoditam dicunt. Adhuc etiam et terram in XII climata divisam dicentes, et in unoquoque climate unamquamque virtutem ex caelis secundum demissionem suscipientem et similes generantem filios ei virtuti, quae demiserit distillationem, typum esse duodecadis et filiorum eius manifestissimum asseverant.

2. Ad haec autem volentem aiunt demiurgum superioris ogdoadis interminabile et aeternum et infinitum et intemporale imitari, et cum non potuisset perseverabile eius et perpetuum deformare, ideo quod fructus sit labis, in temporum spatia et tempora et numeros multorum annorum aeternitatem eius deposuisse, existimantem in multitudine temporum imitari eius

ὁμοίωμα] καὶ ὁμοίωμα C M 54. δυνάμει] δύναντων C M 55.
εἶναι om C M 58. μόνιμον] ἄμωμον C M 61. οἰόμενον] Γε-
νόμενον μὲν οὖν C M 62. ἀόρατον] Ἄν ἀπέραντον?

αὐτὸν τῆς ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦδος, καὶ διὰ τοῦτο πληρωθέντων τῶν χρόνων κατάλυσιν λαβεῖν αὐτοῦ τὸ ἔργον.

65 55. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ ἀπὸ τῆς Οὐαλεντίνου σχολῆς περὶ
 τε τῆς κτίσεως καὶ περὶ τοῦ παντὸς λέγουσιν, ἐκάστοτε καινό-
 τερα ἐπιγεννῶντες, καὶ τοῦτο καρποφορίαν νομίζουσιν, εἴ τις
 μείζον ὁμοίως ἐφευρῶν τερατουργεῖν δόξει. Καὶ ἐκ τῶν γρα-
 φῶν ἕκαστα πρὸς τοὺς προειρημένους ἀριθμοὺς ἐφευρίσκοντες
 70 σύμφωνα κατηγοροῦσι Μωσέως | καὶ τῶν προφητῶν, φάσκοντες
 ἀλληγορικῶς αὐτοὺς τὰ μέτρα τῶν αἰώνων λέγειν, ἃ παρα-
 θέναι μοι οὐκ ἔδοξεν, ὄντα φλυαρὰ καὶ ἀσύστατα, ἤδη τοῦ
 μακαρίου πρεσβυτέρου Εἰρηναίου δεινῶς καὶ πεπονημένως τὰ
 δόγματα αὐτῶν διελέγξαντος, παρ' οὗ καὶ αὐτῶν ἐφευρήματα
 75 [παρειλήφαμεν] ἐπιδεικνύντες, αὐτοὺς Πυθαγορείου φιλοσοφίας
 καὶ ἀστρολόγων περιεργίας ταῦτα σφειτερισμένους ἐγκαλεῖν
 Χριστῷ ταῦτα παραδεδωκέναι. Ἄλλ' ἐπεὶ ἱκανῶς νομίζω καὶ
 τὰ τούτων φλυαρὰ δόγματα ἐκτεθεῖσθαι σαφῶς τε ἐπιδεδεῖχθαι,
 τίνων εἶεν μαθηταὶ Μάρκος τε καὶ Κολάρβασος, οἱ τῆς Οὐαλεν-
 80 τίνου σχολῆς διάδοχοι γενόμενοι, ἴδωμεν τί λέγει καὶ Βασιλείδης.]

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΛΙΠΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ Ζ'.

1 1. Τάδε ἔνεσταν ἐν τῇ ἑβδόμῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων
 ἐλέγχου·

σιν ἐκφυγούσης αὐτὸν τῆς ἀληθείας ἐπηκολουθηκέναι τὸ ψεῦ-
 δος, καὶ διὰ τοῦτο κατάλυσιν πληρωθέντων τῶν χρόνων λαβεῖν
 αὐτοῦ τὸ ἔργον.

15. Καὶ περὶ μὲν τῆς κτίσεως τοιαῦτα λέγοντες, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιγεννᾷ ἕκαστος αὐτῶν καθὼς δύναται καινό-
 τερον· τέλειος γὰρ οὐδεὶς ὁ μὴ μεγάλα ψεύσματα παρ' αὐτοῖς
 καρποφορήσας. Κ. τ. λ.

63. ἐπικολουθηκέναι C 66. 67. καινότερα] κενώτερα C M 68.
 μείζον ὁμοίως] μείζονας αἰῶνας Bunsenius (*Analecta Ante-Nicaena* Vol. I,
 360.): Ἄν μετωνυμίας vel ἀλαζονείας? 71. ἀλληγορικῶς C 72.
 ἔδοξε τὰ γλῶσσα C 73. πεπονημένως ὡς τὰ C 75. παρειλήφαμεν]

eum Veritas, consecutum esse mendacium, et propterea expletis temporibus dissolutum esse ipsius opus.

55. Haec igitur qui sunt a schola Valentini et de creatione et de universo dicunt, singulis vicibus magis nova adgenerantes, et hoc in fructu deputant, si quis novas rerum appellationes commentus miracula edere videbitur. Et ex scripturis singula quaeque ad numeros, qui memorati sunt, accommodantes criminantur Mosem et prophetas, cum dicunt allegorice mensuras aeonum illos dicere: quae apponere mihi visum non est, utpote nugatoria et vana, cum iam beatus presbyter Irenaeus graviter et curate placita eorum excusserit, a quo et eorum inventa [accepimus], demonstrantes eos ex Pythagorica philosophia et astrologorum curiositate haec mutatos imputare Christo illum haec tradidisse. Sed quoniam arbitror etiam horum vana commenta abunde exposita esse aperteque demonstratum, quorum sint discipuli Marcus et Colarbasus, Valentinianae scholae successores, videamus, quid dicat et Basilides.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER SEPTIMUS.

Haec insunt in septimo libro refutationis omnium haeresium:

interminatum. Hic dicunt, cum effugisset eum Veritas, subsecutum mendacium, et propter hoc destructionem adimpletis temporibus accipere eius opus.

Cap. 18, 1. Et de conditione quidem talia dicentes, quotidie adinvenit unusquisque eorum, quemadmodum potest, aliquid novi; perfectus enim nemo, nisi qui maxima mendacia apud eos fructificaverit. Etc.

om C M: μετελλήφραμεν Bunsenius 76. σφειτερησαμένους C 77.
 Χριστῷ] Χριστῷ. ὡς C M ταῦτα] ταυτὰ Bunsenius παραδεδο-
 κέναι] παραδεδοκότι servato ὡς Bunsenius et R. Scottus 80. λέ-
 γεν C 2. ἐλλέγγου C

2. Τίς ἢ δόξα Βασιλείδου, καὶ ὅτι τοῖς Ἀριστοτέλους δόγμασι καταπλαγείς ἐξ αὐτῶν τὴν αἵρεσιν συνέστησε.

5 3. Καὶ τίνα Σατρονεῖλος λέγει ὁ Βασιλείδης [σχεδὸν] συνακμάσας.

4. Πῶς δὲ Μένανδρος ἐπεβάλετο εἰπεῖν ὑπὸ ἀγγέλων τὸν κόσμον γεγονέναι.

5. Τίς ἢ Μαρκίωνος ἀπόνοια, καὶ ὅτι τὸ δόγμα αὐτοῦ οὐ
10 καινόν, οὐδὲ ἐξ ἀγίων γραφῶν, ἀλλὰ Ἐμπεδοκλέους τυχάνει.

6. Πῶς Καρποκράτης ματαιάζει, καὶ αὐτὸς ὑπὸ ἀγγέλων τὰ ὄντα φάσκων γεγενῆσθαι.

7. Ὅτι Κήρινθος μὴδὲν ἐκ γραφῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν Αἰγυπτίοις δοξάντων δόξαν συνεστήσατο.

15 8. Τίνα τὰ τοῖς Ἐβριωναίοις δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἤθεσιν Ἰουδαϊκοῖς μᾶλλον προσέχουσι. |

9. Πῶς καὶ ὁ Θεόδοτος πεπλάνηται, ἃ μὲν τῶν Ἐβριωναίων ἐρασισάμενος [ἃ δὲ τοῦ Κηρίνου].

10. Καὶ τίνα Κέρδωνι ἔδοξε, καὶ αὐτῷ τὰ Ἐμπεδοκλέους
20 εἰπόντι καὶ κακῶς προβιβάσαντι τὸν Μαρκίωνα.

11. Καὶ πῶς Λουκιανός, μαθητὴς γενόμενος Μαρκίωνος, ἀπηρυσθρίασεν ὁμοίως τὸν Θεὸν βλασφημῆσαι.

12. Οὐ καὶ Ἀπελλῆς γενόμενος μαθητὴς οὐ τὰ αὐτὰ τῷ
25 διδασκάλῳ ἔδογματίσεν, ἀλλὰ ἐκ φυσικῶν δογμάτων κινηθεὶς τὴν οὐσίαν τοῦ παντὸς ὑπέθετο.

13. Πελάγει κλυδωνιζομένῳ ὑπὸ βίας ἀνέμων ζοικότα ὄρωντας τὰ τῶν αἵρετικῶν δόγματα ἐχρῆν τοὺς ἀκροατὰς παραπλεῖν ἐπιζητοῦντας τὸν εὐδιον λιμένα. Τὸ γὰρ τοιοῦτον πέλαγός ἐστι καὶ θηριῶδες καὶ δύσβατον, ὡς εἰπεῖν τὸ Σικελιω-
30 τικόν, ἐν ᾧ μὴθεύεται Κύκλωψ καὶ Χάρυβδις καὶ Σκύλλα καὶ τὸ Σειρήνων ὄρος, ὃ διαπλεῦσαι φάσκουσι τὸν Ὀδυσσεὰ Ἑλλήνων οἱ ποιηταὶ πανούργως χρησάμενον τῇ τῶν παραξένων θηρίων δεινότητι· διάφορος γὰρ ἢ τούτων ἀμότης πρὸς τοὺς διαπλέοντας ἦν. Αἱ δὲ Σειρήνες λιγὺν ἄδουσαι καὶ μουσικόν

5. Σατρονεῖλος C 5. 6. Βασιλείδης [σχεδὸν συνακμάσας] Βασιλείδης λέων ἀκμάσας C: Βασιλείδης συνακμάσας susp. M 7. Μένανδρος] ἀνδρὸς C ἐπεβάλετο] ἐπέβαλε τὸ C M, qui pro τὸ susp. τῷ 9. αὐτοῦ] αὐτὸ C 13. ἐκ γραφῶν] ἐγγράφων C 14. συνεστήσαντο C 15. Ἐβριωναίοις] βί σεωναίος C 16. Ἰουδαϊκοῖς C 17. 18. Ἐβριωναίων C 18.

2. Quaenam doctrina Basilidae, quem Aristotelis placitis percussus ex illis haeresin constituisse.
3. Et quae Saturnilus doceat Basilidae paene aequalis. 5
4. Quomodo autem Menander aggressus sit docere ab angelis mundum factum esse.
5. Quae Marcionis vesania, cuius doctrinam non esse novam, neque ex sacris scripturis, sed ab Empedocle sumptam.
6. Quomodo Carpocrates ineptiat, qui et ipse dicit ab 10 angelis mundum factum esse.
7. Cerinthum nihil ex scripturis, sed ex Aegyptiorum placitis doctrinam conflavisse.
8. Quaenam sint Ebionaeorum placita, qui Iudaeorum potius ritibus sese applicent. 15
9. Quomodo et Theodotus aberraverit, qui alia ab Ebionaeis corrasit, alia a Cerintho.
10. Et quaenam Cerdoni visa sint, qui et ipse Empedoclea recoxit et male viam munivit Marcioni.
11. Et quomodo Lucianus, qui ex Marcionis disciplina 20 prodiit, pudore deposito pariter deum proscindere ausus sit.
12. Cuius et Apelles disciplina usus non eadem quae magister docuit, sed ex physicis profectus placitis naturam universi pro fundamento posuit.
13. Mari iactato per impetum ventorum consimilia cer- 25 nentes haereticorum placita debebant auditores praeternavigare circumspectantes portum tranquillum. Tale enim mare est beluosum et innavigabile, tanquam, ut hoc utamur, Siculum, in quo perhibetur Cyclops et Charybdis et Scylla et scopulus Sirenum, quod pervagatum esse Ulixem narrant 30 Graecorum poëtae astute usum inhospitalium beluarum crudelitate; insignis enim earum saevitia erat adversus eos, qui mare pernavigarent. Sirenes autem suaviter canentes et ca-

Uncinis inclusa om C Cfr. infra cap. 35. p. 257. ed. Oxon. 19.

Κέρδων] Σακέρδων C M 22. ἀπηρυσθρίασεν ὁμοίως τ. θ. βλασφημῆσαι] ἀπηρυσθρίασε μόνος τ. θ. ἐβλασφήμησεν C: καὶ μόνος vel βλασφημῆσαι susp. M 23. Ὅν καὶ] Ὅτι καὶ C 27. ὁρῶντες C 30. Σκύλα C εἰ δὲ inserendum arbitratur M: σκόπελος Roesperus 32. 33. παραξένων θηρίων] πράξεων θηρῶν C: παραδόξων θηρῶν susp. M: ἐμπλάστων κηρῶν Roesperus

35 ἠπάτων τοὺς παραπλέοντας, πείθουσαι ἠδεῖα φωνῇ προσάγειν
τοὺς ἀκροωμένους. Τοῦτο μαθόντα φασὶ τὸν Ὀδυσσεῖα κατα-
κηρῶσαι τὰς ἀκοὰς τῶν ἐταίρων, ἑαυτὸν δὲ τῷ ξύλῳ προσδή-
σαντα παραπλεῦσαι ἀκινδύνως τὰς Σειρήνας κατακούσαντα τῆς
τούτων ᾠδῆς. Ὁ ποιῆσαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν συμβουλή [ἐμῆ],
40 καὶ ἢ τὰ ὧτα κατακηρῶσαντας δι' ἀσθένειαν διαπλεῦσαι τὰ
τῶν αἰρέσεων δόγματα μηδὲ κατακούσαντας πείθειν εὐκόλως
δυνάμενα πρὸς ἡδονήν, ὡς λιγυρὸν ἄσμα Σειρήνων, ἢ ἑαυτὸν
τῷ ξύλῳ Χριστοῦ προσδήσαντα πιστῶς κατακούσαντα μὴ τα-
ραχθῆναι, πεποιθότα ᾧ προσέσφιγγται, καὶ ἐστηκέναι ὄρθῶς.

45 14. Ἐπειδὴ οὖν ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐξ ἐκτεθεί-
μεθα τὰ πρότερα, δοκεῖ νῦν τὰ Βασιλείδου μὴ σιωπᾶν, ὄντα
Ἀριστοτέλους τοῦ Σταγειρίτου δόγματα, οὐ Χριστοῦ. Ἄλλ' εἰ
καὶ πρότερον ἔκκειται τὰ Ἀριστοτέλει δοκοῦντα, οὐδὲ νῦν ὀκνή-
σομεν προὔποθέσθαι ἐν συντόμῳ, πρὸς τὸ τοὺς ἐντυγχάνοντας
50 διὰ τῆς τούτων ἔγγιον ἀναπαραθέσεως συνιδεῖν εὐκόλως τὰ
ὑπὸ Βασιλείδου ὄντα Ἀριστοτελικά σοφιστεύματα.

15. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν τὴν οὐσίαν διαιρεῖ τριχῶς. Ἔστι
γὰρ αὐτῆς τὸ μὲν τι γένος, τὸ δὲ τι εἶδος, ὡς ἐκεῖνος λέγει,
τὸ δὲ τι ἄτομον· ἄτομον δὲ οὐ διὰ σμικρότητα σώματος, ἀλλὰ
55 φύσει τομὴν ἀναδέξασθαι μηδ' ἦντα οὖν δυνάμενον. Τὸ δὲ
γένος ἐστὶν οἰονεὶ σωρός τις ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων καταμε-
μιγμένος σπερμάτων, ἀφ' οὗ γένους οἰονεὶ τινος σωροῦ πάντα
τὰ τῶν γεγονότων εἶδη διάκεινται. Καὶ ἔστι τὸ γένος [αἴτι]ον
πᾶσι τοῖς γεγενημένοις ἀρκοῦν. Ἴνα δὲ σαφὲς ἔσται τὸ λεγό-
60 μενον, δεῖξω διὰ τοῦ παραδείγματος, δι' οὗ ἐπὶ τὴν ὄλην τοῦ
Περιπάτου θεωρίαν ἀναδραμεῖν ἔσται.

16. Λέγομεν εἶναι ζῶον ἀπλῶς, οὐχὶ τι ζῶον. Ἔστι δὲ
τοῦτο τὸ ζῶον οὐ βοῦς, οὐχ ἵππος, οὐκ ἄνθρωπος, οὐ θεός,
οὐκ ἄλλο τι τῶν ὀτιδήποτε ἔστι δηλοῦν, ἀλλὰ ἀπλῶς ζῶον.
65 Ἀπὸ τούτου τοῦ ζῶου αἱ πάντων τῶν κατὰ | μέρος ζῴων ἰδέαι
τὴν ὑπόστασιν ἔχουσι. Καὶ ἔστιν ὑπόστασις τοῖς ζῴοις τοῖς γέ-

35. ἠδεῖα] ἰδίαι C M 39. ἐμῆ om C 41. μηδὲ] μὴ δὲ C
44. προσεσφίγγει C ἐστηκέναι Roepers: ἐστηκεν C M 45.
προταύταις C 46. ὄντα] τὰ C M 50. τούτων ἔγγιον] τῶν ἐγ-
γιον ὧν C M, qui susp. τῶν ἐγγιζόντων 55. τομὴν] τὸ μὴν C 56.
οἰωνεὶ C 57. οἰωνεὶ C 58. διάκεινται] διακέκρται? Roepers

norum pelliciebant praeternavigantes, suadentes suavi cantu appellere eos qui auscultarent. Quo more comperto aiunt³⁵ Ulixem cera oblivisse aures sociorum, ipsum autem malo religatum praetervectum esse tuto Sirenas et exaudivisse illarum cantum. Id quod facere eos, qui haec attingent, cohortor, et aut auribus oblitis propter infirmitatem pernavigare haeresium placita ne exauditis quidem iis, quae allicere facile pos-⁴⁰ sint ad voluptatem, veluti suavis cantus Sirenum, aut ad lignum Christi religatum fideliter auscultantem non conturbari, reposita fide in eo, ad quem adstrictus est, et firmo pede consistere.

14. Quandoquidem igitur in sex libris prioribus ex-⁴⁵ posuimus priora, placet nunc Basilidae doctrinam non praetermittere, quae sunt Aristotelis Stagiritae placita, non Christi. Sed tametsi etiam superius explicata sunt Aristotelis placita, tamen ne nunc quidem cunctabimur ea antea paucis attingere, quo lectores ex illorum propiore iuxta-⁵⁰ positione ilico percipiant Basilidae placita esse Aristotelis argutias.

15. Igitur Aristotelis substantiam dividit trifariam. Est enim eius aliud quoddam *genus*, aliud *species*, ut ille ait, aliud *individuum*; *individuum* autem non propter exiguitatem⁵⁵ corporis, sed quod natura dividi nullo pacto possit. Genus autem est tanquam acervus quidam ex multis et diversis commixtus seminibus, a quo genere tanquam quodam acervo universae eorum, quae existunt, species dispositae sunt. Et est genus universis, quae extiterunt, causa sufficiens. Ut⁶⁰ autem apertum fiat, quod dico, ostendam exemplo, per quod ad omnem Peripateticorum doctrinam pervenire licebit.

16. Dicimus animal simpliciter, non aliquod animal. Est autem hoc animal non bos, non equus, non homo, non deus, non denique aliud quidquam eorum quae extant signi-⁶⁵

αἴτιον] ον C M, qui vestigia vocc. θεός ὄν superesse dicit: πρώ-
τον Ferd. Christ. Baur in Annalib. theologic. Tubingensib. a. 1856.
Fasc. I. p. 147. 60. διὰ του] διὰ τοῦ C M 64. ὅτι δήποτε C

66. ἔστιν ὑπόστασις] ἔστι πᾶσις C: ἔστι πᾶσι M, qui susp. βάσις

γεννημένοις ἐν εἴδει τοῦτο τὸ ἀνείδειον ζῶον καὶ τῶν γεγενημέ-
νων οὐδέν. Ἔστι γὰρ ἄνθρωπος ζῶον ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζῴου
λαμβάνον τὴν ἀρχήν, καὶ ζῶον ἵππος ἀπ' ἐκείνου τοῦ ζῴου λαμ-
70 βάνον τὴν ἀρχήν. Ὁ ἵππος καὶ βοῦς καὶ κύων καὶ τῶν ἄλλων
ζῴων ἕκαστον ἀπὸ τοῦ ζῴου τοῦ ἀπλοῦ λαμβάνει τὴν ἀρχήν,
ὃ ἔστι τούτων οὐδὲ ἐν. (17.) Εἰ δὲ οὐκ ἔστι τούτων οὐδὲ ἐν
ἐκεῖνο τὸ ζῶον, ἐξ οὐκ ὄντων γέγονεν ἢ τῶν γεγενημένων κατὰ
Ἀριστοτέλην ὑπόστασις· καὶ γὰρ τὸ ζῶον, ὅθεν ταῦτα ἐλήφθη
75 κατὰ μέρος, ἐστὶν οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν γέγονε τῶν ὄντων
μία τις ἀρχή. Τίς δὲ ὁ ταύτην καταβεβλημένος τὴν οὐσίαν
τῶν γεγονότων ὑστερον ἀρχήν, ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἐρχόμενοι τοιού-
των λόγον ἐροῦμεν.

18. Ἐπειδὴ δὲ ἐστὶν ἡ οὐσία τριχῆ [διηρημένη], ὡς ἔφην,
80 γένος, εἶδος, ἄτομον, καὶ ἐθέμεθα τὸ γένος εἶναι ζῶον, τὸν δὲ
ἄνθρωπον εἶδος τῶν πολλῶν ζῴων ἤδη κεχωρισμένον, συγκε-
χυμένον δὲ ὁμῶς ἔτι καὶ μήπω μεμορφωμένον εἰς εἶδος οὐσίας
ὑποστατικῆς, ὀνόματι μορφώσας τὸν ἀπὸ τοῦ γένους ληφθέντα
ἄνθρωπον ὀνομάζων Σωκράτην, ἢ Διογένην, ἢ τι τῶν πολλῶν
85 ὀνομάτων ἐν, καὶ ἐπειδὴν ὀνόματι καταλάβω τὸν ἄνθρωπον
εἶδος γένους γεγενημένον, ἄτομον καλῶ τὴν τοιαύτην οὐσίαν.
Ἐπιλήθη γὰρ τὸ μὲν γένος εἰς εἶδος, τὸ δὲ εἶδος εἰς ἄτομον,
τὸ δὲ ἄτομον ἐπειδὴν γένηται ὀνόματι κατειλημμένον, οὐχ οἷόν
τε τμηθῆναι κατὰ φύσιν εἰς ἄλλο τι, ὡς ἐτέμομεν τῶν προλε-
90 λεγμένων ἕκαστον. Ταύτην Ἀριστοτέλης πρώτως καὶ μάλιστα
καὶ κυριώτατα [οὐσίαν καλεῖ], μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς
λεγομένην, μήτε ἐν ὑποκειμένῳ οὔσαν. Καθ' ὑποκειμένου
δὲ λέγει, οἷονεὶ τὸ γένος, ὅπερ ἔφην ζῶον κατὰ πάντων τῶν
κατὰ μέρος ὑποκειμένων ζῴων, οἷονεὶ βοός, ἵππου καὶ τῶν
95 ἐφεξῆς, κοινῶ ὀνόματι λεγόμενον. Ἀληθὲς γὰρ ἔστιν εἰπεῖν,

67. ἴδει C ἀνείδειον C 69. 70. λαμβάνον] λαμβάνων C
74. ὑπόστασις· καὶ γὰρ] ὑπόστασις γὰρ C M, qui post voc. ὑπόστασις
aliquid excidisse putat 75. οὐδὲ ἐν· οὐδὲ ἐν δὲ ὄν] οὐδὲ ἐν, οὐδὲ
ἐν. Οὐδὲ ἐνδέον C M 77. 78. τοιούτων] τοιούτον C M 79.
Ἐπειδὴ δὲ] Ἐπειδὴ C M διηρημένη om C M Cf. infra p. 352, 15.
81. 82. συγκεχυμένον] ἔτι συγκεχυμένον C 83. ὑποστατικῆς C M 85.
καὶ delendum censet Roepers 88. 89. οἷόν τε] οἷον C 90—92.
Ante oculos habuisse videtur Hippolytus haec Aristotelis Cat. 5. Οὐσία
δέ ἐστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἢ μήτε καθ'

ficans, sed simpliciter animal. Ab hoc animali singulorum quorumque animalium species principium habent. Et est principium animalibus specialiter generatis hoc specie carens animal, et generatorum nullum. Est enim homo animal, quod ab illo animali principium ducit, et animal equus ab illo ani- 70 mali habens principium. Equus et bos et canis et quodcunque reliquorum animalium ab animali simplici habet principium, quod est horum nullum. (17.) Sin autem horum nullum est illud animal, ex non-existentibus extitit secundum Aristotelem eorum, quae generata sunt, existentia; etenim animal, 75 unde haec sumpta sunt singula, est nullum; nullum autem cum sit, extitit eorum, quae sunt, unum aliquod principium. Quis autem sit ille, qui posuit hanc substantiam eorum quae postea extiterunt principium, cum devenerimus in eum locum, qui his destinatus est, prodemus. 80

18. Quoniam autem substantia trifariam divisa est, ut dicebam, in genus, speciem, individuum, et posuimus genus esse animal, hominem autem esse speciem a grege animalium iam secretam, at confusam tamen etiamnum, nec iam figuratam in speciem peculiaris substantiae: cum nomine figuravero homi- 85 nem a genere sumptum, appellans Socratem aut Diogenem aut uno aliquo ex multis quae sunt nominibus, et nomine comprehendero hominem, qui species generis factus est, individuum appello talem substantiam. Sectum est enim genus in speciem, species autem in individuum, individuum autem ubi 90 nomine comprehensum erit, nequit secari in aliud quiddam, sicut secabamus eorum, quae antea dicta sunt, unumquodque. Hanc Aristoteles primitus et potissimum et maxime proprie substantiam appellat, quae neque *de subiecto* aliquo dicitur, neque *in subiecto* est. *De subiecto* autem dicit veluti genus, 95 quod dicebam animal, quod de omnibus singulatim subiectis animalibus, veluti bove, equo et quae sunt reliqua, communi nomine dicitur. Verum est enim dicere hominem animal esse

ὑποκειμένου τινός λέγεται, μήτ' ἐν ὑποκειμένῳ τινί ἐστιν, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος ἢ ὁ τις ἵππος, eodemque redit infra p. 352, 15. 16. 90.

πρώτως] πρώτην C M 91. κυριώτατα] κυριωτάτην C M Lacunam in C explevit M 93. δὲ om C M οἷον εἰ C M ἐτην Roepertus: ἐτη C M 95. κοινῶν C λεγόμενον] λεγομένων C M

ὅτι ζῶον ἄνθρωπος ἐστὶ καὶ ζῶον ἵππος καὶ ζῶον ἐστὶ βοῦς
καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον· τουτέστι τὸ καθ' ὑποκειμένου, τὸ
ἐν ὃν κατὰ πολλῶν καὶ διαφόρων τοῖς εἶδεσι δυνάμενον ὁμοίως
λέγεσθαι. Οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἵππος ἀνθρώπου ἢ ζῶον, οὐδὲ
1 βοῦς· ὅρος γὰρ ὁ τοῦ ζῴου τὸ πᾶσιν ἀρμόζειν τοῖς ζῴοις
ὁμοίως λεγόμενον. Τί γάρ ἐστι ζῶον; ἂν ὀριζώμεθα, πάντα
τὰ ζῶα κοινὸς καταλήψεται ὅρος. Ζῶον γάρ ἐστιν οὐσία ἐμ-
ψυχος, αἰσθητικὴ· τοῦτο βοῦς, ἄνθρωπος, ἵππος, τῶν ἄλλων
5 ἕκαστον. Ἐν ὑποκειμένῳ δὲ, φησὶν, ἐστίν, ὃ ἐν τινι μὴ ὡς
μέρος ὑπάρχον, ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστί, [ὃ ἐστὶ]
τῶν συμβεβηκότων ἕκαστον τῆ οὐσίας, ὃ καλεῖται ποιότης,
καθ' οἷοι τινὲς λεγόμεθα, οἷον λευκοί, γλαυκοί, μέλανες,
δίκαιοι, ἀδικοί, σώφρονες καὶ τὰ τούτων παραπλήσια. Τού-
10 των δὲ ἐν αὐτῷ καθ' αὐτὸ ἀδύνατόν ἐστι γενέσθαι, ἀλλὰ δεῖ
ἐν τινι εἶναι. Εἰ δὲ οὔτε τὸ ζῶον, ὃ κατὰ πάντων λέγω τῶν
καθ' ἕκαστα ζῴων, οὔτε τὰ συμβεβηκότα, ἃ ἐν πᾶσιν οἷς συμ-
βεβηκεν εὐρίσκεται, δυνατὸν αὐτὰ καθ' αὐτὰ γενέσθαι, ἐκ
τούτων δὲ συμπληροῦνται τὰ ἄτομα, ἐκ τῶν οὐκ ὄντων καθέστη-
15 κεν ἢ τριχῆ διηρημένη οὐσία οὐκ ἐξ ἄλλων συνεστῶσα. Πρώ-
τως ἄρα καὶ κυριώτατα καὶ μάλιστα λεγομένη οὐσία εἰ ἐκ τού-
των ἰπάρχει, ἐξ οὐκ ὄντων κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἐστίν. |

19. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς οὐσίας ἀρκέσει τὰ λεγόμενα νῦν.
Οὐ μόνον δὲ ἡ οὐσία καλεῖται γένος, εἶδος, ἄτομον, ἀλλὰ καὶ
20 ὕλη καὶ εἶδος καὶ στέρησις. Διαφέρει δὲ οὐδὲν ἐν τούτοις
μενούσης τῆς τομῆς. Τοιαύτης δὲ οὐσης τῆς οὐσίας, ἔστιν ἡ
τοῦ κόσμου διαταγὴ γεγενημένη κατ' αὐτὸν τοιοῦτόν τινα τρό-
πον. Ὁ κόσμος ἐστὶ κατὰ Ἀριστοτέλην διηρημένος εἰς μέρος
πλείονα καὶ [διάφορα· καὶ] ἐστὶ τοῦ κόσμου μέρος τοῦθ', ὅπερ
25 ἐστὶν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης, ἀπρονόητον, ἀκυβέρνη-
τον, ἀρχούμενον μόνῃ τῆ φύσει τῆ ἐαυτοῦ, τὸ δὲ μετὰ τὴν
σελήνην ἐν πάσῃ τάξει καὶ προνοίᾳ καὶ κυβερνήσει τεταγμένον,
μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ· ἡ δὲ ἐπιφάνεια, πέμπτη

97. τοῦ καθυποκειμένου C 98. ἴδουσι C 99. Οὐδὲν] Οὐδὲ
C M οὐδὲ] ὃ δὲ C 1. τὸ πᾶσιν] πᾶσιν C 1. 2. ζῴου πᾶ-
σιν ἀρμόζει τ. ζ. ὁ. λεγόμενος s. λεγομένοις susp. Roperus 4. τοῦτο]
οἷον susp. M 6. ὑπάρχων C ᾧ ἐστίν, ὃ ἐστὶ Roperus: ᾧ
ἐστί C M 10. αὐτὸ ἀδύνατόν] αὐτὸ τῷ δυνατόν C 12. οὔτε τῶ]
οὔτε C M 14. ἐκ τῶν] τῶν C M 14. 15. καθέστηκεν] καὶ ἐστιν

et equum animal et animal esse bovem et reliquorum quod-
 que. Hoc est quod dicitur *de subiecto*, id quod potest, cum
 unum sit, de multis et diversis ad speciem pariter dici. Nihil
 enim differt equus ab homine, qua animal est, neque bos;
 definitio enim animalis est, quod in omnia animalia quadrare
 pariter dicitur. Quid enim est animal? Cum definiemus, omnia
 animalia comprehendet communis definitio. Animal enim est
 substantia animata, sensibilis, veluti bos, homo, equus, reli-
 quorum quodque. *In subiecto* autem, inquit, est, quod in
 aliquo non tanquam pars existens, non potest seorsum esse
 ab eo, in quo est, veluti est substantiae accidentium quodque,
 quod vocatur *qualitas*, secundum quod *quales* quidam dicimur,
 ut albi, caesii, nigri, iusti, iniusti, modesti et quae sunt ho-
 rum similia. Horum autem unum aliquod per se extare ne-
 quit, sed oportet in aliquo esse. Si autem neque animal, quod
 de omnibus dico quae singula existunt animalibus, neque ac-
 cidentia, quae in omnibus, quibus accidunt, reperiuntur, pos-
 sunt ipsa per se existere, ex his autem confiunt individua: ex
 non-existentibus constat trifariam divisa substantia, quae
 non ex aliis conflata est. Ergo si primitus et maxime pro-
 prie et potissimum appellata substantia ex his extat, ex non-
 existentibus, si Aristotelem audimus, est.

19. Sed de substantia quidem satis erunt, quae nunc
 diximus. Substantia autem non solum genus, species, indivi-
 duum appellatur, sed etiam materia et species et privatio. Dif-
 fert autem nihil, cum maneat in his divisio. Talis autem cum
 sit substantia, mundi descriptio facta est secundum eum in
 hunc fere modum. Mundus secundum Aristotelem divisus est
 in partes complures et diversas, estque mundi pars, quae est
 a terra usque ad lunam, carens providentia, gubernatione,
 contenta sola natura sua; illa autem, quae est post lunam,
 in omni ordine et providentia et gubernatione constituta us-
 que ad superficiem caeli; superficies autem, quae est quinta

C M, qui καὶ delendum esse censet 15. τριχῆ C 15. 16.
 Πρώτως] Πρώτη C M 16. κυριώτατα] κυριωτάτη C M εἰ ἐκ
 Roeperus: ἐκ C M 19. γένος] τὸ γένος C 20. Διαφέρει] Οὐ
 διαφέρει Roeperus οὐδὲν] οὐδὲ C M 24. Lacunam in C ex-
 plevit M 27. τεταγμένον] τεταγμένη C

τις οὐσα οὐσία, φυσικῶν ἀπηλλαγμένη στοιχείων πάντων, ἀφ'
 30 ὧν ὁ κόσμος τὴν σύστασιν ἔχει, καὶ ἔστιν αὕτη τις ἡ πέμπτη
 κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην οὐσία, οἷονεὶ οὐσία τις ὑπερκόσμιος. Καὶ
 γέγονεν αὐτῷ κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ κόσμου καὶ ὁ τῆς φιλο-
 σοφίας διηρημένος λόγος. Φυσικὴ γάρ τις ἀκρόασις αὐτῷ
 γέγονεν, ἐν ἣ πεπόνηται περὶ τῶν φύσει καὶ οὐ προνοία διοι-
 35 κουμένων ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τῆς σελήνης πραγμάτων. Γέγονε
 δὲ αὐτῷ καὶ μετὰ τὰ φυσικὰ περὶ τῶν μετὰ σελήνην ἰδία τις
 ἄλλη οὕτως ἐπιγραφομένη πραγματεία λόγων· γέγονε δὲ αὐτῷ
 περὶ πέμπτης οὐσίας ἴδιος λόγος, ὅς ἐστιν αὐτῷ θεολογού-
 μενος. Τοιαύτη τις καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ὄλων, ὡς τύπῳ περι-
 40 λαβεῖν, [καὶ τῆς] κατὰ Ἀριστοτέλην φιλοσοφίας. Ὁ δὲ περὶ
 ψυχῆς αὐτῷ λόγος ἔστιν ἀσαφής. Ἐν τρισὶ γὰρ συγγράμμα-
 σιν ὄλοις οὐκ ἔστιν εἰπεῖν σαφῶς, ὅ, τι φρονεῖ περὶ ψυχῆς |
 Ἀριστοτέλης. Ὅν γὰρ ἀποδίδωσι τῆς ψυχῆς ὄρον ἔστιν εἰπεῖν
 ῥάδιον, τὸ δὲ ὑπὸ ὄρον δεδηλωμένον ἔστι δυσεύρετον. Ἔστι
 45 γὰρ, φησὶ, ψυχὴ φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχεια, ἣ τίς
 ποτέ ἐστι, λόγων [πάνυ πολλῶν] δεῖται καὶ μεγάλης ζητήσεως.
 Ὁ δὲ θεός, ὁ πάντων τούτων τῶν ὄντων καλῶν αἴτιος, οὗτος
 τῆς ψυχῆς ἔστι καὶ μακροτέρῳ λόγῳ θεωροῦντι γνωσθῆναι χα-
 λεπώτερος. Ὁ δὲ ὄρος, ὃν Ἀριστοτέλης ἀποδίδωσι περὶ τοῦ
 50 θεοῦ, χαλεπὸς μὲν οὐκ ἔστι γνωσθῆναι, νοηθῆναι δὲ ἔστιν
 ἀμήχανος. Νόησις γάρ, φησὶν, ἔστι νοήσεως, ὅπερ ἔστι
 παντάπασι οὐκ ὄν. Ὁ δὲ κόσμος ἀφθαρτος, αἰδῖος κατὰ Ἀρι-
 στοτέλην ἔστιν· οὐδὲν γὰρ ἔχει πλημμελὲς ἐν αὐτῷ, προνοία καὶ
 φύσει κυβερνώμενος. Καταβέβληται δὲ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον
 55 περὶ φύσεως καὶ κόσμου καὶ προνοίας καὶ θεοῦ λόγους, ἀλλὰ
 γὰρ γέγονεν αὐτῷ καὶ πραγματεία λόγων τις ἡθικῶν, ἐπιγρά-
 φει δὲ ταῦτα ἡθικὰ βιβλία, δι' ὧν σπουδαῖον ἐκ φαύλου
 τὸ τῶν ἀκροωμένων ἡθος ἐργάζεται. Ἐὰν [οὖν] ὁ Βασιλείδης
 εὐρεθῆ μὴ τῇ δυνάμει μόνῃ ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῖς καὶ
 60 τοῖς ὀνόμασι τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους δόγματα εἰς τὸν εὐαγγελι-
 κὸν καὶ σωτήριον ἡμῶν λόγον μεθαρμοζόμενος, τί λείψει, ἣ τὰ

34. πεπόνηται] πεποιήται C M 40. καὶ τῆς Roeporus: om C M
 φιλοσοφίας Roeporus: φιλοσοφῆσαι C M, qui conī. φιλοσοφῆσαντα
 43. Ὅν] Ἦν pr C 44. 45. Vide Aristot. de Anima II, c. 1. M
 45. ἣ τίς] ἦτις C 46. λόγων πάνυ πολλῶν] λέγων C: λόγων M: Re-

quaedam substantia, a naturalibus elementis soluta est omnibus, unde mundus fabricam habet, estque haec substantia quaedam secundum Aristotelem quinta, tanquam substantia 35 quaedam supermundana. Atque est ei secundum divisionem mundi et philosophiae sermo divisus. *Physica* enim quaedam *auscultatio* ab illo elaborata est, in qua accurate egit de rebus, quae natura et non providentia administrentur a terra usque ad lunam. Conscriptum autem est ab eo etiam post *Physica* 40 aliud quoddam peculiare opus de iis, quae sunt post lunam, quod exinde *Metaphysicorum* nomen accepit. Conscriptus autem est ab eo *de quinta substantia* peculiaris liber, qui est ei liber de deo rebusque divinis. Talis quaedam est et descriptio universorum, ut universe complectamur, et philosophiae Aristoteli- 45 cae. Disputatio autem eius *de anima* obscura est. In tribus enim integris libris, non licet aperte dicere, quid tandem de anima sentiat Aristoteles. Nam quam reddat definitionem animae, facile est dicere, quid autem definitione illa significatum sit, arduum est requirere. Est enim, inquit, anima naturalis 50 corporis organici entelechia, quae quid tandem sibi velit, disputatione eget uberrima et magna quaestione. Deus autem, omnium horum quae sunt bona auctor, hic ipsa anima difficilior est ad cognoscendum vel otiosius contemplanti. Definitio autem, quam Aristoteles reddit de deo, cognitu quidem non est 55 difficilis, sed quae penitus perspici nequeat. *Cogitatio enim*, inquit, *est cogitationis*, quod est omnino non existens. Mundus autem perennis, aeternus est secundum Aristotelem; nihil enim habet in se vitiosi, quippe qui providentia et natura gubernetur. Instituit autem Aristoteles non solum de natura et mundo et 60 providentia et deo disputationes, verum compositum est ab eo etiam opus quoddam ethicorum, inscribit autem hos *Ethicorum libros*, per quos rectos ex pravis reddit auscultantium mores. Cum igitur Basilides deprehendetur non sola vi, sed etiam ipsis verbis et nominibus Aristotelis placita in evangelicam et 65 salutarem nostram doctrinam transferens, quid relinquetur, nisi

dintegavit locum Roperus, cum *πάνυ πολλῶν* ex l. 48. huc retrahenda esse perspexit. Nos *ἐλέγχων* coniecimus 48. ἔστι] ἔστι
πάνυ πολλῶν C M, qui pro *πολλῶν* susp. *πολλῶ* 58. Ἐὰν οὖν]
Ἐὰν C 61. *λείψει*] *λήψει* C

ἀλλότρια ἀποδόντας | ἐπιδεικνύει τοῖς τούτου μαθηταῖς, ὅτι
ἐθνικούς ὄντας αὐτοὺς Χριστὸς οὐδὲν ὠφελήσει;

20. Βασιλείδης τοίνυν καὶ Ἰσίδωρος, ὁ Βασιλείδου παῖς
65 γνήσιος καὶ μαθητής, φασὶν εἰρηκέναι Ματθίαν αὐτοῖς λόγους
ἀποκρύφους, οὓς ἤκουσε παρὰ τοῦ σωτῆρος κατ' ἰδίαν διδαχ-
θεῖς. Ἰδωμεν οὖν πῶς καταφανῶς Βασιλείδης ὁμοῦ καὶ Ἰσί-
δωρος καὶ πᾶς ὁ τούτων χορὸς οὐχ ἀπλῶς καταψεύδεται μόνου
Ματθίου, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦ σωτῆρος αὐτοῦ. Ἦν, φησὶν, ὅτε
70 ἦν οὐδέν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ οὐδέν ἦν τι τῶν ὄντων, ἀλλὰ ψιλῶς
καὶ ἀνυπονοήτως δίχα παντὸς σοφίσματος ἦν ὅλως οὐδὲ ἔν.
Ὅταν δὲ λέγω, φησί, τὸ ἦν, οὐχ ὅτι ἦν λέγω, ἀλλ' ἵνα σημάνω
τοῦτο ὅπερ βουλομαι δεῖξαι, λέγω, φησὶν, ὅτι ἦν ὅλως οὐδέν.
Ἔστ' ἄρα, φησὶν, ἐκεῖνο οὐχ ἀπλῶς ἄρρητον, ὃ ὀνομάζεται
75 ἄρρητον γοῦν αὐτὸ καλοῦμεν, ἐκεῖνο δὲ οὐδὲ ἄρρητον· καὶ γὰρ
τὸ οὐδ' ἄρρητον οὐκ ἄρρητον ὀνομάζεται, ἀλλὰ ἔστ', φησὶν,
ὑπεράνω παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου. Οὐδὲ γὰρ τῷ κόσμῳ,
φησὶν, ἐξαρκεῖ τὰ ὀνόματα, οὕτως ἐστὶ πολυσχιδής, ἀλλὰ
ἐπιλέλοιπε· καὶ οὐ δέχομαι, φησί, κατὰ πάντων εὐρεῖν κυρίως
80 ὀνόματα, ἀλλὰ δεῖ τῇ διανοίᾳ αὐτοῖς ὀνόματα τῶν ὀνομαζομέ-
νων τὰς ιδιότητας ἀρρήτως ἐκλαμβάνειν. Ἡ γὰρ ὁμωνυμία
ταραχὴν ἐμπεποίηκε καὶ πλάνην τῶν πραγμάτων τοῖς ἀκροωμέ-
νοις. Τοῦτο πρῶτον σφετέρημα καὶ κλέμμα τοῦ Περιπάτου
λαβόντες ἀπατώσι τὴν ἄνοιαν τῶν συναγελαζομένων ἅμα αὐ-
85 τοῖς· πολλαῖς γὰρ γενεαῖς Ἀριστοτέλης Βασιλείδου γεγεννημένος
πρότερος τὸν περὶ τῶν ὁμωνύμων ἐν ταῖς κατη|γορίαις κα-
ταβέβληται λόγον, ὃν ὡς ἴδιον οὗτοι καὶ καινὸν τινὰ καὶ τῶν
Ματθίου λόγων κρυφίων τινὰ ἕνα διασαφοῦσιν.

62. ἐπιδεικνύει τοῖς] ἐπιδεικνῶν αὐτοῖς C: ἐπιδεικνύει αὐτοῖς M

64. Quae c. 20—27 sequuntur de doctrina Basilidis recensuit Bunsenius
in *Analectis Ante-Nicaenis* Vol. I. p. 57 sqq. 65. φησὶν C Ματ-
θαῖον falso M

69. φησὶν, ὅτι] φησὶ τότε C 72. λέγω, φησὶ] λέγη,
φησὶ CM Correxit iam Iacobius, *Basilidis philosophi gnostici sententiae*. Berol.
MDCCCLII. σημάνω] σημανῶ? Roesperus 74. ἄρρητον, ὃ ὀνομάζε-
ται Bunsenius secutus Bernaysium: ἄρρητον ὀνομάζεται C M

75. αὐτὸ] αὐτὸν τὸν ἄρχοντα coni. Gerh. Uhlhornius in libro *Das Basilidianische System mit besonderer Rücksicht auf die Angaben des Hippolytus dargestellt*. Göttingen 1855.: Nos antea τὸ ὄν coniecimus 76. τὸ οὐδ' ἄρρητον] τὸ οὐκ ἄρρητον C M οὐκ ante ἄρρητον delendum

ut redditis, quae aliunde sumpsit, declaremus huius viri discipulis, eos, ut qui ethnici sint, a Christo nihil adiutum iri?

20. Basilides igitur et Isidorus, Basilidae filius genuinus et discipulus, aiunt dixisse sibi Matthiam sermones absconditos, quos audiverit a salvatore peculiariter edoctus. Videamus igitur, quam aperte Basilides simul et Isidorus omnisque eorum cohors non simpliciter unum Matthiam calumniatur, verum etiam salvatorem ipsum. Erat, inquit, cum erat nihil, sed ne nihil quidem illud erat aliquid ex iis quae sunt, sed plane et candidè, remoto omni sophismate, erat prorsus nihil. Cum autem dico, inquit, *erat*, non dico quod erat, sed ut declarem quid mihi velim, aio, inquit, fuisse prorsus nihil. Est enim illud, inquit, non prorsus ineffabile, quod ineffabile nominatur; quippe ineffabile hoc vocamus, illud autem ne ineffabile quidem; etenim id, quod ne ineffabile quidem est, non ineffabile nominatur, sed est, inquit, supra omne nomen, quod nominatur. Etenim ne mundo quidem sufficiunt nomina, ita est multifariam divisus, sed deficient; nec fieri potest, inquit, ut omnium nomina reperiantur propria, sed oportet mente ex iisdem nominibus eorum, quae nominantur, proprietates ineffabiliter intelligere. Aequabilitas enim nominum perturbationem incussit et commutationem rerum iis qui audiunt. Hoc primum plagium et furtum e schola Peripateticorum sumentes decipiunt insipientiam eorum, qui ad eos se congregant. Nam cum Aristoteles multas generationes Basilidem aetate antecesserit, sermonem de homonymis in categoriarum libris exsecutus est, quem hi tanquam proprium quandam et novum et unum ex Matthiae absconditis sermonibus iactant.

censet Uhlhornius 77. Οὐδὲ] Οὐδὲν C. M. Bunsenius 79. οὐ
δέχομαι] An. οὐκ ἐνδέχεται, quod etiam Roperus coniecit? 80.
δεῖ] δὴ C. M. αὐτοῖς ὀνόματα] αὐτοῖς ὀνόμασι susp. M: οὐ τοῖς ὀνό-
μασι Bunsenius Bernaysium secutus: αὐτῇ [ἄνευ vel χωρὶς] ὀνομάτων
Roperus: Sententia desiderare videtur ἐκ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων 81.
In ἐκλαμβάνειν extremam litteram delere voluisse videtur librarius. M
82. ἐκπεποίηκε C 86. πρότερος] πρώτος C. M. Bunsenius 87. καὶ
τῶν] ἐκ τῶν Bunsenius 88. Μαθίου] Μαθαιίου M κρυ-
φίων τινα ἕνα διασ.] κρύφιόν τινα ἐνδιασ. C: κρύφιόν τινα ἐννοίαν διασ.
coni. M: κρυφίων ἐνδιασ. Bunsenius

21. Ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἦν, οὐχ ὕλη, οὐκ οὐσία, οὐκ ἀνού-
 90 σιον, οὐχ ἀπλοῦν, οὐ σύνθετον, οὐκ ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον,
 οὐκ ἄνθρωπος, οὐκ ἄγγελος, οὐ θεός, οὐδὲ ὅλως τι τῶν
 ὀνομαζομένων ἢ δι' αἰσθήσεως λαμβανομένων ἢ νοητῶν πραγ-
 μάτων, ἀλλ' οὕτω καὶ ἔτι λεπτομερεστέρως πάντων ἀπλῶς
 περιγεγραμμένων, οὐκ ὦν θεός, (ὃν Ἀριστοτέλης καλεῖ νόησον
 95 νόησεως, οὗτοι δὲ οὐκ ὄντα) ἀνοήτως, ἀναισθήτως, ἀβούλως,
 ἀπροαιρέτως, ἀπαθῶς, ἀνεπιθυμήτως κόσμον ἠθέλησε ποιῆ-
 σαι. Τὸ δὲ ἠθέλησε λέγω, φησί, σημασίας χάριν, ἀθελήτως
 καὶ ἀνοήτως καὶ ἀναισθήτως· κόσμον δὲ οὐ τὸν κατὰ πλάτος
 καὶ διαίρεσιν γεγεννημένον ὕστερον καὶ διεστῶτα, ἀλλὰ γὰρ
 1 σπέρμα κόσμον. Τὸ δὲ σπέρμα τοῦ κόσμου πάντα εἶχεν ἐν
 ἑαυτῷ, ὡς ὁ τοῦ σινάπεως κόκκος ἐν ἐλαχίστῳ συλλαβῶν ἔχει
 πάντα ὁμοῦ, τὰς ῥίζας, τὸ πρέμνον, τοὺς κλάδους, τὰ φύλλα,
 τὰ ἀνεξαρίθμητα [μετὰ] τῶν κόκκων [ἀπὸ] τοῦ φυτοῦ γεννώ-
 5 μενα σπέρματα πάλιν ἄλλων καὶ ἄλλων πολλάκις φυτῶν κεχυ-
 μένων. Οὕτως οὐκ ὦν θεός ἐποίησε κόσμον οὐκ ὄντα ἔξ οὐκ
 ὄντων, καταβαλόμενος καὶ ὑποστήσας σπέρμα τι ἐν ἔχον πᾶσαν
 ἐν ἑαυτῷ τὴν τοῦ κόσμου πανσπερμίαν. Ἴνα δὲ καταφανέστε-
 ρον ποιήσω τοῦτο ὕπερ ἐκεῖνοι λέγουσι· καθάπερ ὠδὸν ὄρνιθος
 10 εὐποικίλου τινὸς καὶ πολυχρωμάτου, οἷονεὶ τοῦ ταῶνος ἢ ἄλ-
 λου τινὸς ἔτι μᾶλλον πολυμόρφου καὶ πολυχρωμάτου, ἐν ὄν-
 ὄντως ἔχει ἐν ἑαυτῷ πολλὰς οὐσιῶν πολυμόρφων | καὶ πολυ-
 χρωμάτων καὶ πολυσυστάτων ἰδέας, οὕτως ἔχει τὸ καταβληθέν,
 φησὶν, ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ οὐκ ὄν σπέρμα [πανσπερμίαν]
 15 τοῦ κόσμου πολύμορφον ὁμοῦ καὶ πολυούσιον.

22. Πάντα οὖν, ὅσα ἐστὶν εἰπεῖν καὶ ἔτι μὴ εὐρόντα πα-
 ραλιπεῖν, ὅσα τῷ μέλλοντι κόσμῳ γενέσθαι ἀπὸ τοῦ σπέρματος

89. Ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἦν] Ἐπεὶ οὐδὲν C M: Ἐπεὶ οὐδὲν ἦν Bunsenius
 secutus Bernaysium 90. οὐ σύνθετον] οὐκ ἀσύνθετον C οὐκ
 ἀνόητον, οὐκ ἀναίσθητον] οὐ νοητόν, οὐκ αἰσθητόν susp. Iacobius: οὐ
 νοητόν οὐκ ἀναίσθητον Bunsenius: An οὐ νοητόν, οὐκ ἀνόητον, οὐκ αἰσθη-
 τόν, οὐκ ἀναίσθητον, quod etiam Uhlhornius coniecit? 93. λεπτο-
 μερεστέρως] λεπτομερῶς C M: λεπτομεροτέρως Bernaysius et Bunsenius:
 λεπτοτέρως con. Roeperus et Uhlhornius 94. οὐκ ὦν θεός] ὁ οὐκ ὦν
 θεός Roeperus coll. lin. 14. 25. 59. p. 366, 32. 95. οὗτοι] οὗτος
 susp. M 3. πάντα] πᾶσας C M Bunsenius 4. ἀνεξαρίθμητα
 τῶν κόκκων] ἀνεξαρίθμητα, μετὰ τὸν κόκκον C M Bunsenius: ἀνεξ., εἶπα
 τὸν καρπὸν Roeperus ἀπὸ] ... ὁ C: τὰ ἀπὸ M Bunsenius: καὶ τὸ

21. Quandoquidem igitur nihil erat, non substantia, non⁹⁵ insubstantiale, non simplex, non compositum, non incomprehensibile, non insensuale, non homo, non angelus, non deus, neque omnino quidquam eorum, quae nomine appellantur, sive sensu percipiuntur seu mente, sed ita et vel subtilius omnibus prorsus sublatis: non-ens deus, (quem Aristoteles vocat cogitationem cogitationis, hi autem non-entem) sine cogitatione, sine sensu, sine consilio, sine proposito, sine passione, sine cupiditate mundum voluit facere. *Voluit* autem cum dico, inquit, significationis gratia dico, sine voluntate et sine cogitatione et sine sensu, *mundum* autem non illum, qui per latitudinem et separationem postea factus est et diremptus, verum semen mundi. Semen autem mundi omnia habebat in se ipso, ut granum sinapeos in minimo comprehensa habet omnia simul: radices, stirpem, ramos, folia, innumerabilia granorum a¹⁰ planta generata semina plantarum, quae aliae et saepenumero aliae inde funduntur. Ita non-ens deus fecit mundum non-entem ex non-entibus, cum deiiceret et supponeret semen quoddam unum, quod continebat in se mundi universa semina. Quo autem planius faciam, quod illi dicunt: sicuti ovum avis per¹⁵ variae cuiusdam et multicoloris, veluti pavonis aut alius cuiusdam etiam magis variae et versicoloris, cum unum sit, revera continet in se multas multiformium substantiarum et multicolorum et multiplicium formas: ita habet deiectum, inquit, a non-ente deo non-ens semen omnia mundi semina multiformia si²⁰ mul et multifaria in sese.

22. Omnia igitur, quaecunque licet dicere quaeque non reperta praetermittere, quaequae futuro mundo a semine erant

ἀπὸ Roesperus 5. 6. κεχυμένων] κεχυμένα C: κεχυμμένα Bernaysius
 et Bunsenius 6. οὐκ ὄν] ὁ οὐκ ὄν Roesperus ὄντα] ὄν
 C M Bunsenius Cf. infra lin. 14. et p. 320, 75 ed. Oxon. Ut nos
 etiam Iacobius correxit 7. καταβαλλόμενος C M Bunsenius σπέρ-
 μα π] σπέρματι C M 9. ὠδὸν C 10. εὐποικίλου] ἐκ ποικί-
 λλου C: ἐκ ποικίλου M: ἐκποικιλλομένου Bernaysius et Bunsenius
 12. ὄντως] οὕτως C: ὁμως M Bunsenius 14. πανσπερμίαν Uhlhornius
 inseruit: οἰα C M Bunsenius. Cf. cum antecedentibus doctrinam cos-
 mogonicam, quam Appion exponit in *Homiliis Clementis Rom. Hom. VI*,
 c. 3—5. 17. ὅσα ante τῷ om Bernaysius et Bunsenius γε-
 νέσθαι] γηγήσθαι Roesperus

ἔμελλεν ἀρμόζειν, ἀναγκαίοις καιροῖς ἰδίως κατὰ προσθήκην
 αὐξανόμενα, ὡς ὑπὸ τηλικούτου καὶ τοιούτου Θεοῦ, ὅποιον
 20 οὐκ εἶπεῖν οὐδὲ νοήσει δυνατὴ γέγονε χωρῆσαι ἢ κτίσις, [καὶ]
 ἐνυπῆρχε τεθησαυρισμένα τῷ σπέρματι, καθάπερ νεογενεῖ παι-
 δίῳ ὀδόντας ὑστερον ὀρῶμεν καὶ παιρικὴν προσγενέσθαι οὐ-
 σίαν καὶ φρένας καὶ ὅσα παραυξανόμενα ἐκ νέου κατὰ μικρὸν
 ἀνθρώπῳ ἂ μὴ πρότερον ἦν γίνεται. Ἐπεὶ δὲ ἦν ἄπορον εἶ-
 25 πειν προβολὴν τινα τοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ γεγονέναι τι οὐκ ὄν,
 — φεύγει γὰρ πάνυ καὶ δέδοικε τὰς κατὰ προβολὴν τῶν γε-
 γονότων οὐσίας ὁ Βασιλείδης — ποίας γὰρ προβολῆς χρεία, ἢ
 ποίας ὕλης ὑπόθεσις, ἵνα κόσμον Θεὸς ἐργάσῃται, καθάπερ ὁ
 ἀράχνης τὰ μηρύματα, ἢ θνητὸς ἀνθρώπος χαλκὸν ἢ ξύλον
 30 ἢ τι τῶν τῆς ὕλης μερῶν ἐργαζόμενος λαμβάνει; Ἄλλὰ εἶπε,
 φησί, καὶ ἐγένετο, καὶ τοῦτό ἐστιν, ὡς λέγουσιν οἱ ἄνδρες
 οὗτοι, τὸ λεχθὲν ὑπὸ Μωσέως· Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγέν-
 ετο φῶς. Πόθεν, φησί, γέγονε τὸ φῶς; ἐξ οὐδενός· οὐ
 γὰρ γέγραπται, φησί, πόθεν, ἀλλ' αὐτὸ μόνον ἐκ τῆς φωνῆς
 35 τοῦ λέγοντος, ὁ δὲ λέγων, φησὶν, οὐκ ἦν, οὐδὲ τὸ γενόμενον
 ἦν. Γέγονε, φησὶν, ἐξ οὐκ ὄντων τὸ σπέρμα τοῦ κόσμου, ὁ
 λόγος ὁ λεχθεὶς· γενηθήτω φῶς, καὶ τοῦτο, φησὶν, ἔσται
 τὸ λεγόμενον ἐν τοῖς εὐαγγελίοις· Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν,
 ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν |
 40 κόσμον. Λαμβάνει τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τοῦ σπέρματος ἐκείνου
 καὶ φωτίζεται. Τοῦτό ἐστι τὸ σπέρμα, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν
 τὴν πανσπερμίαν, ὃ φησὶν Ἀριστοτέλης γένος εἶναι εἰς ἀπεί-
 ρους τεμνόμενον ἰδέας, ὡς τέμνομεν ἀπὸ τοῦ ζώου βοῦν, ἵπ-
 πον, ἀνθρώπον, ὅπερ ἔστιν οὐκ ὄν. Ὑποκειμένον τοίνυν τοῦ
 45 κοσμικοῦ σπέρματος, ἐκεῖνοι λέγουσιν· ὃ, τι ἂν λέγω, φησὶν,
 μετὰ ταῦτα γεγονέναι, μὴ ἐπιζήτει πόθεν. Εἶχε γὰρ πάντα
 τὰ σπέρματα ἐν ἑαυτῷ τεθησαυρισμένα καὶ κατακείμενα, οἷον
 οὐκ ὄντα, ὑπὸ τε τοῦ οὐκ ὄντος Θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευ-
 μένα. Ἴδωμεν οὖν, τί λέγουσι πρῶτον ἢ τί δεύτερον ἢ τί τρί-

18. ἀρμόζειν] ἀρμόζει conī. M ἀναγκαίοις καιροῖς ἰδίως] ἀναγ-
 καίοις καιροῖς ἰδίους C: ἀναγκαιώς καιροῖς ἰδίους Bernaysius et Bunse-
 nius, sicuti etiam M coniecerat 19. αὐξανόμενα] αὐξανόμενον C:
 αὐξανόμενα Bernaysius et Bunsenius 20. οὐδὲ νοήσει Bernaysius
 et Bunsenius] οὐ νοῆσαι C M Nos antea γέγονεν οὐδὲ χωρῆσαι coniece-
 ramus 20. καὶ uncinis inclusimus: ἀεὶ Bernaysius et Bunsenius

accretura, necessariis temporibus peculiariter per accessionem
 augescencia, ut a tanto et tali deo, qualem nec dicere neque 25
 cogitatione percipere poterat creatura, inerant recondita in se-
 mine, tanquam recens nato infanti dentes posthac cernimus et
 patricam accrescere substantiam et intellectum et quaecunque
 augescenti ex puero paulatim homini cum prius non essent
 accedunt. Quandoquidem autem non poterat dici projectionem 30
 extitisse aliquam non-entis dei aliquid non-ens — refugit enim
 admodum et aversatur eorum quae per projectionem existunt
 substantias Basilides — qualis enim projectionis usus, aut qualis
 materiae suppositio, ut mundum deus fabricaret, tanquam
 aranea fila, aut mortalis homo aes aut lignum aut aliquid de- 35
 mum materiale operans sumit? Verum dixit, inquit, et factum
 est, et hoc est, ut aiunt isti homines, quod dictum est a
 Mose: *Fiat lux, et facta est lux.* Unde, inquit, extitit lux?
 E nihilo; non enim scriptum est, inquit, unde, sed ipsum so-
 lum *e voce dicentis*; is autem qui dixit, inquit, non erat, ne- 40
 que id quod factum est fuit. Factum est, inquit, ex non-
 entibus semen mundi, verbum, quod dictum est: *Fiat lux*, et
 hoc, inquit, est quod dictum est in evangeliiis: *Erat lux vera,*
quae illuminat omnem hominem venientem in mundum. Capit
 principia a semine illo et illuminatur. Hoc est semen, quod 45
 habet in se universa semina, quod Aristoteles ait genus esse
 in infinitas divisum species, veluti dividimus ab animali bovem,
 equum, hominem, quod quidem est non-ens. Cum igitur tan-
 quam fundamentum substratum sit mundanum semen, illi di-
 cunt: Quidquid dico, inquit, post haec factum esse, noli quae- 50
 rere unde. Habebat enim omnia semina recondita in se et
 reposita tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent prae-
 meditata. Videamus igitur, quid dicant primum, aut quid

22. 23. προσγενέσθαι οὐσίαν] προσγένεσιν οὐσίας C M: προσγίνεσθαι οὐ-
 σίαν Bernaysius et Bunsenius 23. παραυξανόμενον C 28. ὕλης
 ὑπόθεσις] ὑλικῆς ὑποθέσεως Bernaysius et Bunsenius 31. ὡς] ὃ
 C M: om Bunsenius 32. 33. 1 Mos. 1, 3. 35. γινόμενον]
 λεγόμενον Roperus 37. ὁ λεχθεὶς] ἐλεχθεὶς C 38—40. Ev.
 Io. 1, 9. 45. ὅ, τι] ὅτι C M 48. οὐκ ὄντα] οὐκ ὄν C M Bun-
 senius Cf. infra I. X. c. 14. p. 320, 80—82. ed. Oxon.: ἔχειν γὰρ ἐν
 ἑαυτῷ τὰ πάντα, οἷον (τὸν C M) οὐκ ὄντα, ὑπὸ [τε] τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ
 γενέσθαι προβεβουλευμένα. 48. οὐκ ante ὄντος om corr C

50 τον τὸ ἀπὸ τοῦ σπέρματος τοῦ κοσμικοῦ γεγεννημένον. Ἦν, φησίν, ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι υἰότης τριμερής, κατὰ πάντα τῷ οὐκ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος, γενητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς υἰότητος τῆς τριχῆ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερές, τὸ δὲ [παχυμερές, τὸ δὲ] ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπ-

55 τομερές εὐθέως πρῶτον ἅμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν πρῶτην καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφυξε καὶ ἀνῆλθε καὶ ἀνέδραμε κάτωθεν ἄνω, ποιητικῶς τινὶ χρησάμενον τάχει

ὡσεὶ πτερόν ἢ ἐνόημα,

καὶ ἐγένετο, φησί, πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ δι' ὑπερ-
60 βολὴν κάλλους καὶ ὠραιότητος πᾶσα φύσις ὀρέγεται, ἄλλη δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμερεστέρα ἔτι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμη-
τική τις οὖσα, ἀναδραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη· πολὺ γὰρ ἐνδεε-
στέρα τῆς λεπτομερείας, ἧς εἶχεν ἢ δι' αὐτῆς υἰότης ἀναδρα-
μοῦσα, ἀπελείπετο. Ἐπτέρωσεν οὖν αὐτὴν ἢ υἰότης ἢ παχυμε-
65 ρεστέρα τοιοῦτῳ τινὶ πτεροῦ, ὁποῖόν τι διδάσκαλος ὧν Πλάτων Ἀριστοτέλους ἐν Φαίδρῳ τὴν ψυχὴν πτεροῖ, | καὶ καλεῖ τὸ τοι-
οῦτο Βασιλείδης οὐ πτερόν, ἀλλὰ πνεῦμα ἅγιον, ὃ εὐεργετῆ
ἢ υἰότης ἐνδυσσάμενη καὶ εὐεργετῆται. Εὐεργετῆται μὲν, ὅτι κα-
θάπερ ὄρνιθος πτερόν αὐτὸ κατ' αὐτὸ τοῦ ὄρνιθος ἀπηλλαγμέ-
70 νον οὐκ ἂν γένοιτό ποτε ὑψηλὸν οὐδὲ μετάρσιον, οὐδ' αὖ ὄρνις ἀπολελυμένος τοῦ πτεροῦ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ὑψηλὸς οὐδὲ μετάρσιος. Τοιοῦτόν τινα τὸν λόγον ἔσχεν ἢ υἰότης πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα. Ἀναφερο-
μένη γὰρ ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἢ υἰότης ὡς ὑπὸ πτεροῦ ἀναφέ-
75 ρει τὸ πτερόν, τουτέστι τὸ πνεῦμα, καὶ πλησίον γενομένη τῆς λεπτομεροῦς υἰότητος καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐκ ὄντος καὶ δημιουργήσαντος ἐξ οὐκ ὄντων, ἔχειν μὲν αὐτὸ μετ' αὐτῆς οὐκ ἠδύνατο, ἦν γὰρ οὐχ ὁμοούσιον, οὐδὲ φύσιν εἶχε μετὰ τῆς υἰότητος· ἀλλὰ ὡσπερ ἔστι παρὰ φύσιν καὶ ὀλέθριος τοῖς ἰχθύσιν ἀῆρ
80 καθαρὸς καὶ ξηρός, οὕτω τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἦν παρὰ φύ-
σιν ἐκείνο τὸ ἀρρήτων ἀρρητότερον καὶ πάντων ἀνώτερον ὀνο-
μάτων τοῦ οὐκ ὄντος ὁμοῦ θεοῦ χωρίον καὶ τῆς υἰότητος. Κατ-

50. τὸ] ὁ C M: om Bunsenius 51. αὐτῷ] ἐαυτῷ C M Cf. infra p. 320, 83. ed. Ox. 52. θεῷ ὁμοούσιος] θεομοούσιος C 54. Uncis inclusa supplevimus coll. p. 321, 86: om C M 56. οὐκ ὄντος] ὄντος C M Cf. infra p. 321, 88. 89. 57. χρησάμενος C M Bunsenius 58. Hom. Od. 7, 36. ἢ ἐνόημα] ἢ ἐνόημα C 63.

secundum, aut quid tertium id quod a mundano semine exitit. Erat, inquit, in ipso semine filietas tripartita, per omnia non-enti deo consubstantialis, generata ex non-ente. Huius filietatis trifariam divisae aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purgationis indigens. Subtile igitur statim ubi primum exitit seminis prima deiectione a non-ente perripuit et surrexit et escendit ab inferno in superum poetica quadam usum celeritate

tanquam penna aut cogitatio,

et devenit, inquit, ad non-entem. Illum enim propter exsuperantiam pulcritudinis et formositatis omnis natura expetit, alia autem aliter. Crassior autem illa adhuc manens in semine, utpote imitabilis quaedam, escendere quidem non potuit; multo enim inferior subtilitate, quam habuit filietas, quae sua ope escendit, relicta est. Instruxit igitur filietas crassior talibus sese quibusdam alis, qualibus Plato, is qui magister erat Aristotelis, in Phaedro animam instruxit, et vocat tale Basilides non alas, sed spiritum sanctum, quem induta beneficio afficit filietas et vicissim beneficio afficitur. Quippe beneficio afficit, quando veluti avis alae ipsae per se, remotae ab avi, non facile in sublime ferrentur, nec rursus avis, remota ab alis, non facile ferretur in altum. Talem quandam rationem habebat filietas ad spiritum sanctum et spiritus ad filietatem. Sublata enim a spiritu filietas tanquam ab alis tollit alas, hoc est spiritum, et ubi appropinquavit subtili filietati et deo non-enti et qui fabricavit ex non-entibus, attinere quidem illum secum non poterat; erat enim non consubstantialis, nec naturam habebat cum filietate; sed sicuti contra naturam est piscibus et perniciosus aër purus et aridus, ita spiritui sancto erat contra naturam ille ineffabilibus ineffabilior et omnibus superior nominibus non-entis dei simul locus et filietatis. Reliquit igitur eum filietas prope locum illum beatum et qui mente com-

λεπτομερείας C 63. 64. ἀναδραμοῦσα] ἀναδραμοῦσα, ἀναδραμοῦσα δὲ
Bernaysius et Bunsenius 65. ὦν] ὦ C: ὁ M Bunsenius 66.
Φαίδρω] Φαίδρων C M 68. ἐβεργετεῖται C 74. γὰρ ὑπὸ] γὰρ ἀπὸ C M
Bunsenius 76. οὐκ ἄντος] οἰκοῦντος C: διοικοῦντος conl. M Correxit Iacobus
78. οὐδὲ] οὐσ (sic) δὲ C: οὐσίας δὲ M Correxit Iacobus μετὰ] αὐτῆς
Bunsenius 81. ἀρρήτων] ἀρρητων C M Correxit Iacob. 82. θεοχωρίον C

ἐλπιεν οὖν αὐτὸ πλησίον ἢ υἰότης ἐκείνου τοῦ μακαρίου καὶ νοηθῆναι μὴ δυναμένου μηδὲ χαρακτηρισθῆναι τινὶ λόγῳ χω-
 85 ρίου οὐ παντάπασιν ἔρημον οὐδὲ ἀπηλλαγμένον τῆς υἰότητος· ἀλλὰ γὰρ ὡσπερ εἰς ἄγγος ἐμβληθὲν μύρον εὐωδέστατον εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἐπιμελῶς ἐκκενωθεῖη, ὁμως ὁσμὴ τις ἔτι μένει τοῦ μύρου καὶ καταλείπεται, κἂν ἢ κεχωρισμένον τοῦ ἀγγείου, καὶ μύρου ὁσμὴν τὸ ἀγγεῖον ἔχει, εἰ καὶ μὴ μύρον, οὕτως τὸ
 90 πνεῦμα τὸ ἅγιον μεμνήηκε τῆς | υἰότητος ἄμοιρον καὶ ἀπηλ-
 λαγμένον, ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῷ μύρον παραπλησίως τὴν δύναμιν, [τῆς υἰότητος] ὁσμὴν· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ λεγόμενον· ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρῶν, ἢ ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου φερομένη ὁσμὴ ἄνωθεν κάτω
 95 μέχρι τῆς ἀμορφίας καὶ τοῦ διαστήματος τοῦ κατ' ἡμᾶς, ὅθεν ἤρξατο ἀνελεθεῖν ἡ υἰότης οἶονεῖ ἐπὶ πτερύγων ἀετοῦ, φησί, καὶ τῶν μεταφρένων ἐνεχθεῖσα. Σπεύδει γὰρ, φησί, πάντα κάτωθεν ἄνω, ἀπὸ τῶν χειρόνων ἐπὶ τὰ κρείττονα· οὐδὲν δὲ οὕτως ἀνόητόν ἐστι τῶν [ἐν] τοῖς κρείττοσιν, ἵνα μὴ κατέλθῃ κάτω.
 1 Ἡ δὲ τρίτη υἰότης, φησὶν, ἢ ἀποκαθάρσεως δεομένη ἐμμεμνήηκε τῷ μεγάλῳ τῆς πανσπερμίας σωρῶ εὐεργετοῦσα καὶ εὐεργετουμένη. Τίνα δὲ τὸν τρόπον εὐεργετεῖται καὶ εὐεργετεῖ, ὕστερον ἔροῦμεν κατὰ τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ γενόμενοι λόγον.

5 23. Ἐπεὶ οὖν γέγονε πρώτη καὶ δευτέρα ἀναδρομὴ τῆς υἰότητος καὶ μεμνήηκεν αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸν εἰρη-
 μένον τρόπον, στερέωμα τῶν ὑπερκοσμίων καὶ τοῦ κόσμου με-
 ταξὺ τεταγμένον — διήρηται γὰρ ὑπὸ Βασιλείδου τὰ ὄντα εἰς
 δύο τὰς προεχεῖς καὶ πρώτας διαιρέσεις, καὶ καλεῖται κατ'
 10 τὸν τὸ μὲν τι κόσμος, τὸ δὲ τι ὑπερκόσμια, τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ
 κόσμου καὶ τῶν ὑπερκοσμίων μεθόριον πνεῦμα τοῦτο, ὅπερ
 ἐστὶ καὶ ἅγιον καὶ τῆς υἰότητος ἔχει μένουσαν ἐν ἑαυτῷ τὴν
 ὁσμὴν — ὄντος οὖν τοῦ στερεώματος, ὃ ἐστὶν ὑπεράνω τοῦ
 οὐρανοῦ, διέσφριξε καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ σπέρματος
 15 καὶ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ ὃ μέγας ἄρχων, ἢ κεφαλὴ τοῦ

83. ἢ υἰότης] υἰότητος C M 84. μηδὲ] μὴ μὴ δὲ C 86. μύ-
 ρον C 89. ἔχει εἰ] εἰ C: ἔχει conl. M μύρον C 92. τῆς
 υἰότητος add Uhlhornius coll. l. 46. 47 et p. 321, 2 ed. Ox.: om C M
 Bunsenius Iacobius, qui pro ὁσμὴν legendum esse censet ὁσμῆς 92.
 93. Cf. Psalm. 132, 2. Ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆν [κεφαλῆς] τὸ καταβαῖνον
 ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρῶν κ. τ. λ. 96. 97. Cf. 5 Mos.
 32, 11. Ὡς ἀετὸς σκεπάσαι νοσοιᾶν ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς νεοσσοῖς αὐτοῦ

prehendi aliquove verbo designari nequeat, non penitus desertum nec seiunctum a filietate; sed veluti in vasculum infusum unguentum fragrantissimum si vel diligentissima cura evacuabitur, tamen odor quidam unguenti etiamtum manet et relinquitur, etiamsi a vasculo separatum sit, et unguenti odorem⁹⁰ retinet vas, etsi non unguentum: ita spiritus sanctus remansit a filietate remotus et seiunctus, habet autem in se unguenti similiter vim suam, filietatis odorem, et hoc est, quod dictum est: *Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam Aaron*, a spiritu sancto delatus odor ex alto in imum usque⁹⁵ ad informitatem et gradum nostrum, unde coeperat surgere filietas, tanquam in alis aquilae, inquit, eiusque dorso sublata. Nituntur enim omnia, inquit, ex imo in altum, a deterioribus in meliora; nihil autem adeo ineptum est eorum, quae in melioribus sunt, ut ne descendat in imum (h. e. non descendit¹ quidquam eorum, quae in alto sunt, in imum). Tertia autem filietas, inquit, ea quae purgatione eget, immansit in magno universorum seminum acervo beneficia et edens et recipiens. Quem autem in modum beneficia edat et recipiat, posthac di-⁵ cemus, ubi ad locum ei rei proprium devenerimus.

23. Cum igitur extiterit prima et altera escensio filietatis et manserit ibi spiritus sanctus eo quo diximus modo, firmamentum in medio supramundanorum et mundi collocatum — divisa enim sunt a Basilide quaeque sunt in duas¹⁰ praecellentes et principes classes, et vocatur secundum eum alterum quoddam *mundus*, alterum autem quoddam *supramundana*, quod autem in medio est mundi et supramundanorum *conterminus spiritus* ille, is qui est et sanctus et filietatis habet manentem in sese odorem — cum igitur sit firmamentum,¹⁵ quod est super caelum, erupit et generatus est a mundano semine et seminario acervi *magnus archon*, caput mundi, pul-
επεπόθησε, διείς τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτούς, καὶ ἀνέλαβεν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτοῦ. Cf. 2 Mos. 19, 4. 99. ἀνόητόν] ἀκίνητόν Bunsenius ἐν add M: om C 1. ἐμμεμένηκε Roeperus: μεμένηκε C M Bunsenius 6. αὐτοῦ] αὐτὸ coni. Uhlhornius τὸν] τῶν τὸν Uhlhornius 7. στερέωμα τῶν] στερωμένων C Uhlhornius: στερωμάτων M Bunsenius 9. προσεχέις C Bunsenius 11. μενθόριον C 13. ὄντος] ἐντός Bernaysius et Bunsenius 14. ἐγε- νήθη C

κόσμον, κάλλος τι καὶ μέγεθος καὶ δύναμις λυθῆναι μὴ δυνα-
 μένη. Ἄρρητων γάρ, | φησὶν, ἐστὶν ἀρρητότερος καὶ δυνατῶν
 δυνατώτερος καὶ σοφῶν σοφώτερος, καὶ ὅ, τι ἂν εἴπῃς πάν-
 των τῶν καλῶν κρείττων· οὗτος γεννηθεὶς ἐπῆρεν ἑαυτὸν καὶ
 20 μετεώρισε καὶ ἠνέχθη ὅλος ἄνω μέχρι τοῦ στερεώματος, τῆς δὲ
 ἀναδρομῆς καὶ τοῦ ὑψώματος τὸ στερέωμα τέλος εἶναι νομίσας,
 καὶ μηδὲ εἶναι μετὰ ταῦτα ὅλως μηδὲν ἐπινοήσας, ἐγένετο μὲν
 ὑποκειμένων πάντων, ὅσα ἦν λοιπὸν κοσμικά, σοφώτερος, δυ-
 νατώτερος, εκπρεπέστερος, φωτεινότερος, πᾶν ὅ, τι ἂν εἴπῃς
 25 καλὸν διαφέρων χωρὶς μόνῃς τῆς ὑπολελειμμένης υἰότητος ἐπὶ ἐν
 τῇ πανσπερμίᾳ· ἠγνόει γὰρ ὅτι ἐστὶν αὐτοῦ σοφώτερα καὶ δυ-
 νατωτέρα καὶ κρείττων. Νομίσας οὖν αὐτὸς εἶναι κύριος καὶ
 δεσπότης καὶ σοφὸς ἀρχιτέκτων τρέπεται εἰς τὴν καθ' ἑκάστα
 κτίσιν τοῦ κόσμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἠξίωσε μὴ εἶναι μόνος,
 30 ἀλλὰ ἐποίησεν ἑαυτῷ καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῶν ὑποκειμένων υἱὸν
 ἑαυτοῦ πολὺ κρείττονα καὶ σοφώτερον. Ταῦτα γὰρ ἦν πάντα
 προβεβουλευμένος ὁ οὐκ ὦν θεός, ὅτε τὴν πανσπερμίαν κατέ-
 βαλεν. Ἰδὼν οὖν τὸν υἱὸν ἐθαύμασε καὶ ἠγάπησε καὶ κατε-
 πλάγη· τοιοῦτον γὰρ τι κάλλος ἐφαίνετο υἱοῦ τῷ μεγάλῳ ἄρ-
 35 χοντι· καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν ἐκ δεξιῶν ὁ ἄρχων. Αὕτη ἐστὶν ἡ
 κατ' αὐτοὺς ὀγδοὰς λεγομένη, ὅπου ἐστὶν ὁ μέγας ἄρχων κα-
 θήμενος. Πᾶσαν οὖν τὴν ἐπουράνιον κτίσιν, τουτέστι τὴν αἰ-
 θέρειον, αὐτὸς εἰργάσατο ὁ δημιουργὸς ὁ μέγας σοφός· ἐνήργει
 δὲ αὐτῷ καὶ ὑπετίθετο ὁ υἱὸς ὁ τούτου γενόμενος, ὦν αὐτοῦ
 40 τοῦ δημιουργοῦ πολὺ σοφώτερος.

24. Αὕτη ἐστὶν ἡ κατὰ Ἀριστοτέλην σώματος φυσικοῦ |
 οργανικοῦ ἐντελέχεια, ψυχὴ ἐνεργοῦσα τῷ σώματι, ἧς δίχα
 τὸ σῶμα ἐργάζεσθαι οὐδὲν δύναται, μείζον καὶ ἐπιφανέστερον
 καὶ δυνατώτερον καὶ σοφώτερον τοῦ σώματος. Ὅν λόγον οὖν
 45 Ἀριστοτέλης ἀποδέδωκε περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος πρό-
 τερος, Βασιλείδης περὶ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος καὶ τοῦ κατ' αὐ-
 τὸν υἱοῦ διασαφεῖ. Τὸν τε γὰρ υἱὸν ὁ ἄρχων κατὰ Βασιλείδην

16. λυθῆναι] λαληθῆναι Bernaysius et Bunsenius, coll. p. 321, 5 ed.
 OX. κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκλαλήτω 17. Ἄρρητον C 19. καὶ ante
 μετεώρισε om C Bunsenius 20. μετεώρισε καὶ ἠνέχθη] μετεώρισας
 καὶ ἐνέχθεις Uhlhornius στερεώματος, τῆς δὲ] στερεώματος ἔστη, τῆς
 δὲ C Uhlhornius: στερεώματος· ἔστη δὲ, τῆς Bunsenius 22. ὅλως
 μηδὲν εἶναι C 25. μονῆς τῆς ὑπολελυμένης C 26. ἐστὶν αὐτοῦ]

critudo quaedam et magnitudo et potestas indissolubilis. Ineffabilibus enim, inquit, est ineffabilior et potentibus potentior et sapientibus sapientior et quidquid dices omni pulcritudine praestantior. Hic postquam generatus est in altum sese sustulit et sublimis abiit et sublatus est totus superne usque ad firmamentum; sed escensionis et sublacionis firmamentum finem esse arbitratus, nec quidquam omnino esse post haec opinatus, extitit quidem subiacentibus omnibus, quaecunque restabant mundana, sapientior, potentior, illustrior, splendidior, denique quidquid dixeris eminens pulcrum praeter solam filietatem, quae etiamtum relicta erat in seminario. Ignorabat enim eam esse semet sapientiosem et potentiosem et superiosem. Arbitratus igitur se demum esse dominum et imperatorem et intelligentem architectum vertitur ad singularum quarumque partium fabricam mundi. Et primum quidem decrevit non manere solus, sed fecit sibi et generavit ex subiacentibus filium se ipso longe superiosem et sapientiosem. Haec enim omnia antea secum statuemat non-ens deus, cum seminarium poneret. Postquam igitur vidit filium, miratus est et adamavit et percussus est; talis enim quaedam pulcritudo filii apparuit magno archonti; et considerare iussit eum ad dexteram suam archon. Haec est quae secundum illos vocatur ogdoas, ubi considet magnus archon. Omnem igitur caelestem fabricam, hoc est aetheream, ipse fabricavit demiurgus, magnus sapiens, vigorem autem ei indebat et suggerebat filius ab ipso ortus, qui erat ipso demiurgo longe sapientior.

24. Haec est illa secundum Aristotelem corporis naturalis organici entelechia, anima efficax in corpore, sine qua corpus operari nequit, maius quoddam et illustrius et potentius et sapientius corpore. Quam igitur rationem Aristoteles reddidit de anima et corpore prior, Basilides de magno archonte et eo quem statuit filio illustrat. Etenim et filium archon secundum Basilidem generavit, et animam opus et ef-

ἔστι νῦν τοῦ C 26. 27. σοφώτερα καὶ δυνατώτερα C M Bunsenius
 27. κρείττων] κρείττω M Bunsenius 30. υἱῶν C 34. ἐφαίνετο
 Bunsenius: ἐγένετο C M Iacobius, qui scribendum esse censet: x. ἐγένετο τῷ υἱῷ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος 36. αὐτοῦς] αὐτοῦ C: αὐτὸν susp.
 M Bunsenius 44. τοῦ σώματος] τῆς ψυχῆς C M Bunsenius

γεγέννηκε, τὴν τε ψυχὴν ἔργον καὶ ἀποτελέσματ' αὐτῆς φησὶν εἶναι ὁ Ἀριστοτέλης φυσικοῦ σώματος ὀργανικοῦ ἐντελέχειαν. Ὡς οὖν
 50 ἡ ἐντελέχεια διοικεῖ τὸ σῶμα, οὕτως ὁ υἱὸς διοικεῖ κατὰ Βασι-
 λείδην τὸν ἀρρητὸν ἀρρητότερον Θεόν. Πάντα οὖν ἔστι προ-
 νοούμενα καὶ διοικούμενα ὑπὸ τῆς ἐντελεχείας τοῦ ἄρχοντος τοῦ
 μεγάλου τὰ αἰθέρια, ἅπαντα μέχρι σελήνης ἐστίν· ἐκεῖθεν γὰρ
 ἀπὸ αἰθέρος διακρίνεται. Κεκοσμημένων οὖν πάντων τῶν αἰ-
 55 θερίων πάλιν ἀπὸ τῆς πανσπερμίας ἄλλος ἄρχων ἀνέβη, μεί-
 ζων μὲν πάντων τῶν ὑποκειμένων χωρὶς μέντοι τῆς καταλειμ-
 μένης υἰότητος, πολὺ δὲ ὑποδεέστερος τοῦ πρώτου ἄρχοντος.
 Ἔστι δὲ καὶ οὗτος ἄρρητος ὑπ' αὐτῶν λεγόμενος. Καὶ καλεῖ-
 ται ὁ τόπος οὗτος ἑβδομάς, καὶ πάντων τῶν ὑποκειμένων οὐ-
 60 τὸς ἔστι διοικητὴς καὶ δημιουργός, ποιήσας καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ
 υἱὸν ἐκ τῆς πανσπερμίας, καὶ αὐτὸς ἑαυτοῦ φρονιμώτερον καὶ
 σοφώτερον, παραπλησίως τοῖς ἐπὶ τοῦ πρώτου λελεγμένοις. Τὸ
 δὲ ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ὁ σωρὸς αὐτὸς ἐστὶ, φησὶ, καὶ ἡ
 πανσπερμία, καὶ γίνεται κατὰ φύσιν τὰ γινόμενα ὡς φθάσαν
 65 τεχθῆναι ὑπὸ τοῦ τὰ μέλλοντα λέγεσθαι, ὅτε δεῖ καὶ οἶα δεῖ
 καὶ ὡς δεῖ λελογισμένῳ. Καὶ τούτων ἔστιν ἐπιστάτης ἢ φρον-
 τιστῆς ἢ δημιουργὸς οὐδεὶς· ἀρκεῖ γὰρ αὐτοῖς ὁ λογισμὸς ἐκεῖ-
 νος, ὃν ὁ οὐκ ὦν ὅτε ἐποίει ἐλογίζετο. |

25. Ἐπεὶ οὖν τετέλεσται κατ' αὐτοῦς ὁ κόσμος ὅλος καὶ
 70 τὰ ὑπερκόσμια καὶ ἔστιν ἐνδεὲς οὐδέν, λείπεται δὲ ἐν τῇ παν-
 σπερμίᾳ ἡ υἰότης ἡ τρίτη, ἡ καταλειμμένη εὐεργετεῖν καὶ εὐερ-
 γειεῖσθαι ἐν τῷ σπέρματι, καὶ ἔδει τὴν ὑπολειμμένην υἰότητα
 ἀποκαλυφθῆναι καὶ ἀποκατασταθῆναι ἄνω ἐκεῖ ὑπὲρ τὸ μεθό-
 ριον πνεῦμα πρὸς τὴν υἰότητα τὴν λεπτιομερῆ καὶ μιμητικὴν καὶ
 75 τὸν οὐκ ὄντα, ὡς γέγραπται, φησὶ· Καὶ ἡ κτίσις αὐτῆ συ-
 στενάξει καὶ συνωδίνει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν
 τοῦ Θεοῦ ἐκδεχομένη. Υἱοὶ δέ, φησὶν, ἔσμεν ἡμεῖς οἱ
 πνευματικοί, ἐνθάδε καταλειμμένοι διακοσμησάμενοι καὶ διατυ-

48. γεγέννηκε C τὴν τε ψυχὴν] τῆς τε ψυχῆς Bunsenius φησιν]
 ὡς φησιν C M Correxuit Bunsenius 52. ἐντελεχείας] μεγάλης C:
 μεγαλειότητος susp. M Bunsenius 54. αἰθέρος] αἰθέριος C M Bun-
 senius κεκοσμημένων C 56. μὲν] μέντοι C M 58. καὶ
 οὗτος ἄρρητος] οὗτος καὶ ὁ ἄρρητος Bunsenius coll. p. 370, 89. 61.
 αὐτὸς ἑαυτοῦ] αὐτὸν ἑαυτοῦ susp. M Bunsenius 64. 65. φθάσαν—
 λέγεσθαι] Locum desperatum ita tentat Roepers, ut proponat φθάσαν

fectum ait esse Aristoteles naturalis organici corporis entelechiam. Sicut igitur entelechia regit corpus, ita filius regit secundum Basilidem ineffabilibus ineffabiliorem deum. Omnia igitur sunt provisa et recta ab entelechia magni archontis aetherea, quae quidem usque ad lunam pertinent; inde enim 55 aër ab aethere discernitur. Ornatis igitur universis aethereis rursus a seminario alius archon surrexit, maior quidem omnibus subiacentibus praeter relictam filietatem, multo autem inferior primo archonte. Est autem hic quoque ineffabilis ab iis dictus. Et vocatur hic locus hebdomas, omniumque sub-60 iacentium est hic rector et opifex, qui sibi et ipse fecit filium ex seminario, et ipse semet sapientiorum et intelligentiorum similiter iis, quae de primo diximus. Illud autem quod est in hoc gradu acervus ipse est, inquit, et seminarium, et existunt secundum naturam ea quae existunt, ut supra dictum est, ab 65 eo, qui futura quando oportet et qualia oportet et quomodo oportet meditatus est. Et horum est praefectus aut curator aut opifex nemo. Sufficit enim iis ratiocinatio illa, quam non-ens, cum faciebat, inibat.

25. Quoniam igitur perfectus est secundum illos uni-70 versus mundus et quae sunt supramundana, nec quidquam deest ad perfectionem, relinquatur autem in seminario filietas tertia illa, quae relictam est ad benefaciendum et benepatendum in semine: oportebat etiam relictam filietatem revelari et revolvi superne illuc super conterminum spiritum ad filie-75 tatem subtilem et imitabilem et ad non-entem, ut scriptum est, inquit: *Et creatura ipsa congemiscit et parturit revelationem filiorum dei expectans.* Filii autem, inquit, sumus nos spirituales, qui sumus hic relictam ad ordinandas et effingendas

ἐλέχθη—γενήσεσθαι, Uhlhornius autem φθάσαντα—λέγεσθαι, R. Scottus λεχθῆναι pro τεχθῆναι, a reliquis abstinens, Bunsenius ἐφθασε—γί-
νεσθαι 65. δεῖ καὶ οἷα] δικαιοῦ ἄ C M 66. λελογισμένον] λε-
λογισμένῳ C M 68. ὃν δ] ὁ C M Correxerit Iacobius ὅτε] ὅτῃ
C καὶ ἐλογίζετο susp. M 70. δὲ] δὴ coni. M 71. 72.
ἐβεργετείσθαι C 72. ἔδει] δὴ C M: δεῖ Bunsenius 75—77.
Cf. Rom. 8, 19. ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν
υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. 22. οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει
καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 76. συστενάζει C

πῶσαι καὶ διορθώσασθαι καὶ τελειῶσαι τὰς ψυχὰς κάτω φύσιν
 80 ἐχούσας μένειν ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι. Μέχρι μὲν οὖν
 Μωσέως ἀπὸ Ἀδὰμ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία, καθὼς
 γέγραπται· ἐβασίλευσε γὰρ ὁ μέγας ἄρχων ὁ ἔχων τὸ τέλος αὐτοῦ
 μέχρι στερεώματος, νομίζων αὐτὸς εἶναι θεὸς μόνος, καὶ ὑπὲρ
 αὐτὸν εἶναι μηδέν, πάντα γὰρ ἦν φυλασσόμενα ἀποκρύφῳ σιωπῇ.
 85 Τοῦτο, φησὶν, ἐστὶ τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς προτέραις γενεαῖς οὐκ
 ἐγνωρίσθη, ἀλλὰ ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις βασιλεὺς καὶ κύ-
 ριος ὡς ἐδόκει τῶν ὄλων ὁ μέγας ἄρχων, ἡ ὀγδοάς. Ἦν δὲ καὶ
 τούτου τοῦ διαστήματος βασιλεὺς καὶ κύριος ἡ ἑβδομάς, καὶ
 ἔστιν ἡ μὲν ὀγδοάς ἄρρητος, ῥητὸν δὲ ἡ ἑβδομάς. Οὗτος ἐστὶ,
 90 φησὶν, ὁ τῆς ἑβδομάδος ἄρχων ὁ λαλήσας τῷ Μωϋσῇ καὶ εἰπών·
 Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ τὸ
 ὄνομα τοῦ θεοῦ οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς (οὕτως γὰρ θέλουσι
 γεγράφαι), τουτέστι τοῦ ἀρρήτου τῆς ὀγδοάδος ἄρχοντος θεοῦ.
 Πάντες οὖν οἱ προφηταὶ οἱ πρὸ τοῦ σωτήρος, φησὶν, ἐκεῖθεν
 95 ἐλάλησαν. Ἐπεὶ οὖν ἔδει ἀποκαλυφθῆναι, φησὶν, ἡμᾶς τὰ
 τέκνα τοῦ θεοῦ, | περὶ ὧν ἐστéναξε, φησὶν, ἡ κίσις καὶ ὠδινεν,
 ἀπεκδεχομένη τὴν ἀποκάλυψιν, ἦλθε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν
 κόσμον, καὶ διῆλθε διὰ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κυριό-
 τητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου· ἦλθε δὲ ὄντως, καί-
 1 περ οὐδὲν κατήλθεν ἄνωθεν, οὐδὲ ἐξέστη ἡ μακαρία νιότης
 ἐκείνου τοῦ ἀπερινοήτου καὶ μακαρίου οὐκ ὄντος θεοῦ. Ἀλλὰ
 γὰρ καθάπερ ὁ νάφθας ὁ Ἰνδικός, ὀφθεῖς μόνον ἀπὸ πάντων
 πολλοῦ διαστήματος συνάπτει πῦρ, οὕτω κάτωθεν ἀπὸ τῆς
 5 ἀμορφίας τοῦ σωροῦ διήκουσιν αἱ δυνάμεις μέχρις ἄνω τῆς
 νιότητος. Ἄπτει μὲν γὰρ καὶ λαμβάνει τὰ νοήματα κατὰ τὸν
 νάφθαν τὸν Ἰνδικόν, οἷον ἄφθας τις ὧν ὁ τοῦ μεγάλου τῆς
 ὀγδοάδος ἄρχοντος υἱὸς ἀπὸ τῆς μετὰ τὸ μεθόριον μακαρίας
 νιότητος. Ἡ γὰρ ἐν μέσῳ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν τῷ μεθोरίῳ
 10 τῆς νιότητος δυνάμεις ῥέοντα καὶ φερόμενα τὰ νοήματα τῆς νιό-
 τητος μεταδίδωσι τῷ νιῷ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος.

79. κάτω] κατὰ C M: τὰς Bunsenius

80. 81. Cf. Rom. 5, 13. 14.

ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ . . . ἀλλ' ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως κ. τ. λ.

85. 86. Alludere videntur verba

ad Coloss. 2, 3 et 1, 26. 27.

89. [ῥητὸν] ῥητὸς Bunsenius

91. 92.

Cf. 2 Mos. 6, 2. 3. Ἐγὼ κύριος, καὶ ὤφθην πρὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, θεὸς ὧν αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς.

et corrigendas et perficiendas animas, quae ita compositae⁸⁰ sunt natura, ut infra in hoc gradu permaneant. *Usque igitur ad Mosen ab Adam regnavit peccatum*, sicuti scriptum est; regnavit enim magnus archon, qui habet fines suos usque ad firmamentum, arbitratus semet solum deum esse nec quidquam super se esse; omnia enim erant custodita abscondito⁸⁵ silentio. Hoc, inquit, est mysterium, quod prioribus saeculis non intellectum est, sed erat illis temporibus rex et dominus, ut videbatur, universorum magnus archon, ogdoas. Erat autem et huius gradus rex et dominus hebdomas, et est ogdoas ineffabilis, effabilis autem hebdomas. Hic est, inquit, hebdo-⁹⁰madis archon, qui locutus est ad Moysen et dixit: *Ego deus Abraham et Isaac et Iacob, et nomen dei non indicavi eis* (ita enim volunt scriptum esse), hoc est ineffabilis ogdoadis archontis dei. Omnes igitur prophetae, qui erant ante salvatorem, inquit, illinc locuti sunt. Quando igitur oportebat re-⁹⁵velari, inquit, nos, qui sumus filii dei, de quibus ingemuit, inquit, creatura et parturiit expectans revelationem, venit evangelium in mundum et pervenit per omnem principatum et potestatem et dominationem et omne nomen quod nominatur. Venit autem revera, tametsi nihil devenit superne nec seces-¹sit beata filietas ab incomprehensibili illo et beato non-ente deo. Verum enim sicuti naphtha Indica conspecta tantum e satis longinquo spatio ducit ignem, ita ex infero ab informitate acervi pertingunt potestates supra usque ad filietatem.⁵ Captat enim et ducit cogitationes ad instar naphthae Indicae, quasi captator (*ἄφθας*) quidam, magni ogdoadis archontis filius a beata illa post id, quod conterminum est, filietate. Quae enim est in medio sancti spiritus in contermino filietatis potestas fluentes et ruentes cogitationes filietatis commu-¹⁰nicat cum filio magni archontis.

98. 99. Cf. Ephes. 1, 21. *ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου κ. τ. λ. καὶ κυριότητος*] *κυριότητος* C 99. *καὶ παντὸς*] *παντὸς* C M ὄντως Uhlhornius: οὕτως C M Bunsenius 99. 1. *καίπερ*] *καί* C M Bunsenius: *καίτοι* Uhlhornius 3. *ὁφθεις*] *ἀφθεις* susp. M 5. *διήκησιν* C *μέχρις ἄνω*] *ἄνω μέχρις* Jacobius 7. *νάφθαν*] *ἄφθαν* C *ἄφθας*] *ἄφθας* C: *νάφθας* M Bunsenius: *ἄφθας* s. *ἀνάφθας* conl. R. Scottus 10. *φερόμενα*] *φερόμενον* C

26. Ἦλθεν οὖν τὸ εὐαγγέλιον πρῶτον ἀπὸ τῆς υἰότητος, φησί, διὰ τοῦ παρακαθημένου τῷ ἄρχοντι υἱοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα, καὶ ἔμαθεν ὁ ἄρχων, ὅτι οὐκ ἦν θεὸς τῶν ὄλων, ἀλλ' 15 ἦν γεννητὸς καὶ ἔχων αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ ἀρχήτου καὶ ἀκατονομάστου οὐκ ὄντος καὶ τῆς υἰότητος κατακείμενον θησαυρόν, καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἐφοβήθη, συνιείς ἐν οἴᾳ ἦν ἀγνοία. Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον· Ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου. Ἦρξατο γὰρ σοφίζεσθαι κατηχούμενος ὑπὸ τοῦ παρακαθημένου 20 Χριστοῦ, διδασκόμενος τίς ἐσὶν ὁ οὐκ ὢν, τίς ἡ υἰότης, τί τὸ ἅγιον πνεῦμα, τίς ἡ τῶν ὄλων κατασκευή, ποῦ ταῦτα ἀποκατασταθήσεται· αὕτη ἐστὶν ἡ σοφία ἐν μυστηρίῳ λεγομένη, περὶ ἧς, φησὶν, ἡ γραφὴ λέγει· Οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος. 25 Κατηχηθεὶς οὖν, φησὶν, ὁ ἄρχων καὶ διδαχθεὶς καὶ φοβηθεὶς ἐξωμολογήσατο περὶ ἁμαρτίας, ἧς ἐποίησε μεγαλύνων ἑαυτὸν. Τοῦτο ἐστί, φησί, τὸ εἰρημένον· Τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισσα, καὶ τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, ὑπὲρ ταύτης ἐξομολογήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐπεὶ οὖν κατήχητο 30 μὲν ὁ μέγας ἄρχων, κατήχητο δὲ καὶ δεδίδακτο πᾶσα ἡ τῆς ὀγδοᾶδος κτίσις καὶ ἐγνωρίσθη τοῖς ἐπουρανίοις τὸ μυστήριον, ἔδει λοιπὸν καὶ ἐπὶ τὴν ἑβδομάδα ἔλθεῖν τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα καὶ ὁ τῆς ἑβδομάδος παραπλησίως ἄρχων διδαχθῆ καὶ εὐαγγελισθῆσεται. Ἐπέλαμψεν [οὖν] ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου ἀρχοντος τῷ 35 υἱῷ τοῦ ἀρχοντος τῆς ἑβδομάδος τὸ φῶς, ὃ εἶχεν ἄψας αὐτὸς ἄνωθεν ἀπὸ τῆς υἰότητος, καὶ ἐφωτίσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀρχοντος τῆς ἑβδομάδος, καὶ εὐηγγελίσατο τὸ εὐαγγέλιον τῷ ἄρχοντι τῆς ἑβδομάδος, καὶ ὁμοίως κατὰ τὸν πρῶτον λόγον καὶ αὐτὸς ἐφοβήθη καὶ ἐξωμολογήσατο. Ἐπεὶ οὖν καὶ τὰ ἐν τῇ ἑβδομάδι 40 πάντα πεφώτιστο καὶ διήγγελλτο τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῖς· (κτίσεις γὰρ εἰσι κατ' αὐτὰ τὰ διαστήματα κατ' αὐτοὺς ἄπειροι καὶ ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις καὶ ἐξουσίαι, περὶ ὧν μακρὸς ἐστὶ κατ' αὐτοὺς πᾶν λόγος λεγόμενος διὰ πολλῶν, ἐνθα καὶ τριακοσίους ἐξήκοντα πέντε οὐρανούς φάσκουσι, καὶ τὸν μέγαν ἀρχοντα αὐτῶν 45 εἶναι τὸν Ἀβρασᾶξ διὰ τὸ περιέχειν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ψῆφον

13. πρὸς] τὸ πρὸς C M 15. αὐτοῦ ὑπεράνω τὸν τοῦ] τὸν ὑπὲρ ἄνω τοῦ C: τὸν ὑπεράνω τοῦ M: ὑπεράνω τὸν τοῦ Uhlhornius: ὑπεράνω ἑαυτου τὸν τοῦ Roeporus: τὸν ὑπεράνω τὸν τοῦ Bunsenius secutus P. Boetticherum 15. 16. κατονομάστου C 18. Prov. 1, 7. 21.

26. Venit igitur evangelium primum a filietate, inquit, per assidentem archonti filium ad archontem, et didicit archon se non esse deum universorum, sed generatum et habentem super se ineffabilis et innominabilis non-entis et filie-¹⁵tatis repositum thesaurum, et conversus est et metuit, intelligens in qua esset inscitia. Hoc, inquit, est id quod dictum est: *Principium sapientiae timor domini*. Incepit enim sapiens fieri institutus ab assidente Christo, doctus quis esset non-ens, quae filietas, quis spiritus sanctus, quae universorum fabrica,²⁰ quo haec evasura sint. Haec est sapientia in mysterio dicta, de qua, inquit, scriptura dicit: *non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctis spiritus*. Institutus igitur, inquit, archon et doctus et in timorem coniectus confessus est de peccato, quod commisit magnificans sese. Hoc, inquit, est,²⁵ quod dictum est: *Peccatum meum intellexi et delictum meum agnosco, de hoc confitebor in aeternum*. Postquam igitur institutus est magnus archon, instituta autem est et erudita omnis ogdoadis creatura et intellectum est caelestibus mysterium, oportebat posthac etiam ad hebdomadem venire evange-³⁰lium, ut etiam hebdomadis similiter archon edoceretur et evangelizaretur. Incendit igitur filius magni archontis filio archontis hebdomadis lumen, quod ipse habebat incensum e sublimi a filietate, et illuminatus est filius archontis hebdomadis, et nunciavit evangelium archonti hebdomadis, et pariter ad prio-³⁵rem modum et ipse in metum coniectus et confessus est. Postquam igitur etiam in hebdomade omnia illuminata sunt et nunciatum est evangelium iis (creaturae enim sunt per ipsos gradus ex illorum opinione infinitae et imperia et potestates et dominationes, de quibus admodum longus est sermo secun-⁴⁰dum eos multis conceptus verbis, ubi et trecentos sexaginta quinque caelos loquuntur magnumque archontem eorum esse Abrasax, quando nomen eius contineat calculum 365, ut no-
τίς ἢ των] τίς ὁ τῶν C 23. 24. 1 Cor. 2, 13. 26. *ἔξομολογήσατο C M*
27—29. Cf. Psalm. 31, 5 *Τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα, εἶπα· Ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ κυρίῳ.*
32. *εὐδομάδα C* 33. 34. *εὐαγγελισθήσεται M Bunsenius* 34. *οὖν om C M Bunsenius* 35. *εὐδομάδος, et sic semper. M* *αὐτὸς] αὐτὸς C* 39. *ἔξομολογήσατο C* 41. *κατ'] καὶ κατ' C Uhlhornius,* qui post *αὐτὸς* excidisse putat *τοὺς τόπους τῶν ἀρχόντων* vel simile quid

τξε, ὥστε τοῦ ὀνόματος τὴν ψῆφον περιέχειν πάντα, καὶ διὰ
 τοῦτο τὸν ἐνιαυτὸν τοσαύταις ἡμέραις συνεσιάναι·) | ἀλλ' ἐπεί,
 φησί, ταῦτ' οὕτως ἐγένετο, ἔδει λοιπὸν καὶ τὴν ἀμορφίαν κατ'
 ἡμᾶς φωτισθῆναι καὶ τῇ υἰότητι τῇ ἐν τῇ ἀμορφίᾳ καταλελειμ-
 50 μένη οἴονεϊ ἐκτρώματι ἀποκαλυφθῆναι τὸ μυστήριον, ὃ ταῖς
 προτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη, καθὼς γέγραπται, φησί·
 Κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καὶ
 ἠκουσα ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ εἰ-
 πεῖν. Κατῆλθεν [οὖν] ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος τὸ φῶς, τὸ κατελ-
 55 θὼν ἀπὸ τῆς ὀγδοῆδος ἄνωθεν τῷ υἰῷ τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τὸν
 Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας, καὶ ἐφωτίσθη συνεξαφθεῖς τῷ
 φωτὶ τῷ λάμπαντι εἰς αὐτόν. Τοῦτο ἐστὶ, φησί, τὸ εἰρημένον·
 Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, τὸ ἀπὸ τῆς υἰότητος
 διὰ τοῦ μεθορίου πνεύματος ἐπὶ τὴν ὀγδοῆδα καὶ τὴν ἑβδο-
 60 μάδα διελθὼν μέχρι τῆς Μαρίας, καὶ δύναμις ὑψίστου
 ἐπισκιάσει σοι, ἡ δύναμις τῆς κρίσεως ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας
 ἄνωθεν [διὰ] τοῦ δημιουργοῦ μέχρι τῆς κτίσεως, ὃ ἐστὶ τοῦ
 υἱοῦ. Μέχρι δὲ ἐκείνου φησὶ συνεστηκέναι τὸν κόσμον οὕτως,
 μέχρις οὗ πᾶσα ἡ υἰότης ἡ καταλελειμμένη εἰς τὸ εὐεργετεῖν
 65 τὰς ψυχὰς ἐν ἀμορφίᾳ καὶ εὐεργετεῖσθαι διαμορφουμένη κατ-
 ακολουθήσῃ τῷ Ἰησοῦ καὶ ἀναδράμῃ καὶ ἔλθῃ ἀποκαθαρισθεῖσα
 καὶ γίνεται λεπτομερεστάτη, ὡς δύνασθαι δι' αὐτῆς ἀναδραμεῖν
 ὡσπερ ἡ πρώτη. Πᾶσαν γὰρ ἔχει τὴν δύναμιν συνεστηρικμένην
 φυσικῶς τῷ φωτὶ τῷ λάμπαντι ἄνωθεν κάτω.

70 27. Ὅταν οὖν ἔλθῃ, φησί, πᾶσα υἰότης καὶ ἔσται ὑπὲρ
 τὸ μεθόριον, τὸ πνεῦμα, τότε ἐλεηθήσεται ἡ κτίσις· στένει γὰρ
 μέχρι τοῦ νῦν καὶ βασανίζεται καὶ μένει τὴν ἀποκάλυψιν τῶν
 υἰῶν τοῦ Θεοῦ, ἵνα πάντες ἀνέλθωσιν ἐντεῦθεν οἱ τῆς υἰότη-
 τος ἀνθρώποι· ἐπειδὴν [οὖν] γένηται τοῦτο, ἐπάξει, φησὶν, ὃ
 75 Θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν μεγάλην ἄγνοιαν, ἵνα μένη
 πάντα κατὰ φύσιν καὶ μηδὲν μηθενὸς τῶν παρὰ φύσιν ἐπιθυ-
 [μῆση]. Ἀλλὰ γὰρ πᾶσαι αἱ ψυχαὶ τούτου τοῦ διαστήματος,

46. ὥστε] ὡς δὲ C M Bunsenius

46. 47. διὰ τοῦτο] διὰ τοῦ-

των C M: διὰ τοῦτον Bunsenius

48. ἀμορφίαν τὴν susp. Roesperus

51. 52. Ephes. 3, 3. 5. κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον ...

ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἰοῖς τῶν ἀνθρώπων κ. τ. λ.

53.

2 Cor. 12, 4. καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

54. οὖν om C M Bunsenius

58. 60. 61. Luc. 1, 35

61. ἐπι-

minis calculus comprehendat omnia, eamque ob causam annum totidem dies comprehendere): postquam igitur, inquit, 45 haec in hunc modum facta sunt, oportebat posthac et deformitatem in nostra plaga illuminari et filietati in deformitate relictæ tanquam abortivæ revelari mysterium, quod superioribus generationibus non innotuit, sicut scriptum est, inquit: *Secundum revelationem notum mihi factum est mysterium*, et: *Audivi arcana verba, quæ non licet homini loqui*. Devenit igitur ab hebdomade Lumen, quod descendit ab ogdoade desuper ad filium hebdomadis, ad Iesum filium Mariae, et illuminatus est una incensus cum lumine, quod illuxit in eum. Hoc, inquit, est, quod dictum est: *Spiritus sanctus* 55 *superveniet in te*, hoc est, ille qui a filietate per conterminum spiritum ad ogdoadem et hebdomadem devenit usque ad Mariam, *et virtus altissimi obumbrabit tibi*, hoc est potestas unctionis a cacumine desuper per demiurgum usque ad creaturam, quod est ad filium. Eo usque autem ait constare 60 mundum in hunc modum, quousque omnis filietas, quæ relictæ sit ad benefaciendum animis in deformitate et bene patiendum, conformata secuta sit Iesum et escendat et veniat emaculata; et fit subtilissima, ut possit per se escendere sicut prima. Omnem enim habet potestatem in unum coactam naturaliter cum lumine, quod illuxit desuper deorsum. 65

27. Cum igitur venerit, inquit, omnis filietas et erit super id quod conterminum est, hoc est spiritum, tum misericordiam experietur creatura; gemit enim adhuc et excrucietur et manet revelationem filiorum dei, ut omnes escendant hinc 70 filietatis homines. Postquam igitur hoc factum erit, adducet, inquit, deus in universum mundum magnam ignorantiam, ut maneat omnia secundum naturam, nec quidquam appetat ea, quæ sunt contra naturam. Verum enim omnes animæ huius gra-

σκειάσει C κρίσεως] An κρίσεως?: ὀγδοάδος susp. Røeperus 62.
 διὰ τοῦ] τοῦ C M Bunsenius 64. μέχρις οὗ] μέχρι σου C 71—73.
 Cf. Rom. 8, 19. 22. ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κρίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν
 υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει
 καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 74. οὖν om C M Bunsenius ἐπάξει]
 ἐπάξει C 75. μένη Uhlhornius, Bernaysius et Bunsenius, coll.
 lin. 78: μὴ C: ᾗ M 76. 77. ἐπιθῶ (sic) C in fine versus. M

ὅσαι φύσιν ἔχουσιν ἐν τούτῳ ἀθάνατοι διαμένειν μόνῳ, μενοῦ-
 σιν οὐδὲν ἐπιστάμεναι τούτου τοῦ διαστήματος διάφορον οὐδὲ
 80 βέλπιον, οὐδὲ ἀκοή τις ἔσται τῶν ὑπερκειμένων ἐν τοῖς ὑποκει-
 μένοις οὐδὲ γνώσις, ἵνα μὴ τῶν ἀδυνάτων αἱ ὑποκείμεναι ψυ-
 χαὶ ὀρεγόμεναι βασανίζωνται, καθάπερ ἰχθύς ἐπιθυμήσας ἐν
 τοῖς ὄρεσι μετὰ τῶν προβάτων νέμεσθαι· ἐγένετο [γὰρ] ἄν, φη-
 σίν, αὐτοῖς ἢ τοιαύτη ἐπιθυμία φθορά. Ἔσιν οὖν, φησίν,
 85 ἄφθαρτα πάντα τὰ κατὰ χώραν μένοντα, φθαρτὰ δέ, ἐὰν ἐκ
 τῶν κατὰ φύσιν ὑπερπηδᾶν καὶ ὑπερβαίνειν βούλονται. Οὕτως
 οὐδὲν ὁ ἀρχῶν τῆς ἐβδομάδος γνώσεται τῶν ὑπερκειμένων·
 καταλήψεται γὰρ καὶ τοῦτον ἢ μεγάλη ἄγνοια, ἵνα ἀποστῆ ἀπ'
 αὐτοῦ λύπη καὶ ὀδύνη καὶ στεναγμός· ἐπιθυμήσει γὰρ οὐδενός
 90 τῶν ἀδυνάτων οὐδὲ λυπηθήσεται. Καταλήψεται δὲ ὁμοίως καὶ
 τὸν μέγαν ἀρχοντα τῆς ὀγδοάδος ἢ ἄγνοια αὕτη καὶ πάσας τὰς
 ὑποκειμένας αὐτῷ κίσεις παραπλησίως, ἵνα μηδὲν κατὰ μηδὲν
 ὀρέγηται τῶν παρὰ φύσιν τινός μηδὲ ὀδυνῆται· καὶ οὕτως ἢ
 ἀποκατάστασις ἔσται πάντων κατὰ φύσιν τεθεμελιωμένων μὲν
 95 ἐν τῷ σπέρματι τῶν ὄλων ἐν ἀρχῇ, ἀποκατασταθησομένων δὲ
 καιροῖς ἰδίοις. Ὅτι δὲ, φησίν, ἕκαστον ἰδίους ἔχει καιροῦς,
 ἱκανὸς ὁ σωτὴρ λέγων· Οὐ πῶ ἤκει ἢ ὦρα | μου, καὶ οἱ μά-
 γοι τὸν ἀστέρα τεθεαμένοι· ἦν γὰρ, φησί, καὶ αὐτὸς ὑπὸ γένε-
 σιν ἀστέρων καὶ ὠρῶν ἀποκαταστάσεως ἐν τῷ μεγάλῳ προλε-
 1 λογισμένῳ σωρῷ. Οὗτος ἔστιν ὁ κατ' αὐτοῦς νενοημένος ἔσω
 ἄνθρωπος πνευματικὸς ἐν τῷ ψυχικῷ (ὃ ἔστιν νιότης ἐνταῦθα
 ἀπολιποῦσα τὴν ψυχὴν, οὐ θνητὴν ἀλλὰ αὐτοῦ μένουσαν κατὰ
 φύσιν, ἢπερ ἄνω λέλοιπεν ἢ πρώτη νιότης τὸ ἅγιον πνεῦμα
 5 τὸ μεθόριον ἐν οἰκείῳ τόπῳ), ἰδίαν τότε περιβεβλημένος ψυχὴν.
 Ἴνα δὲ μηδὲν τῶν κατ' αὐτοῦς παραλείπωμεν, ὅσα καὶ περὶ
 εὐαγγελίου λέγουσιν ἐκθήσομαι. Εὐαγγέλιον ἔστι κατ' αὐτοῦς ἢ
 τῶν ὑπερκοσμίων γνώσις, ὡς δεδήλωται, ἦν ὁ μέγας ἀρχῶν οὐκ
 ἠπίστατο. Ὡς οὖν ἐδηλώθη αὐτῷ, ὅτι καὶ τὸ πνεῦμα ἅγιον

78. 79. μενοῦσιν Røperus, quocum consentire videtur Bunsenius:
 μένουσιν C M 79. ἐπιστάμεναι τούτου] εἰστάμεναι. Τούτου C: ἐπι-
 στάμεναι. Τούτου M διάφορον] διάφορα C M 79. 80. οὐδὲ
 βέλπιον R. Scottus Bunsenius: οὐ γὰρ βέλπιον Røperus
 80. 81. ὑποκείμενοις] ἀποκείμενοις C 82. βασανίζονται C 83.
 γὰρ om C Bunsenius 87. οὐδὲν] οὐδὲ C Røperus, quo servato
 Røperus post γνώσεται inserendum censet π 92. κατὰ μηδὲν] κατὰ

dus, quotquot ita comparatae sunt, ut in hoc immortales ma-⁷⁵
 neant solo, manebunt nihil intelligentes, quod hunc gradum
 superet, neque melius quid, et ne fama quidem erit eorum,
 quae superiacent, in iis, quae subiacent, nec cognitio, ne im-
 possibilia aventes subiacentes animae crucientur, veluti piscis
 in montibus cupiens cum ovibus pasci; foret enim, inquit, iis⁸⁰
 talis cupido pernicies. Sunt igitur, inquit, immortalia omnia,
 quae in loco suo manent, mortalia vero, cum ex iis, quae
 sunt secundum naturam, transilire et evagari volent. Ita ar-
 chon hebdomadis nihil intelliget eorum quae superiacent; de-
 prendet enim hunc quoque magna ista ignorantia, ut desi-⁸⁵
 stat ab eo maeror et dolor et gemitus; concupiscet enim nihil
 eorum quae sunt impossibilia nec dolebit. Occupabit autem
 pariter et magnum archontem ogdoadis haec ignorantia om-
 nesque subiacentes ei creaturas similiter, ut nihil a nulla parte
 concupiscat quidquam eorum, quae sunt contra naturam, neve⁹⁰
 doleat; et ita restitutio erit omnium, quae sunt secundum natu-
 ram fundata quidem in semine universorum in principio, dis-
 posita autem erunt temporibus suis. Suum autem cuique rei esse
 tempus, inquit, idoneus testis salvator est cum dicit: *Nondum*
venit hora mea, et magi stellam conspicati; erat enim, inquit,⁹⁵
 et ipse sub genituram stellarum et horarum dispositionis in
 magno acervo ratione praeconceptus. Hic est, qui secundum
 illos intelligitur internus homo spiritualis in animali (quod est
 filietas, quae hic reliquit animam, non mortalem sed ibi ma-
 nentem secundum naturam, qua ratione supra liquit prima¹
 filietas spiritum sanctum, hoc est id quod conterminum est, in
 suo loco) sua tum indutus anima.

Verum ne quid doctrinae eorum praetermittamus, quae-
 cunque etiam de evangelio docent exponam. Evangelium est⁵
 secundum eos supramundanorum intelligentia, ut declaratum
 est, quam magnus archon non intellexit. Cum igitur declara-

μηδένα C M 93. παρὰ] κατὰ C 95. ἀποκατασταθησομένων Roesperus :
 ἀποκατασταμένων C M Bunsenius 96. καιροῖς] καιρός C 97. ἱκανῶς C,
 unde coniicias ἱκανῶς μαρτυρεῖ: μάρτυς ἱκανός Bunsenius 97. Ev. Jo. 2, 4.
 98. Cf. Matth. 2, 1. 2. 98. 99. ἐπὶ γένεσιν δι' ἀστέρων Bunsenius: κατὰ
 γ. ὑπ' ἀστ. Jacobius 1. σωρῶ] σάρω M 4. ἥπερ] καίπερ C M Bunsenius:
 καθάπερ Jacobius 1. λέλοιπεν] λέλυπεν C 6. αὐτούς] αὐτοῦ C M Bunsenius

10 ἔστί, τουτέστι τὸ μεθόριον, καὶ ἡ υἰότης καὶ Θεὸς ὁ τούτων αἷτος πάντων ὁ οὐκ ὢν, ἐχάρη ἐπὶ τοῖς λεχθεῖσι καὶ ἠγαλλιάσατο· τουτέστι κατ' αὐτοὺς τὸ εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γεγένηται κατ' αὐτοὺς ὡς προειρήκαμεν. Γεγενημένης δὲ τῆς γενέσεως τῆς προοδηλωμένης, γέγονε πάντα ὁμοίως κατ' αὐτοὺς
 15 τὰ περὶ τοῦ σωτήρος ὡς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γέγραπται. Γέγονε δὲ ταῦτα, φησὶν, ἵνα ἀπαρχὴ τῆς φυλοκρινήσεως γένηται τῶν συγκεχυμένων ὁ Ἰησοῦς. Ἐπεὶ γὰρ ἔστιν ὁ κόσμος διηρημένος εἰς ὀγδοάδα, ἣτις ἔστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ παντὸς κόσμου, (κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου ὁ μέγας ἄρχων,) καὶ εἰς ἑβδο-
 20 μάδα, ἣτις ἔστιν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομάδος, ὁ δημιουργὸς τῶν ὑποκειμένων, καὶ εἰς τοῦτο τὸ διάστημα τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅπου ἔστιν ἡ ἀμορφία, ἀναγκαῖον ἦν τὰ συγκεχυμένα φυλοκρινηθῆναι διὰ τῆς τοῦ Ἰησοῦ διαιρέσεως. Ἐπαθεν οὖν τοῦτο ὅπερ ἦν αὐτοῦ σωματικὸν μέρος, ὃ ἦν τῆς ἀμορφίας, καὶ ἀπεκατέστη
 25 εἰς τὴν ἀμορφίαν· ἀνέστη δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν ψυχικὸν αὐτοῦ μέρος, ὅπερ ἦν τῆς ἑβδομάδος, καὶ ἀπεκατέστη εἰς τὴν ἑβδομάδα· ἀνέστησε δὲ τοῦτο ὅπερ ἦν τῆς ἀκρωρείας οἰκεῖον τοῦ μεγάλου ἄρχοντος καὶ ἔμεινε παρὰ τὸν ἄρχοντα τὸν μέγαν· ἀνήνεγκε δὲ μέχρις ἄνω τοῦτο ὅπερ ἦν τοῦ μεθορίου πνεύματος καὶ ἔμεινε
 30 ἐν τῷ μεθορίῳ πνεύματι· ἀπεκαθάρθη δὲ ἡ υἰότης ἡ τρίτη δι' αὐτοῦ, ἡ ἐγκαταλελειμμένη πρὸς τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι, καὶ ἀνῆλθε πρὸς τὴν μακαρίαν υἰότητα διὰ πάντων τούτων διελθοῦσα. Ὅλη γὰρ αὐτῶν ἡ ὑπόθεσις σύγχυσις οἶονεὶ πανσπερμίας καὶ φυλοκρίνησις καὶ ἀποκατάστασις τῶν συγκεχυμένων
 35 εἰς τὰ οἰκεῖα. Τῆς οὖν φυλοκρινήσεως ἀπαρχὴ γέγονεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἄλλου τινὸς χάριν γέγονεν ὑπὸ τοῦ φυλοκρινηθῆναι τὰ συγκεχυμένα. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ φησὶν ὅλην τὴν υἰότητα τὴν καταλελειμμένην εἰς τὴν ἀμορφίαν πρὸς τὸ εὐεργετεῖν καὶ εὐεργετεῖσθαι δεῖν φυλοκρινηθῆναι, ὃ τρόπῳ
 40 καὶ ὁ Ἰησοῦς πεφυλοκρίνηται. Ταῦτα μὲν οὖν ἔστιν ἃ καὶ Βασιλείδης μυθεύει σχολιάσας κατὰ τὴν Αἴγυπτον, καὶ παρ' αὐτῶν τὴν τσσαύτην σοφίαν διδαχθεῖς ἐκαρποφόρησε τοιούτους καρπούς.

11. 12. ἠγαλλιάσατο C 16. ἀπαρχὴ] ἀπ' ἀρχῆς C M Cf. infra lin. 35.
 φυλοκρίνης ἕως C 19. κεφαλὴ δὲ τοῦ παντὸς κόσμου om Bunsenius:
 An κεφαλὴ δὲ τῆς ὀγδοάδος? 20. ἣτις ἔστιν ἡ κεφαλὴ τῆς ἑβδομά-
 δος, ὁ δημιουργὸς] ἣτις ἔστιν ὁ δημιουργὸς Bunsenius: An κεφαλὴ δὲ τῆς
 ἑβδομάδος ὁ δημιουργὸς? 22. 23. φυλοκρινηθῆναι C Bunsenius 33.

tum esset ei esse etiam spiritum sanctum, hoc est id quod conterminum est, et filietatem, et esse deum, horum auctorem omnium, eum qui non est, laetatus est iis quae dicta 10 erant et exultavit: hoc est secundum eos evangelium. Iesus autem generatus est secundum eos ut antea diximus. Facta autem quae antea declarata est generatione, facta sunt omnia, quae pertinent ad salvatorem, similiter secundum eos atque in evangeliis scriptum est. Facta autem haec sunt, inquit, ut 15 primitiae divisionis classium eorum quae commixta erant evaderet Iesus. Cum igitur mundus distributus sit in ogdoadem, quae est caput univ[er]si mundi (caput autem ogdoadis magnus archon), et in hebdomadem (caput autem hebdomadis opifex subiacentium), et in hunc gradum qui pertinet ad nos, ubi 20 est deformitas: oportebat ea quae confusa erant ex classibus separari per Iesu divisionem. Passum igitur est id quod erat eius corporalis pars, quae erat deformitatis, et redacta est in deformitatem; resuscitatum autem est id quod erat in eo animale, id quod erat ab hebdomade, et rediit in hebdoma- 25 dem; resuscitavit autem id quod erat domesticum summi cacuminis, magni archontis, et mansit apud magnum archontem; extulit autem usque ad id quod supra est illud quod erat contermini spiritus, et mansit in contermino spiritu; purgata autem est filietas tertia per eum, quae relicta erat ad bene fa- 30 ciendum et bene patiendum, et escendit ad beatam filietatem, postquam per omnia haec pervasit. Omne enim eorum argumentum est tanquam seminarii confusio et classium divisio et restitutio confusorum in loca domestica. Classium igitur divisionis primitiae factus est Iesus, et passio non alius cuiusdam 35 gratia facta est per divisionem classium eorum quae confusa erant. Ea enim ratione ait omnem filietatem, quae relicta erat in deformitate ad bene faciendum et bene patiendum, oportere in classes dividi, qua ratione et Iesus per classes divisus est. Haec igitur sunt, quae et Basilides fabulatur, qui docuit per 40 Aegyptum, et ab iis tantam sapientiam edoctus tales fructus tulit.

σύγχυσις] σύγχεσις C 36. ὑπὸ] ἢ ὑπὸ M Bunsenius: ἢ Roeperus Jacobius
 37. φυλοκριθῆναι Bunsenius 38. καταλελειμμένην] καταλελεγμένην C
 Bunsenius 39. δεῖν φυλοκρινηθῆναι] διαφυλοκριθῆναι C Bunsenius:
 διαφυλοκρινηθῆναι M 41. τὴν Αἴγυπτον] τὸν Περίπατον Bernaysius

28. Σατορνείλος δέ τις συνακμάσας τῷ Βασιλείδῃ κατα
 τὸν αὐτὸν χρόνον, διατρίψας δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, ἔδο-
 45 γμάτισε τοιαῦτα ὅποια καὶ Μένανδρος. Λέγει δὲ ἓνα πατέρα
 ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν ὑπάρχειν, τὸν ποιήσαντα ἀγγέλους, ἀρχα-
 γέλους, δυνάμεις, ἐξουσίας. Ἀπὸ δὲ ἐπτά τινων ἀγγέλων τὸν
 κόσμον γεγενῆσθαι καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὸν ἄνθρωπον
 δὲ ἀγγέλων | εἶναι ποίημα, ἄνωθεν ἀπὸ τῆς αὐθεντίας φωτει-
 50 νῆς εἰκόνας ἐπιφανείσης, ἣν κατασχεῖν μὴ δυναθέντες διὰ τὸ
 παραχρῆμα, φησὶν, ἀναδραμεῖν ἄνω, ἐκέλευσαν ἑαυτοῖς λέ-
 γοντες· Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ κατ'
 ὁμοίωσιν· οὗ γενομένου, φησὶν, καὶ [μὴ] δυναμένου ἀνορ-
 θοῦσθαι τοῦ πλάσματος διὰ τὸ ἀδρανῆς τῶν ἀγγέλων, ἀλλὰ
 55 ὡς σκώληκος σκαρίζοντος, οἰκτεήρασα αὐτὸν ἡ ἄνω δύναμις διὰ
 τὸ ἐν ὁμοιώματι αὐτῆς γεγονέναι, ἔπεμψε σπινθῆρα ζωῆς, ὅς
 διήγειρε τὸν ἄνθρωπον καὶ ζῆν ἐποίησε. Τοῦτον οὖν τὸν σπιν-
 θῆρα τῆς ζωῆς μετὰ τὴν τελευταίαν ἀνατρέχειν πρὸς τὰ ὁμόφυλα
 λέγει, καὶ τὰ λοιπά, ἐξ ὧν ἐγένετο, εἰς ἐκεῖνα ἀναλύεσθαι.
 60 Τὸν δὲ σωτῆρα ἀγέννητον ὑπέθετο καὶ ἀσώματον καὶ ἀνειδέον,
 δοκῆσει δὲ ἐπιπεφηνέναι ἄνθρωπον. Καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων
 θεὸν ἓνα τῶν ἀγγέλων εἶναί φησι, καὶ διὰ τὸ βούλεσθαι τὸν
 πατέρα καταλύσαι πάντας τοὺς ἄρχοντας, παραγενέσθαι τὸν

Iren. c. haer. I, 24, 1. . . . Saturninus quidem similiter ut
 Menander unum patrem incognitum omnibus ostendit, qui fecit
 angelos, archangelos, virtutes, potestates. A septem autem
 quibusdam angelis mundum factum et omnia quae in eo. Ho-
 minem autem angelorum esse facturam, desursum a summa
 potestate lucida imagine apparente, quam cum tenere non
 potuissent, inquit, eo quod statim recurrerit sursum, adhortati
 sunt semet ipsos dicentes: *Faciamus hominem ad imaginem et
 similitudinem*: qui cum factus esset et non potuisset erigi plasma

et Bunsenius; sed cf. Euseb. H. E. 4, 7. . . . Σατορνῖνόν τε Ἀντιοχία
 τὸ γένος καὶ Βασιλείδην Ἀλεξανδρεία, ὧν ὁ μὲν κατὰ Συρίαν, ὁ δὲ κατ'
 Αἴγυπτον συνεστήσαντο θεομισῶν αἰρέσεων διδασκαλεῖα. Epiphani. Haer.
 24, 1. Βασιλείδης μὲν οὖν . . . ἐν τῇ τῶν Αἰγυπτίων χώρᾳ στείλαμενος
 τὴν πορείαν ἐκείσε τὰς διατριβὰς ἐποιεῖτο κ. τ. λ. 43 sqq. Cum his quae
 sequuntur cf. Epiphani. Haer. 23. Theodoret. Fab. haer. 1, 3. et Iren. c.
 haer. 1, 24, cuius ipsa verba, quae Hippolytus exscripsit, a vetere in-
 terprete latine versa textui supposuimus 43. Σατορνείλος] Σατορνῖ-

28. Saturnilus autem quidam, qui per idem tempus quo Basilides viguit, degit autem Antiochiae, urbe Syriae, docuit talia qualia etiam Menander. Ait autem unum patrem incognitum universitati rerum existere, eum qui creaverit angelos,⁴⁵ archangelos, potestates, vires. A septem autem angelis mundum extilisse omniaque in eo, et ipsum hominem angelorum esse opus, cum simul desuper ab authentia lucida imago apparuisset, quam cum detinere nequivissent, propterea quod illico, inquit, recurrit sublime, cohortati sunt inter se his ver-⁵⁰ bis: *Faciamus hominem secundum imaginem et similitudinem*, quo nato, inquit, cum figmentum sese erigere non posset ob debilitatem angelorum, sed vermis instar reperet: miserata eum superna potestas propterea quod in similitudinem eius factus erat, misit scintillam vitae, quae suscitavit hominem effecitque⁵⁵ ut viveret. Hanc igitur scintillam vitae post obitum recurrere ad ea quae sint contribulia ait, et reliqua, ex quibus natus sit, in illa resolvi. Salvatorem autem ingeneratum statuit esse et incorporalem et figura carentem, per speciem autem apparuisse hominem. Et Iudaeorum deum unum angelorum esse⁶⁰ ait, et quoniam voluerit pater dominatu privare omnes domi-

propter imbecillitatem angelorum, sed quasi vermiculus scari-
zaret, miserantem eius desuper virtutem, quoniam in similitu-
dinem eius esset factus, emisisse scintillam vitae, quae erexit
hominem et articulavit et vivere fecit. Hanc igitur scintillam
vitae post defunctionem recurrere ad ea, quae sunt eiusdem
generis, dicit, et reliqua ex quibus facta sunt illa (sic!) resolvi.

2. Salvatorem autem innatum demonstravit et incorpora-
lem et sine figura, putative autem visum hominem; et Iudaeo-
rum deum unum ex angelis esse dixit. Et propter hoc quod

λος Epiphanius et Theodoretus: Σατορνῖνος Eusebius 46. τὸν
ποιήσαντα] τοῦτον ποιήσαντα C 49. ἀθνητίας] Cf. infra cap. 33.
p. 404, 46. 49. 50. φωτεινῆς] φωνῆς C M: κατὰ τὴν μορ-
φήν τῆς ἄνωθεν παρακυστάσης φωνῆς Epiphanius 50. ἦν] ἦν C
51. ἄνω Roepertus: ἄνωθεν C M 52. 53. Cf. 1 Mos. 1, 26. Ποιή-
σωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν κ. τ. λ. 53.
μὴ add. M 56. ἐπεμψε] πέμψαι C 60. σωτήρα ἀγέννητον] πα-
τέρα ἀγέννητον C M 62. διὰ τὸ] διὰ τοῦτο C M

Χριστὸν ἐπὶ καταλύσει τοῦ τῶν Ἰουδαίων Θεοῦ καὶ ἐπὶ σωτη-
 65 ρία τῶν πειθομένων αὐτῷ· εἶναι δὲ τούτους τοὺς ἔχοντας τὸν
 σπινθῆρα τῆς ζωῆς ἐν αὐτοῖς. Δύο γὰρ γένη τῶν ἀνθρώπων
 ὑπὸ τῶν ἀγγέλων πεπλάσθαι ἔφη, τὸ μὲν πονηρόν, τὸ δὲ ἀγα-
 θόν, καὶ ἐπειδὴ οἱ δαίμονες τοῖς πονηροῖς ἐβοήθουν, ἐληλυθέ-
 ναι τὸν σωτῆρα ἐπὶ καταλύσει τῶν φαύλων ἀνθρώπων καὶ
 70 δαιμόνων, ἐπὶ σωτηρία δὲ τῶν ἀγαθῶν. Τὸ δὲ γαμεῖν καὶ
 γεννᾶν ἀπὸ τοῦ σατανᾶ φησιν εἶναι· οἱ πλείους τε τῶν ἀπὸ
 ἐκείνου καὶ ἐμψύχων ἀπέχονται, διὰ τῆς προσποιήτου ταύτης
 ἐγκρατείας.... τὰς δὲ προφητείας ἃς μὲν ἀπὸ τῶν κοσμοποιῶν
 ἀγγέλων λελαλήσθαι, ἃς | δὲ ἀπὸ τοῦ σατανᾶ, ὃν καὶ αὐτὸν
 75 ἄγγελον ἀντιπράττοντα τοῖς κοσμικοῖς ὑπέθετο, μάλιστα δὲ τῇ
 τῶν Ἰουδαίων Θεῷ. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Σατορνείλος.

29. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικός πολὺ τούτων μανικώτερος, τὰ
 πολλὰ τῶν πλειόνων παραπεμψάμενος ἐπὶ τὸ ἀναιδέστερον ὀρ-
 μήσας δύο ἀρχὰς τοῦ παντὸς ὑπέθετο, ἀγαθὸν τινα λέγων καὶ
 80 τὸν ἕτερον πονηρόν· καὶ αὐτὸς δὲ νομίζων καινὸν τι παρεισα-
 γαγεῖν σχολὴν ἐσκεύασεν ἀπονοίας γέμουσαν καὶ κυνικοῦ βίου,
 ὧν τις μάχιμος. Οὗτος νομίζων λήσεσθαι τοὺς πολλοὺς, ὅτι μὴ
 Χριστοῦ τυγχάνοι μαθητῆς ἀλλ' Ἐμπεδοκλέους πολὺ αὐτῷ προ-
 γενεστέρου τυγχάνοντος, ταῦτ' ὀρίσας ἐδογματίσει δύο εἶναι τὰ
 85 τοῦ παντὸς αἶτια, νεῖκος καὶ φιλίαν. Τί γὰρ φησὶν ὁ Ἐμπε-

dissolvere voluerint patrem eius omnes principes, advenisse
 Christum ad destructionem Iudaeorum dei et ad salutem cre-
 dentium ei; esse autem hos, qui habent scintillam vitae eius.
 Duo enim genera hic primus hominum plasmata esse ab an-
 gelis dixit, alterum quidem nequam, alterum autem bonum.
 Et quoniam daemones pessimos adiuvant, venisse salvatorem
 ad dissolutionem malorum hominum et daemoniorum, ad salu-

65. τούτους τοὺς] τούτους C M 67. τὸ μὲν — τὸ δὲ] τὸν μὲν —
 τὸν δὲ C M 69. ἐπικαταλύσει C 71. γενᾶν C πλείους τε]
 πλείους δὲ scribendum censet M, qui verba οἱ πλείους — ἐγκρατείας
 lunulis inclusit 72. πρὸς ποιητοῦ C 73. Post ἐγκρατείας lacu-
 nam signavimus; videntur excidisse verba πλανῶντες πολλοὺς: ὅθεν καὶ
 οἱ πλείους αὐτῶν ἐμψύχων ἀπέχονται, ὅπως διὰ τῆς προσποιητῆς δῆθεν
 πολιτείας αὐτῶν τινὰς ἐπαγάγωνται εἰς τὴν αὐτῶν ἀπάτην Eriphanus l. l.

nantes, advenisse Christum ad privandum dominatu Iudaeorum deum et ad salvandos eos qui sibi obsequerentur, esse autem hos eos qui haberent scintillam vitae in semet ipsis. Duo enim genera hominum ab angelis ficta esse ait, alterum malum, 65 alterum bonum, et cum auxiliarentur daemones malis, venisse salvatorem ad tollendos malos homines et daemones, ad salvandos autem bonos. Ducere autem uxorem et procreare prolem a Satana inquit esse; plerique autem eorum, qui sunt ab eo, etiam animantibus abstinent per eamque affectatam conti- 70 nentiam multos seducunt. Vaticinationes autem partim ab angelis mundificibus praedicatas esse, partim autem a Satana, quem et ipsum angelum statuit esse, qui adversetur iis qui sunt in mundo angelis, maxime autem deo Iudaeorum. Haec igitur Saturnilus. 75

29. Marcion autem Ponticus, multo his vesanior, plerisque ex plurimis omissis in maiorem impudentiam progressus, duo principia universi statuit, cum bonum unum ponit, alterum malum. Et ipse opinatus sese novum quiddam subintroduxisse scholam constituit vesania abundantem et canina 80 vita, quippe furiosus quidam erat. Hic arbitratus oblituros esse homines se non esse Christi discipulum sed Empedoclis, qui multo ante ipsum fuit, eadem definiit et docuit duas esse universi causas: discordiam et amicitiam. Quid enim docet

tem autem bonorum. Nubere autem et generare a Satana dicunt esse. Multi autem ex iis, qui sunt ab eo, et ab animalibus abstinent, per fictam huiusmodi continentiam seducentes multos. Prophetias autem quasdam quidem ab iis angelis, qui mundum fabricaverint, dictas, quasdam autem a Satana, quem et ipsum angelum adversarium mundi fabricatoribus ostendit, maxime autem Iudaeorum deo.

§. 2. 75. ἐπέθετο] ἐπέθεντο C M 75. 76. τῷ — θεῷ] τὸν — θεόν
 C M 81. γέμουσαν] γέμουσα C 82. ὣν τις μάχιμος] ὣν τις
 μάχλος conl. M: R. Scotto haec ex glossa marginali nata videntur ὣν
 τις sive εἰς Μάξιμος, quae spectare arbitratur ad Maximum Cynicum,
 qui a concilio Constantinopolitano damnatus est: an μανικός? Οὗτος]
 ὄν C 84. ταῦτα] ταῦτα C M

δοκλῆς περὶ τῆς τοῦ κόσμου διαγωγῆς; εἰ καὶ προείπομεν, ἀλλὰ γε καὶ νῦν πρὸς τὸ ἀντιπαραθεῖναι τῇ τοῦ κλεψιλόγου αἰρέσει οὐ σιωπήσομαι. Οὐτός φησιν εἶναι τὰ πάντα στοιχεῖα, ἐξ ὧν ὁ κόσμος συνέστηκε καὶ ἔστιν, ἐξ, δύο μὲν ὑλικά, γῆν καὶ ὕδωρ, 90 δύο δὲ ὄργανα, οἷς τὰ ὑλικά κοσμεῖται καὶ μεταβάλλεται, πῦρ καὶ ἀέρα, δύο δὲ τὰ ἐργαζόμενα τοῖς ὄργανοις τὴν ὕλην καὶ δημιουργοῦντα, νεῖκος καὶ φιλίαν, λέγων ὡδέ πως·

Τέσσαρα τῶν πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε·

Ζεὺς [ἀργῆς], Ἥρη τε φερέσβιος, ἡ δ' Ἀἰδωνεύς,

95 Νῆστις γε ἡ δακρύοις τέγγει κρονον ᾧ μακρόγιον.

Ζεὺς ἔστι τὸ πῦρ, Ἥρη δὲ φερέσβιος ἡ γῆ ἢ φέρουσα | τοὺς πρὸς τὸν βίον καρπούς, Ἀἰδωνεύς δὲ ὁ ἀήρ, ὅτι πάντα δι' αὐτοῦ βλέποντες μόνον αὐτὸν οὐ καθορῶμεν, Νῆστις δὲ τὸ ὕδωρ· μόνον γὰρ τοῦτο ὄχημα τροφῆς αἴτιον γινόμενον πᾶσι τοῖς τρε- 1 φομένοις, αὐτὸ καθ' αὐτὸ τρέφειν οὐ δυνάμενον τὰ τρεφόμενα. Εἰ γὰρ ἔτρεφε, φησίν, οὐκ ἂν ποτε λιμῶ κατελήφθη τὰ ζῷα, ὕδατος ἐν τῷ κόσμῳ πλεονάζοντος ἀεί. Διὰ τοῦτο Νῆστιν καλεῖ τὸ ὕδωρ, ὅτι τροφῆς αἴτιον γινόμενον τρέφειν οὐκ εὐτονεῖ τὰ 5 τρεφόμενα. Ταῦτα μὲν οὖν ἔστιν ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τοῦ κόσμου τὰ συνέχοντα τὴν ὅλην ὑπόθεσιν· ὕδωρ καὶ γῆ, ἐξ ὧν τὰ γινόμενα, πῦρ καὶ πνεῦμα, τὰ ὄργανα καὶ τὰ δραστήρια, νεῖκος δὲ καὶ φιλία, τὰ δημιουργοῦντα τεχνικῶς. Καὶ ἡ μὲν φιλία εἰρήνη τίς ἔστι καὶ ὁμόνοια καὶ στοργή ἕνα τέλειον κατηρητισμέ- 10 νον εἶναι προαιρουμένη τὸν κόσμον, τὸ δὲ νεῖκος ἀεί διασπᾶ τὸν ἕνα καὶ κατακερματίζει ἢ ἀπεργάζεται ἐξ ἑνὸς πολλά. Ἔστι μὲν οὖν τὸ μὲν νεῖκος αἴτιον τῆς κίσεως πάσης, ὃ φησιν οὐλό- μενον εἶναι, τουτέστιν ὀλέθριον· μέλει γὰρ αὐτῷ, ὅπως διὰ παντὸς αἰῶνος ἡ κίσις αὐτῇ συνεστήκη· καὶ ἔστι πάντων τῶν

86. Cf. supra p. 14, 1—14. Empedoclea ab Hippolyto conservata accuratius tractavit Schneidewinus *Philol.* vol. VI p. 155 sqq. et Bern. ten Brink *ibid.* p. 730 sqq. Receptit in *Fragmenta Empedoclis* Henr. Stein (*Bonnae* 1852). Post Steinium eosdem versus variis coniecturis tentaverunt Th. Bergk in censura Steiniani libelli in *Jahni Nov. Annal. philol.* a. 1853 Tom. LXVIII p. 21 sqq. A. Mulla- chius in *Quaest. Empedocl. spec. secundo Berolini* 1853 edito et Guil. Hollenberg in *Empedocleis Berol.* eodem anno editis. 93—95. Empedocl. vss. 55—57. Karsten.; vss. 33—35. Stein.; qui reliquo- rum scriptorum testimonia apponunt. Redeunt iidem versus infra I. X, c. 7. p. 313 ed. Ox. 94. ἀργῆς om C: ἀήρ infra p. 313.

Empedocles de mundi administratione? Etiamsi antea diximus, 85
tamen etiamnunc in comparationem haereseos hominis doctri-
nam suam suffurati non silebimus. Hic omnia elementa, ex
quibus mundus constitit et extat, sex esse ait, quorum duo
sint materialia, terram et aquam, duo autem instrumenta, qui-
bus materialia instruantur et commutentur, ignem et aërem, 90
duo autem quae operentur instrumentis materiem et dispen-
sent, discordiam et amicitiam, cum dicit sic fere:

Quattuor universorum radices primum audi:

Iuppiter [lucidus] Iunoque alma et Aïdoneus

Nestisque quae lacrimis humectat scaturiginem humanam. 95

Iuppiter est ignis, Iuno autem alma terra, quae fert fruges
ad victum necessarias, Aïdoneus autem aër, quoniam omnia
per eum videntes ipsum non conspicimus, Nestis autem aqua;
solum enim hoc vehiculum, quod nutritionem efficit iis quae
aluntur, cum ipsum per se nequeat nutrire ea quae aluntur. 1
Si enim nutriret, inquit, nunquam fame corriperentur animalia,
cum aqua in mundo semper abundet. Propterea Nestin vocat
aquam, quia cum efficiat nutritionem nutrire nequeat ea quae
aluntur. Haec igitur sunt, ut primis lineamentis adumbremus, 5
quae mundi continent universam speciem: aqua et terra, ex
quibus ea quae nascuntur, ignis et spiritus, instrumenta et
agentia, discordia autem et amicitia, ea quae operantur per
artem. Et amicitia quidem pax quaedam est et consensus et
caritas, quae eo nititur, ut unus perfectus et consummatus 10
sit mundus; discordia autem semper distrahit unum illum et
dirimit vel reddit ex uno multa. Est igitur discordia causa
universi mundi, quam ait οὐλόμενον esse, id est pernicio-
sam; curae enim ei est, ut mundus per omne aevum idem

ἡδ' ἢ δὲ C

infra l. l.

95. γε] δὲ infra l. l. ἡ δακρύοις] ἡδακτοῖς
τέγγει] σπονθε (sic) infra μακρόγιον] μαβρόν-
πον infra. Steinius ex aliis fontibus versum ita edidit: Νῆσις θ' ἢ
δακρύοις τέγγει κρούνωμα βρότειον, quem alii aliter tentaverunt, veluti
B. Brinkius in *Philol.* VI p. 730 sqq.: Νῆσις δακρυόεσσα τ' ἐπὶ κρουνῶν
μακρογείων

98. βλέποτες C

1. καθ' αὐτὸ C 9. 10.

κατηρητισμένον] κατειρητισμένον C: Fort. καὶ κατηρητισμένον M 12. 13.

οὐλόμενον] Cf. infra p. 313, 74 ed. Ox. 14. αὐτῇ] αὐτὴ C M

συνεστήκη: συνέστηκε C M

15 γεγονότων τῆς γενέσεως δημιουργὸς καὶ ποιητῆς τὸ νεῖκος τὸ
 ὀλέθριον, τῆς δὲ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν γεγονότων ἐξαγωγῆς καὶ
 μεταβολῆς καὶ εἰς τὸν ἕνα ἀποκαταστάσεως ἡ φιλία· περὶ ὧν
 ὁ Ἐμπεδοκλῆς ὅτι ἔστιν ἀθάνατα δύο καὶ ἀγέννητα καὶ ἀρχὴν
 τοῦ γενέσθαι μηδέποτε εἰληφότα, ἀλλαχοῦ λέγει τοιοῦτόν τινα
 20 τρόπον· |

ἢ γὰρ καὶ πάρος ἦν τε καὶ ἔσσεται, οὐδέ ποτ', οἶω,
 τούτων ἀμφοτέρων κενεώσεται ἄσπετος αἰών.

Τίνων τούτων; τοῦ νείκους καὶ τῆς φιλίας· οὐ γὰρ ἤρξαντο γενέ-
 σθαι, ἀλλὰ προῆσαν καὶ ἔσονται αἰεὶ διὰ τὴν ἀγεννησίαν φθορὰν
 25 ὑπομῆναι μὴ δυνάμενα. Τὸ δὲ πῦρ [καὶ τὸ ὕδωρ] καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ
 ἀῆρ θνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα. Ὅταν μὲν γὰρ ἀποθάνῃ ταῦτα
 ὑπὸ τοῦ νείκους γινόμενα, παραλαμβάνουσα αὐτὰ ἡ φιλία προσ-
 ἄγει καὶ προσίθῃσι καὶ προσοικειοῖ τῷ παντί, ἵνα μὲν τὸ
 πᾶν ἔν, ὑπὸ τῆς φιλίας αἰεὶ διακοσμούμενον μονοτρόπως καὶ
 30 μονοειδῶς. Ὅταν δὲ ἡ φιλία ἐκ πολλῶν ποιήσῃ τὸ ἔν καὶ τὰ
 διεσπασμένα προσοικειώσῃ τῷ ἐνί, πάλιν τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ
 ἐνὸς ἀποσπᾷ καὶ ποιεῖ πολλά, τουτέστι πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα,
 τὰ ἐκ τούτων γεννώμενα ζῶα καὶ φυτὰ καὶ ὅσα μέρη τοῦ κόσμου
 κατανοοῦμεν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τοῦ κόσμου ἰδέας, ὅποια τίς
 35 ἔστιν ὑπὸ τῆς φιλίας κοσμουμένη, λέγει τοιοῦτόν τινα τρόπον·

Οὐ γὰρ ἀπὸ νώτοιο δύο κλάδοι αἰσσοῦνται,
 οὐ πόδες, οὐ θοὰ γούνατ', οὐ μήδεα γενήεντ α,
 ἀλλὰ σφαῖρος ἔην καὶ ἴσος ἔστιν αὐτῷ.

Τοιοῦτόν τι καὶ κάλλιστον εἶδος τοῦ κόσμου ἡ φιλία ἐκ πολλῶν
 40 ἔν ἀπεργάζεται· τὸ δὲ νεῖκος, τὸ τῆς τῶν κατὰ μέρος διακοσμή-
 σεως αἴτιον, ἐξ ἐνὸς ἐκείνου ἀποσπᾷ | καὶ ἀπεργάζεται πολλά.
 Καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ λέγει περὶ τῆς ἑαυτοῦ γεννήσεως ὁ Ἐμπεδοκλῆς·

17. τὸν ἕνα] τὸ ἔν? Saupprius. 18. ἀγέννητα C M. Cf. infra p 390, 3
 19. ἀλλαχοῦ] ἀλλὰ C M, qui ἀλλὰ delendum arbitratur, nisi quid excide-
 rit: ἄλλη τε λέγει καὶ τοῦτον τὸν τρόπον Roeporus 21. 22. Cf. supra
 p. 264, 32. 33. et quae ibi adnotavimus 21. ἦ] εἰ C M τε] om C M
 ἔσσεται] ἔσται C οὐδέ ποτ', οἶω,] οὐδέπω τοίω C: οὐδέποτ', οἶω, M 22.
 κενεώσεται] κενώσεται C: κεινώσεται M: κικενώσεται Saupprius ἄσπετος]
 ἄσβεστος C 23. ἤρξαντο] ἤρξατο C 25. καὶ τὸ ὕδωρ om C M.
 Cf. lin. 32 26. θνήσκοντα καὶ ἀναβιοῦντα] θνήσκουσι καὶ ἀναβιοῦσθαι
 susp. Saupprius 29. διακοσμούμενον] διὰ κοσμομούμενον C 30.
 ποιήσῃ] ποιήσει C 31. προσοικειώσῃ Roeporus: προσοικονομήσει C:
 προσοικονομήσῃ M 33. τὰ] καὶ τὰ susp. Saupprius 35. κοσμο-
 μουμένη λέγει, λέγει (sic) C 36—38. Empedocl. vss. 360—62. Karsten-
 vss. 348—50. Stein., qui collatis aliis testibus haec ita conformavit:

consistat; et est omnium generatorum generationis dispensa-¹⁵
tor et effector discordia pernicioſa, exitus autem ex mun-
do eorum, quae generata sunt, et commutationis et in unum
restitutionis amicitia: de quibus Empedocles, scilicet esse im-
mortalia duo et ingenerata et quae initium nascendi nunquam
ceperint, alio loco dicit in hunc fere modum: 20

*Profecto enim et prius erat et erit nec unquam, opinor,
His ambobus vacuabitur immensum aevum.*

Quibusnam his? Discordia et amicitia; non enim coeperunt
esse, sed ante erant et erunt in aeternum, quoniam, cum generata
non sint, perniciem subire nequeunt. Ignis autem [et aqua] et terra ²⁵
et aër morientia sunt et in vitam redeuntia. Cum enim mor-
tua sunt haec, quae a discordia oriuntur, comprehendens ea
amicitia adducit et apponit et conciliat universo, ut universum
permaneant unum, ab amicitia semper dispositum in unum eun-
demque modum eademque ratione. Quando autem amicitia ex ³⁰
multis efficit unum, et ea quae distracta sunt conciliavit uni,
rursus discordia abstrahit ab uno et reddit multa, hoc est
ignem, aquam, terram, aërem, quae ex his generantur ani-
malia et sata et quascunque partes mundi conspiciamus. Et de
mundi quidem specie, qualis quaedam sit ab amicitia dispo- ³⁵
sita, dicit in hunc fere modum:

*Non enim a tergo duo rami surgunt,
Non pedes, non vegeta genua, non inguina genitalia,
Verum globus est et ab omni parte aequalis sibi.*

Talem quandam et pulcherrimam speciem mundi amicitia ex ⁴⁰
multis unam efficit; discordia autem, quae causa est per par-
tem dispositionis, ex uno illo distrahit et efficit multa. Et hoc
est, quod de sua generatione dicit Empedocles:

*οὐ μὲν ἀπαι νώτοιο δύο κλάδοι ἀτσοῦνται,
οὐ πόδες, οὐ θοὰ γοῦν', οὐ μήδεα λαχνηέντα,
ἀλλὰ φρὴν ἰερὴ καὶ ἀθέσφατος ἔπλετο μοῦνον, κ. τ. λ.*

36. νώτοιο C ἀτσοῦνται C 37. μήδεα γεννηέντα Sauppis 38.
ἀλλὰ σφαῖρος ἕεις καὶ πάντοθεν ἴσος ἑαυτῷ Schneidewin. l. l.: ἀλλὰ σφαῖρος
ἔην καὶ πάντ' ἴσος ἔστιν ἑαυτῷ coni. M: ἔην tuetur v. Empedocli. Kar-
sten.; si vere, videndum an pro ἔστιν substituas ἔσκειν, ac si Empedocles
ἴσος dixerit pro ἴσος, ut Karstenius vult, an in καὶ lateat πάντη δ', (de
ἑαυτῷ enim nihil dubium) ipsum versum autem Hippolytus aliunde as-
suerit. Roeperus 40. τῶν delendum esse censet Sauppis.

τῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμι φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης,
τουτέστι θεὸν καλῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἐκείνου ἐνότητα, ἐν ᾗ ἦν
45 πρὶν ὑπὸ τοῦ νείκους ἀποσπασθῆναι καὶ γενέσθαι ἐν τοῖς πολ-
λοῖς τούτοις τοῖς κατὰ τὴν τοῦ νείκους διακόσμησιν·

Νεῖκεῖ, γὰρ φησι, μαινομένῳ [πίσυνος,
νεῖκος μαινόμενον] τεταραγμένον καὶ ἄστατον τὸν δημιουργὸν
τοῦδε τοῦ κόσμου ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἀποκαλῶν. Αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ
50 καταδίκη καὶ ἀνάγκη τῶν ψυχῶν, ὧν ἀποσπᾶ τὸ νεῖκος ἀπὸ τοῦ
ἐνός καὶ δημιουργεῖ καὶ ἐργάζεται, λέγων τοιοῦτον τινὰ τρόπον·
ὅς καὶ ἐπίορκον ἁμαρτήσας ἐπομώσει,
δαιμόνιοί τε μακραίωνος λελάχασι βίοιο,
δαίμονας τὰς ψυχὰς λέγων μακραίωνας, ὅτι εἰσὶν ἀθάνα-
55 τοι καὶ μακροὺς ζῶσιν αἰῶνας·

τρὶς μὲν μυρίας ὥρας ἀπὸ μακάρων ἀλλάλῃσθαι,
μάκαρας καλῶν τοὺς συνηγμένους ὑπὸ τῆς φιλίας ἀπὸ τῶν
πολλῶν εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου τοῦ νοητοῦ. Τούτους οἶν
φησὶν ἀλλάλῃσθαι καὶ

60 φνομένους παντοῖα διὰ χρόνον εἶδεα θνητῶν,
ἀργαλέας βιότιο μεταλλάσσοντα κελεύθους.

Ἀργαλέας κελεύθους φησὶν εἶναι τῶν ψυχῶν τὰς εἰς τὰ
σώματα μεταβολὰς καὶ μετακοσμήσεις. Τοῦτ' ἐστὶν ὃ λέγει·

ἀργαλέας βιότιο μεταλλάσσοντα κελεύθους· |
65 μεταλλάσσουσι γὰρ αἱ ψυχαὶ σῶμα ἐκ σώματος, ὑπὸ τοῦ
νείκους μεταβαλλόμεναι καὶ κολαζόμεναι καὶ οὐκ ἐώμεναι μέ-
νειν εἰς τὸ ἐν· ἀλλὰ κολάζεσθαι ἐν πάσαις κολάσεσιν ὑπὸ τοῦ
νείκους τὰς ψυχὰς μεταβαλλομένας σῶμα ἐκ σώματος.

Αἰθέριόν γε (φησί) μένος ψυχὰς πόντονδε διώκει,

43. vs. 7. Karsten., vs. 381 Stein., qui edidit: τῶν καὶ ἐγὼ νῦν
εἰμί, φυγὰς θεόθεν καὶ ἀλήτης νῦν om CM, additum ex aliis fontibus
47. Νεῖκεῖ γὰρ, φησί, μαινομένῳ πίσυνος, Νεῖκος μαινόμ-
νον] Νεῖκη γὰρ φησὶ μαινόμενον καὶ C M: Νεῖκος γὰρ φησὶ μαινόμενον
καὶ Mullachius. Verba Empedoclis ipsa latere docet locus integrior apud
Stein. vs. 382, Karsten. vs. 8. 48. τεταραγμένον] τεταγμένον C 49. τοῦδε
Roepertus: τὸ δὲ C: τόνδε M 51. λέγων] ὃ λέγει susp. Saupprius
52. 53. Empedocl. vs. 372 sq. Stein., qui primus priorem versum Empe-
doclis inseruit. Edidit autem Steinius:

εὔτε τις ἀμπλακίησι φόνῳ φίλα γυῖα μιν
αἵματος ἢ ἐπίορκον ἁμαρτήσας ἐπομόσῃ

Contra Schneidewinus l. l. p. 162 proposuit:

quorum et ego nunc sum exul divinitus et erro,
hoc est, *deum* appellans quod unum est et illius unitatem, in 45
quo erat, antequam a discordia abstraheretur et versaretur in
multis his, quae sunt secundum discordiae dispositionem;

Discordia enim, inquit, insaniente fretus,
discordiam insanientem perturbatum et instabilem demiurgum
huius mundi appellans Empedocles. Haec enim est damnatio et 50
necessitas animarum, quas abstrahit discordia ab eo quod unum
est et dispensat et administrat, cum ait in hunc fere modum:

qui et scelere commisso peieravit
daemon, qui longaevas nacti sunt vitam,
daemonas appellans longaevas animas, quia sunt immortales 55
et longa vivunt aeva;

triginta milia eos annorum a beatis segregatos errare,
beatos appellans eos, qui per amicitiam coacti sunt a multis illis
in unitatem mundi intelligibilis. Hos igitur ait *errare* et
nascentes omnigenas per tempus species mortalium, 60
difficiles vitae mutantas vias.

Difficiles vias ait esse animarum in corpora commutationes et
transfigurationes. Hoc est quod ait:

difficiles vitae mutantas vias;
mutant enim animae corpus ex corpore, cum a discordia com- 65
mutantur et puniuntur et vetantur manere in uno; puniri vero
omnibus poenis a discordia animas commutatas corpus ex corpore.
Aetherea enim (inquit) *vis animas versus mare fugat,*

ἐντέ τις ἀμπλακίησι φρενῶν φίλα γυῖα μῆνη
αἵμασιν, ἢ ἐπίορκον ἀμαρτήσας ἐπομόσση

53. Empedocl. vs. 4. Karst.: δαίμων, οἷτε μακραιῶνος λελάχασι βίοιο, Stei-
nius. Cf. Philolog. l. l. p. 162. 163, ubi Schneidewinus λελάχασι ex Hesy-
chio defendit: λελάχασι susp. M: δαίμων, οἷτε βίοιο λελόγγασι μακραιῶνος
Mullachius βίοιο] βίοις C 54. μακρεῶνας C 56. Empedocl. vs. 5.
Karst., vs. 374. Stein. μὲν] μιν Steinius, quanquam etiam Origenes
habet μὲν ἀλάλησθε C M 57. μάκαρας] μακαρίας C M ὑπὸ τῆς]
ἀπὸ τῆς C 60. Empedocl. vs. 6. Karsten., vs. 375. Stein. φρομέ-
νους] φροόμενον Steinius: γεινόμενον Mullachius χρόνου] χρόνον C M
εἶδεα] ἴδεα C 61. Empedocl. vs. 376. Stein. 62. 63. τὰς σώματα C
63. μετὰ κοσμίσεις C 69 — 72. Empedocl. vss. 16 — 19. Karsten.,
vss. 377—380. Stein. 69. Αἰθέριον μὲν γὰρ σθε μένος πόντονδε διώκει
Karstenius et Steinius πόντονδε διώκει] πόντον δέε χθονὸς διώκει C

70 πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀπέπτυσσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς
 ἡελίου φαέθοντος, ὃ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις.
 ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.
 Αὕτη ἐστὶν ἡ κόλασις ἣν κολάζει ὁ δημιουργός, καθάπερ χαλ-
 κεύς τις μετακοσμῶν σίδηρον καὶ ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβά-
 75 πτων· πῦρ γάρ ἐστιν ὁ αἰθέρ, ὃθεν εἰς πόντον μεταβάλλει τὰς
 ψυχὰς ὁ δημιουργός, χθῶν δὲ ἡ γῆ· ὃθεν φησὶν· ἐξ ὕδατος
 εἰς γῆν, ἐκ γῆς δὲ εἰς τὸν ἀέρα, τουτέστιν ὃ λέγει·

γαῖα δ' ἐς αὐγὰς

ἡελίου φαέθοντος, ὃ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·

80 ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.
 Μισουμένας οὖν τὰς ψυχὰς καὶ βασανιζομένας καὶ κολαζομένας
 ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα συνάγει ἡ φιλία,
 ἀγαθὴ τις οὐσα καὶ κατοικτιέρουσα τὸν στεναγμὸν αὐτῶν καὶ
 τὴν ἄτακτον καὶ πονηρὰν τοῦ νεῖκος τοῦ μαινομένου
 85 κατασκευήν, καὶ ἐξάγειν κατ' ὀλίγον ἐκ τοῦ κόσμου καὶ προσ-
 οικιοῦν τῇ ἐνὶ σπεύδουσα καὶ κοπιῶσα, ὅπως τὰ πάντα εἰς
 τὴν ἐνότητά κατανήσῃ ὑπ' αὐτῆς ἀγόμενα. Διὰ τὴν τοιαύτην
 οὖν τοῦ ὀλεθρίου νεῖκος διακόσμησιν τοῦδε τοῦ μεμερισμένου
 κόσμου πάντων ἐμψύχων ὁ Ἐμπεδοκλῆς τοὺς | ἑαυτοῦ μαθητὰς
 90 ἀπέχεσθαι παρακαλεῖ· εἶναι γάρ φησι τὰ σώματα τῶν ζώων
 τὰ ἐσθιόμενα ψυχῶν κεκολασμένων οἰκητήρια· καὶ ἐγκρατεῖς
 εἶναι τοὺς τῶν τοιούτων λόγων ἀκροωμένους τῆς πρὸς γυναῖκα
 ὁμιλίας διδάσκει, ἵνα μὴ συνεργάζωνται καὶ συνεπιλαμβάνων-
 ται τῶν ἔργων, ὧν δημιουργεῖ τὸ νεῖκος, τὸ τῆς φιλίας ἔργον
 95 λύον ἀεὶ καὶ διασπῶν. Τοῦτον εἶναί φησιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς νό-
 μον μέγιστον τῆς τοῦ παντὸς διοικήσεως, λέγων ὧδέ πως·

Ἔστιν ἀνάγκης χρῆμα, θεῶν ψήφισμα παλαιόν,

ἀἰδίου, πλατέεσσι κατεσφρηγισμένον ὄρκοις,

ἀνάγκην καλῶν τὴν ἐξ ἑνὸς εἰς πολλὰ κατὰ τὸ νεῖκος καὶ
 1 ἐκ πολλῶν εἰς ἓν κατὰ τὴν φιλίαν μεταβολήν· θεοὺς δέ, ὡς
 ἔφην, τέσσαρας μὲν θνητούς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα, δύο δὲ
 ἀθανάτους, ἀγεννήτους, πολεμίους ἑαυτοῖς διὰ παντός, τὸ νεῖ-
 κος καὶ τὴν φιλίαν· καὶ τὸ μὲν νεῖκος ἀδικεῖν διὰ παντός καὶ

70. δ' ἐς χθονὸς] δεε. (una littera exesa) χθονὸς C οὐδας]
 οὐδας C ἀπέπτυσσε] ἀνέπτυσσε Karsten. γαῖα δ' ἐς] γαῖα δ'
 εἰς C 71. φαέθοντος] ἀκάμαντος Karstenius et Steinius ex
 Plutarcho 78. εἰς C 79. ὃδ' αἰθέρος ἔμβαλλε C

*mare autem in terrae solum expuit, terra autem in radios
splendentis solis, is autem aetheris iniecit verticibus; 70
alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.*

Haec est poena, qua punit demiurgus, tanquam faber, qui fer-
rum transformat et ex igne in aquam transmergit; ignis enim
est aether, unde in mare transfert animas demiurgus, tellus
autem terra; quare ait: ex aqua in terram, ex terra autem in 75
aërem, hoc est quod ait:

*terra autem in radios
splendentis solis, is autem aetheris iniecit verticibus,
alius autem ex alio accipit, oderunt autem universi.*

Invisas igitur animas et cruciatas et punitas in hoc mundo se- 80
cundum Empedoclem congregat amicitia, cum sit bona quaedam
et miseretur gemitum earum et inordinatam et pravam *discor-
diae insanientis* dispositionem, et educere brevi e mundo et
conciliare uni nitatur et laboret, ut omnia in unitatem cedant
a se ducta. Propter hanc igitur perniciosae discordiae dis- 85
pensationem huius dispertiti mundi ab omnibus animatis absti-
nere discipulos suos iubet Empedocles; esse enim ait corpora
animalium quae comeduntur punitarum animarum habitacula;
docetque eos, qui talibus dictis obtemperant, sese continere a
muliebri consuetudine, ne participes fiant et consortes operum, 90
quae dispensat discordia, quae opus amicitiae solvat semper et
distrahat. Hanc ait Empedocles esse summam legem admini-
strationis universi, cum dicit sic fere:

*Est Necessitatis res, deorum statutum priscum,
immortale, stabilibus obsignatum iuramentis, 95*

Necessitatem vocans ex uno in multa per discordiam et ex
multis in unum per amicitiam commutationem; *deos* autem, ut
dicebam, quattuor mortales, ignem, aquam, terram, aërem,
duo autem immortales, ingeneratos, hostiles sibimet ipsis per-
petuo, discordiam et amicitiam; et discordiam quidem iniuste 1
agere perpetuo et maiora concupiscere et abstrahere ea, quae

80. δ' ἐξ] ἐξ C M

συνεργάζονται C

Empedocle. vss. 1. 2. Karsten., vss. 369. 70. Stein.

'Ἀνάγκης] Ἔστι τί ἀνάγκη C

93. ὁμιλίας] ὁμιλήσας C

93. 94. συνεπιλαμβάνονται C

98. πλατέσει κατεσφραγισμένον C

διδάσκειν C

97. 98.

97. Ἔστιν

5 πλεονεκειῖν καὶ ἀποσπᾶν τὰ τῆς φιλίας καὶ ἑαυτῶ προσνέμειν,
 τὴν δὲ φιλίαν αἰεὶ καὶ διὰ παντός, ἀγαθὴν τινα οὔσαν καὶ
 τῆς ἐνότητος ἐπιμελουμένην, τὰ ἀπεσπασμένα τοῦ παντός καὶ
 βεβασανισμένα καὶ κεκολασμένα ἐν τῇ κτίσει ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ
 ἀνακαλεῖσθαι καὶ προσάγειν καὶ ἐν ποιεῖν. Τοιαύτη τις ἢ
 10 κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα ἡμῖν ἢ τοῦ κόσμου γένεσις καὶ φθορὰ
 καὶ σύστασις ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ συνεσιῶσα φιλοσοφεῖται.
 εἶναι δὲ φησι καὶ νοητὴν τρίτην τινὰ δύναμιν, ἣν καὶ ἐκ τού-
 των ἐπινοεῖσθαι δύνασθαι, λέγων ὡδὲ πως· |

εἰ γὰρ καὶ ἐν σφραδίνησιν ὑπὸ πρᾶπίδεσιν ἐρείσας
 15 εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύεις μελέτησιν,
 ταῦτα δέ σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται.
 Ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κτ αὐτὰ γὰρ αὔξει
 ταῦτ' εἰς ἕθρος ἕκαστον, ὅπη φύσις ἐστὶν ἐκάστω.
 εἰ δὲ σὺ τάλλ' οἰῶν ἐπιρέξεις οἷα κατ' ἄνδρας
 20 μυρία δῆλα πέλονται τάτ' ἀμβλύνουσι μερίμναι,
 σῆς ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο,
 σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γέναν ἰκέσθαι.
 Πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ γνωματοσισον.

30. Ἐπειδὴν οὖν Μαρκίων ἢ τῶν ἐκείνου κυνῶν τις ὑλακτῆ
 25 κατὰ τοῦ δημιουργοῦ, τοὺς ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως ἀγαθοῦ καὶ
 κακοῦ προφέρων λόγους, δεῖ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι τούτους οὔτε
 Παῦλος ὁ ἀπόστολος, οὔτε Μάρκος ὁ κολοβοδάκτυλος ἀνήγγει-

9. ἐν ποιεῖν] ἐμποιεῖν C: ἐνοποιεῖν conl. M 12. καὶ νοητὴν] καινὸν τὴν C
 ἦν] ἦν C 14. sqq. Hos versus, qui ex solo Hippolyto innotue-
 runt, ita refingere periclitatus est Schneidewinus *Philolog.* VI, 166.

εἰ γὰρ κέν σφ' ἀδινῆσιν ὑπὸ πρᾶπίδεσιν ἐρείσας
 εὐμενέως καθαρῆσιν ἐποπτεύσης μελέτησιν,
 ταῦτά τε σοι μάλα πάντα δι' αἰῶνος παρέσσονται
 ἄλλα τε πόλλ' ἀπὸ τῶνδε κατερχόμεν'· αὐτὰ γὰρ αὔξει
 ταῦτ' εἰς ἕθρος ἕκαστον, ὅπη φύσις ἐστὶν ἐκάστω.
 εἰ δὲ σὺ γ' ἀλλοίων ἐπορέξεις, οἷα κατ' ἄνδρας
 μυρία δεῖλ' ἀπάλαμνα, τά τ' ἀμβλύνουσι μερίμνας,
 ἰσ' ἄφαρ ἐκλείψουσι περιπλομένοιο χρόνοιο,
 σφῶν αὐτῶν ποθέοντα φίλην ἐπὶ γένναν ἰκέσθαι.
 πάντα γὰρ ἴσθι φρόνησιν ἔχειν καὶ νόματος αἴσαν.

Quem universe secutus est Steinius vs. 222 sqq., nisi quod vs. 225.
 ex emendat. Ritschelii, in quam etiam Meinekii incidit, de-
 dit: τῶν κεκτῆσαι, vs. 228 δεῖλὰ πέλονται, vs. 229 ζῆν (vel γῆν) ἄφαρ.
 Alia experti sunt alii, veluti A. Meinekii in *Diar. Antiq. Marburg.*

sunt amicitiae, sibi que ipsi arrogare, amicitiam autem semper et perpetuo, cum bona quaedam sit et unitati consulat, ea, quae abstracta sint ab universo et cruciata et punita in crea-⁵ tione a demiurgo, revocare ad se et adducere et unum reddere. Talis quaedam secundum Empedoclem nobis mundi generatio et pernicies et conditio ex bono et malo constans exhibetur. Esse autem ait et tertiam quandam intelligibilem potestatem, quam etiam ex his subintelligi posse, his 10 fere verbis usus:

*Nam si ea densis praecordiis substratis
benevole puris observabis meditationibus,
et haec tibi valde multa per aevum praesto erunt,
et alia multa ab hisce orta descendunt; sponte enim augescunt 15
haec in peculiarem indolem, prouti nata est natura singulorum.
Sin vero tu diversa inter se venaberis, qualia per homines
sexcenta misera obvia sunt, quae obtundunt curas,
profecto te cito deficient vertentibus annis,
suam ipsorum concupiscentia caram ad gentem redire. 20
Omnia enim scito sensum habere et sortem intellectus.*

30. Quando igitur Marcion vel quis ex canibus eius allatrat demiurgum, dum profert ex contrapositione boni et mali rationes, oportet iis dicere, haec neque Paulum apostolum, neque Marcum digitis mutilatum renunciavisse (horum 25

a. 1852. IV. p. 376. vs. 227 sqq.:

*εἰ δὲ σὺ γ' ἀλλοίων ἐπορέξῃσαι οἷα κατ' ἀνδρας
μυρία θεινὰ πέλει τὰ τ' ἀπαμβλύνουσι μέριμναι
ἢ σ' ἄφαρ ἐκλείψουσι,*

Roepertus vs. 223. malit ἐμμενέως, vs. 228. πέλοντο, vs. 231. γνώματος αἴσαν coll. Diog. Laërt. III, 16, Bergkii (in censura ed. Steinianae in Jahni nov. annalibus philol. a. 1853. p. 25) vs. 224. ταῦτα δέ, vs. 225. τῶνδε κατόψῃσαι, vs. 227. τ' ἄλλ' ὅτων ἐπιδέρχῃσαι, vs. 228. μυρί' ἄδηλ' ἔμπαια, vs. 229. ἢ σ' ἄφαρ ut Meinekius 14. καὶ ἐν] κεν susp. etiam M σφαδίνησιν] σφαδανῆσιν con. M 15. ἐποπτεύεις] ἐποπτεύης susp M 16. μάλα] μᾶλλα C 17. Leg. κατέρχεται. Terminationis vestigia supersunt. M: κατῆσσεται Schneidewinus Philol. X, 364 αὔξει] ἤξει con. M 18. ἔθρος] ἤθος con. etiam M 21. περιπλομένοις C 22. Corrig. sive γένναν sive γαῖαν. M 23. γνωματοσίσον] γνώματος ἰσχύν con. M. Cf. Sext. Emp. adv. math. 8, 286, unde vera scriptura γνώματος αἴσαν petita est, quam etiam supra p. 240, 30 restituimus 26. κακοῦ] καλοῦ C M 27. κολοβοδάκτυλος] Epi-

λαν, (ιούτων γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίῳ γέ-
 γραπται), ἀλλὰ Ἐμπεδοκλῆς Μιῶνος Ἀκραγαντῖνος, ὃν συλαγωγῶν
 30 μέχρι νῦν λανθάνειν ὑπελάμβανε τὴν διαταγὴν πάσης τῆς κατ'
 αὐτὸν αἰρέσεως ἀπὸ τῆς Σικελίας εἰς τοὺς εὐαγγελικούς λόγους
 μεταφέρων αὐταῖς λέξεσι. Φέρε γάρ, ὡς Μαρκίων, καθάπερ
 τὴν ἀντιπαράθεσιν πεποίηκας ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, ἀντιπαραθεῖ
 καὶ γὰρ σήμερον κατακολουθῶν τοῖς σοῖς, ὡς ὑπολαμβάνεις, δό-
 35 γμασι. Δημιουργὸν φῆς εἶναι τοῦ κόσμου πονηρόν· εἶτα οὐκ
 ἐγκαλύπτει τοὺς Ἐμπεδοκλέους λόγους τὴν ἐκκλησίαν κατηγῶν;
 Ἄγαθὸν φῆς εἶναι θεὸν καταλύοντα τὰ τοῦ | δημιουργοῦ ποιή-
 ματα· εἶτ' οὐ καταφανῶς τὴν Ἐμπεδοκλέους φιλίαν εὐαγγελίῳ
 τοῖς ἀκροωμένοις τὸν ἀγαθόν; Κωλύεις γαμεῖν, τεκνοῦν, ἀπέ-
 40 χεσθαι βρωμάτων, ὧν ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν τοῖς πι-
 στοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν· τοὺς Ἐμπεδοκλέους λανθά-
 νεις διδάσκων καθαρμούς; ἐπόμενος γὰρ ὡς ἀληθῶς κατὰ
 πάντα τούτῳ τὰ βρώματα παραιτεῖσθαι τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς
 διδάσκεις, ἵνα μὴ φάγωσι σῶμά τι λείψανον ψυχῆς ὑπὸ τοῦ
 45 δημιουργοῦ κεκολασμένης· λύεις τοὺς ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνηρμο-
 σμένους γάμους τοῖς Ἐμπεδοκλέους ἀκολουθῶν δόγμασιν, ἵνα
 σοι φυλαχθῇ τὸ τῆς φιλίας ἔργον ἐν ἀδιδαιρετον. Διαιρεῖ γὰρ
 ὁ γάμος κατὰ Ἐμπεδοκλέα τὸ ἐν καὶ ποιεῖ πολλά, καθὼς ἀπε-
 δείξαμεν.

50 31. Ἡ μὲν οὖν πρώτη καὶ καθαριωτάτη Μαρκίωνος αἵρε-
 σις, ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τὴν σύστασιν ἔχουσα, Ἐμπεδοκλέους
 ἡμῶν εἶναι πεφανέρωται· ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις
 νῦν καινότερόν τι ἐπεχείρησε Μαρκιωνιστῆς τις Πρέπων Ἀσσύ-
 ριος, πρὸς Βαρδησιάνην τὸν Ἀρμένιον ἐγγράφως ποιήσας λό-
 55 γους περὶ τῆς αἰρέσεως, οὐδὲ τοῦτο σιωπήσομαι. Τρίτην φά-

theton a viris doctis infeliciter attrectatum vindicavit J. S. W. in *The Journal of classical and sacred philology*. Cambridge. March 1855. p. 87, allatis his ex praefatione quae dicitur Hieronymi ad Evangelium Marci in Cod. Amiatino: *Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur, ut sacerdotio reprobis haberetur cet.* Eadem narratio legitur etiam in Codice Arabico, quem Fleischerus descripsit in *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*. Leipzig 1854. Vol. VIII, p. 586, quod testimonium H. Ewald debemus. Videtur autem Hippolytus hac appellatione ideo usus esse, ut simul alluderet ad mutilatum, quo Marcion uteretur, evangelium, quod, cum Lucae esset, Hippolytus prave Marco adscribebat. Idem, cum Paulum Marco consociet, Marcionem

enim nihil in evangelio Marci scriptum est), sed Empedoclem Metonis Agrigentinum, quem expilans ad hoc usque tempus opinabatur fugere omnes sese dispositionem universae suae haeresis a Sicilia in evangelicas rationes transferre ipsis verbis. Age enim, o Marcion, sicuti contrapositionem instituisti³⁰ boni et mali, contraponam et ipse hodie, secutus tua, quae opinaris, dogmata. Demiurgum ais mundi esse malum; exinde nonne erubescis Empedoclis doctrinas ecclesiam te docere? Bonum esse ais deum dissolventem demiurgi figmenta; exinde non aperte Empedoclis amicitiam evangelii loco pro-³⁵ fiteris coram iis, qui auribus accipiunt bonum tuum? Vetas nubere, liberos procreare, abstinere a cibis, quos deus creavit ad percipiendum fidelibus et his qui cognoverunt veritatem; Empedoclis lates lustrationes docens? Secutus enim reapse per omnia hunc cibos recusare doces discipulos tuos,⁴⁰ ne vescantur corpore aliquo, quod reliquum sit animae a demiurgo punitae. Solvis a deo consociata matrimonia Empedoclis secutus doctrinam, ut tibi conservetur amicitiae opus unum indiscretum. Discernit enim matrimonium secundum Empedoclem id quod unum est et facit multa, sicut demon-⁴⁵ stravimus.

31. Ergo primam et maxime germanam Marcionis haeresin, ex bono et malo conflata, Empedocleam esse nobis declaratum est. Quoniam autem hoc nostro aevo novi aliquid et mirabilius conatus est Marcionista quidam nomine Prepon⁵⁰ Assyrius, qui ad Bardesianem Armenium scripto fecit verba de haeresi, ne hoc quidem silebo. Tertium professus princi-

Novi Foederis canonem complectitur universum. 28. οὐδὲν] οὐδὲ
C κατὰ om C 29. Μιῶνος] Rectius Μέτωνος. Cf. Sturzii
Empedoccl. p. 4. 36. ἐγκαλύπτῃ] ἐγκαταλύπτῃ C 38. εἰτ' οὐ]
εἰ τοῦ C: εἰτα M εὐαγγελίῃ C 39—41. Cf. 1 Timoth.
4, 3: κωλύόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἄ (sic pr C, ὦν corr C) ὁ
θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνω-
κόσιν τὴν ἀλήθειαν κ. τ. λ. 45. κεκολασμένης] καὶ κολασμένης C
52. Ἐπεὶ δὲ] Ἐπὶ δὲ C 53. καινότερόν] κενώτερόν C Μαρκ-
κιωνιστῆς τις] Μαρκίων, νῆσις τις C M, qui pro Μαρκίων legendum esse
censet: Μαρκίωνος 53. 54. Ἀσύριος] Ἀσύριος C 54. Prima
littera nominis Βαρδ. exesa. M ποιήσας] R. Scottus: ποιήσασθαι
C M. Latetne in θαῖ numerus librorum, veluti θ?

σκων δίκαιον εἶναι ἀρχὴν καὶ μέσσην ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ τετα-
 γμένην, οὐδ' οὕτως δὴ ὁ Πρέπων τὰς Ἐμπεδοκλέους διαφυγεῖν
 ἴσχυσε δόξας. Κόσμον γάρ φησιν εἶναι ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν ὑπὸ
 τοῦ νείκους διοικούμενον τοῦ πονηροῦ, καὶ ἕτερον νοητὸν τὸν
 60 ὑπὸ τῆς φιλίας, καὶ εἶναι ταύτας τὰς διαφερούσας ἀρχὰς δύο
 ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, μέσον δὲ εἶναι τῶν διαφόρων ἀρχῶν δίκαιον
 λόγον, καθ' ὃν συγκρίνεται τὰ διηρημένα ὑπὸ τοῦ νείκους καὶ
 προσαρμόζεται κατὰ τὴν φιλίαν τῷ ἐνί. Τοῦτον δὲ αὐτὸν | τὸν
 δίκαιον λόγον τὸν τῇ φιλίᾳ συναγωνιζόμενον Μοῦσαν ὁ Ἐμπε-
 65 δοκλῆς προσαγορεύων, καὶ αὐτὸς αὐτῷ συναγωνίζεσθαι παρα-
 καλεῖ, λέγων ὡδὲ πως·

εἰκάραι φημερίων ἔνεκεν τινός, ἄμβροτε Μοῦσα,
 ἡμετέρας μελέτας διὰ φροντίδος ἔλθεῖν
 εὐχομένων, νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
 70 ἄμφι θεῶν μακαρίων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίνοντι.
 Τούτοις κατακολουθῶν Μαρκίων τὴν γένεσιν τοῦ σωτήρος ἡμῶν
 πανιάπασι παρητήσατο, ἄτοπον εἶναι νομίζων ὑπὸ τὸ πλάσμα
 τοῦ ὄλεθρου τούτου νείκους γεγονέναι τὸν λόγον τὸν τῇ φιλίᾳ
 συναγωνιζόμενον, τουτέστι τῷ ἀγαθῷ, ἀλλὰ χωρὶς γενέσεως
 75 ἔπει πεντεκαιδεκάτῃ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος κατελη-
 λυθότα αὐτὸν ἄνωθεν, μέσον ὄντα κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ, διδά-
 σκειν ἐν ταῖς συναγωγαῖς. Εἰ γὰρ μέσος τίς ἐστίν, ἀπήλλακται,
 φησί, πάσης τῆς τοῦ κακοῦ φύσεως· κακὸς δ' ἐστίν, ὡς λέγει,
 ὁ δημιουργὸς καὶ τούτου τὰ ποιήματα. Διὰ τοῦτο ἀγέννητος
 80 κατῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, φησίν, ἵνα ἢ πάσης ἀπηλλαγμένος κακίας.
 Ἀπήλλακται δέ, φησί, καὶ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ φύσεως, ἵνα ἢ μέσος
 τις, ὡς φησιν ὁ Παῦλος, καὶ ὡς αὐτὸς ὁμολογεῖ· Τί με λέ-

57. οὕτως] οὕτος C M δὴ] δὲ C 57. 58. τὰς Ἐμπεδο-
 κλέους — δόξας] τῆς Ἐμπεδοκλέους — δόξης C M 64. συναγωνι-
 ζόμενον C 65. αὐτῷ C 67—70. Hos versus, quos ex Hippolyto
 demum cognovimus, Schneidewinus ita redintegravit l. l. p. 167:

Εἰ γὰρ ἐφημερίων ἔνεκέν τι σοι, ἄμβροτε Μοῦσα,
 ἡμετέρας ἔμελεν μελέτας διὰ φροντίδος ἔλθεῖν,
 εὐχομένῳ νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
 ἄμφι θεῶν μακάρων καθαρὸν λόγον ἀμφαίνοντι.

Ab his Steinius, cui sunt versus 338—341, ita discessit, ut versu
 ultimo ἐμφαίνοντι servaret; Bergkiius tamen l. l. p. 26. negans posse
 ista ferri, quanquam certo restitui locum non posse confessus, haec
 excogitavit:

pium id quod iustum est et in medio inter bonum et malum positum, ne sic quidem Prepon valuit Empedoclis doctrinas effugere. Mundum enim ait esse Empedocles eum, qui a 55 discordia mala gubernetur, et alterum intelligibilem, qui ab amicitia, et esse haec diversa principia duo boni et mali, mediam autem esse diversorum principiorum iustam rationem, qua colligantur discreta a discordia et adiungantur per amicitiam uni. Hanc ipsam iustam rationem, quae auxilietur amicitiae, Musam Empedocles appellans et ipse sibi auxilio advocat in hunc fere modum :

*Si enim circa mortales res, immortalis Musa,
cordi tibi fuit meditationes in nostram mentem venire:
precanti nunc rursus adesto, Calliopea,
circa deos beatos integram doctrinam aperienti.*

65

Haec secutus Marcion generationem salvatoris nostri prorsus respuit, absonum esse arbitratus sub figmentum perniciosae huius discordiae venisse rationem, quae auxilietur amicitiae, hoc est bono; sed seorsum a generatione anno decimo quinto 70 imperii Tiberii Caesaris delapsum eum superne, intermedium inter bonum et malum, docuisse in synagogis. Si enim medius quidam est, remotus est, inquit, ab omni natura mali; malus autem est, sicuti ait, demiurgus huiusque opera. Propterea, inquit, non-generatus descendit Iesus, ut esset ab omni 75 remotus malitia. Remotus autem est, inquit, etiam a boni natura, ut sit medius quidam, ut ait Paulus, et ut ipse confitentur: *Quid me dicitis bonum? unus est bonus.* Haec quidem

*εἰ γὰρ ἐφημερίων ἔνεκεν τινός, ἄμβροτε Μοῦσα,
ἡμετέρας μελέτας ἀδινῆς (s. καθαρῆς) διὰ φροντίδος ἐλθεῖν
(εὐμενέως τὸ πάρος ποτ' ἔδωκας)
εὐχομένῳ· νῦν αὖτε παρίστασο, Καλλιόπεια,
ἀμφὶ θεῶν μακάρων ἀγαθὸν λόγον ἐμφαίροντι.*

67. εἰ γὰρ ἐφημερίων ἔμελεν, sc. σοι coni. M 70. μακάρων M
71—85. Recensuit haec verba Bunsenius in *Analect. Ante-Nicaen.* Vol. I, 99. 73. τούτου] τὰ τοῦ C 74—78. Cf. cum his initium evangelii Marcionitici 74. συναγωνιζόμενον C 75. ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ] ἔτη πέντε καὶ δεκάτῳ C Τιβερίου] τηβερίου C 77. μέσος τις] μεσότης C M: μεσίτης Bunsenius coll. Galat. 3, 19. 79. ἀγέννητος C M 81. 82. ἢ μέσος τις] ἢ μεσότης C: ἢ μεσότης M: ἢ μεσίτης Roesperus et Bunsenius 82. 83. Cf. Luc. 18, 19. Marc. 10, 18 Τί με λέγεις

γετε ἀγαθόν; εἷς ἐστὶν ἀγαθός. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ
 Μαρκίῳνι δόξαντα, δι' ὧν ἐπλάνησε πολλοὺς τοῖς Ἐμπεδο-
 85 κλέους λόγοις χρησάμενος, καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου ἐφηρημένην
 φιλοσοφίαν ἰδίᾳ δόξῃ μετάγων αἵρεσιν ἄθεον συνεστήσατο, ἣν
 ἱκανῶς ἠλέγχθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζω μηθέν τε κατα|λελεῖσθαι,
 ὧν κλειψιλογήσαντες παρ' Ἑλλήνων τοὺς Χριστοῦ μαθητὰς ἐπη-
 90 ρεάζουσιν, ὡς τούτων αὐτοῖς γενομένους διδασκάλους. Ἄλλ'
 90 ἔπει καὶ τὰ τούτου ἱκανῶς ἡμῖν δοκεῖ ἐκτεθεῖσθαι, ἴδωμεν ἢ
 λέγει καὶ Καρποκράτης.

32. Καρποκράτης τὸν μὲν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὑπὸ
 ἀγγέλων πολὺ ὑποβεβηκότων τοῦ ἀγενήτου πατρὸς γεγενῆσθαι
 λέγει, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐξ Ἰωσήφ γεγεννησθαι, καὶ ὅμοιον τοῖς
 95 ἀνθρώποις γεγονότα δικαιότερον τῶν λοιπῶν γενέσθαι, τὴν δὲ
 ψυχὴν αὐτοῦ εὔτονον καὶ καθαρὰν γεγονυῖαν διαμνημονεῦσαι
 τὰ ὄρατὰ μὲν αὐτῇ ἐν τῇ μετὰ τοῦ ἀγενήτου Θεοῦ περιφορᾷ,
 καὶ διὰ τοῦτο ὑπ' ἐκείνου αὐτῇ καταπεμφθῆναι δύναμιν, ὅπως
 τοὺς κοσμοποιοὺς ἐκφυγεῖν δι' αὐτῆς δυνήσῃ· ἦν καὶ διὰ πάν-

Eriphan. Haer. XXVII, 2. Οὗτος δὲ πάλιν ἄνω μὲν μίαν
 ἀρχὴν λέγει καὶ πατέρα τῶν ὄλων καὶ ἀγνωστον καὶ ἀκατονό-
 μαστον, ἴσα τοῖς ἄλλοις εἰσάγειν βουλόμενος. Τὸν δὲ κόσμον
 καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ ἀγγέλων γεγενῆσθαι, τῶν πολὺ τι ὑπὸ
 τοῦ πατρὸς τοῦ ἀγνώστου ὑποβεβηκότων· τούτους γὰρ λέγει
 ἀποσιάντας ἀπὸ τῆς ἄνω δυνάμεως οὕτω τὸν κόσμον πεποιη-
 κέναι. Ἰησοῦν δὲ τὸν κύριον ἡμῶν ἀπὸ Ἰωσήφ λέγει γεγεννη-
 σθαι, καθάπερ καὶ πάντες ἄνθρωποι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ
 γυναικὸς ἐγεννήθησαν, εἶναι δὲ αὐτὸν ὅμοιον τοῖς πᾶσι, βίῃ δὲ
 διενηνοχέναι σωφροσύνη τε καὶ ἀρετῇ καὶ βίῃ δικαιοσύνης. Ἐπειδὴ
 δέ, φησὶν, εὔτονον ἔσχε ψυχὴν παρὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους
 καὶ ἐμνημόνευε τὰ ὄραθέντα ὑπ' αὐτῆς ἄνω, ὅτε ἦν ἐν τῇ περι-
 φορᾷ τοῦ ἀγνώστου πατρὸς, ἀπεσιάλθαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς,
 φησὶν, εἰς τὴν αὐτοῦ ψυχὴν δυνάμεις, ὅπως τὰ ὄραθέντα αὐτῇ
 ἀναμνημονεύσασα καὶ ἐνδυναμωθείσα φύγῃ τοὺς κοσμοποιοὺς
 ἀγγέλους ἐν τῷ διὰ πάντων χωρῆσαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμά-

ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. Matth. 19, 17: Τί με ἐρωτῆς
 περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. Cf. Angerum in Synopsi Eev.
 Matthaei Marci Lucae, Lipsiae MDCCCLII 83. εἷς] εἷ C 87.
 ἠλέγχθαι] ἠλεγχεν C 91. καὶ Καρποκράτης] Καρποκράτης C M

sunt quae Marcioni placuerunt, per quae in errorem duxit multos usus Empedoclis decretis, et ab illo inventam philosophiam ad suam opinionem traducens impiam haeresin constituit, quam nobis videmur satis coarguisse nec quidquam reliqui fecisse eorum, quae Graecis suffurati Christi discipulos diffamant, quasi horum ipsis extiterint magistri. Sed quoniam huius quoque doctrinam satis videmur nobis exposuisse, videamus quid et Carpocrates dicat.

32. Carpocrates mundum et quae sunt in eo ab angelis multo inferioribus non-generato patre fabricatum esse dicit, Iesum autem ex Iosepho genitum esse, et consimilis cum esset hominibus, iustio-rem reliquis extitisse, animam autem eius, firma et pura cum nata fuerit, recordatam esse ea, quae viderit in circumlacione cum non-generato deo, proptereaque ab illo ipsi demissam esse potestatem, ut per eum mundi fabros illos effugere valeret: quam et per omnia transgressam in omni-

Iren. *c. haer.* I, 25, 1. Carpocrates autem et qui ab eo mundum quidem et ea quae in eo sunt ab angelis multo inferioribus ingenito patre factum esse dicunt. Iesum autem e Iosepho natum, et cum similis reliquis hominibus fuerit, distasse a reliquis secundum id, quod anima eius, firma et munda cum esset, commemorata fuerit, quae visa essent sibi in ea circumlacione, quae fuisset ingenito deo, et propter hoc ab eo missam esse ei virtutem, uti mundi fabricatores effugere posset, et per omnes transgressa et in omnibus liberata

92. sqq. Quae sequuntur Hippolytus ex Irenaeo hausit, cuius ipsa verba cum deperdita sint, et veterem Irenaei versionem et quae Latinis Irenaei verbis Graeca apud Epiphanium fere respondent, textui supposuimus. Cf. etiam cum his Theodoret. *haer. fab.* 1, 5. 94. γεγενῆσθαι CM 98. ἀντῆ] ἀντῶ M, qui in C ultimam litteram exesam testatur

1 των χωρήσασαν ἐν πᾶσί τε ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθέναι πρὸς
 αὐτόν, [καὶ ὁμοίως τὴν] τὰ ὅμοια αὐτῇ ἀσπαζομένην. Τὴν δὲ τοῦ
 Ἰησοῦ λέγουσι ψυχὴν ἐννόμως ἠσκημένην ἐν Ἰουδαϊκοῖς ἔθει
 καταφρονῆσαι αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν
 5 κατήργησε τὰ ἐπὶ κολάσεσι πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις.
 Τὴν οὖν ὁμοίως ἐκείνῃ τῇ τοῦ Χριστοῦ ψυχῇ δυναμένην κατα-
 φρονῆσαι τῶν κοσμοποιῶν ἀρχόντων ὁμοίως λαμβάνειν δύναμιν
 πρὸς τὸ πράξαι τὰ ὅμοια. Διὸ καὶ εἰς τοῦτο τὸ τυφὸς κατελη-
 λύθασιν, ὥστε τοὺς μὲν ὁμοίους αὐτῷ εἶναι λέγουσι τῷ Ἰησοῦ,
 10 τοὺς δὲ καὶ ἔτι κατὰ τι δυνατωτέρους τινάς, ὄντας δὲ καὶ δια-
 φορωτέρους τῶν ἐκείνου μαθητῶν, οἷον Πέτρου καὶ Παύλου καὶ
 τῶν λοιπῶν ἀποστόλων, τούτους δὲ κατὰ μηδὲν ἀπολείπεσθαι

των καὶ πράξεων τῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γινομένων καὶ ἐν
 παραβύστῳ ἀτόπων ἔργων καὶ ἀθεμίτων, καὶ ὅπως διὰ πασῶν
 τῶν πράξεων ἐλευθερωθεῖσα ἢ αὐτῇ ψυχῇ, φησί, τοῦ Ἰησοῦ
 ἀνέλθῃ πρὸς τὸν αὐτὸν πατέρα τὸν ἄγνωστον, τὸν δυνάμεις
 αὐτῇ ἀποστείλαντα ἄνωθεν, ἵνα πασῶν τῶν πράξεων χωρήσασα
 καὶ ἐλευθερωθεῖσα διέλθῃ πρὸς αὐτὸν ἄνω. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
 καὶ τὰς ὁμοίας αὐτῇ ψυχάς, τὰ ἴσα αὐτῇ ἀσπασαμένας, τὸν
 αὐτὸν τρόπον ἐλευθερωθεῖσας ἄνω πιῆναι πρὸς τὸν ἄγνωστον
 πατέρα ἐν τῷ τὰς πάσας πράξεις πραξάσας ὁμοίως τῶν πάν-
 των ἀπαλλαγείσας λοιπὸν ἐλευθερωθῆναι. Τὴν δὲ ψυχὴν τοῦ
 Ἰησοῦ ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔθεισιν ἀνατραφεῖσαν καταφρονῆσαι
 αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεις εἰληφέναι, δι' ὧν τὰ ἐπὶ κολά-
 σεσι πάθη προσόντα τοῖς ἀνθρώποις δυνήθεις πράξαι ὑπερβῆ-
 ναι τοὺς κοσμοποιούς ἴσχυσεν. Οὐ μόνον δὲ αὐτὴν τὴν ψυχὴν
 τοῦ Ἰησοῦ τοῦτο δεδυνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμένην διὰ τῶν
 πράξεων χωρήσασαν ὑπερβῆναι τοὺς κοσμοποιούς αὐτοὺς ἀγγέ-
 λους, καὶ αὐτῇ, ἐὰν λάβῃ δυνάμεις, καὶ τὰ ὅμοια πράξῃ καθά-
 περ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς προεῖπον. Ὅθεν εἰς τύφον οὗτοι ἐλληλακτέ-
 τες μέγαν οἱ ὑπὸ τοῦ ἀπατεῶνος τούτου ἀπατηθέντες ἑαυτοὺς
 προκριτέους ἡγοῦνται καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ· ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν
 οὐκ Ἰησοῦ φασιν ἀλλὰ Πέτρου καὶ Ἀνδρέου καὶ Παύλου καὶ
 τῶν λοιπῶν ἀποστόλων ἑαυτοὺς ὑπερφερεστέρους εἶναι διὰ τὴν

1. ἐλευθερωθεῖσαν ἀνεληλυθέναι] ἐλευθερωθεῖσαν ἐληλυθέναι C M
 2. καὶ ὁμοίως τὴν τὰ ὅμοια αὐτῇ] τὰ ὅμοια αὐτῆς C M 4. εἰληφέναι]
 ἐπιτετελεξέναι C M 5. κολάσεσι] κολάσει C M 9. τοὺς] αὐ-

busque liberatam rursus ascendisse ad eum, pariterque eam⁹⁵ animam, quae paria ipsi amplecteretur. Iesu autem animam dicunt ex lege exercitatum in Iudaicis institutis despexisse illa, et propter hoc potestates accepisse, per quas destruxerit passiones, quae ad puniendos homines comparatae sint. Eam igitur animam, quae similiter atque Christi anima possit despice-¹re mundifabros archontes, similiter accipere potestatem ad efficienda similia. Quare etiam eo superbiae devenerunt, ut alios pares ipsi esse Iesu dicant, alios autem vel etiam ab aliqua parte potentiores quosdam, quique etiam praestantiores⁵ sint illius discipulis, veluti Petro et Paulo et reliquis apostolis, hos autem a nulla parte inferiores esse Iesu. Animas autem

ascenderet ad eum, et eas, quae similiter ei amplecterentur, similiter. Iesu autem dicunt animam in Iudaeorum consuetudine nutritam contempsisse eos et propter hoc virtutes accepisse, per quas evacuavit quae fuerunt in poenis passiones, quae inerant hominibus.

2. Eam igitur, quae similiter atque illa Iesu anima potest contemnere mundi fabricatores archontas, similiter accipere virtutes ad operandum similia. Quapropter et ad tantum elationis proveci sunt, ut quidam quidem similes sese dicant Iesu, quidam autem adhuc et secundum aliquid illo fortiores, qui sunt distantes amplius quam illius discipuli, ut puta quam Petrus et Paulus et reliqui apostoli, hos autem in nullo de-

τοὺς C M ὁμοίους] ὁμοίως C 10. καὶ ἔτι κατὰ τι] καὶ
 ἔτι C M δυνατωτέρους πινὰς, ὄντας δὲ] δυνατωτέρους, πινὰς δὲ
 C M 12. μηδὲν] μηδένα C M

τοῦ Ἰησοῦ. Τὰς δὲ ψυχὰς αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπερκειμένης ἐξουσίας
παρούσας, καὶ διὰ τοῦτο ὡσαύτως καταφρονούσας τῶν κοσμο-
15 ποιῶν, | τῆς αὐτῆς ἠξιῶσθαι δυνάμεως καὶ αὐθις εἰς τὸ αὐτὸ
χωρῆσαι· εἰ δέ τις ἐκείνου πλέον καταφρονήσειεν τῶν ἐνταῦθα,
δύνασθαι διαφορώτερον αὐτοῦ ὑπάρχειν. Τέχνας οὖν μαγικὰς
ἐξεργάζονται καὶ ἐπαιιδάς, φίλτρα τε καὶ χαριτήσια, παρέ-
δρους τε καὶ ὄνειροπόμους καὶ τὰ λοιπὰ κακουργήματα, φά-
20 σκοντες ἐξουσίαν ἔχειν πρὸς τὸ κυριεύειν ἤδη τῶν ἀρχόντων καὶ
ποιητῶν τοῦδε τοῦ κόσμου, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ
ποιημάτων ἀπείντων· οἴτινες καὶ αὐτοὶ εἰς διαβολὴν τοῦ Θεοῦ
τῆς ἐκκλησίας ὀνόματος πρὸς τὰ ἔθνη ὑπὸ τοῦ σατανᾶ προε-
βλήθησαν, ἵνα κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον τρόπον τὰ ἐκείνων ἀκούον-
25 τες ἄνθρωποι, καὶ δοκοῦντες ἡμᾶς πάντας τοιούτους ὑπάρχειν
ἀποστρέφωσι τὰς ἀκοὰς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τῆς ἀληθείας κηρίγμα-
τος, ἢ καὶ βλέποντες τὰ ἐκείνων ἅπαντας ἡμᾶς βλασφημῶσιν.
Εἰς τοσοῦτον δὲ μετενσωματοῦσθαι φάσκουσι τὰς ψυχὰς, ὅσον
πάντα τὰ ἀμαρτήματα πληρώσωσιν· ὅταν δὲ μηδὲν λείπη, τότε
30 ἐλευθερωθεῖσαν ἀπαλλαγῆναι πρὸς ἐκεῖνον τὸν ὑπεράνω τῶν
κοσμοποιῶν ἀγγέλων Θεόν, καὶ οὕτως σωθῆσθαι πάσας τὰς
ψυχὰς. Τινὲς δὲ φθάσασαι ἐν μιᾷ παρουσίᾳ ἀναμιγῆναι πᾶ-
ὑπερβολὴν τῆς γνώσεως καὶ τὸ περισσύτερον τῆς διαπράξεως
διαφόρων διεξόδων· ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν φάσκουσι μηδὲν διενη-
νοχῆναι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αἱ γὰρ ψυχαὶ ἐκ τῆς
αὐτῆς περιφορᾶς εἰσι καὶ ὁμοίως κατὰ τὴν τοῦ Ἰησοῦ πάντων
καταφρόνησιν ποιησάμεναι. Καὶ αἱ πᾶσαι, φασί, ψυχαὶ τῆς
αὐτῆς δυνάμεως ἠξιώθησαν, ἧς καὶ τοῦ Ἰησοῦ ἠξιώται· διὸ
καὶ ταῦτάς φασί χωρεῖν διὰ πάσης πράξεως, καθάπερ ἀμέλει
καὶ ἡ τοῦ Ἰησοῦ διελέλυθεν. Εἰ δὲ καὶ τις πάλιν δυνηθεῖη
ὑπὲρ τὸν Ἰησοῦν καταφρονῆσαι, διαφορώτερος ἔσται αὐτοῦ.

3. Artes enim magicas operantur et ipsi et incantationes, philtrea quoque et charitesia et paredros et oniropompos et reliquas malignationes, dicentes se potestatem habere ad dominandum iam principibus et fabricatoribus huius mundi; non solum autem, sed et his omnibus, quae in eo sunt facta. Qui et ipsi ad detractionem divini ecclesiae nominis, quemadmodum et gentes a Satana praemissi sunt, uti secundum alium

14. καταφρονούσας] καταφρονεῖν C M
κοσμοποιῶν διὰ C: κοσμοποιῶν διὰ τὸ M

14. 15. κοσμοποιῶν]
18. ἐξεργάζονται] ἐξερ-

eorum ex superiacente potestate ortas, et ideo aequè despicientes mundi fabros, dignas habitas esse eadem potestate et rursus in idem transire. Si quis autem magis quam ille de-¹⁰spiceret res terrenas, posse eum praestantiorè evadere quam illum. Artes igitur magicas usurpant et incantationes philtraque et charitesia paredrosque et somniorum auctores reliquaque maleficia, profitentes sese potestatem habere, qua iam superiores evadant dominantibus et conditoribus huius mundi, immo¹⁵ vero vel operibus in eo universis: cum quidem et ipsi ad diffamationem divini ecclesiae nominis coram gentibus a Satana progeniti sint, ut homines in hunc atque illum modum praecepta illorum audientes, ratique nos omnes tales esse, avertant aures suas a praeconio veritatis, vel etiam intuentes²⁰ quae sunt illorum omnibus nobis maledicant. In tantum autem aiunt migrare in corpora animas, donec omnia peccata impleant; ubi autem nihil reliqui sit, tunc liberatam (*sc.* animam) abscedere ad illum, qui mundi fabris angelis superior sedeat, deum,

minorari a Iesu. Animas enim ipsorum ex eadem circum-
lacione devenientes, et ideo similiter contemnentes mundi fabricatores, eadem dignas habitas esse virtute, et rursus in idem abire. Si quis autem plus quam ille contempserit ea, quae sunt hic, posse meliorem quam illum esse.

et alium modum quae sunt illorum audientes homines, et putantes omnes nos tales esse, avertant aures suas a praeconio veritatis, aut et videntes, quae sunt illorum, omnes nos blasphemant in nullo eis communicantes cet.

§. 4. Et id quod ait: *Non exies inde, quoadusque novissimum quadrantem reddas*, interpretantur, quasi non exeat quis a potestate angelorum eorum qui mundum fa-

γαζόμενον C: ξεργαζόμενοι M χαρητήσια C 27. ἡ καὶ] om C M
 ἄπαντας Sauppian: ἄπαντα C M βλασφημοῦσιν C 28—38. Irenaei
 versionem veterem textui supposuimus. Cf. cum his etiam Epiphanium
 28. ὅσον] ἕως ἀν susp. Sauppian 30. ἐλευθερωθείσας susp. M
 32. Τινὲς] Ἐἴ τινες C M ἀναμιγῆναι] ἀνεμίγησαν Bunsenius in
Hippolytus and his age. London 1854. p. 372.

σαις ἁμαρτίαις οὐκέτι μετενσωματοῦνται, ἀλλὰ πάντα ὁμοῦ ἀποδοῦσαι τὰ ὀφλήματα ἐλευθερωθήσονται τοῦ μηκέτι γενέσθαι
 35 ἐν σώματι. Τούτων τινὲς καὶ καντηριάζουσι τοὺς ἰδίους μαθη-
 τὰς ἐν τοῖς ὀπίσω μέρεσι τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ ὠτός. Καὶ εἰ-
 κόνας δὲ κατασκευάζουσι τοῦ Χριστοῦ λέγοντες ὑπὸ Πιλάτου
 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ γενέσθαι.

33. Κήρινθος δέ τις, αὐτὸς Αἰγυπτίων παιδεία ἀσκηθεὶς,
 40 ἔλεγεν οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου Θεοῦ γεγονέναι τὸν κόσμον, | ἀλλ'
 ὑπὸ δυνάμεώς τινος κεχωρισμένης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα ἐξουσίας
 καὶ ἀγνοούσης τὸν ὑπὲρ πάντα Θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν ὑπέθετο
 μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, γεγονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ
 Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἅπασιν ἀνθρώποις, καὶ δι-
 45 καιότερον γεγονέναι καὶ σοφώτερον. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα
 κατελθεῖν εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα ἀυθεντίας τὸν Χρι-
 στὸν ἐν εἴδει περιστερᾶς, καὶ τότε κηρῦξαι τὸν ἄγνωστον πα-
 τέρα, καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι, πρὸς δὲ τῷ τέλει ἀποπιτῆναι τὸν
 Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸν Ἰησοῦν πεπονθέναι καὶ ἐγ-
 50 γέρθαι, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ διαμεμενηκέναι πνευματικὸν
 ὑπάρχοντα.

bricaverunt; sic (*al. sed sit*) transcorporatum semper, quo-
 adusque in omni omnino operatione, quae in mundo est,
 fiat, et cum nihil defuerit ei, tum liberatam eius animam ele-
 vari (*al. eliberari*) ad illum deum, qui est supra angelos mundi
 fabricatores. Sic quoque salvari et omnes animas, sive ipsae
 praeoccupantes in uno adventu in omnibus misceantur opera-
 tionibus, sive de corpore in corpus transmigrantes, vel im-
 missae in unaquaque specie vitae adimplentes et reddentes
 debita liberari, uti iam non faciant (*al. fiant*) in corpore.

§. 6. Alii vero ex ipsis signant cauteriantes suos disci-
 pulos in posterioribus partibus extantiae dextrae auris
 Gnosticos se autem vocant, et imagines quasdam quidem de-
 pictas, quasdam autem et de reliqua materia fabricatas habent,
 dicentes formam Christi factam a Pilato illo in tempore, quo
 fuit Iesus cum hominibus.

39. sqq. Haec quoque Hippolytus ex Irenaeo transtulit, cuius
 veterem versionem exscripsimus. Cf. etiam Theodoret. *haer. fab.* 2, 3,
 et infra l. X, c. 21. p. 327. sq. ed. Ox. 39. αὐτὸς] καὶ αὐτὸς M et
 Bunsenius l. l. p. 373. 40. Θεοῦ] om C M 44. υἱὸν] οἶον

et in hunc modum omnes salvatum iri animas. Quaedam au- 25
tem, praevertentes in una praesentia repleti omnibus peccatis,
non iam transcorporantur, sed omnia simul reddentes debita
liberabuntur, ut iam non in corpora transeant. Horum quidam
etiam inurunt discipulos suos in posteriore parte dextrae au-
riculae. Et imagines etiam conficiunt Christi, dicentes a Pilato 30
illo tempore factas esse.

33. Cerinthus autem quidam, ipse Aegyptiorum disciplina
excultus, dicebat non a primo deo factum esse mundum, sed
a virtute quadam, quae separata sit ab ea potestate, quae sit
super omnia, ignoretque deum, qui sit super omnia. Iesum 35
autem statuit non ex virgine natum esse, natum autem esse
eum ex Iosepho et Maria filium consimiliter reliquis hominibus
omnibus, iustioemque extitisse et sapientioem. Et post
baptismum devenisse in eum ab ea principalitate, quae est
super omnia, Christum in figura columbae, et tum nunciavisse 40
incognitum patrem et virtutes perfecisse, sub finem autem avo-
lasse Christum a Iesu, Iesumque passum esse et resurrexisse,
Christum autem a patiendo liberum permansisse, cum esset
spiritualis.

Iren. c. haer. I, 26, 1. Et Cerinthus autem quidam in
Asia non a primo deo factum esse mundum docuit, sed a vir-
tute quadam valde separata et distante ab ea principalitate,
quae est super universa, et ignorante eum, qui est super
omnia deum. Iesum autem subiecit non ex virgine natum
(impossibile enim hoc ei visum est), fuisse autem eum Ioseph
et Mariae filium, similiter ut reliqui omnes homines, et plus
potuisse iustitia et prudentia et sapientia ab hominibus. Et
post baptismum descendisse in eum ab ea principalitate, quae
est super omnia, Christum figura columbae, et hunc annun-
ciasse incognitum patrem et virtutes perfecisse, in fine autem
revolasse iterum Christum de Iesu, et Iesum passum esse et
resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse exi-
stentem spiritualem.

C M 46. ἐκ] τὸν C M: τὸν ἐκ R. Scottus 47. ἄγνωστον]
γνωστὸν C M 48. ἀποπτήναι] ἀποστήσαι C M 49. Ἰησοῦ] Χρι-
στοῦ C M 50. πνευματικὸν] πατρικὸν C M

34. Ἐβιωναῖοι δὲ ὁμολογοῦσι μὲν τὸν κόσμον ὑπὸ τοῦ ὄντως Θεοῦ γεγονέναι, τὰ δὲ περὶ τὸν Χριστὸν ὁμοίως τῷ Κηρίνθῳ καὶ Καρποκράτει μυθεύουσιν. Ἔθεσιν Ἰουδαίκοις ζῶσι, 55 κατὰ νόμον φάσκοντες δικαιοῦσθαι, καὶ τὸν Ἰησοῦν λέγοντες δεδικαιῶσθαι ποιήσαντα τὸν νόμον· διὸ καὶ Χριστὸν αὐτὸν τοῦ Θεοῦ ὠνομάσθαι, καὶ Ἰησοῦν, ἐπεὶ μηδεὶς τῶν [ἐτέρων] ἐτέλεσε τὸν νόμον· εἰ γὰρ καὶ ἕτερός τις πεποιήκει τὰ ἐν νόμῳ προστεταγμένα, ἦν ἂν ἐκεῖνος ὁ Χριστός. Δύνασθαι δὲ καὶ ἐαν- 60 τοὺς ὁμοίως ποιήσαντας Χριστοὺς γενέσθαι· καὶ γὰρ καὶ αὐτῶν ὁμοίως ἄνθρωπον εἶναι πᾶσι λέγουσιν.

35. Θεόδοτος δὲ τις ὢν Βυζάντιος εἰσήγαγεν αἵρεσιν καινήν, φάσκων τὰ περὶ μὲν τῆς τοῦ παντὸς ἀρχῆς σύμφωνα ἐκ μέρους τοῖς τῆς ἀληθοῦς ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πάντα ὁμο- 65 λογῶν γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς τῶν γνωστικῶν καὶ Κηρίνθου καὶ Ἐβίωνος σχολῆς ἀποσπάσας φάσκει τοιοῦτῳ πνιτρόπῳ πεφηνέναι· καὶ | τὸν μὲν Ἰησοῦν εἶναι ἄνθρωπον ἐκ παρθένου γεγενημένον κατὰ βουλὴν τοῦ πατρὸς, βιώσαντα δὲ κοινῶς πᾶσιν ἀνθρώποις καὶ εὐσεβέστατον γεγονότα ὕστερον ἐπὶ 70 τοῦ βαπτίσματος ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ κεχωρηκέναι τὸν Χριστὸν ἄνωθεν κατεληλυθότα ἐν εἴδει περισσεῶς, ὅθεν οὐ πρότερον τὰς δυνάμεις ἐν αὐτῷ ἐνηργηκέναι, ἢ ὅτε κατελθὼν ἀνεδείχθη ἐν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, ὃ εἶναι τὸν Χριστὸν προσαγορεύει. Θεὸν δὲ οὐδέποτε τοῦτον γεγονέναι οὗτοι θέλουσιν ἐπὶ τῇ καθόδῳ τοῦ 75 πνεύματος, ἕτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν.

36. Διαφόρων δὲ γενομένων ἐν αὐτοῖς ζητήσεων ἐπεχέρησέ τις καὶ αὐτὸς Θεόδοτος καλούμενος, τραπεζίτης τὴν τέχνην, λέγειν δύναμιν τινὰ τὸν Μελχισεδὲκ εἶναι μεγίστην, καὶ τοῦτον εἶναι μείζονα τοῦ Χριστοῦ, οὗ κατ' εἰκόνα φάσκουσι τὸν Χρι- 80 στὸν τυγχάνειν, καὶ αὐτοὶ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις Θεοδοου-

2. Qui autem dicuntur Ebionaei, consentiunt quidem mundum a deo factum, ea autem, quae sunt erga dominum,

52. sqq. Cf. Irenaeum, cuius veterem versionem textui supposuimus
 52. μὲν om C M 55. δικαιοῦσθε C 56. δεδικαιῶσθαι] δὲ
 δικαιῶσθαι C 56. 57. Χριστὸν τὸν τοῦ Θεοῦ ὠνομάσθαι Ἰησοῦν
 Bunsenius 57. τῶν ἐτέρων] τῶν C: αὐτῶν M: τῶν ἄλλων R. Scol-

34. Ebionaei autem consentiunt quidem mundum ab eo,⁴⁵ qui re vera deus est, factum esse, quae autem ad Christum pertinent, consimiliter Cerintho et Carpocrati fabulantur. Moribus Iudaicis utuntur, secundum legem dicitantes sese iustificari, et Iesum dicentes iustificatum esse, cum observaverit legem; quapropter et Christum (unctum) dei vocatum esse⁵⁰ eum et Iesum, cum nemo ex reliquis observaverit legem; etenim si quis alius fecisset, quae in lege praescripta sunt, ille evasisset Christus. Posse autem et semet ipsos, similiter cum fecerint, Christos evadere; etenim et ipsum hominem aequae atque omnes esse dicunt. 55

35. Theodotus autem quidam natione Byzantius introduxit haeresin novam, docens ea, quae sunt de origine universi, congrua ex parte doctrinae verae ecclesiae, cum a deo omnia profecta esse consentit, Christum autem, e gnosticorum et Cerinthi Ebionisque schola avellens, ait tali quodam⁶⁰ modo apparuisse: Et Iesum quidem esse hominem ex virgine natum secundum voluntatem patris, cum vixisset autem eodem quo universi homines modo et cum piissimus fuisset, postea in baptismo ad Iordanem cepisse Christum superne delapsam in specie columbae, quapropter non prius potestates⁶⁵ in eo viguisse, quam postquam is, qui delapsus erat, emicuerit in illo spiritus, quem esse Christum appellat. Deum autem nunquam hunc factum esse volunt per descensum spiritus; alii autem (sc. volunt deum factum esse) post resurrectionem a mortuis.

36. Cum autem diversae inter illos ortae essent quae⁷⁰ stiones, aggressus est quidam, et ipse nomine Theodotus, nummulariam professus, dicere potestatem quandam Melchisedec esse maximam, et hunc esse maiorem Christo, cuius imaginem aiunt Christum referre, et ipsi consimiliter quos supra

non similiter (l. consimiliter) ut Cerinthus et Carpocrates opinantur. Cet.

tus: τῶν πρὸ αὐτῶν Bunsenius 62. ὧν] ἦν C M εἰσῆγαγεν] εἰσῆγαγε
 δ' susp. M 62. 63. καινήν] κενήν C 67. καὶ τὸν] τὸν susp. Saupp-
 pius 72. ἢ ὅτε] ἢ ὥστε C 74. οὗτος] αὐτὸν C 76. 77. πε-
 χείρησε C 79. φάσκουσι omittendum putat Sauppis

νοῖς ἀνθρώπων εἶναι λέγουσι τὸν Ἰησοῦν, καὶ κατὰ τὸν αὐτῶν λόγον τὸν Χριστὸν εἰς αὐτὸν κατεληλυθέναι.

Γνωστικῶν δὲ διάφοροι γινώμαι, ὧν οὐκ ἄξιον καταριθμεῖν τὰς φλυαροὺς δόξας ἐκρίναμεν, οὕσας πολλὰς ἀλόγους τε καὶ βλασφημίας γεμούσας, ὧν πᾶνυ σεμνότεροι περὶ τὸ θεῖον ὁ φιλοσοφῆσαντες ἀφ' Ἑλλήνων ἠλέγχθησαν. Πολλῆς δὲ αὐτοῖς συστιάσεως κακῶν αὐτοῖς γεγένηται Νικόλαος, εἰς τῶν ἐπιτὰ ἐξ διακονίαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων κατασταθείς, ὃς ἀποστὰς τῆς κατ' εὐθείαν διδασκαλίας ἐδίδασκεν ἀδιαφορίαν βίου τε καὶ βρώσεως, οὗ τοὺς μαθητὰς ἐνυβρίζοντας τὸ ἅγιον πνεῦμα διὰ τῆς ἀποκαλύψεως Ἰωάννης ἠλέγχε πορνεύοντας καὶ εἰδωλιθῆτα ἐσθίοντας. |

37. Κέρδων δὲ τις καὶ αὐτὸς ἀφορμὰς ὁμοίως παρὰ τούτων λαβὼν καὶ Σίμωνος, λέγει τὸν ὑπὸ Μωσέως καὶ προφητῶν θεὸν κεκηρυγμένον μὴ εἶναι πατέρα Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τοῦτον μὲν γὰρ ἐγνώσθαι, τὸν δὲ τοῦ Χριστοῦ πατέρα εἶναι ἄγνωστον, καὶ τὸν μὲν εἶναι δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθόν. Τοῦτον δὲ τὸ δόγμα ἐκράτνε Μαρκίων, τὰς τε ἀντιπαραθέσεις ἐπιχειρήσας, καὶ ὅσα αὐτῷ ἔδοξεν εἰς τὸν τῶν ἀπάντων δη-

Euseb. H. E. IV, 11. Ἐν γε μὴν τῷ πρώτῳ αὐθις περὶ τοῦ Κέρδωνος ταῦτα διέξεισι (sc. ὁ Εἰρηναῖος). Κέρδων δὲ τις ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Σίμωνα τὰς ἀφορμὰς λαβὼν, καὶ ἐπιδημήσας ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Ὑγίνου, ἕνατον κληρὸν τῆς ἐπισκοπικῆς διαδοχῆς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων ἔχοντας, ἐδίδαξε τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ προφητῶν κεκηρυγμένον θεὸν μὴ εἶναι πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸν μὲν γὰρ γνωρίζεσθαι, τὸν δὲ ἀγνώτα εἶναι, καὶ τὸν μὲν δίκαιον, τὸν δὲ ἀγαθὸν ὑπάρχειν. Διαδεξάμενος δὲ αὐτὸν Μαρκίων ὁ Ποντικὸς ἠὔξησε τὸ διδασκαλεῖον ἀπρηθροισμένως βλασφημῶν.

83. γινώμαι] εἰσὶ γινώμαι susp. M 84. πολλὰς ἀλόγους] πολλῆς ἀλογίας Roperus 85. σεμνότερον C 86. ἀφ'] ἐξ? Sauppis ἠλέγχθησαν Roperus: ἠνέχθησαν C M 86—92. Cf. cum his Iren. c. haer. I, 26, 3: Nicolaitae autem magistrum quidem habent Nicolaum, unum ex VII, qui primi ad diaconium ab apostolis ordinati sunt: qui indiscrete vivunt. Plenissime autem per Ioannis Apocalypsin manifestantur qui sint, nullam differentiam esse docentes in moechando

diximus Theodotianis hominem aiunt esse Iesum, et secundum 75 eandem rationem Christum in eum descendisse.

Gnosticorum autem diversae sunt sententiae, quorum indignas arbitrati sumus quas referremus sententias, quippe quae multae sint et male sanae pleneque blasphemiae, quibus admodum graviores circa numen divinum qui a Graecis philo-80 sophabantur convicti sunt. Multifariae autem catervae malorum auctor illis extitit Nicolaus, unus ex septem illis ab apostolis ad diaconiam institutis, qui spreta quae ex recto erat disciplina docebat indifferentiam vitae et cibi, cuius discipulos illudentes sancto spiritui per Apocalypsin Ioannes coar-85 guit scortantes et idolothytis vescentes.

37. Cerdon autem quidam, et ipse simili modo ab his profectus et Simone, ait eum, qui a Mose et prophetis praedicetur deum, non esse patrem Iesu Christi. Illum enim cognosci, Christi autem patrem incognitum esse, et illum esse 90 iustum, hunc autem bonum. Huius autem doctrinam corroborabat Marcion, qui et contrapositiones conabatur et quaecun-

Iren. c. haer. 1, 27, 1. Et Cerdon autem quidam ab iis, qui sunt erga Simonem occasionem accipiens, cum venisset Romam sub Hygino, qui octavum locum episcopatus per successionem ab apostolis habuit, docuit eum, qui a lege et prophetis annunciatus sit deus, non esse patrem domini nostri Christi Iesu. Hunc enim cognosci, illum autem ignorari, et alterum quidem iustum, alterum autem bonum esse.

2. Succedens autem ei Marcion Ponticus ad ampliavit doctrinam, impudorate blasphemans eum, qui a lege et prophetis annunciatus est deus, malorum factorem et bellorum concupiscentem et inconstantem quoque sententia et contrarium sibi ipsum dicens.

et idolothyton edere. Quapropter dixit et de iis sermo: *Sed hoc habes, quod odisti opera Nicolaitarum, quae et ego odi.* (Apoc. 2, 6.) 86. Πολλῆς δὲ αὐτοῖς] Πολλῆς δὲ αὐτῶν C M: Πολλοῖς δ' αὐτῶν Bunsenius l. l. p. 378, qui p. 377. idem quod nos coniecerat 90. βρώσεως] γνώσεως C M. Sicut nos etiam Bunsenius coniecit l. l. p. 378 ἐνυβρίζον τὸ C 91. Ἰωάννου C 93—1. Cf. cum his Iren. c. haer. I, 27, 1, cuius Graeca, ex Eusebio sumpta veteremque versionem textui supposuimus, et Theodoret. Haer. fabul. 1, 24

1 μιοργὸν δυσφημίας. Ὅμοίως δὲ καὶ Λουκιανὸς ὁ τούτου
μαθητής.

38. Ἀπελλῆς δὲ ἐκ τούτων γενόμενος οὕτως λέγει· Εἶναι
τινὰ θεὸν ἀγαθόν, καθὼς καὶ Μαρκίων ὑπέθετο, τὸν δὲ
5 πάντα κτίσαντα εἶναι δίκαιον, ὃς τὰ γενόμενα ἐδημιούργησε,
καὶ τρίτον τὸν Μωσεῖ λαλήσαντα, πύρινον δὲ τοῦτον εἶναι,
εἶναι δὲ καὶ τέταρτον ἕτερον, κακῶν αἴτιον· τούτους δὲ ἀγ-
γέλους ὀνομάζει. Νόμον δὲ καὶ προφήτας δυσφημεῖ, ἀνθρώ-
πινα καὶ ψευδῆ φάσκων εἶναι τὰ γεγραμμένα, τῶν δὲ εὐα-
10 γελίων ἢ τοῦ ἀποστόλου τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ αἰρεῖται. Φιλου-
μένης δὲ τινος λόγοις προσέχει ὡς προφήτιδος φανερώσει.
Τὸν δὲ Χριστὸν ἐκ τῆς ὑπερθεν δυνάμεως κατεληλυθέναι, του-
τέστι τοῦ ἀγαθοῦ, κἀκείνου αὐτὸν εἶναι υἱόν, τοῦτον δὲ οὐκ
ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, οὐ δὲ ἄσαρκον εἶναι τὸν φανέντα
15 λέγει, ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ παντός οὐσίας μεταλαβόντα μερῶν σῶμα
πεποιηκέναι, τουτέστι θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ,
καὶ ἐν τούτῳ τῷ σώματι λαθόντα τὰς κοσμικὰς ἐξουσίας βεβιω-
κέναι ὃν ἐβίωσε χρόνον ἐν κόσμῳ· αὐτὸς δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων
ἀνασκολοπισθέντα θανεῖν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγερθέντα
20 φανῆναι τοῖς μαθηταῖς, δείξαντα τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν καὶ
τῆς | πλευρᾶς, πείθοντα ὅτι αὐτὸς εἶη καὶ οὐ φάντασμα, ἀλλὰ
ἔνσαρκος ἦν. Σάρκα, φησί, δείξας ἀπέδωκε γῆ, ἐξ ἧς περ ἦν
οὐσίας, μηδὲν ἀλλότριον πλεονεκτῶν, ἀλλὰ πρὸς καιρὸν χρη-
σάμενος, ἐκάστοις τὰ ἴδια ἀπέδωκε, λύσας πάλιν τὸν δεσμὸν
25 τοῦ σώματος, θερμοῦ τὸ θερμόν, ψυχροῦ τὸ ψυχρόν, ὑγροῦ τὸ
ὑγρόν, ξηροῦ τὸ ξηρόν, καὶ οὕτως ἐπορεύθη πρὸς τὸν ἀγαθὸν
πατέρα, καταλιπὼν τὸ τῆς ζωῆς σπέρμα εἰς τὸν κόσμον διὰ
τῶν μαθητῶν τοῖς πιστεύουσι.

Δοκεῖ ἡμῖν καὶ ταῦτα ἱκανῶς ἐκτεθεῖσθαι· ἀλλ' ἐπεὶ μη-
30 δὲν παραλιπεῖν ἀνέλεγκτον ἐκρίναμεν τῶν ὑπὸ τινῶν δεδογμα-
τισμένων, ἴδωμεν τί καὶ τὸ τοῖς Δοκῆταις ἐπινενοημένον. |

1. δυσφημίας C δὲ καὶ] τε καὶ C M 3. sqq. Cf.
Pseudo-Tertullian. *adv. omnes haer.* c. 6. Tertull. *de Praescript. Haeret.*
c. 30. Euseb. *H. E.* V, 13. Theodoret. *Haer. fab.* 1, 25. 3.
Ἀπελλῆς C 7. δὲ καὶ] τε καὶ C 11. φανερώσει] φανερώς C M

que ei placebant contra fabricatorem universi diffamabat. Con-
similiter autem etiam Lucianus, huius discipulus.

38. Apelles autem ab his ortus ait in hunc modum: 95
Esse deum quendam bonum, sicuti etiam Marcion suppose-
bat, eum autem, qui universa creaverit esse iustum, qui fa-
bricatus sit ea, quae facta sunt, et tertium esse, qui cum
Mose locutus sit, hunc autem esse igneum, esse autem etiam
alium quartum, malorum auctorem; hos autem angelos nomi- 1
nat. Legem autem et prophetas proscindit, cum humana et
mendacia dicat esse quae scripta sunt, ex evangeliiis autem
vel apostolo quae ipsi placent sibi eligit. Philumenaе autem
cuiusdam sermonibus sese applicat tanquam prophetissae re- 5
velationibus. Christum autem a superna potestate descendisse,
hoc est a bono, illiusque ipsum esse filium, hunc autem non
ex virgine esse natum, neque carne caruisse eum qui appa-
ruerit ait, sed ex substantia universi cum partes ceperit cor-
pus sibi confecisse, hoc est calidi et frigidi et humidi et sicci, 10
et in hoc corpore latentem mundanas potestates vixisse tem-
pus, quod vixerit in mundo; rursus autem a Iudaeis cruci-
fixum eum mortuum esse, et post tres dies resuscitatum ap-
paruisse discipulis, et monstrata figura clavorum et lateris sui
persuasisse iis semet ipsum esse et non phantasma, sed car- 15
nem sese habere. Carnem, inquit, postquam monstravit red-
didit terrae, qua ex substantia erat, nihil alieni aucupatus,
sed ad tempus usus singulis sua reddidit, vinculum corporis
solvens, calido calidum, frigido frigidum, humido humidum,
siccum siccum, et ita abiit ad bonum patrem relicto semine vi- 20
tae in mundo per discipulos credentibus.

39. Videmur nobis et haec satis exposuisse; quoniam autem
nihil irrefutatum praetermittere decrevimus eorum, quae a qui-
buscunque docta sunt, videamus quid etiam a Docetis inventum sit.

Cf. infra l. X, c. 20. p. 327. ed. Ox. 14. τὸν φανέντα] φανέντα C M
17. λαθόντα] λαβόντα M 20—22. Cf. Ev. Io. 20, 25 et Luc. 24, 39.
23. ἀλλότριον] ἀλτριον C 31. τοῖς] τῆς C

**ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ Η΄.**

1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ ὁγδόῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἐλέγχου·
2. Τίνα τοῖς Δοκηταῖς τὰ δοκοῦντα, καὶ ὅτι ἐκ φυσικῆς φιλοσοφίας ἃ λέγουσιν ἐδογματίσαν.
3. Πῶς ὁ Μονόϊμος ληρεῖ ποιηταῖς καὶ γεωμέτραις καὶ ἀριθμητικοῖς προσέχων.
4. Πῶς Τατιανὸς γεγένηται ἐκ τῶν Οὐαλεντίνου καὶ Μαρκίωνος δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν, ὁ δὲ Ἐρμογένης τοῖς Σωκράτους δόγμασι κέχρηται, οὐ τοῖς Χριστοῦ.
5. Πῶς πλανῶνται οἱ τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἐπιτελεῖν φιλονεικοῦντες.
6. Τίς ἢ πλάνη τῶν Φρυγῶν, νομιζόντων Μοντανὸν καὶ Πρισκίλλαν καὶ Μαξιμίλλαν προφήτας.
7. Τίς ἢ τῶν Ἐγκρατιτῶν κενοδοξία, καὶ ὅτι ἐξ αὐτῶν καὶ οὐκ ἐξ ἀγίων γραφῶν τὰ δόγματα αὐτῶν συνέστηκεν, [ἀλλ' ἐκ τῶν παρ' Ἰνδοῖς γυμνοσοφιστῶν.]

8. Ἐπεὶ οἱ πολλοὶ τῇ τοῦ κυρίου συμβουλίᾳ μὴ χρώμενοι, τὴν δοκὸν ἐν τῷ ὁφθαλμῷ ἔχοντες, ὄραν ἐπαγγέλλονται τυφλώτιοντες, δοκεῖ ἡμῖν μηδὲ τὰ τούτων δόγματα σιωπᾶν, ὅπως κἂν διὰ τοῦ ὑφ' ἡμῶν γινομένου ἐλέγχου πρὸς αὐτῶν αἰδεσθέντες ἐπιγνώσι, πῶς συνεβούλευσεν ὁ σωτὴρ ἔξαιρῆν τὴν δοκὸν πρῶτον, εἶτα διαβλέπειν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὁφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτάρκως οὖν καὶ ἱκανῶς ἐκθήμενοι τὰ τῶν πλειόνων ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἐπιτά, νῦν τὰ ἀκόλουθα οὐ σιωπήσομεν, τὸ ἄφθονον τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιδεικνύντες, καὶ τοὺς τῷ δοκεῖν ἀσφάλειαν λόγων κεκτῆσθαι ἐλέγξομεν, οἷγε ἑαυτοὺς Δοκητὰς ἀπεκάλεσαν,

3. Δοκήταις C M, qui Codicis accentum variantem in Δοκῆταις et Δοκηταῖς servavit.

5. ὁ Μονόϊμος] ὁ μὲν Νόϊμος corr C, sicut infra l. X, c. 17. p. 325 ed. Ox. Οἱ δὲ κατὰ Νόϊμον: Μονόϊμος Theodoret. Haer. fab. 1, 18. ληρεῖ] ληροῖ C M

7. γεγένηται] αἰρετικὸς γεγένηται coni. M: An κελίγηται? Cf. supra p. 346, 24. Οὐαλεντιανοῦ C

8. δοξῶν τὰς ἑαυτοῦ συνιστῶν Roperus: δόξας ἑαυτῶν

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIIUM
LIBER OCTAVUS.

1. Haec insunt in octavo libro refutationis omnium haeresium :

2. Quaenam Opinarii (Docetae) opinati sint, quos a naturali philosophia profectos doctrinam suam professos esse.

3. Quomodo Monoimus ineptiat poëtis et geometris arithmeticisque sese applicans.

4. Quomodo Tatianus profectus sit a Valentini et Marcionis sentiis suas ipsius constituens, Hermogenes autem Socratis placitis usus sit, non Christi.

5. Quomodo aberrant, qui ut pascha die decima quarta¹⁰ celebrent litigiose contendant.

6. Quisnam sit error Phrygum, qui Montanum et Priscillam Maximillamque prophetas esse putent.

7. Quaenam Continentium (Encratarum) sit inanis gloria, quorum praecepta ex ipsis, non ex sacris scripturis profecta¹⁵ esse, [sed ex gymnosophistis apud Indos.]

8. Quoniam plerique consilio domini non usi trabem in oculo habentes se videre profitentur, cum caecutiant, placet nobis ne horum quidem dogmata silere, ut vel per refutationem a nobis factam ex se ipsis pudentes cognoscant, quomodo²⁰ consilium dederit salvator eximendae trabis primo, tum perspiciendae festucae in oculo fratris. Sufficienter igitur satisque postquam exposuimus plurimorum doctrinas in septem qui hunc praecedunt libris, nunc quae sequuntur non silebimus, monstrantes liberalitatem gratiae spiritus sancti, illosque²⁵ qui opinando securitatem sermonum sese nactos esse putant, coarguemus, qui quidem semet ipsos Docetas appellaverunt

συνιστῆν C: *δόξας* *ἐαυτῶ* *συνιστῶν* conii. M 14. *Ἐγκρατιῶν* C M
 14. 15. *ἐξ αὐτῶν καὶ* delenda esse censet M 15. 16. *ἀλλ'* —
γυμνοσοφιστῶν uncinis inclusimus 17. sqq. Cf. Matth. 7, 3. 4.
 Luc. 6, 41. 42. 18. *ἐπαγγέλονται* C 20. *πρὸς αὐτῶν*] *αὐτῶν*? 27.
 Post *κεκτῆσθαι* excidit *οδομένους* vel tale quid. M *οἴγε*] *οἷς* C: *οἷ* M

δογματίζοντες ταῦτα· Θεὸν εἶναι τὸν πρῶτον οἰονεὶ σπέρμα
 συκῆς, μεγέθει μὲν ἐλάχιστον παντελῶς, δυνάμει δὲ ἄπει-
 30 ρον, ταπεινὸν μέγεθος, ἀνήριθμον ἐν πλήθει, πρὸς γένεσιν
 ἀπροσδεές, φοβουμένων καταφυγῆ, γυμνῶν σκέπη, αἰσχύνης
 ἐπικάλυμμα, ζητούμενος καρπός, ἐφ' ὃν ἦλθεν ὁ ζητῶν, φησί,
 τρεῖς καὶ οὐχ εὔρε, διὸ κατηράσατο, φησί, τῇ συκῇ, ὅτι τὸν
 γλυκὺν ἐκεῖνον καρπὸν οὐχ εὔρεν ἐν αὐτῇ, καρπὸν ζητούμενον.
 35 Τοιοῦτον δὲ ὄντος, ὡς εἰπεῖν τύπῳ, καὶ τηλικούτου, μικροῦ
 καὶ ἀμεγέθους κατ' ἐκείνους τοῦ Θεοῦ, γέγονεν ὁ κόσμος, ὡς
 ἐκείνοις δοκεῖ, τοιοῦτον τινὰ τρόπον· Ἀπαλῶν γενομένων τῶν
 κλάδων τῆς συκῆς προῆλθε φύλλα, ὡσπερ ἔστιν ὀρώμενον,
 ἐπομένως δὲ ὁ καρπός, ἐν ᾧ τὸ ἄπειρον καὶ τὸ ἀνεξαρίθμη-
 40 τον θησαυριζόμενον φυλάσσειται σπέρμα συκῆς. Τρία οὖν εἶναι
 δοκοῦμεν τὰ πρῶτως ὑπὸ τοῦ σπέρματος γεινόμενα τοῦ συκίνου·
 πρέμνον, ὅπερ ἔστιν ἡ συκῆ, φύλλα, καὶ καρπός, τὸ σῦκον,
 ὡς προειρηκάμεν. Οὕτως, φησί, τρεῖς γεγονάσιν αἰῶνες, ἀπὸ
 τῆς πρώτης | ἀρχῆς τῶν ὄλων ἀρχαί· καὶ τοῦτο, φησὶν, οὐκ
 45 ἐσιώπησεν οὐδὲ Μωϋσῆς λέγων, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ τρεῖς
 εἰσὶν· σκότος, γνόφος, θύελλα, καὶ οὐ προσέθηκεν.
 Οὐδὲν γὰρ, φησὶν, ὁ Θεὸς τοῖς τρισὶ προσέθηκεν αἰῶσιν, ἀλλ'
 αὐτοῖ πάντα τοῖς γενητοῖς πᾶσιν ἐπήρκεσαν καὶ ἐπαρκοῦσι.
 Μένει δὲ ὁ Θεὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν πολὺ τῶν τριῶν αἰώνων
 50 κευχωρισμένος. Τούτων, φησί, τῶν αἰώνων ἀρχὴν γενέσεως
 λαβὼν, ὡς λέλεκται, κατ' ὀλίγον ἠὔξησε καὶ ἐμεγαλύνθη καὶ
 ἐγένετο τέλειος. Τὸ δὲ τέλειον εἶναι δοκοῦσιν ἀριθμούμενον
 δέκα. Ἰσῶν οὖν γεγονότων ἀριθμῶ καὶ τελειότητι τῶν αἰώνων,
 ὡς ἐκεῖνοι δοκοῦσι, τριάκοντα γεγονάσιν αἰῶνες οἱ πάντες,
 55 ἕκαστος αὐτῶν ἐν δεκάδι πληρούμενος. Εἰσὶ δὲ ἀλλήλων διαί-
 ρητοι καὶ τιμὴν ἔχοντες οἱ τρεῖς πρὸς ἑαυτοὺς μίαν, θέσει μόνῃ
 διαφέροντες, ὅτι τὸ μὲν ἔστι πρῶτον, τὸ δὲ δεύτερον, τὸ δὲ
 τούτων τρίτον. Ἡ δὲ θέσις αὐτοῖς διαφορὰν δυνάμειος παρῆ-

28. τὸν πρῶτον] τὸ πρῶτον conl. M; sed cf. infra l. X, c. 16.
 p. 324 init. ed. Ox. οἰονεὶ C 29. ἄπειρον om C M 30—32. Cf.
 1 Mos. 3, 7. 31. καταφυγῆν, — σκέπην Sauppis 32—34.
 Luc. 13, 6. 7. Matth. 21, 19. 20. Marc. 11, 13. 14. 20. 21. 32. ἐπικά-
 λυμα C ζητούμενον καρπὸν Sauppis 33. τρεῖς] κύριος Roperus:
 sed cf. Luc. 13, 6. 7. 34. καρπὸν aut delendum aut in τὸν mutandum
 esse putat M: καρπὸν ζητούμενον delendum esse censet Sauppis 35.
 τύπῳ] τόπῳ C 36. ἀμεγέθους] μεγέθους C 37—39. Cf. Matth.

talia professi: Deum primum esse, tanquam semen sit arboris fici, magnitudine quidem prorsus minimum, potentia autem infinitum, humilis magnitudo, innumera multitudine, ad generationem sufficiens, metuentium refugium, nudorum tegumentum, pudendi velamentum, fructus quaesitus, ad quem venit quaerens, inquit, ter et non invenit; propterea maledixit, inquit, arbori fici, quia dulcem illum fructum non invenit in ea, fructum quaesitum. Talis autem cum sit, ut strictim dicamus, tantusque, hoc est parvus et minutus secundum illos deus, mundus factus est, ut illis placet, in hunc fere modum: Postquam rami arboris fici teneri facti sunt, provenerunt folia, sicuti videre licet, deinde autem fructus, in quo infinitum et innumerabile reconditum custoditur semen ficus. Tria igitur esse opinamur, quae primo a semine ficulneo extiterint: stirpem, quae est arbor fici, folia et fructum, hoc est ficum, ut antea diximus. Ita, inquit, tres extiterunt aeones, a primo principio universi principia; et hoc, inquit, ne Moses quidem siluit, cum dicat voces dei tres esse: *tenebrae, caligo, turbo, nihilque addidit*. Nihil enim, inquit, deus tribus addidit aeonibus, sed ipsi omnia universis quae nata sunt praestiterunt atque praestant. Manet autem deus ipse per se longe a tribus aeonibus remotus. Horum, inquit, aeonum principium generationis nactus, ut dictum est, quisque paullatim crevit et auctus est et evasit perfectus. Perfectum autem esse opinantur id, quod numeratur decem. Cum igitur numero et perfectione pares inter se evaserint aeones, ut illi opinantur, triginta extiterunt aeones universi, quisque eorum decade absolutus. Sunt autem a se invicem discreti et honorem habent invicem unum, cum positione tantum differant, quia aliud primum est, aliud secundum, aliud eorum tertium. Positio autem iis differentiam potentiae exhibuit; qui enim

24, 32. Marc. 13, 28.

43. Οὕτως] Οὕτως C: Οὔτοι susp. R. Scottus

46. Cf. 5 Mos. 5, 19. Τὰ ἴδηματα ταῦτα ἐλάλησε κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός (σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνὴ μεγάλη, καὶ οὐ προσέθηκε), καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας καὶ ἔδωκεν ἐμοί. θύελλα C

51. Ante κατ' ὀλίγον inserendum videtur ἕκαστος

53. ἀριθμῶ] ἀριθμῶν C

55. 56.

διαιρέτοι καὶ] διαιρετικοὶ C M, qui διαιρετοὶ καὶ minus recte susp.

σχεν· ὁ μὲν γὰρ ἔγγιστα τῷ πρώτῳ Θεῷ, τῷ οἰονεὶ σπέρματι,
 60 θέσεως τυχῶν τῶν ἄλλων γονιμιώτερον ἔσχε δύναμιν, δεκάκις
 αὐτὸς αὐτὸν μεγέθει μετρήσας ὁ ἀμέτρητος· ὁ δὲ τῇ θέσει τοῦ
 πρώτου γενόμενος δεύτερος, ἑξάκις αὐτὸν κατέλαβεν ὁ ἀκατά-
 ληπτος· ὁ δὲ ἤδη τρίτος τῇ θέσει, εἰς ἄπειρον διάστημα διὰ
 τὴν αὐξήσιν τῶν ἀδελφῶν γενόμενος, τρεῖς νοήσας ἑαυτὸν, οἰονεὶ
 65 δεσμὸν τινὰ τῆς ἐνότητος αὐτὸν ἔδησεν αἰώνιον.

9. Καὶ τοῦτο εἶναι δοκοῦσιν οὗτοι τὸ λελεγμένον ὑπὸ
 τοῦ σωτήρος· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι, καὶ [τὸ]
 πεσὺν εἰς τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἀγαθὴν ἐποίει ὁ
 μὲν ἑκατὸν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Καὶ διὰ
 70 τοῦτο | εἶρηκε, φησὶν· Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω, ὅτι
 ταῦτα οὐκ ἔστι πάντων ἀκούσματα. Οὗτοι πάντες οἱ αἰῶνες
 οἳ τε τρεῖς καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν ἀπειράκις ἄπειροι πάντες εἰσὶν
 αἰῶνες ἀρσενοθήλυες. Αὐξηθέντες οὖν καὶ μεγαλυνθέντες καὶ
 γενόμενοι οὗτοι πάντες ἕξ ἐνὸς ἐκείνου τοῦ πρώτου σπέρματος,
 75 τῆς συμφωνίας αὐτῶν καὶ τῆς ἐνότητος οἱ πάντες, εἰς ἓνα ὁμοῦ
 γενόμενοι αἰῶνα τὸν μέσον αὐτῶν, γέννημα κοινὸν οἱ πάντες
 ἐγέννησαν ἐκ παρθένου μιᾶς, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας σωτήρα
 πάντων, ἰσοδύναμον κατὰ πάντα τῷ σπέρματι τῷ συκίνῳ, πλην
 ὅτι γεννητὸς οὗτος, τὸ δὲ πρῶτον σπέρμα ἐκεῖνο, ὅθεν γέγονεν
 80 ἡ συκῆ, ἔστιν ἀγέννητον. Κεκοσμημένων οὖν τῶν τριῶν αἰώνων
 ἐκείνων παναρέτως καὶ παναγίως, ὡς δοκοῦσιν οὗτοι διδάσκον-
 τες, καὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνου τοῦ μονογενοῦς, (γένεγε γὰρ μό-
 νος τοῖς ἀπείροις αἰῶσιν ἐκ τριγενοῦς· τρεῖς γὰρ αὐτὸν ἐγέν-
 νησαν ὁμοφρονοῦντες αἰῶνες ἀμέτρητοι·) κεκόσμητο μὲν ἀνε-
 85 δεῆς πᾶσα ἡ νοητὴ φύσις, φῶς δὲ ἦν ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ νοητὰ
 καὶ αἰώνια, φῶς δὲ οὐκ ἄμορφον οὐδὲ ἀργόν, οὐδὲ οἰονεῖνος
 ἐπιποιοῦντος δεόμενον, ἀλλὰ ἔχον ἐν ἑαυτῷ κατὰ τὸ πλήθος
 τῶν ἀπειράκις ἀπείρων κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς συκῆς ἀπεί-
 ρους ἰδέας ζῶων τῶν ἐκεῖ πολυποικίλων, κατέλαμψεν ἄνωθεν
 90 εἰς τὸ ὑποκείμενον χάος. Τὸ δὲ φωτισθὲν ὁμοῦ καὶ μορφω-

60. θέσεως τυχῶν] θέσεως, τυχὸν C M 62. αὐτὸν] αὐτὸν C M
 65. αὐτὸν] αὐτὸν C M αἰώνιον] αἰώνων? 67 — 69. Cf.
 Matth. 13, 3. 8. Marc. 4, 3. 8. Luc. 8, 5. 8. 67. 68. τὸ ante
 πεσὺν om C M, qui τὸ σπέρμα excidisse existimat 70. Matth.
 13, 9. Marc. 4, 9. Luc. 8, 8. 71. πάντων] πάντως C 74.
 γενόμενοι] An τέλειοι γενόμενοι? Cf. supra p. 263, 55. 74—77.
 Cf. supra p. 278, 66 sqq. 76. 77. γέννημα — ἐγέννησαν C 77. 78.

proxime a primo deo, qui tanquam semen est, positionem nactus est, genitalem reliquis habuit potestatem, decies semet⁶⁰ magnitudine mensus ipse immensus; qui autem positione primi factus est secundus, sexies semet comprehendit incomprehensibilis ille; is autem, qui iam tertius positione, in infinitam distantiam propter incrementa fratrum delatus, cum ter semet cogitaret, tanquam vinculum quoddam unitatis semet ipsum vinxit aeonum.⁶⁵

9. Et hoc opinantur hi esse id, quod dictum est a salvatore: *Exiit seminans ad seminandum, et id, quod cecidit in terram pulchram et bonam, faciebat aliud centum, aliud sexaginta, aliud triginta.* Et propterea dixit, inquit: *Qui habet aures audiendi audiat,* quia haec non ab omnibus audiuntur.⁷⁰ Omnes hi aeones, et tres illi et qui ab iis orti sunt infinites infiniti universi sunt aeones masculofeminei. Cum igitur creverunt et aucti sunt et extiterunt hi omnes ex uno illo primo semine, concentus sui atque unitatis cuncti simul, in unum congressi aeonem ipsorum medium, partum communem uni-⁷⁵versi genuerunt ex virgine una, salvatorem eorum, qui in medietate sunt, omnium, eiusdem ab omni parte potentiae atque semen ficulneum, nisi quod hic genitus sit, illud autem primum semen, unde fici arbor extitit, non-genitum. Postquam igitur ornati sunt tres illi aeones omni virtute et sancti-⁸⁰tate, ut opinantur hi docentes, et filius ille unigenitus (genitus enim est solus infinitis illis aeonibus ex trigenito; tres enim eum genuerunt consentientes aeones immensi): ornata erat absoluta omnis natura intelligibilis; lux autem erant universa illa intelligibilia et aeterna, lux autem non informis⁸⁵ neque ignava, neque tanquam indigens aliquo, qui subveniat; sed cum habeat in semet ipsa secundum multitudinem illorum infinites infinitorum ad exemplum ficus infinitas animalium, quae illic sunt, pervariorum species, luxit desuper in subiacens chaos. Id autem collustratum simul et conformatum illis,⁹⁰

μῆς, τὸν ἐν μεσότητι Μαρίας σωτήρα πάντων] μῆς, Μαρίας, σωτήρα, τὸν ἐν μεσότητι πάντων R. Scottus: Μαρίας delendum esse putat Sauppius. An μῆς, τῶν ἐν μεσότητι σωτήρα πάντων? Cf. infra l. X, c. 16. p. 324. ed. Ox. γεννηθῆσαι ἐκ παρθένου Μαρίας σωτήρα τῶν πάντων 79. 80. γενητὸς—ἀγένητον C M 80. κεκοσμημένων] καικεκοσμημένων C: κατακεκοσμημένων R. Scottus 84. ἀμέτριοι C 88. κατὰ καὶ κατὰ coni. M

θὲν ἐκείναις ἄνωθεν ταῖς πολυποικίλοις ἰδέαις, πῆξιν ἔλαβε
καὶ ἀνεδέξατο τὰς ἰδέας τὰς ἄνωθεν ἀπάσας ἀπὸ τοῦ τρίτου
αιῶνος τοῦ τριπλασιάσαντος αὐτόν. Ὁ δὲ αἰὼν οὗτος ὁ τρίτος
τοὺς χαρακτῆρας βλέπων πάντας ἀθρόως τοὺς ἑαυτοῦ εἰς τὸ
95 ὑποκείμενον κάτω σκότος κατειλημμένους, τὴν τε δύναμιν τοῦ
σκότους οὐκ ἀγνοῶν | καὶ τὸ ἀφελὲς τοῦ φωτὸς ὁμοῦ καὶ ἀφθο-
νον, οὐκ εἶασεν ἐπὶ πολὺ τοὺς φωτεινοὺς χαρακτῆρας ἄνω-
θεν ὑπὸ τοῦ σκότους κάτω κατασπασθῆναι· ἀλλὰ γὰρ ὑπέταξε
τοῖς αἰῶσι [στερέωμα]. Στερεώσας οὖν κάτωθεν, καὶ διεχώ-
1 ρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ φω-
τός, καὶ ἐκάλεσε τὸ φῶς ἡμέραν, ὃ ἦν ὑπεράνω τοῦ
στερεώματος, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Πασῶν
οὖν, ὡς ἔφην, τῶν ἀπειρῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος ἰδεῶν ἀπειλημ-
5 μένων ἐν τούτῳ τῷ κατωτάτῳ σκότῳ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τοιοῦτου
αιῶνος ἐναπεσφράγισται μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ ἐκτύπωμα, πῦρ
ζῶν ἀπὸ φωτὸς γενόμενον, ὃθεν ὁ μέγας ἄρχων ἐγένετο, περὶ
οὗ λέγει Μωϋσῆς· Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν. Τοῦτον λέγει Μωϋσῆς πύρινον θεὸν
10 ἀπὸ τοῦ βάτου λαλήσαντα, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ ἀέρος·
(βάτος γὰρ ἔστι πᾶς ὁ σκότει ὑποκείμενος ἀήρ) βάτον δέ, φη-
σίν, εἴρηκε Μωϋσῆς, ὅτι ἄνωθεν κάτω πᾶσαι διέβησαν τοῦ
φωτὸς αἱ ἰδέαι βατὸν ἔχουσαι τὸν ἀέρα. Οὐδὲν δὲ ἦτιον καὶ
ἡμῖν ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ βάτου γνωρίζεται, φωνὴ γὰρ ἔστι ση-
15 μαντικὴ τοῦ λόγου πλησσομένη ἀήρ, οὗ δίχα λόγος ἀνθρώ-
πινος οὐ γνωρίζεται. Οὐ μόνον δὲ ὁ λόγος ἡμῖν ἀπὸ τοῦ βά-
του, τουτέστιν ἀέρος, νομοθετεῖ καὶ συμπολιτεύεται, ἀλλὰ γὰρ
καὶ ὄσμαι καὶ χρώματα διὰ τοῦ ἀέρος ἡμῖν τὰς δυνάμεις τὰς
ἑαυτῶν ἐμφανίζουσιν.

20 10. Οὗτος οὖν ὁ πυροειδὴς θεός, ὁ πῦρ ἀπὸ φωτὸς γε-
νόμενος, πεποίηκε τὸν κόσμον οὕτως, ὡς φησὶ Μωϋσῆς, αὐτὸς
ὢν ἀνυπόστατος, σκότος ἔχων τὴν οὐσίαν, ἐνυβρίζων ἀεὶ τοῖς
κατειλημμένοις ἄνωθεν κάτω τοῦ | φωτὸς αἰωνίοις χαρακτῆρσι.

93. αὐτόν] αὐτόν C M 96. ἀφελὲς] ἀσφαλὲς C M. Cf. infra
l. X, c. 16. p. 324. ed. Ox. Correxit iam Bernaysius in *Ep. critic. ad
Bunsenium* (Bunsenii *Analecta Ante-Nicaena* Vol. III. p. 307. 8. not.)
99. αἰῶσι στερέωμα. Στερεώσας οὖν] αἰῶσι. Στερεώσας οὖν C M:
αἰῶσι στερέωμα οὐρανοῦ Bernaysius l. l. Cf. infra p. 324. ed. Ox.
ἐποίησεν οὐρανόν, καὶ μέσον πῆξας κ. τ. λ. 99—3. Cf. 1 Mos.
1, 4. 5. 7. καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον

quae supra sunt pervariis speciebus, concrevit et accepit species supernas omnes a tertio aeone, qui semet ipsum triplicavit. Aeon autem hic tertius cum notas suas videret universas simul in subiacentes infra tenebras susceptas, cumque potestatem tenebrarum non ignoraret et simplicitatem lucis simul⁹⁵ et liberalitatem, non passus est diu lucidas notas desuper a tenebris deorsum deripi; at enim substruxit aeonibus firmamentum caeli. Postquam igitur firmavit inferne, *et divisit tenebras a luce appellavitque lucem diem, quae erat super firmamentum, et tenebras appellavit noctem.* Universis igitur,¹ ut dixi, infinitis tertii aeonis ideis deprehensis in infimis his tenebris, etiam ipsius huiusce aeonis cum reliquis expressa est imago, ignis vivus a luce genitus, unde magnus archon extilit, de quo Moses ait: *In principio creavit deus⁵ caelum et terram.* Hunc dicit Moses igneum deum, qui e rubo (*ἀπὸ τοῦ βάρου*) locutus sit, hoc est e tenebricoso aëre (*βάρου* enim est universus aër tenebris subiacens), *βάρου* autem, inquit, dixit Moses, quia desuper deorsum omnes pertransierunt lucis species, quibus aër permeabilis (*βατός*) est.¹⁰ Non autem minus etiam nobis verbum a rubo notum fit, vox enim, significans verbum, est aër pulsatus, quo dempto verbum humanum non cognoscitur. Non solum autem verbum nobis a rubo, hoc est ab aëre leges dat et nobiscum versatur, sed enim et odores et colores per aërem nobis facultates suas manifestant.

10. Hic igitur deus igneus, qui ignis a luce extilit, mundum fecit ita ut Moses ait, ipse cum non subsistat tenebris tanquam substantia utens, perpetuo contumeliis afficiens aeternas illas desuper inferne susceptas lucis notas. Usque²⁰

τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα καὶ διεχώρισεν ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος. 99. 1. διεχώρησεν C 3. Πασῶν] Πάντων C M. Cf. infra p. 324. ed. Ox. 8. 9. 1 Mos. 1, 1. 9. 10. Cf. 2 Mos. 3, 2. 13. βατόν] βάρου C M, qui iam observavit Docetas hic in verbali *βατόν* ludere: *πάρου* si non scribendum at certe audiendum esse putat Roepertus 20. Voc. θεός exesum, sed compendii reliquiae apparent. M

Μέχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ σωτῆρος φανερώσεως ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 25 τοῦ φωτὸς τοῦ πυρώδους, τοῦ δημιουργοῦ, πολλή τις ἦν πλάνη
 τῶν ψυχῶν· ψυχαὶ γὰρ αἱ ιδεαὶ καλοῦνται, ὅτι ἀποψυγεῖσαι
 τῶν ἄνω ἐν σκότει διατελοῦσι, μεταβαλλόμεναι ἐκ σωμάτων
 εἰς σώματα, ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ φρουρούμενα. Ὅτι δὲ τοῦθ'
 οὕτως ἔχει, φησὶν, ἔνεστι καὶ ἐκ τοῦ Ἰωβ κατανοῆσαι λέγοντος·
 30 Καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ τόπον ἐκ τόπων μεταβαίνουσα
 καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας, καὶ τοῦ σωτῆρος λέγοντος· Καὶ εἰ
 θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἐρ-
 χεσθαι. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. Ἀπὸ δὲ τοῦ
 σωτῆρος μετενσωμάτωσις πέπανται, πίσυς δὲ κηρύσσεται εἰς
 35 ἄφρασιν ἀμαρτιῶν. Τοιοῦτόν τινα τρόπον ὁ μονογενῆς υἱὸς
 ἐκεῖνος, ὁ τῶν αἰώνων ἄνωθεν τὰς ιδεὰς βλέπων τὰς ἄνωθεν
 μεταβαλλόμενας ἐν τοῖς σκοτεινοῖς σώμασι, ῥύσασθαι κατελθὼν
 ἠθέλησεν. Εἰδὼς δέ, ὅτι τὸ πλήρωμα τῶν ὅλων αἰώνων οὐδὲ
 οἱ αἰῶνες ἀθρόον ἰδεῖν ὑπομένουσιν, ἀλλὰ καταπλαγέντες
 40 οἱ φθορτοὶ φθορὰν ἱπομένουσι, μεγέθει καὶ δόξῃ δυνάμει
 κατειλημμένοι, συστείλας ἑαυτὸν ὡς ἀστραπὴν μεγίστην ἐν ἐλα-
 χίστῳ σώματι, μᾶλλον δὲ ὡς φῶς ὕψεως ὑπὸ τοῖς βλεφάροις
 συνεσταλμένον, ἐξικνεῖται μέχρις οὐρανοῦ, καὶ τῶν ἀστέρων
 ἐπιψαύσας τῶν ἐκεῖ πάλιν ἑαυτὸν συστέλλει ὑπὸ τοῖς βλεφάροις
 45 τῆς ὕψεως ὅτε βούλεται. Καὶ τοῦτο ποιοῦν τὸ φῶς τῆς ὕψεως,
 καὶ πανταχῇ γινόμενον καὶ πάντα, ἡμῖν ἐστιν ἀφανές, μόνον
 δὲ ὀρῶμεν ἡμεῖς ὕψεως βλέφαρα, κανθοὺς λευκοῦς, ὑμένα
 εὐρὺν πολύπτυχον πολυκτηδόνα, χιτῶνα κερατοειδῆ, ὑπὸ δὲ
 τοῦτον κόρην ῥαγοειδῆ, ἀμφιβληστροειδῆ, δισκοειδῆ, καὶ εἰ
 50 τινες ἄλλοι τοῦ φωτὸς τῆς ὕψεως εἰσι χιτῶνες, οὓς ἐστολισμένη
 κέκρυπται. Οὕτως, φησὶν, ὁ μονογενῆς παῖς ἄνωθεν αἰώνιος
 ἐπενδυσάμενος κατὰ ἕνα ἕκαστον τοῦ τρίτου αἰῶνος αἰῶνα, καὶ
 γενόμενος ἐν τριακοντάδι αἰώνων εἰσῆλθεν εἰς τόνδε τὸν κόσμον
 τηλικούτος ὢν, ἠλίκον εἶπομεν, ἀφανῆς, ἄγνωστος, ἄδοξος,
 55 ἀπιστούμενος. Ἰν' οὖν, φασὶν οἱ Λοκηταί, καὶ τὸ σκότος
 ἐπενδύσῃται τὸ ἐξώτερον, τὴν σάρκα φησὶν, ἄγγελος συνοδεύ-
 σας αὐτῷ ἄνωθεν τὴν Μαριὰμ εὐηγγελίσαστο, φησὶν, ὡς γέ-
 γραπται. Ἐγεννήθη τὸ ἐξ αὐτῆς ὡς γέγραπται. Γεννηθὲν δὲ

29. ἔνεστι C 30. 31. Iob. 2, 9. . . καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ
 λάτρις τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας κ. τ. λ. 30.
 πλανῆτις] πλανήτης C 31—33. Matth. 11, 14. 15. 39.

igitur ad salvatoris apparitionem a deo lucis igneae, demiurgo, multa quaedam erat erratio animarum; animae (*ψυχαι*) enim ideae appellantur, quia refrigeratae a supernis in tenebris peragunt, transmutatae e corporibus in corpora a demiurgo custodita. Haec autem ita esse, inquit, licet etiam ex Iob in-25 telligere, cum dicit: *Et ego sum erro et in locum e locis transiens et in domum ex domo*, et cum salvator dicit: *Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat*. Inde autem a salvatore migratio animarum cessavit, fides vero praedicatur ad remissionem pec-30 catorum. Tali quodam modo unigenitus filius ille, cum aeonum, qui supra sunt, ideas videret desuper transmutatas in tenebricosis corporibus, liberare eas descendens voluit. Cum autem sciret, ut pleroma universorum aeonum simul viderent, ne aeonos quidem valere, sed consternatos eos corruptibiles cor-35 ruptionem pati, magnitudine et splendore potestatis correptos: coëgit se tanquam fulgur maximum in minimo corpore, imo vero tanquam lumen oculi sub palpebris coactum, et pervenit usque ad caelum, stellisque, quae ibi sunt, contactis rursus se cogit sub palpebris oculi quando vult. Idemque cum facit lumen oculi, 40 quod et ubique existit et omnia, nobis est occultum, cernimus autem nos nil nisi oculi palpebras, angulos candidos, membranam laxam, sinuosam, venosam, tunicam corneam, sub ea autem pupillam racemosam, reticulatam, orbiculatam, et si quae aliae luminis oculi sunt tunicae, quibus vestitum occul-45 tatum est. Ita, inquit, unigenitus filius superne aeternus, superindutus secundum singulos quosque tertii aeonis aeonos, cum extitit in triacontade aeonum, introivit in hunc mundum tantus, quantum diximus, occultus, ignotus, obscurus, non-creditus. Ut igitur, inquam Docetae, etiam tenebris induere-50 tur exterioribus, — carnem dicit — angelus, qui ei comitatus est superne, Mariae laetum nuncium attulit, inquit, sicuti scriptum est. Generatum est id, quod ex ea est generatum,

ἀθρόον] οἱ ἀθρόοι C: οἱ ἀθρόοι Chr. Petersenius 40. οἱ] ὡς? Chr. Petersenius
 44. ἐπιφασίας τῶν] ἐπιφασάντων C: ἐπιφασάντων M 45. τοῦτο] ταῦτο?
 47. 48. ὑμένα εὐρὺν] ὑμένας ῥῖν C: ὑμένα σάρκινον Roesperus 48. πολυκτη-
 δόνα] πολυκτηνον pr C, eadem manu mutatum in πολυκτηνδόνα 52.
 αἰῶνος] αἰῶνες C M 53. τόνδε τὸν] τὸν δέκατον C M 58. Ἐγενήθη C

ἐνεδύσατο αὐτὸ ἄνωθεν ἔλθῶν, καὶ πάντα ἐποίησεν οὕτως, ὡς
 60 ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γέγραπται, ἐλούσατο εἰς τὸν Ἰορδάνην,
 ἐλούσατο δὲ τύπον καὶ σφράγισμα λαβὼν ἐν τῷ ὕδατι τοῦ γε-
 γεννημένου σώματος ἀπὸ τῆς παρθένου, ἵν', ὅταν ὁ ἄρχων
 κατακρίνη τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτῳ, τῷ σταυρῷ, ψυχὴ ἐκείνη
 ἐν τῷ σώματι τραφεῖσα, ἀπεκδυσαμένη τὸ σῶμα καὶ προσηλώ-
 65 σασα πρὸς τὸ ξύλον, καὶ θριαμβεύσασα δι' αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς
 καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ εὐρεθῆ γυμνή, ἀλλ' ἐνδύσῃται τὸ ἐν τῷ
 ὕδατι, ὅτε ἐβαπτίζετο, ἀντὶ τῆς σαρκὸς ἐκείνης ἐκτετυπωμένον
 σῶμα. Τοῦτό ἐστι, φησὶν, ὃ λέγει ὁ σωτήρ· Ἐὰν μὴ τις
 γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐκ εἰσελεύσεται
 70 εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὅτι τὸ γεγεννημένον
 ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν. Ἀπὸ τῶν τριάκοντα οὖν αἰώ-
 νων τριάκοντα ἰδέας ἐνεδύσατο· διὰ τοῦτο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη
 γέγονεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ αἰώνιος ἐκεῖνος, ἐκάστου αἰῶνος ἰδίᾳ
 ἐνιαυτῷ φανερούμενον. | Εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ ἐκάστου τῶν τριά-
 75 κοντα αἰώνων ἅπασαι ἰδέαι κατελιημμέναι ψυχαί, καὶ φύσιν
 ἔχει τούτων ἐκάστη νοεῖν τὸν κατὰ φύσιν Ἰησοῦν, ὃν ἐκεῖνος ὁ
 μονογενὴς ὁ αἰώνιος ἀπὸ τῶν αἰώνων τόπων ἐνεδύσατο· εἰσὶ
 δὲ οὗτοι διάφοροι. Διὰ τοῦτο τосαῦται αἰρέσεις ζητοῦσι τὸν
 Ἰησοῦν περιμαχήτως, καὶ ἔστι πάσαις οἰκεῖος αὐταῖς, ἄλλη δὲ
 80 ἄλλος ὀρώμενος ἀπ' ἄλλου τόπου, ἐφ' ὃν ἐκάστη φέρεται, φη-
 σὶν, καὶ σπεύδει δοκοῦσα τοῦτον εἶναι μόνον, ὅς ἐστιν αὐτῆς
 συγγενὴς ἴδιος καὶ πολίτης, ὃν ἰδοῦσα πρῶτον ἴδιον ἐγνώρισε
 μὲν ὡς ἀδελφόν, τοὺς δὲ ἄλλους νόθους. Οἱ μὲν οὖν ἐκ τῶν
 ὑποκάτω τόπων τὴν φύσιν ἔχοντες τὰς ὑπὲρ αὐτοὺς ἰδέας τοῦ
 85 σωτήρος ἰδεῖν οὐ δύνανται, οἱ δὲ ἄνωθεν, φησὶν, ἀπὸ τῆς

59. αὐτὸ ἄνωθεν] αὐτὸς ἄνωθεν? αὐτὸ ὁ ἄνωθεν? 61. 62. γε-
 γεννημένου C 63. ψυχῇ] αὐτῆ C M 64—66. Cf. Col. 2,
 11. 14. 15. . . . ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς . . . ἐξαλείψας
 τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῶν, καὶ αὐτὸ
 ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ, ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρ-
 χὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἰδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν
 αὐτῷ. 65. θριαμβεύσας C 65. 66. Cf. 2 Cor. 5, 3. . .
 εἴπερ καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθῆσόμεθα. 68—71. Ev. Io.
 3, 5. 6. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἂν μὴ τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ πνεύμα-
 τος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τὸ γεγεννημένον ἐκ
 τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν κ. τ. λ. 70. γεγεννημένον C 73. 74. ἰδίᾳ

ut scriptum est. Generato autem hoc ipso indutus est is, qui superne venit, et omnia fecit ita, ut in evangeliiis scriptum⁵⁵ est, lavatus est in Iordane, lavatus autem imaginem et sigillum expressit aqua corporis a virgine nati, ut, simul atque archon addixerit suum figmentum morti, cruci, anima illa in illo corpore nutrita, cum corpus deposuisset et adfixisset ad lignum et triumphasset per ipsum principatus et potestates, ne⁶⁰ nuda inveniretur, sed indueretur corpore, quod aqua, cum baptizabatur, loco carnis illius effictum est. Hoc, inquit, est, quod ait salvator: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu, non introibit in regnum caelorum; quod enim natum est ex carne caro est.* A triginta igitur aeonibus triginta ideas⁶⁵ induit; propterea ad triginta annos extulit in terris aeternus ille, cum quisque aeon peculiariter per annum manifestaretur. Sunt autem etiam a singulis quibusque triginta illorum aeonum cunctae ideae susceptae animae, quarum quaeque ita nata est, ut intelligat Iesum eum, qui ipsius naturae par⁷⁰ est, quem unigenitus ille aeternus ex aeternis locis induit; sunt autem hi diversi. Propterea tot haereses quaerunt Iesum summo studio, et est ille iis omnibus proprius, alii autem tanquam alius apparens ab alio loco, ad quem quaeque fertur, inquit, et festinat opinans hunc esse solum, qui ipsius⁷⁵ cognatus germanus popularisque sit, quem primum conspectum tanquam fratrem germanum agnovit, reliquos autem tanquam spurios. Qui igitur ex inferioribus locis naturam habent, ideas salvatoris, quae supra ipsos sunt, cernere non possunt,

ἐνιαυτῷ φανερούμενου] ἰδίᾳ ἐνὶ αὐτῷ φανερούμενος C: ἐνὶ αὐτῶν (sc. τῶν ἐτῶν) φανερούμενου conl. M: ἰδέα ἐνιαυτῷ φανερούμενος Roep-
 rus: ἰδίῳ ἐνιαυτῷ φανερούμενου, vel ἰδίᾳ ἐνιαυτὸν φανερούμενου R.
 Scottus: ἰδέα ἐνὶ ἐν αὐτῷ φανερούμενος Chr. Petersenius 74.
 Εἰσι] Εἷη C M 75. ἅπασαι ἰδέαι] ἅπασα ἰδέα C M: ἐν ἀπάσῃ
 ἰδέᾳ Roep- 75. 76. φύσιν ἔχει τούτων ἐκάστη νοεῖν] φύσιν
 ἔχει τούτων ἐκάστην ὃ ἦν C M, qui initio aliquid excidisse putat et
 ἔχειν τούτων ἐκάστην οἶον conl.: φησὶν, ἔχει τούτων ἐκάστη νόημα Roep-
 rus 80. ἄλλος] ἄλλως pr C τόπου] τύπου C M. Sicuti nos etiam
 Roep- et R. Scottus corrigendum esse censent. ἐκάστη] ἕκα-
 στα C 82. πρῶτον] πρῶτος C: an πρῶτως? 82. 83. ἐγνώ-
 ρισε μὲν ὡς] ἐγνωρισμένως C M: an μὲν ὡς non recto loco insertum
 et ante ἴδιον transponendum est? Chr. Petersenius

δεκάδος τῆς μέσης καὶ τῆς ὀγδοάδος τῆς ἀρίστης, ὅθεν ἐσμὲν ἡμεῖς, λέγουσιν, οὐκ ἐκ μέρους, ἀλλ' ὅλον αὐτοὶ τὸν Ἰησοῦν τὸν σωτήρα ἴσασι, καὶ εἰσὶν ἄνωθεν τέλειοι μόνοι, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐκ μέρους.

90 11. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτάρκη νομίζω εἶναι τοῖς εὐ πεφρονηκόσι πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς τῶν Δοκητιῶν πολυπλόκου καὶ ἀσυστάτου αἰρέσεως, οἱ περὶ ὕλης μὲν ἀβάτου καὶ ἀκαταλήπτου λόγους ἐπιχειρημένους ποιήσαντες, Δοκητὰς ἑαυτοὺς προσηγόρευσαν, ὧν οὐ τὸ δοκεῖν εἶναι τινὰς κατανοοῦμεν ματαιίζον-
95 τας, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοσαύτης ὕλης δοκὸν ἐν ὀφθαλμοῖς φερομένην διελέγχομεν εἰ πως διαβλέψαι δυνηθῶσιν, εἰ δ' οὐ, κἄν τὸ μὴ ἐτέρους τυφλῶσαι, ὧν τὸ δόγμα πάλαι οἱ Ἑλλήνων σοφισταὶ προεσοφίσαντο κατὰ πολλὰ, ὡς ἔστιν ἐπιγνώσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας. Ταῦτα μὲν οὖν τοῖς Δοκηταῖς τὰ δόξαντα.
1 Τίνα δὲ καὶ Μονοῖμω δοκεῖ, οὐ σιωπήσομεν.

12. Μονοῖμος ὁ Ἄραψ μακρὰν τῆς τοῦ μεγαλοφώνου ποιητοῦ δόξης γεγένηται, τοιοῦτόν τινα τὸν ἄνθρωπον νομίσας, ὁποῖον ὁ ποιητὴς τὸν Ὀκεανόν, οὕτω πως λέγων·

5 Ὀκεανὸς γένεσις τε θεῶν γένεσις τ' ἀνθρώπων. Ταῦτα ἄλλοις λόγοις μεταστήσας λέγει ἄνθρωπον εἶναι τὸ πᾶν (ὃ ἐστὶν ἀρχὴ τῶν ὄλων) ἀγέννητον, ἀφθαρτον, αἰδιδιον, καὶ υἱὸν ἀνθρώπου τοῦ προειρημένου γεννητὸν καὶ παθητὸν, ἀχρόνως γενόμενον, ἀβουλήτως, ἀπροοριστως. Τοιαύτη γὰρ, φησί,
10 ἡ δύναμις ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτως ὄντος αὐτοῦ τῆς δυνάμει γενέσθαι τὸν υἱὸν λογισμοῦ καὶ βουλήσεως τάχιον. Καὶ τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ εἰρημένον ἐν ταῖς γραφαῖς· Ἦν καὶ ἐγένετο, ὅπερ ἐστίν· ἦν ἄνθρωπος, καὶ ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ, ὡς τις εἶποι· ἦν πῦρ καὶ ἐγένετο φῶς, ἀχρόνως καὶ ἀβουλή-
15 τως καὶ ἀπροοριστως ἅμα τῷ εἶναι τὸ πῦρ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος οὗτος μία μονὰς ἐστὶν ἀσύνθετος ἀδιαίρετος, συνθετὴ διαιρετὴ, πάντα φίλη, πάντα εἰρηνικὴ, πάντα μαχίμη, πάντα πρὸς ἑαν-

86. Cf. doctrinam Valentinianorum supra p. 272. et apud Irenaeum

91. πολυπλόκων pr C 92. περὶ ὕλης Chr. Petersenius: πολλῆς C M, qui susp. ἀπὸ δόξης. Cf. infra lin. 95 93. Δοκητὰς] δοκῆτας C: Δοκῆτας M 94. κατανοοῦμεν] κατονομάζομεν? 94. 95. ματαιίζοντας C 95. τοιαύτης susp. Saupprius 96. 97. εἰ δ' οὐ, κἄν τὸ μὴ ἐτέρους τυφλῶσαι] εἰδοῦσαν τομηεντέρους τυφλῶσαι C M, qui εἰ δὲ (pro εἰ δὲ μὴ), οὐκ ἂν τοὺς ἡμετέρους τυφλώσαιεν susp.: εἰ δ' οὐκ, ἀλλὰ μὴ ἐτέρους τυφλῶσαι Roep-

qui autem superne, inquit, a decade media et ogdoade optima, 80 unde nos sumus, inquit, non ex parte, sed totum ipsi Iesum salvatorem norunt et sunt superne perfecti soli, reliqui autem omnes ex parte.

11. Haec igitur sufficere arbitror prudentibus ad cognoscendam Docetarum perplexam et dissolutam haeresin, qui 85 cum de materia inaccessa et incomprehensa audaciter disputarent, Docetas semet ipsos appellaverunt, quorum non opinionem semet esse aliquos nuncupamus ineptientes, sed trabem ex tanta materia in oculo gestam coarguimus, si forte perspicere possint; sin non, certe ne alios obcaecent: quorum 90 dogma olim Graecorum sapientes antea commenti sunt magnam partem, sicuti cognoscere licet lectoribus. Haec igitur sunt, quae Docetis placuerunt. Quaenam autem et Monoïmo placeant non silebimus.

12. Monoïmus Arabs longe a magnisonantis poëtae glo- 95 ria discessit, talem quendam esse hominem arbitratus, qualem poëta Oceanum, cum ait in hunc fere modum:

Oceanus et origo deorum et origo hominum.

Haec aliis verbis commutans hominem ait esse universum (quod est principium rerum omnium) non-genitum, immortalem, aeter- 1 num, et filium hominis supra dicti genitum et passibilem, non tempore factum, non consilio, non praedestinatione. Talis enim est, inquit, potestas illius hominis. Huiusmodi autem cum sit potentia, natum esse filium celerius cogitatione et 5 voluntate. Et hoc, inquit, est quod dictum est in scripturis: *Erat et extitit*, quod est: erat homo et extitit filius eius, quasi quis dicat: erat ignis et extitit lux, non tempore nec voluntate nec praedestinatione, simul atque ignis erat. Hic autem homo una monas est non-composita non-divisa, composita 10 divisa, plane amica, plane pacata, plane pugnax, plane adversus

rus: εἰ δ' οὐκ ἄν, τὸ μὴ ἐτέρους τυγλῶσαι R. Scottus 97. πάλαι οἱ] παλαιοὶ C M 98. κατὰ] καὶ τὰ C M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit 5. Cf. Hom. II. 14, 201. 246. et supra p. 148, 10. not. 7. ὅ—ὄλων lunulis inclusimus ὅ ἐστίν] ἔστιν C ἀγένητον C M 8. γενητὸν C M 9. ἀβουλήτως] ἀβασιλεύτως C. Cf. lin. 14. 15. 12. 13. Alludere videtur ad initium evangelii Ioannis 13. ἐστίν· ἦν Roperus: ἐστίν ὃ ἦν C M 17. εἰρηνηκῆ C

τὴν πολέμιος, ἀνόμοιος ὁμοία, οἷονεί τις ἀρμονία μουσική
 πάντα ἔχουσα ἐν ἐαυτῇ, ὅσα ἂν τις εἶπη καὶ παραλείπη μὴ
 20 νοήσας, πάντα ἀναδεικνύουσα, πάντα γεννῶσα. Αὕτη μήτηρ,
 αὕτη πατήρ, τὰ δύο ἀθάνατα ὀνόματα. Ὑποδείγματος δὲ
 χάριν τοῦ τελείου ἀνθρώπου κατανόει, φησί, μεγίστην εἰκόνα
 ἰῶτα ἐν, τὴν μίαν κεφαίαν, ἣτις ἐστὶ κεφαία μία ἀσύνθετος,
 ἀπλῆ, μονὰς εἰλικρινῆς ἐξ οὐδενὸς ὅλως τὴν σύνθεσιν ἔχουσα,
 25 συνθετή, πολυειδῆς, πολυσχιδῆς, πολυμερῆς. Ἡ ἀμερῆς | ἐκείνη
 μία, φησίν, ἐστὶν ἡ πολυπρόσωπος καὶ μυριόμματος καὶ μυ-
 ριώνυμος μία τοῦ ἰ κεφαία, ἣτις ἐστὶν εἰκὼν τοῦ τελείου ἀν-
 θρώπου ἐκείνου τοῦ ἀοράτου.

13. Ἔσιν οὖν, φησίν, ἡ μονάς, ἡ μία κεφαία, καὶ δε-
 30 κὰς· δύναμις γὰρ αὐτῇ τὸ ἰ τῆς μιᾶς κεφαίας καὶ δυὰς καὶ
 τριάς καὶ τετράς καὶ πεντάς καὶ ἑξὰς καὶ ἑπτὰς καὶ ὀγδοὰς
 καὶ ἑννεὰς μέχρι τῶν δέκα· οὗτοι γὰρ, φησίν, εἰσὶν οἱ πολυ-
 σχιδεῖς ἀριθμοὶ ἐν ἐκείνῃ κατοικοῦντες τῇ ἀπλῇ καὶ ἀσυνθέτῳ
 τοῦ ἰῶτα κεφαία μιᾶ. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον· ὅτι πᾶν
 35 τὸ πλήρωμα ἠυδὸ κησε κατοικῆσαι ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ
 ἀνθρώπου σωματικῶς· αἱ γὰρ τοιαῦται τῶν ἀριθμῶν συν-
 θέσεις ἐξ ἀπλῆς καὶ ἀσυνθέτου τῆς μιᾶς κεφαίας τοῦ ἰῶτα
 σωματικαὶ γεγόνασι, φησίν, ὑποστάσεις. Γέγονεν οὖν, φησίν,
 ἀπὸ τοῦ τελείου ἀνθρώπου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἔγνω-
 40 κεν οὐδεὶς, φαντάζεται δέ, φησίν, ὡς γέννημα θηλείας ἢ κί-
 σις πᾶσα τὸν υἱὸν ἀγνοοῦσα, οὗ υἱοῦ ἀκτίνες ἀμυδραὶ πάντ
 ἐμπελάζουσαι τῷδε τῷ κόσμῳ συνέχουσι καὶ συγκρατοῦσι τὴν
 μεταβολήν, τὴν γένεσιν. Τὸ δὲ κάλλος ἐκείνου τοῦ υἱοῦ τοῦ
 ἀνθρώπου μέχρι νῦν πᾶσιν ἔστιν ἀκατάληπτον ἀνθρώποις,
 45 ὅσοι περὶ τὸ γέννημα τῆς θηλείας εἰσὶ πεπλανημένοι. Γέγονεν
 οὖν, φησίν, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου οὐδὲν τῶν ἐνθάδε,
 οὐδὲ ἔσται πώποτε, τὰ δὲ γεγονότα πάντα οὐκ ἀπὸ ὄλου, ἀλλὰ
 ἀπὸ μέρους τινὸς γέγονε τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἔστι γὰρ,
 φησίν, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰῶτα ἐν, μία κεφαία, ἤρεῖσα

19. ὅσα ἂν] ὡς ἂν C

20. 21. Αὕτη μήτηρ — ὀνόματα] Cf.

supra p. 132, 63. 64.

23. Cf. Matth. 5, 18. Luc. 16, 17.

25.

πολυσχιδῆς C M Corr. Saupprius

πολυμερῆς. Ἡ ἀμερῆς ἐκείνη]

πολυμερῆς ἢ ἀμερῆς. Ἐκείνη C M

26. 27. μυριόμματος καὶ μυριώ-

νυμος] Cf. supra p. 166, 20

30. αὐτῇ τὸ ἰ] αὕτη τῷ ἰ? αὕτη

τοῦ ἰ susp. Saupprius: αὐ τοῦτο τοῦ ἰ? Chr. Petersenius. Fort. ante τῆς

30. αὐτῇ τὸ ἰ] αὕτη τῷ ἰ? αὕτη

μιᾶς κεφαίας aliquid excidit

32. ἑννεὰς] ἑνὰς C

33. πολυσχιδεῖς C M

semet ipsam hostilis, dissimilis consimilis, tanquam harmonia quaedam musica omnia in semet continens, quaecunque aliquis dicat praetermittatque cum non cogitaverit, omnia exhibens, omnia generans. Haec mater, haec pater, duo immortalia no-¹⁵mina. Exempli autem gratia perfecti hominis considera, inquit, maximam imaginem iota unum, unum illum apicem, qui est apex unus, non-compositus, simplex, monas sincera ex nihilo prorsus composita, compositus, multifidus, multipartitus. Indivisus ille unus, inquit, est unus multis faciebus et innu-²⁰meris oculis instructus innumerisque nominibus litterae iota apex, qui imago est perfecti illius hominis invisibilis.

13. Est igitur, inquit, monas, apex unus; etiam decas, haec enim potentia inest litterae iota . . . unius apicis et dyas et trias et tetras et pentas et hexas et heptas et ogdoas et²⁵ enneas usque ad decem; hi enim, inquit, sunt multifidi numeri, qui in simplice illo et non-composito inhabitant litterae iota apice uno. Et hoc est quod dictum est: *Quia omnem plenitudinem complacuit habitare in filium hominis corporaliter.* Tales enim numerorum compositiones ex simplice et non-com-³⁰posito illo uno apice litterae iota corporales extiterunt, inquit, naturae. Ortus igitur est, inquit, a perfecto homine filius hominis, quem novit nemo; fingit autem sibi, inquit, tanquam partum femineae creatura universa filium, quem ignorat, cuius filii radii valde obscuri accedentes huic mundo con-³⁵tinent et cohibent conversionem, generationem. Pulcritudo autem illius filii hominis adhuc omnibus incomprehensibilis est hominibus, quotquot circa partum femineae aberraverunt. Factum est igitur, inquit, ab homine illo nihil eorum, quae hic sunt, neque fiet unquam. Quae autem facta sunt universa non⁴⁰ a toto, sed a parte quadam facta sunt filii hominis. Est enim, inquit, filius hominis iota unum, unus apex, qui processit su-

34. $\mu\acute{\iota}\alpha$] $\mu\acute{\iota}\alpha$ C 34—36. Col. 1, 19 $\delta\tau\iota$ $\epsilon\nu$ $\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}$ $\epsilon\upsilon\delta\acute{o}\kappa\eta\sigma\epsilon\nu$ ($\eta\upsilon\delta\acute{o}\kappa\eta\sigma\epsilon\nu$)
 $\pi\acute{\alpha}\nu$ $\tau\acute{o}$ $\pi\lambda\acute{\eta}\rho\omega\mu\alpha$ $\kappa\alpha\tau\omicron\iota\kappa\eta\sigma\alpha\iota$, coll. Col. 2, 9 $\delta\tau\iota$ $\epsilon\nu$ $\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}$ $\kappa\alpha\tau\omicron\iota\kappa\epsilon\acute{\iota}$ $\pi\acute{\alpha}\nu$ $\tau\acute{o}$
 $\pi\lambda\acute{\eta}\rho\omega\mu\alpha$ $\tau\eta\varsigma$ $\theta\epsilon\acute{o}\tau\eta\tau\omicron\varsigma$ $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{\omega}\varsigma$ ($\epsilon\iota\varsigma$ $\delta\acute{\nu}$ $\epsilon\upsilon\delta\acute{o}\kappa\eta\sigma\epsilon\nu$ $\acute{\epsilon}\pi\alpha\nu$ ($\pi\acute{\alpha}\nu$) $\tau\acute{o}$ $\pi\lambda\acute{\eta}\rho\omega\mu\alpha$
 $\tau\eta\varsigma$ $\theta\epsilon\acute{o}\tau\eta\tau\omicron\varsigma$ $\kappa\alpha\tau\omicron\iota\kappa\eta\sigma\alpha\iota$ $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{\omega}\varsigma$ Orig.) Cf. supra p. 178, 90—92 et in-
 fra l. X, c. 10. p. 315, 36. 37. ed. Ox. et quae l. Bernaysius de his
 locis disputavit in *Epist. crit.* l. l. p. 317. 318. 34. 35. $\pi\acute{\alpha}\nu$ $\tau\acute{o}$] $\pi\alpha\nu\tau\acute{o}\varsigma$ C
 40. $\acute{\omega}\varsigma$] $\epsilon\iota\varsigma$ C M $\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\mu\alpha$ C 41. $\acute{\alpha}\kappa\tau\acute{\iota}\nu\epsilon\varsigma$] $\kappa\alpha\iota$ $\iota\nu\epsilon\varsigma$ C
 45. $\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\mu\alpha$ C 49. 50. $\iota\acute{\omega}\tau\alpha$ $\acute{\epsilon}\nu$, $\mu\acute{\iota}\alpha$ $\kappa\epsilon\rho\alpha\acute{\iota}\alpha$,

50 ἄνωθεν, πλήρης, ἀποπληροῦσα πάντας, ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ, ὅσα
καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει, ὁ πατήρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

14. Γέγονεν οὖν κόσμος, ὡς φησι Μωϋσῆς, ἐν ἑξ ἡμέ-
ραις, | τουτέστιν ἐν ἑξ δυνάμεσι ταῖς ἐν τῇ μιᾷ κεραία τοῦ
ἰῶτα· ἐβδόμη κατάπαυσις καὶ σάββατον ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος γέ-
55 γονε τῆς ἐκεῖ . . . γῆς καὶ ὕδατος καὶ πυρὸς καὶ ἀέρος, ἑξ ὧν
ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς κεραίας γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ
τὰ ὀκταέδρα καὶ αἱ πυραμίδες καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλή-
σια σχήματα, ἑξ ὧν συνέστηκε πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, ἀπὸ τῶν
ἀριθμῶν γεγονόσιν τῶν κατειλημμένων ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀπλῇ τοῦ
60 ἰῶτα κεραία, ἣτις ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου τελείου τέλειος. Ὅταν
οὖν, φησὶν, ῥάβδον λέγῃ Μωϋσῆς στρεφομένην ποικίλως εἰς τὰ
πάθη τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, αἴτινα, φησὶν, ἐστὶ τῆς κίσεως
ἀλληγορούμενα σύμβολα, οὐκ εἰς πλείονα πάθη τῶν δέκα σχη-
ματίζει τὴν ῥάβδον, ἣτις ἐστὶν ἢ μία κεραία. Διπλῆ, ποικίλη
65 αὕτη, φησὶν, ἐστὶν ἢ δεκάπληγος, ἢ κοσμικὴ κίσις. Πάντα
γὰρ πλησσομένα γεννᾶται καὶ καρποφορεῖ, καθάπερ αἱ ἄμπε-
λοι. Ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου ἐξέσσεται, φησί, καὶ ἀποσπᾶται
πληγῇ τινι μεριζόμενος, ἵνα γένηται καὶ εἴπη νόμον, ὃν ἔθηκε
Μωϋσῆς παρὰ Θεοῦ λαβών. Κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην ὁ νό-
70 μος ἐστὶ τὴν μίαν ἢ δεκάλογος ἀλληγοροῦσα τὰ θεῖα τῶν λό-
γων μυστήρια. Πᾶσα γὰρ, φησὶν, ἢ γνῶσις τῶν ὅλων δεκά-
πληγός ἐστι καὶ δεκάλογος, ἣν οἶδεν οὐδεὶς τῶν περὶ τὸ γέν-
νημα τῆς θηλείας πεπλανημένων. Κἄν εἴπη πεντάτευχον ὅλον
τὸν νόμον, ἔστιν ἀπὸ τῆς πεντιάδος τῆς ἐν τῇ μιᾷ κατειλημμέ-
75 νης κεραία. Τὸ δὲ ὅλον ἐστὶ, φησί, τοῖς μὴ πεπληρωμένοις
παντελῶς τὴν διάνοιαν μυστήριον, καινὴ καὶ μὴ παλαιουμένη
ἐορτή, νόμιμος, αἰώνιος εἰς τὰς γενεὰς ἡμῶν, κυρίου τοῦ Θεοῦ
πάσχα, διατηρούμενον τοῖς δυναμένοις βλέπειν ἐναρχο|μένης τῆς
ῥυεῖσα ἄνωθεν] ἰῶτα ἐν μιᾷ κεραία, ῥυεῖση ἄνωθεν C M. Cf. infra l. X,
c. 17. p. 325, 20. 21. ed. Ox. 50. πλήρης] πλήρεις C 52.
sq. Cf. infra l. X, c. 17. p. 325, 23 sq. ed. Ox. 54. σάββα-
τον] σαββάτου C 55. Inter ἐκεῖ et γῆς lacunam signavimus,
cum maior pars argumentationis interiisse videatur. Cf. ea, quae
supra p. 426, 36 — 38 leguntur, cum iis, quae infra l. X, c. 17.
p. 325, 19 extant 56—60. Cf. cum his Plato *Tim.* p. 53. C. sqq.
57. καὶ αἰ] καὶ C M. Cf. infra l. I. 61. ῥάβδον C. Cf. cum
his et quae sequuntur 2 Mos. 7 sqq. 63. ἀλληγορούμενα] ἀλλή-
γόρου C δέκα] δώδεκα C M 63. 64. σχηματίζει τὴν ῥάβ-

perne, plenus, complens omnes, habens in semet ipso, quae-
cunque etiam homo habet, pater filii hominis.

14. Factus igitur est mundus, ut inquit Moses, sex die-
bus, hoc est sex potestatibus, quae in uno apice litterae iota
insunt; septima, requies et sabbatum, ab hebdomade, quae
illic est, facta est terrae et aquae et ignis et aëris, ex qui-
bus mundus ab apice extitit uno. Etenim et cubi et octaëdra
et pyramides et omnes hisce consimiles formae, ex quibus
constat ignis, aër, aqua, terra, a numeris orti sunt compre-
hensis in illo simplice litterae iota apice, qui est filius homi-
nis perfecti perfectus. Quando igitur, inquit, virgam dicit
Moses varie vibratam ad plagas Aegyptiacas, quae quidem,
inquit, sunt creaturae per allegoriam dicta symbola, non ad
plures quam decem plagas format virgam, quae est unus ille
apex. Duplex, varia haec, inquit, est decuplagus, mundana
creatura. Omnia enim cum percutiuntur generantur et fructum
ferunt veluti vites. Homo ex homine erumpit, inquit, et di-
vellitur plaga quadam separatus, ut fiat et dicat legem, quam
tulit Moses a deo acceptam. Secundum apicem illum unum
lex est decalogus allegorice significans divina verborum my-
steria. Omnis enim, inquit, scientia universorum decuplagus
est et decalogus, quam novit nemo eorum, qui circa partum
muliebris aberraverunt. Vel si pentateuchum dicas totam le-
gem, orta est a pentade in uno illo apice comprehensa. To-
tum autem, inquit, iis, qui non prorsus perfectum habent in-
tellectum, est mysterium, novum et quod non antiquatur fe-
stum, lege constitutum, aeternum in generationes nostras, do-
mini dei pascha, observatum ab iis, qui cernere valent, inci-

δον C 64. ἡ μία] ἡ μία C M 66. πλεισσόμενα C 67.
ἐξέσονται Roesperus: ἐξέσονται C M. Sententia Democriti apud Stob. *Flo-*
ril. VI, 57: Ξυνουσίη ἀποπληξίη σμικρή· ἐξέσονται γὰρ ἄνθρωπος ἐξ ἄν-
θρώπου. (Mullach, *Fragmm. Democriti* III, 50. p. 174.). Roesperus
72. 73. γένημα C 76. sqq. Cf. cum his 2 Mos. 12. 77.
2 Mos. 12, 11. πάσχα ἐστὶ κυρίῳ (al. κυρίου). vs. 14. Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα
αὕτη μνημόσυνον καὶ ἐορτάσετε αὐτὴν ἐορτὴν κυρίῳ εἰς πάσας τὰς γενεὰς
ὑμῶν· νόμιμον αἰώνιον ἐορτάσετε αὐτήν. 78. 79. 2 Mos. 12, 3. 6. Τῇ
δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον ... Καὶ ἔσται ὑμῖν
διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης τοῦ μηνὸς τούτου κ. τ. λ.

δεκάτης, ἣτις ἐστὶν ἀρχὴ δεκάδος, ἀφ' ἧς, φησὶν, ἀριθμοῦσιν.
 80 Ἡ γὰρ μονὰς ἕως τῆς τεσσαρεσκαίδεκάτης ἐστὶ τὸ κεφάλαιον τῆς
 μιᾶς [κεραίας] τοῦ τελείου ἀριθμοῦ. Τό τε γὰρ ἕν, δύο, τρία,
 τέσσαρα γίνεται δέκα, ὅπερ ἐστὶν ἡ μία κεραία. Ἀπὸ δὲ τῆς
 τεσσαρεσκαίδεκάτης, φησὶν, ἕως μιᾶς καὶ εἰκάδος ἑβδομάδα λέ-
 γει ὑπάρχουσαν ἐν τῇ μιᾷ κεραίᾳ τοῦ κόσμου τὴν κτίσιν ἄν-
 85 μων ἐν τούτοις ἄπασι. Τί γὰρ δεηθείη, φησὶν, ἡ μία κεραία
 οὐσίας τινὸς οἰονεὶ ζύμης ἐξωθεν εἰς τὸ πάσχα τοῦ κυρίου, τὴν
 αἰώνιον ἑορτήν, ἣτις ἐστὶν εἰς τὰς γενεὰς δεδομένη; ὅλος γὰρ
 ὁ κόσμος καὶ πάντα τὰ τῆς κτίσεως αἷτια πάσχα ἐστὶν, ἑορτὴ
 κυρίου. Χαίρει γὰρ ὁ θεὸς τῆς κτίσεως τῇ μεταβολῇ, ἣτις ὑπὸ
 90 τῶν δέκα πληγῶν τῆς κεραίας ἐνεργεῖται τῆς μιᾶς, ἣτις ἐστὶ
 Μωσέως ῥάβδος ὑπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένη, ἢ τῆς Αἰγυπτίους πλήσ-
 σειν μεταβάλλειν τὰ σώματα, καθάπερ τὴν χεῖρα Μωσέως, τὸ
 ὕδωρ εἰς αἷμα, καὶ τὰ λοιπὰ τούτοις παραπλησίως, [ὡς] ἀκρίδας,
 ὅπερ ἐστὶ χόρτος, τῶν στοιχείων εἰς σάρκα μεταβολὴν λέγει.
 95 πᾶσα γὰρ σὰρξ χόρτος, φησὶν. Οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ τῶν
 ὅλον νόμον οἱ ἄνδρες οὗτοι τοιοῦτόν τινα τρόπον ἐκδέχονται,
 τάχα που κατακολουθήσαντες, ὡς ἐγὼ δοκῶ, Ἑλλήνων τοῖς λέ-
 γουσιν οὐσίαν εἶναι καὶ ποιὸν καὶ ποσὸν καὶ πρὸς τι καὶ πῶ
 καὶ πότε καὶ κεῖσθαι καὶ ποιεῖν καὶ ἔχειν καὶ πάσχειν.

1 15. Τοιγαροῦν Μονοίμος αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Θεόφραστον
 ἐπιστολῇ διαρρηθὴν λέγει· Καταλιπὼν ζητεῖν θεὸν καὶ κτί-
 σιν καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, ζήτησον αὐτὸν ἀπὸ
 σεαυτοῦ, καὶ μάθε, τίς ἐστὶν ὁ πάντα ἀπαξ ἀπλῶς ἐν
 5 σοὶ | ἐξιδιοποιούμενος καὶ λέγων· ὁ θεὸς μου, ὁ νοῦς
 μου, ἡ διάνοιά μου, ἡ ψυχὴ μου, τὸ σῶμά μου, καὶ
 μάθε, πόθεν ἐστὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ χαίρειν καὶ τὸ
 ἀγαπᾶν καὶ τὸ μισεῖν καὶ τὸ γρηγορεῖν μὴ θέλοντα
 καὶ τὸ νυστάζειν μὴ θέλοντα καὶ τὸ δργίζεσθαι μὴ
 10 θέλοντα καὶ τὸ φιλεῖν μὴ θέλοντα, καὶ ἂν ταῦτα,
 φησὶν, ἐπιζητήσης ἀκριβῶς, εὐρήσεις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ

79. ἣτις] εἴτις C 81. μιᾶς κεραίας] μιᾶς C 82 - 86.
 2 Mos. 12, 18. 19. Ἐναρχόμενοι τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς
 τοῦ πρώτου ἀφ' ἑσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα ἕως ἡμέρας μιᾶς καὶ εἰκάδος τοῦ
 μηνὸς ἕως ἑσπέρας. Ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ζύμη οὐχ ἐρεθίσεται ἐν ταῖς οἰκίαις
 ὑμῶν. 85. Τί γὰρ Roperus: Εἰ γὰρ C M: Τί γὰρ ἂν? Sauppis 88.
 πάντα τὰ Sauppis: πάντα C M 90. πληγῶν Roperus: αὐλιπῶν C M

piente die decima, quod est initium decadis, a quo, inquit, numerant. Monas enim usque ad decimam quartam summa est illius unius apicis perfecti numeri. Unum enim, duo, tria, quattuor fiunt decem, quod est unus apex. A decima quarta autem, inquit, usque ad vigesimam primam hebdoma-75 dem dicit extantem in uno apice mundi creaturam azymam in his omnibus. Quid enim indiguerit, inquit, unus apex substantia aliqua tanquam fermento extrinsecus ad pascha domini, aeternum festum, quod est in generationes datum? Univer-80 versus enim mundus et omnes creationis causae pascha sunt, festum domini. Gaudet enim deus creationis conversione, quae a decem plagis apicis efficitur unius, qui est Mosis virga a deo data in manum Mosis, qua percutiens Aegyptiis convertit corpora, sicuti aquam in sanguinem et reliqua hisce consimiliter, ut locustas, quod quidem est foenum, elemento-85 rum in carnem conversionem dicit; *omnis enim caro foenum*, inquit. Nihilo autem secius et totam legem viri hi in talem quendam modum accipiunt, forsitan secuti, ut ego opinor, Graecos, qui dicunt esse *substantiam et quale et quantum et ad quid et ubi et quando et situm esse et fa-90 cere et habere et pati.*

15. Itaque enim Monoimus ipse in epistola ad Theophrastum ait ipsis verbis: *Desinens quaerere deum et creationem et hisce consimilia quaere eum a te ipso et disce, quisnam sit, qui in te omnia omnino sibi ipsi arrogat et ait:95 deus meus, mens mea, intelligentia mea, anima mea, corpus meum, et disce, contristari et gaudere et diligere et odisse et vigilare non volentem et dormire non volentem et irasci non volentem et amare non volentem unde oriatur, et cum haec, inquit, requisiveris accurate, reperies eum in te ipso secun-1 dum apicem illum unum et multa, qui a se ipso exordium*

qui susp. ἑλῶν 91. ῥάνθος C 91. 92. ἡ τῆς — μεταβάλλειν] ἦν τοῖς Αἰγυπτίοις πλήξει μεταβάλλειν coni. M. An ἡ τοῖς Αἰγυπτίοις πλήσων μεταβάλλει? Chr. Petersenius 92. τὴν χεῖρα Μωσέως] An haec verba transponenda sunt post δεδομένην [εἰς] lin. 91? 92—94. Sententiarum nexus interruptus esse videtur 93. ὡς Chr. Petersenius: om C M 94. τῶν] τὴν τῶν? M 95. Cf. Jes. 40, 6. Πᾶσα σὰρξ χορτος κ. τ. λ. 97—99. Cf. supra p. 38, 96—98. p. 262, 99—2. 98. πόσον C 4. σεαυτοῦ] ἑαυτοῦ C M Cf. infra l X, c. 17. p. 326, 34. ed. Ox. 11. ἑαυτῶ] σεαυτῶ?

ἐν καὶ πολλὰ κατὰ τὴν κεραίαν ἐκείνην, ἅφ' ἑαυτοῦ
τὴν διέξοδον εὐρόντα. Ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι, οἷς οὐκ
ἀνάγκην ἔχομεν τὰ παρ' Ἑλλήσι προμεμεριμνημένα παρατιθέναι
15 οὔσι προδήλοις τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις τὴν σύστασιν ἔχειν ἐκ
γεωμετρικῆς τέχνης καὶ ἀριθμητικῆς, ἣν γενναϊότερον οἱ Πυθα-
γόρου μαθηταὶ διέθεντο, καθὼς ἔστι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπι-
γνώναι ἐν τοῖς τόποις, οἷς προδιηγησάμεθα περὶ πάσης σοφίας
Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ Μονοῖμου ἀντάρκως διελήλεγται.
20 ἴδωμεν τίνα καὶ οἱ λοιποὶ τεχνάζονται ἑαυτοῖς βουλόμενοι ὄνομα
μάταιον ὑψοῦν.

16. Τατιανὸς δέ, καὶ αὐτὸς γενόμενος μαθητῆς Ἰουστίνου
τοῦ μάρτυρος, οὐκ ὅμοια τῷ διδασκάλῳ ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καινά
τινα ἐπιχειρήσας ἔφη αἰῶνας τινὰς ἀοράτους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ
25 Οὐαλεντίνου μυθολογήσας. Γάμον δὲ φθορὰν εἶναι παραπλη-
σίως Μαρκίῳ λέγει. Τὸν δὲ Ἀδὰμ φάσκει μὴ σώζεσθαι διὰ
τὸ ἀρχηγὸν παρακοῆς γεγονέναι. Καὶ ταῦτα μὲν Τατιανός.

17. Ἐρμολογίας δέ τις καὶ αὐτὸς νομίσας τι καινὸν φρο-
νεῖν ἔφη τὸν Θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ἀγεννήτου πάντα πε-
30 ποιηκέναι· ἀδυνάτως γὰρ ἔχειν τὸν Θεὸν μὴ οὐκ ἐξ ὄντων τὰ
γινόμενα ποιεῖν. Εἶναι δὲ τὸν Θεὸν αἰεὶ κύριον καὶ αἰεὶ ποιη-
τὴν, τὴν δὲ ὕλην αἰεὶ δούλην καὶ | γινομένην, οὐ πᾶσαν δέ·

Iren. apud Euseb. H. E. IV, 29. Καὶ τοῦτο νῦν ἐξευρέθη
παρ' αὐτοῖς (sc. apud Continentes), Τατιανοῦ τινος πρώτως
ταύτην εἰσενέγκαντος τὴν βλασφημίαν· ὃς Ἰουστίνου ἀκροατῆς
γεγονώς, ἐφ' ὅσον μὲν συνῆν ἐκείνῳ, οὐδὲν ἐξέφηγε τοιοῦτον,
μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου μαρτυρίαν ἀποστάς τῆς ἐκκλησίας, οἰήματι
διδασκάλου ἐπαρθεὶς καὶ τυφωθεὶς ὡς διαφέρων τῶν λοιπῶν,
ἴδιον χαρακτῆρα διδασκαλείου συνεστήσατο, αἰῶνάς τινας ἀορά-
τους ὁμοίως τοῖς ἀπὸ Οὐαλεντίνου μυθολογήσας, τὸν γάμον τε
φθορὰν καὶ πορνείαν παραπλησίως Μαρκίῳ καὶ Σατορνίνῳ
ἀναγορεύσας, τῇ δὲ τοῦ Ἀδὰμ σωτηρίᾳ παρ' ἑαυτοῦ τὴν αἰ-
τιολογίαν (l. ἀντιλογίαν) ποιησάμενος.

13. εὐρόντα] εὐρών C M 15. ἔχειν] Roperus: ἔχει C M,
qui post λεγομένοις addit οἶαν vel ὄθεν 16. ἦν] ἦν C 19.
καὶ τὰ] κατὰ C M 22—27. Cf. cum his Irenaeum c. haer. I. 28, 1,
cuius graeca verba ex Eusebio hausta, veteremque versionem latinam

reppererit. Haec igitur illi, quibus non opus habemus ea, quae apud Graecos antea meditata sunt, iuxta ponere, cum aperte, quae ab iis dicuntur, profecta sint ex geometrica arte 5 et arithmetica, quam Pythagorae discipuli gnavius exposuerunt, sicuti lecturis cognoscere licet in locis, quibus antea de universa sapientia Graecorum commentati sumus. Quoniam autem et Monoimi doctrina satis coarguta est, videamus, quae-
nam et reliqui comminiscantur sibimet ipsis nomen vanum ex-10 tollere cupientes.

16. Tatianus autem, cum et ipse discipulus extiterit Iustini martyris, haud consimilia atque magister sensit, sed nova quaedam conatus dixit aeonos quosdam invisibiles similiter atque Valentiniani confingens. Nuptias autem corruptelam esse 15 similiter atque Marcion dicit. Adam autem salvari negat propterea quod dux inobedientiae extiterit. Et haec quidem Tatianus.

17. Hermogenes autem quidam, et ipse arbitratus se novum quiddam sentire, dixit deum ex materia coeva et non-20 genita universa fecisse; fieri enim non posse, quin deus ex entibus faciat ea quae fiunt. Esse autem deum semper dominum et semper factorem, materiam autem semper servam et

Iren. *c. haer.* I, 28, 1. Et hoc nunc adinventum est apud eos (sc. Continentes), Tatiano quodam primo hanc introducente blasphemiam. Qui cum esset Iustini auditor, in quantum quidem apud eum erat, nihil enarravit tale: post vero illius martyrium absistens ab ecclesia, et praesumptione magistri elatus et inflatus, quasi prae caeteris esset, proprium characterem doctrinae constituit, aeonos quosdam invisibiles similiter atque hi qui a Valentino sunt, velut fabulam enarrans, nuptiarum autem corruptelas et fornicationes similiter ut Marcion et Saturninus dicens, Adae autem saluti ex se contradictionem faciens.

textui supposuimus 24. ἀοράτους] παρὰ τοὺς C M 25. μυθολογή-
σας] μυθολογήσασσι C M, qui coni. μυθολογήσαντας 28. sqq. De Her-
mogene cf. Tertull. *adv. Hermogenem.* Clem. Alex. *Eclog. prophetic.* §. 56.
Euseb. *H. E.* IV. 24. Theodoret. *Fab. haer.* I, 19. 29. ἀγενήτου C M

Ἄει γὰρ ἀγρίως καὶ ἀτάκτως φερομένην ἐκόσμησε τούτῳ τῷ λόγῳ· δίκην χυτρίου ὑποκαιομένου βράζουσαν ἰδὼν ἐχώρισε
 35 κατὰ μέρος, καὶ τὸ μὲν ἐκ τοῦ παντός λαβὼν ἡμέρωσε, τὸ δὲ εἶασεν ἀτάκτως φέρεσθαι, καὶ τὸ ἡμερωθῆναι τοῦτο εἶναι κόσμον λέγει, τὸ δὲ ἄγριον μένειν καὶ ὕλην καλεῖσθαι ἄκοσμον. Ταύτην οὐσίαν εἶναι τῶν ἀπάντων λέγει, ὡς καινὸν φέρων δόγμα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, οὐκ ἐνενοεῖ δέ, ὅτι Σωκρατικὸς ὁ μῦθος
 40 οὗτος τυγχάνει, ὑπὸ Πλάτωνος ἐξειργασμένος βέλτιον ἢ ὑπὸ Ἑρμογένους. Τὸν δὲ Χριστὸν υἱὸν εἶναι ὁμολογεῖ τοῦ τὰ πάντα κτίσαντος Θεοῦ, καὶ αὐτὸν ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι καὶ πνεύματος συνομολογεῖ κατὰ τὴν τῶν εὐαγγελίων φωνήν, ὃν μετὰ τὸ πάθος ἐγερωθέντα ἐν σώματι πεφηνέναι τοῖς μαθηταῖς, καὶ
 45 ἀνερχόμενον εἰς τοὺς οὐρανούς ἐν τῷ ἡλίῳ τὸ σῶμα καταλειπέναι, αὐτὸν δὲ πρὸς τὸν πατέρα πεπορευθῆναι. Μαρτυρία δὲ χρῆται νομίζων ὑπὸ τοῦ ῥητοῦ συνηγορεῖσθαι οὐπερ ὁ ψαλμωδὸς Δαβὶδ λέγει· Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αἵ-
 50 τοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Ἑρμογένης ἐπεχειρεῖ.

18. Ἄτεροι δὲ τινες φιλόνοικοι τὴν φύσιν, ἰδιῶται τὴν γνῶσιν, μαχιμώτεροι τὸν τρόπον, συνιστάνουσι δεῖν τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνὸς φυλάσσειν κατὰ τὴν
 55 τοῦ νόμου διαταγήν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα ἐμπέσῃ, ὑφορώμενοι τὸ γεγραμμένον ἐν νόμῳ, ἐπικατάρaton ἔσεσθαι τὸν μὴ φυλάξαντα οὕτως ὡς διαστέλλεται, οὐ προσέχοντες ὅτι Ἰουδαίους ἐνομοθετεῖτο τοῖς μέλλουσι τὸ ἀληθινὸν πάσχα ἀναιρεῖν, τὸ εἰς ἔθνη χωρῆσαν καὶ πίστει νοούμενον, οὐ γράμματι νῦν τηρού-
 60 μενον· οἱ μὲν ταύτῃ προσέχοντες ἐντολῇ οὐκ ἀφορώσιν εἰς τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου, ὅτι διαμαρτύρομαι παντὶ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶ τοῦ πάντα τὸν νόμον ποιῆσαι. Ἐν δὲ τοῖς ἑτέροις οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς πάντα τὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων παραδεδομένα.

34. χυτρίου] χ...τος tribus litteris evanidis C: χωνεύματος M, qui putat in C scriptum fuisse χώματος. Cf. Tertull. adv. Hermogen. c. 41: Inconditus et inconfusus et turbulentus fuit materiae motus. Sic enim et ollae undique ebullientis similitudinem opponis (al. arponis): χ[εύμα]τος conii. Sauppium ἐχώρισε] ἐχώρησε CM 38. καινὸν] κενὸν C 42. αὐτὸν] ὅν C M, qui dicit verbum in C magna parte exesum esse, sed apparere

quae fiat, non autem totam. Semper enim turbulenter et incondite motam eam composuit hac ratione: instar ollae igne 25 subiecto ebullientem eam cum videret, divisit ex parte, et aliud ex toto sumptum domuit, aliud incondite moveri sivit, et quod domitum est, hoc esse mundum ait, aliud autem ferum manere et materiam appellari inconditam. Hanc substantiam esse universorum dicit, quasi novum ferens dogma discipulis suis; non 30 autem cogitabat Socraticam hanc esse fabulam, a Platone melius quam ab Hermogene excultam. Christum autem filium esse fatetur dei, qui universum creaverit, eumque e virgine natum esse et spiritu confitetur secundum evangeliorum vocem; quem, postquam passus sit, resuscitatum in corpore ap- 35 paruisse discipulis et in caelos revertentem in sole corpus reliquisse, ipsum vero ad patrem migravisse. Testimonio autem utitur arbitrans defendi se per effatum, quod psalmista David dicit: *In sole posuit tabernaculum suum, et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exultabit ut gigas ad 40 currendam viam.* Haec igitur et Hermogenes aggrediebatur.

18. Alii autem quidam natura litigiosi, scientia indocti, moribus pugnaciores declarant oportere pascha die quarta decima primi mensis observari secundum legis institutum, in quamcunque diem (sc. hebdomadis) inciderit, suspicientes id, 45 quod scriptum est in lege, maledictum fore eum, qui non ita observaturus sit, ut praecipitur, non attendentes ad id, quod lex constituta est Iudaeis verum pascha sublaturis, quod ad gentes transiit et fide intelligitur, non littera nunc observatur: qui ad hoc unum attendentes praeceptum non respi- 50 ciunt id, quod dictum est ab apostolo: *Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universae legis faciendae.* In reliquis autem hi concinunt cum omnibus, quae ecclesiae ab apostolis tradita sunt.

hoc fuisse, non τό, quare mox γεγένηται scribendum 43. συνομολογῆ] μὲν ὁμολογῆ C 44. πεφηγῆναι] πεφηγῆναι C 45. 46. καταλελοιπῆναι] καταλελυπῆναι C 47. χρῆται] χρῆται C M 48—50. Psalm. 18, 5. 6. 53. συνιστάνουσι] συσταινουσι C 55. ὑφορώμενοι] ὑφορούμενοι C 56. νόμῳ] νόμῳ, ὡς C M. Correxerit Sauprius. 57. ὡς] om C 59. χωρῆσαν] χωρῆσαν C: χωρῆσον susp. M 61—63. Gal. 5, 3: Μαρτύρομαι δὲ πάλιν (πάλιν al. om.) παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι.

65 19. Ἐτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ αἰρετικώτεροι τὴν φύσιν, Φρύγες τὸ γένος, προληφθέντες ὑπὸ γυναιῶν ἠπάτηνται, Πρισκίλλης τινὸς καὶ Μαξιμίλλης καλουμένων, αἷς προφήτιδας νομίζουσιν, ἐν ταύταις τὸ παράκλητον πνεῦμα κεχωρηκέναι λέγοντες, καὶ
 70 τινὰ πρὸ αὐτῶν Μοντανὸν ὁμοίως δοξάζουσιν ὡς προφήτην, ὃν βίβλους ἀπειρούς ἔχοντες πλανῶνται, μήτε τὰ ὑπ' αὐτῶν λελη-
 λημένα λόγῳ κρίναντες, μήτε τοῖς κρίναι δυναμένοις προσέχον-
 τες, ἀλλ' ἀκρίτως τῇ πρὸς αὐτοὺς πίστει προσφέρονται, πλεῖόν
 75 τι δι' αὐτῶν φάσκοντες [ὡς] μεμαθηκέναι ἢ ἐκ νόμου καὶ προ-
 φητῶν καὶ τῶν εὐαγγελίων. Ὑπὲρ δὲ ἀποστόλους καὶ πᾶν χά-
 75 ρισμα ταῦτα τὰ γύναια δοξάζουσιν, ὡς τολμᾶν πλεῖόν τι Χρι-
 στοῦ ἐν τούτοις λέγειν τινὰς αὐτῶν γεγονέναι. Οὗτοι τὸν μὲν
 πατέρα τῶν ὄλων Θεὸν καὶ πάντων κτίστην ὁμοίως τῇ ἐκκλησίᾳ
 ὁμολογοῦσι καὶ ὅσα τὸ εὐαγγέλιον περὶ τοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ,
 καινίζουσι δὲ νηστείας καὶ ἑορτὰς καὶ ξηρο|φαγίας καὶ ἄφανο-
 80 φαγίας φάσκοντες ὑπὸ τῶν γυναιῶν δεδιδάχθαι. Τινὲς δὲ αὐ-
 τῶν τῇ τῶν Νοητιανῶν αἰρέσει συντιθέμενοι τὸν πατέρα αὐτῶν
 εἶναι τὸν υἱὸν λέγουσι, καὶ τοῦτον ὑπὸ γένεσιν καὶ πάθος καὶ
 θάνατον ἐληλυθέναι. Περὶ τούτων αὐθις λεπτομερέστερον ἐκ-
 85 θήσομαι· πολλοῖς γὰρ ἀφορμὴ κακῶν γεγένηται ἢ τούτων αἰρε-
 85 σις. Ἰκανὰ μὲν οὖν καὶ τὰ περὶ τούτων εἰρημένα κρίνομεν, δι'
 ὀλίγων τὰ πολλὰ φλύαρα αὐτῶν βιβλία τε καὶ ἐπιχειρήματα
 πᾶσιν ἐπιδείξαντες ἀσθενῆ ὄντα καὶ μηδενὸς λόγου ἄξια, οἷς
 οὐ χρὴ προσέχειν τοὺς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένους.

20. Ἐτεροι δὲ ἑαυτοὺς ἀποκαλοῦντες Ἐγκρατίτας τὰ μὲν
 90 περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ὁμολο-
 γοῦσι, περὶ δὲ πολιτείαν πεφρυσιωμένοι ἀνασιρέφονται, ἑαυτοὺς
 διὰ βρωμάτων δοξάζειν νομίζοντες ἀπεχόμενοι ἐμψύχων, ὑδρο-
 ποτοῦντες καὶ γαμεῖν κωλύοντες, καὶ τῷ λοιπῷ βίῳ καταξήρως
 προσέχοντες, μᾶλλον Κυνικοὶ ἢ Χριστιανοὶ οἱ τοιοῦτοι κρίνομε-
 95 νοι, οὐ προσέχοντες τοῖς διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου εἰς αὐτοὺς
 προειρημένοις, ὅς προφητεύων τὰ μέλλοντα ὑπὸ τινῶν μάλιστα
 καινίξασθαι οὕτως ἔφη· Τὸ δὲ πνεῦμα ρητῶς λέγει· Ἐν
 ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς ὑγιαίνου-
 σης διδασκαλίας, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις

73. ὡς Millerus recte delendum putat: ἢ ὡς Roepers 79.
 δέ] τε C 88. τοὺς—κεκτημένους] τοῖς—κεκτημένος C 92, 93.
 ὑδροποτοῦντες C 96. προσηγεύον C 97—8. 1 Tim. 4, 1—5.

19. Alii autem et ipsi natura magis haeretici, genere 55 Phryges, praeoccupati a mulierculis decepti sunt, Priscilla quaedam et Maximilla vocatis, quas prophetissas esse putant, dicentes in eas cecidisse paraclatum spiritum; et quendam ante ipsas Montanum simili modo celebrant tanquam prophetam, quorum libros infinitos habentes aberrant, cum neque quae ab 60 iis dicta sunt ratione iudicent, neque ad eos, qui iudicare possunt, sese applicent, sed sine iudicio fiducia in iis collocata adducantur, plura quaedam per eos dicentes semet didicisse quam ex lege et prophetis evangelisque. Supra apostolos autem et quodcunque charisma hasce mulierculas ex- 65 tollunt, ita ut quidam eorum audeant maius aliquod quam Christum dicere in eis extitisse. Hi quidem patrem universi deum omniumque rerum creatorem consimiliter atque ecclesia confitentur et quaecunque evangelium de Christo testatur, novant autem ieiunia et festa et xerophagias et raphanopha- 70 gias, dictitantes a mulierculis semet doctos esse. Quidam autem eorum Noëtianorum haeresi assentientes patrem ipsum esse filium aiunt, et hunc generationem et passionem et mortem subiisse. De his deinde subtilius exponam, multis enim malorum causa extitit horum haeresis. Idonea igitur et ea, quae 75 de his dicta sunt, censemus, postquam per pauca multos ineptos eorum et libros et conatus omnibus demonstravimus, utpote infirmos nulloque verbo dignos, quibus non sese applicare oportet eos, qui sana mente praediti sunt.

20. Alii autem semet appellantes Encratitas ea, quae ad 80 deum et Christum pertinent, similiter atque etiam ecclesia confitentur, quoad vitae institutionem autem inflati versantur, cum arbitantes sese per cibos gloriari abstineant animalis, aquam potent et nubere prohibeant et reliquae vitae peraridae studeant, Cynici qui potius quam Christiani iudicantur, 85 non attendentes ad ea, quae per Paulum apostolum in eos praedicta sunt, qui praedicens ea, quae frustra quidam novaturi essent, dixit in hunc modum: *Spiritus autem manifeste dicit: In novissimis temporibus discedent quidam a sana doctrina attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum,* 90

97. λέγει] λέγει, ὅτι Paulus l. l.

98. 99. ὑγιανοῦσης διδασκαλίας]

πίστειως Paulus l. l.: τῆς ὑγιῶς πίστεως apud Origenem.

1 καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδο-
 λόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κω-
 λυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔ-
 κτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς
 5 καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ
 καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμ-
 βανόμενον. Ἄγι|άζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐν-
 τεύξεως. Ἰκανὴ μὲν οὖν αὕτη ἡ φωνὴ τοῦ μακαρίου Παύλου
 πρὸς ἔλεγχον τῶν οὕτως βιούντων καὶ σεμννομένων δικαίων
 10 εἰς τὸ δεῖξαι ὅτι καὶ τοῦτο αἵρεσις. Εἰ δὲ καὶ ἕτεραί τινες αἰ-
 ρεσις ὀνομάζονται Καϊνῶν, Ὀφιτῶν ἢ Νοχαϊτῶν καὶ ἐτέρων
 τοιούτων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγῆμαι τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα ἢ γι-
 νόμενα ἐκθέσθαι, ἵνα μὴ κἄν ἐν τούτῳ τινὰς αὐτοὺς ἢ λόγου
 ἀξίους ἡγῶνται. Ἄλλ' ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τούτων αὐτάρκη δοκεῖ
 15 εἶναι, παρέλθωμεν ἐπὶ τὴν πᾶσι τῶν κακῶν αἰτίαν αἵρεσιν
 Νοητιανῶν, τὴν τε ῥίζαν αὐτῆς ἀναπτύξαντες, καὶ τὸν ἔνδον ὄντα
 λὸν φανερὸν ἐλέγξαντες, παύσωμεν τῆς τοιαύτης πλάνης τοὺς
 ἐπαγομένους ὑπὸ πνεύματος βιαίου, δίκην χειμάρρου. |

**ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ
 ΒΙΒΛΙΟΝ Θ'.**

- 1 1. Τάδε ἔνεσιν ἐν τῇ ἐννάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἵρέσεων
 ἐλέγχου·
 2. Τίς ἡ Νοητοῦ βλάσφημος ἀφροσύνη, καὶ ὅτι δόγμα-
 σιν Ἡρακλείτου τοῦ σκοτεινοῦ προσέσχεν, οὐ τοῖς Χριστοῦ.
 5 3. Καὶ πῶς Κάλλιστος μίξας τὴν Κλεομένους μαθητοῦ
 Νοητοῦ καὶ Θεοδότου αἵρεσιν, ἐτέραν καινότεραν αἵρεσιν συνέ-
 στησε, καὶ τίς ὁ τούτου βίος.
 4. Τίς ἡ καινὴ ἐπιδημία τοῦ ξένου δαίμονος Ἡλχασαί,

9. προσελλέγγον C 11. ὀνομάζονται] ὀνομάζοντο C: ὠνομά-
 ζοντο M Καϊνῶν] καινῶν C ἢ Νοχαϊτῶν] ἢ Νοαχιτῶν?
 ἢ Ἐνωχιτῶν? 13. 14. τινὰς αὐτοὺς ἢ λόγου ἀξίους ἡγῶνται] τι-
 νὰς αὐτοὺς ἢ λ. α. ἡγίωμαι C: τινὲς αὐτοὺς λόγου ἀξίους ἡγῶνται Bun-

in hypocrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem, quia omnis creatura dei bona et nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: sanctificatur enim per verbum dei et orationem. Idonea igitur haec vox beati Pauli ad refutandos eos, qui ad hunc modum vitam agunt et se iustos iactant, ut demonstretur hoc quoque esse haeresin. Sin vero et aliae quaedam haereses appellantur Cainorum, Ophitarum vel Noachitarum et reliquorum huiusmodi, haud necessarium duco quae ab eis dicta vel facta sunt exponere, ne forsitan ideo semet aliquos vel verbo dignos existiment. Quoniam autem et ea, quae ad hos pertinent, sufficere videntur, transeamus ad eam, quae omnibus malorum causa extitit, Noëtianorum haeresin, eiusque radice explicita et veneno, quod intus est, manifeste demonstrato, coërceamus a tali errore eos, qui a violento spiritu instar torrentis ducuntur.

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM LIBER NONUS.

1. Haec insunt in nono libro refutationis omnium haeresium:

2. Quaenam sit Noëti blasphema insipientia, qui Heracliti obscuri placitis sese applicuerit, non Christi.

3. Et quomodo Callistus Cleomenis, Noëti discipuli, et Theodoti haeresi commixta aliam haeresin conflaverit, et quaenam fuerit eius vita.

4. Quinam fuerit recens adventus mirabilis daemonis El-

senius in *Hippolytus and his age Lond. 1854. Vol. I. p. 385 not.* πρὸς αὐτοῦς λόγον ἀξίους ἠγῶμαι susp. Sauppium 16. 17. ἔνδοξον ὄντα τὸν] ἐνδύοντα οἰονεῖ C M, qui pro οἰονεῖ susp. ὄξαν, sive potius λόν. 18. ἐπαγομένους] ἀπαγομένους coni. M χειμάρου C 2. ἐλλέγχου C 8. καινή] κενή C M

καὶ ὅτι σκέπη τῶν ἰδίων σφραλμάτων τὸ δοκεῖν προσέχειν νόμῳ,
10 τῷ δὲ ὄντι γνωστικοῖς δόγμασιν ἢ καὶ ἀστρολογικοῖς καὶ μα-
γείαις πρόσκειται.

5. Τίνα παρὰ Ἰουδαίοις ἔθῃ καὶ πόσαι τούτων διαφοραί.

6. Πολλοῦ τοίνυν τοῦ περὶ πασῶν αἰρέσεων γενομένου
ἡμῶν ἀγῶνος μηθὲν γε ἀνεξέλεγκτον καταλιποῦσι, περιλείπεται
15 νῦν ὁ μέγιστος ἀγών, ἐκδιηγῆσασθαι καὶ διελέγξαι τὰς ἐφ'
ἡμῶν ἐπαναστάσας αἰρέσεις, δι' ὧν τινες ἀμαθεῖς καὶ τολμηροὶ
διασκεδαννύειν ἐπεχείρησαν τὴν ἐκκλησίαν, μέγιστον τάρραχον
κατὰ πάντα τὸν κόσμον ἐν πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἐμβάλλοντες. Δο-
κεῖ γὰρ ἐπὶ τὴν ἀρχηγὸν τῶν κακῶν γενομένην γνώμην ὀρμη-
20 σαντας διελέγξαι, τινες αἱ ταύτης ἀρχαί, ὅπως εὐγνωστοὶ αἱ
ἐκφράδες αὐτῆς ἅπασι γενόμεναι καταφρονηθῶσι.

7. Γεγένηται τις ὀνόματι Νοητός, τῷ γένει Συμωναῖος.
Οὗτος εἰσηγήσατο αἵρεσιν ἐκ τῶν Ἡρακλείτου δογμάτων· οὗ διά-
κονος καὶ μαθητῆς γίνεται Ἐπίγονός τις τοῦνομα, ὃς τῇ Ῥώμῃ
25 ἐπιδημήσας ἐπέσπειρε τὴν ἄθεον γνώμην. Ὡς μαθητεύσας Κλεο-
μένης, καὶ βίῳ καὶ τρόπῳ ἀλλότριος τῆς ἐκκλησίας, ἐκράτνε
τὸ δόγμα, κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ζεφυρίνου διέπειν νομίζοντος τὴν
ἐκκλησίαν, ἀνδρὸς ἰδιώτου καὶ αἰσχροκερδοῦς· [ὃς] τῷ κέρδει
προσφερομένῳ πειθόμενος συνεχώρει τοῖς προσιοῦσι τῷ Κλεο-
30 μένει μαθητεύεσθαι, καὶ αὐτὸς ὑποσυρόμενος τῷ χρόνῳ ἐπὶ τα
αὐτὰ ὄρμητο, συμβούλου καὶ συναγωνιστοῦ τῶν κακῶν ὄντος
αὐτῷ Καλλίστιου, οὗ τὸν βίον καὶ τὴν ἐφευρεθεῖσαν αἵρεσιν μετ'
οὐ πολὺ ἐκθήσομαι. Τούτων κατὰ διαδοχὴν διέμεινε τὸ διδα-
σκαλεῖον κρατνόμενον καὶ ἐπαῦξον διὰ τὸ συναίρεσθαι αὐτοῖς
35 τὸν Ζεφυρίνον καὶ τὸν Κάλλιστον, καίτοι ἡμῶν μηδέποτε συγ-
χωρησάντων, ἀλλὰ πλεισιτάκις ἀντικαθεστώτων πρὸς αὐτοὺς καὶ
διελεγχάντων καὶ ἄκοντας βιασαμένων τὴν ἀλήθειαν ὁμολογεῖν·
οἱ πρὸς μὲν ὄραν αἰδούμενοι καὶ ὑπὸ τῆς ἀληθείας συναγόμε-
νοι ὠμολόγουν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐπὶ τὸν αὐτὸν βόρβορον ἀνε-
40 κυλίοντο. |

9. 10. νόμῳ, τῷ δὲ ὄντι] νόμῳ τῷ δέοντι, C M, qui cān γνωστ. et
προσκέηται conī. 10. 11. μαγείαις C. 12. παρὰ] τὰ C M: Fort. Ἰουδαίων,
sive τὰ delendum. M: τὰ παρὰ conī. Sauppīus 13. sqq. capp. 6—12.
recensuit Bunsenius in *Analecta Ante-Nicaena* Vol. I. p. 363 sqq. 13.
πολλοὶ τοίνυν C 14. μηθὲν γε Christ. Petersenius: μηθὲν π
C M: μηθὲν π Roepērus: μηθὲν δὲ Bunsenius 16. αἰρέσεις om

chasai, tegumentumque priorum errorum esse speciem, qua legi sese applicet, re vera autem gnosticis placitis vel etiam 10 astrologicis artibusque magicis eum incumbere.

5. Quinam apud Iudaeos sint mores quotque eorum differentiae.

6. Multum igitur cum de omnibus haeresibus certamen extiterit nobis, qui certe nullam irrefutatam omisimus, iam re- 15 linquitur maximum certamen enarrandarum refutandarumque haeresium, quae nostra aetate insurrexerunt, per quas indocti quidam et temerarii ecclesiam dilacerare aggressi sunt, maximam perturbationem per totum mundum omnibus fidelibus iniicientes. Placet enim ut in sententiam, quae auctor malorum 20 extitit, irruentes coarguamus quatenus eius principia sint, ut turiones eius ab omnibus bene cogniti contemnantur.

7. Extitit vir quidam, cui nomen Noëto, genere Smyrnaeus. Hic introduxit haeresin ex Heracliti placitis; cuius minister et discipulus fit Epigonus quidam vocatus, qui Romae 25 degens supereminabat impiam illam sententiam. Cuius discipulus factus Cleomenes, et vita et moribus alienus ab ecclesia, corroborabat doctrinam, Zephyrino illa aetate se administrare arbitrante ecclesiam, viro indocto et turpis lucri cupido, qui lucro oblato persuasus indulgebat adeuntibus, ut Cleomenis disci- 30 puli fierent, et ipse allectus postmodum in eadem ruebat, dum ei consultor et adiutor malorum erat Callistus, cuius vitam et adinventam haeresin paullo post exponam. Horum secundum successionem permansit schola corroborans se et accrescens, propterea quod eis auxiliabantur Zephyrinus et Callistus, quan- 35 quam nos nunquam morem eis gessimus, sed creberrime obstitimus eis eosque coarguimus et invitos coëgimus veritatem confiteri: qui ad tempus quidem pudentes et a veritate coacti confitebantur, paullo post autem ad idem coenum revolvebantur.

40

Bunsenius 17. διασκεδαροίην C 18. πᾶσι τοῖς] πᾶσις C
 19. ἐπὶ] ἐπὶ Bunsenius 24. τῆ Ῥώμην C 28. ὅς add M:
 οὗ Bunsenius 29. 30. Κλεομένει] Κλεομένη C 31. συμβόλου pr C
 συναγωνιστοῦ Bunsenius 32. αὐτῷ] αὐτοῦ Bunsenius 34. συναί-
 ρεσθαι] συναρῆσθαι C M. Correxit etiam Bunsenius 36. ἀντικαθεστώ-
 των C 37. διελλεγξάντων C 39. 40. Cf. 2 Petr. 2, 22. . . κύων

8. Ἄλλ' ἐπεὶ τῆς γενεαλογίας αὐτῶν τὴν διαδοχὴν ἐπεδείξαμεν, δοκεῖ λοιπὸν καὶ τῶν δογμάτων τὴν κακοδιδασκαλίαν ἐκθέσθαι, [καὶ] πρότερον τὰ Ἡρακλείτω τῷ σκοτεινῷ δόξαντα παραθεμένους, ἔπειτα καὶ τὰ τούτων μέρη Ἡρακλείτεια ὄντα φανε-
 45 ρῶσαι, ἃ τυχόντες οἱ νῦν προσιάται τῆς αἰρέσεως οὐκ ἴσασιν ὄντα τοῦ σκοτεινοῦ, νομίζοντες εἶναι Χριστοῦ. Οἷς εἰ ἐνέτυχον, καὶν οὕτω δυσωπηθέντες παύσσονται τῆς ἀθέου δυσφημίας. Ἄλλ' εἰ καὶ πρότερον ἔκκειται ὑφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Φιλοσοφουμένοις ἢ δόξα Ἡρακλείτου, ἀλλὰ γε δοκεῖ προσαναπαραχθῆναι καὶ νῦν,
 50 ὅπως διὰ τοῦ ἐγγίονος ἐλέγχου φανερωῶς διδαχθῶσιν οἱ τούτου νομίζοντες Χριστοῦ εἶναι μαθητάς, οὐκ ὄντας, ἀλλὰ τοῦ σκοτεινοῦ.

9. Ἡρακλείτος μὲν οὖν φησὶν εἶναι τὸ πᾶν διαιρειτὸν ἀδιαίρειτον, γενητὸν ἀγένητον, θνητὸν ἀθάνατον, λόγον, αἰῶνα, πατέρα υἱόν, θεὸν δίκαιον. Οὐκ ἐμοῦ ἀλλὰ τοῦ λόγου
 55 ἀκούσαντας ὁμολογέειν σοφὸν ἔστιν, ἐν πάντα εἰδέναι, ὃ Ἡρακλείτος φησὶ, καὶ ὅτι τοῦτο οὐκ ἴσασι πάντες οὐδὲ ὁμολογοῦσιν, ἐπιμέμφεται ὡδὲ πως· Οὐ ξυνίασιν ὅπως διαφερόμενον ἐωυτῷ ὁμολογέει· παλίντροπος ἄρμονίη ὅπως περ τόξου καὶ λύρης. Ὅτι δὲ λόγος ἔστιν αἰεὶ τὸ πᾶν
 60 καὶ διὰ παντὸς ὢν, οὕτως λέγει· Τοῦ δὲ λόγου τοῦδε ἔόντος αἰεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι καὶ πρόσθεν ἢ ἀκούσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ πάντων κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἀπείροισιν | εἰοκασί πειρώμενοι καὶ ἐπέων καὶ ἔργων τοιουτέων, ὅκοῖα
 65 ἐγὼ διηγεῦμαι, διαιρέων κατὰ φύσιν καὶ φράζων ὅπως ἔχει. Ὅτι δὲ ἔστι παῖς τὸ πᾶν καὶ δι' αἰῶνος αἰώνιος ἱπιστρέφας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ἕς λουσαμένη εἰς κύλισμα (al. κύλισμον) βορβόρου. 43. καὶ Saupprius: om C M 43. 44. παραθεμένους Bunsenius 44. ἔπειτα] ἐπεὶ C μέρη] An delendum? 45. εἴσασιν C 48. Φιλοσοφουμένοις] φιλοσοφουμένους C. Cf. supra lib. I, c. 4. p. 14. 16. 49. προσαναπαραχθῆναι] πρὸς ἀνπαραχθῆναι C: προσαντιπαραταχθῆναι? 50. ἐγγίονος ἐλέγχου C 50. 51. οἱ τοιοῦτοι — μαθηταί, οὐκ ὄντες conl. Saupprius 52. Cum sequentibus cf. J. Bernaysii Ep. crit. ad Bunsenium et Adnotationes ad Heraclitea fragmenta in Bunsenii Analect. Ante-Nicaen. Vol. III. p. 331 sqq. Eiusdem Neue Bruchstücke des Heraklit von Ephesus in Rheinisches Museum für Philologie. Neue Folge 9ter Jahrgang 1853. p. 241 sqq. 52. μὲν οὖν] μὲν οὖν ἐν susp. Bernaysius in Mus. Rhenan. p. 250. 54 — 56. Cf. Bernaysius l.l. 248 sqq. 54. λόγου Bernaysius et Bunsenius: δόγματος C M 55. ὁμολογέειν Bernaysius: ὁμολογέειν C M Bunsenius ἔστιν] ἔστι καὶ susp. Saupprius ἐν] ἐν C 55. 56.

8. Quoniam autem genealogiae eorum successionem ostendimus, placet iam et dogmatum pravam doctrinam exponere, et Heracliti obscuri placitis prius allatis, tum etiam nonnulla eorum esse Heraclitea demonstrare, quae fortasse qui nunc haeresi praesunt non norunt esse Obscuri, cum Christi esse⁴⁵ arbitrentur. Quae si legerent, vel hoc modo pudore confusi desistent ab impio convicio. Tametsi etiam prius a nobis exposita est in Philosophumenis sententia Heracliti, nihilominus placet etiam nunc eam e contrario iuxta ponere, ut per propiorem confutationem aperte doceantur huius qui semet⁵⁰ Christi arbitrantur esse discipulos, non esse, sed obscuri illius.

9. Heraclitus igitur [unum] ait esse universum divisum indivisum, genitum non-genitum, mortale immortale, verbum, aevum, patrem filium, deum iustum. *Eos, qui non mihi sed verbo auscultaverunt, confiteri sapiens est, semet novisse*⁵⁵ *universum unum esse*, ait Heraclitus, et quod hoc non omnes norint neque confiteantur, reprehendit in hunc fere modum: *Non intelligunt, quomodo differens sibi consentiat; reflexa harmonia sicuti arcus et lyrae.* Rationem autem esse semper, cum sit universum et per universum, ait in hunc modum:⁶⁰ *Rationis autem huiusce, quae semper est, non-intelligentes existunt homines et antequam audiverunt et cum primum audiverunt; omnium enim quae secundum hanc rationem fiunt imperitis similes sunt, dum periclitantur et verba et opera talia, qualia ego perago dividens secundum naturam atque de-*⁶⁵ *clarans quomodo sese habeant.* Puerum (filium) autem esse universum et per aevum aeviternum regem universi ait in

εἰδέναι] εἶναι M falso; cf. Bernaysius l. l. Etiam si Heraclitus ἐν pro subiecto acceperit, Hippolytus certe ἐν pro parte obiecti, quae πάντα explicaret, habuit 56. εἶσασιν C 57—59. Cf. Schleiermacher, *Herakleitos der Dunkle* in *Wolf und Buttman Museum der Alterthumswissenschaft* p. 410 sqq. Bernaysius in *Mus. Rhenan. Jahrgang 7.* p. 94. not. 58. ὁμολογέει] ὁμολογέειν C 60. ὤν] ὦν C: αἰῶνος Bernaysius et Bunsenius 60—66. Cf. *Fragm. 47 ap. Schleiermacherum* 60. 61. τοῦδε λόγτος] τοῦ δέοντος C M 61. ἀξύνετοι] ξητοὶ C 62. ἀκούσαντας C γινόμενον C 63. ἀπείροισιν Bernaysius et Bunsenius: ἀπειροὶ εἰσὶν C M: ἀπειροὶ Schleiermacherus 64. ὁποῖα C. 65. διήγευμαι, διερέων C 66. ὅπως C

βασιλεύς τῶν ὄλων οὕτως λέγει· Αἰὼν παῖς ἐστὶ παίζων,
 πεττεύων· παιδὸς ἢ βασιληΐη. Ὅτι δὲ ἔσιν ὁ πατὴρ πάν-
 των τῶν γεγονότων γενητὸς ἀγέννητος, κτίσις δημιουργός, ἐκείνου
 70 λέγοντος ἀκούομεν· Πόλεμος πάντων μὲν πατὴρ ἐστὶ,
 πάντων δὲ βασιλεύς, καὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔδειξε τοὺς
 δὲ ἀνθρώπους, τοὺς μὲν δούλους ἐποίησε τοὺς δὲ
 ἐλευθέρους. Ὅτι δὲ ἔσιν ἀρμονίη ὅπως περ
 τόξου καὶ λύρης. Ὅτι δὲ . . . ἀφανῆς ὁ ἀόρατος ἄγνωστος
 75 ἀνθρώποις, ἐν τούτοις λέγει· Ἀρμονίη ἀφανῆς φανερῆς
 κρείττων· ἐπαινεῖ καὶ προθαυμάζει πρὸ τοῦ γνωσκομένου τὸ
 ἄγνωστον αὐτοῦ καὶ ἀόρατον τῆς δυνάμεως. Ὅτι δὲ ἔσιν ὄρα-
 τὸς ἀνθρώποις καὶ οὐκ ἀνεξεύρετος, ἐν τούτοις λέγει· Ὅσων
 ὄψις, ἀκοή, μάθησις, ταῦτα ἐγὼ προτιμέω, φησί, του-
 80 τέστι τὰ ὄρατὰ τῶν ἀοράτων . . . ἀπὸ τῶν τοιούτων αὐτοῦ
 λόγων κατανοεῖν ῥάδιον· Ἐξηπάτηνται, φησὶν, οἱ ἀνθρώ-
 ποι πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν φανερῶν παραπλησίως
 Ὅμηρον, ὃς ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος πάντων.
 Ἐκείνόν τε γὰρ παῖδες φθειρας κατακτείνοντες ἐξη-
 85 πάτησαν εἰπόντες· ὅσα εἶδομεν καὶ κατελάβομεν,
 ταῦτα ἀπολείπομεν, ὅσα δὲ οὔτε εἶδομεν οὔτ' ἐλά-
 βομεν, ταῦτα φέρομεν.

10. Οὕτως Ἡράκλειτος ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθεται καὶ τιμᾶ τὰ
 ἐμφανῆ τοῖς ἀφανέσιν, ὡς ἐν τι τὸ ἐμφανὲς καὶ | τὸ ἀφανὲς
 80 ὁμολογουμένως ὑπάρχον. Ἔστι γὰρ, φησὶν, ἀρμονίη ἀφανῆς
 φανερῆς κρείττων· καὶ ὄσων ὄψις, ἀκοή, μάθησις (του-
 τέστι τὰ ὄργανα), ταῦτα, φησὶν, ἐγὼ προτιμέω, οὐ τὰ ἀφανῆ
 προτιμήσας. Τοιγαροῦν οὐδὲ σκότος οὐδὲ φῶς, οὐδὲ πονηρὸν
 οὐδὲ ἀγαθὸν ἕτερόν φησιν εἶναι ὁ Ἡράκλειτος, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ

67. 68. Cf. Schleiermacher. ad Fragm. 38. p. 429 sq. et Bernaysius in *Rhein. Museum Jahrg.* 7. p. 108 sqq. 68. Ὅτι δὲ ἔσιν ὁ] Ὅτι δὲ ἔσιν ὁ πόλεμος M. Cf. J. Bernays. *Ep. crit.* in *Bunsenii Analectis Ante-Nicaenis* Vol. III. p. 332 sq. 69. γενητὸς Bernaysius l. l. p. 333. et Bunsenius: γενητῶν C M κτίσις] κτίσεως susp. M. Cf. Bernays. l. l. 70. ἀκούομεν] ἀκούωμεν M et Bernaysius 70—73. Cf. Schleiermacher. ad Fragm. 32. p. 408. et Bernays. *Rhein. Museum* 9. p. 258 not. 2. 71. ἔδειξε] ἀνέδειξε susp. Roperus 73. Post ἔσιν lacunam signavimus cum Bernaysio et Bunsenio; hoc loco aliquid excidisse vidit iam M 74. Post δὲ

hunc modum: *Aevum puer est ludens, calculos in alea mo-
uens; pueri est regnum.* Omnium autem quae extiterunt pa-
trem esse genitum non-genitum, creaturam conditorem, au- 70
dimus ex illo dicente: *Bellum omnium pater est, omnium rex,
et alios deos ostendit alios homines, alios servos fecit alios
liberos.* Esse autem *harmonia sicuti arcus et
lyrae.* Quod autem occultus, invisibilis, in-
cognitus hominibus, his ait verbis: *Harmonia occulta mani- 75
festa melior.* Collaudat et admiratur prae iis quae cogno-
scuntur ea quae sunt incognita et invisibilia eius potestatis. Esse
autem eum visibilem hominibus et non ininvestigabilem, his ait
verbis: *Quorumcunque est visus, auditus, intellectus, haec ego
profero,* inquit, hoc est visibilia prae invisibilibus 80
ex huiusmodi eius sermonibus facile est cognitu: *Falsi sunt,*
inquit, *homines quoad scientiam rerum manifestarum similiter
atque Homerus, qui omnium Graecorum fuit sapientissimi-
mus. Etenim illum pueri pediculos interficientes fefellerunt
dicentes: Quaequae vidimus et deprehendimus, haec derelin- 85
quimus, quaequae autem neque vidimus neque prehendimus,
haec ferimus.*

10. Ita Heraclitus in eodem loco ponit et aestimat manifesta
atque occulta, quasi unum idemque manifestum atque occultum
sine controversia extet. *Est enim,* inquit, *harmonia occulta 90
manifesta melior;* et: *Quorumcunque est visus, auditus, in-
tellectus* (hoc est organa), *haec,* inquit, *ego profero,* non oc-
cultum proferens. Igitur neque tenebras neque lucem, nec
malum nec bonum aliud ait esse Heraclitus, immo vero unum

vocula verme exesa in C, quam lacunam M explevit voc. *ἔστιν* 75. 76.
Cf. Schleiermacher. *Fragm.* 36. p. 420. 76. 77. Alludit fort. ad
Rom. 1, 19. 20. 78. *ἀνεξέυρετος*] *ἄν ξευρετός* C *ἴσων*]
ἴσων C 80. *τὰ ὄρατὰ*] Bernaysius et Bunsenius inter *τὰ* et *ὄρατὰ*
lacunam signaverunt *ἀπὸ τῶν*] Bunsenius commate posito ante
ἀπὸ haec arctius coniungit cum prioribus: M ante *ἀπὸ* aliquid excidisse
censet 81—87. Cf. *Vitarum Scriptt. Gr. min.* Ed. Westermann.
Vit. Homeri p. 18. 23. 25. 28. 90. *ἔστι γὰρ* M: *τίς γὰρ* C: *τί
γὰρ*; Bernaysius et Bunsenius *ἁρμονίη*] *ἁρμονία ἢ* C Bernaysius et
Bunsenius 91. *ἴσων*] *ἴσων* C 93. 94. *οὔτε—οὔτε—οὔτε—οὔτε*
coni. Sauppium 93. Post *προσημύσας* Bernaysius et Bunsenius
signum interrogationis posuerunt

95 αὐτό. Ἐπιτιμᾶ γοῦν Ἡσιόδῳ, ὅτι ἡμέραν καὶ νύκτα οἶδεν·
 ἡμέρα γὰρ, φησί, καὶ νύξ ἔστιν ἕν, λέγων ὧδέ πως· Διδά-
 σκαλος δὲ πλείστων Ἡσιόδος· τοῦτον ἐπίστανται
 πλεῖστα εἰδέναι, ὅστις ἡμέρην καὶ εὐφρόνην οὐκ
 ἐγίνωσκεν· ἔστι γὰρ ἕν. Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· Οἱ γοῦν
 1 ἰατροί, φησὶν ὁ Ἡράκλειτος, τέμνοντες, καίοντες, πάντη
 βασανίζοντες κακῶς τοὺς ἀρρωστοῦντας, ἐπαιτιῶν-
 ται μὴδὲν ἄξιον μισθὸν λαμβάνειν παρὰ τῶν ἀρ-
 ρωστούντων, ταῦτα ἐργαζόμενοι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς
 5 νόσους. Καὶ εὐθὺν δέ, φησί, καὶ στρεβλὸν τὸ αὐτὸ ἔστι. Γνα-
 φέων, φησὶν, ὁδοῦ εὐθεΐα καὶ σκολιή — ἡ τοῦ ὀργάνου
 τοῦ καλουμένου κοχλίου ἐν τῇ γναφείῳ περιστροφῇ εὐθεΐα καὶ
 σκολιή· ἄνω γὰρ ὁμοῦ καὶ κύκλῳ περιέχεται — μία ἐστί,
 φησί, καὶ ἡ αὐτή. Καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω ἐν ἔστι καὶ
 10 τὸ αὐτό· ὁδοῦ ἄνω κάτω μίῃ καὶ ὡυτή. Καὶ τὸ μαρόν
 φησι καὶ τὸ καθαρὸν ἕν καὶ ταῦτόν εἶναι, καὶ τὸ πότιμον καὶ
 τὸ ἄποτον ἕν καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι· Θάλασσα, φησὶν, ὕδωρ
 καθαρώτατον καὶ μισρώτατον, ἰχθυῖσι μὲν πότιμον
 καὶ σωτήριον, ἀνθρώποις δὲ ἄποτον καὶ ὀλέθριον.
 15 Λέγει δὲ ὁμολογουμένως τὸ ἀθάνατον εἶναι θνητὸν καὶ τὸ θνη-
 τὸν ἀθάνατον διὰ τῶν τοιούτων λόγων· Ἀθάνατοι θνητοί,
 θνητοὶ ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν
 δὲ ἐκείνων βίον τεθνεῶτες. Λέγει δὲ | καὶ σαρκὸς ἀνά-
 στασιν ταύτης φανερᾶς ἐν ἧ γεγενήμεθα, καὶ τὸν θεὸν οἶδε
 20 ταύτης τῆς ἀναστάσεως αἴτιον οὕτως λέγων· Ἐνθα δ' ἐόντι
 ἐπανίστασθαι καὶ φύλακας γίνεσθαι ἐγερτιζόντων
 καὶ νεκρῶν. Λέγει δὲ καὶ τοῦ κόσμου κρίσιν καὶ πάντων
 τῶν ἐν αὐτῇ διὰ πυρὸς γίνεσθαι λέγων οὕτως· Τὰ δὲ πάντα

95. οἶδεν] οὐκ οἶδεν? Cf. lin. 98. 99. et Hesiod. *Theogon.* v. 123sq. 748 sqq.

96—5. Cf. Ed. Zeller, *Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung.* Erster Theil. Tübingen 1856. p. 455. not. 2.

98. εὐφρόνην] εὐφροσύνην C 99. ἐγίνωσκεν· ἔστι γὰρ ἕν. Καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν· Bernaysius et Bunsenius: ἐγίνωσκεν. Ἔστι γὰρ ἕν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. C M: ἐγίνωσκεν, ἔστι γὰρ ἕν καὶ ἀγαθὸν καὶ κακόν. Zellerus l. 1. 2. 3. ἐπαιτιῶνται] ἐπαιτέονται Bernaysius et Bunsenius 3. μὴδένα coni. Saupprius 3. ἄξιον μισθὸν] ἄξιον μισθῶν C M Zellerus: ἄξιοι μισθῶν Bernaysius et Bunsenius 4. 5. ταῦτὰ ἐργαζόμενοι τὰγαθὰ καὶ [τὰ κακὰ] τὰς νόσους coni. Saupprius 4. καὶ τὰς] κατὰ τὰς susp. Petersenius 5. 6.

idemque. Vituperat igitur Hesiodum, quod diem et noctem⁹⁵ [non] noverit; dies enim, inquit, et nox idem est, his fere verbis usus: *Magister autem plerorumque Hesiodus; hunc putant plurima novisse, qui diem et noctem non cognovit; est enim unum.* Et bonum et malum: *Medici certe, inquit Heraclitus, dum caedunt, urunt, omnimodo male cruciant aegro-¹ tantes, causantur, quod non dignam mercedem accipiant ab aegrotis, dum haec faciunt bona et morbos.* Et vero rectum et intortum idem est. *Fullonum, inquit, via recta et curva — instrumenti, quod dicitur cochleae in fullonica conversio⁵ recta et curva; sursum enim simul et in orbem circumagitur — una est, inquit, eademque.* Et sursum et deorsum unum est idemque. *Via sursum deorsum una eademque.* Et impurum ait et purum unum idemque esse et potabile et non potabile unum et idem esse. *Mare, inquit, aqua purissima et impu-¹⁰ rissima, piscibus quidem potabilis et salubris, hominibus vero impotabilis et perniciosa.* Dicit autem sine controversia immortale esse mortale et mortale immortale verbis huiusmodi: *Immortales mortales, mortales immortales, viventes illorum mortem, illorum vero vitam mortui.* Profitetur autem et re-¹⁵ surrectionem carnis huius sensibilis, in qua nati sumus, et deum novit huius resurrectionis auctorem his verbis: — — — — — Dicit autem et mundi iudicium omniumque quae in eo sunt per ignem fieri his verbis: *Omnia autem dirigit fulmen, hoc est corrigit, ful-²⁰*

Γναφείων] *Γραφείων* C M: *Γναφείω* Bernaysius Bunsenius et Zellerus
 7. Post *κοχλίου* M Bernaysius et Bunsenius ponunt colon *γναφείω*
 Bernaysius et Bunsenius: *γραφείω* C M 8. *περιέρχεται* Roeperus:
περιέχεται C M: *περιέλκεται* Bernaysius et Bunsenius 9. Post
 ἡ αὐτή comma apud M Post *ἔστι* M ponit punctum 9. 10.
καὶ τὸ αὐτὸ M coniungit cum sequentibus 10. *Ὀδὸς — μίη* Cf.
 Schleiermacher. *Fragm.* 28. p. 383. Post *ἄνω* M add. *καὶ*
μίη] *μία* C M Post *ὠντή* M comma ponit 16—18. Cf.
 Schleiermacher. *fr.* 51. p. 498 sqq. 20. *Ἐνθα δ' ἰόντι*] *Ἐνθα διὰ*
θεῖον τε Bernaysius in *ep. crit. ad Bunsenium*: *Ἐνθαδε ἰόντας* Bernaysius
 in *Adnotatt. ad Heraclitea fragmenta* et in *Rhein. Museum* 9. p. 244 et
 Bunsenius: *Ἐνθαδε ἔστι* vel *Ἐν θεῷ θεῖον τε* susp. Petersenius: *Ἐνθα θεῖον δεῖ*
 Sauppis 21. *φύλαξα* Sauppis *ἐγερεζόντων*] *ἐγερετὶ ζώντων* Bernay-
 sius (Cf. *ep. crit.* p. 333 sq.) et Bunsenius: An *ἐνεργε ζώντων*? Petersenius
 23. 24. Cf. Bernaysius in *ep. crit.* p. 334 sq. 23. *Τὸ δὲ*] *Τάδε* susp. Sauppis

οὐακίξει κεραυνός, τουτέστι κατευθύνει· κεραυνὸν τὸ πῦρ
 25 λέγων τὸ αἰώνιον. Λέγει δὲ καὶ φρόνιμον τοῦτο εἶναι τὸ πῦρ
 καὶ τῆς διοικήσεως τῶν ὄλων αἴτιον· καλεῖ δὲ αὐτὸ χρησιμο-
 σύνην καὶ κόρον· χρησιμὸς δὲ ἐστὶν ἢ διακόσμησις κατ' αὐ-
 τόν, ἢ δὲ ἐκπύρωσις κόρος· Πάντα γὰρ, φησί, τὸ πῦρ ἐπελ-
 θὸν κρινεῖ καὶ καταλήψεται. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ
 30 πάντα ὁμοῦ τὸν ἴδιον νοῦν ἐξέθετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν τῆς Νοη-
 τοῦ αἰρέσεως, δι' ὀλίγων ἐπέδειξα οὐκ ὄντα Χριστοῦ ἀλλὰ
 Ἑρακλείτου μαθητῆν. Τὸν γὰρ ποιητὸν κόσμον αὐτὸν δημιουρ-
 γὸν καὶ ποιητὴν ἑαυτοῦ γινόμενον οὕτω λέγει· Ὁ θεὸς ἡμέρη
 εὐφρόνη, χειμῶν θέρος, πόλεμος εἰρήνη, κόρος λιμός
 35 — τάναντία ἅπαντα· οὕτως ὁ νοῦς· — ἀλλοιοῦται δὲ ὁκωσ-
 περ ὁκόταν συμμιγῆ [θύωμα] θνώμασιν· ὀνομάζεται
 καθ' ἡδονὴν ἑκάστου. Φανερόν δὲ πᾶσι τοὺς ἀνοήτους
 Νοητοῦ διαδόχους καὶ τῆς αἰρέσεως προστάτας, εἰ καὶ Ἑρακλεί-
 του λέγοις ἂν αὐτοὺς μὴ γεγονέναι ἀκροατάς, ἀλλὰ γε τὰ Νοητῶ
 40 δόξαντα αἰρουμένους ἀναφανδὸν ταυτὰ ὁμολογεῖν. Λέγουσι
 γὰρ οὕτως· ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν θεὸν εἶναι πάντων δημιουργὸν
 καὶ πατέρα, εὐδοκήσαντα δὲ πεφηνέναι τοῖς ἀρχῆθεν δικαίως
 ὄντα ἀόρατον· ὅτε μὲν γὰρ οὐχ ὄραται ἦν ἀόρατος, [ὅτε δὲ
 ὄραται ὄρατός,] ἀχώρητος δὲ ὅτε μὴ χωρεῖσθαι θέλει, χωρητός
 45 δὲ ὅτε χωρεῖται· οὕτως κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀκράτητος [καὶ
 κρατητός,] ἀγέννητος [καὶ γεννητός,] ἀθάνατος καὶ θνητός. Πῶς
 οὐχ Ἑρακλείτου οἱ τοιοῦτοι δειχθήσονται μαθηταί; μὴ αὐτῇ τῇ
 λέξει διαφθάσας ἐφιλοσόφησεν ὁ σκοτεινός; Ὅτι δὲ καὶ τὸν
 αὐτὸν υἱὸν εἶναι λέγει καὶ πατέρα οἷδεις ἀγνοεῖ. Λέγει δὲ
 50 οὕτως· Ὅτε μὲν οὖν μὴ γεγένητο ὁ πατήρ, δικαίως πα-
 τὴρ προσηγόρευτο· ὅτε δὲ ἠυδόκησεν γενέσιν ὑπομεῖ-
 ναι, γεννηθεῖς ὁ υἱὸς ἐγένετο αὐτὸς ἑαυτοῦ, οὐχ ἐτέ-

24. οὐακίξει Cf. Bernaysius in *Rhein. Mus.* 9. p. 254 sq. et Schleier-
 macher. fr. 49. p. 493. 26. καλεῖ] καλεῖς C 27. 28. κατ' αὐτό susp. Saup-
 rius 29. sqq. Cf. Bernaysius in *Adnotatt. ad Heraclitea fragmenta* p. 339 sqq.
 31. δι' ὀλίγων ἐπέδειξα] δι' ὀλ. ἐπέδειξε Bernaysius et Bunsenius: ὄν δι'
 ὀλ. ἐπέδειξα? 32. ποιητὸν Bernaysius et Bunsenius: πρῶτον C M
 36. ὁκόταν] ὀπόταν C συμμιγῆ θνώμα[τα διαφόροις ὀνόμα]σιν
 ὀνομάζεται coni. R. Scottus θνώμα θνώμασιν Bernaysius et
 Bunsenius: θνώμασιν C M: ὑδωρ θνώμασιν susp. Zellerus ὀνομά-
 ζεται] οἰνομέλι susp. Roeperus 37. ἀνοήτους] νοητοὺς C M 39.
 λέγοις ἂν αὐτοὺς Bernaysius et Bunsenius: λέγοισαν ἑαυτοὺς C M, qui

men ignem dicens aeternum. Dicit autem et sapientem esse hunc ignem et administrationis universi causam; vocat autem id inopiam et expletionem. Inopia autem mundi descriptio est ex eius sententia, deflagratio autem expletio. *Omnia enim, inquit, ignis invadens iudicabit et corripiet.* In hoc autem 25 capitulo universam simul sententiam suam exposuit, simul autem et haereseos Noëti, [quem] paucis ostendi non Christi esse, sed Heracliti discipulum. Creatum enim mundum ipsum opificem sui et creatorem esse dicit in hunc modum: *Deus dies nox, hiems aestas, bellum pax, expletio fames* — con- 30 traria universa: hic sensus — *mutatur autem perinde quasi commixtum sit suffimentum cum suffimentis; nominatur autem ad cuiusque libitum.* Manifestum autem omnibus est insipientes Noëti successores et haereseos antislites, etiamsi Heracliti eos auditores fuisse neges, certe tamen, cum Noëti placita am- 35 plectantur, aperte eadem confiteri. Sic enim dictitant: Unum eundemque deum esse omnium opificem et patrem, ubi autem ipsi visum sit, apparuisse priscis hominibus iustis invisibilem ipsum; quando enim non videtur, invisibilis erat, quando autem videtur, visibilis, incomprehensibilis autem, quando com- 40 prehendi non vult, comprehensibilis autem, quando comprehenditur: sic eadem ratione insuperabilis et superabilis, non-genitus et genitus, immortalis et mortalis. Quin Heracliti tales ostendentur discipuli? Nonne ea ipsis verbis antea philosophatus est obscurus ille? Eum autem dicere eundem esse fi- 45 lium et patrem nemo nescit. Dicit autem in hunc modum: *Quando igitur non factus fuerat pater, iuste pater appellatus erat, quando autem ei libuit genituram sustinere, genitus filius factus est suimet ipsius, non alius.* Sic enim opinatur

susp. λέγουσιν vel λέγοιεν τὰ] τῷ C 40. ταῦτά] ταῦτα C M
 Bernaysius et Bunsenius 42. περηχέναι C 43. 44. ὅτε δὲ
 ὄραται ὄρατός] om C M Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra l. X. c. 27.
 p. 329, 41. ed. Ox. 45. 46. ἀκράτητος καὶ κρατητός, ἀγέννητος καὶ
 γεννητός] ἀκράτητος ἀκράτητος, ἀγέννητος C: ἀκράτητος, ἀγέννητος M: ἀκρά-
 τητος κ. κρατ., ἀγέννητος κ. γεννητός Bernaysius et Bunsenius. Cf. infra
 p. 329. ed. Ox. 47. 48. μὴ αὐτῇ τῇ λέξει] μὴδὲ λέξει C 48.
 λεξιῶν φθάσας susp. Roeperus, qui μὴ vix ferri posse censet 50.
 γεγέννητο] γέννητο C 52. γεννηθεῖς] γεννηθεῖς C

ρου. Οὕτως γὰρ δοκεῖ μοναρχίαν συνιστᾶν, ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
φάσκων ὑπάρχειν πατέρα καὶ υἱὸν καλούμενον, οὐχ ἕτερον ἐξ
55 ἑτέρου, ἀλλ' αὐτὸν ἐξ ἑαυτοῦ, ὀνόματι μὲν πατέρα καὶ υἱὸν
καλούμενον κατὰ χρόνων τροπήν, ἕνα δὲ εἶναι τοῦτον τὸν φα-
νέντα καὶ γένεσιν ἐκ παρθένου ὑπομείναντα καὶ ἐν ἀνθρώποις
ἀνθρώπον ἀναστραφέντα, υἱὸν μὲν ἑαυτὸν τοῖς ὀρθῶσιν ὁμολο-
γοῦντα διὰ τὴν γενομένην γένεσιν, πατέρα δὲ εἶναι καὶ τοῖς
60 χωροῦσιν μὴ ἀποκρύψαντα. Τοῦτον πάθει ξύλον προσπαγέντα
καὶ ἑαυτῷ τὸ πνεῦμα παραδόντα, ἀποθανόντα καὶ μὴ ἀποθα-
νόντα, καὶ ἑαυτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσαντα, τὸν ἐν μνη-
μείῳ ταφέντα καὶ λόγῃ τρωθέντα καὶ ἥλοις καταπαγέντα, τοῦ-
τον τὸν τῶν ὄλων Θεὸν καὶ πατέρα εἶναι λέγει Κλεομένης καὶ
65 ὁ τοῦτου χορός, Ἡρακλείτειον σκότος ἐπεισάγοντες πολλοῖς.

11. Ταύτην τὴν αἴρεσιν ἐκράτυνε Κάλλιστος, ἀνὴρ ἐν
κακίᾳ πανοῦργος καὶ ποικίλος πρὸς πλάνην, θηρόμενος τὸν
τῆς ἐπισκοπῆς θρόνον. Τὸν Ζεφυρῖνον, ἀνδρα ἰδιώτην καὶ
ἀγράμματον καὶ ἄπειρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὄρων, ὃν πείθων
70 δόμασι καὶ ἀπαιτήσεσιν ἀπειρημέναις ἤγεν εἰς ὃ ἐβούλετο, ὄντα
δωρολήπτην καὶ φιλάργυρον, | ἐπειθεν αἰεὶ στάσεις ἐμβαλεῖν ἀνα-
μέσον τῶν ἀδελφῶν, αὐτὸς τὰ ἀμφοτέρω μέρη ὑστερον κερκω-
πειοῖς λόγοις πρὸς ἑαυτοῦ φιλίαν κατασκευάζων, καὶ τοῖς μὲν
ἀλήθειαν [λέγων ὁμοία] φρονοῦσι ποτὲ κατ' ἰδίαν τὰ ὁμοία
75 φρονεῖν [λέγων] ἠπάτα, πάλιν δ' αὐτὸς τὰ Σαβελλίον ὁμοίως,
ὃν καὶ αὐτὸν ἐξέστησε δυνάμενον κατορθοῦν. Ἐν γὰρ τῷ ὑφ'
ἡμῶν παραινέσθαι οὐκ ἐσκληρύνετο, ἠνίκα δὲ σὺν τῷ Καλλί-
στῳ ἐμόναζεν, ὑπ' αὐτοῦ ἀνεσεῖετο πρὸς τὸ δόγμα τὸ Κλεομέ-
νους ῥέπειν φάσκοντος τὰ ὁμοία φρονεῖν. Ὁ δὲ τότε μὲν τὴν
80 πανουργίαν αὐτοῦ οὐκ ἐνόει, αὐθις δὲ ἔγνω, ὡς διηγήσομαι μετ'
οὐ πολὺ. Αὐτὸν δὲ τὸν Ζεφυρῖνον προάγων δημοσίᾳ ἐπειθε
λέγειν· Ἐγὼ οἶδα ἕνα Θεὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, καὶ πλὴν αὐτοῦ

58. ἀναστραφέντα C

67. ποικίλος C

θηρόμενος C

68. Τὸν Ζεφυρῖνον] Οὗτος τὸν Ζεφυρῖνον Roepertus: Τὸν γὰρ vel Τὸν δὲ Z.?

70. δόμασι] δόγμασι C M Bunsenius: δωρήμασι Bernaysius in Rhein. Mus. 9. p. 249. not. et Roepertus

ἀπαιτήσεσιν] ἀπαντήσεσιν Ber-

naysius l. l.

ἀπειρημέναις] ἀπεράμνοισ, nisi forte ἀπειρεσίαις

Roepertus

ὃ ἐβούλετο] ὃ βούλετο C

71. 72. ἀναμέσων C

72. 73. κερκώποις C

73. ἑαυτοῦς φιλίαν C

73. 74.

μὲν ἀλήθειαν] μὲν ἐν ἀληθείᾳ susp. M

74. λέγων ὁμοία] Haec

monarchiam probari, unum idemque esse dicens patrem et 50
 filium appellatum, non alium ex alio, sed ipsum ex semet
 ipso, nomine quidem patrem et filium appellatum secundum
 temporum vicissitudines, unum autem illum esse, qui appa-
 ruerit et generationem e virgine sustinuerit et homo inter
 homines versatus sit, filium se ipsum conspicientibus confitea- 55
 tur propter factam generationem, patrem autem semet esse
 etiam iis, qui comprehendunt, non dissimulaverit. Hunc, qui
 passioni ligni adfixus sit et sibimet spiritum tradiderit, qui
 mortuus sit et non mortuus, quique semet tertia die resusci-
 taverit sepulcro conditum et lancea vulneratum clavisque per- 60
 fixum, hunc esse universi deum et patrem ait Cleomenes eius-
 que chorus, Heracliteas tenebras multis afferentes.

11. Hanc haeresin corroborabat Callistus, vir malitiae callidus
 et vafer ad seducendum, qui episcopi cathedram venabatur. Zephy-
 rino autem, viro indocto et illitterato definitionumque ecclesiasti- 65
 carum ignaro, quem mulcendo donis et postulationibus vetitis
 ducebat ad quodcumque volebat, cum donorum acceptor esset
 pecuniaeque avidus, persuadebat, ut assidue rixas moveret in-
 ter fratres, dum ipse utriusque partis voluntatem postea astu-
 tis verbis sibimet conciliabat, et tum quidem illis, qui recte 70
 sentiebant, privatim se eadem sentire dicens eos fallebat, rursus
 autem iterum iis, qui Sabellii sententiam sequebantur, consi-
 militer, quem et ipsum pervertit, cum posset ille rectus esse.
 Dum enim a nobis admonebatur, non obdurescebat, ubi autem
 cum Callisto solitarius agebat, ab eo sollicitabatur, ut ad Cleo- 75
 menis doctrinam vergeret, cum is similiter se sentire diceret.
 Ille autem tum quidem eius fraudulentiam non intelligebat, post-
 ea vero cognovit, sicut paullo post enarrabo. Ipsum autem
 Zephyrinum provehens adducebat, ut palam populo diceret:
 Ego novi unum deum Christum Iesum, nec praeter eum ul- 80

verba uncinis inclusimus suadente Bunsenio. Cf. *Hippolytus and his age*
 Vol. I. p. 393. not.

κατ' ἰδίαν] καθ' ἡδίαν C M, qui coni.
 λέγων τὰ ὅμοια φρονεῖν ἡπάτα· πάλιν δὲ αὐτοῖς φρονοῦσι ποτὲ κατ' ἰδίαν
 τὰ Σαβ.: κατ' ἰδέαν Wordsworthius 75. λέγων ἡπάτα Bunse-
 nius: ἡπάτα C M αὐ τοῖς] αὐτοῖς C M 76. δυνάμενον] δυνάμε-
 νος susp. M Bunsenius 79. ῥαπεῖν] ῥέπειν vel τραπῆναι susp. M:
 ῥοπεῖν, nisi ipsum ῥαπεῖν est aorist. II. Roeperus

ἕτερον οὐδένα γενητὸν καὶ παθητὸν· ποτὲ δὲ λέγων· Οὐχ ὁ πα-
 τὴρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ ὁ υἱός· οὕτως ἄπανστον τὴν στάσιν ἐν τῷ
 85 λαῷ διετήρησεν· οὐ τὰ νοήματα γρόντες ἡμεῖς οὐ συνεχωροῦμεν,
 ἐλέγχοντες καὶ ἀντικαθιστάμενοι ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ὅς εἰς ἀπό-
 νοιαν χωρῶν διὰ τὸ πάντας αὐτοῦ τῇ ὑποκρίσει συντρέχειν,
 ἡμᾶς δὲ οὐ, ἀπεκάλει ἡμᾶς δι' θεούς, ἔξεμων παρὰ βίαν τὸν
 ἐνδομυχοῦντα αὐτῷ ἰόν. Τούτου τὸν βίον δοκεῖ ἡμῖν ἀγαπη-
 90 τὸν ἐκθέσθαι, ἐπεὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡμῖν ἐγεγόνει, ὅπως
 διὰ τοῦ φανῆναι τοῦ τοιοῦτου τὴν ἀναστροφὴν εὐεπίγνωστος
 καὶ τάχα τοῖς νοῦν ἔχουσιν εὐθήθης γένηται ἢ διὰ τούτου ἐπιχε-
 χειρημένη αἴρεσις. Οὗτος ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Φουσκιανοῦ ἐπάρχου
 ὄντος Ῥώμης· ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ μαρτυρίας τοιόσδε ἦν· |
 95 12. Οἰκέτης ἐτύγχανε Καρποφόρου τινὸς ἀνδρός πιστοῦ
 ὄντος ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. Τούτῳ ὁ Καρποφόρος, αἵτε δὴ
 ὡς πιστῷ, χρῆμα οὐκ ὀλίγον κατεπίστευσεν, ἐπαγγειλόμενος
 κέρδος προσοίσειν ἐκ πραγματείας τραπεζιτικῆς· ὅς λαβὼν τρά-
 πεζαν ἐπεχείρησεν ἐν τῇ λεγομένη πισκινῇ πουπλικῇ, ἧ οὐκ
 1 ὀλίγαι παραθῆκαι τῷ χρόνῳ ἐπιστεύθησαν ὑπὸ χηρῶν καὶ ἀδελ-
 φῶν προσχήματι τοῦ Καρποφόρου. Ὁ δὲ ἔξαφανίσας τὰ πάντα
 ἠπόρει. Οὐ ταῦτα πράξαντος, οὐκ ἔλιπεν ὅς ἀπαγγείλῃ τῷ
 Καρποφόρῳ· ὁ δὲ ἔφη ἀπαιτεῖν λόγους παρ' αὐτοῦ. Ταῦτα
 5 συνιδὼν ὁ Κάλλιστος καὶ τὸν παρὰ τοῦ δεσπότην κίνδυνον ὑφο-
 ρώμενος, ἀπέδρα τὴν φυγὴν κατὰ θάλασσαν ποιούμενος· ὅς
 εὐρῶν πλοῖον ἐν τῷ Πόρτῳ ἐτοιμον πρὸς ἀναγωγὴν, ὅπου ἐτύγ-
 χανε πλέον, ἀνέβη πλευσόμενος. Ἄλλ' οὐδὲ οὕτως λαθεῖν δε-
 δύνηται· οὐ γὰρ ἔλιπεν ὅς ἀπαγγείλῃ τῷ Καρποφόρῳ τὸ γεγε-
 10 νημένον. Ὁ δὲ ἐπιστὰς κατὰ τὸν λιμένα ἐπειρᾶτο ἐπὶ τὸ πλοῖον
 ὄρμαν κατὰ [τὰ] μεμνημένα· τοῦτο δὲ ἦν ἐστὸς ἐν μέσῳ τῷ
 λιμένι. Τοῦ δὲ πορθμέως βραδύνοντος, ἰδὼν πόρρωθεν ὁ Κάλ-
 λιστος τὸν δεσπότην, ὢν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ γνοὺς ἑαυτὸν συνει-

86. ἐλέγχοντες C 88. παραβίαν C 89. ἐνδομοιχοῦντα C 92.
 τάχα — εὐθήθης Bunsenius Wordsworthium secutus: ταχῆα — εὐθῆς C:
 ταχῆα — εὐθῆς M 92. 93. ἐπιχειρημέναι C 99. πισκινῇ πουπλικῇ]
 πισκινῇ πουπλ. susp. Sauppius — Cf. Festus s. v. ed. Lindemann. p. 198;
 ed. Müller. p. 213. Piscina publica erat regio urbis XII inter Aven-
 tinum et Coelium sita. Cf. W. A. Becker *Röm. Antiqq.* I. p. 520 et 715-
 2. ἔξαφανίσας C 3. ἔλιπεν] ἔλειπεν C, sed ἔλιπεν bis infra lin.
 9 et 37. M: non défait, flagrans Latinismus, qui bis recurrit in proxime

lum alium generatum et passibilem; tum vero dicens: Non pater mortuus est, sed filius: tali modo perpetuam rixam in plebe sustinuit. Cuius consilia cum cognovissemus, nos non concedebamus coarguentes et resistentes pro veritate: qui delatus ad dementiam, propterea quod omnes eius simulationis adsentiebant, nos autem non, ditheos nos vocabat, sponte evomens virus, quod in intimis eius visceribus latebat. Huiusce vitam placet nobis exponere, quia eadem aetate qua nos extitit, ut moribus talis viri patefactis facile perspiciatur et iam ab iis, qui mente praediti sunt, vilipendatur haeresis per eum 90 suscepta. Hic martyrium fecit Fusciano praefecto urbis Romae. Modus autem eius martyrii fuit huiusmodi:

12. Servus erat Carpophori cuiusdam viri fidelis e familia Caesaris. Carpophorus ei, quippe fideli, pretium non parvum concredidit, iussitque eum sibimet lucrum parare ex 95 argentaria: qui accepto pretio argentariam instituit in piscina, quae vocatur publica, cui temporis progressu non parva deposita a viduis et fratribus concredita sunt praetextu Carpophori. Is autem omnibus consumptis in angustiis erat. Qui cum ea fecisset, non defuit, qui Carpophoro renunciaret; hic 1 autem dixit se rationem reposedere ab eo. Harum rerum conscius Callistus et periculum a domino instans suspicatus, se abstulit fugam ad mare versus faciens: qui cum navem in Portu invenisset ad exeundum expeditam, profecturus, quo 5 illa erat profectura, ascendit. Sed ne sic quidem latere potuit; non enim defuit, qui renunciaret Carpophoro quae facta erant. Is autem adstans ad portum conabatur in navem ferri nuncium secutus, ea autem collocata erat in medio portu. Portitore autem morante Callistus, qui e longinquo conspexit he- 10 rum, cum esset in navi atque cognovisset se esse captum, vitam abiecit et haec extrema esse putans se in mare praecipi-

sequentibus. Bunsenius 3. ἀπαγγείλη] ἀπαγγείλεε, itemque lin. 9; sed cfr. lin. 20 et fort. huic vel scriptori vel aetati condonandum aliquid in modis usurpandis ac permutandis licentiae. Roeperus 7. ὄπου] ὄποι Roeperus 8. πλέον Roeperus: πλέον C M Bunsenius 11. κατὰ τὰ] κατὰ C M Bunsenius μεμη- νυμένα] Syllabae μην exesae tenuia vestigia supersunt. M 12. πόροθεν C 13. 14. συνειληφθαι] συνηλείφθαι C M

λῆφθαι, ἠφείδθησε τοῦ ζῆν, καὶ ἔσχατα ταῦτα λογισάμενος ἐρ-
 15 ριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ναῦται καταπηδήσαν-
 τες εἰς τὰ σκάφη ἄκοντα αὐτὸν ἀνείλονιο, τῶν δὲ ἀπὸ τῆς γῆς
 μεγάλα βοώντων· καὶ οὕτως τῷ δεσπότη παραδοθεὶς ἐπανήχθη
 εἰς τὴν Ῥώμην, ὃν ὁ δεσπότης εἰς πίστινον κατέθετο. Χρόνου
 δὲ διελθόντος, ὡς συμβαίνει γίνεσθαι, προσελθόντες ἀδελφοὶ
 20 παρεκάλουν τὸν Καρποφόρον, ὅπως ἐξαγάγῃ τῆς κολάσεως τὸν
 δραπέτην, φάσκοντες αὐτὸν ὁμολογεῖν ἔχειν παρὰ τισι χρῆμα
 ἀποκείμενον. Ὁ δὲ | Καρποφόρος, ὡς εὐλαβῆς, τοῦ μὲν ἰδίου
 ἔλεγεν ἀφειδεῖν, τῶν δὲ παραθηκῶν φροντίζειν — πολλοὶ γὰρ
 αὐτῷ ἀπεκλαίοντο λέγοντες, ὅτι τῷ αὐτοῦ προσχῆματι ἐπίστευ-
 25 σαν τῷ Καλλίστῳ, ἃ πεπιστεύκεισαν — καὶ πεισθεὶς ἐκέλευσεν
 ἐξαγαγεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ μηδὲν ἔχων ἀποδιδόναι, καὶ πάλιν ἀπο-
 διδράσκειν μὴ δυνάμενος διὰ τὸ φρουρεῖσθαι, τέχνην θανάτου
 ἐπενόησε, καὶ σαββάτῳ σκηψάμενος ἀπιέναι ὡς ἐπὶ χρεώστας,
 ὠρμησεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων συνηγμένων, καὶ
 30 στάς κατεστασίαζεν αὐτῶν. Οἱ δὲ καταστασιασθέντες ὑπ' αὐτοῦ,
 ἐνυβρίσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐμφορήσαντες ἔσυρον ἐπὶ τὸν
 Φουσκιανὸν ἐπαρχὸν ὄντα τῆς πόλεως. Ἀπεκρίναντο δὲ τὰδε·
 Ῥωμαῖοι συνεχώρησαν ἡμῖν τοὺς πατρώους νόμους δημοσίᾳ ἀνα-
 γινώσκειν, οὗτος δὲ ἐπεισελθὼν ἐκώλυε καταστασιαζῶν ἡμῶν,
 35 φάσκων εἶναι Χριστιανός. Τοῦ δὲ Φουσκιανοῦ πρὸ βήματος
 τυγχάνοντος καὶ τοῖς ὑπ' Ἰουδαίων λεγομένοις κατὰ τοῦ Καλ-
 λίστου ἀγανακτοῦντος, οὐκ ἔλιπεν ὁ ἀπαγγέλλας τῷ Καρποφόρῳ
 τὰ πρασσόμενα. Ὁ δὲ σπεύσας ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦ ἐπάρχου ἐβόα·
 Δέομαι, κύριε Φουσκιανέ, μὴ σὺ αὐτῷ πίστευε, οὐ γάρ ἐστι Χρι-
 40 στιανός, ἀφορμὴν δὲ ζητεῖ θανάτου χρήματά μου πολλὰ ἀφα-
 νίσας, ὡς ἀποδείξω. Τῶν δὲ Ἰουδαίων ὑποβολὴν τοῦτο νομι-
 σάντων, ὡς ζητοῦντος τοῦ Καρποφόρου ταύτῃ τῇ προφάσει ἐξε-
 λέσθαι αὐτόν, μᾶλλον ἐπιφθόνως κατεβόων τοῦ ἐπάρχου. Ὁ
 δὲ κινηθεὶς ὑπ' αὐτῶν, μασπαγώσας αὐτὸν ἔδωκεν εἰς μέταλλον
 45 Σαρδονίας. Μετὰ χρόνον δὲ ἐτέρων ἐκεῖ ὄντων μαρτύρων, θε-
 λήσασα ἡ Μαρκία ἔργον τι ἀγαθὸν ἐργάσασθαι, οὐσα φιλό-
 θεος παλλακὴ Κομόδου, προσκαλεσαμένη τὸν μακάριον | Οὐρίκτορα,
 ὄντα ἐπίσκοπον τῆς ἐκκλησίας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, ἐπηρώτα, τίνας

16. τῶν δὲ] τῶν susp. Saupprius 17. οὕτως Bunsenius: οὗτος C M 18.
 πιστινον susp. Saupprius 24. τῷ αὐτοῦ] τῷ αὐτῷ C 27. φρουρεῖσθαι]
 φθορεῖσθαι C 28. σκηψάμενος C 30. στάς] ἐπιστάς? 35. φουσκιανὸς C

tavit. Nautae autem postquam in scaphas desiluerunt, invitum eum eripuerunt, dum ii, qui in terra erant, magna voce clamabant: et in hunc modum hero traditus Romam reductus est, 15 quem herus in pistrinum dedit. Tempore autem elapso, ut forte evenit, fratres accedentes Carpophorum adhortabantur, ut poenae eximeret fugitivum, dicentes confiteri eum se pecuniam apud quosdam conditam habere. Carpophorus autem, utpote pius, suam rem se omittere dixit, deposita autem sibi 20 curae esse — multi enim flentes ei dicebant, se eius praetextu concredidisse Callisto quae concrederant — precibusque motus iussit eum educi. Ille autem cum nihil haberet quod restitueret, et iterum aufugere non posset quia custodiebatur, artificium mortis commentus est, et sabbato simulans se ad 25 debitores ire ruit ad conventum Iudaeorum congregatorum, et adstans turbam inter eos faciebat. Illi autem turbati ab eo contumeliis verberibusque eum affectum truserunt ad Fuscianum, praefectum urbis. Responderunt autem haec: Romani nobis concesserunt patrias leges publice recitandas; iste vero ad 30 nos ingressus impediabat nos obturbans, dictitans se esse Christianum. Fuscianus autem cum pro tribunali esset, et per ea, quae a Iudaeis dicebantur, in Callistum irasceretur, non defuit qui Carpophoro res gestas renunciaret. Is autem ad tribunal praefecti festinavit clamavitque: Peto, domine Fusciane, ne tu ei fidem habeas, non enim Christianus est, an- 35 sam vero mortis quaerit, postquam pecuniam mihi magnam perdidit, sicuti probabo. Iudaei autem cum hoc fraudem esse arbitrarentur, quasi Carpophorus hoc praetextu eum liberare studeret, infestius etiam praefectum inclamabant. Is autem ab 40 iis motus, flagellis eum caesum tradidit in metallum Sardiniae. Tempore autem elapso, cum alii illic essent martyres, Marcia volens facinus aliquod bonum facere, quippe quae Commodi erat pellex dei amans, arcessivit beatum Victorem, qui illo tempore episcopus ecclesiae erat, et sciscitabatur, quinam in 45

37. ἀπαγγέλλας Roesperus: ἐπαγγέλλας C M Bunsenius. Cf. supra p. 452, 3. 9.

39. σὺ αὐτῶ] ἐαυτῶ C 45. sqq. Cf. cum his Dio Cass. l. LXXII.

c. 4. Ἱστορεῖται δὲ αὕτη πολλά τε ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν σπουδάσαι καὶ πολλά αὐτοὺς εὐηργετηθέναι, ἅτε καὶ παρὰ τῷ Κομμόδῳ πᾶν δυναμένη.

47. παλακῆ C Κομόδου] Κομμόδου?

εἶεν ἐν Σαρδονία μάρτυρες. Ὁ δὲ πάντων ἀναδοὺς τὰ ὀνόματα,
 50 τὸ τοῦ Καλλίστου οὐκ ἔδωκεν, εἰδὼς τὰ τετολμημένα παρ' αὐ-
 τοῦ. Τυχοῦσα οὖν τῆς ἀξιώσεως ἡ Μαρκία παρὰ τοῦ Κομό-
 δου, δίδωσι τὴν ἀπολύσιμον ἐπιστολὴν Ἰακίνθῳ τινὶ σπάδοντι
 πρεσβυτέρῳ, ὃς λαβὼν διέπλευσεν εἰς τὴν Σαρδονίαν, καὶ ἀπο-
 δοὺς τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντι ἀπέλυσε
 55 τοὺς μάρτυρας πλὴν τοῦ Καλλίστου. Ὁ δὲ γονυπετῶν καὶ δα-
 κρῶν ἰκέτευε καὶ αὐτὸς τυχεῖν ἀπολύσεως. Ἀνσωπηθεῖς οὖν ὁ
 Ἰακίνθος ἀξιοῖ τὸν ἐπίτροπον ..., φάσκων θρέψας εἶναι Μαρκ-
 ίας, τασσόμενος αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον· ὁ δὲ πεισθεὶς ἀπέλυσε
 καὶ τὸν Καλλίστον. Οὗ παράγενομένου ὁ Οὐτίκτωρ πᾶν ἤχθετο
 60 ἐπὶ τῷ γεγονότι, ἀλλ' ἐπεὶ εὐσπλαγχνος ἦν, ἡσύχασε· φυλασ-
 σόμενος δὲ τὸν ὑπὸ πολλῶν ὄνειδον (οὐ γὰρ ἦν μακρὰν τὰ ὑπ'
 αὐτοῦ τετολμημένα), εὔτε δὲ καὶ τοῦ Καρποφόρου ἀντιπίπτωντος,
 πέμπει αὐτὸν καταμένειν ἐν Ἀνθείῳ, ὀρίσας αὐτῷ μηνιαῖόν τι
 ἐκτροφῆς. Μεθ' οὗ κοιμήσιν Ζεφυρῖνος συναράμενον αὐτὸν
 65 σχῶν πρὸς τὴν κατὰσιασιν τοῦ κλήρου, ἐτίμησε τῷ ἰδίῳ κακῷ,
 καὶ τοῦτον μεταγαγὼν ἀπὸ τοῦ Ἀνθείου εἰς τὸ κοιμητήριον κα-
 τέστησεν. Ὡς αἰεὶ συνῶν καί, καθὼς φθάσας προεῖπον, ὑπο-
 κρίσει αὐτὸν θεραπεύων, ἐξηφάνισε μήτε κρῖναι τὰ λεγόμενα
 δυνάμενον μήτε νοοῦν τὴν τοῦ Καλλίστου ἐπιβουλήν, πάντα
 70 αὐτῷ πρὸς ἃ ἤθετο ὀμιλοῦντος. Οὕτω μετὰ τὴν τοῦ Ζεφυρῖ-
 νου τελευτὴν νομίζων τετυχῆναι οὐ ἐθρηῆτο, τὸν Σαβέλλιον
 ἀπέωσεν ὡς μὴ φρονοῦντα ὀρθῶς, δεδοικῶς ἐμὲ καὶ νομίζων
 οὕτω δύνασθαι ἀποτριφασθαι τὴν πρὸς τὰς ἐκκλησίας κατηγο-
 ρίαν, ὡς μὴ ἀλλοτριῶς φρονῶν. Ἦν οὖν γόης καὶ πανοῦργος
 75 καὶ ἐπὶ χρόνῳ συνήρπασε πολλούς. Ἔχων δὲ καὶ τὸν ἰδὸν ἐγκεί-
 μενον ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐθέως μηδὲν φρονῶν, ἅμα δὲ καὶ
 αἰδούμενος τὰ ἀληθῆ λέγειν, διὰ τὸ δημοσίᾳ ἡμῖν ὀνειδίζοντα

50. τετολμημένα] τολμημένα C 52. ἀπολύσιμον] ἀπολυσίμην
 C M Bunsenius 57. Post ἐπίτροπον lacunam signavimus: ἐπί-
 τροπον ἀπολύειν Bunsenius antea in ep. ad Harium data (*Hippolytus and
 his age* Vol. 1. p. 392. not.): ἀπολύσεως Bunsenius postea in *Analecta
 Ante-Nicaena* θρέψας] In θρέψας vocabulum latere videtur
 significans negligentiam (*un oubli*). M: θρέψας altor, ut γύσας genitor
 Roeperus, quocum consentiunt R. Scottus collato vocabulo ὁ θρέψας, et
 Bunsenius, qui antea in ep. ad Harium data coniecerat γάσκων ἑαυτῷ
 μὲν τοῦτο ἐπιτρέψαι Μαρκίαν 58. τασσόμενος αὐτῷ τὸ ἀκίνδυνον]
 τὸ τασσόμενον, αὐτῷ δὲ εἶναι ἀκίνδυνον Bunsenius antea l. l.: πραξομί-

Sardinia essent martyres. Is autem cum omnium nomina traderet, Callisti non dedit, quia novit eius conatus. Marcia igitur compos facta sui voti per Commodum dimissionis litteras dat Hyacintho, spadoni cuidam presbytero, qui acceptis litteris in Sardiniam transnavigavit, et postquam eas illi, qui tunc fem- 50 poris ei terrae praeerat, tradidit, dimisit martyres excepto Callisto. Is autem genua flectens lacrymansque supplicabat, ut et ipse dimissionem acciperet. Hyacinthus igitur precibus commotus postulat ut praeses [eum dimittat], dictitans se alterem esse Marciae, stipulans ei securitatem; illé autem persua- 55 sus dimisit et Callistum. Qui cum adesset, Victor molestissime ferebat quae facta erant, quoniam autem misericors erat, quietum se tenuit; cavens vero probra a multis facienda (non enim longo intervallo aberant eius conatus), cum etiam Carphorus adversaretur, dimittit eum commoraturum Antii, definito 60 ei menstruo aliquo ad victum. Cuius post obitum Zephyrinus, consecutus eum socium et ministrum ad reprimendum clerum, ornavit eum suo damno, et Antio traductum in coemeterio constituit. Cui cum semper adesset, et sicuti modo antea dixi, simulate eum coleret, perdidit virum, qui neque 65 dicta iudicare poterat, neque Callisti insidias sentiebat, quippe qui omnia cum eo colloquebatur, quae illi grata erant. Sic post Zephyrini obitum arbitratus se esse nactum quod venabatur, Sabellium extrusit, utpote non recte sentientem, timens me et arbitrans se in hunc modum abstergere posse crimina- 70 tionem apud ecclesias, quasi non aliena sentiat. Erat igitur praestigiator et ad fraudem acutus et tempore procedente multos secum abripuit. Cum autem et virus cordi insitum haberet nihilque recte sentiret, simul vero etiam verecundaretur vera dicere, propterea quod coram populo nobis convicians dice- 75

νης (vel ταξομένης) αὐτῶ τὸ ἀκίνδυνον Bunsenius postea l. l. 61.

τὸν — ὄνειδον] τὸ — ὄνειδος? 63. Ἀνθείω] Apud Steph. Byz. Ἀν-

θεια — ἔστι καὶ Ἰταλίας Ῥώμης πλησίον, ἣτις καὶ Ἄντιον μετωνομάσθη.

64. ἐκτροφῆς] ἐκτροφῆς pr. C: ἐκτροφῆς corr C M Bunsenius κύμη-
σιν C συναράμενον] . . ἀράμενον C duabus litteris exesis, qua-

rum prior σ fuisse cognoscitur. M: συναράμενον = ἀρηγόν, socium.

Bunsenius 65. κατὰστασιν] καταστασίασιν susp. Sauppis 68.

ἐξηγάρισε Roeperus: ἐξεγάρισε C M Bunsenius 76. εὐθέως]

εὐθέως susp. R. Scottus

εἰπεῖν· δὶ θεοὶ ἐστε, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Σαβελλίου
 συχνῶς κατηγορεῖσθαι ὡς παραβάντα τὴν πρώτην πίστιν, ἐφεῦ-
 80 ρεν αἵρεσιν τοιάνδε, λέγων τὸν λόγον αὐτὸν εἶναι υἱόν, αὐτὸν
 καὶ πατέρα ὀνόματι μὲν καλούμενον, ἐν δὲ ὄν τὸ πνεῦμα ἀδιαί-
 ρετὸν· οὐκ ἄλλο εἶναι πατέρα, ἄλλο δὲ υἱόν, ἐν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ
 ὑπάρχειν· καὶ τὰ πάντα γέμειν τοῦ θεοῦ πνεύματος τὰ τε ἄνω
 καὶ κάτω· καὶ εἶναι τὸ ἐν τῇ παρθένῳ σαρκωθὲν πνεῦμα οὐχ
 85 ἕτερον παρὰ τὸν πατέρα, ἀλλὰ ἐν καὶ τὸ αὐτό. Καὶ τοῦτο εἶναι
 τὸ εἰρημένον· Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ
 ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί; Τὸ μὲν γὰρ βλεπόμενον, ὅπερ ἐστὶν ἄν-
 θρωπος, τοῦτο εἶναι τὸν υἱόν, τὸ δὲ ἐν τῷ υἱῷ χωρηθὲν πνεῦμα
 τοῦτο εἶναι τὸν πατέρα· οὐ γὰρ, φησὶν, ἐρῶ δύο θεούς, πα-
 90 τέρα καὶ υἱόν, ἀλλ' ἓνα. Ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ γενόμενος πατὴρ
 προσλαβόμενος τὴν σάρκα ἐθεοποίησεν ἐνώσας ἑαυτῷ, καὶ ἐποίη-
 σεν ἐν, ὡς καλεῖσθαι πατέρα καὶ υἱὸν ἓνα θεόν, καὶ τοῦτο ἐν
 ὄν πρόσωπον μὴ δύνασθαι εἶναι δύο, καὶ οὕτως τὸν πατέρα
 συμπεπονθέναι τῷ υἱῷ· οὐ γὰρ θέλει λέγειν τὸν πατέρα πε-
 95 πονθέναι καὶ ἐν εἶναι πρόσωπον ... ἐκφυγεῖν τὴν εἰς τὸν πα-
 τέρα βλασφημίαν ὃ ἀνόητος καὶ | ποικίλος, ὃ ἄνω κάτω σκεδά-
 ζων βλασφημίας, ἵνα μόνον κατὰ τῆς ἀληθείας λέγειν δοκῇ,
 ποτὲ μὲν εἰς τὸ Σαβελλίου δόγμα ἐμπίπτων, ποτὲ δὲ εἰς τὸ
 Θεοδοίου οὐκ αἰδεῖται. Τοιαῦτα ὃ γόης τολμήσας συνεστήσατο
 1 διδασκαλεῖον κατὰ τῆς ἐκκλησίας οὕτως διδάξας, καὶ πρῶτος τὰ
 πρὸς τὰς ἡδονὰς τοῖς ἀνθρώποις συγχωρεῖν ἐπενόησε, λέγων
 πᾶσιν ὑπ' αὐτοῦ ἀφίεσθαι ἁμαρτίας. Ὁ γὰρ παρ' ἐτέρῳ τινὶ
 συναγόμενος καὶ λεγόμενος Χριστιανὸς εἴ τι ἂν ἁμάρτη, φασὶν,
 5 οὐ λογίζεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία, εἰ προσδράμοι τῇ τοῦ Καλλίστου
 σχολῇ. Οὐ τῷ ὄρῳ ἀρεσκόμενοι πολλοὶ συνείδησιν πεπληγότες
 ἅμα τε καὶ ὑπὸ πολλῶν αἱρέσεων ἀποβληθέντες, τινὲς δὲ καὶ
 ἐπὶ καταγνώσει ἐκβλητοὶ τῆς ἐκκλησίας ὑφ' ἡμῶν γενόμενοι,
 προσχωρήσαντες αὐτοῖς ἐπλήθυναν τὸ διδασκαλεῖον αὐτοῦ. Οὗτος
 10 ἐδογματίσεν ὅπως εἰ ἐπίσκοπος ἁμάρτοι τι, εἰ καὶ πρὸς θάνα-

79. παραβάντα] παραβάντος C M, qui ante ὡς subaudiendum putat αὐτοῦ

81. Excidisse aliquid h. l. potius quam depravatam esse putat M

ὄν τῷ] Fort. ὄντα secundum Bunsenium, sed non necessarium videtur esse

82. οὐκ ἄλλο C

83. γεμῖν C

86. 87. Ἐν. Io. 14, 11. πιστεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί·

94. συμπεπονθέναι C

95. Ante ἐκφυγεῖν quae-

bat: *dithei estis*, verum etiam propterea quod a Sabellio continenter accusabatur, tamquam primam fidem migraverit, adinvenit talem quandam haeresin, dicens logum ipsum esse filium, eundem etiam patrem nomine quidem vocatum, re vera autem unum esse spiritum indivisum; non aliud esse patrem, 80 aliud filium, sed unum et idem esse, omniaque esse repleta divino spiritu et superiora et inferiora, spiritumque in virgine carne indutum non esse aliud atque patrem, sed unum idemque. Et hoc esse id quod dictum est: *Non credis quia ego in patre et pater in me est?* Visibile enim, quod quidem est 85 homo, filium esse, spiritum autem, qui in filium cesserit, esse patrem; non enim, inquit, profitebor duo deos, patrem et filium, sed unum. Pater enim, qui in eo extilit, carnem postquam assumpsit, deificavit sibi unitum et fecit unum, ita ut pater et filius vocetur unus deus, et hanc personam, cum una 90 sit, non posse esse duas, et sic patrem compassum esse cum filio; non enim dicere vult patrem esse passum unamque esse personam, ut effugiat blasphemiam in patrem insipidus iste vaferque, qui sursum deorsum spargens blasphemias, modo ut contra veritatem loqui videatur, tum in Sabellii doctrinam in- 95 cidens, tum in Theodoti non erubescit. Talia conatus praestigiator ille scholam constituit adversus ecclesiam ita docendo, et primus ea, quae ad voluptates faciunt, hominibus concedere ausus est, dicens omnibus a semet dimitti peccata. Nam si forte qui apud alium quem congregatur et Christianus vo- 1 catur quid peccaverit, aiunt, non imputatur ei peccatum, modo Callisti scholae accedat. Cuius definitionem amplectentes multi, conscientia morsi simulque etiam a multis sectis reiecti, nonnulli vero et per condemnationem a nobis ex ecclesia eiecti, 5 ad eos transgressi eius scholam repleverunt. Hic praecepit, tametsi episcopus peccet, etiamsi ad mortem, eum non oportere loco suo moveri. Huius aetate inceperunt episcopi et

dam omissa esse apparet. M: οὕτω πως ἐλπίζων supplevit Bunsenius: Fort. excidit ὡς 96. ὅς ἄνω? 96. 97. σχεδιάζων R. Scottus Bunsenius: σχεδιάζων C M 98. 99. Cf. infra l. X. c. 27. p. 330, 58. 59. ed. Ox., ubi loco Sabellii nomen Noëti legitur 2. συγχαρεῖν] συγχαρεῖν C 4. εἴ τι ὁ τι susp. M 8. ἐκβλητοῖ] ἐκ- κλητοῖ C

τον, μὴ δεῖν κατατίθεσθαι. Ἐπὶ τούτου ἤρξαντο ἐπίσκοποι καὶ
 πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δίγαμοι καὶ τρίγαμοι καθίστασθαι εἰς
 κλήρους· εἰ δὲ καὶ τις ἐν κλήρῳ ὧν γαμοίη, μένειν τὸν τοιοῦ-
 τον ἐν τῷ κλήρῳ ὡς μὴ ἡμαρτηκότα· ἐπὶ τούτῳ φάσκων εἰρη-
 15 σθαι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου ῥηθέν· Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλ-
 λότριον οἰκέτην; Ἀλλὰ καὶ παραβολὴν τῶν ζιζανίων πρὸς
 τοῦτο ἔφη λέγεσθαι· Ἄφετε τὰ ζιζάνια συναύξειν τῷ
 σίτῳ, τούτέστι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοὺς ἀμαρτάνοντας. Ἀλλὰ καὶ
 τὴν κιβωτὸν τοῦ Νῶε εἰς ὁμοίωμα ἐκκλησίας ἔφη γεγονέναι, ἐν
 20 ἧ καὶ κύνες καὶ λύκοι καὶ κόρακες καὶ πάντα τὰ καθαρὰ καὶ
 ἀκάθαρτα· οὕτω φάσκων δεῖν εἶναι ἐν ἐκκλησίᾳ ὁμοίως· καὶ
 ὅσα | πρὸς τοῦτο δυνατὸς ἦν συνάγειν οὕτως ἠρμήνευσεν, οὐ οἱ
 ἀκροαταὶ ἠσθέντες τοῖς δόγμασι διαμένουσιν ἐμπαίζοντες ἑαυ-
 τοῖς τε καὶ πολλοῖς, ὧν τῷ διδασκαλείῳ συρρέουσιν ὄχλοι. Διὰ
 25 καὶ πληθύνονται, γαυριώμενοι ἐπὶ ὄχλοις διὰ τὰς ἡδονάς, ἃς
 οὐ συνεχώρησεν ὁ Χριστός· οὐ καταφρονήσαντες οὐδὲν ἀμαρτεῖν
 κωλύουσι, φάσκοντες αὐτὸν ἀφιέναι τοῖς εὐδοκοῦσι. Καὶ γὰρ
 καὶ γυναιξὶν ἐπέτρεψεν, εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικίᾳ γε ἐκκαί-
 οῖντο ἀναξία, ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν μὴ βούλονται καθαιρεῖν διὰ
 30 τὸ νομίμως γαμηθῆναι, ἔχειν ἓνα ὃν ἂν αἰρήσωνται σύγκοιτον,
 εἴτε οἰκέτην, εἴτε ἐλεύθερον, καὶ τοῦτον κρίνειν ἀντὶ ἀνδρός μὴ
 νόμῳ γεγαμημένην. Ἐνθεν ἤρξαντο ἐπιχειρεῖν πισταὶ λεγόμεναι
 ἀιοκίους φαρμάκους καὶ περιδεσμεῖσθαι πρὸς τὸ τὰ συλλαμβαν-
 νόμενα καταβάλλειν, διὰ τὸ μήτε ἐκ δούλου βούλεσθαι ἔχειν
 35 τέκνον μήτε ἐξ εὐτελοῦς, διὰ τὴν συγγένειαν καὶ ὑπέρογκον οὐ-
 σίαν. Ὅρατε εἰς ὅσῃν ἀσέβειαν ἐχώρησεν ὁ ἄνομος μοιχείαν καὶ
 φόνον ἐν τῷ αὐτῷ διδάσκων· καὶ ἐπὶ τούτοις τοῖς τολμήμασιν

13. ὧν γαμοίη] ὧν γνώμη C 15. 16. Rom. 14, 4. 16. 17.
 πρὸς τούτο] πρὸς τούτῳ C Bunsenius 17. 18. Cf. Matth. 13, 29.
 30. Οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σίτον·
 ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρα ἕως τοῦ θερισμοῦ. 21. Ante ὁμοίως
 distinguitur in C. M 23. ἐμπαίζοντες C 24. διδασκαλείων C
 26. οὐδὲν] οὐδένα Bunsenius 27. αὐτὸν] αὐτῷ C: αὐτοὺς Bunse-
 nius 28—30. εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικίᾳ τε τε καίοντα ἀναξία
 ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν ἢ μὴ βούλονται καθαιρεῖν. Διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆ-
 ναι ἔχει ἓνα C M, qui, nisi gravior corruptio insit, post ἐπέτρεψεν
 supplendum esse putat ἀμαρτεῖν et scribendum: ἡλικίᾳ καίοντα αἰ ἐν
 ἀξίᾳ, τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν ἢ (sive potius εἰ) μὴ βούλονται καθαιρεῖν: εἰ
 ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικιωτῇ καίοντα ἀναξίῳ, ἢ ἑαυτῶν ἀξίαν μὴ βούλονται

presbyteri et diaconi bigami et trigami in ordines adscisci. Verum etiam si quis in ordine constitutus matrimonium ineat, 10 manerē talem hominem in ordine quasi non peccaverit; de hoc perhibens dictum esse, quod ab apostolo dictum est: *Tu quis es qui iudices alienum servum?* Verum etiam parabolam de zizaniis ad hoc pertinere: *Sinite zizania crescere cum tritico*, hoc est in ecclesia peccantes. Verum etiam arcam Noachi 15 in similitudinem ecclesiae dixit factam esse, in qua canes et lupi et corvi omniaque munda immundaque fuerint, sic dictitans in ecclesia oportere esse consimiliter; et quaecunque ad hoc congerere poterat, in hunc modum interpretatus est. Cuius auditores delectati placitis permanent illudentes, et sibimet 20 ipsis et multis, quorum turbae ad scholam illam confluunt. Propterea et augentur superbientes turbis propter voluptates, quas non permisit Christus, quo contempto nullum peccatum prohibent, dictitantes eum ignoscere volentibus. Etenim et mulieribus permisit, ut, si innuptae essent flagrarentque 25 amore aetate indigna, vel dignitatem suam perdere nollent legitimo matrimonio, haberent unum, quemcunque elegerint, concubinum, sive servum sive liberum, eumque haberet pro marito non legitime nupta. Exinde mulieres, quae dicebantur fideles, medicamenta tentare coeperunt, quae steriles faciunt, 30 fasciasque ad partus abigendos, propterea quod nolebant e servo infantem habere neque e viro tenuiore propter gentilitatem nimiamque rem familiarem. Videte, quoad impietatis processerit improbus ille adulterium caedemque simul docendo;

καθαίρειν, διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆναι ἐκείνῳ ὃν ἂν αἰρήσωνται σύγκοιτον Wordsworthius: εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία γε ἐκκαίοντο (ἀνάξια αὐτῶν ἀξίαν μὴ βούλοιντο καθαίρειν), διὰ τοῦτο νομίμως γαμηθῆναι, ἔχει ἐνὶ ὃν ἂν αἰρήσωνται κ. τ. λ. Bunsenius: εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία καίονται (s. καίοντο), ἀνάξια, τὴν αὐτῶν ἀξίαν ἣν μὴ βούλοιντο καθαίρειν. Διὰ κ. τ. λ. I. Doellingerus in libro *Hippolytus und Kallistus; oder die Roemische Kirche in der ersten Haelfte des dritten Jahrhunderts. Regensburg 1853.*: εἰ ἄνδρῳ εἶεν καὶ ἡλικία τινὸς καίοντο ἀναξίου τῆς αὐτῶν ἀξίας, ἣν μὴ βούλοιντο καθαίρειν διὰ τοῦτο, νομίμως γαμηθῆναι ἔχει κ. τ. λ. Roeperus 32. ἤρξατο C 33. ἀτοκίαις φαρμάκοις καὶ περιδεσμεῖσθαι] ἀτοκία περιδεσμεῖσθαι καὶ φαρμάκοις C M: ἀτοκίαις φαρμάκοις καὶ τῷ περιδεσμεῖσθαι Bunsenius: ἐπ' ἀτοκία περιδεσμεῖσθαι (amuletis) καὶ φαρμακεύεσθαι Roeperus 37. τολμήσασιν C

ἑαυτοὺς οἱ ἀπερθηριασμένοι καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀποκαλεῖν
ἐπιχειροῦσι, καὶ τινες νομίζοντες εὖ πράττειν συντρέχουσι αὐ-
40 τοῖς. Ἐπὶ τούτου πρώτως τετόλμηται δεύτερον αὐτοῖς βάπτισμα.
Ταῦτα μὲν οὖν ὁ θαυμασιώτατος Κάλλιστος συνεσιήσατο, οὗ
διαμένει τὸ διδασκαλεῖον φυλάσσειν τὰ ἔθνη καὶ τὴν παράδοσιν,
μὴ διακρίνον, τίσι δεῖ κοινωνεῖν, πᾶσι δ' ἀκρίτως προσφέρον τὴν
κοινωνίαν· ἀφ' οὗ καὶ τὴν τοῦ ὀνόματος μετέσχον ἐπίκλησιν κα-
45 λεῖσθαι διὰ τὸν πρωτοστιατήσαντα τῶν τοιούτων ἔργων Κάλλι-
στον Καλλιστιανοί.

13. Τούτου κατὰ πάντα τὸν κόσμον διηχηθείσης τῆς δι-
δασκαλίας, ἐνιδὼν τὴν πραγματείαν ἀνὴρ δόλιος καὶ ἀπονοίας
γέμων, Ἀλκιβιάδης τις καλούμενος, οἰκῶν ἐν Ἀπαμείᾳ τῆς Συ-
50 ρίας, γοργότερον ἑαυτὸν καὶ εὐφρύτερον ἐν κυβείαις κρίνας τοῦ
Καλλίστου, ἐπῆλθε τῇ Ῥώμῃ φέρων βίβλον τινά, φάσκων ταύ-
την ἀπὸ Σηρῶν τῆς Παρθίας παρεληφέναι τινὰ ἄνδρα δίκαιον
Ἠλχασαῖ, ἣν παρέδωκε τινι λεγομένῳ Σοβιαῖ, χρηματισθεῖσαν
ὑπὸ ἀγγέλου, οὗ τὸ ὕψος σχοίνων κδ, ὃ γίνεται μίλια ζς, τὸ
55 δὲ πλάτος αὐτοῦ σχοίνων δ, καὶ ἀπὸ ὤμου εἰς ὤμον σχοίνων
ξ, τὰ δὲ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐπὶ μῆκος σχοίνων γ ἡμίτους,
ἃ γίνεται μίλια δεκατέσσαρα, τὸ δὲ πλάτος σχοίνου ἐνὸς ἡμί-
τους, τὸ δὲ ὕψος ἡμισχοινίου. εἶναι δὲ σὺν αὐτῷ καὶ θήλειαν,
ἣς τὰ μέτρα κατὰ τὰ προειρημένα εἶναι λέγει· καὶ τὸν μὲν ἄρ-
60 σενα υἱὸν εἶναι τοῦ θεοῦ, τὴν δὲ θήλειαν καλεῖσθαι ἅγιον
πνεῦμα. Ταῦτα τερατολογῶν νομίζει ταράσσειν τοὺς μωροὺς,
λέγων λόγον τοῦτον· εὐηγγελίσθαι τοῖς ἀνθρώποις καινὴν ἄφε-
σιν ἁμαρτιῶν ἐπὶ Τραϊανοῦ βασιλείας τρίτῳ, καὶ βάπτισμα
ὀρίζει, ὃ καὶ αὐτὸ διηγῆσομαι, φάσκων τοὺς ἐν πάσῃ ἀσελγείᾳ
65 καὶ μiasmῶ καὶ ἀνομήμασιν ἐμφυρέντας, εἰ καὶ πιστὸς εἴη, ἐπι-
στρέψαντα καὶ τῆς βίβλου κατακούσαντα καὶ πιστεύσαντα, ὀρίζει

38. ἀπερθηριασμένοι C

39. 40. αὐτοῖς] τούτοις Roesperus

40. τετόλμηται] Litterae ὀλυ in C exesae. M βάπτισμα C 43.

πᾶσι δ' ἀκρίτως] πᾶσιν ἀκρίτως C προσφέρων C M 47. Cum

sequentibus Capp. 13—17. cf. Epiphani. Haer. XIX. XXX, 17. LIII.

Origen. apud Euseb. H. E. VI, 38. Theodoret. Haer. fab. II, 7 et quae

nuper de secta Elcesaitarum disputavit A. Ritschl in Zeitschrift für die

historische Theologie, herausgegeben von Dr. Christ. Wilh. Niedner. Jahrgang

1853. Heft 4. p. 573 sqq. 49. ἀλκιβιάδης C 52. ἀποση-

ρῶν C 53. Ἠλχασαῖ] Ἠλχαι Epiphanius: Ἐλχασαῖ Theodoretus,

quocum consentire videtur Origenes, a quo secta appellatur ἢ τῶν Ἐλ-

et inter haec conamina impudentes illi catholicam ecclesiam 35 semet appellare aggrediuntur, nonnullique rem bene geri arbitantes eis adstipulantur. Huius aetate primo baptismus iteratus ab iis tentatus est. Haec igitur mirificentissimus Callistus condidit, cuius schola permanet custodiens mores traditionemque, non discernens, quibuscum oporteat communicare, 40 sed omnibus sine discrimine communionem afferens: a quo etiam cognominis traxerunt nuncupationem, ut propter antesignanum harum rerum Callistum appellarentur Callistiani.

13. Huius viri doctrina per totum mundum divulgata, vir quidam astutus et pravitatis plenus, cui nomen Alcibiadis, ha- 45 bitans Apameae Syriae, postquam machinationem vidit, acriorem semet et ingeniosiore ad fraudulentias quam Callistum ratus, prodiit Romae ferens librum, dictitans hunc ex oppido Seris Parthiae accepisse virum quendam iustum Elchasaï, quem tradiderit cuidam, cui nomen Sobiaï, suggestum ab angelo, 50 cuius altitudo viginti quattuor schoenorum, quod efficit nonaginta sex milliaria, eius latitudo autem schoenorum quattuor, et ab humero ad humerum schoenorum sex; vestigia autem pedum eius in longitudinem schoenorum trium et dimidii, quae efficiunt quattuordecim milliaria, latitudo autem schoeni unius 53 et dimidii, altitudo autem schoeni dimidiati. Esse autem cum eo et femineam, cuius modulos cum iis, quae modo dicta sunt, convenire ait; et masculum esse filium dei, femineam autem spiritum sanctum appellari. Haec miraculosa enarrans arbitratur se stultos obruere dicens hanc vocem: annunciatam 60 esse hominibus novam remissionem peccatorum anno Traiani regnantis tertio, et baptismum definit, quem et ipsum enarrabo, dictitans eos, qui omni lasciviae et immunditiae et sceleribus immixti sint, etiamsi fidelis sit, ubi sit conversus et

κεσαϊτῶν (al. Ἐλκεσαϊτῶν) αἵρεσις 54 — 56. σχοίνων Roesperus:
 σχοινίων C M Bunsenius 58. ἡμισχοινίου Roesperus: ἡμισχοίνου
 C M Bunsenius 62. λέγων λόγον R. Scottus: λέγων, λέγων C:
 λέγων M Bunsenius 64. αὐτὸ] αὐτῷ C ἀσεγεία C 65.
 εἰ καὶ πιστὸς εἴη] Vocis πιστὸς litteras στο in C exesas esse dicit M, qui
 addendum censet τις: ὡς πιστὸς εἶναι, καὶ Bunsenius: εἴ τις πιστὸς εἴη
 susp. Sauppius 65. 66. ἐπιστρέψαντα] ἐπιτρέψαντα C: ἐπιστρέψαντας
 Ritschl l. l. 66. κατακούσαντα] ἀκούσαντα Bunsenius: κατακούσαν-
 τας Ritschl πιστεύσαντα ὀρίζει] πιστεύσαντας Ritschl

βαπτίσματι λαμβάνειν ἄφρων ἀμαρτιῶν. Ταῦτα δὲ ἐτόλμησε
 τεχνάσαι τὰ πανουργήματα ἀπὸ τοῦ προειρημένου δόγματος
 ἀφορμὴν λαβών, οὐ προεστήσατο Κάλλιστος. Ἐδομένους | γὰρ
 70 κατανοήσας πολλοὺς ἐπὶ τοιαύτῃ ἐπαγγελίᾳ εὐκαιρῶς ἐνόμισεν
 ἐπιχειρεῖν. Καὶ τούτῳ δὲ ἡμεῖς ἀντισιάντες οὐκ εἰάσαμεν ἐπι-
 πολὺ πλανηθῆναι πολλοὺς, ἐλέγξαντες εἶναι τοῦτο πνεύματος
 νόθου ἐνέργειαν καὶ ἐπίνοιαν πεφυσιωμένης καρδίας, καὶ τοῦ-
 τον λύκου δίκην ἐπεγηγερόμενον πλανωμένοις προβάτοις πολλοῖς,
 75 ἃ ἀποπλανῶν διεσκόρπισεν ὁ Κάλλιστος. Ἄλλ' ἐπεὶ ἠρξάμεθα,
 καὶ τὰ τούτου δόγματα οὐ σιωπήσομεν· εἰς φανερόν τε ἀγαγόν-
 τες πρότερον τὸν βίον, καὶ δείξαντες τὴν νομιζομένην ἄσκησιν
 προσποιητὴν ὑπάρχουσαν, αὐθις καὶ τῶν ρητῶν κεφάλαια πα-
 ραθήσομαι, ἵνα τοῖς αὐτοῦ ἐγγράφοις ὁ ἐντυγχάνων ἐνατενίσας
 80 ἐπιγνοῖη, τίς καὶ ὅποια εἶη ἡ τούτῳ τετολμημένη αἵρεσις.

14. Οὗτος νόμον πολιτείαν προβάλλεται δελεάσματος δι-
 κην, φάσκων δεῖν περιτέμνεσθαι καὶ κατὰ νόμον ζῆν τοὺς πε-
 πιστευκότας, ἀποσπῶν τινα τῶν προειρημένων αἰρέσεων. Τὸν
 Χριστὸν δὲ λέγει ἄνθρωπον κοινῶς πᾶσι γεγονέναι, τοῦτον δὲ
 85 οὐ νῦν πρώτως ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ πρότερον,
 καὶ αὐθις πολλάκις γεννηθέντα καὶ γεννώμενον πεφηνέναι καὶ
 φύεσθαι, ἀλλάσσοντα γενέσεις καὶ μετενσωματούμενον, ἐκείνῳ
 τῷ Πυθαγορείῳ δόγματι χρώμενος. Τοσοῦτον δὲ πεφυσίωται,
 ὡς καὶ προγνωστικούς ἐαυτοὺς λέγειν, δηλονότι μέτροις καὶ
 90 ἀριθμοῖς τῆς προειρημένης Πυθαγορείου τέχνης ἀφορμαῖς χρω-
 μένους. Οὗτοι καὶ μαθηματικοὶ καὶ ἀστρολογικοὶ καὶ μαγι-
 κοὶ προσέχουσιν ὡς ἀληθεῖσι, καὶ τούτοις χρώμενοι ταράσσουσι
 τοὺς ἄφρονας νομίζειν αὐτοὺς λόγου δυνατοῦ μετέχειν· ἐπαοι-
 δὰς τε καὶ | ἐπιλόγους τινὰς διδάσκουσι πρὸς τε κυνοδήκτους καὶ
 95 δαιμονιῶντας καὶ ἐτέραις νόσοις κατεχομένους, ὧν οὐδὲ ταῦτα
 σιωπήσομεν. Ἰκανῶς οὖν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διηγησάμενος τίς
 τε αἰτίας τῶν τολμημάτων, παρελεύσομαι ἐπιδιηγησόμενος τὰ
 ἐγγραφα, δι' ὧν εἴσονται οἱ ἐντυγχάνοντες τὸν τε λῆρον καὶ τὰ
 ἄθεα αὐτῶν ἐπιχειρήματα.

67. ἄφρων] ἄφρων ἄφρων C

69. προεστήσατο Bunsenius: παρε-

στήσατο C M

70. ἐνόμισεν C

72. πλανηθῆναι πολλοὺς,] πλανηθῆ-

ναι, πολλοὺς C

ἐλέγξαντες C

75. ἃ ἀποπλανῶν] ἀποπλανῶν

C Bunsenius

76. φανερόν τί C: φανερόν δὲ susp. Saupprius

77.

καὶ δείξαντες] δείξαντες καὶ C Bunsenius

85. γεγενῆσθαι C

89.

libro obediverit et crediderit, definit ut baptismo accipiat re-
 missionem peccatorum. Hos autem dolos nectere conatus est,
 occasionem nactus a schola antea dicta, cui praefuit Callistus.
 Multos enim cum animadverterit tali promissione captos, op-
 portunum arbitratus est rem aggredi. Et nos vero, qui huic
 restitimus, non sivimus diutius seduci multos, cum coarguere-
 mus, esse hoc spiritus spurii efficaciam commentumque cordis
 inflati, istumque instar lupi excitatum esse adversus oves er-
 rantes multas, quas seducendo dispersit Callistus. Sed quo-
 niam initium fecimus, neque huius placita silebimus; et ubi
 prius vitae rationem in lucem protulerimus ostenderimusque
 studium pietatis, quod putatur, esse simulatum, rursus etiam
 dictorum eius praecipua capita iuxta ponam, ut in eius scriptis
 lector oculis defixis cognoscat, quae et qualis sit haeresis ab
 hoc tentata.

14. Hic legis disciplinam praetendit blandimenti gratia,
 dicitans oportere circumcidi et legi convenienter vivere eos,
 qui crediderint, avellens nonnulla ex haeresibus supra dictis.
 Christum vero ait hominem eodem modo quo universos homi-
 nes factum esse, hunc autem non nunc primo e virgine esse
 natum, sed etiam prius, et rursus pluries natum eum et nas-
 centem apparuisse et existere, commutantem genituras et in
 alia corpora migrantem, Pythagoreo illo dogmate usus. Eo
 autem superbiae venerunt, ut et futuri praescios sese dicant,
 scilicet modulis numerisque artis modo dictae Pythagoreae
 tamquam fundamento usi. Hi etiam mathematicis et astrologi-
 cis et magicis sese applicant velut certis, quibus usi impru-
 dentes perturbant, ut ipsos verbi potentis compotes esse arbi-
 trentur; incantationesque et epilogos quosdam docent ad eos,
 qui a canibus morsi sunt, et ad daemoneos aliisque morbis
 conflictatos, quorum ne haec quidem silebimus. Postquam
 igitur satis origines eorum exposui causasque conatum, trans-
 eam adhuc enarraturus scripta, per quae cognoscent lectores
 et nugas illas et impia eorum molimina.

δηλονότι] δῆλον C

93. νομίζειν] Ἄν ὡς νομίζειν, ut iam M coniecit?

σόμενος] ἐπιδηγησάμενος C M

90. ἀγορμαῖς] ἀγορμαῖς pr C: ἀγορμας corr C

97. ἐπιδηγη-

1 15. Τὸ μὲν οὖν βάπτισμα τοῖς ἀπ' αὐτ' ἐνοῖς οὕτως
 παραδίδωσι, τοιάδε λέγων τοῖς ἀπατωμένοις· Εἴ τις οὖν,
 τέκνα, ἐπλησίασεν οἰωδήποτε ζῳῶ ἢ ἄρρενι ἢ ἀδελφῇ ἢ
 θυγατρὶ, ἢ ἐμοίχευσεν ἢ ἐπόρνευσε, καὶ θέλει ἄφρῃ
 5 λαβεῖν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀφ' οὗ ἂν ἀκούσῃ τῆς βίβλου
 ταύτης, βαπτισάσθω ἐκ δευτέρου ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου
 καὶ ὑψίστου Θεοῦ καὶ ἐν ὀνόματι υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ
 μεγάλου βασιλέως, καὶ καθαρισάτω καὶ ἀγνευσάτω
 καὶ ἐπιμαρτυρησάσθω ἑαυτῷ τοὺς ἑπτὰ μάρτυρας γε-
 10 γραμμένους ἐν τῇ βίβλω ταύτῃ, τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ
 ὕδωρ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἀγγέλους
 τῆς προσευχῆς καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἅλας καὶ τὴν γῆν.
 Ταῦτα τὰ θαυμάσια μυστήρια τοῦ Ἡλχασαὶ τὰ ἀπόρρητα καὶ
 μεγάλα, ἃ παραδίδωσι τοῖς ἀξίοις μαθηταῖς· οἷς οὐκ ἀρκεῖται
 15 ὁ ἄνομος, ἀλλ' ἐπὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων ἐνσφραγίζει τὰ
 ἑαυτοῦ κακά, πάλιν οὕτως λέγων· Πάλιν λέγω, ὃ μοιχοὶ
 καὶ μοιχαλίδες καὶ ψευδοπροφηταί, ἐὰν θέλητε ἐπι-
 στρέψαι ἵνα ἀφεθῇσωνται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι, καὶ
 ὑμῖν εἰρήνη καὶ μέρος μετὰ τῶν δικαίων, ἀφ' οὗ ἂν
 20 ἀκούσῃτε τῆς βίβλου ταύτης καὶ βαπτισθῆτε ἐκ δευ-
 τέρου σὺν τοῖς ἐνδύμασιν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἐπαοιδαῖς τούτους
 εἶπομεν χρῆσθαι ἐπὶ τε κυνοθήκιων καὶ ἐτέρων, δείξομεν· λέγει
 δὲ οὕτως· Ἄν τιν' οὖν ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ νεώτερον | ἢ
 νεωτέραν κύων λυσσῶν καὶ μαινόμενος, ἐν ᾧ ἔστι
 25 πνεῦμα διαφθορᾶς, δάκη ἢ περισχίση ἢ προσψαύση,
 ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ δραμέτω σὺν παντὶ τῷ φορέματι καὶ
 καταβάς εἰς ποταμὸν ἢ εἰς πηγὴν, ὅπου ἂν ἦ τόπος
 βαθύς, βαπτισάσθω [σὺν] παντὶ τῷ φορέματι αὐτοῦ
 καὶ προσευξάσθω τῷ μεγάλῳ καὶ ὑψίστῳ Θεῷ ἐν καρ-
 30 δίας πίστει, καὶ τότε ἐπιμαρτυρησάσθω τοὺς ἑπτὰ
 μάρτυρας τοὺς γεγραμμένους ἐν τῇ βίβλω ταύτῃ. Ἴδοι
 μαρτύρομαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ πνεύ-
 ματα τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἀγγέλους τῆς προσευχῆς καὶ τὸ
 ἔλαιον καὶ τὸ ἅλας καὶ τὴν γῆν. Τούτους τοὺς ἑπτὰ

1. ἀπ' αὐτ' ἐνοῖς] ἐπ' αὐτοῦ ἀπαγομένοις R. Scottus: ἐπ' ἑαυτοῦ ἀγομένοις vel ἀπ' αὐτοῦ γενομένοις? 2. 3. οὖν, τέκνα, πλησίασεν οἰωδήποτε R. Scottus: οὖν τέκνα πλησίασει, ἢ οἰωδήποτε C: οὖν τεχνίφ πλησίασει, ἢ οἰωδ. conit. M: οὖν τέκνω ἐπλησίασεν, ἢ οἰωδ.

15. Baptismum igitur gregalibus suis in hunc modum tradit, talia quaedam dicens seductis: *Si quis igitur, filii, co-1 vit cum qualicumque bestia vel masculo vel sorore vel filia, vel adulteravit vel scortatus est, vultque remissionem peccatorum nancisci, immergitor iterum in nomine magni et altissimi dei et in nomine filii eius, magni regis, et purgator et mundator et contestator sibi septem istos testes in hoc libro scriptos: caelum et aquam et spiritus sanctos et angelos pre-10 cationis et oleum et salem et terram. Ea sunt mirifica mysteria Elchasaï arcana illa magnaue, quae tradit dignis discipulis; in quibus haud acquiescit impius iste, sed coram duobus tribusque testibus consignat mala sua rursus ita dicendo: Rursus aio, o adulteri et adulterae et pseudoprophetae, si converti vultis, ut peccata vobis remittantur: et vobis pax erit et sors cum iustis, simulac primum hunc librum audiveritis et iterum immersi fueritis cum indumentis vestris. Sed quoniam 15 incantationibus illos uti diximus ad eos, qui a canibus morsi sunt, aliosque, ostendemus: ait autem in hunc modum: Si igitur quem virum vel mulierem vel adolescentem vel puellam canis rabiosus et furens, in quo est spiritus perniciei, momorderit vel vestes disciderit vel attigerit, currito eadem hora cum 20 toto vestitu et ubi descenderit in fluvium vel in fontem, ubi vis sit locus profundus, immergitor cum toto vestitu suo et preces facito ad magnum altissimumque deum ex cordis fide, tumque contestator septem illos in hoc libro scriptos testes: Ecce contestor caelum et aquam et spiritus sanctos et angelos 25 pre- cationis et oleum et salem et terram. Septem hos teste^s*

Roeperus 5. ἀφ' οὗ] ἀφ' ἧς C M Sicuti nos correxerunt etiam
 Roeperus et R. Scottus. Cf. lin. 19 7. αὐτοῦ, τοῦ] αὐτοῦ C M
 καὶ καθαρισάτω] καθαρισάτω C M 10—12. Cf. Epiphani. Haer.
 XIX, 1: ποτὲ δὲ πάλιν ἄλλους μάρτυρας ἐπὶ ὄρισάμενος, τὸν οὐρανὸν
 φημί, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πνεύματα φησὶν, καὶ ἁγίους τοὺς ἀγγέλους τῆς
 προσευχῆς, καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ τὸ ἅλας, καὶ τὴν γῆν. 13. ἐλχασαὶ C
 17. θέλετε C 21. ἐνδύμασιν] λύμασιν susp. Ritschl l. l. 23.
 Ἄν τιν' οὖν] Ἄν τινῶν C M: Ὅστιν' οὖν R. Scottus 25. περι-
 σχίσῃ] Cod. περι..ίση cum parvo ductu, qui videtur ultima pars litte-
 rae χ. M: περισχάση Roeperus 27. ὅπου ἂν] ὅπου ἐὰν C M
 28. σὺν] om C M 29. προσευξάσθω] προσδεξάσθω C 30.
 ἐπιμαρτυρήσθω C 32, 33. Voc. πνεύματα lacuna absorptum. M

35 μάρτυρας μαρτύρομαι, ὅτι οὐκέτι ἁμαρτήσω, οὐ μοι-
 χεύσω, οὐ κλέψω, οὐκ ἀδικήσω, οὐ πλεονεκτήσω, οὐ
 μισήσω, οὐκ ἀθετήσω, οὐδὲ ἐν πᾶσι πονηροῖς εὐδο-
 κήσω. Ταῦτα οὖν εἰπὼν βαπτισάσθω σὺν παντὶ τῷ
 φορέματι αὐτοῦ ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου καὶ ὑψί-
 40 στου Θεοῦ.

16. Ἔτερα δὲ πλεῖστα φλυαρεῖ, ταῦτά καὶ ἐπὶ φθισικοῖς
 ἐπιλέγειν διδάσκων καὶ βαπτίζεσθαι ἐν ψυχρῷ τεσσαρακοντάκις
 ἐπὶ ἡμέρας ἐπὶ ὁμοίως καὶ ἐπὶ δαιμονῶντας. Ὡ σοφίας ἀμι-
 μήτου καὶ ἐπαοιδῶν δυνάμεων μεμεστωμένων! Τίς οὐκ ἐκπλα-
 45 γήσεται τῇ τοιαύτῃ καὶ τοσαύτῃ δυνάμει τῶν λόγων; Ἄλλ' ἐπειδὴ
 καὶ ἀστρολογικῇ πλάνῃ κεχρησθαι αὐτοὺς ἔφημεν, ἐξ αὐτῶν
 δείξομεν· φησὶ γὰρ οὕτως· Εἰσὶν ἀστέρες πονηροὶ τῆς
 ἀσεβείας. Τοῦτο νῦν ὑμῖν εἴρηται, εὐσεβεῖς καὶ μα-
 θηταί· φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν ἡμερῶν
 50 ἀρχῆς αὐτῶν καὶ μὴ ποιεῖτε τὴν καταρχὴν τῶν ἔρ-
 γων ἐν ταῖς ἡμέραις | αὐτῶν, καὶ μὴ βαπτίζετε ἄν-
 δρα ἢ γυναικα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐξουσίας αὐ-
 τῶν, ὅποταν διαπορεύηται ἐξ αὐτῶν ἡ σελήνη καὶ
 συνοδεύῃ αὐτοῖς. Αὐτὴν τὴν ἡμέραν φυλάσσεσθε,
 55 ἕως οὗ ἐκπορεύεται ἀπ' αὐτῶν, καὶ τότε βαπτίζετε
 καὶ ἐνάρχεσθε ἐν πάσῃ ἀρχῇ τῶν ἔργων ὑμῶν. Ἐτι
 δὲ τιμήσατε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου, ἐπειδὴ ἔστιν
 ἡμέρα μία ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὴν τρίτην σαββά-
 του φυλάσσεσθε μὴ κατάρχεσθαι, ἐπειδὴ πάλιν
 60 πληρουμένων τριῶν ἔτων Τραϊανοῦ Καίσαρος,
 ἀφότε ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦς Πάρθους,
 [ὅτε ἐπληρώθη τρία ἔτη] ἀγρίζεται ὁ πόλεμος μεταξὺ
 τῶν ἀγγέλων τῆς ἀσεβείας τῶν ἄρκτων· διὰ τοῦτο
 ταράσσονται πᾶσαι βασιλεῖαι τῆς ἀσεβείας.

66 17. Ταῦτα τοίνυν τὰ μεγάλα καὶ ἀπόρρητα μυστήρια ἄλο-
 γον ἠγούμενος καταπατεῖσθαι ἢ εἰς πολλοὺς παραδίδοσθαι, συμ-
 βουλεύει ὡς πολυτελεῖς μαργαρίτας φυλάσσειν οὕτω λέγων·

39. φερέματι C

41. ταῦτά Roperus: ταῦτα C M

φθι-
 πκοῖς C

43. ἐπὶ δαιμονῶντας] ἐπὶ δαιμονῶντας C M, qui vel
 δαιμονῶσι scribendum, vel delendam esse praepositionem putat: πρὸς
 δαιμονῶντας coni. Roperus

44. δυνάμεων] δυνάμεως susp. M

46. ἐξ αὐτῶν] ἐαντῆς Roperus

48. ὑμῖν] ἡμῖν C

50.

contestor, quod non amplius peccabo neque adulterabo nec furabor neque iniuriam faciam neque circumveniam neque odium habebō neque contemnam neque ullis pravis delectabor. Haec igitur dicens immergitor cum toto suo vestitu in nomine 30 magni et altissimi dei.

16. Alia autem plurima ineptit, eadem etiam ad phthisicos cantari praecipiens, et immergi frigidis aquis quadragies per septem dies consimiliter etiam daemones. O sapientiam inimitabilem et incantationes viribus refertas! Quis 35 non obstupescet in tali tantaque vi verborum? Sed quoniam et astrologico errore eos usos esse diximus, ex ipsis ostendemus; ait enim in hunc modum: *Sunt stellae malae impietatis. Hoc iam vobis dictum est, pii et discipuli: Cavete a potestate dierum, quibus imperium tenent, neque initium facite operum 40 diebus earum, neque immergite virum vel mulierem diebus potestatis earum, quando luna eas transit et congregitur cum iis. Ipsum diem cavete, donec egreditur ab iis, et tum immergite et inchoate quodcunque initium operum vestrorum. Adhuc autem diem sabbati honorate, quoniam est dies unus . . . 45 Verum etiam diem tertium hebdomadis cavete ne initium faciatis, quoniam rursus expletis tribus annis Traiani Caesaris, posteaquam Parthos suae potestati subiecit, ubi tres anni expleti sunt, exardescit bellum inter angelos impietatis aquilonis: propterea perturbantur omnia regna impietatis.* 50

17. Haec igitur magna arcanaque mysteria cum absurdum putet conculcari vel multis tradi, consilium dat ut tanquam margaritae pretiosae custodiantur his verbis: *Hunc autem librum no-*

ποιεῖτε] ποιῆτε C M 53. διαπορεύεται C ἐξ] διέξ? 56. πάση ἀρχῇ] πᾶσιν ἀρχῇ? 58. ἐξ αὐτῶν] Litterarum ἐξ αὐ vestigia tantum supersunt. M: σαββάτων? ἐξουσίας αὐτῶν? 59. φυλάσσεσθε μὴ κατάρχεσθαι] πύλας ἔσεσθαι μὴ κατάρχεσθε C 61. ὑπέταξεν ἑαυτοῦ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Πάρθου Roesperus, qui addit, tertio post subiectos Parthos anno fato defunctum esse Traianum, motusque in orientis regionibus ortos Hadrianum cedere provincia coëgisse: ὑπέταξε ἐκ τοῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ Πάρθου C: ὑπέταξεν ἑκτου [καὶ δεκάτου] τῆς ἐξουσίας τὸν Πάρθον susp. M 62. ὅτε — ἔτη fort. glossema ad verba quae praecedunt lin. 60. ἀγγρίζεται C 65. Vocum τὰ μεγάλα tenuia sunt in C vestigia. M 66. 67. Cf. Matth. 7, 6.

Τοῦτον δὲ τὸν λόγον μὴ ἀναγινώσκετε πᾶσιν ἀν-
 θρώποις, καὶ ταύτας τὰς ἐνιολὰς φυλάξατε ἐπιμε-
 70 λῶς, ὅτι οὐ πάντες ἄνδρες πιστοὶ οὐδὲ πᾶσαι γυ-
 ναῖκες ὀρθαί. Ταῦτα δὲ οὐδὲ Αἰγυπτίων σοφοὶ ἐν ἀδύ-
 τοῖς ἐχώρησαν, οὐδὲ ὁ σοφὸς Ἑλλήνων Πυθαγόρας ἐχώρησεν.
 Εἰ γὰρ τετυχῆκει κατ' ἐκεῖνο καιροῦ Ἠλχασαῖ, τίς ἀνάγκη Πυ-
 θαγόραν ἢ Θαλῆν ἢ Σόλωνα ἢ τὸν σοφὸν Πλάτωνα ἢ καὶ τοὺς
 75 λοιποὺς Ἑλλήνων σοφοὺς μαθητεύειν Αἰγυπτίων ἱερεῦσιν ἔχουσι
 τὴν τοιαύτην καὶ τοσαύτην σοφίαν παρὰ Ἀλκιβιάδῃ, ἃ τῷ θαν-
 μασιωτάτῳ ἐρμηνεῖ τοῦ δυστήνου Ἠλχασαῖ; Δοκεῖ | τοίνυν
 ἱκανὰ εἶναι πρὸς ἐπίγνωσιν τὰ εἰρημένα τῆς τούτων ματίας
 τοῖς ὑγιαίνοντα νοῦν κεκτημένοις· διὸ πλείοσι ζητοῖς οὐκ ἔδοξε
 80 χρῆσθαι, οὔσι πλείστοις καὶ καταγελάστοις. Ἀλλ' ἐπεὶ μηδὲ
 ταῦτα παρελείπομεν τὰ ἐφ' ἡμῶν ἐπεγηγερόμενα, τά τε πρὸ ἡμῶν
 οὐκ ἐσιωπήσαμεν, δοκεῖ, ἵνα διὰ πάντων ὦμεν πεπορευμένοι
 [καὶ] μηδὲν ἀνεκδιήγητον καταλείπομεν, εἰπεῖν τίνα καὶ τῶν
 Ἰουδαίων [ἔθῃ], καὶ ἴνες αἱ ἐν τούτοις διαφοραί· ἔα γὰρ
 85 ταῦτα νομίζω παραλείπεσθαι, ἃ μηδὲ αὐτὰ σιωπήσας ἐπὶ τῇ
 ἀπόδειξιν τοῦ περὶ ἀληθείας λόγου χωρήσω, ὅπως μετὰ τὸν
 πολὺν ἀγῶνα τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων λόγου ἐπὶ [τὸν] τῆς
 βασιλείας στέφανον ὀρμήσαντες εὐσεβῶς τὰ ἀληθῆ πιστεύοντες
 μὴ ταρασσώμεθα.

90 18. Ἰουδαίων μὲν ἀρχῆθεν ἐν ἡν ἔθος· εἰς γὰρ ὁ τού-
 τοις δοθεὶς παρὰ Θεοῦ διδάσκαλος Μωσῆς, καὶ εἰς ὁ διὰ τού-
 του νόμος, μία δὲ ἔρημος χώρα, καὶ ἐν ὄρος τὸ Σινᾶ· εἰς γὰρ
 ὁ τούτοις νομοθετήσας Θεός. Ἀνδρὶς δὲ διαβάντες τὸν Ἰορδά-
 νην ποταμὸν καὶ τὴν δορυκτῆτον γῆν κληρονομήσαντες διαφο-
 95 ρως τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον διέσπασαν, ἄλλος ἄλλως ἐπινοῶν τὰ
 εἰρημένα, καὶ οὕτως διδασκάλους ἑαυτοῖς ἐπεγείραντες, δόξας
 αἰρέσεων ἐφευρόντες εἰς μερισμὸν ἐχώρησαν, ὧν τὴν διαφορὰν
 ἐκθήσομαι. Εἰ δὲ καὶ εἰς πλεῖστα μέρη διεσπάσθησαν τῷ μα-
 κρῷ χρόνῳ, ἀλλά γε τὰ κεφαλαιωδέστερα αὐτῶν ἐκθήσομαι,
 1 δι' ὧν καὶ τὰ λοιπὰ οἱ φιλομαθεῖς εἴσονται εὐκόλως. Τρία
 γὰρ παρ' αὐτοῖς εἶδη διαιρεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρετισαὶ εἰσὶ

73—77. Ἠλχασαῖ, τίς ἀνάγκη — Ἠλχασαῖ;] Ἠλχασαῖ ης, ἀνάγκη —
 Ἠλχασαῖ. C M. Sicuti nos etiam Roperus coniecit 74. Θαλῆν]
 θαλλῆν C 76. ἃ] Delendum esse putat M: An ἄτε? 80.
 καὶ] Deleri vult Roperus coll. Diog. Laert. II, 24. 83. καὶ]

lite recitare omnibus hominibus, et haec praecepta diligenter custodite, quia non omnes viri fideles sunt neque omnes mu- 55 *lieres rectae.* Haec vero neque Aegyptiorum sapientes in adytis perceperunt, neque sapiens Graecorum Pythagoras percepit. Si enim forte illa aetate extitisset Elchasaï: cur oportuisset Pythagoram vel Thaletem vel Solonem vel sapientem Platonem vel etiam reliquos Graecorum sapientes Aegyptio- 60 rum sacerdotum discipulos fieri, qui talem tantamque sapientiam habent ex sententia Alcibiadis, utpote mirificentissimi interpretis perditum Elchasaï? Iam igitur quae de horum dementia dicta sunt ad cognoscendum sufficere videntur iis, qui sana mente praediti sunt; quare pluribus dictis non placuit uti, 65 quippe quae plurima sint derisuque digna. Sed quoniam ne haec quidem praetermisimus, quae nostra aetate exsurrexerunt, neque ea, quae ante nos, siluimus: placet, ut omnia exsecuti simus neque quidquam inenarratum relinquamus, dicere, quinam et Iudaeorum sint mores et quaenam horum differentiae; 70 haec enim adhuc relinqui arbitror, quae ubi ne ipsa quidem siluero, ad monstrandam veritatis doctrinam veniam, ut post longum certamen disputationis contra omnes haereses habitae, regni coronam consecrati pie vera credentes ne conturbemur.

18. Iudaeorum quidem antiquitus unus erat mos; unus 75 enim a deo illis datus magister Moses unaque per hunc lata lex, una autem regio deserta et unus mons Sina, unus enim eorum legislator deus. Rursus autem transgressi Iordanem fluvium nactique bello captam terram vario modo dei legem disciderunt, cum alius aliter acciperet quae dicta erant, et in 80 hunc modum postquam magistros sibi excitaverunt opinionesque haeresium adinvenerunt, ad divisionem venerunt, quorum differentiam exponam. Etsi vero in plurimas partes discissi sunt longo tempore, sed tamen potissima eorum exponam, per quae et reliqua discendi cupidi facile cognoscent. Tria enim 85 apud eos genera discernuntur, et unius sectatores Pharisaei

om C καταλείπομεν C 84. ἐθῆ] om C M. Cf. supra
p. 440, 12 86. χωρῆσα C 87. τὸν τῆς] τῆς C 88.
Vox εὐσεβῶς in C prorsus evanida. M πιστεύωντες C 90.
θός] ἔθνος C M 1 sqq. Quae sequuntur Hippolytus e Flavio

Φαρισαῖοι, τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, ἕτεροι δὲ Ἑσσηνοί. Οὗτοι τὸν βίον σεμνότερον ἀσκοῦσι φιλάλληλοι ὄντες καὶ ἐγκρατεῖς, πά-
 5 σης τε ἐπιθυμίας ἔργον ἀποστρέφονται, ἀπεχθῶς καὶ πρὸς [τὸ]
 τὰ τοιαῦτα ἀκοῦσαι ἔχοντες, γάμον τε ἀπαγορεύουσι, τοὺς δὲ
 ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες τέκνα ποιοῦνται καὶ πρὸς
 τὰ ἴδια ἡθῆ ἀγούσιν, οὕτως ἀνατρέφοντες καὶ ἐπὶ τοῖς μαθή-
 μασι προβιβάζοντες, οὐ τὸ γαμεῖν κωλύοντες, ἀλλ' αὐτοὶ γά-
 10 μου ἀπεχόμενοι. Γυναῖκας δέ, εἰ καὶ τῇ αὐτῇ προαιρέσει βού-
 λονται προσέχειν, οὐ προσδέχονται, κατὰ μηδένα τρόπον γυ-
 ναιξὶ πιστεύοντες.

19. Καταφρονοῦσι δὲ πλούτου, καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομέ-
 νους κοινωνεῖν οὐκ ἀποστρέφονται, ἀλλ' οὐδέ τις παρ' αὐτοῖς
 15 ὑπὲρ τὸν ἕτερον πλοντεῖ. Νόμος γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸν προσ-
 ἰόντα τῇ αἰρέσει τὰ ὑπάρχοντα πωλοῦντα τῷ κοινῷ προσφέ-
 ρειν, ἃ ὑποδεχόμενος [ὁ] ἄρχων διανέμει ἅπασιν πρὸς τὰ δε-
 οντα. Οὕτως οὐδεὶς ἐνδεής παρ' αὐτοῖς. Ἐλαίῳ δὲ οὐ χρῶν-
 ται, μολυσμὸν ἠγούμενοι τὸ ἀλείφεσθαι. Χειροτονοῦνται δὲ οἱ
 20 ἐπιμεληταὶ οἱ πάντων κοινῶν φροντίζοντες, πάντες δὲ αἰεὶ λευ-
 χειμονοῦσι.

20. Μία δὲ αὐτῶν οὐκ ἔστω πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη μετω-
 κοῦσι πολλοί. Καὶ εἴ τις ἀπὸ ξένης παρῆ τῶν αἰρετιστῶν,

Fl. Joseph. de bello Jud. II, 8, 2. Τρία γὰρ παρὰ Ἰου-
 δαίοις εἶδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν αἰρετισταὶ Φαρισαῖοι,
 τοῦ δὲ Σαδδουκαῖοι, τρίτον δέ, ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα
 ἀσκεῖν, Ἑσσηνοὶ καλοῦνται, Ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλ-
 ληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. Οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς
 κακίαν ἀποστρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πά-
 θεσιν ὑποπίπτειν ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. Καὶ γάμου μὲν
 ὑπεροψία παρ' αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνον-
 τες, ἀπαλὸς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἠγούνται, καὶ
 τοῖς ἡθῆσι τοῖς ἐαυτῶν ἐντυποῦσι· τὸν μὲν γάμον καὶ τὴν ἐξ
 αὐτοῦ διαδοχὴν οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελ-
 γείας φυλασσόμενοι, καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πεπεισμένοι τὴν πρὸς
 ξένα πίσυν.

Josepho (De bello Iudaico II, 8), cuius verba textui supposuimus, hau-
 sisse videtur, nisi uterque unum eundemque auctorem secutus est.
 3. Ἑσσηνοί] C ubique ἔσσηνοί. M 5. 6. τὸ τὰ] τὰ C 7. τέκνα

sunt, alterius Sadducaei, alii autem Esseni. Hi vitam gravio-
rem colunt, se invicem diligentes continentesque, et a cuius-
que concupiscentiae opere abhorrent, aversantes etiam talia
audire, nuptiisque renunciant, alienos autem pueros suscipien-
tes suos liberos reddunt et ad suos mores deducunt, in hunc
modum nutriendos eos et in litteris promoventes, non prohi-
bentes nubere, ipsi vero nuptiis abstinentes. Mulieres autem
etiamsi idem consilium capere velint, non recipiunt, nullo
modo mulieribus confidentes. 90

19. Contemnunt autem divitias, neque indigentibus de
re familiari impertiri aversantur; immo vero nemo apud illos
alterum divitiis superat; est enim lex apud illos, ut qui ad
sectam accedat opes suas vendat et societati offerat, quas ac-
cipiens magister dispensat universis prout opus est. Sic nul-
lus egenus apud illos. Oleo autem non utuntur, cum pro
inquinamento habeant unctionem. Constituuntur autem procu-
ratores, qui omnium rerum communium curam gerunt; omnes
autem semper candidis vestibus induti sunt. 95

20. Non autem illis una est civitas, sed in singulis qui-
busque tanquam metoeci habitant multi. Et si quis sectae

3. Καταφρονηταὶ δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς
τὸ κοινωνητικόν (κοινωνικόν Porphyg. de Abst. IV, 11.), οὐδὲ
ἔστιν εὐρεῖν κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. Νόμος γὰρ
τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν,
ὥστε ἐν ἅπασιν μῆτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μὴδ' ὑπερ-
οχὴν πλούτου, τῶν δὲ ἐκάστου κτημάτων ἀναμειγμένων μίαν
ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. Κηλίδα δὲ ὑπολαμβά-
νουσι τὸ ἔλαιον, καὶ ἀλιφῆ τις ἄκων, σμήχεται τὸ σῶμα· το
γὰρ ἀχμεῖν ἐν καλῷ τίθενται, λευχειμονεῖν τε διαπαντός. Χει-
ροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς
ἀπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι.

4. Μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη κατοι-
κοῦσι (μετοικοῦσι Porphyg. l. l.) πολλοί. Καὶ τοῖς ἐτέρωθεν

ποιοῦνται] τεκνοποιοῦνται C M 17. δ] om C 19. ἀλεί-
ψεσθαι C 20. κοινῶν φροντίζοντες] Supersunt litterae κοινω
. . . . ζοντες cum obscuris vestigiis litterarum ντ et accentu. M

πάντα αὐτῶ κοινὰ ἡγοῦνται, καὶ οὕς οὐ πρότερον | ἤδεσαν, ὡς
 25 οἰκείους καὶ συνήθεις προσδέχονται. Περιῦασι δὲ τὴν πατριάν
 γῆν, ἐκάστοτε ἀποδημοῦντες μηδὲν φέροντες πλὴν ὄπλου. Ἐχουσι
 δὲ καὶ κατὰ πόλεις προεσιτώα, ὅς τὰ συναγόμενα εἰς τοῦτο
 ἀναλίσκει, ἐσθῆτα καὶ τροφὰς αὐτοῖς παρασκευάζων. Κατα-
 στολὴ δὲ αὐτῶν καὶ σχῆμα κόσμιον· χιτῶνας δὲ δύο ἢ διπλᾶς
 30 ὑποδέσεις οὐ κτῶνται· ἐπὶ δὲ τὰ παρόντα παλαιωθῆ, τότε
 ἕτερα προσίενται. Οὐδὲν δὲ ὄλως οὔτε ἀγοράζουσιν οὔτε πω-
 λοῦσιν, ὃ δ' ἂν ἔχη τις τῶ μὴ ἔχοντι δούς, ὃ οὐκ ἔχει λαμβάνει.

21. Παραμένονσι δὲ εὐτάκτως καὶ ἐπιμόνως εὐχόμενοι
 ἔωθεν, μηδὲν πρότερον φθεγγόμενοι εἰ μὴ τὸν θεὸν ὑμνήσωσι
 35 καὶ οὕτω προελθόντες ἕκαστοι ἐφ' ὃ βούλονται πράττουσι, καὶ
 ἕως ὥρας πέμπτης πράξαντες ἐπανίστανται. Ἐπειτα πάλιν συνελ-
 θύντες εἰς ἓνα τόπον, περιζώμασί τε λινοῖς περιζωσάμενοι πρὸς
 τὸ καλύψασθαι τὴν αἰσχύνην, οὕτως ὕδατι ψυχρῶ ἀπολουόν-
 ται, καὶ μετὰ τὸ οὕτως ἀγνίσασθαι εἰς ἓν οἶκημα συνίστανται (οὐ-
 40 δεῖς δὲ ἕτεροδόξῳ σύνεισιν ἐν τῷ οἴκῳ), καὶ περὶ ἀριστοποιίαν
 χωροῦσι. Καθισάντων δὲ κατὰ τάξιν μεθ' ἡσυχίας προσφέρον-

ἦκουσιν αἰρευσταῖς (αἰρεσιώταις Porphyg. l. l.) ἀναπέπταται τὰ
 παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς οὕς οὐ πρότερον εἶ-
 δον εἰσίασιν ὡς συνηθεσιτάτους. Διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδη-
 μίας οὐδὲν μὲν ὄλως ἐπικομιζόμενοι, διὰ δὲ τοὺς ληστὰς ἐνο-
 πλοῖ. Κηδεμῶν δὲ ἐν ἐκάστη πόλει τοῦ τάγματος ἐξαιρέτως
 τῶν ξένων ἀποδείκνυται, ταμιεύων ἐσθῆτα καὶ τὰ ἐπιτήδεια.
 Καταστολὴ δὲ καὶ σχῆμα σώματος ὁμοιον τοῖς μετὰ φόβου
 παιδαγωγουμένοις παισίν. (ἀναπέπταται τὰ παρ' ἀλλήλοισιν,
 καὶ οἱ πρῶτον ἰδόντες ἴσασιν ὥσπερ συνήθεις. Διὸ οὐδὲν ἐπι-
 κομιζόμενοι ἀποδημοῦσιν ἀναλωμάτων ἕνεκα Porphyg. l. l.) Οὔτε
 δὲ ἐσθῆτας οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ
 πρότερον παντάπασιν ἢ δαπαναθῆναι τῷ χρόνῳ. Οὐδὲν δὲ ἐν
 ἀλλήλοις οὔτε ἀγοράζουσιν οὔτε (Οὐδ' ἀγοράζουσί τι οὐδὲ Porph.)
 πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρεῖζοντι διδοὺς ἕκαστος τὰ παρ' αὐτοῦ (τα
 παρ' ἑαυτῷ Porph.), τὸ παρ' ἑκείνου χρήσιμον ἀνικομίζεται.
 καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως ἀκώλυτος ἢ μετ' ἀληψις αὐτοῖς, παρ'
 ὧν ἂν ἐθελήσωσι (θέλωσιν Porph.).

24. ἤδεσαν] εἶδεσαν C

26. ἐκάστοτε] ἕκαστός τε C: ἕκαστός

asseclarum e terra extera adest, omnia ei communia habent, et quos non antea cognoverant, tanquam domesticos et familiares recipiunt. Peragrant autem patriam terram, semper proficiscentes nihil gestantes praeter arma. Habent autem etiam in singula quaque civitate praesidem, qui ea, quae ad hoc congeruntur, expendit vestes cibosque iis adparando. Vestitus autem eorum et habitus verecundus; tunicas autem duas vel duplicia calceamenta non sibi comparant; quando autem ea, quibus utuntur, vetustate obsoleverunt, tum alia admittunt. Nihil autem omnino neque emunt neque vendunt, quod autem quis habeat non habenti dans, quod ipse non habet accipit.

21. Permanent autem compositae et assidue precantes inde a prima luce, nihil prius vociferati quam deum hymnis celebraverunt, et in hunc modum progressi singuli quique ad quod volunt operantur, et postquam usque ad quintam horam operati sunt, requiescunt. Tum rursus congressi in unum locum et perizoniis linteis accincti ad obtegenda pudenda, in hunc modum frigida aqua abluuntur, et postquam ita purgati sunt, in unum conclave coeunt (nemo autem cum aliquo qui alienam sententiam amplectitur convenit in hac domo), et ad prandium accedunt. Postquam autem ordine consederunt cum tranquill-

5. Πρὸς γε μὴν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς· πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατρῖους δὲ τινὰς εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὡσπερ ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. Μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴσασιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν διαφιένται (λέναι ἀφιένται Porphyr. l. l. §. 12.), καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς οὕτως ἀπολούνται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγνείαν εἰς ἴδιον οἶκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρελθεῖν· αὐτοὶ τε καθαρὸν καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. Καὶ καθισάντων (καθισάντων δὲ Porphyr.) μεθ' ἡσυχίας ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθῃσιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἕξ ἐνὸς ἐδέσματος

πς susp. M
κατὰ τάξιν

33. εὐτάκτως] ἀτάκτως C. Correxit M coll. lin. 41
41. καθισάντων C

ται ἄριτον, ἔπειτα ἐν τῷ προσφάγιον, ἐξ οὗ ἐκάστω τὸ αὐταρ-
 κες μέρος. Οὐ πρότερον δὲ γεύεται τις αὐτῶν, εἰ μὴ ἐπεύξε-
 ται εὐλογῶν ὁ ἱερεὺς. Μετὰ δὲ τὸ ἄριστον ἐπευξαμένον πάλιν,
 45 ἀρχόμενοι τε καὶ πάλιν πανόμενοι ὑμνοῦσι τὸν θεόν. Ἐπειτα
 τὰς ἐσθῆτας, ἅς | ἔνδον συνεσιώμενοι ἀμφιέννυνται, ἀποθέ-
 μενοι ὡς ἱεράς, εἰσὶ δὲ λινὰ, τὰς ἐν τῇ προόδῳ πάλιν ἀνα-
 λαμβάνοντες ἐπὶ τὰ φίλα ἔργα ὀρμῶσιν ἕως δείλης. Λειπνοῦσι
 δὲ ὁμοίως τοῖς προειρημένοις πάντα ποιήσαντες. Οὐδεὶς δὲ
 50 πώποτε κραυγάζει, ἢ τις ἑτέρα θορυβώδης ἀκουσθήσεται φωνή,
 ἢ ῥέμα δὲ ἕκαστοι λαλοῦντες, εὐσχημόνως ἕτερος τῷ ἑτέρῳ τὴν
 ὁμίλιαν συγχωρεῖ, ὡς τοῖς ἕξωθεν μυστήριόν τι καταφαίνεσθαι
 τὴν τῶν ἔνδον σιωπὴν. Νήφουσι δὲ πάντοτε, πάντα μέτρῳ καὶ
 ἐσθίοντες καὶ πίνοντες.

55 22. Πάντες μὲν οὖν τῷ προεστῶτι προσέχουσι, καὶ ὅσα
 κελεύσει ὡς νόμῳ πείθονται. Ἐσπουδάκασι γὰρ πρὸς τὸ ἐλεῖν
 καὶ βοηθεῖν τοῖς καταπονουμένοις. Πρὸ δὲ πάντων ὀργῆς ἀπέ-
 χουσι καὶ θυμοῦ καὶ πάντων τῶν ὁμοίων, ἐπίβουλα ταῦτα τοῦ
 ἀνθρώπου κρίνοντες. Οὐδεὶς δὲ ὕμνουσι παρ' αὐτοῖς, ὅσα δ'
 60 ἂν τις εἶπη, τοῦτο ὄρκον ἰσχυρότερον κρίνεται. Εἰ δὲ ὁμοίως
 τις, καταγινώσκειται ὡς μὴ πιστευθεῖς. Σπουδάξουσι δὲ περὶ
 τὰς τοῦ νόμου ἀναγνώσεις καὶ προφητῶν, ἔτι δὲ καὶ εἴ τι σύν-

ἐκάστω παρατίθησι. Προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς
 (ἀγνῆς οὐσης καὶ καθαρᾶς add. Porphyg.), καὶ γεύσασθαι τῆνα
 πρὸ (τῆνα πρὶν Porph.) τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον· ἀριστοποιησάμενος
 (ἀριστοποιησάμενοις δὲ Porph.) ἐπεύχεται πάλιν· ἀρχόμενοι τε
 καὶ πανόμενοι γεραίρουσι τὸν θεόν ὡς χωρηγὸν τῆς τροφῆς.
 Ἐπειτα ὡς ἱεράς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι
 δείλης τρέπονται. Λειπνοῦσι (πίνουσι Porph.) δὲ ὑποστρέψαν-
 τες ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, οἱ (εἰ Porph.) τύχοιεν
 αὐτοῖς παρόντες. Οὐδὲ (Οὔτε δὲ Porph.) κραυγὴ ποτε τὸν οἶκον
 οὔτε θόρυβος μολύνει, τὰς δὲ λαλίας ἐν τάξει παραχωροῦσιν
 ἀλλήλοις. Καὶ τοῖς ἕξωθεν ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν ἢ τῶν
 ἔνδον σιωπῆ καταφαίνεται· τούτου δὲ αἴτιον ἢ διηνεκῆς νῆψις
 καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ ποτὸν μέχρι κόρου.

43. εἰ μὴ] εἰμὶ C
 46. ἀμφιέννυνται C

45. τε καὶ] δὲ καὶ C
 47. λινὰ C

παβόμενοι C
 50. ἀκουσθήσεται] ἀκολου-

late edunt panem, tum unum aliquod obsonium, ex quo cuique sufficiens pars. Non autem prius aliquis eorum gustat,³⁰ quam precatus est benedicens sacerdos. Post prandium autem ubi iterum precatus est, incipientes et rursus desinentes hymnis deum celebrant. Tum vestes, quibus intus convivantes induuntur, postquam deposuerunt tanquam sanctas — sunt vero linteae — illas, quae in vestibulo sunt, rursus recipientes ad³⁵ grata opera festinant usque ad crepusculum. Coenant autem consimiliter iis quae antea dicta sunt omnia facientes. Nemo autem unquam clamitabit, neque alia aliqua tumultuosa audietur vox; leniter autem singuli quique loquentes, honeste alter alteri sermonem concedit, ita ut iis, qui foris sunt, mysterium⁴⁰ videatur eorum, qui intus sunt, silentium. Semper autem sobrii sunt, omnia modice et edentes et bibentes.

22. Omnes igitur ad praesidem se applicant, et quaecunque iusserit, tanquam legi obediunt. Studuerunt enim misereri et auxiliari afflictis. Prae omnibus autem ab ira se⁴⁵ avertunt et iracundia omnibusque consimilibus, insidiosa haec homini iudicantes. Nemo autem iurat apud eos, quaecunque autem quis dicat, firmiter hoc iuramento aestimatur. Si vero quis iuraverit, damnatur quasi qui fidem non habeat. Incumbunt autem legis lectionibus et prophetarum, praeterea autem⁵⁰

6. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅ,τι μὴ τῶν ἐπιμελητῶν προσαξάντων ἐνεργοῦσι· δύο δὲ ταῦτα παρ' αὐτοῖς ἀντεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος· βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις, ὅπότεν δέωνται, καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφίεται καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις δρέγειν· τὰς δὲ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις οὐκ ἔξεσι ποιεῖσθαι δίχα τῶν ἐπιτρόπων. Ὁργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοί, πίστεως προστάται, εἰρήνης ὑπουργοί, καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὄρκου· τὸ δὲ ὀμνύειν αὐτοῖς περιίσταται, χειρόν τι τῆς ἐπιτορκίας ὑπολαμβάνοντες· ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνωσθαί φασι τὸν ἀπιστούμενον δίχα Θεοῦ. Σπουδάζουσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα

θῆσεται C 52. συγχωρεῖ] συνεχώρει C 55. 56. ὅσα κελεύσει] ὅσ' ἂν κελεύσῃ, vel ὅσα κελεύει susp. M; sed propter usum futuri latiore apud Hippolytum esse retinendum videtur 60. ὀμύσει] ὀμώσει C

ταγμα εἴη πιστῶν. Πάνυ δὲ περιέργως ἔχουσι περὶ βοτάνας
καὶ λίθους, περιεργότεροι ὄντες πρὸς τὰς τούτων ἐνεργείας,
65 φάσκοντες μὴ μάτην ταῦτα γεγονέναι.

23. Τοῖς δὲ βουλομένοις τῇ αἰρέσει μαθητεύειν οὐκ εὐ-
θέως τὰς παραδόσεις ποιοῦνται, εἰ μὴ πρότερον δοκιμάσωσιν,
ἐπ' ἐνιαυτὸν δὲ τὰς ὁμοίας τροφὰς παρατιθέασιν ἔξω τῆς ἐαν-
τῶν συνόδου οὖσιν ἐν ἐτέρῳ οἴκῳ, ἀξινάριόν τε καὶ τὸ λινοῦν
70 περιζῶμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. Ἐπειδὴν τούτῳ τῷ χρόνῳ
πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσειν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθα-
ρωτέρως ἀπολούεται ἢ τὸ πρότερον· οὐδέπω δὲ σὺν αὐτοῖς
τροφῆς μεταλαμβάνει. Μετὰ γὰρ τὸ δεῖξαι εἰ ἐγκρατεῦσθαι
δύναται, ἐπὶ ἕτη ἄλλα δύο δοκιμάζεται τοῦ τοιούτου τὸ ἦθος,
75 καὶ φανεῖς ἀξίος οὕτως εἰς αὐτοὺς κρίνεται. Πρὶν δὲ αὐτοῖς
συνεστιαθῆ, ὄρκους φρικτοῖς ὀρκίζεται, πρῶτον μὲν εὐσεβήσιν
τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξιν καὶ κατὰ
μηδένα τρόπον ἀδικήσιν τινά, μηδένα δὲ μήτε ἀδικοῦντα μήτε
ἐχθρὸν μισήσιν, προσεύχεσθαι δὲ ὑπὲρ αὐτῶν, συναγωνίζεσθαι
80 ἀεὶ τοῖς δίκαιοις, τὸ πιστὸν πᾶσι παρέξιν, μάλιστα τοῖς κρα-
τοῦσιν· οὐ γὰρ δίχα θεοῦ συμβαίνειν τινὶ τὸ ἄρχειν· κἂν αὐ-
τὸς ἄρχῃ, μηδέποτε ὑπερηφανεύσασθαι ἐν ἐξουσίᾳ, μηδὲ ἀπα-
θήσειν ἢ τινὶ κόσμῳ πλεῖον τοῦ ἔθους χρήσασθαι· φιλαλήθῃ

τὰ πρὸς ἀφάελιαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. Ἐνθεν αὐ-
τοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν ῥίξαι τε ἀλεξιτήριοι καὶ λίθων
ιδιότητες ἀνερευνῶνται.

7. Τῷ δὲ ζηλοῦντα (Τοῖς δὲ ζηλοῦσι Porph.) τὴν αἴρεσιν
αὐτῶν οὐκ εὐθὺς ἢ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι
τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν, ἀξινάριόν τε καὶ τὸ προειρημέ-
νον περιζῶμα καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. Ἐπειδὴν δὲ τούτῳ
τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσεισι μὲν ἔγγιον τῇ διαίτῃ
καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἀγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει,
παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω. Μετὰ γὰρ τὴν
τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται
(κομίζεται Porph.), καὶ φανεῖς ἀξίος οὕτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγ-

67. τὰς] τοῖς C
in C vestigia. M

καθαρωτέρως ἀπολούεται] καθαρωτέρως ἀπολύεται C M
δέπω] οὐδυνέω C

69. συνόδου] Syllabarum συνοδ̄ tenuissima

71. ἔγγιον] ἐγγίω C: ἐγγίω M

74. τοιούτου] τοιούτου γὰρ C

71. 72.

72. οὐ-

80. ἀεὶ

etiam si quod scriptum sit fidelium. Admodum autem curiosi sunt circa herbas et lapides, curiosiores efficaciae eorum, cum dicant haud frustra haec esse facta.

23. Iis autem, qui sectae discipuli fieri volunt, non continuo praecepta sua tradunt, nisi antea eos probaverint; per 55 annum autem iis consimiles cibos apponunt extra ipsorum conventum in alia domo degentibus, postquam et dolabellam et linteum illud perizonium et vestem albam tradiderunt. Ubi hoc tempore documentum continentiae dedit, propius ad vitam victumque accedit puriusque abluitur quam antea, nondum 60 vero cum iis cibum sumit. Postquam enim ostendit, an se continere possit, per duo alios annos tentantur eiusdem mores, et dignus ubi visus est, ita inter eos censetur. Priusquam autem cum iis convivatur, terribilibus iuramentis obstringitur, fore ut primum quidem divinum numen pie colat, tum erga homines 65 iustitiam custodiat nulloque modo quemquam iniuria afficiat, neminem autem, neque iniuriosum neque hostem, odio habeat, preces vero pro iis faciat, adiuvet semper iustos, fidem omnibus servet, maxime iis, qui imperium teneant — non enim sine deo accidere cuiquam dominationem — et si ipse dominetur, 70 ut nunquam superbiat potestate, neque prodigus sit vel ornatu maiore quam mos sit utatur; veritatem autem amet, eum vero,

κρίνεται. Πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἀψασθαι τροφῆς ὄρκους αὐτοῖς ὕμνουσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσῃν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξῃν (διαφυλάξῃν Porph.), καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψῃν τινὰ μήτε ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσῃν δὲ αἰεὶ τοὺς ἀδίκους καὶ συναγωνιῆσθαι (συναγωνίζεσθαι Porph.) τοῖς δικαίοις, τὸ πιστὸν αἰεὶ (πᾶσι μὲν Porph.) παρέξῃν πᾶσι, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν· οὐ γὰρ δίχα θεοῦ περιγίνεσθαι τινι (τισι Porph.) τὸ ἄρχῃν· καὶ αὐτὸς ἄρχῃ (ἄρχῃ Porph.), μηδὲ πώποτε ἐξυβρίζῃν (ἐξυβρίσαι Porph.) εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ (μὴ Porph.) ἐσθῆτα ἢ τινι πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι· τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν αἰεὶ

αὐτῶν C M

81. συμβαίνει] συμβαίνει C M

82. ὑπερη-

γανεύσασθαι] ὑπερηγανεύσεσθαι R. Scottus

82. 83. ἐπειθήσει]

An ἀγευθήσει? vel ἐσθήσει cum adiectivo, quod latet in syllaba ἀπ?

δὲ εἶναι, τὸν δὲ ψευδόμενον ἐλέγχειν, μηδὲ κλέπτειν, μηδὲ
 85 συνειδήσιν ἐπὶ ἀνόμῳ κέρδει μολύνειν, μηδὲν ἀποκρύπτειν τοὺς
 συναιρεσιώτας, ἑτέροις δὲ μηδὲν ἐξαιρεῖν, κἂν μέχρι θανάτου
 τις βιάζεται. Πρὸς τούτοις ὁμνυσι μηδενὶ μεταδοῦναι τῶν δογ-
 μάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβε. |

24. Τοιούτοις οὖν ὄρκους δεσμεύουσι τοὺς προσερχομέ-
 90 νους. Εἰ δὲ τις ἐν ἀμαρτηματί τιν[ι καταγνωσθ]ῆ, ἀποβάλ-
 λεται τοῦ τάγματος, ὃ δὲ ἀποβληθεὶς δεινῷ μόρῳ ἔσθ' ὅτε
 διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὄρκους καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος
 οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν.
 Ἐσθ' ὅτε οὖν τὸ σῶμα λιμῷ διαφθείρουσιν, [ὅθ]εν ἐν ἐσχάτοις
 95 ποτὲ ἐλεοῦσι πολλοὺς ἤδη ἐκλείποντας, αὐτῶν ἱκανὴν μέχρι
 θανάτου ἐπιτιμίαν ἡγούμενοι.

25. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· δικά-
 ζουσι δὲ συνελθόντες οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατόν, τὸ δὲ ὀρισθὲν
 ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Τιμῶσι δὲ τὸν νομοθέτην μετὰ τὸν θεόν,
 1 καὶ εἰ τις εἰς τοῦτον βλασφημήσει, κολάζεται. Τοῖς δὲ ἄρχουσι
 καὶ πρεσβυτέροις ὑπακούειν διδάσκονται. Εἰ δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 δέκα καθέζονται, οὐ λαλήσει εἰς, εἰ μὴ τοῖς ἑννέα δόξει. Καὶ

καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν (om Porph.) προβάλλεσθαι· χεῖ-
 ρας κλοπῆς καὶ ψυχὴν ἀνοσίῳ κέρδους καθαρὰν φυλάξαι, καὶ
 μήτε κρύψειν τι τοὺς αἰρετιστάς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μηνί-
 σαι, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζεται. Πρὸς (δὲ add Porph.)
 τούτοις ὁμνύουσι (ὁμνυσι Porph.) μηδενὶ μὲν μεταδοῦναι τῶν
 δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν (παρέλαβεν Porph.)·
 ἀφῆξασθαι δὲ ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς (τῆς
 om Porph.) αἰρέσεως αὐτῶν βιβλία καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνό-
 ματα. Τοιούτοις μὲν ὄρκους τοὺς προσίοντας ἐξασφαλίζονται.

8. Τοὺς δὲ ἐπ' ἀξιοχρεοῖς ἀμαρτημασιν ἀλόντας ἐκβάλ-
 λουσι τοῦ τάγματος, ὃ δὲ ἐκκριθεὶς οἰκτίστῳ πολλάνκις μόρῳ
 διαφθείρεται. Τοῖς γὰρ ὄρκους καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος
 (ἐνδεδεμένοι Porph.) οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις τροφῆς δύνα-
 ται (δύναται Porph.) μεταλαμβάνειν, ποηφαγῶν (ποηφαγοῦν-

86. Voce συναιρεσιώτης carent lexica. M. Nova Stephani edi-
 tio exempla affert ex Photii Bibliotheca.

uncis inclusas prorsus ablatas e C supplevit M
 δόγματος C

90. Litteras un-

91. τάγματος]
 94. ὅθεν]

93. Vox οὐδὲ paene tota periit. M

qui mentiatur, redarguat, neque furtum faciat, neque conscientiam iniquo quaestu polluat, ut nihil celet sectae suae consortes, aliis autem ut nihil prodat, etiamsi ad mortem usque crucietur. Praeterea iurat nemini se placita aliter traditurum atque ipse receperit.

24. Huiusmodi igitur iuramentis eos, qui ipsis accedunt, devinciunt. Sin vero quis peccati alicuius convictus fuerit, ex ordine eiicitur, eiectus autem nonnunquam terribili morte absumitur. Iuramentis enim et ritibus constrictus ne convictus quidem, quo reliqui fruuntur, particeps esse potest. Nonnunquam igitur corpus fame consumunt; quare, ubi ad extrema ventum est, interdum miserentur multorum iam morientium, sufficientem eorum ad mortem usque poenam existimantes. 85

25. Quoad iudicia autem diligentissimi sunt et iusti; iudicant autem congregati haud pauciores quam centeni, quod autem definitum est ab iis, immotum est. Venerantur autem legislatorem post deum, et si quis ei maledixerit, punitur. Principibus autem et senioribus obedire docentur; sin vero decem eodem loco considunt, nemo eorum loquetur, nisi novem reliquis placeat. Et ne exspuant in mediam et in dexte-

τες Porph.) δὲ καὶ λιμῶ τὸ σῶμα τηρόμενος διαφθείρεται (διαφθειρόμενοι ἀπόλλυνται Porph.). Διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον (ἀνάγκαις ἔλαβον Porph.), ἱκανὴν (τιμωρίαν δεδωκέναι νομίζοντες add Porph.) ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν (αὐτῶν om Porph.) τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἠγούμενοι (ἠγ. om Porph.).

9. Περὶ δὲ τὰς κρίσεις ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι· καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἐκατὸν συνελθόντες, τὸ δὲ ὀρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. Σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ βλασφημίῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ. Τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν ἐν καλῷ τίθενται. Δέκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἐννέα. Καὶ τὸ πτύσαι

In C duae litterae desunt. M
αὐτῶ C 99. ὑπ' ἀπ' C

95. ἐλεοῦσι] ἐλεῶσι C αὐτῶν]

τὸ πτύσαι δὲ εἰς μέσον καὶ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάττονται· τὸ δὲ
 5 τῷ σαββάτῳ ἀπέχεσθαι ἔργου φροντίζουσι μᾶλλον πάντων Ἰου-
 δαίων. Οὐ μόνον γὰρ τροφὰς αὐτοῖς προπαρασκευάζονται μιᾶς
 ἡμέρας πρὸς τὸ μὴ πῦρ ἄπειν, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος μεταυθέα-
 σιν, οὐδὲ ἀποπατίζουσι, τινὲς δὲ οὐδὲ | κλινιδίου χωρίζονται.
 Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις ἐπὶ ἀποπατίσαι θέλοιν, βόθρον
 10 ὀρύξαντες ποδιαῖον τῇ σκαλίδι (τοιοῦτον γὰρ ἔστι τὸ ἀξινάριον,
 ὃ τοῖς προσιούσι μαθητεύεσθαι πρῶτως διδόναι), καὶ περικα-
 λύψαντες τὸ ἱμάτιον ἰζάνουσι, φάσκοντες μὴ δεῖν ὑβρίζειν πᾶς
 αὐγὰς, ἔπειτα τὴν ἀνασκαφεῖσαν γῆν ἐπεμβάλλουσιν εἰς τὸν
 βόθρον, καὶ τοῦτο ποιούσιν ἐκλε[γόμενοι] [τοὺς] ἐρημοτέρους
 15 τόπους. Ἐπὶ δὲ τοῦτ[ο ποιήσωσιν], εὐθὺς ἀπολούνται ὡς
 μαινοῦσης τῆς ἐκκρίσεως.

26. Διήρηνται δὲ [κα]τὰ [χρ]όνον καὶ οὐχ ὁμοίως τὴν
 ἄσκησιν φυλάττουσιν, εἰς τέσσαρα μέρη διαχωρισθέντες. Ἐτεροι
 γὰρ αὐτῶν τὰ ὑπὲρ τὸ δέον ἀσκοῦσιν, ὡς μηδὲ νόμισμα βα-
 20 σταίνειν, λέγοντες μὴ δεῖν εἰκόνα ἢ φέρειν ἢ ὄραν ἢ ποιεῖν.
 Διὸ οὐδὲ εἰς πόλιν τις αὐτῶν εἰσπορεύεται, ἵνα μὴ διὰ πύλης
 εἰσέλθῃ, ἐφ' ἣ ἀνδριάντες ἔπεισιν, ἀθέμιτον τοῦτο ἡγούμενοι
 τὸ ὑπὸ εἰκόνας παρελθεῖν. Ἐτεροι δὲ ἐπὶ ἀκούσωσιν ἵνα
 περὶ Θεοῦ διαλεγόμενοι καὶ τῶν τούτου νόμων, εἰ ἀπερίτμητος
 25 εἴη, παραφυλάξας τὸν τοιοῦτον ἐν τόπῳ τινὶ μόνον, φονεύειν
 ἀπειλεῖ εἰ μὴ περιτμηθεῖ. ὅς εἰ μὴ βούλοιο πεῖθεσθαι, οὐ
 φείδεται, ἀλλὰ καὶ σφάζει. Ὅθεν ἐκ τοῦ συμβαίνοντος τὸ ὄνομα
 προσέλαβον, Ζηλωταὶ καλούμενοι, ὑπὸ τινῶν δὲ Σικαίριοι. Ἐτε-
 30 αἰκίζοιτό τις ἢ καὶ ἀναιροῖτο. Τοσοῦτον δὲ οἱ μετέπειτα ἐλάτ-

δὲ εἰς μέσους ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται· καὶ ταῖς ἑβδο-
 μάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι διαφορώτατα Ἰουδαίων ἀπάντων. Οὐ
 μόνον γὰρ τροφὰς ἐναντοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν,
 ὡς μηδὲ πῦρ ἐναύοιεν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι
 μετακινήσαι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. Ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέ-
 ραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι — τοιοῦ-
 τον γὰρ ἔστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυστά-
 τοις —, καὶ περικαλύψαντες θοιματίῳ, ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρί-

4. φυλάττωνται C 6. αὐτοῖς] αὐτοῖς C προπαρα-
 σκευάζονται] παρασκευάζονται C M 9. ἀποπατίσαι] ἀποπατίσαι

ram partem cavent; ut vero die sabbati ab opere se abstineant, curant magis quam omnes Iudaei. Nam non solum cibos sibi praeparant uno die ante, quominus ignem accendant, sed ne vas⁹⁵ quidem loco movent, neque alvum exonerant, nonnulli autem ne surgunt quidem e lectulo. Caeteris vero diebus si alvum exonerare velint, scrobem pedalem postquam foderunt rastro — nam talis quaedam dolabella illa est, quam iis, qui ad disciplinam accedunt, primo tradunt — circumtexeruntque pal-¹lio, subsidunt dictitantes non contumeliam luci esse faciendam, deinde effossam terram superiniiciunt in scrobem, idque faciunt eligentes sibi loca desertiora. Ubi autem id fecerunt, continuo abluuntur, quasi egestio polluat. ⁵

26. Discreti autem sunt temporis progressu, neque eodem modo disciplinam custodiunt, in quattuor partes cum sint divisi. Alii enim eorum nimis religiosi sunt, ita ut ne numisma quidem tractent, dicentes non oportere quemquam imaginem neque ferre neque spectare neque conficere. Qua-¹⁰propter ne ingreditur quidem in oppidum quisquam eorum, ne per portam intret, cui statuae impositae sint, quia nefas esse existimant sub imaginibus praeterire. Alii autem ubi audiverunt aliquem de deo disserentem eiusque legibus, si non sit circumciscus, cum deprehenderit talem hominem alicubi solum,¹⁵ necem comminatur, nisi circumcidatur; cui, nisi obtemperare velit, non parcat, immo vero et trucidat eum. Quare ex accidenti cognomen traxerunt, Zelotae appellati, a quibusdam autem Sicarii. Alii autem eorum neminem dominum appellant praeter deum, etiamsi quis eos cruciet vel etiam interimat. Adeo²⁰

ζοιεν τοῦ Θεοῦ, θακεύουσιν εἰς αὐτόν, ἔπειτα τὴν ἀνορυχθεῖσαν γῆν ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. Καίπερ δὲ φυσικῆς οὔσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον.

10. *Διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως εἰς μοίρας τέσσαρας· καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων*

C: ἀποπατῆσαι susp. M 14—17. Uncis inclusa in C prorsus ablata sunt. M 16. μαινούσης] μὴ αἰνούσης C 18—30. Sequentia non habet Iosephus. M 22. ἐφ' ἧ] ἐφ' ἣν C 26. εἰ μὴ] εἰμι C

τους τῆ ἀσκήσει γεγένηται, ὥστε τοὺς τοῖς ἀρχαίοις εἶθεσιν ἐμμένοντας μηδὲ προσψάειν αὐτῶν, ὧν εἰ ψάσαιεν, εὐθέως ἀπολούνται, ὡς τινος ἀλλοφύλου ψάσαντες. Εἰσὶ δὲ καὶ μακρόβιοι οἱ πλείστοι, ὥστε καὶ πλέον ἑκατὸν ἔτεσι ζῆν. Φασὶν 35 οὖν εἶναι αἴτιον τό τε τῆς ἄκρας θεοσεβείας καὶ τῷ καταγνωσθῆναι ἀμέτρως προσφέρεσθαι ἐγκρατιστὰς εἶναι καὶ ἀοργήτους. Θανάτου δὲ καταφρονοῦσι χαίροντες, ἠνίκα μετὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς τελευτῶσιν· εἰ δὲ καὶ αἰκίζοιτό τις τοὺς τοιούτους, ἵνα ἢ τὸν νόμον δυσφημήσῃ ἢ εἰδωλόθυτον φάγῃ, οὐ π[οι]ήσῃ 40 ὑπομένων θανεῖν καὶ βασάνους βαστάσαι, ἵνα τὸ συνειδὸς μὴ παρέλθῃ.

27. Ἐρρωται δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ ὁ τῆς ἀναστάσεως λόγος· ὁμολογοῦσι γὰρ καὶ τὴν σάρκα ἀναστήσεσθαι καὶ ἔσεσθαι ἀθάνατον, ὃν τρόπον ἤδη ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, ἣν χωρι- 45 σθεῖσαν νῦν φασιν εἰς ἓνα χῶρον εὔπνου καὶ φωτεινὸν ἀναπαύεσθαι ἕως κρίσεως, ὃν χῶρον Ἕλληνες ἀκούσαντες μακάρων νήσους ὠνόμασαν. Ἀλλὰ καὶ ἕτερα τούτων δόγματα πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων σφετερισάμενοι ἰδίας δόξας συνεστήσαντο. Ἔσα

ἐλαττοῦνται, ὥστε, εἰ ψάσαιεν αὐτῶν, ἐκείνους ἀπολούεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφυρέντας. Καὶ μακρόβιοι μὲν, ὡς τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν παρατείνειν ἔτη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοί γε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. Καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον, εἰ μετ' εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. Διήλεγξε δ' αὐτῶν ἐν ἅπασιν τὰς ψυχὰς ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος· ἐν ᾧ στρεβλούμενοι καὶ λυγιζόμενοι καίόμενοι τε καὶ κλώμενοι καὶ διὰ πάντων ὀδεύοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγῳσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδέτερόν τι ὑπέμειναν παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαί ποτε τοὺς αἰκιζομένους ἢ δακρῦσαι. Μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι καὶ κατειρωνευόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων εὐθυμοὶ τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι.

11. Καὶ γὰρ ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἡδε ἡ δόξα· φθαρτὰ

31. γεγένηται C 32. προσψάειν] πρὸς ψάειν C ψάσαιεν Saupprius: ψάσαιεν C M 34. ἑκατὸν] ἑκτὸν C 35. 36. αἴτιον — ἐγκρατιστὰς] αἴτιον τῆς ἄκρας θ. καὶ τοῦ τῷ κατ. ἁ. πρ. τὸ ἐγκρατιστὰς?: αἴτιον τό τε τ. ἁ. θ. καὶ

aulem aetate posteriores a disciplinae severitate defecerunt, ut ii, qui in priscis moribus permanent, eos ne attingant quidem; quos si forte contigerint, ilico abluuntur, quasi alienigenam quem contigerint. Sunt autem et longaevi plerique, ita ut vel plus quam centum annos vivant. Aiunt igitur caussam esse 25 eximiae istius pietatis immodicique, quo ad martyrium feruntur, studii, quod continentes sint iraeque temperent. Mortem autem contemnunt, gaudentque quando bonae mentis sibi consci diem obeunt. Etiam si vero quis cruciet hosce, ut vel legi maledicat, vel comedat, quod idolis immolatum est, non fa- 30 ciet, sustinens mori et cruciatus perferre, ne conscientiam suam violet.

27. Valet autem apud eos et resurrectionis dogma; profitentur enim et carnem resurrecturam immortalemque esse futuram, quomodo iam immortalis sit anima, quam separatam 35 nunc aiunt in uno loco bene ventilato et luculento quiescere usque ad iudicium, quem locum Graeci cum audiverint beatorum insulas appellaverunt. Sed et alia eorum dogmata postquam sibi vindicaverunt multi Graecorum, suas opiniones con-

μὲν εἶναι τὰ σώματα καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους αἰεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν, ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας αἰθέρος, ὡς περ εἰρκταῖς τοῖς σώμασιν ἴγγί τινι φυσικῇ κατασπωμέναις· ἐπειδὴν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷα δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμέναις τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. Καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ὁμοδοξοῦντες παισὶν Ἑλλήνων ἀποφαίνονται τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν δίαιταν ἀποκεῖσθαι καὶ χῶρον οὔτε ὄμβροισι οὔτε νιφετοῖς οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὄν ἐξ ὠκεανοῦ πραῦς αἰεὶ ζέφυρος ἐπιπνέων ἀναψύχει· ταῖς δὲ φάυλαις ζοφώδη καὶ χειμέριον ἀφορίζονται μυχόν, γέμοντα τιμωριῶν ἀδιαλείπτων. Δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν Ἕλληνας τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἤρωας καὶ ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀνατεθειμέναις, ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς καθ' ἄδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἐνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, Σι-

τὸ κατὰ [πάντα] ἀγνώως δὴ καὶ εὐμέτρως πρ. καὶ ἐγκρατιστὰς ingeniose conī. Sauppīus 35. καταγνωσθῆναι] καταγνωσθῆ C 39. ποιήσει] π . . ἴσει duabus litteris ablatis C: πονήσει M 45. φασιν] ἔστιν C M

γὰρ ἢ κατὰ τούτους ἄσκησις περὶ τὸ θεῖον ἀρχαιοτέρα πάντων
 50 ἔθνων, ὡς δείκνυσθαι πάντας τοὺς περὶ θεοῦ εἰπεῖν τετολμη-
 κότητας ἢ περὶ τῆς τῶν ὄντων δημιουργίας μὴ ἐτέρωθεν παρε-
 ληφέναι τὰς ἀρχὰς ἢ ἀπὸ τῆς Ἰουδαϊκῆς νομοθεσίας, ὧν μάλ-
 ιστα Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Σιοῦ παρ' Αἰγυπτίοις τού-
 τοις μαθητευθέντες παρέλαβον. Λέγουσι δὲ καὶ κρίσιν ἔσεσθαι
 55 καὶ τοῦ παντός ἐκπύρωσιν, καὶ τοὺς ἀδίκους κολασθήσεσθαι
 εἰσαεῖ. | Ἀσκεῖται δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ προφητεύειν καὶ προλέγειν
 τὰ ἐσόμενα.

28. Ἔστι μὲν οὖν καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν τάγμα, τοῖς μὲν
 αὐτοῖς ἡθεσι καὶ διαίτη χρώμενοι, ἐνὶ δὲ τούτων ἐνδιαλλάτ-
 60 τουσι, τῷ γαμεῖν, δεινόν τι λέγοντες δρᾶν τοὺς ἀ[πο]ποιήσαν-
 τας γάμου· πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τοῦ βίου γίνεσθαι τοῦτο, καὶ
 μὴ δεῖν ἐκκόπτειν τὴν τῶν τέκνων διαδοχὴν φάσκοντες, ὡς εἰ
 πάντες τοῦτο φρονήσειαν, ἐκκοπήσεσθαι ῥαδίως τὸ πᾶν γένος
 ἀνθρώπων. Δοκιμάζουσι μέντοι τριετία τὰς γαμετάς· ἐπὶ δὲ
 65 τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς [πεῖρα]ν τοῦ δύνασθαι ἴκτιν, οὕτως
 ἄγονται. Ταῖς ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐπιδεικνύμενοι τὸ μὴ
 δι' ἡδονὴν γαμεῖν, ἀλλὰ διὰ τέκνων χρείαν. Ὁμοίως δὲ καὶ
 αἱ γυναῖκες ἀπολούονται καὶ αὐταὶ ἐπένδυμα ἐνδυόμεναι λι-
 νοῦν, ὃν τρόπον οἱ ἄνδρες τὰ περιζώματα. Ταῦτα μὲν οὖν [τὰ]
 70 κατὰ Ἑσσηνοῦς.

Ἐτεροι δὲ καὶ αὐτοὶ τῶν Ἰουδαίων ἔθων ἀσκηταὶ καὶ κατὰ

σύφους καὶ Ταντάλους καὶ Ἰξίονας καὶ Τιτυοῦς, πρῶτον μὲν
 αἰδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς προτροπὴν ἀρετῆς
 καὶ κακίας ἀποτροπὴν· τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ
 τὸν βίον ἀμείνους ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν, τῶν τε
 κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, προσδοκῶντων, εἰ καὶ
 λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὴν διάλυσιν ἀθάνατον τιμωρίαν
 ὑφέξειν. Τάδε μὲν οὖν Ἑσσηνοὶ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσαν,
 ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἀπαξ γευσάμενοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγ-
 καθιέντες.

12. Εἰσὶ δὲ ἐν αὐτοῖς, οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν
 ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς καὶ διαφόροις ἀγνεῖαις καὶ προ-

51. περὶ τῆς] τῆς περὶ C M 56. τὸ προφ.] καὶ τὸ προφ.? Saupprius
 58. Ἑσσηνῶν C 59. 60. ἐνδιαλάττουσι C 60. λέγοντες] λέγοντος C
 60. 61. ἀ[πο]ποιήσαντας] Litterae po prorsus ablatae, M 65. [πεῖρα]ν]

flaverunt. Est enim eorum cultus divini numinis vetustior 40 omnibus populis, ita ut appareat omnes, qui de deo loqui ausi sunt vel de mundi fabrica, non aliunde tradita accepisse initia, quam a Judaica legislatione, quorum inprimis Pythagoras et Stoici apud Aegyptios ab iis edocti acceperunt. Dicunt autem et iudicium esse futurum et universi deflagrationem et iniustos 45 punitum iri in aeternum. Colitur autem inter eos vaticinatio et praedictio rerum futurarum.

28. Est igitur et alius Essenorum ordo, qui iisdem moribus et victu utuntur, hac una autem in re ab iis differunt, quod matrimonium ineunt, cum dicant aliquid immane facere 50 eos, qui matrimonium abrogaverint; in vitae interitum id cedere, neque esse excidendam liberorum successionem dictitantes, cum, si omnes idem sentirent, facile excideretur universum genus hominum. Tentant tamen per triennium nuptas, cum autem ter purgatae sint, ad explorandum, num parere 55 possint, ita eas in matrimonium ducunt. Cum gravidis rem non habent, ostendentes se non voluptatis causa matrimonium inire, sed propter liberorum usum. Simili autem modo etiam mulieres abluuntur ipsae quoque veste indutae linthea, sicuti viri perizoniis. Haec igitur sunt, quae ad Essenos 60 spectant.

Alii autem et ipsi Iudaeorum mores colunt et quoad ge-

φητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδοτριβούμενοι, σπάνιον δὲ εἶ ποτε ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχῆσουσιν.

13. Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Ἑσσηνῶν τάγμα, ὃ διαίταν μὲν καὶ ἔθνη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστῶς δὲ τῆ κατὰ γάμον δόξῃ. Μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τοῦ βίου μέρος, τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δέ, εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. Λοκιμάζοντες μέντοι τριετία τὰς γαμετάς, ἐπειδὴν τρεῖς καθαρῶσιν εἰς πείραν τοῦ δύνασθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται. Ταῖς δὲ ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐκδεικνύμενοι τὸ μὴ δι' ἡδονὴν ἀλλὰ τέκνων χρεῖαν γαμεῖν. Λουτρὰ δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομέναις

Iacuna ex Iosepho expleta
om C M

70. ἑσσηνούς C

68. ἐπένδυμα] ἐπ' ἕνα C

71. ἐθῶν] ἐθνῶν C

69. τὰ

γένος καὶ κατὰ νόμους Φαρισαῖοι καλούμενοι, ὧν τὸ μὲν πλεῖστον μέρος ἐστὶ κατὰ πάντα ἰόπον, πάντων μὲν Ἰουδαίων καλουμένων, διὰ δὲ τὰς ἰδίως δοξαζομένας γνώμας ὀνόμασι κυ-
 75 ρίοις ἐπικαλουμένων. Οὗτοι μὲν οὖν τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν διακρατοῦντες, ἐπὶ τοῖς κατὰ νόμον καθαροῖς καὶ μὴ καθαροῖς ἐπὶ νεῖκος ἐξετάζοντες διαμένουσι· τὰ τε τοῦ νόμου ἐρμηνεύουσι, διδασκάλους εἰς ταῦτα προβιβάζοντες. Οὗτοι εἰμαρμένην εἶναι λέγουσι, καὶ τινὰ μὲν κατ' ἐξουσίαν εἶναι, τινὰ δὲ κατὰ τὴν|
 80 εἰμαρμένην, ὡς τινὰ μὲν ἐφ' ἡμῖν, τινὰ δὲ τῆς εἰμαρμένης, θεὸν δὲ πάντων εἶναι αἴτιον, καὶ μηδὲν ἄνευ θελήματος αὐτοῦ διοικεῖσθαι ἢ συμβαίνειν. Οὗτοι καὶ σαρκὸς ἀνάστασιν ὁμολογοῦσι καὶ ψυχὴν ἀθάνατον καὶ κρίσιν ἔσομένην καὶ ἐκπύρωσιν, καὶ δικαίους μὲν ἀφθάρτους ἔσσεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς-
 85 αεὶ κολασθήσεσθαι ἐν πυρὶ ἀσβέστῳ.

29. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ Φαρισαῖοι. Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἰμαρμένην ἀναιροῦσι, [καὶ] τὸ[ν θεόν] μηδὲν τι κακὸν δοῦν ἢ ἐφορᾶν ὁμολογοῦσιν, εἶναι δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἐξουσίας τὸ αἰρεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν. Ἀνάστασιν δὲ ἀρνοῦνται οὐ
 90 μόνον σαρκὸς, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν μὴ διαμένειν νομίζουσι· [ταύτη δὲ] εἶναι μόνον τὸ ζῆν, καὶ τοῦτο δὲ εἶναι οὐ χάριν ἐγένετο ἄνθρωπος, ἐν δὲ τούτῳ πληροῦσθαι τὸν τῆς ἀναστάσεως λόγον, ἐν τῷ καταλείψαντας ἐπὶ γῆς τὰ τέκνα τελευτᾶν· μετὰ δὲ θάνατον μηδὲν ἐλπίζειν παθεῖν ἢ κακὸν ἢ ἀγαθόν· λύσιν γὰρ
 95 ἔσσεσθαι καὶ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι χωρεῖν τὸν ἄνθρωπον, καθ' ὃ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα. Ὅ,τι δ' ἂν δράσῃ ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ κακόν, ἀνθρώποις κἂν διαλλαχθῆ, κε-

ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. Τοιαῦτα μὲν ἔειπεν τοῦδε τοῦ τάγματος.

14. Δύο δὲ τῶν προτέρων Φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα καὶ τὴν πρώτην ἐπάγοντες αἵρεσιν, εἰμαρμένην τε καὶ θεῶν προσάπτουσι πάντα, καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια καὶ μὴ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀν-

74. 75. κυρίοις] καιρίοις C 77. ἐπὶ νεῖκος] ἐπιεικὸς C: ἐπιεικῶς M
 87. Litterarum uncis inclusarum tenuissima vestigia in C supersunt. Restituimus ex Iosepho. M 88. ἐξουσίας] ἐξουσίαν C M, qui corrigendum esse putat τοῦ αἴρ.
 90. 91. ταύτη δὲ R. Scottus: ταύτην δὲ C M, qui exesorum vocabulorum satis certa vestigia

nus et quoad leges Pharisaei appellati, quorum maxima pars omnibus locis est, cum omnes quidem Iudaei appellentur, propter singulares autem opiniones suas propriis nominibus ⁶⁵ vocentur. Hi igitur vetustam traditionem firmiter tenentes de iis, quae secundum legem munda sint immundaque, non desinunt litigiose disceptare, legisque sententiam interpretantur magistros ad ista studia producentes. Hi fatum esse aiunt, et aliqua arbitrio esse relicta, aliqua autem fato regi, ita ut ⁷⁰ aliqua penes nos sint, aliqua autem e fato pendeant, deum autem universarum rerum esse auctorem nihilque sine eius voluntate dispensari vel evenire. Hi etiam carnis resurrectionem profitentur et animam esse immortalem et iudicium futurum et deflagrationem, et iustos nunquam perituros esse, ⁷⁵ iniustos autem in perpetuum punitum iri in igne inextinguibili.

29. Haec igitur et Pharisaei. Sadducaeii autem fatum tollunt, et deum nihil mali agere vel providere profitentur, esse autem in hominum potestate electionem boni aut mali. Resurrectionem vero negant non solum carnis, sed etiam ani- ⁸⁰ mam non permanere opinantur; hic autem tantum esse vitam, et hanc esse causam cur homo factus sit, hac autem re expleri resurrectionis notionem, quod relictis in terra filiis vitam finiamus; post mortem autem nullam esse spem patiendi vel malum vel bonum, solutum enim iri et animam et cor- ⁸⁵ pus et ad nihilum venire hominem sicuti etiam reliqua animalia. Quidquid autem homo in hac vita fecerit mali, dummodo hominibus reconciliatus sit, lucrifecit, cum hominum

ἄνθρωποις κείσθαι, βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον καὶ τὴν εἰμαρμένην, ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην, τὴν δὲ τῶν φαύλων ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. Σαδδουκαῖοι δέ, τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἰμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι καὶ τὸν θεὸν ἔξω τοῦ δρᾶν τι κακὸν ἢ μὴ δρᾶν τίθενται· φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων

adesse affirmat: ἐπὶ γῆς? 92. ἐν δὲ τούτῳ] ἐν δὲ τῷ C: ἐνὶ δὲ τῷ M. Sicuti nos etiam R. Scottus coniecit 97. ἄνθρωπος ἐν] ἄνθρωπον ἐν susp. M ἀνθρώποις κἄν] ἄνθρωπος καὶ C M: ἀνθρώποις ἂν Sauppis διαλαχθῆ C

κέρδηκε, τὴν ὑπὸ ἀνθρώπων διαφυγῶν κόλασιν· ὅ,τι δ' ἂν κη-
σῆται καὶ πλουτήσας δοξασθῆ, τοῦτο κεκέρδηκε· μέλειν δὲ θεῶ
1 μηδὲν τῶν κατὰ ἕνα. Καὶ οἱ μὲν Φαρισαῖοι φιλάλληλοι, οἱ δὲ
Σαδδουκαῖοι φίλαντοι. Αὕτη ἡ αἵρεσις περὶ τὴν Σαμάρειαν
μαῖλλον ἐκρατύνθη. Καὶ αὐτοὶ δὲ τοῖς τοῦ νόμου ἔθεσι προσ-
έχουσι, λέγοντες δεῖν οὕτω ζῆν, ἵνα καλῶς βιώσῃ καὶ | τέκνα
5 ἐπὶ γῆς καταλείπη. Προφήταις δὲ οὐ προσέχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ
ἑτέροις πρὸ σοφοῖς, πλὴν μόνῳ τῷ διὰ Μωσέως νόμῳ, μηδὲν
ἐρμηνεύοντες. Ταῦτα μὲν οὖν, ἃ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αἵρε-
τίζουσιν.

30. Ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὰς παρὰ Ἰουδαίοις διαφορὰς ἐκτε-
10 θείμεθα, εὐλογον δοκεῖ καὶ τὴν ἀσκησιν τῆς τούτων θεοσεβείας
μὴ παρασιωπᾶν. Ἔστι μὲν οὖν ἡ κατὰ πάντας Ἰουδαίους κατὰ
τὴν θεοσέβειαν πραγματεία τετραχῆ, θεολογική, φυσική, ἠθική,
ἱερουργική. Καὶ τὸν μὲν θεὸν ἕνα εἶναι λέγουσι, δημιουργόν
τε τοῦ παντός καὶ κ[ύριον], ποιήσαντα πάντα οὐ πρότερον
15 ὄντα], οὐδὲ ἕκ κινος ὑποκειμένης συγχρόνου οὐσίας, ἀ[λλὰ θ]ε-
λήσαντα καὶ κτίσαντα, εἶναί τε ἀγγέλους, καὶ τούτους γενομέ-
νους πρὸς λειτουργίαν τῆς κτίσεως, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα ἐξουσια-
σικὸν πρὸς δόξαν καὶ αἴνον θεῶ ἀεὶ παραμένον· τὰ πάντα
δὲ ἐν τῇ κτίσει αἰσθησιν ἔχειν καὶ μηδὲν εἶναι ἄψυχον. Ἦθους
20 τε ἀντιποιοῦνται σεμνοῦ καὶ σώφρονος βίου, καθὼς ἔστιν ἐκ
τῶν νόμων ἐπιγνώναι. Ταῦτα δὲ πάλαι ἀκριβαζόμενα ἦν παρ'
αὐτοῖς, ἀρχῆθεν, [οὐ] νεωστὶ τὸν νόμον παρειληφόσιν, ὡς τὸν ἐν-
τυγχάνοντα καταπλαγῆναι ἐπὶ τισαύτῃ σωφροσύνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ
τοῦ περὶ τὸν ἀνθρώπου νομοθετουμένου ἡθους. Ἱερουργική δὲ
25 λειτουργία ἄκρως ἐξήσκητο παρ' αὐτοῖς εὐσχημόνως πρὸς τὸ
θεῖον προσφερομένη, καθὼς τοῖς βουλομένοις ῥαδίῳ ἔστιν ἐν-
τυχοῦσι τῇ περὶ τούτων ἐξαγορευούσῃ βίβλῳ μαθεῖν, ὡς σεμνῶς

ἐκλογῆ τό τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι, καὶ τὸ κατὰ
γνώμην ἐκάστω τούτων ἐκατέρῳ προσιέναι. Ψυχῆς τε τὴν δια-
μονὴν καὶ τὰς καθ' ἑαυτὸν τιμωρίας καὶ τιμὰς ἀναιροῦσι. Καὶ
Φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν

98. διαφυγῶν] διὰ φυγῶν
ἕνα] Fortasse κατὰ γῆν vel κάτω

κύριον] κτίστην susp. R. Scottus: κόσμον Roesperus: καὶ fortasse his
exaratum fuisse putat M

99. μέλειν] μέλλειν C

9. 10. ἐκτεθήμεθα C

15. ὄντα] Lacunam explevit M

1. κατὰ

14.

18.

poenam subterfugerit; quidquid autem quaesiverit et ditescens excelluerit, hoc lucrifecit; nihil autem curare deum eorum⁹⁰ quae ad singulos attinent. Et Pharisei quidem sui invicem amantes sunt, Sadducaeii autem sui ipsorum. Haec secta in Samaria admodum praevaluit. Et ipsi vero ad legis mores se applicant, dicentes oportere quemque ita vivere, ut pulchre vivat et filios in terra relinquat. Ad prophetas autem non se⁹⁵ applicant, neque ad ullos alios sapientes, nisi solum ad Mosis legem, nihil interpretantes. Haec igitur sunt, quae et Sadducaeii diligunt.

30. Quoniam igitur et quae inter Iudaeos sunt differentias exposuimus, congruens mihi esse videtur, etiam cultum¹ eorum divinum silentio non praetermittere. Est igitur apud Iudaeos in universum doctrina de cultu divino quadruplex: theologica, naturalis, moralis, hierurgica. Et deum quidem unum esse aiunt, et opificem universi et dominum, qui fecerit⁵ universa, cum antea non fuerint, neque ex subiacente quadam substantia coaeva, sed volens et creans, et esse angelos eosque factos ad ministrandum rebus creatis, verum esse etiam spiritum quendam potentem ad celebrandum et laudandum apud deum semper permanentem; omnia autem in rebus creatis sen-¹⁰sum habere, nihilque esse inanime. Et moribus student honestis modestaeque vitae, sicuti ex legibus cognoscere licet. Haec autem olim accurate definita erant apud ipsos, qui antiquitus, non nuper legem traditam acceperunt, ita ut lector stupescat in tanta modestia et accurata diligentia morum homini¹⁵ lege sanctorum. Hierurgicum autem ministerium summo opere excultum est apud eos, decenter numini divino accommodatum, sicuti iis qui volunt, si librum, qui de his rebus agit, legunt,

*ἀσκοῦντες, Σαδδουκαίων δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώ-
τερον, αἱ τε ἐπιμιξίαι πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς, ὡς πρὸς
ἀλλοτρίους. Τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν Ἰουδαίῳ φιλοσοφούν-
των εἶχον εἰπεῖν.*

παραμένον· τὰ] παραμένοντα· C M 21. 22. παρ' αὐτοῖς, ἀρχῆθεν,
οὐ νεωστὶ Saupprius: παρὰ τοῖς ἀρχῆθεν νεωστὶ C M, qui in hoc verbo
latere suspicatur ἐν ὄρει

καὶ ὅσως τῷ θεῷ ἀπαρχόμενοι τῶν παρ' αὐτοῦ δεδωρημένων
 εἰς χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν ἀνθρώπων, κελευόμενοι εὐτάκτως
 30 καὶ παραμόνως ἐλειτούργουν. Τούτων δέ τινα οἱ Σαδδουκαῖοι
 ἀπαγορεύουσιν· οὐ γὰρ βούλονται ἀγγέλους ἢ | πνεύματα ὑπάρ-
 χειν. Οἱ δὲ πάντες ὁμοίως Χριστὸν προσδέχονται, τοῖ μὲν
 νόμου καὶ τῶν προφητῶν παρεσόμενον προκηρυξάντων, τῶν δὲ
 Ἰουδαίων τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας μὴ ἐπιγνόντων, [ὡς] ἐπιμέ-
 35 νειν τὴν ὑπόνοιαν τοῦ δοκεῖν μὴ τὰ εἰ[ρημένα] περὶ τῆς παρου-
 σίας τετελέσθαι, προσδοκᾶν δὲ ἤδη Χριστὸν παρεσόμενον διὰ
 τὸ παρόντα μὴ ἐπεγνωκέναι, καὶ τὰ σύμβολα τῶν καιρῶν τοῦ
 ἤδη παραγεγονέναι ὀρῶντας ταράττεσθαι, αἰδεῖσθαι τε ὁμολο-
 γεῖν ἐληλυθέναι, ἐπεὶ αὐτόχειρες αὐτοῦ γεγένηται, ἀγανακτοῦν-
 40 τες ἐλεγχόμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τοῖς νόμοις μὴ ὑπήκουσαν. Καὶ
 τὸν μὲν οὕτως ἀποσταλέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Χριστὸν οὐκ εἶναι
 τοῦτον λέγουσιν· ἐλεύσεσθαι δὲ ἕτερον, τὸν οὐκ ὄντα, εἰς ὃν
 τὰ μὲν σύμβολα ἐκ μέρους, ὅσα ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται προ-
 ἔφηναν, ὁμολογοῦσι, τινὰ δὲ καὶ πλανώμενοι νομίζουσι· γένε-
 45 σιν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐσομένην λέγουσιν ἐκ γένους Δαβὶδ, ἀλλ'
 οὐκ ἐκ παρθένου καὶ ἁγίου πνεύματος, ἀλλ' ἐκ γυναικὸς καὶ
 ἀνδρός, ὡς πᾶσιν ὄρος γεννᾶσθαι ἐκ σπέρματος, φάσκοντες
 τοῦτον ἐσόμενον βασιλέα ἐπ' αὐτούς, ἄνδρα πολεμιστὴν καὶ
 δυνατὸν, ὃς ἐπισυνάξας τὸ πᾶν ἔθνος Ἰουδαίων, πάντα τὰ
 50 ἔθνη πολεμήσας, ἀναστήσει αὐτοῖς τὴν Ἱερουσαλήμ πόλιν βασι-
 λίδα, εἰς ἣν ἐπισυνάξει ἅπαν τὸ ἔθνος, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ ἀρ-
 χαῖα ἔθνη ἀποκαταστήσει βασιλεῦον καὶ ἱερατεῦον καὶ κατοικοῦν
 ἐν πεποιθήσει ἐν χρόνοις ἱκανοῖς· ἔπειτα ἐπαναστήναι κατ'
 αὐτῶν πόλεμον ἐπισυναχθέντων· ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ πεσεῖν
 55 τὸν Χριστὸν ἐν μαχαίρῃ, ἔπειτα μετ' οὐ πολὺ τὴν συντέλειαν
 καὶ ἐκπύρωσιν τοῦ παντὸς ἐπιστήναι, καὶ οὕτως τὰ περὶ τὴν
 ἀνάστασιν | δοξαζόμενα ἐπιτελεσθῆναι, τὰς τε ἀμοιβὰς ἐκάστω
 κατὰ τὰ πεπραγμένα ἀποδοθῆναι.

31. Δοκεῖ μὲν ἡμῖν ἱκανῶς τὰ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ
 60 βαρβάρων δόγματα ἐκτεθεῖσθαι, μηδὲν δὲ ἀπολελοιπέναι μήτε

31. βούλονται] βούλονται C 33. προφητῶν] προφητῶν τὸν? Sauppriaus
 προκηρυξάντων, τῶν] προκηρυξάντων. Τῶν C M 34. ἐπιγνόντων, ὡς] ἐπι-
 γνόντων C M: ἐπιγνόντων, ἐγένετο coni. Roepertus 35. Syllabae ρημένα
 ablatae. M 37. τὸ παρόντα] τὸ τὸν παρόντα? 39. Scripsimus ἐληλυ-
 θέναι. Initio lacunae ε, in fine αι, et paullo ante accentus conspicitur. M

facile est cognitu, quam honeste et religiose deo offerentes primitias eorum, quae ab ipso in usum et commodum hominum donata sunt, eius iussu ordinate et assidue ministraverint. Horum autem aliqua Sadducaeii negant; nolunt enim angelos vel spiritus extare. Omnes autem simili modo Christum expectant, cum lex et prophetae adventurum praenunciaverint, Iudaei autem tempus eius adventus non agnoverint, ita ut remaneat suspicio putantibus, ea, quae de adventu eius dicta sunt, non esse impleta, exspectent autem iam adventurum Christum, quia eum cum advenit non agnoverint, et signa temporum quod iam adfuerit videntes perturbentur et pudeat eos confiteri eum venisse, quoniam suis manibus eum necaverint, indignati cum ab eo convincerentur, quod legibus non obedivissent. Et eum, qui ita missus est a deo, hunc Christum non esse dicunt, venturum autem esse alium, qui nondum extet, in quem cadere signa ex parte, quotquot lex et prophetae praemonstraverunt, confitentur, aliqua autem etiam errabundi opinantur; namque generationem eius futuram esse dicunt ex genere David, non autem e virgine et spiritu sancto, sed e muliere et viro, sicuti omnibus definitum sit generari ex semine, fatentes hunc futurum esse regem super ipsos, virum belligerantem ac potentem, qui, ubi congregaverit univ-
ersum populum Iudaeorum omnesque populos bello persecutus fuerit, instaurabit iis Hierosolyma urbem regiam, in quam congregabit universum populum et rursus ad priscos mores reducet fungentem regio et sacerdotali munere et habitantem in confidentia per satis longa tempora; tum insurrecturum esse bellum contra eos congregatos; in illo bello casurum esse Christum per gladium; tum haud ita multo post successuram esse consummationem ac deflagrationem universi, et ita quae de resurrectione opinantur perfectum iri, mercedesque cuique prout egerit tributum iri.

50

31. Videntur nobis sufficienter omnium et Graecorum et barbarorum placita esse exposita, nihilque remansisse irrefuta-

ἐπει] ἐπὶ C 42. 43. εἰς ὃν τὰ] εἰς ὄντα C M 43. ἐκ μέρους]
 Exciditne vocabulum ἀναγέρεσθαι vel tale quid? 44. πλανώμενοι]
 πλανώμενον C 47. γενᾶσθαι C 55. μαχαίρη] μαχαίρα?
 60. ἐκτεθῆσθαι C ἀπολελοιπέναι] ἀπολελυπέναι C: ἀπολελειπέναι M

τῶν φιλοσοφουμένων μήτε τῶν ὑπὸ αἰρετικῶν φ[ασκο]μένων ἀναπόδεικτον, οἷς ἐξ αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων φανερός γεγένηται ὁ ἔλεγχος ἢ κλεψιλογησάντων ἢ τινα ἐρανισαμένων ἀντὰ τὰ ὑπὸ Ἑλλήνων πεπονημένα παραθεμένων ὡς θεῖα. Διὰ πάντων οὖν διαδραμόντες καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου ἐν ταῖς ἐννέα βίβλοις τὰ πάντα δόγματα ἐξειπόντες, πᾶσι τε ἀνθρώποις ἐφόδιον ἐν βίῳ μικρὸν καταλιπόντες, καὶ τοῖς παροῦσιν οὐκ ὀλίγη χαρᾶς καὶ θυμηδίας φιλομάθειαν παρασχόντες, εὐλογον ἡγούμεθα ὡσπερ κορυφὴν τοῦ παντός [τὸν] περὶ ἀληθείας λόγον 65 ἐπενέγκαι, καὶ τοῦτον ἐν μᾶ βίβλῳ τῇ δεκάτῃ περιγράψαι, ὅπως ὁ ἐντυγχάνων μὴ μόνον ἀνατροπὴν τῶν τετολμηκότων αἰρέσεις συστήσασθαι ἐπιγνοὺς καταφρονήσῃ τῶν ματαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἀληθείας δύναμιν ἐπιγνοὺς ἀξίως θεῷ πιστεύσας σωθῆναι δυνηθῆ. |

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

- 1 1. Τάδε ἔγεσαν ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ κατὰ πασῶν αἰρέσεων ἐλέγχου·
2. Ἐπιτομὴ πάντων τῶν φιλοσόφων,
3. Ἐπιτομὴ πασῶν [τῶν] αἰρέσεων,
- 5 4. Καὶ ἐπὶ πᾶσι, τίς ὁ τῆς ἀληθείας λόγος.
5. Τὸν λαβύρινθον τῶν αἰρέσεων οὐ βία διαρρήξαντες, ἀλλὰ μόνῳ ἐλέγχῳ ἀληθείας δυνάμει διαλύσαντες, πρόσμιεν ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας ἀπόδειξιν. Τότε γὰρ τῆς πλάνης ἐντεχνᾶ σοφίσματα ἀσύστατα φανερωθήσεται, ἐπὶ τὴν τῆς ἀληθείας 60 ὄρος ἐπιδειχθῆ, οὐκ ἀπὸ σοφίας Ἑλλήνων ἀρχὰς μεταλαβῶν, οὐδ' Αἰγυπτίων δόγματα, τὰ ἐν αὐτοῖς μετ' ἀξιοπιστίας θρησκευόμενα μάταια, ὡς ἄρρητα διδαχθεῖς, οὐδὲ Χαλδαίων ἀσυστάτω περιεργία σοφισθεῖς, οὐδὲ Βαβυλωνίων ἀλογίστω μανίᾳ

61. Litterae suppletæ lacunam exacte implent; supersunt restigia litterarum α et κ. M 65. 66. ταῖς ἐννέα βίβλοις] τοῖς ἐννέα βίβλοις C : vel τοῖς ἐννέα βιβλίους 67. ὀλίγη Koeperus: ὀλίγοις CM

tum neque philosophorum neque eorum, quae ab haereticis dicta sunt, qui ex ipsis expositis manifeste arguti sunt vel expilando vel quaedam corrogando ea ipsa, quae a Graecis elaborata sunt, proposuisse tanquam divina. Postquam igitur per omnia percurramus et magno labore novem his libris omnia placita ediximus, omnibusque hominibus parvum in vita viaticum reliquimus, et praesentibus haud parvae laetitiae et oblectationis studium discendi praebuimus, commodum arbitramur tanquam fastigium totius operis sermonem de veritate afferre eumque in uno libro decimo delineare, ut lector non solum cum refutationem eorum, qui haereses condere ausi sunt, cognoverit, inania spernat, sed etiam, cum veritatis vim cognoverit, digne ubi deo crediderit, salvari possit. 65

REFUTATIONIS OMNIUM HAERESIUM

LIBER DECIMUS.

1. Haec insunt in decimo libro refutationis omnium haeresium:

2. Summarium omnium philosophorum,
3. Summarium omnium haeresium,
4. Et denique post omnia, quaenam sit veritatis doctrina.
5. Labyrinthum haeresium postquam non violenter dirupimus, sed sola refutatione veritatis vi dissolvimus, ad veritatis demonstrationem aggredimur. Tum enim erroris artificiosa sophismata male nexa manifesta fient, quando veritatis definitio ostensa fuerit, non a sapientia Graecorum principum nacta, neque Aegyptiorum placita, vana illa inter ipsos cum fiducia culta, tanquam arcana edocta, neque Chaldaeorum dissoluta curiositate inducta, neque Babyloniorum stulta vesania per efficaciam daemonum perculsa, sed quo extat

68. θυμιδίας C
τῶν] om C

69. τὸν add M

4. Ἐπιτομῇ] Ἐπὶ τῷ μὴ C

7. πρόσμμεν] πρόσμμεν C

δι' ἐν[εργεί]ας δαιμόνων καταπλαγείς, ἀλλ' ὃ ὑπάρχει τρόπον
 15 ὄρος ἀληθείης ὧν ἀφύλακτός τε καὶ ἀκαλλώπιστος, ὅς μόνον
 φανείς ἐλέγξει τὴν πλάνην. Περὶ οὗ εἰ καὶ πλειστάκις ἀπο-
 δεῖξεις ἐποιήσαμεν καὶ ἱκανῶς τὸν τῆς | ἀληθείας κανόνα ἀφθό-
 νως τοῖς βουλομένοις ἐπεδείξαμεν, ἀλλά γε καὶ νῦν οὐκ ἄλο-
 γον ἐκρίναμεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι δεδοκμημένοις καὶ αἰρετι-
 20 κοῖς ὡσεὶ κορωνίδα τῶν βίβλων ἐπενέγκαι ταύτην τὴν ἀπόδειξιν
 διὰ τῆς δεκάτης βίβλου.

6. Συμπεριλαβόντες τοίνυν τὰ πάντων τῶν παρ' Ἑλλησι
 σοφῶν δόγματα ἐν τέσσαρσι βιβλίοις, τὰ δὲ τοῖς αἰρεσιάρχαις
 ἐν πέντε, νῦν τὸν περὶ ἀληθείας λόγον ἐν ᾧ ἐπιδείξομεν, ἀνα-
 25 κεφαλαιούμενοι πρῶτον τὰ πᾶσι δεδοκμημένα. Οἱ μὲν γὰρ
 τῶν Ἑλλήνων δογματισταὶ τὴν φιλοσοφίαν τριχῇ διελόντες
 οὕτως ἐφιλοσόφησαν, οἱ μὲν φυσικὴν, οἱ δὲ ἠθικὴν, οἱ δὲ
 διαλεκτικὴν προσαγορεύσαντες. Καὶ οἱ μὲν τὴν φυσικὴν οἷοι
 γεγέννηται, οὕτως δὲ διηγήσαντο· οἱ μὲν ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα, οἱ
 30 δὲ ἐκ πλειόνων· καὶ τῶν ἐξ ἑνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ
 ἐκ [τοῦ] ποιοῦ· καὶ τῶν ἐκ ποιοῦ οἱ μὲν ἐκ πυρός, οἱ δὲ ἐξ
 ἀέρος, οἱ δὲ ἐξ ὕδατος, ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς· καὶ τῶν ἐκ πλειό-
 νων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, [οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων· καὶ τῶν ἐξ
 ἀριθμητῶν] οἱ μὲν ἐκ δυοῖν, οἱ δὲ ἐκ τεσσάρων, οἱ δὲ ἐκ ἑ,
 35 οἱ δὲ ἐκ ζ· καὶ τῶν ἐξ ἀπείρων οἱ μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γεν-
 νωμένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνομοίων· καὶ τούτων οἱ μὲν ἐξ [ἀπα]-
 θῶν, οἱ δὲ ἐκ παθῶν. Ἐξ ἀποίου μὲν οὖν καὶ ἑνὸς σώ-
 ματος τὴν τῶν ὄλων συνεστήσαντο γένεσιν οἱ Σιτωϊκοί. Ἀρχή

Sext. Empir. adv. Physic. X. §. 310 sqq. p. 684 sqq. Περὶ
 γενέσεως καὶ φθορᾶς. Ἡ μὲν γενέσεως καὶ φθορᾶς ζήτησις
 συνίσταται τοῖς Σκεπτικοῖς πρὸς τοὺς Φυσικοὺς σχεδὸν τι περὶ
 τῶν ὄλων· εἴ γε τῶν σκεψαμένων περὶ τῆς τοῦ παντός συστά-
 σεως οἱ μὲν ἐξ ἑνὸς ἐγέννησαν τὰ πάντα, οἱ δ' ἐκ πλειόνων·
 καὶ τῶν ἐξ ἑνὸς οἱ μὲν ἐξ ἀποίου, οἱ δὲ ἐκ ποιοῦ· καὶ τῶν
 ἐκ ποιοῦ οἱ μὲν ἐξ ἀέρος, οἱ δ' ἐξ ὕδατος, οἱ δὲ ἐκ πυρός,

14. Lacunam explevit M ἀλλ' ὃ] ἀλλ' ὡς C 15. ἀληθείης]
 ἀληθείς C ἀκαλλώπιστος, ὅς] ἀκαλλώπιστος C M 23. βιβλίοις]
 βίβλοις C Post αἰρεσιάρχαις cum M δεδοκμημένα inserendum
 esse videtur; confer autem infra p. 502, 88, ubi eadem recur-
 runt 24. ἐν ᾧ Iac. Bernaysius in Ep. crit. ad Bunsenium: ἐνα

modo definitio vera existens et ingenua et sincera, quae, dum- 15
modo apparuerit, refutabit errorem. Cuius etsi saepissime
rationem aperuimus satisque veritatis regulam liberaliter iis
qui volunt ostendimus: sed tamen nunc etiam non absonum
arbitrati sumus post omnia Graecorum et haeticorum placita
tanquam fastigium librorum hanc asferre demonstrationem per 20
decimum librum.

6. Complexi igitur omnium apud Graecos sapientum pla-
cita in quattuor libris, ea autem, quae haeresiarchis placue-
runt in quinque, iam veritatis doctrinam in uno ostendemus,
recapitulantes primum omnium placita. Graecorum enim dog- 25
matistae cum philosophiam trifariam diviserint, ita philosophati
sunt, alii physicen, alii ethicen, alii dialecticen nuncupantes.
Et qui physicen, fuerunt hi, in hunc autem modum disputa-
verunt: alteri ex uno omnia (sc. generaverunt), alteri ex plu-
ribus; et ex iis, qui ex uno, alteri ex nulla qualitate prae- 30
dito, alteri ex aliqua praedito qualitate; et ex iis, qui ex ali-
qua praedito qualitate, alii ex igne, alii ex aëre, alii ex aqua,
alii e terra; et ex iis, qui ex pluribus, alteri ex numerabili-
bus, alteri ex infinitis; et ex iis, qui ex numerabilibus, alii
ex duobus, alii ex quattuor, alii ex quinque, alii ex sex; et 35
ex iis, qui ex infinitis, alteri ex similibus eorum quae gene-
rantur, alteri ex dissimilibus; et ex his alteri ex impatilibus,
alteri ex patilibus. Ex corpore igitur nulla qualitate praedito
eoque uno universitatis originem constituerunt Stoici. Prin-

*ἄλλοι ἐκ γῆς· καὶ τῶν ἐκ πλειόνων οἱ μὲν ἐξ ἀριθμητῶν, οἱ δὲ
ἐξ ἀπείρων· καὶ τῶν ἐξ ἀριθμητῶν οἱ μὲν ἐκ δύο, οἱ δ' ἐκ
τεσσάρων, οἱ δ' ἐκ πέντε, οἱ δ' ἐξ ἕξ· καὶ τῶν ἐξ ἀπείρων οἱ
μὲν ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ ἐξ ἀνομοίων· καὶ τού-
των οἱ μὲν ἐξ ἀπαθῶν, οἱ δ' ἐκ παθητῶν. Ἐξ ἀποίου μὲν
οὖν καὶ ἐνὸς σώματος τῆν τῶν ὄλων ὑπεστήσαντο γένεσιν οἱ*

C M, qui ἐνὶ legendum esse putat 29. sqq. Quae sequuntur, hau-
sta sunt ex Sexto Empirico, cuius verba textui supposuimus 31. ἐκ
ποιου] ἐκ τοῦ ποιου C M 33. 34. οἱ δὲ ἐξ ἀπείρων· καὶ τῶν ἐξ ἀρι-
θμητῶν] om C 35. 36. γεννωμένοις] γενομένοις CM 36. τούτων]
πρὸς τούτοις CM 37. παθητῶν. Ἐξ ἀποίου] παθητικῶν.
Ἀποίου C M .

γὰρ τῶν ὄλων κατ' αὐτούς ἔσαν ἡ ἄποιος ὕλη καὶ δι' ὄλων
 40 τρεπτή· μεταβαλλούσης δὲ αὐτῆς γίνεται πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ.
 Ἐξ ἑνὸς δὲ καὶ ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα | θέλουσιν οἱ τε
 περὶ τὸν Ἴππασον καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ Θαλῆ τὸν Μιλήσιον.
 Ἴππασος μὲν ὁ Μεταπόντιος καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ
 πυρὸς ἀπεφήναντο τὴν γένεσιν, Ἀναξίμανδρος δὲ ἐξ ἀέρος,
 45 Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ ἐκ γῆς. Ἐκ γῆς γὰρ, φησὶ,
 πάντα ἐστὶ, καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

7. Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν, δυεῖν μὲν, γῆς τε
 καὶ ὕδατος, τὰ ὅλα συνεστηκέναι φησὶν ὁ ποιητὴς Ὅμηρος,
 ὅτε μὲν λέγων·

50 Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν,
 ποτὲ δέ·

Ἄλλ' ὑμεῖς [μὲν] πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.
 Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ καὶ ὁ Κολοφώνιος Ξενοφάνης·
 φησὶ γάρ·

55 Πάντες [γὰρ] γαίης [τε] καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.
 Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης, ὡς πάρεσιν ἐπιγνῶναι ἐκ
 τοῦ λέγειν αὐτόν·

Αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν ἀεῖδω.
 Ἐκ τεσσάρων δὲ Ἐμπεδοκλῆς, οὕτως λέγων· |

Στωϊκοί. Ἀρχὴ γὰρ τῶν ὄντων κατ' αὐτούς ἔσαν ἡ ἄποιος ὕλη
 καὶ δι' ὄλων τρεπτή, μεταβαλλούσης τε ταύτης γίνεται τὰ τέσ-
 σαρα στοιχεῖα, πῦρ καὶ ἀήρ, ὕδωρ καὶ γῆ. Ἐξ ἑνὸς δὲ καὶ
 ποιοῦ γεγενῆσθαι τὰ πάντα θέλουσιν οἱ τε περὶ τὸν Ἴππασον
 καὶ Ἀναξίμανδρον καὶ Θαλῆ· ὧν Ἴππασος μὲν καὶ κατὰ ἡμᾶς·
 Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος ἐκ πυρὸς ἀπέλιπον τὴν γένεσιν, Ἀναξί-
 μανδρος δὲ ἐξ ἀέρος, Θαλῆς δὲ ἐξ ὕδατος, Ξενοφάνης δὲ κατ'
 ἐπίου ἐκ γῆς·

Ἐκ γαίης γὰρ πάντα καὶ εἰς γῆν πάντα τελευτᾷ.

Ἐκ πλειόνων δὲ καὶ ἀριθμητῶν δυοῖν μὲν, γῆς τε καὶ ὕδατος,
 ὁ ποιητὴς Ὅμηρος, ἐτε μὲν λέγων·

40. τρεπτή] τρέπει C 41. οἱ τε] οἱ δὲ C 42. 43. Μιλήσιον.
 Ἴππασος] Μιλήσιον, ὧν Ἴππασος? 45. 46. Apud Karsten. fr. 8.
 p. 45. Forti. versus restituendus qui apud Sextum. M 46. γῆν]
 τὴν γῆν C M 47. ἀριθμητῶν] ἀριθμῶν C 48. φησὶ C 50.
 Hom. II. 14, 201 Τηθύν] τιθέν C 52. Hom. II. -7, 99 μὲν

cipium enim universi ex eorum sententia est materia nulla 40
praedita qualitate et omni ex parte mutabilis; ea autem cum
convertitur, nascuntur ignis, aër, aqua, terra. Ex uno autem
eoque qualitate praedito facta esse volunt omnia et Hippasi et
Anaximandri et Thaletis Milesii scholae. Hippasus quidem Me-
tapontius et Heraclitus Ephesius ex igne declaraverunt esse 45
rerum originem, Anaximander autem ex aëre, Thales autem
ex aqua, Xenophanes autem ex terra. *Ex terra enim, inquit,
omnia sunt, et in terram omnia desinunt.*

7. Ex pluribus autem et numerabilibus, duobus quidem,
terra et aqua universum constare ait poëta Homerus, tum qui- 50
dem dicens:

Oceanumque deorum originem et matrem Tethyn,
tum vero:

Sed vos omnes aqua et terra fiatis.

Concinere autem cum eo videtur etiam Xenophanes Colo- 55
phonius: ait enim:

Nos omnes enim ex terra et aqua exorti sumus.

Ex terra autem et aethere Euripides, ut licet cognoscere ex
eo quod dicit:

Aethera et terram universorum genitricem canto. 60

Ex quattuor autem Empedocles, cum ait in hunc modum:

*Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθύν,
ὅτε δέ·*

*Ἄλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.
Συμφέρεσθαι δ' αὐτῷ δοκεῖ κατ' ἐπίουσι καὶ ὁ Κολοφώνιος
Ξενοφάνης· φησὶ γάρ·*

*Πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα.
Ἐκ γῆς δὲ καὶ αἰθέρος Εὐριπίδης, ὡς πάρεστιν ἐκδέξασθαι ἐκ
τοῦ λέγειν αὐτόν·*

*Αἰθέρα καὶ γαῖαν πάντων γενέτειραν αἰίδω.
Ἐκ τεσσάρων δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς·*

om C 53. Συμφέρεσθαι] Συμφερές, posito s super φε C 55.
Fragm. 9. p. 46. Karst. γὰρ γαίης τε] γαίης C M ἐκγινό-
μεσθα] ἐγενόμεθα C M 56. αἰθέρος] αἶρος C M 58. De hoc
versu, quem ex Euripidis hymnis repetitum esse putat I. A. Fabricius,
cf. quae vir clariss. disputavit ad locum Sexti

60 Τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε·
 Ζεὺς ἀήρ, Ἥρη τε φερέσβιος, ἡδ' Ἀἰδωνεύς,
 Νῆστις δὲ ἡδακτοῖς σπονδε κρουνοῦ μαβρόντιον.
 Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαρέ-
 λαβον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορη-
 65 τικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἑ
 τῆν τῶν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τῶν Ἐμπεδοκλέα.
 Ἐν οἷς μὲν γὰρ λέγει· ὁ τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον
 ἄκουε, ἐκ τεσσάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῆ·
 Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,
 70 καὶ φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴση μῆκος τε πλάτος τε,
 ἐξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄλων ἀρχάς, ὁ μὲν ὑλικάς, γῆν,
 ὕδωρ, πῦρ, ἀέρα, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φιλίαν καὶ νεῖκος.
 Ἐξ ἀπειρων δὲ ἐδογματίσαν τὴν τῶν πάντων γένεσιν οἱ περὶ
 Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον
 75 καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς, ὧν ἐκ μέρους πρότερον ἐμνήσθημεν.
 Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ
 περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπα-
 θῶν, τουτέστιν ἐκ τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρα-
 κλειδὴν καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων [μὲν], παθητῶν | δέ,
 80 καθ' ἅπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων, οἱ δὲ περὶ τὸν Πλάτωνα ἐκ
 τριῶν· εἶναι ταῦτα λέγουσι θεὸν καὶ ὕλην καὶ παράδειγμα.
 Τὴν δὲ ὕλην μερίζει εἰς τέσσαρας ἀρχάς, πῦρ, ὕδωρ, γῆν,

Τέσσαρα γὰρ πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε·

Ζεὺς ἀργῆς Ἥρη τε φερέσβιος ἡδ' Ἀἰδωνεύς

Νῆστις δ' ἡ δακρυῖς τέγγει κρούνομα βρότειον.

Ἐκ πέντε δὲ Ὀκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης· συμπαρέ-
 λαβον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον καὶ κυκλοφορη-
 τικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. Ἐκ δὲ τῶν ἐξ
 τῆν πάντων ὑπέθεντο γένεσιν οἱ περὶ τὸν Ἐμπεδοκλέα. Ἐν οἷς
 μὲν γὰρ λέγει τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα, ἐκ τεσ-
 σάρων ποιεῖ τὴν γένεσιν· ὅταν δὲ προσθῆ·

60—62. Cf. quae supra p. 384 sq. ad hos versus adnotavimus

63. Ὀκελλος ὁ Λευκανός] ὁ κη. γλος λευκανός C 65. ἐξ οὗ] καὶ C M

67. Ἰ τῶν] δὲ τῶν C 69. 70. Empedocl. vss. 106 sq. Karsten.,

79 sq. Stein. 69. δίχα τῶν ἀτάλαντον] διχάζων ἀταλλάττον C

Quattuor universorum radices primum audi:

Iuppiter lucidus Iunoque alma et Aïdoneus

Nestisque quae lacrimis humectat scaturiginem humanam.

Ex quinque autem Ocellus Lucanus et Aristoteles; simul enim 65 cum quattuor elementis assumpserunt quintum idque in orbem motum corpus, ex quo dicunt esse caelestia. Ex sex autem universi ortum posuit Empedoclis schola. Cum enim ait: *quattuor universorum radices primum audi*, ex quattuor statuit esse originem; quando autem addit: 70

Discordia pernicioso praeter illos, ex omni parte aequabilis, et amicitia cum his, par ad longitudinem et latitudinem, sex tradit universorum principia, quattuor quidem materialia, terram, aquam, ignem, aëra, duo autem agentia, amicitiam et discordiam. Ex infinitis autem opinati sunt universorum 75 esse originem Anaxagorae Clazomenii et Democriti et Epicuri scholae aliique permulti, quorum antea ex parte mentionem fecimus. Sed Anaxagoras quidem ex similibus eorum quae generantur, Democriti autem schola et Epicuri ex dissimilibus iisque incompatilibus, hoc est ex individuis, Heraclidis autem 80 Pontici et Asclepiadis scholae ex dissimilibus quidem, sed partibilibus, sicuti ex inconcinnis corpusculis, Platonis autem schola ex tribus; haec esse dicunt deum et materiam et exemplum. Materiam autem dividit in quattuor principia: ignem, aquam,

*Νεῖκος τ' οὐλόμενον δίχα τῶν, ἀτάλαντον ἀπάντη,
καὶ φιλή μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκος τε πλάτος τε,
ἐξ παραδίδωσι τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς, τέσσαρας μὲν τὰς ὑλικάς, γῆν, ὕδωρ, αἶρα, πῦρ, δύο δὲ τὰς δραστηρίους, φιλίαν καὶ νεῖκος. Ἐξ ἀπείρων δὲ ἐδόξασαν τὴν τῶν πραγμάτων γενεσιν οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τὸν Κλαζομένιον καὶ Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον καὶ ἄλλοι παμπληθεῖς. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἀναξαγόρας ἐξ ὁμοίων τοῖς γεννωμένοις, οἱ δὲ περὶ τὸν Δημόκριτον καὶ Ἐπίκουρον ἐξ ἀνομοίων τε καὶ ἀπαθῶν, τουτέστι τῶν ἀτόμων, οἱ δὲ περὶ τὸν Ποντικὸν Ἡρακλείδην καὶ Ἀσκληπιάδην ἐξ ἀνομοίων μὲν, παθῆτων δέ, καθάπερ τῶν ἀνάρμων ὄγκων. Προειληφότες οὖν ὅτι πᾶσι τούτοις ἄπορος δείκνυται ὁ τῆς*

70. *φιλή μετὰ τοῖσιν]* *φιλία μετὰ οἰσιν* C

71. *ἐξ]* *ἐξ καὶ* C M

79. *μὲν]* *οἱ* C M

80. *ἀνάρμων]* *ἀνάρχων* C M

ἀέρα· θεὸν δὲ τὸν ταύτης εἶναι δημιουργόν, τὸ δὲ παράδειγμα νοῦν.

85 8. Πειπεισμένοι τοίνυν ὅτι πᾶσι τούτοις ὁμολογουμένως ἄπορος εὑρίσκειται ὁ τῆς φυσιολογίας λόγος, αὐτοὶ περὶ τῶν τῆς ἀληθείας παραδειγμάτων ὡς ἔστι καὶ πεπιστευκάμεν, ἀόκνως ἔροῦμεν, πλ[ήν] καὶ τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις ἐπιτομῇ πρότερον ἐκθέμενοι, ἵνα καὶ διὰ τούτου εὐγνωστα τὰ πάντων δόγματα παρα-
90 στήσαντες φανεράν καὶ εὐγνωστον τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείξωμεν.

9. Ἄλλ' ἐπεὶ οὕτως δοκεῖ, ἀρξώμεθα πρῶτον ἀπὸ τῶν τοῦ ὄψεως λειτουργῶν. Ναασσηνοὶ ἄνθρωπον καλοῦσι τὴν πρώτην τῶν ὄλων ἀρχήν, τὸν αὐτὸν καὶ υἱὸν ἀνθρώπου· τοῦτον δὲ τριχῇ διαιροῦσιν. Ἔστι μὲν γὰρ αὐτοῦ, φασί, τὸ μὲν
95 νοερόν, τὸ δὲ ψυχικόν, τὸ δὲ χοϊκόν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸν Ἀδάμαν, καὶ νομίζουσι τὴν εἰς αὐτὸν εἶναι γνῶσιν ἀρχὴν τοῦ δύνασθαι γνῶναι θεόν. Καὶ ταῦτα πάντα τὰ νοερά καὶ τὰ ψυχικά καὶ τὰ χοϊκά κχωρηθέντα εἰς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὁμοῦ δι' αὐτοῦ λελαληθέντα τὰς τρεῖς οὐσίας τοῖς τρισὶ γένεσι. Τοῦ
1 παντὸς οὗτοι φάσκουσι τρία γένη, ἀγγελικόν, ψυχικόν, χοϊκόν, καὶ τρεῖς εἶναι ἐκκλησίας, ἀγγελικὴν, ψυχικὴν, χοϊκὴν· ὀνόματα δὲ αὐταῖς, ἐκλεκτή, κλητή, αἰχμάλωτος. Ταῦτα ἔστι τὰ κατ' αὐτοὺς κεφάλαια, ὡς ἐν ὀλίγῳ ἔστι καταλαβεῖν. Ταῦτά
5 φασι παραδεδωκέναι τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου τῆς Μαριάμνης, καταψευδόμενοι ἀμφοτέρων. |

10. Οἱ δὲ Περᾶται, Ἀδέμης ὁ Καρύσιος καὶ Εὐφράτης ὁ Περαιτικός, λέγουσιν ἓνα εἶναι κόσμον τανά, οὕτως καλοῦντες τοῦτον, τριχῇ διηρημένον. Ἔστι δὲ [τῆς] τριχῇ διαιρέσεως

φυσιολογίας τρόπος ἀναιρεθείσης τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς, προθυμότερον ἀπτάμεθα τῶν λόγων· καίτοι γε εἰς ἐξετάζωμεν, διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀντάρκως ἤδη συμβεβίβασται τὸ κεφάλαιον.

87. ἔστι] ἔσται C 88. Lacunam explevit M τὰ τοῖς αἰρεσιάρχαις] Supplendum esse videtur δεδοχημένα. Cf. supra p. 311, 25. 26 91—6. Cf. supra p. 132. 134 et Bernaysium l. l. p. 309—11 92. ναασσηνοὶ C 96. εἰς αὐτὸν] Scribendum videtur esse αὐτοῦ, quod sententia postulari iam Iac. Bernaysius vidit l. l. Cf. supra p. 132, 68 99. 1. γένεσι. Τοῦ παντός οὗτοι] γένεσι τοῦ παντός, οὕτω C M: γένεσι

terram, aëra; deum autem esse eius opificem, exemplum au-⁸⁵
tem mentem.

8. Persuasi igitur ab his omnibus sine dubio parum firmam
inveniri physiologiae rationem, ipsi de veritatis exemplis, quo-
modo sint et prout nos confidamus, impavide loquemur, insu-
per et haeresiarcharum placitis summatim prius expositis, ut,⁹⁰
ubi etiam hoc modo perspecta omnium dogmata exposuerimus,
apertam et perspectam veritatem ostendamus.

9. Sed quoniam ita placet, initium ducamus primum a
serpentis cultoribus. Naasseni hominem vocant primum uni-
versorum principium, ipsumque et filium hominis, eum autem⁹⁵
trifariam dividunt. Est enim eius, inquiunt, aliud rationale,
aliud animale, aliud choicum. Vocant autem eum Adaman
atque censent cognitionem eius esse initium cognitionis dei.
Et haec omnia rationalia et animalia et choica cecis-
sum et simul una per eum locutas esse has tres substantias
tribus generibus. Universi hi dictitant tria genera, ange-
licum, animale, choicum, tresque esse ecclesias, angelicam,
animalem, choicam; nomina autem earum: electa, vocata,
captiva. Ea sunt doctrinae eorum capita, sicuti breviter com-⁵
plecti licet. Haec dicunt tradidisse Iacobum domini fratrem
Mariamnae, diffamantes ambos.

10. Peratae autem, Ademes Carystius et Euphrates Pera-
ticus, dicunt esse unum aliquem mundum, ita vocantes hunc,
trifariam divisum. Est autem trifariae divisionis apud eos¹⁰

Theodoret. *Haer. fab.* 1, 17. Ἀδέμης δὲ ὁ Καρύστιος καὶ
ὁ Περαιτικὸς Εὐφράτης, ἀφ' οὗ Περᾶται προσηγορεύθησαν οἱ
τούτων ὁμόφρονες, ἓνα κόσμον εἶναι φασὶ τριχῆ διηρημένον.
Καὶ τὸ μὲν ἐν μέρος οἶόν τινα πηγὴν εἶναι μεγάλην, εἰς ἄπειρα

τοῦ παντός. Τούτου Bernaysius 1. τρία γένη] τριγενῆ C M. Sicut
nos Bernaysius quoque et R. Scottus correxerunt 5. φασὶ] φησιν C
7—37. Cf. supra p. 176. 178, Bernaysium l. l. p. 311—18 et Theo-
doret. *Haer. fab.* 1, 17, cuius verba ex Hippolyto hausta textui sup-
posuimus 7. Περᾶται] Περᾶται C M Bernaysius Ἀδέμης Cf.
supra p. 51. not. ad l. 16. 17. Καρύστιος] Καροίστιος C 7. 8.
Εὐφράτης ὁ Περαιτικὸς] Ἐφράτης Περαιτικὸς C 9. τῆς τριχῆ] τριχῆς
C; cf. supra p. 176, 72

10 παρ' αὐτοῖς [τὸ μὲν ἐν μέρος,] οἶον ἢ μία ἀρχὴ καθάπερ πηγὴ
 μεγάλη, εἰς ἀπείρους τομὰς τῷ λόγῳ τμηθῆναι δυναμένη. Ἡ
 δὲ πρώτη τομὴ καὶ προεχστετέρα κατ' αὐτούς ἐστὶν ἢ τριάς,
 καὶ [τὸ μὲν ἐν μέρος] καλεῖται ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος πατρι-
 15 ρόν τι πλήθος· τρίτον ἰδικόν· καὶ ἐστὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀγέν-
 νητον [ὅπερ ἐστὶν ἀγαθόν· τὸ δὲ δεύτερον ἀγαθὸν αὐτογενές·
 τὸ τρίτον γεννητόν·] ὅθεν διαρρηθῆναι λέγουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς
 λόγους, τρεῖς νοῦς, τρεῖς ἀνθρώπους. Ἐκάστῳ γὰρ μέρει τοῦ
 κόσμου, τῆς διαιρέσεως διακεκριμένης, διδόσιν καὶ θεοὺς καὶ
 20 λόγους καὶ ἀνθρώπους καὶ τὰ λοιπὰ. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς
 ἀγεννησίας καὶ τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς, ἐπὶ συντελείᾳ
 λοιπὸν τοῦ κόσμου καθεστηκότος, κατεληλυθέναι ἐπὶ τοῖς Ἡρώ-
 δου χρόνοις τριφυῆ τινα ἀνθρώπων καὶ τρισώματον καὶ τριδύ-
 ναμον, καλούμενον Χριστόν, ἀπὸ τῶν τριῶν ἔχοντα τοῦ κόσ-
 25 μου μερῶν ἐν αὐτῷ πάντα τὰ [τοῦ κόσμου] συγκρίματα καὶ
 τὰς δυνάμεις. Καὶ τοῦτο εἶναι θέλουσι τὸ εἰρημένον· Ἐν ᾧ
 κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς.
 Κατενεχθῆναι δὲ ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων κόσμων δύο, τοῦ τι
 ἀγεννήτου καὶ τοῦ αὐτογεννήτου, εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ἐν ᾧ
 30 ἔσμεν ἡμεῖς, παντοίων δυνάμεων σπέρματα. Κατεληλυθέναι
 δὲ τὸν Χριστόν ἄνωθεν ἀπὸ ἀγεννησίας, ἵνα διὰ τῆς καταβά-
 σεως αὐτοῦ πάντα σωθῆ τὰ τριχῆ διηρημένα. Ἄ μὲν γὰρ,
 φησὶν, ἐστὶν ἄνωθεν κατενηνεγμένα, ἀνελεύσεται δι' αὐτοῦ,

διαίρεθῆναι τῷ λόγῳ δυνάμενον. Τὴν δὲ πρώτην τομὴν τριάδα
 προσαγορεύουσι καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἀγαθὸν τέλειον, μέγεθος
 πατριόν. Τὸ δὲ δεύτερον δυνάμεων ἀπείρων τὸ πλήθος· τὸ
 δὲ τρίτον καλοῦσιν ἰδικόν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀγεννητον λέ-
 γουσι καὶ ὀνομάζουσι τρεῖς θεοὺς, τρεῖς λόγους, τρεῖς νοῦς,
 τρεῖς ἀνθρώπους. Ἄνωθεν δὲ ἀπὸ τῆς ἀγεννησίας καὶ τῆς

10. τὸ μὲν ἐν μέρος] Haec verba h. l. delenda et lin. 13. ante
 καλεῖται inserenda esse videntur, ut ratio constet, quamquam dubi-
 tari nequit Hippolytum ipsam ita scripsisse ut textus habet, cum
 Theodoretus quoque cum eo concinat. Cf. supra p. 176, 73. 75. 76.
 οἶον ἢ] οἶονεῖ? Sicuti nos etiam M coniecit
 12. προεχστετέρα] προεχστετέρα CM. Cf. supra p. 176, 75
 13. τὸ μὲν ἐν μέρος] om
 C M Bernaysius
 14. 15. ἀπειρόν] ἀπείρων CM. Cf. supra

[una pars] quasi unum initium tanquam magnus fons, in infinita per rationem dissecabilis segmenta. Primum autem segmentum et potius secundum eos est trias, et una quidem pars appellatur bonum perfectum, magnitudo patria; secunda autem pars triadis tanquam potestatum innumera quaedam multitudo; 15 tertia speciale. Et est prima quidem id quod non genitum est bonum, secunda autem bonum ex se genitum, tertia genitum: unde perspicue dicunt tres deos, tres logos, tres mentes, tres homines. Singulis enim partibus mundi, divisione discreta, tribuunt et deos et logos et homines et quae 20 reliqua sunt. Desuper autem ex non-generatione et primo mundi segmento, cum ad consummationem deinceps mundus constitisset, descendisse Herodis temporibus trinaturatum quendam hominem et tricorporem et tripotentem, vocatum Christum, in se habentem a tribus partibus mundi omnia concre- 25 menta et potestates. Et hoc esse volunt quod dicitur: *In quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*. Delata autem esse a superiacentibus mundis duobus, et non-generato et ex se ipso generato, in hunc mundum, in quo versamur nos, omnifariarum potestatum semina. Devenisse autem Chri- 30 stum desuper a non-generatione, ut per descensionem eius omnia salvarentur trifariam divisa. Quae enim, inquit, desuper devenerunt, ascendent per eum, quae vero insidiata

πρώτης τοῦ κόσμου διαιρέσεως, παρ' αὐτὴν τὴν τοῦ κόσμου συντέλειαν, ἐν τοῖς Ἡρώδου χρόνοις κατεληλυθέναι τριφυῆ ἑνα ἄνθρωπον καὶ τρίσωμον καὶ τριδύναμον, καλούμενον Χριστόν, καὶ διελθεῖν τὸν τε ἀγέννητον κόσμον καὶ τὸν αὐτογενῆ, καὶ ἐλθεῖν εἰς τόνδε τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἔσμεν. Κατελθὼν δὲ ὁ Χριστὸς τὰ μὲν ἄνωθεν κατενηνεγμένα ἐπανελθεῖν ἄνω παρα-

p. 176, 77 16. 17. ὅπερ — γεννητόν.] om C M Bernaysius. Cf. supra p. 176, 79. 80 23. τριφυῆ] τριφυήν C 25. αὐτῷ] αὐτῷ CM τοῦ κόσμου] Haec verba delenda esse iam Bernaysius vidit. Cf. supra p. 178, 89 26. 27. Coloss. 2, 9 27. σωματικῶς] σώματι C 30. παντοίων] παντοῖα C M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit. Cf. supra p. 178, 95 31. ἀγεννησίας] τῆς ἀγεννησίας? Cf. supra p. 178, 97 32. σωθῆ] σωθεῖ C

τὰ δὲ ἐπιβουλευσάντα τοῖς κατενηνεγμένοις | ἀφίεται καὶ κολα-
35 σθέντα ἀποπέμπεται. Ἄνο δὲ εἶναι μέρη τὰ σωζόμενα λέγει,
τὰ ὑπερκείμενα, ἀπαλλαγέντα τῆς φθορᾶς, τὸ δὲ τρίτον ἀπόλ-
λυσθαι, ὃν κόσμον ἰδικὸν καλεῖ. Ταῦτα καὶ οἱ Περᾶται.

11. Τοῖς δὲ Σηθιανοῖς δοκεῖ, ὅτι τῶν ὄλων εἰσὶ τρεῖς
ἀρχαὶ περιορισμέναι. Ἐκάστη δὲ τῶν ἀρχῶν
40 πέφυκε [δύνασθαι] γενέσθαι, ὡς ἐν ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πᾶσα
ἤτισοῦν διδασκομένη τέχνη, οἷονεὶ γένοιτο παιδίον ἀϋλητῆ γε-
νέσθαι ἀϋλεῖν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμετρεῖν, ἢ τινὶ τέχνῃ ὁμοίως.
Αἱ δὲ τῶν ἀρχῶν, φασίν, οὐσίαι εἰσὶ φῶς καὶ σκότος· τούτων
δέ ἐστὶν ἐν μέσῳ πνεῦμα ἀκέραιον· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ τεταγμέ-
45 νον ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ὅπερ ἐστὶ κάτω, καὶ τοῦ φωτός,
ὅπερ ἐστὶν ἄνω, λέγουσιν, οὐκ ἐστὶ πνεῦμα ὡς ἀνέμου ῥιπή
ἢ λεπτή τις αὔρα νοηθῆναι δυναμένη, ἀλλ' οἷονεὶ τις ὄσμῃ
μύρου ἢ θυμιάματος ἐκ συνθέσεως κατασκευαζομένου λεπτή,
διοδεύουσα δύναμις ἀνεπινοήτῳ τινὶ καὶ κρείττονι λόγου φορεῖ
50 εὐωδίας. Ἐπεὶ τοίνυν ἐστὶν ἄνω τὸ φῶς καὶ κάτω τὸ σκότος
καὶ τούτων μέσον τὸ πνεῦμα, τὸ δὲ φῶς [ὡς] ἀκτὶς ἡλίου ἄνω-
θεν ἐλλάμπουσα εἰς τὸ ὑποκείμενον σκότος, ἢ δὲ τοῦ πνεύμα-
τος εὐωδία φέρεται μέσῃν ἔχουσα τάξιν καὶ ἐξικνεῖται, ὡσπερ ἢ
τῶν θυμιαμάτων ὄσμῃ ἐπὶ τῷ πυρὶ φέρεται, τοιαύτης δὲ οὐσης
55 τῆς δυνάμεως τῶν διηρημένων τριχῶς, τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ
φωτός ὁμοῦ ἐστὶ κάτω ἢ δύναμις ἐν τῷ σκότει τῷ ὑποτε-
ταγμένῳ. Τὸ δὲ σκότος ὕδωρ εἶναι φασὶ φοβερόν, εἰς ὃ κατέ-

σκευάσει, τὰ δὲ τούτοις ἐπιβουλευσάντα παραδώσει κολάσει.
Καὶ τὸν μὲν ἀγέννητον κόσμον καὶ τὸν αὐτογενῆ σωθήσεσθαι

34. ἀφίεται καὶ] ἀφιῖ εἰκῆ καὶ C M : ὁμοιοειδῆ Bernaysius : αφίεται εἰκῆ
coni. Sauppis. Cf. supra p. 178, 1 36. 37. ἀπόλυσθαι C 37. ἰδικὸν]
ἴδιον C M ; correxit iam Bernaysius. Cf. supra p. 178, 8 Περᾶται
C M Bernaysius 38—3. Cf. supra p. 198, 57 — 206, 89 et Ber-
naysium l. I. p. 318 sqq. 38. Σηθιανοῖς] Σιθιανοῖς C M 39. Post
ἀρχῶν lacunam signavimus. Recte enim Bernaysius (l. I. p. 329) per-
spexit, vel ipsum Hippolytum excerptum festinatione abreptum, vel
librarium negligentem, utrumque autem homoeoteleuto deceptum a
p. 198, 58. 59. ἐκάστην δὲ τῶν ἀρχῶν aberrasse ad p. 200, 61. 62.
ἐκάστη τῶν ἀρχῶν πέφυκε, et ita factum esse, ut omitterentur media
interque ea periret subiectum πᾶν ὅτι κ. τ. λ. p. 200, 60, quod per-

sunt delapsis, abiiciuntur et punita ablegantur. Duas autem esse partes dicit, quae salventur, superiacentes, seiunctas ab 35 interitu, tertiam autem perire, quem mundum specialem vocat. Haec et Peratae.

11. Sethianis autem placet universi esse tria principia descripta. Unumquodque autem principium fieri potest, ut in humana anima omnis quae docetur ars, ve- 40 luti cum prope accesserit infans tibicini, posse eum tibiis cantare, vel geometrae, geometrica callere, vel alicui arti consimiliter. Principiorum autem, inquiunt, naturae sunt lux et tenebrae, harum autem intermedius est spiritus impermixtus. Spiritus autem intermedius positus inter tenebras, quae sunt 45 infra, et lucem, quae est supra, aiunt, non est spiritus ut venti vis aut tenuis quaedam aura, quae sentiri potest, sed tanquam odor quidam unguenti vel suffimenti ex mixtura fabricati tenuis, permeans potestas insensibili quadam et vehementiori, quam quae verbis exprimitur, vi odoramenti. Quo- 50 niam igitur supra est lux et infra tenebrae et harum intermedius spiritus, lux autem ut radius solis desuper illucescens in subiectas tenebras, spiritus autem odoramentum sese diffundit medium tenens locum et porrigitur, sicuti suffimentorum odor super igni sese diffundit; — cum haec igitur sit potestas tri- 55 fariam divisorum: spiritus et lucis simul est infra potestas in tenebris subiectis. Tenebras autem aquam esse aiunt terribi-

λέγουσι, τοῦτον δὲ τὸν κόσμον ἀπόλλυσθαι, ὃν ἰδικὸν ὀνομάζουσι.

tineret ad *πέφυκε*. 40. *δύνασθαι* uncinis inclusimus suadente Bernaysio, qui hanc vocem ab initio ascriptam emendandi caussa ad alterum *γενέσθαι*, quod extat lin. 41. 42., per errorem insertam esse ante prius *γενέσθαι* putat 41. 42. *οἶον, εἰ ἐγγύς γένοιτο παιδίον ἀλητῆ, δύνασθαι ἀλλεῖν, κ. τ. λ.* Bernaysius: *οἶονεὶ γένοιτο παιδίον [ἐγχορονίσαν] ἀλητῆ γενέσθαι ἀλητήν, ἢ γεωμέτρῃ γεωμέτρην, ἢ ἡτινιοῦν τέχνη ὁμοίως. M: οἶον, εἰ γένοιτο παιδίον ἀλητῆ ἐγγύς, εἴσεται ἀλλεῖν, κ. τ. λ.?*
46. *ἀνέμου ἡπιῆ]* *ἄνεμος ἢ ἡπιῆ* C M Bernaysius 48. 49. *λεπιτή, διοδεύουσα]* *λεπιῆς, διοδεύουσα* C M; cf. supra p. 200, 72 49. *φορᾶ]* *φορᾶς* C 51. *φῶς ὡς]* *φῶς* C M. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit 52. *ἐλλάμπουσα]* *ἐκλάμπουσα* C M; cf. supra p. 200, 76

σπασται [καὶ] μετενήνεκται εἰς τοιαύτην φύσιν μετὰ τοῦ πνεύ-
ματος τὸ φῶς. Φρόνιμον οὖν τὸ σκότος | ὃν καὶ γινώσκον, ὅτι,
60 ἂν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ φῶς, μένει τὸ σκότος ἔρημον, ἀφα-
νές, ἀλαμπές, ἀδύναμον, ἄπρακτον, ἀσθενές, τῷδε πάσῃ
συνέσει καὶ φρονήσει βιάζεται κατέχειν εἰς ἑαυτὸ τὴν λαμπη-
δόνα καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦ φωτὸς μετὰ τῆς τοῦ πνεύματος
εὐωδίας. Εἰκόνα τούτου ταύτην παρεισάγουσι, λέγοντες· ὡσπερ
65 ἡ κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ [ὑπὸ] ὑποκειμένων ὑδάτων σκοτεινὴ
φαίνεται, φωτίζεται δὲ ὑπὸ τοῦ πνεύματος, οὕτως ἀντιποιεῖται
τὸ σκότος τοῦ πνεύματος, ἔχει δὲ παρ' ἑαυτῆς πάσας τὰς δυ-
νάμεις βουλομένας ἀφίστασθαι καὶ ἀνιέναι. Εἰσὶ δὲ αὐτὰ
ἀπειράκις ἀπειροί, ἐξ ὧν τὰ πάντα τυποῦται καὶ γίνεται ἐπι-
70 μιγνυμένων δίκην σφραγίδων. Ὡσπερ γὰρ σφραγίς ἐπικοινων-
νήσασα κηρῷ τὸν τύπον ἐποίησεν αὐτὴ παρ' ἑαυτῆς ἠησοῦν
[ἦν] μένουσα, οὕτως καὶ αἱ δυνάμεις ἐπικοινωνήσασαί τὰ πάντα
ἀπεργάζονται γένη ζώων ἄπειρα. Γεγονέναι οὖν ἀπὸ τῆς πρώ-
της συνδρομῆς τῶν τριῶν ἀρχῶν μεγάλης σφραγίδος ἰδέαν, οὐ-
75 ρανὸν καὶ γῆν, εἶδος ἔχουσαν παραπλήσιον μήτρας ὀμφαλὸν
ἐχούσης μέσον. Οὕτως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ἐκτυπώσεις τῶν πάν-
των ἐκτετυπῶσθαι ὡσπερ οὐρανὸν καὶ γῆν μήτρας παραπλη-
σίους. Ἐκ δὲ τοῦ ὕδατος γεγονέναι φασὶ πρώτογονον ἀρχὴν,
ἄνεμον σφοδρὸν καὶ λάβρον καὶ πάσης γενέσεως αἴτιον, βρασ-
80 μόν τινα καὶ κίνησιν ἐργαζόμενον τῷ κόσμῳ ἐκ τῆς τῶν ὑδά-
των κινήσεως. Τοῦτον δὲ ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι ὄφως
παραπλήσιον, φέρων ὄθεν ἦν ὁ φορῶν ὁ κόσμος πρὸς γένε-
σιν ὄρμα ὀργήσας ὡς μήτρα, καὶ ἐντεῦθεν θέλουσι συνίστασθαι
τὴν τῶν | ὄλων γένεσιν. Τοῦτον δὲ εἶναι πνεῦμα ἀνέμου λέ-
85 γουσι τέλειον θεὸν ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων καὶ τῆς τοῦ πνεύματος
εὐωδίας καὶ φωτὸς λαμπηδότος γεγονέναι, καὶ εἶναι γέννημα
θηλείας νοῦν· τὸν ἄνωθεν σπινθῆρα κάτω ἀναμεμιγμένον σὺν
τοῖς περισυγκρίτοις σώματος σπεύδειν ἐκφεύγειν, ἐκφυγόντα

58. καὶ om C 60. μένει] μενεῖ Roperus, qui ita etiam
supra p. 200, 86 corrigendum esse censet 61. τῷδε] τῷ δὲ C: τόδε
M: ἐπὶ τῷδε Roperus: οὕτω δὲ Bernaysius: ὡδε? Sauppis 65. ἐπὶ
ὑποκειμένων Bernaysius: ὑποκειμένων C M 69. τυποῦται Bernaysius:
κυκλοῦται C M 71. κηρῷ] κλήρω C αὐτῆ] αὐτῆ C 72.
ἦν] om C M Bernaysius 73. Γεγονέναι] Γέγονεν C 74.
ἰδέαν] εἰδέαν C 74. 75. οὐρανὸν καὶ γῆν] οὐρανοῦ καὶ γῆς Ber-
naysius 75. παραπλήσιον] παραπλησίαν C 79. ἄνεμον σφοδρὸν]

lem, in quam derepta sit et translata in talem naturam cum spiritu lux. Mente autem cum praeditae sint tenebrae et cognoscant, ubi abstrahatur ipsis lux, manere tenebras deso- 60
 latas, sine luce, sine splendore, sine vi, sine efficacia, debi-
 les: ideo omni ratione et cogitatione nituntur continere in
 sese splendorem et scintillam lucis cum spiritus odoramento.
 Huius imaginem hanc introducunt, dicentes: sicuti pupilla
 oculi sub subiacentibus aquis tenebrosa apparet, illustratur 65
 autem spiritu, ita sectantur tenebrae spiritum, habent autem
 apud se omnes potestates, quae volunt recedere et redire.
 Sunt autem ipsae infinities infinitae, ex quibus omnia figuran-
 tur et nascuntur, cum instar sigillorum contingant. Sicuti enim
 sigillum cera contactum effigiem efficit, ipsum per se manens 70
 quodquod fuit, ita quoque potestates contagione sua efficiunt
 omnia genera animalium infinita. Nata igitur esse ex primo
 concursu trium principiorum magni sigilli speciem, caelum et
 terram, formam habentem consimilem utero umbilicum habenti
 medium. Ita autem et reliquas figuras universorum effiguratas 75
 esse sicuti caelum et terram utero consimiles. Ex aqua autem
 natum esse primigenium principium, ventum gravem et vehe-
 mentem et omnis generationis auctorem, fervorem quendam
 et motum efficientem mundo ex aquarum motu. Hunc autem
 perficere sibilo serpentis consimilem alati, in quem 80
 suspiciens mundus ad generationem ruit intensus sicuti uterus,
 et hinc volunt manasse universorum originem. Hunc autem
 esse spiritum venti dicunt perfectum deum ex aquarum et
 spiritus odoramento et lucis splendore natum esse, et esse
 generamen femellae mentem; superne devenientem scintillam 85
 infra permixtam cum appendicibus corporis niti effugere, ef-

ἀνεμόφορον C; cf. supra p. 204, 28 αἶπιον] ἀγγεῖον C; cf.
 supra l. l. 81. ἐπιτελεῖν εἶδος συρίγματι] ἐπὶ τέλειον εἶδος σύρματι
 Bernaysius 82. παραπλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν ὁ φορῶν] παρα-
 πλήσιον, φέρων ὅθεν ἦν, ὁ φορῶν Roperus: παραπλήσιον μορφωθῆναι,
 ὁ ἀφορῶν Bernaysius: παραπλήσιον πτερωτοῦ, ἐς ὃν ὑφορῶν? 84.
 ἀνέμου] ἄνεμον C M Bernaysius 86. γεγονέναι] γεγονότα Roperus
 γέννημα] γένημα C 87. νοῦν] νοῦν δὲ Roperus 88. περισυγκρί-
 τοις Bernaysius et Roperus: περὶ συγκρίτοις C: περὶ συγκρίτοις M
 σώματος] τοῦ σώματος Roperus ἐκφεύγειν Bernaysius: καὶ φεύγειν
 C M ἐκφυγόντα] καὶ ἐκφυγόντα Bernaysius: ἐκφυγόντα δὲ Roperus

πορεύεσθαι καὶ τὴν λύσιν οὐχ εὐρίσκειν διὰ τὴν ἐν τοῖς ὕδασι
 90 δέσιν. Διὸ ἐβόα ἐκ τῆς τῶν ὑδάτων μίξεως κατὰ τὸν ψαλμω-
 δόν, ὡς λέγουσι. Πᾶσα οὖν ἡ φροντὶς τοῦ ἄνω φωτός ἐστιν,
 ὅπως ῥύσῃται τὸν κάτω σπινθῆρα ἀπὸ τοῦ κάτω πατρὸς, ἀνέ-
 μου ἐπεγείροντος βρασμὸν καὶ τάρραχον καὶ ἑαυτῷ νοῦν υἰο-
 ποιήσαντος οὐκ ὄντα αὐτοῦ, φάσκουσιν, [ἴδιον, ὄν] ἰδόντα
 95 τὸν τέλειον λόγον τοῦ ἄνωθεν φωτός αὐτὸν ἀπομορφώσαντα
 εἶδει ὄφραως κεχωρηκέναι ἐν μήτρᾳ, ἵνα τὸν νοῦν ἐκεῖνον, τὸν
 ἐκ τοῦ φωτός σπινθῆρα, ἀναλαβεῖν δυνήθῃ. Καὶ τοῦτο εἶναι
 τὸ εἰρημένον· Ὁς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγ-
 μὸν ἠγῆσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε
 1 μορφὴν δούλου λαβών. Καὶ ταύτην εἶναι τὴν [δουλικὴν]
 μορφὴν οἱ κακοδαίμονες θέλουσι καὶ πολυπή[μονες] Σηθιανοί.
 Ταῦτα μὲν οὖν καὶ οὗτοι λέγουσιν.

12. Ὁ δὲ πάνσοφος Σίμων οὕτως λέγει· ἀπέραντον εἶναι
 5 δύναμιν, ταύτην ῥίζωμα τῶν ὄλων εἶναι. Ἔστι δὲ, φησὶν, ἡ
 ἀπέραντος δύναμις, τὸ πῦρ, κατ' αὐτὸν οὐδὲν ἀπλοῦν, καθά-
 περ οἱ πολλοὶ ἀπλᾶ λέγοντες εἶναι τὰ [δὲ] τέσσαρα στοιχεῖα
 καὶ τὸ πῦρ ἀπλοῦν εἶναι νενομίκασιν, ἀλλ' εἶναι τοῦ πυρός
 τὴν φύσιν διπλῆν, καὶ τῆς διπλῆς ταύτης καλεῖ τὸ μὲν π
 10 κρυπτῶν, τὸ δὲ φανερόν· κεκρύφθαι δὲ τὰ κρυπτὰ ἐν τοῖς
 φανεροῖς τοῦ πυρός, καὶ τὰ φανερὰ τοῦ πυρός ὑπὸ τῶν κρυπτῶν
 γεγονέναι. Πάντα | δὲ, φησὶ, νενομίσται τὰ μέρη τοῦ πυρός
 ὄρατὰ καὶ ἀόρατα φρόνησιν ἔχειν. Γέγονεν οὖν, φασὶν, ὁ
 κόσμος ὁ γεννητὸς ἀπὸ τοῦ ἀγεννήτου πυρός. Ἦρξατο δὲ, φη-
 15 σὶν, οὕτως γίνεσθαι· ἐξ ῥίζας τὰς πρώτας τῆς ἀρχῆς τῆς γενέ-
 σεως ὁ γεννητὸς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ πυρός ἐκείνου λαβών· ταύ-
 τας γὰρ ῥίζας γεγονέναι κατὰ συζυγίας ἀπὸ τοῦ πυρός, ἄστανas
 καλεῖ νοῦν καὶ ἐπίνοϊαν, φωνὴν καὶ ὄνομα, λογισμὸν
 καὶ ἐνθύμησιν. Εἶναι δὲ ἐν ταῖς ἐξ ῥίζαις ὁμοῦ τὴν ἀπέ-
 20 ραντον δύναμιν, [ἦν] εἶναι φησὶ τὸν ἐσιῶτα, σιάνια, σιησῶ-

90. Διὸ ἐβόα — μίξεως] Haec verba ad Psalm. 29, 3 alludere
 Bernaysius monuit

93. 94. νοῦν υἰοποιήσαντος Roperus: νοῦν
 ποιήσαντος C M Bernaysius

94. φάσκουσιν, ἴδιον, ὄν ἰδόντα]
 φάσκουσιν, ἰδόντα C M: ὄ, φάσκουσιν, ἰδόντα Bernaysius: φάσκουσιν,
 ἴδιον· εἶτα Roperus

96. ἐν μήτρᾳ] ἐς μήτραν Bernaysius 98—1.
 Philipp. 2, 6. 7.

1. δουλικὴν Roperus inseruit: om C M Bernay-
 sius

2. πολυπήμονες] Cernuntur vestigia litterae η et compendii
 ες. M Σηθιανοί] Σιθιανοί C M

4. sqq. Cf. supra p. 236 sqq.

fugientem discedere neque liberationem reperire, cum aquis sit vincta. Propterea vociferata est ex aquarum mixtura secundum psalmistam, ut aiunt. Omnis igitur cura lucis supernae est, ut liberet scintillam, quae infra est, a patre, qui infra est, vento, qui excitat fervorem et turbam sibi que mentem filium generavit, qui, inquiunt, non proprius illius est, quem, ubi viderit perfectum logum lucis supernae, mutata forma sub specie serpentis cecidisse in uterum, ut mentem illam, lucis scintillam, recipere posset. Et hoc esse id quod dictum est: *Qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, sed semet ipsum exinanivit formam servi accipiens.* Et hanc esse servilem formam miseri volunt ac pestiferi Sethiani. Haec igitur et hi dicunt.

12. Sapientissimus autem Simon dicit in hunc modum: 1 infinitam esse potestatem, hanc esse radicem universorum. Est autem, inquit, infinita potestas, quae est ignis, secundum eum non simplex quiddam, sicuti plerique, qui dicunt simplicia esse quattuor elementa, et ignem simplicem esse censuerunt, sed esse ignis naturam duplicem, eiusque duplicis quidem naturae alterum vocat absconditum, alterum manifestum; latere autem abscondita illa in manifestis ignis et manifesta ignis ab absconditis extitisse. Omnes autem, inquit, partes ignis visibiles et invisibiles habitae sunt sensum habere. 10 Extitit igitur, inquiunt, mundus qui generatus est a non-generato igni. Coeptus autem est fieri, inquit, in hunc modum: Sex radices easque primas principii generationis sumens is qui generatus est a principio ignis illius; has enim radices extitisse per coniugationes ab igni, quas quidem appellat Mentem et 15 Intelligentiam, Vocem et Nomen, Ratiocinationem et Cogitationem. Esse autem in sex his radicibus infinitam simul illam

6. κατ' αὐτὸν] καθ' αὐτὸν C M. Cf. supra p. 286, 83
 7. δὲ ex ᾧ
 ortum esse delendum monuit iam M
 9. μὲν τι] μὲν τοι C. Cf.
 supra p. 238, 86
 11. τοῦ πυρός] τὸ πῦρ C M. Sicuti nos etiam
 R. Scottus correxit. Cf. supra p. 238, 87. 88.
 13. γασίν] γησίον
 susp. M
 14. ὁ γεννητὸς] ἀγέννητος C M. Cf. supra p. 240, 31
 16. γεννητὸς] ἀγέννητος C M. Cf. supra p. 240, 33
 17. συζυγίας]
 συζυγίαν C M. Cf. supra p. 240, 35
 20. δύναμιν, ἣν εἶναι] δύναμιν·
 εἶναι C M: Bernaysius coll. libro sexto p. 240, 38 per homoeoteleuton

μενον, ὅς [ἐάν] ἐξεικονισθῆ ἔν ταῖς ἑξ δυνάμεσιν, ἔσται οὐσία, δυνάμει, μεγέθει, ἀποτελέσματι μία καὶ [ἡ] αὐτὴ τῇ ἀγεννήτῳ καὶ ἀπεράντῳ δυνάμει, οὐδὲν ὅλως ἔχουσα ἐνδεέστερον ἐκείνης τῆς ἀγεννήτου καὶ ἀπαραλλάκτου καὶ ἀπεράντου δυνάμεως·
 25 ἐὰν δὲ μείνη δυνάμει μόνον ἔν ταῖς ἑξ δυνάμεσι καὶ μὴ ἐξεικονισθῆ, ἀφανίζεται, φησί, καὶ ἀπόλλυται οὕτως ὡς ἡ δύναμις ἡ γραμματικὴ ἢ γεωμετρικὴ [ἐν] ἀνθρώπου ψυχῇ ὑπάρξασα μὴ προσλαβοῦσα τεχνίτην τὸν διδάξαντα. Αὐτὸν δὲ εἶναι ὁ Σίμων λέγει τὸν ἐστῶτα στάντα στησόμενον, ὄντα δύνανται τὴν
 30 ὑπὲρ τὰ πάντα. Ταῦτα τοίνυν καὶ ὁ Σίμων.

13. Ὁ δὲ Οὐαλεντίνος καὶ οἱ ἀπὸ τῆς τούτου σχολῆς εἶναι λέγουσι τὴν τοῦ παντὸς ἀρχὴν πατέρα, καὶ ἐναντία δὲ δόξῃ προσφέρονται. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον εἶναι καὶ γεννητικόν, οἱ δὲ ἀδυνάτως ἔχειν γεννᾶν ἄνευ θηλείας καὶ τούτου
 35 σύζυγον προσπιθέασι σιγῆν, βυθὸν αὐτὸν ὀνομάσαντες. Ἐκ τούτου τινὲς καὶ τῆς συζύγου προβολὰς γεγονέναι ἑξ, νοῦν καὶ ἀλήθειαν, λόγον καὶ | ζωὴν, ἄνθρωπον καὶ ἐκκλησίαν, καὶ εἶναι ταύτην τὴν ὀγδοάδα πρωτογενέτειραν· τὰς τε ἐντὸς τοῦ ὄρου προβολὰς γεγενημένας πάλιν καλεῖσθαι ἐντὸς πληρω-
 40 ματος, δεύτερα δὲ τὰ ἐκτὸς πληρώματος, καὶ τρίτα τὰ ἐκτὸς τοῦ ὄρου, ὧν ἡ γέννησις τὸ ὑστέρημα ὑπάρχει. Τὸ δὲ ἕκτου ἐν ὑστερήματι προβληθέντος αἰῶνος γεγονέναι, καὶ τοῦτον εἶναι δημιουργὸν λέγει, μὴ βουλόμενος αὐτὸν πρῶτον εἶναι θεόν, ἀλλὰ δυσφημῶν τε αὐτὸν καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ γεγενημένα, τὸν
 45 δὲ Χριστὸν ἐκ τοῦ ἐντὸς πληρώματος κατεληλυθέναι ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἀποπλανηθέντος πνεύματος, ὃ κατοικεῖ ἐν τῷ ἔσω ἡμῶν ἀνθρώπῳ, ὃν σώζόμενον φασὶ τούτου χάριν τοῦ ἐνοικοῦντος. Τὴν δὲ σάρκα μὴ σώζεσθαι θέλει, δερμάτινον χιτῶνα ἀποκαλῶν καὶ ἄνθρωπον φθειρόμενον. Ταῦτα ἐν ἐπι-

verba δυνάμει, οὐκ ἐνεργείᾳ· ἦντινα ἀπέραντον δύνανται ante εἶναι φησὶ excidisse putat στάντα] πάντα C

21. ἐάν] om C. Cf. supra p. 240, 39 22. ἡ αὐτῆ] αὐτῆ C: αὐτῆ M. Cf. supra p. 240, 41 24. ἀπαραλάκτου C 25. δυνάμει] δύνανται C M. Cf. supra p. 240, 44 27. ἐν om C ὑπάρξασα] ὑπάρξαι CM, qui hoc vocabulum, quod supra non legatur, nostrum locum turbare monet 28. διδάξαντα] διδάξοντα susp. Roesperus Αὐτὸν] Αὐτὸν C M 31. sqq. Cf. quae Hippolytus supra p. 270. sqq. de Valentinianis exposuit, a quibus vero ea, quae hic leguntur, ad-

potestatem, quam esse dicit eum qui stat, stetit, stabit, qui cum effigiatus erit in sex illis potestatibus, erit re, vi, magnitudine, perfectione una eademque quae est non-generata et infinita potestas, nulla omnino ex parte inferior quam non-generata illa et immutabilis et infinita potestas; sin vero manebit sola potestate in sex potestatibus et non effigiabitur, evanescit, inquit, et perit ita ut potestas grammatica vel geometrica in animo hominis extans, non adepta artificem qui doceat. Se ipsum autem esse Simon dicit eum qui stat, stetit, stabit, cum sit potestas illa quae est super omnia. Haec igitur et Simon.

13. Valentinus autem et qui eum sectantur esse dicunt universarum rerum principium Patrem, in contrarias autem sententias abeunt. Alii enim eorum solum esse et genitalem (sc. eum putant), alii autem non posse generare sine femina, eiusque coniugem addunt Sigen, Bythum ipsum appellantes. Ex ipso quidam eiusque coniuge projectiones factas esse sex Mentem et Veritatem, Logum et Vitam, Hominem et Ecclesiam, et esse hanc ogdoadem primogenitricem; et eas, quae intra Terminum extiterunt projectiones, rursus appellari Ea quae intus in pleromate sunt, secunda autem Ea quae extra pleroma et tertia Ea quae extra Terminum, quorum generatio hystereima extat et hunc esse demiurgum dicit, nolens eum primum esse deum, sed maledicens et ei et iis, quae ab eo facta sunt; Christum autem ex iis, quae intus in pleromate sunt, descendisse ad salvandum spiritum, qui aberravit, qui habitat in interiori nostro homine, quem salvari dicunt huiusce eum inhabitantis gratia. Carnem autem non salvari vult, pelliciam tunicam eam denominans et hominem pereuntem. Haec summatim effatus sum, cum magna

modum discrepant 38. 39. ἐντὸς τοῦ ὄρου] ἐνὸς τοῦ ὄρου C M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit 39. ἐντὸς] τὰ ἐντὸς susp. M 40. τρίτα] τρία C 41. 42. Τὸ δὲ ἔκτου — γεγονέναι] Τὸ δὲ ἔκτου—γεγονέναι M: Τοῦ δὲ ἐκτὸς — γεγονέναι R. Scottus: Inter Τὸ δὲ et ἔκτου, pro quo fort. ἐκ τοῦ legendum est, lacuna esse videtur 43. βουλόμενος] βουλόμενον pr C et R. Scottus 44. δυσσημῶν τε] δύσσημόν τε C M: δυσσημοῦντα R. Scottus 46. κατοικεῖ] κατοικεῖ C

50 τομῇ ἐξεῖπον, πολλῆς ὕλης κατ' αὐτοὺς τυγχανούσης καὶ δια-
φόρων γνωμῶν. Οὕτως οὖν δοκεῖ καὶ τῇ Οὐαλεντίνου σχολῇ.

14. Βασιλείδης δὲ καὶ αὐτὸς λέγει εἶναι θεὸν οὐκ ὄντα,
πεποιημένον κόσμον ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν καταβαλ-
λόμενόν τι σπέρμα, ὥσει κόκκον σινάπεως ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸ
55 πρέμνον, τὰ φύλλα, τοὺς κλάδους, τὸν καρπὸν, ἢ ὡς ὄν
ταοῦ ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν τῶν χρωμάτων ποικίλην πληθύν· καὶ
τοῦτο εἶναι φασὶ τὸ τοῦ κόσμου σπέρμα, ἐξ οὗ τὰ πάντα γέ-
γονεν. Ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὰ πάντα οἶον οὐκ ὄντα ὑπὸ [τε]
τοῦ οὐκ ὄντος θεοῦ γενέσθαι προβεβουλευμένα. Ἦν οὖν, φα-
60 σίν, ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι υἰότης τριμερῆς, κατὰ πάντα τῷ
οὐκ ὄντι θεῷ ὁμοούσιος, γεννητὴ ἐξ οὐκ ὄντων. Ταύτης τῆς|
υἰότητος τριχῇ διηρημένης τὸ μὲν τι ἦν λεπτομερές, τὸ δὲ πα-
χυμερές, τὸ δὲ ἀποκαθάρσεως δεόμενον. Τὸ μὲν οὖν λεπτο-
μερές εὐθέως πρῶτον ἄμα τῷ γενέσθαι τοῦ σπέρματος τὴν πρῶ-
65 τὴν καταβολὴν ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος διέσφυξε καὶ ἀνῆλθεν ἄνω,
καὶ ἐγένετο πρὸς τὸν οὐκ ὄντα· ἐκείνου γὰρ πᾶσα φύσις ὀρε-
γεται δι' ὑπερβολὴν κάλλους, ἄλλη δὲ ἄλλως. Ἡ δὲ παχυμε-
ρεστέρα ἔτι μένουσα ἐν τῷ σπέρματι, μιμητικὴ τις οὖσα, ἀνα-
δραμεῖν μὲν οὐκ ἠδυνήθη (πολὴ γὰρ ἐνδεεστέρα ἦν τῆς λεπτο-
70 μεροῦς), ἀνεπτέρωσε δὲ αὐτὴν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· τοῦτο γὰρ
εὐεργετῆ ἢ υἰότης ἐνδυσάμενη καὶ εὐεργετεῖται. Ἡ δὲ τρίτη
υἰότης ἀποκαθάρσεως δεῖται· αὕτη μεμένηκεν ἐν τῷ τῆς παν-
σπερμίας σωρῷ, καὶ αὐτὴ εὐεργετοῦσα καὶ εὐεργετουμένη. Εἶναι
δέ τι καλούμενον κόσμον, τὸ δὲ ὑπερκόσμια· διαιρεῖται γὰρ
75 ὑπ' αὐτοῦ [τὰ ὄντα] εἰς δύο τὰς πρώτας διαιρέσεις. Τὸ δὲ
τούτων μέσον καλεῖ μεθ' ὄριον πνεῦμα ἅγιον, ἔχον τὴν ὁσμὴν
τῆς υἰότητος. Ἀπὸ τῆς πανσπερμίας τοῦ σωροῦ τοῦ κοσμικοῦ
σπέρματος διέσφυξε καὶ ἐγεννήθη ὁ μέγας ἄρχων, ἢ κεφαλὴ
τοῦ κόσμου, κάλλει καὶ μεγέθει ἀνεκλαλήτῳ. Οὗτος. ὑψώσας

52. sqq. Cf. supra p. 356 sqq. 52. καὶ αὐτὸς] καὶ υἱὸς αὐτοῦ?

53. 54. ἐξ οὐκ ὄντων οὐκ ὄντα, οὐκ ὄν — σπέρμα Uhlhornius I. I.: ἔ
οὐκ ὄντων, οὐκ ὄντα οὐκ ὄν, — σπέρμα C M. Cf. supra p. 358, 6. 7.
14. 15. καταβαλλόμενόν] καταβαλλόμενόν C M 54. συνά-
πεως C 56. ἔχον] ἔχοντα C 57. φασί] φησὶ susp. M
58. 59. οἶον οὐκ ὄντα, — Ἦν οὖν] τὸν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄντος
θεοῦ γενέσθαι. Προβεβουλευμένα ἦν οὖν C: τὸν οὐκ ὄντα ὑπὸ τοῦ οὐκ ὄ-
9. γ. Προβεβουλευμένη ἦν οὖν M. Cf. supra p. 360, 48. 49 59. 60.

sit doctrinae eorum materia variaequae sententiae. Sic igitur placet et Valentini scholae.

14. Basilides autem et ipse dicit esse deum non-entem,⁵⁰ qui sibi mundum fecerit ex non-entibus non-entem, cum non-ens deiecerit semen quoddam, veluti granum sinapeos habens in se ipso stirpem, folia, ramos, fructum, vel sicuti ovum pavonis habens in se ipso colorum variam copiam, et hoc esse dicunt mundi semen, ex quo res universae extiterunt. Habere⁵⁵ enim in se ipso universa tanquam non-entia et a non-ente deo ut fierent praemeditata. Fuit igitur, inquiunt, in ipso semine filietas tripertita, per omnia non-enti deo consubstantialis, generata ex non-entibus. Huius filietatis trifariam divisae aliud erat subtile, aliud crassum, aliud purgationis indigens. Sub-⁶⁰tile igitur statim, ubi primum extitit seminis prima deiectio a non-ente, perrupit et escendit in superum et devenit ad non-entem; illum enim omnis natura expetit propter exsuperantiam pulcritudinis, alia autem aliter. Crassior autem illa adhuc manens in semine, utpote imitabilis quaedam, escendere quidem non potuit —⁶⁵ multo enim inferior erat subtiliore — instruxit autem se ipsam tanquam alis spiritu sancto; hunc enim beneficio afficit filietas induta et vicissim beneficio afficitur. Tertia autem filietas purgatione eget; haec mansit in universorum seminum acervo, et ipsa beneficia edens et recipiens. Esse autem quiddam,⁷⁰ quod vocetur *mundus*, alterum autem *supermundana*; dividuntur enim ab eo quaequae sunt in duas principes classes. Quod autem horum intermedium est, vocat *conterminum spiritum sanctum*, qui odorem filietatis habet. A seminario acervi mundani seminis erupit et generatus est magnus archon, caput⁷⁵ mundi, pulcritudine et magnitudine ineffabili. Hic postquam in

φασίν] φησίν susp. M 60. αὐτῶ] ἐαυτῶ C πάντα τῶ] πάντων C: πάντα M. Cf. supra p. 362, 51. 52. 61. γεννητῆ] γενητῆ supra l. l. 62. διηρημένης] διηρημένου C 64. πρῶτον ἄμα] ἄμα πρῶτον C M. Cf. supra p. 362, 55 67. ἄλλη] ἄλλα C M. Cf. supra p. 362, 60 71. ἐνδυσαμένη] ἐναυξομένη C M. Cf. supra p. 362, 68 εὐεργετῆται] εὐεργετοῦσα C M. Cf. supra l. l. 73. καὶ αὐτῆ] καὶ αὐτῆ C 74. κόσμον] κόσμος M ὑπερκόσμια] ὑπερκόσμια C M. Cf. supra p. 364, 10 75. τὰ ὄντα] om C M. Cf. supra p. 364, 8 76. καλεῖ μεθόριον] καλλιμεθόριον C 78. διέσηξε C

80 *ἑαυτὸν ἄχρι τοῦ στερεώματος ᾗθη μὴ εἶναι ἑαυτοῦ ἐπάνω
ἕτερον, καὶ ἐγένετο πάντων τῶν ὑποκειμένων φωτεινότερος καὶ
δυνατώτερος πλὴν τῆς ὑπολελειμμένης υἰότητος, ἣν ἤγνόει οὐ-
σαν αὐτοῦ σοφωτέραν. Οὗτος οὖν τραπείς ἐπὶ τὴν τοῦ κόσμου
δημιουργίαν πρῶτον γεννᾷ υἱὸν αὐτῷ αὐτοῦ κρείττονα, καὶ
85 τοῦτον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐκάθισε· καὶ ταύτην οὗτοι φάσκουσι
τὴν ὀγδοάδα. Αὐτὸς οὖν τὴν οὐράνιον κίσιν ἅπασαν ἐργάζε-
ται. Ἔτερος δὲ ἄρχων ἀπὸ τῆς παν|σπερμίας ἀνέβη, μείζων
μὲν πάντων τῶν ὑποκειμένων χωρὶς τῆς ἐγκαταλελειμμένης υἰό-
τητος, πολὺ δὲ ἐλάττων τοῦ προτέρου, ὃν καλοῦσιν ἑβδομάδα.
90 Αὐτός ἐστι πάντων τῶν ὑφ' αὐτὸν ποιητῆς καὶ δημιουργὸς καὶ
διοικητῆς· καὶ οὗτος ἑαυτῷ ἐποίησεν υἱὸν φρονημώτερον καὶ
σοφώτερον. Ταῦτα δὲ πάντα κατὰ προλογισμὸν εἶναι ἐκείνου
τοῦ οὐκ ὄντος λέγουσιν, εἶναι δὲ κόσμους καὶ διαστήματα ἄπειρα.
[Ἐπὶ] τὸν δὲ Ἰησοῦν τὸν ἐκ Μαρίας κευρωμένον τὴν εὐαγγε-
95 λίου δύναμιν, τὴν κατελθοῦσαν καὶ φωτίσασαν τὸν τε τῆς ὀγ-
δοάδος υἱὸν καὶ [τὸν] τῆς ἑβδομάδος, ἐπὶ τῷ φωτίσαι καὶ φυ-
λοκρινῆσαι καὶ καθαρῖσαι τὴν καταλελειμμένην υἰότητα εἰς τὸ
εὐεργετεῖν τὰς ψυχὰς καὶ εὐεργετεῖσθαι. Καὶ αὐτοὺς εἶναι υἰοὺς
φασιν, οἱ τούτου χάριν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, ἵνα διδάξαντες τὰς
1 ψυχὰς καθαρῖσωσι καὶ ἅμα τῇ υἰότητι ἀνέλθωσι πρὸς τὸν ἄνω
πατέρα, οὗ ἡ πρώτη ἐχώρησεν υἰότης· καὶ ἕως τούτου συνε-
στάναι φάσκουσι τὸν κόσμον, ἕως πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἅμα τῇ υἰό-
τητι χωρήσωσι. Ταῦτα δὲ καὶ Βασιλείδης τερατολογῶν οὐκ
δ αἰσχύνεται.*

15. Ἰουσιῖνος δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοίᾳ τούτοις τολμῶν οὕτως
λέγει· τρεῖς εἶναι ἀρχὰς τῶν ὄλων ἀγεννήτους, ἀρρενικὰς δύο,
θηλυκὴν μίαν. Τῶν δὲ ἀρρενικῶν ἡ μὲν τις ἀρχὴ καλεῖται
ἀγαθός, αὐτὸ μόνον οὕτω λεγόμενος, προγνώστης τῶν ὄλων· ἡ
10 δὲ ἑτέρα πατὴρ πάντων τῶν γεννητῶν, ἀπρόγνωστος καὶ ἄγνω-
στος καὶ ἀόρατος, Ἐλωεῖμ δὲ καλεῖται, φησὶν. Ἡ [δὲ] θήλυια
ἀπρόγνωστος, ὀργίλη, δῖγνωμος, δισώματος, καθὼς ἐν τοῖς
περὶ αὐτοῦ λόγοις λεπτομερῶς διηγησάμεθα, τὰ μὲν ἄνω αὐ-
τῆς μέχρι βουβῶνος εἶναι παρθένον, ἀπὸ δὲ βουβῶνος τὰ κάτω

83. Οὗτος οὖν] Οὗτος ὁ C M 86. Αὐτὸς] Οὗτος conl. Sauppis; sed cf. supra p. 366, 38 89. ἐλάττων] ἐλάττω C 90. 91. Αὐτός—οὗτος] Οὗτός—αὐτός? Cf. supra p. 368, 59—61 94. Ἐπὶ τὸν δὲ] Τὸν δὲ C M 96. τὸν τῆς] τῆς C M 98. υἰοὺς] αἰτίους C M 99. οἱ τούτου] ὅπου τούτου C M 4. χωρήσωσι]

altum sese extulit usque ad firmamentum, putavit non esse supra semet ipsum ullum alium, et extitit subiacentibus omnibus splendidior et potentior praeter relictam filietatem, quam ignorabat esse semet sapientio-rem. Hic igitur ad fabricam mundi versus primum generat sibi filium se ipso superiorem, et hunc ad dexteram suam considerare iussit; atque hanc hi dicunt esse ogdoadem. Ipse igitur caelestem fabricam universam fabricatur. Alius autem archon a seminario surrexit, maior quidem omnibus subiacentibus praeter relictam filietatem, multo autem inferior priore, quem vocant hebdomadem. Hic est omnium, quae subter ipso sunt, factor et opifex et rector, et ipse sibi fecit filium sapientio-rem et intelligentio-rem. Haec autem omnia secundum praemeditationem esse illius non-entis dicunt, esse autem mundos et gradus infinitos. Ad Iesum autem ex Maria natum venisse evangelii potestatem, quae devenerit et illuminaverit et ogdoadis filium et hebdomadis, ad illuminandam et ex classibus separandam et purgandam filietatem relictam ad benefaciendum animis et bene patiendum. Et semet esse filios aiunt, qui eam ob causam sint in mundo, ut docendo animas purgent et simul cum filietate escendant ad supernum patrem, quo prima venerit filietas, et eo usque constare dicunt mundum, quousque omnes animae simul cum filietate illuc venerint. Haec igitur et Basilides mirabilia narrans non erubescit.

1

15. Iustinus autem et ipse consimilia his conatus ait in hunc modum: tria esse principia universorum non-generata, mascula duo, femininum unum. Masculorum autem unum principium vocatur Bonus, ipsum hoc solum vocatus, praescius universorum; alterum autem pater omnium generatorum, non praescius et ignarus et visu carens, Elohim autem vocatur, inquit. Femininum autem non praesciens, iracundum, bimens, bicorpor, sicuti in nostra de eo disputatione subtiliter exposuimus, superiora eius inguinibus tenus esse virginem, inferiora

χρήσασαι C 6. sqq. Cf. supra p. 218 sqq. 6. τούτοις] Ad Sethianos respicere videtur, quos Iustinus excipit libro V, 23 8. θηλυκὴν] θήλην C M. Cf. supra p. 218, 64 9. λεγόμενος] λεγόμενον C M. Cf. supra p. 218, 65 11. Ἡ δὲ θήλεια] Ἡ θήλεια C M. Cf. supra p. 218, 67 14. τὰ κάτω] καὶ κάτω C M. Cf. supra p. 218, 69

15 ἔχιδναν. Καλεῖται δὲ ἡ τοιαύτη Ἐδέμ καὶ Ἰσραήλ. Ταύτας
 φάσκει ἀρχὰς εἶναι τῶν ὄλων, ἀφ' ὧν τὰ πάντα ἐγένετο. Τὸν
 Ἐλωεὶμ δὲ ἀπρογνώστως ἐλθεῖν εἰς ἐπιθυμίαν τῆς μιξοπαρθέ-
 νου, καὶ ἐπιμιγέντα γεννῆσαι ἀγγέλους δώδεκα. Τούτων τὰ
 ὀνόματα καὶ οἱ μὲν πατρικοὶ [τῷ πατρὶ] συναί-
 20 ρονται, οἱ δὲ μητρικοὶ τῇ μητρὶ. Τούτους εἶναι τοῦ
 ἀλληγορικῶς εἰρηκότος Μωσέως τὰ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένα.
 Πεποιῆσθαι δὲ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ Ἐλωεὶμ καὶ τῆς Ἐδέμ, καὶ
 τὰ μὲν ζῶα ἅμα τοῖς λοιποῖς ἀπὸ τοῦ θηριώδους μέρους, τὸν
 δὲ ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἄνωθεν τοῦ βουβῶνος. Καὶ ἡ μὲν
 25 Ἐδέμ κατατεθεῖσθαι ἐν αὐτῷ τὴν ψυχὴν, ἣτις αὐτῆς δύναμις
 ἦν, [Ἐλωεὶμ δὲ τὸ πνεῦμα]. Τοῦτον δὲ φάσκει μαθόντα ἀνε-
 ληλυθέναι πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ καταλελοιπέναι τὴν Ἐδέμ· ἐφ'
 ᾧ ὀργισθεῖσαν ταύτην πᾶσαν τὴν ἐπιβουλήν ποιεῖσθαι κατὰ
 τοῦ πνεύματος τοῦ Ἐλωεὶμ, ὅπερ κατέθετο ἐν τῷ ἄνθρωπῳ.
 30 Καὶ τούτου χάριν ἀπεσταλκέναι τὸν πατέρα τὸν Βαροῦχ δια-
 τατιόμενον τοῖς προφήταις, ἵνα ῥυσθῆ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐλωεὶμ,
 καὶ πάντας ὑποσεύρθαι ὑπὸ τῆς Ἐδέμ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρα-
 κλέα φάσκει προφήτην γεγονέναι, ἠτιῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς
 Ὀμφάλης, τουτέστιν ὑπὸ τῆς Βάβελ, ἣν Ἀφροδίτην ὀνομάζου-
 35 σιν. Ὑστερον δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου γεγονέναι τὸν [δὲ]
 Ἰησοῦν υἱὸν Μαρίας καὶ Ἰωσήφ, ᾧ τὸν Βαροῦχ φάσκει λελα-
 ληκέναι· καὶ τούτῳ δὲ ἐπιβεβουλευκέναι τὴν Ἐδέμ, μὴ δεδυνῆ-
 σθαι δὲ αὐτὸν ἀπατῆσαι, καὶ τούτου χάριν πεποιηκέναι σταυ-
 ρωθῆναι· οὗ τὸ πνεῦμα ἀνεληλυθέναι πρὸς τὸν ἀγαθὸν λέγει.
 40 Καὶ πάντων δὲ τῶν οὕτως τοῖς μωροῖς καὶ ἀδρανέσι λόγοις
 πειθομένων [τὸ μὲν πνεῦμα] σωθῆ|σεσθαι, τὸ δὲ σῶμα καὶ
 τὴν ψυχὴν τῆς Ἐδέμ καταλείπεσθαι, ἣν καὶ γῆν Ἰουστίνος ὁ
 ἄφρων καλεῖ.

16. Οἱ δὲ δοκῆται τοιαῦτα λέγουσιν· εἶναι τὸν πρῶτον
 45 θεὸν ὡς σπέρμα συκῆς, ἐκ δὲ τούτου ἐληλυθέναι τρεῖς αἰῶνας,
 ὡς τὸ πρέμνον καὶ τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν· τούτους δὲ προ-

15. ἔχιδναν.] ἔχιδνα. C 19. Lacunam signavit iam M. Plura hic ommissa esse videntur. Cf. supra p. 218, 79—83 τῷ πατρὶ] om C. Cf. supra p. 218, 84 19. 20. συναίρονται] συναίρουσιν C M. Cf. supra l. l. 20. Post τοῦ lacunam signavimus respicientes ad p. 220, 90. 91. Fort. inserendum: παραδείσου ξύλα 24. Καὶ τῇ] Καὶ τῆ M: καὶ τὴν Roepers: καὶ ἡ — κατατέθειται susp. Sauppis. Cf. supra p. 220, 4 26. Ἐλωεὶμ δὲ τὸ

autem ab inguinibus inde viperam. Vocatur autem haec talis Edem et Israel. Haec dicitur principia esse universorum, unde omnia extiterint. Elohim autem non praescientem venisse in cupiditatem semivirginis illius, et corporibus commixtis generavisse duodecim angelos. Horum nomina et pa-
 terni quidem patrem comitantur, materni autem matrem. Hos esse cum allegorice dixerit Moses ea, quae in lege scripta sunt. Facta autem esse omnia ab Elohim et Edem, et animalia quidem simul cum reliquis e bestiali parte, hominem autem ex partibus supra inguina. Et Edem quidem deposuit
 in eo animam, quae ipsius potestas erat, [Elohim autem spiritum]. Hunc autem dicitur, postquam didicerit, escendisse ad Bonum et deseruisse Edem; propter quod iratam eam omnes insidias facere spiritui Elohim, quem hic deposuit in homine. Et hanc ob causam patrem legavisse Baruch, mandata dan-
 tem prophetis, ut liberaret spiritum Elohim, et omnes allectos esse ab Edem. Sed et Herculem dicitur prophetam extitisse, superatum autem eum esse ab Omphale, hoc est a Babel, quam Venerem nominant. Postea autem diebus Herodis extitisse Iesum, filium Mariae et Iosephi, ad quem Baruch illum dicitur
 esse locutum; et huic vero insidiatam esse Edem, non autem potuisse eum seducere, et propterea fecisse, ut in crucem suffigeretur; cuius spiritum escendisse ad Bonum dicit. Et omnium vero, qui ita stultis illis et debilibus sermonibus obtemperant, spiritum quidem salvatum iri, corpus autem et animam
 Edem illius derelinqui, quam et terram Iustinus demens vocat.

16. Docetae autem talia dicunt: Esse primum deum tanquam semen arboris fici, ab hac autem profectos esse tres aeones, tanquam stirpem et folia et fructum; hos autem pro-

πνεῦμα] om C M. Verba haec ex p. 220, 5 sumpta hic esse inserenda iam Roesperus monuit
 27. καταλελοιπέναι] κατατελυπηκέναι C M.
 Cf. supra p. 222, 41 et 224, 61
 28. πᾶσαν τὴν] Fort. delendum τὴν. M
 32. ὑπὸ] ἀπὸ C M
 34. ὀμφαλῆς C, ut libro V. M
 35. τὸν δὲ] Delendum potius videtur δὲ quam scribendum τόνδε. M
 40. 41. Καὶ — πειθομένων] Καὶ πάντα δὲ τὸν — πειθόμενον Roesperus
 41. τὸ μὲν πνεῦμα] om C M, qui iam vidit post πειθομένων nonnulla excidisse
 44. sqq. Cf. supra p. 412. sqq. Δοκῆται] Δοκίται
 C: Δοκῆται M

βεβληκέναι λ̄ αἰῶνας, ἕκαστον ἰ̄ ἠνώσθαι δὲ αὐτοὺς κατὰ δέκα
πάντας, μόνον δὲ διαθέσει διαφέρειν τινὰς τινῶν πρώτους.
Προβεβλήσθαι δὲ ἀπειράκις ἀπείρους αἰῶνας, καὶ εἶναι τοὺς
50 πάντας ἀρρενοθήλας. Τούτους δὲ βουλευσαμένους ὁμοῦ συν-
ελθόντας ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος γεννησάμενοι ἐκ παρθένου Μαρίας
σωτήρα τῶν πάντων, κατὰ πάντα ὅμοιον τῷ πρώτῳ σώματι
ἐν σπέρματι συκίνῳ, ἐν τούτῳ δὲ ἤτιονα, τῷ γεννητῶν εἶναι,
τὸ γὰρ σπέρμα, ὄθεν ἢ συκῆ, ἀγέννητον. Ἦν οὖν τὸ μέγα τῶν
55 αἰῶνων φῶς ὄλον, οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενον κόσμησιν, ἔχον ἐν
ἑαυτῷ πάντων τῶν ζώων ἰδέας· τοῦτο ἐπιφοιτήσαν εἰς τὸ ὑπο-
κείμενον χάος παρεσχηκέναι αἰτίαν τοῖς γεγονόσι καὶ οὖσι, κα-
ταβάν τε ἄνωθεν ἰδεῶν αἰωνίων ἀπεμάξατο κάτω [εἰς] τὸ χάος τὰς
μορφάς. Ὁ γὰρ τρίτος αἰὼν, ὁ ἑαυτὸν τριπλασιάσας, ὄρων
60 τοὺς χαρακτῆρας αὐτοῦ πάντας κατασπωμένους εἰς τὸ κάτω
σκότος, οὐκ ἀγνοῶν τὴν τε τοῦ σκότους δεινότητα καὶ τὴν τοῦ
φωτὸς ἀφελότητα, ἐποίησεν οὐρανὸν καὶ μέσον πῆξας διεχώ-
ρισεν ἀναμέσον τοῦ σκότους καὶ ἀναμέσον τοῦ φωτός. Πασῶν
οὖν τῶν ἰδεῶν τοῦ τρίτου αἰῶνος καὶ αὐτοῦ τὸ ἐκτύπωμα
65 κρα|τεῖσθαι φησιν ὑπὸ τοῦ σκότους, πῦρ ὧν αὐθις ζῶν ὑπὸ τοῦ
φωτὸς γενόμενον ἰπῆρξεν, ἐξ ἧς φάσκουσι τὸν μέγαν ἄρχοντα
γεγονέναι, περὶ οὗ Μωϋσῆς ὁμιλεῖ, λέγων εἶναι τοῦτον θεὸν
πύρινον καὶ δημιουργόν, ὃς καὶ τὰς ἰδέας πάντων μεταβάλλει
ἀεὶ εἰς σῶμα. Ταύτας τὰς ψυχάς, οὗ χάριν φάσκουσι τὸν
70 σωτήρα παραγεννηθῆναι, ἐπιδεικνύντα τὴν ὁδόν, δι' ἧς φεύ-
ξονται αἱ κρατούμεναι ψυχαί, ἐνδεδύσθαι δὲ τὸν Ἰησοῦν τὴν
δύναμιν ἐκείνην τὴν μονογενῆ· διὸ μὴ δύνασθαι θεαθῆναι ὑπό-
τινος διὰ τὸ μεταλλόμενον μέγεθος τῆς δόξης. Πάντα δὲ συμ-
βεβηκέναι αὐτῷ φασὶ καθὰ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις γέγραπται.

47. λ̄ αἰῶνας, ἕκαστον ἰ̄ ἠνώσθαι] λ̄ αἰῶνας ἕκαστον ἠνώσθαι C M

48. διαθέσει] θέσει? Cf. supra p. 414, 56 πρώτους] Malim πρω-

τεύοντας. M 51. ἐκ τοῦ μέσου αἰῶνος] εἰς τὸν μέσον αἰῶνα? Cf.

supra p. 416, 75. 76 52. 53. σώματι ἐν σπέρματι] σώματι ἐν πάρ-

ματι C: θεῷ, τῷ οἴονει σπέρματι? Cf. supra p. 416, 64 53. συκίνῳ]

ἐκείνῳ C. Cf. supra p. 416, 78 ἤτιονα, τῷ] ἤτιον, διὰ τὸ C: Ex

ultima syllaba voc. ἤτιονα factum ΔΙΑ. M γεννητῶν εἶναι] ἀγέννη-

των εἶναι C. Cf. supra p. 416, 79 58. ἰδέων C ἀπεμάξατο]

ἀπεμάξαντο C εἰς τὸ χάος] τὸ χάος C M, qui vocabula a librario

serius inter lineas scripta uncinis inclusit 64. ἰδέων C Fort.

iecissee triginta aeones, unumquemque decem; unitos autem 40 esse eos secundum decades omnes, solum autem positionibus differre, ut alii aliis sint priores. Proiectos autem esse infinities infinitos aeones, et esse universos masculofemineos. Hos autem consilio capto simul congressos ex [cum] medio aeone genuisse ex virgine Maria salvatorem omnium, ab omni 45 parte consimilem primo deo, qui tanquam semen ficulneum sit, hac re autem inferiorem, quod genitus sit, semen enim, unde fici arbor, non-genitum. Erat igitur magna aeonum lux tota, nullam insuper recipiens ornatationem, habens in semet ipsa omnium animalium species. Hanc, cum intraverit in subiacens 50 chaos, caussam praebuisse iis, quae extiterunt et sunt, et deveniens superne specierum aeternarum expressit infra in chaos formas. Tertius enim aeon, qui se ipsum triplicaverat, cum videret notas suas universas detractas in tenebras, quae infra sunt, cumque neque tenebrarum immanitatem ignoraret, neque 55 lucis simplicitatem, fecit caelum, et postquam intermedium firmavit, divisit tenebras a luce. Universis igitur speciebus tertii aeonis et eius ipsius imaginem superari ait a tenebris, quae ignis vivus a luce ortus extilit, unde dicitant magnum archontem extitisse, de quo Moses disputat, cum dicit, esse 60 hunc deum igneum et demiurgum, qui etiam ideas omnium transmutat continuo in corpora, hoc est animas, quapropter dicitant salvatorem supergeneratum esse, qui monstret viam, qua effugient superatae animae, Iesu autem indutum fuisse potestatem illam unigenitam; ideo non potuisse spectari ab ali- 65 quo propter exsuperantem magnitudinem splendoris. Omnia autem accidisse ei dicunt, sicuti in evangeliiis scriptum est.

post αἰῶνος nonnulla exciderunt. Cf. supra p. 418, 3—5 65. Post σκότους lacunam signavit M 65. 66. πῦρ — ὑπῆρξεν] πῦρ ζῶν ἀπὸ τοῦ φωτὸς γενόμενον, οὗ καὶ σφραγίς (ex transpositis ὧν ἀῖθις facta) ὑπῆρξεν coni. Roesperus coll. iis, quae supra leguntur p. 418, 6. 7: ὁ πῦρ ὃν αὐτοῖς ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? vel ὁ πῦρ ζῶν ἀπὸ τ. φ. γ. ὑπῆρξεν? 66. ἐξ ἧς] ἐξῆς susp. M: ἐξ οὗ? ὅθεν? Cf. supra p. 418, 7 69. σῶμα. Ταύτας τὰς] σώματα. Ταύτας τὰς susp. M: σώματα, τουτέστι τὰς?: σώμα[τα· εἶναι δὲ] ταύτας coni. Roesperus, qui fort. etiam ἐκ σωμάτων post σώματα addendum esse putat Post ψυχὰς lacunam signavit M οὗ χάριν φάσκουσι ex coniectura M: οὗ χάριν ἀσκοῦσι C 70. παρεγενήθηται pr C 73. μεταλλόμενον C

75 17. Οἱ δὲ κατὰ Μονοῖμον τὸν Ἄραβι φασιν εἶναι τὴν
 τοῦ παντὸς ἀρχὴν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ υἱὸν ἀνθρώπου, καὶ
 τὰ γενόμενα, καθὼς Μωϋσῆς λέγει, μὴ ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀν-
 θρώπου γεγονέναι, ἀλλὰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, οὐχ
 ὅλου, ἀλλ' ἐκ μέρους αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 80 ἰῶτα, ὃ ἐστὶ δεκάς, κύριος ἀριθμὸς, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ τοῦ παντὸς
 ἀριθμοῦ ὑπόστασις, δι' οὗ πᾶς ἀριθμὸς συνέστηκε, καὶ ἡ τοῦ
 παντὸς γένεσις, πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ. Τούτου δὲ ὄντος ἰῶτα
 ἐν καὶ κεραία μία, τέλειον ἐκ τελείου, ζυεῖσα κεραία ἄνωθεν,
 πάντα ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτή, ὅσα καὶ ὁ ἀνθρώπος ἔχει, ὁ πα-
 85 τὴρ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, — γεγονέναι οὖν φησὶ τὸν κόσμον
 Μωϋσῆς ἐν ἑξ ἡμέραις, τουτέστιν ἐν ἑξ δυνάμεσιν, ἐξ ὧν ὁ
 κόσμος ἀπὸ τῆς κεραίας γέγονε τῆς μιᾶς. Οἱ τε γὰρ κύβοι καὶ
 τὰ ὀκταέδρα καὶ αἱ πυραμίδες καὶ πάντα τὰ τούτοις παραπλή-
 ρια σχήματα ἰσεπιφανῆ, ἐξ ὧν συνέστηκε | πῦρ, ἀήρ, ὕδωρ,
 90 γῆ, ἀπὸ τῶν ἀριθμῶν γεγόνασι τῶν κατειλημμένων ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ἀπλῇ τοῦ ἰῶτα κεραίᾳ, ἧτις ἐστὶν υἱὸς ἀνθρώπου. Ὅταν
 οὖν, φησὶ, ῥάβδον λέγῃ Μωϋσῆς σιρρομένην εἰς Αἴγυπτον τὰ
 πάθη, καταλέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλληγορουμένως, οὐδὲ
 πλείονα τῶν δέκα παθῶν ἐσχημάτισεν. Εἰ δὲ, φησὶ, θέλεις
 95 ἐπιγινῶναι τὸ πᾶν, ἐν σεαυτῷ ζήτησον τίς ὁ λέγων· ἡ ψυχὴ
 μου, ἡ σὰρξ μου, ὁ νοῦς μου, καὶ ἐν ἑκαστὸν καταδιοποιοῦμε-
 νος ὡς ἕτερος αὐτῷ· τοῦτον νόει τέλειον ἐκ τελείου, πάντα ἴδια
 ἡγούμενον οὐκ ὄντα τὰ καλούμενα καὶ τὰ πάντα ὄντα. Ταῦτα
 μὲν οὖν καὶ Μονοῖμω δοκεῖ.

1 18. Τατιανὸς δὲ παραπλησίως τῷ Οὐαλεντίνῳ καὶ τοῖς
 ἑτέροις φησὶν αἰῶνας εἶναι τινὰς ἀοράτους, ἐξ ὧν ὑπό τινος
 κάτω τὸν κόσμον δεδημιουργῆσθαι καὶ τὰ ὄντα. Κυνικωτέρῳ

75. sqq. Cf. supra p. 424 sqq. Μονοῖμον] Νοῖμον C M.
 Cf. quae supra ad p. 412, 5 adnotavimus 77. Μωσῆς C 82. 83.
 ἰῶτα ἐν καὶ κεραία μία] ἰῶτα ἐν κεραία μιᾶ legendum esse censet M
 coll. p. 426, 49, ubi C habet ἰῶτα ἐν μιᾶ κεραία 82—85. Verba
 ἰῶτα — ἀνθρώπου parenthesis esse putat Roeperus, continuata sic ora-
 tione: γεγονέναι, ὡς φησι Μωϋσῆς, τὸν κόσμον 84. ἔχουσα ὅσα καὶ
 αὐτῇ] ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ? Cf. supra p. 428, 50 89. ἰσεπιφανῆ Roe-
 perus: ἴσα ἦν C M, qui haec verba coll. p. 428, 58 uncinis inclusit
 91. ἀπλῇ] διπλῇ C. Cf. supra p. 428, 59 92. λέγῃ] λέγει C
 92. 93. εἰς Αἴγυπτον — ἀλληγορουμένως] εἰς Αἴγυπτον, τὰ πάθη καταλέ-

17. Qui autem Monoïmum Arabem sectantur, aiunt esse universorum principium hominem primum et filium hominis, et ea, quae facta sunt, sicuti Moses dicit, non a primo homine 70 orta esse, sed a filio hominis, non toto illo, sed ex parte eius. Esse autem filium hominis litteram iota, quae est decas, principalis numerus, in quo est universi numeri substantia, per quem quisque numerus constat et universi origo, ignis, aër, aqua, terra. Hic autem cum sit iota unum et apex unus, per-75 fectum ex perfecto, apex, qui processit superne, omnia habens in semet ipso, quaecunque etiam homo habet, pater filii hominis; — factum igitur esse ait mundum Moses sex diebus, hoc est sex potestatibus, ex quibus mundus ab apice illo extitit uno. Etenim et cubi et octaëdra et pyramides et omnes hisce con-80 similes formae comparium superficierum, ex quibus constat ignis, aër, aqua, terra, a numeris ortae sunt comprehensis in illo simplice litterae iota apice, qui est filius hominis. Quando igitur, inquit, virgam dicit Moses vibratam ad plagas Aegyptiacas, recenset mundum litterae iota allegorice, neque plures quam decem 85 plagas formavit. Sin vero, inquit, vis cognoscere universa, in te ipso quaere quisnam sit, qui ait: anima mea, caro mea, mens mea, et qui unumquodque sibi ipsi arrogat quasi alius quis. Hunc intellige esse perfectum ex perfecto, omnia sua propria existimantem non-entia quae vocantur omniaque entia. 90 Haec igitur et Monoïmo placent.

18. Tatianus autem consimiliter Valentino caeterisque ait aeones esse quosdam invisibiles, ex quibus a quodam inferiore mundum esse fabricatum et ea quae sunt. Vitae autem ad-

γει τοῦ κόσμου τῷ ἰῶτα ἀλλ. conī. M et Bernaysius: εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, κατ. τ. κ. τ. ἰ. ἀλλ. Roeperus: εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τοῦ ἰῶτα ἀλλ. susp. R. Scottus: εἰς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πάθη, λέγει τὸν κόσμον τῷ ἰῶτα ἀλληγορουμένως, ὡς (s. ἀλληγορούμενον, ὡς)? Cf. supra p. 428, 61—63 94. πλείονα τῶν δέκα] πλειόνων δὲ C: πλείονα τῶν δώδεκα legendum esse putat M coll. p. 428, 63. Sicuti nos etiam Bernaysius correxit 1—5. Cf. supra p. 432, 22—27. 2. ἀοράτους] ποτὲ τοὺς C M. Cf. supra p. 432, 24, ubi παρὰ τοὺς legitur in C, et verba Irenaei illic textui supposita 2. ἐξ ὧν] ἐκ τῶν C M 3. κάτω] τῶν κάτω? Sauppis

δὲ βίῳ ἀσκεῖται καὶ σχεδὸν οὐδὲν Μαρκίωνος ἀπεμφαίνει πρὸς
5 τε τὰς δυσφημίας καὶ τὰς περὶ γάμων νομοθεσίας.

19. Μαρκίων δὲ ὁ Ποντικός καὶ Κέρδων ὁ τούτου διδά-
σκαλος καὶ αὐτοὶ ὀρίζουσιν εἶναι τρεῖς τὰς τοῦ παντός ἀρχάς,
ἀγαθόν, δίκαιον, ὕλην· τινὲς δὲ τούτων μαθηταὶ προσυθέασι
[δ] λέγοντες ἀγαθόν, δίκαιον, πονηρόν, ὕλην. Οἱ δὲ πάντες τὸν
10 μὲν ἀγαθόν οὐδὲν ὅλως πεποικημένοι, τὸν δὲ δίκαιον οἱ μὲν
τὸν πονηρόν, οἱ δὲ μόνον δίκαιον ὀνομάζουσι, πεποικημένοι δὲ
τὰ πάντα φάσκουσιν ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης· πεποικημένοι γὰρ
οὐ καλῶς, ἀλλ' ἀλόγως· ἀνάγκη γὰρ τὰ γενόμενα ὅμοια εἶναι
τῷ πεποικητό. Διὸ καὶ ταῖς παραβολαῖς ταῖς εὐαγγελικαῖς οὐ-
15 τως χρῶνται λέγοντες· Οὐ δύναται δένδρον καλὸν καρ-
ποὺς πονηροὺς ποιεῖν καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς τοῦτο φάσκων
εἰρησθαι τὰ ὑπ' αὐτοῦ κακῶς νομιζόμενα. Τὸν δὲ Χριστὸν
υἴον εἶναι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὑπ' αὐτοῦ πεπέμφθαι ἐπὶ σωτηρίᾳ
τῶν ψυχῶν, ὃν ἔσω ἄνθρωπον καλεῖ, ὡς ἄνθρωπον φανέντα
20 λέγων οὐκ ὄντα ἄνθρωπον, καὶ ὡς ἔνσαρκον οὐκ ἔνσαρκον,
δοκῆσει πεφηνότα, οὔτε γένεσιν ὑπομείναντα οὔτε πάθος, ἀλλὰ
τῷ δοκεῖν. Σάρκα δὲ οὐ θέλει ἀνίστασθαι, γάμον δὲ φθορὰν
εἶναι λέγων κυνικωτέρῳ βίῳ προσάγει τοὺς μαθητάς, ἐν τού-
τοις νομίζων λυπεῖν τὸν δημιουργόν, εἰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγο-
25 νότων ἢ ὠρισμένων ἀπέχοιτο.

20. Ἀπελλῆς δὲ ὁ τούτου μαθητῆς ἀπαρεσθεῖς τοῖς ὑπὶ
τοῦ διδασκάλου εἰρημένοις, καθὰ προείπομεν, ἄλλῳ λόγῳ ὑπέ-
θετο τέσσαρας εἶναι θεούς, ὧν ἓνα φάσκει [ἀγαθόν], ὃν οὔτε
οἱ προφηταὶ ἔγνωσαν, οὐ εἶναι υἴον τὸν Χριστόν· ἕτερον δὲ
30 τὸν δημιουργόν τοῦ παντός, ὃν οὐ θεὸν εἶναι θέλει, ἕτερον
δὲ πύρινον τὸν φανέντα, ἕτερον δὲ πονηρόν, οὓς ἀγγέλους κα-
λεῖ, προσθεῖς δὲ τὸν Χριστὸν καὶ πέμπτον ἕρεϊ. Προσέχει δὲ
βίβλῳ, ἣν Φανερώσεις καλεῖ Φιλουμένης τινός, ἣν προφητῶν
νομίζει. Τὴν δὲ σάρκα τὸν Χριστὸν οὐκ ἐκ τῆς παρθένου λέ-
35 γει προσειληφέναι, ἀλλ' ἐκ τῆς παρακειμένης τοῦ κόσμου οὐ-

4. ἀσκεῖται καὶ] ἀσκεῖσθαι C M 5. τὰς δυσφημίας] τῆς δυσφ. C
6—25. Quae noster supra p. 382—394 de Marcione et p. 408 sq. de
Cerdone scripsit, valde ab iis, quae hic leguntur, abhorrent 7. τοῦ παντός]
τοὺς παντός C 9. δ Saupprius: om C M πάντες] πάντα C 10. ὅλως] ἄλ-
λω C M 11. τὸν πονηρόν] καὶ τὸν πον.? Saupprius μόνον] μόνον τὸν? Saupprius
15. 16. Cf. Matth. 7, 18 οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν
x. τ. λ. 19. ὄν] ὄν τὸν? 21. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ? Saupprius 23. προσάγει]

modum cynicae studet et nullo fere modo a Marcione differt⁹⁵ quod et ad diffamationes attinet et ad leges de nuptiis latas.

19. Marcion autem Ponticus Cerdoque huius magister et ipsi definiunt esse tria universi principia: bonum, iustum, materiam; quidam autem eorum discipuli addunt [quartum] dicentes, bonum, iustum, malum, materiam. Cuncti autem (sc. dicunt) bonum¹ omnino nihil fecisse, iustum autem alii malum, alii autem solum iustum nominant, fecisse autem universa dicitant ex subiacente materia; non enim bene fecisse, sed irrationabiliter, necesse enim esse, ut ea, quae orta sint, similia⁵ sint ei, qui fecerit. Quapropter etiam parabolis evangelicis in hunc modum utuntur dicentes: *Non potest arbor bona fructus malos facere*, et quae sequuntur, ad hoc dicitans pronunciata esse, quae ab ipso male censentur. Christum autem filium esse boni et ab eo missum esse ad salvandum animas, quem¹⁰ interiorem hominem vocat, dicens eum tanquam hominem apparuisse, cum non sit homo, et tanquam carnem habentem, cum non habeat carnem, qui specie apparuerit neque genituram sustinuerit neque passionem, verum specie tantum. Carnem autem non vult resurgere, matrimonium autem perniciem¹⁵ esse dicens ad vitam admodum cynicam adducit discipulos, in his putans se aegre facere demiurgo, si iis, quae ab illo facta sunt vel constituta, se abstineat.

20. Apelles autem, huius discipulus, cum ipsi improba-
rentur quae a magistro dicta sunt, sicuti antea diximus, nova²⁰ doctrina supposuit quattuor esse deos, quorum unum dicit bonum, quem neque prophetae cognoverint, cuius esse filium Christum; alium autem opificem universi, quem non deum esse vult, alium autem igneum, qui apparuerit, alium autem malum, quos angelos vocat, addens vero Christum et quintum²⁵ dicit. Sese autem applicat libro, quem Revelationes appellat Philumenaе cuiusdam, quam prophetissam esse arbitratur. Carnem autem Christum non ex virgine ait adsumpsisse, sed ex adiacente mundi substantia. In hunc modum contra leges et

προσάγων C 26—39. Cf. supra p. 410, 3—28. 28. ἕνα φάσκω ἀγαθόν] ἕνα φάσκων C M: ἕνα εἶναι φάσκων Roesperus 32. 33.
Προσέχει — ἦν] Προσέχειν — ἦ C: Προσέχειν — ἦν susp. M 33.
προφῆτην] προφήτην C

σίας. Οὕτως κατὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συντάγματα ἐποίησε, καταλύειν αὐτοὺς ἐπιχειρῶν ὡς ψευδῆ λελαληκότας καὶ θεὸν μὴ ἐγνωκότας· σάρκας τε ἀπόλλυσθαι ὁμοίως Μαρκίῳ λέγει.

40 21. Κήρινθος δέ, ὁ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀσκηθεὶς αὐτός, οὐχ ὑπὸ τοῦ πρώτου θεοῦ τὸν κόσμον γεγονέναι ἠθέλησεν, ἀλλ' ὑπὸ δυνάμεώς τινος ἀγγελικῆς, πολὺ κεχωρισμένης καὶ διεστῶσης τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας καὶ ἀγνοούσης | τὸν ὑπὲρ πάντα θεόν. Τὸν δὲ Ἰησοῦν λέγει μὴ ἐκ παρθένου γεγενῆσθαι, γε-
45 γονέναι δὲ αὐτὸν ἐξ Ἰωσήφ καὶ Μαρίας υἱὸν ὁμοίως τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις, καὶ διενηνοχέναι ἐν δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ καὶ συνέσει ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιπούς. Καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα κατεληλυθέναι εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπὲρ τὰ ὅλα αὐθεντίας τὸν Χριστὸν ἐν εἴδει περιστερᾶς, καὶ τότε κηρῦξαι τὸν
50 ἄγνωστον πατέρα καὶ δυνάμεις ἐπιτελέσαι, πρὸς δὲ τῷ τέλει τοῦ πάθους ἀποπτῆναι τὸν Χριστὸν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ· πεπονθέναι τὸν Ἰησοῦν, τὸν δὲ Χριστὸν ἀπαθῆ μεμενηκέναι, πνεῦμα κυρίου ὑπάρχοντα.

22. Ἐβριωναῖοι δὲ τὸν μὲν κόσμον ὑπὸ τοῦ ὄντως θεοῦ
55 γεγονέναι λέγουσι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως Κηρίνθῳ. Ζῶσι δὲ πάντα κατὰ νόμον Μωϋσοῦ, οὕτω φάσκοντες δικαιοῦσθαι.

23. Θεόδοτος δὲ ὁ Βυζάντιος εἰσηγήσαιο αἰρεσιν τοιάνδε, φάσκων τὰ μὲν ὅλα ὑπὸ τοῦ ὄντως θεοῦ γεγονέναι, τὸν δὲ Χριστὸν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις γνωστικοῖς φάσκει τοιούτῳ
60 τινὶ τρόπῳ πεφηνέναι· εἶναι δὲ τὸν Χριστὸν κ[οιν]ὸν ἀνθρώπων πᾶσιν, ἐν δὲ τούτῳ διαφέρειν, ὅτι κατὰ βουλήν θεοῦ γεγένηται ἐκ παρθένου, ἐπισκιάσαντος τοῦ ἁγίου πνεύματος, οὐχ ἐν τῇ παρθένῳ σαρκωθέντα· ὕστερον δὲ ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος κατεληλυθέναι τὸν Χριστὸν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν εἴδει περιστερᾶς,
65 ὅθεν φασὶ μὴ πρότερον τὰς δυνάμεις αὐτῷ ἐνεργηθῆναι. Θεὸν δὲ οὐκ εἶναι τὸν Χριστὸν θέλει. Καὶ τοιαῦτα Θεόδοτος.

24. Ἄτεροι δὲ καὶ ὡσαύτως πάντα τοῖς προειρημένοις

36. 37. Cf. Matth. 5, 17 38. σάρκας] σάρκα? ἀπόλλυσθαι C
40—53. Cf. supra p. 404, 39—51 44. γεγενῆσθαι C 45. ὁμοίως]
ὁμοιον C M. Cf. supra p. 404, 44 49. τότε] τοῦτον? Saupprius; sed
cf. supra p. 404, 47 50. καὶ] καὶ τὰς? Saupprius; sed cf. supra p. 404, 48
51. Ἰησοῦ] υἱοῦ C M. Sicuti nos etiam R. Scottus correxit. Cf. supra p. 404, 49
54—56. Cf. supra p. 406, 52—61 54. Ἐβριωναῖοι] Εὐβριωναῖοι C ὄντως]

prophetas opera concinnavit, dissolvere eos conatus, quasi qui 30
mendacia locuti sint neque deum cognoverint; carnesque pe-
rrire consimiliter Marcioni dicit.

21. Cerinthus autem, ipse in Aegypto excultus, non a
primo deo factum esse mundum voluit, sed a virtute quadam
angelica longe separata et distante ab ea principalitate, quae 35
est super universa, et ignorante deum, qui est super omnia.
Iesum autem dicit non ex virgine esse generatum, natum au-
tem esse eum ex Iosepho et Maria filium consimiliter reliquis
hominibus, et excelluisse iustitia et prudentia et intelligentia
supra omnes reliquos. Et post baptismum devenisse in eum 40
ab ea principalitate, quae est super omnia, Christum in figura
columbae, et tum nunciavisse incognitum patrem et virtutes
perfecisse, sub finem autem passionis avolasse Christum a Iesu;
passum esse Iesum, Christum autem a patiendo liberum man-
sisse, cum esset spiritus domini. 45

22. Ebionaei autem mundum quidem ab eo, qui re vera
deus est, factum esse dicunt, Christum autem consimiliter Ce-
rintho. Vitam autem agunt per omnia secundum legem Mosis,
ita dicitantes sese iustificari.

23. Theodotus autem Byzantius introduxit haeresin hu- 50
iuscemodi, dicens universa quidem ab eo, qui re vera deus
est, profecta esse, Christum autem consimiliter supra dictis
gnosticis ait tali quodam modo apparuisse: esse autem Chri-
stum eiusdem generis atque omnes homines, hac re autem
esse diversum, quod secundum consilium patris natus sit ex 55
virgine, cui obumbraverit spiritus sanctus, non in virgine in-
carnatum; postea vero in baptismo delapsus esse Christum
super Iesum in specie columbae, quapropter aiunt non prius
potestates in eo viguisse. Deum autem non esse Christum
vult. Et talia Theodotus. 60

24. Alii autem etiam omnia eodem modo, quo ii,

ὄντος C M. Cf. supra p. 406, 53 56. Μωϋσοῦ] Μωϋσῆ C M
57—66. Cf. supra p. 406, 62—75 57. εἰσηγήσατο] ἐξηγήσατο C M:
εἰσήγαγεν supra l. l. 58. ὄντως] ὄντος C M 60. κοινὸν]
Litterae οὐν prorsus evanidae. M ἄνθρωπον] ἀνθρώποις? 67—71.
Cf. supra p. 406, 76 — 408, 82 67. ὡσαύτως Sauppis: ἐξ αὐτῶν C M

λέγουσιν, ἐν μόνον ἐνδιαλλάξαντες ἐν τῷ τὸν Μελεχι | σεδέκ
ὡς δύνάμιν τινα ὑπειληφέναι, φάσκοντες αὐτὸν ὑπὲρ πᾶ-
70 σαν δύνάμιν ὑπάρχειν, οὐ κατ' εἰκόνα [δὲ] εἶναι τὸν Χρι-
στον θέλουσιν.

25. Οἱ δὲ Φρύγες ἐκ Μοντανουῦ τινος καὶ Πρισκίλλης καὶ
Μαξιμίλλης τὰς ἀρχὰς τῆς αἰρέσεως λαβόντες, προφήτιδας τὰ
γύναια νομίζοντες καὶ προφήτην τὸν Μοντᾶνον, τὰ δὲ περὶ τῆς
75 τοῦ παντὸς ἀρχῆς καὶ δημιουργίας ὁρθῶς λέγειν νομίζουσι, καὶ
τὰ περὶ τὸν Χριστὸν οὐκ ἄλλοτριῶς προσειλήφασιν, σὺν δὲ τοῖς
προειρημένοις σφάλλονται, ὧν τοῖς λόγοις ὑπὲρ τὰ εὐαγγέλια
προσέχοντες πλανῶνται, νηστείας καινὰς καὶ παραδόξους ὀρί-
ζοντες.

80 26. Ἐτεροὶ δὲ αὐτῶν τῆ τῶν Νοητιανῶν αἰρέσει προσκει-
μενοὶ τὰ μὲν περὶ τὰ γύναια καὶ Μοντᾶνον ὁμοίως δοκοῦσι,
τὰ δὲ περὶ [τὸν] τῶν ὄλων πατέρα δυσφημοῦσιν, αὐτὸν εἶναι υἱὸν
καὶ πατέρα λέγοντες, ὄρατον καὶ ἀόρατον, γεννητὸν καὶ ἀγέν-
νητον, θνητὸν καὶ ἀθάνατον· οὗτοι τὰς ἀφορμὰς ἀπὸ Νοητοῦ
85 τινος λαβόντες.

27. Ὅμοίως δὲ καὶ Νοητός, τῷ μὲν γένει ὧν Σμυρναῖος,
ἀνὴρ ἀκριτόμυθος καὶ ποικίλος, εἰσηγήσατο τοιάνδε αἵρεσιν, ἐξ
Ἐπιγόνου τινὸς εἰς Κλεομένην χωρήσασαν, καὶ οὕτως ἕως νῦν
ἐπὶ τοὺς διαδόχους διαμείνας, λέγων ἕνα τὸν πατέρα καὶ
90 θεὸν τῶν ὄλων· τοῦτον πάντα πεποιηκότα ἀφανῆ μὲν τοῖς οὐσι
γεγονέναι ὅτε ἠβούλετο, φανῆναι δὲ τότε ὅτε ἠθέλησε· καὶ τοῦ-
τον εἶναι ἀόρατον, ὅτε μὴ ὄραται, ὄρατὸν δέ, ὅταν ὄραται·
ἀγέννητον δέ, ὅταν μὴ γεννᾶται, γεννητὸν δέ, ὅταν γεννᾶται
ἐκ παρθένου· ἀπαθῆ καὶ ἀθάνατον, ὅτε μὴ πάσχη μήτε θνή-
95 σκη, ἐπὶ δὲ πάθῃ προσέλθῃ, πάσχειν καὶ θνήσκειν. Τοῦ-
τον τὸν πατέρα αὐτὸν υἱὸν νομίζουσι κατὰ καιροὺς καλούμενον
πρὸς τὰ συμβαίνοντα.

Τούτων τὴν | αἵρεσιν ἐκράτυνε Κάλλιστος, οὗ τὸν βίον ἐκ-
τεθείμεθα ἀσφαλῶς, ὅς καὶ αὐτὸς αἵρεσιν ἀπεγέννησεν· ἐξ ὧν

68. λέγουσι C 69. δύνάμιν τινα] δύνάμιν τινα μεγίστην? Cf.
supra p. 406, 78 70. οὐ κατ' εἰκόνα R. Scottus: οὐ κατ' εἰκόνα
C M δὲ uncinis inclusimus suadente R. Scotto 72—79. Cf. supra
p. 436, 65—80 72. Μοντανουῦ] Μοντάνου M; sed cf. supra l. l.
74. Μοντᾶνον] Μοντανόν? τὰ δὲ] τὰ τε? 75. νομίζουσι] νομίζονται
susp. M 76. σὺν Sauppis; ἐν C M 78. καινὰς] κενὰς C M παρα-

qui antea dicti sunt, loquuntur, una tantum re differentes, quod Melchisedec tanquam pro potestate quadam [maxima] habent, dicentes eum supra quamque potestatem esse, cuius imaginem referre Christum volunt. 65

25. Phryges autem ex Montano quodam et Priscilla Maxillaque initia haeresis suae nacti, prophetissas esse mulierculas illas putantes et prophetam Montanum, et quae ad universi originem et fabricam attinent, recte dicere solent, et quae ad Christum, non inepte amplexi sunt, falluntur autem cum supra 70 dictis, ad quorum verba magis quam ad evangelia sese applicantes errant, ieiunia nova et monstruosa definientes.

26. Alii autem eorum Noëtianorum haeresi studentes ea, quae ad mulierculas illas atque Montanum pertinent, consimiliter sentiunt, quae autem ad universorum patrem, diffamant, 75 ipsum esse filium et patrem dicentes, visibilem et invisibilem, generatum et non-generatum, mortalem et immortalem: hi a Noëto quodam profecti.

27. Consimiliter autem et Noëtus, genere quidem Smyrnaeus, vir nugax et vafer, introduxit hanc haeresin, quae 80 ab Epigono quodam ad Cleomenem venit et sic usque adhuc in successores permansit, dicens unum esse patrem et deum universorum; hunc, qui omnia fecerit, occultum rebus creatis redditum esse, quando voluerit, apparuisse autem tum, cum voluerit; eumque esse invisibilem, quando non videatur, visi- 85 bilem autem, quando videatur; non-genitum autem, quando non gignatur, genitum autem, quando gignatur ex virgine; impassibilem et immortalem, quando non patitur et non moriatur, ubi autem passiones subiverit, pati et mori. Hunc patrem ipsum filium arbitrantur pro temporibus vocari secundum 90 accidentia.

Horum haeresin corroborabat Callistus, cuius vitam exposuimus diligenter, qui et ipse haeresin peperit; a quibus ini-

δόξους] παραδόσεις C M 80—85. Cf. supra p. 436, 80—88. 81. και] κατὰ susp. M Μοντᾶνον] Μοντανόν? 82. τὸν τῶν Saupprius: τῶν C M 86—97. Cf. supra p. 440, 22 sqq. et p. 448, 41 sqq. 87. ποικίλος C 94. ὅτε] ὅταν? Saupprius 95. 96. θνήσκειν. Τοῦτον τὸν πατέρα αὐτὸν] θνήσκειν τοῦτον τὸν πατέρα· αὐτὸν C M 96. αὐτὸν] αὐτὸν και? Saupprius 98—11. Cf. supra p. 450 sqq. 99. ἀσφαλῶς] σαφῶς susp. M

1 ἀφορμὰς λαβὼν καὶ αὐτὸς ὁμολογῶν ἓνα εἶναι τὸν πατέρα καὶ
 θεὸν τοῦτον δημιουργὸν τοῦ παντός, τοῦτον δὲ εἶναι υἱὸν ὀνό-
 ματι μὲν λεγόμενον καὶ ὀνομαζόμενον, οὐσία δὲ [ἐν] εἶναι
 [πνεῦμα], πνεῦμα γάρ, φησὶν, ὁ θεὸς οὐχ ἕτερόν ἐστι παρὰ
 5 τὸν λόγον ἢ ὁ λόγος παρὰ τὸν θεόν. Ἐν οὖν τοῦτο πρόσωπον,
 ὀνόματι μὲν μεριζόμενον, οὐσία δὲ οὐ. Τοῦτον τὸν λόγον ἓνα
 εἶναι θεὸν ὀνομάζει καὶ σεσαρκῶσθαι λέγει. Καὶ τὸν μὲν κατὰ
 σάρκα ὀρώμενον καὶ κρατούμενον υἱὸν εἶναι θέλει, τὸν δὲ ἐνοι-
 κοῦντα πατέρα, ποτὲ μὲν τῷ Νοητοῦ δόγματι περιρρηγνύμενος,
 10 ποτὲ δὲ τῷ Θεοδότιον, μηδὲν ἀσφαλὲς κρατῶν. Ταῦτα τοίνυν
 Κάλλιστος.

28. Ἐρμογένης δὲ τις καὶ αὐτὸς θελήσας τί λέγειν, ἔφη
 τὸν θεὸν ἐξ ὕλης συγχρόνου καὶ ὑποκειμένης τὰ πάντα πεποιη-
 κέναι· ἀδυνάτως γὰρ ἔχειν τὸν θεὸν μὴ οὐχὶ ἐξ ὄντων τὰ γε-
 15 νόμενα ποιεῖν.

29. Ἄτεροι δὲ τινες ὡς καινόν τι παρεισάγοντες ἐκ πασῶν
 αἰρέσεων ἐρανισάμενοι, ξένην βίβλον σκευάσαντες Ἡλχασαί-
 τινος ἐπονομαζομένην, οὔτοι τὰς μὲν ἀρχὰς τοῦ παντός ὁμοίως
 ὁμολογοῦσιν ὑπὸ τοῦ θεοῦ γεγονέναι, Χριστὸν δὲ ἓνα οὐχ
 20 ὁμολογοῦσιν, ἀλλ' εἶναι τὸν μὲν ἄνω ἓνα, αὐτὸν δὲ μεταγχι-
 ζόμενον ἐν σώμασι πολλοῖς πολλαῖς, καὶ νῦν δὲ ἐν τῷ Ἰησοῦ,
 ὁμοίως [π]οτὲ μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγενῆσθαι, ποτὲ δὲ πνεῦμα
 γεγονέναι, ποτὲ δὲ ἐκ παρθένου, ποτὲ δὲ οὐ· καὶ τοῦτον δὲ
 μετέπειτα ἀεὶ ἐν σώμασι μεταγγίζεσθαι καὶ ἐν πολλοῖς κατὰ
 25 καιροῦς δεῖκνυσθαι. Χρῶνται δὲ ἑπα[οι]δαῖς καὶ βαπτίσμασιν
 ἐπὶ τῇ τῶν στοιχείων ὁμολογίᾳ. Σεσόβηνται δὲ περὶ ἀστρολο-
 γίαν καὶ μαθηματικὴν καὶ μαγικοῖς. Προγνωστικοῦς δὲ ἑαυ-
 τοὺς λέγουσιν.

30. τοῦ θεοῦ μετοικεῖ ἐκ Με-
 30 σοποταμίας πόλεως Χαρρὰν εἰς τὴν νῦν μὲν Παλαισίην καὶ

2. Hoc loco aliqua excidisse ex sequentibus lin. 4—7, sicuti ex
 iis, quae supra p. 458, 80 sqq. leguntur, apparet, cum τοῦ λόγου mentio
 hic desideretur θεὸν τοῦτον] θεόν, τὸν? Sauppium 3. ἐν add M
 3. 4. εἶναι πνεῦμα,] εἶναι C M Cf. supra p. 458, 81 8. κρατού-
 μενον] σταυρόμενον susp. R. Scottus θέλει] θέλειν C 9. Νοητοῦ]
 Νοητῷ C. περιρρηγνύμενος] περιρρηγ. . . μενος, duabus litteris evanidis,
 C. M 12—15. Cf. supra p. 432, 28. sqq. 16—28. Cf. supra
 p. 462, 47. sqq. 21. Vocis πολλοῖς vestigia extant, sed non pror-

tia nactus et ipse profitens unum esse patrem et deum, hunc opificem mundi, hunc vero esse filium nomine quidem dictum⁹⁵ et nominatum, re autem [unum] esse [spiritum]; spiritus enim, inquit, deus non alius est quam logus vel logus quam deus. Una igitur haec persona nomine quidem divisa, nec vero re. Hunc logum unum esse deum arbitratur et incarnatum esse dicit. Et eum quidem, qui secundum carnem visus est et¹ comprehensus, filium esse vult, eum autem, qui inhabitat, patrem, tum quidem ad Noëti doctrinam delapsus, tum vero ad Theodoti, nihil firmi tenens. Haec igitur Callistus.

28. Hermogenes autem quidam et ipse cum vellet ali-⁵ quid dicere, dixit deum ex materia coeva et subiacente universa fecisse; fieri enim non posse, quin deus ex entibus faciat ea quae facta sunt.

29. Alii autem quidam quasi novum aliquod subintroducetes ex omnibus haeresibus corrogatum, mirabili libro con-¹⁰fecto ex Elchasaï quodam nominato, hi principia universi consimiliter profitentur a deo extitisse, Christum vero unum non profitentur, sed esse superiorem quidem unum, eundem vero transfundi in corpora multa saepenumero, et nunc vero in Iesu; consimiliter tum quidem ex deo eum natum esse, tum¹⁵ autem spiritum extitisse, tum autem ex virgine, tum autem non; et hunc vero postea semper in corpora transfundi et in multis per tempora apparere. Utuntur autem incantationibus et baptismis, in quibus elementa profitentur. Superbiunt autem astrologia et mathesi et magicis artibus. Futuri autem²⁰ praescios sese dicunt.

30. [Abraham iussu] dei commigrat ex Mesopotamiae urbe Haran in regionem nunc quidem Palaesti-

sus certa. M 26. 27. ἀστρολογίαν] Litterae ἀστρ plane evanidae. M 27. Post μαγικοῖς excidisse ἐπιτόνηται susp. M: μαγικήν? Sauppis Post lin. 28., qua fol. 132. Cod. terminatur, aliqua folia interciderunt ordoque reliquorum foliorum turbatus est, cum fol. 137. hic inserendum sit, quod infra p. 333, 55. fol. 133. excipit 29. sqq. Cf. Chronicon Hippolyto tributum, quod typis describi fecit Io. Alb. Fabricius in edit. opp. S. Hippolyti. Tom. 1. p. 49. sqq. Sect. IX. p. 53

De Abrahamo dei iussu ex Mesopotamia in Palaestinam commigrante hic sermonem fieri sequentia aperte demonstrant ἐξ] εἰς C M, qui pro πόλεως lin. 30. susp. πόλιν

Ἰουδαίαν προσαγορευομένην χώραν, τότε δὲ Χαναανίτην, περὶ
 ἧς καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τὸν λόγον οὐκ ἀμελῶς παρεδώκα-
 μεν ἐν ἑτέροις λόγοις. Διὰ τοῦτο τοίνυν γίνεται ἡ καταρχὴ τῆς
 κατὰ τὴν Ἰουδαίαν αὐξήσεως, ἧς τὴν προσηγορίαν μετέσχεν
 35 [τοῦ ὀνόματος] ἐξ Ἰοῦδα, παιδὸς τοῦ Ἰακώβ τοῦ τετάρτου, οὗ
 καὶ κέκληται, διὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν
 γένος [εἶναι. Ἀβραὰμ] μετοικεῖ τῆς Μεσοποταμίας
 ἑκατοντούτης γενόμενος [γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ
 ἐτῶν] γενόμενος $\overline{\xi}$ γεννᾷ τὸν Ἰακώβ· ὁ δὲ Ἰακώβ ἐτῶν $\overline{\pi\zeta}$
 40 γεννᾷ τὸν Λευὶ· ὁ δὲ Λευὶ ἐτῶν $\overline{\mu}$ γεννᾷ τὸν Καάθ· ὁ δὲ
 Καάθ ἐτῶν [ἐγένετο $\overline{\delta}$], ἠνίκα συγκατηλθε τῷ Ἰακώβ εἰς Αἴγυ-
 πτον. Γίνεται τοίνυν πᾶς ὁ χρόνος, ὃν παρώκησεν Ἀβραὰμ
 καὶ πᾶν τὸ αὐτοῦ γένος κατὰ τὸν Ἰσαάκ [τῆ] ἐν τῇ τότε κα-
 λουμένη Χαναανίτιδι γῆ, ἔτη $\overline{\sigma\iota\epsilon}$. Τούτου δὲ γίνεται [πατῆρ]
 45 Θάρρα, τούτου Ναχώρ, τούτου Σερούχ, [τούτου Ῥαγαῦ, τού-
 του Φαλέγ, τούτου Ἐβερ], ὅθεν καὶ τὸ Ἑβραίους καλεῖσθαι
 ἦσαν δὲ οὗτοι $\overline{\sigma\beta}$ ἔθνη, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα
 ἐκτεθείμεθα ἐν ἑτέροις βίβλοις, μηδὲ τοῦτο παραλιπόντες κατὰ
 τόπον, βουλόμενοι τοῖς φιλομαθέσιν ἐπιδεικνύναι ἣν ἔχομεν
 50 στορ|γῆν περὶ τὸ θεῖον τὴν τε ἀδίστακτον γνῶσιν, ἣν ἐν πόνοις
 κεκτήμεθα περὶ τὴν ἀλήθειαν. Τούτου δὲ τοῦ Ἐβερ γίνεται
 πατῆρ Σαλά, τούτου δὲ Καϊνᾶν, τούτου δὲ Ἀρφαξάδ, οὗ γίνε-
 ται Σῆμ, τούτου δὲ Νῶε, ἐφ' οὗ ὁ κατὰ πάντα κόσμον γίνε-
 ται κατακλυσμός, οὗ οὔτε Αἰγύπτιοι οὔτε Χαλδαῖοι οὔτε Ἑλλη-
 55 νες μέμνηται, οἷς κατὰ τόπους οἷ τε ἐπὶ τοῦ Ὠγύγου καὶ Λευ-
 καλίωνος γεγένηται κατακλυσμοί. Εἰσὶν οὖν καὶ ἐπὶ τούτων
 γενεαὶ $\overline{\epsilon}$, ἔτη $\overline{\nu\zeta\epsilon}$. Οὗτος εὐσεβέστατος γενόμενος καὶ θεοφιλῆς
 μόνος ἄμα γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ ταῖς τούτων τρισὶ γυναιξὶ

35. τοῦ ὀνόματος] Lacunam explevit Roeperus: Spatium vacuum
 litterarum 11 in Cod. M 36. Spatium vacuum litt. 13. M: κληρο-
 νομία αὕτη susp. Roeperus: Ἰσραήλ τὸ ὄνομα? 37. εἶναι. Ἀβραὰμ]
 Lacunam litterarum 11 explevit Roeperus 37. 38. Spatium vacuum litte-
 rarum 26. M: καὶ γεννᾷ τὸν Ἰσαάκ susp. Roeperus: ἐτῶν γενόμενος $\overline{\sigma\epsilon}$,
 καί? 38. ἑκατοντούτης] ἑκατὸν τούτης C 38. 39. γεννᾷ τὸν
 Ἰσαάκ· ὁ δὲ Ἰσαάκ ἐτῶν] Spatium vacuum litterarum 22. M: ὁ δὲ Ἰσαάκ
 ἐτῶν Roeperus, qui dubitat an numeri 26 et 22 apud Millerum perpe-
 ram pro 16 et 12 expressa sint, cum nihil amplius desideretur 39.
 $\overline{\pi\zeta}$] $\overline{\pi\zeta}$ C M 41. ἐγένετο $\overline{\delta}$] Lacuna litterarum 9. M: ἐγένετο $\overline{\kappa\eta}$
 susp. Roeperus 43. τῆ post Ἰσαάκ uncinis inclusit M 44. πατῆρ]

nam et Iudaeam appellatam, tunc vero Canaanitidem, de qua et hac ex parte rationem haud negligenter reddidimus in aliis 25 libris. Propterea igitur fit exordium incrementi (sc. populi) in Iudaea, quae nomen nacta est ex Iuda, filio Iacob quarto, cuius (sc. Iacob) etiam [Israël nomen] vocatum est, quia ex illo regia gens [est. Abraham] commigrat ex Mesopotamia [annos 75 natus, et] centum annos natus [gignit Isaac; Isaac 30 autem annos] natus 60 gignit Iacob; Iacob autem annorum 86 gignit Levi; Levi autem annorum 40 gignit Caath; Caath autem annos [quattuor erat natus], quando cum Iacob descendit in Aegyptum. Fit igitur universum tempus, per quod peregrinatus est Abraham omnisque eius gens secundum Isaac in 35 terra tunc Canaanitide vocata, anni 215. Huius autem fit [pater] Thare, huius Nachor, huius Sarug, [huius Reu, huius Phaleg, huius Heber], unde etiam fit, ut Hebraeorum nomine vocentur [Iudaei; temporibus autem Phaleg orta est dispersio gentium]; erant autem hae 72 gentes, quarum etiam nomina 40 exposuimus in aliis libris, ne hoc quidem praetermittentes suo loco, cupientes discendi studiosis demonstrare amorem, quem habemus erga divinum numen, et indubitatum cognitionem, quam cum laboribus nobis paravimus circa veritatem. Huius autem Heber fit pater Sale, huius autem Caïnan, huius autem 45 Arphaxad, cuius fit Sem, huius autem Noë, cuius tempore totius terrae fit inundatio, cuius neque Aegyptii neque Chaldaei neque Graeci meminerunt, quibus in singulis locis illae et Ogygis et Deucalionis temporibus factae inundationes acciderunt. Sunt igitur et horum generationes 5, anni 495. Hic 50 cum piissimus esset et dei amicus, solus una cum muliere et

Lacuna litterarum 3. M. Sicuti nos etiam Roesperus et Bunsenius (*Hippolytus and his age* 2. ed. Vol. I. p. 399. not. †.) lacunam expleverunt 45. Σερούχ] Σερούρ C M 45. 46. τούτου 'Ραγαῦ, τούτου Φαλέγ, τούτου 'Εβερ] om C M: Sicuti nos etiam Roesperus et Bunsenius omissa suppleverunt.

47. Lacuna litterarum fere 23. M: τοὺς ἀπὸ Σῆμ γενομένους coll. Gen. 10, 21 susp. Roesperus: τοὺς 'Ιουδαίους· ἐπὶ δὲ τοῦ Φαλέκ ἐγένετο ἡ τῶν ἐθνῶν διασπορά· coni. Bunsenius 48. ἐπιτεθήμεθα C 48. 49. παραλιπόντες κατὰ τόπον, βουλ.] καταλιπόντες, κατὰ τρόπον βουλ. C M 49. βουλόμενοι] βουλόμενος C 50. τὴν τε] τὴν δὲ C M 51. 'Εβερ] 'Εβερ C M 52. Καϊνᾶν] Καϊνᾶν C M 53. Ἀρφαξάδ] ἀρφαξῆδ (sic) C 55. οἱ τε] ὅτε C

διέφυγε τὸν γενόμενον κατακλυσμόν ἐν κιβωτῇ διασωθεὶς, ἧς
 60 καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰ λείψανα, καθὼς ἐκτεθείμεθα, ἕως νῦν
 ἀποδείκνυται ἐν ὄρεσιν. Ἀραρὰδ καλουμένοις, οὔσι πρὸς τὴν
 τῶν Ἀδιαβηνῶν χώραν. Ἐνιδεῖν οὖν ἔστι τοῖς φιλοπόνως ἱστο-
 ρεῖν βουλομένοις, ὡς φανερωῶς ἐπιδέδεικται τὸ τῶν Θεοσεβῶν
 γένος ἀρχαιότερον [ὄν] πάντων Χαλδαίων, Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων.
 65 Τί δὲ καὶ τοὺς ἐπάνω τοῦ Νῶε καὶ Θεοσεβεῖς καὶ Θεοῦ ὁμι-
 λητὰς ὀνομάζειν νῦν χρή, ἱκανῆς οὔσης πρὸς τὸ προκείμενον
 ταύτης τῆς περὶ ἀρχαιότητος μαρτυρίας;

31. Ἄλλ' ἐπεὶ οὐκ ἄλογον δοκεῖ ἐπιδείξαι ταῦτα τὰ περὶ
 σοφίαν ἠσχολημένα ἔθνη μεταγενέστερα ὄντα τῶν Θεὸν σεβα-
 70 σάντων, εὐλογον εἰπεῖν καὶ πόθεν τὸ γένος αὐτοῖς καὶ πότε
 μετοικήσαντες ταύταις ταῖς χώραις, οὐ τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν τῶν
 χωρῶν μετέσχον, ἀλλ' αὐτοὶ προσεποίησαν ἐκ τῶν πρώτως ἀρ-
 ξάντων καὶ κατοικησάντων. Γίνονται τῷ Νῶε τρεῖς παῖδες
 Σῆμ, Χάμ, Ἰάφεθ· ἐκ τούτων πᾶν γένος ἀνθρώπων πεπλή-
 75 θυνται καὶ πᾶσα χώρα κατοικεῖται· ῥῆμα γὰρ Θεοῦ ἐπ' αὐ-
 τοὺς ἴσχυσεν | εἰπόντος· ἀὕξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ
 πληρώσατε τὴν γῆν. Τοσοῦτον δυνηθέντος ἑνὸς ῥήματος
 γεννῶνται ἐκ τῶν τριῶν παῖδες κατὰ γένος ὀβ, ἐκ μὲν τοῦ
 Σῆμ κε, ἐκ δὲ τοῦ Ἰάφεθ ιε, ἐκ δὲ τοῦ Χάμ λβ. Τῷ δὲ
 80 Χάμ γίνονται παῖδες ἐκ τῶν προειρημένων λβ οὔτοι· Χαναάν,
 ἐξ οὗ Χαναανοὶ, Μεσραῖμ, ἐξ οὗ Αἰγύπτιοι, Χοῦς, ἐξ οὗ
 Αἰθίοπες, Φοῦδ, ἐξ οὗ Αἰβυες. Οὔτοι τῇ κατ' αὐτοὺς φωνῇ
 ἕως νῦν τῇ τῶν προγόνων προσηγορία καλοῦνται· εἰς δὲ τὸ
 Ἑλληνικὸν οἷς νῦν ὀνόμασι κέκληνται ὀνομάζονται. Εἰ δὲ μηδὲ
 85 τὸ οἰκεῖσθαι τὰς τούτων χώρας πρότερον ἦν, μηδὲ ἀρχὴν γέ-
 νος ἀνθρώπων δείκνυται, οὔτοι δὲ υἱοὶ τοῦ Νῶε ἀνδρὸς γί-
 νονται Θεοσεβοῦς, ὃς καὶ αὐτὸς μαθητὴς γεγένηται ἀνδρῶν
 Θεοσεβῶν, οὐ χάριν διέφυγε πολλὴν ὑδάτος πρόσκαιρον ἀπει-
 λήν· πῶς οὐ προγενέστεροι ἦσαν Θεοσεβεῖς πάντων Χαλδαίων,
 90 Αἰγυπτίων, Ἑλλήνων, ὧν πατήρ ἐκ τούτου Ἰάφεθ γεννᾶται,
 ὄνομα Ἰωάν, ἐξ οὗ Ἑλληγες καὶ Ἰωνες; Εἰ δὲ τὰ περὶ φιλο-
 σοφίας ἐναποσχοληθέντα ἔθνη πολλῶ μεταγενέστερα τοῦ τῶν

59—61. ἧς καὶ τὰ μέτρα — ἀποδείκνυται] ἧς καὶ τὰ μέτρα σαφῶς
 ἐκτεθείμεθα, καὶ τὰ λείψανα ἕως νῦν ἀποδείκνυται susp. R. Scottus
 64. ὄν Saupprius coll. lin. 69: om C M 66. οὔσης] οὔσης τῆς C M
 71. ταύταις] ἐν ταύταις? Saupprius οὐ τὸ] οὐ τὸ C 76. 77. 1 Mos. 1, 28

liberis horumque tribus mulieribus effugit diluvium, quod factum est, in arca servatus, cuius et mensurae et reliquiae, sicuti exposuimus, adhuc usque monstrantur in montibus Ararat vocatis, qui sunt Adiabenorū regionem versus. In-⁵⁵ telligere igitur licet iis, qui studiose spectare volunt, quam aperte demonstrata sit dei cultorum gens vetustior omnibus Chaldaeis, Aegyptiis, Graecis. Quid autem eos quoque, qui ante Noë fuerunt, et cultores et discipulos dei nominare nunc oportet, cum sufficiat quoad rem propositam hoc de vetustate⁶⁰ testimonium?

31. Sed quoniam non praeter rem esse videtur demonstrare has in sapientiae studiis versatas gentes posteriores esse quam dei cultores, ex re est dicere, et unde genus eorum, et quando ipsae commigrantes in has regiones nomen non⁶⁵ ex ipsis regionibus acceperint, sed ipsae adiecerint ex iis, qui primo orti sunt et incoluerunt. Nascuntur Noë tres pueri Sem, Cham, Iapheth; ex his universum genus hominum completum est et quaeque regio incolitur; verbum enim dei erga eos invaluit dicentis: *Crescite et multiplicamini et replete ter-⁷⁰ram*. Tantum cum valuerit unum verbum, generantur ex tribus illis pueri in genere 72, ex Sem 25, ex Iapheth 15, e Cham 32. Cham autem nascuntur pueri ex praedictis 32 hi: Chanaan, ex quo Chananaei, Mesraim, ex quo Aegyptii, Chus, ex quo Aethiopes, Phuth, ex quo Libyes. Hi ipsorum⁷⁵ lingua adhuc usque proavorum nomine vocantur, Graece autem quibus nunc nominibus vocati sunt nominantur. Sin vero neque horum regiones antea incultae sunt, neque a principio genus hominum ostenditur, hi autem filii Noë viri dei cultoris fiunt, qui et ipse discipulus factus est virorum dei cultorum,⁸⁰ qua de caussa effugit magnam aquae temporariam comminationem: quidni vetustiores erant dei cultores quam universi Chaldaei, Aegyptii, Graeci, quorum pater ex hoc Iapheth generatur, nomine Iavan, ex quo Graeci et Iones? Sin vero gentes circa philosophiae studium versatae multo iuniores quam gens⁸⁵

80. $\bar{\lambda}\beta$ οὗτοι·] $\bar{\lambda}\beta$ · τούτου C M Χαναάν] Χάρι C 81. Μεσραίμ] μετραίμ C: Μεζραίμ M 84. Sequentia recensuit Bunsenius in *Analect. Antea-Nicaen.* Vol. 1. p. 831. sqq. 85. 86. γένος] γένους C 89. θεοσεβεῖς] οἱ θεοσεβεῖς susp. Sauppium coll. lin. 69 92. ἐναποσχοληθέντα] ἀναποσχοληθέντα C

Θεοσεβῶν γένους καὶ κατακλυσμοῦ πάντως δείκνυται, πῶς οὐχὶ καὶ βάρβαρα καὶ ὅσα ἐν κόσμῳ γνωστά τε καὶ ἄγνωστα νεώ-
 95 τερα τούτων φανήσεται; Τούτου τοίνυν τοῦ λόγου κρατήσαντες μάθετε Ἕλληνες, Αἰγύπτιοι, Χαλδαῖοι καὶ πᾶν γένος ἀνθρώ-
 πων, τί τὸ θεῖον καὶ [τίς] ἢ τούτου εὐτακτος δημιουργία, παρ' ἡμῶν τῶν φίλων τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ κομπολόγῳ τοῦτο ἡσκηό-
 των, ἀλλ' ἐν ἀληθείας γνώσει καὶ ἀσκήσει σωφροσύνης εἰς ἐπί-
 1 δειξιν αὐτοῦ λόγους ποιουμένων.

32. Θεὸς εἷς, ὁ πρῶτος καὶ μόνος καὶ ἀπάντων ποιητῆς καὶ κύριος, σύγχρονον ἔσχεν οὐδέν, οὐ χάος ἄπειρον, οὐχ ὕδωρ ἀμέτρητον ἢ γῆν στερρᾶν, οὐχὶ ἀέρα πυκνόν, οὐ πῦρ
 5 θερμόν, οὐ πνεῦμα λεπτόν, οὐκ οὐρανοῦ μεγάλου κυανέαν ὄροφῆν· ἀλλ' ἦν εἷς μόνος ἑαυτῷ, ὃς θελήσας ἐποίησε τὰ ὄντα οὐκ ὄντα πρότερον, πλὴν ὅτι ἠθέλησε ποιεῖν ὡς ἔμπειρος ὢν τῶν ἔσομένων· πάρεστι γὰρ αὐτῷ καὶ πρόγνωσις. Διαφόρους δὲ τοῖς ἔσομένοις ἀρχὰς πρότερον ἐδημιούργει, πῦρ καὶ πνεῦμα,
 10 ὕδωρ καὶ γῆν, ἐξ ὧν διαφόρων τὴν ἑαυτοῦ κτίσιν ἐποίει, καὶ τὰ μὲν μονοούσια, τὰ δὲ ἐκ δύο, τὰ δὲ ἐκ τριῶν, τὰ δὲ ἐκ τεσσάρων συνεδέσκει. Καὶ τὰ μὲν ἐξ ἑνὸς ἀθάνατα ἦν· λύσις γὰρ οὐ παρακολουθεῖ· τὸ γὰρ ἐν οὐ λυθήσεται πώποτε· τὰ δὲ ἐκ δύο ἢ τριῶν ἢ τεσσάρων λυτά, διὸ καὶ θνητὰ ὀνομάζονται.
 15 θάνατος γὰρ τοῦτο κέκληται, ἢ τῶν δεδεμένων λύσις. Ἰκανὸν οὖν [οἶμαι] νῦν τοῖς εὐφρονοῦσιν ἀποκεκρίσθαι, οἷ, εἰ φιλομαθῆσουσι καὶ τὰς τούτων οὐσίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς κατὰ πάντα δημιουργίας ἐπιζητήσουσιν, εἴσονται ἐντυχόντες ἡμῶν βίβλῳ περιεχοσῆ Περὶ τῆς τοῦ παντός οὐσίας· τὸ δὲ νῦν ἰκα-
 20 νὸν εἶναι ἐκθέσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οὐ γνόντες Ἕλληνες κομπῶ τῷ λόγῳ τὰ μέρη τῆς κτίσεως ἐδόξασαν τὸν κτίσαντα ἀγνοήσαντες· ὧν ἀφορμὰς σχόντες οἱ αἰρεσιάρχαι ὁμοίοις λόγοις τὰ

93. κατακλυσμοῦ] κατὰ λογισμοῦ C πάντως Bunsenius: παντός C M 96. μάθετε Bunsenius secutus Harium: μαθηταὶ C M, qui post ἡμῶν lin. 98 vel alio loco huius periodi excidisse putat ελαβον 97. Post vocabulum θεῖον, quo fol. 137. Cod. clauditur, interpunctio maxima a recentiore manu addita est. A voce καὶ fol. 133 incipit. Cf. Bunsenius (*Hippolytus and his age*. Vol. 1. p. 399). καὶ τίς ἢ Bunsenius: καὶ ἢ C M 98. κομπολόγῳ] κομπολόγως M Bunsenius: κομπολόγως vel εἰς κόμπων λόγων, κομπολόγως, κομπῶ λόγῳ coll. lin. 20. 21., κλεψιλόγως coll. p. 544, 27. susp. R. Scottus: κομπῶ λόγῳ? Cf. H. Stephan. lex. Vol. IV p. 1792 (ed. Didot.) 99. ἐν Sauppium: ἢ C M Bunsenius 2. Cum his et

dei cultorum et quam diluvium utique ostenduntur: quidni et barbarae et quotquot in mundo et cognitae sunt et incognitae iuniores his apparebunt? Huius igitur doctrinae potiti discite Graeci, Aegyptii, Chaldaei omneque genus hominum, quid numen divinum quaeque huius bene composita sit fabrica, a nobis, dei amicis, et qui non iactanter hoc coluimus, sed veritatis scientia usuque modestiae ad eum demonstrandum sermones facimus.

32. Deus unus, primus et solus et universorum creator et dominus, coevum habuit nihil, non chaos infinitum, non⁹⁵ aquam immensam vel terram solidam, non aëra densum, non ignem calidum, non spiritum tenuem, non caeli magni cyaneam cameram; sed erat unus, solus pro se, qui dum voluit fecit omnia quae sunt, quae non erant antea, nisi quod voluit ea facere, utpote gnarus futurorum; adest enim ei et praescien-¹tia. Diversa autem rebus futuris principia prius fabricabatur, ignem et spiritum, aquam et terram, ex quibus diversis suam creaturam faciebat, et alia quidem unius substantiae, alia ex duabus, alia ex tribus, alia ex quattuor colligabat. Et ea⁵ quidem, quae ex uno, immortalia erant; solutio enim non consequitur; unum enim quod est numquam dissolvetur; quae autem ex duobus vel tribus vel quattuor, solubilia, propterea et mortalia nominantur; mors enim hoc vocata est, ligatorum solutio. Sufficiens igitur [puto] me iam sana mente praedi-¹⁰tis respondisse, qui, si discendi cupidi erunt et horum substantias causasque universalis fabricae anquirent, cognoscent lecturi nostrum librum, qui scriptus est De universi substantia; nunc autem sufficiens esse exposuisse causas, quarum ignari Graeci iactanter partes creaturae glorificaverunt, creato-¹⁵rem cum ignorarent; a quibus occasiones nacti haeresiarchae

sequentibus cf. *Ὁμιλία Ἱππολύτου εἰς τὴν ἀίρεσιν Νοήτου τινός* §. 9 sqq. (*S. Hippolyti Opp.* ed. Io. Alb. Fabricius Vol. II p. 12 sqq. — *Hippolyti Romani quae feruntur omnia Graece e recognitione Pauli Antonii de Lagarde, Lips. et Londin.* 1858. p. 59 sqq.) 6. ὁροφὴν R. Scottus: μορφὴν C M Bunsenius 7. πλὴν ὅτι] πλὴν ὅτε C M Bunsenius 9. δὲ] τε C M Bunsenius 12. λύσεις] λῦσεις C ubique. M 16. οὖν οἶμαι] οὖν C M Bunsenius, qui post εἶναι lin. 20 οἶμαι vel ἡγοῦμαι vel simile quid excidisse putat 19. 20. ἱκανὸν εἶναι] εἶναι ἱκανὸν conji. Roperus 20. γινώσκοντες C κομπῶ] κομπῶ? 22. ὁμοίους] οἰκείους susp. R. Scottus

ὕπ' ἐκείνων προειρημένα μετασχηματίζαντες, αἰρέσεις καταγελάστους συνεστήσαντο.

25 33. Οὗτος οὖν μόνος καὶ κατὰ πάντων Θεὸς λόγον πρῶτον ἐννοηθεὶς ἀπογεννᾶ, οὗ λόγον ὡς φωνήν, ἀλλ' ἐνδιάθετον τοῦ παντὸς λογισμὸν. Τοῦτον μόνον ἐξ ὄντων ἐγέννα· τὸ γὰρ ὄν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἦν, ἐξ οὗ τὸ γεννηθέν. Αἶτιον τοῖς γινομένοις λόγος ἦν, ἐν ἑαυτῷ φέρων τὸ θέλειν τοῦ γε-
30 γεννηκότος, οὐκ ἄπειρος τῆς τοῦ πατρὸς ἐννοίας· ἅμα γὰρ τῷ ἐκ τοῦ γεννήσαντος προελθεῖν, πρωτότοκος τούτου γενόμενος φωνή, ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὰς ἐν τῷ πατρὶ προεγνωθείσας ἰδέας, ὅθεν κελεύοντος πατρὸς γίνεσθαι κόσμον τὸ κατὰ ἐν λόγος ἀπειλεῖτο ἀρέσκων Θεῶ. Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ γενέσει πληθύνοντα
35 ἄρσена καὶ θήλεα εἰργάζετο· ὅσα δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν καὶ λειτουργίαν, ἢ ἄρσена θηλειῶν μὴ προσδεόμενα, ἢ οὔτε ἄρσена οὔτε θήλεα. Καὶ γὰρ αἱ τούτων πρῶται οὐσίαι ἐξ οὐκ ὄντων γενόμεναι, πῦρ καὶ πνεῦμα, ὕδωρ καὶ γῆ, οὔτε ἄρσена οὔτε θήλεα ὑπάρχουσιν, [οὐτ' ἐξ] ἐκάστης τούτων δύναται προελθεῖν
40 ἄρσена καὶ θήλεα, πλὴν εἰ βούλοιο ὁ κελεύων Θεὸς ἵνα λόγος ὑπουργῇ. Ἐκ πυρὸς εἶναι ἀγγέλους ὁμολογῶ, καὶ οὐ τούτοις παρεῖναι θηλείας λέγω. Ἥλιον δὲ καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας ὁμοίως ἐκ πυρὸς καὶ πνεύματος, καὶ οὔτε ἄρσენας οὔτε θηλείας νενόμικα, ἐξ ὕδατος δὲ ζῶα νηκτὰ εἶναι θέλω καὶ
45 πτηνά, ἄρσена καὶ θήλεα· οὕτω γὰρ ἐκέλευσεν ὁ θελήσας Θεὸς γόνιμον εἶναι τὴν ὑγραν οὐσίαν. Ὅμοίως ἐκ γῆς ἐρπετὰ καὶ θηρία καὶ παντοδαπῶν ζώων ἄρσена καὶ θήλεα· οὕτως γὰρ ἐνεδέχετο ἢ τῶν γεγονότων φύσις. Ὅσα γὰρ ἠθέλησεν, ἐποίησε ὁ Θεός. Ταῦτα λόγῳ ἐδημιούργει, ἐτέρως γενέσθαι μὴ δυνά-
50 μενα, ἢ ὡς ἐγένετο. Ὅτε δὲ ὡς ἠθέλησε καὶ ἐποίησεν, ὀνόματι καλέσας ἐσήμηνεν. Ἐπὶ τούτοις τὸν πάντων ἄρχοντα δημιουργῶν ἐκ πασῶν συνθέτων οὐσιῶν ἐσκεύασεν· οὐ Θεὸν θε-

23. ὑπ' ἐκείνων] ὑπέκεινα C 28. οὗ τὸ] οὗ τοῦ susp. Roperus
28. 29. γεννηθέν. Αἶτιον τ. γινομένοις λ. ἦν, ἐν ἑαυτῷ] γεννηθῆναι αἶτιον τ. γινομένοις. Λόγος ἦν ἐν αὐτῷ C M Bunsenius 29. 30. γεγεννηκότος C 30. γὰρ τῷ] γὰρ τὸ C 31. 32. γενόμενος φωνή, Bunsenius: γενόμενος, φωνήν C M ἔχει] ἔχειν C ἐν τῷ πατρὶ προεγνωθείσας Christ. Petersenius: ἐν τῷ πατρικῷ ἐγνωθείσας C M Bunsenius: ἐν νοῦ (vel νῷ) πατρικῷ ἐγνωθείσας susp. R. Scottus 36. ἄρσена θηλειῶν] ἄρσена ἢ θηλειῶν C 39. ὑπάρχουσιν, [οὐτ' ἐξ]

consimilibus doctrinis transformantes, quae ab illis antea dicta sunt, haereses deridiculas confecerunt.

33. Hic igitur solus et super omnia deus logum primum cogitando egignit, non logum veluti vocem, sed interiorem 20 universi ratiocinationem. Hunc solum ex entibus genuit; ens enim ipse pater erat, ex quo id quod genitum est. Causa eorum quae existunt logus erat, in semet ipso gestans voluntatem genitoris, haud ignarus paternae cogitationis. Nam simul atque ex genitore processit, primogenita eius facta vox, 25 habet in semet ipso ideas in patre praecogitatas, quare patre iubente fieri mundum singula logus perficiebat placens deo. Et ea quidem, quae nativitate multiplicantur, mascula et feminea fabricabatur; quaecunque autem auxilio sunt et ministerio, vel mascula femineorum haud indigentia, vel neque mas- 30 cula neque feminea. Etenim primae horum substantiae, quae ex non-entibus factae sunt, ignis et spiritus, aqua et terra, neque mascula neque feminea sunt, neque ex ulla earum procedere possunt mascula et feminea, nisi si velit iubens deus, ut logus inserviat. Ex igne esse angelos profiteor, neque 35 his adesse femineas dico. Solem autem lunamque et stellas consimiliter ex igne et spiritu et neque masculas neque femineas esse arbitratus sum; ex aqua autem animalia natantia esse volo et pennata, mascula et feminea; sic enim iussit deus qui voluit genitalem esse humidam substantiam. Consimiliter 40 ex terra reptilia et bestias omniumque generum animalium mascula et feminea: sic enim admittebat rerum factarum naturam. Quaecunque enim voluit, faciebat deus. Haec per logum fabricabatur, quae aliter fieri non possunt atque facta sunt. Quando autem sicuti voluit etiam fecit ea, nomine vo- 45 cando significavit. Super haec universorum principem fabricans ex omnibus compositis substantiis confecit; non deum

ἐκάστης τούτων δύναται] ὑπάρχειν ἐκάστη τούτων δύνται C: ὑπάρχει· ἐκάστης τούτων δύναται, aut ὑπάρχουσιν οὔτε ἐκάστης τούτων δύναται coni.
 M: ὑπάρχει· οὐτ' ἐξ ἐκάστης τούτων δύναται Bunsenius 41. ὑπουργῆ
 corr. C: ὑπουργεῖ pr C 44. θέλω] θέλων C M: λέγω susp. Roeperus. Sicuti nos etiam Bunsenius correxit 50. Ὅτε δέ] Ὅτε δέ ἦ C 51. ἐσήμηνεν. Ἐπὶ — ἄρχοντα] ἐσήμηνεν ἐπὶ — ἄρχοντα ὄν Bunsenius 51. 52. δημιουργῶν Roeperus Bunsenius R. Scottus: δημιουργὸν C M

λων ποιῆν | ἔσφηλεν, οὐδὲ ἄγγελον (μὴ πλανῶ), ἀλλ' ἄνθρω-
 πον. Εἰ γὰρ Θεόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι, ἐδύνατο· ἔχεις τοῦ
 55 λόγου τὸ παράδειγμα· ἄνθρωπον θέλων, ἄνθρωπὸν σε ἐποίη-
 σεν· εἰ δὲ θέλεις καὶ Θεὸς γενέσθαι, ὑπάκουε τῷ πεποιηκῶτι,
 καὶ μὴ ἀντίβαινε νῦν, ἵνα ἐπὶ τῷ μικρῷ πιστὸς εὐρεθῆις καὶ
 τὸ μέγα πιστευθῆναι δυνηθῆις. Τούτου ὁ λόγος μόνος ἐξ αὐ-
 τοῦ· διὸ καὶ Θεός, οὐσία ὑπάρχων Θεοῦ· ὁ δὲ κόσμος ἐξ οὐ-
 60 δενός· διὸ οὐ Θεός· οὗτος ἐπιδέχεται καὶ λύσιν, ὅτε βοίλειται ὁ
 κτίσας. Ὁ δὲ κτίσας Θεὸς κακὸν οὐκ ἐποίησε οὐδὲ ποιεῖ. [ποιεῖ]
 καλὸν καὶ ἀγαθόν, ἀγαθὸς γὰρ ὁ ποιῶν. Ὁ δὲ γενόμενος
 ἄνθρωπος ζῶν ἀντεξούσιον ἦν, οὐκ ἄρχοντα νοῦν ἔχον, οὐκ
 ἐπινοία καὶ ἐξουσία καὶ δυνάμει πάντων κρατοῦν, ἀλλὰ δοῦ-
 65 λον καὶ πάντα ἔχον τὰ ἐναντία· ὅς τῷ ἀντεξούσιον ὑπάρχειν
 τὸ κακὸν ἐπιγεννᾷ, ἐκ συμβεβηκότος ἀποτελούμενον, [ὄν] μὲν
 οὐδέν, εἰ μὴ ποιῆς· ἐν γὰρ τῷ θέλειν καὶ νομίζειν τι κακὸν
 τὸ κακὸν ὀνομάζεται, οὐκ ὄν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλ' ἐπιγιγνώμενον.
 Οὗ ἀντεξουσίτου ὄντος νόμος ὑπὸ Θεοῦ ὠρίζετο οὐ μάτην· εἰ
 70 γὰρ μὴ εἶχεν ὁ ἄνθρωπος τὸ θέλειν καὶ τὸ μὴ θέλειν, τί καὶ
 νόμος ὠρίζετο; Ὁ νόμος γὰρ ἀλόγῳ ζῳῷ οὐχ ὀρισθήσεται, ἀλλὰ
 χαλινὸς καὶ μάστιξ, ἀνθρώπῳ δὲ ἐντολὴ καὶ πρόσταμον τοῦ
 ποιῆν τὸ προστεταγμένον καὶ μὴ ποιῆν. Τούτῳ νόμος ὠρίσθη
 διὰ δικαίων ἀνδρῶν ἐπάνωθεν, ἔγγιον ἡμῶν διὰ τοῦ προειρη-
 75 μένου Μωϋσέως, ἀνθρώπος εὐλαβοῦς καὶ θεοφιλοῦς, νόμος ὠρί-
 ζετο πλήρης σεμνότητος καὶ δικαιοσύνης. Τὰ δὲ πάντα διοικεῖ
 ὁ λόγος ὁ Θεοῦ, ὁ πρωτόγονος πατὴρ πατρῶν, ἡ πρὸ ἑωσφόρου
 φωσφόρος φωνή. Ἐπειτα | δίκαιοι ἄνδρες γεγέννηται φίλοι
 Θεοῦ· οὗτοι προφῆται κέκληνται διὰ τὸ προφαίνειν τὰ μέλ-

57. 58. Cf. Matth. 25, 21 et 23. Εἰ δοῦλε ἀγαθὸς καὶ πιστὸς, ἐπὶ
 ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω. Cf. etiam Luc. 19, 17 58.
 Τούτου] Τούτων Roperus 61. 62. οὐδὲ ποιεῖ· ποιεῖ καλὸν Bun-
 senius suadente Wordsworthio: οὐδὲ ποιεῖ· καλὸν C M, qui post ποιῆ
 inserendum esse putat εἰ μὴ vel ἦ: οὐδὲ ποιεῖ, ἀλλὰ καλὸν Roperus:
 οὐδέν· ποιεῖ δὲ καλὸν R. Scottus 63. ἄρχοντα νοῦν Bunsenius:
 ἄρχον, οὐ νοῦν C M: ἄρχον ὄν, νοῦν Wordsworthius 64. κρατοῦν]
 κρατῶν C 65. ἔχον τὰ] ἔχοντα C 66. 67. ἀποτελούμενον, ὄν
 μὲν οὐδέν,] ἀποτελούμενον μὲν οὐδέν, C: ἀποτελούμενον, ὄν οὐδέν, susp. M
 68. ἐπιγιγνώμενον] ἐπιγενόμενον Bunsenius 69. Vox Οὗ prorsus
 evanida. M 69. 70. εἰ γὰρ μὴ] οὐ γὰρ μὴ C: οὐ γὰρ εἰ μὴ Roe-
 perus 70. 71. θέλειν, τί καὶ νόμος ὠρίζετο;] θέλειν τι, καὶ νόμος

volens facere fefellit, neque angelum (ne erra), sed hominem. Nam si deum te voluisset facere, poterat; habes logi exemplum; hominem volens, hominem te fecit; sin vero vis et 50 deus fieri, obedi ei, qui te fecit, neque obnitere nunc, ut super parvum fideli tibi reperto magnum etiam concredi possit. Huius logus solus ex ipso; ideo et deus, substantia cum sit dei; mundus autem ex nihilo; ideo non deus; hic admittit etiam solutionem, quando vult qui eum creavit. Deus autem, qui 55 creavit, malum non faciebat neque facit; [facit] honestum et bonum, bonus enim qui facit. Qui autem factus est homo animal suae potestatis erat, non dominantem mentem habens, non consilio et imperio et potestate omnia superans, sed servum et omnia habens adversaria; qui cum suae potestatis sit, 60 malum adgenerat, quod ex accidenti perficitur, cum sit nihil, nisi facias; dum enim volumus et arbitramur aliquod malum, malum nominatur, quod non est a principio, sed adnascitur. Qui cum suae potestatis sit, lex a deo definiebatur haud frustra; nam si non posset homo velle et nolle, cur etiam lex 65 definiretur? Lex enim animali rationis experti non definietur, sed frenum et flagellum, homini vero praeceptum et poena faciendi quod iussum est et non faciendi. Huic lex definita est per iustos viros antiquitus; propius a nostra aetate per ante dictum Mosem, virum pium et a deo dilectum, lex defi- 70 niebatur plena gravitate et iustitia. Cuncta autem regit logus dei, primogenitus patris puer, vox lucifer, quae ante stellam Veneris est. Postea iusti viri extiterunt amici dei; hi prophetae vocati sunt, quia praemonstrant futura. Quibus non

ὠρίζετο. C M 72. μάστιγξ C 74. ἐπάνωθεν, ἔγγιον ἡμῶν
 διὰ] ἐπάνωθεν κινουμένων, ὡς διὰ? 75. Μωϋσέος C 77. 78. Cf.
 2 Petr. 1, 18. 19. καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ
 ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ, καὶ ἔχομεν βεβαιότερον
 τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λόγῳ φαίνοντι ἐν
 αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγασῆ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς
 καρδίαις ὑμῶν κ. τ. λ. 78. sqq. Cf. cum his Hippolyti librum de
 Christo et Antichristo §. 2. (ed. Paul. Anton. de Lagarde p. 2; ed. Io.
 Alb. Fabric. p. 5.) Ἐπειδὴ γὰρ οἱ μακάριοι προφηταὶ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
 ἐγένοντο, προορῶντες διὰ πίστεως τὰ τοῦ λόγου μυστήρια· τινὰ (ἅπανα Codd.)
 καὶ ταῖς μεταγενεστέραις γενεαῖς διηκόνησαν, οὐ μόνον τὰ παρωχηκότα εἰ-
 πόντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἀπαγγέλλαντες (εἶπον —
 ἀπήγγελλαν Gudianum msc.), ἵνα μὴ μόνον πρόσκαιρος εἶναι ὁ προφήτης

80 λοντα. Οἷς οὐχ ἑνὸς καιροῦ λόγος ἐγένετο, ἀλλὰ διὰ πασῶν
γενεῶν αἱ τῶν προλεγομένων φωναὶ εὐαπόδεικτοι παρίσταντο·
οὐκ ἔκει μόνον, ἠνίκα τοῖς παροῦσιν ἀπεκρίναντο, ἀλλὰ καὶ
διὰ πασῶν γενεῶν τὰ ἐσόμενα προεφήναντο· ὅτε μὲν τὰ παρ-
85 ωχημένα λέγοντες ὑπεμίμνησκον τὴν ἀνθρωπότητα· τὰ δὲ ἐνε-
στῶτα δεικνύντες, μὴ ῥαθυμεῖν ἔπειθον· τὰ δὲ μέλλοντα προ-
λέγοντες, τὸν κατὰ ἕνα ἡμῶν ὀρῶντας πρὸ πολλοῦ προειρη-
μένα ἐμφόβους καθίστων, προσδοκῶντας καὶ τὰ μέλλοντα.
Τοιαύτη ἢ καθ' ἡμᾶς πίστις, ὧ πάντες ἄνθρωποι, οὐ κενοῖς
ῥήμασι πειθομένων, οὐδὲ σχεδιάσμασι καρδίας συναρπαζομέ-
90 νων, οὐδὲ πιθανότητι εὐπειρίας λόγων θελγομένων, ἀλλὰ δυνά-
μει θείᾳ λόγοις λελαλημένοις οὐκ ἀπειθούντων. Καὶ ταῦτα
θεὸς ἐκέλευε λόγῳ. Ὁ δὲ λόγος ἐφ' ἐγγετο λέγων, δι' αὐτῶν
ἐπιστρέφων τὸν ἄνθρωπον ἐκ παρακοῆς, οὐ βία ἀνάγκης δου-
λαγωγῶν, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει καλῶν. Τοῦ-
95 τον τὸν λόγον ἐν ὑστέροις ἀπέστειλεν ὁ πατήρ, οὐκέτι διὰ προ-
φήτου λαλεῖν, οὐ σκοτεινῶς κηρυσσόμενον ὑπονοεῖσθαι θέλων,
ἀλλ' αὐτοψεῖ φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα κόσμος ὀρῶν
δυσωπηθῇ οὐκ ἐντελλόμενον διὰ προσώπου προφητῶν, οὐδὲ δι'
ἀγγέλου φοβοῦντα ψυχὴν, ἀλλ' αὐτὸν παρόντα τὸν λελαληκότα.
1 Τοῦτον ἔγνωμεν ἐκ παρθένου σώμα ἀνειληφότα καὶ τὸν πα-
λαιὸν ἄνθρωπον διὰ καινῆς πλάσεως πεφορηκότα, ἐν βίῳ διὰ
πάσης ἡλικίας ἐληλυθότα, ἵνα πάση ἡλικίᾳ αὐτὸς νόμος γενηθῇ
καὶ σκοπὸν τὸν ἴδιον ἄνθρωπον πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδείξῃ
δ παρῶν, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλέγξῃ, ὅτι μηδὲν ἐποίησεν ὁ θεὸς πονη-
ρόν, καὶ ὡς ἀντιεξούσιος ὁ ἄνθρωπος ἔχων τὸ θέλειν καὶ τὸ
μὴ θέλειν, δυνατὸς ὢν ἐν ἀμφοτέροις· τοῦτον ἄνθρωπον ἴσμεν
[ἐκ] τοῦ καθ' ἡμᾶς φηράματος γεγονέναι. Εἰ γὰρ μὴ ἐκ τοῦ
αὐτοῦ ὑπῆρξε, μάτην νομοθετεῖ μιμεῖσθαι τὸν διδάσκαλον.
10 Εἰ γὰρ ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἐτέρας ἐτύγγανεν οὐσίας, τί τὰ
ὅμοια κελεύει ἔμοι τῷ ἀσθενεῖ πεφυκότα, καὶ πῶς οὔτος ἀγα-
θὸς καὶ δίκαιος; ἵνα δὲ μὴ ἕτερος παρ' ἡμᾶς νομισθῇ, καὶ

δειχθῇ, ἀλλὰ καὶ πάσαις γενεαῖς προλέγων τὰ μέλλοντα ἀληθῶς (ὡς Codd.)
προφήτης εἶναι νομισθῇ. 83. ὅτε R. Scottus: ὅτι C M Bunsenius:

ἐπι Wordsworthius μὲν τὰ] τὰ μὲν susp. Roesperus 87. κα-

θιστῶν C 92. λέγων, δι' αὐτῶν] δι' αὐτῶν τῶν λόγων Bunsenius:

λέγων, διὰ λόγων? 94. ἐπ' ἐλευθερίαν ἐκουσίῳ προαιρέσει R. Scot-

tus, quem secutus est Bunsenius: ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκουσίῳ, προαιρέσει C M

una aetate sermo factus est, sed per omnes generationes ante 75
 dictorum voces conspicuae aderant: non tum solum, quando
 praesentibus respondebant, sed etiam per omnes generationes
 futura praemonstrata sunt: tum quidem praeterita dicentes in
 memoriam eorum reducebant genus humanum; praesentia au-
 tem monstrantes ne incuriosi essent suadebant, futura autem 80
 praedicentes singulos nostrum oculis cernentes ea, quae mul-
 to tempore ante praedicta sunt, perterritos reddebant, ex-
 pectantes et futura. Talis nostra est fides, o homines uni-
 versi, qui non vanis verbis fidem habemus, neque subitariis
 cordis motibus abripimur, neque blanditiis facundiae sermo- 85
 num mulcemur, sed vi divina verbis dictis fidem non denega-
 mus. Et haec deus logo imperabat. Logus autem loquebatur,
 per verba convertens hominem ab inobedientia, non vi neces-
 sitalis in servitutem redigens, sed ad libertatem voluntario
 consilio vocans. Hunc logum posterioribus temporibus mitte- 90
 bat pater, non amplius per prophetam loqui neque obscure
 praedicatum subintelligi eum volens, sed ipso visu apparuisse
 hunc dico, ut mundus eum videns revereretur non per pro-
 phetas praecipientem, neque per angelum terrentem animum,
 sed ipsum praesentem qui locutus est. Hunc cognovimus ex 95
 virgine corpus adsumpsisse et veterem hominem per novam
 formationem gestasse, in vita per quamque aetatem venisse,
 ut cuique aetati ipse lex fieret, finemque suum proprium ho-
 minem omnibus hominibus ostenderet praesens, et per semet
 ipsum argueret nihil fecisse deum mali, et suae potestatis esse 1
 hominem, qui possit velle et nolle, cum ad utrumque valeat;
 hunc hominem scimus ex nostra massa factum esse. Nisi enim
 ex eadem extitit, frustra legem fert imitandi praeceptorem. Si
 enim ille homo alius forte erat substantiae, cur similia impe- 5
 rat mihi debili nato, et quomodo hic bonus et iustus? Ne au-
 tem diversus a nobis censeretur, etiam laborem sustinuit et

97. φανερωθῆναι τοῦτον λέγων, ἵνα] φανερωθῆναι· τοῦτον, λέγω, [ἀπέστειλεν]
 ἵνα Bunsenius et R. Scottus: φανερωθῆναι τοῦτον λέγω, ἵνα? 2. πεφορη-
 κότα] πεφωρηκότα? Sauppis 6. ἔχων] ἔχη susp. M 7. τοῦτον ἄνθρωπον]
 οὗ τὸν ἄνθρωπον C: αὐτὸν ἄνθρωπον Roeperus: υἱὸν ἀνθρώπου conl.
 R. Scottus 7. 8. ἴσμεν ἐκ τοῦ Bunsenius: εἰς μὲν τοῦ C: ἐκ μὲν τοῦ M
 Roeperus 8. γεγονέναι] Latinismus, nisi scribae debetur pro γεγονότα.
 Bunsenius 9. νομοθετεῖ] ἐνομοθετεῖ susp. M

κάματον ὑπέμεινε, καὶ πεινῆν ἠθέλησε, καὶ διψῆν οὐκ ἤρνη-
 σατο, καὶ ὑπνώ ἠρέμησε, καὶ πάθει οὐκ ἀντίπε, καὶ θανάτῳ
 15 ὑπήκουσε, καὶ ἀνάστασιν ἐφανερώσεν, ἀπαρξάμενος ἐν πᾶσι
 τούτοις τὸν ἴδιον ἄνθρωπον, ἵνα σὺ πάσχων μὴ ἀθυμῆς, ἀλλ'
 ἄνθρωπον σεαυτὸν ὁμολογῶν, προσδοκᾶς καὶ σὺ ὁ τούτῳ
 παρέσχες.

34. Τοιοῦτος ὁ περὶ τὸ θεῖον ἀληθῆς λόγος, ὃ ἄνθρω-
 20 ποι Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι, Χαλδαῖοί τε καὶ Ἀσσύριοι, Αἰ-
 γύπτιοί τε καὶ Αἰβυες, Ἰνδοί τε καὶ Αἰθίοπες, Κελτοί τε καὶ
 οἱ στρατηγοῦντες Λατῖνοι, πάντες τε οἱ τὴν Εὐρώπην Ἀσίαν
 τε καὶ Αἰβίην κατοικοῦντες, οἷς σύμβουλος ἐγὼ γίνομαι, φι-
 λανθρώπου λόγου ὑπάρχων μαθητῆς καὶ φιλάνθρωπος, ὅπως
 25 προσδραμόντες διδαχθῆτε παρ' ἡμῶν, τίς ὁ ὄντως Θεὸς καὶ ἡ
 τούτου εὐτακτος δημιουργία, μὴ προσέχοντες σοφίσμασιν ἐν-
 τέχνων λόγων, μηδὲ ματαιοῖς ἐπαγγελίαις κλεψιλόγων αἰρετι-
 κῶν, ἀλλ' ἀληθείας ἀκόμπου ἀπλότητι σεμνῆ, δι' ἧς ἐπιγνώ-
 σεως ἐκφεύξεσθε ἐπερχομένην πυρὸς κρίσεως ἀπειλήν καὶ ταρ-
 30 τάρου ζοφεροῦ ὄμμα ἀφώτιστον, ὑπὸ λόγου φωνῆς μὴ κατα-
 λαμφθέν, καὶ βρασμὸν ἀεννάου λίμνης | γεέννης φλογός, καὶ
 ταρταρούχων ἀγγέλων κολασιῶν ὄμμα αἰεὶ μένον ἐν ἀπειλῇ,
 καὶ σκώληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπισιτρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκβρά-
 σαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκφεύξῃ Θεὸν τὸν
 35 ὄντα διδαχθεῖς, ἔξεις δὲ ἀθάνατον τὸ σῶμα καὶ ἄφθαρτον
 ἄμα ψυχῆ, [καὶ] βασιλείαν οὐρανῶν ἀπολήψῃ, ὃ ἐν γῆ βιούς
 καὶ ἐπουράνιον βασιλέα ἐπιγνούς, ἔση δὲ ὁμιλητῆς Θεοῦ καὶ
 συγκληρονόμος Χριστοῦ, οὐκ ἐπιθυμίαις ἢ πάθεσι καὶ νόσοις
 δουλούμενος. Γέγονας γὰρ Θεός· ὅσα γὰρ ὑπέμεινας πάθῃ
 40 ἄνθρωπος ὢν, ταῦτα ἐδίδου, ὅτι ἄνθρωπος εἷς, ὅσα δὲ παρα-

13. διψῆν] διψεῖν C 17. ἄνθρωπον] ἀμάνθρωπον conji. Words-
 worthius 17. προσδοκᾶς] προσδοκῶν C 18. παρέσχες] πατῆρ
 παρέσχεν Bunsenius: πάρεστιν susp. Roperus 29. ἐκφεύξεσθε] ἐκ-
 φεύξεσθαι C 30. ζοφεροῦ Roperus: ζωφερόν C: ζοφερόν M Bun-
 senius 30—34. Cf. cum his fragmentum ex libro Hippolyti Ad
 Platonem de caussa universi (p. 220. ed. Fabric.; p. 68. ed. de Lagarde)
 30. 31. καταλαμφθέν] καταλαμφέν C 31. γεέννης φλογός Bunsenius
 et R. Scottus: γεννητος (sine accentu) φλογός C: γεννήτορος φλογός M:
 γεννητορίας φλογός Roperus: γεέννης, γεννήτορα φλογός susp. Bunsenius.
 R. Scottus ingeniose conicit librarium quendam ad veram lectionem
 γεέννης φλογός in margine adscripsisse πρὸς i. e. πυρός, ad rariorem

esurire voluit et sitire non recusavit et somno quievit et passioni non repugnavit et morti obtemperavit et resurrectionem manifestavit, tanquam primitias offerens in his omnibus proprium 10 suum hominem, ut tu patiens ne animum despondeas, sed hominem temet ipsum profitens expectes et tu, quae huic exhibuisti.

34. Talis de numine divino vera est doctrina, o homines Graeci et barbari, Chaldaei et Assyrii, Aegyptii et Libyes, 15 Indi et Aethiopes, Celtae et imperium tenentes Latini, omnesque Europae Asiaeque et Libyae incolae, quibus consiliarius ego fio, dum humani logi exto discipulus et ipse humanus, ut accurrentes doceamini a nobis, quisnam sit verus deus huiusque bene ordinata fabrica, non vos applicantes ad sophismata 20 artificiosorum sermonum, neque ad vanas promissiones fallacium haeticorum, sed ad veritatis non grandiloquae simplicitatem gravem, per quam cognitionem effugietis instantem ignis iudicii comminationem et Tartari caliginosi vultum illum, a logi voce non collustratum, et aestum sempiterni 25 stagni gehennae flammae, et Tartarum tenentium angelorum punitorum vultum semper minitantem, et vermem ad corporis substantiam admotum, ad exaestuans corpus tanquam ad cibum. Et haec quidem effugies deum verum doctus, habebis autem immortale corpus et incorruptum una cum anima, et 30 regnum caelorum nancisceris, tu qui in terra degisti et caelestem regem cognovisti, eris autem consors dei et coheres Christi, non concupiscentiis vel passionibus vel morbis obstrictus. Factus enim es deus; quaecunque enim sustinuisti mala homo cum sis, haec dabat, quia homo es; quaecunque 35

illam formulam explicandam, et inde Cod. lectionem esse natam 32.

μένον] μένων C: φοβερῶ ὄμματι ἐπαπειλοῦντες Hippolytus l. l. 33. 34.

σκόληκα σώματος ἀπουσίαν ἐπιστρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπιστρέφων.] σκόληκα ἀπαύστως ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν. Bunsenius, cui adstipulatur R. Scottus: σκόληκα, σώματος ἀπουσίαν, ἐπιστρεφόμενον ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπιτρέγον. Wordsworthius: σκόληκα ὡς ἐπὶ σώματος ἀλουσίᾳ ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ἐπιστρεφόμενον. Roeperus: σκόληκα σώματος ἐπ' οὐσίαν ἐπιστρεφόμενον, ἐπὶ τὸ ἐκβράσαν σῶμα ὡς ἐπὶ τροφήν? 36. καὶ ante βασιλείαν om C

40. ἐδίδου] δίδου C M: ἐδίδω Bunsenius: διὰ σοῦ Wordsworthius: ἰδοὺ Roeperus

κολουθεῖ Θεῷ, ταῦτα παρέχειν ἐπήγγελται Θεός, ὅτι ἐθεοποιή-
 θης, ἀθάνατος γεννηθεῖς. Τουτέστι τὸ Γνωθὶ σεαυτὸν, ἐπι-
 γνοὺς τὸν πεποικηκότα Θεόν. Τὸ γὰρ ἐπιγνώσθαι ἑαυτὸν ἐπι-
 γνωσθῆναι συμβέβηκε τῷ καλουμένῳ ὑπ' αὐτοῦ. Μὴ φιλεχ-
 45 θρήσητε τοίνυν ἑαυτοῖς, ἄνθρωποι, μηδὲ τὸ παλιandroμεῖν δι-
 στάσητε· Χριστὸς γάρ ἐστιν ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν ἁμαρ-
 τίαν ἐξ ἀνθρώπων ἀποπλύνειν προσέταξε, νέον τὸν παλαιὸν
 ἄνθρωπον ἀποτελῶν, εἰκόνα τοῦτον καλέσας ἀπ' ἀρχῆς, διὰ
 τύπου τὴν εἰς σὲ ἐπιδεικνύμενος στοργήν, οὗ προστάγματος
 50 ὑπακούσας σεμνοῖς, καὶ ἀγαθοῦ ἀγαθὸς γενόμενος μιμητής,
 ἕση ὁμοῖος ὑπ' αὐτοῦ τιμηθεῖς. Οὐ γὰρ πτωχεύει Θεὸς καὶ
 σὲ Θεὸν ποιήσας εἰς δόξαν αὐτοῦ.

41. ὅτι R. Scottus et Bunsenius: ὅτι C M 41. 42. ἐθεο-
 ποιήθης Saupprius: θεοποιηθῆς C M Bunsenius 42. 43. ἐπιγνοὺς]
 ἐπιγνώσθαι Bunserius 43. Τὸ γὰρ] Τῷ γὰρ M 44. 45. φι-
 λεχθρήσητε Bunsenius: φιλεχθήσητε C M. Alludit ad Proverbb. 3, 30.
 Bunsenius 45. τὸ παλιandroμεῖν] τῷ παλιandroμεῖν Roeperus. Cf.
 supra p. 114, 52 46. ὁ κατὰ πάντων Θεός, ὃς τὴν] ὃ ὁ κατὰ πάν-

autem subsequuntur deum, haec praebere promisit deus, quia deificatus es, immortalis generatus. Hoc est illud Cognosce te ipsum, dum agnoscis deum qui te fecit. Si quis enim se ipsum cognovit, contigit ei, qui ab illo vocatus est, ut cognosceretur (sc. a deo). Ne contendatis igitur adversus vos invicem, homines, neque dubitate redire. Christus enim est deus super omnia, qui peccatum ab hominibus abluere constituit, novum perficiens veterem hominem, postquam imaginem eum vocavit ab initio, per effigiem quam erga te habet ostendens caritatem, cuius praeceptis ubi obediveris gravibus et boni bonus factus fueris imitator, eris eius consimilis ab eo honoratus. Non enim mendicus est deus, qui et te deum fecit ad ipsius gloriam.

των θεός τήν Bunsenius. Cf. Rom. 9, 5 ἐξ ὧν ὁ Χριστός τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεός εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας et Hippolyti fragmentum *Contra haeresin Noëti cuiusdam* §. 6 (Tom. 2. p. 10 ed. Fabric.; p. 47. 48. ed. de Lagarde) 49. οὐ] οὐ C 51. τμηθεῖς. Οὐ] τμηθεῖς. Σοῦ C M Bunsenius. Sicuti nos etiam Roepers correxit.

INDEX LOCORUM.

I. EX SCRIPTURA SACRA.

<p>Gen. 1, 1. — 418, 8. 9.
 Gen. 1, 2. — 274, 13. 14.
 Gen. 1, 2. — 242, 77. 78.
 Gen. 1, 3. — 360, 32. 33.
 Gen. 1, 4. 5. 7. — 418, 99-3.
 Gen. 1, 6. 7. — 230, 80-84.
 Gen. 1, 7. — 172, 4.
 Gen. 1, 26. — 380, 52. 53.
 Gen. 1, 26. 27. — 242, 85-87.
 Gen. 1, 28. — 220, 12. 13; 534,
 76. 77.
 Gen. 1, 31. — 242, 61.
 Gen. 2, 2. — 242, 65-67.
 Gen. 2, 2. — 280, 10. 11.
 Gen. 2, 7. — 282, 49-52; 242,
 85.
 Gen. 2, 8. — 220, 87. 88.
 Gen. 2, 10. — 170, 78-80; 244,
 4. sqq.
 Gen. 2, 10. 11. 12. — 170, 83-89.
 Gen. 2, 13. — 172, 90-92.
 Gen. 2, 14. — 172, 93. 94.
 Gen. 2, 14. — 172, 99. 1.
 Gen. 2, 16. 17. — 208, 91. 94; 224,
 79-82.
 Gen. 3, 1-7. — 192, 34. 35.
 Gen. 3, 7. — 414, 30-32.
 Gen. 3, 15. — 116, 9. 10.</p> | <p>Gen. 3, 19. — 286, 11. 12.
 Gen. 3, 24. — 250, 3. 4.
 Gen. 4, 3-5. — 192, 37-40.
 Gen. 4, 15. — 192, 36. 37.
 Gen. 10, 9. — 192, 48.
 Gen. 12, 1. — 208, 94-96.
 Gen. 27, 1. — 192, 45.
 Gen. 27, 15. sqq. — 192, 44. 45.
 Gen. 28, 5. sqq. — 156, 40. 41.
 Gen. 28, 17. — 156, 46. 47.
 Gen. 30, 37. sqq. — 196, 2. 3.
 Gen. 33, 10. — 192, 46. 47.
 Gen. 37, 3-28. — 192, 42. 43.
 Gen. 44, 2. 5. — 150, 61-152, 63.
 <hr style="width: 20%; margin: 10px auto;"/> Exod. 2, 21. 22. — 150, 41. 42.
 Exod. 3, 2. — 418, 9. 10.
 Exod. 3, 8. — 160, 8-10; 274,
 16. 17.
 Exod. 4, 2-4. 17. — 192, 29-33.
 Exod. 4, 24. 25. — 150, 41.
 Exod. 6, 2. 3. — 288, 27-29; 370,
 91. 92.
 Exod. cap. 7. sqq. — 428, 61-64.
 Exod. 7, 9-13. — 192, 29-33.
 Exod. 10, 22. — 206, 85.
 Exod. 12, 3. sqq. — 428, 76 - 430, 87.
 Exod. 15, 22-26. — 246, 36-41.</p> |
|---|--|

- Exod. 18,14-23. — 150, 40. 41.
 Exod. 19, 4. — 364, 96. 97.
 Exod. 20, 11. — 242, 65-67.
 Exod. 20, 13-15. — 208, 98.
 Exod. 24, 17. — 236, 69.
 Exod. 33, 3. — 274, 16. 17.

 Num. 21, 6-9. — 190, 18-192, 24.

 Deut. 4, 24. — 236, 69.
 Deut. 4, 35. — 282, 27.
 Deut. 5, 17. — 208, 98.
 Deut. 5, 19. — 414, 46.
 Deut. 9, 3. — 236, 69.
 Deut. 31, 20. — 160, 8-10.
 Deut. 32, 11. — 364, 96. 97.
 Deut. 32, 39. — 282, 27.
 Deut. 33, 17. — 170, 76.

 Jos. 3, 7-17. — 148, 27-30.

 1 Sam. 10, 1. — 174, 27. 28.
 1 Sam. 16, 13. — 174, 27.
 1 Sam. 16, 14. — 174, 28. 29.

 Iob. 1, 7. — 116, 85. 86.
 Iob. 2, 9. — 420, 30. 31.
 Iob. 40, 27.
 (s. 40, 32.) — 156, 39.

 Psalm. 2, 9. — 146, 70. 71.
 Psalm. 8, 3. — 322, 87. 88.
 Psalm. 18(19), 2. — 322, 89.
 Psalm. 18(19), 4. — 168, 34. 35.
 Psalm. 18(19), 5. — 146, 82. 83.
 Psalm. 18(19), 5.6. — 434, 48-50.
 Psalm. 21(22), 7. — 156, 34-36.
 Psalm. 21(22),
 21. 22. — 154, 18.
 Psalm. 23(24), 7.9. — 156, 31-33.
 Psalm. 23(24), 8. — 156, 33.34.36.37.
- Psalm. 23(24), 10. — 156, 36.
 Psalm. 28(29), 3.10. — 154, 13-15;
 510, 90.
 Psalm. 31(32), 5. — 372, 27-29.
 Psalm. 34(35), 17. — 154, 18.
 Psalm. 81(82), 6. — 148, 15. 16.
 Psalm. 81(82), 7. — 148, 20. 21.
 Psalm. 109(110), 1. — 222, 52.
 Psalm. 109(110), 4. — 216, 30; 230,
 72. 73.
 Psalm. 110(111),
 10. — 280, 97. 98.
 Psalm. 117(118),
 19. — 222, 44-46.
 Psalm. 117(118),
 20. — 222, 47. 48.
 Psalm. 117(118),
 22. — 146, 90. 91.
 Psalm. 132(133), 2. — 364, 92. 93.

 Prov. 1, 7. — 280, 97. 98;
 372, 18.
 Prov. 3, 30. — 546, 44. 45.
 Prov. 8, 23-25. — 242, 73. 74.
 Prov. 9, 10. — 280, 97. 98;
 372, 18.

 Ies. 1, 2. — 242, 57-59;
 228, 59. 60.
 Ies. 1, 3. — 228, 64. 65.
 Ies. 2, 4. — 248, 70. 71.
 Ies. 5, 7. — 238, 9-11.
 Ies. 7, 14. — 166, 92. 93.
 Ies. 28, 10. — 150, 49.
 Ies. 28, 16. — 146, 90. 91. 93.
 Ies. 40, 6. — 430, 95.
 Ies. 40, 15. — 174, 21.
 Ies. 41, 8. — 154, 19. 20.
 Ies. 43, 1. 2. — 154, 20-22.
 Ies. 45, 5. — 282, 27.
 Ies. 49, 3. — 154, 19. 20.

- Ies. 49, 15. 16. — 154, 24-56, 29.
 Ies. 53, 8. — 134, 87. 88.
 Ies. 54, 1. — 162, 42. 43.
-
- Ierem. 1, 5. — 244, 97. 98.
 Ierem. 17, 9. — 162, 52. 53.
 Ierem. 31, 15. — 162, 46-48.
-
- Dan. 2, 45. — 148, 98.
 Dan. 4, 7-9. — 238, 96. 97.
 Dan. 7, 9. 13. 22. — 280, 3.
-
- Hos. 1, 2. — 230, 87. 88.
-
- Matth. 2, 1. 2. — 376, 97. 98.
 Matth. 2, 18. — 162, 46-48.
 Matth. 3, 10. — 160, 17. 18;
 248, 75-77.
 Matth. 3, 12. — 238, 5. 6.
 Matth. 5, 15. — 144, 39. 40.
 Matth. 5, 18. — 262, 95; 426, 23.
 Matth. 5, 45. — 144, 29. 30.
 Matth. 5, 48. — 196, 20. 21.
 Matth. 7, 3. 4. — 412, 17. sqq.
 Matth. 7, 6. — 160, 24-26;
 468, 66. 67.
 Matth. 7, 11. — 196, 20. 21.
 Matth. 7, 13. — 164, 77-79;
 156, 48.
 Matth. 7, 13. 14. — 166, 95-99.
 Matth. 7, 14. — 120, 57. 58.
 Matth. 7, 18. — 524, 15. 16.
 Matth. 7, 21. — 158, 87-89.
 Matth. 10, 5. — 214, 2.
 Matth. 10, 27. — 144, 41.
 Matth. 10, 34. — 212, 59. 60.
 Matth. 11, 5. — 158, 64.
 Matth. 11, 14. 15. — 420, 31-33.
 Matth. 13, 3-9. — 160, 98-6.
 Matth. 13, 3. 8. — 416, 67-69.
-
- Matth. 13, 9. — 416, 70.
 Matth. 13, 13. — 150, 46. 47.
 Matth. 13, 29. 30. — 460, 17. 18.
 Matth. 13, 31. 32. — 168, 31. 32.
 Matth. 13, 33. — 152, 79. 80.
 Matth. 13, 44. — 152, 78. 79.
 Matth. 17, 1. sqq. — 316, 45. 46.
 Matth. 18, 10. — 306, 48. 49.
 Matth. 19, 17. — 142, 27. 28; 396,
 82-398, 83.
 Matth. 20, 22. — 154, 93. 94.
 Matth. 21, 19. 20. — 414, 32-34.
 Matth. 21, 31. — 158, 91. 92.
 Matth. 23, 27. — 158, 62. 63.
 Matth. 24, 32. — 414, 37-39.
 Matth. 25, 21. 23. — 540, 57. 58.
 Matth. 27, 52. 53. — 158, 64.
-
- Marc. 4, 3-9. — 160, 98-6.
 Marc. 4, 3. 8. — 416, 67-69.
 Marc. 4, 9. — 416, 70.
 Marc. 4, 12. — 150, 46. 47.
 Marc. 4, 21. — 144, 39. 40.
 Marc. 4, 31. 32. — 168, 32.
 Marc. 9, 2. sqq. — 316, 45. 46.
 Marc. 10, 18. — 142, 27. 28;
 396, 82-398, 83.
 Marc. 10, 38. — 154, 93. 94.
 Marc. 11, 13. 14.
 20. 21. — 414, 32-34.
 Marc. 13, 28. — 414, 37-39.
-
- Luc. 1, 26-38. — 328, 41-44.
 Luc. 1, 35. — 286, 89-92;
 374, 58. 60. 61.
 Luc. 3, 9. — 248, 75-77;
 160, 17. 18.
 Luc. 3, 17. — 238, 5. 6.
 Luc. 6, 41. 42. — 412, 17. sqq.
 Luc. 7, 22. — 158, 64.
 Luc. 8, 5-8. — 160, 98-6.

Luc. 8, 5. 8.	— 416, 67-69.	Io. 13, 33.	— 154, 94. 95.
Luc. 8, 8.	— 416, 70.	Io. 19, 26.	— 228, 41. 42.
Luc. 8, 10.	— 150, 46. 47.	Io. 20, 25. 27.	— 410, 20-22.
Luc. 8, 16.	— 144, 39. 40.		
Luc. 11, 33.	— 144, 39. 40.	Act. 2, 24.	— 206, 74. 75.
Luc. 12, 3.	— 144, 41.	Act. 8, 9-24.	— 234, 28. 29; 256, 15-17.
Luc. 13, 6. 7.	— 414, 32-34.		
Luc. 13, 19.	— 168, 32.		
Luc. 15, 4-10.	— 332, 81. sqq.	Rom. 1, 19. 20.	— 444, 76. 77.
Luc. 16, 17.	— 426, 23.	Rom. 1, 20-26.	— 138, 64-140, 76.
Luc. 17, 4.	— 142, 18. 19.	Rom. 1, 27.	— 140, 77-80. 82-84.
Luc. 17, 21.	— 140, 92. 93; 152, 78. 79.	Rom. 5, 13. 14.	— 370, 80, 81.
Luc. 18, 19.	— 142, 27-144, 9; 396, 82-398, 83.	Rom. 8, 11.	— 286, 9. 10.
Luc. 19, 17.	— 540, 57. 58.	Rom. 8, 19. 22.	— 368, 75-77; 374, 71-73.
Luc. 24, 39.	— 410, 20-22.	Rom. 9, 5.	— 546, 46.
		Rom. 10, 18.	— 146, 82. 83.
Io. 1, 1-4.	— 194, 58-61.	Rom. 14, 4.	— 460, 15. 16.
Io. 1, 3. 4.	— 150, 55-57.	Rom. 16, 25.	— 284, 79. 80.
Io. 1, 9.	— 172, 12. 13; 360, 38-40.		
Io. 2, 1-11.	— 152, 74-78.	1 Cor. 2, 9.	— 216, 24-26; 222, 50. 51; 230, 77-79.
Io. 2, 4.	— 376, 97.		
Io. 3, 5. 6.	— 422, 68-71.	1 Cor. 2, 13. 14.	— 158, 77-81.
Io. 3, 6.	— 148, 24-26.	1 Cor. 2, 13.	— 372, 23. 24.
Io. 3, 8.	— 154, 8. 9.	1 Cor. 2, 14.	— 284, 70-72.
Io. 3, 14.	— 192, 52-54.	1 Cor. 10, 11.	— 160, 94. 95.
Io. 3, 17.	— 178, 2-5.	1 Cor. 11, 32.	— 178, 7; 244, 90. 91.
Io. 4, 7-14.	— 206, 77.		
Io. 4, 10. 14.	— 172, 5-7; 230, 80.		
Io. 4, 21-24.	— 166, 13-18.		
Io. 5, 37.	— 154, 8. 9.	2 Cor. 5, 3.	— 422, 66.
Io. 6, 44.	— 158, 83. 84.	2 Cor. 12, 2-4.	— 158, 72-76.
Io. 6, 53.	— 152, 91. 92.	2 Cor. 12, 4.	— 374, 53. 54.
Io. 8, 21.	— 154, 94. 95.		
Io. 8, 44.	— 196, 22. 23.		
Io. 9, 1.	— 172, 12.	Gal. 3, 28.	— 138, 59. 60.
Io. 10, 7.	— 198, 32.	Gal. 4, 26.	— 148, 18. 19.
Io. 10, 8.	— 284, 78. 79.	Gal. 4, 27.	— 162, 42. 43.
Io. 10, 9.	— 156, 48.	Gal. 5, 3.	— 434, 61-63.

Gal. 5, 17.	— 226, 98. 99.	Col. 1, 26. 27.	— 370, 85. 86.
Gal. 6, 15.	— 138, 60.	Col. 2, 3.	— 370, 84-86.
	_____	Col. 2, 9.	— 178, 90-92; 426, 34-36; 504, 26. 27.
Ephes. 1, 21.	— 370, 98. 99.	Col. 2, 11. 14. 15.	— 422, 64-66.
Ephes. 2, 17.	— 156, 57. 58.		_____
Ephes. 3, 3. 5.	— 374, 51. 52.	1 Tim. 4, 1-5.	— 436, 97-438, 8.
Ephes. 3, 9. 10.	— 284, 79. 80.	1 Tim. 4, 3.	— 394, 39-41.
Ephes. 3, 14. 16-18.	— 284, 62-69.		_____
Ephes. 3, 15.	— 136, 15. 16.	1 Petr. 1, 24. 25.	— 238, 15-18.
Ephes. 5, 14.	— 146, 76. 77.		_____
	_____	2 Petr. 1, 18. 19.	— 540, 77. 78.
Philipp. 2, 6. 7.	— 510, 98-1.	2 Petr. 2, 22.	— 440, 39. 40.
Philipp. 2, 7.	— 206, 71.		_____

Col. 1, 19.	— 426, 34-36.		

INDEX LOCORUM.

2. EX SCRIPTIS PROFANIS.

- Anacreonta** nr. 63. Bergk. p. 835. v. 268. sqq. — 118, 19. 20.
— 152, 65-68. » 332. sqq. — 120, 70-72.
» 353. sqq. — 122, 1.
- Anonymi poetae.**
- Carmen ignoti**
- auctoris** — 168, 42-51.
— 168, 52-170, 56.
- Versus poetae**
- ignoti in Aesculapium** — 96, 62-72.
- Versus in Eleusiniis dictus** — 164, 66. cf. not.
- Versus antea ignoti, Parmenidi vel Pampho Atheniensi adscripti** — 164, 80-82.
- Appion in Homiliis Clement. Rom.**
Hom. VI, 3-5. — 358, 1-15.
- Aratus Phaenom.**
- v. 19. sqq. — 114, 74-78.
» 44. — 120, 58. 59.
» 45. 46. — 116, 83. 84.
» 46. — 194, 78.
» 56. sqq. — 62, 96. 97.
» 61. 62. — 116, 94. 95.
» 62. — 194, 76.
» 63-66. — 116, 2-6.
» 70. — 116, 11; 194, 82.
» 179. — 122, 94.
- Aristoteles**
- De Anima** II, 1. — 354, 44. 45.
Categ. 5. — 350, 90-92.
- Clemens Romanus. (v. Appion.)**
- Ep. II, 12.** — 138, 59-61.
Hom. 3, 52. — 156, 48.
- Democritus (ed. Mullach.)**
III, 50. p. 174. — 428, 67.
- Elchasaitae**
- Fragmenta** — 466, 2-12. 16-21.
— 466, 23-468, 40.
— 468, 47-64.
— 470, 68-71.
- Empedocles**
- Stein Karsten**
- 33-35. 55-57. — } 384, 93-95.
500, 60-63.
79. 80. 106. 107. — 500, 69. 70.
110. 111. — } 264, 32. 33.
386, 21. 22.
222-231. — 392, 14-23.
333 sqq. 321 sqq. — 240, 26-28.
338-341. — 396, 67-70.
348-350. 360-362 — 386, 36-38.
369. 370. 1. 2. — 390, 97. 98.

- Irenaeus**
 adv. haer. I, 17, 1.2;
 » » 18, 1. — 302, 17-344, 80.
 » » I, 23, 1. — 254, 92-256, 95.
 » » I, 23, 3. — 254, 86-92; 256, 95-6.
 » » I, 23, 4. — 256, 7 sqq.
 » » I, 24, 1.2. — 380, 43 sqq.
 » » I, 25, 1.2. — 398, 92-402, 27.
 » » I, 25, 3.
 » » 4. 6. — 402, 28-404, 38.
 » » I, 26, 1. — 404, 39-51.
 » » I, 26, 2. — 406, 52 sqq.
 » » I, 26, 3. — 408, 86-92.
 » » I, 27, 1.2. — 408, 93-1.
 » » I, 28, 1. — 432, 22-27.
- Iustinus gnosticus**
 Fragm. — 216, 24-30.
 (Liber Baruch) — 218, 63-228, 56;
 228, 58-230, 66.
 70-73. 73-76.
 76-91.
- Io. Laur. Philadelph. Lydus**
 De Mensibus. II, 2.
 p. 38 ed. Roether — 320, 74-78.
- Marcus gnosticus**
 Fragm. — 298, 54-57;
 302, 22-344, 64.
- Monoimus**
 Fragmenta — 424, 9-430, 95.
 Ep. ad Theophrast. — 430, 2-432, 13.
- Naasseni**
 Ἕμους Ἀπὸ σοῦ
 πατὴρ κτλ. — 132, 63-65;
 174, 36-176, 59;
 Fragmenta — 132, 69. 70. 71-
 134, 75; 136,
 14-19. 25-27;
 138, 34-54.
 57-61; 142, 12-
 20. 23-26.
- Fragmenta** — 144, 32-37. 46-
 60; 146, 69-91.
 92-148, 26.
 148, 27-30;
 150, 35-160, 20.
 21-23. 160, 27-
 168, 35. 39-51;
 172, 89-1. 3-
 174, 29.
- Oracula Sibyllina**
 — 188, 87-190, 88.
- Peratae**
 Fragm. — 178, 98-19;
 188, 87-190, 10;
 190, 16-194, 85;
 196, 6-198, 40.
- Ex libro Peratarum, qui inscribitur Proastii**
 — 184, 87-188, 57.
- Pindarus**
 Hymn. in Iovem
 Ammonem — 134, 90-92;
 94-136, 8.
- Plato**
 Clitoph. 407 D — 36, 78-82.
 Epp. II, 312 D sqq. — 288, 49-290, 72.
 Legg. IV, 715 B — 32, 10-12.
 Phaedr. 245 — 34, 24. 25.
 » 248 — 36, 70.
 » 249 B — 266, 65-70.
 Republ. 10, 617 E — 36-70.
 Tim. 21 sqq. — 258, 52-260, 56.
 » 36 C — 64, 24-31.
 » 41 A — 32, 13. 14. 19-21.
 » 53 C — 428, 56-60.
- Plutarchus**
 De animae procreatione in Timaeo
 Platonis p. 1012 — 260, 67. 68.
- Ptolemaeus eiusque schola.**
 Fragm. — 294, 21. 22;
 296, 30-33.

- Pythagorici**
Iusiurandum — 260, 82. 83;
 282, 28. 29.
Symbola — 266, 58-60. 80;
 268, 87. 89. 90.
 92. 95. 96. 98.
- Sethiani**
Fragm. (Paraphrasis Seth) — 200, 60-206, 79;
 208, 91-99;
 212, 52-66.
 69-214, 91.
- Sextus Empiricus**
Adv. Mathem. V.
 §. 5-11. p. 339.
 340. — 180, 25-182, 54.
 V. §. 20. p. 341. — 182, 59-61.
 V. §. 37. p. 344. — 182, 59-61.
 V. §. 37-39. p. 344. — 50, 1-12.
 V. §. 39. p. 344. — 182, 63-67.
 V. §. 44. p. 345. — 50, 12-15;
 182, 67-71.
 V. §. 50 - 61.
 p. 346. 347. — 52, 38-56, 95.
 V. §. 65 - 70.
 p. 348. 349. — 56, 97-58. 37.
 V. §. 77. p. 350. — 60, 53-56.
 V. §. 88. 89. p. 352. — 60, 56-66.
 V. §. 92. 93. p. 353. — 60, 69 - 62, 82.
 V. §. 95. p. 353. — 62, 85-88.
 V. §. 97. 98. p. 354. — 62, 90-97.
 V. §. 102. p. 355. — 62, 88-90.
 V. §. 105. p. 355. — 62, 6-11.
- Adv. Phys. X.*
 §. 310 - 319.
 p. 684-686. — 496, 29-500, 80.
- Simon Magus**
Fragmenta — 124, 50-126, 51;
 236, 75-79; 238,
 90-98. 1-19.
Revelatio magna — 240, 29 - 32.
 39-49; 242, 55-
 64. 73-74. 85-
 248, 77; 248,
 80 etc. 88-92.
 93-250, 17; 250,
 24-252, 55.
- Theodoretus**
Fab. haer. I, 17 — 502, 7-506, 37.
- Valentiniani**
Fragmenta — 270, 47-272, 81;
 274, 95-17; 274,
 18-276, 32; 276,
 35-282, 27; 282,
 40-286, 99. 7-
 12. 14 - 17;
 286, 19-288, 38.
- Psalmus Valen-
 tini** — 290, 80-85.
- Xenophanes**
Fragm. VIII. p. 45.
Karsten. — 498, 45. 46.
Fragm. IX. p. 46.
Karsten. — 498, 55.
Fragm. XIV. p. 51.
Karsten. — 28, 34. 35

INDEX NOMINUM.

- Ἄαρών* 364, 93.
Ἀβδηρίτης 26, 13.
Ἄβελ 192, 39; 206, 87.
Ἀβραάμ vel *Ἀβραάμ* 206, 88;
 282, 47; 288, 28; 370, 91;
 532, 37. 42.
Ἀβρασάξ 372, 45.
Ἀγάθυρος 218, 57.
Ἀγαμέμνων (nomen) 74, 98. 7.
Ἀγανή 186, 51.
Ἀδάμ 116, 8; 118, 24. 45; 122,
 98; 136, 9; 152, 83; 206, 86;
 220, 7; 224, 87; 228, 54;
 286, 93; 370, 81; 432, 26.
Ἀδάμας 132, 61; 134, 87; 136,
 12; 146, 62. 89. 90; 148, 98;
 150, 38. 50; 156, 26; 164,
 71; 502, 95.
Ἀδαμνα 168, 47.
Ἀδέμης ὁ Καρύστιος 502, 7.
Ἀδιαβηνοί 534, 62.
Ἀδμητος 186, 29.
Ἀδράστεια 36, 71. 72.
Ἀδωναῖος 218, 82.
Ἀδωνις 138, 43. 44. 47; 168, 45.
Ἀθάμας 186, 51.
Ἀθηνᾶ 256, 12.
Ἀθηναῖοι 162, 57. 61.
Αἴας (nomen) 78, 62. 73; 80, 4.
Αἴας 78, 65. 72. 76.
Ἄιδωνεύς 384, 94. 97; 500, 61.
Αἰγόκερος 86, 4; 182, 51. 52.
 53; 268, 17.
Αἰγύπιοι 14, 95; 108, 64; 112,
 31; 136, 5. 6. 28; 142, 4. 5;
 144, 34. 45; 190, 8. 10; 258,
 45. 52; 346, 14; 430, 91;
 470, 71. 75; 486, 53; 494,
 11; 532, 54; 534, 64. 81. 90;
 536, 96; 544, 20.
Αἰγύπιος 162, 35; 404, 39.
Αἴγυπιος 26, 14; 124, 35; 148,
 16. 20. 29; 150, 42; 168, 45;
 190, 10. 11; 192, 25. 32;
 378, 41; 428, 62; 522, 92;
 526, 40; 532, 41.
Αἴγυπιος μικρά 190, 11.
Ἄιδης 34, 32; 42, 79; 124, 25.
Αἰθαλίδης 12, 54.
Αἰθήρ 48, 65.
Αἰθίοπες 534, 82; 544, 21.
Αἰθιοπία 172, 92.

- Αἰθίοψ* 62, 88.
Αἶθουσα 186, 29.
Αἰμόνιοι 168, 47.
Αἴμος 154, 3.
Αἰολος 186, 26.
Ἀκαδημαϊκὴ αἵρεσις φιλοσόφων 42, 82.
Ἀκαδημαϊκοί 42, 90.
Ἀκαδημία 42, 83.
Ἀκαδήμιος 2, 13.
Ἀκεμβῆς ὁ Καρύστιος 48, 16. 17.
Ἀκραγαντῖνος 394, 29.
Ἀλαλκομενεύς 134, 94. 95.
Ἀλέξανδρος (nomen) 78, 65.
Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών 44, 27; 60, 60. 61.
Ἀλκιβιάδης 462, 49; 470, 76.
Ἀλκνονεύς Φλεγραῖος 136, 2. 3.
Ἀμῆν 218, 79.
Ἀμπη πόλις 212, 80.
Ἄμυκος 78, 70.
Ἄμυκος (nomen) 78, 71.
Ἀμυμώνη 188, 56.
Ἀνακρέων 152, 69. 71.
Ἀναξαγόρας 2, 6; 24, 58.
Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ὁ Κλαζομένιος 20, 3.
Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος 500, 74, 76.
Ἀναξίμανδρος 2, 6; 16, 36; 498, 42. 44.
Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου Μιλήσιος 16, 37.
Ἀναξιμένης 2, 6; 18, 64; 20, 99. 1.
Ἀνδρομέδα 122, 96. 98. 2. 3; 124, 24.
Ἀνδρόνικος (ὁ περιπατητικὸς) 210, 40.
Ἀνθεῖον 456, 63. 66.
Ἀντιοχεία 380, 44.
Ἀξιόνικος 286, 13.
Ἄοαί 186, 18.
Ἀπαμεία 462, 49.
Ἀπελλῆς 346, 23; 410, 3; 524, 26.
Ἀπολλόδωρος 24, 57. 58.
Ἀπόλλων 96, 62.
Ἀπολλώνιος 66, 54; 68, 86.
Ἀπραξία 186, 39.
Ἀραράδ 534, 61.
Ἄρατος 62, 95; 114, 54. 55. 73; 116, 3. 4. 10; 118, 17. 38; 120, 58. 60. 70; 122, 92.
Ἄραψ 424, 2; 522, 75.
Ἄρδησιάνης 286, 13.
Ἄρης 70, 45. 47.
Ἄριήλ 186, 26.
Ἀρίσταρχος (ὁ Σάμιος) 66, 53.
Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς 12, 57.
Ἀριστοτέλης 2, 10; 16, 35; 38, 94. 11. 16; 40, 30. 32; 238, 89; 346, 3; 348, 47. 48. 52; 350, 74. 90; 352, 17. 23; 354, 31. 40. 43. 49. 52. 54. 60; 356, 85; 358, 94; 360, 42; 362, 66; 366, 41. 45; 368, 49; 500, 63.
Ἀριστοτελικὸς 348, 51.
Ἀρκαδία 136, 99.
Ἄρκτοι 118, 43.
Ἄρκτος 120, 64.
Ἄρκτος μεγάλη 120, 49.
Ἄρκτος μικρά 120, 55.

- ὁ Ἀρμένιος 394, 54.
 ὁ Ἀρσινόη 186, 33.
 ὁ Ἀρτεμις 98, 76.
 ὁ Ἀρφαξάδ 532, 52.
 ὁ Ἀρχέλαος 2, 6. 8; 24, 57. 85.
 86; 30, 77.
 ὁ Ἀρχιμήδης 66, 54. 55. 66; 68,
 84. 90. 98. 3. 8. 9; 70, 34. 37.
 ὁ Ἀρχιππος 14, 92.
 ὁ Ἀσία 544, 22.
 ὁ Ἀσκληπιάδης 500, 79.
 ὁ Ἀσκληπιός 96, 61. 74.
 ὁ Ἀσσύριοι 136, 8. 32; 138, 33.
 43; 140, 90; 168, 45; 172,
 94. 96; 544, 20.
 ὁ Ἀσσύριος 394, 53.
 ὁ Ἀστεροπαῖος 78, 79.
 ὁ Ἀστεροπαῖος (nomen) 78, 80.
 ὁ Ἀστράμψουχος 186, 43.
 ὁ Ἀτυκή 208, 8.
 ὁ Ἄτις 138, 51. 57; 164, 63;
 168, 44. 52; 186, 36.
 ὁ Ἀυγείας 230, 97.
 ὁ Ἄντωνόη 186, 51.
 ὁ Ἀφροδίτη 66, 57; 68, 82; 70,
 41. 43; 138, 44. 45. 46; 224,
 65; 226, 19; 518, 34.
 ὁ Ἀφροδίτη (ἡ πολυτίμητος) 164, 82.
 ὁ Ἀχαμῶν 218, 81.
 ὁ Ἀχιλλεύς (nomen) 78, 77. 79.
 ὁ Ἀχιλλεύς 78, 77. 78. 79. 80;
 186, 46.
 ὁ Ἄψεδος (ὁ Ἄβυς) 234, 30. 34.
 43. 45. 50. 51; 236, 55. 56.
 58. 62; 250, 19.
 ὁ Βάβελ 218, 81; 224, 65; 226,
 19; 518, 34.
 ὁ Βαβυλῶν 26, 15; 174, 23.
 ὁ Βαβυλώνιοι 108, 62; 494, 14.
 ὁ Βακχεύς 170, 55.
 ὁ Βακχικά 208, 5.
 ὁ Βαρθησιάνης 394, 54.
 ὁ Βαρούχ 216, 35; 218, 79; 220,
 92; 224, 75. 77; 226, 93. 97.
 2. 9; 226, 20. 25; 228, 38.
 62; 230, 68. 94; 518, 30. 36.
 ὁ Βασιλείδης 344, 80; 346, 3. 5;
 348, 46. 51; 354, 58; 356,
 64. 67. 85; 360, 27; 362, 67;
 364, 8; 366, 46. 47; 368, 50;
 378, 40; 380, 43; 514, 52;
 516, 4.
 ὁ Βεελζεβούλ 280, 21; 282, 32.
 ὁ Βελίας 218, 81.
 ὁ Βένα 186, 38.
 ὁ Βενιαμίν 152, 63.
 ὁ Βήλ 218, 81.
 ὁ Βηρωσός 186, 43.
 ὁ Βοιωτοί 134, 94.
 ὁ Βομβώ 102, 61.
 ὁ Βονμέγας 186, 41.
 ὁ Βραχμαῖνοι 44, 96.
 ὁ Βραχμαῖνες 2, 14; 44, 7. 13. 20;
 46, 28. 30.
 ὁ Βριάρης 186, 26. 27.
 ὁ Βριμός 164, 66.
 ὁ Βριμώ 164, 66.
 ὁ Βυζάντιος 406, 62; 526, 57.
 ὁ Γαβριήλ 218, 79; 328, 42.
 ὁ Γαῖα 46, 58; 48, 66.

- Γαλιλαία* 152, 77.
Γανυμήδης 188, 55; 228, 53. 54.
Γελωνός 218, 57.
Γεῶν 172, 91; 222, 22.
Γῆ 32, 16.
Γηρῶνης 132, 66; 150, 53; 216, 41.
Γίγαντες 48, 80. 81; 136, 3.
Γιττηνός (Σιμών ὁ Γ.) 234, 22.
Γλαῦκος 184, 13.
Γνωστικοί 176, 61; 408, 83.
Γοργώ 102, 67.

Δαβίδ 174, 27; 322, 87; 434, 48; 492, 45.
Δαμάσιππος 26, 13.
Δανάη 228, 55. 56.
Δαναΐδες 186, 51.
Δάνδαμης 44, 27.
Δευκαλίων 532, 55.
Δῆλιος 12, 56.
Δημήτηρ 186, 37; 208, 7.
Δημόκριτος 2, 7; 26, 12; 500, 74. 77.
Δημόκριτος Δαμασίππου Ἀβδηρίτης 26, 12. 13.
Διανλος 136, 99.
Διδύμη 186, 33. 34.
Δίδυμοι 82, 41; 180, 45. 47; 268, 15.
Δίκη 266, 59.
Διογένης 350, 84.
Διόδωρος ὁ Ἐρετριεύς 12, 56. 57.
Διονίσσιος 288, 48; 290, 58.
Διόνυσος 208, 7.
Δοκηταί 410, 31; 412, 3. 27; 420, 55; 424, 91. 93. 99; 518, 44.
Δράκων 116, 84. 88. 98. 2. 9. 10. 11; 122, 84; 194, 78. 82.
Δρυΐδαι 2, 14; 14, 93; 46, 33. 41.
Δωρίς 290, 59.

Ἐβερ 532, 46. 51.
Ἐβίων 406, 66.
Ἐβιωναῖοι 346, 15. 18; 406, 52; 526, 54.
Ἐβραῖοι 532, 46.
Ἐγκέλαδος? 186, 47.
Ἐγκρατῖται 412, 14; 436, 89.
Ἐδέμ 170, 79. 80. 84; 192, 35. 36; 218, 70. 73. 75. 77. 80; 220, 85. 87. 88. 89. 97. 99. 4. 7. 10. 11. 13. 15. 18; 222, 26. 35. 41; 224, 58. 59. 60. 64. 65. 69. 70. 78. 83. 92; 226, 96. 1. 4. 12. 22. 28; 228, 40. 41. 52. 56. 63; 230, 89; 244, 3. 4. 8. 11; 246. 24; 518, 15. 22. 25. 27. 32. 37. 42.
Εἰρηναῖος 300, 2; 344, 73.
Ἐκάτη 102, 54.
Ἐκκαββάκαρα 186, 24.
Ἐκτωρ 78, 77.
Ἐκτωρ (nomen) 74, 9. 13. 15. 16; 76, 20; 78, 62. 78.
Ἐκφαντος 2, 7.
Ἐκφαντός τις Συρακούσιος 28, 57.
Ἐλένη 252, 59; 254, 64. 77. 86; 256, 98. 11. 14.
Ἐλευσίν 136, 1; 164, 64. 69. 70; 208, 8.
Ἐλευσίνια 146, 80; 162, 58; 164, 73.

- Ἐλευσίνα μυστήρια* 208, 9.
Ἐλίκη 120, 49. 54. 65.
Ἕλλην 186, 29; 236, 54.
Ἕλληνες 2, 15; 6, 70. 73. 85;
 8, 99; 48, 89; 60 72. 75;
 80, 7; 118, 17; 120, 50. 61;
 124, 35; 130, 25. 31. 37;
 134, 91; 144, 45; 150, 54;
 152, 64; 168, 46; 190, 6;
 214, 5; 232, 9; 234, 51; 258,
 45; 260, 54. 59; 346, 32;
 398, 88; 408, 86; 424, 97;
 430, 97; 432, 14. 19; 444,
 83; 470, 72. 75; 484, 46. 48;
 492, 59; 494, 64. 10; 496,
 19. 22. 26; 532, 54; 534, 64.
 90. 91; 536, 96. 20; 544. 20.
Ἑλληνική γῆ 234, 48.
Ἑλληνικός 214, 17; 258, 49;
 326, 34; 534, 84.
Ἑλωείμ 218, 74. 75; 220, 97.
 (bis) 5. 7. 11. 15. 18; 222,
 37. 43; 224, 61. 63. 64. 67.
 (bis) 72. 73. 75; 226, 1. 5.
 10. 11. 21. 25; 228, 29. 35.
 52. 56. 61. 63; 230, 70. 85.
 89; 516, 11; 518, 17. 22. 26.
 29. 31.
Ἑμπεδοκλῆς 2, 5; 14, 1. 14. 19;
 16, 22; 208, 13; 240, 25;
 266, 64; 346, 10. 19; 382,
 83. 85; 386, 18. 42; 388,
 49; 390, 82. 89. 95; 392, 10;
 394, 29. 36. 38. 41. 46. 48.
 50; 396, 57. 58. 64; 398,
 84; 498, 59; 500, 66.
Ἐν γόνασιν 116, 3. 4. 7; 118,
 13. 30. 35; 122, 87; 194,
 81. 83.
Ἐνδυμίων 138, 44. 49; 188, 56.
Ἐπίγονος 440, 24; 528, 88.
Ἐπίδαυρος Ἰαονία 96, 71.
Ἐπίκουρος 2, 12; 40, 56; 42,
 81; 500, 74. 77.
Ἐπιφάνης 292, 98.
Ἐρεβος 48, 64.
Ἐρετριεὺς 12, 57.
Ἐριννύες 266, 59. 60. 71. 72.
Ἐριχθόνιος 186, 45.
Ἐρμείας 148, 5.
Ἐρμείης 118, 20.
Ἐρμῆς 66, 58; 70, 43. 45; 118,
 17; 144, 46. 48. 53; 146,
 83; 152, 87.
Ἐρμῆς Κυλλήμιος 144, 56.
Ἐρμῆς τρισμέγιστος 186, 42.
Ἐρμογένης 412, 8; 432, 28;
 434, 41. 51; 530, 12.
Ἐρμότιμος Σάμιος 12, 55.
Ἐρος 48, 61.
Ἐρύθεια 216, 41.
Ἐρυθρὰ Θάλασσα 120, 62; 148,
 17; 190, 8. 12. 14. 20; 246,
 35. 36. 38.
Ἐρως 188, 54.
Ἐσπερίδες 188, 57.
Ἐσσηνοί 472, 3; 486, 58. 70.
Εὔα 122, 98; 192, 34; 194, 62.
 63; 206, 86; 220, 8. 10; 224, 85.
Εὔβοια 60, 76.
Εὐιλάτ 172, 87.
Εὐνώ 186, 30.

- Εὐριπίδης* 498, 56.
Εὐρύστρατος 18, 64. 65.
Εὐρώπη 544, 22.
Εὐφορβος 12, 55; 14, 12. 13; 78, 80. 81.
Εὐφορβος (nomen) 76, 81.
Εὐφράτης 172, 99. 1; 174, 23; 222, 22.
Εὐφράτης ὁ Περσικὸς 48, 16; 182, 56; 502, 7.
Ἐφέσιος 14, 15; 498, 43.

Ζάμολξις 14, 93; 46, 35.
Ζαράτας 12, 66. 72; 260, 67.
Ζαράτας ὁ Χαλδαῖος 12, 57. 58.
Ζησάρ 150, 49. 51.
Ζεύς 32, 15; 34, 39; 46, 33. 45; 48, 81; 66, 61; 68, 76; 70, 47; 72, 49; 122, 99; 136, 5; 168, 43; 256, 11; 384, 94. 96; 500, 61.
Ζεφυρίνος 440, 27. 35; 450, 68. 81; 456, 64. 70.
Ζηλωταί 482, 28.
Ζήνων 2, 11; 26, 3; 40, 28. 29. 35.
Ζυγός 84, 79; 182, 51. 53; 268, 16.
Ζωδάριον 186, 42. 43.
Ζωρόαστρις 186, 43.

Ἠγησιβοῦλος 20, 3.
Ἠλίας 420, 32.
Ἠλχασάι 438, 8; 462, 53; 466, 13; 470, 73. 77; 530, 17.
Ἠμέρη 48, 65.

Ἡρακλεία λίθος 172, 10; 198, 35.
Ἡρακλείδης (ὁ Ποντικός) 500, 78.
Ἡρακλείτειος 442, 44; 450, 65.
Ἡράκλειτος 2, 5. 6; 16, 26; 190, 6; 440, 23; 442, 49. 52. 56; 444, 88. 94; 446, 1; 448, 32. 38. 47.
Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος 14, 15; 498, 43.
Ἡράκλειτος (ὁ σκοτεινός) 236, 73.
Ἡράκλειτος ὁ σκοτεινός 438, 4; 442, 43.
Ἡρακλέων 232, 8; 270, 29; 286, 4.
Ἡρακλῆς 216, 40. 50; 218, 53; 226, 11. 14. 19. 23; 230, 97; 518, 32.
Ἡρη 384, 94. 96; 500, 61.
Ἡρόδοτος 120, 63; 130, 34; 214, 87; 216, 37. 40. 50; 218, 60. 68.
Ἡρώ 188, 57.
Ἡρώδης 178, 86; 192, 41; 226, 34; 504, 22; 518, 35.
Ἡσαδδαῖος 218, 79.
Ἡσαῦ 192, 43.
Ἡσίοδος 2, 14; 46, 42; 446, 95. 97.
Ἡφαιστος 186, 45.

Θάλασσα 184, 99. 5.
Θαλῆς 2, 5; 16, 33. 37; 24, 85; 470, 74; 498, 45.
Θαλῆς ὁ Μιλήσιος 8, 90; 170, 72; 498, 42.
Θάρρα 532, 45.
Θεία 48, 75.

- Θέμις* 48, 75.
Θεοδοσιανοί 406, 80.
Θεόδοτος 346, 17; 438, 6; 458, 99; 526, 66; 530, 10.
Θεόδοτος (alius) 406, 77.
Θεόδοτος (*Βυζάντιος*) 406, 62; 526, 57.
Θεόφραστος 430, 1.
Θέυς 188, 57.
Θραῖκες 154, 3. 4.
Θράκιος 46, 35.
Θρασυμήδης 234, 26.
Θραῖται 8, 2.
Θωμάς 140, 94; 142, 3.

Ἰακώβ 156, 41; 192, 46; 208, 89; 288, 28; 370, 91; 532, 35. 39. 41.
Ἰάκωβος τοῦ κυρίου ὁ ἀδελφός 134, 79. 80; 502, 5.
Ἰαλδαβαώθ 146, 64.
Ἰαόνιος 96, 71.
Ἰαπετός 48, 74; 184, 4.
Ἰαρβας 136, 3. 4.
Ἰασίδης 122, 94.
Ἰασίων 188, 57.
Ἰάφεθ 206, 88; 534, 74. 79. 90.
Ἰδαῖοι 134, 95; 170, 53.
Ἰερεμίας 162, 48. 50. 52.
Ἰερουσαλήμ 166, 15; 492, 50.
Ἰερουσαλήμ ἡ ἄνω 282, 43. 44.
Ἰερουσαλήμ (ἡ ἐπουράνιος) 274, 14; 280, 15.
Ἰερουσαλήμ (ἡ κάτω) 162, 49.
Ἰη 186, 14.
Ἰησοῦς 132, 72; 152, 75. 77; 156, 48; 174, 24; 226, 26; 228, 31. 36; 278, 72; 284, 88; 286, 95. 5; 288, 34; 312, 8; 324, 10; 326, 23. 32; 328, 36. 41; 330, 56. 58; 374, 56. 66; 378, 12. 17. 23. 35. 40; 396, 80; 398, 94; 400, 3. 9; 402, 13; 404, 42. 49; 406, 55. 57. 67; 408, 81; 422, 76. 79; 424, 87; 502, 98; 516, 94; 518, 36; 520, 71; 526, 44. 51. 52. 64; 530, 21.
Ἰησοῦς Χριστός 284, 64; 408, 95.
Ἰησοῦς (filius Nun) 148, 30.
Ἰκάριος 188, 56.
Ἰλιον 14, 13.
Ἰνδικός 370, 3. 7.
Ἰνδοί 2, 14; 26, 14; 44, 95; 412, 16; 544, 21.
Ἰνώ? 186, 14. 50.
Ἰοθῶρ ὁ μέγας σοφός 150, 40. 41.
Ἰορδάνης 148, 27. 28; 150, 51; 406, 70; 422, 60; 470, 93.
Ἰούδα 238, 10. 11; 532, 35.
Ἰουδαία 254, 92; 532, 31. 34.
Ἰουδαϊκός 346, 16; 400, 2; 406, 54; 486, 52.
Ἰουδαῖοι 254, 92; 380, 61; 382, 64. 76; 410, 18; 434, 57; 440, 12; 454, 29. 36. 41; 470, 84. 90; 482, 5; 486, 71; 488, 73; 490, 9. 11; 492, 34. 49.
Ἰουσιῖνος 130, 33; 214, 97. 98; 216, 24; 218, 60. 70; 232, 1; 516, 5; 518, 42.

- Ἰουστῖνος ὁ μάρτυρ 432, 22. 25. 36; 456, 50. 55. 59. 69;
 Ἰππαρχος 68, 85. 458, 5; 462, 41. 45. 51; 464,
 Ἰππασος 498, 42. 69. 75; 528, 98; 530, 11.
 Ἰππασος ὁ Μεταπόντιος 498, 43. Καλλιστιανοί 462, 46.
 Ἰπποκράτης 142, 98. Κανᾶ 152, 77.
 Ἰππων 2, 7. Καπανεύς 186, 46.
 Ἰππων ὁ Ῥηγῖνος 30, 67. Καρκαμενώς 218, 82.
 Ἰσαάκ 206, 88; 288, 28; 370, 91; 532, 38. 44. Καρκίνος 84, 51; 88, 36; 182,
 52. 53; 268, 16.
 Ἰσίδωρος 356, 64. 67. Καρποκράτης 346, 11; 398, 91.
 Ἰσις 142, 9; 144, 35; 186, 32. 92; 406, 54.
 Ἰσραήλ 148, 28; 190, 21; 192, 50; 218, 70; 226, 94; 228, 62. 63. 64; 238, 9; 274, 16; 518, 15. Καρπόφορος 452, 95. 96. 2. 4.
 9; 454, 20. 22. 37. 42; 456, 62.
 Ἰταλία 5, 8; 12, 83; 286, 4. Καρύστιος 48, 16. 17; 182, 57;
 502, 7.
 Ἰταλική φιλοσοφία 8, 7. Καρφακασημοχείρ 186, 24.
 Ἰταλιωτικός 286, 4. Κασσιέπεια 122, 95. 96. 98.
 Ἰχθύες 88, 21; 180, 48; 268, 17. Κανίθαν 218, 82.
 Ἰωάννης 408, 91. Κανλακαῦ 150, 49. 50.
 Ἰώβ 116, 85; 420, 29. Κέλαδος 186, 47.
 Ἴωνες 534, 91. Κέλβης ὁ Καρύστιος 182, 57.
 Ἰωσήφ 192, 42; 226, 26; 398, 94; 404, 43; 518, 36; 526, 45. Κελεύς 186, 38. 39; 208, 7.
 Ἰωῦαν 534, 91. Κελτοί 2, 14; 14, 93; 46, 33.
 37; 544, 21.
 Καάθ 532, 40. 41. Κέρδων 346, 19; 408, 93; 524, 6.
 Κάβιρος 136, 1. Κήρινθος 346, 13. 18; 404, 39;
 Κάιν 192, 36. 37; 206, 87. 406, 53. 66; 526, 40. 55.
 Καϊνᾶν 532, 52. Κῆτος 122, 1.
 Καῖνοί 438, 11. Κηφεύς 122, 94. 95. 97; 124,
 24; 184, 4.
 Καῖσαρ 452, 96; 468, 60. Κηφισὶς λίμνη 134, 95.
 Κάλανος 46, 29. Κίρκη 246, 48.
 Καλλιόπεια 396, 69. Κλαζομένιος 20, 3; 500, 74.
 Κάλλιστος 438, 5; 440, 32. 35; 450, 64. 78; 528, 88. Κλεομένης 438, 5; 440, 25. 29;
 450, 64. 78; 528, 88.
 450, 66. 77; 452, 5. 12; 454, Κλεοπάτρα 186, 34.

- Κοῖος* 48, 74.
Κολάρβασος 72, 66; 232, 11; 344, 79.
Κολοφώνιος 28, 31; 498, 53.
Κόμοδος 454, 47; 456, 51. 57.
Κόρη 138, 47; 186, 17; 208, 7.
Κορύβας 154, 3. 4; 168, 47. 48.
Κορύβαντες Φρύγιοι 136, 97.
Κουρήτες 170, 54; 186, 25.
Κουρήτες Ἰδαῖοι 134, 96.
Κουρίτης 186, 42.
Κρεῖτος 48, 74.
Κριός 80, 14; 180, 36. 43. 44; 182, 50; 268, 15.
Κροῖσος 8, 4.
Κρόνος 48, 77. 80; 66, 62. 73; 72, 49; 168, 42; 184, 1; 190, 94. 96. 98. 13.
Κρότων τῆς Ἰταλίας 12, 82. 83.
Κύκλωπες 48, 79.
Κύκλωψ 346, 30.
Κυλλήνη 152, 87.
Κυλλήμιος 144, 47. 48. 56.
Κυνικοί 436, 94.
Κυνοσουρίς 120, 58.
Κυνόσουρα 120, 63; 122, 83.
Κύρος 28, 32.
Κύων 120, 71. 73. 77. 79; 122, 81.

Λάθεν 218, 83.
Λαῖος 186, 50.
Λαῖνοι 544, 22.
Λέανδρος 188, 57.
Λευῆ 532, 40.
Λευκανός 500, 63.
Λευκάς πέτρη 148, 8. 14.

Λεύκιππος 2, 7; 26, 3. 12. 15.
Λέων 62, 85; 84, 58; 88, 35; 268, 16.
Λήδα 188, 56; 228, 51. 52.
Λήμνος 136, 1.
Λίβνες 136, 3; 234, 37. 48; 236, 57; 534, 82; 544, 20.
Λιβύη 234, 31. 40. 47; 544, 23.
Λίβυς 234, 30. 34; 236, 60; 250, 19.
Λίνος 130, 31; 208, 2.
Λόγιος 144, 48.
Λουκιανός 346, 21; 410, 1.
Λυκεῖον 40, 27. 31.
Λύρα 118, 13; 194, 79.
Λῦσις 14, 92.

Μαδιάμ 150, 42.
Μακεδών 44, 27; 60, 60. 61.
Μαξιμίλλα 412, 13; 436, 67; 528, 73.
Μαραθῶν 60, 72.
Μαρία 134, 73; 226, 27; 284, 88; 286, 99. 15. 17; 288, 34. 37. 43; 328, 45; 374, 56. 60; 404, 44; 416, 77; 516, 94; 518, 36; 520, 51; 526, 45.
Μαριάμ 420, 57.
Μαριάμ ἡ ζητουμένη 150, 40.
Μαριάμνη 134, 79. 80; 502, 6.
Μαρκία 454, 46; 456, 51.
Μαρκίων 346, 9. 20. 21; 392, 24; 394, 32. 50; 396, 71; 398, 84; 408, 98; 410, 4; 412, 8; 432, 26; 524, 4; 526, 38.

- Μαρκίων* (ὁ Ποντικός) 382, 77; 524, 6.
Μαρκιωνιστής 394, 53.
Μάρκος (evangelista) 392, 27; (ὁ κολοβοδάκτυλος) 394, 28.
Μάρκος (gnosticus) 232, 11; 296, 34; 298, 49; 302, 11. 17; 308, 77; 310, 90; 312, 3; 344, 79.
Ματθίας 356, 65. 69. 88.
Μεγάλη (sc. μήτηρ) 208, 9; 210, 23.
Μελέαγρος 186, 46.
Μελικέρτης 184, 13. 14.
Μελίτη 28, 51.
Μελχισεδέκ 406, 78; 528, 68.
Μένανδρος 346, 7; 380, 45.
Μενέλαος 78, 65. 80. 82.
Μενέλαος (nomen) 78, 67. 81.
Μεσοποταμία 156, 40. 43; 530, 29; 532, 37.
Μεσραΐμ 534, 81.
Μεταπόντιος 498, 43.
Μήδεια 186, 29.
Μήν 186, 41.
Μήνη 102, 67.
Μήτηρ μεγάλη 170, 57.
Μιλήσιος 8, 90; 170, 72; 498, 42.
Μίσυρ 186, 39.
Μιχαήλ 218, 79.
Μιών 394, 29.
Μνημοσύνη 46, 45. 46; 48, 75.
Μοίραι 186, 49.
Μονόμοσ 412, 5; 424, 1. 2; 430, 1; 432, 19; 522, 75. 99.
Μοντανός 412, 12; 436, 69; 528, 72. 74. 82.
Μορμώ 102, 67.
Μοῦσα 396, 64. 67.
Μοῦσαι 46, 43. 48. 55.
Μουσαῖος 130, 31; 208, 2.
Μύθων 186, 36.
Μωσῆς 116, 9; 150, 41; 192, 29. 30. 31. 32. 33; 206, 84; 220, 87. 94. 8; 226, 93. 96; 236, 68. 70. 73; 242, 61. 65. 77; 244, 99; 246, 29. 40; 252, 56; 316, 51; 344, 70; 360, 32; 370, 81; 408, 94; 410, 6; 430, 91. 92; 470, 91; 490, 6; 518, 21.
Μοῦσῆς 160, 8; 190, 19; 192, 22. 51. 52. 55; 196, 2; 220, 95. 19; 222, 23; 236, 68; 274, 13; 280, 5; 288, 27; 370, 90; 414, 45; 418, 8. 9. 12. 21; 428, 52. 61. 69; 520, 67; 522, 77. 86. 92; 526, 56; 540, 75.
Νάας 132, 54; 170, 65. 67. 70; 218, 81; 220, 93; 224, 71. 82. 85; 226, 6; 228, 37. 39. 54; 230, 91.
Ναασσηνοί 130, 23; 132, 53; 170, 65; 176, 60; 502, 92.
Ναβουχοδονόσορ 238, 97.
Ναζαρέτ 226, 26.
Νάρκισσος 188, 55.
Ναχῶρ 532, 45.
Νεβρόη 186, 14.
Νεβρώδ 192, 48.
Νεῖλος 22, 23; 136, 6.

- Νῆσας* 384, 95. 98. 3; 500, 62.
Νικόλαος 408, 87.
Νοημανοί 436, 81; 438, 16;
 528, 80.
Νοητός 438, 3. 6; 440, 22; 448,
 30. 38. 39; 528, 84. 86; 530, 9.
Νοχαΐται 438, 11.
Νύμφαι 48, 70.
Νύξ 48, 64. 65.
Νῶε 460, 19; 532, 53; 534, 65.
 73. 86.

Ξενοφάνης 2, 7; 28, 46; 498, 45.
Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος 28,
 31; 498, 53.

Ὀδυσσεύς 78, 73. 75; 346, 31;
 348, 36.
Ὀδυσσεύς (nomen) 78, 74. 77;
 80, 4.
Ὀινώνη 186, 36.
Ὀκελλος ὁ Λευκανός 500, 63.
Ὀλυμπιάς 186, 34.
Ὀλυμπος 46, 48. 54. 59.
Ὀμηρος 148, 95; 150, 33; 210,
 30. 34; 444, 83; 498, 48.
Ὀμφάλη 186, 47; 226, 18;
 518, 34.
Ὀρθομένης 28, 31.
Ὀρφεύς 130, 32; 208, 3. 4. 5.
Ὀσιρις 142, 11; 144, 34. 35;
 168, 46; 186, 27.
Ὀσιάνης 186, 41. 42.
Ὀϋ 186, 18.
Ὀυαλεντίνοσ 126, 80. 84; 128,
 14; 232, 5; 258, 27. 29. 33.
34. 39. 43; 260, 57. 60; 270,
 26. 29. 38; 282, 28; 288, 45;
 290, 72. 76. 79; 292, 92;
 300, 10. 13; 344, 65. 79;
 412, 7; 432, 25; 512, 31;
 514, 51; 522, 1.
Ὀυτίκτωρ 454, 47; 456, 59.
Ὀυρανός 32, 16; 48, 67. 73.
Ὀυά 186, 19.
Ὀυάβ 186, 19.
Ὀφιοῦχος 118, 38; 120, 47;
 122, 89; 194, 84.
Ὀφῖται 438, 11.

Παλαιστίνη 530, 30.
Πάν 170, 55.
Πάπα 156, 55.
Πάπας 156, 53; 168, 48.
Παρθένοσ 62, 86. 89; 84, 68;
 88, 35. 36; 180, 48; 268, 16.
Παρθία 462, 52.
Πάρθοι 468, 61.
Πάρις 188, 55.
Πάρις (nomen) 78, 66.
Παρμενίδης 2, 6. 7; 26, 94.
Πάροσ 28, 50.
Πάτροκλοσ (nomen) 76, 20. 24.
 28. 31. 46; 78, 52.
Παῦλοσ (apostolus) 140, 85; 396,
 82; 400, 11; (ὁ μακάριοσ Π.)
 438, 8.
Π. ὁ ἀπόστολοσ 158, 71; 392,
 27; 436, 95.
Πέλαγοσ 48, 71.
Πελασγόσ 136, 99.
Πελιάδεσ 186, 51. 59.

- Πελοπόννησος* 22, 32.
Περάται 130, 27; 188, 60. 61.
 85; 502, 7; 506, 37.
Περατική 52, 36; 176, 69; *Πε-
 ρατική αίρεσις* 182, 56; 194,
 86; 198, 52; *Περατικά συν-
 τάγματα* 184, 82. 83; *Περα-
 τικοί λόγοι* 184, 84.
Περατικός 48, 16; 182, 57; 502, 8.
Πέργαμος 96, 71.
Περιπατητικοί 40, 32. *Περιπα-
 τητικός* 210, 40.
Περίπατος 348, 61; 356, 83.
Πέρσαι 108, 60; 212, 79; 214, 89.
Περσεύς 122, 96. 99. 4.
Περσεφόνη 138, 46; 164, 76. 79.
Πετόσιρις 186, 42.
Πέτρος (apostolus) 258, 19;
 400, 11.
Πηνελόπη 144, 58.
Πιερία 46, 48.
Πίλατος 404, 37.
Πλάτων 2, 8. 9. 10; 22, 55;
 30, 75. 79. 80. 82. 84; 38,
 92. 9. 11. 15. 21; 60, 62;
 68, 92. 93. 2; 238, 90; 258,
 35. 41. 52; 260, 54. 60; 266,
 55. 66; 268, 7; 270, 26. 31;
 288, 47; 290, 70. 73. 75. 80;
 362, 65; 434, 40; 470, 74;
 500, 80.
Πλατωνικός 258, 35. 38; 270, 28.
Πλατωνικοί 32, 3; 232, 6.
Πλούταρχος 208, 13.
Πολυδεύκης 78, 71. 72.
Πολυδεύκης (nomen) 78, 72.
Πολυκράτης ὁ Σάμιος τύραννος
 8, 8.
Πονικός 382, 77; 500, 78.
Πόρτος 452, 7.
Ποσειδῶν 184, 13.
Πραξιάδης 16, 32.
Πραξιδική? 186, 39.
Πρέπων 394, 53; 396, 57.
Πρίαμος 186, 50.
Πρίαπος 228, 44. 45.
Πρισκίλλα 412, 13; 436, 66;
 528, 72.
Πρόκνη 186, 51.
Προμηθεύς 184, 4.
Πρωτεὺς Αἰγύπτιος 162, 35.
Πτολεμαῖος (astronomus) 72, 53.
 54. 62.
Πτολεμαῖος (gnosticus) 232, 8;
 270, 30; 286, 5; 292, 94;
 294, 19.
Πτολεμαῖος ὁ Ἀρσινόης 186, 33.
Πυθαγόρας 2, 5; 8, 7; 10, 40;
 12, 56. 58; 14, 86. 92. 95.
 12; 16, 32; 46, 35. 36; 124,
 34. 39; 126, 68; 258, 36.
 40; 260, 58. 59. 63. 67. 69.
 71. 72; 262, 23; 264, 49. 50;
 266, 56. 74. 79; 270, 26. 30;
 330, 71; 432, 16; 470, 72.
 73; 486, 53.
*Πυθαγόρας, ὃν Σάμιόν τινες λέ-
 γουσιν* 8, 6.
Πυθαγόρειοι 14, 90; 268, 85. 2.
Πυθαγόρειοι 232, 12.
Πυθαγόρειος 258, 37. 38; 266,

- 78; 268, 5; 270, 45; 288, 46; 330, 68; 464, 88. 90.
- Πυθαγόρειος φιλοσοφία* 14, 94; 46, 33; 344, 75.
- Πυθαγορικοί* 180, 38. 39; 232, 6.
- Πυθαγορικός* 258, 34; 260, 80; 264, 31; 270, 28. 38; 282, 37.
- Πυθαγορισταί* 14, 91.
- Πυρόεις* 66, 60; 68, 77. 78.
- Πύρρος Ἀήλιος* 12, 56.
- Πύρρων* 42, 84.
- Πύρρων ὁ Ἀκαδήμιος* 2, 13.
- Πυρρώνειοι* 42, 84.
- Ῥαγαῦ* 532, 45.
- Ραρία* 136, 99.
- Ῥαφαήλ* 186, 47.
- Ῥαχήλ* 162, 46.
- Ῥέα* 48, 81; 138, 63; 168, 43. 44; 186, 35.
- Ῥεῖα* 48, 75; 168, 53.
- Ῥωμαῖοι* 454, 33.
- Ῥώμη* 256, 18; 440, 24; 452, 94; 454, 18; 462, 51.
- Σαβαώθ* 238, 9.
- Σαβέλλιος* 450, 75; 456, 71; 458, 78. 98.
- Σαδδουκαῖοι* 472, 3; 488, 86; 490, 2. 7; 492, 30.
- Σαήλ* 218, 82.
- Σαλά* 532, 52.
- Σαλαμῖν* 60, 72.
- Σαμαρεία* 234, 23; 256, 93. 15; 490, 2.
- Σάμιος* 8, 6. 8; 12, 55; 66, 53; 260, 58.
- Σαμόθρακες* 152, 81. 82. 85; 168, 47.
- Σαούλ* 174, 28.
- Σαρδονία* 454, 45; 456, 49. 53.
- Σαρπηδῶν* (nomen) 76, 51. 57.
- Σάταν* 218, 82.
- Σατανᾶς* 382, 71. 74; 402, 23.
- Σατορνεῖλος* 346, 5; 380, 43; 382, 76.
- Σαυλασαῦ* 150, 49. 50.
- Σειρηῆνες* 346, 31. 34; 348, 38. 42.
- Σεκούνδος* 232, 8; 292, 94.
- Σελήνη* 138, 48.
- Σεπρώρα ἡ βλέπουσα* 150, 41.
- Σερούχ* 532, 45.
- Σήθ* 206, 87; 214, 94.
- Σηθιανοί* 130, 30; 198, 57; 210, 18. 22. 30. 35. 41; 214, 89. 92. 96; 506, 38; 510, 2.
- Σηθιανοὶ λόγοι* 206, 81.
- Σήμ* 206, 87; 532, 53; 534, 74. 79.
- Σηροί* 462, 52.
- Σίβυλλα* 190, 88.
- Σιδόνιοι* 120, 59.
- Σικάριοι* 482, 28.
- Σικελία* 394, 31.
- Σικελιωτικός* 346, 29.
- Σίμων* (Magus) 124, 50; 126, 80. 82; 128, 14; 232, 7. 3; 234, 25. 32; 236, 62. 63. 67. 74. 83; 240, 21; 242, 68. 80; 248, 78; 250, 19. 23; 252, 56; 256, 98. 11. 14. 15; 258, 26. 30. 32; 408, 94; 510, 4; 512, 29. 30.

- Σίμων ὁ Γιτιηνός* 234, 22.
Σίμων ὁ μάγος 236, 59; 254, 79.
Σινᾶ ὄρος 470, 92.
Σιών 146, 93.
Σκορπίος 86, 89; 268, 16.
Σκύθης 218, 57.
Σκυθία 216, 41.
Σκύλλα 346, 30.
Σμυρναῖος 440, 22; 528, 86.
Σοβιαῖ 462, 53.
Σοκλάν 186, 27.
Σόλων 258, 52; 470, 74.
Σουριήλ 186, 47.
Σταγειρίτης 348, 47.
Στέφανος 118, 13; 194, 79.
Στησίχορος 254, 67.
Σάλβων 68, 81.
Στοά 486, 53.
Στύξ 190, 3; 210, 32.
Στωϊκοί 2, 11; 14, 6; 40, 30.
 33. 55; 496, 38.
Συρία 380, 44; 462, 49.
Συρράκουσαι 28, 49.
Συρρακούσιος 28, 57.
Σωκράτης 2, 8. 9; 16, 35; 24,
 86; 30, 75. 77; 290, 71; 350,
 84; 412, 9.
Σωκρατικός 434, 39.

Ταγαβενὰ ποταμός 44, 99.
Τάλως? 186, 46. 47.
Τάρταρα 48, 60.
Τάρταρος 96, 65.
Ταυανός 412, 7; 432, 22. 27;
 522, 1.

Ταῦρος 82, 28; 180, 37. 44.
 45; 268, 15.
Τηθύς 48, 76; 498, 50.
Τιβέριος Καῖσαρ 396, 75.
Τίγρις 172, 93; 212, 80; 222, 22.
Τιθωνός 188, 56.
Τίμαιος 258, 36. 37. 51.
Τοξότης 60, 75; 86, 96; 180,
 47. 48; 268, 16.
Τραϊανός 462, 63; 468, 60.
Τρίκη 96, 70.
Τριπτόλεμος 186, 39; 208, 7.
Τροία 60, 75.
Τρωϊκά 12, 54. 55.
Τρωϊκὸς πόλεμος 254, 63.
Τυδεύς? 186, 46. 47.
Τύρος 254, 72.

Υάκινθος 456, 52. 57.
Υδροχόος 60, 74. 78; 86, 11;
 268, 17.
Υπερίων 48, 74.

Φαέθων? 186, 46.
Φαῖδρος 362, 66.
Φαλέγ 532, 46.
Φαραώ 218, 82.
Φαρισαῖοι 472, 3; 488, 72. 86
 490, 1.
Φεισών 170, 86; 222, 22. 30.
Φελλήνη 136, 2.
Φερσεφόνη 96, 69.
Φιλουμένη 410, 10; 524, 33.
Φλεγραῖος 136, 2. 3.
Φλέγων 186, 46.
Φλιούς 208, 8. 9.

- Φλυεῖς* 210, 23.
Φοιβεία 170, 54.
Φοίβη 48, 76.
Φοίνικες 120, 60. 61.
Φοινίκη 162, 49; 254, 72.
Φούδ 534, 82.
Φουσκιανός 452, 93; 454, 32.
 35. 39.
Φρύγες 140, 90; 142, 5; 154, 4;
 156, 52; 158, 59. 60. 68;
 160, 9. 27; 162, 39. 41. 56.
 57; 166, 1. 9. 10. 12; 168,
 48; 412, 12; 436, 65; 528, 72.

Χαλδαϊκὴ μέθοδος 52, 45; *Χαλδ.*
τέχνη 62, 11. 12; 184, 82.
Χαλδαϊκός 182, 72.
Χαλδαῖος vel *Χαλδαῖοι* 52, 24.
 30; 54, 53. 58. 73; 56, 94.
 9. 11. 15; 58, 28. 38. 45;
 60, 63. 68; 62, 99; 136, 9;
 180, 26; 494, 12; 532, 54;
 534, 64. 89; 536, 96; 544, 20.
Χάμ 206, 88; 534, 74. 79. 80.
Χαναάν 534, 80.
Χαναανῖτις 532, 31. 44.
Χαναανῖοι 534, 81.
Χαός 46, 57; 48, 64.
Χαρρά 530, 30.
Χάρυβδις 346, 30.
Χορζάρ 184, 12.
Χούς 534, 81.
Χρειαστός (*Χριστός*) 324, 13. 16.
- Χριστιανοί* vel *Χριστιανός* 112,
 39. 40; 174, 25; 270, 29;
 436, 94; 454, 35. 39; 458, 4.
Χριστός 120, 46; 134, 85. 90;
 140, 97. 98; 146, 77. 78;
 176, 70; 178, 88. 97. 12;
 182, 74; 184, 85; 236, 63;
 258, 26. 50; 260, 61; 276,
 29. 32. 35. 53; 278, 56. 59. 74.
 81. 85; 284, 65; 286, 9; 288,
 35. 39. (plur.) 324, 13, 15;
 326, 19; 330, 70; 344, 77;
 348, 43. 47; 356, 63; 372,
 20; 382, 64. 83; 398, 88;
 400, 6; 404, 37. 46. 49. 50;
 406, 53. 56. 59. 60. 65. 70.
 73. 79; 408, 82. 96; 410, 12;
 412, 9; 434, 41; 436. 75. 78.
 90; 438, 4; 442, 46. 51; 448,
 31; 460, 26; 464, 84; 492,
 32. 36. 41. 55; 504, 24. 31;
 512, 45; 524, 17. 29. 32. 34;
 526, 49. 51. 52. 55. 59. 60.
 64. 66; 528, 71. 76; 530,
 19; 544, 38; 546, 46.
Χριστὸς Ἰησοῦς 312, 2; 330, 58;
 450, 82.
Χρύσιππος 2, 11; 40, 35.

Ἰωαννῆς 136, 8.
Ἰωύγης 532, 55.
Ἰωκεανός 48, 73; 424, 4. 5;
 498, 50.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

- P. 2, 15—6, 89. Prooemium recensuit Bunsenius in *Analectis Ante-Nicaenis* Vol. I. p. 349—352, cuius lectiones discrepantes hoc loco addendae esse videntur: 2, 20. 21. μηδὲν ἄξιον] μὴ ἀνάξιον. 4, 26. μηδὲ] μήτε 4, 36. μόνον] μόνου 4, 41. εἰ] ὅτι 4, 55. νυστάζομεν] νυστάζομεν 6, 64. ποιούμενοι] σημειούμενοι 6, 70. ἐξ δογμάτων] ἐκ δὲ δογμάτων 6, 76. ἐπιβαλόμενος] ἐπιλαβόμενος.
- P. 26, 99. Pro O lege O.
- P. 100, 38. sqq. Alfred Maury, qui de pluribus auctoris nostri locis disseruit in *Ephemeridibus*, quae inscriptae sunt: *Revue Archéologique (Etudes sur les documens mythologiques contenus dans les Philosophumena d' Origène. Année VIII. Paris 1851. p. 233. 364 et 635. Année IX. Paris 1852. p. 144)*, totum hunc locum interpretatus est l. l. IX. p. 152. — Christ. Petersen.
- P. 102, 52. Maury Plinii locum H. N. XXXV. 51. respiciens pro λαγωνικῶ legendum censet Σικελικῶ. l. l. IX. p. 152. n. 3. — Christ. Petersen.
- P. 104, 80. Totum locum interpretatus est Maury (l. l. IX. p. 154.) respiciens ad Plinii locum H. N. XXX. 2. 2. — Christ. Petersen.
- P. 106, 41. sqq. Totum locum interpretatus est Maury. l. l. IX. p. 155. — Christ. Petersen.
- P. 135, 50. Pro eorum lege earum.
- P. 138, 47. Pro θνητῆ Maury (l. l. VIII. p. 241. n. 2.) proponit legendum θνητοῦ, cum Adonis, non Venus, sit mortalis. — Christ. Petersen.
- P. 140, 89. Pro χριόμενον ἀλάφω χρίσματι Maury (l. l. VIII. p. 642. n. 1.) legendum censet χρ. ἀλί καὶ χρίσματι. — Christ. Petersen.
- P. 140, 94. sqq. Cum verba ab auctore nostro ex evangelio secundum Thomam allata non legantur in evangelio, quod eius nomine extat. Maury (l. l. VIII. p. 643. n. 1.) suspicatur illud esse diversum ab hoc. quod iam antea possidebamus, sed idem, quod saepius allegatur in opere Πίστις Σοφία inscripto, nuper edito a Petermanno. — Christ. Petersen.
- P. 142, 13. Etiam Maury pro αἰθριόυς scripsit αἰθερίους l. l. VIII. p. 639. n. 4. — Christ. Petersen.
- P. 143. not. ad lin. 27—29. Pro *Luc. 18, 10* lege *Luc. 18, 19*.
- P. 146, 83. Pro o lege ó.
- P. 152, 85. Pro ἀνακτόρω Maury (l. l. VIII. p. 244. n. 1.) legendum censet ἀνακείω. — Christ. Petersen.
- P. 152, 87. De Mercurii in monte Cyllene simulacro cf. Pausanias VIII. 17. 1—2. — Christ. Petersen.
- P. 156, 53. De voce Πάπαν Maury (l. l. VIII. p. 644. n. 1.) lectorem reiicit ad Pollucem III. 7. Suidam s. v., Aeschylī Supplic. v. 905, Herod. IV. 57. — Christ. Petersen.

- P. 158, 60. De hac Phrygum doctrina, quae etiam p. 146, 75. commemoratur, tractans Maury (l. l. VIII. p. 644. n. 2.) lectorem reiecit ad Plutarchum de Iside et Osiride c. 69. — Christ. Petersen.
- P. 163. not. ad lin. 42. 43. Pro *ου* lege *ον*.
- P. 164, 65. De hoc loco disseruit Maury (l. l. IX. p. 147. — Christ. Petersen.
- P. 164, 74. Maury etiam *Θέμιον* pro *Θέμιον* scripsit l. l. IX. p. 150. — Christ. Petersen.
- P. 164, 80. Equidem versus ex hymno aliquo, qui Homero adscribebatur, in Venerem desumptos crediderim. De Veneris et Proserpinae affinitate cf. Gerhard (*Auserlesene Vasenbilder* I. p. 46.) et vetus epigramma apud Aristotelem servatum, quod commentatus est Welckerus in *Sylloge Epigrammatum*. Bonnæ 1828. n. 203. p. 254. — Christ. Petersen.
- P. 168, 47. Maury (l. l. VIII. p. 243. n. 4.) nomen *Ἀδάμ* Samothraciae habet pro apocope vocis *Ἀδάμων*, quod poëtae usurpent pro *Ἀδάμαστον*, quo cognomine ornari dicit Cabirum magnum, alibi etiam Herculem, Plutonem atque Martem. — Christ. Petersen.
- P. 168, 51. De verbis *ἀνέρα συρικτάν* cf. Maury l. l. VIII. p. 645. n. 2. — Christ. Petersen.
- P. 178, 84. Maury (l. l. VIII. p. 366 n. 1.) pro *τῆς πρώτης τοῦ κόσμου τομῆς* legendum censet: *τῆς τοῦ κόσμου πρώτης τομῆς*, sicuti legitur p. 504, 21. — Christ. Petersen.
- P. 178, 14. De hoc loco commentatus est Maury l. l. VIII. p. 366. — Christ. Petersen.
- P. 180, 28. Maury (l. l. VIII. p. 366. n. 5.) supplevit *τοὺς ἐπὶ ἀστέρας* omissis *ἐκβαίνων*. — Christ. Petersen.
- P. 180, 29. *Τὸν μὲν οὖν ζ. τ. λ.* Idem supplevit Maury l. l. VIII. p. 366. n. 4. Christ. Petersen.
- P. 180, 34. *στερεά* etiam Maury restituit l. l. VIII. p. 367. n. 1. — Christ. Petersen.
- P. 180, 42. Maury etiam *δωδικοκατημόρια* restituit ex Sexto Emp. l. l. VIII. p. 367. n. 2. — Christ. Petersen.
- P. 180, 47. *Διδύμους ζ. τ. λ.* Idem restituit Maury l. l. VIII. p. 367. n. 4. Christ. Petersen.
- P. 180, 49. *τροπικὰ μὲν*. Idem restituit Maury l. l. VIII. p. 367. n. 5. — Christ. Petersen.
- P. 182, 57. Pro *Κέλβης* et p. 50, 16. pro *Ἀκέμβης* Maury (l. l. VIII. p. 368.) legendum censet *Ἀδέμης*, sicuti legitur in Cod. p. 502, 7. et apud Theodoretum loco ibi allato. — Christ. Petersen.
- P. 182, 68. Pro *Ὅν δὲ τρόπον — ἀνθρώπων* Maury (l. l. VIII. p. 365. n. 2.) virgula post *δουῖν* posita legendum censet: *τὰ μὲν ἄνω κεφαλῆν πασχέιν, τὰ δὲ ὑποκείμενα μέρη συμπασχέιν*. — Christ. Petersen.
- P. 203, 45. Pro *innumerabilis* lege *innumerabiles*.
- P. 208, 5. De Bacchicis Orphei cf. Gieseke, *Das Verzeichniss der Werke des Orpheus bei Suidas* in Museo Rhenano. N. F. VIII, 1853. p. 110 et 119. — Christ. Petersen.
- P. 208, 8. Videtur quidem, ut Dunckerus et Schneidewinus adnotarunt, auctor noster Phlyam Atticae cum nobiliore urbe Achaiae confudisse, sed non ita, ut Phliunta pro Phlya poneret, sed *τῆς Ἀτικῆς* scriberet pro *τῆς Ἀχαιῆς*, nisi manuscripti est vitium. Nam etiam Phliunte Eleusinia celebrabantur atque iuxta templum Cereris picturae erant antiquae. Paus. II. 12. 4. et 13. 5. — Christ. Petersen.
- P. 208. 9. 10. Pro *λεγομένη μεγαληγορία*, quae Cod. exhibet, non legendum est *τῆς λεγομένης Μεγάλης ὄργια*, sed *ἡ λεγομένη μεγάλη Φλοιά*. vel *τῆς λεγομένης μεγάλης Φλοιάς ὄργια*, sicuti recte Cod. exhibet p. 210, 23: *τὰ τῆς μεγάλης Φλοιάς [ιον] ὄργια*, ubi tantum litterae

- ιον vel omittendae vel mutandae sunt in *ιερά* vel *σεμνά*. Nam *Φλοιά* etiam alibi cognomen Proserpinae est e. g. Spartae. Hesychius de ea hanc praebet glossam: *Φλοιάν τὴν Κόρην τὴν θεὸν οὕτω καλοῦσι Λάκωνες*. Vim vocabuli explicat Plutarchus *Sympos.* V. 8. 3. Cf. Stephani *Thes.* s. v. *φλέω*. Totus vero locus Latine reddendus est ita: Pro Eleusiniis mysteriis Phliunte sunt magnae, quae dicitur, Phloee orgia. — Christ. Petersen.
- P. 208, 10. sqq. De hoc loco disserens Maury (l. l. IX. p. 149.) respiciendum monet ad tabulas Acacesii, urbe Arcadiae, servatas, de quibus loquitur Pausanias VIII. 37. 2. — Christ. Petersen.
- P. 209, 45. Pro *Magne* lege *Magnae*.
- P. 241, 41. Post *potestas* adde: *et nullo modo cedens non-generatae illi et non-mutabili et infinitae potestati*.
- P. 243. not. ad lin. 85—87. Pro 2. *Mos.* 2, 7 lege 1. *Mos.* 2, 7.
- P. 246, 55. Pro *ἀνοπνοή* lege *ἀναπνοή*.
- P. 247. in adnotatione pro 44. lege 43., pro 46. lege 45., pro 47. lege 46., pro 48. lege 47., pro 52. lege 51., pro 56. lege 55.
- P. 249. not. ad lin. 75—77. Pro *Matth.* 5, 10 lege *Matth.* 3, 10.
- P. 268. not. ad lin. 91. Pro *διαφορας* lege *διαφορᾶς*.
- P. 281. not. ad lin. 12. Pro *Magner.* lege *Magnes*.
- P. 282. not. ad lin. 27. Pro (5. *Mos.*) 32, 9. lege 32, 39.
- P. 295, 72. Post *proiicere* add. *ut aiunt*.
- P. 296, 34—302, 23. Etiam hunc locum Bunsenius recensuit in *Analectis Ante-Nicaenis* Vol. I. p. 355—359, cuius lectiones discrepantes hoc loco adiicio: 296, 35. *ἐνεργῶν*] *δρῶν*, recte quidem, ut videntur. 296, 37. *δῆ*] *δὲ* 298, 44. *ἐνιῶν*] *ἐνιῶν*, recte. 298, 50. *μικρότερον*] *παρ' ἑτέρου* 298, 54. *ἡ ἀνεγνόητος*] *ἀνεγνόητος* 298, 63. *κεκερασμένῳ*] *κεκερασμένα* 298, 65. *ἐκ τοῦ ἑτέρου πολλάκις* 298, 66. *ἀναλυομένου*] *ἀναδυομένου* 298, 70. *μέτρον ὅμ.* 300, 76. *πότε*] *πότε μὲν* 300, 85. *βαπτισθέντας*] *βαπτισθῆναι* 300, 86. *ἀφέσεως, διὰ*] *ἀφέσεως· καὶ διὰ* 300, 95. *γλιγομένους*] *γλιγόμενος* 302, 19. *μηνῦσαι*] *μηνῦσαν* 302, 22. *εἰπούσαν*] *εἰπούσα*.
- P. 468. in margine Pro 56 lege 65.
Leviora menda benevolus lector ipse corrigit.

